

EVROPSKÝ SYSTÉM ÚČTŮ ESA 2010

Zpracoval: Odbor národních účtů a Odbor vládních a finančních účtů

Ředitelé odborů: Ing. Vladimír Kermiet a Ing. Václav Rybáček, PhD;

Kontaktní osoby: Ing. Vladimír Kermiet

Vladimir.Kermiet@czso.cz

Ing. Václav Rybáček, PhD

Vaclav.Rybacek@czso.cz

Předmluva

K dosažení cíle stanoveného ve Smlouvě o fungování Evropské unie, a konkrétně o ekonomické a měnové unii, potřebujeme kvalitní statistické nástroje, které poskytují instituce Unie, vlády, ekonomické a sociální subjekty, a analytici, s harmonizovaným a spolehlivým systémem statistiky, o který mohou svá rozhodnutí a politická doporučení opřít.

Nový Systém Evropských národních a regionálních účtů (ESA2010) představuje ve srovnání s předchozí verzí z roku 1995 významný rozvoj. Pokrok byl dosažen v harmonizaci metodiky a v přesných a správných pojmech, definicích, klasifikacích a účetních pravidlech, která jsou potřebná pro konzistentní, spolehlivý a srovnatelný statistický popis ekonomiky členských států a samotné Unie. ESA2010 obsahuje nové kapitoly o významných otázkách, takových jakými je měření finančních služeb, penzí, pojištění, nebo o evropských a vládních účtech. Jsou zde i nové kapitoly o generických otázkách, o účtech nerezidentů, vazbách s podnikovými účty a o satelitních účtech, s ilustrativními příklady.

ESA 2010 je výsledkem několikaletá práce. Opírá se o zkušenosti získané v průběhu prací na harmonizaci hrubého národního důchodu (HND) v rámci evropského statistického systému a při monitorování statistiky v rámci postupu při nadměrném deficitu (EDP). Evropská komise je hluboce vděčná všem, kdo přispěli do diskuze, zejména specialistům národních statistických orgánů, Evropské centrální banky, za vytrvalost a odbornost, se kterou pomohli Eurostatu dosáhnout daného úkolu.

Pokud jde o definice, účetní pravidla a klasifikace je ESA 2010 v zásadě konzistentní se Systémem národních účtů Spojených národů (SNA 2008). Nicméně existují určité rozdíly, zejména v prezentaci, která je více v souladu se specifickým použitím v rámci Unie. Ve skutečnosti, toto specifické využití vyžaduje vyšší přesnost definic a účetních pravidel. Je nezbytné, aby klíčové agregáty národních účtů byly mezi členskými státy srovnatelné, dané závislostí politiky v Unii na statistice národních účtů.

Aby se zajistilo, že pojmy, metodika a účetní pravidla byly v tomto svazku důsledně uplatňovány, bylo rozhodnuto, aby návrh předložený Komisí dostal pevný právní základ. Proto ESA2010 byl přijat jako nařízení Evropského parlamentu a Rady dne 21. května 2013. Nařízení obsahuje závazná metodická pravidla, aby se zajistila srovnatelnost agregátů národních účtů a povinná data podle transmisního programu.

Toto společné úsilí členů Evropského statistického systému bude významným nástrojem pro formulaci a implementaci celého rozsahu politiky unie, ať ekonomické, zemědělské, regionální, sociální, obchodní, nebo životního prostředí.

ESA2010 bude významnou pomocí při vzdělávání pro řízení, pochopení a analyzování evropské ekonomiky.

ESA 2010 – Předmluva

Naším cílem je poskytnout statistiku na úrovni Unie ve formě, četnosti a spolehlivosti, která plně splňuje požadavky uživatelů.

Tímto způsobem si Eurostat klade za cíl poskytnout všem, kteří se podílejí na budování budoucí Evropy – institucím, podnikům a veřejnosti – prostředky, aby jejich rozhodnutí byla založena na skutečném pochopení obsažených otázek.

Červen 2013

Walter Rademacher
Generální ředitel Eurostatu
Vedoucí statistik Evropské unie

OBSAH

Předmluva	ii
Kapitola 1 OBECNÉ RYSY A ZÁKLADNÍ PRINCIPY.....	1
Obecné rysy.....	1
Globalizace.....	3
Možnosti využití systému ESA 2010	4
Rámec pro analýzu a politiku.....	4
Charakteristické rysy pojetí ESA 2010	6
Klasifikace podle sektorů	9
Satelitní účty	11
ESA 2010 a SNA 2008.....	13
ESA 2010 a ESA 95	14
Základní zásady ESA 2010 jako systému	15
Statistické jednotky a jejich seskupení	15
Institucionální jednotky a sektory.....	15
Místní činnostní jednotky a odvětví.....	16
Rezidentské a nerezidentské jednotky; národní hospodářství a nerezidenti	16
Toky a stavy	17
Toky	17
Transakce.....	17
Vlastnosti transakcí.....	17
Transakce mezi jednotkami versus transakce uvnitř jednotek.....	17
Peněžní versus nepeněžní transakce	18
Transakce s protihodnotou a bez protihodnoty	18
Přeskupené transakce.....	18
Přesměrování.....	19
Štěpení	19
Rozpoznání hlavního účastníka transakce	19
Mezní případy	20
Ostatní změny aktiv	20
Ostatní změny aktiv a závazků	20
Zisky a ztráty z držby	20
Stavy	21
Soustava účtů a souhrnné agregáty.....	21
Pravidla účtování	21
Terminologie pro dvě strany účtů.....	21
Podvojně a počtverné zápisy	22
Ocenění.....	22
Zvláštní ocenění týkající se produktů.....	22
Ocenění ve stálých cenách.....	23
Doba zachycení	23
Konsolidace a očišťování.....	24
Konsolidace.....	24
Očišťování	24
Účty, vyrovnávací položky a souhrnné agregáty.....	24
Posloupnost účtů	25

ESA 2010 - Obsah

Účet výrobků a služeb	25
Účet nerezidentů	25
Vyrovňovací položky	25
Souhrnné ukazatele	28
HDP: klíčový souhrnný ukazatel	29
Soustava input – output tabulek	29
Tabulky dodávek a užití	30
Symetrické input – output tabulky	30
Kapitola 2 JEDNOTKY A SESKUPENÍ JEDNOTEK	31
Hranice národního hospodářství	32
Institucionální jednotky	34
Vedení podniků a holdingové společnosti	35
Skupiny korporací	36
Jednotky pro speciální účel	36
Kaptivní finanční instituce	37
Umělé dceřiné společnosti	37
Jednotky pro speciální účel vládních institucí	38
Institucionální sektory	39
Nefinanční podniky (S.11)	43
Veřejné nefinanční podniky (S.11001)	45
Národní soukromé nefinanční podniky (S.11002)	45
Soukromé nefinanční podniky pod zahraniční kontrolou (S.11003)	45
Finanční instituce (S.12)	45
Finanční zprostředkovatelé	46
Pomocné finanční instituce	47
Finanční instituce jiné než finanční zprostředkovatelé a pomocné finanční instituce	47
Finanční instituce zahrnované do sektoru finančních institucí	47
Subsektory finančních institucí	48
Kombinace subsektorů finančních institucí	48
Rozdělení finančních institucí do subsektorů veřejných, národních soukromých a finančních institucí pod zahraniční kontrolou	48
Centrální banka (S.121)	49
Instituce přijímající vklady kromě centrální banky (S.122)	49
Fondy peněžního trhu (S.123)	50
Investiční fondy jiné než fondy peněžního trhu (S.124)	51
Ostatní finanční zprostředkovatelé kromě pojišťovacích společností a penzijních fondů (S.125)	52
Účelové finanční instituce pro sekuritizaci	53
Obchodníci s cennými papíry a deriváty, finanční instituce poskytující úvěry a specializované finanční instituce	53
Pomocné finanční instituce (S.126)	53
Kaptivní finanční instituce a půjčovatelé peněz (S.127)	54
Pojišťovací společnosti (S.128)	54
Penzijní fondy (S.129)	56
Vládní instituce (S.13)	57
Ústřední vládní instituce kromě fondů sociálního zabezpečení (S.1311)	57
Národní vládní instituce kromě fondů sociálního zabezpečení (S.1312)	58
Místní vládní instituce kromě fondů sociálního zabezpečení (S.1313)	58

Fondy sociálního zabezpečení (S.1314)	58
Domácnosti (S.14).....	58
Zaměstnavatelé a osoby samostatně výdělečně činné (S.141 a S.142).....	59
Zaměstnanci (S.143)	60
Příjemci důchodů z vlastnictví (S.1441)	60
Příjemci penzí (S.1442)	60
Příjemci ostatních transferů (S.1443)	60
Neziskové instituce sloužící domácnostem (S.15)	60
Nerezidenti (S.2)	61
Sektorová klasifikace jednotek výrobců podle hlavních standardních právních forem vlastnictví	62
Místní činnostní jednotky a odvětví.....	64
Místní činnostní jednotka	64
Odvětví.....	65
Klasifikace odvětví	65
Jednotky s homogenní výrobou a homogenní odvětví.....	66
Jednotky z homogenní produkci	66
Homogenní odvětví	66
Kapitola 3 TRANSAKCE S PRODUKTYA VYRÁBĚNÝMI AKTIVY	67
Transakce s produkty obecně	67
Hlavní, vedlejší a pomocné činnosti.....	69
Produkce (P1).....	70
Institucionální jednotky: rozlišení na tržní, pro vlastní konečné užití a netržní.....	73
Doba zachycení a ocenění produkce	77
Produkty zemědělství, lesnictví a rybářství (sekce A)	79
Produkty zpracovatelského průmyslu (sekce C); Stavební práce (sekce F)	79
Velkoobchod a maloobchod; opravy motorových vozidel a motocyklů (sekce G)	79
Doprava a skladování (sekce H)	80
Ubytovací a stravovací služby (sekce I)	81
Finanční a pojišťovací služby (sekce K): produkce centrální banky.....	81
Finanční a pojišťovací služby (sekce K): finanční služby obecně.....	81
Finanční služby poskytované za přímou platbu	82
Finanční služby placené prostřednictvím zvýšení účtovaných úroků	82
Finanční služby spočívající v pořizování a prodeji finančních aktiv a závazků na finančních trzích	83
Finanční služby poskytované v rámci pojistných a penzijních programů, kde je daná činnost financována prostřednictvím zvýšeného pojistného a z výnosů z úspor	83
Služby v oblasti nemovitostí (sekce L)	85
Odborné, vědecké a technické služby (sekce M); Administrativní a podpůrné služby (sekce N)	87
Veřejná správa a obrana, povinné sociální zabezpečení (sekce O).....	87
Vzdělávání (sekce P); Zdravotní a sociální služby (sekce Q).....	87
Kulturní, zábavní a rekreační služby (sekce R); Ostatní služby (sekce S)	88
Soukromé domácnosti jako zaměstnavatelé (sekce T)	88
Mezispotřeba (P.2)	88
Doba zachycení a ocenění mezispotřeby.....	90
Konečná spotřeba (P.3, P.4).....	90
Výdaje na konečnou spotřebu (P.3).....	91
Skutečná konečná spotřeba (P.4)	92
Doba zachycení a ocenění výdajů na konečnou spotřebu	95
Doba zachycení a ocenění skutečné konečné spotřeby	95

Tvorba hrubého kapitálu (P.5)	96
Tvorba hrubého fixního kapitálu (P.51g)	96
Doba zachycení a ocenění tvorby hrubého fixního kapitálu	99
Spotřeba fixního kapitálu (P.51c)	100
Změny zásob (P.52)	100
Doba zachycení a ocenění změn zásob	101
Čisté pořízení cenností (P.53)	103
Vývoz a dovoz zboží a služeb (P.6 A P.7)	104
Vývoz a dovoz zboží (P.61 a P.71)	104
Vývoz a dovoz služeb (P.62 a P.72)	106
Transakce s použitými výrobky	109
Čisté pořízení nevyráběných aktiv (NP)	111
Kapitola 4 ROZDĚLOVACÍ TRANSAKCE	113
Náhrady zaměstnancům (D.1)	113
Mzdy a platy (D.11)	113
Mzdy a platy peněžní	113
Mzdy a platy naturální	114
Sociální příspěvky zaměstnavatelů (D.12)	116
Skutečné sociální příspěvky zaměstnavatelů (D.121)	116
Imputované sociální příspěvky zaměstnavatelů (D.122)	117
Daně z výroby a dovozu (D.2)	119
Daně z produktů (D.21)	120
Daně typu daně z přidané hodnoty (DPH) (D.211)	120
Daně z dovozu a dovozní cla kromě DPH (D.212)	120
Daně z produktů kromě DPH a dovozních daní (D.214)	121
Ostatní daně z výroby (D.29)	122
Daně z výroby a z dovozu placené institucím Evropské unie	123
Daně z výroby a z dovozu: Doba zachycení a zaznamenávané částky	123
Dotace (D.3)	124
Dotace na produkty (D.31)	124
Dovozní dotace (D.311)	125
Ostatní dotace na produkty (D.319)	125
Ostatní dotace na výrobu (D.39)	125
Důchod z vlastnictví (D.4)	128
Úroky (D.41)	128
Úroky z vkladů a půjček	128
Úroky z dluhových cenných papírů	129
Úroky ze směnek a podobných krátkodobých nástrojů	129
Úroky z obligací a dluhopisů	129
Úrokové swapy a dohody o budoucích úrokových sazbách	130
Úroky z finančního pronájmu (leasingu)	130
Ostatní úroky	130
Doba zachycení	130
Rozdělované důchody korporací (D.42)	131
Dividendy (D.421)	131
Čerpání z důchodu kvazikorporací (D.422)	132
Reinvestované zisky z přímých zahraničních investic (D.43)	134

Ostatní důchody z investic (D.44)	134
Důchody z investic přisouzené pojistníkům (D.441)	134
Důchody z investic na základě penzijních nároků (D.442)	135
Důchody z investic přisouzené podílníkům investičních fondů (D.443)	136
Renta (D.45)	137
Pachtovné z půdy	137
Renta z podzemních zdrojů	137
Běžné daně z důchodů, jmění a jiné (D.5)	138
Daně z důchodů (D.51)	138
Ostatní běžné daně (D.59)	138
Sociální příspěvky a dávky (D.6).....	141
Čisté sociální příspěvky (D.61)	143
Skutečné sociální příspěvky zaměstnavatelů (D.611)	143
Imputované sociální příspěvky zaměstnavatelů (D.612)	145
Skutečné sociální příspěvky domácností (D.613).....	146
Doplňkové sociální příspěvky domácností (D.614)	146
Sociální dávky jiné než naturální sociální transfery (D.62).....	146
Peněžité dávky sociálního zabezpečení (D.621)	147
Ostatní dávky sociálního pojištění (D.622)	147
Výpomocné peněžité sociální dávky (D.623)	148
Naturální sociální transfery (D.63)	148
Naturální sociální transfery – netržní produkce vládních institucí a NISD (D.631)	149
Naturální sociální transfery – tržní produkce nakoupená vládními institucemi a NISD (D.632)	149
Ostatní běžné transfery (D.7).....	150
Čisté pojistné na neživotní pojištění (D.71)	150
Náhrady z neživotního pojištění (D.72).....	151
Běžné transfery v rámci sektoru vládních institucí (D.73)	152
Běžná mezinárodní spolupráce (D.74)	153
Jiné běžné transfery (D.75)	153
Běžné transfery pro NISD (D.751)	153
Běžné transfery mezi domácnostmi (D.752).....	154
Ostatní různé běžné transfery (D.759)	154
Pokuty a penále	154
Loterie a sázkové hry	155
Platby odškodného	155
Vlastní zdroje EU odvozené z DPH a HND (D.76)	156
Úpravy o změny penzijních nároků (D.8)	156
Kapitálové transfery (D.9).....	157
Kapitálové daně (D.91)	158
Investiční dotace (D.92)	159
Ostatní kapitálové transfery (D.99)	160
Zaměstnanecké opce na akcie	162
Kapitola 5 FINANČNÍ TRANSAKCE.....	165
Obecné rysy finančních transakcí.....	165
Finanční aktiva, finanční pohledávky a závazky	165
Podmíněná aktiva a podmíněné závazky	165
Kategorie finančních aktiv a závazků	167
Rozvahy, finanční účet a ostatní toky	168

ESA 2010 - Obsah

Ocenění.....	168
Čisté a hrubé zaznamenávání	169
Konsolidace.....	169
Započtení	170
Účetní pravidla pro finanční transakce	170
Finanční transakce, jejíž souvztažnou transakcí je běžný nebo kapitálový transfer	171
Finanční transakce, jejíž souvztažnou transakcí je důchod z vlastnictví	171
Doba zachycení.....	172
Finanční účet podle dlužníků a věřitelů	173
Podrobná klasifikace finančních transakcí podle kategorií	174
Měnové zlato a zvláštní práva čerpání (F.1)	174
Měnové zlato (F.11)	174
Zvláštní práva čerpání (F.12).....	176
Oběživo a vklady (F.2).....	177
Oběživo (F.21)	177
Vklady (F22 a F29).....	177
Převoditelné vklady (F.22)	178
Ostatní vklady (F.29)	178
Dluhové cenné papíry (F.3)	179
Hlavní vlastnosti dluhových cenných papírů:	179
Klasifikace podle původní doby splatnosti a měny	180
Klasifikace podle typu úrokové sazby	180
Dluhové cenné papíry s pevnou úrokovou sazbou	181
Dluhové cenné papíry s pohyblivou úrokovou sazbou	181
Dluhové cenné papíry se smíšenou úrokovou sazbou.....	182
Soukromé nabídky	182
Sekuritizace.....	182
Kryté dluhopisy	184
Půjčky (F.4)	184
Hlavní vlastnosti půjček	184
Klasifikace půjček podle původní doby splatnosti, měny a účelu	184
Rozdíl mezi transakcemi s půjčkami a transakcemi s vklady	185
Rozdíl mezi transakcemi s půjčkami a transakcemi s dluhovými cennými papíry	185
Rozdíl mezi transakcemi s půjčkami, obchodními úvěry a obchodními směnkami	185
Půjčky cenných papírů a dohody o zpětném odkupu	186
Finanční pronájem	187
Další druhy půjček.....	187
Finanční aktiva, která nepatří do kategorie půjček.....	188
Účasti (F.5)	188
Akcíe a ostatní účasti (F.51)	188
Depozitní stvrzenky.....	188
Kótované akcie (F.511)	189
Nekótované akcie (F.512)	189
Počáteční veřejná nabídka akcií, kotace, zrušení kotace a zpětný odkup akcií	190
Finanční aktiva, která nepatří k majetkovým cenným papírům	190
Ostatní účasti (F.519).....	191
Oceňování transakcí s účastmi.....	191

Účasti v investičních fondech (F.52)	192
Účasti ve fondech peněžního trhu (F.521)	192
Účasti v investičních fondech jiných než fondy peněžního trhu (F.522)	192
Oceňování transakcí s akciemi nebo podílovými listy investičních fondů	193
Pojistné, penzijní a standardizované záruční programy (F.6)	193
Technické rezervy neživotního pojištění (F.61)	193
Životní pojištění a nároky na anuitu (F.62)	193
Penzijní nároky (F.63)	194
Podmíněné penzijní nároky	195
Nároky penzijních fondů na penzijní správce (F.64)	195
Nároky na dávky jiné než penzijní (F.65)	195
Rezervy na uplatnění standardizovaných záruk (F.66)	195
Standardizované záruky a jednorázové záruky	197
Finanční deriváty a zaměstnanecké opce na akcie (F.7)	197
Finanční deriváty (F.71)	197
Opce	198
Forwardy	198
Opce v porovnání s forwardy	198
Swapy	199
Dohody o budoucích úrokových sazbách (FRA)	199
Úvěrové deriváty	199
Swapy úvěrového selhání	200
Finanční nástroje, které nepatří k finančním derivátům	200
Zaměstnanecké opce na akcie (F.72)	201
Oceňování transakcí s finančními deriváty a zaměstnaneckými opcemi na akcie	201
Ostatní pohledávky/závazky (F.8)	202
Obchodní úvěry a zálohy (F.81)	203
Ostatní pohledávky a závazky jiné než obchodní úvěry a zálohy (F.89)	203
Příloha 5.1 KLASIFIKACE FINANČNÍCH TRANSAKČÍ	205
Klasifikace finančních transakcí podle kategorií	205
Klasifikace finančních transakcí podle převoditelnosti	206
Strukturované cenné papíry	207
Klasifikace finančních transakcí podle typu důchodu	207
Klasifikace finančních transakcí podle typu úrokové sazby	208
Klasifikace finančních transakcí podle splatnosti	208
Krátkodobá a dlouhodobá splatnost	208
Původní doba splatnosti a zbytková doba splatnosti	208
Klasifikace finančních transakcí podle měny	208
Míry peněz	209
Kapitola 6 OSTATNÍ TOKY	211
Úvod	211
Ostatní změny aktiv a závazků	211
Ostatní změny objemu aktiv a závazků (K.1 až K.6)	211
Ekonomický vznik aktiv (K.1)	212
Ekonomický zánik nevyráběných aktiv (K.2)	213
Ztráty z katastrof (K.6)	213
Konfiskace bez náhrady (K.4)	213

ESA 2010 - Obsah

Ostatní změny objemu jinde neuvedené (K.5)	214
Změny v klasifikaci (K.6)	215
Změny v sektorové klasifikaci a ve struktuře institucionálních jednotek (K.61)	215
Změny v klasifikaci aktiv a závazků (K.62)	216
Nominální zisky a ztráty z držby (K.7)	217
Neutrální zisky a ztráty z držby (K.71)	218
Reálné zisky a ztráty z držby (K.72)	219
Zisky a ztráty z držby podle typů finančních aktiv a závazků	219
Měnové zlato a zvláštní práva čerpání (AF.1)	219
Oběživo a vklady (AF.2)	219
Dluhové cenné papíry (AF.3)	220
Půjčky (AF.4)	221
Účasti (AF.5)	221
Pojistné, penzijní a standardizované záruční programy (AF.6)	222
Finanční deriváty a zaměstnanecké opce na akcie (AF.7)	222
Ostatní pohledávky/závazky (AF.8)	222
Aktiva vedená v cizí měně	222
Kapitola 7 ROZVAHY	223
Typy aktiv a závazků	224
Definice aktiva	224
Vyloučení mimo hranice aktiv a závazků	225
Kategorie aktiv a závazků	225
Vyrobená nefinanční aktiva (AN.1)	225
Nevyráběná nefinanční aktiva (AN.2)	225
Finanční aktiva závazky (AF)	226
Ocenění položek rozvahy	229
Obecné zásady pro oceňování	229
Nefinanční aktiva (AN)	230
Vyrobená nefinanční aktiva (AN.1)	230
Fixní aktiva (AN.11)	230
Produkty duševního vlastnictví (AN.117)	230
Náklady na převod vlastnictví nevyráběných aktiv (AN.116)	231
Zásoby (AN.12)	231
Cennosti (AN.13)	231
Nevyráběná nefinanční aktiva (AN.2)	232
Přírodní zdroje (AN.21)	232
Půda (AN.211)	232
Nerostné a energetické rezervy (AN.212)	232
Ostatní přírodní zdroje (AN.213, AN.214 a AN.215)	232
Smlouvy, pronájmy a licence (AN.22)	232
Čistý nákup goodwillu a marketingových aktiv (AN.23)	233
Finanční aktiva a závazky (AF)	233
Měnové zlato a zvláštní práva čerpání (AF.1)	233
Oběživo a vklady (AF.2)	233
Dluhové cenné papíry (AF.3)	234
Půjčky (AF.4)	234
Účasti (AF.5)	234

Pojistné, penzijní a standardizované záruční programy (AF.6)	235
Finanční deriváty a zaměstnanecké opce na akcie (AF.7)	236
Ostatní pohledávky/závazky (AF.8)	236
Finanční rozvahy	236
Poznámkové položky	237
Předměty dlouhodobé spotřeby (AN.m)	237
Přímé zahraniční investice (AF.m1)	237
Ohrožené půjčky (AF.m2)	238
Zachycení ohrožených půjček	238
Příloha 7.1 POPIS JEDNOTLIVÝCH KATEGORIÍ AKTIV	240
Příloha 7.2 PŘEHLED ZÁPISŮ OD POČÁTEČNÍ ROZVAHY PO KONEČNOU ROZVAHU	249
Kapitola 8 POSLOUPNOST ÚČTŮ	253
Úvod	253
Posloupnost účtů	253
Posloupnost účtů	258
Běžné účty	258
Účet výroby (I)	258
Účty rozdělení a užití důchodů (II)	260
Účty prvotního rozdělení důchodů (II.1)	260
Účet tvorby důchodů (II.1.1)	260
Účet rozdělení prvotních důchodů (II.1.2)	265
Účet podnikatelských důchodů (II.1.2.1)	270
Účet rozdělení ostatních prvotních důchodů (II.1.2.2)	270
Účet druhotného rozdělení důchodů (II.2)	277
Účet znovurozdělení naturálních důchodů (II.3)	277
Účet užití důchodů (II.4)	283
Účet užití disponibilního důchodu (II.4.1)	283
Účet užití upraveného disponibilního důchodu (II.4.2)	283
Účty akumulace (III)	286
Kapitálový účet (III.1)	286
Účet změn čistého jmění vlivem úspor a kapitálových transferů (III.1.1)	286
Účet pořízení nefinančních aktiv (III.1.2)	286
Finanční účet (III.2)	286
Účet ostatních změn objemu aktiv (III.3.1)	294
Účet přecenění (III.3.2)	294
Účet neutrálních zisků a ztrát z držby (III.3.2.1)	294
Účet reálných zisků a ztrát z držby (III.3.2.2)	294
Rozvahy (IV)	306
Počáteční rozvaha (IV.1)	306
Změny v rozvaze (IV.2)	306
Konečná rozvaha (IV.3)	306
Účty nerezidentů (V)	311
Běžné účty	313
Účet výrobků a služeb nerezidentů (V.I)	313
Účet prvotních důchodů a běžných transferů nerezidentů (V. II)	313
Účty akumulace nerezidentů (V.III)	314

ESA 2010 - Obsah

Kapitálový účet (V.III.1)	314
Finanční účet (V.III.2)	314
Účet ostatních změn aktiv (V.III.3)	314
Rozvahy (V.IV)	314
Účet výrobků a služeb (0)	323
Souhrnné hospodářské účty	324
Souhrnné ukazatele	335
Hrubý domácí produkt v tržních cenách (HDP).....	335
Provozní přebytek za národní hospodářství celkem	335
Smíšený důchod za národní hospodářství celkem	335
Podnikatelský důchod za národní hospodářství celkem	335
Národní důchod (v tržních cenách).....	335
Národní disponibilní důchod.....	336
Úspory.....	336
Saldo běžných transferů nerezidentů s rezidenty.....	336
Čisté půjčky (+) nebo výpůjčky (-) za národní hospodářství celkem	336
Čisté jmění národního hospodářství celkem	336
Výdaje a příjmy vládních institucí	337
Kapitola 9 TABULKY DODÁVEK A UŽITÍ A SOUSTAVA INPUT- OUTPUT TABULEK.....	339
Úvod	339
Statistický nástroj	343
Nástroj pro analýzu	345
Tabulky dodávek a užití podrobněji	345
Klasifikace	345
Zásady oceňování	347
Obchodní rozpětí a dopravní přírážky	349
Daně z výroby a z dovozu minus dotace na výrobu a na dovoz.....	351
Další základní pojetí	353
Doplňkové informace.....	355
Zdroje údajů a bilancování.....	356
Nástroj pro analýzu a rozšíření	356
Kapitola 10 CENOVÉ A OBJEMOVÉ MÍRY	361
Použití cenových a objemových indexů v národních účtech.....	362
Integrovaná soustava cenových a objemových indexů	363
Další cenové a objemové indexy.....	364
Obecné zásady měření cenových a objemových indexů.....	364
Definice cen a objemu tržních produktů	364
Kvalita, cena a homogenní produkty	364
Ceny a objem	366
Nové produkty	368
Zásady pro netržní služby	369
Zásady pro přidanou hodnotu a HDP.....	371
Specifické problémy při používání zásad.....	372
Daně a dotace na produkty a na dovoz	372
Ostatní daně z výroby a ostatní dotace na výrobu	373
Spotřeba fixního kapitálu.....	374
Náhrady zaměstnancům	374

Stavy vyrobených fixních aktiv a zásob	374
Míry reálného důchodu za národní hospodářství	375
Cenové a objemové indexy pro prostorové srovnávání	376
Kapitola 11 OBYVATELSTVO A VSTUPY PRÁCE	379
Celkový počet obyvatel	379
Ekonomicky aktivní obyvatelstvo	381
Zaměstnanost	381
Zaměstnanci	381
Osoby samostatně výdělečně činné	382
Zaměstnanost a sídlo	383
Nezaměstnanost	384
Zaměstnání	385
Zaměstnání a sídlo	386
Nezjišťovaná ekonomika	386
Celkový počet odpracovaných hodin	387
Podrobné vymezení skutečně odpracovaných hodin	387
Ekvivalence délky plné pracovní doby	388
Vstup práce zaměstnance vyjádřený ve stálých náhradách	389
Míry produktivity	389
Kapitola 12 ČTVRTLETNÍ NÁRODNÍ ÚČTY	391
Úvod	391
Specifické rysy čtvrtletních národních účtů	392
Doba zachycení	393
Nedokončená produkce	393
Činnosti soustředěné v určitých obdobích roku	393
Platby s nízkou četností	394
Bleskové odhady	394
Bilancování a zajištění souladu čtvrtletních národních účtů	395
Bilancování	395
Soulad mezi čtvrtletními a ročními účty – zajištění souladu	395
Zřetězené míry cenových a objemových změn	396
Očištění od sezónních a kalendářních vlivů	397
Posloupnost sestavování zřetězených objemových ukazatelů očištěných od sezónních vlivů	398
Kapitola 13 REGIONÁLNÍ ÚČTY	401
Úvod	401
Regionální území	402
Jednotky a regionální účty	403
Institucionální jednotky	403
Místní činnostní jednotky a regionální výrobní činnosti v členění podle odvětví	403
Metody regionalizace	405
Souhrnné ukazatele výrobních činností	406
Hrubá přidaná hodnota a hrubý domácí produkt v členění podle regionů	406
Rozvržení FISIM do uživatelských odvětví	407
Zaměstnanost	407
Náhrady zaměstnancům	407
Přechod z regionální hrubé přidané hodnoty na regionální HDP	407

Tempa růstu objemu regionální hrubé přidané hodnoty	408
Regionální účty důchodů domácností	409
Kapitola 14 FINANČNÍ ZPROSTŘEDKOVATELSKÉ SLUŽBY NEPŘÍMO MĚŘENÉ (FISIM).....	413
Pojetí FISIM a dopad jejich rozvržení mezi uživatele na hlavní souhrnné agregáty	413
Výpočet produkce FISIM v sektorech S.122 a S.125	415
Požadované statistické údaje	415
Referenční sazby	416
Interní referenční sazba	416
Externí referenční sazby	417
Podrobné členění FISIM podle institucionálních sektorů	417
Přidělení FISIM domácnostem v rozdělení na mezispotřebu a konečnou spotřebu	418
Výpočet dovozu FISIM	419
FISIM v objemovém vyjádření	420
Výpočet FISIM v členění podle jednotlivých odvětví	421
Produkce centrální banky	421
Kapitola 15 SMLOUVY, PRONÁJMY A LICENCE	423
Úvod	423
Rozlišení mezi operativním leasingem, pronájmem zdrojů a finančním leasingem	423
Operativní leasing	425
Finanční leasing	426
Pronájem zdrojů	428
Povolení k využívání přírodního zdroje	428
Povolení k provádění specifických činností	430
Partnerství veřejného a soukromého sektoru	432
Koncesní smlouvy o poskytování služeb	433
Obchodovatelný operativní leasing (AN.221)	433
Výhradní právo na budoucí výrobky a služby (AN.224)	433
Kapitola 16 POJIŠTĚNÍ.....	435
Úvod	435
Přímé pojištění	436
Zajištění	437
Zúčastněné jednotky	438
Produkce přímého pojištění.....	438
Zasloužené pojistné	439
Doplňkové pojistné	439
Upravené náhrady, na které vznikl nárok, a splatné dávky	440
Upravené náhrady, na které vznikl nárok, v neživotním pojištění	440
Splatné dávky z životního pojištění	442
Pojistné technické rezervy	442
Vymezení produkce pojištění	443
Neživotní pojištění	443
Životní pojištění	444
Zajištění	444
Transakce spojené s neživotním pojištěním.....	444
Rozvržení produkce pojištění mezi uživatele	445
Pojišťovací služby poskytované nerezidentům a nerezidenty	445

Účetní zápisy	445
Transakce životního pojištění	448
Transakce spojené se zajištěním	451
Transakce spojené s pomocnými pojišťovacími společnostmi	453
Anuity	453
Zachycení náhrad z neživotního pojištění	454
Pojetí upravených náhrad	454
Pojetí ztrát z katastrof	454
Kapitola 17 SOCIÁLNÍ POJIŠTĚNÍ VČETNĚ PENZÍ	455
Úvod	455
Programy sociálního pojištění, sociální pomoc a individuální pojistné smlouvy	456
Sociální dávky	457
Sociální dávky poskytované vládními institucemi	457
Sociální dávky poskytované jinými institucionálními jednotkami	458
Penze a další formy dávek	458
Dávky sociálního pojištění jiné než penze	458
Programy sociálního zabezpečení jiné než penzijní programy	459
Ostatní programy zaměstnaneckého sociálního pojištění	459
Vykazování stavů a toků podle druhu nepenzijního programu sociálního pojištění	460
Programy sociálního zabezpečení	460
Ostatní nepenzijní programy zaměstnaneckého sociálního pojištění	460
Penze	461
Druhy penzijních programů	461
Penzijní programy sociálního zabezpečení	462
Ostatní zaměstnanecké penzijní programy	463
Příspěvkově definované programy	464
Dávkově definované programy	464
Hypotetické příspěvkově definované programy a hybridní programy	464
Srovnání dávkově definovaných a příspěvkově definovaných programů	465
Penzijní administrátor, penzijní správce, penzijní fond a penzijní program více zaměstnavatelů	466
Zachycení stavů a toků podle druhu penzijního programu sociálního pojištění	467
Transakce u penzijních fondů sociálního zabezpečení	467
Transakce u ostatních penzijních zaměstnaneckých programů	469
Transakce u příspěvkově definovaných penzijních programů	469
Ostatní toky související s příspěvkově definovanými penzijními programy	472
Transakce u dávkově definovaných penzijních programů	472
Doplňková tabulka naběhlých penzijních nároků k danému datu v systému sociálního pojištění	476
Struktura doplňkové tabulky	476
Sloupce tabulky	480
Řádky tabulky	481
Počáteční a konečné rozvahy	482
Změny penzijních nároků v důsledku transakcí	482
Změny penzijních nároků v důsledku ostatních hospodářských toků	485
Související ukazatele	485
Pojistněmatematické předpoklady	486
Nároky narostlé k danému datu	486
Diskontní sazba	487
Růst mezd	487

Demografické předpoklady.....	488
Kapitola 18 ÚČTY NEREZIDENTŮ	491
Úvod.....	491
Ekonomické území.....	492
Sídlo	492
Institucionální jednotky.....	492
Pobočky jako termín v mezinárodních účtech platební bilance	493
Hypotetické rezidentské jednotky	494
Multi-teritoriální podniky	494
Zeměpisné členění.....	495
Mezinárodní účty platební bilance	495
Vyrovňovací položky na běžných účtech systému mezinárodních účtů	495
Účty sektoru nerezidentů a jejich vztah k mezinárodním účtům platební bilance.....	497
Účet výrobků a služeb nerezidentů	497
Ocenění.....	500
Zboží ke zpracování.....	500
Merchanting	502
Zboží, které je předmětem merchantingu	502
Dovoz a vývoz FISIM	503
Účet prvotních a druhotných důchodů nerezidentů	504
Účet prvotních důchodů	505
Důchody z přímých investic	505
Účet druhotných důchodů (běžných transferů) podle BPM6	506
Externí kapitálový účet	506
Finanční účet nerezidentů a investiční pozice vůči zahraničí (IIP	507
Rozvahy sektoru nerezidentů	509
Kapitola 19 EVROPSKÉ ÚČTY.....	513
Úvod.....	513
Od národních k evropským účtům	513
Převod údajů v různých měnách.....	514
Evropské instituce.....	515
Účet nerezidentů	516
Bilancování transakcí	517
Cenové a objemové míry	517
Rozvahy.....	518
Matice „od koho komu“	518
Příloha 19.1 ÚČTY EVROPSKÝCH INSTITUCÍ.....	519
Zdroje.....	519
Užití.....	520
Konsolidace.....	521
Kapitola 20 ÚČTY VLÁDNÍCH INSTITUCÍ.....	523
Úvod.....	523
Vymezení sektoru vládních institucí	523
Identifikace jednotek v rámci vládních institucí	524
Vládní instituce	524
Neziskové instituce zatříděné do sektoru vládních institucí.....	525

Ostatní jednotky sektoru vládních institucí	525
Veřejná kontrola	526
Vymezení tržní/netržní povahy	527
Pojem ekonomicky významných cen	527
Kritéria subjektu nakupujícího produkci veřejného výrobce	527
Produkce se prodává především korporacím a domácnostem	527
Produkce se prodává pouze vládním institucím	527
Produkce se prodává vládním institucím i jiným odběratelům	528
Test tržní/netržní povahy	528
Finanční zprostředkování a hranice vládních institucí	529
Mezní případy	529
Vedení podniků	529
Penzijní fondy	530
Kvazikorporace	530
Restrukturalizační agentury	531
Privatizační agentury	531
Anulační struktury	531
Jednotky pro speciální účel	532
Společné podniky	532
Orgány tržní regulace	533
Nadnárodní orgány	533
Subsektory vládních institucí	533
Ústřední vládní instituce	534
Národní vládní instituce	535
Místní vládní instituce	535
Fondy sociálního zabezpečení	536
Prezentace vládní finanční statistiky	536
Rámec	536
Příjmy	538
Daně a sociální příspěvky	538
Prodej	538
Ostatní příjmy	541
Výdaje	542
Náhrady zaměstnancům a mezipotřeba	542
Výdaje na sociální dávky	543
Úroky	543
Ostatní běžné výdaje	544
Kapitálové výdaje	544
Souvislost s výdaji vládních institucí na konečnou spotřebu (P.3)	544
Výdaje vládních institucí v členění podle funkcí (COFOG)	545
Vyrovnávací položky	546
Čisté půjčky / čisté výpůjčky (B.9)	546
Změny čistého jmění vlivem úspor a kapitálových transferů (B.101)	546
Financování	546
Transakce s aktivy	546
Transakce se závazky	548
Ostatní ekonomické toky	549
Účet přecenění	549

Účet ostatních změn objemu aktiv	550
Rozvahy.....	550
Konsolidace.....	551
Účetní pravidla související s vládními institucemi	553
Daňové příjmy.....	553
Povaha daňových příjmů	553
Daňové dobropisy.....	554
Částky, které se mají zaznamenat.....	554
Nedobytné částky	554
Doba zachycení.....	555
Zachycení časového rozlišení.....	555
Zachycení časového rozlišení daní.....	555
Úroky	556
Diskontované obligace a obligace s nulovým kuponem	557
Indexované cenné papíry.....	557
Finanční deriváty.....	558
Soudní rozhodnutí	558
Vojenské výdaje	558
Vztahy vládních institucí s veřejnými korporacemi	559
Kapitálové investice ve veřejných korporacích a rozdělování výnosů	559
Kapitálové investice	559
Kapitálové injekce	559
Dotace a kapitálové Injekce	559
Pravidla použitelná za určitých okolností	560
Fiskální operace	561
Rozdělování výnosů veřejných korporací	561
Dividendy versus čerpání účastí.....	561
Daně versus čerpání účastí	562
Privatizace a znárodnění.....	562
Privatizace.....	562
Nepřímá privatizace	562
Znárodnění.....	563
Transakce s centrální bankou	563
Restrukturalizace, fúze a změny v klasifikaci	564
Dluhové operace.....	564
Převzetí dluhu, zrušení dluhu a odpis dluhu	564
Převzetí a zrušení dluhu.....	564
Převzetí dluhu zahrnující převod nefinančních aktiv	566
Odpis nebo snížení dluhu.....	566
Jiná restrukturalizace dluhu.....	566
Pořízení dluhu za vyšší než tržní hodnotu.....	567
Anulování a finanční výpomoc.....	567
Záruky za dluhy	568
Záruky v podobě finančních derivátů	569
Standardizované záruky.....	569
Jednorázové záruky	569
Sekuritizace.....	570
Definice	570

Kritéria pro určení prodeje	570
Zachycení toků	571
Další záležitosti	571
Penzijní závazky	571
Paušální platby	572
Partnerství veřejného a soukromého sektoru	572
Rozsah partnerství veřejného a soukromého sektoru	572
Ekonomické vlastnictví a zatřídění aktiva	573
Účetní problémy	574
Transakce s mezinárodními a nadnárodními organizacemi	575
Rozvojová pomoc	578
Veřejný sektor	578
Kontrola veřejného sektoru	579
Centrální banky	581
Veřejné kvazikorporace	581
Jednotky pro speciální účel a nerezidenti	581
Společné podniky	582
Kapitola 21 VAZBY MEZI PODNIKOVÝMI ÚČTY A NÁRODNÍMI ÚČTY A MĚŘENÍ ČINNOSTI KORPORACÍ	583
Některá specifická pravidla podnikového účetnictví	583
Doba zachycení	584
Podvojný a čtvěrný zápisy v účetnictví	584
Ocenění	584
Výkaz zisku a ztráty a rozvaha	584
Národní a podnikové účty: praktické záležitosti	585
Přenos z podnikových účtů do národních účtů: příklad nefinančních podniků	586
Koncepční úpravy	586
Úpravy k dosažení souladu s účty jiných sektorů	586
Příklady úprav za účelem úplnosti údajů	587
Specifické záležitosti	587
Zisky a ztráty z držby	587
Globalizace	588
Fúze a akvizice	588
Kapitola 22 SATELITNÍ ÚČTY	589
Úvod	589
Funkční klasifikace	593
Hlavní charakteristické rysy satelitních účtů	596
Satelitní účty podle funkcí	596
Speciální sektorové účty	601
Začlenění nepeněžních údajů	605
Mimořádná úroveň podrobnosti a doplňkové pojmy	605
Odlišné základní pojmy	606
Využití modelování a začlenění experimentálních výsledků	607
Navrhování a sestavování satelitních účtů	608
Devět specifických satelitních účtů	609
Zemědělské účty	609
Environmentální účty	610
Zdravotnické účty	622

ESA 2010 - Obsah

Účty výroby sektoru domácností	624
Účty produktivity a růstu	630
Účty výzkumu a vývoje	632
Účty sociální ochrany	635
Satelitní účty cestovního ruchu	638
Kapitola 23 KLASIFIKACE	641
Úvod	641
Klasifikace institucionálních sektorů (S)	642
Klasifikace transakcí a ostatních toků	643
Transakce s produkty (P)	643
Transakce s nevyráběnými nefinančními aktivy (Kódy NP)	644
Distributivní transakce (D)	645
Běžné transfery peněžní a naturální (D.5 – D.8)	646
Transakce s finančními aktivy a závazky (F)	647
Ostatní změny aktiv (K)	648
Klasifikace vyrovnávacích položek a čistého jmění (B)	649
Klasifikace rozvahových položek (L)	650
Klasifikace aktiv (A)	650
Nefinanční aktiva (AN)	650
Finanční aktiva (AF)	652
Klasifikace doplňkových položek	653
Ohrožené půjčky	653
Kapitálové služby	654
Penzijní tabulka	654
Předměty dlouhodobé spotřeby	655
Přímé zahraniční investice	656
Podmíněné pozice	656
Oběživo a vklady	656
Klasifikace dluhových cenných papírů podle zbytkové splatnosti	657
Kótované a nekótované dluhové cenné papíry	657
Dlouhodobé půjčky se zbytkovou splatností kratší než jeden rok a dlouhodobé půjčky zajištěné zástavním právem k nemovitosti	657
Kótované a nekótované akcie investičních fondů	658
Nedoplatky úroků a splátek	658
Individuální a celkové remitence	658
Seskupení a kódování odvětví (A) a produktů (P)	658
Klasifikace funkcí vládních institucí (COFOG)	673
Klasifikace individuální spotřeby podle účelu (COICOP)	675
Klasifikace služeb neziskových institucí sloužících domácnostem (COPNI)	678
Klasifikace výdajů výrobců podle účelu (COPP)	679
Kapitola 24 ÚČTY	681
Tabulka 24.1 Účet 0: účet výrobců a služeb	681
Tabulka 24.2 – Úplná posloupnost účtů národního hospodářství	682
Tabulka 24.3 – Úplná posloupnost účtů sektoru nefinančních podniků	696
Tabulka 24.4 – Úplná posloupnost účtů sektoru finančních institucí	706
Tabulka 24.5 – Úplná posloupnost účtů sektoru vládních institucí	717
Tabulka 24.6 – Úplná posloupnost účtů sektoru domácností	728

Tabulka 24.7 – Úplná posloupnost účtů sektoru neziskových institucí poskytujících služby domácnostem 739

REJSTŘÍK..... 750

Kapitola 1 OBECNÉ RYSY A ZÁKLADNÍ PRINCIPY

Obecné rysy

- 1.01 Evropský systém národních a regionálních účtů (dále jen „ESA 2010“ nebo „ESA“) je mezinárodně porovnatelný účetní rámec pro systematický a podrobný popis celkového hospodářství (tj. regionu, země nebo skupiny zemí), jeho jednotlivých složek a jeho vztahů s ostatními hospodářskými celky.
- 1.02 Předchůdce systému ESA 2010, Evropský systém národních a regionálních účtů (systém ESA 95) byl zveřejněn v roce 1996¹. Metodika ESA 2010 uvedena v této příloze, má stejnou strukturu jako publikace ESA 95, co se týče prvních třinácti kapitol, ale kromě toho obsahuje jedenáct nových kapitol podrobně rozebírajících aspekty systému, které odrážejí poslední vývoj v oblasti měření moderních ekonomik nebo při používání systému ESA 95 v Evropské unii (EU).
- 1.03 Struktura této příručky je následující: Kapitola 1 pojednává o základních rysech systému, pokud jde o pojetí, stanovuje zásady systému ESA a popisuje základní statistické jednotky a jejich seskupení. Poskytuje přehled o posloupnosti účtů a podává stručný popis klíčových souhrnných ukazatelů a úlohy tabulek dodávek a užití a soustavy tabulek vstupů a výstupů (tzv. „input-output tabulek“). Kapitola 2 popisuje institucionální jednotky používané při měření hospodářství a vysvětluje, jak se tyto jednotky zařídí do sektorů a jiných skupin, aby bylo možno provádět analýzu. Kapitola 3 popisuje všechny transakce, pokud jde o produkty (výrobky a služby) i nevyráběná aktiva v systému. Kapitola 4 popisuje všechny transakce v hospodářství, které slouží k rozdělování a přerozdělování důchodů a majetku v hospodářství. Kapitola 5 popisuje finanční transakce v hospodářství. Kapitola 6 popisuje změny, kterým může podléhat hodnota aktiv v důsledku neekonomických událostí nebo změn cen. Kapitola 7 popisuje rozvahy a schéma klasifikace aktiv a závazků. Kapitola 8 stanovuje posloupnost účtů a vyrovnávací položky související s každým účtem. Kapitola 9 popisuje tabulky dodávek a užití a jejich úlohu při sladování měř důchodů, produkce a výdajů v hospodářství. Popisuje rovněž input-output tabulky, které lze odvodit z tabulek dodávek a užití. Kapitola 10 popisuje koncepční základ pro cenové a objemové míry v souvislosti s nominálními hodnotami uváděnými v účtech. Kapitola 11 popisuje míry týkající se obyvatelstva a trhu práce, jež lze používat spolu s mírami národních účtů při ekonomické analýze. Kapitola 12 stručně popisuje čtvrtletní národní účty a vysvětluje, jak se jejich zaměření liší od ročních účtů.
- 1.04 Kapitola 13 popisuje účely, pojetí a problémy související se sestavováním souboru regionálních účtů. Kapitola 14 se zabývá měřením finančních služeb poskytovaných finančními zprostředkovateli a financovaných prostřednictvím čistých úrokových příjmů a odráží dlouholetý výzkum a vývoj členských států, jehož cílem je získat míru, která je dostatečně robustní a harmonizovaná ve všech členských státech. Kapitola 15 o smlouvách, pronájmech a licencích je nezbytná k popisu oblasti, která získává v národních účtech stále větší význam. Kapitoly 16 a 17, věnované pojištění, sociálnímu pojištění a penzím, popisují, jak je tato problematika ošetřena

¹ Nařízení Rady (ES) č. 2223/96 ze dne 25. června 1996 o Evropském systému národních a regionálních účtů ve Společenství (Úř. věst. L 130, 30.11.1996, s.1).

ESA2010 – Kapitola 1 – Obecné rysy a základní principy

v národních účtech, jelikož otázkám přerozdělování se s postupným stárnutím obyvatelstva věnuje stále větší pozornost. Kapitola 18 se zabývá účty nerezidentů, které v systému národních účtů odpovídají účtům systému měření u platební bilance. Kapitola 19 o evropských účtech je také nová a věnuje se těm aspektům národních účtů, kde evropská institucionální a obchodní uspořádání vyvolávají otázky, jejichž řešení vyžaduje harmonizovaný přístup. Kapitola 20 popisuje účty sektoru vládních institucí, což je oblast, jíž je věnována zvláštní pozornost, jelikož otázky fiskální obezřetnosti ze strany členských států jsou i nadále rozhodující při provádění hospodářské politiky v EU. Kapitola 21 popisuje vazby mezi podnikovým účetnictvím a národními účty, což je oblast, která nabývá na významu, neboť nadnárodní korporace zaujímají ve všech zemích stále vyšší podíl na hrubém domácím produktu (HDP). Kapitola 22 popisuje vztah mezi satelitními účty a hlavními národními účty. Kapitoly 23 a 24 mají orientační účel; kapitola 23 uvádí klasifikace používané pro sektory, činnosti a produkty v ESA 2010, zatímco kapitola 24 uvádí úplnou posloupnost účtů pro každý sektor.

- 1.05 Struktura ESA 2010 je v souladu s celosvětovými platnými zásadami národního účetnictví, Systémem národních účtů z roku 2008 (SNA 2008), kromě určitých rozdílů ve způsobu popisu a větší přesnosti určitých pojmů uvedených v ESA 2010 užívaných pro zvláštní účely EU. Tyto zásady byly vypracovány v rámci společné odpovědnosti a spolupráce Organizace spojených národů (OSN), Mezinárodního měnového fondu (MMF), Statistického úřadu Evropské unie (Eurostat), Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD) a Světové banky. Systém ESA 2010 je zaměřen na situaci a potřeby údajů v EU. Stejně jako SNA 2008 je i systém ESA 2010 sladěn s pojmy a klasifikacemi používanými v mnoha jiných společenských a ekonomických statistikách (například ve statistice zaměstnanosti, statistice zpracovatelského průmyslu a statistice zahraničního obchodu). ESA 2010 tudíž slouží jako ústřední rámec pro společenské a ekonomické statistiky EU a jejích členských států.
- 1.06 Rámec ESA obsahuje dva hlavní soubory tabulek:
- (a) účty institucionálních sektorů;
 - (b) soustavu input-output tabulek a účty podle odvětví.
- 1.07 Sektorové účty poskytují systematický popis různých etap ekonomického procesu, jako je výroba, tvorba důchodů, rozdělování a přerozdělování důchodů, užití důchodů a finanční a nefinanční akumulace, a to v členění podle institucionálních sektorů. Sektorové účty rovněž zahrnují rozvahy, které popisují stavy aktiv, závazků a čistého jmění k začátku a ke konci účetního období.
- 1.08 Soustava input-output tabulek prostřednictvím tabulek dodávek a užití podrobněji popisuje výrobní proces (strukturu nákladů, vytvořený důchod a zaměstnanost) a toky výrobků a služeb (produkci, dovoz, vývoz, konečnou spotřebu, mezispotřebu a tvorbu kapitálu podle skupin produktů). V této soustavě se odrážejí dvě důležitá účetní pravidla: součet důchodů vytvořených v určitém odvětví se rovná přidané hodnotě vytvořené tímto odvětvím a u každého produktu nebo skupiny produktů se nabídka rovná poptávce.
- 1.09 ESA 2010 zahrnuje rovněž i pojmy obyvatelstva a zaměstnanosti. Tyto pojmy jsou důležité pro sektorové účty, účty podle odvětví a soustavu tabulek dodávek a užití.

- 1.10 ESA 2010 se neomezuje jen na roční národní účetnictví, nýbrž se používá i pro čtvrtletní účty nebo účty za kratší či delší období. Používá se i pro regionální účty.
- 1.11 ESA 2010 existuje vedle SNA 2008 kvůli možnostem využití měr z národních účtů v EU. Členské státy odpovídají za shromažďování údajů a předložení svých národních účtů za účelem popisu hospodářské situace své země. Členské státy také sestavují soubor účtů, které jsou předkládány Komisi (Eurostatu) v rámci programu předávání regulačních údajů pro klíčové účely v oblasti sociální, hospodářské a fiskální politiky v Unii. Mezi tyto účely patří určení peněžních příspěvků členských států do rozpočtu EU prostřednictvím „čtvrtého zdroje“, podpora regionů EU prostřednictvím programu strukturálních fondů a dohled nad hospodářskou výkonností členských států v rámci postupu při nadměrném schodku a Paktu o stabilitě a růstu.
- 1.12 Aby se odvody a dávky rozdělovaly podle měr sestavených a předkládaných zcela jednotným způsobem, musí se hospodářské statistiky používané k těmto účelům sestavovat podle stejných pojetí a pravidel. ESA 2010 je nařízení stanovující pravidla, konvence, definice a klasifikace, jež se mají používat při vypracovávání národních účtů v členských státech, které mají být součástí programu předávání údajů, jak je uvedeno v příloze B tohoto nařízení.
- 1.13 Vzhledem k velmi vysokým částkám, o které se v rámci systému příspěvků a dávek používaného v EU jedná, je nezbytné, aby se systém měření používal ve všech členských státech jednotně. Za těchto okolností je důležité uplatňovat obezřetný přístup k odhadům částek, jež nelze zjistit přímo na trhu, a vyhnout se při odhadu měr v národních účtech používání postupů založených na modelech.
- 1.14 Pojetí ESA 2010 je v některých případech konkrétnější a přesnější než v SNA 2008, aby byl zajištěn co největší soulad mezi mírami v členských státech odvozenými od národních účtů. Tento rozhodující požadavek solidních jednotných odhadů vedl k určení základního souboru národních účtů v EU. V případech, kdy je úroveň jednotnosti měření v různých členských státech nedostatečná, zahrnují se takové odhady obvykle do takzvaných vedlejších účtů, mezi něž patří doplňkové tabulky a satelitní účty.
- 1.15 Příkladem oblasti, kde se považovala za nutnou obezřetnost při vypracovávání ESA 2010, jsou penzijní závazky. Důvod pro měření těchto položek v rámci ekonomických analýz je velmi pádný, avšak rozhodující požadavek, aby byly v rámci EU sestavovány účty, které jsou soudržné v čase i prostoru, si vyžádal obezřetný přístup.

Globalizace

- 1.16 V důsledku stále globálnější povahy hospodářské činnosti se rozšířil rozsah mezinárodního obchodu ve všech jeho formách a zvětšily se rovněž problémy, s nimiž se jednotlivé země potýkají při zaznamenávání výsledků svých tuzemských hospodářství v národních účtech. Globalizace je dynamický a mnohorozměrný proces, v jehož rámci se zvyšuje mobilita národních zdrojů v mezinárodním měřítku, zatímco se stále více zvyšuje vzájemná provázanost národních hospodářství jednotlivých zemí. Charakteristickým rysem globalizace, která může u národních účtů způsobovat většinu problémů s měřením, je rostoucí podíl mezinárodních transakcí

uskutečňovaných nadnárodními korporacemi, kde k přeshraničním transakcím dochází mezi mateřskou firmou, dceřinými společnostmi a pobočkami. Existují však i jiné problémy, jejichž podrobnější přehled týkající se údajů je následující:

- 1) tvorba cen u transferů mezi sesterskými korporacemi (oceňování dovozu a vývozu);
- 2) větší využívání zpracování za poplatek, kdy se se zbožím obchoduje přes mezinárodní hranice, aniž došlo ke změně vlastnictví (zboží ke zpracování), a tzv. merchantingu;
- 3) mezinárodní obchodování prostřednictvím internetu, a to jak pro korporace, tak pro domácnosti;
- 4) obchodování s aktivy v podobě duševního vlastnictví a jejich využívání po celém světě;
- 5) pracovníci, kteří pracují v zahraničí a značné částky posílají rodině v tuzemsku (remittance pracovníků jako součást osobních transferů);
- 6) nadnárodní korporace provozující svou činnost přes státní hranice, aby maximalizovaly efektivitu výroby a minimalizovaly celkové daňové zatížení. To může vést k vytvoření umělých firemních struktur, které nemusí odrážet ekonomickou realitu;
- 7) využívání tzv. off-shore prostředků financování (jednotek pro speciální účel a jiných forem) k zajištění financí na globální aktivity;
- 8) reexport zboží a přeprava zboží v EU mezi členskými státy po vstupu do Unie (kvazipřeprava);
- 9) zvýšení množství vztahů týkajících se přímých zahraničních investic a potřeba identifikovat a účtovat toky přímých investic.

1.17 Všechny tyto stále častější aspekty globalizace způsobují, že zachycování a přesné měření přeshraničních toků představuje pro národní statistiky čím dál větší problém. I při komplexním a stabilním systému sběru údajů a měření bude pro položky v sektoru nerezidentů (a tudíž i v mezinárodních účtech, které se vyskytují v platební bilanci) globalizace zvyšovat potřebu zvláštního úsilí k zachování kvality národních účtů za všechna hospodářství a jejich seskupení.

Možnosti využití systému ESA 2010

Rámec pro analýzu a politiku

1.18 Rámec ESA lze používat pro analýzu a hodnocení:

- (a) struktury národního hospodářství. Příklady použitých typů měř jsou:
 - 1) přidaná hodnota a zaměstnanost podle odvětví;
 - 2) přidaná hodnota a zaměstnanost podle regionů;
 - 3) rozdělení důchodů podle sektorů;
 - 4) dovoz a vývoz podle skupin produktů;
 - 5) výdaje na konečnou spotřebu v členění podle jednotlivých funkcí a skupin produktů;
 - 6) tvorba fixního kapitálu a stav fixního kapitálu podle odvětví;
 - 7) skladba stavů a toků finančních aktiv podle druhů aktiv a podle sektorů;
- (b) určitých úseků nebo aspektů hospodářství. Mezi příklady patří:
 - 1) bankovníctví a finance v národním hospodářství;

- 2) úloha vládních institucí a jejich finanční pozice;
 - 3) hospodářství určitého regionu (ve srovnání s celým národním hospodářstvím);
 - 4) úrovně úspor a dluhů domácností;
- (c) vývoje hospodářství v čase. Mezi příklady patří:
- 1) analýza temp růstu HDP;
 - 2) analýza inflace;
 - 3) analýza sezónnosti ve výdajích domácností na základě čtvrtletních účtů;
 - 4) analýza změn významnosti jednotlivých druhů finančních nástrojů v čase, například zvýšeného významu finančních derivátů;
 - 5) srovnání odvětvové struktury národního hospodářství v delším období;
- (d) celkového hospodářství ve vztahu k hospodářstvím jiných zemí. Mezi příklady patří:
- 1) porovnání úlohy a velikosti vládních institucí v jednotlivých členských státech EU;
 - 2) rozbor vzájemných vztahů mezi národními hospodářstvími EU *při zohlednění členských států a jejich regionů*;
 - 3) rozbor skladby a určení vývozu v EU;
 - 4) porovnání temp růstu HDP a disponibilního důchodu na jednoho obyvatele v EU a v jiných vyspělých ekonomikách.

1.19 Pro EU a její členské státy hrají údaje z ESA významnou úlohu při formulování a sledování jejich sociálních a hospodářských politik.

Možnosti využití rámce ESA dokládají tyto příklady:

- (a) sledování a řízení tvorby makroekonomické a měnové politiky v eurozóně a definování kritérií sbližování pro hospodářskou a měnovou unii z hlediska údajů národních účtů (např. temp růstu HDP);
- (b) definování kritérií pro postup při nadměrném schodku: míry vládního deficitu a dluhu;
- (c) poskytování finanční podpory regionům v EU: přidělování výdajových prostředků regionům využívá statistické údaje z regionálních účtů;
- (d) určování vlastních zdrojů v rozpočtu EU. Ty závisí na údajích z národních účtů třemi způsoby:
 - 1) celkové zdroje EU se určují jako procentní podíl ze součtu hrubých národních důchodů (HND) členských států;
 - 2) třetím vlastním zdrojem EU jsou vlastní zdroje pocházející z DPH. Příspěvky členských států do tohoto zdroje jsou ve velké míře určeny údaji z národních účtů, protože tyto údaje se používají k výpočtu průměrné sazby DPH;
 - 3) relativní výše příspěvků členských států pro čtvrtý vlastní zdroj EU je založena na odhadech jejich hrubého národního důchodu. Tyto odhady jsou základem pro většinu plateb členských států.

Charakteristické rysy pojetí ESA 2010

- 1.20 Pro zajištění rovnováhy mezi potřebami údajů a možnostmi poskytování údajů má pojetí ESA 2010 několik důležitých vlastností. Systém ESA se vyznačuje tím, že účty jsou:
- (a) mezinárodně porovnatelné;
 - (b) sladěné s ostatními sociálními a hospodářskými statistickými systémy;
 - (c) konzistentní;
 - (d) sestavitelné, což znamená, že je lze v praxi měřit;
 - (e) odlišné od většiny případů administrativního pojetí;
 - (f) dlouhodobě zavedené a ustálené;
 - (g) zaměřené na popis ekonomického procesu v peněžním, snadno pozorovatelném vyjádření;
 - (h) použitelné v různých situacích a pro různé účely.
- 1.21 Pojmy v ESA 2010 jsou mezinárodně porovnatelné, neboť:
- (a) pojmy v ESA 2010 jsou v souladu s pojmy v mezinárodně užívaných pravidlech pro národní účetnictví, tj. SNA 2008;
 - (b) pro členské státy je ESA 2010 normou pro poskytování údajů z národních účtů všem mezinárodním organizacím;
 - (c) mezinárodní porovnatelnost pojmů je rozhodující při porovnávání statistik za různé země.
- 1.22 Pojmy v ESA 2010 jsou harmonizovány s pojmy v jiných sociálních a hospodářských statistikách, neboť ESA 2010 používá pojmy a klasifikace (např. Statistická klasifikace ekonomických aktivit v Evropské unii NACE Rev. 2²), které se rovněž používají pro jiné sociální a hospodářské statistiky členských států, např. ve statistice zpracovatelského průmyslu, statistice zahraničního obchodu a statistice zaměstnanosti, přičemž pojmové rozdíly byly omezeny na minimum. Dále jsou tyto pojmy v ESA 2010 a klasifikace používané v EU sladěny s pojmy a klasifikacemi používanými v rámci OSN.
- Toto sladění se sociálními a hospodářskými statistikami napomáhá vzájemnému propojení a porovnatelnosti údajů, takže může být zajištěna kvalita údajů v národních účtech. Kromě toho lze informace obsažené v těchto zvláštních statistikách lépe vztahovat k celkovým statistickým údajům za národní hospodářství.
- 1.23 Společné pojmy používané v celém rámci národního účetnictví a v ostatních sociálních a ekonomických statistických systémech umožňují odvození sourodých měr. Lze vypočítat například tyto poměrové ukazatele:
- (a) údaje o produktivitě, jako je přidaná hodnota připadající na odpracovanou hodinu (tyto údaje vyžadují sourodost pojetí přidané hodnoty a odpracovaných hodin);
 - (b) disponibilní národní důchod na obyvatele (tento poměr vyžaduje sourodost pojetí disponibilního národního důchodu a měr týkajících se obyvatelstva);

² Evropského Parlamentu a Rady (ES) č. 1893/2006 ze dne 20. prosince 2006, kterým se zavádí Nařízení statistická klasifikace ekonomických činností NACE Revize 2 a kterým se mění nařízení Rady (EHS) č. 3037/90 a některá nařízení ES o specifických statistických oblastech (Úř. věst. L 393, 30.12.2006, s. 1).

- (c) tvorba fixního kapitálu jako procentní podíl ze stavu fixního kapitálu (tento poměr vyžaduje sourodost definic uvedených toků a stavů);
- (d) deficit vládních institucí a dluh v procentech hrubého domácího produktu (tyto údaje vyžadují sourodost pojetí vládního deficitu, vládního dluhu a hrubého domácího produktu).

Vnitřní konzistence pojmů umožňuje odvodit odhady jako reziduální položky, např. úspory lze odhadnout jako rozdíl mezi disponibilním důchodem a výdaji na konečnou spotřebu.

1.24 Pojmy v ESA 2010 se používají s ohledem na shromažďování údajů a měření a jejich naplnění se v pokynech k sestavování účtů projevuje několika způsoby:

- (a) činnosti nebo položky jsou popisovány pouze v případě, že je jejich velikost významná. Například výroba výrobků ve vlastní režii domácnostmi, jako je tkaní látek a hrnčířská výroba, se nezaznamenává jako výroba, protože pro země EU jsou tyto činnosti nevýznamné;
- (b) u některých jevů jsou dány pokyny, jak je odhadovat. Například při vymezení spotřeby fixního kapitálu se hovoří o lineárních odpisech. Pro odhad stavu fixního kapitálu se má používat metoda průběžné inventarizace, pokud chybí přímé informace o stavu fixních aktiv. Jiným příkladem je ocenění produkce ve vlastní režii: v zásadě se oceňuje v základních cenách, ale pokud je to nutné, lze základní ceny odhadnout sečtením příslušných jednotlivých nákladů;
- (c) byly přijaty některé konvence. Například všechny kolektivní služby poskytované vládními institucemi se klasifikují jako výdaje na konečnou spotřebu.

1.25 Údaje potřebné pro statistiky národních účtů však nemusí být snadné shromažďovat přímo, jelikož základní pojetí se obvykle liší od pojetí, z nichž vycházejí administrativní zdroje údajů. Mezi příklady administrativních údajů patří podnikové účty, záznamy o různých druzích daní (DPH, dani z příjmů fyzických osob, dovozních dávkách apod.), údaje o sociálním zabezpečení a údaje z bankovního dohledu a dozoru nad pojišťovny. Tyto administrativní údaje často slouží jako vstupy pro sestavování národních účtů. Obvykle se přetvářejí tak, aby byly v souladu s ESA.

Pojetí ESA se obvykle liší od svých administrativních protějšků, a to takto:

- (a) administrativní pojetí je v různých zemích odlišné. Za použití administrativního pojetí tudíž nelze dosáhnout mezinárodní porovnatelnosti;
- (b) administrativní pojetí se v průběhu času mění. Za použití administrativního pojetí tudíž nelze provádět srovnání v čase;
- (c) pojetí, na nichž jsou založeny administrativní zdroje údajů, nejsou obvykle v různých administrativních systémech ve vzájemném souladu. Vzájemné propojení a srovnávání údajů, které je rozhodující při sestavování údajů národních účtů, je však možné pouze tehdy, jsou-li jednotlivá pojetí sourodá;
- (d) administrativní pojetí není obvykle nejvhodnější pro ekonomickou analýzu a hodnocení hospodářské politiky.

1.26 Administrativní zdroje údajů nicméně vyhovují potřebám údajů národních účtů a jiných statistik velmi dobře, neboť:

- (a) pojetí a klasifikace původně určené pro statistické účely lze rovněž přijmout pro administrativní účely, například klasifikaci vládních výdajů podle jejich druhu;
- (b) administrativní zdroje údajů explicitně zohledňují (jednotlivé) potřeby údajů statistik; to platí například pro systém Intrastat pro poskytování informací o dodávkách zboží mezi členskými státy.

1.27 Hlavní pojmy v ESA jsou dlouhodobě zavedené a ustálené, neboť:

- (a) jsou již mnoho let schváleny jako mezinárodní norma;
- (b) v jednotlivých po sobě jdoucích vydáních mezinárodních pravidel národního účetnictví se mění jen velmi málo základních pojmů.

Tato pojmová návaznost omezuje potřebu přepočítávat časové řady. Dále omezuje zranitelnost metodiky z hlediska národních a mezinárodních politických tlaků. Z těchto důvodů mohou údaje z národních účtů sloužit jako objektivní databáze pro hospodářskou politiku a analýzu.

1.28 Pojetí ESA 2010 se soustřeďuje na popis ekonomického procesu v peněžním a snadno pozorovatelném vyjádření. Stavby a toky, které nelze snadno pozorovat v peněžním vyjádření nebo které nemají jasně stanovené peněžní protipoložky, se v systému ESA nezaznamenávají.

Tato zásada se neuplatňuje striktně, protože je nutno přihlížet rovněž k požadavku souladnosti a k potřebám uživatelů. Souladnost například vyžaduje, aby se hodnota kolektivních služeb poskytovaných vládními institucemi zaznamenávala jako produkce, protože placení náhrad zaměstnancům a nákupy všech druhů výrobků a služeb vládními institucemi jsou snadno pozorovatelné v peněžním vyjádření. Pro účely ekonomické analýzy a politiky navíc sledování kolektivních služeb vládních institucí ve vztahu k ostatním částem národního hospodářství zvyšuje užitečnost národních účtů jako celku.

1.29 Rozsah pojetí ESA lze doložit zvážením některých důležitých mezních případů.

Do rámce výroby v ESA se zaznamenávají tyto případy (viz odstavce 3.07 až 3.09):

- (a) poskytování individuálních a kolektivních služeb vládními institucemi;
- (b) poskytování služeb bydlení ve vlastní režii vlastníky domů a bytů;
- (c) výroba zboží pro vlastní konečnou spotřebu, např. zemědělských výrobků;
- (d) stavební práce ve vlastní režii včetně individuální bytové výstavby;
- (e) poskytování služeb placeným domácím personálem;
- (f) chov ryb v rybářských farmách;
- (g) nelegální výroba, pokud se všechny zúčastněné jednotky na transakci podílejí dobrovolně;
- (h) výroba, z níž výnosy nejsou plně přiznány daňovým úřadům, například pokoutní výroba textilu.

1.30 Do rámce výroby nepatří a v ESA se nezaznamenávají:

- (a) domácí a osobní služby poskytované a spotřebované v téže domácnosti, například úklid, příprava jídel nebo péče o nemocné či staré osoby;
- (b) dobrovolnické služby, jejichž výsledkem nejsou výrobky, například bezplatné pečování nebo úklid;
- (c) přirozený přírůstek ryb na otevřených mořích.

1.31 ESA zaznamenává veškerou produkci, která je výsledkem výroby v rámci vymezení výroby. Produkce pomocných činností se však nezaznamenává. Všechny vstupy spotřebované v rámci pomocné činnosti se považují za vstupy do hlavní činnosti, již tato pomocná činnost slouží. Pokud závod, který vykonává pouze pomocné činnosti, je statisticky sledovatelný, tzn., že jsou snadno dostupné samostatné účty za jeho výrobu, nebo pokud se nachází v zeměpisně odlišném místě než závod, kterému poskytuje své služby, musí se zaznamenat jako samostatná jednotka a účetně zařadit do odvětvové klasifikace, která odpovídá jeho hlavní činnosti, a to jak v národních, tak v regionálních účtech. Pokud nejsou k dispozici vhodné základní údaje, lze produkci pomocné činnosti odhadnout sečtením nákladů.

1.32 Pokud se činnosti považují za výrobu a jejich produkce se zaznamenává, pak se zaznamenává rovněž odpovídající důchod, zaměstnanost, konečná spotřeba atd. Jelikož se například poskytování služeb bydlení ve vlastní režii vlastníky domů a bytů zaznamenává jako výroba, zaznamenává se i důchod a výdaje na konečnou spotřebu, které pro tyto vlastníky produkuje. Jelikož do služeb obydlí poskytovaných jejich vlastníky z povahy věci nevstupuje práce, zaměstnanost se nezaznamenává. Tento postup zachovává soulad se systémem statistiky práce, ve kterém se u vlastnictví domů a bytů nezaznamenává žádná zaměstnanost. Jestliže se činnosti nezaznamenávají jako výroba, platí to opačně: domácí služby poskytované a spotřebované v téže domácnosti nevytvářejí důchod ani výdaje na konečnou spotřebu a nesouvisí s nimi žádná zaměstnanost.

1.33 ESA rovněž stanoví konvence týkající se:

- (a) oceňování produkce vládních institucí;
- (b) oceňování produkce pojišťovacích služeb a finančních zprostředkovatelských služeb nepřímo měřených (FISIM);
- (c) zaznamenávání všech kolektivních služeb poskytovaných vládními institucemi jako výdaje na konečnou spotřebu, a nikoli jako mezispotřeba.

Klasifikace podle sektorů

1.34 Sektorové účty se vytvářejí zařazením jednotek do sektorů, což umožňuje popisovat transakce a vyrovnávací položky účtů v členění podle sektorů. Popis podle sektorů odhaluje mnoho klíčových ukazatelů pro účely hospodářské a fiskální politiky. Hlavními sektory jsou domácnosti, vládní instituce, korporace (finanční podniky a nefinanční instituce), neziskové instituce sloužící domácnostem (NISD) a nerezidenti.

Důležité je rozlišení mezi tržní a netržní činnostmi. Subjekt kontrolovaný vládními institucemi, u něhož se ukáže, že se jedná o tržní korporaci, se zařadí do sektoru korporací, mimo sektor

vládních institucí. Úrovně schodku a zadlužení korporace tudíž nebudou součástí vládního deficitu a dluhu.

1.35 Je důležité stanovit jasná a jednoznačná kritéria pro zařídování subjektů do jednotlivých sektorů.

Veřejný sektor je tvořen všemi institucionálními jednotkami, které jsou rezidenty v daném hospodářství a které jsou kontrolovány vládními institucemi. Soukromý sektor je tvořen všemi ostatními rezidentskými jednotkami.

Tabulka 1.1 uvádí kritéria používaná k rozlišení mezi veřejným a soukromým sektorem a dále v rámci veřejného sektoru mezi sektorem vládních institucí a sektorem veřejných korporací a v rámci soukromého sektoru mezi sektorem neziskových institucí sloužících domácnostem a sektorem soukromých korporací.

Tabulka 1.1

Kritéria	Pod kontrolou vládních institucí (Veřejný sektor)	Pod soukromou kontrolou (Soukromý sektor)
Netržní produkce	Vládní instituce	NISD
Tržní produkce	Veřejné korporace	Soukromé korporace

1.36 Kontrola je definována jako schopnost určovat obecnou politiku nebo program institucionální jednotky. Podrobnosti k definici kontroly je uvedena v odstavcích 2.35 až 2.39.

1.37 Rozlišení mezi tržními a netržními subjekty, a tudíž u subjektů veřejného sektoru jejich klasifikace do sektoru vládních institucí nebo do sektoru korporací, se provádí podle následujícího pravidla:

Činnost se považuje za tržní, pokud se s příslušnými výrobky a službami obchoduje za těchto podmínek:

- 1) prodávající jedná tak, aby v dlouhodobém horizontu maximalizovali svůj zisk, čehož dosahují tím, že své výrobky a služby prodávají volně na trhu komukoli, kdo je připraven zaplatit požadovanou cenu;
- 2) kupující jedná tak, aby maximalizovali užitnou hodnotu, kterou získávají, vzhledem ke svým omezeným zdrojům, a to tím, že nakupují produkty podle toho, které z nich nejlépe splňují jejich potřeby při nabízené ceně;
- 3) efektivní trhy existují tam, kde prodávající a kupující mají přístup na trh a k informacím o něm. Efektivní trh může fungovat, i když tyto podmínky nejsou dokonale splněny.

1.38 Úroveň podrobnosti v metodickém rámci ESA umožňuje pružnost: některé pojmy se v systému ESA explicitně nevyskytují, ale přesto z něho mohou být snadno odvozeny. Příkladem je vytvoření nových sektorů přeskupením subsektorů definovaných v rámci ESA.

1.39 Pružnost je dána také možností zavádět doplňková kritéria, která nejsou v rozporu s logikou systému. Tato kritéria mohou například umožnit sestavení účtů jednotlivých subsektorů podle stupně zaměstnanosti u výrobních jednotek nebo velikosti důchodů u domácností. U zaměstnanosti lze zavést ještě dílčí klasifikaci podle úrovně vzdělání, podle věku a podle pohlaví.

Satelitní účty

1.40 Pro některé potřeby údajů by se měly sestavovat samostatné satelitní účty.

Mezi příklady patří:

- (a) matice sociálního účetnictví;
- (b) úloha cestovního ruchu v národním hospodářství;
- (c) analýza nákladů a financování zdravotní péče;
- (d) výzkum a vývoj uznávaný za tvorbu kapitálu v podobě duševního vlastnictví;
- (e) vykazování lidského kapitálu jako aktiva v národním hospodářství;
- (f) analýza důchodů a výdajů domácností na základě mikroekonomicky orientovaného pojetí důchodů a výdajů;
- (g) vzájemné vztahy mezi životním prostředím a hospodářstvím;
- (h) výroba v domácnostech;
- (i) analýza změn blahobytu;
- (j) analýza rozdílů mezi národními účty a údaji z podnikového účetnictví a jejich vlivu na trh cenných papírů a devizový trh;
- (k) odhady daňových výnosů.

1.41 Satelitní účty slouží pro tyto potřeby údajů tím, že:

- (a) zobrazují větší podrobnosti tam, kde je to nutné, a vynechávají nadbytečné podrobnosti;
- (b) rozšiřují rozsah účetního rámce připojením nepeněžních informací, například údajů o znečišťování a o aktivech pro ochranu životního prostředí;
- (c) mění některá základní pojetí, například rozšířením pojetí tvorby kapitálu o výdaje na vzdělávání.

1.42 Matice sociálního účetnictví je maticové zobrazení, které vytváří vazby mezi tabulkami dodávek a užití a sektorovými účty. Matice sociálního účetnictví poskytuje doplňkové informace o úrovni a struktuře zaměstnanosti pomocí dalšího rozčlenění náhrad zaměstnancům podle druhů zaměstnaných osob. Toto další členění se používá jednak u využití práce podle odvětví, jak je zobrazeno v tabulkách užití, a jednak u nabídky práce podle sociálněekonomických podskupin, která je zachycena na účtu rozdělení prvotních důchodů pro jednotlivé subsektory sektoru domácností. Tímto způsobem se systematicky zobrazuje nabídka a užití různých kategorií práce.

1.43 V satelitních účtech musí být zachována všechna základní pojetí a klasifikace ústředního rámce ESA 2010. Změny v pojetí se zavádějí pouze tehdy, pokud je to účelem daného satelitního účtu. V takových případech musí satelitní účet zahrnovat rovněž tabulku zobrazující vazbu mezi hlavními souhrnnými ukazateli satelitního účtu a odpovídajícími ukazateli ústředního rámce. Tímto způsobem si ústřední rámec zachovává úlohu doporučeného rámce a současně jsou řádně zohledněny konkrétnější potřeby.

1.44 Obecně ústřední rámec nezahrnuje ukazatele stavů a toků, které nejsou snadno zjistitelné v peněžním vyjádření (nebo které nemají jasně stanovenou peněžní protipoložku). K analýze

takových stavů a toků, vzhledem k jejich povaze, obvykle dobře slouží také sestavení statistik v nepeněžním vyjádření, např.:

- (a) výrobu v domácnostech lze popsat pomocí doby v hodinách rozvržené na alternativní užití;
- (b) vzdělávání lze popsat pomocí druhu vzdělání, počtu žáků, průměrného počtu let nutných k dosažení ukončeného vzdělání atd.;
- (c) vliv znečišťování životního prostředí lze popsat pomocí změn počtu žijících biologických druhů, zdravotního stavu stromů v lese, objemu odpadu, množství oxidu uhelnatého a radiace apod.

1.45 Satelitní účty umožňují provázat tyto statistiky v nepeněžním vyjádření s ústředním rámcem národních účtů. Toto provázání je umožněno tím, že se na dané nepeněžní statistiky aplikuje klasifikace používaná v ústředním rámci, například klasifikace podle druhu domácnosti nebo klasifikace podle odvětví. Tímto způsobem lze sestavit konzistentní rozšířený rámec. Tento rámec pak může sloužit jako databáze pro analýzu a vyhodnocení všech druhů vzájemného působení mezi proměnnými v ústředním rámci a odpovídajícími proměnnými v rozšířené části.

1.46 Ústřední rámec a jeho hlavní souhrnné ukazatele nepopisují změny blahobytu. Rozšířené účty mohou být navrženy tak, aby zahrnovaly také imputované peněžní hodnoty, jako například:

- (a) domácí a osobní služby vytvářené a spotřebované v téže domácnosti;
- (b) změny rozsahu volného času;
- (c) výhody a nevýhody života ve městě;
- (d) nerovnosti v rozdělení důchodů mezi lidmi.

1.47 Rozšířené účty mohou rovněž překlasifikovat konečné výdaje na některé politováníhodné potřeby (například výdaje na obranu) do mezispotřeby, tj. do výdajů, které nepřispívají k blahobytu. Podobně škody způsobené povodněmi a jinými přírodními pohromami lze klasifikovat jako mezispotřebu, tj. jako snížení (absolutního) blahobytu. Tímto způsobem lze zkonstruovat velmi hrubý a velmi nedokonalý ukazatel změn blahobytu. Avšak blahobyt má mnoho rozměrů, z nichž pro většinu není peněžní vyjádření nejvhodnější. Lepším řešením pro měření blahobytu je proto použít pro každý rozměr samostatné ukazatele a jednotky měření. Ukazatelem může být například dětská úmrtnost, naděje dožití, gramotnost dospělých a národní důchod na obyvatele. Tyto ukazatele by mohly být zahrnuty do satelitního účtu.

1.48 Za účelem získání soudržného, mezinárodně slučitelného rámce se v ESA nepoužívají administrativní pojetí. Nicméně pro všechny účely národních účtů může být získávání údajů založených na administrativním pojetí velmi užitečné. Například pro odhady daňových výnosů jsou nezbytné statistiky zdanitelných důchodů. Tyto statistiky lze vytvořit provedením určitých úprav ve statistice národních účtů.

1.49 Podobný přístup lze zvolit u pojmů používaných v národohospodářské politice, například u:

- (a) pojetí inflace používaného pro zvyšování penzí, dávek v nezaměstnanosti nebo platů státních zaměstnanců;
- (b) pojetí daní, sociálních příspěvků, vládních institucí a kolektivního sektoru používaného v diskusi o optimální velikosti kolektivního sektoru;

- (c) pojetí „strategických“ sektorů či odvětví používaného v národohospodářské politice nebo v hospodářské politice EU;
- (d) pojetí „podnikatelských investic“ používaného v národohospodářské politice;
- (e) tabulky znázorňující úplné zaznamenávání penzí.

Satelitní účty nebo doplňkové tabulky mohou takové potřeby údajů uspokojovat.

ESA 2010 a SNA 2008

1.50 ESA 2010 vychází z pojetí SNA 2008, který stanoví pravidla pro sestavování národních účtů pro všechny země světa. Přesto však mezi ESA 2010 a SNA 2008 existuje několik rozdílů:

- (a) rozdíly v prezentaci:
 - 1) v ESA 2010 jsou některé samostatné kapitoly o transakcích s produkty, rozdělovacích transakcích a finančních transakcích. Naopak v SNA 2008 jsou tyto transakce vysvětleny v kapitolách uspořádaných podle účtů, například v kapitolách o účtu výroby, o účtu prvotního rozdělení důchodů, o kapitálovém účtu a o účtu nerezidentů;
 - 2) ESA 2010 popisuje určitý pojem uvedením definice a výčtem toho, co je zahrnuto a co vyloučeno. SNA 2008 obvykle popisuje jednotlivé pojmy obecněji a vysvětluje důvody přijatých konvencí;
- (b) pojetí ESA 2010 je v některých případech konkrétnější a přesnější než v SNA 2008:
 - 1) SNA 2008 neobsahuje zvláštní kritéria pro rozlišování mezi tržní produkcí, produkcí pro vlastní konečnou spotřebu a netržní produkcí. V ESA jsou proto uvedeny podrobnější pokyny k zajištění jednotného přístupu;
 - 2) ESA 2010 předpokládá, že některé druhy výroby výrobků domácnostmi, například tkaní látek a výroba nábytku, nejsou v členských státech významné, a tudíž nemusí být zaznamenávány;
 - 3) ESA 2010 odkazuje na institucionální opatření v EU, jako je například systém Intrastat pro záznam toků zboží uvnitř EU nebo pro stanovení příspěvků, jež členské státy odvádějí Evropské unii;
 - 4) ESA 2010 obsahuje zvláštní klasifikace EU, například klasifikace produkce podle činností (CP(A))³ pro produkty a NACE Rev. 2 pro odvětví (obě tyto klasifikace jsou v souladu s odpovídajícími klasifikacemi OSN);
 - 5) ESA 2010 obsahuje doplňkovou klasifikaci pro všechny vnější transakce: ty se dělí na transakce mezi rezidenty EU a transakce s rezidenty zemí mimo EU;
 - 6) ESA 2010 ve srovnání s SNA 2008 obsahuje odlišné uspořádání subsektorů sektoru finančních institucí, aby vyhovovaly potřebám evropské měnové unie. Systém ESA 2010 může být specifitější než systém SNA 2008, protože ESA 2010 se v prvé řadě používá v členských státech. Pro potřeby údajů v Unii by měl být systém ESA také specifitější.

³

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 451/2008 ze dne 23. dubna 2008, kterým se zavádí nová statistická klasifikace produkce podle činností (CPA) (Úř. věst. L 145, 4.6.2008, s. 65).

ESA 2010 a ESA 95

- 1.51 ESA 2010 se od ESA 95 liší svým rozsahem i pojetím. Většina rozdílů odpovídá rozdílům mezi SNA 1993 a SNA 2008. Mezi hlavní rozdíly patří:
- (a) uznání výzkumu a vývoje jako tvorby kapitálu, jež vede ke vzniku aktiv v podobě duševního vlastnictví. Tato změna se zaznamená na satelitním účtu a do základních účtů se zahrne, až mezi členskými státy bude pozorovatelná dostatečná stabilita a harmonizace měř;
 - (b) výdaje na zbraňové systémy, které vyhovují obecné definici aktiv, byly klasifikovány jako tvorba fixního kapitálu, a nikoli jako výdaje na mezispotřebu;
 - (c) pro tržní produkci bylo zavedeno analytické pojetí kapitálových služeb, takže lze vytvořit doplňkovou tabulku, ve které jsou tyto služby zobrazeny jako součást přidané hodnoty;
 - (d) bylo rozšířeno vymezení finančních aktiv, aby zahrnovalo větší škálu smluv o finančních derivátech;
 - (e) nová pravidla pro zaznamenávání nároků na penzi. Do účetnictví byla zavedena doplňková tabulka, která umožňuje zaznamenávat odhady u všech fondových i nefondových nároků ze sociálního pojištění. V této tabulce, která ukazuje nároky a související toky u všech soukromých a veřejných fondových i nefondových penzijních programů, včetně penzijních programů sociálního zabezpečení, jsou v plném rozsahu uvedeny informace potřebné pro komplexní analýzu;
 - (f) uplatňování pravidel o změně vlastnictví zboží se stalo univerzálním, což vedlo ke změnám v zaznamenávání merchantingu a výrobků odeslaných ke zpracování, a to jak v zahraničí, tak v tuzemském hospodářství. To má za následek, že se výrobky zasílané ke zpracování do zahraničí zaznamenávají na základě čisté výše, na rozdíl od zaznamenávání v hrubé výši, jak tomu bylo v SNA 1993 a v ESA 95. Tato změna má významné důsledky pro zaznamenávání těchto činností v rámci dodávek a užití;
 - (g) je poskytnuto více pokynů ohledně finančních institucí obecně, a zejména ohledně jednotek pro speciální účel. Účtování vládními institucemi kontrolovaných jednotek pro speciální účel se sídlem v zahraničí bylo změněno tak, aby bylo zajištěno, že závazky přijaté jednotkami pro speciální účel budou uváděny v účtech vládních institucí;
 - (h) bylo upřesněno účtování superdividend vyplácených veřejnými korporacemi, tj. tyto platby je nutno považovat za výjimečné platby a čerpání vlastního jmění;
 - (i) byly stanoveny zásady účtování partnerství veřejného sektoru a soukromého sektoru a bylo rozšířeno účtování restrukturalizačních agentur;
 - (j) byly upřesněny transakce mezi vládními institucemi a veřejnými korporacemi za použití sekuritizačních prostředků, aby se zlepšilo zaznamenávání položek, které by mohly významně ovlivňovat vládní dluh;
 - (k) bylo upřesněno účtování záruk za půjčky a bylo zavedeno nové účtování standardizovaných záruk za půjčky, jako jsou záruky za vývozní úvěry a záruky za studentské půjčky. Nový způsob účtování spočívá v tom, že v rozsahu, v jakém je pravděpodobná aktivace záruk, se mají v účtech zaznamenávat příslušná finanční aktiva a závazky.
- 1.52 Změny v ESA 2010 oproti ESA 95 se neomezují jen na koncepční úpravy. Velké rozdíly jsou v rozsahu, jaký systém pokrývá: byly do něj doplněny nové kapitoly o satelitních účtech, účtech

ESA2010 – Kapitola 1 – Obecné rysy a základní principy vládních institucí a účtech nerezidentů. Došlo také k významnému rozšíření kapitol o čtvrtletních účtech a regionálních účtech.

Základní zásady ESA 2010 jako systému

- 1.53 Hlavními charakteristickými rysy systému jsou:
- (a) statistické jednotky a jejich seskupení;
 - (b) toky a stavy;
 - (c) soustava účtů a souhrnných ukazatelů;
 - (d) soustava input-output tabulek.

Statistické jednotky a jejich seskupení

- 1.54 Systém ESA 2010 využívá dva druhy jednotek a dva odpovídající způsoby členění hospodářství, které jsou zcela rozdílné a slouží k odlišným analytickým účelům.
- 1.55 První účel, který spočívá v popisu důchodů, výdajů, finančních toků a rozvah, je splněn tím, že jsou institucionální jednotky seskupeny do sektorů na základě svých hlavních funkcí, chování a cílů.
- 1.56 Druhý účel, který spočívá v popisu výrobních procesů a poskytování údajů pro analýzu vstupů a výstupů, je splněn tím, že systém seskupuje místní činnostní jednotky do odvětví podle druhů jejich činnosti. Činnost je charakterizována vstupem produktů, výrobním procesem a výstupem produktů.

Institucionální jednotky a sektory

- 1.57 Institucionální jednotky jsou ekonomické celky, které jsou schopné vlastnit výroby a aktiva, vstupovat do závazků a samostatně se na svůj účet zapojovat do hospodářských činností a transakcí s ostatními jednotkami. Pro účely systému ESA 2010 jsou institucionální jednotky seskupeny do pěti vzájemně se vylučujících tuzemských institucionálních sektorů, jimiž jsou:
- (a) nefinanční podniky;
 - (b) finanční instituce;
 - (c) vládní instituce;
 - (d) domácnosti;
 - (e) neziskové instituce sloužící domácnostem.

Těchto pět sektorů dohromady představuje celé tuzemské hospodářství. Každý sektor je také rozdělen do subsektorů. Systém ESA 2010 umožňuje sestavit úplnou soustavu tokových účtů a rozvah za každý sektor a subsektor i za celkové hospodářství. Nerezidentské jednotky mohou s těmito pěti tuzemskými sektory vstupovat do kontaktu a jejich vzájemné vztahy se uvádějí jako interakce mezi pěti tuzemskými sektory a šestým institucionálním sektorem, kterým je sektor nerezidentů.

Místní činnostní jednotky a odvětví

- 1.58 Provádějí-li institucionální jednotky více než jednu činnost, je nutno je rozdělit s ohledem na druh činnosti. To umožňují tzv. místní činnostní jednotky.

Místní činnostní jednotka seskupuje v případě institucionální jednotky jakožto výrobce všechny její části, které se nacházejí na jednom místě nebo na několika sousedících místech a které přispívají k výkonu činnosti na úrovni třídy (čtyřmístné číslo) klasifikace NACE Rev. 2.

- 1.59 Místní činnostní jednotky jsou evidovány pro každou vedlejší činnost; pokud však nejsou k dispozici účetní doklady nezbytné k tomu, aby bylo možno popisovat tyto činnosti zvlášť, zkombinuje se v rámci místní činnostní jednotky několik vedlejších činností. Skupina všech místních činnostních jednotek provozujících stejný nebo podobný druh činnosti tvoří odvětví.

Institucionální jednotka zahrnuje jednu nebo více místních činnostních jednotek; každá místní činnostní jednotka patří pouze do jedné institucionální jednotky.

- 1.60 Pro analýzu výrobního procesu se používá analytická výrobní jednotka. Tato jednotka je pozorovatelná pouze tehdy, když místní činnostní jednotka vyrábí jeden druh produktu bez jakýchkoli vedlejších činností. Tato jednotka se označuje jako jednotka se stejnorodou produkcí. Seskupení těchto jednotek tvoří homogenní odvětví.

Rezidentské a nerezidentské jednotky; národní hospodářství a nerezidenti

- 1.61 Národní hospodářství je vymezeno pomocí rezidentských jednotek. Jednotka je rezidentskou jednotkou země, pokud je její převažující ekonomický zájem soustředěn na ekonomickém území této země, tzn., pokud se po delší dobu (jeden rok nebo déle) zabývá hospodářskými činnostmi na tomto území. Institucionální sektory zmíněné v odstavci 1.57 jsou skupinami rezidentských institucionálních jednotek.

- 1.62 Rezidentské jednotky se účastní transakcí s nerezidentskými jednotkami (tj. s jednotkami, které jsou rezidenty v jiných hospodářstvích). Tyto transakce jsou vnějšími transakcemi hospodářství a jsou seskupeny v účtu nerezidentů. Nerezidenti tak hrají podobnou úlohu jako institucionální sektor, ačkoliv jsou nerezidentské jednotky začleněny pouze do té míry, v jaké se účastní transakcí s rezidentskými institucionálními jednotkami.

- 1.63 Hypotetická rezidentské jednotky, uvažované v systému ESA 2010 jako institucionální jednotky, jsou vymezeny jako:

- (a) ty části nerezidentských jednotek, jejichž převažující ekonomický zájem je soustředěn na ekonomickém území dané země (obvykle tehdy, pokud se účastní hospodářských transakcí po dobu nejméně jednoho roku);
- (b) nerezidentské jednotky v postavení vlastníků půdy nebo budov na ekonomickém území dané země, ale pouze pokud jde o transakce týkající se této půdy nebo budov.

Toky a stavy

1.64 Zaznamenávají se dva základní druhy informací: toky a stavy.

Toky se týkají působení a následků událostí, k nimž došlo v daném období, zatímco stavy se týkají situace v určitém okamžiku.

Toky

1.65 Toky odrážejí tvorbu, přeměnu, výměnu, převod nebo zánik ekonomické hodnoty. Týkají se změn hodnoty aktiv nebo závazků institucionální jednotky. Ekonomické toky jsou dvojího druhu: transakce a ostatní změny aktiv.

Transakce se objevují ve všech účtech a tabulkách, kde se toky vyskytují, kromě účtu ostatních změn objemu aktiv a účtu přecenění. Ostatní změny aktiv se zaznamenávají pouze na těchto dvou účtech.

Základní transakce a ostatní toky jsou podle své povahy seskupeny do poměrně malého počtu druhů.

Transakce

1.66 Transakce je ekonomický tok, který představuje vzájemné působení mezi institucionálními jednotkami na základě vzájemné dohody nebo úkon v rámci institucionální jednotky, který je užitečné považovat za transakci, protože jednotka působí ve dvou rozdílných funkcích. Transakce se dělí do čtyř hlavních skupin:

- (a) transakce s produkty:
popisují původ produktů (tuzemská produkce nebo dovoz) a jejich užití (mezi spotřeba, konečná spotřeba, tvorba kapitálu – pokrývající i spotřebu fixního kapitálu – nebo vývoz);
- (b) rozdělovací transakce:
popisují, jak se přidaná hodnota vytvořená při výrobě rozděluje mezi práci, kapitál a vládní instituce, a dále přerozdělování důchodů a bohatství (daně z důchodů a majetku a ostatní transfery);
- (c) finanční transakce:
popisují čisté pořízení finančních aktiv nebo čistý vznik závazků u každého druhu finančních nástrojů. Tyto transakce se vyskytují jako protipoložky nefinančních transakcí a jako transakce týkající se pouze finančních nástrojů;
- (d) transakce nezahrnuté v žádné ze tří výše uvedených skupin:
čisté pořízení nevyráběných nefinančních aktiv.

Vlastnosti transakcí

Transakce mezi jednotkami versus transakce uvnitř jednotek

1.67 Většina transakcí je vzájemným působením mezi dvěma nebo více institucionálními jednotkami. Přesto však systém ESA 2010 zaznamenává některé činnosti v rámci institucionálních jednotek

ESA2010 – Kapitola 1 – Obecné rysy a základní principy

jako transakce. Účelem záznamu těchto transakcí uvnitř jednotek je podat analyticky užitečnější obraz o produkci, konečném užití a nákladech.

- 1.68 Spotřeba fixního kapitálu, která je v systému ESA 2010 zachycena jako náklad, představuje transakci uvnitř jednotky. Většinu ostatních transakcí uvnitř jednotek představují transakce s produkty, které se obvykle zaznamenávají tehdy, když se institucionální jednotky, které působí jako výrobci i jako koneční spotřebitelé, rozhodnou spotřebovat něco z produkce, kterou samy vyrobily. Týká se to často domácností a vládních institucí.
- 1.69 Zaznamenává se veškerá produkce ve vlastní režii použitá pro konečné užití v rámci téže institucionální jednotky. Produkce ve vlastní režii použitá na mezispotřebu v rámci téže institucionální jednotky se zaznamenává pouze v případě, kdy k výrobě a mezispotřebě dochází v rozdílných místních činnostních jednotkách v rámci téže institucionální jednotky. Produkce vyrobená a použitá jako mezispotřeba v rámci téže místní činnostní jednotky se nezaznamenává.

Peněžní versus nepeněžní transakce

- 1.70 Transakce jsou peněžními transakcemi, jestliže zúčastněné jednotky poukazují nebo přijímají platby nebo vstupují do závazků nebo získávají aktiva vyjádřená v měnových jednotkách.

Transakce, které nezahrnují výměnu za peníze ani aktiva či závazky vyjádřené v měnových jednotkách, jsou nepeněžními transakcemi. Transakce uvnitř jednotky jsou nepeněžními transakcemi. Nepeněžní transakce, které se týkají více než jedné institucionální jednotky, se vyskytují mezi transakcemi s produkty (směna produktů), rozdělovacími transakcemi (odměny v naturáliích, naturální transfery atd.) a ostatními transakcemi (výměna nevyráběných nefinančních aktiv). Systém ESA 2010 zaznamenává všechny transakce v peněžním vyjádření. Hodnoty, které mají být u nepeněžních transakcí zaznamenány, musí být tudíž měřeny nepřímo nebo odhadovány jinak.

Transakce s protihodnotou a bez protihodnoty

- 1.71 Transakce týkající se více než jedné jednotky jsou dva druhy. Mohou být typu „něco za něco“, tzn. transakce s protiplněním (*requited transaction*), nebo typu „něco za nic“, tzn. transakce bez protiplnění. Transakce s protiplněním jsou výměnou mezi institucionálními jednotkami, například poskytnutí výrobků, služeb nebo aktiv za protihodnotu, například peníze. Transakce bez protiplnění jsou obvykle platbami v penězích nebo v naturální formě, kdy jedna institucionální jednotka platí druhé jednotce bez získání protihodnoty (*without counterpart*). Transakce s protiplněním se vyskytují ve všech čtyřech skupinách transakcí, zatímco transakce bez protiplnění jsou hlavně rozdělovací transakce, například daně, dávky sociální pomoci nebo dary. Tyto transakce bez protiplnění se nazývají transfery.

Přeskupené transakce

- 1.72 Transakce se zaznamenávají stejným způsobem, ke kterému dochází v zúčastněných institucionálních jednotkách. Některé transakce jsou však přeskupeny, aby se jasněji ukázaly ekonomické vztahy, na nichž jsou založeny. Transakce lze přeskupit třemi způsoby: přesměrováním, štěpením a rozpoznáním hlavního účastníka transakce.

Přesměrování

- 1.73 Transakce, která se zúčastněným jednotkám jeví jako transakce uskutečňovaná přímo mezi jednotkou A a C, může být v účtech zaznamenána jako transakce uskutečňovaná nepřímo prostřednictvím třetí jednotky B. Jediná transakce mezi jednotkami A a C je tudíž zaznamenána jako dvě transakce: jedna mezi jednotkami A a B a jedna mezi jednotkami B a C. V tomto případě je transakce přesměrována.
- 1.74 Příkladem přesměrování je způsob, jakým jsou na účty zaznamenávány příspěvky zaměstnavatele na sociální pojištění placené přímo zaměstnavateli do fondů sociálního pojištění. V systému se tyto platby zaznamenávají jako dvě transakce: zaměstnavatelé platí příspěvky zaměstnavatele na sociální pojištění zaměstnancům a zaměstnanci platí tytéž příspěvky do fondů sociálního pojištění. Jako u každého přesměrování je účelem zdůraznit ekonomickou podstatu, na niž transakce spočívá, což v tomto případě znamená ukázat, že příspěvky zaměstnavatele na sociální pojištění jsou placeny ve prospěch zaměstnanců.
- 1.75 Jiným typem přesměrování je přesměrování transakcí, které jsou zachyceny jako transakce uskutečňované mezi dvěma nebo více institucionálními jednotkami, ačkoliv podle účastníků k žádné transakci vůbec nedochází. Příkladem je zaúčtování důchodu z vlastnictví získaného od určitých pojišťovacích fondů, který si ponechají v držení pojišťovny. V systému se tento důchod z vlastnictví zaznamená jako zaplacený pojišťovnami pojistníkům, kteří pak zaplatí tutéž částku zpět pojišťovnám jako doplňkové pojistné.

Štěpení

- 1.76 Jestliže se transakce, kterou účastníci vnímají jako jedinou transakci, zaznamená jako dvě nebo více různě klasifikovaných transakcí, jedná se o štěpenou transakci. Štěpení obvykle neznamena zahrnutí dalších jednotek do transakcí.
- 1.77 Typickou štěpenou transakcí je placení pojistného za neživotní pojištění. Ačkoliv pojistníci a pojišťovatelé považují tyto platby za jednu transakci, v systému ESA 2010 se dělí na dvě zcela rozdílné transakce: platby za poskytnuté služby neživotního pojištění a čisté pojistné na neživotní pojištění. Dalším příkladem štěpení je zaznamenání prodeje produktu jako prodeje produktu samotného a prodeje obchodního rozpětí.

Rozpoznání hlavního účastníka transakce

- 1.78 Uskutečňuje-li jednotka transakci jménem jiné (hlavní) jednotky, která ji financuje, zaznamená se tato transakce pouze v účtech hlavní jednotky. Tato zásada by se neměla obcházet, například tak, že by se daně či dotace za přijetí určitých předpokladů přiřadily konečným plátcům či konečným příjemcům.

Příkladem je výběr daní jednou vládní jednotkou jménem jiné jednotky. Daň se přiřadí vládní jednotce, která:

- (a) má úřední moc vybírat daň (buď jako hlavní účastník nebo v přenesené pravomoci od hlavního účastník(a) a
- (b) může dle vlastního uvážení určovat a měnit sazbu daně.

Mezní případy

1.79 Z definice transakce vyplývá, že vzájemné působení mezi institucionálními jednotkami je podle vzájemné dohody. Je-li transakce uskutečněna podle vzájemné dohody, vyplývá to z toho, že institucionální jednotky ji předem znají a souhlasí s ní. Platby daní, pokut a penále se uskutečňují podle vzájemné dohody v tom smyslu, že plátcem je občan, který podléhá právu dané země. Konfiskace aktiv bez náhrady se však za transakci nepovažuje, ani když je uložena zákonem.

Nezákonné hospodářské činnosti se považují za transakce tehdy, pokud se na nich všechny zúčastněné jednotky podílejí podle vzájemné dohody. Nákup, prodej nebo výměnné obchody s nezákonnými drogami a ukradeným majetkem jsou tedy transakcemi, zatímco krádež transakcí není.

Ostatní změny aktiv

1.80 Ostatní změny aktiv zachycují změny, které nejsou výsledkem transakcí. Jsou to buď:

- (a) ostatní změny objemu aktiv a závazků; nebo
- (b) zisky a ztráty z držby

Ostatní změny aktiv a závazků

1.81 Ostatní změny objemu aktiv a závazků zachycují změny rozdělené do tří hlavních kategorií:

- (a) běžný vznik a zánik aktiv jiný než prostřednictvím transakcí;
- (b) změny aktiv a závazků vlivem výjimečných a nepředpokládaných událostí, které nejsou hospodářské povahy;
- (c) změny klasifikace a struktury.

1.82 Příklady změn v rámci kategorie podle odstavce 1.81. písm. (a) jsou objevy nebo vyčerpání podzemních ložisek a přirozený přírůstek nepěstovaných biologických zdrojů. Příklady změn v kategorii podle odstavce 1.81 písm. (b) jsou ztráty aktiv v důsledku přírodních pohrom, válek nebo závažných zločinů. Do kategorie (b) patří rovněž jednostranné zrušení dluhu a konfiskace aktiv bez náhrady. Příkladem změn v kategorii podle odstavce 1.81 písm. (c) je reklasifikace institucionální jednotky z jednoho sektoru do jiného.

Zisky a ztráty z držby

1.83 K ziskům a ztrátám z držby dochází, když se mění ceny aktiv. Vyskytují se u všech druhů finančních i nefinančních aktiv a u závazků. Zisky a ztráty z držby vznikají vlastníkům aktiv a závazků čistě jako výsledek držby aktiv nebo závazků v průběhu určitého období, aniž došlo k jakékoli jejich přeměně.

1.84 Zisky a ztráty z držby měřené na základě běžných tržních cen se nazývají nominální zisky a ztráty z držby. Lze je rozložit na neutrální zisky a ztráty z držby, které odrážejí změny ve všeobecné cenové úrovni, a na reálné zisky a ztráty z držby, které odrážejí změny cen aktiv mimo všeobecnou změnu cen.

Stavy

- 1.85 Stavy jsou hodnoty držených aktiv a závazků k určitému okamžiku. Stavy se sledují k začátku a ke konci každého účetního období. Účty, které zobrazují stavy, se nazývají rozvahy.
- 1.86 Stavy se rovněž sledují u obyvatelstva a zaměstnanosti. Tyto stavy se však zaznamenávají jako průměrné hodnoty za účetní období. Stavy se zaznamenávají za všechna aktiva v mezích systému: tj. za finanční aktiva a závazky a za vyrobená i nevyráběná nefinanční aktiva. Sledování je však omezeno pouze na ta aktiva, která se využívají v hospodářské činnosti a která jsou předmětem vlastnických práv.
- 1.87 Stavy se tedy nezaznamenávají u takových aktiv, jako je lidský kapitál a přírodní zdroje, která nejsou vlastněna.

V rámci svého vymezení je systém ESA 2010 vyčerpávající, co se týče toků i co se týče stavů. Z toho vyplývá, že všechny změny stavů lze zcela vysvětlit zaznamenanými toky.

Soustava účtů a souhrnné agregáty

Pravidla účtování

- 1.88 Účet zachycuje změny hodnoty připadající na jednotku nebo sektor v závislosti na povaze hospodářských toků uvedených na daném účtu. Jedná se o tabulku se dvěma sloupci. Běžné účty jsou účty, které ukazují produkci, tvorbu a přidělování důchodů, rozdělení a přerozdělení důchodů a jejich užití. Účty akumulace jsou kapitálové a finanční účty a účty ostatních změn objemu.

Terminologie pro dvě strany účtů

- 1.89 V systému ESA 2010 jsou „zdroje“ vykazovány na pravé straně běžných účtů, kde se objevují transakce, které zvyšují ekonomickou hodnotu jednotky nebo sektoru. Levá strana účtů zobrazuje „užití“, tzn. transakce, které snižují ekonomickou hodnotu. Pravá strana účtů akumulace ukazuje „změny závazků a čistého jmění“ a levá strana ukazuje „změny aktiv“. V rozvaze se sledují „závazky a čisté jmění“ (rozdíl mezi aktivy a závazky) na pravé straně a „aktiva“ na levé straně. Porovnání dvou po sobě následujících rozvah ukazuje změny závazků a čistého jmění a změny aktiv.
- 1.90 V ESA se rozlišuje mezi právním vlastnictvím a ekonomickým vlastnictvím. Kritériem pro zaznamenání převodu výrobků z jedné jednotky na jinou je přechod ekonomického vlastnictví z jedné jednotky na druhou. Právním vlastníkem je jednotka, která je ze zákona oprávněna užívat výhod plynoucích z vlastnictví. Právní vlastník však může uzavřít smlouvu s jinou jednotkou, že tato přijme rizika a prospěch plynoucí z používání výrobků ve výrobě a za to mu poskytne dohodnutou platbu. Smlouva je svou povahou finančním leasingem, kdy platby odrážejí pouze poskytnutí aktiva k dispozici vypůjčovateli poskytovatelem. Například když banka právně vlastní letadlo, ale uzavře smlouvu o finančním leasingu s leteckou společností, která bude letadlo provozovat, pak je tato letecká společnost považována za vlastníka letadla, pokud jde o transakce

zachycené na účtech. Ve stejném okamžiku, kdy se u letecké společnosti vykáže nákup letadla, se na její účet imputuje půjčka od banky odrážející dlužné částky v budoucnosti za používání letadla.

Podvojná a počtverná zápisy

- 1.91 Co se týče jednotek nebo sektorů, je národní účetnictví založeno na principu podvojného zápisu. Každá transakce se zaznamená dvakrát, jednou jako zdroj (nebo změna závazků) a jednou jako užití (nebo změna aktiv). Úhrn transakcí zaznamenaných jako zdroje nebo změny závazků se musí rovnat úhrnu transakcí zaznamenaných jako užití nebo změny aktiv, což dovoluje kontrolu soudržnosti účtů.
- 1.92 Národní účty – se všemi jednotkami a všemi sektory – jsou založeny na principu čtverného zápisu, jelikož se většina transakcí týká dvou institucionálních jednotek. Každou transakci zaznamenají oba její účastníci dvakrát. Například peněžní sociální dávka, kterou vládní jednotka vyplatí domácnosti, se zaznamená na účtu vládních institucí jako užití v transferech a jako záporná položka v pořízení aktiv v položce oběživo a vklady; v účtech sektoru domácností se zaznamená jako zdroj v transferech a jako pořízení aktiv v položce oběživo a vklady.
- 1.93 Transakce v rámci jedné jednotky (například spotřeba produkce toutéž jednotkou, která ji vyrobila), vyžaduje pouze dva zápisy, jejichž hodnoty je nutno odhadnout.

Ocenění

- 1.94 S výjimkou některých proměnných týkajících se obyvatelstva a práce se v systému ESA 2010 uvádějí všechny toky a stavy v peněžním vyjádření. Toky a stavy se měří podle jejich směnné hodnoty, tzn. hodnoty, za které se toky a stavy skutečně směňují nebo by mohly být směněny za peníze. Při oceňování se ESA tudíž odvolává na tržní ceny.
- 1.95 V případě peněžních transakcí, držby peněz a peněžních závazků jsou potřebné hodnoty přímo dostupné. Ve většině ostatních případů je nejlepší metodou ocenění podle tržních cen obdobných výrobků, služeb nebo aktiv. Tato metoda se užívá například pro ocenění směn a služeb obydlí poskytovaných jimi jejich vlastníkům. Pokud tržní ceny podobných produktů nejsou k dispozici, například v případě netržních služeb vyrobených vládními institucemi, provede se ocenění ve výši součtu nákladů na výrobu. Neexistuje-li tržní cena, ze které by bylo možné vycházet, a nejsou k dispozici ani náklady, pak lze toky a stavy ocenit za použití diskontované současné hodnoty očekávaných budoucích výnosů. Tato metoda se použije až jako poslední možnost.
- 1.96 Stav se oceňují v běžných cenách období, k němuž se vztahuje rozvaha, a nikoli v cenách období, kdy byly výrobky nebo aktiva, jež tyto stavy tvoří, vyrobeny nebo pořízeny. Stav je nutno oceňovat odhadnutou zůstatkovou běžnou pořizovací cenou nebo výrobními náklady.

Zvláštní ocenění týkající se produktů

- 1.97 Výrobce a uživatel určitého produktu obvykle vnímají jeho hodnotu odlišně z důvodu dopravních nákladů, obchodních rozpětí a daní snížených o dotace na produkty. Aby byla hlediska účastníků transakcí zohledněna co nejlépe, zachycuje se v systému ESA 2010 veškeré užití v kupních cenách, které zahrnují dopravní náklady, obchodní rozpětí a daně z produktů snížené o dotace na

produkty, zatímco produkce se zaznamenává v základních cenách, které uvedené složky nezahrnují.

- 1.98 Dovoz a vývoz produktů se zaznamenává v cenách na hranici. Celkový dovoz a vývoz se oceňuje v cenách na celní hranici vývozce nebo na hranici vyvážející země (FOB). Zahraniční doprava a služby pojištění mezi hranicemi dovozce a vývozce se nezahrnují do ceny produktů, ale zaznamenávají se jako služby. Jelikož se může stát, že není možné získat ceny FOB v podrobném členění podle produktů, ukazují tabulky obsahující údaje o zahraničním obchodu dovoz oceněný v hodnotě na celní hranici dovozce (hodnota CIF). Veškerá doprava a služby pojištění až po hranici dovozce jsou zahrnuty do hodnoty dovážených produktů. Pokud se tyto služby týkají domácích služeb, provede se v této prezentaci celková úprava mezi FOB a CIF.

Ocenění ve stálých cenách

- 1.99 Ocenění ve stálých cenách znamená ocenění toků a stavů za určité účetní období v cenách předchozího období. Účelem ocenění ve stálých cenách je rozložit změny hodnot toků a stavů v čase na změny cen a změny objemu. Vyjádření toků a stavů ve stálých cenách se označuje jako objemové vyjádření.
- 1.100 Mnoho toků a stavů, například důchod, nemá svůj vlastní cenový a objemový rozměr. Kupní sílu těchto proměnných však lze zjistit deflovaním běžných hodnot za použití vhodného cenového indexu, například cenového indexu pro konečné užití v národním hospodářství při vyloučení změn zásob. Vyjádření deflovaných toků a stavů se označuje jako reálné vyjádření. Příkladem je reálný disponibilní důchod.

Doba zachycení

- 1.101 Toky se zaznamenávají na základě časového rozlišení (na akruální bázi), tj. v okamžiku, kdy se ekonomická hodnota vytváří, přeměňuje se nebo mizí, nebo když pohledávky a závazky vznikají, přeměňují se nebo se ruší.
- 1.102 Produkce se zaznamenává v okamžiku, kdy je vyrobena, a nikoli když za ni kupující zaplatí. Prodej aktiva se zaznamenává v okamžiku změny majitele, a nikoli při provedení příslušné platby. Úrok se zaznamenává v tom účetním období, kdy na něj vzniká nárok, bez ohledu na to, zda je či není v tom období zaplacen. Zaznamenávání na základě časového rozlišení se týká všech toků peněžních i nepeněžních, uvnitř jednotky i mezi jednotkami.
- 1.103 Tento přístup může být nutné zmírnit u daní a dalších toků, jež se týkají vládních institucí a jež se často zaznamenávají na účtech vládních institucí na základě pokladních příjmů. Jelikož může být obtížné provést přesný převod těchto toků z pokladních příjmů na základ časového rozlišení, lze použít metodu aproximace.
- 1.104 Jako výjimka z obecných pravidel, jimiž se řídí zaznamenávání daní a sociálních příspěvků splatných vládním institucím, se mohou tyto daně a sociální příspěvky buď zaznamenávat očištěné o část, jejíž výběr je nepravděpodobný, nebo je-li tato část zahrnuta, neutralizuje se ve stejném účetním období kapitálovým transferem od vládních institucí příslušným sektorům.

- 1.105 Každý tok se zaznamenává ve stejném okamžiku u všech zúčastněných institucionálních jednotek a na všech příslušných účtech. Institucionální jednotky nepoužívají vždy stejná účetní pravidla. Dokonce, i pokud je používají, mohou se při skutečném zachycení vyskytnout rozdíly z praktických důvodů, jako je například zpoždění při komunikaci. Transakce tak mohou být u zúčastněných stran zachyceny v různých okamžicích. Tyto nesrovnalosti je nutno vyloučit prostřednictvím úprav.

Konsolidace a očišťování

Konsolidace

- 1.106 Při konsolidaci se z užití i zdrojů vyloučí transakce, k nimž dochází mezi jednotkami, když se jednotky seskupují, a také se při ní vyloučí vzájemná finanční aktiva a závazky. K tomu běžně dochází, když se slučují účty subsektorů sektoru vládních institucí.
- 1.107 V rámci subsektorů nebo sektorů nesmí být toky a stavy mezi jednotkami, jimiž jsou dané subsektory a sektory tvořeny, zásadně konsolidované.
- 1.108 Konsolidované účty mohou být nicméně vytvořeny pro doplňkové přehledy a analýzy. Informace o transakcích těchto sektorů či subsektorů s ostatními sektory a o odpovídající „vnější“ finanční pozici mohou být významnější než celkové hrubé údaje.
- 1.109 Účty a tabulky zobrazující vztahy mezi věřiteli a dlužníky navíc poskytují podrobný pohled na financování hospodářství a považují se za velmi užitečné pro pochopení kanálů, pomocí nichž se finanční přebytky přesunují od konečných věřitelů ke konečným dlužníkům.

Očišťování

- 1.110 Jednotlivé jednotky nebo sektory mohou mít stejný druh transakcí jak na straně užití, tak na straně zdrojů (obě strany například platí i získávají úrok) a stejný druh finančních nástrojů jako aktivum i jako závazek. V ESA se používá přístup založený na zaznamenávání v hrubém vyjádření („brutto“), s výjimkou stupně očištění daného samotnou klasifikací.
- 1.111 Očišťování je implicitním rysem různých kategorií transakcí, přičemž nejvýraznějším příkladem jsou „změny zásob“, které podtrhují analyticky významný pohled na celkovou tvorbu kapitálu namísto sledování denních přírůstků a úbytků. Podobně, pouze s malými výjimkami, se na finančním účtu a na účtech ostatních změn aktiv zaznamenává zvýšení aktiv a závazků v čistém vyjádření („netto“), čímž se odhalí konečné důsledky těchto druhů toků na konci účetního období.

Účty, vyrovnávací položky a souhrnné agregáty

- 1.112 U jednotek nebo skupin jednotek se na různých účtech zachycují transakce, které souvisí s určitou stránkou hospodářského života (například s výrobou). V případě účtu výroby nejsou transakce na straně užití a na straně zdrojů v rovnováze, není-li zavedena vyrovnávací položka. Podobně je nutno zavést vyrovnávací položku (čisté jmění) rovněž mezi úhrnem aktiv a úhrnem závazků institucionální jednotky nebo sektoru. Vyrovnávací položky jsou samy o sobě významnými ukazateli ekonomického výkonu. Sečteny za celkové hospodářství tvoří významné souhrnné ukazatele.

Posloupnost účtů

- 1.113 Systém ESA 2010 je založen na posloupnosti vzájemně propojených účtů. Celková posloupnost účtů za institucionální jednotky a sektory se skládá z běžných účtů, účtů akumulace a rozvah.
- 1.114 Běžné účty se týkají výroby, tvorby, rozdělení a přerozdělení důchodů a užití těchto důchodů v podobě konečné spotřeby. Účty akumulace zahrnují změny aktiv a závazků a změny čistého jmění (rozdíl mezi aktivy a závazky u každé institucionální jednotky nebo skupiny jednotek). Rozvahy ukazují stavy aktiv a závazků a čistého jmění.
- 1.115 Posloupnost účtů u místních činnostních jednotek a odvětví je zkrácena na první běžné účty: účet výroby a účet tvorby důchodů, jejichž vyrovnávací položkou je provozní přebytek.

Účet výrobků a služeb

- 1.116 Účet výrobků a služeb za celkové hospodářství nebo za skupiny produktů ukazuje celkové zdroje (produkci a dovoz) a užití výrobků a služeb (mezispotřebu, konečnou spotřebu, změny zásob, tvorbu hrubého fixního kapitálu, čisté pořízení cenností a vývoz). Tento účet není účtem ve stejném smyslu jako ostatní účty v posloupnosti a nevytváří vyrovnávací položku, která se přenáší na další účet v posloupnosti. Jedná se spíše o prezentaci ve formě tabulky, která dokládá účetní pravidlo, že u všech produktů a skupin produktů v hospodářství se nabídka rovná poptávce.

Účet nerezidentů

- 1.117 Účet nerezidentů zachycuje transakce mezi rezidentskými a nerezidentskými institucionálními jednotkami a související stavy aktiv a závazků.

Jelikož nerezidenti mají v účetní struktuře podobnou úlohu jako institucionální sektor, je účet nerezidentů sestaven z hlediska nerezidentů. Zdroj u nerezidentů představuje užití u celkového hospodářství, a naopak. Pokud je vyrovnávací položka kladná, znamená to přebytek u nerezidentů a schodek u celkového hospodářství, a naopak, pokud je vyrovnávací položka záporná.

Účet nerezidentů se liší od jiných sektorových účtů tím, že nezobrazuje všechny účetní transakce v zahraničních hospodářstvích, nýbrž pouze ty, jež mají protějšek v tuzemském hospodářství, které je měřeno.

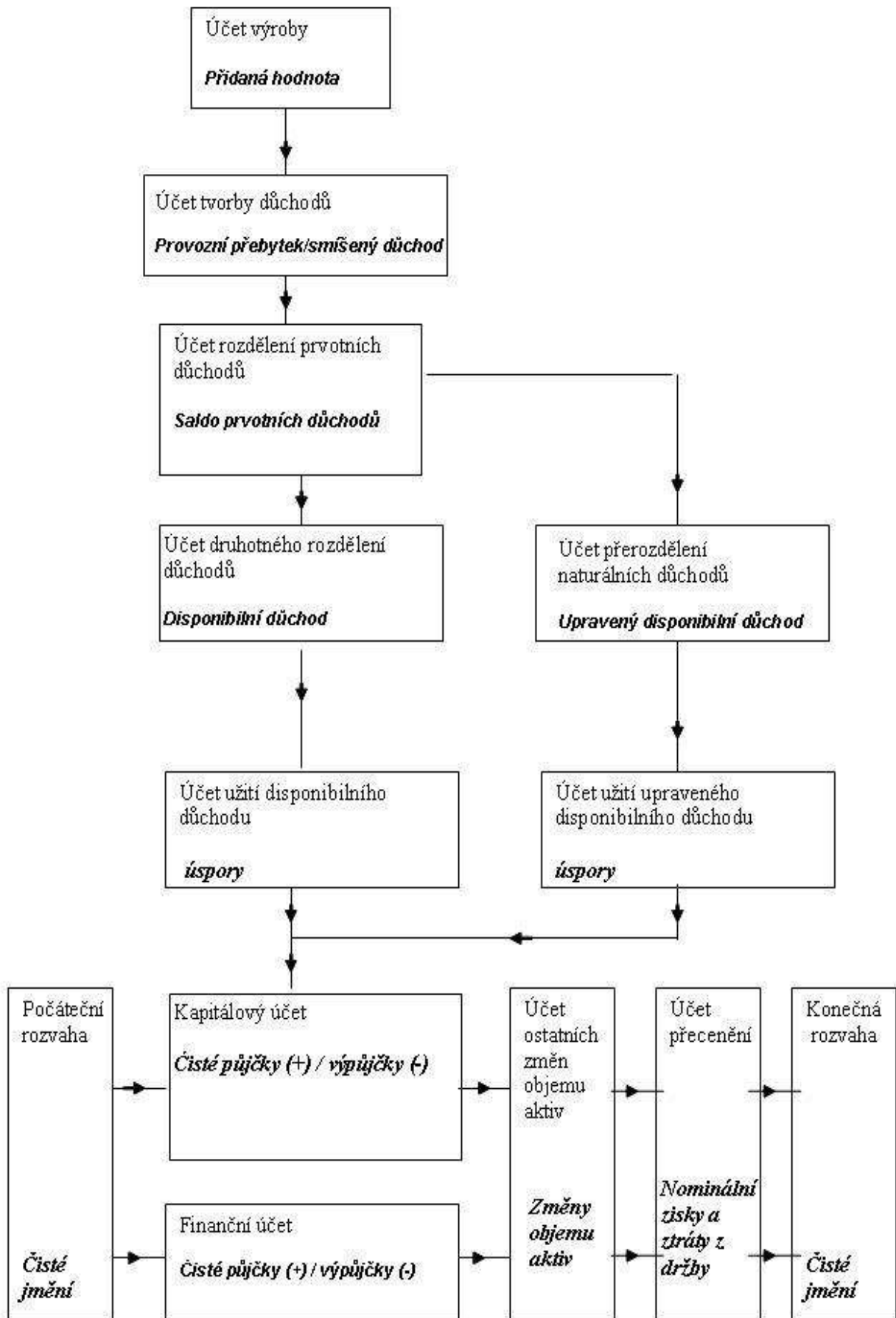
Vyrovňovací položky

- 1.118 Vyrovnávací položka se získá odečtením celkové hodnoty položek na jedné straně účtu od celkové hodnoty na druhé straně.

Vyrovňovací položky obsahují značné množství informací a zahrnují některé z nejdůležitějších položek na účtech, jak je patrné z těchto příkladů vyrovnávacích položek: přidaná hodnota, provozní přebytek, disponibilní důchod, úspory, čisté půjčky a čisté výpůjčky.

Na následujícím obrázku je znázorněna posloupnost účtů v podobě vývojového diagramu – každá vyrovnávací položka je uvedena tučně.

Diagram posloupnosti účtů

- 1.119 Prvním účtem v posloupnosti je účet výroby, který zaznamenává produkci a vstupy výrobního procesu, takže vyrovnávací položkou je přidaná hodnota.
- 1.120 Přidaná hodnota se převede na další účet, kterým je účet tvorby důchodů. Zde se zaznamenávají náhrady zaměstnancům ve výrobním procesu a daně pro vládní instituce související s výrobou, takže jako vyrovnávací položku pro každé odvětví lze odvodit provozní přebytek (nebo smíšený důchod za osoby samostatně výdělečně činné v rámci sektoru domácností). Tento krok je nutný, aby bylo možno změřit přidanou hodnotu, která byla ve výrobním sektoru ponechána jako provozní přebytek nebo smíšený důchod.
- 1.121 Poté se přidaná hodnota rozčleněná na náhrady zaměstnancům, daně a provozní přebytek / smíšený důchod převede v tomto členění na účet rozdělení prvotních důchodů. Toto rozčlenění umožňuje zaúčtovat důchod související s každým činitelem do přijímajícího sektoru, na rozdíl od vyrábějícího sektoru. Například všechny náhrady zaměstnancům se rozdělí mezi sektor domácností a sektor nerezidentů, zatímco provozní přebytek zůstává v sektoru korporací, kde byl vytvořen. Na tomto účtu se také zaznamenávají toky důchodů z vlastnictví do sektoru a ze sektoru, takže vyrovnávací položkou je saldo prvotních důchodů, které do sektoru přitékají.
- 1.122 Další účet zachycuje přerozdělení těchto důchodů prostřednictvím transferů – jedná se o účet druhotného rozdělení důchodů. Mezi hlavní nástroje přerozdělování patří daně vybírané vládními institucemi od sektoru domácností a sociální dávky poskytované sektoru domácností. Vyrovnávací položkou je disponibilní důchod.
- 1.123 Hlavní posloupnost účtů pokračuje účtem užití disponibilního důchodu, což je účet významný pro sektor domácností, jelikož právě zde se zaznamenávají výdaje na konečnou spotřebu domácností, takže vyrovnávací položkou jsou úspory domácností.
- 1.124 Současně je vytvořen souběžný účet, kterým je účet přerozdělení naturálních důchodů. Zvláštním účelem tohoto účtu je ukazovat naturální sociální transfery jako imputované transfery ze sektoru vládních institucí do sektoru domácností, tak aby důchod domácností mohl vzrůst o hodnotu individuálních služeb poskytovaných vládními institucemi. V dalším účtu (účtu užití upraveného disponibilního důchodu) se užití disponibilního důchodu domácnostmi zvýší o stejnou částku, jako kdyby sektor domácností nakupoval individuální služby poskytované vládními institucemi. Tyto dvě imputace se navzájem vyruší, takže vyrovnávací položkou jsou úspory stejné jako úspory v hlavní posloupnosti účtů.
- 1.125 Úspory se převedou na kapitálový účet, kde se použijí k financování tvorby kapitálu, což umožňuje kapitálové transfery do sektorů a ze sektorů. Nižší nebo vyšší vynaložení prostředků na pořízení reálných (nefinančních) aktiv má za následek vznik vyrovnávací položky, kterou jsou čisté půjčky nebo výpůjčky. Čisté půjčky představují přebytek poskytnutý jako půjčky, zatímco čisté výpůjčky představují financování schodku.
- 1.126 Nakonec přicházejí finanční účty, kde je uveden podrobný přehled půjček a výpůjček každého sektoru, z čehož vyplyne vyrovnávací položka v podobě čistých půjček nebo výpůjček. Ty by měly přesně odpovídat čistým půjčkám nebo výpůjčkám, které jsou vyrovnávací položkou kapitálového

účtu, a případný rozdíl musí být způsoben nesrovnalostí v měření mezi nefinančními a finančními záznamy o hospodářské činnosti.

- 1.127 Co se týče spodního řádku diagramu, účet na levé straně je počáteční rozvaha, která ukazuje úroveň všech nefinančních i finančních aktiv a závazků na začátku daného období. Bohatství hospodářství se měří podle jeho čistého jmění (objemu aktiv po odečtení závazků), které je uvedeno v dolní části rozvahy.
- 1.128 Při postupu zleva doprava od počátečních zůstatků se zaznamenávají různé změny aktiv a závazků, k nimž došlo během období, k němuž se účet vztahuje. Kapitálový účet ukazuje změny v důsledku transakcí s nefinančními aktivy a finanční účet ukazuje změny v důsledku transakcí s finančními aktivy a závazky. V případě neexistence jiných vlivů by díky tomu mělo být možné okamžitě spočítat konečný stav přičtením změn k počátečnímu stavu.
- 1.129 Avšak změny mohou nastávat mimo hospodářský cyklus výroby a spotřeby a tyto změny budou mít vliv na hodnotu aktiv a závazků na konci daného období. Jedním druhem změn je změna objemu aktiv – skutečné změny fixního kapitálu způsobené událostmi, které nejsou součástí hospodářství. Příkladem by mohly být ztráty způsobené přírodní katastrofou – velkým zemětřesením, kdy bylo značné množství aktiv zničeno nikoli prostřednictvím hospodářské transakce směny nebo převodu. Tato ztráta se musí zaznamenat do účtu ostatních změn objemu aktiv, aby bylo zohledněno to, že aktiva mají nižší hodnotu, než jakou by bylo možno očekávat čistě při pohledu na hospodářské události. Druhý způsob, jakým se může hodnota aktiv (a závazků) měnit nikoli v důsledku ekonomických transakcí, spočívá ve změně ceny, což vede k ziskům a ztrátám z držby ve stavu držených aktiv. Tato změna se zachycuje na účtech přecenění. Zohlednění těchto dvou zvláštních dopadů na hodnoty stavu aktiv a závazků umožňuje odhadnout hodnoty konečné rozvahy, a to tak, že se počáteční stav upraví o změny na tokových účtech uvedených na spodním řádku diagramu

Souhrnné ukazatele

- 1.130 Souhrnné ukazatele jsou složené hodnoty, které měří výsledek činnosti celkového hospodářství, například produkci, přidanou hodnotu, disponibilní důchod, konečnou spotřebu, úspory, tvorbu kapitálu atd. Ačkoliv výpočet souhrnných ukazatelů není jediným účelem systému ESA, jsou tyto veličiny důležitými ukazateli pro účely makroekonomické analýzy a porovnávání v čase a prostoru.
- 1.131 Rozlišují se dva druhy souhrnných ukazatelů:
- (a) souhrnné ukazatele, které se vztahují přímo k transakcím v systému ESA 2010, jako je produkce výrobků a služeb, konečná spotřeba, tvorba hrubého fixního kapitálu, náhrady zaměstnancům apod.;
 - (b) souhrnné ukazatele, které představují vyrovnávací položky v účtech, jako je HDP v tržních cenách, provozní přebytek celkového hospodářství, HND, národní disponibilní důchod, úspory, saldo běžných transakcí nerezidentů s rezidenty a čisté jmění celkového hospodářství (národní bohatství).
- 1.132 Ukazatele národních účtů přepočtené na jednoho obyvatele mají řadu důležitých využití. Pro obsáhlé souhrnné ukazatele, jako je HDP nebo národní důchod či konečná spotřeba domácností,

je společně používaným jmenovatelem celkový počet obyvatel (rezidentů). Pro další rozčlenění účtů podle subsektorů nebo rozčlenění části účtů sektoru domácností se použijí údaje o počtu domácností a počtu osob patřících do každého subsektoru.

HDP: klíčový souhrnný ukazatel

1.133 HDP je jedním z klíčových souhrnných ukazatelů v ESA. HDP je měřítkem celkové ekonomické činnosti probíhající na ekonomickém území, která svojí produkcí uspokojuje konečnou poptávku v hospodářství. Existují tři způsoby měření HDP v tržních cenách:

- 1) výrobní metoda, při které se HDP vypočítá jako součet přidané hodnoty vytvořené v rámci všech činností produkujících výrobky a služby, plus daně z produktů minus dotace na produkty;
- 2) výdajová metoda, při které se HDP vypočítá jako součet všech konečných výdajů vynaložených na spotřebu finální produkce národního hospodářství nebo na zvýšení bohatství, plus vývoz minus dovoz výrobků a služeb;
- 3) důchodová metoda, při které se HDP vypočítá jako součet všech důchodů získaných v procesu výroby výrobků a služeb, plus daně z výroby a dovozu minus dotace.

1.134 Tyto tři přístupy k měření HDP také odrážejí odlišné způsoby, jak lze na HDP pohlížet, pokud jde o jeho složky. Přidanou hodnotu lze rozčlenit podle institucionálních sektorů a podle druhů činnosti nebo odvětví, jež přispívají k celkovému výsledku, například zemědělství, zpracovatelský průmysl, stavebnictví, služby atd.

Konečné výdaje lze rozčlenit podle druhů takto: výdaje domácností, konečné výdaje NISD, konečné výdaje vládních institucí, změny zásob, tvorba fixního kapitálu a vývoz po odečtení nákladů na dovoz.

Celkové získané důchody lze rozčlenit podle druhů důchodů na náhrady zaměstnancům a provozní přebytek.

1.135 Za účelem dosažení co nejlepšího odhadu HDP je osvědčenou praxí zavést prvky těchto tří přístupů do rámce dodávek a užití. To umožňuje uvést do souladu přidanou hodnotu s odhady důchodů podle odvětví a vybilancovat nabídku produktů a poptávku po nich. Tento integrovaný přístup zaručuje soudržnost mezi složkami HDP a lepší odhad úrovně HDP než při použití pouze jednoho z uvedených tří přístupů. Odečtením spotřeby fixního kapitálu od HDP se získá čistý domácí produkt v tržních cenách.

Soustava input – output tabulek

1.136 Soustava input-output tabulek slučuje složky hrubé přidané hodnoty, vstupy a produkci odvětví, nabídku produktů a poptávku po nich a skladbu užití a zdrojů v různých institucionálních sektorech v rámci hospodářství. Tato soustava člení hospodářství za účelem zobrazení transakcí s veškerými výrobky a službami mezi odvětvími a konečnými spotřebiteli za jedno období (například za čtvrtletí nebo za rok). Informace lze předkládat dvěma způsoby:

- (a) prostřednictvím tabulek dodávek a užití nebo
- (b) prostřednictvím symetrických input-output tabulek.

Tabulky dodávek a užití

- 1.137 Tabulky dodávek a užití zobrazují celkové hospodářství v členění podle odvětví (například odvětví motorových vozidel) a produktů (například sportovní výrobky). Tabulky zobrazují vazby mezi složkami hrubé přidané hodnoty, vstupy a výstupy odvětví a nabídku produktů a poptávku po nich. Tabulky dodávek a užití propojují různé institucionální sektory hospodářství (například veřejné korporace) s podrobnými údaji o dovozu a vývozu výrobků a služeb, výdajích vládních institucí, výdajích domácností a neziskových institucí sloužících domácnostem a tvorbě kapitálu.
- 1.138 Vypracování tabulek dodávek a užití umožňuje zkoumat vzájemný soulad a soudržnost jednotlivých součástí národních účtů v jediném podrobném rámci a tím, že v sobě zahrnuje prvky ze všech tří přístupů k měření HDP (tj. výrobního, důchodového a výdajového), umožňuje stanovit jednotný odhad HDP.
- 1.139 Při integrovaném vyvážení zajišťují tabulky dodávek a užití také potřebnou soudržnost a vzájemný soulad při propojování složek tří účtů, jimiž jsou:
- 1) účet výrobků a služeb;
 - 2) účet výroby (v členění podle odvětví a podle institucionálních sektorů) a
 - 3) účet tvorby důchodů (v členění podle odvětví a podle institucionálních sektorů).

Symetrické input – output tabulky

- 1.140 Symetrické input-output tabulky se odvozují z údajů v tabulkách dodávek a užití a dalších doplňkových zdrojů, aby tvořily teoretický základ pro následné analýzy.
- 1.141 Tato soustava obsahuje symetrické tabulky (produkt na produkt nebo odvětví na odvětví), Leontěvovu inverzi a jiné diagnostické analýzy, jako například multiplikátory produkce. Tyto tabulky odděleně zobrazují spotřebu výrobků a služeb vyrobených v tuzemsku a dovezených výrobků a služeb, čímž vytvářejí teoretický rámec pro další strukturální analýzu hospodářství včetně analýzy jeho složení a také vlivu změn konečné poptávky na hospodářství.

Kapitola 2 JEDNOTKY A SESKUPENÍ JEDNOTEK

2.01 Hospodářství země je systém, ve kterém na sebe navzájem působí instituce a lidé prostřednictvím směny a převodů výrobků, služeb a platebních prostředků (například peněz) za účelem výroby a spotřeby výrobků a služeb.

Jednotky, které na sebe v hospodářství vzájemně působí, jsou ekonomické subjekty schopné vlastnit aktiva, vstupovat do závazků a zapojovat se do hospodářských činností a transakcí s jinými subjekty. Nazývají se institucionální jednotky.

Vymezení jednotek používané v národních účtech slouží různým účelům. Za prvé, jednotky jsou základními stavebními kameny při vymezení hospodářství ze zeměpisného hlediska, například jednotlivých zemí, regionů a seskupení zemí, jako jsou měnové nebo politické unie. Za druhé, jsou to základní stavební kameny pro seskupování jednotek do institucionálních sektorů. Za třetí, jsou nezbytné pro vymezení toho, jaké toky a stavy se mají zaznamenávat. Transakce mezi různými částmi téže institucionální jednotky se v zásadě v národních účtech nezaznamenávají.

2.02 Jednotky a seskupení jednotek používané v národních účtech se vymezují ve vztahu k druhu ekonomické analýzy, pro niž jsou určeny, a nikoli ve vztahu k druhům jednotek obvykle používaným při statistickém šetření. Tyto poslední zmíněné jednotky (například podniky, holdingové společnosti, činnostní jednotky, místní jednotky, resorty vládních institucí, neziskové instituce, domácnosti atd.) nemusí vyhovovat účelům národních účtů, protože jsou založeny na kritériích právní, správní nebo účetní povahy.

Statistikové musí brát v úvahu definice analytických jednotek stanovené v ESA 2010, aby se při zjišťování, jehož prostřednictvím se sbírají údaje, postupně zavedly všechny prvky informací, které jsou potřebné pro sestavení údajů na základě analytických jednotek užívaných v ESA 2010.

2.03 Charakteristickým rysem soustavy ESA 2010 je používání druhů jednotek, které odpovídají třem způsobům členění hospodářství:

- 1) aby se mohly analyzovat toky a stavy, je nezbytné vybrat jednotky, které umožňují zkoumat vztahy mezi hospodářskými činiteli týkající se chování;
- 2) aby se mohl analyzovat výrobní proces, je nezbytné vybrat jednotky, které objasňují vztahy technicko-ekonomické povahy, nebo které odrážejí místní činnosti;
- 3) k regionálním analýzám jsou nezbytné jednotky, které odrážejí místní druhy činnosti.

Institucionální jednotky se vymezují tak, aby splňovaly první z těchto cílů. Vztahy týkající se chování, uvedené v bodě 1, vyžadují jednotky, které odrážejí veškerou jejich institucionální hospodářskou činnost.

Výrobní procesy, technicko-ekonomické vztahy a regionální analýzy zmíněné v bodech 2 a 3 vyžadují takové jednotky, jako jsou například místní činnostní jednotky. Tyto jednotky jsou popsány dále v této kapitole.

Před vymezením jednotek používaných v ESA2010 je nutné vymezit hranice národního hospodářství.

Hranice národního hospodářství

2.04 Jednotky, které tvoří hospodářství určité země a jejichž toky a stavy se zaznamenávají v ESA2010, jsou rezidentské jednotky. Institucionální jednotka sídlí v zemi, pokud na ekonomickém území této země soustředí převažující ekonomický zájem. Tyto jednotky se nazývají rezidentské jednotky, a to bez ohledu na státní příslušnost, právní formu a přítomnost na ekonomickém území v době, kdy provádějí transakci.

2.05 Ekonomické území se skládá z:

- (a) oblasti (zeměpisného území) pod faktickou správou a hospodářskou kontrolou jedné vládní instituce;
- (b) jakýchkoli volných zón včetně skladišť pod celní uzávěrou a továren pod celní kontrolou;
- (c) národního vzdušného prostoru, teritoriálních vod a kontinentálního šelfu, který leží v mezinárodních vodách, na něž země uplatňuje výhradní práva;
- (d) teritoriálních enkláv, to znamená zeměpisných území, která se nacházejí v zahraničí, avšak podle mezinárodních smluv nebo dohod mezi státy jsou využívána vládními institucemi země (jako vyslanectvími, konzuláty, vojenskými základnami, vědeckými základnami apod.);
- (e) ložisek ropy, zemního plynu apod. v mezinárodních vodách mimo kontinentální šelf dané země, využívaných pro těžbu jednotkami rezidentskými na území vymezeném v písmenech (a) až (d).

Rybářské lodě, ostatní lodě, plovoucí plošiny a letadla se v ESA pojímají jako mobilní zařízení, které je buď vlastněno, nebo provozováno rezidentskými jednotkami dané země, nebo je ve vlastnictví nerezidentských jednotek, ale je provozováno jednotkami rezidentskými. Transakce týkající se vlastnictví (tvorba hrubého fixního kapitálu) a užívání (pronájem, pojištění apod.) mobilního zařízení se přisuzují hospodářství té země, ve které je vlastník nebo provozovatel rezidentem. V případech finančního leasingu se předpokládá změna vlastnictví.

Ekonomické území může být oblast, která je větší nebo menší než výše vymezené území. Příkladem větší oblasti je měnová unie, jako je evropská měnová unie; příkladem menší oblasti je část země, jako je region.

2.06 Ekonomické území nezahrnuje extrateritoriální enklávy.

Vyloučeny jsou rovněž části vlastního zeměpisného území země využívané těmito organizacemi:

- (a) vládními institucemi jiných zemí;
- (b) orgány a institucemi Evropské unie a
- (c) mezinárodními organizacemi podle mezinárodních smluv mezi státy.

Území využívaná orgány a institucemi Evropské unie a mezinárodními organizacemi jsou zvláštní ekonomická území. Charakteristickým rysem takových území je to, že jedinými rezidenty jsou dané instituce.

2.07 „Soustředění převažujícího ekonomického zájmu“ znamená, že na ekonomickém území země existuje místo, kde se jednotka zabývá hospodářskými činnostmi a transakcemi významného rozsahu, a to buď na neurčito, nebo po určitou, ale dlouhou dobu (rok nebo déle). Vlastnictví půdy

a budov na ekonomickém území se považuje za dostatečné, aby se mělo za to, že se tam soustřeďuje převažující ekonomický zájem vlastníka.

Podniky jsou téměř vždy spojeny jen s jedním hospodářstvím. Daně a jiné právní požadavky obvykle vedou k využívání samostatné právnické osoby pro operace v každé jurisdikci. Kromě toho se pro statistické účely vymezuje samostatná institucionální jednotka v případě, že jedna právnická osoba významně působí na dvou nebo více územích (například u poboček, vlastnictví půdy a podniků působících na více územích). V důsledku rozdělení takových právnických osob je sídlo každého z následně vymezených podniků zřejmé. „Soustředění převažujícího ekonomického zájmu“ neznamená, že by se subjekty s významným působením na dvou nebo více územích neměly dělit.

V případě neexistence jakéhokoli fyzického rozměru podniku se jeho sídlo určuje podle ekonomického území, podle jehož práva je podnik zapsán do obchodního rejstříku.

2.08 Jednotky považované za rezidenty určité země lze dále rozčlenit na:

- (a) jednotky, které se zabývají výrobou, financováním, pojišťováním nebo přerozdělováním v souvislosti se všemi svými transakcemi s výjimkou těch, které se týkají vlastnictví půdy a budov;
- (b) jednotky, které se převážně zabývají spotřebou v souvislosti se všemi svými transakcemi s výjimkou těch, které se týkají vlastnictví půdy a budov;
- (c) všechny jednotky v postavení vlastníků půdy a budov s výjimkou vlastníků extraterritoriálních enkláv, které jsou součástí ekonomického území jiných zemí nebo které jsou nezávislými státy.

2.09 U jiných jednotek než domácností lze v souvislosti se všemi jejich transakcemi s výjimkou těch, které se týkají vlastnictví půdy a budov, rozlišit tyto dva případy:

- (a) činnost je prováděna výhradně na ekonomickém území země: jednotky, které provádějí takovou činnost, jsou rezidentskými jednotkami dané země;
- (b) činnost je prováděna po dobu jednoho roku nebo déle na ekonomickém území několika zemí: za rezidentskou jednotku dané země se považuje pouze ta část jednotky, která svůj převažující ekonomický zájem soustřeďuje na ekonomickém území země.

Rezidentská institucionální jednotka může být hypotetickou rezidentskou jednotkou, pokud jde o činnost prováděnou po dobu jednoho roku nebo déle jednotkou, která je rezidentem v jiné zemi. Pokud je činnost prováděna po dobu kratší než jeden rok, zůstává součástí činností institucionální jednotky výrobce a žádná samostatná institucionální jednotka se nerozeznává. Pokud je činnost zanedbatelná, přestože trvá déle než jeden rok, a také v případě instalace zařízení v zahraničí se žádná samostatná jednotka nerozeznává a činnosti se zaznamenávají jako činnosti vyrábějící institucionální jednotky.

2.10 S výjimkou činností, které provádějí jako vlastníci půdy a budov, jsou domácnosti rezidentskými jednotkami ekonomického území, na němž je soustředěn jejich převažující ekonomický zájem. Jsou rezidenty bez ohledu na období působení v zahraničí kratší než jeden rok. Patří mezi ně zejména:

- (a) příhraniční pracovníci, vymezení jako lidé, kteří denně přecházejí hranici, aby pracovali v sousední zemi;
- (b) sezónní pracovníci, vymezení jako lidé, kteří v závislosti na ročním období opouštějí zemi na několik měsíců, ale méně než na rok, aby pracovali v jiné zemi;
- (c) turisté, pacienti, studenti, úřední návštěvy, podnikatelé, obchodní cestující, umělci a členové posádek, kteří cestují do zahraničí;
- (d) místně najatý personál pracující v extrateritoriálních enklávách zahraničních vládních institucí;
- (e) personál institucí Evropské unie a civilních nebo vojenských mezinárodních organizací, které mají sídla v extrateritoriálních enklávách;
- (f) úřední civilní nebo vojenští představitelé vládních institucí dané země (včetně jejich domácností) umístění v teritoriálních enklávách.

Studenti se vždy považují za rezidenty bez ohledu na délku jejich studia v zahraničí.

- 2.11 Všechny jednotky v postavení vlastníků půdy nebo budov, které tvoří součást ekonomického území, jsou rezidentskými jednotkami nebo hypotetickými rezidentskými jednotkami země, ve které se dotyčná půda nebo budovy nacházejí.

Institucionální jednotky

- 2.12 *Definice:* Institucionální jednotka je ekonomický subjekt charakterizovaný samostatností v rozhodování při výkonu své hlavní funkce. Rezidentská jednotka se považuje za institucionální jednotku na ekonomickém území, na kterém se soustředí její převažující ekonomický zájem, jestliže má samostatnost v rozhodování a buď vede úplný soubor účtů, nebo je schopna jej sestavit.

Aby měl subjekt samostatnost v rozhodování v souvislosti se svou hlavní funkcí, musí být:

- (a) oprávněn vlastnit výrobky a aktiva na svůj vlastní účet; bude schopna vyměňovat vlastnictví výrobků nebo aktiv v transakcích s jinými institucionálními jednotkami;
- (b) schopen přijímat hospodářská rozhodnutí a účastnit se hospodářských činností, za které nese morální i právní odpovědnost;
- (c) schopen vlastním jménem vstupovat do závazků, brát na sebe jiné závazky nebo další povinnosti a uzavírat smlouvy;
- (d) schopen sestavit úplný soubor účtů tvořený účetními záznamy, které pokrývají všechny její transakce prováděné v průběhu účetního období, jakož i rozvahu aktiv a závazků.

- 2.13 Nemají-li subjekty charakteristiky institucionální jednotky, uplatní se tyto zásady:

- (a) u domácností se má za to, že samostatně rozhodují o své hlavní funkci, a proto jsou institucionálními jednotkami, ačkoli nevedou úplný soubor účtů;
- (b) subjekty, které nevedou úplný soubor účtů a nejsou schopny jej v případě potřeby sestavit, nejsou institucionálními jednotkami;
- (c) subjekty, které vedou úplný soubor účtů, ale nemají žádnou samostatnost v rozhodování, jsou součástí jednotek, které je ovládají;

- (d) subjekty nemusí účty zveřejňovat, aby byly institucionálními jednotkami;
- (e) subjekty, které jsou součástí skupiny jednotek zabývajících se výrobou a vedou úplný soubor účtů, se považují za institucionální jednotky, i když část své samostatnosti v rozhodování převedly na centrální subjekt (vedení podniku) zodpovědný za celkové řízení skupiny; samotné vedení podniku se považuje za institucionální jednotku odlišnou od jednotek, které ovládá;
- (f) kvazikorporace jsou subjekty, které vedou úplný soubor účtů a nemají žádný právní status. Vykazují hospodářské a finanční chování odlišné od chování svých vlastníků a podobné chování korporací. Předpokládá se, že mají samostatnost v rozhodování, a považují se za odlišné institucionální jednotky.

Vedení podniků a holdingové společnosti

2.14 Vedení podniků (*Head offices*) a holdingové společnosti jsou institucionálními jednotkami. Rozlišují se dva druhy:

- (a) Vedení podniku je jednotka, která vykonává řídicí kontrolu nad svými dceřinými společnostmi. Vedení podniků se zařídí do dominantního sektoru nefinančních podniků svých dceřiných společností. V případě, že, všechny jejich dceřiné společnosti nebo většina z nich jsou finanční instituce, vedení podniků se považují za pomocné finanční instituce (S. 126) v sektoru finančních institucí.

V případě kombinace nefinančních i finančních dceřiných společností určuje sektorovou klasifikaci převládající podíl podle přidané hodnoty.

Vedení podniků jsou popsána v revidované Mezinárodní standardní klasifikaci všech odvětvových ekonomických činností (ISIC Rev. 4), sekci M, třídě 7010 (NACE Rev. 2, M 70.10) takto:

Tato třída zahrnuje monitorování a vedení jiných jednotek téhož podniku nebo organizace; provádění strategického a organizačního plánování a postavení rozhodování v organizaci nebo podniku; výkon provozní kontroly a vedení každodenního chodu jejich souvisejících jednotek.

- (b) Holdingová společnost, která má v držení aktiva dceřiných společností, ale neprovádí žádné řídicí činnosti, je kaptivní finanční institucí (S. 127) a klasifikuje se jako finanční instituce.

Holdingové společnosti jsou popsány v klasifikaci ISIC Rev. 4, sekci K, třídě 6420 (NACE Rev. 2, K 64.20) takto:

Tato třída zahrnuje činnosti holdingových společností, tj. jednotek, které mají v držení aktiva skupiny dceřiných společností (kontrolní většinu) a jejich hlavní funkce spočívá v tom, že jsou vlastníky této skupiny. Holdingové společnosti patřící do této třídy neposkytují žádné další služby podnikům, jejichž akcie vlastní, nevykonávají tedy žádnou funkci ve správě nebo managementu jiných jednotek.

Skupiny korporací

- 2.15 Velké skupiny korporací vznikají, když mateřská společnost ovládá několik dceřiných společností, které mohou zase ovládat své vlastní dceřiné společnosti, a tak dále. Každý člen skupiny je považován za samostatnou institucionální jednotku, pokud splňuje definici institucionální jednotky.
- 2.16 Výhoda toho, že se skupiny korporací nepovažují za jednotlivé institucionální jednotky, spočívá v tom, že skupiny nejsou vždy stabilní v čase ani snadno identifikovatelné v praxi. Může být obtížné získávat údaje o skupinách, jejichž činnosti nejsou úzce integrovány. Mnohé skupiny jsou příliš velké a nesourodé, než aby mohly být považovány za jedinou jednotku, a jejich velikost a složení se může v průběhu času měnit v důsledku fúzí a převzetí.

Jednotky pro speciální účel

- 2.17 Jednotka pro speciální účel („*special purpose entity*“ nebo „*special purpose vehicle*“) je obvykle společností s ručením omezeným nebo komanditní společností založenou za účelem plnění úzkého okruhu specifických nebo dočasných cílů a vyčlenění určitého finančního rizika, specifického zdanění nebo regulačního rizika.
- 2.18 Žádná obecná definice jednotek pro speciální účel neexistuje, ale jako typické lze označit tyto charakteristiky:
- (a) nemají žádné zaměstnance a žádná nefinanční aktiva;
 - (b) jejich fyzická přítomnost se omezuje prakticky jen na štítek na dveřích kanceláře nebo znak potvrzující místo jejich zapsání do obchodního rejstříku;
 - (c) jsou vždy spojeny s jinou korporací, často jako dceřiná společnost;
 - (d) mají sídlo na jiném území než korporace ve spojení. V případě neexistence jakékoli fyzické přítomnosti podniku se jeho sídlo určuje podle ekonomického území, podle jehož práva je podnik zapsán do obchodního rejstříku;
 - (e) jsou řízeny zaměstnanci jiné korporace, která může a nemusí být korporací ve spojení. Jednotka pro speciální účel hradí poplatky za služby, které jsou jí poskytovány, a naopak své mateřské společnosti nebo jiné korporaci ve spojení účtuje poplatek určený na pokrytí těchto nákladů. To je jediná výroba, kterou se jednotka pro speciální účel zabývá, i když často vstupuje do závazků jménem svého vlastníka a obvykle získává důchody z investic a zisk z držby aktiv, které má v držení.
- 2.19 Ať už má jednotka všechny nebo žádné z těchto charakteristik a ať je označována za jednotku pro speciální účel nebo jinak podobně či nikoliv, musí se s ní zacházet stejně jako s jakoukoli jinou institucionální jednotkou, tzn., že se musí zařadit do sektoru nebo odvětví podle své hlavní činnosti, pokud se ovšem nejedná o situaci, kdy jednotka pro speciální účel nemá žádné právo samostatně jednat.
- 2.20 Kaptivní finanční instituce, umělé dceřiné společnosti a jednotky pro speciální účel vládních institucí bez práva samostatně jednat se tak zařadí do sektoru, kam patří subjekt, jenž je ovládá.

Výjimkou je situace, kdy jsou nerezidenty; v takovém případě jsou vykazovány odděleně od subjektu, který je ovládá. Ale v případě vládních institucí se činnosti dceřiné společnosti odrážejí na účtech vládních institucí.

Kaptivní finanční instituce

- 2.21 Jedním z příkladů kaptivních finančních institucí (*captive financial institutions*) je holdingová společnost, která jen vlastní aktiva dceřiných společností. *Dalšími příklady* jednotek, které jsou rovněž považovány za kaptivní finanční instituce, jsou jednotky s výše uvedenými charakteristikami jednotek pro speciální účel, včetně investičních a penzijních fondů a jednotek využívaných k držbě a správě majetku pro jednotlivce nebo rodiny, k vydávání dluhových cenných papírů jménem společností ve spojení (taková společnost může být označována jako poradenská společnost – *conduit company*) a k plnění dalších finančních funkcí.
- 2.22 Míru nezávislosti na mateřské společnosti lze prokázat tím, že jednotka podstatným způsobem kontroluje svá aktiva a závazky v takovém rozsahu, že nese rizika a využívá přínosy s těmito aktivy a závazky související. Takové jednotky se zařídují do sektoru finančních institucí.
- 2.23 Subjekt tohoto typu, který nemůže jednat nezávisle na své mateřské společnosti a je pouze pasivním držitelem aktiv a závazků (někdy se říká, že funguje v režimu autopilot(a), není považován za samostatnou institucionální jednotku, pokud ovšem není rezidentem v jiném hospodářství než jeho mateřská společnost. Pokud je rezidentem ve stejném hospodářství jako jeho mateřská společnost, považuje se za „umělou dceřinou společnost“, jak je popsána níže.

Umělé dceřiné společnosti

- 2.24 Dceřiná společnost, která je zcela ve vlastnictví mateřské společnosti, může být založena za tím účelem, aby poskytovala služby mateřské společnosti nebo jiným korporacím ve stejné skupině s cílem vyhnout se daním, minimalizovat závazky v případě úpadku nebo získat jiné technické výhody podle daňových nebo obchodněprávních předpisů platných v dané zemi.
- 2.25 Obecně platí, že tyto druhy subjektů nesplňují definici institucionální jednotky, protože nemohou jednat nezávisle na své mateřské společnosti a jejich možnosti držet aktiva uvedená v jejich rozvahách nebo s nimi nakládat mohou být omezeny. Jejich úroveň produkce a cenu, kterou za ni dostávají, určuje mateřská společnost (případně s dalšími korporacemi ve stejné skupině), která je jejich jediným zákazníkem. Nepovažují se tedy za samostatné institucionální jednotky, nýbrž za nedílnou součást mateřské společnosti a jejich účty se konsolidují s účty mateřské společnosti, pokud ovšem nejsou rezidentem na jiném hospodářském území než mateřská společnost.
- 2.26 Je třeba rozlišovat mezi právě popsanými umělými dceřinými společnostmi (*artificial subsidiary*) a jednotkami, které vykonávají pouze pomocné činnosti. Pomocné činnosti jsou rozsahem omezeny na druh funkcí souvisejících se službami, které prakticky všechny podniky v nějaké míře potřebují, jako je například úklid prostor, vedení mzdového účetnictví nebo poskytování infrastruktury informačních technologií pro podnik (viz kapitola 1 odstavec 1.31).

Jednotky pro speciální účel vládních institucí

2.27 Vládní instituce mohou rovněž zřizovat speciální účelově zaměřené jednotky (*special purpose units*), jejichž charakteristiky a funkce jsou podobné jako u kaptivních finančních institucí a umělých dceřiných společností. Tyto jednotky nemají pravomoc jednat nezávisle a jsou omezeny, co se týče rozsahu transakcí, do nichž se mohou zapojovat. Nenesou rizika a nevyužívají přínosy související s aktivy a závazky, které mají v držení. Jsou-li tyto jednotky rezidenty, považují se za nedílnou součást vládních institucí, a nikoli za samostatné jednotky. Jestliže jsou nerezidenty, považují se za samostatné jednotky. Veškeré transakce, které uskuteční v zahraničí, se odrážejí v odpovídajících transakcích s vládními institucemi. Na jednotku, která si půjčí v zahraničí, se pak tedy pohlíží tak, jako by zapůjčila stejnou částku vládním institucím, a to za stejných podmínek jako při původní výpůjčce.

2.28 Lze tedy shrnout, že účty jednotek pro speciální účel, které nemají právo samostatně jednat, se konsolidují s účty mateřské společnosti, pokud ovšem nejsou rezidenty v jiném hospodářství než mateřská společnost. Jedinou výjimkou z tohoto obecného pravidla je případ, kdy je nerezidentská jednotka pro speciální účel zřízena vládní institucí.

2.29 Hypotetické rezidentské jednotky (*Notional resident units*) se vymezují jako:

- (a) ty části nerezidentských jednotek, jejichž převažující ekonomický zájem se soustřeďuje na ekonomickém území dané země (tedy ve většině případů jednotky, které se zabývají hospodářskou výrobou po dobu jednoho roku nebo déle);
- (b) nerezidentské jednotky v postavení vlastníků půdy nebo budov na ekonomickém území země, ale pouze pokud jde o transakce týkající se této půdy nebo budov.

Hypotetické rezidentské jednotky se bez ohledu na to, zda vedou pouze částečné účty a zda mají samostatnost v rozhodování, považují za institucionální jednotky.

2.30 Za institucionální jednotky se považují:

- (a) jednotky, které mají samostatnost v rozhodování a vedou úplný soubor účtů:
 - 1) soukromé a veřejné korporace;
 - 2) družstva nebo společenství uznaná za nezávislé právnické osoby;
 - 3) veřejní výrobci, kteří jsou podle zvláštních právních předpisů uznáni za nezávislé právnické osoby;
 - 4) neziskové instituce uznané za nezávislé právnické osoby a
 - 5) agentury vládních institucí;
- (b) jednotky, které vedou úplný soubor účtů a o nichž se má za to, že mají samostatnost v rozhodování, přestože nejsou zapsány do obchodního rejstříku odděleně od své mateřské společnosti: kvazikorporace;
- (c) jednotky, které nemusí nezbytně vést úplný soubor účtů, ale o nichž se má za to, že mají samostatnost v rozhodování:
 - 1) domácnosti;
 - 2) hypotetické rezidentské jednotky.

Institucionální sektory

2.31 Při makroekonomické analýze se neposuzují činnosti jednotlivých institucionálních jednotek odděleně – posuzují se úhrnné činnosti podobných institucí. Jednotky se tedy spojí do skupin zvaných institucionální sektory, z nichž některé se dělí na subsektory.

2.32 Každý sektor a subsektor zahrnuje institucionální jednotky, které mají podobný druh ekonomického chování.

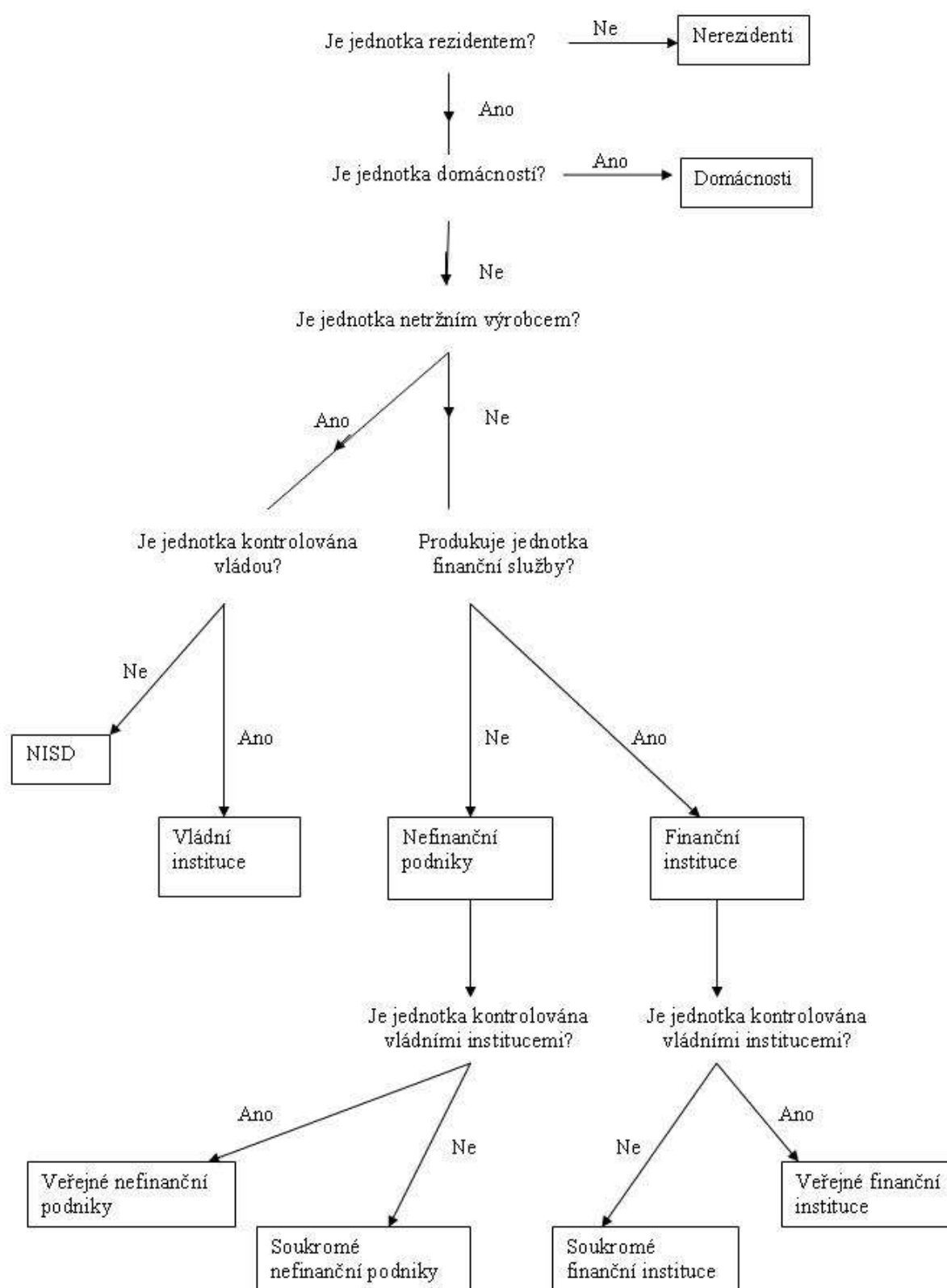
Tabulka 2.1 — Sektory a subsektory

Sektory a subsektory		Veřejné	Národní soukromé	Pod zahraniční kontrolou		
Nefinanční podniky		S.11	S.11001	S.11002	S.11003	
Finanční instituce		S.12				
	Centrální banka	S.121				
Měnové finanční instituce (MFI)	Ostatní měnové finanční instituce (MFI)	Instituce přijímající vklady kromě centrální banky	S.122	S.12201	S.12202	S.12203
		Fondy peněžního trhu	S.123	S.12301	S.12302	S.12303
	Investiční fondy jiné než fondy peněžního trhu	S.124	S.12401	S.12402	S.12403	
Finanční instituce vyjma MFI, pojišťovacích společností a penzijních fondů	Ostatní finanční zprostředkovatelé kromě pojišťovacích společností a penzijních fondů		S.125	S.12501	S.12502	S.12503
	Pomocné finanční instituce		S.126	S.12601	S.12602	S.12603
	Kaptivní finanční instituce a půjčovatelé peněz		S.127	S.12701	S.12702	S.12703
Pojišťovací společnosti a penzijní fondy	Pojišťovací společnosti		S.128	S.12801	S.12802	S.12803
	Penzijní fondy		S.129	S.12901	S.12902	S.12903
Vládní instituce		S.13				
Ústřední vládní instituce (kromě fondů sociálního zabezpečení)		S.1311				
Národní vládní instituce (kromě fondů sociálního zabezpečení)		S.1312				
Místní vládní instituce (kromě fondů sociálního zabezpečení)		S.1313				
Fondy sociálního zabezpečení		S.1314				
Domácnosti		S.14				
Zaměstnavatelé a osoby samostatně výdělečně činné		S.141 + S.142				
Zaměstnanci		S.143				
Příjemci důchodů z vlastnictví a transferových důchodů		S.144				
Příjemci důchodů z vlastnictví		S.1441				
Příjemci penzí		S.1442				
Příjemci ostatních transferů		S.1443				
Neziskové instituce sloužící domácnostem		S.15				

Sektory a subsektory	Veřejné	Národní soukromé	Pod zahraniční kontrolou
Nerezidenti	S.2		
Členské státy, orgány a instituce Evropské unie	S.21		
Členské státy Evropské unie	S.211		
Orgány a instituce Evropské unie	S.212		
Ostatní země a mezinárodní organizace – nerezidenti Evropské unie	S.22		

Diagram 2.1 – Zařazení jednotek do sektorů

- 2.33 Institucionální jednotky jsou seskupeny do sektorů na základě druhu výrobce, podle své hlavní činnosti a funkce, které se považují za určující pro jejich ekonomické chování.
- 2.34 Diagram 2.1 znázorňuje, jak se jednotky zatřídí do hlavních sektorů. Za účelem určení sektoru jednotky, která je rezidentem a není domácností, je podle diagramu třeba určit, zda je kontrolována vládními institucemi či nikoli a zda se jedná o tržního nebo netržního výrobce.
- 2.35 Kontrola nad finanční institucí nebo nefinančním podnikem se vymezuje jako schopnost určovat obecnou politiku korporace, například výběrem vhodných ředitelů, je-li to třeba.
- 2.36 Institucionální jednotka (jiná korporace, domácnost, nezisková instituce nebo vládní jednotka) si jako jediná zabezpečí kontrolu nad korporací nebo kvazikorporací tím, že vlastní více než polovinu podílů s hlasovacím právem nebo jiným způsobem kontroluje více než polovinu hlasovacích práv podílníků.
- 2.37 Aby institucionální jednotka mohla kontrolovat více než polovinu hlasovacích práv podílníků, nemusí sama vlastnit žádný podíl s hlasovacím právem. Daná korporace, korporace C, by mohla být dceřinou společností jiné korporace B, ve které třetí korporace A vlastní většinu podílů s hlasovacím právem. Korporace C se považuje za dceřinou společnost korporace B, jestliže korporace B buď kontroluje více než polovinu hlasovacích práv podílníků v korporaci C, nebo korporace B je podílníkem v korporaci C s právem jmenovat nebo odvolávat většinu ředitelů korporace C.
- 2.38 Vládní instituce si zabezpečují kontrolu nad korporací na základě zvláštních právních předpisů, výnosu nebo nařízení, které jim umožňují určovat politiku korporace. Jako hlavní faktory při posuzování toho, zda je korporace kontrolována vládními institucemi, je třeba vzít v úvahu tato kritéria:
- (a) vládní instituce vlastní většinový podíl na hlasovacích právech;
 - (b) vládní instituce ovládají představenstvo nebo řídící orgán;
 - (c) vládní instituce kontrolují jmenování a odvolávání klíčových pracovníků;
 - (d) vládní instituce ovládají klíčové výbory subjektu;
 - (e) vládní instituce vlastní zlatou akcií;
 - (f) zvláštní předpisy;
 - (g) vládní instituce jsou dominantním zákazníkem;
 - (h) subjekt si půjčuje od vládních institucí.
- V některých případech může k prokázání kontroly stačit jediný ukazatel, ale v jiných případech může o kontrole společně svědčit více jednotlivých ukazatelů.
- 2.39 U neziskových institucí uznaných za nezávislé právnické osoby je nutno zvažovat těchto pět ukazatelů kontroly:
- (a) jmenování úředníků;
 - (b) ustanovení zmocňujících právních nástrojů;
 - (c) smluvní ujednání;
 - (d) míru financování;
 - (e) míru, v jaké vládní instituce podstupují riziko.

Stejně jako u korporací může v některých případech k prokázání kontroly stačit jediný ukazatel, ale v jiných případech může o kontrole společně svědčit více jednotlivých ukazatelů.

- 2.40 Rozlišení mezi tržními a netržními subjekty, a tudíž zařídění subjektů veřejného sektoru do sektoru vládních institucí nebo do sektoru korporací, závisí na kritériích stanovených v odstavci 1.37.
- 2.41 Sektor se dělí do subsektorů podle kritérií vhodných pro daný sektor; například sektor vládních institucí lze rozdělit na ústřední, národní a místní vládní instituce a na fondy sociálního zabezpečení. To umožňuje přesněji popsat hospodářské chování jednotek.
- Účty sektorů a subsektorů zobrazují všechny hlavní i vedlejší činnosti institucionálních jednotek, které jsou v daném sektoru zahrnuty.
- Každá institucionální jednotka patří pouze do jednoho sektoru nebo subsektoru.
- 2.42 Je-li hlavní funkcí institucionální jednotky výroba výrobků a služeb, je za účelem jejího zařazení do některého ze sektorů nezbytné nejprve rozlišit, ke kterému druhu výrobců patří.
- 2.43 Tabulka 2.2 znázorňuje druhy výrobců a základní činnosti a funkce, které charakterizují každý sektor:

Tabulka 2.2 - Druh výrobce, hlavní činnosti a funkce klasifikované podle sektorů

Typ výrobce	Hlavní činnost a funkce	Sektor
Tržní výrobce	Produkce tržního zboží a nefinančních služeb	Nefinanční podniky (S.11)
Tržní výrobce	Finanční zprostředkování včetně pojištění Pomocné finanční činnosti	Finanční instituce (S.12)
Veřejný netržní výrobce	Výroba a dodávky netržní produkce pro individuální a kolektivní spotřebu a provádění transakcí určených k přerozdělování národního důchodu a bohatství	Vládní instituce (S.13)
Tržní výrobce nebo soukromý výrobce pro vlastní konečné užití	Spotřeba Výroba tržní produkce a produkce určené pro vlastní konečné užití	Domácnosti (S.14) jako spotřebitelé jako podnikatelé
Soukromý netržní výrobce	Výroba a dodávky netržní produkce pro individuální spotřebu	Neziskové instituce sloužící domácnostem (S.15)

- 2.44 Sektor nerezidentů (S.2) se vztahuje k tokům a stavům mezi rezidentskými a nerezidentskými jednotkami – nerezidentské jednotky nejsou charakterizovány podobnými cíli a druhy chování, ale rozeznávají se pouze podle jejich toků a stavů s rezidentskými jednotkami.

Nefinanční podniky (S.11)

- 2.45 *Definice:* Sektor nefinančních podniků (S.11) je tvořen institucionálními jednotkami, které jsou samostatnými právními osobami a tržními výrobci a jejichž hlavní činností je výroba výrobků a nefinančních služeb. Sektor nefinančních podniků zahrnuje také nefinanční kvazikorporace (viz odstavec 2.13 písm. (f)).
- 2.46 Jedná se o tyto institucionální jednotky:

- (a) soukromé a veřejné korporace, které jsou tržními výrobci a převážně se zabývají výrobou výrobků a nefinančních služeb;
- (b) družstva a společenství uznaná za nezávislé právnické osoby, jež jsou tržními výrobci a převážně se zabývají výrobou výrobků a nefinančních služeb;
- (c) veřejní výrobci uznaní za nezávislé právnické osoby, kteří jsou tržními výrobci a převážně se zabývají výrobou výrobků a nefinančních služeb;
- (d) neziskové instituce nebo sdružení poskytující služby nefinančním podnikům uznané za nezávislé právnické osoby, které jsou tržními výrobci a převážně se zabývají výrobou výrobků a nefinančních služeb;
- (e) vedení podniků ovládající skupinu korporací, které jsou tržními výrobci, přičemž převažujícím druhem činnosti této skupiny korporací jako celku – měřeno na základě přidané hodnoty – je výroba výrobků a nefinančních služeb;
- (f) jednotky pro speciální účel, jejichž hlavní činností je výroba výrobků nebo nefinančních služeb;
- (g) soukromé a veřejné kvazikorporace, které jsou tržními výrobci a převážně se zabývají výrobou výrobků a nefinančních služeb.

2.47 „Nefinanční kvazikorporace“ jsou všechny subjekty bez právního statusu, které jsou tržními výrobci, převážně se zabývají výrobou výrobků a nefinančních služeb a splňují podmínky, které je kvalifikují jako kvazikorporace (viz odstavec 2.13 písm. (f)).

Nefinanční kvazikorporace musí vést dostatek údajů umožňujících sestavit úplný soubor účtů a fungují, jako kdyby to byly korporace. Faktický vztah kvazikorporace k vlastníkovi je stejný jako vztah korporace k jejím podílníkům.

Nefinanční kvazikorporace, které jsou ve vlastnictví domácností, vládních jednotek nebo neziskových institucí, jsou seskupeny spolu s nefinančními podniky v sektoru nefinančních podniků, a nikoli v sektoru svého vlastníka.

2.48 Existence úplného souboru účtů včetně rozvah není dostatečnou podmínkou pro to, aby byli tržní výrobci považováni za institucionální jednotky, jako jsou například kvazikorporace. Společenství a veřejní výrobci jiní než ti, kteří jsou uvedeni v odstavci 2.46 písm. (a), (b), (c) a (f), a individuální vlastníci – i v případě, že vedou úplný soubor účtů – se obvykle nepovažují za samostatné institucionální jednotky, protože nemají samostatnost v rozhodování a jejich vedení je pod kontrolou domácností, neziskových institucí nebo vládních institucí, které je vlastní.

2.49 Mezi nefinanční podniky patří hypotetické rezidentské jednotky, které se považují za kvazikorporace.

2.50 Sektor nefinančních podniků je rozdělen do tří subsektorů:

- (a) veřejné nefinanční podniky (S.11001);
- (b) národní soukromé nefinanční podniky (S. 11002);
- (c) nefinanční podniky pod zahraniční kontrolou (S.11003).

Veřejné nefinanční podniky (S.11001)

- 2.51 *Definice:* Subsektor veřejných nefinančních podniků zahrnuje všechny nefinanční podniky, kvazikorporace a neziskové instituce uznané za nezávislé právnické osoby, jež jsou tržními výrobci pod kontrolou jednotek vládních institucí.
- 2.52 Veřejné kvazikorporace jsou kvazikorporace přímo vlastněné vládními jednotkami.

Národní soukromé nefinanční podniky (S.11002)

- 2.53 *Definice:* Subsektor národních soukromých nefinančních podniků zahrnuje všechny nefinanční podniky, kvazikorporace a neziskové instituce, které jsou uznány za nezávislé právnické osoby a jsou tržními výrobci, jež nejsou pod kontrolou vládních jednotek nebo nerezidentských institucionálních jednotek.
- Tento subsektor zahrnuje korporace a kvazikorporace, jež jsou předmětem přímých zahraničních investic a jež nejsou zaříděny do subsektoru nefinančních podniků pod zahraniční kontrolou (S.11003).

Soukromé nefinanční podniky pod zahraniční kontrolou (S.11003)

- 2.54 *Definice:* Subsektor nefinančních podniků pod zahraniční kontrolou zahrnuje všechny nefinanční podniky a kvazikorporace, které jsou ovládány nerezidentskými institucionálními jednotkami.

Do tohoto subsektoru patří:

- (a) všechny dceřiné společnosti nerezidentských korporací;
- (b) všechny korporace ovládané nerezidentskými institucionálními jednotkami, které samy nejsou korporacemi; například korporace, které jsou pod kontrolou zahraniční vládní jednotky. Zahrnuje korporace ovládané skupinou nerezidentských jednotek, které působí ve vzájemné shodě;
- (c) všechny filiálky nebo jiné agentury s ručením neomezeným (*unincorporated*) nerezidentských korporací nebo výrobců s ručením neomezeným, kteří jsou hypotetickými rezidentskými jednotkami.

Finanční instituce (S.12)

- 2.55 *Definice:* Sektor finančních institucí (S.12) zahrnuje institucionální jednotky, které jsou nezávislými právnickými osobami a tržními výrobci a jejichž hlavní činností je produkce finančních služeb. Mezi tyto institucionální jednotky patří všechny korporace a kvazikorporace, které se převážně zabývají:

- finančním zprostředkováním (finanční zprostředkovatelé) nebo
- pomocnými finančními činnostmi (pomocné finanční instituce).

Patří sem rovněž institucionální jednotky poskytující finanční služby, pokud se s většinou jejich aktiv nebo závazků neobchoduje na otevřených trzích.

- 2.56 Finanční zprostředkování je činnost, při které institucionální jednotka pořizuje finanční aktiva a přijímá závazky na vlastní účet tím, že se na trhu zapojuje do finančních transakcí. Aktiva

a závazky finančních zprostředkovatelů se v procesu finančního zprostředkování transformují nebo přeskupují v poměru např. k době splatnosti, rozsahu, riziku apod.

Pomocné finanční činnosti jsou činnosti související s finančním zprostředkováním, které však samy nezahrnují finanční zprostředkování.

Finanční zprostředkovatelé

- 2.57 V procesu finančního zprostředkování se převádějí prostředky mezi třetími osobami s přebytkem a s nedostatkem prostředků. Finanční zprostředkovatel nepůsobí mezi jinými institucionálními jednotkami jen jako prostředník, nýbrž se sám vystavuje riziku tím, že pořizuje finanční aktiva a přijímá závazky na vlastní účet.
- 2.58 V procesu finančního zprostředkování mohou být zahrnuty všechny kategorie závazků s výjimkou kategorie ostatních závazků (AF.8). Finanční aktiva zapojená do procesu finančního zprostředkování lze zatřídit do kterékoli kategorie s výjimkou kategorie pojistných, penzijních a standardizovaných záručních programů (AF.6), ale včetně kategorie ostatních pohledávek. Finanční zprostředkovatelé mohou své prostředky investovat do nefinančních aktiv včetně nemovitostí. Aby byla korporace považována za finančního zprostředkovatele, měla by vstupovat na trhu do závazků a transformovat finanční prostředky. Realitní korporace nejsou finančními zprostředkovateli.
- 2.59 Funkce pojišťovacích společností a penzijních fondů spočívá ve sdílení rizik. Závazky těchto institucí jsou pojistné, penzijní a standardizované záruční programy (AF.6). Protipoložkami závazků jsou investice pojišťovacích společností a penzijních fondů, které působí jako finanční zprostředkovatelé.
- 2.60 Investiční fondy, dále jen „fondy peněžního trhu“ a „fondy nepeněžního trhu“, především vstupují do závazků emitováním akcií nebo podílových listů investičních fondů (AF.52). Tento kapitál pak přeměňují pořizováním finančních aktiv nebo nemovitostí. Investiční fondy se klasifikují jako finanční zprostředkovatelé. Jakákoli změna hodnoty jejich aktiv a závazků jiných než jejich vlastních akcií se odráží v jejich vlastním kapitálu (viz odstavec 7.07). Jelikož se výše vlastního kapitálu rovná hodnotě akcií nebo podílových listů investičních fondů, promítne se každá změna hodnoty aktiv a závazků fondu do tržní hodnoty těchto akcií nebo podílových listů. Investiční fondy, které investují do nemovitostí, jsou finančními zprostředkovateli.
- 2.61 Finanční zprostředkování je omezeno na pořizování aktiv a přijímání závazků ve vztahu k široké veřejnosti nebo k jejím určeným a poměrně velkým podskupinám. V případě, že se činnost omezuje na malé skupiny osob nebo rodiny, k žádnému finančnímu zprostředkování nedochází.
- 2.62 Ze všeobecného omezení finančního zprostředkování na tržní finanční transakce mohou existovat výjimky. Příkladem jsou obecní úvěrové banky a spořitelny, které spoléhají na příslušnou obec, nebo finanční leasingové společnosti, které při pořizování nebo investování prostředků závisí na mateřské skupině společností. Jejich úvěrová činnost nebo přijímání úspor musí být nezávislé na dotyčné obci nebo na mateřské skupině, pokud jde o jejich klasifikaci jako finančních zprostředkovatelů.

Pomocné finanční instituce

2.63 Pomocné finanční činnosti zahrnují pomocné činnosti při realizaci transakcí s finančními aktivy a závazky nebo při přeměně a přeskupování kapitálu. Pomocné finanční instituce samy nenesou rizika pořizováním finančních aktiv nebo vstupem do závazků. Usnadňují finanční zprostředkování. Pomocnými finančními institucemi jsou vedení podniků, jejichž všechny dceřiné společnosti nebo většina z nich jsou finančními institucemi.

Finanční instituce jiné než finanční zprostředkovatelé a pomocné finanční instituce

2.64 Jiné finanční instituce než finanční zprostředkovatelé a pomocné finanční instituce jsou institucionální jednotky poskytující finanční služby, pokud se s většinou jejich aktiv nebo závazků neobchoduje na otevřených trzích.

Finanční instituce zahrnované do sektoru finančních institucí

2.65 Sektor finančních institucí (S.12) zahrnuje tyto institucionální jednotky:

- (a) soukromé nebo veřejné korporace, které se převážně zabývají finančním zprostředkováním nebo pomocnými finančními činnostmi;
- (b) družstva a společenství uznaná za nezávislé právnické osoby, jež se převážně zabývají finančním zprostředkováním nebo pomocnými finančními činnostmi;
- (c) veřejné výrobce uznané za právnické osoby, jež se převážně zabývají finančním zprostředkováním nebo pomocnými finančními činnostmi;
- (d) neziskové instituce uznané za právnické osoby, které se převážně zabývají finančním zprostředkováním nebo pomocnými finančními činnostmi nebo které poskytují služby finančním institucím;
- (e) vedení podniků, jejichž všechny dceřiné společnosti nebo většina z nich se jakožto finanční instituce zabývají převážně finančním zprostředkováním nebo pomocnými finančními činnostmi. Tato vedení podniků se klasifikují jako pomocné finanční instituce (S.126);
- (f) holdingové společnosti, jejichž hlavní úlohou je držet aktiva skupiny dceřiných společností. Skupina může být tvořena finančními nebo nefinančními subjekty – na klasifikaci holdingových společností jakožto kaptivních finančních institucí (S.127) to nemá vliv;
- (g) jednotky pro speciální účel, jejichž hlavní činností je poskytování finančních služeb;
- (h) investiční fondy s ručením neomezeným, jejichž investiční portfolio vlastní skupina účastníků a jejichž správu provádějí zpravidla jiné finanční instituce. Tyto fondy jsou institucionálními jednotkami oddělenými od řídicí finanční instituce;
- (i) jednotky s ručením neomezeným, které se převážně zabývají finančním zprostředkováním a podléhají regulaci a dohledu (ve většině případů klasifikované jako instituce přijímající vklady kromě centrální banky, pojišťovací společnosti a penzijní fondy), u nichž se má za to, že mají samostatnost v rozhodování a samostatnou správu nezávislou na svých vlastnících; jejich ekonomické a finanční chování je přitom podobné jako u finančních institucí. V takovém případě se považují za samostatné institucionální jednotky. Příkladem jsou pobočky nerezidentských finančních institucí.

Subsektory finančních institucí

2.66 Sektor finančních institucí se dále rozčleňuje do těchto subsektorů:

- (a) centrální banka (S.121);
- (b) instituce přijímající vklady kromě centrální banky (S.122);
- (c) fondy peněžního trhu (S.123);
- (d) investiční fondy jiné než fondy peněžního trhu (S.124);
- (e) ostatní finanční zprostředkovatelé kromě pojišťovacích společností a penzijních fondů (S.125);
- (f) pomocné finanční instituce (S.126);
- (g) kaptivní finanční instituce a půjčovatelé peněz (S.127);
- (h) pojišťovací společnosti (S.128) a
- (i) penzijní fondy (S.129).

Kombinace subsektorů finančních institucí

2.67 Měnové finanční instituce (MFI), jak jsou vymezeny Evropskou centrální bankou, jsou tvořeny všemi institucionálními jednotkami patřícími do subsektorů centrální banky (S.121), instituce přijímající vklady kromě centrální banky (S.122) a fondy peněžního trhu (S.123).

2.68 Ostatní měnové finanční instituce zahrnují ty finanční zprostředkovatele, jejichž prostřednictvím se účinky měnové politiky centrální banky (S.121) přenášejí na ostatní subjekty hospodářství. Jsou to instituce přijímající vklady kromě centrální banky (S.122) a fondy peněžního trhu (S.123).

2.69 Finanční zprostředkovatelé zabývající se sdílením rizik jsou pojišťovací společnosti a penzijní fondy. Zahrnují subsektory pojišťovací společnosti (S.128) a penzijní fondy (S.129).

2.70 Finanční instituce vyjma měnových finančních institucí, pojišťovacích společností a penzijních fondů jsou tvořeny subsektory investiční fondy jiné než fondy peněžního trhu (S.124), ostatní finanční zprostředkovatelé kromě pojišťovacích společností a penzijních fondů (S.125), pomocné finanční instituce (S.126) a kaptivní finanční instituce a půjčovatelé peněz (S.127).

Rozdělení finančních institucí do subsektorů veřejných, národních soukromých a finančních institucí pod zahraniční kontrolou

2.71 Každý subsektor s výjimkou subsektoru S.121 lze dále rozčlenit na:

- (a) veřejné finanční instituce;
- (b) národní soukromé finanční instituce a
- (c) finanční instituce pod zahraniční kontrolou.

Kritéria pro toto další rozdělení jsou stejná jako v případě nefinančních podniků (viz odstavce 2.51 až 2.54).

Tabulka 2.3 — Sektor finančních institucí a jeho subsektory

Sektory a subsektory		Veřejné	Národní soukromé	Pod zahraniční kontrolou	
Finanční instituce		S.12			
Centrální banka		S.121			
Měnové finanční instituce (MFI)	Instituce přijímající vklady kromě centrální banky	S.122	S.12201	S.12202	S.12203
	Ostatní měnové finanční instituce (MFI)				
	Fondy peněžního trhu	S.123	S.12301	S.12302	S.12303
	Investiční fondy jiné než fondy peněžního trhu	S.124	S.12401	S.12402	S.12403
Finanční instituce vyjma MFI, pojišťovacích společností a penzijních fondů	Ostatní finanční zprostředkovatelé kromě pojišťovacích společností a penzijních fondů	S.125	S.12501	S.12502	S.12503
	Pomocné finanční instituce	S.126	S.12601	S.12602	S.12603
	Kaptivní finanční instituce a půjčovatelé peněz	S.127	S.12701	S.12702	S.12703
Pojišťovací společnosti a penzijní fondy	Pojišťovací společnosti	S.128	S.12801	S.12802	S.12803
	Penzijní fondy	S.129	S.12901	S.12902	S.12903

Centrální banka (S.121)

2.72 *Definice:* Subsektor centrální banky (S.121) zahrnuje všechny finanční instituce a kvazikorporace, jejichž hlavní funkcí je emise oběživa, udržování vnitřní a mezinárodní hodnoty měny a správa veškerých mezinárodních rezerv země nebo jejich části.

2.73 Do subsektoru S.121 se zařídují tyto finanční zprostředkovatelé:

- (a) národní centrální banka, a to i v případě, že je součástí Evropského systému centrálních bank;
- (b) ústřední měnové orgány zřizované primárně státem (např. orgány spravující devizové rezervy nebo emitující oběživo), které vedou úplný soubor účtů a ve vztahu k ústředním vládním institucím mají samostatnost v rozhodování. Když se tyto činnosti provádějí buď v rámci ústředních vládních institucí, nebo v rámci centrální banky, neexistují žádné samostatné institucionální jednotky.

2.74 Subsektor S.121 zahrnuje pouze centrální banku a nezahrnuje orgány a subjekty, které řídí finanční instituce nebo finanční trhy nebo nad nimi vykonávají dohled. Ty se zařídují do subsektoru S.126.

Instituce přijímající vklady kromě centrální banky (S.122)

2.75 *Definice:* Subsektor institucí přijímajících vklady kromě centrální banky (S.122) zahrnuje všechny finanční instituce a kvazikorporace s výjimkou těch, které jsou zaříděny v subsektoru centrální

banky a subsektoru fondů peněžního trhu, jež se zabývají převážně finančním zprostředkováním a jejichž předmětem podnikání je přijímat vklady *nebo prostředky velmi podobné vkladům* od institucionálních jednotek, *a tedy nikoli pouze od měnových finančních institucí*, a na vlastní účet poskytovat půjčky nebo investovat do cenných papírů.

2.76 Instituce přijímající vklady kromě centrální banky nelze jednoduše popsat jako „banky“, protože mohou zahrnovat některé finanční instituce, které se nemusí bankami nazývat, a některé finanční instituce, které nemusí mít pro tento název v některých zemích povolení, zatímco některé jiné finanční instituce, které samy sebe popisují jako banky, ve skutečnosti nemusí být korporacemi přijímajícími vklady. Do subsektoru S.122 se zařídí tito finanční zprostředkovatelé:

- (a) komerční banky, „univerzální“ banky, banky pro „všechny účely“;
- (b) spořitelny (včetně svěřeneckých spořitel, spořitelních bankovních a úvěrových sdružení);
- (c) žirové instituce poštovních úřadů, poštovní banky, žirobanky;
- (d) venkovské úvěrové banky, zemědělské úvěrové banky;
- (e) družstevní úvěrové banky, úvěrová sdružení;
- (f) specializované banky (například obchodní banky, emisní firmy, soukromé banky) a
- (g) instituce elektronických peněz, které se převážně zabývají finančním zprostředkováním.

2.77 Do subsektoru S.122 se zařídí následující finanční zprostředkovatelé, jejichž činnost spočívá v přijímání splatných peněžních prostředků od veřejnosti buď ve formě vkladů, nebo v jiných formách, jako je průběžné vydávání dlouhodobých dluhových cenných papírů:

- (a) instituce, které se zabývají poskytováním hypoték (včetně stavebních spořitel, hypotečních bank a úvěrově hypotečních institucí);
- (b) obecní úvěrové instituce.

Jinak se zahrnují do subsektoru S.124.

2.78 Subsektor S.122 nezahrnuje:

- (a) vedení podniků, která dohlížejí na jiné jednotky ze skupiny skládající se převážně z institucí přijímajících vklady kromě centrální banky a řídí tyto jednotky, ale která sama institucemi přijímajícími vklady nejsou. Tato vedení podniků se zařídí do subsektoru S.126;
- (b) neziskové instituce uznané za nezávislé právnické osoby, které poskytují služby institucím přijímajícím vklady, ale samy se finančním zprostředkováním nezabývají. Ty se zařídí do subsektoru S.126; a
- (c) instituce elektronických peněz, které se nezabývají převážně finančním zprostředkováním.

Fondy peněžního trhu (S.123)

2.79 *Definice:* Subsektor fondů peněžního trhu (S.123) zahrnuje všechny finanční instituce a kvazikorporace s výjimkou těch, jež jsou zaříděny do subsektoru centrální banky a subsektoru úvěrových institucí, které se zabývají převážně finančním zprostředkováním. Jejich předmětem podnikání je emitovat akcie nebo podílové listy investičních fondů jakožto prostředky velmi podobné vkladům od institucionálních jednotek a na vlastní účet investovat především do akcií nebo podílových listů fondů peněžního trhu, krátkodobých dluhových cenných papírů nebo vkladů.

- 2.80 V subsektoru S.123 jsou zaříděni tito finanční zprostředkovatelé: investiční fondy včetně investičních trustů (*investment trusts*), podílových investičních fondů (*unit trusts*) a jiných subjektů s programem kolektivního investování, jejichž akcie nebo podílové listy představují prostředky velmi podobné vkladům.
- 2.81 Subsektor S.123 nezahrnuje:
- (a) vedení podniků, která dohlížejí na skupinu skládající se převážně z fondů peněžního trhu a řídí ji, ale která sama fondem peněžního trhu nejsou. Tato vedení podniků se zařídují do subsektoru S.126;
 - (b) neziskové instituce uznané za nezávislé právnické osoby, které poskytují služby fondům peněžního trhu, ale samy se finančním zprostředkováním nezabývají. Ty se zařídují do subsektoru S.126.

Investiční fondy jiné než fondy peněžního trhu (S.124)

- 2.82 *Definice:* Subsektor investičních fondů jiných než fondy peněžního trhu (S.124) zahrnuje všechny subjekty s programem kolektivního investování s výjimkou těch, jež jsou zaříděny do subsektoru fondů peněžního trhu, které se zabývají převážně finančním zprostředkováním. Předmětem jejich podnikání je emitovat akcie nebo podílové listy investičních fondů, které nepředstavují prostředky velmi podobné vkladům, a na vlastní účet investovat především do jiných než krátkodobých finančních aktiv a do nefinančních aktiv (obvykle nemovitostí).
- 2.83 Mezi investiční fondy jiné než fondy peněžního trhu patří investiční trusty (*investment trusts*), investiční fondy (*unit trusts*) a jiné subjekty s programem kolektivního investování, jejichž akcie nebo podílové listy nejsou považovány za prostředky velmi podobné vkladům.
- 2.84 V subsektoru S.124 jsou zaříděni tito finanční zprostředkovatelé:
- (a) otevřené investiční fondy, jejichž akcie nebo podílové listy jsou na žádost držitelů odkoupeny nebo přímo či nepřímo vyplaceny z majetku těchto subjektů;
 - (b) uzavřené investiční fondy s fixním akciovým kapitálem, přičemž investoři, kteří do fondu vstupují nebo z něj vystupují, musí koupit, respektive prodat stávající akcie;
 - (c) realitní investiční fondy;
 - (d) investiční fondy, které investují do jiných fondů („fondy fondů“);
 - (e) hedgeové fondy pokrývající široké spektrum programů kolektivního investování, které jsou charakterizovány vysokými úrovněmi minimálních investic, mírnou regulací a rozsáhlou škálou investičních strategií.
- 2.85 Subsektor S.124 nezahrnuje:
- (a) penzijní fondy, které jsou součástí subsektoru penzijních fondů;
 - (b) fondy vládních institucí pro zvláštní účely. Fondy vládních institucí pro zvláštní účely se zařídují jako kaptivní finanční instituce, jsou-li klasifikovány jako finanční instituce. Klasifikace „fondu vládních institucí pro zvláštní účely“, buď v rámci sektoru vládních institucí, nebo sektoru finančních institucí, týkajících se jednotek vládních institucí pro zvláštní účely se určí podle kritérií stanovených v odstavci 2.27;

- (c) vedení podniků, která dohlížejí na skupinu skládající se převážně z investičních fondů jiných než fondy peněžního trhu a řídí ji, ale která sama investičním fondem nejsou. Tato vedení podniků se zařídují do subsektoru S.126;
- (d) neziskové instituce uznané za nezávislé právnické osoby, které poskytují služby investičním fondům jiným než fondy peněžního trhu, ale samy se finančním zprostředkováním nezabývají. Ty se zařídují do subsektoru S.126.

Ostatní finanční zprostředkovatelé kromě pojišťovacích společností a penzijních fondů (S.125)

- 2.86 *Definice:* Subsektor ostatních finančních zprostředkovatelů kromě pojišťovacích společností a penzijních fondů (S.125) zahrnuje všechny finanční instituce a kvazikorporace, které se převážně zabývají finančním zprostředkováním, a to tím, že od institucionálních jednotek přijímají závazky v jiné formě, než jsou oběživo, vklady nebo akcie investičních fondů, nebo závazky související s pojistnými, penzijními a standardizovanými záručními programy.
- 2.87 Subsektor S.125 zahrnuje finanční zprostředkovatele, kteří se zabývají převážně dlouhodobým financováním. Ve většině případů tato převažující splatnost odlišuje tento subsektor od subsektoru ostatních MFI (S.122 a S.123). Hranici odlišující tento subsektor od subsektoru investičních fondů jiných než fondů peněžního trhu (S.124), subsektoru pojišťovacích společností (S.128) a subsektoru penzijních fondů (S.129) lze určit na základě neexistence závazků ve formě akcií investičních fondů, které nejsou považovány za prostředky velmi podobné vkladům, nebo závazků souvisejících s pojistnými, penzijními a standardizovanými záručními programy.
- 2.88 Subsektor ostatní finanční zprostředkovatelé kromě pojišťovacích společností a penzijních fondů (S.125) se dále člení na subsektory tvořené účelovými finančními společnostmi pro sekuritizaci, obchodníky s cennými papíry a deriváty, finančními institucemi poskytujícími úvěry a specializovanými finančními institucemi. To je patrné z tabulky 2.4.

Tabulka 2.4 — Subsektor ostatních finančních zprostředkovatelů kromě pojišťovacích společností a penzijních fondů (S.125) a jeho další členění

Ostatní finanční zprostředkovatelé kromě pojišťovacích společností a penzijních fondů
Účelové finanční společnosti pro sekuritizaci
Obchodníci s cennými papíry a deriváty
Finanční instituce poskytující úvěry
Specializované finanční instituce

- 2.89 Subsektor S.125 nezahrnuje neziskové instituce uznané za nezávislé právnické osoby, jež poskytují služby ostatním finančním zprostředkovatelům, ale samy se finančním zprostředkováním nezabývají. Ty se zařídují do subsektoru S.126.

Účelové finanční instituce pro sekuritizaci

- 2.90 *Definice:* Účelové finanční společnosti pro sekuritizaci jsou podniky, které provádějí sekuritizační transakce. Účelové finanční společnosti, které splňují kritéria institucionální jednotky, se zařďují do subsektoru S.125, jinak se považují za nedílnou součást mateřské společnosti.

Obchodníci s cennými papíry a deriváty, finanční instituce poskytující úvěry a specializované finanční instituce

- 2.91 Obchodníci s cennými papíry a deriváty podnikající na vlastní účet jsou finančními zprostředkovateli podnikajícími na vlastní účet.
- 2.92 Mezi finanční instituce poskytující úvěry patří například finanční zprostředkovatelé, kteří se zabývají:
- (a) finančním leasingem;
 - (b) splátkovým prodejem a opatřováním financí pro osobní nebo komerční účely nebo
 - (c) faktoringem.
- 2.93 Specializované finanční instituce jsou finančními zprostředkovateli a patří mezi ně například:
- (a) společnosti rizikového a rozvojového kapitálu;
 - (b) společnosti pro financování vývozu/dovozu nebo
 - (c) finanční zprostředkovatelé, kteří získávají vklady nebo vkladům velmi podobné prostředky nebo přijímají půjčky pouze od měnových finančních institucí; tyto finanční zprostředkovatelé zahrnují rovněž clearingová střediska ve funkci ústřední protistrany provádějící transakce mezi měnovými finančními institucemi na základě dohod o zpětném odkupu.
- 2.94 Vedení podniků, která provádějí dohled nad skupinou dceřiných společností zabývajících se převážně finančním zprostředkováním nebo pomocnými finančními činnostmi a tuto skupinu řídí, se zařďují do subsektoru S.126.

Pomocné finanční instituce (S.126)

- 2.95 *Definice:* Subsektor pomocných finančních institucí (S.126) zahrnuje všechny finanční instituce a kvazikorporace, které se převážně zabývají činnostmi, jež úzce souvisejí s finančním zprostředkováním, ale které samy finančními zprostředkovateli nejsou.
- 2.96 Do subsektoru S.126 se zařďují tyto finanční instituce a kvazikorporace:
- (a) pojišťovací makléři, odhadci škod, pojišťovací a penzijní poradci apod.;
 - (b) makléři s půjčkami a cennými papíry, investiční poradci apod.;
 - (c) korporace, které zařizují emise cenných papírů;
 - (d) korporace, jejichž hlavní funkcí je poskytování záruk prostřednictvím převodu rubopisem, směnek a podobných nástrojů;
 - (e) korporace, které zařizují derivátové a hedgingové nástroje, jako jsou swapy, opce a termínové dohody (aniž je vydávají);
 - (f) korporace, které zajišťují infrastrukturu finančních trhů;

- (g) orgány ústředního dohledu nad finančními zprostředkovateli a finančními trhy, jestliže jsou samostatnými institucionálními jednotkami;
- (h) manažeři penzijních fondů, investičních fondů apod.;
- (i) korporace zajišťující směnu cenných papírů a pojištění;
- (j) neziskové instituce uznané za nezávislé právnické osoby, které poskytují služby finančním institucím, ale samy se finančním zprostředkováním nezabývají (viz odst. 2.46 písm. (d));
- (k) platební instituce (usnadňující platby mezi kupujícím a prodávajícím).

2.97 Subsektor S.126 zahrnuje rovněž vedení podniků, jejichž všechny dceřiné společnosti nebo většina z nich jsou finančními institucemi.

Kaptivní finanční instituce a půjčovatelé peněz (S.127)

2.98 *Definice:* Subsektor kaptivních finančních institucí a půjčovatелů peněz (S.127) zahrnuje všechny finanční instituce a kvazikorporace, které se nezabývají finančním zprostředkováním ani neposkytují pomocné finanční služby, pokud se s většinou jejich aktiv nebo závazků neobchoduje na otevřených trzích.

2.99 Do subsektoru S.127 se zařídují zejména tyto finanční instituce a kvazikorporace:

- (a) jednotky působící jako právnické osoby, například svěřenské účty (*trusts*), dědické účty (*estates*), agenturní účty (*agencies accounts*) nebo fiktivní („*brass plate*“) společnosti;
- (b) holdingové společnosti, jejichž majetková účast ve skupině dceřiných společností umožňuje kontrolu této skupiny a jejichž hlavním předmětem činnosti je vlastnění skupiny, aniž poskytují jakékoli další služby podnikům, v nichž mají podíl na vlastním kapitálu, tzn., že nespravují ani neřídí jiné jednotky;
- (c) jednotky pro speciální účel, které jsou považovány za institucionální jednotky a na otevřených trzích získávají finanční prostředky určené k použití jejich mateřskou společností;
- (d) jednotky, které řadě klientů poskytují finanční služby výhradně za použití vlastních finančních prostředků nebo prostředků poskytnutých sponzorem a berou na sebe finanční riziko, že dlužník nebude platit. Mezi příklady takových jednotek patří půjčovatelé peněz, korporace poskytující půjčky studentům nebo zajišťující financování zahraničního obchodu z prostředků získaných od sponzora, například vládní jednotky nebo neziskové instituce, a zastavárny, které se převážně zabývají poskytováním úvěrů;
- (e) fondy vládních institucí pro zvláštní účely, obvykle nazývané státní investiční fondy, jsou-li klasifikovány jako finanční instituce.

Pojišťovací společnosti (S.128)

2.100 *Definice:* Subsektor pojišťovacích společností (S.128) zahrnuje všechny finanční instituce a kvazikorporace, které se převážně zabývají finančním zprostředkováním v důsledku sdílení rizik, hlavně ve formě přímého pojištění nebo ve formě zajištění (viz odstavec 2.59).

2.101 Pojišťovací společnosti poskytují tyto služby:

- (a) životní a neživotní pojištění pro jednotlivé jednotky nebo jejich skupiny;

(b) zajištění pro jiné pojišťovací společnosti.

2.102 Služby společností poskytujících neživotní pojištění mohou být poskytovány ve formě pojištění, které kryje:

- (a) škody způsobené požárem (například na obchodním nebo soukromém majetku);
- (b) odpovědnost za škody způsobené třetím osobám;
- (c) škody způsobené provozem motorového vozidla (škody vzniklé samotnému vlastníkovi a odpovědnost za škody způsobené třetím osobám);
- (d) škody vzniklé v námořní, letecké a jiné dopravě (včetně energetických rizik);
- (e) škody vzniklé v důsledku nehod a poškození zdraví; nebo
- (f) finanční škody (poskytování záruk nebo garančních pojistek).

Pojišťovací společnosti poskytující finanční pojištění nebo pojištění úvěrů, které se také nazývají záruční banky, poskytují záruky nebo garance, jimiž ručí za sekuritizaci a jiné úvěrové produkty.

2.103 Pojišťovacími společnostmi jsou převážně subjekty zapsané v obchodním rejstříku nebo vzájemné pojišťovny. Subjekty zapsané v obchodním rejstříku vlastní podílníci a mnohé z nich jsou kótovány na burzách cenných papírů. Vzájemné pojišťovny jsou vlastněny pojistníky a svůj zisk vracejí pojistníkům s účastí na zisku neboli plnoprávným pojištěncům prostřednictvím dividend nebo prémie. „Kaptivní“ pojistitelé jsou obvykle vlastněni nefinančním podnikem a pojišťují převážně rizika svých podílníků.

Rámeček 2.1 – Druhy pojištění

	Druh pojištění	Sektor / subsektor	
Přímé pojištění	Životní pojištění Pojistník poukazuje pravidelné, nebo jednorázové platby pojistiteli a výměnou za to pojistitel zaručuje, že pojistníkovi poskytne dohodnutou částku, nebo anuitu, a to k určitému datu nebo dříve.	Pojišťovací společnosti	
	Neživotní pojištění Pojištění na krytí takových rizik, jako jsou nehody, nemoc, požár, neschopnost splácet úvěr apod.	Pojišťovací společnosti	
Zajištění	Pojištění, které si kupuje pojistitel, aby se ochránil před neočekávaně vysokým počtem nároků na náhrady nebo mimořádně vysokými náhradami.	Pojišťovací společnosti	
Sociální pojištění	Sociální zabezpečení Účastníci jsou z rozhodnutí vládních institucí povinni uzavřít pojištění proti určitým sociálním rizikům.	Penze ze sociálního zabezpečení Fondy sociálního zabezpečení	
	Zaměstnanecké sociální pojištění jiné než sociální zabezpečení Zaměstnavatelé mohou jako podmínku zaměstnání stanovit účast zaměstnanců na pojištění určitých sociálních rizik.	Zaměstnanecké penze Ostatní zaměstnanecké sociální pojištění	Sektor zaměstnavatele, pojišťovacích společností a penzijních fondů nebo neziskových institucí sloužících domácnostem

2.104 Subsektor S.128 nezahrnuje:

- (a) institucionální jednotky, které splňují obě kritéria uvedená v odstavci 2.117. Ty se zařídují do subsektoru S.1314;
- (b) vedení podniků, která dohlížejí na skupinu skládající se převážně z pojišťovacích společností a řídí ji, ale která sama pojišťovacími společnostmi nejsou. Tato vedení podniků se zařídují do subsektoru S.126;
- (c) neziskové instituce uznané za nezávislé právnické osoby, které poskytují služby pojišťovacím společnostem, ale samy se finančním zprostředkováním nezabývají. Ty se zařídují do subsektoru S.126.

Penzijní fondy (S.129)

2.105 *Definice:* Subsektor penzijních fondů (S.129) zahrnuje všechny finanční instituce a kvazikorporace, které se převážně zabývají finančním zprostředkováním v důsledku sdílení sociálních rizik a potřeb pojištěnců (sociální pojištění). Penzijní fondy jako programy sociálního pojištění poskytují příjmy v důchodu a často také dávky v případě smrti a invalidity.

2.106 Subsektor S.129 je tvořen pouze těmi penzijními fondy sociálního pojištění, které jsou institucionálními jednotkami oddělenými od jednotek, které je zřizují. Takové autonomní fondy mají samostatnost v rozhodování a vedou úplný soubor účtů. Neautonomní penzijní fondy nejsou institucionálními jednotkami a zůstávají součástí té institucionální jednotky, která je zřizuje.

2.107 Mezi příklady účastníků takových programů penzijních fondů patří zaměstnanci jednotlivého podniku nebo skupiny podniků, zaměstnanci oboru nebo odvětví a osoby patřící do stejné profesní skupiny. V pojistné smlouvě mohou být zahrnuty:

- (a) dávky vyplácené po smrti pojištěnce vdově (vdovci) a dětem;
- (b) dávky vyplácené po odchodu do důchodu a
- (c) dávky vyplácené v případě, že pojištěnec se stane invalidním.

2.108 V některých zemích je možné všechny tyto druhy rizik pojišťovat jak u životních pojišťoven, tak prostřednictvím penzijních fondů. V jiných zemích je nutno některé z těchto tříd rizik pojistit prostřednictvím životních pojišťoven. Na rozdíl od životních pojišťoven je rozsah osob, kterým mohou penzijní fondy poskytovat pojištění, ze zákona omezen na specifické skupiny zaměstnanců a osob samostatně výdělečně činných.

2.109 Programy penzijních fondů mohou být organizovány zaměstnavateli nebo vládními institucemi. Mohou je rovněž organizovat pojišťovny ve prospěch svých zaměstnanců nebo mohou být zřízeny samostatné institucionální jednotky k držení a správě aktiv, která mají sloužit k plnění penzijních nároků a na výplatu penzí.

2.110 Subsektor S.129 nezahrnuje:

- (a) institucionální jednotky, které splňují obě kritéria uvedená v odstavci 2.117. Ty se zařídují do subsektoru S.1314;

- (b) vedení podniků, která dohlížejí na skupinu skládající se převážně z penzijních fondů a řídí ji, ale která sama penzijními fondy nejsou. Tato vedení podniků se zařídují do subsektoru S.126;
- (c) neziskové instituce uznané za nezávislé právnické osoby, které poskytují služby penzijním fondům, ale samy se finančním zprostředkováním nezabývají. Ty se zařídují do subsektoru S.126.

Vládní instituce (S.13)

- 2.111 *Definice:* Sektor vládních institucí (S.13) zahrnuje institucionální jednotky, které jsou netržními výrobci, jejichž produkce je určena pro individuální a kolektivní spotřebu a které jsou financovány z povinných plateb jednotek patřících do jiných sektorů, a rovněž institucionální jednotky, které se převážně zabývají přerozdělováním národního důchodu a bohatství.
- 2.112 V sektoru S.13 jsou zahrnuty například tyto institucionální jednotky:
- (a) jednotky sektoru vládních institucí, které jsou zřízeny podle zákona, aby vykonávaly soudní pravomoc nad jinými jednotkami na ekonomickém území země, spravují a financují skupinu činností a převážně poskytující netržní výrobky a služby určené ve prospěch celé společnosti;
 - (b) korporace nebo kvazikorporace, která je jednotkou sektoru vládních institucí, jestliže je její produkce převážně netržní a jestliže je pod kontrolou takové jednotky;
 - (c) neziskové instituce uznané za nezávislé právnické osoby, které jsou netržními výrobci a jsou pod kontrolou jednotky sektoru vládních institucí;
 - (d) autonomní penzijní fondy, jestliže existuje zákonná povinnost přispívat a vládní instituce spravují finanční prostředky, co se týče stanovení a schvalování příspěvků a dávek.
- 2.113 Sektor vládních institucí je rozdělen do čtyř subsektorů:
- (a) ústřední vládní instituce (kromě fondů sociálního zabezpečení) (S.1311);
 - (b) národní vládní instituce (kromě fondů sociálního zabezpečení) (S.1312);
 - (c) místní vládní instituce (kromě fondů sociálního zabezpečení) (S.1313);
 - (d) fondy sociálního zabezpečení (S.1314).

Ústřední vládní instituce kromě fondů sociálního zabezpečení (S.1311)

- 2.114 *Definice:* Tento subsektor zahrnuje všechny správní resorty státu a jiné ústřední orgány, jejichž pravomoc se obvykle vztahuje na celé ekonomické území s výjimkou správy fondů sociálního zabezpečení.

Do subsektoru S.1311 patří ty neziskové instituce, které jsou pod kontrolou ústředních vládních institucí a jejichž pravomoc se vztahuje na celé ekonomické území.

Do subsektoru S.1311 se zařídují orgány tržní regulace, které jsou buď výhradně, nebo převážně distributory dotací. Organizace, které se výhradně nebo převážně zabývají nákupem, skladováním a prodejem zemědělských nebo potravinářských produktů, se zařídují do sektoru S.11.

Národní vládní instituce kromě fondů sociálního zabezpečení (S.1312)

2.115 *Definice:* Tento subsektor zahrnuje takové typy veřejné správy, jež jsou samostatné institucionální jednotky vykonávající s výjimkou správy fondů sociálního zabezpečení některé z funkcí vládních institucí na nižší úrovni, než je úroveň ústředních vládních institucí, a na úrovni vyšší, než je úroveň vládních institucionálních jednotek existujících na místní úrovni.

Do subsektoru S.1312 patří ty neziskové instituce, které jsou kontrolovány národními vládními institucemi a jejichž pravomoc se omezuje na ekonomické území ve správě národních vládních institucí.

Místní vládní instituce kromě fondů sociálního zabezpečení (S.1313)

2.116 *Definice:* Tento subsektor zahrnuje takové druhy jednotek veřejné správy, jejichž pravomoc se vztahuje pouze na místně určenou část ekonomického území, s výjimkou místních orgánů fondů sociálního zabezpečení.

Do subsektoru S.1313 patří ty neziskové instituce, které jsou kontrolovány místními vládními institucemi a jejichž pravomoc se omezuje na ekonomické území ve správě místních vládních institucí.

Fondy sociálního zabezpečení (S.1314)

2.117 *Definice:* Subsektor fondů sociálního zabezpečení zahrnuje ústřední, národní a místní institucionální jednotky, jejichž hlavní činnost spočívá v poskytování sociálních dávek a které splňují tato dvě kritéria:

- (a) určité skupiny obyvatelstva jsou ze zákona nebo jiného právního předpisu povinny účastnit se programu nebo platit příspěvky a
- (b) za řízení instituce, pokud jde o stanovení nebo schvalování příspěvků a dávek, zodpovídají vládní instituce nezávisle na své úloze orgánu dohledu nebo zaměstnavatele.

Mezi výší příspěvků placených jednotlivcem a rizikem, kterému je tento jednotlivec vystaven, obvykle neexistuje žádná přímá souvislost.

Domácnosti (S.14)

2.118 *Definice:* Sektor domácností (S.14) zahrnuje jednotlivce nebo skupiny jednotlivců jako spotřebitele a jako podnikatele vyrábějící tržní výrobky, nefinanční a finanční služby (tržní výrobci) za předpokladu, že výroba výrobků a služeb není prováděna samostatnými subjekty považovanými za kvazikorporace. Zahrnuje také jednotlivce nebo skupiny jednotlivců jako výrobce výrobků a nefinančních služeb výlučně pro vlastní konečné užití.

Domácnosti jako spotřebitele lze vymezit jako malé skupiny osob, které sdílejí stejné ubytování, sdružují své důchody a majetek a společně spotřebovávají určité druhy výrobků a služeb, zejména bydlení a jídlo.

Hlavními zdroji domácností jsou:

- (a) náhrady zaměstnancům;
- (b) důchod z vlastnictví;
- (c) transfery z jiných sektorů;
- (d) příjmy z prodeje tržních výrobků a
- (e) imputované příjmy z výroby produktů pro vlastní konečnou spotřebu.

2.119 Sektor domácností zahrnuje:

- (a) jednotlivce nebo skupiny jednotlivců, jejichž hlavní funkcí je spotřeba;
- (b) osoby trvale žijící v institucích, které mají malou nebo žádnou samostatnost v jednání nebo rozhodování v ekonomických záležitostech (například členy náboženských řádů žijící v kláštorech, dlouhodobě nemocné v nemocnicích, vězně ve výkonu dlouhodobého trestu odnětí svobody, staré osoby trvale žijící v domovech důchodců). Takové osoby se společně považují za jednu institucionální jednotku, tj. jednu domácnost;
- (c) jednotlivce nebo skupiny jednotlivců, jejichž hlavní funkcí je spotřeba a již vyrábějí výrobky a nefinanční služby výhradně pro vlastní konečné užití; v rámci systému jsou zahrnuty pouze dvě kategorie služeb produkovaných pro vlastní konečné užití: služby obydlí poskytované jimi jejich vlastníkům a domácí služby poskytované placeným personálem;
- (d) individuální vlastníky a společenství bez právního statusu – nepovažované za kvazikorporace –, již jsou tržními výrobci; a
- (e) neziskové instituce sloužící domácnostem, které nemají nezávislý právní status, nebo takové, které jej mají, ale jsou pouze zanedbatelného významu.

2.120 V rámci ESA 2010 se sektor domácností dále člení do těchto subsektorů:

- (a) zaměstnavatelé (S.141) a osoby samostatně výdělečně činné (S.142);
- (b) zaměstnanci (S.143);
- (c) příjemci důchodů z vlastnictví (S. 1441);
- (d) příjemci penzí (S. 1442);
- (e) příjemci ostatních transferů (S.1443).

2.121 Domácnosti se zařídují do subsektorů podle kategorie nejvyššího důchodu (důchod zaměstnavatelů, náhrady zaměstnancům atd.) domácnosti jako celku. V případě, že stejná domácnost dostává více než jeden důchod určité kategorie, je klasifikace založena na celkovém důchodu domácnosti v každé kategorii.

Zaměstnavatelé a osoby samostatně výdělečně činné (S.141 a S.142)

2.122 *Definice:* Subsektor zaměstnavatelů a osob samostatně výdělečně činných zahrnuje skupinu domácností, pro které je (smíšený) důchod (B.3) plynoucí majitelům společností vlastněných domácnostmi s ručením neomezeným z jejich činnosti jako výrobců tržních výrobků a služeb, ať mají nebo nemají placené zaměstnance, největším zdrojem důchodů domácnosti jako celku, a to i v případě, že netvoří více než polovinu celkového důchodu domácnosti.

Zaměstnanci (S.143)

- 2.123 *Definice:* Subsektor zaměstnanců zahrnuje skupinu domácností, pro které je důchod získávaný ve formě náhrad zaměstnancům (D.1) největším zdrojem důchodu domácnosti jako celku.

Příjemci důchodů z vlastnictví (S.1441)

- 2.124 *Definice:* Subsektor příjemců důchodů z vlastnictví zahrnuje skupinu domácností, pro které je důchod z vlastnictví (D.4) největším zdrojem důchodu domácnosti jako celku.

Příjemci penzí (S.1442)

- 2.125 *Definice:* Subsektor příjemců penzí zahrnuje skupinu domácností, pro které je důchod z penzí největším zdrojem důchodu domácnosti jako celku.

Domácnosti příjemců penzí jsou domácnosti, jejichž důchod tvoří z největší části starobní penze nebo jiné penze včetně penzí od dřívějších zaměstnavatelů.

Příjemci ostatních transferů (S.1443)

- 2.126 *Definice:* Subsektor příjemců ostatních transferů zahrnuje skupinu domácností, pro které je důchod získávaný z ostatních běžných transferů největším zdrojem důchodu domácnosti jako celku.

Ostatní běžné transfery jsou všechny běžné transfery jiné než důchody z vlastnictví, penze a důchody osob žijících trvale v institucích.

- 2.127 Jestliže informace o poměrném zastoupení jednotlivých zdrojů důchodu domácnosti jako celku nejsou pro účely zařazení domácností do subsektorů k dispozici, použije se pro účely klasifikace důchod referenční osoby. Referenční osobou je obvykle osoba s nejvyšším důchodem v domácnosti. Jestliže tato informace není dostupná, použije se pro zařazení domácnosti do subsektorů důchod té osoby, která prohlásí, že je referenční osobou.

- 2.128 K zařazení domácností do subsektorů lze použít i další kritéria, například rozdělení domácností jako podnikatelů podle činností na zemědělské domácnosti a nezemědělské domácnosti.

Neziskové instituce sloužící domácnostem (S.15)

- 2.129 *Definice:* Sektor neziskových institucí sloužících domácnostem (NISD) (S.15) zahrnuje neziskové instituce, které jsou samostatnými právními osobami, poskytují služby domácnostem a jsou soukromými netržními výrobci. Jejich základní zdroje pocházejí z dobrovolných peněžních nebo naturálních příspěvků domácností jakožto spotřebitelů, z plateb poskytovaných vládními institucemi a z důchodů z vlastnictví.

- 2.130 Pokud tyto instituce nejsou příliš důležité, nezahrnují se do sektoru NISD, nýbrž do sektoru domácností (S.14), jelikož jejich transakce nelze odlišit od transakcí jednotek v tomto sektoru. Netržní NISD pod kontrolou vládních institucí se zařadí do sektoru vládních institucí (S.13).

Sektor NISD zahrnuje tyto hlavní druhy NISD poskytujících domácnostem netržní výroby a služby:

- (a) odbory, profesní a vědecké společnosti, sdružení spotřebitelů, politické strany, církve nebo náboženské společnosti (včetně těch, které jsou financovány vládní institucí, ale nikoli kontrolovány) a společenské, kulturní a rekreační organizace a sportovní kluby a
- (b) dobročinné, podpůrné a výpomocné organizace, které jsou financovány z dobrovolných peněžních nebo naturálních transferů od jiných institucionálních jednotek.

Sektor S.15 zahrnuje dobročinné, podpůrné a výpomocné organizace, které slouží nerezidentským jednotkám, ale nezahrnuje subjekty, členství, v nichž zakládá právo na předem stanovený soubor výrobků a služeb.

Nerezidenti (S.2)

- 2.131 *Definice:* Nerezidenti (S.2) představují seskupení jednotek bez ohledu na charakteristiku jejich funkcí a zdrojů; tvoří je nerezidentské jednotky, pokud se zapojují do transakcí s rezidentskými institucionálními jednotkami nebo mají jiné ekonomické vztahy s rezidentskými jednotkami. Jejich účty poskytují souhrnný pohled na ekonomické vztahy mezi národním hospodářstvím a nerezidenty. Patří mezi ně i orgány EU a mezinárodní organizace.
- 2.132 Nerezidenti nejsou sektorem, za který se musí sestavovat úplný soubor účtů, avšak často je výhodné nerezidenty za sektor považovat. Sektory se vytvářejí rozčleněním celkového hospodářství tak, aby vznikly stejnorodější skupiny rezidentských institucionálních jednotek, které mají podobné ekonomické chování, cíle a funkce. Toto není případ sektoru nerezidentů: u tohoto sektoru se zaznamenávají transakce a jiné toky, jež nefinanční podniky i finanční instituce, neziskové instituce, domácnosti a vládní instituce uskutečňují s nerezidentskými institucionálními jednotkami, a další ekonomické vztahy mezi rezidenty a nerezidenty, například pohledávky rezidentů vůči nerezidentům.
- 2.133 Účty nerezidentů zahrnují pouze transakce, které se uskutečňují mezi rezidentskými institucionálními jednotkami a nerezidentskými jednotkami, s těmito výjimkami:
- (a) dopravní služby (až po hranici vyvážející země), které se týkají dováženého zboží a jsou poskytovány rezidentskými jednotkami, se uvádějí na účtech nerezidentů v rámci dovozů FOB, ačkoli je produkuje rezidentské jednotky;
 - (b) transakce se zahraničními aktivy mezi rezidenty, kteří patří do různých sektorů národního hospodářství, se uvádějí na podrobných finančních účtech nerezidentů. Tyto transakce neovlivňují finanční pozici země ve vztahu k zahraničí, avšak ovlivňují finanční vztahy jednotlivých sektorů k nerezidentům;
 - (c) transakce se závazky země mezi nerezidenty, kteří patří do různých zeměpisných oblastí, se uvádějí v účtech nerezidentů rozčleněných podle zeměpisných oblastí. Ačkoliv tyto transakce neovlivňují celkové závazky země k nerezidentům, ovlivňují její závazky vůči různým částem světa.
- 2.134 Sektor nerezidentů (S.2) se dále člení takto:
- (a) členské státy a orgány a instituce Evropské unie (S.21)
 1. členské státy Evropské unie (S.211);

2. orgány a instituce Evropské unie (S.212);

(b) ostatní země a mezinárodní organizace Evropské unie (S.22).

Sektorová klasifikace jednotek výrobců podle hlavních standardních právních forem vlastnictví

2.135 V následujícím přehledu a v odstavcích 2.31 až 2.44 jsou shrnuty zásady pro zařazení jednotek výrobců do sektorů za použití standardní terminologie pro popis hlavních druhů institucí.

2.136 Soukromé a veřejné korporace, které jsou tržními výrobci, se zařazují takto:

(a) ty, které se převážně zabývají výrobou výrobků a nefinančních služeb, se zařazují do sektoru S.11 (nefinanční podniky);

(b) ty, které se převážně zabývají finančním zprostředkováním a pomocnými finančními činnostmi, se zařazují do sektoru S.12 (finanční instituce).

2.137 Družstva a společenství, která jsou uznána za nezávislé právnické osoby a jsou tržními výrobci, se zařazují takto:

(a) ta, která se převážně zabývají výrobou výrobků a nefinančních služeb, se zařazují do sektoru S.11 (nefinanční podniky);

(b) ta, která se převážně zabývají finančním zprostředkováním a pomocnými finančními činnostmi, se zařazují do sektoru S.12 (finanční instituce).

2.138 Veřejní výrobci, kteří jsou podle zvláštních právních předpisů uznáni za nezávislé právnické osoby a kteří jsou tržními výrobci, se zařazují takto:

(a) ti, kteří se převážně zabývají výrobou výrobků a nefinančních služeb, se zařazují do sektoru S.11 (nefinanční podniky);

(b) ti, kteří se převážně zabývají finančním zprostředkováním nebo pomocnými finančními činnostmi, se zařazují do sektoru S.12 (finanční instituce).

2.139 Veřejní výrobci, kteří nejsou uznáni za nezávislé právnické osoby, ale jsou tržními výrobci, se zařazují takto:

(a) pokud jsou kvazikorporacemi :

1) ti, kteří se převážně zabývají výrobou výrobků a nefinančních služeb, se zařazují do sektoru S.11 (nefinanční podniky);

2) ti, kteří se převážně zabývají finančním zprostředkováním a pomocnými finančními činnostmi, se zařazují do sektoru S.12 (finanční instituce);

(b) pokud nejsou kvazikorporacemi, zařazují se do sektoru S.13 (vládní instituce), jelikož zůstávají nedílnou součástí jednotek, které neovládají.

2.140 Neziskové instituce (sdružení a nadace) uznané za nezávislé právnické osoby se zařazují takto:

(a) ty, které jsou tržními výrobci a převážně se zabývají výrobou výrobků a nefinančních služeb, se zařazují do sektoru S.11 (nefinanční podniky);

(b) ty, které se převážně zabývají finančním zprostředkováním a pomocnými finančními činnostmi, se zařazují do sektoru S.12 (finanční instituce);

- (c) ty, které jsou netržními výrobci, se zařídují:
1. do sektoru S.13 (vládní instituce), jestliže jsou veřejnými výrobci ovládanými vládními institucemi;
 2. do sektoru S.15 (neziskové instituce sloužící domácnostem), jestliže jsou soukromými výrobci.

2.141 Individuální vlastníci a společenství, kteří nejsou uznáni za nezávislé právnické osoby, ale jsou tržními výrobci, se zařídují takto:

- (a) pokud jsou kvazikorporacemi
1. ti, kteří se převážně zabývají výrobou výrobků a nefinančních služeb, se zařídují do sektoru S.11 (nefinanční podniky);
 2. ti, kteří se převážně zabývají finančním zprostředkováním a pomocnými finančními činnostmi, se zařídují do sektoru S.12 (finanční instituce);
- (b) pokud nejsou kvazikorporacemi, zařídují se do sektoru S.14 (domácnosti).

2.142 Vedení podniků se zařídují takto:

- (a) do sektoru S.11 (nefinanční podniky), jestliže převládajícím druhem činnosti skupiny korporací jako celku, které jsou tržními výrobci, je výroba výrobků a nefinančních služeb (viz odstavec 2.46 písm. (e));
- (b) do sektoru S.12 (finanční instituce), jestliže převládajícím druhem činnosti skupiny korporací jako celku je finanční zprostředkování (viz odstavec 2.65 písm. (e)).

Holdingové společnosti, které jsou držiteli aktiv skupiny dceřiných společností, se vždy považují za finanční instituce. Holdingové společnosti drží aktiva skupiny společností, ale v souvislosti se skupinou neprovádějí žádné řídicí činnosti.

2.143 Tabulka 2.5 znázorňuje ve schematické podobě různé výše uvedené případy.

Tabulka 2.5 – Sektorová klasifikace jednotek výrobců podle hlavních standardních právních forem vlastnictví

Typ výrobce Standardní právní popis	Tržní výrobci (výrobky a nefinanční služby)	Tržní výrobci (finanční zprostředkování)	Netržní výrobci	
			Veřejní výrobci	Soukromí výrobci
Soukromé a veřejné korporace	S.11 – nefinanční podniky	S.12 – finanční instituce		
Družstva a společenství uznaná za nezávislé právnické osoby	S.11 – nefinanční podniky	S.12 – finanční instituce		
Veřejní výrobci, kteří jsou podle zvláštních právních předpisů uznáni za nezávislé právnické osoby	S.11 – nefinanční podniky	S.12 – finanční instituce		
Veřejní výrobci neuznaní za nezávislé právnické osoby	Subjekty mající charakteristiky kvazikorporací	S.11 – nefinanční podniky		
	Ostatní		S.13 – vládní instituce	
Neziskové instituce sloužící domácnostem	S.11 – nefinanční podniky	S.12 – finanční instituce	S.13 – vládní instituce	S.15 – neziskové instituce sloužící domácnostem

Typ výrobce Standardní právní popis	Tržní výrobci (výrobky a nefinanční služby)	Tržní výrobci (finanční zprostředkování)	Netržní výrobci	
			Veřejní výrobci	Soukromí výrobci
Společensví neuznaná za nezávislé právnícké osoby; Individuální vlastníci	Subjekty mající charakteristiky kvazikorporací	S.11 – nefinanční podniky	S.12 – finanční instituce	
	Ostatní	S.14 – domácnosti	S.14 – domácnosti	
Vedení podniků, u nichž převažujícím druhem činnosti skupiny podniků, kterou ovládají, je výroba:	výrobků a finančních služeb	S.11 – nefinanční podniky		
	finančních služeb		S.12 – finanční instituce	

Místní činnostní jednotky a odvětví

- 2.144 Většina institucionálních jednotek vyrábějících výrobky a služby se zabývá kombinací několika různých činností. Přitom se může jednat o určitou hlavní činnost, několik vedlejších a několik pomocných činností.
- 2.145 Činností se rozumí použití zdrojů, jako jsou nástroje a zařízení, práce, výrobní technika, informační síť nebo výrobky, k vytvoření určitých výrobků nebo služeb. Činnost je charakterizována vstupem produktů, výrobním procesem a produkcí.
- Činnosti lze určovat odkazem na určitou úroveň v klasifikaci NACE Rev. 2.
- 2.146 Jestliže jednotka provádí více než jednu činnost, setřídí se všechny činnosti, které nejsou pomocné (viz kapitola 3 odstavec 3.12), podle hrubé přidané hodnoty. Na základě převažující vytvořené hrubé přidané hodnoty je pak možné odlišit hlavní činnost a vedlejší činnosti.
- 2.147 Aby bylo možné analyzovat toky, ke kterým v procesu výroby a užití výrobků a služeb dochází, je nutné zvolit jednotky, které zdůrazní vztahy technicko-ekonomické povahy. Tento požadavek znamená, že se institucionální jednotky musí rozdělit na menší, vzhledem k druhu výroby homogennější jednotky. Z hlediska praktického přístupu mají tento požadavek splňovat místní činnostní jednotky.

Místní činnostní jednotka

- 2.148 *Definice:* Místní činnostní jednotka je ta část činnostní jednotky, která se vztahuje k místní jednotce. Místní činnostní jednotka se v SNA 2008 a v ISIC Rev. 4 nazývá podnik. Činnostní jednotka seskupuje všechny části institucionální jednotky jakožto výrobce přispívajícího k provádění určité činnosti na úrovni třídy (čtyřmístné číslo) klasifikace NACE Rev. 2 a odpovídá jedné nebo více úrovním dalšího provozního členění institucionální jednotky. Informační systém institucionální jednotky musí být schopen ukázat nebo vypočítat za každou místní činnostní jednotku alespoň hodnotu výroby, mezispotřeby, náhrady zaměstnancům, provozního přebytku, zaměstnanosti a tvorby hrubého fixního kapitálu.

Místní jednotka je institucionální jednotka nebo část institucionální jednotky vyrábějící výrobky nebo služby, umístěná na zeměpisně určeném místě.

Místní činnostní jednotka může odpovídat institucionální jednotce jako výrobci; na druhé straně nikdy nemůže patřit do dvou různých institucionálních jednotek.

- 2.149 Jestliže institucionální jednotka vyrábějící výrobky nebo služby provozuje hlavní činnost a také jednu nebo několik vedlejších činností, rozčlení se dále na stejný počet činnostních jednotek a vedlejší činnosti se zařadí do položek odlišných od hlavní činnosti. Pomocné činnosti se od hlavní činnosti nebo vedlejších činností neoddělují. Ale činnostní jednotky, které v klasifikačním systému patří do určité položky, mohou vyrábět výrobky mimo homogenní skupinu na účet vedlejších činností s nimi spojených, které nelze z dostupných účetních dokladů identifikovat. Činnostní jednotka tudíž může provádět jednu nebo více vedlejších činností.

Odvětví

- 2.150 *Definice:* Odvětví se skládá ze skupiny místních činnostních jednotek, které se zabývají stejným nebo podobným druhem činnosti. Na nejpodrobnější úrovni klasifikace obsahuje odvětví všechny místní činnostní jednotky, které patří do jedné třídy (čtyřmístné číslo) odvětvové klasifikace NACE Rev. 2, a které se tudíž zabývají stejným druhem činnosti, jak je vymezena v odvětvové klasifikaci NACE Rev. 2.

Odvětví zahrnují jednak místní činnostní jednotky vyrábějící tržní výrobky a služby a jednak místní činnostní jednotky vyrábějící netržní výrobky a služby. Odvětví je z povahy věci tvořeno skupinou místních činnostních jednotek, které se zabývají stejným druhem výrobní činnosti, bez ohledu na to, zda institucionální jednotky, ke kterým místní činnostní jednotky patří, vyrábějí tržní nebo netržní produkci.

- 2.151 Odvětví se člení do tří kategorií:
- (a) odvětví vyrábějící tržní výrobky a služby (tržní odvětví) a také výrobky a služby pro vlastní konečné užití. Služby pro vlastní konečné užití jsou služby bydlení poskytované vlastníky domů a bytů a domácí služby produkované placeným personálem, který je v domácnosti zaměstnán;
 - (b) odvětví vyrábějící netržní výrobky a služby vládních institucí: netržní odvětví vládních institucí;
 - (c) odvětví vyrábějící netržní výrobky a služby neziskových institucí sloužících domácnostem: netržní odvětví neziskových institucí sloužících domácnostem.

Klasifikace odvětví

- 2.152 K seskupování místních činnostních jednotek do odvětví se používá klasifikace NACE Rev. 2.

Jednotky s homogenní výrobou a homogenní odvětví

2.153 Pro účely analýzy výrobního procesu se nejlépe hodí jednotka s homogenní výrobou. Tato jednotka vykazuje jedinečnou činnost vymezenou jejími vstupy, procesem výroby a produkcí.

Jednotky z homogenní produkci

2.154 *Definice:* Jednotka s homogenní výrobou provádí jedinečnou činnost, která je určena svými vstupy, výrobním procesem a produkcí. Produkty, které tvoří vstupy a produkci, se jako takové rozlišují podle fyzických vlastností, míry zpracování a postupu výroby. Lze je určit podle klasifikace produkce (Klasifikace produkce podle činností – CPA). CPA je klasifikace produkce, jejíž prvky jsou strukturovány podle kritéria odvětvového původu, přičemž odvětvový původ je definován v NACE Rev. 2.

Homogenní odvětví

2.155 *Definice:* Homogenní odvětví je seskupení jednotek s homogenní výrobou. Souhrn činností obsažených v homogenním odvětví se určuje podle klasifikace produkce. Homogenní odvětví vyrábí takové a pouze takové výrobky nebo služby, které jsou uvedeny v dané klasifikaci.

2.156 Homogenní odvětví představují jednotky určené pro ekonomickou analýzu. Jednotky s homogenní výrobou obvykle nelze sledovat přímo; údaje získané od jednotek a používané ke statistickým šetřením je nutno do podoby homogenních odvětví přeskupit.

Kapitola 3 **TRANSAKCE S PRODUKTY A VYRÁBĚNÝMI AKTIVY**

Transakce s produkty obecně

3.01 *Definice:* Produkty jsou veškeré výrobky a služby vytvářené v mezích výroby. Výroba je definována v odstavci 3.07.

3.02 V ESA se rozlišují tyto hlavní kategorie transakcí s produkty:

Kategorie transakcí	Kód
Produkce	P.1
Mezispotřeba	P.2
Výdaje na konečnou spotřebu	P.3
Skutečná konečná spotřeba	P.4
Tvorba hrubého kapitálu	P.5
Vývoz zboží a služeb	P.6
Dovoz zboží a služeb	P.7

3.03 Transakce s produkty se zaznamenávají takto:

- (a) na účtu výrobků a služeb se zachycují produkce a dovoz jako zdroje a ostatní transakce s produkty se zachycují jako užití;
- (b) na účtu výroby se zachycuje produkce jako zdroj a mezispotřeba jako užití; vyrovnávací položkou těchto dvou transakcí s produkty je hrubá přidaná hodnota;
- (c) na účtu užití disponibilního důchodu se zachycují výdaje na konečnou spotřebu jako užití;
- (d) na účtu užití upraveného disponibilního důchodu se zachycuje skutečná konečná spotřeba jako užití;
- (e) na kapitálovém účtu se zachycuje tvorba hrubého kapitálu jako užití (změna nefinančních aktiv);
- (f) na účtu výrobků a služeb nerezidentů se dovoz zboží a služeb zachycuje jako zdroj a vývoz zboží a služeb se zachycuje jako užití.

Prostřednictvím transakcí s produkty je definováno mnoho důležitých vyrovnávacích položek na účtech, jako jsou přidaná hodnota, hrubý domácí produkt, národní důchod a disponibilní důchod. Na základě definice transakcí s produkty jsou definovány i tyto vyrovnávací položky.

3.04 V tabulce dodávek (viz odstavec 1.136) se produkce a dovoz zachycují jako dodávky. V tabulce užití se mezispotřeba, tvorba hrubého kapitálu, výdaje na konečnou spotřebu a vývoz zaznamenávají jako užití. V symetrické input-output tabulce se produkce a dovoz zachycují jako dodávky a ostatní transakce s produkty jako užití.

3.05 Dodávky produktů se oceňují v základních cenách (viz odstavec 3.44). Užití produktů se oceňuje v kupních cenách (viz odstavec 3.06). Pro některé typy dodávek a užití, např. pro dovoz a vývoz zboží, se používají specifitější zásady oceňování.

3.06 *Definice:*

- 1) Kupní cena je cena, kterou za produkty platí kupující. Kupní cena zahrnuje:
 - (a) daně z produktů snížené o dotace na produkty (avšak mimo odpočitatelné daně z produktů, jako je DPH);
 - (b) poplatky za dopravu, které platí kupující zvlášť, aby mohl převzít dodávku v požadovaném čase a na požadovaném místě;
 - (c) odpočet množstevních nebo sezónních slev z obvyklé ceny nebo sazby.
- 2) Kupní cena nezahrnuje:
 - (a) úroky nebo poplatky za služby připočtené v rámci úvěrových ujednání;
 - (b) přírážky vznikající v důsledku opožděné platby, přičemž opožděnou platbou se rozumí nezaplacení ve lhůtě stanovené v době uskutečnění nákupu.

Pokud doba užití neodpovídá době nákupu, provedou se úpravy hodnoty za účelem zohlednění cenových změn způsobených plynutím času (obdobným způsobem jako u změn ceny zásob). Takovéto úpravy jsou důležité, jestliže se ceny dotčených produktů v průběhu roku významně mění.

VÝROBA A PRODUKCE

3.07 *Definice:* Výroba je činnost prováděná pod kontrolou, v odpovědnosti a za řízení institucionální jednotky, která používá vstupy práce, kapitálu, výrobků a služeb pro tvorbu produkce ve formě výrobků a služeb.

Výroba nezahrnuje přírodní procesy probíhající bez lidského přičinění či řízení, jako je neřízený růst populací ryb v mezinárodních vodách, avšak chov ryb je do výroby zahrnut.

3.08 Výroba zahrnuje:

- (a) výrobu veškerých individuálních nebo kolektivních výrobků a služeb, které se dodávají jiným jednotkám, než jsou jejich výrobci;
- (b) výrobu ve vlastní režii veškerých výrobků, které si jejich výrobci ponechávají pro vlastní konečnou spotřebu nebo pro tvorbu hrubého fixního kapitálu.

K příkladům výroby ve vlastní režii pro tvorbu hrubého fixního kapitálu patří výroba fixních aktiv, například výstavba, vývoj softwaru a geologický průzkum, určená pro tvorbu vlastního hrubého fixního kapitálu. Pojem tvorba hrubého fixního kapitálu je popsán v odstavcích 3.124 až 3.138.

Výroba výrobků ve vlastní režii prováděná domácnostmi obvykle zahrnuje:

- 1) výstavbu obydlí ve vlastní režii;

- 2) výrobu a skladování zemědělských produktů;
 - 3) zpracování zemědělských produktů, například výrobu mouky mletím, konzervování ovoce sušením a zavařováním, výrobu mléčných výrobků, jako jsou máslo a sýr, a výrobu piva, vína a lihovin;
 - 4) výrobu jiných základních produktů, například těžbu soli, těžbu rašeliny a čerpání vody;
 - 5) jiné druhy zpracování, například tkaní látek, hrnčířskou výrobu a výrobu nábytku;
- (c) poskytování služeb obydlí jejich vlastníkům;
- (d) domácí a osobní služby produkované zaměstnáváním placeného domácího personálu;
- (e) dobrovolné činnosti, jejichž výsledkem jsou výrobky. Může se jednat například o stavbu obydlí, kostela nebo jiné budovy. Dobrovolné činnosti, jejichž výsledkem nejsou výrobky, např. bezplatné pečování nebo úklid, do výroby nepatří.

Činnosti uvedené výše v písmenech a) až e) se zahrnují do výroby, i když jsou nezákonné nebo nejsou registrovány na daňovém úřadě, úřadě sociálního zabezpečení či statistickém úřadě nebo u jiných veřejných orgánů.

Výroba výrobků ve vlastní režii prováděná domácnostmi se zaznamenává, jestliže je tento typ výroby významný, tj. pokud je kvantitativně důležitý ve vztahu k celkové nabídce daného výrobku v zemi.

Z výroby výrobků ve vlastní režii prováděné domácnostmi se zachycuje pouze výstavba obydlí a výroba, skladování a zpracování zemědělských produktů.

3.09 Výroba nezahrnuje domácí a osobní služby, které jsou poskytnuty a spotřebovány v téže domácnosti. Do výroby se nezahrnují například tyto domácí služby, které produkují samy domácnosti:

- (a) úklid, malování a údržba obydlí, pokud tyto činnosti běžně provádějí i nájemníci;
- (b) čištění, údržba a opravy předmětů dlouhodobé spotřeby domácností;
- (c) příprava a podávání jídel;
- (d) pečování o děti, jejich výchova a vzdělávání;
- (e) péče o nemocné, nemohoucí nebo staré lidi a
- (f) přeprava členů domácnosti nebo jejich věcí.

Domácí a osobní služby produkované zaměstnáváním placeného domácího personálu a služby obydlí poskytované jimi jejich vlastníkům se do výroby zahrnují.

Hlavní, vedlejší a pomocné činnosti

3.10 *Definice:* Hlavní činnost místní činnostní jednotky je činnost, jejíž přidaná hodnota převyšuje přidanou hodnotu kterékoli jiné činnosti vykonávané v téže jednotce. Hlavní činnost se zařazuje podle klasifikace NACE Rev. 2, nejprve na nejvyšší úrovni klasifikace a poté na podrobnějších úrovních.

3.11 *Definice:* Vedlejší činnost je činnost vykonávaná vedle hlavní činnosti v rámci jedné místní činnostní jednotky. Výstupem vedlejší činnosti je vedlejší produkt.

3.12 *Definice:* Pomocná činnost je činnost, jejíž výstup je určen pro užití v rámci podniku.

Pomocná činnost je podpůrná činnost prováděná v rámci podniku s cílem umožnit vykonávání hlavních nebo vedlejších činností místních činnostních jednotek. Veškeré vstupy spotřebované pomocnou činností – materiál, práce, spotřeba fixního kapitálu atd. – se pojmají jako vstupy do hlavní nebo vedlejší činnosti, kterou pomocná činnost podporuje.

K pomocným činnostem patří například:

- (a) nákup;
- (b) prodej;
- (c) marketing;
- (d) účetnictví;
- (e) zpracování dat;
- (f) doprava;
- (g) skladování;
- (h) údržba;
- (i) úklid a
- (j) bezpečnostní služby.

Podniky si mohou vybrat, zda budou pomocné činnosti vykonávat samy, nebo zda si takovéto služby koupí na trhu od specializovaných poskytovatelů služeb.

Tvorba kapitálu ve vlastní režii není pomocnou činností.

3.13 Pomocné činnosti nejsou izolované ve formě odlišných subjektů ani oddělené od hlavních či vedlejších činností nebo od subjektů, kterým slouží. V souladu s tím musí být pomocné činnosti spojeny s místní činnostní jednotkou, které slouží.

Pomocné činnosti mohou být vykonávány na oddělených místech, která se nacházejí v jiném regionu než místní činnostní jednotka, které slouží. Přísné uplatňování pravidla uvedeného v prvním pododstavci pro zeměpisné zařazení pomocných činností by vedlo k podhodnocení souhrnných ukazatelů v regionech, kde jsou pomocné činnosti soustředěny. Podle zásady sídla proto musí být pomocné činnosti přiřazeny do regionu, kde se nacházejí; nadále ovšem patří do stejného odvětví jako místní činnostní jednotka, které slouží.

Produkce (P1)

3.14 *Definice:* Produkce je úhrn produktů vytvořených během účetního období.

Produkce zahrnuje například:

- (a) výrobky a služby, které jedna místní činnostní jednotka poskytuje jiné místní činnostní jednotce patřící do téže institucionální jednotky;

(b) výrobky vyrobené místní činnostní jednotkou, které na konci období, ve kterém byly vyrobeny, zůstaly v zásobách, bez ohledu na jejich následné užití. Výrobky a služby vyrobené a spotřebované v témže účetním období a ve stejné místní činnostní jednotce se samostatně neidentifikují. Nezaznamenávají se jako součást produkce ani mezispotřeby této místní činnostní jednotky.

3.15 Pokud se institucionální jednotka skládá z více než jedné místní činnostní jednotky, je produkcí této institucionální jednotky součet produkcí místních činnostních jednotek, jež ji tvoří, a to včetně produkce, kterou si tyto místní činnostní jednotky poskytují navzájem.

3.16 V ESA 2010 se rozlišují tři druhy produkce:

- (a) tržní produkce (P.11);
- (b) produkce pro vlastní konečné užití (P.12);
- (c) netržní produkce (P.13).

Toto rozlišení se vztahuje také na místní činnostní jednotky a institucionální jednotky:

- (a) tržní výrobci;
- (b) výrobci pro vlastní konečné užití;
- (c) netržní výrobci.

Rozlišení pojmů tržní, pro vlastní konečné užití a netržní má zásadní význam vzhledem k tomu, že:

- (a) má vliv na ocenění produkce a na související pojmy, jako je přidaná hodnota, hrubý domácí produkt a výdaje na konečnou spotřebu vládních institucí a NISD;
- (b) má vliv na klasifikaci institucionálních jednotek podle sektorů, např. na to, které jednotky se zahrnou do sektoru vládních institucí, a které nikoliv.

Uvedené rozlišení určuje, jaké principy oceňování se pro produkci použijí. Tržní produkce a produkce pro vlastní konečné užití se oceňují v základních cenách. Celková produkce netržních výrobců se oceňuje na základě úhrnu výrobních nákladů. Produkce institucionální jednotky se oceňuje jako součet produkcí jejích místních činnostních jednotek, a závisí tedy také na rozlišení mezi pojmy tržní, pro vlastní konečné užití a netržní.

Toto rozlišení se používá rovněž při klasifikaci institucionálních jednotek podle sektorů. Netržní výrobci se zařadí do sektoru vládních institucí nebo do sektoru neziskových institucí sloužících domácnostem.

Rozlišení se provádí shora dolů, tj. nejprve se provede pro institucionální jednotky, pak pro místní činnostní jednotky a nakonec pro jejich produkci.

Na úrovni produktů se produkce klasifikuje jako tržní produkce, produkce pro vlastní konečné užití nebo netržní produkce podle vlastností institucionální jednotky a místní činnostní jednotky, které tuto produkci vytvářejí.

3.17 *Definice:* Tržní produkci tvoří produkce, která se dodává na trh nebo je k dodání na trh určena.

3.18 Tržní produkce zahrnuje:

- (a) produkty prodané za ekonomicky významné ceny;
- (b) produkty směněné;
- (c) produkty použité pro naturální platby (včetně naturálních náhrad zaměstnancům a naturálního smíšeného důchodu);
- (d) produkty dodané jednou místní činností jednotkou jiné místní činností jednotce v rámci stejné institucionální jednotky k užití pro mezispotřebu nebo pro konečné užití;
- (e) produkty zvyšující zásoby hotových výrobků a nedokončené produkce určené pro některé z výše uvedených užití (včetně přirozeného přírůstku živočišných a rostlinných produktů a nedokončených staveb, u kterých není znám kupující).

3.19 *Definice:* Ekonomicky významné ceny jsou ceny, které mají podstatný vliv na množství produktů, které jsou výrobci ochotni dodávat, a na množství produktů, které si kupující chtějí pořizovat. Tyto ceny vznikají, jsou-li splněny obě tyto podmínky:

- (a) výrobce je motivován upravovat nabídku s cílem buď dosahovat v dlouhodobém výhledu zisku, nebo alespoň pokrývat kapitálové a jiné náklady, a
- (b) spotřebitelé se mohou svobodně rozhodnout, zda nakoupí, nebo nenakoupí, a rozhodují se na základě účtovaných cen.

Ekonomicky nevýznamné ceny budou nejspíše účtovány za účelem získání určitých příjmů nebo s cílem dosáhnout určitého snížení nadměrné poptávky, která může existovat, jsou-li služby poskytovány zcela zdarma.

Ekonomicky významná cena produktu je definována ve vztahu k institucionální jednotce a místní činností jednotce, která danou produkci vytvořila. Například veškerá produkce společností s ručením neomezeným vlastněných domácnostmi prodaná jiným institucionálním jednotkám je prodána za ekonomicky významné ceny, a má se proto považovat za tržní produkci. Pokud jde o produkci jiných institucionálních jednotek, schopnost vykonávat tržní činnost za ekonomicky významné ceny se posuzuje především pomocí kvantitativního kritéria (kritérium 50 %) založeného na poměru tržeb k výrobním nákladům. Za tržního výrobce se považuje jednotka, jejíž tržby v nepřerušném víceletém období pokrývají alespoň 50 % jejích nákladů.

3.20 *Definice:* Produkce vyrobená pro vlastní konečné užití se skládá z výrobků a služeb, které si institucionální jednotka ponechá buď pro vlastní konečnou spotřebu, nebo pro svou tvorbu kapitálu.

3.21 Produkty ponechané pro vlastní konečnou spotřebu mohou být vyprodukovány pouze v sektoru domácností. Produkty ponechanými pro vlastní konečnou spotřebu jsou například:

- (a) zemědělské produkty, které si ponechají zemědělci;
- (b) služby obydlí poskytované jimi jejich vlastníkům;
- (c) služby pro domácnost produkované zaměstnáváním placeného personálu.

3.22 Produkty použité pro vlastní tvorbu kapitálu může vyrábět libovolný sektor. K takovým produktům patří například:

- (a) obráběcí stroje vyrobené strojírenskými podniky;

- (b) obydlí nebo přístavby obydlí postavené domácnostmi;
- (c) výstavba ve vlastní režii, včetně komunální výstavby prováděné skupinami domácností;
- (d) software vyvinutý ve vlastní režii;
- (e) výzkum a vývoj prováděný ve vlastní režii. Výdaje na výzkum a vývoj se budou jako tvorba fixního kapitálu zachycovat až poté, co bude dosaženo dostatečně vysoké úrovně spolehlivosti a srovnatelnosti odhadů mezi členskými státy.

3.23 *Definice:* Netržní produkci tvoří produkce, která je jiným jednotkám poskytována zdarma nebo za ceny, které nejsou ekonomicky významné.

Netržní produkce (P.13) se dělí na tyto dvě položky: „platby za netržní produkci“ (P.131), které sestávají z různých plateb a poplatků, a „netržní produkce, ostatní“ (P.132), což je produkce poskytovaná zdarma.

Netržní produkce je vytvářena z těchto důvodů:

- (a) přimět jednotlivce, aby platili za kolektivní služby, může být technicky neproveditelné, protože jejich spotřebu těchto služeb nelze sledovat a kontrolovat. Výroba kolektivních služeb je organizována jednotkami sektoru vládních institucí a financována z jiných zdrojů, než jsou příjmy z prodeje, totiž z daní nebo jiných důchodů vládních institucí;
- (b) vládní jednotky a NISD mohou rovněž produkovat a poskytovat jednotlivým domácnostem výrobky nebo služby, které by mohly zpoplatnit, ale v rámci sociální nebo hospodářské politiky se rozhodnou, že to neudělají. Jde například o poskytování vzdělávacích či zdravotnických služeb zdarma nebo za ekonomicky nevýznamné ceny.

3.24 *Definice:* Tržní výrobci jsou místní činnostní jednotky nebo institucionální jednotky, jejichž převážná část produkce je tržní produkcí.

Pokud je místní činnostní jednotka nebo institucionální jednotka tržním výrobcem, její hlavní produkce je z definice tržní produkcí, neboť pojem tržní produkce je definován teprve poté, co bylo pro místní činnostní jednotku a institucionální jednotku, které danou produkci vytvořily, použito rozdělení na tržní produkci, produkci pro vlastní konečné užití a netržní produkci.

3.25 *Definice:* Výrobci pro vlastní konečné užití jsou místní činnostní jednotky nebo institucionální jednotky, jejichž převážná část produkce je určena pro vlastní konečné užití v rámci téže institucionální jednotky.

3.26 *Definice:* Netržní výrobci jsou místní činnostní jednotky nebo institucionální jednotky, které převážnou část své produkce poskytují zdarma nebo za ekonomicky nevýznamné ceny.

Institucionální jednotky: rozlišení na tržní, pro vlastní konečné užití a netržní

3.27 Rozlišení institucionálních jednotek jakožto výrobců na tržní, pro vlastní konečné užití a netržní je shrnuto v tabulce 3.1. Je zde uvedena také klasifikace podle sektorů.

Tabulka 3.1 - Rozdíl mezi institucionálními jednotkami tržních výrobců, výrobců pro vlastní užití a netržních výrobců

Druh institucionální jednotky		Klasifikace			
Soukromá, nebo veřejná?	Nezisková instituce, nebo ne?	Tržní výrobce?		Typ výrobce	Sektor/y
	1.1 Podniky s ručením neomezeným vlastněné domácnostmi (mimo kvazikorporace vlastněné domácnostmi)			1.1 = tržní nebo pro vlastní konečné užití	Domácnosti
1. Soukromí výrobci	1.2 Ostatní soukromí výrobci (včetně kvazikorporací vlastněných domácnostmi)	1.2.1 Soukromé neziskové instituce	1.2.1.1 Ano	1.2.1.1 = tržní	Korporace
			1.2.1.2 Ne	1.2.1.2 netržní	= NISD
		1.2.2 Ostatní soukromí výrobci jiní než neziskové instituce		1.2.2 = tržní	Korporace
2. Veřejní výrobci			2.1 Ano	2.1 = tržní	Korporace
			2.2 Ne	2.2 = netržní	Vládní instituce

3.28 Z tabulky 3.1 vyplývá, že pro určení, zda by institucionální jednotka měla být klasifikována jako tržní výrobce, výrobce pro vlastní konečné užití nebo netržní výrobce, se postupně provádí několik rozlišení. Nejprve se rozliší soukromí výrobci od veřejných výrobců. Veřejný výrobce je výrobce, který je pod kontrolou vládních institucí, přičemž kontrola je definována v odstavci 2.38.

3.29 Jak je patrné z tabulky 3.1, soukromí výrobci existují ve všech sektorech s výjimkou sektoru vládních institucí. Naproti tomu veřejní výrobci existují pouze v sektoru nefinančních podniků, sektoru finančních institucí a sektoru vládních institucí.

3.30 Zvláštní kategorií soukromých výrobců jsou podniky s neomezeným ručením (*unicorporated enterprises*) vlastněné domácnostmi. Ty jsou tržními výrobci nebo výrobci pro vlastní konečné užití. Druhý z uvedených případů nastává u výroby služeb obydlí poskytovaných jimi jejich vlastníkům a u výroby výrobků ve vlastní režii. Do sektoru domácností se zahrnují všechny podniky s neomezeným ručením vlastněné domácnostmi mimo kvazikorporace vlastněné domácnostmi. Ty jsou tržními výrobci a zařadí se do sektorů nefinanční podniky a finanční instituce.

3.31 U ostatních soukromých výrobců se rozlišuje mezi soukromými neziskovými institucemi a ostatními soukromými výrobci.

Definice: Soukromá nezisková instituce je definována jako právní nebo společenský subjekt fungující za účelem výroby výrobků a služeb, jehož status nedovoluje, aby byl zdrojem příjmů, zisku nebo jiných finančních výhod pro jednotky, které jej založily, kontrolují nebo financují. Jestliže jeho výrobní činnosti vytvářejí přebytky, nemohou si tyto přebytky přivlastňovat jiné institucionální jednotky.

Soukromá nezisková instituce, která je tržním výrobcem, se zařídí do sektorů nefinanční podniky a finanční instituce.

Soukromá nezisková instituce, která je netržním výrobcem, se zařídí do sektoru NISD, není-li pod kontrolou vládních institucí. Je-li soukromá nezisková instituce pod kontrolou vládních institucí, zahrnuje se do sektoru vládních institucí.

Všichni ostatní soukromí výrobci, kteří nejsou neziskovými institucemi, jsou tržními výrobci. Ti se zařídí do sektorů nefinanční podniky a finanční instituce.

3.32 Při rozlišování mezi tržní a netržní produkcí a tržními a netržními výrobci je třeba použít několik kritérií. Účelem těchto kritérií pro rozlišení mezi tržním a netržním (viz odstavec 3.19 o definici ekonomicky významných cen) je posoudit existenci tržních podmínek a dostatečného tržního chování výrobce. Podle kvantitativního kritéria pro rozlišení mezi tržním a netržním by u výrobků prodávaných za ekonomicky významné ceny měly tržby pokrývat alespoň většinu výrobních nákladů.

3.33 Pro účely použití tohoto kvantitativního kritéria pro rozlišení mezi tržním a netržním jsou tržby a výrobní náklady definovány takto:

- (a) tržbami se rozumějí tržby mimo daně z produktů, ale včetně všech plateb poskytovaných vládními institucemi nebo orgány Unie každému typu výrobce, který se zabývá daným druhem činnosti; tj. zahrnutý jsou veškeré platby vázané na objem nebo hodnotu produkce, ale platby na pokrytí celkového schodku nebo vyrovnání dluhů jsou vyloučeny.

Tato definice tržeb odpovídá definici produkce v základních cenách kromě toho, že:

- 1) produkce v základních cenách se definuje až poté, co bylo rozhodnuto, zda jde o produkci tržní, nebo netržní: tržby se používají pouze pro oceňování tržní produkce; netržní produkce se oceňuje ve výši nákladů;
 - 2) platby prováděné vládními institucemi na pokrytí celkového schodku veřejných korporací a kvazikorporací jsou součástí ostatních dotací na produkty, které jsou definovány v odstavci 4.35 písm. (c). V důsledku toho tržní produkce v základních cenách zahrnuje platby, kterými vládní instituce pokrývají celkový schodek;
- (b) do tržeb se nezapočítávají ostatní zdroje příjmů, jako jsou zisky z držby (přestože mohou být obvyklou a očekávanou součástí příjmů z obchodní činnosti), investiční dotace, ostatní kapitálové transfery (např. umoření dluhu) a nákup majetkových účastí;
- (c) pro účely tohoto kritéria se výrobní náklady rovnají součtu mezispotřeby, náhrad zaměstnancům, spotřeby fixního kapitálu, ostatních daní z výroby a kapitálových nákladů. Ostatní dotace na výrobu se neodečítají. Pro zajištění konzistence mezi pojetím tržeb a výrobních nákladů při použití kvantitativního kritéria pro rozlišení mezi tržním a netržním se z výrobních nákladů vyloučí veškeré náklady vynaložené na tvorbu kapitálu ve vlastní režii. V zájmu jednoduchosti je možné kapitálové náklady obecně aproximovat pomocí čistých skutečných úrokových plateb. Nicméně u producentů finančních služeb se zohlední úroky, tj. provede se oprava o finanční zprostředkovatelské služby nepřímo měřené (FISIM).

Při používání kvantitativního kritéria pro rozlišení mezi tržním a netržním se přihlíží k období několika let. Kvůli malým meziročním výkyvům ve výši tržeb není nutné měnit klasifikaci institucionálních jednotek (a jejich místních činnostních jednotek a produkce).

3.34 Tržby se mohou skládat z různých složek. Například v případě zdravotnických služeb poskytovaných nemocnicí mohou tržby odpovídat:

- (a) nákupům provedeným zaměstnavateli, které se zaznamenají jako naturální důchod placený jejich zaměstnancům a současně jako výdaj těchto zaměstnanců na konečnou spotřebu;
- (b) nákupům provedeným soukromými pojišťovnami;
- (c) nákupům provedeným fondy sociálního zabezpečení a vládními institucemi, které se klasifikují jako naturální sociální dávky;
- (d) nákupům provedeným domácnostmi bez následné úhrady (výdaje na konečnou spotřebu).

Za tržby se nepovažují pouze přijaté ostatní dotace na výrobu a dary (např. z dobročinnosti).

Dalším ilustrativním příkladem je prodej dopravních služeb určitým podnikem, který může odpovídat mezispotřebě výrobců, naturálním důchodům, které poskytují zaměstnavatelé, naturálním sociálním dávkám poskytovaným vládními institucemi a nákupům bez následné úhrady prováděným domácnostmi.

3.35 Soukromé neziskové instituce sloužící podnikům představují zvláštní případ. Obvykle jsou financovány příspěvky nebo předplatným od skupiny dotčených podniků. Toto předplatné se nepovažuje za transfery, nýbrž za platby za poskytnuté služby, tj. za tržby. Tyto neziskové instituce jsou tedy tržními výrobci a zatřídí se do sektoru nefinanční podniky nebo do sektoru finanční instituce.

3.36 Při používání kritéria spočívajícího ve srovnání tržeb a výrobních nákladů u soukromých nebo veřejných neziskových institucí může zahrnutí veškerých plateb, které se váží k objemu produkce, do tržeb vést v některých zvláštních případech k zavádějícím výsledkům. To lze ilustrovat například na financování soukromých a veřejných škol. Platby od vládních institucí mohou být vázány na počet žáků, ale současně mohou být předmětem jednání s vládními institucemi. V takovémto případě se tyto platby nezaznamenávají jako tržby, přestože mohou být výslovně vázány na míru objemu produkce, jako je počet žáků. Z toho vyplývá, že škola financovaná převážně takovými platbami je netržním výrobcem.

3.37 Veřejní výrobci mohou být tržními výrobci nebo netržními výrobci. Tržní výrobci se zatřídí do sektorů nefinanční podniky a finanční instituce. Je-li institucionální jednotka netržním výrobcem, klasifikuje se v sektoru vládních institucí.

3.38 Místní činnostní jednotky, které jsou tržními výrobci nebo výrobci pro vlastní konečné užití, nemohou dodávat netržní produkci. Jejich produkce proto může být zachycována pouze jako tržní produkce nebo produkce pro vlastní konečné užití a podle toho také oceňována (viz odstavce 3.42 až 3.53).

3.39 Místní činnostní jednotky, které jsou netržními výrobci, mohou jako vedlejší produkci dodávat tržní produkci a produkci pro vlastní konečné užití. Produkci pro vlastní konečné užití představuje tvorba

kapitálu ve vlastní režii. Existence tržní produkce by se měla v zásadě určovat použitím kvalitativních a kvantitativních kritérií pro rozlišení mezi tržním a netržním u jednotlivých produktů. Taková vedlejší tržní produkce netržních výrobců může existovat například v případě, že vládní nemocnice účtují za některé své služby ekonomicky významné ceny.

- 3.40 Dalšími příklady jsou prodej reprodukcí vládními muzei či prodej předpovědí počasí meteorologickými ústavy.
- 3.41 Netržní výrobci mohou mít také příjmy z prodeje své netržní produkce za ekonomicky nevýznamné ceny, např. příjmy muzea ze vstupného. Tyto příjmy se týkají netržní produkce. Pokud však lze tyto dva typy příjmů (příjmy ze vstupenek a příjmy z prodeje plakátů a pohlednic) obtížně rozlišit, mohou se jako celek považovat buď za příjmy z tržní produkce, nebo za příjmy z netržní produkce. Volba mezi těmito dvěma možnostmi zápisu by měla záviset na předpokládané relativní důležitosti obou typů příjmů (ze vstupenek a z prodeje plakátů a pohlednic).

Doba zachycení a ocenění produkce

- 3.42 Produkce se zaznamenává a oceňuje v době, kdy je vytvořena výrobním procesem.
- 3.43 Veškerá produkce se oceňuje v základních cenách, platí však zvláštní konvence pro tyto případy:
- (a) oceňování netržní produkce;
 - (b) oceňování celkové produkce netržního výrobce (místní činnostní jednotky);
 - (c) oceňování celkové produkce institucionální jednotky, jejíž místní činnostní jednotka je netržním výrobcem.
- 3.44 *Definice:* Základní cena je cena, kterou mají výrobci dostat od kupujícího za jednotku vyrobené produkce výrobků nebo služeb, minus veškeré daně (tj. daně z produktů) splatné z této jednotky v důsledku její výroby nebo prodeje, plus veškeré dotace (tj. dotace na produkty) připadající na tuto jednotku v důsledku její výroby nebo prodeje. Nejsou do ní zahrnuty žádné poplatky za dopravu, které výrobce fakturuje zvlášť. Nepatří do ní ani zisky a ztráty z držby finančních a nefinančních aktiv.
- 3.45 Produkce pro vlastní konečné užití (P.12) se oceňuje v základních cenách podobných produktů prodávaných na trhu. Tím u takovéto produkce vzniká čistý provozní přebytek nebo smíšený důchod. Příkladem jsou služby obydlí poskytované jimi jejich vlastníkům, které vytvářejí čistý provozní přebytek. Pokud základní ceny podobných produktů nejsou k dispozici, produkce pro vlastní konečné užití by se měla ocenit ve výrobních nákladech plus přírážka na čistý provozní přebytek nebo smíšený důchod (u netržních výrobců se tato přírážka nepoužije).
- 3.46 Přírůstky nedokončené produkce se oceňují podle běžné základní ceny hotového produktu.
- 3.47 Aby bylo možné hodnotu produkce pojímané jako nedokončená produkce předem odhadnout, je tato hodnota založena na skutečně vynaložených nákladech plus přírážka na odhadovaný provozní přebytek nebo smíšený důchod (u netržních výrobců se tato přírážka nepoužije). Předběžné odhady se následně nahradí odhady, které se získají rozložením skutečné hodnoty hotových produktů (jakmile je známa) do období provádění práce.

Hodnota produkce hotových produktů je součtem hodnot:

- (a) hotových produktů prodaných nebo směněných;
- (b) přírůstků stavu zásob hotových produktů po odečtení úbytků;
- (c) hotových produktů pro vlastní konečné užití.

3.48 V případě budov a staveb pořízených v nedokončeném stavu se hodnota odhaduje na základě dosavadních nákladů včetně přírážky na provozní přebytek nebo smíšený důchod. K této přírážce se dospěje, je-li hodnotu možné odhadnout na základě cen podobných budov a staveb. Za předpokladu, že neproběhnou zálohové platby a nevzniknou nedoplatky, se mohou pro aproximaci hodnoty tvorby hrubého fixního kapitálu, kterou provádí kupující v jednotlivých etapách výstavby, použít částky plateb v těchto etapách.

Pokud stavba stavěná ve vlastní režii není dokončena v jednom účetním období, odhadne se hodnota produkce touto metodou. Vypočte se poměr nákladů vynaložených v běžném období k celkovým nákladům za celou dobu výstavby. Tento poměr se aplikuje na odhad celkové produkce v běžné základní ceně. Jestliže hodnotu hotové stavby v běžné základní ceně není možné odhadnout, ocení se podle celkových výrobních nákladů plus přírážka na čistý provozní přebytek nebo smíšený důchod (u netržních výrobců se tato přírážka nepoužije). Je-li veškerá práce nebo její část konána bezplatně, což se může stát při komunální výstavbě prováděné domácnostmi, do odhadnutých celkových výrobních nákladů se zahrne odhad nákladů, které by byly vynaloženy na placenou pracovní sílu, provedený podle mzdových sazeb za podobné pracovní vstupy.

3.49 Celková produkce netržního výrobce (místní činnostní jednotky) se oceňuje v celkových výrobních nákladech, tj. jako součet těchto složek:

- (a) mezispotřeba (P.2);
- (b) náhrady zaměstnancům (D.1);
- (c) spotřeba fixního kapitálu (P.51c);
- (d) ostatní daně z výroby (D.29) minus ostatní dotace na výrobu (D.39).

Do nákladů na netržní výrobu se nezahrnují úrokové platby (kromě FISIM). Náklady na netržní výrobu rovněž nezahrnují imputaci čistého výnosu z kapitálu ani imputaci hodnoty nájemného z nebytových budov vlastněných a užívaných při netržní výrobě.

3.50 Celková produkce institucionální jednotky je součtem celkových produkcí místních činnostních jednotek, ze kterých se skládá. Totéž platí i pro institucionální jednotky, které jsou netržními výrobci.

3.51 Nemá-li netržní výrobce vedlejší tržní produkci, oceňuje se netržní produkce ve výši výrobních nákladů. Má-li netržní výrobce vedlejší tržní produkci, oceňuje se netržní produkce jako zbytková položka, tj. jako celkové výrobní náklady minus příjmy z tržní produkce.

3.52 Tržní produkce netržních výrobců se oceňuje v základních cenách. Celková produkce netržní místní činnostní jednotky obsahující tržní produkci, netržní produkci i produkci pro vlastní konečné užití se oceňuje podle součtu výrobních nákladů. Hodnota její tržní produkce je dána příjmy z prodeje tržních produktů a hodnota její netržní produkce se vypočítá zbytkově jako rozdíl mezi

hodnotou její celkové produkce a součtem její tržní produkce a produkce pro vlastní konečné užití. Hodnota jejích příjmů z prodeje netržních výrobků nebo služeb za ekonomicky nevýznamné ceny v těchto výpočtech nevystupuje – tyto příjmy jsou součástí hodnoty její netržní produkce.

- 3.53 Následuje přehled výjimek a vysvětlení týkajících se doby zachycení a oceňování produkce, které jsou seřazeny podle oddílů CPA.

Produkty zemědělství, lesnictví a rybářství (sekce A)

- 3.54 U zemědělských produktů je produkce zachycována průběžně po celou dobu výroby (nikoli tedy pouze v době sklizně plodin nebo porážky zvířat).

Rostoucí plodiny, dřevo na pni a stavy ryb nebo zvířat chovaných pro potravinářské účely se během celého procesu pojmají jako zásoby nedokončené produkce a po dokončení procesu se převedou do zásob hotových produktů.

Produkce nezahrnuje změny nepěstovaných biologických zdrojů, jako je růst volně žijících zvířat, ptáků či ryb nebo růst nepěstovaných lesů.

Produkty zpracovatelského průmyslu (sekce C); Stavební práce (sekce F)

- 3.55 V případě výstavby budovy nebo jiné stavby, která trvá po několik účetních období, se produkce vytvořená v každém období pojímá, jako by byla na konci daného období prodána kupujícím, tj. zaznamenává se jako tvorba fixního kapitálu kupujícím, a nikoli jako nedokončená produkce ve stavebnictví. Produkce se považuje za prodávanou kupujícím po etapách. Jestliže smlouva stanoví platby po etapách, může být hodnota produkce aproximována pomocí hodnoty těchto postupných plateb provedených v každém období. Není-li jistý konečný kupující, nehotová produkce vytvořená v každém období se zachycuje jako nedokončená produkce.

Velkoobchod a maloobchod; opravy motorových vozidel a motocyklů (sekce G)

- 3.56 Produkce velkoobchodu a maloobchodu se měří pomocí obchodního rozpětí realizovaného u zboží, které je nakoupeno za účelem dalšího prodeje.

Definice: Obchodní rozpětí je rozdíl mezi skutečnou nebo imputovanou prodejní cenou realizovanou u zboží nakoupeného za účelem dalšího prodeje a cenou, kterou by musel zaplatit distributor pro nahrazení tohoto zboží v době jeho prodeje nebo jiného způsobu předání.

Obchodní rozpětí realizovaná u některého zboží mohou být záporná, byla-li prodejní cena tohoto zboží snížena. Obchodní rozpětí jsou záporná u zboží, které nebylo prodáno, nýbrž znehodnoceno nebo odcizeno. U zboží poskytnutého zaměstnancům jako naturální náhrada nebo staženého z prodeje pro konečnou spotřebu jeho vlastníků se obchodní rozpětí rovná nule.

Do obchodního rozpětí se nezahrnují zisky a ztráty z držby.

Produkce velkoobchodníka nebo maloobchodníka je dána touto rovností:

hodnota produkce =

hodnota tržeb

plus hodnota zboží nakoupeného za účelem dalšího prodeje a použitého pro mezispotřebu, naturální náhrady zaměstnancům nebo naturální smíšený důchod

minus hodnota zboží nakoupeného za účelem dalšího prodeje

plus hodnota přírůstků zásob zboží určeného k dalšímu prodeji

minus hodnota zboží odebraného ze zásob zboží určeného k dalšímu prodeji

minus hodnota běžných ztrát způsobených obvyklou mírou znehodnocení, krádeží či náhodných škod.

Doprava a skladování (sekce H)

3.57 Produkce dopravních služeb se měří výší částek účtovaných za dopravu věcí nebo osob. Doprava pro vlastní potřebu v rámci místní činnosti jednotky se považuje za pomocnou činnost a samostatně se nezjišťuje ani nezachycuje.

3.58 Produkce skladovacích služeb se měří jako hodnota přírůstku nedokončené produkce. Zvýšení ceny výrobků za dobu, kdy jsou součástí zásob, by se nemělo pojímat jako nedokončená produkce a výroba, nýbrž jako zisk z držby. Je-li zvýšení hodnoty důsledkem zdražení bez změny kvality, pak během daného období vedle nákladů na skladování či konkrétního nákupu skladovací služby nedochází k žádné další výrobě. Existují však tři případy, kdy se takové zvýšení hodnoty za výrobu považuje:

(a) jakost výrobku se může v průběhu času zvyšovat, např. v případě vína; za výrobu se považuje zvyšování kvality výrobků pouze v případech, kdy je zráním součástí obvyklého výrobního procesu.

(b) sezónní faktory ovlivňující nabídku nebo poptávku u určitého výrobku vedou k pravidelným a předvídatelným změnám cen v průběhu roku, přestože se fyzická jakost výrobku nemusela změnit;

(c) výrobní proces je dostatečně dlouhý na to, aby byly u výroby prováděné ve významném předstihu před dodáním použity diskontní faktory.

3.59 Většina změn ceny výrobků v době, kdy jsou součástí zásob, nepředstavuje přírůstek nedokončené produkce. Za účelem odhadnutí nárůstu hodnoty skladovaných výrobků nad rámec nákladů na skladování je možné použít očekávané zvýšení hodnoty přesahující celkovou míru inflace za předem stanovené období. Každý zisk, ke kterému dojde mimo toto předem stanovené období, se nadále zaznamenává jako zisk nebo ztráta z držby.

Skladovací služby nezahrnují žádné cenové změny dané držbou finančních aktiv, cenností nebo jiných nefinančních aktiv, jako jsou půda a budovy.

3.60 Produkce služeb cestovní agentury se měří jako hodnota plateb za služby (poplatky nebo provize), které daná agentura účtuje, a nikoli jako úplné výdaje zaplacené agentuře klienty, zahrnující platby za dopravu, kterou zajišťuje třetí strana.

- 3.61 Produkce služeb cestovních kanceláří se měří jako úplné výdaje zaplacené klienty cestovní kanceláří.
- 3.62 Služby cestovních agentur a služby cestovních kanceláří (*tour operator service*) se liší tím, že služby cestovních agentur jsou pouze zprostředkováním v zastoupení cestujících, zatímco služby cestovních kanceláří vytvářejí nový produkt nazvaný zájezd, který obsahuje různé složky cestování, ubytování a zábavy.

Ubytovací a stravovací služby (sekce I)

- 3.63 Hodnota produkce služeb hotelů, restaurací a kaváren zahrnuje hodnotu spotřebovaných potravin, nápojů apod.

Finanční a pojišťovací služby (sekce K): produkce centrální banky

Centrální banka poskytuje tyto služby:

- (a) služby měnové politiky;
- (b) finanční zprostředkovatelské služby;
- (c) dohledové služby pro kontrolu finančních institucí.

Produkce centrální banky se měří jako součet jejích nákladů.

Finanční a pojišťovací služby (sekce K): finanční služby obecně

Finanční služby sestávají z těchto služeb:

- (a) finanční zprostředkování (včetně pojišťovacích a penzijních služeb);
- (b) služby pomocných finančních institucí a
- (c) ostatní finanční služby.

- 3.64 Finanční zprostředkování je řízení finančních rizik a transformace likvidity. Korporace, které se zabývají těmito činnostmi, získávají finanční prostředky například tím, že přijímají vklady a vydávají směnky, obligace a další cenné papíry. Uvedené finanční prostředky a vlastní kapitál používají tyto korporace k pořízování finančních aktiv tak, že poskytují půjčky a nakupují směnky, obligace nebo jiné cenné papíry. Finanční zprostředkování zahrnuje pojišťovací a penzijní služby.
- 3.65 Pomocné finanční činnosti představují činnosti usnadňující řízení rizik a transformaci likvidity. Pomocné finanční instituce jednájí jménem jiných jednotek a samy se přijímáním finančních závazků ani pořízováním finančních aktiv v rámci zprostředkovatelské služby nevystavují riziku.
- 3.66 K ostatním finančním službám patří monitorovací služby, jako jsou sledování trhu s akciemi a obligacemi, bezpečnostní služby, například úschova drahých klenotů a důležitých dokumentů, a obchodní služby, jako je obchodování s cizími měnami nebo cennými papíry.
- 3.67 Vzhledem k přísnému dohledu nad finančními službami se produkcí těchto služeb zabývají takřka výlučně finanční instituce. Pokud chce například maloobchodník svým zákazníkům nabízet úvěrové produkty, nabízí tyto produkty obvykle dceřiná společnost tohoto maloobchodníka, která je finanční institucí, nebo jiná specializovaná finanční instituce.

3.68 Finanční služby mohou být zpoplatněny přímo nebo nepřímo. Některé transakce s finančními aktivy mohou zahrnovat přímé i nepřímé platby. Finanční služby jsou poskytovány a zpoplatňovány čtyřmi hlavními způsoby:

- (a) finanční služby poskytované za přímou platbu;
- (b) finanční služby placené prostřednictvím zvýšení účtovaných úroků;
- (c) finanční služby v rámci pořizování a prodeje finančních aktiv a závazků na finančních trzích;
- (d) finanční služby poskytované v rámci pojistných a penzijních programů, kde je daná činnost financována prostřednictvím zvýšeného pojistného a z výnosů z úspor.

Finanční služby poskytované za přímou platbu

3.69 Tyto finanční služby jsou poskytovány za explicitní poplatky a zahrnují širokou škálu služeb, jež mohou poskytovat různé druhy finančních institucí. Povahu přímo zpoplatněných služeb lze ilustrovat na těchto příkladech:

- (a) banky účtují domácnostem poplatky za zajištění hypotéky, za správu investičního portfolia a za správu majetku;
- (b) specializované instituce účtují nefinančním podnikům poplatky za organizaci převzetí nebo za řízení restrukturalizace skupiny korporací;
- (c) instituce vydávající kreditní karty účtují poplatky jednotkám přijímajícím kreditní karty, obvykle určité procento z každého prodeje;
- (d) držitelé karty je účtován, obvykle ročně, explicitní poplatek za držení karty.

Finanční služby placené prostřednictvím zvýšení účtovaných úroků

3.70 V rámci finančního zprostředkování finanční instituce, jako je banka, přijímá například vklady od jednotek, které chtějí získávat úrok z finančních prostředků, pro něž nemají bezprostřední využití, a půjčuje je jiným jednotkám, které nemají dostatečné prostředky pro pokrytí svých potřeb. Banka tak vytváří mechanismus umožňující první jednotce půjčit druhé jednotce. Každá z těchto dvou stran platí bance za poskytnutou službu poplatek: jednotka půjčující prostředky jej platí tím, že souhlasí s úrokovou sazbou nižší než „referenční“ úroková sazba, a jednotka, která si vypůjčuje, pak tím, že souhlasí s úrokovou sazbou vyšší než „referenční“ úroková sazba. Rozdíl mezi úrokovou sazbou placenou bankám dlužníky a úrokovou sazbou skutečně placenou vkladatelům představuje platbu za FISIM.

3.71 Jen zřídka se stává, že by množství finančních prostředků, které finanční instituce půjčila, přesně odpovídalo množství, které je u ní uloženo. Určitý objem prostředků může být uložen na vkladech, ale dosud nebyl půjčen. Některé půjčky mohou být financovány z vlastního kapitálu banky, a nikoli z vypůjčených prostředků. Bez ohledu na zdroj financování je u nabízených půjček a vkladů poskytována služba. Pro všechny půjčky a vklady se provádí imputace FISIM. Tyto nepřímé platby se vztahují pouze na půjčky poskytnuté finančními institucemi a vklady uložené u finančních institucí.

3.72 Referenční sazba se nachází mezi bankovními úrokovými sazbami z vkladů a z půjček. Neodpovídá přitom aritmetickému průměru sazeb z půjček nebo z vkladů. Vhodnou volbou je sazba převažující u mezibankovních půjček. Pro každou měnu, ve které jsou půjčky a vklady

ESA2010 – Kapitola 3 – Transakce s produkty a nevyřábenými aktivy
vedeny, je ovšem třeba použít odlišnou referenční sazbu, a to zvláště v případě účasti
nerezidentské finanční instituce.

FISIM jsou podrobně popsány v kapitole 14.

Finanční služby spočívající v pořízování a prodeji finančních aktiv a závazků na finančních trzích

3.73 Když finanční instituce nabízí k prodeji cenný papír (např. směnku nebo obligaci), účtuje se poplatek za služby. Kupní cena (poptávková cena) se rovná odhadované tržní hodnotě cenného papíru plus rozpětí (marže). Další poplatek se účtuje při prodeji cenného papíru – cena nabízená prodávajícímu (nabídková cena) se rovná tržní hodnotě minus rozpětí. Rozpětí mezi kupními a prodejními cenami existují také u akcií, u podílů investičních fondů a u cizích měn. Tato rozpětí se účtují za poskytnutí finančních služeb.

Finanční služby poskytované v rámci pojistných a penzijních programů, kde je daná činnost financována prostřednictvím zvýšeného pojistného a z výnosů z úspor

3.74 Níže jsou uvedeny finanční služby, které patří do této položky. Každá z nich vede k přerozdělení finančních prostředků.

- (a) Neživotní pojištění. V rámci smlouvy o neživotním pojištění pojišťovna přijímá od klienta pojistné, které drží až do doby, kdy je uplatněn nárok na náhradu, nebo kdy skončí platnost pojištění. Pojišťovna dané pojistné investuje a výsledný důchod z vlastnictví je pro ni dodatečným finančním zdrojem. Tento důchod z vlastnictví představuje důchod ušlý klientovi a pojímá se jako implicitní doplněk skutečného pojistného. Úroveň skutečného pojistného pojišťovna stanoví tak, aby po sečtení souhrnu částek pojistného a z nich získaných důchodů z vlastnictví a po odečtení očekávaných náhrad zbývalo rozpětí, které si pojišťovna ponechá jakožto svoji produkci.

Produkce neživotního pojištění se vypočítá jako:

celkové zasloužené pojistné

plus implicitní doplňkové pojistné (rovné důchodu z vlastnictví získanému z technických rezerv)

minus upravené náhrady, na které vznikl nárok.

Pojišťovací společnost má k dispozici rezervy, které se skládají z nezaslouženého pojistného (skutečného pojistného připadajícího na další účetní období) a z částek na nevyrovnané nároky. Nevyrovnané nároky tvoří nároky, které ještě nebyly ohlášeny, které byly ohlášeny, ale ještě nebyly vyřízeny, nebo které byly ohlášeny a vyřízeny, ale dosud nebyly zaplacený. Tyto rezervy se nazývají technické rezervy a používají se k tvorbě důchodů z investic. Zisky a ztráty z držby nejsou důchodem z investování pojistných technických rezerv. Pojistné technické rezervy mohou být investovány do vedlejších činností pojišťovny, např. do pronájmu obydlí nebo kanceláří. Čistý provozní přebytek těchto vedlejších činností je důchodem z investování pojistných technických rezerv.

Správná výše náhrad, která se použije ve výpočtu produkce, se nazývá „upravené náhrady“ a může se určit dvěma způsoby. Pomocí metody založené na očekávání se výše

upravených náhrad odhaduje podle modelu vycházejícího z minulého vývoje náhrad, které společnost vyplácela. Druhá metoda využívá účetních informací: upravené náhrady se odvodí ex post jako skutečné náhrady, na které vznikl nárok, plus změna vyrovnávacích rezerv, tj. finančních prostředků odložených na pokrytí neočekávaně vysokých náhrad. Jestliže vyrovnávací rezervy nepostačují k tomu, aby se upravené náhrady dostaly na obvyklou úroveň, připočtou se při výpočtu upravených náhrad příspěvky z vlastního kapitálu. Důležitou vlastností obou metod je, že neočekávaně vysoké náhrady nevedou ke kolísavým a záporným odhadům produkce.

Změny technických a vyrovnávacích rezerv (*equalisation provisions*) reagující na změny finanční regulace se zaznamenávají jako ostatní změny objemu aktiv; pro výpočet produkce nemají význam. Jestliže z důvodu nedostatku informací nelze ani jednu z uvedených metod odhadu upravených náhrad použít, může být nezbytné produkci místo toho odhadnout pomocí součtu nákladů s úpravou o běžný zisk.

V případě pojištění s podílem na zisku se při výpočtu produkce odečte změna rezerv na pojištění s podílem na zisku.

- (b) Životní pojištění je druhem spořicího programu. Pojistník řadu let platí pojišťovací společnosti pojistné výměnou za příslib vyplacení dávek k určitému budoucímu datu. Výše těchto dávek může být dána vzorcem souvisejícím s výší zaplaceného pojistného nebo může záviset na míře úspěšnosti pojišťovací společnosti při investování finančních prostředků. Metoda výpočtu produkce životního pojištění se řídí stejnými obecnými zásadami jako u neživotního pojištění. Avšak vzhledem k prodlevě mezi okamžikem přijetí pojistného a okamžikem výplaty dávek je nutné zvláště zohlednit změny technických rezerv. Produkce životního pojištění se odvodí takto:

zasloužené pojistné

plus doplňkové pojistné

minus splatné dávky

minus zvýšení (plus snížení) technických rezerv životního pojištění.

Pojistné je u životního pojištění definováno naprosto stejně jako u neživotního pojištění. Doplňkové pojistné má větší význam v případě životního pojištění než v případě neživotního pojištění. Dávky se zachycují v době, kdy jsou přiznány nebo vyplaceny. U životního pojištění není třeba odvozovat upravený odhad dávek, protože u životních pojistek nedochází ke zmíněnému neočekávanému kolísání výplat. Technické rezervy životního pojištění se každoročně zvyšují prostřednictvím nově zaplaceného pojistného a nových důchodů z investic přidělených pojistníkům (ale nikoli čerpaných pojistníky) a snižují kvůli vyplaceným dávkám. Objem produkce životního pojištění je proto možné vyjádřit jako rozdíl mezi celkovými důchody z investic získanými z technických rezerv životního pojištění minus část těchto důchodů z investic, která je skutečně přidělena pojistníkům a přidána do pojistných technických rezerv.

Pokud tato metoda není kvůli nedostupnosti údajů použitelná nebo pokud nevede ke smysluplným výsledkům, produkce životního pojištění se rovněž vypočítá jako součet výrobních nákladů s úpravou o „běžný zisk“.

- (c) Produkce zajištění se určuje přesně stejným způsobem jako u neživotního pojištění bez ohledu na to, zda jsou předmětem zajištění životní nebo neživotní pojištění.
- (d) Produkce programu sociálního pojištění závisí na tom, jakým způsobem je program organizován. Tyto programy jsou organizovány například takto:
 - (1) Programy sociálního zabezpečení jsou programy sociálního pojištění, které zahrnují celou společnost a jsou stanoveny a kontrolovány vládními institucemi. Jejich účelem je poskytovat občanům dávky, které jim umožní uspokojovat potřeby související se stářím, invaliditou nebo smrtí, nemocí, pracovním úrazem, nezaměstnaností, péčí o rodinu, zdravotní péčí apod. Jestliže se rozlišují samostatné jednotky, určuje se jejich produkce stejným způsobem jako jakákoli netržní produkce, tedy jako součet nákladů. Pokud se samostatné jednotky nerozlišují, zařazuje se produkce sociálního zabezpečení do produkce vládních institucí na té úrovni, na jaké je sociální zabezpečení provozováno.
 - (2) V případě, že zaměstnavatel provozuje vlastní program sociálního pojištění, hodnota produkce se určuje jako součet nákladů včetně odhadovaného výnosu z veškerého fixního kapitálu používaného při provozování programu. Pokud zaměstnavatel založí samostatný penzijní fond pro správu programu, hodnota produkce se měří stejným způsobem.
 - (3) Pokud si zaměstnavatel najme pojišťovací společnost, aby program spravovala jeho jménem, odpovídá hodnota produkce poplatku, který tato pojišťovací společnost účtuje.
 - (4) V případě programů více zaměstnavatelů se hodnota produkce měří jako u životních pojistek: odpovídá důchodům z investic, které program přijal, minus částka přidaná do rezerv.
- (e) Měření produkce programů standardizovaných záruk za půjčky závisí na typu zúčastněného výrobce. Jestliže program standardizovaných záruk za půjčky funguje jako tržní výrobce, vypočítá se hodnota produkce stejně jako u neživotního pojištění. Pokud program funguje jako netržní výrobce, hodnota produkce se vypočítá jako součet nákladů.

Služby v oblasti nemovitostí (sekce L)

- 3.75 Produkce služeb obydlí, které tato obydlí poskytují jejich vlastníkům, se oceňuje v odhadnuté výši nájemného, které by za stejné bydlení platil nájemník; přičemž v úvahu se berou takové faktory, jako je umístění, občanská vybavenost v okolí atd., jakož i velikost a kvalita samotného obydlí. U garáže umístěné odděleně od obydlí, kterou vlastník používá pro účely konečné spotřeby ve spojení s užíváním obydlí, se provádí obdobná imputace. Hodnota nájemného u obydlí obývaných

vlastníky, která se nacházejí v zahraničí, např. rekreačních domů, by neměla zachycovat jako součást domácí výroby, nýbrž jako dovoz služeb, a odpovídající čistý provozní přebytek jako prvotní důchod získaný od nerezidentů. U obydlí, která vlastní a obývají nerezidenti, se provádějí analogické zápisy. V případě časového sdílení (*time-sharing*) obydlí se zachycuje odpovídající podíl z poplatku za službu.

- 3.76 Za účelem odhadu hodnoty služeb obydlí poskytovaných jimi jejich vlastníkům se používá stratifikační metoda. Fond obydlí se stratifikuje podle umístění, charakteru obydlí a dalších faktorů ovlivňujících výši nájemného. Odhad hodnoty nájemného pro celý fond obydlí se získá z informací o skutečném nájemném z pronajatých obydlí. Průměrné skutečné nájemné v jednotlivých stratech se použije pro všechna obydlí v daném stratu. Jsou-li informace o nájemném získány z výběrových šetření, přepočten na základní soubor, tj. na nájemné z celého fondu obydlí, se týká jak části pronajatých obydlí, tak všech obydlí obývaných jejich vlastníky. Podrobný postup pro určení nájemného ve stratu se provede pro bazický rok a následně se extrapoluje na pozdější období.
- 3.77 Nájemné, které se v rámci stratifikační metody použije pro obydlí obývaná vlastníky, je definováno jako soukromé tržní nájemné, které se platí za právo používat nezařízené obydlí. Pro stanovení imputovaného nájemného se použije nájemné za nezařízená obydlí ze všech soukromých tržních smluv. Přitom se zahrnou i soukromé tržní nájmy, které jsou na nízké úrovni v důsledku vládní regulace. Je-li zdrojem informací nájemník, zjištěné nájemné se zvýší o případný specifický nájemní příspěvek, který se platí přímo pronajímateli. Není-li vzorek zjištěného nájemného podle výše uvedené definice dostatečně velký, je pro účely imputace možné použít zjištěné nájemné za zařízená obydlí za předpokladu, že se upraví o složku připadající na užívání zařízení. Výjimečně je možné použít také zvýšené nájemné za obydlí ve veřejném vlastnictví. Nízké nájemné za obydlí pronajatá příbuzným nebo zaměstnancům by se používat nemělo.
- 3.78 Stratifikační metodou se provede přepočten na základní soubor všech pronajatých obydlí. Výše popsané průměrné nájemné pro imputaci nemusí být pro některé segmenty trhu s nájemním bydlením vhodné. Například se může stát, že snížené nájemné za zařízená obydlí nebo zvýšené nájemné za obydlí ve veřejném vlastnictví neodpovídají příslušným skutečně pronajímaným obydlím. V tomto případě jsou nutná samostatná strata pro skutečně pronajímaná zařízená obydlí či pro sociální bydlení spolu s odpovídajícím průměrným nájemným.
- 3.79 Neexistuje-li dostatečně velký trh s nájemním bydlením, kde je bydlení charakterizováno obydlími obývanými jejich vlastníky, použije se pro obydlí obývaná vlastníky metoda uživatelských nákladů. V rámci metody uživatelských nákladů odpovídá produkce služeb obydlí součtu mezipotřeby, spotřeby fixního kapitálu, ostatních daní snížených o dotace na výrobu a čistého provozního přebytku. Čistý provozní přebytek se měří použitím stálého reálného ročního výnosu na čistou hodnotu fondu obydlí obývaných jejich vlastníky vyjádřenou v běžných cenách (reprodukční náklady).
- 3.80 Produkce služeb v oblasti nemovitostí za nebytové budovy se měří hodnotou placeného nájemného.

Odborné, vědecké a technické služby (sekce M); Administrativní a podpůrné služby (sekce N)

- 3.81 Produkce služeb operativního leasingu (*operating lesing*), jako jsou pronájem strojů nebo zařízení, se měří hodnotou placeného nájemného. Operativní leasing se liší od finančního leasingu: finanční leasing je financováním pořízení fixních aktiv prostřednictvím půjčky poskytnuté pronajímatelem nájemci. Platby v rámci finančního leasingu jsou tvořeny splátkami jistiny a úrokovými platbami spolu s malým poplatkem za poskytnuté přímé služby (viz kapitola 15: Smlouvy, pronájmy a licence).
- 3.82 Výzkum a vývoj je systematicky prováděná tvůrčí práce zaměřená na zvyšování objemu poznatků a používání těchto poznatků pro účely objevování nebo vývoje nových produktů, včetně lepších verzí nebo vyšší kvality stávajících produktů, nebo objevování či vývoje nových nebo účinnějších výrobních procesů. Výzkum a vývoj značného rozsahu v poměru k základní činnosti se zaznamenává jako vedlejší činnost místní činnosti jednotky. Samostatné místní činnosti jednotky se u výzkumu a vývoje rozlišují, je-li to možné.
- 3.83 Produkce služeb výzkumu a vývoje se měří takto:
- (a) výzkum a vývoj prováděný specializovanými komerčními výzkumnými laboratořemi nebo ústavy se oceňuje obvyklým způsobem na úrovni příjmů z prodeje, smluv, provizí, poplatků atd.;
 - (b) produkce výzkumu a vývoje určených k použití ve stejném podniku se oceňuje podle odhadnutých základních cen, které by byly zaplacené, kdyby byl výzkum realizován subdodavatelsky. Neexistuje-li trh se subdodávkami výzkumu a vývoje podobné povahy, oceňuje se jako součet výrobních nákladů plus přírážka na čistý provozní přebytek nebo smíšený důchod (u netržních výrobců se tato přírážka nepoužije);
 - (c) výzkum a vývoj prováděný vládními institucemi, univerzitami a neziskovými výzkumnými ústavami se oceňuje jako součet výrobních nákladů. Příjmy z prodeje výzkumu a vývoje netržními výrobci, kteří výzkum a vývoj produkují, se zaznamenávají jako příjmy z vedlejší tržní produkce.

Výdaje na výzkum a vývoj se rozlišují od výdajů na vzdělávání a odbornou přípravu. Výdaje na výzkum a vývoj nezahrnují náklady na vývoj softwaru prováděný jako hlavní nebo vedlejší činnost.

Veřejná správa a obrana, povinné sociální zabezpečení (sekce O)

- 3.84 Služby v oblasti veřejné správy, obrany a povinného sociálního zabezpečení se poskytují jako netržní služby a podle toho se také oceňují.

Vzdělávání (sekce P); Zdravotní a sociální služby (sekce Q)

- 3.85 U vzdělávacích a zdravotnických služeb se přesně rozlišuje mezi tržními a netržními výrobci a mezi jejich tržní a netržní produkcí. Za některé typy vzdělávání a léčení například mohou vládní instituce (nebo v důsledku zvláštních dotací i jiné instituce) vybírat nominální poplatky, ale za jiné typy

vzdělávání a zvláštní léčebné úkony mohou účtovat poplatky podle komerčních sazeb. Jiným příkladem je, že stejný typ služby (např. vysokoškolské vzdělávání) je poskytován na jedné straně vládními institucemi a na druhé straně komerčními institucemi.

Do vzdělávacích a zdravotnických služeb nepatří činnosti výzkumu a vývoje; do služeb zdravotní péče se nezahrnuje zdravotnické vzdělávání, např. ve fakultních nemocnicích.

Kulturní, zábavní a rekreační služby (sekce R); Ostatní služby (sekce S)

3.86 Výroba knih, hudebních nahrávek, filmů, softwaru, magnetických pásek, disků atd. je dvoustupňovým procesem, a podle toho se také měří:

- 1) Produkce z výroby originálů – produkt duševního vlastnictví – se měří zaplacenou cenou, pokud je prodána, nebo pokud není prodána, základní cenou placenou za obdobné originály, výrobními náklady (včetně přírážky na čistý provozní přebytek) nebo diskontovanou hodnotou očekávaných budoucích příjmů z jejího použití ve výrobě.
- 2) Vlastník tohoto aktiva je může využívat přímo nebo vyrábět kopie v dalších obdobích. Pokud vlastník poskytne ostatním výrobcům licenci k využití originálu ve výrobě, jsou poplatky, provize, honoráře apod., které z licence získává, produkcí služeb. Prodej originálu je však zápornou tvorbou fixního kapitálu.

Soukromé domácnosti jako zaměstnavatelé (sekce T)

3.87 Produkce služeb pro domácnost poskytovaných formou zaměstnávání placeného personálu se oceňuje podle zaplacených náhrad zaměstnancům; ty zahrnují i veškeré naturální náhrady, jako jsou strava nebo ubytování.

Mezispotřeba (P.2)

3.88 *Definice:* Mezispotřeba se skládá z výrobků a služeb spotřebovaných jako vstupy do výrobního procesu, vyjma fixních aktiv, jejichž spotřeba se zaznamenává jako spotřeba fixního kapitálu. Výrobky a služby jsou ve výrobním procesu buď přeměněny, nebo spotřebovány.

3.89 Mezispotřeba zahrnuje tyto případy:

- (a) výrobky a služby použité jako vstupy do pomocných činností. Obvyklým příkladem pomocné činnosti je nákup, prodej, marketing, účetnictví, zpracování údajů, doprava, skladování, údržba, bezpečnost atd. Tyto výrobky a služby spotřebované pro tyto pomocné činnosti se neodlišují od výrobků a služeb spotřebovaných pro hlavní (nebo vedlejší) činnost místní činnostní jednotky;
- (b) výrobky a služby obdržené od jiné místní činnostní jednotky v rámci téže institucionální jednotky;
- (c) nájemné za fixní aktiva, např. operativní leasing strojů, automobilů, softwaru a původních kulturních či uměleckých děl;

- (d) poplatky za krátkodobé smlouvy, pronájmy a licence, které se zaznamenávají jako nevyroběná aktiva; nepatří sem přímý nákup těchto nevyroběných aktiv;
- (e) předplatné, příspěvky či poplatky placené neziskovým podnikatelským sdružením (viz odstavec 3.35);
- (f) položky nepovažované za tvorbu hrubého kapitálu, například:
 - (1) levné nástroje používané pro běžnou pracovní činnost, jako jsou pily, rýče, nože, sekery, kladiva, šroubováky, montážní klíče, kleště a jiné ruční nářadí; malé přístroje typu kapesní kalkulačky. Všechny výdaje na takovéto předměty dlouhodobé spotřeby se zaznamenávají jako mezispotřeba;
 - (2) pravidelná údržba a opravy fixních aktiv používaných ve výrobě;
 - (3) služby v oblasti odborné přípravy pracovníků, průzkumu trhu a podobných činností, nakoupené od externí organizace nebo poskytnuté samostatnou místní činností jednotkou téže institucionální jednotky;
 - (4) výdaje na výzkum a vývoj se budou považovat za tvorbu fixního kapitálu, až bude dosaženo dostatečně vysoké úrovně spolehlivosti a srovnatelnosti odhadů členských států;
- (g) výdaje zaměstnanců proplácené zaměstnavatelem za položky nezbytné pro výrobu zaměstnavatele, například za nákupy nástrojů či ochranných oděvů na vlastní účet zaměstnanců na základě smluvních závazků;
- (h) výdaje zaměstnavatelů, které jsou vynakládány ve prospěch zaměstnavatelů i jejich zaměstnanců, protože jsou nezbytné pro výrobu. Mezi příklady patří:
 - (1) proplácení výdajů, které zaměstnancům vznikly při plnění jejich služebních povinností v souvislosti s cestováním, odloučením od rodiny, stěhováním a reprezentací;
 - (2) zajištění vybavení na pracovišti.

Seznam příslušných výdajů je uveden v části týkající se náhrad zaměstnancům (D.1) (viz odstavec 4.07);

- (i) poplatky za služby spojené s neživotním pojištěním placené místními činnostními jednotkami (viz kapitola 16: Pojištění). Aby bylo možné jako mezispotřebu zaznamenat pouze poplatek za služby, placené pojistné se sníží, např. o vyplacené pojistné náhrady a čistou změnu pojistných technických rezerv. Čistá změna pojistných technických rezerv se rozvrhne mezi místní činnostní jednotky v poměru k placenému pojistnému;
- (j) FISIM nakoupené rezidentskými výrobci;
- (k) netržní část produkce centrální banky by měla být v plném rozsahu rozvržena do mezispotřeby ostatních finančních zprostředkovatelů.

3.90 Mezispotřeba nezahrnuje:

- (a) položky považované za tvorbu hrubého kapitálu, například:

- (1) cennosti;
 - (2) geologický průzkum nerostných ložisek;
 - (3) velká zlepšení, která jdou nad rámec toho, co je třeba pro udržení fixních aktiv v dobrém provozním stavu. Jde například o renovace, rekonstrukce nebo rozšíření;
 - (4) software přímo zakoupený nebo vyrobený ve vlastní režii;
 - (5) vojenské zbraně a zařízení pro jejich dopravu;
- (b) výdaje pojímané jako nákup nevyráběných aktiv. Příkladem jsou dlouhodobé smlouvy, pronájmy a licence (viz kapitola 15);
 - (c) výdaje zaměstnavatelů považované za naturální mzdy a platy;
 - (d) užití kolektivních služeb poskytovaných jednotkami sektoru vládních institucí (které se považují za výdaje vládních institucí na kolektivní spotřebu) ze strany jednotek, které jsou tržními výrobci nebo výrobci ve vlastní režii;
 - (e) výrobky a služby vyrobené a spotřebované v témže účetním období a ve stejné místní činnostní jednotce (ty se ani nezaznamenávají jako produkce);
 - (f) platby za vládní licence a poplatky, které se považují za ostatní daně z výroby;
 - (g) platby za licence k využívání přírodních zdrojů (např. půdy), které se pojmají jako renta, popřípadě pachtovné, tj. jako platby důchodu z vlastnictví.

Doba zachycení a ocenění mezispotřeby

- 3.91 Produkty použité pro mezispotřebu se zachycují a oceňují v okamžiku, kdy vstupují do výrobního procesu. Oceňují se v kupních cenách podobných výrobků nebo služeb v době užití.
- 3.92 Výrobní jednotky užití výrobků ve výrobě nezaznamenávají přímo. Zaznamenávají nákupy určené k užití jako vstupy minus zvýšení množství těchto výrobků v zásobách.

Konečná spotřeba (P.3, P.4)

- 3.93 Používají se dvě pojetí konečné spotřeby:

- (a) výdaje na konečnou spotřebu (P.3);
- (b) skutečná konečná spotřeba (P.4).

Výdaje na konečnou spotřebu jsou výdaje na výrobky a služby užívané domácnostmi, NISD a vládními institucemi pro uspokojování individuálních a kolektivních potřeb. Naproti tomu skutečná konečná spotřeba se týká pořízení výrobků a služeb pro spotřebu. Rozdíl mezi těmito dvěma pojetími spočívá v přístupu k některým výrobkům a službám, které jsou financovány vládními institucemi nebo NISD, ale jsou dodávány domácnostem jako naturální sociální transfery.

Výdaje na konečnou spotřebu (P.3)

- 3.94 *Definice:* Výdaje na konečnou spotřebu se skládají z výdajů vynaložených rezidentskými institucionálními jednotkami na výrobky nebo služby, které se používají pro přímé uspokojování individuálních potřeb nebo přání nebo kolektivních potřeb členů společnosti.
- 3.95 Výdaje domácností na konečnou spotřebu zahrnují například:
- (a) služby obydlí poskytované jimi jejich vlastníkům;
 - (b) naturální důchody jako:
 - (1) výrobky a služby, které dostávají zaměstnanci jako naturální důchod;
 - (2) výrobky nebo služby vytvořené jako produkce společností s neomezeným ručením (*unincorporated enterprises*) vlastněných domácnostmi, které si členové domácnosti ponechají pro vlastní spotřebu. Jde kupříkladu o potraviny a další zemědělské produkty, služby obydlí poskytované jimi jejich vlastníkům a služby pro domácnost produkované zaměstnáváním placeného personálu (sluhů, kuchařů, zahradníků, řidičů atd.);
 - (c) položky nepovažované za mezispotřebu, jako jsou:
 - (1) materiál pro drobné opravy a vnitřní vymalování obydlí, které provádějí jak nájemníci, tak vlastníci;
 - (2) materiál pro opravy a údržbu předmětů dlouhodobé spotřeby, včetně dopravních prostředků;
 - (d) položky, které se nepovažují za tvorbu kapitálu, zejména předměty dlouhodobé spotřeby, které plní svou funkci v průběhu několika účetních období; patří sem i převod vlastnictví k některým předmětům dlouhodobé spotřeby z podniku na domácnost;
 - (e) finanční služby přímo účtované a část FISIM, která slouží pro účely konečné spotřeby domácností;
 - (f) pojišťovací služby ve výši implicitního poplatku za službu;
 - (g) služby penzijních fondů ve výši implicitního poplatku za službu;
 - (h) platby domácností za licence, povolení atd., které se považují za nákup služeb (viz odstavce 4.79 a 4.80);
 - (i) nákup produkce za ekonomicky nevýznamné ceny, např. vstupné do muzea.
- 3.96 Do výdajů domácností na konečnou spotřebu nepatří:
- (a) naturální sociální transfery, jako jsou výdaje nejprve vynaložené domácnostmi, ale následně uhrazené ze sociálního zabezpečení, např. některé léčebné výlohy;
 - (b) položky pojímané jako mezispotřeba nebo tvorba hrubého kapitálu, jako jsou:
 - (1) výdaje domácností vlastních společností s neomezeným ručením, jsou-li vynaloženy na podnikatelské účely – např. výdaje na předměty dlouhodobé spotřeby jako například dopravní prostředky, nábytek nebo elektrická zařízení (tvorba hrubého

fixního kapitálu) a také na předměty krátkodobé spotřeby jako například pohonné hmoty (pojímané jako mezispotřeba);

- (2) výdaje, které vlastníci bydlící ve vlastním obydlí vynaloží na malování, údržbu a opravy obydlí, které obvykle nejsou prováděny nájemníky (považují se za mezispotřebu při produkování služeb bydlení);
 - (3) nákupy obydlí (považují se za tvorbu hrubého fixního kapitálu);
 - (4) výdaje na cennosti (považují se za tvorbu hrubého kapitálu);
- (c) položky považované za pořízení nevyráběných aktiv, zejména nákup půdy;
 - (d) veškeré platby domácností, které je třeba pojímat jako daně (viz odstavce 4.79 a 4.80);
 - (e) předplatné, příspěvky a poplatky placené domácnostmi neziskovým institucím sloužícím domácnostem, jako jsou odbory, profesní společnosti, spotřebitelská sdružení, církve a společenské, kulturní, rekreační a sportovní kluby;
 - (f) dobrovolné peněžní nebo naturální převody domácností ve prospěch charitativních organizací a organizací poskytujících humanitární a jinou pomoc.

3.97 Výdaje NISD na konečnou spotřebu zahrnují tyto dvě odlišné kategorie:

- (a) hodnotu výrobků a služeb vyprodukovaných NISD, které nespádají do tvorby kapitálu ve vlastní režii ani do výdajů domácností a jiných jednotek;
- (b) výdaje NISD za výrobky nebo služby vyprodukované tržními výrobci, které jsou bez jakékoli změny dodávány domácnostem pro jejich spotřebu jako naturální sociální transfery.

3.98 Výdaje vládních institucí na konečnou spotřebu (P.3) zahrnují dvě kategorie výdajů, obdobné jako u NISD:

- (a) hodnotu výrobků a služeb vyprodukovaných samotnými vládními institucemi (P.1), které nespádají do tvorby kapitálu ve vlastní režii (odpovídající položce P.12), do tržní produkce (P.11) ani do plateb za netržní produkci (P.131);
- (b) nákupy vládních institucí, jejichž předmětem jsou výrobky a služby vyprodukované tržními výrobci, které jsou, bez jakékoli změny, dodávány domácnostem jako naturální sociální transfery (D.632). Vládní instituce platí za tyto výrobky a služby, které prodávající poskytují domácnostem.

3.99 Korporace nemají výdaje na konečnou spotřebu. Jejich nákupy výrobků a služeb, které domácnosti užívají ke konečné spotřebě, jsou buď užity pro mezispotřebu, nebo poskytnuty zaměstnancům jako naturální náhrady, tj. imputované výdaje na konečnou spotřebu domácností.

Skutečná konečná spotřeba (P.4)

3.100 *Definice:* Skutečná konečná spotřeba se skládá z výrobků nebo služeb, které si pořizují rezidentské institucionální jednotky pro přímé uspokojování lidských potřeb, ať individuálních, nebo kolektivních.

3.101 *Definice:* Výrobky a služby pro individuální spotřebu („individuální výrobky a služby“) jsou výrobky a služby, které získala domácnost a používá je pro uspokojování potřeb a přání členů této domácnosti. Individuální výrobky a služby mají tyto vlastnosti:

- (a) je možné zjistit a zachytit pořízení těchto výrobků a služeb jednotlivou domácností nebo jejím členem a také dobu, kdy k pořízení došlo;
- (b) domácnost souhlasila s poskytnutím výrobků a služeb a činí kroky nezbytné k jejich spotřebování, například návštěvou školy nebo kliniky;
- (c) výrobky a služby jsou takového charakteru, že jejich pořízení jednou domácností nebo osobou či skupinou osob vylučuje jejich pořízení jinými domácnostmi nebo osobami.

3.102 *Definice:* Služby pro kolektivní spotřebu jsou službami poskytovanými současně všem členům společnosti nebo všem členům určité části společnosti, například všem domácnostem bydlícím v určitém regionu. Kolektivní služby mají tyto vlastnosti:

- (a) mohou být poskytovány současně každému členu společnosti nebo určitým částem společnosti, například těm, jež se nacházejí v určitém regionu nebo lokalitě;
- (b) užívání takovýchto služeb je obvykle pasivní a nevyžaduje souhlas ani aktivní účast všech dotčených jednotlivců;
- (c) poskytnutí kolektivní služby jedné osobě nesnižuje množství, které je k dispozici ostatním ve stejné společnosti nebo části společnosti.

3.103 Všechny výdaje na konečnou spotřebu domácností jsou individuální. Jako individuální se pojmají všechny výrobky a služby, které poskytují NISD.

3.104 Pokud jde o výrobky a služby poskytované vládními jednotkami, je hranice mezi individuálními a kolektivními výrobky a službami založena na klasifikaci funkcí vládních institucí (COFOG).

Veškeré výdaje na konečnou spotřebu vládních institucí, které patří do některé z následujících položek, se považují za výdaje na individuální spotřebu:

- (a) 7.1 léčiva a zdravotnické prostředky;
7.2 ambulantní zdravotní služby;
7.3 ústavní zdravotní služby;
7.4 veřejné zdravotnické služby
- (b) 8.1 rekreační a sportovní služby;
8.2 kulturní služby;
- (c) 9.1 preprimární a primární vzdělávání;
9.2 sekundární vzdělávání
9.3 postsekundární vzdělávání nižší než terciární;
9.4 terciární vzdělávání;
9.5 vzdělávání nedefinované podle úrovně;
9.6 vedlejší služby ve vzdělávání
- (d) 10.1 nemoc a invalidita;
10.2 stáří;

ESA2010 – Kapitola 3 – Transakce s produkty a nevyráběnými aktivy

- 10.3 pozůstalí;
- 10.4 rodina a děti;
- 10.5 nezaměstnanost;
- 10.6 bydlení;
- 10.7 sociální pomoc jinde neuvedená.

3.105 Použije-li se alternativně klasifikace individuální spotřeby podle účelu (COICOP), odpovídají výdaje vládních institucí na individuální spotřebu oddílu 14, který zahrnuje tyto skupiny:

- 14.1 bydlení (odpovídá skupině 10.6 COFOG);
- 14.2 zdraví (odpovídá skupinám 7.1 až 7.4 COFOG);
- 14.3 rekreace a kultura (odpovídá skupinám 8.1 a 8.2 COFOG);
- 14.4 vzdělávání (odpovídá skupinám 9.1 až 9.6 COFOG);
- 14.5 sociální ochrana (odpovídá skupinám 10.1 až 10.5 a 10.7 COFOG).

3.106 Zbývající část výdajů na konečnou spotřebu vládních institucí tvoří výdaje na kolektivní spotřebu.

Jedná se o tyto skupiny COFOG:

- (a) všeobecné veřejné služby (oddíl 1);
- (b) obrana (oddíl 2);
- (c) veřejný pořádek a bezpečnost (oddíl 3);
- (d) ekonomické záležitosti (oddíl 4);
- (e) ochrana životního prostředí (oddíl 5);
- (f) bydlení a veřejná infrastruktura (oddíl 6);
- (g) všeobecná správa, regulace, šíření obecných informací a statistika (všechny oddíly);
- (h) výzkum a vývoj (všechny oddíly).

3.107 Vztahy mezi použitými jednotlivými pojetími spotřeby jsou znázorněny v tabulce 3.2:

Tabulka 3.2 - Výdaje podle sektorů

	Vládní instituce	NISD	Domácnosti	Celkové pořízení
Individuální spotřeba	X <small>(= naturální sociální transfery)</small>	X <small>(=naturální sociální transfery)</small>	X	Skutečná individuální konečná spotřeba domácností
Kolektivní spotřeba	X	0	0	Skutečná kolektivní spotřeba vládních institucí
Celkem	výdaje na konečnou spotřebu vládních institucí	výdaje na konečnou spotřebu NISD	výdaje na konečnou spotřebu domácností	Skutečná konečná spotřeba = celkové výdaje na konečnou spotřebu
X: použije se				
0: nepoužije se				

3.108 Veškeré výdaje na konečnou spotřebu NISD jsou individuální. Úhrn skutečné konečné spotřeby se rovná součtu skutečné konečné spotřeby domácností a skutečné konečné spotřeby vládních institucí.

- 3.109 Neexistují žádné naturální sociální transfery s nerezidenty (ačkoli peněžní sociální transfery s nerezidenty existují). Úhrn skutečné konečné spotřeby se rovná celkovým výdajům na konečnou spotřebu.

Doba zachycení a ocenění výdajů na konečnou spotřebu

- 3.110 Výdaj za výrobek se zaznamená v době, kdy dochází ke změně vlastnictví; výdaj za službu se zaznamená v době, kdy je poskytnutí služby dokončeno.
- 3.111 Výdaje za výrobky pořízené formou splátkového prodeje nebo podobné dohody o úvěru a také formou finančního leasingu se zaznamenávají v době dodání výrobku, i když v tomto okamžiku nedochází ke změně vlastnictví.
- 3.112 Spotřeba produkce vyrobené ve vlastní režii se zachycuje v době, kdy je produkce ponechaná pro vlastní konečnou spotřebu vyrobena.
- 3.113 Výdaje na konečnou spotřebu domácností se zaznamenávají v kupních cenách. To jsou ceny, které kupující za produkty skutečně zaplatí v době nákupu. Podrobnější definice je uvedena v odstavci 3.06.
- 3.114 Výrobky a služby poskytované jako naturální náhrady zaměstnancům se oceňují v základních cenách, jsou-li vyrobeny zaměstnavatelem, nebo v kupních cenách zaměstnavatele, pokud je zaměstnavatel nakoupí.
- 3.115 Výrobky nebo služby ponechané pro vlastní spotřebu se oceňují v základních cenách.
- 3.116 Výdaje na konečnou spotřebu vynakládané vládními institucemi nebo NISD na produkty, které samy vyrábějí, se zaznamenávají v době, kdy jsou vyrobeny, což je současně doba dodání takovýchto služeb vládními institucemi nebo NISD. U výdajů na konečnou spotřebu za výrobky a služby poskytované prostřednictvím tržních výrobců je dobou zachycení doba dodání.
- 3.117 Výdaje na konečnou spotřebu (P.3) vládních institucí nebo NISD se rovnají úhrnu jejich produkce (P.1) plus výdaje na produkty dodávané domácnostem prostřednictvím tržních výrobců, které jsou součástí naturálních sociálních transferů (D.632), minus platby od jiných jednotek, tržní produkce (P.11) a platby za netržní produkci (P.131) minus tvorba kapitálu ve vlastní režii (P.12).

Doba zachycení a ocenění skutečné konečné spotřeby

- 3.118 Institucionální jednotky si pořizují výrobky a služby v okamžiku, kdy se stávají novými vlastníky výrobků nebo kdy je dokončena dodávka jim poskytovaných služeb.
- 3.119 Pořízení (skutečná konečná spotřeba) se oceňuje v kupních cenách jednotek, které vynaložily výdaje.
- 3.120 Naturální transfery jiné než naturální sociální transfery od vládních institucí a NISD se pojmají, jako by se jednalo o transfery v penězích. V důsledku toho se hodnota výrobků a služeb zachycuje jako výdaje institucionálních jednotek nebo sektorů, které si je pořizují.

3.121 Hodnota obou souhrnných ukazatelů, výdajů na konečnou spotřebu a skutečné konečné spotřeby, je stejná. Výrobky a služby pořízené rezidentskými domácnostmi prostřednictvím naturálních sociálních transferů se oceňují ve stejných cenách, v jakých jsou oceněny ve výdajových souhrnných ukazatelích.

Tvorba hrubého kapitálu (P.5)

3.122 Tvorba hrubého kapitálu se skládá z těchto položek:

- (a) tvorba hrubého fixního kapitálu (P.51g):
 - 1) spotřeba fixního kapitálu (P.51c);
 - 2) tvorba čistého fixního kapitálu (P.51n);
- (b) změny zásob (P.52);
- (c) čisté pořízení cenností (P.53).

3.123 Tvorba hrubého kapitálu se měří bez očištění o spotřebu fixního kapitálu. Tvorba čistého kapitálu se vypočítá odečtením spotřeby fixního kapitálu od tvorby hrubého kapitálu.

Tvorba hrubého fixního kapitálu (P.51g)

3.124 *Definice:* Tvorbu hrubého fixního kapitálu (P.51) tvoří pořízení fixních aktiv rezidentskými výrobci, snížené o úbytky, během daného období plus určité přírůstky hodnoty nevyráběných aktiv dosažené produktivní činností výrobce nebo institucionálních jednotek. Fixní aktiva jsou vyrobená aktiva používaná ve výrobě po dobu delší než jeden rok.

3.125 Tvorba hrubého fixního kapitálu se skládá z kladných i záporných hodnot:

- (a) kladné hodnoty:
 - 1) nákup nových nebo použitých fixních aktiv;
 - 2) fixní aktiva vyrobená a ponechaná pro vlastní užití výrobce (včetně fixních aktiv vyrobených ve vlastní režii, která dosud nejsou dokončena nebo plně nedozrála);
 - 3) nová nebo použitá fixní aktiva pořízená směnou;
 - 4) nová nebo použitá fixní aktiva získaná ve formě naturálních kapitálových transferů;
 - 5) nová nebo použitá fixní aktiva, která si jejich uživatel pořídil prostřednictvím finančního leasingu;
 - 6) velká zlepšení fixních aktiv a existujících historických památek;
 - 7) přirozený růst přírodních aktiv poskytujících opakované produkty;
- (b) záporné hodnoty, tj. úbytky fixních aktiv zaznamenávané jako záporná pořízení:
 - 1) prodej použitých fixních aktiv;
 - 2) použitá fixní aktiva převedená v rámci výměnného obchodu (in barter);
 - 3) použitá fixní aktiva předaná ve formě naturálních kapitálových transferů.

3.126 Prodej a předání :fixních aktiv nezahrnuje:

- (a) spotřebu fixního kapitálu (která zahrnuje předvídané obvyklé náhodné škody);

- (b) mimořádné ztráty, způsobené například suchem nebo jinými přírodními katastrofami, které se zaznamenávají jako ostatní změny objemu aktiv.

3.127 Rozlišují se tyto druhy tvorby hrubého fixního kapitálu:

- 1) obydlí;
- 2) ostatní budovy a stavby; sem patří také velká zlepšení půdy;
- 3) stroje a zařízení, například lodě, automobily a počítače;
- 4) zbraňové systémy;
- 5) pěstované biologické zdroje, např. stromy a hospodářská zvířata;
- 6) náklady na převod vlastnictví nevyroběných aktiv, jako jsou půda, smlouvy, pronájmy a licence;
- 7) výzkum a vývoj, včetně produkování volně dostupných výsledků výzkumu a vývoje. Výdaje na výzkum a vývoj se budou považovat za tvorbu fixního kapitálu až poté, co bude dosaženo vysoké úrovně spolehlivosti a srovnatelnosti odhadů členských států;
- 8) geologický průzkum a vyhodnocování nerostných ložisek;
- 9) počítačové programové vybavení (software) a databáze;
- 10) původní kulturní a umělecká díla;
- 11) ostatní práva duševního vlastnictví.

3.128 Velká zlepšení půdy zahrnují:

- (a) rekultivaci půdy mořského dna stavbou hrází, mořských hrází nebo přehrad stavěných za tímto účelem;
- (b) mýcení lesů, čištění kamenité půdy apod., které umožňuje první využití půdy pro výrobní účely;
- (c) vysoušení mokřin nebo zavlažování pouští budováním hrází, příkopů a zavlažovacích kanálů; výstavbu vlnolamů, mořských hrází nebo protipovodňových stěn za účelem prevence záplav nebo mořské či říční eroze.

Tyto činnosti mohou vést k vytvoření podstatných nových staveb, jako jsou mořské hráze, protipovodňové stěny a přehrad, ale tyto stavby nejsou využívány k výrobě jiných výrobků a služeb, nýbrž k získání většího množství nebo vyšší kvality půdy a právě tato půda, jež je nevyroběným aktivem, se využívá ve výrobě. Například přehrada postavená pro výrobu elektřiny slouží jinému účelu než přehrada postavená k zadržení moře. Pouze druhý typ přehrad se klasifikuje jako zlepšení půdy.

3.129 Tvorba hrubého fixního kapitálu zahrnuje tyto hraniční případy:

- (a) pořízení obytných člunů, prámů, mobilních příbytků a karavanů, které domácnosti používají k bydlení, a veškerých k nim přidružených staveb, jako jsou garáže;
- (b) stavby a zařízení používané pro vojenské účely;
- (c) lehké zbraně a obrněná vozidla používané nevojenskými jednotkami;
- (d) změny stavu hospodářských zvířat dlouhodobě používaných ve výrobě, například chovných zvířat, dojníc, ovcí chovaných pro vlnu a tažných zvířat;

ESA2010 – Kapitola 3 – Transakce s produkty a nevyráběnými aktivy

- (e) změny stavu dlouhodobě pěstovaných stromů, například ovocných stromů, vinné révy, kaučukovníků, palem atd.;
- (f) zlepšení použitých fixních aktiv nad rámec běžné údržby a opravy;
- (g) pořízení fixních aktiv prostřednictvím finančního leasingu;
- (h) terminální náklady, tj. vysoké náklady spojené s likvidací, např. náklady na vyřazení jaderných elektráren z provozu nebo náklady na sanaci skládek.

3.130 Tvorba hrubého fixního kapitálu nezahrnuje:

- (a) transakce zahrnované do mezispotřeby, například:
 - 1) nákup drobných nástrojů pro výrobní účely;
 - 2) běžnou údržbu a opravy;
 - 3) pořízení fixních aktiv pro použití podle smlouvy o operativním leasingu (viz také kapitola 15: Smlouvy, pronájmy a licence). U podniku, který fixní aktivum používá, je nájemné považováno za mezispotřebu. Pokud jde o vlastníka aktiva, náklady na jeho pořízení se zaznamenají jako tvorba hrubého fixního kapitálu;
- (b) transakce zaznamenávané jako změny zásob:
 - 1) jatečná zvířata včetně drůbeže;
 - 2) stromy pěstované pro dřevo (nedokončená produkce);
- (c) stroje a zařízení pořízené domácnostmi za účelem konečné spotřeby;
- (d) zisky a ztráty z držby fixních aktiv;
- (e) ztráty na fixních aktivech v důsledku katastrof, např. zničení pěstovaných aktiv a hospodářských zvířat v důsledku nákazy, na kterou se obvykle nevztahuje pojištění, nebo škody vinou mimořádných povodní, škody způsobené větrem či lesní požáry;
- (f) finanční prostředky odložené stranou nebo zařazené do rezervy bez závazku ke skutečnému nákupu nebo výstavbě konkrétního investičního majetku, např. vládní fond pro infrastrukturu.

3.131 Tvorba hrubého fixního kapitálu ve formě zlepšení použitých fixních aktiv se zaznamenává jako pořízení nových fixních aktiv stejného druhu.

3.132 Produkty duševního vlastnictví jsou výsledkem výzkumu a vývoje, bádání nebo inovací vedoucích k poznatkům, jejichž užití je omezeno právem nebo jinými prostředky ochrany.

Aktivy ve formě duševního vlastnictví jsou například:

- (a) výsledky výzkumu a vývoje;
- (b) výsledky geologického průzkumu nerostných ložisek, které se měří jako náklady na skutečně provedené zkušební vrty, letecké či jiné průzkumy, dopravu atd.;
- (c) počítačové programové vybavení (software) a velké databáze pro použití ve výrobě po dobu delší než jeden rok;
- (d) původní kulturní a umělecká díla, např. originály rukopisů, modelů, filmů, zvukových nahrávek atd.

3.133 Jak u fixních aktiv, tak u nevyráběných nefinančních aktiv náklady na převod vlastnictví, které vznikají novému vlastníkovi, zahrnují:

- (a) platby za dodání (nového nebo použitého) aktiva na požadované místo v požadované době, například platby za dopravu, instalaci, montáž atd.;

- (b) platby odborníkům nebo provize, jako jsou poplatky placené zeměměřičům, technikům, právníkům, odhadcům atd., a provize placené realitním makléřům, dražitelům apod.;
- (c) daně, které platí nový vlastník z převodu vlastnictví aktiva. Tyto daně jsou daněmi ze služeb zprostředkovatelů a případnou daní z převodu vlastnictví, ale nikoli daněmi z nakoupeného aktiva.

Všechny tyto náklady se zaznamenají jako tvorba hrubého fixního kapitálu novým vlastníkem.

Doba zachycení a ocenění tvorby hrubého fixního kapitálu

3.134 Tvorba hrubého fixního kapitálu se zachycuje v době, kdy dochází k převodu vlastnictví fixních aktiv na institucionální jednotku, která je zamýšlí použít ve výrobě.

Výjimky z tohoto pravidla tvoří:

- (a) finanční leasing, u kterého se změna vlastnictví z pronajímatele na nájemce imputuje;
- (b) tvorba hrubého fixního kapitálu ve vlastní režii, která se zachycuje v době, kdy jsou aktiva vyrobena.

3.135 Tvorba hrubého fixního kapitálu se oceňuje v kupních cenách včetně plateb za montáž a jiných nákladů na převod vlastnictví. Při výrobě ve vlastní režii se oceňuje v základních cenách podobných fixních aktiv, a nejsou-li tyto ceny k dispozici, oceňuje se ve výrobních nákladech plus přírážka na čistý provozní přebytek či smíšený důchod (u netržních výrobců se tato přírážka nepoužije).

3.136 Pořízení produktů duševního vlastnictví se oceňuje různými způsoby:

- (a) geologický průzkum nerostných ložisek: podle nákladů na skutečně provedené zkušební vrty a vývrty a nákladů vynaložených s cílem umožnit provádění zkoušek, například nákladů na letecké či jiné průzkumy;
- (b) počítačové programové vybavení (software): v kupních cenách, je-li software nakoupen na trhu, nebo v odhadované základní ceně, nebo není-li základní cena k dispozici, ve výši výrobních nákladů plus přírážka na čistý provozní přebytek (u netržních výrobců se tato přírážka nepoužije), pokud je software vyvinut interně;
- (c) původní kulturní a umělecká díla: v ceně, kterou kupující za dílo zaplatil, pokud je prodáno; pokud prodáno není, jsou přípustné tyto metody odhadu:
 - (i) podle základní ceny placené za podobná původní díla;
 - (ii) podle součtu výrobních nákladů díla plus přírážka na čistý provozní přebytek (u netržních výrobců se tato přírážka nepoužije) nebo
 - (iii) podle diskontované hodnoty očekávaných příjmů.

3.137 Úbytky použitých fixních aktiv prodejem se oceňují v základních cenách snížených o veškeré náklady na převod vlastnictví, které vynaložil prodávající.

3.138 Náklady na převod vlastnictví se mohou týkat jak vyrobených aktiv včetně fixních aktiv, tak nevyráběných aktiv, jako je půda.

V případě vyrobených aktiv jsou tyto náklady zahrnuty do kupních cen. V případě půdy a ostatních nevyráběných aktiv jsou tyto náklady odděleny od samotného nákupu a prodeje a zachycují se v samostatné položce klasifikace tvorby hrubého fixního kapitálu.

Spotřeba fixního kapitálu (P.51c)

- 3.139 *Definice:* Spotřeba fixního kapitálu (P.51c) je snížení hodnoty vlastněných fixních aktiv v důsledku běžného opotřebení a zastarání. Odhad snížení hodnoty zohledňuje ztráty fixních aktiv, které jsou důsledkem pojistitelných náhodných škod. Spotřeba fixního kapitálu zahrnuje předvídané terminální náklady, jako jsou náklady na vyřazení z provozu u jaderných elektráren či vrtných plošin pro těžbu ropy nebo náklady na sanaci skládek. Tyto terminální náklady se zachycují jako spotřeba fixního kapitálu na konci doby životnosti odpovídajícího aktiva, kdy jsou terminální náklady zaznamenány jako tvorba hrubého fixního kapitálu.
- 3.140 Spotřeba fixního kapitálu se počítá pro všechna fixní aktiva (s výjimkou zvířat), včetně práv duševního vlastnictví, velkých zlepšení půdy a nákladů na převod vlastnictví nevyráběných aktiv.
- 3.141 Spotřeba fixního kapitálu se liší od odpisů pro daňové účely a odpisů uváděných v podnikovém účetnictví. Spotřeba fixního kapitálu se odhaduje na základě stavu fixních aktiv a očekávané průměrné ekonomické životnosti jednotlivých kategorií těchto výrobků. Chybějí-li přímé informace o stavu fixních aktiv, použije se pro výpočet tohoto stavu metoda průběžné inventarizace (PIM). Stav fixních aktiv se oceňuje v kupních cenách běžného období.
- 3.142 Při výpočtu průměrné životnosti příslušných výrobků se vezmou v potaz ztráty fixních aktiv v důsledku pojistitelných náhodných škod. Za celkové hospodářství budou náhodné škody v daném účetním období rovny nebo téměř rovny průměru. U jednotlivých jednotek a skupin jednotek se mohou skutečné náhodné škody od průměrných odlišovat. V takovém případě se případné rozdíly za sektory zaznamenají jako ostatní změny objemu fixních aktiv.
- 3.143 Spotřeba fixního kapitálu se počítá lineární metodou, takže hodnota fixních aktiv se odepisuje konstantní sazbou po celou dobu životnosti daného výrobku.
- 3.144 V některých případech se používá metoda geometrického odepisování, vyžaduje-li to charakter poklesu účinnosti fixního aktiva.
- 3.145 V systému účtů se spotřeba fixního kapitálu zachycuje pod každou vyrovnávací položkou, která je uváděna v hrubém a čistém vyjádření. Hrubé vyjádření položky je bez odečtení spotřeby fixního kapitálu a čisté vyjádření položky je po odečtení spotřeby fixního kapitálu.

Změny zásob (P.52)

- 3.146 *Definice:* Změny zásob se měří jako hodnota přírůstků zásob snižená o hodnotu čerpání ze zásob a o hodnotu všech běžných ztrát na výrobcích v zásobách.
- 3.147 V důsledku fyzického znehodnocení, náhodných škod nebo drobných krádeží se mohou běžné ztráty vyskytovat u všech druhů výrobků v zásobách, například:
- (a) ztráty na materiálu;

- (b) ztráty na nedokončené produkci;
- (c) ztráty na hotových výrobcích;
- (d) ztráty na zboží určeném k dalšímu prodeji (např. krádeže v obchodech).

3.148 Zásoby se skládají z těchto kategorií:

(a) materiál:

materiál tvoří všechny produkty, které se skladují se záměrem jejich použití pro mezispotřebu při výrobě; patří sem také produkty, které mají v zásobách vládní instituce. Položky, jako jsou zlato, diamanty apod., se zachycují jako materiál, pokud jsou určeny pro průmyslové použití nebo pro jinou výrobu;

(b) nedokončená produkce:

nedokončenou produkci tvoří vyráběná produkce, která ještě není dokončena. Zachycuje se v zásobách svého výrobce. Může mít různé podoby, například:

- 1) rostoucí plodiny;
- 2) stromy a hospodářská zvířata v růstu;
- 3) nedokončené stavby (vyjma staveb, které jsou stavěny na základě předem uzavřené smlouvy o prodeji nebo ve vlastní režii; tyto dva případy se pojmají jako tvorba fixního kapitálu);
- 4) jiná nedokončená fixní aktiva, např. lodě a vrtné plošiny pro těžbu ropy;
- 5) částečně dokončený výzkum pro právní nebo poradenskou dokumentaci;
- 6) částečně dokončená výroba filmu;
- 7) částečně dokončené počítačové programy.

Nedokončená produkce se zachycuje u každého výrobního procesu, který na konci daného období není dokončen. To má význam pro čtvrtletní účty; příkladem je růst zemědělských plodin, který v rámci jednoho čtvrtletí neskončí.

Ke snížení nedokončené produkce dochází při dokončení výrobního procesu. V tom okamžiku se veškerá nedokončená produkce změní na hotové produkty;

(c) hotové výrobky:

hotové produkty jako součástí zásob se skládají z produkce, kterou výrobce při dodání jiným institucionálním jednotkám nezamýšlí dále zpracovávat;

(d) zboží určené k dalšímu prodeji:

zbožím určeným k dalšímu prodeji jsou výrobky pořízené za účelem dalšího prodeje beze změny jejich současného stavu.

Doba zachycení a ocenění změn zásob

3.149 Doba zachycení a ocenění změn zásob je v souladu s dobou zachycení a oceněním ostatních transakcí s produkty. To se týká zejména mezispotřeby (např. u materiálu), produkce (např. u nedokončené produkce a produkce vznikající skladováním zemědělských produktů) a tvorby hrubého fixního kapitálu (např. u nedokončené produkce). Pokud jsou výrobky zpracovávány v zahraničí a je to spojeno se změnou ekonomického vlastnictví, zahrnou se tyto výrobky do vývozu (a následně do dovozu). Tento vývoz se odrazí v souběžném snížení zásob a odpovídající

pozdější dovoz se zaznamená jako zvýšení zásob, nejsou-li dovezené výrobky okamžitě prodány nebo užity.

- 3.150 Při měření změn zásob se výrobky vstupující do zásob oceňují v okamžiku vstupu a výrobky čerpané ze zásob se oceňují v okamžiku čerpání.
- 3.151 Pro ocenění výrobků při změnách zásob se používají tyto ceny:
- (a) produkce hotových výrobků převáděných do zásob výrobce se oceňuje, jako by tyto výrobky byly v daném okamžiku prodány za běžné základní ceny;
 - (b) přírůstky nedokončené produkce se oceňují úměrně k odhadnuté běžné základní ceně hotového produktu;
 - (c) úbytky nedokončené produkce v důsledku čerpání ze zásob při dokončení produkce se oceňují v běžných základních cenách nedokončeného produktu;
 - (d) výrobky převedené ze zásob za účelem jejich prodeje se oceňují v základních cenách;
 - (e) zboží určené k dalšímu prodeji vstupující do zásob velkoobchodníků, maloobchodníků apod. se oceňuje ve skutečných nebo odhadnutých kupních cenách obchodníka;
 - (f) zboží určené k dalšímu prodeji čerpané ze zásob se oceňuje v kupních cenách, za které může být nahrazeno v době čerpání, nikoli v cenách platných v době, kdy bylo pořízeno.
- 3.152 Ztráty v důsledku fyzického znehodnocení, pojistitelných náhodných škod nebo drobných krádeží se zachycují a oceňují takto:
- (a) u materiálu: jako materiál skutečně čerpaný ze zásob za účelem jeho spotřebování ve výrobě (pro mezispotřebu);
 - (b) u nedokončené produkce: jako snížení přírůstku produkce připadajícího na výrobu provedenou ve stejném období;
 - (c) u hotových výrobků a zboží určeného k dalšímu prodeji: jako čerpání ze zásob neznehodnocených výrobků či zboží v běžných cenách.
- 3.153 V případě nedostatku informací se používají tyto metody pro přibližný odhad změny zásob:
- (a) jestliže se objem zásob mění pravidelně, přijatelnou metodou pro přibližný odhad je vynásobení změny objemu zásob průměrnými cenami v daném období. V případě zásob uživatelů, velkoobchodníků nebo maloobchodníků se použijí kupní ceny; v případě zásob v držení jejich výrobců se použijí základní ceny;
 - (b) jsou-li ceny dotyčných výrobků stálé, nevede kolísání objemu zásob k tomu, že by se aproximace spočívající v odhadnutí změny zásob vynásobením změny objemu průměrnou cenou stala neplatnou;
 - (c) pokud se v průběhu účetního období podstatně mění jak objem, tak ceny zásob, je nutné použít složitější metody aproximace. Může jít například o čtvrtletní oceňování změn zásob nebo použití informací o rozložení výkyvů v průběhu účetního období (výkyvy mohou být největší na konci kalendářního roku, během sklizně apod.);
 - (d) jsou-li k dispozici informace o hodnotách na začátku a na konci období (např. v případě velkoobchodu nebo maloobchodu, kde často existují zásoby mnoha různých produktů), ale nikoli samostatné informace o cenách a objemech, změny objemu mezi začátkem a koncem

ESA2010 – Kapitola 3 – Transakce s produkty a nevyráběnými aktivy
období se odhadnou. Změny objemu lze odhadnout například na základě odhadu stálých
dob obratu zásob u jednotlivých produktů.

Sezónní změny cen mohou odrážet změnu kvality, např. ceny při výprodeji nebo mimo sezónní
ceny ovoce a zeleniny. Tyto změny kvality se považují za změny objemu.

Čisté pořízení cenností (P.53)

3.154 *Definice:* Cennosti jsou nefinanční výrobky, které se prvotně neužívají pro výrobu nebo spotřebu;
v průběhu času se za normálních podmínek (fyzicky) neznehodnocují a jsou pořízovány a drženy
především pro uchování hodnoty.

3.155 K cennostem patří tyto druhy výrobků:

- (a) drahé kameny a drahé kovy, například diamanty, neměnové zlato, platina, stříbro atd.;
- (b) starožitnosti a ostatní umělecké předměty, například obrazy, sochy atd.;
- (c) ostatní cennosti, jako jsou klenoty zhotovené z drahých kamenů a drahých kovů
a sběratelské předměty.

3.156 Tyto druhy výrobků se zachycují jako pořízení nebo úbytek cenností například v těchto případech:

- (a) pořízení nebo úbytek neměnového zlata, stříbra atd. u centrálních bank a ostatních
finančních zprostředkovatelů;
- (b) pořízení nebo úbytek těchto výrobků u podniků, jejichž hlavní ani vedlejší činnost nezahrnuje
výrobu takovýchto druhů výrobků ani obchodování s nimi. Toto pořízení nebo úbytek se
u těchto podniků nezahrnuje do mezispotřeby ani do tvorby fixního kapitálu;
- (c) pořízení nebo úbytek těchto výrobků u domácností. Toto pořízení se nezahrnuje do výdajů
na konečnou spotřebu domácností;

V ESA se na základě konvence jako pořízení nebo úbytek cenností zachycují také tyto případy:

- (a) pořízení nebo úbytek těchto výrobků u klenotníků a obchodníků s uměleckými předměty
(podle obecné definice cenností by se pořízení těchto výrobků klenotníky a obchodníky
s uměleckými předměty mělo zachycovat jako změny zásob);
- (b) pořízení nebo úbytek těchto výrobků v muzeích (podle obecné definice cenností by se
pořízení těchto výrobků muzeem mělo zachycovat jako tvorba fixního kapitálu).

Díky této konvenci není nutná častá reklasifikace mezi třemi hlavními druhy tvorby kapitálu, tj. mezi
čistým pořízením cenností, tvorbou fixního kapitálu a změnami zásob, např. v případě transakcí
s takovýmito výrobky mezi domácnostmi a obchodníky s uměleckými předměty.

3.157 Výroba cenností se oceňuje v základních cenách. Veškerá ostatní pořízení cenností se oceňují
v kupních cenách za ně zaplacených včetně veškerých poplatků nebo provizí zprostředkovatelů.
Při nákupu od obchodníků se zahrnují také obchodní rozpětí. Úbytky cenností se oceňují v cenách,
které obdržel prodávající, po odečtení veškerých poplatků a provizí zaplacených
zprostředkovatelům. Čisté pořízení cenností se mezi rezidentskými sektory vyruší a zůstanou
pouze rozpětí zprostředkovatelů a obchodníků.

Vývoz a dovoz zboží a služeb (P.6 A P.7)

- 3.158 *Definice:* Vývoz zboží a služeb se skládá z transakcí se zbožím a službami (prodejů, směn a darů) směřujících od rezidentů k nerezidentům.
- 3.159 *Definice:* Dovož zboží a služeb se skládá z transakcí se zbožím a službami (nákupů, směn a darů) směřujících od nerezidentů k rezidentům.
- 3.160 Vývoz a dovoz zboží a služeb nezahrnuje:
- (a) obchod prostřednictvím zahraničních afilací, tj.:
 - 1) dodávky nerezidentských afilací rezidentských podniků nerezidentům, např. prodej v zahraničí realizovaný zahraničními afilacemi nadnárodního podniku vlastněného nebo ovládaného rezidenty;
 - 2) dodávky rezidentských afilací nerezidentských podniků rezidentům, např. prodej realizovaný tuzemskými afilacemi zahraničního nadnárodního podniku;
 - (b) toky prvotních důchodů mezi rezidenty a nerezidenty, jako jsou náhrady zaměstnancům, úroky a příjmy z přímých investic. Příjmy z přímých investic mohou obsahovat neoddelitelnou část připadající na poskytování různých služeb, např. školení zaměstnanců, manažerských služeb a využívání patentů a ochranných známek;
 - (c) přeshraniční prodej nebo nákup finančních aktiv nebo nevyráběných aktiv, jako je půda.
- 3.161 Dovož a vývoz zboží a služeb se rozlišuje na:
- (a) dodávky uvnitř EU;
 - (b) dovoz ze zemí mimo EU a vývoz do zemí mimo EU.
- Oba uvedené typy se však označují jako dovoz a vývoz.

Vývoz a dovoz zboží (P.61 a P.71)

- 3.162 K dovozu a vývozu zboží dochází, když se mění ekonomické vlastnictví zboží mezi rezidenty a nerezidenty. To platí bez ohledu na odpovídající fyzický pohyb zboží přes hranice.
- 3.163 U dodávek mezi přidruženými podniky (pobočka, dceřiná společnost nebo zahraniční afilace): při každé dodávce zboží mezi přidruženými podniky se imputuje změna ekonomického vlastnictví. Platí to však pouze v případě, že provozovna přijímající zboží přebírá odpovědnost za rozhodování o nabídce a cenách, za které je její produkce dodávána na trh.
- 3.164 K vývozu zboží, aniž zboží překročilo hranice země, dochází v těchto případech:
- (a) zboží vyrobené rezidentskými jednotkami působícími v mezinárodních vodách a přímo prodané nerezidentům v zahraničí. K příkladům takového zboží patří ropa, zemní plyn, produkty rybolovu či produkty získané v rámci námořní záchranné služby;
 - (b) dopravní prostředky nebo jiná mobilní zařízení, které nejsou vázány na pevné místo;
 - (c) zboží, které bylo po změně vlastnictví ztraceno nebo zničeno, avšak dříve, než překročilo hranice vyvázející země;
 - (d) obchodní služby (*merchandising*), tj. nákup zboží rezidentem od nerezidenta a jeho následný prodej jinému nerezidentovi, aniž zboží vstoupilo do národního hospodářství obchodníka.

K analogickým případům dochází u dovozu zboží.

- 3.165 Dovoz a vývoz zboží zahrnují transakce mezi rezidenty a nerezidenty, které se týkají:
- (a) neměnového zlata;
 - (b) stříbra v prutech, diamantů a ostatních drahých kovů a drahých kamenů;
 - (c) papírových peněz a mincí, které nejsou v oběhu, a nevydaných cenných papírů (které se oceňují jako výrobky, a nikoli v nominální hodnotě);
 - (d) elektřiny, plynu a vody;
 - (e) živá zvířata přepravovaná přes hranice;
 - (f) poštovních balíků;
 - (g) vývozu, který uskutečňují vládní instituce, včetně zboží financovaného z grantů a půjček;
 - (h) zboží převáděného do vlastnictví nebo z vlastnictví organizací vytvářejících rezervní zásoby (*buffer stock organizations*) pro vyrovnání nabídky a poptávky;
 - (i) výrobků dodávaných rezidentským podnikem jeho nerezidentským afilacím, s výjimkou výrobků určených ke zpracování;
 - (j) výrobků obdržených rezidentským podnikem od jeho nerezidentských afilací, s výjimkou výrobků určených ke zpracování;
 - (k) pašovaného zboží nebo produktů neohlášených pro daňové účely, např. pro účely dovozních cel a DPH;
 - l) jiných neevidovaných dodávek, jako jsou dary a dodávky v menší než stanovené minimální hodnotě.
- 3.166 Do dovozu a vývozu zboží se nezahrnují tyto druhy výrobků, i když překročí státní hranice:
- (a) zboží v tranzitu;
 - (b) zboží dodávané na vlastní velvyslanectví, vojenské základny nebo jiné enklávy dané země, které se nacházejí uvnitř státních hranic jiné země, nebo z těchto velvyslanectví, základen či enkláv;
 - (c) dopravní prostředky a jiné druhy pohyblivých zařízení, které opouštějí zemi dočasně a beze změny ekonomického vlastnictví, např. stavební zařízení pro montážní nebo stavební účely v zahraničí;
 - (d) stroje zařízení a jiné výrobky zaslané do zahraničí pro zpracování, údržbu, servis nebo opravu; což se týká také výrobků zpracovávaných v zahraničí na zakázku, pokud u nich dochází k podstatné fyzické změně;
 - (e) ostatní výrobky, které zemi opouštějí dočasně a obvykle se do jednoho roku vracejí, a to v původním stavu a beze změny ekonomického vlastnictví.
- Jde například o výrobky zaslané do zahraničí pro výstavní a zábavní účely, výrobky poskytnuté na operativní leasing, včetně leasingu na několik let, a zboží, které bylo vráceno, aniž bylo prodáno nerezidentovi;
- (f) zboží určené pro komisioní prodej, které bylo ztraceno nebo zničeno po překročení hranice, ale před změnou vlastnictví.
- 3.167 Dovoz a vývoz zboží se zachycuje v době, kdy dochází ke změně vlastnictví zboží. Změna vlastnictví se považuje za uskutečněnou v okamžiku, kdy ji účastníci transakce zaznamenají ve

svých účetních knihách nebo v účetnictví. Tento okamžik se nemusí shodovat s jednotlivými etapami smluvního procesu, například s:

- (a) dobou vzniku smluvního závazku (den uzavření smlouvy);
- (b) dobou dodání zboží a služeb a vzniku nároku na platbu (den převodu);
- (c) dobou vyrovnání tohoto nároku (den zaplacení).

3.168 Dovoz a vývoz zboží se oceňují v cenách FOB na hranice vyvážející země. Cenou FOB se rozumí:

- (a) hodnota zboží v základních cenách
- (b) plus související náklady na dopravní a distribuční služby až do místa na hranici, včetně nákladů na nakládku na dopravní prostředek pro další přepravu
- (c) plus veškeré daně minus dotace na vyvážené zboží; u dodávek uvnitř EU sem patří DPH a ostatní daně z tohoto zboží placené ve vyvážející zemi.

V tabulce dodávek a užití a v symetrické input-output tabulce se dovoz zboží za jednotlivé skupiny produktů oceňuje v cenách CIF na hranice dovážející země.

3.169 *Definice:* Cena CIF je cena zboží dodaného na hranice dovážející země nebo cenou služby poskytnuté rezidentovi před zaplacením jakýchkoli dovozních cel nebo jiných daní z dovozu a dopravních a obchodních přírůžek v této zemi.

3.170 Za určitých okolností může být nutné cenu FOB měřit zástupným nebo náhradním způsobem, například:

- (a) směna zboží se oceňuje v základních cenách, které by byly obdrženy, kdyby bylo dané zboží prodáno za peníze;
- (b) transakce mezi přidruženými podniky: zpravidla se použijí skutečné hodnoty převodu. Pokud se však odlišují od tržních cen, nahradí se odhadnutým ekvivalentem tržní ceny;
- (c) výrobky převedené na základě finančního leasingu: výrobky se ocení na základě kupní ceny zaplacené pronajímatelem, nikoli podle kumulativní hodnoty plateb nájemného;
- (d) dovoz zboží odhadovaný na základě celních údajů (u obchodu se zeměmi mimo EU) nebo informací Intrastatu (u obchodu uvnitř EU). Žádný z těchto dvou zdrojů údajů nepoužívá ocenění FOB; první z nich používá hodnotu CIF na hranicích EU a druhý hodnotu CIF na hranicích členských států. Jelikož hodnoty FOB se používají pouze na nejvyšší úrovni agregace a hodnoty CIF se používají na úrovni skupin produktů, použijí se tyto úpravy na nejvyšší úrovni agregace, přičemž příslušná úprava se nazývá úprava CIF/FOB;
- (e) dovoz a vývoz zboží odhadované na základě informací ze šetření nebo na základě různých druhů informací zjištěných případ od případu. V takovýchto případech se získá celková hodnota prodeje v členění podle produktů. Odhad je založen na kupních cenách, a nikoli na hodnotách FOB.

Vývoz a dovoz služeb (P.62 a P.72)

3.171 *Definice:* Vývoz služeb se skládá ze všech služeb poskytnutých rezidenty nerezidentům.

3.172 *Definice:* Dovoz služeb se skládá ze všech služeb poskytnutých nerezidenty rezidentům.

3.173 Vývoz služeb zahrnuje tyto případy:

- (a) doprava vyváženého zboží poté, co opustilo hranice vyvázející země, pokud ji poskytuje rezidentský dopravce (případy 2 a 3 v tabulce 3.3);
- (b) doprava dováženého zboží rezidentským dopravcem:
 - 1) na hranici vyvázející země při ocenění zboží cenami FOB, z důvodu kompenzace hodnoty dopravy zahrnuté v hodnotě FOB (případ 3 v tabulce 3.4);
 - 2) na hranici dovázející země při ocenění zboží cenami CIF, z důvodu kompenzace hodnoty dopravy zahrnuté v hodnotě CIF (případy 3 a 2 CIF v tabulce 3.4);
- (c) doprava zboží poskytovaná rezidenty pro nerezidenty, která nezahrnuje dovoz ani vývoz zboží (např. doprava zboží, které neopouští zemi jako vývoz, nebo doprava zboží na jiném než tuzemském území);
- (d) přeprava cestujících provozovaná rezidentskými dopravci pro nerezidenty;
- (e) zpracování a opravy prováděné pro nerezidenty; tyto činnosti se zaznamenávají v čistých hodnotách, tj. jako vývoz služeb, s vyloučením hodnoty zpracovávaných nebo opravovaných výrobků;
- (f) instalace zařízení v zahraničí v případě projektů, které mají ze své povahy omezenou dobu trvání;
- (g) finanční služby poskytnuté nerezidentům rezidenty, zahrnující explicitní i implicitní poplatky za služby, například FISIM;
- (h) pojišťovací služby poskytované nerezidentům rezidenty, ve výši implicitního poplatku za službu;
- (i) výdaje nerezidentských turistů a pracovníků na služebních cestách. Tyto výdaje se klasifikují jako služby; pro účely tabulek dodávek a užití a symetrické input-output tabulky je nezbytné členění podle jednotlivých produktů, kterých se výdaje týkají;
- (j) výdaje nerezidentů na zdravotnické a vzdělávací služby poskytované rezidenty; sem patří poskytování těchto služeb jak v tuzemsku, tak v zahraničí;
- (k) služby bydlení v rekreačních obydlích obývaných vlastníky, kteří jsou nerezidenty (viz odstavec 3.77);
- (l) autorské odměny (*royalties*) a licenční poplatky, které platí nerezidenti rezidentům a jejichž příjem je spojen s povoleným používáním práv duševního vlastnictví, například patentů, autorských práv, ochranných známek, průmyslových postupů, franšíz atd. a s používáním vyrobených originálů nebo prototypů, jako jsou rukopisy, obrazy atd. na základě licenčních smluv.

3.174 Odpovídající seznam pro dovoz služeb je zrcadlovým obrazem seznamu pro vývoz služeb uvedeného v odstavci 3.173; podrobnější popis je zapotřebí pouze u níže uvedených případů dovozu služeb.

3.175 Dovoz dopravních služeb zahrnuje tyto příklady:

- (a) doprava vyváženého zboží na hranici vyvázející země, pokud ji poskytuje nerezidentský dopravce, z důvodu kompenzace hodnoty dopravy zahrnuté v hodnotě FOB vyváženého zboží (případ 4 v tabulce 3.3);
- (b) doprava dováženého zboží nerezidentským dopravcem:

- 1) od hranice vyvážející země, pokud je poskytována jako samostatná dopravní služba a dovážené zboží se oceňuje cenami FOB (případy 4 a 5 FOB v tabulce 3.4);
 - 2) od hranice dovážející země, pokud je poskytována jako samostatná dopravní služba a dovážené zboží se oceňuje cenami CIF (v tomto případě je hodnota dopravy mezi hranicemi vyvážející a dovážející země již zahrnuta v hodnotě CIF daného zboží; případ 4 v tabulce 3.4);
- (c) doprava zboží nerezidenty prováděná pro rezidenty, která nezahrnuje dovoz ani vývoz zboží (např. doprava zboží v tranzitu nebo doprava na jiném než tuzemském území);
- (d) mezinárodní nebo tuzemská přeprava cestujících provozovaná nerezidentskými dopravci pro rezidenty.

Dovoz dopravních služeb nezahrnuje dopravu vyváženého zboží poté, co opustilo hranice vyvážející země, pokud ji poskytuje nerezidentský dopravce (případy 5 a 6 v tabulce 3.3). Jelikož se vývoz zboží oceňuje v cenách FOB, považují se veškeré takovéto dopravní služby za transakce mezi nerezidenty, tj. mezi nerezidentským dopravcem a nerezidentským dovozcem. To platí i v případě, že tyto dopravní služby na základě vývozního kontraktu CIF hradí vývozce.

3.176 Pokud jde o přímé nákupy rezidentů v zahraničí, jsou dovozem veškeré nákupy výrobků a služeb uskutečňované rezidenty během zahraničních cest ze služebních nebo osobních důvodů. Je však třeba rozlišovat dvě kategorie, protože vyžadují odlišné zacházení:

- (a) veškeré výdaje související s prací vynaložené na služebních cestách jsou mezispotřebou;
- (b) všechny ostatní výdaje vynaložené na služebních nebo jiných cestách jsou výdajem na konečnou spotřebu domácností.

3.177 Dovoz a vývoz služeb se zachycuje v době, kdy jsou služby poskytnuty. Tato doba se shoduje s dobou, kdy jsou služby vyprodukovány. Dovoz služeb se oceňuje v kupních cenách, vývoz služeb v základních cenách.

Tabulka 3.3 - Zachycení dopravy vyváženého zboží

Tuzemsko		Území mezi tím		Území vyvážející země	
1. rezidentský dopravce =>		2. rezidentský dopravce =>		3. rezidentský dopravce =>	
4. nerezidentský dopravce =>		5. nerezidentský dopravce =>		6. nerezidentský dopravce =>	

	Vývoz zboží (FOB)	Vývoz služeb	Dovoz zboží (CIF/FOB)	Dovoz služeb
1.	x	-	-	-
2.	-	x	-	-
3.	-	x	-	-
4.	x	-	-	x
5.	-	-	-	-
6.	-	-	-	-

- 3.178 Vysvětlení tabulky: první část tabulky ukazuje, že existuje šest možností dopravy vyváženého zboží v závislosti na tom, zda je dopravcem rezident nebo nerezident a zda se doprava uskutečňuje: z místa v tuzemsku ke státní hranici, od státní hranice k hranici dovážející země nebo od hranice dovážející země na místo určení v dovážející zemi. Ve druhé části tabulky je pro každou z těchto šesti možností uvedeno, zda se mají dopravní náklady zaznamenat jako vývoz zboží, vývoz služeb, dovoz zboží nebo dovoz služeb.

Tabulka 3.4 - Zachycení dopravy dováženého zboží

Tuzemsko		Území mezi tím		Území vyvázející země	
1. rezidentský dopravce <=		2. rezidentský dopravce <=		3. rezidentský dopravce <=	
4. nerezidentský dopravce <=		5. nerezidentský dopravce <=		6. nerezidentský dopravce <=	

	Ocenění dováženého zboží	Dovoz zboží	Dovoz služeb	Vývoz zboží (FOB)	Vývoz služeb
1.	CIF/FOB	-	-	-	-
2.	FOB	-	-	-	-
	CIF	x	-	-	x
3.	CIF/FOB	x	-	-	x
4.	CIF/FOB	-	x	-	-
	FOB	-	x	-	-
5.	CIF	x	-	-	-
	CIF/FOB	x	-	-	-

- 3.179 Vysvětlení tabulky: první část tabulky ukazuje, že existuje šest možností dopravy dováženého zboží v závislosti na tom, zda je dopravcem rezident nebo nerezident a zda se doprava uskutečňuje: z místa ve vyvázející zemi k hranici této vyvázející země, od hranice vyvázející země k hranici dovážející země a od státní hranice na místo určení v tuzemsku. Ve druhé části tabulky je pro každou z těchto šesti možností uvedeno, zda se mají dopravní náklady zaznamenat jako dovoz zboží, dovoz služeb, vývoz zboží nebo vývoz služeb. V některých situacích (případy 2 a 5) závisí způsob zaznamenávání na principu ocenění použitým pro dovážené zboží. Je třeba mít na paměti, že převod ocenění dováženého zboží z cen CIF na ceny FOB se skládá z:

- úpravy CIF/FOB, tj. přechodu z 2 CIF na 2 FOB (dochází ke snížení celkového dovozu a vývozu);
- reklasifikace CIF/FOB, tj. přechodu z 5 CIF na 5 FOB (celkový dovoz a vývoz se nemění).

Transakce s použitými výrobky

- 3.180 *Definice:* Použité výrobky jsou výrobky (jiné než zásoby), které již měly uživatele.
- 3.181 Použité výrobky zahrnují:
- budovy a další výrobky charakteru fixního kapitálu, které byly prodány výrobními jednotkami jiným jednotkám:

- 1) pro další používání v nezměněném stavu;
 - 2) za účelem zbourání nebo demontáže; výsledné produkty (např. železný šrot) se stanou surovinou pro výrobu nových výrobků (např. oceli);
- (b) cennosti, které jednotka prodala jiné jednotce;
- (c) předměty dlouhodobé spotřeby, které domácnosti prodaly jiným jednotkám:
- 1) pro další používání v nezměněném stavu;
 - 2) pro rozebrání a přeměnu na demoliční materiál;
- (d) předměty krátkodobé spotřeby (např. starý papír, hadry, staré oděvy, staré lahve atd.), které byly prodány libovolnou jednotkou buď k opětovnému použití, nebo jako surovina pro výrobu nových výrobků.

Převody použitých výrobků se zachycují jako záporné výdaje (pořízení) u prodávajícího a jako kladné výdaje (pořízení) u kupujícího.

3.182 Uvedená definice použitých výrobků má tyto důsledky:

- (a) když se prodej použitého fixního aktiva nebo cennosti uskuteční mezi dvěma rezidentskými výrobci, pak se kladné a záporné hodnoty zaznamenané jako tvorba hrubého fixního kapitálu, s výjimkou nákladů na převod vlastnictví, za celkové hospodářství vzájemně vyruší;
- (b) když je použité nemovité fixní aktivum (např. budova) prodáno nerezidentovi, pojmá se to tak, že tento nerezident koupil finanční aktivum, tj. účast v hypotetické rezidentské jednotce. Pak se předpokládá, že tato hypotetická rezidentská jednotka koupila toto fixní aktivum. Prodej a nákup fixního aktiva se uskuteční mezi rezidentskými jednotkami;
- (c) v případě vývozu použitého movitého fixního aktiva, například lodi nebo letadla, se v hospodářství nezaznamená žádná kladná tvorba hrubého fixního kapitálu, která by vyrovnávala zápornou tvorbu hrubého fixního kapitálu u prodávajícího;
- (d) předměty dlouhodobé spotřeby, jako jsou dopravní prostředky, mohou být v závislosti na vlastníkovi a účelu jejich použití klasifikovány jako fixní aktiva nebo jako spotřebitelské předměty dlouhodobé spotřeby. Jestliže je vlastnictví takového předmětu převedeno z podniku na domácnost za účelem konečné spotřeby, zaznamená se u podniku záporná tvorba hrubého fixního kapitálu a u domácnosti kladný výdaj na spotřebu. Pokud je vlastnictví takového předmětu převedeno z domácnosti na podnik, zachytí se u domácnosti záporný výdaj na konečnou spotřebu a u podniku kladná tvorba hrubého fixního kapitálu;
- (e) transakce s použitými cennostmi se zaznamenávají jako pořízení cenností (kladná tvorba hrubého kapitálu) u kupujícího a jako úbytek cenností (záporná tvorba hrubého kapitálu) u prodávajícího. V případě transakcí s nerezidenty se zaznamená dovoz nebo vývoz zboží. Prodej cennosti domácností se nezachycuje jako záporný výdaj na konečnou spotřebu;
- (f) když vládní instituce prodají do zahraničí použité vojenské předměty dlouhodobé spotřeby, tento prodej se zaznamená jako vývoz zboží a jako záporná tvorba hrubého fixního kapitálu u vládních institucí.

3.183 Transakce s použitými výrobky se zachycují v době změny vlastnictví. Použijí se principy ocenění příslušné pro dotčený typ transakce s produkty.

Čisté pořízení nevyráběných aktiv (NP)

- 3.184 *Definice:* Nevyráběná aktiva jsou tvořena aktivy, která nebyla vyrobena ve vymezených hranicích výroby a která mohou být použita při výrobě výrobků a služeb.
- 3.185 U čistého pořízení nevyráběných aktiv se rozlišují tři kategorie
- čisté pořízení přírodních zdrojů (NP.1);
 - čisté pořízení smluv, pronájmů a licencí (NP.2);
 - čistý nákup goodwillu a marketingových aktiv (NP.3).

3.186 Přírodní zdroje zahrnují tyto kategorie:

- půdu;
- nerostné a energetické rezervy;
- nepěstované biologické zdroje;
- vodní zdroje;
- vyšlácí a komunikační frekvence;
- ostatní přírodní zdroje.

Do přírodních zdrojů se nezařazují pěstované biologické zdroje, které patří k vyrobeným aktivům. Nákup nebo prodej pěstovaných biologických zdrojů se nezaznamenává jako čisté pořízení přírodních zdrojů, nýbrž jako tvorba fixního kapitálu. Jako pořízení přírodních zdrojů se nezachycují ani platby za dočasné užívání přírodních zdrojů; ty se zaznamenávají jako renta, popřípadě pachtovné, tj. jako důchod z vlastnictví (viz kapitola 15: Smlouvy, pronájmy a licence).

3.187 Půda je definována jako pozemek včetně půdního povrchu a přidružených vodních ploch. K přidruženým vodním plochám patří veškeré vnitrozemské vody (vodní nádrže, jezera, řeky atd.), na které mohou být uplatněna vlastnická práva.

3.188 Položka půda nezahrnuje:

- budovy nebo jiné stavby, které jsou postaveny na půdě nebo jí procházejí (například silnice a tunely);
- vinohrady, ovocné nebo jiné sady a rostoucí plodiny atd.;
- podzemní aktiva;
- nepěstované biologické zdroje;
- podzemní vodní zdroje.

Aktiva uvedená v písmenech (a) a (b) jsou vyrobenými fixními aktivy a aktiva v písmenech (c), (d) a (e) jsou druhy nevyráběných aktiv.

3.189 Pořízení a úbytky půdy a ostatních přírodních zdrojů se oceňují v běžných tržních cenách existujících v době pořízení nebo úbytku. Transakce s přírodními zdroji se zaznamenávají ve stejné hodnotě na účtech kupujícího i na účtech prodávajícího. Tato hodnota nezahrnuje náklady na převod vlastnictví přírodního zdroje. Náklady na převod vlastnictví se pojmají jako tvorba hrubého fixního kapitálu.

3.190 Smlouvy, pronájmy a licence jako nevyráběná aktiva se skládají z těchto tříd:

- obchodovatelný provozní pronájem;

ESA2010 – Kapitola 3 – Transakce s produkty a nevyráběnými aktivy

- (b) povolenky na využívání přírodních zdrojů, např. rybolovné kvóty;
- (c) povolení k provádění specifických činností, např. emisní povolenky a licence k provozování omezeného počtu kasin či k provozování taxislužby v určité oblasti;
- (d) výhradní práva na budoucí výrobky a služby, např. smlouvy fotbalistů či výhradní právo vydavatele vydat nová díla určitého jmenovaného autora.

3.191 Smlouvy, pronájmy a licence jakožto kategorie nevyráběných aktiv nezahrnují operativní leasing těchto aktiv; platby v rámci operativního leasingu se zaznamenávají jako mezipotřeba.

Hodnota pořízení a úbytků smluv, pronájmů a licencí neobsahuje související náklady na převod vlastnictví. Náklady na převod vlastnictví jsou složkou tvorby hrubého fixního kapitálu.

3.192 *Definice:* Hodnota goodwillu a marketingových aktiv je rozdíl mezi hodnotou placenou za podnik za předpokladu trvání jeho činnosti a součtem jeho aktiv snížených o součet jeho závazků. Pro výpočet celkové hodnoty aktiv snížených o závazky se zvláště určí a ocení každé jednotlivé aktivum a závazek.

3.193 Goodwill se zaznamenává pouze v případě, že je jeho hodnota doložena tržní transakcí, například prodejem celé korporace. Jsou-li určitá marketingová aktiva prodána individuálně a odděleně od celé korporace, jejich prodej se zachytí v této položce.

3.194 Čisté pořízení nevyráběných aktiv se zachycuje na kapitálovém účtu sektorů, celkového hospodářství a nerezidentů.

Kapitola 4 ROZDĚLOVACÍ TRANSAKCE

4.01 *Definice:* Rozdělovací transakce jsou transakce, jimiž se přidaná hodnota vytvořená výrobou rozděluje mezi práci, kapitál a vládní instituce, a transakce přerozděluující důchody a jmění.

Rozlišuje se mezi běžnými a kapitálovými transfery, přičemž kapitálové transfery přerozdělují úspory nebo jmění spíše než důchody.

Náhrady zaměstnancům (D.1)

4.02 *Definice:* Náhrady zaměstnancům (D.1) se definují jako celková odměna, peněžní nebo naturální, kterou má zaplatit zaměstnavatel zaměstnanci za jím provedenou práci v daném účetním období.

Náhrady zaměstnancům se skládají z těchto složek:

- (a) mzdy a platy (D.11):
 - mzdy a platy peněžní,
 - mzdy a platy naturální;
- (b) sociální příspěvky zaměstnavatelů (D.12):
 - skutečné sociální příspěvky zaměstnavatelů (D.121):
 - skutečné penzijní příspěvky zaměstnavatelů (D.1211),
 - skutečné příspěvky zaměstnavatelů jiné než penzijní (D.1212);
 - imputované sociální příspěvky zaměstnavatelů (D.122):
 - imputované penzijní příspěvky zaměstnavatelů (D.1221),
 - imputované příspěvky zaměstnavatelů jiné než penzijní (D.1222).

Mzdy a platy (D.11)

Mzdy a platy peněžní

4.03 Peněžní mzdy a platy zahrnují sociální příspěvky, daně z důchodů a ostatní platby, které platí zaměstnanci, včetně těch, které jsou sráženy zaměstnavatelem a odváděny přímo do programů sociálního pojištění, daňovým úřadům atd. za zaměstnance.

Mzdy a platy peněžní zahrnují tyto druhy odměn:

- (a) základní mzdy a platy vyplácené v pravidelných intervalech;
- (b) příplatky, například za práci přesčas, v noci, o víkendy či ve ztíženém nebo nebezpečném prostředí;
- (c) příspěvky na životní náklady, místní příspěvky a vystěhovalecké příspěvky;
- (d) prémie nebo jiné výjimečné platby související s celkovou výkonností podniku a vyplácené v rámci motivačních programů; prémie založené na produktivitě nebo zisku, vánoční a novoroční prémie s výjimkou sociálních dávek pro zaměstnance (viz odstavec 4.07 písm. (c); tzv. 13. a 14. měsíční plat, označovaný také jako doplňkový plat v roce;

- (e) příspěvky na dopravu do zaměstnání a ze zaměstnání mimo příspěvky nebo náhrady za cestovné, odlučné, příplatky na stěhování a náklady na reprezentaci, které vznikly při plnění jejich pracovních povinností (viz odst. 4.07 písm. (a));
- (f) náhrady za placené volno v případech státních svátků, úředně povolené volno nebo roční dovolené;
- (g) provize, spropitné, odměny za účast na zasedáních a odměny členů správních orgánů vyplácené zaměstnancům;
- (h) platby zaměstnavatelů zaměstnancům v rámci programů spoření;
- (i) výjimečné platby zaměstnancům, kteří odcházejí z podniku, jestliže tyto platby nesouvisejí s kolektivní dohodou;
- (j) peněžní příspěvky na bydlení, které zaměstnavatelé vyplácejí svým zaměstnancům.

Mzdy a platy naturální

4.04 *Definice:* Naturální mzdy a platy se skládají z výrobků a služeb nebo jiných nepeněžních požitků poskytovaných zaměstnavateli zdarma nebo za snížené ceny, které mohou zaměstnanci využít ve svém volném čase a podle svého uvážení k uspokojení svých vlastních potřeb nebo přání či potřeb nebo přání ostatních členů své domácnosti.

4.05 K naturálním mzdám a platům patří například:

- (a) potraviny a nápoje, včetně těch, které jsou spotřebovány na služebních cestách, avšak s výjimkou zvláštních potravin nebo nápojů nezbytných ve výjimečných pracovních podmínkách. Do naturálních mezd a platů se zahrnují slevy získané v bezplatných nebo dotovaných závodních jídelnách nebo prostřednictvím stravenek;
- (b) služby bydlení nebo ubytování poskytované ve vlastní režii nebo nakupované takového druhu, že mohou být využívány všemi členy domácnosti zaměstnance;
- (c) uniformy nebo jiné speciální oděvy, které zaměstnanci na základě vlastního rozhodnutí často nosí nejen v práci, ale také mimo pracoviště;
- (d) služby dopravních prostředků nebo jiných předmětů dlouhodobé spotřeby poskytovaných zaměstnancům k osobnímu užívání;
- (e) výrobky a služby, které jsou produkcí z vlastních výrobních procesů zaměstnavatele, například bezplatná doprava zaměstnanců železničních nebo leteckých dopravců, bezplatné uhlí pro horníky nebo bezplatné potraviny pro zaměstnance v zemědělství;
- (f) poskytování sportovních a rekreačních zařízení nebo zařízení pro dovolenou zaměstnancům a jejich rodinám;
- (g) doprava do zaměstnání a ze zaměstnání, pokud není organizována v pracovní době, parkování automobilů, které by jinak bylo zpoplatněno;
- (h) péče o děti zaměstnanců;
- (i) platby zaměstnavatele radám zaměstnanců nebo podobným orgánům prováděné ve prospěch zaměstnanců;
- (j) prémiové akcie rozdělované zaměstnancům;
- (k) půjčky se sníženou úrokovou sazbou poskytované zaměstnancům. Hodnota tohoto zaměstnaneckého požitku se odhadne jako částka, kterou by zaměstnanec musel zaplatit,

kdyby mu byl účtován úrok podle tržních podmínek, snižená o částku skutečně placených úroků. Uvedený požitek se zaznamená jako součást mezd a platů na účtu tvorby důchodů a odpovídající imputovaná platba úroků zaměstnancem zaměstnavateli se zachytí na účtu prvotního rozdělení důchodů;

- (l) opce na akcie, jestliže zaměstnavatel poskytne zaměstnanci právo na nákup akcií za určenou cenu k určitému budoucímu datu (viz odstavce 4.168 až 4.178);
- (m) důchody vytvořené prostřednictvím nezjištěných činností v sektorech korporací a převedené zaměstnancům, kteří se těchto činností účastní, pro jejich osobní užití.

4.06 Výrobky a služby poskytované zaměstnancům jako naturální mzdy a platy se oceňují v základních cenách, když je zaměstnavatel vyrobil, nebo v kupních cenách, když je nakoupil. Jsou-li dotčené výrobky a služby poskytovány zdarma, vypočítá se celková hodnota naturálních mezd a platů podle jejich základních cen (nebo kupních cen zaměstnavatele, pokud je zaměstnavatel nakoupil). Nejsou-li tyto výrobky a služby poskytovány zdarma, nýbrž za sníženou cenu, sníží se uvedená hodnota o částku zaplacenou zaměstnancem.

4.07 Mzdy a platy nezahrnují:

- (a) výdaje zaměstnavatelů, které jsou nezbytné pro zabezpečení jejich výrobního procesu. Jde například o:
 - 1) příspěvky nebo náhrady výdajů, které zaměstnancům vznikají při plnění jejich služebních povinností v souvislosti s cestováním, odloučením od rodiny, stěhováním a reprezentací;
 - 2) výdaje na zařízení zvyšující komfort na pracovišti, na lékařská vyšetření, jejichž potřeba vyplývá z charakteru práce, a na poskytování pracovních oděvů, které se nosí při práci;
 - 3) ubytovací služby v místě pracovní činnosti takového druhu, že je nemožno užívat domácnosti zaměstnanců, například chaty, studentské ubytovny, ubytovny pro pracovníky a provizorní ubytovny;
 - 4) zvláštní potraviny nebo nápoje nezbytné ve výjimečných pracovních podmínkách;
 - 5) příspěvky placené zaměstnancům na nákup nástrojů, vybavení nebo speciálních oděvů nutných pro jejich práci nebo ta část jejich mezd či platů, kterou jsou podle pracovní smlouvy zaměstnanci povinni na takovéto nákupy vynakládat. Pokud jsou zaměstnanci podle pracovní smlouvy povinni kupovat si nástroje, vybavení, speciální oděvy apod. a tyto výdaje jim nejsou plně uhrazeny, pak se zbývající část vzniklých nákladů odečítá z jejich mezd a platů a odpovídajícím způsobem se zvýší mezipotřeba zaměstnavatele.

Výdaje na výrobky a služby, které jsou zaměstnavatelé povinni poskytovat zaměstnancům, aby mohli zaměstnanci vykonávat svou práci, se pojmají jako mezipotřeba zaměstnavatelů;

- (b) částky mezd a platů, které zaměstnavatelé vyplácejí zaměstnancům dočasně v případě nemoci, mateřství, pracovního úrazu, zdravotního postižení apod. Tyto platby se považují za

ostatní dávky sociálního pojištění jiné než penzijní (D.6222), přičemž stejné částky se uvedou jako imputované sociální příspěvky zaměstnavatelů jiné než penzijní (D.1222);

- (c) ostatní dávky zaměstnaneckého sociálního pojištění ve formě příspěvků na děti, na manžela/manželku, rodinné příslušníky či vzdělávání nebo jiných příspěvků týkajících se vyživovaných osob a ve formě poskytování bezplatných zdravotnických služeb (které nevyžaduje charakter práce) zaměstnancům nebo jejich rodinným příslušníkům;
- (d) daně placené zaměstnavatelem z mezd a platů – například daň z objemu mezd. Tyto daně placené podniky se vyměřují buď jako podíl z vyplácených mezd a platů, nebo jako pevná částka na zaměstnanou osobu. Považují se za ostatní daně z výroby;
- (e) platby domácím pracovníkům podle úkolových sazeb. Jestliže příjem domácího pracovníka závisí na hodnotě výstupů z výrobního procesu, za který je odpovědný, bez ohledu na objem práce vložené do tohoto procesu, pak z tohoto způsobu odměňování vyplývá, že je tento pracovník osobou samostatně výdělečně činnou.

Sociální příspěvky zaměstnavatelů (D.12)

4.08 *Definice:* Sociální příspěvky zaměstnavatelů jsou sociální příspěvky, které zaměstnavatelé platí do programů sociálního zabezpečení nebo jiných programů zaměstnaneckého sociálního pojištění, aby zajistili sociální dávky pro své zaměstnance.

Částka, která se rovná hodnotě sociálních příspěvků zaplacených zaměstnavateli za účelem zajištění nároku na sociální dávky pro jejich zaměstnance, se zaznamenává v rámci náhrad zaměstnancům. Sociální příspěvky zaměstnavatelů mohou být buď skutečné, nebo imputované.

Skutečné sociální příspěvky zaměstnavatelů (D.121)

4.09 *Definice:* Skutečné sociální příspěvky zaměstnavatelů (D.121) se skládají z plateb pojišťovatelům (do programů sociálního zabezpečení a ostatních programů zaměstnaneckého sociálního pojištění), které zaměstnavatelé provádějí ve prospěch svých zaměstnanců. Tyto platby zahrnují zákonné, obvyklé, smluvní a dobrovolné příspěvky týkající se pojištění sociálních rizik nebo potřeb.

Tyto příspěvky zaměstnavatelů se pojmají jako složka náhrad zaměstnancům, přestože je zaměstnavatelé platí přímo pojišťovatelům. Následně se zaznamená, že zaměstnanci tyto příspěvky platí pojišťovatelům.

Skutečné sociální příspěvky zaměstnavatelů se skládají ze dvou kategorií, totiž příspěvků souvisejících s penzemi a příspěvků na zajištění jiných dávek, které se zachycují odděleně v těchto položkách:

- (a) skutečné penzijní příspěvky zaměstnavatelů (D.1211);
- (b) skutečné příspěvky zaměstnavatelů jiné než penzijní (D.1212).

Skutečné příspěvky zaměstnavatelů jiné než penzijní odpovídají příspěvkům souvisejícím se sociálními riziky a potřebami jejich zaměstnanců, které se netýkají penzí, jako jsou nemoc, mateřství, pracovní úraz, zdravotní postižení, nadbytečnost atd.

Imputované sociální příspěvky zaměstnavatelů (D.122)

4.10 *Definice:* Imputované sociální příspěvky zaměstnavatelů (D.122) představují protipoložku k ostatním dávkám sociálního pojištění (D.622) (po snížení o sociální příspěvky zaměstnanců), které zaměstnavatelé platí přímo svým zaměstnancům nebo bývalým zaměstnancům a jiným oprávněným osobám bez účasti pojišťovacího podniku či autonomního penzijního fondu a bez vytváření zvláštního fondu nebo oddělené rezervy pro tyto účely.

Imputované sociální příspěvky zaměstnavatelů se rozdělují do dvou kategorií:

a) *Imputované penzijní příspěvky zaměstnavatelů (D.1221)*

Programy sociálního pojištění týkající se penzí se klasifikují jako příspěvkově definované programy nebo dávkově definované programy.

Příspěvkově definovaný program je program, v němž jsou dávky určovány podle výše příspěvků zaplacených do systému a výnosů z investování takto získaných finančních prostředků. Veškerá rizika týkající se splatných dávek bere na sebe v době odchodu do důchodu zaměstnanec. U těchto programů existují imputované příspěvky pouze tehdy, když program provozuje sám zaměstnavatel. V takovém případě se náklady na provozování programu pokládají za imputované příspěvky placené zaměstnancům v rámci náhrad zaměstnancům. Tato částka se současně zaznamená jako výdaj na konečnou spotřebu domácností vynaložený na finanční služby.

Dávkově definovaný program je program, v němž jsou dávky placené členům určovány podle pravidel programu, tj. pomocí vzorce pro stanovení výše platby nebo podle minimální platby. V rámci typického dávkově definovaného programu platí příspěvky jak zaměstnavatel, tak zaměstnanec, přičemž příspěvky zaměstnance jsou povinné a představují procentní podíl z jeho současného platu. Odpovědnost za náklady na vyplácení stanovených dávek má zaměstnavatel. Zaměstnavatel tedy nese riziko spojené s poskytováním dávek.

V rámci dávkově definovaného programu existuje imputovaný příspěvek zaměstnavatele, který se vypočítá takto:

Imputovaný příspěvek zaměstnavatele je roven:

zvýšení dávek dané zaměstnáním v běžném období
minus součet skutečných příspěvků zaměstnavatele
minus součet jakýchkoli příspěvků zaměstnance
plus náklady na provozování programu.

Některé programy se mohou označovat jako nepříspěvkové, protože ani zaměstnavatel ani zaměstnanec neplatí žádné skutečné příspěvky. Imputovaný příspěvek zaměstnavatele se přesto vypočítá a imputuje výše popsáním způsobem.

Pokud se v rámci programů pro zaměstnance vládních institucí penzijní nároky nezachycují na hlavních účtech, odhadnou se imputované penzijní příspěvky vládních zaměstnavatelů na základě pojistněmatematických výpočtů. Pouze v případech, kdy pojistněmatematické

výpočty nevedou k dostatečně spolehlivým výsledkům, je pro odhad imputovaných penzijních příspěvků vládních zaměstnavatelů možné použít dva jiné přístupy:

- 1) odhad na základě přiměřeného procenta mezd a platů vyplácených současným zaměstnancům nebo
- 2) odhad rovný rozdílu mezi v současnosti placenými dávkami a placenými skutečnými příspěvky (placenými jak zaměstnanci, tak vládními institucemi jako zaměstnavateli);

(b) *Imputované příspěvky zaměstnavatelů jiné než penzijní (D.1222)*

Skutečnost, že některé sociální dávky platí zaměstnavatelé přímo, a nikoli prostřednictvím fondů sociálního zabezpečení nebo jiných pojišťovatelů, nebrání tomu, aby byly tyto platby zachycovány jako sociální dávky. Protože jsou náklady na tyto dávky součástí nákladů práce, které vznikají zaměstnavatelům, zahrnují se rovněž do náhrad zaměstnancům. U příslušných zaměstnanců se proto imputují odměny, jejichž hodnota se rovná výši sociálních příspěvků, která je nutná pro zajištění akumulovaných nároků těchto zaměstnanců na sociální dávky. Tyto částky zohledňují všechny skutečné příspěvky placené zaměstnavatelem nebo zaměstnancem a nezávisí pouze na výši v současnosti vyplácených dávek, nýbrž také na tom, jak se budou závazky zaměstnavatelů z takovýchto programů pravděpodobně vyvíjet v budoucnosti v důsledku faktorů, jako jsou předpokládané změny počtu, věkové struktury a očekávané délky života jejich současných a bývalých zaměstnanců. Imputované hodnoty příspěvků jsou založeny na stejném druhu pojistněmatematických výpočtů, jakými se určuje výše pojistného účtovaného pojišťovacími podniky.

V praxi však může být obtížné přesně vypočítat částky těchto imputovaných příspěvků. Za účelem výpočtu svých pravděpodobných budoucích závazků může odhady provádět sám zaměstnavatel, například na základě příspěvků placených do podobných fondových programů, a jsou-li takovéto odhady k dispozici, je možné je použít. Další přijatelnou metodou je použití přiměřeného procenta mezd a platů vyplácených současným zaměstnancům. Jinak je jedinou v praxi použitelnou alternativou odhad imputované odměny, která by byla potřebná pro úhradu imputovaných příspěvků, ve výši výdajových nefondových dávek jiných než penzijních, jež zaměstnavatel platí ve stejném účetním období. Dávky skutečně vyplacené v běžném období představují přijatelný odhad příspěvků a s nimi spojených imputovaných odměn.

- 4.11 V sektorových účtech se náklady přímých sociálních dávek objeví poprvé na straně užití na účtu tvorby důchodů jako složka náhrad zaměstnancům a podruhé na straně užití na účtu druhotného rozdělení důchodů jako sociální dávky. Aby se účet druhotného rozdělení vybilancoval, předpokládá se, že domácnosti zaměstnanců platí tyto imputované sociální příspěvky zaměstnavatelů zpět do sektorů zaměstnavatelů a těmito příspěvky spolu s případnými sociálními příspěvky zaměstnanců se pak financují přímé sociální dávky, které jim poskytují tíž zaměstnavatelé. Tento hypotetický okruh se podobá okruhu u skutečných sociálních příspěvků zaměstnavatelů, které procházejí přes účty domácností, a následně se předpokládá, že je domácnosti platí pojišťovatelům.

4.12 Doba zachycení náhrad zaměstnancům:

- (a) mzdy a platy (D.11) se zaznamenávají v období, ve kterém se příslušná práce provádí. Příležitostné prémie nebo jiné výjimečné platby, jako jsou 13. měsíční platy, se však zaznamenají do období, ve kterém mají být zaplacený. Doba zachycení opcí na akcie je rozložena do období mezi datem poskytnutí (*grant date*) a datem oprávnění (*vesting date*). V případě nedostatečných údajů se hodnota opce zaznamená k datu oprávnění;
- (b) skutečné sociální příspěvky zaměstnavatelů (D.121) se zaznamenají do období, ve kterém je příslušná práce provedena;
- (c) imputované sociální příspěvky zaměstnavatelů (D.122) se zaznamenají v těchto kategoriích:
 - 1) ty, které představují protipoložku povinných přímých sociálních dávek, se zaznamenávají do období, ve kterém se příslušná práce provádí;
 - 2) ty, které představují protipoložku dobrovolných přímých sociálních dávek, se zaznamenávají do období, ve kterém se tyto dávky poskytují.

4.13 Náhrady zaměstnancům se skládají z těchto složek:

- (a) náhrady rezidentským zaměstnancům od rezidentských zaměstnavatelů;
- (b) náhrady rezidentským zaměstnancům od nerezidentských zaměstnavatelů;
- (c) náhrady nerezidentským zaměstnancům od rezidentských zaměstnavatelů.

Položky uvedené v písmenech (a) až (c) se zaznamenávají takto:

- 1) náhrady rezidentským a nerezidentským zaměstnancům od rezidentských zaměstnavatelů, které představují sloučení položek uvedených v písmenech (a) a (c), se zaznamenají na straně užití účtu tvorby důchodů těch sektorů a odvětví, do kterých tyto zaměstnavatelé patří;
- 2) náhrady rezidentským zaměstnancům od rezidentských a nerezidentských zaměstnavatelů, které představují sloučení položek uvedených v písmenech (a) a (b), se zaznamenají na straně zdrojů účtu rozdělení prvotních důchodů domácností;
- 3) náhrady rezidentským zaměstnancům od nerezidentských zaměstnavatelů, tj. položka uvedená v písmenu (b), se zaznamenají na straně užití účtu prvotních důchodů a běžných transferů nerezidentů;
- 4) náhrady nerezidentským zaměstnancům od rezidentských zaměstnavatelů, tj. položka uvedená v písmenu (c), se zaznamenají na straně zdrojů účtu prvotních důchodů a běžných transferů nerezidentů.

Daně z výroby a dovozu (D.2)

4.14 *Definice:* Daně z výroby a z dovozu (D.2) se skládají z povinných, jednostranných plateb, v peněžní nebo naturální podobě, které vybírají vládní instituce nebo orgány Evropské unie ve vztahu k výrobě a dovozu výrobků a služeb, k zaměstnávání pracovních sil a k vlastnictví nebo užívání půdy, budov nebo jiných aktiv používaných při výrobě. Tyto daně jsou splatné bez ohledu na dosažený zisk.

4.15 Daně z výroby a z dovozu se skládají z těchto složek:

- (a) daně z produktů (D.21):

- 1) daně typu daně z přidané hodnoty (DPH) (D.211);
 - 2) daně z dovozu a dovozní cla kromě DPH (D.212):
 - dovozní cla (D.2121),
 - daně z dovozu bez DPH a dovozních cel (D.2122);
 - 3) daně z produktů kromě DPH a dovozních daní (D.214);
- (b) ostatní daně z výroby (D.29).

Daně z produktů (D.21)

4.16 *Definice:* Daně z produktů (D.21) jsou daně, jež se platí z jednotky výrobku nebo služby, které byly vyrobeny nebo jsou předmětem transakce. Daň může být stanovena jako konkrétní peněžní částka na jednotku množství výrobku nebo služby nebo může být vypočtena jako stanovené procento z ceny za jednotku nebo z hodnoty výrobků nebo služeb, které byly vyrobeny nebo jsou předmětem transakce. Daně vyměřované z produktů se zařazují do daní z produktů bez ohledu na to, která institucionální jednotka je platí, pokud nejsou výslovně zahrnuty pod jinou položku.

Daně typu daně z přidané hodnoty (DPH) (D.211)

4.17 *Definice:* Daň typu daně z přidané hodnoty (DPH) je daň z výrobků nebo služeb vybíraná postupně podniky, která však v konečném důsledku plně zatěžuje posledního kupujícího.

Tato položka zahrnuje daň z přidané hodnoty, kterou vybírají vládní instituce a která se vztahuje na tuzemské a dovážené produkty, a jiné odpočitatelné daně, které se řídí podobnými pravidly jako DPH. Všechny daně typu daně z přidané hodnoty se dále označují jako: DPH. Společným rysem daní typu DPH je, že výrobci jsou povinni platit vládním institucím pouze rozdíl mezi DPH ze svých prodejů a DPH ze svých nákupů pro mezispotřebu a tvorbu hrubého fixního kapitálu.

DPH se zachycuje v čistých hodnotách v tomto smyslu:

- (a) produkce výrobků a služeb a dovoz se oceňují bez fakturované DPH;
- (b) nákupy výrobků a služeb se zachycují včetně neodpočitatelné DPH. DPH se zaznamenává tak, že ji neplatí prodávající, nýbrž kupující, a to pouze ti kupující, kteří si ji nemohou odečíst. Větší část DPH se zachycuje jako zaplacená v rámci konečného užití, především pro spotřebu domácností.

Za celkové hospodářství se DPH rovná rozdílu mezi celkovou fakturovanou DPH a celkovou odpočitatelnou DPH (viz odstavec 4.27).

Daně z dovozu a dovozní cla kromě DPH (D.212)

4.18 *Definice:* Daně z dovozu a dovozní cla kromě DPH (D.212) zahrnují povinné platby vybírané vládními institucemi nebo orgány Evropské unie z dováženého zboží, mimo DPH, při jeho propuštění do volného oběhu na příslušném ekonomickém území a ze služeb poskytovaných nerezidentskými jednotkami rezidentským jednotkám.

Povinné platby zahrnují:

- (a) dovozní cla (D.2121): ta se skládají z cel nebo jiných dovozních poplatků, které se platí podle celních sazebníků z určitého typu zboží při jeho vstupu na ekonomické území země za účelem jeho užití;
- (b) daně z dovozu kromě DPH a dovozních cel (D.2122).

Tato položka zahrnuje:

- 1) dávky (*levies*) z dovážených zemědělských produktů;
- 2) měnové vyrovnávací dávky při dovozu;
- 3) spotřební daně a zvláštní daně z některých dovážených produktů, pokud takové daně a poplatky z podobných produktů tuzemského původu platí výrobce v daném oboru;
- 4) všeobecné daně z prodeje placené při dovozu zboží a služeb;
- 5) daně ze specifických služeb poskytovaných v rámci ekonomického území nerezidentskými podniky rezidentským jednotkám;
- 6) zisky veřejných podniků, které mají monopol na dovoz některých druhů zboží nebo služeb, odváděné státu.

Čisté daně z dovozu a dovozní cla kromě DPH se vypočítají tak, že se od daní z dovozu a dovozních cel kromě DPH (D.212) odečtou dovozní dotace (D.311).

Daně z produktů kromě DPH a dovozních daní (D.214)

4.19 *Definice:* Daně z produktů kromě DPH a dovozních daní (D.214) se skládají z daní z výrobků a služeb, které se stávají splatnými v důsledku výroby, vývozu, prodeje, převodu, pronájmu nebo dodání těchto výrobků nebo služeb nebo v důsledku jejich užití pro vlastní spotřebu nebo vlastní tvorbu kapitálu.

4.20 Tato položka zahrnuje zejména:

- (a) spotřební daně a poplatky (kromě těch, které jsou zahrnuty do daní z dovozu a dovozních cel);
- (b) daně vybírané pomocí kolků a nálepek z prodeje specifických produktů, jako jsou alkoholické nápoje nebo tabák, a z právních dokumentů nebo šeků;
- (c) daně z finančních a kapitálových transakcí, které se platí z nákupu nebo prodeje nefinančních a finančních aktiv, včetně cizí měny. Vyměřují se při změně vlastnictví půdy nebo jiných aktiv s výjimkou případů, kdy se jedná o kapitálové transfery (především dědictví a dary). Považují se za daně ze služeb zprostředkovatelů;
- (d) poplatky při registraci vozidel;
- (e) daně ze zábavních činností;
- (f) daně z loterií, her a sázek, mimo daně z výher;
- (g) daně z pojistného;
- (h) jiné daně ze specifických služeb: hotely nebo ubytování, bydlení, restaurace, doprava, spoje, reklama;
- (i) všeobecné daně z prodeje nebo z obratu (kromě daní typu DPH): zahrnují daně z velkoobchodního a maloobchodního prodeje výrobců, daně z nákupu a daně z obratu;

- (j) zisky fiskálních monopolů, které jsou odváděny státu, s výjimkou zisků podniků, které vykonávají monopol na dovoz některých druhů zboží a služeb (ty se zahrnují do položky D.2122). Fiskální monopoly jsou veřejné podniky, kterým byl udělen zákonný monopol na výrobu nebo distribuci určitého druhu výrobku nebo služby za účelem získání příjmů, a nikoli kvůli prosazování zájmů veřejné hospodářské nebo sociální politiky. Pokud je veřejnému podniku udělen monopol v rámci záměrné hospodářské nebo sociální politiky kvůli zvláštní povaze výrobku nebo služby či výrobní technologie – například v případě podniků veřejných služeb, pošt a telekomunikací, železnic atd. – za fiskální monopol se to nepovažuje;
- (k) vývozní cla a měnové vyrovnávací dávky vybírané při vývozu.

4.21 Čisté daně z produktů se získají odečtením dotací na produkty (D.31) od daní z produktů (D.21).

Ostatní daně z výroby (D.29)

4.22 *Definice:* Ostatní daně z výroby (D.29) se skládají ze všech daní, ke kterým jsou podniky povinny v důsledku své výrobní činnosti nezávisle na množství a hodnotě vyrobených nebo prodaných výrobků a služeb.

Ostatní daně z výroby mohou být vyměřeny z půdy, fixních aktiv nebo pracovních sil zapojených do výrobního procesu nebo z určitých činností či transakcí.

4.23 Ostatní daně z výroby (D.29) zahrnují:

- (a) daně z vlastnictví nebo užívání půdy, budov nebo jiných staveb využívaných podniky při výrobě (včetně vlastníků bydlicích ve vlastním obydlí);
- (b) daně z užívání fixních aktiv (například dopravních prostředků, strojů a zařízení) pro účely výroby bez ohledu na to, zda jsou tato aktiva vlastní nebo najatá;
- (c) daně ze mzdového fondu a daně z objemu mezd;
- (d) daně z mezinárodních transakcí (například z cest do zahraničí, za zasílání peněz do zahraničí či podobných transakcí s nerezidenty) uskutečňovaných pro účely výroby;
- (e) daně placené podniky za podnikatelské a profesní licence, pokud jsou tyto licence udělovány automaticky po zaplacení příslušné částky. V takovém případě se pravděpodobně jedná jednoduše o prostředek k získání příjmů, i když vládní instituce může náhradou vydávat osvědčení nebo povolení. Pokud však vládní instituce vydáváním licencí vykonává skutečnou regulační funkci, například když jako podmínku pro udělení licence provádí kontroly způsobilosti nebo bezpečnosti podnikových prostor, spolehlivosti nebo bezpečnosti používaného zařízení, odborné způsobilosti zaměstnaného personálu nebo kvality či úrovně vyráběných výrobků nebo poskytovaných služeb, pokládají se tyto platby za nákup poskytnutých služeb, ledaže by částky účtované za licence byly zcela neúměrné nákladům na kontroly, které vládní instituce provádí;
- (f) daně ze znečištění, které je důsledkem výrobní činnosti. Tyto daně se skládají z daní vyměřených za emise nebo vypouštění škodlivých plynů, kapalin nebo jiných škodlivých látek do životního prostředí. Nespádají sem platby za sběr a odstraňování odpadů nebo škodlivých látek veřejnými orgány; ty představují mezispotřebu podniků;

- (g) nedostatečnou náhradu DPH vyplývající ze systému daňového paušálu, který se často uplatňuje v zemědělství.

4.24 Ostatní daně z výroby nezahnují daně z osobního užívání dopravních prostředků apod. domácnostmi, které se zachycují jako běžné daně z důchodů, jmění a jiné.

Daně z výroby a z dovozu placené institucím Evropské unie

4.25 Daně z výroby a z dovozu placené institucím Evropské unie, které jménem institucí Evropské unie vybírají vládní instituce členských států, zahrnují tyto daně: příjmy ze společné zemědělské politiky: dávky z dovážených zemědělských výrobků, měnové vyrovnávací částky vybírané při vývozu a při dovozu, dávky z výroby cukru a daň z izoglukózy, daně ze spoluodpovědnosti u mléka a obilovin; příjmy z obchodu s třetími zeměmi: cla vybíraná na základě integrovaného tarifu Evropských společenství (Taric).

Daně z výroby a z dovozu placené institucím Evropské unie nezahnují třetí vlastní zdroj odvozený z DPH, který se zachycuje jako ostatní běžný transfer v položce „Vlastní zdroje EU odvozené z DPH a HND“ (D.76) (viz odstavec 4.140).

Daně z výroby a z dovozu: Doba zachycení a zaznamenávané částky

4.26 Zachycování daní z výroby a z dovozu: daně z výroby a z dovozu se zachycují v době, kdy se uskuteční činnosti, transakce nebo jiné události, na jejichž základě vzniká daňová povinnost.

4.27 Některé ekonomické činnosti, transakce nebo události, které zakládají povinnost platit daně, unikají pozornosti daňových orgánů. Tyto činnosti, transakce nebo události nevedou ke vzniku finančních aktiv nebo pasiv ve formě závazků nebo pohledávek. Zachycují se pouze částky doložené daňovými výměry, přiznáními nebo jinými nástroji, na jejichž základě plátcům daně vznikají závazky ve formě povinnosti zaplatit daň. Žádná imputace daní, které nejsou doloženy daňovými výměry a daňovými přiznáními, se neprovádí.

Údaje o daních zachycovaných na účtech se získávají ze dvou zdrojů: z částek doložených výměry a přiznáními nebo z pokladních příjmů (cash).

- (a) Jestliže se použijí výměry a přiznání, upraví se příslušné částky koeficientem, který vyjadřuje podíl vyměřených a přiznaných částek, které se nikdy nevyberou. Alternativním řešením je zaznamenat kapitálový transfer (D.995, popsáný v odstavci 4.165 písm. j) do příslušných sektorů ve výši, která se rovná uvedené úpravě. Tyto koeficienty se odhadnou na základě minulých zkušeností a současných očekávání týkajících se vyměřených a přiznaných, ale nikdy nevybraných částek. Stanoví se jednotlivě pro různé typy daní.
- (b) Jestliže se použijí pokladní příjmy, provede se takové časové rozlišení, aby se příslušná částka přisoudila období, ve kterém se uskutečnila činnost vedoucí ke vzniku daňové povinnosti. Tato úprava vychází z průměrného časového rozdílu mezi danou činností a pokladními příjmy z daní.

4.28 Celková hodnota zachycených daní zahrnuje úroky účtované z nedoplatků splatných daní a pokut uložených daňovými orgány, pokud tyto úroky a pokuty není možné samostatně identifikovat. Celková hodnota daní zahrnuje poplatky uložené v souvislosti s výběrem nebo vymáháním nezaplacených daní. Tato celková hodnota se sníží o částku veškerých daňových úlev poskytnutých vládními institucemi jako nástroj hospodářské politiky a veškerých daňových vratek vyplacených v důsledku přeplatků.

4.29 Daně z výroby a z dovozu (D.2) se v systému účtů zaznamenávají takto:

- (a) na straně užití účtu tvorby důchodů za celkové hospodářství;
- (b) na straně zdrojů účtu rozdělení prvotních důchodů sektoru vládních institucí a účtu prvotních důchodů a běžných transferů nerezidentů.

Daně z produktů se zaznamenávají jako zdroje na účtu výrobků a služeb za celkové hospodářství. To umožňuje vybilancovat zdroje výrobků a služeb – oceněné v cenách bez daní z produktů – s užitím, které se oceňuje včetně takových daní.

Ostatní daně z výroby (D.29) se zaznamenávají na straně užití na účtech tvorby důchodů odvětví nebo sektorů, které je platí.

Dotace (D.3)

4.30 *Definice:* Dotace (D.3) jsou běžné jednostranné platby vládních institucí nebo orgánů Evropské unie rezidentským výrobcům.

Poskytování dotací má například tyto cíle:

- (a) ovlivnění úrovně výroby;
- (b) ovlivnění cen produktů; nebo
- (c) ovlivnění odměn výrobních faktorů.

Netržní výrobci mohou obdržet ostatní dotace na výrobu pouze v případě, že jsou tyto platby založeny na obecných pravidlech, které se vztahují na tržní i netržní výrobce.

Dotace na produkty se nezachycují u netržní produkce (P.13).

4.31 Dotace poskytované institucemi Evropské unie se týkají pouze běžných transferů uskutečňovaných těmito institucemi přímo rezidentským výrobním jednotkám.

4.32 Dotace se člení na:

- (a) dotace na produkty (D.31):
 - 1) dovozní dotace (D.311);
 - 2) ostatní dotace na produkty (D.319);
- (b) ostatní dotace na výrobu (D.39).

Dotace na produkty (D.31)

4.33 *Definice:* Dotace na produkty (D.31) jsou dotace, které se poskytují na jednotku vyrobeného nebo dovezeného výrobku nebo služby.

Výše dotací na produkty může být stanovena jako:

- (a) určitá peněžní částka na jednotku množství výrobku nebo služby;
- (b) stanovené procento z ceny za jednotku;
- (c) rozdíl mezi stanovenou cílovou cenou a tržní cenou placenou kupujícím.

Dotace na produkt se obvykle stává splatnou, když je výrobek vyroben, prodán nebo dovezen, ale může být splatná také za jiných podmínek, například když je výrobek převeden, pronajat, dodán nebo použit pro vlastní spotřebu nebo vlastní tvorbu kapitálu.

Dotace na produkty se týkají pouze tržní produkce (P.11) nebo produkce pro vlastní konečné užití (P.12).

Dovozní dotace (D.311)

4.34 *Definice:* Dovozní dotace (D.311) se skládají z dotací na zboží a služby, které se stávají splatnými, když zboží překročí hranici za účelem jeho užití na ekonomickém území nebo když jsou služby poskytnuty rezidentským institucionálním jednotkám.

Dovozní dotace zahrnují ztráty, které v důsledku záměrné vládní politiky vznikají vládním obchodním organizacím, jejichž úkolem je nakupovat produkty od nerezidentů a poté je prodávat za nižší ceny rezidentům.

Ostatní dotace na produkty (D.319)

4.35 Ostatní dotace na produkty (D.319) zahrnují:

- (a) dotace na produkty užití v tuzemsku: skládají se z dotací placených rezidentským výrobcům ve vztahu k jejich výrobě, která se použije nebo spotřebuje na ekonomickém území;
- (b) ztráty vládních obchodních organizací, jejichž úkolem je nakupovat produkty rezidentských výrobců a poté je prodávat za nižší ceny rezidentům nebo nerezidentům, pokud jsou tyto ztráty důsledkem záměrné hospodářské nebo sociální politiky vlády;
- (c) dotace veřejným korporacím a kvazikorporacím za účelem uhrazení trvalých ztrát, které jim vznikají při výrobních činnostech v důsledku účtování cen, jež jsou nižší než jejich průměrné výrobní náklady, což je dáno záměrnou hospodářskou a sociální politikou vlády nebo Evropské unie;
- (d) přímé dotace na vývoz placené přímo rezidentským výrobcům, když zboží opustí ekonomické území nebo když jsou služby poskytnuty nerezidentům – vyjma vrácení dříve zaplacených daní z produktů na celní hranici a upuštění od daní, které by měly být zaplacené, kdyby bylo zboží určeno k prodeji nebo užití na ekonomickém území.

Ostatní dotace na výrobu (D.39)

4.36 *Definice:* Ostatní dotace na výrobu (D.39) se skládají z dotací jiných než dotací na produkty, které mohou rezidentské výrobní jednotky obdržet v důsledku výrobní činnosti.

Netržní výrobci mohou na svou netržní produkci dostávat ostatní dotace na výrobu pouze v případě, že jsou tyto platby od vládních institucí založeny na obecných předpisech použitelných pro tržní i netržní výrobce.

4.37 Ostatní dotace na výrobu (D.39) zahrnují například:

- (a) dotace na objem mezd nebo na pracovní sílu, tedy dotace placené na základě celkového objemu vyplácených mezd nebo platů, celkové pracovní síly nebo na základě zaměstnávání určitých typů osob, například zdravotně postižených nebo osob, které byly dlouhodobě nezaměstnané, a z dotací na krytí nákladů na programy odborné přípravy, které organizují nebo financují podniky;
- (b) dotace na omezení znečištění: skládají se z běžných dotací určených na úhradu některých nebo všech nákladů na dodatečné zpracování prováděné s cílem omezit nebo odstranit vypouštění znečišťujících látek do životního prostředí;
- (c) dotace na úrokové úlevy poskytované rezidentským výrobním jednotkám, i když jsou určeny na podporu tvorby kapitálu. Pokud dotace slouží dvojímu účelu, tj. financuje se z ní jak splácení dluhu, tak splácení úroků z dluhu, a není možné rozdělit ji mezi tyto dvě složky, považuje se celá dotace za investiční dotaci. Dotace na úrokové úlevy jsou běžné transfery určené ke snížení provozních nákladů výrobců. Na účtech se pojímají jako dotace výrobcům, kteří z nich mají prospěch, i když vládní instituce příslušný rozdíl v úrocích platí přímo úvěrové instituci, která poskytuje půjčku;
- (d) nadměrnou náhradu DPH vyplývající ze systému daňového paušálu (*flat-rate system*), který se často uplatňuje v zemědělství.

4.38 Za dotace se nepovažují (D.3):

- (a) běžné transfery domácnostem jakožto spotřebitelům od vládních institucí. Ty se pokládají buď za sociální dávky (D.62 nebo D.63), nebo za jiné běžné transfery (D.75);
- (b) běžné transfery mezi různými částmi sektoru vládních institucí jakožto výrobců netržních výrobků a služeb, s výjimkou ostatních dotací na výrobu (D.39). Běžné transfery se zaznamenávají jako běžné transfery uvnitř sektoru vládních institucí (D.73);
- (c) investiční dotace (D.92);
- (d) mimořádné platby do fondů sociálního pojištění, pokud jsou určeny ke zvýšení pojistných technických rezerv těchto fondů. Tyto platby se zaznamenávají jako ostatní kapitálové transfery (D.99);
- (e) transfery od vládních institucí nefinančním korporacím i kvazikorporacím na pokrytí ztrát akumulovaných za několik účetních období nebo mimořádných ztrát způsobených činiteli, které působí mimo kontrolu podniku; ty se zaznamenávají jako ostatní kapitálové transfery (D.99);
- (f) zrušení dluhů, které výrobním jednotkám vznikly vůči vládním institucím (například v důsledku půjček poskytnutých vládní agenturou nefinančnímu podniku, který akumuloval obchodní ztráty za několik účetních období). Tyto transakce se na účtech pojímají jako ostatní kapitálové transfery (D.99);

- (g) platby prováděné vládními institucemi nebo nerezidenty za poškození nebo ztrátu investičního majetku v důsledku válečných akcí, jiných politických událostí nebo národních katastrof. Ty se zaznamenávají jako ostatní kapitálové transfery (D.99);
- (h) účasti v korporacích nakoupené vládními institucemi; ty se uvádějí v položce účasti a akcie / podílové listy investičních fondů (AF.5);
- (i) platby prováděné vládní institucí, která převzala odpovědnost za neobvyklé náklady na penze, které vznikly veřejnému podniku. Tyto platby se zaznamenávají jako jiné běžné transfery (D.75);
- (j) platby vládních institucí tržním výrobcům určené na plné nebo částečné zaplacení výrobků a služeb, které tito tržní výrobci poskytují přímo a individuálně domácnostem v souvislosti se sociálními riziky nebo potřebami (viz odstavec 4.84) a na které mají domácnosti právo. Tyto platby se zahrnují do výdajů vládních institucí na individuální spotřebu (P.31) a následně do naturálních sociálních transferů – tržní produkce nakoupené vládními institucemi a NISD (D.632) a do skutečné individuální spotřeby domácností (P.41).

4.39 Doba zaznamenání: dotace (D.3) se zaznamenávají v době, kdy se uskuteční transakce nebo událost (výroba, prodej, dovoz atd.), ke které se dotace vztahuje.

Zvláštními případy jsou:

- (a) dotace ve formě rozdílu mezi kupní cenou a prodejní cenou účtovanou vládní obchodní organizací, které se zachycují v době, kdy tato organizace nakoupí příslušné zboží;
- (b) dotace určené na pokrytí ztráty vzniklé výrobcí, které se zachycují v době, kdy vládní instituce rozhodne o tom, že tuto ztrátu uhradí.

4.40 Dotace (D.3) se zachycují jako:

- (a) záporná užití na účtu tvorby důchodů za celkové hospodářství;
- (b) záporné zdroje na účtu rozdělení prvotních důchodů sektoru vládních institucí a na účtu prvotních důchodů a běžných transferů nerezidentů.

Dotace na produkty se zaznamenávají jako záporné zdroje na účtu výrobků a služeb za celkové hospodářství.

Ostatní dotace na výrobu (D.39) se zaznamenávají jako zdroje na účtech tvorby důchodů odvětví nebo sektorů, které je dostávají.

Důsledky systému více směnných kurzů na daně z výroby a z dovozu a na dotace: systémy více směnných kurzů se mezi členskými státy v současnosti neuplatňují. V takovémto systému platí:

- (a) implicitní daně z dovozu se považují za daně z dovozu bez DPH a dovozních cel (D.2122);
- (b) implicitní daně z vývozu se považují za daně z produktů kromě DPH a dovozních daní (D.214);
- (c) implicitní dotace na dovoz se považují za dovozní dotace (D.311);
- (d) implicitní dotace na vývoz se považují za ostatní dotace na produkty (D.319).

Důchod z vlastnictví (D.4)

4.41 *Definice:* Důchod z vlastnictví (D.4) vzniká, když vlastníci finančních aktiv a přírodních zdrojů dají tato aktiva a zdroje k dispozici jiným institucionálním jednotkám. Důchod placený za užívání finančních aktiv se nazývá důchod z investic a důchod placený za užívání přírodního zdroje se nazývá renta, popřípadě pachtovné. Důchod z vlastnictví je součtem důchodu z investic a renty, popřípadě pachtovného.

Důchody z vlastnictví se klasifikují takto:

- (a) úroky (D.41);
- (b) rozdělované důchody korporací (D.42):
 - 1) dividendy (D.421);
 - 2) čerpání z důchodu kvazikorporací (D.422);
- (c) reinvestované zisky z přímých zahraničních investic (D.43);
- (d) ostatní důchody z investic (D.44):
 - 1) důchody z investic přisouzené pojistníkům (D.441);
 - 2) důchody z investic na základě penzijních nároků (D.442);
 - 3) důchody z investic přisouzené podílníkům fondů kolektivního investování (D.443);
- (e) renta (D.45).

Úroky (D.41)

4.42 *Definice:* Úroky (D.41) jsou důchod z vlastnictví, který získávají vlastníci finančních aktiv za to, že je dají k dispozici jiné institucionální jednotce. Vztahují se na tato finanční aktiva:

- (a) vklady (AF.2);
- (b) dluhové cenné papíry (AF.3);
- (c) půjčky (AF.4);
- (d) ostatní pohledávky (AF.8).

Důchody z držby a přidělování zvláštních práv čerpání a z účtů pro nealokované zlato se považují za úroky. Finanční aktiva, která vedou ke vzniku úroků, jsou nároky věřitelů za dlužníky. Věřitelé půjčují finanční prostředky dlužníkům, což vede k vytvoření některého z výše uvedených finančních nástrojů.

Úroky z vkladů a půjček

4.43 Částky úroků, které se mají platit finančním institucím v případě půjček a které se od těchto institucí mají přijímat v případě vkladů, zahrnují úpravu o rozpětí, které představuje implicitní platbu za služby finančních institucí při poskytování půjček a přijímání vkladů. Platba nebo příjem se dělí na část za služby a na část odpovídající úrokům v pojetí národních účtů. Skutečné platby finančním institucím nebo příjmy od těchto institucí, označované jako bankovní úroky, je tedy nutné rozdělit tak, aby bylo možné úroky v pojetí podle národních účtů a poplatky za služby zaznamenat odděleně. Částky úroků podle národních účtů, které vypůjčovatelé platí finančním institucím, jsou nižší než bankovní úroky o odhadnutou hodnotu splatných poplatků, zatímco částky úroků podle

národních účtů, které mají dostávat vkladatelé, jsou o částky výdajových poplatků za služby vyšší než bankovní úroky. Hodnoty uvedených poplatků se zaznamenávají jako prodej služeb na účtech výroby finančních institucí a jako užití na účtech jejich zákazníků.

Úroky z dluhových cenných papírů

4.44 Úroky z dluhových cenných papírů zahrnují úroky ze směnek a podobných krátkodobých nástrojů a úroky z obligací a dluhopisů.

Úroky ze směnek a podobných krátkodobých nástrojů

4.45 Rozdíl mezi jmenovitou hodnotou a cenou placenou v době vydání (tj. diskont) je mírou úroků splatných za dobu platnosti směnky. Zvýšení hodnoty směnky vlivem akumulace nabíhajících úroků nepředstavuje zisk z držby, protože je způsobeno zvýšením zůstatku jistiny, a nikoli změnou ceny aktiva. Ostatní změny hodnoty směnky se považují za zisky nebo ztráty z držby.

Úroky z obligací a dluhopisů

4.46 Obligace a dluhopisy jsou dlouhodobé cenné papíry, které svému držiteli dávají nepodmíněné právo na: pevný nebo smluvně určený proměnlivý peněžní důchod ve formě kuponových plateb nebo na stanovenou pevnou částku v určitém termínu nebo termínech, kdy je cenný papír splácen, případně na důchod, který má obě uvedené formy:

- (a) obligace s nulovým kuponem: u nich neexistují žádné kuponové platby. Úrok založený na rozdílu mezi cenou při splacení a emisní cenou musí být rozložen do jednotlivých let do doby splatnosti obligace. Úrok nabíhající každý rok je reinvestován do obligace jejím držitelem, a na finančním účtu se proto uvádějí souvztažné zápisy ve výši, která se rovná hodnotě naběhlého úroku jako pořízení dalších obligací držitelem a jako emise dalších obligací emitentem neboli dlužníkem (tj. jako růst „objemu“ původní obligace);
- (b) ostatní obligace, včetně hluboce diskontovaných obligací. Úrok má dvě složky:
 - 1) částku peněžního důchodu získávanou za každé období z kuponových plateb;
 - 2) částku úroků nabíhající za každé období, kterou lze přisoudit rozdílu mezi cenou při splacení a emisní cenou; tato částka se vypočítá stejným způsobem jako u obligací s nulovým kuponem;
- (c) indexované cenné papíry:
 - 1) výše kuponových plateb nebo nesplaceného zůstatku jistiny je vázána na všeobecný cenový index. Změna hodnoty zůstatku jistiny mezi počátkem a koncem určitého účetního období vlivem pohybu příslušného indexu se považuje za úrok nabíhající v tomto období nad rámec úroku, který je v tomto období splatný;
 - 2) částky, které se mají zaplatit při splatnosti, jsou vázány na úzký index (*narrow index*), který zahrnuje motiv zisku z držby. Nabíhání úroků se má určit tak, že se sazba, podle níž úroky nabíhají, stanoví v době emise. V souladu s tím je úrok od počátku rozdílem mezi emisní cenou a tržním očekáváním v době emise, které se týká všech plateb, jež

bude muset dlužník provést; tato částka se zaznamená jako úrok nabíhající za dobu platnosti nástroje. V rámci tohoto přístupu se jako důchod zaznamená výnos do splatnosti v době emise, který zahrnuje výsledky indexace očekávané v době vytvoření nástroje. Každá odchylka podkladového indexu od původně očekávaného vývoje pak vede k ziskům nebo ztrátám z držby, které se za dobu platnosti nástroje obvykle vzájemně nevyruší.

Úrok nabíhající v důsledku indexace je fakticky reinvestován do cenného papíru a je třeba jej zaznamenat na finančním účtu držitele a emitenta.

Úrokové swapy a dohody o budoucích úrokových sazbách

4.47 Platba vyplývající z jakéhokoli druhu swapové dohody se zaznamená na finančním účtu jako transakce s finančními deriváty, a nikoli jako důchod z vlastnictví ve formě úroků. Transakce v rámci dohod o budoucích úrokových sazbách (*forward rate agreement, FRA*) se zachycují na finančním účtu jako transakce s finančními deriváty, a nikoli jako důchod z vlastnictví.

Úroky z finančního pronájmu (leasingu)

4.48 Finanční leasing je způsob financování například nákupu strojů a zařízení. Pronajímatel koupí zařízení a nájemce se smluvně zaváže platit nájemné, které pronajímateli umožní, aby za smluvní období získal zpět své náklady včetně ušlých úroků z peněz použitých na nákup zařízení.

Při tom se má za to, že pronajímatel poskytuje nájemci půjčku ve výši rovné hodnotě kupní ceny zaplacené za dané aktivum a tato půjčka se splácí po dobu trvání leasingu. U nájemného, které nájemce platí v každém období, se proto předpokládá, že má dvě složky: splátku jistiny a platbu úroků. Úroková sazba imputované půjčky je určena vztahem mezi celkovou částkou nájemného placenou za dobu trvání leasingu a kupní cenou aktiva. Podíl z nájemného, který představuje úrok, se během trvání leasingu snižuje s tím, jak se splácí jistina. Počáteční půjčka poskytnutá nájemci se spolu s následnými splátkami jistiny zaznamená na finančním účtu pronajímatele a nájemce. Úrokové platby se zaznamenají jako úroky na účtu prvotního rozdělení důchodů.

Ostatní úroky

4.49 Ostatní úroky zahrnují:

- (a) úroky účtované za přečerpání zůstatku na bankovním účtu;
- (b) mimořádné úroky z vkladů ponechaných déle, než bylo původně sjednáno;
- (c) platby držitelům obligací, které jsou určeny losováním.

Doba zachycení

4.50 Úroky se zaznamenávají na základě časového rozlišení (na akruální bázi): to znamená, že se úroky zaznamenávají jako plynule v čase nabíhající věřiteli ze zůstatku jistiny. Úrok nabíhající v každém účetním období se musí zaznamenat bez ohledu na to, zda je, nebo není skutečně

zaplacen či přičten k zůstatku jistiny. Pokud není zaplacen, zvýšení jistiny se zaznamená na finančním účtu jako pořízení finančního aktiva věřitelem a vznik závazku ve stejné výši u dlužníka.

- 4.51 Úroky se zaznamenávají před srážkou daní, které se z nich vybírají. Výnosové i nákladové úroky se zaznamenávají včetně dotací na úrokové úlevy bez ohledu na to, zda se tyto dotace platí přímo finančním institucím, nebo subjektům, které z nich mají prospěch (viz odstavec 4.37).

Vzhledem k tomu, že se hodnota služeb poskytovaných finančními zprostředkovateli rozvrhuje mezi různé zákazníky, upravují se skutečné platby úroků placené finančním zprostředkovatelům nebo přijaté od finančních zprostředkovatelů tak, aby se vyloučila rozpětí představující implicitní poplatky, které finanční zprostředkovatelé účtují. Částky úroků, které vypůjčovatelé platí finančním zprostředkovatelům, je nutné snížit o odhadnutou hodnotu poplatků a naopak částky úroků, které přijímají vkladatelé, je třeba zvýšit. Hodnoty těchto poplatků se pojmají jako platby za služby, které finanční zprostředkovatelé poskytují svým zákazníkům, a nikoli jako úrokové platby.

- 4.52 V systému účtů se úroky zaznamenávají jako:
- (a) zdroje a užití na účtu rozdělení prvotních důchodů sektorů;
 - (b) zdroje a užití na účtu prvotních důchodů a běžných transferů nerezidentů.

Rozdělované důchody korporací (D.42)

Dividendy (D.421)

- 4.53 *Definice:* Dividendy (D.421) jsou forma důchodu z vlastnictví, na který získávají nárok vlastníci akcií (AF.5) například v důsledku toho, že dávají korporacím k dispozici své finanční prostředky.

Zvýšení základního kapitálu prostřednictvím emise akcií je způsobem, jak získat finanční prostředky. Na rozdíl od dluhového kapitálu nezpůsobuje základní kapitál vznik závazku vyjádřeného pevnou peněžní částkou a nedává držitelům akcií korporace nárok na pevně stanovený či předem určený důchod. Dividendy zahrnují všechny formy rozdělení zisků korporací jejich akcionářům nebo vlastníkům.

- 4.54 Dividendy zahrnují také:
- (a) akcie vydané akcionářům jako platba dividendy za daný účetní rok. Nepatří sem však emise prémiových akcií, které představují kapitalizaci vlastních zdrojů ve formě rezerv a nerozdělených zisků a vedou ke vzniku nových akcií přidělených akcionářům v poměru k jejich držbě;
 - (b) důchody placené vládním institucím veřejnými podniky uznanými za samostatné právní subjekty, jež nebyly zřízeny jako korporace;
 - (c) důchody vytvářené prostřednictvím statisticky nezjištěných činností a převáděné vlastníkům korporací, kteří se těchto činností účastní, pro jejich soukromé užití.
- 4.55 Dividendy (D.421) nezahrnují superdividendy.

Superdividendy (*super-dividends*) jsou dividendy, které jsou vysoké v poměru k úrovni dividend a zisků v poslední době. Za účelem posouzení otázky, zda jsou dividendy vysoké, se používá pojem rozdělitelný důchod. Rozdělitelný důchod korporace je roven podnikatelskému důchodu plus veškeré příjmové běžné transfery minus veškeré výdajové běžné transfery a minus úprava o změnu penzijních nároků. Přijatelnost současné úrovně dividend se posuzuje podle poměru dividend k rozdělitelnému důchodu v nedávné minulosti. Pokud úroveň oznámených dividend výrazně překračuje tento poměr, pojmají se dividendy způsobující toto překročení jako finanční transakce a zařídují se jako „superdividendy“. Tyto superdividendy se považují za čerpání účastí vlastníků z korporace (F.5). Tento přístup se týká jak korporací, tak kvazikorporací bez ohledu na to, zda podléhají kontrole zahraničních nebo domácích soukromých vlastníků.

- 4.56 V případě veřejných korporací jsou superdividendy vysoké a nepravidelné platby nebo platby překračující podnikatelský důchod příslušného účetního období, které jsou financovány z akumulovaných rezerv nebo z prodeje aktiv. Superdividendy veřejných korporací se zachycují jako čerpání účastí (F.5) ve výši rozdílu mezi těmito platbami a podnikatelským důchodem za příslušné účetní období (viz odstavec 20.206).

Prozatímní dividendy (*interim dividends*) jsou popsány v odstavci 20.207.

- 4.57 Doba zachycení: Přestože dividendy představují část důchodu, který byl vytvořen za určité období, nezachycují se na základě časového rozlišení. V krátkém období poté, co byla dividendy oznámena, ale ještě není skutečně splatná, je akcie možné prodávat bez nároku na dividendu (ex dividend), což znamená, že nárok na výplatu dividendy má stále ten, kdo byl vlastníkem akcií k datu oznámení dividendy, a nikoli ten, kdo je vlastníkem k datu její splatnosti. Akcie prodávaná bez nároku na dividendu má tudíž nižší hodnotu než akcie, která se prodává bez tohoto omezení. Dobou zachycení dividend je okamžik, kdy je cena akcie poprvé kótována bez nároku na dividendu a přestává se kótovat cena, která nárok na dividendu zahrnuje.

Dividendy se zachycují jako:

- (a) užití na účtu rozdělení prvotních důchodů sektorů, do kterých jsou dané korporace zaříděny;
- (b) zdroje na účtu rozdělení prvotních důchodů sektorů, do kterých jsou zaříděni akcionáři;
- (c) užití a zdroje na účtu prvotních důchodů a běžných transferů nerezidentů.

Čerpání z důchodu kvazikorporací (D.422)

- 4.58 *Definice:* Čerpání z důchodu kvazikorporací (D.422) jsou částky, jež podnikatelé čerpají pro své vlastní užití ze zisků vytvořených kvazikorporacemi, které jim patří.

Tato čerpání se zachycují před odečtením běžných daní z důchodů, jmění a jiných, o kterých se předpokládá, že je vždy platí vlastníci podniků.

Pokud kvazikorporace vytvoří obchodní zisk, může se jednotka, která ji vlastní, rozhodnout, že část zisku nebo celý zisk ponechá v podniku, zejména pro investiční účely. Důchod takto ponechaný v podniku se uvede jako úspora kvazikorporace, přičemž v položce čerpání z důchodu kvazikorporací se na účtech zaznamenají pouze zisky, které jednotky vlastníků skutečně čerpaly.

- 4.59 Když jsou zisky vytvořeny v zahraničí pobočkami, zastoupeními apod. rezidentských podniků a pokud se tyto pobočky apod. pokládají za nerezidentské jednotky, uvádějí se nerozdělené zisky jako reinvestované zisky z přímých zahraničních investic (D.43). Jako čerpání z důchodu kvazikorporací přijaté od nerezidentů se na účtech zaznamená pouze důchod, který byl skutečně převeden do mateřského podniku. Stejně zásady se uplatňují, pokud jde o vztahy mezi pobočkami, zastoupeními apod. působícími na ekonomickém území a nerezidentským mateřským podnikem, kterému patří.
- 4.60 Čerpání z důchodu kvazikorporací zahrnuje čistý provozní přebytek, který získávají rezidenti jako vlastníci půdy a budov v zahraničí nebo nerezidenti jako vlastníci půdy a budov na dotčeném ekonomickém území. Ve vztahu k transakcím s půdou a budovami, které na ekonomickém území země provádějí nerezidentské jednotky, se vytvoří hypotetická rezidentské jednotky, ve kterých mají tito nerezidenti jako vlastníci majetkovou účast.
- Hodnota nájemného v obydlích obývaných jejich vlastníky v zahraničí se zachycuje jako dovoz služeb a odpovídající čistý provozní přebytek jako prvotní důchod přijímaný od nerezidentů; hodnota nájemného v obydlích obývaných nerezidentskými vlastníky se zachycuje jako vývoz služeb a odpovídající čistý provozní přebytek jako prvotní důchod placený nerezidentům.
- Čerpání z důchodu kvazikorporací zahrnuje důchody vytvářené nezjištěnými činnostmi kvazikorporací, jež se převádějí vlastníkům, kteří se těchto činností účastní, pro jejich soukromé užití.
- 4.61 Čerpání z důchodu kvazikorporací nezahrnuje částky, které jejich vlastníci získávají z:
- prodeje použitých výrobků, které mají charakter fixního kapitálu;
 - prodeje půdy a jiných nevyráběných aktiv;
 - čerpání majetkové účasti.
- Tyto částky se na finančním účtu pojmají jako čerpání majetkové účasti, protože představují částečnou nebo úplnou likvidaci majetkové účasti v kvazikorporaci. Jestliže je kvazikorporace ve vlastnictví vládních institucí a vytváří trvalý provozní schodek v důsledku záměrné hospodářské a sociální politiky vlády, pak se veškeré pravidelné převody finančních prostředků od vládních institucí do daného podniku za účelem pokrytí jeho ztrát pokládají za dotace.
- 4.62 Doba zachycení: čerpání z důchodu kvazikorporací se zaznamená v době, kdy je vlastníci uskuteční.
- 4.63 V systému účtů se čerpání z důchodu kvazikorporací zachycuje jako:
- užití na účtu rozdělení prvotních důchodů sektorů, do kterých jsou dané kvazikorporace zatříděny;
 - zdroje na účtu rozdělení prvotních důchodů sektorů vlastníků;
 - užití a zdroje na účtu prvotních důchodů a běžných transferů nerezidentů.

Reinvestované zisky z přímých zahraničních investic (D.43)

4.64 *Definice:* Reinvestované zisky z přímých zahraničních investic (D.43) se rovnají provoznímu přebytku podniku přímé zahraniční investice

Plus veškeré příjmové důchody z vlastnictví nebo příjmové běžné transfery

Minus veškeré výdajové důchody z vlastnictví nebo výdajové běžné transfery, včetně částek skutečně poukázaných přímým zahraničním investorům, a veškeré běžné daně z důchodů, jmění a jiné podniku přímé zahraniční investice.

4.65 Podnik přímé zahraniční investice je registrovaná společnost právně oddělená od vlastníků s ručením omezeným (*incorporated*) nebo právně neoddělená od vlastníků s ručením neomezeným (*unincorporated*), ve které investor, jenž je rezidentem v jiném hospodářství, vlastní 10 nebo více procent kmenových akcií nebo hlasovacích práv v případě společnosti právně oddělené nebo ekvivalentní podíl v případě společnosti právně neoddělené od vlastníků. Podniky přímé zahraniční investice zahrnují subjekty označované jako dceřiné společnosti (*subsidiaries*), přidružené společnosti (*associates*) a pobočky (*branches*). O dceřinou společnost se jedná, pokud investor vlastní větší než 50% podíl, o přidruženou společnost, pokud vlastní 50% nebo nižší podíl, a o pobočku, pokud je daný subjekt výlučně nebo společně vlastněnou společností právně neoddělenou od vlastníků s neomezeným ručením. Přímá zahraniční investice může být dána přímým vztahem nebo nepřímým vztahem, vyplývajícím z řetězce vlastnictví. Pojem „podniky přímé zahraniční investice“ je širší než pojem „korporace pod zahraniční kontrolou“.

4.66 Podnikatelské důchody podniků přímé zahraniční investice se mohou skutečně rozdělovat formou dividend nebo čerpání z důchodu kvazikorporací. Kromě toho se nerozdělené zisky pojímají, jako by byly rozděleny a poukázány přímým zahraničním investorům v poměru k jejich majetkové účasti v podniku a následně těmito investory reinvestovány prostřednictvím zvýšení základního kapitálu na finančním účtu. Reinvestované zisky z přímých zahraničních investic mohou být jak kladné, tak záporné.

4.67 Doba zachycení: reinvestované zisky z přímých zahraničních investic se zaznamenávají v době, ve které jsou vytvořeny.

V systému účtů se reinvestované zisky z přímých zahraničních investic zachycují jako:

(a) užití a zdroje na účtu rozdělení prvotních důchodů sektorů;

(b) užití a zdroje na účtu prvotních důchodů a běžných transferů nerezidentů.

Ostatní důchody z investic (D.44)

Důchody z investic přisouzené pojistníkům (D.441)

4.68 *Definice:* Důchody z investic přisouzené pojistníkům odpovídají celkovým prvotním důchodům získaným z investování pojistných technických rezerv. Jedná se o rezervy, u nichž pojišťovací společnost uznává odpovídající závazek vůči pojistníkům.

Pojišťovací podniky investují pojistné technické rezervy do finančních aktiv nebo půdy (z nichž se získává čistý důchod z vlastnictví, tj. po odečtení veškerých placených úroků) nebo do budov (které vytvářejí čisté provozní přebytky).

Důchody z investic přisouzené pojistníkům se zaznamenávají zvlášť pro držitele neživotních a životních pojistek.

V případě neživotního pojištění má pojišťovací společnost závazek vůči pojistníkovi ve výši pojistného, které je u této společnosti uloženo, ale ještě se nestalo zaslouženým pojistným, hodnoty případných pojistných náhrad, které jsou splatné, ale ještě nebyly zaplacený, a rezervy na nároky, které ještě nebyly ohlášeny nebo ohlášeny byly, ale ještě nebyly vyrovnány. Na pokrytí tohoto závazku drží pojišťovací společnost technické rezervy. Důchod z investování těchto rezerv se pojímá jako důchod přisouzený pojistníkům, následně rozdělený pojistníkům na účtu rozdělení prvotních důchodů a vrácený pojišťovací společnosti v podobě doplňkového pojistného na účtu druhotného rozdělení důchodů.

V případě institucionálních jednotek, které spravují program standardizovaných záruk za půjčky a za tyto záruky účtují poplatky, může být z rezerv programu rovněž získáván důchod z investic, který je také nutné uvádět jako rozdělovaný jednotkám, jež poplatky platí, (což nemusí být jednotky, které mají ze záruk prospěch) a pojímat jej jako doplňkové poplatky na účtu druhotného rozdělení důchodů.

Pokud jde o životní pojištění a anuity, mají pojišťovací společnosti vůči pojistníkům a příjemcům anuit závazky, které se rovnají současné hodnotě očekávaných pojistných náhrad. Na pokrytí těchto závazků mají pojišťovací společnosti finanční prostředky, které náležejí pojistníkům a sestávají z vyhlášených prémie u pojištění s podílem na zisku a z rezerv určených na výplatu budoucích prémie a dalších plnění pro pojistníky i příjemce anuit. Tyto prostředky se investují do řady finančních a nefinančních aktiv.

Vyhlášené prémie pro držitele životních pojistek se zaznamenávají jako důchody z investic, které náležejí pojistníkům, a pojímají se jako doplňkové pojistné, které pojistníci platí pojišťovací společností.

Důchod z investic přisouzený pojistníkům životního pojištění se na účtu rozdělení prvotních důchodů zachycuje jako závazek pojišťovny a pohledávka domácností. Na rozdíl od neživotního pojištění nebo penzí se příslušná částka převádí do úspor a následně se zaznamená jako finanční transakce, konkrétně jako zvýšení závazků společností poskytujících životní pojištění, a připočítá se k novému pojistnému sníženému o poplatek za službu a splatné náhrady.

Důchody z investic na základě penzijních nároků (D.442)

4.69 Penzijní nároky vznikají na základě jednoho ze dvou různých druhů penzijních programů. Jedná se o příspěvkově definované programy a dávkově definované programy.

Příspěvkově definovaný program je program, v němž jsou příspěvky zaměstnavatelů i zaměstnanců investovány jménem zaměstnanců jakožto budoucích penzistů. K dispozici není

žádný jiný zdroj financování penzí a dané finanční prostředky se nepoužívají žádným jiným způsobem. Výdajový důchod z investic na základě příspěvkově definovaných nároků se rovná důchodu z investování finančních prostředků plus případnému důchodu získanému pronajímáním půdy nebo budov ve vlastnictví fondu.

Charakteristikou dávkově definovaného programu je, že se výše plateb, které se budou vyplácet důchodcům, určuje na základě vzorce. Díky této vlastnosti je možné výši nároků určit jako současnou hodnotu všech budoucích plateb, která se vypočítá pomocí pojistněmatematických předpokladů o délce života a ekonomických předpokladů o úrokové nebo diskontní sazbě. Současná hodnota nároků existujících na začátku roku se zvýší, protože den, kdy se nároky stanou splatnými, se o jeden rok přiblížil. Toto zvýšení se v případě dávkově definovaného programu považuje za důchod z investic přisouzený držitelům penzijních nároků. Velikost tohoto zvýšení není ovlivněna tím, zda penzijní program má skutečně dostatečné finanční prostředky na splnění všech závazků, ani tím, o jaký druh zvýšení finančních prostředků se jedná – například zda jde o důchody z investic, nebo zisky z držby.

Důchody z investic přisouzené podílníkům investičních fondů (D.443)

4.70 Důchody z investic přisouzené podílníkům investičních fondů, včetně vzájemných fondů a podílových fondů, se skládají z těchto dvou samostatných složek:

- dividendy přisouzené podílníkům investičních fondů (D.4431);
- nerozdělené zisky přisouzené podílníkům investičních fondů (D.4432).

Dividendová složka se zaznamenává přesně stejným způsobem jako dividendy u jednotlivých korporací, jak je popsáno výše. Složka nerozdělených zisků se zaznamenává na základě zásad popsaných u podniků přímé zahraniční investice, ale vypočítá se s vyloučením veškerých reinvestovaných zisků z přímých zahraničních investic. Zbývající nerozdělené zisky se přisoudí podílníkům investičního fondu, takže investičnímu fondu nezůstanou žádné úspory, a podílníci investičního fondu tyto zisky vloží zpět do fondu prostřednictvím transakce, která se zaznamená na finančním účtu.

Důchod z vlastnictví získaný vzájemnými fondy se zachycuje jako důchod z vlastnictví podílníků, i když není rozdělen, ale je jejich jménem reinvestován.

Podílníci ze svých podílů ve fondu nepřímo platí správcovským společnostem za správu svých investic. Tento poplatek za službu je výdajem podílníků, nikoli fondů.

Doba zachycení: ostatní důchody z investic se zachycují v době, kdy vznikají.

4.71 V systému účtů se ostatní důchody z investic zaznamenávají jako:

- (a) zdroje na účtu rozdělení prvotních důchodů pojistníků a podílníků investičních fondů;
- (b) užití na účtu rozdělení prvotních důchodů pojišťovatelů, penzijních fondů a investičních fondů;
- (c) zdroje a užití na účtu prvotních důchodů a běžných transferů nerezidentů.

Renta (D.45)

4.72 *Definice:* Renta, popřípadě pachtovné je důchod, který náleží vlastníkovvi přírodního zdroje za to, že tento přírodní zdroj dává k dispozici jiné institucionální jednotce.

Existují dva různé druhy renty ze zdrojů: pachtovné z půdy a renta z podzemních zdrojů. U renty z jiných přírodních zdrojů, jako jsou vysílací a komunikační frekvence, se používá stejný model.

Rozdíl mezi rentou (*rent*), popřípadě pachtovným a nájemným (*rental*) spočívá v tom, že renta, popřípadě pachtovné je formou důchodu z vlastnictví a nájemné představuje platbu za služby. Nájemné jsou platby prováděné v rámci operativního leasingu za používání fixního aktiva patřícího jiné jednotce. Renta, popřípadě pachtovné je platba prováděná v rámci pronájmu zdrojů za přístup k přírodnímu zdroji.

Pachtovné z půdy

Pachtovné (*Rent on land*), které získává vlastník půdy od nájemce, představuje formu důchodu z vlastnictví. Pachtovné z půdy zahrnuje také pachtovné placené vlastníkům vnitrozemských vod a řek za právo tyto vody využívat pro rekreační nebo jiné účely, včetně rybolovu.

V důsledku vlastnictví půdy vlastník platí daně z pozemků a vynakládá výdaje na údržbu. Tyto daně a výdaje se pojmají tak, že je platí osoba oprávněná k užívání půdy, a u této osoby se předpokládá, že je odečítá od pachtovného, které by jinak musela platit vlastníkovvi půdy. Pachtovné takto snížené o daně nebo jiné výdaje, za které je odpovědný vlastník půdy, se označuje jako „pachtovné po odečtení daní“.

4.73 Pachtovné z půdy nezahrnuje nájemné z budov a obydlí, které se na ní nacházejí; toto nájemné se považuje za platbu za tržní službu, kterou vlastník budovy nebo obydlí poskytuje jejich nájemci, a na účtech se zaznamenává jako mezispotřeba nebo konečná spotřeba nájemce. Neexistuje-li objektivní základ pro rozdělení platby na pachtovné z půdy a nájemné z budov, které se na ní nacházejí, považuje se celá částka za pachtovné, pokud hodnota půdy podle odhadů převyšuje hodnotu budov na půdě, a za nájemné v opačném případě.

Renta z podzemních zdrojů

4.74 Tato položka zahrnuje poplatky, které plynou vlastníkům ložisek nerostů nebo fosilních paliv (uhlí, ropy nebo zemního plynu), kteří je pronajímají jiným institucionálním jednotkám a dovolují jim, aby po stanovenou dobu v těchto ložiscích prováděly geologický průzkum nebo těžbu, bez ohledu na to, zda jsou těmito vlastníky soukromé jednotky nebo jednotky vládních institucí.

4.75 Doba zachycení renty, popřípadě pachtovného: renta, popřípadě pachtovné se zaznamenávají v období, kdy jsou splatné.

4.76 V systému účtů se renta, popřípadě pachtovné zaznamenává:

- (a) na straně zdrojů a na straně užití účtu rozdělení prvotních důchodů sektorů;
- (b) na straně zdrojů a na straně užití účtu prvotních důchodů a běžných transferů nerezidentů.

Běžné daně z důchodů, jmění a jiné (D.5)

4.77 *Definice:* Běžné daně z důchodů, jmění a jiné (D.5) zahrnují veškeré povinné, jednostranné platby, peněžní nebo naturální, které pravidelně vybírají vládní instituce a nerezidenti z důchodů a jmění institucionálních jednotek, a některé pravidelné daně, které se nevyměřují ani z důchodů ani ze jmění.

Běžné daně z důchodů, jmění a jiné se dělí na:

- (a) daně z důchodů (D.51);
- (b) ostatní běžné daně (D.59).

Daně z důchodů (D.51)

4.78 *Definice:* Daně z důchodů (D.51) se skládají z daní z příjmů, zisků a kapitálových zisků. Vyměřují se ze skutečných nebo předpokládaných důchodů jednotlivců, domácností, korporací nebo neziskových institucí. Zahrnují daně vyměřené z držby majetku, půdy nebo nemovitostí, když se na základě tohoto vlastnictví odhadují důchody příslušných vlastníků.

Daně z důchodů zahrnují:

- (a) daně z příjmů jednotlivce nebo domácnosti, například z příjmů ze zaměstnání, majetku, podnikání, penzí atd., včetně daní srážených zaměstnavatelem, například záloh na daň z příjmu. Patří sem také daně z příjmů vlastníků společností s neomezeným ručením.
- (b) daně z příjmů nebo zisků korporací;
- (c) daně ze zisků z držby;
- (d) daně z výher v loteriích nebo ze sázkových her placené z částek získaných výherci, které se odlišují od daní z obratu výrobců organizujících sázkové hry nebo loterie, neboť ty se považují za daně z produktů.

Ostatní běžné daně (D.59)

4.79 Ostatní běžné daně (D.59) zahrnují:

- (a) běžné daně z kapitálu, které se skládají z daní placených vlastníky z vlastnictví nebo užívání půdy nebo budov, a běžné daně z čistého jmění a ostatních aktiv, například klenotů, s výjimkou daní uvedených v položce D.29 (které platí podniky v důsledku provozování výrobní činnosti) a v položce D.51 (daně z důchodů);
- (b) daně z hlavy, vybírané za každou dospělou osobu nebo za domácnost nezávisle na příjmu nebo majetku;
- (c) daně z výdajů, placené z celkových výdajů osob nebo domácností;
- (d) platby domácností za povolení vlastnit nebo užívat vozidla, lodě nebo letadla pro nepodnikatelské účely nebo za povolení k rekreačnímu lovu, střelbě, rybaření apod. Rozdíl mezi daněmi a nákupem služeb od vládních institucí je definován podle stejných kritérií jako u plateb prováděných podniky, totiž pokud je s vydáváním povolení spojen malý nebo nulový rozsah práce vládních institucí a povolení se vydávají automaticky po zaplacení příslušné částky, jedná se pravděpodobně pouze o prostředek k získání příjmů, přestože vládní

instituce mohou za tuto částku poskytovat nějaká osvědčení či povolení; v těchto případech se dotčené platby považují za daně. Pokud však vládní instituce prostřednictvím vydávání povolení vykonávají skutečnou regulační funkci (například kontrolují způsobilost nebo kvalifikaci dotčené osoby), pojmají se provedené platby jako nákup služeb od vládních institucí, a nikoli jako platby daní, ledaže by tyto platby byly zjevně zcela neúměrné nákladům na poskytování daných služeb;

- (e) daně z mezinárodních transakcí, například z cest do zahraničí, zasílání peněz (remitencí) do zahraničí, zahraničních investic atd., kromě daní placených výrobcí a dovozních cel placených domácnostmi.

4.80 Běžné daně z důchodů, jmění a jiné nezahrnují:

- (a) dědické daně, daně z pozůstalosti a darovací daně z darů mezi žijícími osobami, u kterých se předpokládá, že se vybírají z kapitálu příjemce, a které se uvádějí v položce kapitálové daně (D.91);
- (b) příležitostné nebo mimořádné odvody z kapitálu nebo jmění, které se zachycují jako kapitálové daně (D.91);
- (c) daně z půdy, budov a ostatních aktiv, které podniky vlastní nebo je mají najaté a používají je k výrobním účelům; takové daně se považují za ostatní daně z výroby (D.29);
- (d) platby domácností za povolení jiná než k užívání vozidel, lodí nebo letadel a jiná než povolení k rekreačnímu lovu, střelbě nebo rybaření, tj.: platby za řidičské nebo pilotní průkazy a zbrojní průkazy a poplatky vládním institucím, například vstupné do muzeí a knihoven, poplatky za odvoz odpadu, platby za vydání cestovního pasu, letištní poplatky, soudní poplatky atd., které se ve většině případů považují za nákup služeb poskytovaných vládními institucemi, pokud tyto služby splňují kritéria pro zachycování služeb uvedená v odstavci 4.79 písm. (d).

4.81 Celková hodnota daní zahrnuje úroky účtované z nedoplatků splatných daní a pokuty uložené daňovými orgány, jestliže neexistují údaje umožňující tyto úroky a pokuty odhadnout samostatně; zahrnuje také poplatky uložené v souvislosti s vyměřováním a vymáháním nezaplacených daní; celková hodnota daní se sníží o částku veškerých daňových srážek poskytnutých vládními institucemi v rámci hospodářské politiky a veškerých daňových vratek vyplacených v důsledku přeplatků.

V daňovém systému se rozšiřuje poskytování dotací a sociálních dávek prostřednictvím daňových dobropisů a zvyšuje se četnost propojení platebních systémů se systémem výběru daní. Daňové dobropisy (*tax credits*) představují daňovou úlevu a snižují tedy daňovou povinnost oprávněné osoby.

Vede-li systém daňových dobropisů k tomu, že příjemce obdrží přeplatek v případě, že úleva je vyšší než daňová povinnost, jedná se o systém vyplácených daňových dobropisů. V rámci systému vyplácených daňových dobropisů mohou být platby přiznány jak plátcům, tak neplátcům daně.

U takovýchto systémů se celá částka daňových dobropisů zachycuje jako výdaj vládních institucí, a nikoli jako snížení daňových příjmů.

Naproti tomu některé systémy daňových dobropisů jsou systémy nevyplácených daňových dobropisů, u nichž je výše daňového dobropisu omezena výší daňové povinnosti. V rámci systému nevyplácených daňových dobropisů jsou veškeré daňové dobropisy součástí daňového systému a snižují daňové příjmy vládních institucí.

4.82 Běžné daně z důchodů, jmění a jiné se zachycují v době, kdy se uskuteční činnosti, transakce nebo jiné události, na jejichž základě vzniká daňová povinnost.

Některé ekonomické činnosti, transakce nebo události, na jejichž základě by dotčeným jednotkám měla podle daňové legislativy vznikat povinnost platit daň, však soustavně unikají pozornosti daňových orgánů. Bylo by nerealistické předpokládat, že tyto činnosti, transakce nebo události vedou ke vzniku finančních aktiv nebo pasiv ve formě závazků nebo pohledávek. Částky, které se mají zaznamenat, se určují podle povinných částek pouze v případě, že jsou tyto částky doloženy daňovými výměry, přiznáními nebo jinými nástroji, na jejichž základě plátcům daně vznikají závazky ve formě jednoznačné povinnosti zaplatit daň. Pro chybějící daně, které nejsou doloženy daňovými výměry, se imputace neprovádí.

Údaje o daních zachycovaných na účtech se získávají ze dvou zdrojů: z částek doložených daňovými výměry a přiznáními a z pokladních příjmů.

- (a) Jestliže se použijí výměry a přiznání, příslušné částky se upraví koeficientem vyjadřujícím podíl vyměřených a přiznaných částek, které se nikdy nevyberou. Alternativním řešením je zaznamenat kapitálový transfer do příslušných sektorů ve výši, která se rovná provedené úpravě. Tyto koeficienty se odhadnou na základě minulých zkušeností a současných očekávání týkajících se vyměřených a přiznaných, ale nikdy nevybraných částek. Stanoví se jednotlivě pro různé typy daní.
- (b) Použijí-li se pokladní příjmy, provede se takové časové rozlišení, při kterém se příslušná částka přiřadí do období, ve kterém se uskutečnily činnosti, transakce nebo jiné události vedoucí ke vzniku daňové povinnosti (nebo v případě některých daní z důchodů do období, kdy částka daně byla stanovena). Tato úprava vychází z průměrného časového rozdílu mezi činnostmi, transakcemi nebo jinými událostmi (nebo stanovením částky daně) a pokladním příjmem.

Jsou-li běžné daně z důchodů, jmění a jiné sráženy přímo ze mzdy zaměstnavatelem, zahrnují se do mezd a platů i v případě, že je zaměstnavatel neodvedl vládním institucím. Následně se zaznamená, že sektor domácností tyto daně platí sektoru vládních institucí v plné výši. Částky ve skutečnosti nezaplacené se vyrovnají formou kapitálového transferu od vládních institucí sektorům zaměstnavatelů v rámci položky D.995.

V některých případech je možné daňovou povinnost u daní z příjmů stanovit až v pozdějším účetním období, než ve kterém vznikly příslušné příjmy. Proto je nutná určitá pružnost, pokud jde o dobu zachycení těchto daní. Daně z příjmů srážené u zdroje, jako jsou zálohy na daň ze mzdy a pravidelné zálohy na daně z příjmů, se mohou zachytit v obdobích, ve kterých jsou placeny, a případná konečná daňová povinnost z příjmů se může zachytit v období, ve kterém je stanovena.

Běžné daně z důchodů, jmění a jiné se zachycují jako:

- (a) užití na účtu druhotného rozdělení důchodů sektorů, do kterých jsou zatříděni plátcí daně;
- (b) zdroje na účtu druhotného rozdělení důchodů vládních institucí;
- (c) užití a zdroje na účtu prvotních důchodů a běžných transferů nerezidentů.

Sociální příspěvky a dávky (D.6)

4.83 *Definice:* Sociální dávky jsou transfery domácnostem, peněžní nebo naturální, určené ke zmírnění finanční zátěže vyplývající z řady rizik nebo potřeb a poskytované jednotkami vládních institucí a NISD prostřednictvím kolektivně organizovaných programů nebo mimo takové programy; zahrnují platby vládních institucí výrobcům, z nichž mají individuální prospěch domácnosti a které se provádějí v souvislosti se sociálními riziky nebo potřebami.

4.84 Seznam rizik a potřeb, které mohou vést k sociálním dávkám, je stanoven takto:

- (a) nemoc;
- (b) invalidita, zdravotní postižení;
- (c) pracovní úraz nebo nemoc z povolání;
- (d) stáří;
- (e) pozůstalí;
- (f) mateřství;
- (g) rodina;
- (h) podpora zaměstnanosti;
- (i) nezaměstnanost;
- (j) bydlení;
- (k) vzdělávání;
- (l) všeobecná potřebnost.

Pokud jde o bydlení, jsou sociálními dávkami platby veřejných orgánů nájemníkům určené ke snížení jejich nájemného, s výjimkou zvláštních dávek, které veřejné orgány platí jako zaměstnavatelé.

4.85 Sociální dávky zahrnují:

- (a) běžné a jednorázové transfery z programů, které přijímají příspěvky, zahrnují celou společnost nebo velké části společnosti a jsou stanoveny a kontrolovány jednotkami vládních institucí (programy sociálního zabezpečení);

- (b) běžné a jednorázové transfery z programů, které organizují zaměstnavatelé ve prospěch svých zaměstnanců, bývalých zaměstnanců nebo jimi vyživovaných osob (ostatní zaměstnanecké programy sociálního pojištění). Příspěvky mohou platit zaměstnanci nebo zaměstnavatelé; platit je mohou také osoby samostatně výdělečně činné;
- (c) běžné transfery od jednotek vládních institucí a NISD, které nejsou podmíněny dřívějšími platbami příspěvků a které jsou obvykle spojeny s posouzením dostupných příjmů. Tyto transfery se obvykle označují jako sociální pomoc.

4.86 Sociální dávky nezahrnují:

- (a) pojistné náhrady z pojistek, které byly uzavřeny výhradně z vlastní iniciativy pojištěného, nezávisle na jeho zaměstnavateli a na vládních institucích;
- (b) pojistné náhrady z pojistek uzavřených výlučně za účelem získání slevy, i když dané pojištění vyplývá z kolektivní smlouvy.

4.87 Aby byla individuální pojistná smlouva považována za součást programu sociálního pojištění, musí neočekávané případy nebo okolnosti, proti nimž je účastník pojištěn, odpovídat rizikům nebo potřebám, které jsou uvedeny v odstavci 4.84, a navíc musí být splněna jedna nebo více těchto podmínek:

- (a) účast v programu je povinná buď ze zákona, nebo na základě podmínek pracovní smlouvy zaměstnance nebo skupiny zaměstnanců;
- (b) program je kolektivní, organizovaný ve prospěch určené skupiny pracovníků, ať jde o zaměstnance, osoby samostatně výdělečně činné nebo osoby bez výdělečné činnosti, a účast je omezena na členy této skupiny;
- (c) zaměstnavatel platí (skutečný nebo imputovaný) příspěvek do programu jménem zaměstnance bez ohledu na to, zda příspěvek platí také zaměstnanec.

4.88 *Definice:* Programy sociálního pojištění jsou programy, v jejichž rámci jsou účastníci z rozhodnutí svých zaměstnavatelů nebo vládních institucí povinni uzavřít nebo jsou motivováni k tomu, aby uzavřeli pojištění proti určitým nahodilým událostem nebo okolnostem, které mohou nepříznivě ovlivnit životní podmínky jich samých nebo jimi vyživovaných osob. V těchto programech platí sociální příspěvky zaměstnanci či jiné osoby nebo zaměstnavatelé jménem svých zaměstnanců s cílem zajistit nárok na dávky sociálního pojištění v běžném období nebo dalších obdobích pro zaměstnance nebo jiné přispěvatele, jimi vyživované osoby nebo jejich pozůstalé.

Programy sociálního pojištění jsou organizovány pro skupiny pracovníků nebo jsou ze zákona k dispozici všem pracovníkům nebo určeným kategoriím pracovníků, a to nejen zaměstnancům, ale také osobám bez výdělečné činnosti. Sahají od soukromých programů organizovaných pro vybrané skupiny pracovníků zaměstnaných jedním zaměstnavatelem až po programy sociálního zabezpečení zahrnující veškeré pracovní síly země. Účast v těchto programech může být pro dotčené pracovníky dobrovolná, ale častěji bývá povinná. Například účast v programech organizovaných jednotlivými zaměstnavateli může být vyžadována na základě podmínek zaměstnání kolektivně dohodnutých mezi zaměstnavateli a zaměstnanci.

- 4.89 Lze rozlišit dva typy programů sociálního pojištění:
- (a) první z nich se skládá z programů sociálního zabezpečení, které se týkají celé společnosti nebo velkých částí společnosti a jsou stanoveny, kontrolovány a financovány vládními jednotkami. Penze vyplácené v rámci těchto programů mohou, ale nemusí souviset s výší platu oprávněné osoby či s historií jejího zaměstnání. Nepenzijní dávky jsou na výši platu vázány méně často;
 - (b) druhý typ se skládá z ostatních zaměstnaneckých programů. Tyto programy jsou odvozeny od vztahu zaměstnavatel-zaměstnanec při zajišťování penzijních a případně i jiných nároků, které jsou součástí podmínek zaměstnání, a odpovědnost za poskytování dávek se v jejich případě nepřenáší na vládní instituce na základě předpisů o sociálním zabezpečení.
- 4.90 Programy sociálního pojištění organizované vládními jednotkami pro jejich vlastní zaměstnance, a nikoli pro pracující obyvatelstvo jako celek, se neklasifikují jako programy sociálního zabezpečení, nýbrž jako ostatní zaměstnanecké programy.

Čisté sociální příspěvky (D.61)

- 4.91 *Definice:* Čisté sociální příspěvky jsou skutečné nebo imputované příspěvky placené domácnostmi do programů sociálního pojištění s cílem zajistit vyplácení sociálních dávek. Čisté sociální příspěvky (D.61) tvoří:

skutečné sociální příspěvky zaměstnavatelů (D.611)

plus imputované sociální příspěvky zaměstnavatelů (D.612)

plus skutečné sociální příspěvky domácností (D.613)

plus doplňkové sociální příspěvky domácností (D.614)

minus poplatky za služby programu sociálního pojištění (D.61SC).

Poplatky za služby programu sociálního pojištění jsou poplatky za služby účtované jednotkami, které spravují příslušné programy. Zde jsou uvedeny jako součást výpočtu čistých sociálních příspěvků (D.61); nejedná se o přerozdělovací transakce, nýbrž o složku produkce a výdajů na spotřebu.

Skutečné sociální příspěvky zaměstnavatelů (D.611)

- 4.92 Skutečné sociální příspěvky zaměstnavatelů (D.611) odpovídají toku D.121.

Skutečné sociální příspěvky zaměstnavatelů platí zaměstnavatelé do programů sociálního zabezpečení a ostatních programů zaměstnaneckého sociálního pojištění, aby zajistili sociální dávky pro své zaměstnance.

Jelikož se skutečné sociální příspěvky zaměstnavatelů platí ve prospěch zaměstnanců, zaznamená se jejich hodnota jako jedna ze složek náhrad zaměstnancům spolu s peněžními a naturálními mzdami a platy. Dále se tyto sociální příspěvky zachytí jako placené zaměstnanci ve

formě běžných transferů do programů sociálního zabezpečení a ostatních programů zaměstnaneckého sociálního pojištění.

Tato položka se dělí na dvě kategorie:

- (a) skutečné penzijní příspěvky zaměstnavatelů (D.6111), které odpovídají toku D.1211;
- (b) skutečné příspěvky zaměstnavatelů jiné než penzijní (D.6112), které odpovídají toku D.1212.

4.93 Platby skutečných sociálních příspěvků mohou být povinné na základě právního předpisu nebo mohou být placeny na základě kolektivních smluv v určitém odvětví nebo dohod mezi zaměstnavatelem a zaměstnanci v určitém podniku nebo proto, že jsou uvedeny v samotné pracovní smlouvě. V některých případech mohou být tyto příspěvky dobrovolné.

Dobrovolné příspěvky zahrnují:

- (a) sociální příspěvky, kterými do fondu sociálního zabezpečení přispívají osoby, které k tomu nejsou ze zákona povinny;
- (b) sociální příspěvky placené pojišťovacími podniky (nebo penzijními fondy zařazenými do stejného sektoru) v rámci doplňkových pojišťovacích programů organizovaných podniky ve prospěch jejich zaměstnanců, kterých se zaměstnanci účastní dobrovolně;
- (c) příspěvky do programů zaopatřovacího pojištění, jejichž členy mohou být zaměstnanci nebo osoby samostatně výdělečně činné.

4.94 Doba zachycení: skutečné sociální příspěvky zaměstnavatelů (D.611) se zachycují v době, ve které je provedena práce, jež zakládá povinnost platit příspěvky.

4.95 Údaje o sociálních příspěvcích placených do sektoru vládních institucí zachycené na účtech se získávají ze dvou zdrojů: z částek doložených výměry a přiznáními nebo z pokladních příjmů.

- (a) Jestliže se použijí výměry a přiznání, příslušné částky se upraví koeficientem vyjadřujícím podíl vyměřených a přiznaných částek, které se nikdy nevyberou. Možným alternativním řešením je zaznamenat kapitálový transfer do příslušných sektorů ve výši, která se rovná provedené úpravě. Tyto koeficienty se odhadnou na základě minulých zkušeností a současných očekávání týkajících se vyměřených a přiznaných, ale nikdy nevybraných částek. Stanoví se jednotlivě pro různé typy sociálních příspěvků.
- (b) Jestliže se použijí pokladní příjmy, provede se časové rozlišení, při kterém se příslušná částka přiřadí do období, ve kterém se uskutečnila činnost vedoucí ke vzniku povinnosti zaplatit sociální příspěvky (nebo ve kterém tato povinnost vznikla). Tato úprava může být založena na průměrném časovém rozdílu mezi danou činností (nebo vznikem závazku) a pokladním příjmem.

Jsou-li sociální příspěvky placené sektoru vládních institucí sráženy přímo ze mzdy zaměstnavatelem, zahrnují se do mezd a platů bez ohledu na to, zda je zaměstnavatel vládním institucím odvedl. Následně se zaznamená, že sektor domácností tyto příspěvky platí sektoru vládních institucí v plné výši. Částky ve skutečnosti nezaplacené se vyrovnají

formou kapitálového transferu od vládních institucí sektorům zaměstnavatelů v rámci položky D.995.

- 4.96 Skutečné sociální příspěvky zaměstnavatelů se zachycují jako:
- (a) užití na účtu druhotného rozdělení důchodů domácností;
 - (b) užití na účtu prvotních důchodů a běžných transferů nerezidentů (v případě nerezidentských domácností);
 - (c) zdroje na účtu druhotného rozdělení důchodů rezidentských pojišťovatelů nebo zaměstnavatelů;
 - (d) zdroje na účtu prvotních důchodů a běžných transferů nerezidentů (v případě nerezidentských pojišťovatelů nebo zaměstnavatelů).

Imputované sociální příspěvky zaměstnavatelů (D.612)

- 4.97 *Definice:* Imputované sociální příspěvky zaměstnavatelů (D.612) představují protipoložku sociálních dávek (snížených o případné sociální příspěvky zaměstnanců), které platí přímo zaměstnavatelé (tj. které nemají spojitost se skutečnými příspěvky zaměstnavatelů) svým zaměstnancům nebo bývalým zaměstnancům a jiným oprávněným osobám.

Odpovídají toku D.122, popsanému v části věnované náhradám zaměstnancům. Při stanovení jejich hodnoty je třeba vycházet z pojistněmatematických úvah nebo z přiměřeného procenta mezd a platů vyplácených současným zaměstnancům nebo tuto hodnotu stanovit jako rovnou nefondovým dávkám jiným než penzijním, které podnik vyplácí ve stejném účetním období.

Imputované sociální příspěvky zaměstnavatelů (D.612) se dělí na dvě kategorie:

- (a) imputované penzijní příspěvky zaměstnavatelů (D.6121). Odpovídají toku D.1221;
 - (b) imputované příspěvky zaměstnavatelů jiné než penzijní (D.6122). Odpovídají toku D.1222.
- 4.98 Doba zachycení: imputované sociální příspěvky zaměstnavatelů, které představují protipoložku povinných přímých sociálních dávek, se zaznamenávají v období, ve kterém se provádí příslušná práce. Imputované sociální příspěvky zaměstnavatelů, které představují protipoložku dobrovolných přímých sociálních dávek, se zaznamenávají v době, kdy se tyto dávky poskytují.
- 4.99 Imputované sociální příspěvky zaměstnavatelů se zachycují jako:
- a) užití na účtu druhotného rozdělení důchodů domácností a na účtu prvotních důchodů a běžných transferů nerezidentů;
 - b) zdroje na účtu druhotného rozdělení důchodů sektorů, do kterých patří zaměstnavatelé nebo rezidentští pojišťovatelé, a na účtu prvotních důchodů a běžných transferů nerezidentů.

Skutečné sociální příspěvky domácností (D.613)

4.100 *Definice:* Skutečné sociální příspěvky domácností jsou sociální příspěvky, které sami za sebe platí zaměstnanci, osoby samostatně výdělečně činné nebo osoby bez výdělečné činnosti do programů sociálního pojištění.

Skutečné sociální příspěvky domácností (D.613) se dělí na dvě kategorie:

- (a) skutečné penzijní příspěvky domácností (D.6131);
- (b) skutečné příspěvky domácností jiné než penzijní (D.6132).

Doba zachycení: skutečné sociální příspěvky domácností se zachycují na základě časového rozlišení. V případě pracujících osob to znamená v době, kdy je provedena práce, která zakládá povinnost platit příspěvky. U osob bez výdělečné činnosti to znamená v době, kdy se mají příspěvky zaplatit.

V systému účtů se skutečné sociální příspěvky domácností zachycují:

- (a) na straně užití účtu druhotného rozdělení důchodů domácností a účtu prvotních důchodů a běžných transferů nerezidentů;
- (b) na straně zdrojů účtu druhotného rozdělení důchodů sektorů, do kterých jsou zařazeni zaměstnavatelé, a účtu prvotních důchodů a běžných transferů nerezidentů.

Doplňkové sociální příspěvky domácností (D.614)

4.101 *Definice:* Doplnkové sociální příspěvky domácností se skládají z důchodů z vlastnictví získaných během účetního období z objemu penzijních a nepenzijních nároků.

Tato položka se dělí na dvě kategorie:

- (a) doplňkové penzijní příspěvky domácností (D.6141);
- (b) doplňkové příspěvky domácností jiné než penzijní (D.6142). Položka D.6142 odpovídá doplňkovým příspěvkům domácností, které souvisejí se sociálními riziky a potřebami jinými než penze, jako jsou nemoc, mateřství, pracovní úraz, zdravotní postižení, nadbytečnost atd.

Doplňkové sociální příspěvky domácností se na účtu rozdělení prvotních důchodů zahrnují do důchodů z vlastnictví, které jsou závazkem správců penzijních fondů vůči domácnostem (do důchodů z investic na základě penzijních nároků, D.442).

Protože v praxi tyto důchody zůstávají v držení správců penzijních fondů, na účtu druhotného rozdělení důchodů se pojmají jako placené domácnostmi zpět penzijním fondům ve formě doplňkových sociálních příspěvků domácností.

Doba zachycení: Doplnkové sociální příspěvky domácností se zaznamenávají v době, kdy vznikají.

Sociální dávky jiné než naturální sociální transfery (D.62)

4.102 Položka D.62 se skládá ze tří podpoložek:

peněžité dávky sociálního zabezpečení (D.621);

ostatní dávky sociálního pojištění (D.622);

peněžité dávky sociální pomoci (D.623).

Peněžité dávky sociálního zabezpečení (D.621)

4.103 *Definice:* Peněžité dávky sociálního zabezpečení jsou dávky sociálního pojištění, které domácnostem vyplácejí v penězích fondy sociálního zabezpečení. Nepatří sem refundace, které se pojmají jako naturální sociální transfery (D.632).

Tyto dávky se poskytují v rámci programů sociálního zabezpečení.

Lze je rozdělit na:

- peněžité penzijní dávky sociálního zabezpečení (D.6211);
- peněžité dávky sociálního zabezpečení jiné než penzijní (D.6212).

Ostatní dávky sociálního pojištění (D.622)

4.104 *Definice:* Ostatní dávky sociálního pojištění odpovídají dávkám, které mají platit zaměstnavatelé v rámci ostatních programů zaměstnaneckého sociálního pojištění. Ostatní dávky zaměstnaneckého sociálního pojištění jsou sociální dávky (peněžní nebo naturální) vyplácené programy sociálního pojištění, které nespádají do sociálního zabezpečení, příspěvatelům těchto programů, jimi vyživovaným osobám nebo jejich pozůstalým.

Obvykle zahrnují:

- (a) vyplácení mezd v obvyklé nebo snížené výši v období nepřítomnosti v práci, která je důsledkem nemoci, úrazu, mateřství apod.;
- (b) vyplácení rodinných přídatků, příspěvků na vzdělávání nebo jiných příspěvků pro rodinné příslušníky;
- (c) vyplácení starobních nebo pozůstalostních penzí bývalým zaměstnancům nebo jejich pozůstalým a vyplácení odstupného pracovníkům nebo jejich pozůstalým v případě nadbytečnosti, pracovní neschopnosti, smrtelného úrazu atd. (pokud souvisí s kolektivními smlouvami);
- (d) všeobecné zdravotnické služby, které nesouvisejí s prací zaměstnance;
- e) zotavovny a domovy důchodců.

(Ostatní dávky sociálního pojištění (D.622) lze rozdělit na:

- ostatní penzijní dávky sociálního pojištění (D.6221);
- ostatní dávky sociálního pojištění jiné než penzijní (D.6222).

Výpomocné peněžité sociální dávky (D.623)

4.105 *Definice:* Výpomocné peněžité sociální dávky (s) jsou běžné transfery, které jsou vypláceny domácnostem jednotkami vládních institucí nebo NISD na uspokojení stejných potřeb jako v případě dávek sociálního pojištění, které však nejsou prováděny v rámci programu sociálního pojištění, kde se vyžaduje účast obvykle placením sociálních příspěvků.

Všechny dávky vyplácené fondy sociálního zabezpečení jsou proto vyloučeny. Dávky sociální pomoci se mohou vyplácet v těchto případech:

- (a) neexistuje žádný program sociálního pojištění, který by se týkal dané situace;
- (b) přestože takový program nebo programy sociálního pojištění mohou existovat, příslušné domácnosti nejsou jeho účastníky a nemají nárok na dávky sociálního pojištění;
- (c) má se za to, že dávky sociálního pojištění dostatečně neuspokojují dané potřeby; dávky sociální pomoci se vyplácejí jako doplněk;
- (d) v rámci všeobecné sociální politiky.

Takovéto dávky nezahrnují běžné transfery placené v reakci na události nebo okolnosti, na které se programy sociálního pojištění obvykle nevztahují (tj. transfery prováděné v reakci na přírodní katastrofy, které se zaznamenávají jako ostatní běžné transfery nebo ostatní kapitálové transfery).

4.106 Doba zachycení sociálních dávek jiných než naturální sociální transfery (D.62):

- (a) peněžní – zaznamenají se v době, ve které jsou stanoveny nároky na dávky;
- (b) naturální – zaznamenají se v době, ve které jsou poskytnuty služby nebo ve které dojde ke změně vlastnictví výrobků poskytovaných netržními výrobci přímo domácnostem.

4.107 Sociální dávky jiné než naturální sociální transfery (D.62) se zaznamenávají jako:

- (a) užití na účtu druhotného rozdělení důchodů sektorů, které tyto dávky poskytují;
- (b) užití na účtu prvotních důchodů a běžných transferů nerezidentů (v případě dávek poskytovaných nerezidenty);
- (c) zdroje na účtu druhotného rozdělení důchodů domácností;
- (d) zdroje na účtu prvotních důchodů a běžných transferů nerezidentů (v případě dávek poskytovaných nerezidentským domácnostem).

Naturální sociální transfery (D.63)

4.108 *Definice:* Naturální sociální transfery (D.63) zahrnují individuální výrobky a služby, které jednotky vládních institucí a NISD poskytují jednotlivým domácnostem zdarma nebo za ekonomicky nevýznamné ceny, bez ohledu na to, zda jsou nakoupeny na trhu nebo vyrobeny jako netržní produkce jednotkami vládních institucí nebo NISD. Jsou financovány z daní, ostatních důchodů vládních institucí nebo příspěvků na sociální zabezpečení a v případě NISD z darů a důchodů z vlastnictví.

Služby poskytované domácnostem zdarma nebo za ekonomicky nevýznamné ceny se označují jako individuální služby z důvodu jejich odlišení od kolektivních služeb poskytovaných společností jako celku nebo velkým částem společnosti, jako je obrana nebo pouliční osvětlení. Individuální služby se skládají především ze vzdělávacích a zdravotnických služeb, ačkoli jsou často poskytovány i jiné druhy služeb, například v oblasti bydlení, kultury a rekreace.

4.109 Naturální sociální transfery (D.63) se dále dělí takto:

Naturální sociální transfery – netržní produkce vládních institucí a NISD (D.631)

Definice: Naturální sociální transfery – netržní produkcí vládních institucí a NISD (D.631) jsou jednotlivé výrobky a služby, kterou poskytují netržní výrobci přímo příjemcům těchto transferů. Veškeré platby prováděné samotnými domácnostmi je třeba odečíst.

Naturální sociální transfery – tržní produkce nakoupená vládními institucemi a NISD (D.632)

Definice: Naturální sociální transfery – tržní produkce nakoupená vládními institucemi a NISD (D.632) jsou jednotlivé výrobky a služby:

- (a) ve formě refundace schválených výdajů domácností za určité druhy výrobků a služeb, hrazené z fondů sociálního zabezpečení, nebo
- (b) poskytované přímo oprávněným osobám tržními výrobci, od nichž vládní instituce příslušné výrobky a služby nakupují.

Veškeré platby prováděné samotnými domácnostmi je třeba odečíst.

Jestliže domácnost nakoupí výrobek nebo službu, které jsou jí následně zčásti nebo zcela uhrazeny z fondu sociálního zabezpečení, lze na to pohlížet tak, že daná domácnost jedná jakoby v zastoupení tohoto fondu sociálního zabezpečení. Domácnost v podstatě poskytne fondu sociálního zabezpečení krátkodobý úvěr, který je likvidován, jakmile domácnost dostane úhradu.

Částka uhrazeného výdaje se zaznamená tak, jako by šlo o přímý výdaj fondu sociálního zabezpečení vynaložený v době, kdy domácnost provádí nákup, zatímco u domácnosti se jako výdaj zaznamená pouze případný rozdíl mezi zaplacenou kupní cenou a refundovanou částkou. Částka refundovaného výdaje se proto nepovažuje za běžný peněžní transfer z fondů sociálního zabezpečení domácnostem.

4.110 Příkladem naturálních sociálních transferů (D.63) je lékařské nebo zubní ošetření, chirurgický zákrok, pobyt v nemocnici, brýle nebo kontaktní čočky, zdravotnické prostředky nebo vybavení a podobné výrobky nebo služby pro řešení sociálních rizik nebo potřeb.

Dalšími příklady, na které se nevztahují programy sociálního pojištění, jsou sociální bydlení, příspěvky na bydlení, předškolní zařízení, odborná příprava, slevy z ceny dopravy (pokud mají sociální účel) a podobné výrobky a služby související se sociálními riziky nebo potřebami. Pokud vládní instituce mimo rámec sociálních rizik a potřeb poskytují jednotlivým domácnostem výrobky a služby, například rekreační, kulturní nebo sportovní služby, zdarma nebo za ekonomicky

nevýznamné ceny, považují se tyto výrobky a služby za naturální sociální transfery – netržní produkci vládních institucí a NISD (D.631).

- 4.111 Doba zachycení: naturální sociální transfery (D.63) se zaznamenají v době, ve které jsou poskytnuty služby nebo ve které dojde ke změně vlastnictví výrobků poskytovaných výrobcí přímo domácnostem.

Naturální sociální transfery (D.63) se zachycují:

- (a) na straně užití účtu přerozdělení naturálních důchodů sektorů, které poskytují dávky;
- (b) na straně zdrojů účtu přerozdělení naturálních důchodů domácností.

Spotřeba poskytovaných výrobků a služeb se zaznamená na účtu užití upraveného disponibilního důchodu.

Naturální sociální transfery s nerezidenty neexistují (odpovídající transakce se zachycují jako sociální dávky jiné než naturální sociální transfery, tj. v položce D.62).

Ostatní běžné transfery (D.7)

Čisté pojistné na neživotní pojištění (D.71)

- 4.112 *Definice:* Čisté pojistné na neživotní pojištění (D.71) je pojistné placené institucionálními jednotkami na základě uzavřených pojistek. Pojistné smlouvy uzavřené jednotlivými domácnostmi jsou uzavřeny z jejich vlastní iniciativy a v jejich vlastní prospěch, nezávisle na jejich zaměstnavatelích nebo na vládních institucích a mimo rámec jakéhokoli programu sociálního pojištění. Čisté pojistné na neživotní pojištění zahrnuje jak skutečné pojistné placené pojistníky na pojištění během účetního období (zasloužené pojistné), tak doplňkové pojistné placené z důchodů z vlastnictví přisouzených pojistníkům, po odečtení poplatků za služby pojišťovacích podniků organizujících pojištění.

Čisté pojistné na neživotní pojištění jsou částky, které jsou k dispozici na pojistné krytí různých událostí nebo nehod vedoucích ke škodám na výrobcích nebo majetku nebo ke škodám na zdraví osob vlivem přírodních příčin nebo lidského faktoru, například požárů, povodní, havárií, kolizí, krádeží, násilných činů, úrazů, nemocí atd., nebo na krytí finančních ztrát vyplývajících z událostí jako nemoc, nezaměstnanost, úraz atd.

Čisté pojistné na neživotní pojištění se dělí na dvě kategorie:

- (a) čisté pojistné na neživotní přímé pojištění (D.711);
- (b) čisté zajistné na neživotní pojištění (D.712).

- 4.113 Doba zachycení: čisté pojistné na neživotní pojištění se zaznamenává v době, kdy se stane zaslouženým pojistným.

Pojistným, ze kterého se odečítají poplatky za služby, je ta část celkového pojistného zaplaceného v běžném období nebo v předchozích obdobích, která kryje rizika existující v běžném období.

Zasloužené pojistné v běžném období je třeba odlišit od pojistného splatného během běžného období, které má pravděpodobně krýt rizika v budoucích obdobích i v běžném období.

Čisté pojistné na neživotní pojištění se zachycuje jako:

- (a) užití na účtu druhotného rozdělení důchodů rezidentských pojistníků;
- (b) užití na účtu prvotních důchodů a běžných transferů nerezidentů (v případě nerezidentských pojistníků);
- (c) zdroje na účtu druhotného rozdělení důchodů rezidentských pojišťovacích podniků;
- (d) zdroje na účtu prvotních důchodů a běžných transferů nerezidentů (v případě nerezidentských pojišťovacích podniků).

Náhrady z neživotního pojištění (D.72)

4.114 *Definice:* Náhrady z neživotního pojištění (D.72) jsou splatné náhrady podle smluv o neživotním pojištění, tj. částky, které jsou pojišťovací podniky povinny vyplatit jako náhradu za škody na zdraví osob nebo na majetku (včetně fixního kapitálu).

Tato položka se dělí na dvě kategorie:

- (a) náhrady z neživotního přímého pojištění (D.721);
- (b) náhrady z neživotního zajištění (D.722).

4.115 Náhrady z neživotního pojištění nezahrnují platby, které tvoří sociální dávky.

Vypořádání nároku z neživotního pojištění se považuje za transfer osobě, které nárok vznikl. Tyto platby se pokládají za běžné transfery, i když se může jednat o vysoké částky vyplývající z náhodného zničení fixního aktiva nebo vážného úrazu fyzické osoby.

Mimořádně vysoké náhrady, např. v důsledku katastrofy, se mohou pojímat jako kapitálové transfery, a nikoli jako běžné transfery (viz odstavec 4.165 písm. (k)).

Částky přijímané osobami, kterým vznikl nárok, obvykle nejsou vázány na žádný zvláštní účel a výrobky nebo aktiva, které byly poškozeny nebo zničeny, nemusí být nutně opraveny nebo nahrazeny.

Nároky na náhrady vznikají také v důsledku škod na majetku nebo na zdraví osob, které pojistníci způsobili třetím stranám. V těchto případech se oprávněné nároky zaznamenávají, jako by byly ze strany pojišťovacího podniku splatné přímo poškozené straně, a nikoli nepřímo prostřednictvím pojistníka.

4.116 Čisté zajistné a zajistné náhrady se vypočítají přesně stejným způsobem jako pojistné na neživotní pojištění a náhrady z neživotního pojištění. Jelikož je zajišťovací činnost soustředěna v několika málo zemích, je většina smluv o zajištění uzavřena s nerezidentskými jednotkami.

Některé, zejména jednotky vládních institucí mohou poskytovat záruku proti selhání dlužníka za podmínek, které mají stejný charakter jako neživotní pojištění. Je tomu tak tehdy, když je vydáno mnoho záruk stejného druhu a je možné provést věrohodný odhad celkové úrovně úvěrových selhání. V tomto případě se zaplacené poplatky (a z nich získaný důchod z vlastnictví) pojímají

stejně jako pojistné na neživotní pojištění a plnění z uplatněných standardizovaných záruk za půjčky se pojímá stejně jako u náhrad z neživotního pojištění.

- 4.117 Doba zachycení: náhrady z neživotního pojištění se zaznamenávají v době, kdy došlo k nehodě nebo jiné události, na které se pojištění vztahovalo.

Zachycují se jako:

- (a) užití na účtu druhotného rozdělení důchodů rezidentských pojišťovacích podniků;
- (b) užití na účtu prvotních důchodů a běžných transferů nerezidentů (v případě nerezidentských pojišťovacích podniků);
- (c) zdroje na účtu druhotného rozdělení důchodů sektorů, které jsou příjemci náhrad;
- (d) zdroje na účtu prvotních důchodů a běžných transferů nerezidentů (v případě nerezidentských příjemců náhrad).

Běžné transfery v rámci sektoru vládních institucí (D.73)

- 4.118 *Definice:* Běžné transfery v rámci sektoru vládních institucí (D.73) zahrnují transfery mezi různými subsektory vládních institucí (ústředními vládními institucemi, státními vládními institucemi, místními vládními institucemi a fondy sociálního zabezpečení) s výjimkou daní, dotací, investičních dotací a ostatních kapitálových transferů.

Běžné transfery v rámci sektoru vládních institucí (D.73) nezahrnují transakce prováděné jménem jiných jednotek; ty se na účtech zaznamenávají pouze jednou, a to v rámci zdrojů přijímající jednotky, v jejíž prospěch byla transakce provedena (viz odstavec 1.78). Tato situace nastává zejména tehdy, když vládní orgán (např. vládní ústřední orgán) vybírá daně, které se zcela nebo zčásti automaticky převádějí jinému vládnímu orgánu (např. místnímu úřadu). V tomto případě se daňové příjmy určené pro jiný vládní orgán neuvedou jako běžný transfer uvnitř sektoru vládních institucí, nýbrž tak, jako by je vybíral přímo tento jiný orgán. Toto řešení se uplatňuje zvláště u daní určených pro jiný vládní orgán, které mají podobu doplňkových sazeb připočtených k sazbám daní vybíraných ústředními vládními institucemi. Zpoždění převodu daní od první vládní jednotky ke druhé vede k zápisu na finančním účtu v položce „jiné pohledávky/závazky“.

Transfery daňových příjmů, které jsou součástí souhrnného transferu od ústředních vládních institucí k jinému vládnímu orgánu, se zahrnují do běžných transferů uvnitř sektoru vládních institucí. Tyto transfery neodpovídají žádné konkrétní kategorii daní a neuskutečňují se automaticky, nýbrž především prostřednictvím určitých fondů (fondů regionálních a místních úřadů) v souladu se systémem rozdělování daní, který stanovily ústřední vládní instituce.

- 4.119 Doba zachycení: běžné transfery uvnitř sektoru vládních institucí se zachycují v době, ve které se podle platných předpisů mají uskutečnit.
- 4.120 Běžné transfery uvnitř sektoru vládních institucí se zachycují jako užití a zdroje na účtu druhotného rozdělení důchodů subsektorů vládních institucí. Běžné transfery uvnitř sektoru vládních institucí jsou vnitřní toky v sektoru vládních institucí, které se neobjevují na konsolidovaném účtu za tento sektor jako celek.

Běžná mezinárodní spolupráce (D.74)

4.121 *Definice:* Běžná mezinárodní spolupráce (D.74) zahrnuje veškeré peněžní a naturální transfery mezi vládními institucemi a jinými vládními institucemi nebo mezinárodními organizacemi v zahraničí, s výjimkou investičních dotací a ostatních kapitálových transferů.

4.122 Položka D.74 zahrnuje:

- (a) příspěvky vládních institucí mezinárodním organizacím (s výjimkou daní, které členské vlády platí nadnárodním organizacím);
- (b) běžné transfery, které vládní instituce přijímají od institucí nebo organizací uvedených v písmenu (a). Běžné transfery, které orgány Evropské unie uskutečňují přímo rezidentským tržním výrobcům, se zaznamenávají jako dotace placené nerezidenty;
- (c) běžné transfery mezi vládními institucemi, buď peněžní (např. platby určené na financování rozpočtových schodků cizích zemí nebo zámořských území), nebo naturální (např. protipoložka potravinových darů, vojenského vybavení, mimořádné pomoci po přírodních katastrofách ve formě potravin, ošacení, léků atd.);
- (d) mzdy a platy placené vládními institucemi, orgánem Evropské unie nebo mezinárodní organizací poradcům nebo odborníkům za technickou pomoc, kteří byli k dispozici rozvojovým zemím.

Běžná mezinárodní spolupráce zahrnuje transfery mezi vládními institucemi a mezinárodními organizacemi, které se nacházejí v dané zemi, protože mezinárodní organizace se nepovažují za rezidentské institucionální jednotky zemí, ve kterých se nacházejí.

4.123 Doba zachycení: v případě povinných transferů doba, ve které se mají transfery podle platných předpisů provést, a v případě dobrovolných transferů doba, ve které se transfery provádějí.

4.124 Běžná mezinárodní spolupráce se zachycuje jako:

- (a) užití a zdroje na účtu druhotného rozdělení důchodů sektoru vládních institucí;
- (b) užití a zdroje na účtu prvotních důchodů a běžných transferů nerezidentů.

Jiné běžné transfery (D.75)***Běžné transfery pro NISD (D.751)***

4.125 *Definice:* Běžné transfery pro NISD zahrnují všechny dobrovolné příspěvky (jiné než dědictví), členské příspěvky a finanční pomoc, které NISD přijímají od domácností (včetně nerezidentských domácností) a v menší míře od jiných jednotek.

4.126 Běžné transfery pro NISD zahrnují:

- (a) pravidelné členské příspěvky placené domácnostmi odborům a politickým, sportovním, kulturním, náboženským a podobným organizacím zařazeným do sektoru NISD;
- (b) dobrovolné příspěvky (jiné než dědictví) od domácností, korporací a nerezidentů pro NISD, včetně naturálních transferů ve formě potravinových darů, ošacení, přikrývek, léků atd. dobročinným organizacím, k rozdělení rezidentským nebo nerezidentským domácnostem.

Tento přístup se uplatňuje u spotřebního zboží, protože transfery velkých darů (cenností pojmáných jako nefinanční aktiva) se zachycují v rámci ostatních kapitálových transferů (D.99) (viz odstavec 4.165 písm. (e)).

Dary nepotřebných nebo upotřebených předmětů z domácností se jako transfery nezaznamenávají;

- (c) výpomoc a dotace od vládních institucí jiné než transfery prováděné za konkrétním účelem financování kapitálových výdajů, neboť ty se uvádějí v rámci investičních dotací.

Běžné transfery pro NISD nezahrnují platby členských příspěvků nebo předplatného tržním neziskovým institucím sloužícím podnikům, jako jsou obchodní komory nebo oborová sdružení; ty se pojmají jako platby za poskytnuté služby.

4.127 Doba zachycení: běžné transfery pro NISD se zaznamenávají v době, kdy se provádějí.

4.128 Běžné transfery pro NISD se zachycují jako:

- (a) užití na účtu druhotného rozdělení důchodů přispívajících sektorů;
- (b) užití na účtu prvotních důchodů a běžných transferů nerezidentů;
- (c) zdroje na účtu druhotného rozdělení důchodů sektoru NISD.

Běžné transfery mezi domácnostmi (D.752)

4.129 *Definice:* Běžné transfery mezi domácnostmi (D.752) se skládají ze všech běžných peněžních nebo naturálních transferů poskytnutých rezidentskými domácnostmi jiným rezidentským nebo nerezidentským domácnostem nebo přijatých rezidentskými domácnostmi od těchto jiných domácností. Zahrnují zvláště remitence od vystěhovalců nebo pracovníků trvale usídlených v zahraničí (nebo pracujících v zahraničí po dobu alespoň jednoho roku) poukazované jejich rodinným příslušníkům, kteří žijí v zemi jejich původu, nebo remitence poukazované rodiči dětem žijícím na jiném místě.

4.130 Doba zachycení běžných transferů mezi domácnostmi: zaznamenávají se v době, kdy se transfery uskuteční.

4.131 Běžné transfery mezi domácnostmi se zachycují jako:

- (a) užití a zdroje na účtu druhotného rozdělení důchodů domácností;
- (b) užití a zdroje na účtu prvotních důchodů a běžných transferů nerezidentů.

Ostatní různé běžné transfery (D.759)

Pokuty a penále

4.132 *Definice:* Pokuty a penále, které institucionálním jednotkám uložily soudy nebo kvazisoudní orgány, se považují za ostatní různé běžné transfery.

4.133 Ostatní různé běžné transfery (D.759) nezahrnují:

- (a) pokuty a penále uložené daňovými orgány za vyhýbání se nebo opožděné splnění daňové povinnosti, které nelze odlišit od samotných daní a které jsou nadále klasifikovány jako daně;

- (b) platby poplatků za získání licencí a povolení, protože tyto platby jsou buď daněmi, nebo platbami za služby poskytnuté jednotkami vládních institucí.

4.134 Doba zachycení: pokuty a penále se zachycují v době, ve které vznikne povinnost je zaplatit.

Loterie a sázkové hry

4.135 *Definice:* Částky zaplacené za losy nebo vsazené se skládají ze dvou složek: z platby za službu jednotce, která loterii nebo sázkovou hru organizuje, a ze zbývající části, která se jako běžný transfer vyplácí výhercům.

Platba za službu může být značná a může zahrnovat daně z výroby při poskytování sázkových služeb. Uvedené transfery se v systému považují za transfery, které se uskutečňují přímo mezi účastníky loterií nebo sázkových her, tj. mezi domácnostmi. Pokud jsou účastníky nerezidentské domácnosti, mohou se uskutečnit značné čisté transfery mezi sektorem domácností a nerezidenty.

Doba zachycení: ostatní běžné transfery se zaznamenávají v době, kdy se provádějí.

Platby odškodného

4.136 *Definice:* Platby odškodného se skládají z běžných transferů, které platí institucionální jednotky jiným institucionálním jednotkám jako odškodnění za škody na zdraví osob nebo na majetku, s výjimkou náhrad z neživotního pojištění. Platby odškodného jsou povinné platby z rozhodnutí soudu nebo dobrovolné platby na základě mimosoudní dohody. Tato položka zahrnuje dobrovolné platby prováděné jednotkami vládních institucí nebo NISD jako odškodnění za škody na zdraví nebo majetku způsobené přírodními katastrofami jiné než ty, které se klasifikují jako kapitálové transfery.

4.137 Doba zachycení: platby odškodného se zaznamenávají v době, ve které se uskutečňují, (u dobrovolných plateb) nebo v době, ve které jsou splatné (u povinných plateb).

4.138 Další formy ostatních různých běžných transferů:

- (a) běžné transfery od NISD vládním institucím, které nejsou daněmi;
- (b) platby vládních institucí veřejným podnikům klasifikovaným jako nefinanční podniky (korporace a kvazikorporace) určené k pokrytí mimořádných nákladů na penze;
- (c) cestovní stipendia a odměny pro rezidentské nebo nerezidentské domácnosti vyplacené vládními institucemi nebo NISD;
- (d) platby prémie (bonusů) za úspory, které vládní instituce v určitých intervalech přiznávají domácnostem jako odměnu za spoření během daného období;
- (e) platby domácností za výdaje, které za ně vynaložily organizace sociální péče;
- (f) běžné transfery od NISD nerezidentům;
- (g) sponzorování korporacemi, jestliže příslušné platby nelze považovat za nákup reklamy ani jiných služeb (například transfery na dobročinnost nebo stipendia);
- (h) běžné transfery od vládních institucí domácnostem jako spotřebitelům, jestliže nejsou zachyceny jako sociální dávky;

- (i) souvztažný transfer od centrální banky měnovým finančním institucím (S.122 a S.125) na pokrytí mezispotřeby té části produkce centrální banky, která není rozvržena přímo (viz kapitola 14: FISIM).

4.139 Doba zachycení: transfery uvedené v odstavci 4.138 se zaznamenají v době, ve které se uskutečňují, s výjimkou transferů od vládních institucí nebo vládním institucím, které se zaznamenají v době, kdy jsou splatné.

Jiné běžné transfery se uvádějí jako:

- (a) zdroje a užití na účtu druhotného rozdělení důchodů u všech sektorů;
- (b) zdroje a užití na účtu prvotních důchodů a běžných transferů nerezidentů.

Vlastní zdroje EU odvozené z DPH a HND (D.76)

4.140 *Definice:* Třetí vlastní zdroj EU odvozený z DPH a čtvrtý vlastní zdroj EU odvozený z HND (D.76) jsou běžné transfery placené vládními institucemi každého členského státu orgánům Evropské unie.

Třetí vlastní zdroj EU odvozený z DPH (D.761) a čtvrtý vlastní zdroj EU odvozený z HND (D.762) jsou příspěvky do rozpočtu orgánů Unie. Výše příspěvku každého členského státu vychází z úrovně jeho vyměřovacího základu pro DPH a jeho HND.

Položka D.76 zahrnuje také různé nedaňové příspěvky vládních institucí orgánům Evropské unie (D.763).

Doba zachycení: třetí vlastní zdroj odvozený z DPH a čtvrtý vlastní zdroj odvozený z HND se zaznamenávají v době, kdy jsou splatné.

Třetí vlastní zdroj odvozený z DPH a čtvrtý vlastní zdroj odvozený z HND se zachycují jako:

- (a) užití na účtu druhotného rozdělení důchodů vládních institucí;
- (b) zdroje na účtu prvotních důchodů a běžných transferů nerezidentů.

Úpravy o změny penzijních nároků (D.8)

4.141 *Definice:* Úpravy o změny penzijních nároků (D.8) představují úpravy, které jsou nezbytné proto, aby se v úsporách domácností projevíly změny penzijních nároků, které jsou výslovnými nároky domácností. Změny penzijních nároků vyplývají z příspěvků a dávek, které se zachycují na účtu druhotného rozdělení důchodů.

4.142 Domácnosti se v systému finančních účtů a v rozvahách považují za vlastníky penzijních nároků, a proto je nutná opravná položka zajišťující, aby případný přebytek penzijních příspěvků nad penzijními příjmy neovlivnil úspory domácností.

Aby se tento vliv neutralizoval, provede se tato potřebná úprava:

Celková hodnota skutečných a imputovaných sociálních příspěvků týkajících se penzí a placených do penzijních programů, na které mají domácnosti výslovný nárok

<i>plus</i>	celková hodnota doplňkových příspěvků placených z důchodů z vlastnictví přisouzená příjemcům dávek z penzijních programů
<i>minus</i>	hodnota souvisejících poplatků za služby
<i>minus</i>	celková hodnota penzí, které penzijní programy vyplácejí jako dávky sociálního pojištění

příčemž tato částka se na účtech užití důchodů připočítá k disponibilnímu důchodu nebo upravenému disponibilnímu důchodu domácností před tím, než se dojde k úsporám.

Takto jsou úspory domácností stejné, jako kdyby penzijní příspěvky a penzijní příjmy nebyly zaznamenávány jako běžné transfery na účtu druhotného rozdělení důchodů. Tato opravná položka je nezbytná, aby se úspory domácností dostaly do souladu se změnou jejich penzijních nároků, které se v systému zaznamenávají na finančním účtu. Opačné úpravy je ovšem třeba provést na účtech užití důchodů jednotek odpovědných za vyplácení penzí.

- 4.143 Doba zachycení: úprava se zaznamená v souladu s časovým rozvrhem toků, ze kterých se skládá.
- 4.144 Úpravy o změny penzijních nároků se zachycují jako:
- užití na účtech užití důchodů sektorů, do nichž jsou zařazeny jednotky odpovědné za vyplácení penzí;
 - užití na účtu prvotních důchodů a běžných transferů nerezidentů (v případě nerezidentských institucí);
 - zdroje na účtech užití důchodů sektoru domácností;
 - zdroje na účtu prvotních důchodů a běžných transferů nerezidentů (v případě nerezidentských domácností).

Kapitálové transfery (D.9)

- 4.145 *Definice:* Kapitálové transfery vyžadují, aby šlo o pořízení nebo úbytek aktiva nebo aktiv alespoň u jednoho z účastníků příslušné transakce. Výsledkem těchto transferů, bez ohledu na to, zda jsou peněžní nebo naturální, je stejně velká změna finančních nebo nefinančních aktiv, která se uvede v rozvahách jednoho nebo obou účastníků transakce.
- 4.146 Naturální kapitálový transfer spočívá v převodu vlastnictví aktiva (jiného než zásob a peněz) nebo zrušení závazku věřitelem, aniž se za to přijme jakákoli protihodnota.

Peněžní kapitálový transfer spočívá v převodu peněz, které první strana získala prodejem aktiva nebo aktiv (jiných než zásob) nebo které druhá strana má podle očekávání použít nebo má povinnost použít na pořízení aktiva či aktiv (jiných než zásob). Druhá strana, tj. příjemce transferu, je povinna peníze použít k pořízení aktiva nebo aktiv a tato povinnost je podmínkou provedení transferu.

Hodnota transferu nefinančního aktiva se ocení podle odhadnuté ceny, za kterou by toto aktivum, ať nové nebo použité, mohlo být prodáno na trhu, plus veškeré náklady na dopravu, instalaci nebo jiné náklady na převod vlastnictví vynakládané dárce, avšak s vyloučením všech takovýchto

nákladů, které vynakládá příjemce. Transfery finančních aktiv se oceňují stejně jako ostatní pořízení nebo vyřazení finančních aktiv nebo závazků.

- 4.147 Kapitálové transfery zahrnují kapitálové daně (D.91), investiční dotace (D.92) a ostatní kapitálové transfery (D.99).

Kapitálové daně (D.91)

- 4.148 *Definice:* Kapitálové daně (D.91) se skládají z daní vybíraných velice zřídka a v nepravidelných intervalech z hodnoty aktiv nebo čistého jmění ve vlastnictví institucionálních jednotek nebo z hodnoty aktiv převáděných mezi institucionálními jednotkami v důsledku dědictví, darů mezi osobami nebo jiných transferů.

- 4.149 Kapitálové daně (D.91) zahrnují:

- (a) daně z kapitálových transferů: dědické daně, daně z pozůstalosti a darovací daně z darů mezi osobami, které se vybírají z kapitálu oprávněných osob. Daně z prodeje aktiv se do této položky nezahrnují;
- (b) dávky z majetku: příležitostné a výjimečné dávky z aktiv nebo čistého jmění, které institucionální jednotky vlastní. Zahrnují se sem poplatky ze zhodnocení, což jsou daně z přírůstku hodnoty zemědělské půdy způsobené plánovaným povolením k využití pozemku pro komerční nebo bytové účely.

Daně z kapitálových zisků se nezaznamenávají jako kapitálové daně, nýbrž jako běžné daně z důchodů, jmění a jiné.

- 4.150 Údaje o daních zachycovaných na účtech pocházejí ze dvou zdrojů: z částek doložených daňovými výměry a přiznáními nebo z pokladních příjmů.

- (a) Jestliže se použijí daňové výměry a přiznání, příslušné částky se upraví koeficientem vyjadřujícím podíl vyměřených a přiznaných částek, které se nikdy nevyberou. Alternativním řešením je zaznamenat kapitálový transfer do příslušných sektorů ve výši, která se rovná provedené úpravě. Tyto koeficienty se odhadnou na základě minulých zkušeností a současných očekávání týkajících se vyměřených a přiznaných, ale nikdy nevybraných částek. Stanoví se jednotlivě pro různé typy daní.
- (b) Jestliže se použijí pokladní příjmy, provede se takové časové rozlišení, při kterém se příslušná částka přiřadí do období, ve kterém se uskutečnila činnost vedoucí ke vzniku daňové povinnosti, nebo pokud to není známo, do období, kdy byla výše daně stanovena. Tato úprava vychází z průměrného časového rozdílu mezi danou činností (nebo stanovením částky daně) a pokladním příjmem z daně.

- 4.151 Kapitálové daně se zachycují jako:

- (a) změny závazků a čistého jmění (–) na kapitálovém účtu sektorů, do kterých jsou zařazeni plátcí daně;
- (b) změny závazků a čistého jmění (+) na kapitálovém účtu vládních institucí;
- (c) změny závazků a čistého jmění na kapitálovém účtu nerezidentů.

Investiční dotace (D.92)

- 4.152 *Definice:* Investiční dotace (D.92) se skládají z peněžních nebo naturálních kapitálových transferů, které provádějí vládní instituce nebo nerezidenti jiným rezidentským nebo nerezidentským institucionálním jednotkám za účelem plného nebo částečného financování nákladů na pořízení fixních aktiv těmito jednotkami.
- Investiční dotace poskytované nerezidenty zahrnují dotace placené přímo orgány Evropské unie (např. transfery prováděné Evropským zemědělským záručním fondem (EZZF) a Evropským zemědělským fondem pro rozvoj venkova (EZFRV)).
- 4.153 Naturální investiční dotace zahrnují transfery dopravních prostředků, strojů a dalších zařízení od vládních institucí jiným rezidentským nebo nerezidentským jednotkám a také přímé poskytování budov nebo jiných staveb rezidentským či nerezidentským jednotkám.
- 4.154 Hodnota tvorby kapitálu, kterou vládní instituce provádějí ve prospěch ostatních sektorů hospodářství, se zaznamenává jako investiční dotace vždy, když je příjemce identifikovatelný a stává se vlastníkem daného kapitálu. V takovýchto případech se tvorba kapitálu zachytí v rámci změn aktiv na kapitálovém účtu příjemce a je financována investiční dotací, která se zaznamená v rámci změn závazků a čistého jmění na stejném účtu.
- 4.155 Investiční dotace (D.92) zahrnují jak jednorázové platby určené na financování tvorby kapitálu ve stejném období, tak splátkové platby týkající se tvorby kapitálu, která se uskutečnila v dřívějším období. Za investiční dotace se považují ty části ročních plateb vládních institucí podnikům, které představují umořování dluhů podniků vzniklých za účelem realizace vládních investičních projektů.
- 4.156 Do investičních dotací se nezahrnují dotace na úrokové úlevy poskytované vládními institucemi. Převzetí části úrokových nákladů veřejnými orgány je běžnou rozdělovací transakcí. Pokud ovšem dotace slouží dvojímu účelu, tj. financuje se z ní jak umořování sjednaného dluhu, tak splácení úroků z vypůjčeného kapitálu, a pokud tyto dvě složky nelze oddělit, pak se na účtech celá dotace pojímá jako investiční dotace.
- 4.157 Investiční dotace nefinančním podnikům (korporacím a kvazikorporacím) zahrnují vedle dotací soukromým podnikům také kapitálové dotace veřejným podnikům uznaným za institucionální jednotky za předpokladu, že jednotce vládních institucí, která dotaci poskytuje, nezůstává pohledávka za daným veřejným podnikem.
- 4.158 Investiční dotace do sektoru domácností zahrnují dotace na zařízení a modernizaci pro podnikání jiné než je podnikání korporací či kvazikorporací a dotace pro domácnosti na výstavbu, nákup nebo zlepšení obydlí.
- 4.159 Investiční dotace vládním institucím zahrnují platby (s výjimkou dotací na úrokové úlevy), které jsou poskytovány subsektorům vládních institucí za účelem financování tvorby kapitálu. Investiční dotace v rámci sektoru vládních institucí jsou vnitřní toky v sektoru vládních institucí, které se neobjevují na konsolidovaném účtu za tento sektor jako celek. Investičními dotacemi v rámci sektoru vládních institucí jsou například transfery od ústřední vládních institucí místním vládním institucím prováděné konkrétně za účelem financování jejich tvorby hrubého fixního kapitálu.

Transfery prováděné pro různé neurčené účely se zaznamenávají jako běžné transfery uvnitř sektoru vládních institucí, i když se použijí na pokrytí výdajů na tvorbu kapitálu.

- 4.160 Investiční dotace neziskovým institucím od vládních institucí a od nerezidentů se odlišují od běžných transferů neziskovým institucím pomocí kritérií uvedených v odstavci 4.159.
- 4.161 Investiční dotace nerezidentům jsou pouze transfery, jejichž konkrétním cílem je financovat tvorbu kapitálu nerezidentskými jednotkami. Zahrnují například jednostranné transfery určené na stavbu mostů, silnic, továren, nemocnic nebo škol v rozvojových zemích nebo na stavbu budov pro mezinárodní organizace. Mohou se skládat jak ze splátkových plateb prováděných po určité období, tak z jednorázových plateb. Tato položka zahrnuje také dodávky výrobků, které mají charakter fixního kapitálu, uskutečňované zdarma nebo za sníženou cenu.
- 4.162 Doba zachycení: peněžní investiční dotace se zachycují v době, kdy je platba splatná. Naturální investiční dotace se zachycují v době, kdy dochází k převodu vlastnictví aktiva.
- 4.163 Investiční dotace se zachycují jako:
- (a) změny závazků a čistého jmění (–) na kapitálovém účtu vládních institucí;
 - (b) změny závazků a čistého jmění (+) na kapitálovém účtu sektorů, které přijímají dotace;
 - (c) změny závazků a čistého jmění na kapitálovém účtu nerezidentů.

Ostatní kapitálové transfery (D.99)

- 4.164 *Definice:* Ostatní kapitálové transfery (D.99) zahrnují transfery jiné než investiční dotace a kapitálové daně, které samy o sobě nepředstavují přerozdělení důchodů, nýbrž přerozdělení úspor nebo jmění mezi různými sektory či subsektory hospodářství nebo vůči nerezidentům. Tyto transfery, které mohou být peněžní nebo naturální (případy převzetí nebo zrušení dluhu), odpovídají dobrovolným převodům jmění.
- 4.165 Ostatní kapitálové transfery (D.99) zahrnují tyto transakce:
- (a) platby vládních institucí nebo nerezidentů vlastníkům investičního majetku zničeného nebo poškozeného válečnými událostmi, jinými politickými událostmi nebo přírodními katastrofami (povodněmi apod.);
 - (b) transfery od vládních institucí nefinančním korporacím i kvazikorporacím na úhradu ztrát nahromaděných za několik účetních období, nebo mimořádných ztrát způsobených příčinami, na které podnik nemá vliv (a to i v případě kapitálové injekce);
 - (c) transfery mezi subsektory sektoru vládních institucí určené na pokrytí neočekávaných výdajů nebo nahromaděných schodků. Tyto transfery mezi subsektory sektoru vládních institucí jsou toky uvnitř sektoru vládních institucí, které se neobjevují na konsolidovaném účtu za tento sektor jako celek;
 - (d) neopakované (*non-recurrent*) platby prémie za úspory, které domácnostem vyplácejí vládní instituce jako odměnu za spoření prováděné po dobu několika let;

- (e) dědictví, velké dary mezi osobami a mezi jednotkami patřícími do různých sektorů, včetně dědictví a velkých darů neziskovým organizacím. Dary pro neziskové instituce jsou například dary vysokým školám na pokrytí nákladů na výstavbu nových kolejí, knihoven, laboratoří apod.;
- (f) souvztažná transakce ke zrušení dluhů (*cancellation*) na základě dohody mezi institucionálními jednotkami patřícími do různých sektorů nebo subsektorů (například zrušení dluhu, který měla vůči vládním institucím cizí země, nebo platby, kterými jsou plněny záruky a neplátcí dlužníci jsou zbaveni svých závazků) – s výjimkou zvláštního případu daní a sociálních příspěvků placených sektoru vládních institucí (viz písmeno (j)). Takováto zrušení na základě vzájemné dohody se pojmají jako kapitálový transfer od věřitele dlužníkovi, který se rovná výši nesplaceného dluhu k okamžiku jeho zrušení. Obdobně se k ostatním kapitálovým transferům řadí také souvztažná transakce k převzetí dluhu a k dalším podobným transakcím (uplatnění záruk v rámci nestandardizovaných záručních programů nebo změna splátkového kalendáře zahrnující umoření nebo převod části dluhu). Nepatří sem však:
- 1) zrušení finančních pohledávek za kvazikorporací nebo převzetí závazků kvazikorporace jejím vlastníkem. Tento případ se považuje za transakci s akciemi a podílovými listy investičních fondů (F.5);
 - 2) zrušení nebo převzetí (*assumption*) dluhu od veřejné korporace vládními institucemi v případě, že tato korporace mizí ze systému jako institucionální jednotka. Tento případ se zaznamená na účtu ostatních změn objemu aktiv (K.5);
 - 3) zrušení nebo převzetí dluhu veřejné korporace vládními institucemi v rámci probíhajícího procesu privatizace, která se má uskutečnit v krátké době. Tento případ se považuje za transakci s akciemi a podílovými listy investičních fondů (F.5).

Odepsání dluhu (*writing-off*) není transakcí mezi institucionálními jednotkami, a proto se nezachycuje na kapitálovém účtu ani na finančním účtu. Jestliže se věřitel rozhodne provést takový odpis, zaznamená se to na účtech ostatních změn objemu aktiv u věřitele i u dlužníka. Rezervy na nedobytné pohledávky se považují za vnitřní účetní zápisy výrobní institucionální jednotky, které se nezachycují, s výjimkou očekávaných ztrát z ohrožených půjček, které se zaznamenávají v rozvahách jako doplňkové (memo) položky. Jednostranné odmítnutí dluhu dlužníkem rovněž není transakcí a nezaznamenává se;

- (g) ta část realizovaných kapitálových zisků (nebo ztrát), která se přerozděluje do jiného sektoru, například kapitálové zisky, které pojišťovny přerozdělují domácnostem. Avšak souvztažné transakce k transferům výnosů z privatizace vládními institucím, které jsou prováděny nepřímou (například prostřednictvím holdingové společnosti), se zaznamenávají jako finanční transakce s akciemi a podílovými listy investičních fondů (F.5) a nemají vliv na úroveň čistých půjček / čistých výpůjček sektoru vládních institucí;
- (h) vysoké platby odškodnění za škody na majetku nebo na zdraví, na které se nevztahují pojistné smlouvy (s výjimkou plateb od vládních institucí nebo od nerezidentů, které jsou

popsány v písmeni (a)). Tyto platby se vyplácejí na základě soudního rozhodnutí nebo mimosoudního vyrovnání. Jde například o platby odškodného za škody způsobené velkými výbuchy, úniky ropy, vedlejšími účinky léků atd.;

- (i) mimořádné platby do fondů sociálního pojištění prováděné zaměstnavateli (včetně vládních institucí) nebo vládními institucemi (v rámci její sociální funkce), pokud jsou tyto platby určeny ke zvýšení pojistných technických rezerv těchto fondů. Související úprava směřující od fondů sociálního pojištění k domácnostem se rovněž zaznamená jako ostatní kapitálový transfer (D.99);
- (j) když se daně a sociální příspěvky placené sektoru vládních institucí zaznamenávají na základě výměrů a přiznání, pak se jejich část, která pravděpodobně nebude vybrána, ve stejném účetním období neutralizuje. To se provede tak, že se provede zápis v položce D.995, tj. zaznamená se „ostatní kapitálový transfer“ (D.99) mezi vládními institucemi a příslušnými sektory. Uvedený tok D.995 se dále člení podle kódů jednotlivých daní a sociálních příspěvků, ke kterým se vztahuje;
- (k) pojistná plnění v období po katastrofě: v době po katastrofě se celková hodnota pojistných náhrad souvisejících s katastrofou, zjištěná z informací od odvětví pojišťovnictví, zaznamená jako kapitálový transfer od pojišťovacích společností pojištěným. Jestliže odvětví pojišťovnictví nedokáže informace o náhradách souvisejících s katastrofou poskytnout, objem těchto náhrad se odhadne jako rozdíl mezi skutečnými náhradami a upravenými náhradami v období, kdy ke katastrofě došlo;
- (l) aktiva vybudovaná určitým společenstvím, za jejichž údržbu následně přebírají odpovědnost vládní instituce.

4.166 Doba zachycení se určuje takto:

- (a) ostatní kapitálové transfery peněžní se zachycují v době, kdy je splatná platba;
- (b) ostatní kapitálové transfery naturální se zachycují v době, kdy dochází k převodu vlastnictví aktiva nebo ke zrušení závazku věřitelem.

4.167 Ostatní kapitálové transfery se uvádějí jako změny závazků a čistého jmění na kapitálovém účtu sektorů a nerezidentů.

Zaměstnanecké opce na akcie

4.168 Zvláštní formou naturálního důchodu je praxe, kdy zaměstnavatel zaměstnanci poskytuje opci umožňující nákup akcií v určitém budoucím termínu za stanovenou cenu. Zaměstnanecká opce na akcie (*employee stock options – ESOs*) se podobá finančnímu derivátu, přičemž zaměstnanec se může rozhodnout opci neuplatnit – buď proto, že cena akcie je v daném okamžiku nižší než cena, za kterou může uplatnit opci, nebo proto, že odešel ze zaměstnání u dotčeného zaměstnavatele, a jeho opce tudíž propadla.

4.169 Zaměstnavatel obvykle své zaměstnance informuje o rozhodnutí poskytnout opci na akcie za danou cenu (realizační cenu neboli cenu pro uplatnění) po určité době a za určitých podmínek

(například že zaměstnanec je stále zaměstnán v daném podniku nebo že podnik dosáhne určité výkonnosti). Dobu zachycení zaměstnanecké opce na akcie v národních účtech je nutné pečlivě specifikovat. „Datum poskytnutí“ („*grant day*“) je den, kdy je opce poskytnuta zaměstnanci, „datum oprávnění“ („*vesting day*“) je první den, kdy může být opce uplatněna, a „datum uplatnění“ je den, kdy je skutečně uplatněna (nebo kdy končí její platnost).

- 4.170 Podle doporučení Rady pro mezinárodní účetní standardy (IASB) k účetnictví stanoví podnik reálnou hodnotu opcí k datu poskytnutí tak, že realizační cenu akcií k tomuto datu vynásobí počtem opcí, o nichž předpokládá, že je k datu oprávnění bude možné uplatnit, a vydělí počtem let v zaměstnání, které zaměstnanci podle předpokladů odslouží do data oprávnění.
- 4.171 Pokud není k dispozici ani zjiitelná tržní cena, ani odhad provedený korporací podle výše uvedených doporučení, může být hodnota opcí v ESA odhadnuta pomocí cenového modelu opcí na akcie. Tyto modely se snaží v hodnotě opce zachytit dva efekty. Prvním z nich je projekce částky, o kterou bude tržní cena dotčených akcií k datu oprávnění převyšovat realizační cenu opce. Druhý efekt počítá s předpokladem, že cena bude v době mezi datem oprávnění a datem uplatnění dále růst.
- 4.172 Před uplatněním opce má ujednání mezi zaměstnavatelem a zaměstnancem charakter finančního derivátu a v souladu s tím se také uvádí na finančních účtech obou stran.
- 4.173 Odhad hodnoty zaměstnanecké opce na akcie se provádí k datu poskytnutí. Příslušnou částku je nutné zahrnout do náhrad zaměstnancům a pokud možno rozložit do období mezi datem poskytnutí a datem oprávnění. Jestliže to není možné, je hodnotu opce nutné zaznamenat k datu oprávnění.
- 4.174 Náklady na správu zaměstnaneckých opcí na akcie nese zaměstnavatel a tyto náklady se stejně jako u všech ostatních administrativních funkcí spojených s náhradami zaměstnancům pojmají jako součást mezipotřeby.
- 4.175 Přestože se hodnota opce na akcie považuje za důchod, není se zaměstnaneckými opcemi na akcie spojen žádný důchod z investic.
- 4.176 Na finančním účtu odpovídá pořízení zaměstnaneckých opcí na akcie domácnostmi příslušné části náhrad zaměstnancům s odpovídajícím závazkem zaměstnavatele.
- 4.177 V zásadě se každá změna hodnoty mezi datem poskytnutí a datem oprávnění pojmá jako součást náhrad zaměstnancům, kdežto každá změna hodnoty mezi datem oprávnění a datem uplatnění se považuje nikoli za náhrady zaměstnancům, nýbrž za zisk nebo ztrátu z držby. V praxi je však vysoce nepravděpodobné, že se budou odhady nákladů, které zaměstnanecké opce na akcie představují pro zaměstnavatele, mezi datem poskytnutí a datem uplatnění revidovat. Z praktických důvodů se proto celé zvýšení hodnoty mezi datem poskytnutí a datem uplatnění pokládá za zisk nebo ztrátu z držby. Zvýšení ceny akcie nad realizační cenu představuje zisk z držby pro zaměstnance a ztrátu z držby pro zaměstnavatele a naopak.

4.178 Když je zaměstnanecká opce na akcie uplatněna, příslušná položka zmizí z rozvahy a je nahrazena hodnotou pořízených akcií. Tato změna klasifikace se uskuteční prostřednictvím transakcí na finančním účtu, a nikoli prostřednictvím účtu ostatních změn objemu aktiv.

Kapitola 5 FINANČNÍ TRANSAKCE

- 5.01 *Definice:* Finanční transakce (F) jsou transakce s finančními aktivy (AF) a závazky mezi rezidentskými institucionálními jednotkami a mezi rezidentskými institucionálními jednotkami a nerezidentskými institucionálními jednotkami.
- 5.02 Finanční transakce mezi institucionálními jednotkami je současné vytvoření nebo likvidace finančního aktiva a protipoložky v závazcích nebo změna vlastnictví finančního aktiva či převzetí závazku.

Obecné rysy finančních transakcí

Finanční aktiva, finanční pohledávky a závazky

- 5.03 *Definice:* Finanční aktiva jsou tvořena veškerými finančními pohledávkami, účastmi a ryzím zlatem, které je součástí měnového zlata.
- 5.04 Finanční aktiva jsou zásobou hodnoty představující prospěch nebo vícenásobný prospěch pro ekonomického vlastníka, vyplývající z držby nebo užívání daných aktiv po určitou dobu. Jsou prostředkem převodu hodnot z jednoho účetního období do druhého. Prospěch se realizuje vypořádáním ve formě plateb, obvykle prostřednictvím oběživa (AF.21) a převoditelných vkladů (AF.22).
- 5.05 *Definice:* Finanční pohledávka je právo věřitele přijmout platbu nebo řadu plateb od dlužníka.
- Finanční pohledávky jsou finanční aktiva, která mají protipoložky v odpovídajících závazcích. Účasti a akcie nebo podílové listy investičních fondů (AF.5) se považují za finanční aktiva, k nimž existují odpovídající závazky, i když pohledávka jejich držitele za příslušnou korporací není pevnou částkou.
- 5.06 *Definice:* Závazky vznikají, je-li dlužník povinen provést platbu nebo řadu plateb ve prospěch věřitele.
- 5.07 Ryzí zlato, které je součástí měnového zlata a měnové orgány je drží jako rezervní aktivum, se pojímá jako finanční aktivum, přestože jeho držitel nemá pohledávky za jinými určenými jednotkami. U ryzího zlata neexistuje odpovídající závazek.

Podmíněná aktiva a podmíněné závazky

- 5.08 *Definice:* Podmíněná aktiva a podmíněné závazky jsou dohody, podle nichž je jedna strana povinna provést platbu nebo řadu plateb ve prospěch jiné jednotky pouze v případě, že jsou splněny určité konkrétní podmínky.
- Jelikož na jejich základě nevznikají nepodmíněné povinnosti, nejsou podmíněná aktiva a podmíněné závazky považována za finanční aktiva a závazky.
- 5.09 K podmíněným aktivům a podmíněným závazkům patří:

- (a) jednorázové záruky za platby třetích stran, protože provedení platby se vyžaduje pouze v případě selhání dlužníka;
- (b) úvěrové přísliby, které poskytují záruku, že budou dány k dispozici finanční prostředky, ale žádné finanční aktivum neexistuje, dokud nejsou finanční prostředky skutečně poskytnuty;
- (c) akreditivy, které představují příslib provedení platby podmíněný předložením určitých dokumentů stanovených ve smlouvě;
- (d) úvěrové linky, což jsou přísliby poskytovat půjčky určitému zákazníkovi až do stanovené výše;
- (e) poskytnuté přísliby nakoupit dluhové cenné papíry (*note issuance facilities*), které poskytují záruku, že potenciální dlužník bude moci prodat krátkodobé dluhové cenné papíry a že banka vydávající příslib přijme veškeré dluhové cenné papíry, které se neprodají na trhu, nebo poskytne rovnocenné zálohy, a
- (f) penzijní nároky v rámci nefondových vládních dávkově definovaných penzijních programů zaměstnavatele nebo v rámci penzijních fondů sociálního zabezpečení. Tyto penzijní nároky se zaznamenávají v doplňkové tabulce nabytých penzijních nároků k danému datu v systému sociálního pojištění, nikoli na hlavních účtech.

5.10 K podmíněným aktivům a podmíněným závazkům nepatří:

- (a) rezervy pojistných, penzijních a standardizovaných záručních programů (AF.6);
- (b) finanční deriváty (AF.7), u nichž mají samotná ujednání tržní hodnotu, protože jsou obchodovatelná nebo s nimi lze vyrovnávat pozice na trhu.

5.11 Přestože se podmíněná aktiva a podmíněné závazky na účtech nezachycují, jsou důležité pro politiku a analýzu, a informace o nich je třeba shromažďovat a vykazovat ve formě doplňujících údajů. Ačkoli podmíněná aktiva a podmíněné závazky nemusí nakonec vést ke splatným platbám, vysoký objem podmíněných položek může svědčit o nežádoucí úrovni rizika na straně jednotek, které je nabízejí.

Rámeček 5.1: Pojetí záruk v systému

B5.1.1. *Definice:* Záruky jsou ujednání, při nichž se ručitel zaváže věřiteli, že pokud dlužník selže, ručitel uhradí ztrátu, která by jinak věřiteli vznikla.

Za poskytnutí záruky se často platí poplatek.

B5.1.2. Rozlišují se tři různé druhy záruk. Týkají se ovšem jen záruk poskytovaných v případě finančních aktiv. Pro záruky výrobců za výrobky a jiné formy záruk se nenavrhuje žádné zvláštní zacházení. Jedná se o tyto tři druhy:

- (a) Záruky poskytované prostřednictvím finančního derivátu, například swapu úvěrového selhání. Tyto deriváty jsou založeny na riziku selhání podkladových finančních aktiv a nemají vazbu na jednotlivé půjčky nebo dluhové cenné papíry.

- (b) *Standardizované záruky* jsou vydávány ve velkých počtech, obvykle na poměrně nízké částky. K příkladům patří záruky za vývozní úvěry nebo záruky za studentské půjčky. I když míra pravděpodobnosti, že jedna určitá standardizovaná záruka bude uplatněna, je nejistá, skutečnost, že se vydává mnoho podobných záruk, znamená, že lze provést spolehlivý odhad počtu uplatněných záruk. U standardizovaných záruk se má za to, že vytvářejí finanční aktiva, a nikoli podmíněná aktiva.
- (c) *Jednorázové záruky*, u nichž kvůli nedostatku srovnatelných případů není možné přesně vypočítat riziko, které je s nimi spojené. Poskytnutí jednorázové záruky se pojímá jako podmíněné aktivum nebo podmíněný závazek, a nezaznamenává se jako finanční aktivum nebo závazek.

Kategorie finančních aktiv a závazků

- 5.12 Rozlišuje se osm kategorií finančních aktiv:
- AF.1 měnové zlato a zvláštní práva čerpání;
 - AF.2 oběživo a vklady;
 - AF.3 dluhové cenné papíry;
 - AF.4 půjčky;
 - AF.5 účasti
 - AF.6 pojistné, penzijní a standardizované záruční programy;
 - AF.7 finanční deriváty a zaměstnanecké opce na akcie;
 - AF.8 ostatní pohledávky/závazky.
- 5.13 Každé finanční aktivum má protipoložku v závazcích s výjimkou ryzího zlata jako součásti měnového zlata, které je drženo měnovými orgány jako rezervní aktivum a klasifikuje se v kategorii měnové zlato a zvláštní práva čerpání (F.1). S touto výjimkou se rozlišuje osm kategorií závazků, které odpovídají kategoriím svých protipoložek ve finančních aktivech.
- 5.14 Klasifikace finančních transakcí odpovídá klasifikaci finančních aktiv a závazků. Rozlišuje se osm kategorií finančních transakcí týkajících se:
- F.1 měnového zlata a zvláštních práv čerpání;
 - F.2 oběživa a vkladů;
 - F.3 dluhových cenných papírů;
 - F.4 půjček;
 - F.5 účastí
 - F.6 pojistných, penzijních a standardizovaných záručních programů;
 - F.7 finančních derivátů a zaměstnaneckých opcí na akcie;
 - F.8 ostatních pohledávek/závazků.
- 5.15 Vzhledem k symetrii finančních pohledávek a závazků se k označení obou aspektů finanční transakce, tedy aktiva i závazku, používá výraz „nástroj“. Z jeho používání nevyplývá, že by se zachycování finančních aktiv a závazků rozšiřovalo na podrozvahové položky, které se v měnových a finančních statistikách někdy označují jako finanční nástroje.

Rozvahy, finanční účet a ostatní toky

- 5.16 Finanční aktiva v držení a zůstatky závazků k určitému okamžiku se zaznamenávají v rozvaze. Finanční transakce mají za následek změny mezi počáteční a konečnou rozvahou. Změny mezi počáteční a konečnou rozvahou jsou však způsobovány také ostatními toky, které nejsou interakcemi mezi institucionálními jednotkami na základě vzájemné dohody. Ostatní toky týkající se finančních aktiv a závazků se dělí na přecenění finančních aktiv a závazků a na změny objemu finančních aktiv a závazků, které nevyplývají z finančních transakcí. Přecenění se zaznamenává na účtu přecenění a změny objemu na účtu ostatních změn objemu aktiv.
- 5.17 Finanční účet je konečný účet v posloupnosti účtů, které zachycují transakce. Finanční účet nemá vyrovnávací položku, která se převádí na jiný účet. Vyrovnávací položka finančního účtu, tj. čisté pořízení finančních aktiv minus čistý vznik závazků, představuje čisté půjčky (+) nebo čisté výpůjčky (-) (B.9 F).
- 5.18 Vyrovnávací položka finančního účtu je koncepčně totožná s vyrovnávací položkou kapitálového účtu. V praxi mezi nimi obvykle existuje rozdíl, protože se vypočítávají na základě různých statistických údajů.

Ocenění

- 5.19 Finanční transakce se zaznamenávají v hodnotách transakce, tj. v hodnotách vyjádřených v národní měně, ve kterých se příslušná finanční aktiva nebo závazky vytvářejí, likvidují, směňují nebo přebírají mezi institucionálními jednotkami na základě obchodních úvah.
- 5.20 Finanční transakce a jejich finanční nebo nefinanční souvztažné transakce se zaznamenávají ve stejné hodnotě transakce. Existují tři možnosti:
- (a) finanční transakce vede k platbě v národní měně: hodnota transakce je rovna směněné částce;
 - (b) finanční transakce je transakce v cizí měně a souvztažná transakce není transakce v národní měně: hodnota transakce je rovna částce v národní měně podle tržního kurzu platného v době, kdy se uskutečňuje platba, a
 - (c) finanční transakce ani její souvztažná transakce nejsou transakcemi s hotovostí nebo jinými prostředky pro placení: hodnotou transakce je běžná tržní hodnota dotčených finančních aktiv nebo závazků.
- 5.21 Hodnota transakce se týká určité finanční transakce a její souvztažné transakce. Pojmově je hodnotu transakce třeba odlišit od hodnoty založené na ceně kótované na trhu, správné tržní ceně nebo jakékoli ceně, která má vyjadřovat obecnost cen u třídy podobných finančních aktiv nebo závazků. Avšak v případech, kdy je souvztažnou transakcí k finanční transakci například transfer, a finanční transakce se tedy může provádět z jiných než čistě obchodních důvodů, je hodnota transakce určena běžnou tržní hodnotou příslušných finančních aktiv nebo závazků.
- 5.22 Hodnota transakce nezahrnuje platby za služby, poplatky, provize nebo podobné platby za služby poskytované při provádění transakcí; ty se zaznamenávají jako platby za služby. Nezahrnuje ani

daně z finančních transakcí, které se považují za daně ze služeb v rámci daní z produktů. Týká-li se finanční transakce nové emise závazků, rovná se hodnota transakce částce vzniklého závazku mimo případný předem placený úrok. Obdobně v případě, že se závazek umoří, musí hodnota transakce jak u věřitele, tak u dlužníka odpovídat snížení daného závazku.

Čisté a hrubé zaznamenávání

5.23 *Definice:* Čisté zaznamenávání finančních transakcí znamená, že se pořízení finančních aktiv uvádí očištěné o úbytek finančních aktiv a přírůstek závazků se uvádí očištěný o splátky závazků.

Finanční transakce mohou být zachycovány v čistých hodnotách pro všechna finanční aktiva s různými vlastnostmi a s různými dlužníky či věřiteli za předpokladu, že se nacházejí ve stejné kategorii nebo subkategorii.

5.24 *Definice:* Hrubé zaznamenávání finančních transakcí znamená, že se pořízení a úbytek finančních aktiv uvádějí odděleně, stejně tak jako přírůstek a splátky závazků.

Při hrubém zaznamenávání finančních transakcí je vykazována stejná částka čistých půjček a čistých výpůjček, jako kdyby se finanční transakce zaznamenávaly v čistých hodnotách.

V případě podrobných analýz finančního trhu by se pro finanční transakce mělo používat hrubé zaznamenávání.

Konsolidace

5.25 *Definice:* Konsolidací na finančním účtu se rozumí proces započítání transakcí s finančními aktivy pro danou skupinu institucionálních jednotek proti souvztažným transakcím se závazky pro tutéž skupinu institucionálních jednotek.

Konsolidaci je možné provést na úrovni celkového hospodářství, institucionálních sektorů a subsektorů. Finanční účet nerezidentů je z definice konsolidovaný, protože se zaznamenávají pouze transakce nerezidentských institucionálních jednotek s rezidentskými institucionálními jednotkami.

5.26 Pro různé druhy analýz se hodí různé úrovně konsolidace. Například konsolidací finančního účtu za celkové hospodářství se zvýrazní finanční transakce hospodářství s nerezidentskými institucionálními jednotkami, protože při této konsolidaci se započtou všechny finanční transakce mezi rezidentskými institucionálními jednotkami. Konsolidace za sektory umožňuje sledovat celkové finanční transakce mezi sektory s čistými půjčkami a sektory s čistými výpůjčkami. Konsolidace na úrovni subsektorů u finančních institucí dovoluje získat mnohem podrobnější informace o finančním zprostředkování a umožňuje například identifikovat transakce měnových finančních institucí s jinými finančními institucemi, jakož i s jinými rezidentskými sektory a s nerezidentskými institucionálními jednotkami. Jinou oblastí, kde může být konsolidace na úrovni subsektorů informačně přínosná, je sektor vládních institucí, protože při ní nejsou vyloučeny transakce mezi subsektory vládních institucí na různých úrovních.

5.27 Účetní zápisy v ESA 2010 zpravidla nejsou konsolidované, neboť konsolidovaný finanční účet vyžaduje informace o skupině institucionálních jednotek, které jsou protistranou. K tomu jsou zapotřebí údaje o finančních transakcích podle dlužníků a věřitelů. Pro sestavení konsolidovaných závazků vládních institucí je například nutné mezi držiteli závazků vládních institucí odlišit vládní instituce od ostatních institucionálních jednotek.

Započtení

- 5.28 *Definice:* Započtení (*netting*) je konsolidace na úrovni jedné institucionální jednotky, při níž se navzájem započtou účetní zápisy na obou stranách účtu pro stejnou transakční položku. S výjimkou případů nedostatku zdrojových údajů je třeba se započtení vyhnout.
- 5.29 Lze rozlišit různé úrovně započtení, protože u stejné kategorie nebo subkategorie finančních aktiv se transakce se závazky od transakcí s finančními aktivy odečítají.
- 5.30 Jestliže jedna složka institucionální jednotky zakoupí obligace vydané jinou složkou téže institucionální jednotky, finanční účet dané jednotky tuto transakci nezaznamená jako pořízení pohledávky jednou složkou za jinou složkou. Transakce se zaznamená jako umoření závazků, nikoli jako pořízení konsolidujících aktiv. Takové finanční nástroje se považují za započtené. Započtení je však třeba se vyhnout v případě, že je nutné daný finanční nástroj zachovat na straně aktiv i na straně pasiv kvůli dodržení právních předpisů o vykazování.
- 5.31 Započtení může být nevyhnutelné u transakcí institucionální jednotky s finančními deriváty, kde obvykle nejsou k dispozici samostatné údaje o transakcích s aktivy a se závazky. U takovýchto transakcí je vhodné započtení provést, protože hodnota pozice ve finančních derivátech může změnit znaménko, tj. aktivní pozice se může změnit na pasivní pozici, v závislosti na změně hodnoty podkladového nástroje derivátové smlouvy ve vztahu k ceně v této smlouvě uvedeně.

Účetní pravidla pro finanční transakce

- 5.32 Čtverné zápisy jsou účetní praxí, v jejímž rámci každou transakci zahrnující dvě institucionální jednotky zaznamená každá jednotka dvakrát. Pokud například podniky směňují výrobky za peníze, povede to k zápisům na účtu výroby i na finančním účtu u každé jednotky. Účetnictví se čtvernými zápisy zajišťuje symetrii vykazování ze strany zúčastněných institucionálních jednotek, a tedy také soulad v účtech.
- 5.33 Finanční transakce má vždy souvztažnou transakci. Touto souvztažnou transakcí může být jiná finanční transakce nebo nefinanční transakce.
- 5.34 Jestliže transakce a její souvztažná transakce jsou obě finančními transakcemi, mění portfolio finančních aktiv a závazků a mohou změnit úhrny finančních aktiv i závazků institucionálních jednotek, ale nemění čisté půjčky / čisté výpůjčky ani čisté jmění.
- 5.35 Souvztažnou transakcí finanční transakce může být nefinanční transakce, například transakce s produkty, rozdělovací transakce nebo transakce s nefinančními nevyráběnými aktivy. Jestliže

souvztažnou transakcí finanční transakce není finanční transakce, změni se čisté půjčky / čisté výpůjčky institucionálních jednotek.

Finanční transakce, jejíž souvztažnou transakcí je běžný nebo kapitálový transfer

- 5.36 Souvztažnou transakcí finanční transakce může být transfer. V tomto případě finanční transakce zahrnuje změnu ve vlastnictví finančního aktiva nebo převzetí závazku dlužníkem, označované jako převzetí dluhu, nebo současnou likvidaci finančního aktiva a jeho protipoložky v závazcích, která se označuje jako zrušení nebo odpuštění dluhu. Převzetí dluhu a zrušení dluhu jsou kapitálové transfery (D.9), které se zaznamenávají na kapitálovém účtu.
- 5.37 Jestliže vlastník kvazikorporace převezme její závazky nebo zruší finanční pohledávky za touto kvazikorporací, je souvztažná transakce k převzetí dluhu nebo zrušení dluhu transakcí s akciemi a ostatními účastmi (F.51). Pokud je však daná transakce buď určena k pokrytí nahromaděných ztrát či mimořádně velké ztráty, nebo je provedena v souvislosti s trvalými ztrátami, klasifikuje se jako nefinanční transakce, tj. jako kapitálový transfer nebo běžný transfer.
- 5.38 Jestliže vládní instituce zruší nebo převezme dluh veřejné korporace, která mizí ze systému jako institucionální jednotka, na kapitálovém účtu ani na finančním účtu se nezaznamená žádná transakce. V tomto případě se zaznamená tok na účtu ostatních změn objemu aktiv.
- 5.39 Pokud vládní instituce zruší nebo převezme dluh veřejné korporace v rámci procesu privatizace, která se má uskutečnit v krátké době, je souvztažná transakce transakcí s akciemi a ostatními účastmi (F.51), a to až do výše celkových příjmů z privatizace. Jinými slovy se má za to, že vládní instituce zrušením nebo převzetím dluhu veřejné korporace dočasně navyšují svou majetkovou účast v této korporaci. Privatizací se rozumí vzdání se kontroly nad veřejnou korporací zbavením se majetkové účasti. Takovéto zrušení nebo převzetí dluhu vede ke zvýšení vlastních zdrojů veřejné korporace, a to i v případě, že nedojde k vydání akcií nebo jiných účastí.
- 5.40 Odepsání nebo snížení nedobytné pohledávky věřitelem a jednostranné zrušení závazku dlužníkem, označované jako odmítnutí dluhu, nejsou transakce, protože nezahrnují interakci mezi institucionálními jednotkami na základě vzájemné dohody. Odepsání nebo snížení nedobytné pohledávky věřitelem se zaznamená na účtu ostatních změn objemu aktiv.

Finanční transakce, jejíž souvztažnou transakcí je důchod z vlastnictví

- 5.41 Souvztažnou transakcí finanční transakce může být důchod z vlastnictví.
- 5.42 Úroky (D.41) jsou pohledávkou věřitelů a závazkem dlužníků u určitých druhů finančních pohledávek zatříděných v kategoriích měnové zlato a zvláštní práva čerpání (AF.1), oběživo a vklady (AF.2), dluhové cenné papíry (AF.3), půjčky (AF.4) a ostatní pohledávky/závazky (AF.8).
- 5.43 Úroky se zaznamenávají jako plynule v čase nabíhající věřiteli ze zůstatku jistiny. Souvztažnou transakcí k zaznamenanému úroku (D.41) je finanční transakce vytvářející finanční pohledávku věřitele vůči dlužníkovi. Nabíhání úroků se zaznamenává na finančním účtu obsahujícím finanční nástroj, ke kterému se úrok vztahuje. Výsledkem této finanční transakce je reinvestování úroku.

Skutečná platba úroku se nezaznamenává jako úroky (D.41), nýbrž jako transakce s oběživem a vklady (F.2), které odpovídá rovnocenná splátka příslušného aktiva, jež snižuje čistou finanční pohledávku věřitele za dlužníkem.

- 5.44 Není-li naběhlý úrok zaplacen v době splatnosti, vzniká nedoplatek úroků. Jelikož se zaznamenává naběhlý úrok, nemění nedoplatky úroků úhrn finančních aktiv ani závazků.
- 5.45 Důchody korporací jsou tvořeny dividendami (D.421), čerpáním z důchodu kvazikorporací (D.422), reinvestovanými zisky z přímých zahraničních investic (D.43) a nerozdělenými zisky domácích podniků. V případě reinvestovaných zisků je výsledkem souvztažné finanční transakce to, že je důchod z vlastnictví reinvestován do podniku přímé investice.
- 5.46 Dividendy se zaznamenávají jako důchod z investic, a to ke dni, kdy jsou akcie poprvé obchodovány bez nároku na dividendu. Totéž platí o čerpání z důchodu kvazikorporací. Jiným způsobem se zaznamenávají mimořádně vysoké dividendy nebo čerpání, které neodpovídají nedávným zkušenostem ohledně částek důchodu, které jsou k dispozici pro rozdělení vlastníkům korporace. Takovéto nadměrné rozdělení se zaznamená na finanční účet jako čerpání majetkové účasti, nikoli jako důchod z investic.
- 5.47 Důchod z vlastnictví přijímaný investičními fondy, očištěný o část nákladů na správu, který je připsán akcionářům, i když není rozdělený, se zaznamenává v rámci důchodu z vlastnictví a má souvztažný zápis na finančním účtu v rámci akcií nebo podílových listů investičních fondů. Výsledkem je, že se důchod, který je připsán akcionářům, ale není jim rozdělen, pojímá tak, že je reinvestován do fondu.
- 5.48 Důchody z investic se přisuzují pojistníkům (D.44), držitelům penzijních nároků a podílníkům investičních fondů. Bez ohledu na částku, kterou pojišťovací společnost, penzijní fond nebo investiční fond skutečně rozdělí, se celá částka důchodů z investic získaných pojišťovací společností nebo fondem zaznamená jako rozdělená pojistníkům nebo akcionářům/podílníkům. Částka, která nebyla skutečně rozdělena, se uvede na finančním účtu jako reinvestice.

Doba zachycení

- 5.49 Finanční transakce a jejich souvztažné transakce se zaznamenávají ve stejném okamžiku.
- 5.50 Je-li souvztažnou transakcí k finanční transakci nefinanční transakce, zaznamenají se obě transakce v době uskutečnění nefinanční transakce. Když například prodej výrobků nebo služeb vede ke vzniku obchodního úvěru, má být tato finanční transakce zaznamenána v době, kdy se provádí zápisy na odpovídajícím nefinančním účtu, tj. v době, kdy dochází ke změně vlastnictví výrobků nebo kdy je poskytnuta služba.
- 5.51 Pokud je souvztažnou transakcí k finanční transakci finanční transakce, existují tři možnosti:
- (a) obě finanční transakce jsou transakcemi s penězi nebo jinými prostředky pro placení: zaznamenají se v době, ve které se uskuteční první platba;
 - (b) pouze jedna z obou finančních transakcí je transakcí s penězi nebo jinými prostředky pro placení: zaznamenají se v době, ve které se uskuteční platba, a

- (c) ani jedna z obou finančních transakcí není transakcí s penězi nebo jinými prostředky pro placení: zaznamenají se v době, ve které se uskuteční první finanční transakce.

Finanční účet podle dlužníků a věřitelů

5.52 Finanční účet podle dlužníků a věřitelů (finanční účet s informacemi „od koho komu“ – „from-whom-to-whom“) je rozšířením nekonsolidovaného finančního účtu. Jedná se o třírozměrnou prezentaci finančních transakcí, kde jsou uvedeny obě strany transakce i povaha finančního nástroje, který je předmětem transakce.

Tento způsob uvádění poskytuje informace o dlužnicko-věřitelských vztazích a je v souladu s finanční rozvahou podle dlužníků a věřitelů. Neposkytuje informace o institucionálních jednotkách, kterým byla finanční aktiva prodána nebo od kterých byla finanční aktiva koupena. Totéž platí pro odpovídající transakce se závazky. Finanční účet podle dlužníků a věřitelů se rovněž označuje jako matice finančních toků.

5.53 Na základě principu účetnictví se čtvernými zápisy má finanční účet podle dlužníků a věřitelů tyto tři dimenze: kategorie finančního nástroje, sektor dlužníka a sektor věřitele. Finanční účet podle dlužníků a věřitelů vyžaduje třírozměrné tabulky zahrnující členění podle finančního nástroje, dlužníka a věřitele. Tyto tabulky ukazují finanční transakce v kombinované klasifikaci podle sektorů dlužníků a věřitelských sektorů, jak je patrné z tabulky 5.1.

5.54 Tabulka sestavená pro kategorii finančního nástroje dluhové cenné papíry ukazuje, že v důsledku transakcí provedených ve vykazovaném období dluhové cenné papíry pořízené, po očištění o úbytky, domácnostmi a NISD (275) představují pohledávky za nefinančními podniky (65), finančními institucemi (43), vládními institucemi (124) a nerezidenty (43). Z tabulky vyplývá, že v důsledku transakcí v referenčním období nefinančním podnikům vznikly, po očištění o umoření, závazky ve formě dluhových cenných papírů v hodnotě 147: jejich závazky v této podobě vůči jiným nefinančním podnikům se zvýšily o 30, vůči finančním institucím o 23, vůči vládním institucím o 5, vůči domácnostem a neziskovým institucím sloužícím domácnostem o 65 a vůči nerezidentům o 24. Domácnosti a neziskové instituce sloužící domácnostem nevydaly žádné dluhové cenné papíry. Vzhledem ke konsolidovanému zachycení nerezidentů nejsou zobrazeny žádné transakce mezi nerezidentskými institucionálními jednotkami. Podobné tabulky je možné sestavit pro všechny kategorie finančních nástrojů.

Tabulka 5.1 - Finanční účet podle dlužníků a věřitelů pro dluhové cenné papíry

Sektor dlužníků		Čistý vznik závazků ve formě dluhových cenných papírů						
		Nefinanční podniky	Finanční instituce	Vládní instituce	Domácnosti a NISD	Národní hospodářství	Nerezidenti	Celkem
Čisté pořízení dluhových cenných papírů	Nefinanční podniky	30	11	67		108	34	142
	Finanční instituce	23	22	25		70	12	82
	Vládní instituce	5	2	6		13	19	32
	Domácnosti a NISD	65	43	124		232	43	275

Sektor věřitelů	Sektor dlužníků	Čistý vznik závazků ve formě dluhových cenných papírů						
		Nefinanční podniky	Finanční instituce	Vládní instituce	Domácnosti a NISD	Národní hospodářství	Nerezidenti	Celkem
	Národní hospodářství	123	78	222		423	108	531
	Nerezidenti	24	28	54		106		106
	Celkem	147	106	276		529	108	637

5.55 Finanční účet podle dlužníků a věřitelů umožňuje analyzovat, kdo koho financuje, do jaké míry a prostřednictvím kterých finančních aktiv. Poskytuje odpovědi na takovéto otázky:

- Jaké jsou sektory protistrany u čistých pořízených finančních aktiv nebo čistých vzniklých závazků podle institucionálních sektorů?
- U kterých korporací se angažuje sektor vládních institucí?
- Jaké objemy dluhových cenných papírů, které byly vydány (po očištění o umoření) vládními institucemi, finančními institucemi nebo nefinančními podniky a nerezidenty, si pořizují rezidentské sektory a nerezidenti (po očištění o úbytky)?

Podrobná klasifikace finančních transakcí podle kategorií

Níže uvedené definice a popisy se týkají finančních nástrojů. Pro zachycení transakce se použije kód F. Pokud se zaznamenává podkladový stav nebo pozice u aktiva nebo závazku, použije se kód AF.

Měnové zlato a zvláštní práva čerpání (F.1)

5.56 Kategorie měnové zlato a zvláštní práva čerpání (F.1) se skládá ze dvou subkategorií:

- měnové zlato (F.11) a
- zvláštní práva čerpání (F.12).

Měnové zlato (F.11)

5.57 *Definice:* Měnové zlato je zlato, ke kterému mají vlastnické právo měnové orgány a které je drženo jako součást rezervních aktiv.

Zahrnuje ryzí zlato a účty pro nealokované zlato u nerezidentů, které dávají právo nárokovat dodání zlata.

5.58 K měnovým orgánům patří centrální banka a ústřední vládní instituce, které provádějí operace obvykle přisuzované centrální bance. Tyto operace zahrnují emisi oběživa, správu a řízení rezervních aktiv a operace se stabilizačními devizovými prostředky.

5.59 Výrazem „pod účinnou kontrolou měnových orgánů“ se rozumí, že:

- (a) rezidentské jednotky mohou s příslušnými nároky provádět transakce s nerezidenty pouze za podmínek stanovených měnovými orgány nebo s jejich výslovným souhlasem;
- (b) měnové orgány mají na vyžádání přístup k těmto nárokům vůči nerezidentům pro potřeby financování platební bilance a další související účely a
- (c) předem existuje právní předpis nebo jiné závazné uspořádání, které potvrzují skutečnosti uvedené v bodech (a) a (b).

5.60 Veškeré měnové zlato je zahrnuto do rezervních aktiv nebo je v držení mezinárodních finančních organizací. Má tyto složky:

- (a) ryzí zlato (včetně měnového zlata drženého na účtech pro alokované zlato) a
- (b) účty pro nealokované zlato u nerezidentů.

5.61 Ryzí zlato zahrnuté do měnového zlata je jediným finančním aktivem, které nemá protipoložku v závazcích. Má podobu mincí, ingotů nebo prutů o ryzosti alespoň 995/1000. Ryzí zlato, které není drženo jako rezervní aktivum, je nefinančním aktivem a zahrnuje se do neměnového zlata.

5.62 Účty pro alokované zlato zajišťují vlastnictví konkrétního kusu zlata. Vlastníkem zlata zůstává subjekt, který je uložil do bezpečné úschovy. Tyto účty jsou obvykle nabízeny spolu se zařízeními pro nákup, prodej a skladování. Jsou-li účty pro alokované zlato drženy jako rezervní aktiva, klasifikují se jako měnové zlato, a tedy jako finanční aktivum. Nejsou-li drženy jako rezervní aktiva, představují účty pro alokované zlato vlastnictví komodity, a to neměnového zlata.

5.63 Na rozdíl od účtů pro alokované zlato představují účty pro nealokované zlato nárok na dodání zlata vůči správci účtu. Jsou-li účty pro nealokované zlato drženy jako rezervní aktiva, klasifikují se jako měnové zlato, a tedy jako finanční aktivum. Účty pro nealokované zlato, které nejsou drženy jako rezervní aktiva, se klasifikují jako vklady.

5.64 Transakce s měnovým zlatem představují převážně nákup a prodej měnového zlata mezi měnovými orgány nebo některými mezinárodními finančními organizacemi. Jiné než uvedené institucionální jednotky se nemohou účastnit žádných transakcí s měnovým zlatem. Nákup měnového zlata se zaznamenává na finančních účtech měnových orgánů jako zvýšení finančních aktiv a prodej jako snížení finančních aktiv. Souvztažné zápisy se zaznamenávají jako snížení, případně zvýšení finančních aktiv nerezidentů.

5.65 Jestliže měnové orgány přidají neměnové zlato ke své držbě měnového zlata (například nakoupí zlato na trhu) nebo měnové zlato z držby uvolní pro neměnové účely (například je prodají na trhu), považuje se to za monetizaci nebo demonetizaci zlata. Monetizace nebo demonetizace zlata nevede k zápisům na finančním účtu, nýbrž k zápisům na účtu ostatních změn objemu aktiv, kde se provede změna klasifikace aktiv a závazků, tj. přeřazení zlata z ceností (AN.13) do měnového zlata (AF.11) (odstavce 6.22 až 6.24). Demonetizace zlata je přeřazením měnového zlata do ceností.

5.66 Vklady, půjčky a cenné papíry denominované ve zlatě se považují za finanční aktiva jiná než měnové zlato a klasifikují se v příslušné kategorii spolu s podobnými finančními aktivy v cizí měně.

Zlaté swapy jsou jednou z forem dohod o zpětném odkupu cenných papírů (repo obchodů), které se mohou týkat měnového nebo neměnového zlata. Spočívají ve výměně zlata za vklad spolu s dohodou, že tato transakce bude k dohodnutému budoucímu dni a za dohodnutou cenu zlata obrácena. Podle obvyklé praxe při zaznamenávání reverzních transakcí příjemce zlata zlato nezaznamená do své rozvahy a poskytovatel zlata zlato ze své rozvahy neodstraní. Zlaté swapy obě strany zaznamenávají jako zajištěné (kolateralizované) půjčky, přičemž kolaterálem je zlato. Swapy s měnovým zlatem se uskutečňují mezi měnovými orgány nebo mezi měnovými orgány a jinými stranami a swapy s neměnovým zlatem jsou obdobné transakce bez účasti měnových orgánů.

- 5.67 Půjčky zlata spočívají v dodání zlata na stanovené období. Stejně jako u jiných reverzních transakcí se právní vlastnictví převádí, avšak rizika a přínosy spojené se změnami ceny zlata zůstávají zapůjčovateli. Vypůjčovatelé zlata tyto transakce často používají pro pokrytí svých prodejů třetím stranám v obdobích nedostatku zlata. Původnímu vlastníkovi se za použití zlata zaplatí poplatek, který se stanoví podle hodnoty podkladového aktiva a délky trvání reverzní transakce.
- 5.68 Měnové zlato je finanční aktivum, a poplatky za půjčky zlata jsou tedy platbami za to, že toto finanční aktivum bylo dáno k dispozici jiné institucionální jednotce. Poplatky spojené s půjčkami měnového zlata se pojmají jako úroky. Na základě zjednodušující konvence se stejně postupuje také u poplatků za půjčky neměnového zlata.

Zvláštní práva čerpání (F.12)

- 5.69 *Definice:* Zvláštní práva čerpání - ZPČ (*special drawing rights – SDR*) jsou mezinárodní rezervní aktiva vytvořená Mezinárodním měnovým fondem (MMF) a přidělována jeho členům pro doplnění stávajících rezervních aktiv.
- 5.70 Odbor Zvláštní práva čerpání MMF spravuje rezervní aktiva tak, že zvláštní práva čerpání přiděluje členským zemím MMF a určitým mezinárodním agenturám, přičemž tyto země a agentury se společně označují jako účastníci.
- 5.71 Vytvoření zvláštních práv čerpání jejich přidělením a zánik zvláštních práv čerpání jejich zrušením - jsou transakce. Přidělení zvláštních práv čerpání se zachycuje v hrubé hodnotě jako pořízení aktiva na finančních účtech měnových orgánů jednotlivých účastníků a jako vznik závazku nerezidentů.
- 5.72 Zvláštní práva čerpání jsou výhradně v držení oficiálních držitelů, kterými jsou centrální banky a některé mezinárodní agentury, a jsou převoditelná mezi účastníky a ostatními oficiálními držiteli. Držby zvláštních práv čerpání představují zaručené a nepodmíněné právo každého držitele obdržet jiná rezervní aktiva, zejména cizí měnu, od ostatních členů MMF.
- 5.73 Zvláštní práva čerpání jsou aktiva s odpovídajícími závazky, ale tato aktiva představují pohledávky za účastníky společně, nikoli za MMF. Účastník může část zvláštních práv čerpání nebo veškerá zvláštní práva čerpání, která drží, prodat jinému účastníkovi a výměnou získat jiná rezervní aktiva, zejména cizí měnu.

Oběživo a vklady (F.2)

- 5.74 *Definice:* Oběživo a vklady jsou oběživo, které je v oběhu, a vklady, jak v národní měně, tak v cizích měnách.
- 5.75 Existují tři subkategorie finančních transakcí týkající se oběživa a vkladů:
- (a) oběživo (F.21);
 - (b) převoditelné vklady (F.22) a
 - (c) ostatní vklady (F.29).

Oběživo (F.21)

- 5.76 *Definice:* Oběživo jsou bankovky a mince, které jsou vydány nebo schváleny měnovými orgány.
- 5.77 K oběživu patří:
- (a) bankovky a mince, které byly vydány rezidentskými měnovými orgány jako národní měna v oběhu a jsou v držení rezidentů a nerezidentů; a
 - (b) bankovky a mince, které byly vydány nerezidentskými měnovými orgány jako cizí měny v oběhu a které jsou v držení rezidentů.
- 5.78 K oběživu nepatří:
- (a) bankovky a mince, které nejsou v oběhu, například zásoba vlastních bankovek u centrální banky nebo zásoby bankovek pro naléhavou potřebu; a
 - (b) pamětní mince, které se obvykle nepoužívají v platebním styku. Ty se klasifikují jako cennosti.

Rámeček 5.2 - Oběživo vydané Eurosystemem

- B5.2.1. Eurobankovky a euromince vydávané Eurosystemem jsou domácí měnou členských států, které patří do eurozóny. Přestože je euroměna pojímána jako domácí měna, její držby rezidenty každého zúčastněného členského státu jsou závazky rezidentské národní centrální banky pouze v míře odpovídající jejímu ideálnímu podílu na celkové emisi, který vychází z jejího podílu na základním kapitálu ECB. Důsledkem toho je, že v eurozóně část držeb domácí měny rezidenty může z národního hlediska představovat finanční pohledávku za nerezidenty.
- B5.2.2. Oběživo vydávané Eurosystemem zahrnuje bankovky a mince. Bankovky vydává Eurosystem a mince vydávají ústřední vládní instituce v eurozóně, i když na základě konvence se pojímají jako závazky národních centrálních bank, které jako protipoložku drží hypotetickou pohledávku za vládními institucemi. Eurobankovky a euromince mohou být v držení rezidentů eurozóny nebo nerezidentů eurozóny.

Vklady (F22 a F29)

- 5.79 *Definice:* Vklady jsou standardizované nepřevoditelné smlouvy se členy veřejnosti nabízené institucemi přijímajícími vklady a v některých případech ústředními vládními institucemi jakožto

dlužníky, které umožňují ukládání a pozdější vybírání jistiny věřitelem. U vkladů dlužník investorovi obvykle vrací celou částku jistiny.

Převoditelné vklady (F.22)

- 5.80 *Definice:* Převoditelné vklady jsou vklady, které jsou na požádání směnitelné za oběživo v nominální hodnotě a které lze přímo použít pro platby šekem, směnkou, příkazem k platbě z žirového účtu, přímou debetní nebo kreditní operací nebo jiným prostředkem přímé platby, bez penalizace nebo restrikce.
- 5.81 Převoditelné vklady převážně představují závazky rezidentských institucí přijímajících vklady, v některých případech ústředních vládních institucí, a nerezidentských institucionálních jednotek. K převoditelným vkladům patří:
- (a) mezibankovní vklady mezi měnovými finančními institucemi;
 - (b) vklady institucí přijímajících vklady vedené u centrální banky, které převyšují objem povinných rezerv a které tyto instituce mohou použít bez výpovědi nebo restrikce;
 - (c) vklady, které vznikají jiným měnovým finančním institucím u centrální banky ve formě účtů pro nealokované zlato, které nepatří do měnového zlata, a také odpovídající vklady ve formě účtů pro drahé kovy;
 - (d) vklady v cizí měně v rámci swapových smluv; nebo
 - (e) rezervní pozice u MMF, která tvoří „rezervní tranši“, tedy zvláštní práva čerpání nebo částky cizích měn, které může členská země čerpat z MMF v krátké lhůtě, a další pohledávky za MMF, ke kterým má členská země snadný přístup, včetně půjček, jež MMF poskytuje zpravodajská země v rámci Všeobecné dohody o zápůjčce (GAB) a Nové dohody o zápůjčce (NAB).
- 5.82 Účty s převoditelnými vklady mohou být poskytovány s možností přečerpání zůstatku. Jestliže k přečerpání účtu dojde, je vyčerpání na nulu výběrem vkladu a přečerpaná částka je poskytnutím půjčky.
- 5.83 Převoditelné vklady mohou držet všechny rezidentské sektory i nerezidenti.
- 5.84 Převoditelné vklady lze rozdělit podle měny na převoditelné vklady v domácí měně a převoditelné vklady v cizích měnách.

Ostatní vklady (F.29)

- 5.85 *Definice:* Ostatní vklady jsou vklady jiné než převoditelné vklady. Ostatní vklady nelze používat pro platby, leda v okamžiku splatnosti nebo po uplynutí dohodnuté výpovědní lhůty, a nejsou směnitelné za oběživo ani za převoditelné vklady bez významné restrikce nebo penalizace.
- 5.86 K ostatním vkladům patří:
- (a) termínované vklady, tj. vklady, s nimiž nelze nakládat bezprostředně, nýbrž až v dohodnuté době splatnosti. Jejich dostupnost je vázána na pevný termín nebo je možné je vybrat po výpovědní lhůtě. Patří k nim také vklady, které instituce přijímající vklady drží u centrální

banky jako povinné rezervy, pokud je vkladatelé nemohou použít bez výpovědi nebo bez restrikce;

- (b) úsporné vklady, spořitelní knížky, nepřevoditelné spořitelní certifikáty nebo nepřevoditelné vkladové certifikáty;
- (c) vklady, které vyplývají z programu spoření nebo ze smlouvy. Tyto vklady jsou často spojeny se závazkem vkladatele provádět pravidelné platby v daném období, přičemž zaplacený kapitál a naběhlé úroky jsou dostupné teprve po uplynutí pevně stanoveného období. V některých případech jsou tyto vklady spojeny s poskytnutím půjčky na konci období spoření, která je úměrná nashromážděným úsporám, za účelem koupě nebo výstavby obydlí;
- (d) dokumenty o vkladech, někdy označované jako účasti, které vydávají spořitelní a úvěrová sdružení, stavební spořitelny, úvěrová družstva apod. a které je možné vyplatit na požádání nebo po uplynutí poměrně krátké výpovědní lhůty, které však nejsou převoditelné;
- (e) platby vratné zálohy vztahující se k finančním derivátům, které jsou závazkem měnových finančních institucí;
- (f) krátkodobé dohody o zpětném odkoupení (repo obchody), které jsou závazkem měnových finančních institucí, a
- (g) závazky vůči MMF, které jsou součástí mezinárodních rezerv a nejsou doloženy půjčkami; tvoří je použití úvěru od Fondu v rámci Účtu všeobecných zdrojů MMF. Tato položka vyjadřuje objem členské měny u MMF, kterou je člen povinen odkoupit.

5.87 Ostatní vklady nezahrnují převoditelné vkladové certifikáty a převoditelné spořitelní certifikáty. Ty se klasifikují jako dluhové cenné papíry (AF.3).

5.88 Ostatní vklady lze rozdělit podle měny na ostatní vklady v domácí měně a ostatní vklady v cizích měnách.

Dluhové cenné papíry (F.3)

5.89 *Definice:* Dluhové cenné papíry jsou převoditelné finanční nástroje sloužící jako důkaz dluhu.

Hlavní vlastnosti dluhových cenných papírů:

5.90 Dluhové cenné papíry mají tyto vlastnosti:

- (a) datum emise, kdy je dluhový cenný papír vydán;
- (b) emisní cena, za kterou investoři dluhové cenné papíry kupují poté, co byly vydány;
- (c) datum splatnosti nebo datum odkupu, kdy je splatná poslední smluvně stanovená splátka jistiny;
- (d) cena při splacení neboli jmenovitá hodnota, což je částka, kterou má emitent držitelé zaplatit při dosažení splatnosti;
- (e) původní doba splatnosti, což je doba od data emise do poslední smluvně stanovené platby;

- (f) zbytková neboli reziduální doba splatnosti, což je doba od referenčního data do poslední smluvně stanovené platby;
- (g) kuponová sazba, kterou emitent vyplácí držitelům dluhových cenných papírů; kupon může být pevný pro celou dobu platnosti dluhového cenného papíru nebo se může měnit v závislosti na inflaci, úrokových sazbách nebo cenách aktiv. Pokladniční poukázky a dluhové cenné papíry s nulovým kuponem žádný kuponový úrok nemají;
- (h) data výplaty kuponu, ve kterých emitent provádí výplaty kuponu držitelům cenných papírů;
- (i) emisní cena, cena při splacení a kuponová sazba mohou znít na národní měnu nebo cizí měny (nebo se mohou vypořádat v národní měně nebo v cizích měnách) a
- (j) úvěrové hodnocení (*rating*) dluhových cenných papírů, kterým se posuzuje úvěruschopnost u jednotlivých emisí dluhových cenných papírů. Ratingové kategorie přidělují uznané agentury.

Pokud jde o první pododstavec písmeno (c) výše, může se datum splatnosti shodovat s datem konverze dluhového cenného papíru na akcii. Konvertibilitou se v této souvislosti rozumí, že držitel dluhového cenného papíru jej může vyměnit za kmenové akcie emitenta. Vyměnitelností se rozumí, že držitel může dluhový cenný papír vyměnit za akcie jiné korporace, než je emitent. Věčné cenné papíry (*perpetual securities*), které nemají stanovené datum splatnosti, se klasifikují jako dluhové cenné papíry.

- 5.91 Dluhové cenné papíry zahrnují finanční aktiva a závazky, při jejichž popisu lze použít klasifikaci podle různých kritérií: podle doby splatnosti, podle sektoru a subsektoru, které je drží a vydávají, podle měny a podle typu úrokové sazby.

Klasifikace podle původní doby splatnosti a měny

- 5.92 Transakce s dluhovými cennými papíry se dělí podle původní doby splatnosti do dvou subkategorí:
- (a) krátkodobé dluhové cenné papíry (F.31) a
 - (b) dlouhodobé dluhové cenné papíry (F.32).
- 5.93 Dluhové cenné papíry mohou být denominovány v národní měně nebo v cizích měnách. Může být vhodné i další členění dluhových cenných papírů denominovaných v různých cizích měnách, které se bude lišit podle relativního významu jednotlivých cizích měn pro hospodářství.
- 5.94 Dluhové cenné papíry, u nichž jsou jistina i kupon vázány na určitou cizí měnu, se klasifikují tak, že jsou denominovány v této cizí měně.

Klasifikace podle typu úrokové sazby

- 5.95 Dluhové cenné papíry lze klasifikovat podle typu úrokové sazby. Rozlišují se tři skupiny dluhových cenných papírů:
- (a) dluhové cenné papíry s pevnou úrokovou sazbou;
 - (b) dluhové cenné papíry s pohyblivou úrokovou sazbou a

- (c) dluhové cenné papíry se smíšenou úrokovou sazbou.

Dluhové cenné papíry s pevnou úrokovou sazbou

5.96 K dluhovým cenným papírům s pevnou úrokovou sazbou patří:

- (a) prosté dluhové cenné papíry, které se vydávají a splácejí ve jmenovité hodnotě;
- (b) dluhové cenné papíry, které se vydávají s emisním disážiem nebo emisním ážiem. Jedná se například o pokladniční poukázky, komerční papíry, směnky vlastní, akcepty a indosamenty směnek cizích a vkladové certifikáty;
- (c) hluboce diskontované obligace, které jsou spojeny s nízkými úrokovými platbami a vydávají se se značným emisním disážiem;
- (d) obligace s nulovým kuponem, což jsou dluhové cenné papíry splácené jednorázovou splátkou, které nejsou spojeny s kuponovými platbami. Takováto obligace se prodává s emisním disážiem a jistina se splatí k datu splatnosti nebo se v některých případech umozuje v tranších. Obligace s nulovým kuponem je možné vytvořit z dluhových cenných papírů s pevnou sazbou oddělením kuponů, tj. tak, že se kupony oddělí od konečné platby jistiny cenného papíru a obchoduje se s nimi samostatně;
- (e) obligace typu STRIPS (Separate Trading of Registered Interest and Principal Securities, tj. cenné papíry s odděleným obchodováním s registrovanými úroky a jistinami) neboli tzv. „svlečené“ (*stripped*) dluhové cenné papíry, což jsou cenné papíry, u nichž byly složka plateb úroků a složka plateb jistiny odděleny a následně mohou být prodávány samostatně;
- (f) věčné (*perpetual*) dluhové cenné papíry, vypověditelné (*callable*) dluhové cenné papíry s kupní opcí a vratné dluhové cenné papíry s prodejní opcí (*puttable debt securities*) a dluhové cenné papíry s umořovacím fondem (*with sinking fund provision*);
- (g) konvertibilní obligace (*convertible bonds*), které mohou být na požádání svého držitele přeměněny na účast na kapitálu emitenta, přičemž od okamžiku takovéto konverze se klasifikují jako akcie, a
- (h) vyměnitelné obligace (*exchangeable bonds*) s vloženou opcí umožňující daný cenný papír vyměnit za akcii korporace jiné, než je emitent, obvykle dceřiné společnosti nebo korporace, v níž má emitent podíl, v určitém budoucím okamžiku a za dohodnutých podmínek.

5.97 K dluhovým cenným papírům s pevnou úrokovou sazbou patří i jiné dluhové cenné papíry, například obligace s akciovými warranty, podřízené obligace, preferenční bezpodílové akcie, ze kterých se vyplácí pevný důchod, ale které nezajišťují účast na rozdělení zbytkové hodnoty při zrušení korporace, a kombinované (*stapled*) nástroje.

Dluhové cenné papíry s pohyblivou úrokovou sazbou

5.98 U dluhových cenných papírů s pohyblivou úrokovou sazbou jsou platby úroků nebo jistiny vázané na:

- (a) všeobecný cenový index výrobků a služeb (například index spotřebitelských cen);
- (b) úrokovou sazbu; nebo
- (c) cenu aktiva.

- 5.99 Dluhové cenné papíry s pohyblivou úrokovou sazbou se obvykle klasifikují jako dlouhodobé dluhové cenné papíry s výjimkou případů, kdy je jejich původní doba splatnosti jeden rok nebo kratší.
- 5.100 K dluhovým cenným papírům vázaným na inflaci a na cenu aktiva patří dluhové cenné papíry vydávané jako obligace vázané na inflaci a obligace vázané na komoditu. U obligace vázané na komoditu závisí kuponový výnos nebo hodnota při splacení na ceně komodity. Dluhové cenné papíry, jejichž úročení je vázáno na úvěrový rating jiného dlužníka, se klasifikují jako indexované dluhové cenné papíry, protože úvěrové ratingy se nemění průběžně v reakci na vývoj podmínek na trhu.
- 5.101 U dluhových cenných papírů vázaných na úrokovou sazbu jsou smluvní nominální úrok nebo hodnota při splacení proměnlivé z hlediska národní měny. K datu emise nemůže emitent znát hodnotu splátek úroku a jistiny.

Dluhové cenné papíry se smíšenou úrokovou sazbou

- 5.102 Dluhové cenné papíry se smíšenou úrokovou sazbou mají po dobu své platnosti jak pevnou, tak pohyblivou kuponovou sazbu a klasifikují se jako dluhové cenné papíry s pohyblivou úrokovou sazbou. Zahrnují dluhové cenné papíry, které mají:
- (a) současně pevný a pohyblivý kupon;
 - (b) pevný nebo pohyblivý kupon do referenčního okamžiku a následně pohyblivý nebo pevný kupon od tohoto referenčního okamžiku do data splatnosti nebo
 - (c) kuponové platby, které jsou předem stanovené pro celou dobu platnosti dluhových cenných papírů, ale nejsou v čase neměnné. Jedná se o dluhové cenné papíry se stoupající nebo klesající sazbou (*stepped debt securities*).

Soukromé nabídky

- 5.103 K dluhovým cenným papírům patří také soukromé nabídky. Při nich emitent prodá dluhové cenné papíry přímo malému počtu investorů. Úvěrová schopnost emitentů těchto dluhových cenných papírů obvykle není posuzována ratingovými agenturami a příslušné cenné papíry se obvykle dále neprodávají ani nepřeceňují, a sekundární trh je tedy omezený. Soukromé nabídky však většinou splňují kritérium převoditelnosti a jsou klasifikovány jako dluhové cenné papíry.

Sekuritizace

- 5.104 *Definice:* Sekuritizace je vydání dluhových cenných papírů, u nichž jsou platby kuponu nebo jistiny kryty konkrétními aktivy nebo budoucími toky důchodů. Sekuritizovat je možné řadu různých aktiv

nebo budoucích důchodů, mimo jiné rezidenční a obchodní hypotekární půjčky, spotřební půjčky, podnikové půjčky, půjčky vládních institucí, pojistné smlouvy, úvěrové deriváty a budoucí příjmy.

- 5.105 Sekuritizace aktiv nebo budoucích toků důchodů je důležitá finanční inovace, která vedla ke vzniku a rozsáhlému využívání nových finančních institucí usnadňujících vytváření, uvádění na trh a emise dluhových cenných papírů. Sekuritizace je motivována různými důvody. V případě podniků k nim patří: levnější financování, než jaké je k dispozici prostřednictvím bankovních služeb, snížení regulačních kapitálových požadavků, přenos různých druhů rizik, například úvěrového rizika nebo pojistného rizika, a diverzifikace zdrojů financování.
- 5.106 Sekuritizační programy se liší mezi různými trhy s dluhovými cennými papíry i v rámci těchto trhů. Tyto programy lze rozdělit na dva obecné typy:
- (a) sekuritizace, při níž se finanční instituce účastní sekuritizace aktiv a převodu aktiv poskytnutých jako zajištění od původního držitele; označuje se jako tradiční sekuritizace, a
 - (b) sekuritizační programy, kterých se účastní finanční instituce zabývající se sekuritizací aktiv a dochází při nich pouze k převodu úvěrového rizika pomocí swapů úvěrového selhání – původní vlastník si ponechá aktiva, ale předává úvěrové riziko. Toto se označuje jako syntetická sekuritizace.
- 5.107 V případě programu uvedeného v odst. 5.106 písm. (a) se vytvoří sekuritizační společnost, která drží sekuritizovaná aktiva nebo jiná aktiva, která byla sekuritizována původním držitelem, a vydává dluhové cenné papíry zajištěné těmito aktivy.
- 5.108 Při tom je zejména důležité stanovit, zda finanční instituce zabývající se sekuritizací aktiv aktivně spravuje své portfolio tím, že vydává dluhové cenné papíry, nebo zda funguje pouze jako svěřenecký fond, který aktiva spravuje pasivně nebo drží dluhové cenné papíry. Pokud je finanční instituce právním vlastníkem portfolia aktiv, vydává dluhové cenné papíry, které představují podíl na tomto portfoliu, a má úplnou sestavu účtů, pak funguje jako finanční zprostředkovatel zařazený do subkategorie ostatní finanční zprostředkovatelé. Finanční instituce, které se zabývají sekuritizací aktiv, se odlišují od subjektů vytvořených výlučně proto, aby držely určitá portfolia finančních aktiv a závazků. Posledně uvedené subjekty se uvádějí společně se svými mateřskými společnostmi, pokud jsou rezidenty ve stejné zemi jako mateřská společnost. Jsou-li však nerezidentskými subjekty, pojmají se jako samostatné institucionální jednotky a klasifikují se jako kaptivní finanční instituce.
- 5.109 V případě sekuritizačního programu uvedeného v odst. 5.106 písm. (b) původní vlastník aktiv nebo kupující zajištění převede prostřednictvím swapů úvěrového selhání na sekuritizační společnost úvěrové riziko související se souborem diverzifikovaných podkladových aktiv, ale samotná aktiva si ponechá. Výnosy z emise dluhových cenných papírů se umístí na vklad nebo do jiné bezpečné investice, například do obligací s ratingem AAA, a úroky z tohoto vkladu se spolu s prémie ze swapu úvěrového selhání použijí na financování úroků z vydaných dluhových cenných papírů. Dojde-li k úvěrovému selhání, sníží se částka jistiny dlužné držitelům cenných papírů zajištěných aktivy (*asset-backed securities*, ABS), přičemž podřízené tranše jsou „zasaženy“ jako první atd. Za

účelem pokrytí ztrát spojených se selháním mohou být také platby kuponu a jistiny přesměrovány od investorů do dluhových cenných papírů k původnímu vlastníkovi kolaterálu.

- 5.110 Cenný papír zajištěný aktivy je dluhový cenný papír, u kterého se jistina nebo úrok vyplácí pouze z peněžních toků vytvářených stanoveným portfoliem finančních nebo nefinančních aktiv.

Kryté dluhopisy

- 5.111 *Definice:* Kryté dluhopisy (*covered bonds*) jsou dluhové cenné papíry, která vydala, nebo za které plně ručí finanční instituce. V případě úvěrového selhání vydávající nebo ručící finanční instituce mají držitelé těchto dluhopisů kromě běžné pohledávky za finanční institucí také přednostní pohledávku za krycím portfoliem (*cover pool*).

Půjčky (F.4)

- 5.112 *Definice:* Půjčky vznikají v případech, kdy věřitelé půjčí finanční prostředky dlužníkům.

Hlavní vlastnosti půjček

- 5.113 Půjčky mají tyto vlastnosti:
- (a) podmínky, kterými se řídí půjčka, jsou buď stanoveny finanční institucí, která půjčku poskytuje, nebo jsou dohodnuty mezi dlužníkem a věřitelem buď přímo, nebo prostřednictvím zprostředkovatele;
 - (b) půjčka obvykle vzniká z iniciativy dlužníka; a
 - (c) půjčka je bezpodmínečný dluh vůči věřiteli, který musí být splacen v době splatnosti a který nese úrok.
- 5.114 Půjčky mohou být finančními aktivy nebo závazky všech rezidentských sektorů a nerezidentů. Instituce přijímající vklady obvykle zaznamenávají krátkodobé závazky jako vklady, nikoli jako půjčky.

Klasifikace půjček podle původní doby splatnosti, měny a účelu

- 5.115 Transakce s půjčkami lze podle původní doby splatnosti rozdělit na dva typy:
- (a) krátkodobé půjčky (F.41) s krátkou původní dobou splatnosti, včetně půjček splatných na požádání, a
 - (b) dlouhodobé půjčky (F.42) s dlouhou původní dobou splatnosti.
- 5.116 Z analytického hlediska mohou být půjčky dále rozděleny na:
- (a) půjčky v národní měně a
 - (b) půjčky v cizích měnách.

V případě půjček domácnostem je užitečné toto další členění:

- (a) půjčky na spotřebu;
- (b) půjčky na bydlení a

(c) ostatní půjčky.

Rozdíl mezi transakcemi s půjčkami a transakcemi s vklady

- 5.117 Rozdíl mezi transakcemi s půjčkami (F.4) a transakcemi s vklady (F.22) spočívá v tom, že v případě vkladu dlužník nabízí standardizovanou nepřevoditelnou smlouvu, což neplatí v případě půjčky.
- 5.118 Krátkodobé půjčky poskytnuté institucím přijímajícím vklady se klasifikují jako převoditelné vklady nebo jako ostatní vklady a krátkodobé půjčky přijaté institucionálními jednotkami jinými než institucemi přijímajícími vklady se klasifikují jako krátkodobé půjčky.
- 5.119 Umisťování finančních prostředků mezi institucemi přijímajícími vklady se vždy zaznamenává jako vklady.

Rozdíl mezi transakcemi s půjčkami a transakcemi s dluhovými cennými papíry

- 5.120 Rozdíl mezi transakcemi s půjčkami (F.4) a transakcemi s dluhovými cennými papíry (F.3) spočívá v tom, že půjčky jsou nepřevoditelné finanční nástroje, kdežto dluhové cenné papíry jsou převoditelné finanční nástroje.
- 5.121 Půjčky jsou ve většině případů doloženy jediným dokumentem a transakce s půjčkami se uskutečňují mezi jedním věřitelem a jedním dlužníkem. Naproti tomu emise dluhových cenných papírů sestávají z velkého počtu stejných dokumentů, z nichž každý dokládá určitou zaokrouhlenou částku a tyto částky společně tvoří celkovou vypůjčenou částku.
- 5.122 Sekundární trh s půjčkami existuje. V případech, kdy se půjčky stanou převoditelnými na organizovaném trhu, je třeba je přefadit z půjček do dluhových cenných papírů, a to za předpokladu, že existují důkazy o obchodování na sekundárním trhu, včetně existence tvůrců trhu a častých kotací finančního aktiva, představovaných například rozpětím nákup/prodej. S tím je obvykle spojena výslovná přeměna původní půjčky.
- 5.123 Standardizované půjčky, které se často poskytují domácnostem, jsou ve většině případů nabízeny finančními institucemi. Finanční instituce určují podmínky a domácnosti se mohou pouze rozhodnout, zda je přijmou, nebo odmítnou. Naproti tomu podmínky nestandardizovaných půjček jsou obvykle výsledkem jednání mezi věřitelem a dlužníkem. To je důležité kritérium, které usnadňuje rozlišení mezi nestandardizovanými půjčkami a dluhovými cennými papíry. V případě veřejných emisí cenných papírů určuje podmínky emise dlužník, případně po konzultaci s bankou / aranžérem emise. Avšak v případě soukromých emisí cenných papírů se podmínky emise sjednávají mezi věřitelem a dlužníkem.

Rozdíl mezi transakcemi s půjčkami, obchodními úvěry a obchodními směnkami

- 5.124 Obchodní úvěr (*trade credit*) je úvěr, který poskytují dodavatelé zboží nebo služeb přímo svým odběratelům. Obchodní úvěr vzniká, není-li platba za zboží nebo služby provedena v okamžiku, kdy dochází ke změně vlastnictví zboží nebo kdy je poskytnuta služba.

5.125 Obchodní úvěr se odlišuje od půjček na financování obchodu, které se klasifikují jako půjčky. Obchodní směnky (*trade bills*), které dodavatel výrobků nebo služeb vystaví na odběratele a které dodavatel následně eskontuje u finanční instituce, se stanou pohledávkami třetí strany za odběratelem.

Půjčky cenných papírů a dohody o zpětném odkupu

5.126 *Definice:* Půjčka cenných papírů je dočasný převod cenných papírů zapůjčovatelem na vypůjčovatele. Od vypůjčovatele cenných papírů se může vyžadovat, aby zapůjčovatel cenných papírů poskytl jako zajištění aktiva ve formě peněz nebo cenných papírů. Vlastnické právo přechází na obou stranách transakce, takže vypůjčené cenné papíry i zajištění mohou být prodány nebo dále půjčovány.

5.127 *Definice:* Dohoda o zpětném odkupu (*repurchase agreement*) cenných papírů je ujednání o poskytnutí cenných papírů, jako jsou dluhové cenné papíry nebo akcie, výměnou za peníze nebo jiné prostředky pro placení, které je spojeno se závazkem zpětně odkoupit stejné nebo podobné cenné papíry za pevnou cenu. Závazek ke zpětnému odkupu se může týkat určitého budoucího data nebo může být uplatnitelný kdykoli.

5.128 Půjčky cenných papírů s peněžním zajištěním (*cash collateral*) a dohody o zpětném odkupu (*repos* - *repo* obchody) jsou různá označení pro finanční ujednání, která mají stejné ekonomické účinky, totiž účinky zajištěné půjčky, protože oba případy zahrnují poskytnutí cenných papírů jako zajištění za půjčku nebo vklad, přičemž instituce přijímající vklady v rámci tohoto finančního ujednání cenné papíry prodá. Různé vlastnosti obou ujednání jsou patrné z tabulky 5.2.

Tabulka 5.2 - Hlavní vlastnosti půjček cenných papírů a dohod o zpětném odkupu

Vlastnost	Půjčky cenných papírů		Dohody o zpětném odkupu	
	Peněžní zajištění (<i>collateral</i>)	Bez peněžního zajištění	Konkrétní cenné papíry	Obecné Zajištění (<i>collateral</i>)
Formální způsob výměny	Půjčka cenných papírů s dohodou, podle níž je vypůjčovatel vrátí zapůjčovateli		Prodej cenných papírů a závazek znovu je koupit za podmínek rámcové smlouvy	
Forma výměny	Cenné papíry za peníze	Cenné papíry za (případné) jiné zajištění	Cenné papíry za peníze	Peníze za cenné papíry
Výnosy se platí poskytovateli:	peněžního zajištění (vypůjčovateli cenných papírů)	cenných papírů (nikoli cenné papíry, které slouží jako zajištění) (zapůjčovateli cenných papírů)	peněz	peněz
Výnosy se platí ve formě:	poplatku	poplatku	repo sazby	repo sazby

5.129 U cenných papírů poskytnutých v rámci půjček cenných papírů a dohod o zpětném odkupu se má za to, že se nezměnilo jejich ekonomické vlastnictví, protože zapůjčovatel je i nadále příjemcem

důchodu z těchto cenných papírů a nese rizika nebo má prospěch v souvislosti se změnami jejich ceny.

- 5.130 Poskytnutí a přijetí finančních prostředků v rámci dohody o zpětném odkupu cenných papírů ani v rámci půjčky cenných papírů s peněžním zajištěním není spojeno s emitováním nových dluhových cenných papírů. Takové poskytování prostředků institucionálním jednotkám jiným než měnovým finančním institucím se považuje za půjčky; v případě institucí přijímajících vklady se považuje za vklady.
- 5.131 Pokud půjčka cenných papírů nezahrnuje poskytnutí peněz, tedy dochází-li k výměně jedněch cenných papírů za jiné cenné papíry nebo jedna strana poskytne cenné papíry bez zajištění, neuskutečňuje se žádná transakce s půjčkami, vklady ani cennými papíry.
- 5.132 Výzvy k doplnění zajištění v hotovosti v rámci repo obchodů se klasifikují jako půjčky.
- 5.133 Zlaté swapy se podobají dohodám o zpětném odkupu cenných papírů, ovšem s tím, že zajištěním je zlato. Zahrnují výměnu zlata za devizové vklady spolu s dohodou, že tato transakce bude k dohodnutému budoucímu dni a za dohodnutou cenu zlata obrácena. Taková transakce se zaznamená jako zajištěná půjčka nebo vklad.

Finanční pronájem

- 5.134 *Definice:* Finanční pronájem (*financial leasing*) je smlouva, jejímž prostřednictvím pronajímatel jakožto právní vlastník aktiva přeneše rizika a prospěch spojené s vlastnictvím tohoto aktiva na nájemce. V rámci finančního pronájmu se má za to, že pronajímatel nájemci poskytuje půjčku, pomocí níž si nájemce pořídí dané aktivum. Pronajaté aktivum se následně vykazuje v rozvaze nájemce, a nikoli pronajímatele, přičemž odpovídající půjčka se uvádí jako aktivum pronajímatele a závazek nájemce.
- 5.135 Finanční pronájmy lze odlišit od ostatních druhů pronájmu, protože rizika a prospěch plynoucí z vlastnictví se převádějí od právního vlastníka zboží na uživatele zboží. K dalším druhům pronájmu patří i provozní pronájem (*operativní leasing*), i pronájem zdrojů. Za pronájem lze rovněž považovat smlouvy, pronájmy a licence definované v kapitole 15.

Další druhy půjček

- 5.136 Kategorie půjčky zahrnuje:
- (a) přečerpaní (*ovedraft*) zůstatku na účtech s převoditelnými vklady, kde se přečerpaná částka nepojímá jako záporný převoditelný vklad;
 - (b) přečerpaní zůstatku na jiných běžných účtech, například zůstatky v rámci skupiny mezi nefinančními podniky a jejich dceřinými společnostmi, ale s výjimkou zůstatků, které jsou závazkem měnových finančních institucí klasifikovaných v subkategoriích vkladů;
 - (c) finanční pohledávky zaměstnanců dané jejich podílem na zisku korporace;
 - (d) platby vratné zálohy vztahující se k finančním derivátům, které jsou závazkem institucionálních jednotek jiných než měnových finančních institucí;
 - (e) půjčky, které jsou protějškem bankovních akceptů;

- (f) hypotekární půjčky;
- (g) spotřebitelské úvěry;
- (h) revolvingové úvěry;
- (i) splátkové půjčky;
- (j) půjčky poskytnuté jako záruka za splnění určitých závazků;
- (k) záruky za vklady jakožto finanční pohledávky zajišťovacích společností za cedujícími společnostmi;
- (l) finanční pohledávky za MMF, které jsou doloženy půjčkami v rámci Účtu všeobecných zdrojů, včetně půjček v rámci Všeobecné dohody o zápůjčce (GAB) a Nové dohody o zápůjčce (NAB); a
- (m) závazky vůči MMF doložené úvěry od MMF nebo půjčkami v rámci facility na snížení chudoby a podporu růstu.

5.137 Zvláštní případ ohrožených půjček je popsán v kapitole 7.

Finanční aktiva, která nepatří do kategorie půjček

5.138 Kategorie půjčky nezahrnuje:

- (a) ostatní pohledávky/závazky (AF.8), včetně obchodních úvěrů a záloh (AF.81), a
- (b) finanční aktiva nebo závazky vyplývající z vlastnictví nemovitých aktiv, jako jsou půda a stavby, nerezidenty. Ty se klasifikují jako ostatní účasti (AF.519).

Účasti (F.5)

5.139 *Definice:* Účasti a akcie nebo podílové listy investičních fondů jsou reziduální pohledávky k aktivům institucionálních jednotek, které tyto akcie nebo podílové listy vydaly.

5.140 Účasti a akcie / podílové listy investičních fondů se dělí do dvou subkategorí:

- (a) akcie a ostatní účasti (F.51) a
- (b) účasti v investičních fondech (F.52).

Akcie a ostatní účasti (F.51)

5.141 *Definice:* Majetková účast je finanční aktivum, které představuje nárok na zůstatkovou hodnotu korporace, která zbývá po uspokojení všech ostatních nároků.

5.142 Vlastnictví účasti v právních subjektech je obvykle doloženo akciemi (shares nebo stocks), depozitními poukázkami, podíly nebo obdobnými dokumenty. Anglické termíny shares a stocks mají stejný význam.

Depozitní stvrzenky

5.143 *Definice:* Depozitní stvrzenky (*depository receipts*) představují vlastnictví cenných papírů kótovaných v jiných národních hospodářstvích; vlastnictví depozitních stvrzenek se pojímá jako přímé vlastnictví podkladových cenných papírů. Depozitář vydává stvrzenky kótované na určité

burze, které představují vlastnictví cenných papírů kótovaných na jiné burze. Depozitní strvzenky usnadňují transakce s cennými papíry v jiných národních hospodářstvích, než ve kterých jsou tyto cenné papíry kótovány. Podkladovými cennými papíry mohou být akcie nebo dluhové cenné papíry.

5.144 Akcie a ostatní účasti se dále dělí na:

- (a) kótované akcie (F.511);
- (b) nekótované akcie (F.512) a
- (c) ostatní účasti (F.519).

5.145 Jak kótované akcie, tak nekótované akcie jsou převoditelné a označují se jako majetkové cenné papíry.

Kótované akcie (F.511)

5.146 *Definice:* Kótované akcie jsou majetkové cenné papíry kótované na burze. Burzou přitom může být uznaná burza cenných papírů nebo jakákoli jiná forma sekundárního trhu. Touto burzou může být uznaná burza nebo jakákoli jiná forma vedlejšího trhu. Existence kótovaných cen akcií kótovaných na burze znamená, že běžné tržní ceny jsou obvykle snadno dostupné.

Nekótované akcie (F.512)

5.147 *Definice:* Nekótované akcie jsou majetkové cenné papíry, které nejsou kótované na burze.

5.148 K majetkovým cenným papírům patří tyto druhy akcií vydaných nekótovanými akciovými společnostmi:

- (a) kmenové akcie, které svým držitelům dávají status spoluvlastníků a právo na podíl z celkového rozdělovaného zisku i na podíl z čistých aktiv v případě likvidace;
- (b) umořené akcie, jejichž kapitál byl splacen, ale které si ponechávají jejich držitelé, kteří jsou nadále spoluvlastníky a mají nadále právo na podíl ze zisku po odečtení vyplacených dividend připadajících na zbývajícím zapsaný kapitál a také na podíl z případného přebytku, který může zůstat při likvidaci, tj. z čistých aktiv po odečtení zbývajícím zapsaného kapitálu;
- (c) dividendové akcie, označované také jako zakladatelské akcie (*founder's shares*), ziskové akcie nebo dividendové akcie, které nejsou součástí zapsaného kapitálu. Dividendové akcie svým držitelům nedávají status spoluvlastníků – jejich držitelé proto nemají právo na podíl ze splaceného zapsaného kapitálu, právo na výtěžek z tohoto kapitálu, hlasovací právo na valné hromadě akcionářů atd. Dávají však držitelům právo na část případného zisku zbývajícím po vyplacení dividend připadajících na zapsaný kapitál a na část případného přebytku, který zůstane při likvidaci;
- (d) podílnické preferenční akcie (*participating preference shares*), nebo podíly, které svým držitelům dávají právo na účast na rozdělení zůstatkové hodnoty při zrušení společnosti. Jejich držitelé mají rovněž právo na účast nebo na vyplacení dodatečných dividend nad rámec dividend stanovených pevným procentem. Dodatečné dividendy se obvykle vyplácejí

v poměru k oznámeným řádným dividendám. V případě likvidace mají držitelé podílnických preferenčních akcií právo na podíl na případných zbývajících výnosech, které obdrží držitelé kmenových akcií, a jsou jim vráceny částky, které za akcie zaplatili.

Počáteční veřejná nabídka akcií, kotace, zrušení kotace a zpětný odkup akcií

- 5.149 Počáteční veřejnou nabídkou (*initial public offering*) akcií, označovanou také jako primární emise, se rozumí první veřejná emise majetkových cenných papírů společnosti. Tyto primární emise často provádějí menší, novější společnosti z důvodu zajištění financování nebo velké podniky, které se chtějí stát veřejně obchodovanými. V rámci prvotní veřejné nabídkové akcie si může emitent zajistit pomoc upisovatelského subjektu, který pomůže určit druh majetkového cenného papíru, který by se měl vydat, optimální nabídkovou cenu a dobu uvedení cenného papíru na trh.
- 5.150 Kotací se rozumí uvedení akcií společnosti v seznamu akcií, s nimiž se oficiálně obchoduje na burze cenných papírů. O kotaci obvykle žádá emitující společnost, ale v některých zemích může burza provést kotaci společnosti, například proto, že se s jejími akciemi již aktivně obchoduje neformálními cestami. Požadavky na počáteční kotaci obvykle zahrnují několikaletou historii účetních závěrek, dostatečný objem akcií umístovaných do rukou veřejnosti, jak v absolutním vyjádření, tak z hlediska podílu na všech vydaných akciích v oběhu, a schválený prospekt cenného papíru, který obvykle obsahuje stanoviska nezávislých posuzovatelů. Zrušením kotace se rozumí postup stažení akcií společnosti z burzy cenných papírů. K němu dochází, pokud společnost ukončí činnost, vyhlásí úpadek, přestane splňovat burzovní pravidla pro kotaci nebo se, často v důsledku fúze nebo akvizice, stane kvazikorporací nebo nesdruženým podnikem. Kotace se zaznamená jako vydání kótovaných akcií a umoření nekótovaných akcií a zrušení kotace se zaznamená jako umoření kótovaných akcií a v příslušných případech také jako vydání nekótovaných akcií.
- 5.151 Společnosti mohou odkupovat své vlastní účasti formou zpětného odkupu akcií (*share repurchase*). Zpětný odkup vlastních akcií se zaznamená jako finanční transakce, při níž jsou stávajícím akcionářům poskytnuty peníze výměnou za část akciového kapitálu společnosti, který je v oběhu. To znamená, že se za peníze dosáhne snížení počtu akcií v oběhu. Společnost odkoupené akcie buď zruší, nebo si je ponechá jako tzv. akcie v pokladně, které může znovu vydat.

Finanční aktiva, která nepatří k majetkovým cenným papírům

- 5.152 Majetkové cenné papíry (akcie) nezahrnují:
- akcie nabídnuté k prodeji, ale při emitování nenakoupené. Tyto akcie se nezaznamenávají;
 - dluhopisy a cenné papíry typu „loan stock“ přeměnitelné na akcie. Ty se klasifikují jako dluhové cenné papíry (AF.3) až do doby, kdy dojde k jejich přeměně;
 - podíly společníků s neomezeným ručením v osobních společnostech. Ty se klasifikují jako ostatní účasti;
 - investice vládních institucí do kapitálu mezinárodních organizací, které jsou právně založeny jako společnosti s akciovým kapitálem. Ty se klasifikují jako ostatní účasti (AF.519);

- (e) emise prémiových akcií, tedy bezúplatná emise nových akcií, které se akcionářům vydávají v poměru k jejich držbě. Takováto emise, která nemění ani závazky společnosti vůči akcionářům ani podíl aktiv, které každý akcionář společnosti drží, nepředstavuje finanční transakci. Nezaznamenávají se ani emise štěpených akcií.

Ostatní účasti (F.519)

- 5.153 *Definice:* K ostatním účastem patří všechny formy účastí jiné než ty, které se klasifikují v subkategoriích kótované akcie (AF.511) a nekótované akcie (AF.512).
- 5.154 Ostatní účasti zahrnují:
- (a) všechny formy účastí v korporacích, které nejsou akciemi, mimo jiné tyto:
 - 1) účasti v osobních společnostech upsané společníky s neomezeným ručením;
 - 2) účasti ve společnostech s omezeným ručením, jejichž vlastníci jsou společníky, a ne akcionáři;
 - 3) kapitál investovaný do veřejných obchodních společností nebo komanditních společností uznaných za samostatné právnické osoby;
 - 4) kapitál investovaný do družstevních společností uznaných za samostatné právnické osoby;
 - (b) investice vládních institucí do kapitálu veřejných podniků, jejichž kapitál se nerozděluje na akcie a které se podle zvláštních právních předpisů považují za samostatné právnické osoby;
 - (c) investice vládních institucí do kapitálu centrální banky;
 - (d) investice vládních institucí do kapitálu mezinárodních a nadnárodních organizací s výjimkou MMF, i když jsou právně založeny jako společnosti s akciovým kapitálem (např. Evropská investiční banka);
 - (e) finanční zdroje ECB tvořené příspěvky národních centrálních bank;
 - (f) kapitál investovaný do finančních a nefinančních kvazikorporací. Částka takovýchto investic odpovídá novým peněžním nebo naturálním investicím sníženým o výběry kapitálu;
 - (g) finanční pohledávky nerezidentských jednotek za hypotetickými rezidentskými jednotkami a naopak.

Oceňování transakcí s účastmi

- 5.155 Nové akcie se zaznamenávají v emisní hodnotě, která odpovídá součtu nominální hodnoty a emisního ážia.
- 5.156 Transakce s akciemi v oběhu se zachycují v hodnotě transakce. Není-li hodnota transakce známa, aproximuje se pomocí burzovní kotace nebo tržní ceny u kótovaných akcií a podle tržní ekvivalentní hodnoty u nekótovaných akcií.
- 5.157 Akcie ve formě poukázkové dividendy (*scrip dividend shares*) se ocení v ceně vyplývající z dividendy navržené emitentem.

- 5.158 Emise prémiových akcií (*bonus shares*) se nezachycují. Avšak v případě, že je emise prémiových akcií spojena se změnami celkové tržní hodnoty akcií společnosti, zaznamenají se tyto změny tržní hodnoty na účtu přecenění.
- 5.159 Transakční hodnota akcií a ostatních účastí (F.51) je částka finančních prostředků převáděná do korporací nebo kvazikorporací jejich vlastníky. V některých případech je finanční prostředky možné převést převzetím závazků korporace nebo kvazikorporace.

Účasti v investičních fondech (F.52)

- 5.160 *Definice:* Účasti v investičním fondu jsou akcie investičního fondu, který má strukturu obchodní společnosti. Má-li fond formu svěřenského fondu (*trust*), jedná se o podílové listy. Investiční fondy jsou subjekty kolektivního investování, jejichž prostřednictvím investoři shromažďují finanční prostředky pro investování do finančních nebo nefinančních aktiv.
- 5.161 Investiční fondy se označují také jako vzájemné fondy, podílové fondy, investiční trusty a subjekty kolektivního investování do převoditelných cenných papírů; mohou být otevřené, částečně otevřené nebo uzavřené.
- 5.162 Akcie investičních fondů mohou být kótované nebo nekótované. Jsou-li nekótované, jsou obvykle splatné na požádání v hodnotě odpovídající jejich podílu na vlastním kapitálu dané finanční instituce. Tento vlastní kapitál se pravidelně přeceňuje podle tržních cen jeho různých složek.
- 5.163 Účasti investičních fondů se dále dělí na:
Účasti ve fondech peněžního trhu (F.521) a
Účasti v investičních fondech jiných než fondy peněžního trhu (F.522).

Účasti ve fondech peněžního trhu (F.521)

- 5.164 *Definice:* Účasti ve fondech peněžního trhu (akcie nebo podílové listy) jsou podíly, které vydávají fondy peněžního trhu. Akcie nebo podílové listy fondů peněžního trhu mohou být převoditelné a jsou často považovány za prostředky velmi podobné vkladům.

Účasti v investičních fondech jiných než fondy peněžního trhu (F.522)

- 5.165 *Definice:* Účasti v investičních fondech jiných než fondy peněžního trhu (F.522) jsou tvořeny akciemi nebo podílovými listy investičních fondů jiných než fondů peněžního trhu, které představují nárok na část hodnoty nějakého investičního fondu jiného než fondu peněžního trhu. Tyto typy akcií a podílových listů jsou vydávány investičními fondy.
- 5.166 Nekótované akcie nebo podílové listy investičních fondů jiných než fondů peněžního trhu jsou obvykle splatné na požádání v hodnotě odpovídající jejich podílu na vlastním kapitálu dané finanční instituce. Tento vlastní kapitál se pravidelně přeceňuje podle tržních cen jeho různých složek.

Oceňování transakcí s akciemi nebo podílovými listy investičních fondů

- 5.167 Transakce s akciemi nebo podílovými listy investičních fondů zahrnují hodnotu čistých příspěvků do fondu.

Pojistné, penzijní a standardizované záruční programy (F.6)

- 5.168 Pojistné, penzijní a standardizované záruční programy se dělí do šesti subkategorií:
- (a) technické rezervy neživotního pojištění (F.61);
 - (b) životní pojištění a nároky na anuitu (F.62);
 - (c) penzijní nároky (F.63);
 - (d) nároky penzijních fondů na penzijní správce (F.64);
 - (e) nároky na dávky jiné než penzijní (F.65) a
 - (f) rezervy na uplatnění standardizovaných záruk (F.66).

Technické rezervy neživotního pojištění (F.61)

- 5.169 *Definice:* Technické rezervy neživotního pojištění jsou finanční pohledávky, které mají držitelé pojistek neživotního pojištění vůči neživotním pojišťovnám a které se týkají nezaslouženého pojistného a vzniklých nároků na náhrady.
- 5.170 Transakce s technickými rezervami neživotního pojištění na nezasloužené pojistné a na vzniklé nároky se týkají rizik, jako jsou úrazy, nemoci nebo požáry, a také zajištění.
- 5.171 Nezasloužené pojistné je pojistné, které bylo zapláceno, ale ještě nebylo spotřebováno. Pojistné se obvykle platí na začátku pojistné doby. Na základě časového rozlišení se pojistné stává zaslouženým pojistným v průběhu pojistné doby, takže počáteční platba zahrnuje předplacení pojistného nebo zálohu.
- 5.172 Nevyrovnané nároky jsou nároky, které jsou splatné, ale dosud nebyly vyrovnány, včetně případů, kdy je výše nároku sporná nebo kdy událost vedoucí ke vzniku nároku sice nastala, ale dosud nebyla ohlášena. Nároky, které jsou splatné, ale dosud nevyrovnané odpovídají rezervám na nevyrovnané pojistné nároky, což jsou částky stanovené pojišťovacími společnostmi a určené na pokrytí očekávaných plnění vyplývajících z pojistných událostí, které nastaly, ale u nichž ještě nebyly vyrovnány pojistné nároky.
- 5.173 Pojišťovatelé mohou stanovit i další technické rezervy, například vyrovnávací rezervy (*equalisation reervers*). Ty se ovšem uznávají jako závazky a odpovídající aktiva pouze v případě, že nastala událost zakládající vznik závazku. Jinak jsou vyrovnávací rezervy vnitřními účetními zápisy pojišťovatele, představujícími úspory určené na pokrytí nepravidelně se vyskytujících událostí, a nepředstavují stávající pohledávky pojistníků.

Životní pojištění a nároky na anuitu (F.62)

- 5.174 *Definice:* Životní pojištění a nároky na anuitu představují finanční pohledávky, které mají držitelé pojistek životního pojištění a příjemci anuit vůči společnostem poskytujícím životní pojištění. .

- 5.175 Životní pojištění a nároky na anuitu slouží k poskytnutí dávek pojistníkům po skončení platnosti pojistné smlouvy nebo k vyplacení náhrady oprávněným osobám po smrti pojistníků, a proto jsou vedeny odděleně od prostředků akcionářů. Rezervy ve formě anuit vycházejí z pojistněmatematických výpočtů současné hodnoty závazků vyplácet budoucí příjmy oprávněným osobám až do jejich smrti.
- 5.176 Transakce s životním pojištěním a nároky na anuitu jsou tvořeny přírůstků sníženými o úbytky.
- 5.177 Přírůstky se z hlediska finančních transakcí skládají ze:
- (a) skutečného zaslouženého pojistného v běžném účetním období a
 - (b) doplňkového pojistného, které odpovídá důchodu z investování nároků přisouzené pojistníkům po odečtení poplatků za služby.
- 5.178 Úbytky se skládají ze:
- (a) částek splatných držitelům pojistek kapitálového životního pojištění a podobných pojistek a
 - (b) splatných plateb z pojistek, které jsou ukončeny před dobou splatnosti.
- 5.179 V případě skupinového pojištění uzavřeného společností jménem jejich zaměstnanců jsou oprávněnými osobami zaměstnanci, a nikoli zaměstnavatel, protože zaměstnanci jsou považováni za pojistníky.

Penzijní nároky (F.63)

- 5.180 *Definice:* Penzijní nároky zahrnují finanční pohledávky současných a bývalých zaměstnanců za
- (a) jejich zaměstnavateli;
 - (b) programem zaměstnavatele pro vyplacení penzí, který je součástí dohody o náhradě mezi zaměstnavatelem a zaměstnancem, nebo
 - (c) pojišťovatelem.
- 5.181 Transakce s penzijními nároky se skládají z přírůstků snížených o úbytky, které je třeba odlišit od nominálních zisků nebo ztrát z držby kapitálu investovaného penzijními fondy.
- 5.182 Přírůstky se z hlediska finančních transakcí skládají ze:
- (a) skutečných příspěvků placených v běžném účetním období do penzijních programů zaměstnanci, zaměstnavateli, osobami samostatně výdělečně činnými nebo jinými institucionálními jednotkami jménem jednotlivců nebo domácností s nároky vůči danému programu a
 - (b) doplňkových příspěvků, které odpovídají důchodu získanému z investování penzijních nároků daného penzijního programu přisuzovaných účastnickým domácnostem, po odečtení poplatků za služby účtovaných v daném období za správu programu.
- 5.183 Úbytky se skládají ze:
- (a) sociálních dávek, které se rovnají splatným částkám pro osoby, jež odešly do důchodu, nebo pro jejich nezaopatřené rodinné příslušníky, ve formě pravidelných plateb nebo jiných dávek;
 - a

- (b) sociálních dávek, které sestávají z veškerých jednorázových částek splatných osobám, které odcházejí do důchodu.

Podmíněné penzijní nároky

- 5.184 Kategorie penzijní nároky nezahrnuje podmíněné penzijní nároky vytvořené institucionálními jednotkami klasifikovanými jako nefondové vládní dávkově definované penzijní programy zaměstnavatele nebo jako penzijní fondy sociálního zabezpečení. Jejich transakce se nezaznamenávají v plném rozsahu a jejich ostatní toky a stavy se nezachycují na hlavních účtech, nýbrž v doplňkové tabulce nabytých penzijních nároků k danému datu v systému sociálního pojištění. Podmíněné penzijní nároky nejsou závazky subsektorů ústřední vládní instituce, národní vládní instituce, místní vládní instituce a fondy sociálního zabezpečení a nejsou finančními aktivy pravděpodobných příjemců dávek.

Nároky penzijních fondů na penzijní správce (F.64)

- 5.185 Zaměstnavatel může uzavřít smlouvu s třetí stranou, aby se starala o penzijní fondy jeho zaměstnanců. Jestliže zaměstnavatel nadále určuje podmínky penzijních programů a ponechá si odpovědnost za veškeré schodky ve financování i právo nechat si veškeré přebytky ve financování, označuje se zaměstnavatel jako penzijní správce a jednotka pracující pod vedením penzijního správce se označuje jako penzijní administrátor. Pokud má dohoda mezi zaměstnavatelem a třetí stranou takovou povahu, že zaměstnavatel rizika a odpovědnost za veškeré schodky ve financování přeneše na třetí stranu výměnou za právo třetí strany ponechat si veškeré přebytky, stává se tato třetí strana penzijním správcem i administrátorem.
- 5.186 Je-li penzijním správcem jednotka odlišná od administrátora a částka nabíhající penzijnímu fondu je nižší než nárůst nároků, zaznamená se pohledávka penzijního fondu za penzijním správcem. Jestliže částka nabíhající penzijnímu fondu přesáhne nárůst nároků, vznikne částka splatná penzijnímu správci penzijním fondem.

Nároky na dávky jiné než penzijní (F.65)

- 5.187 Přebytek čistých příspěvků nad dávkami představuje zvýšení závazku pojistného systému vůči oprávněným osobám. Tato položka se uvádí jako úprava na účtu užití důchodů. Jakožto zvýšení závazku se uvádí také na finančním účtu. Tato položka se bude pravděpodobně vyskytovat jen zřídka a z praktických důvodů je možné změny takovýchto nepenzijních nároků zahrnout do penzijních nároků.

Rezervy na uplatnění standardizovaných záruk (F.66)

- 5.188 *Definice:* Rezervy na uplatnění standardizovaných záruk jsou finanční pohledávky, které mají držitelé standardizovaných záruk vůči institucionálním jednotkám, které tyto záruky poskytují
- 5.189 Rezervy související s uplatněním standardizovaných záruk jsou předplacené čisté poplatky a rezervy na vyřízení uplatněných standardizovaných záruk, z nichž ještě nebylo poskytnuto

plnění. Stejně jako u předplaceného pojistného a rezerv na nevyrovnané nároky zahrnují rezervy na uplatnění standardizovaných záruk nezasloužené poplatky (pojistné) a neuhrazené uplatněné záruky (nevyrovnané nároky).

- 5.190 Standardizované záruky jsou záruky vydávané ve velkých počtech, obvykle na poměrně nízké částky, a za obdobných podmínek. Do těchto ujednání jsou zapojeny tři strany: dlužník, věřitel a ručitel. Buď dlužník, nebo věřitel může uzavřít smlouvu s ručitelem, podle níž ručitel zaplatí věřiteli, pokud dlužník selže. K příkladům patří záruky za vývozní úvěry a záruky za studentské půjčky.
- 5.191 Třebaže není možné stanovit pravděpodobnost selhání konkrétního dlužníka, je obvyklé, že se odhaduje počet selhání v souboru obdobných dlužníků. Podobně jako neživotní pojišťovatel i ručitel fungující na obchodním základě očekává, že všechny zaplacené poplatky plus důchod z vlastnictví získaný z těchto poplatků a veškeré rezervy pokryjí očekávaná selhání dlužníků a související náklady a navíc přinesou nějaký zisk. V souladu s tím se tyto záruky, označované jako standardizované záruky, pojmají podobně jako neživotní pojištění.
- 5.192 Standardizované záruky zahrnují záruky za různé finanční nástroje, jako jsou vklady, dluhové cenné papíry, půjčky a obchodní úvěry. Obvykle je mohou poskytovat finanční instituce, mimo jiné pojišťovací společnosti, ale také vládní instituce.
- 5.193 Jestliže institucionální jednotka nabízí standardizované záruky, účtuje poplatky a vznikají jí závazky plnit z uplatněných záruk. Hodnota těchto závazků na účtech ručitele je rovna současné hodnotě očekávaných uplatnění stávajících záruk, očištěné o výši očekávaných prostředků, které ručitel zpětně získá od nesplácejících dlužníků. Příslušný závazek se nazývá rezervy na uplatnění standardizovaných záruk.
- 5.194 Záruka se může týkat víceletého období. Poplatek se může platit ročně nebo předem. Poplatek v zásadě představuje platby zasloužené za každý rok, kdy záruka platí, přičemž závazek se snižuje se zkracováním doby (za předpokladu, že dlužník splácí ve splátkách). Zaznamenávání tedy odpovídá zaznamenávání anuit, kdy se platí poplatek a současně se snižuje budoucí závazek.
- 5.195 Povaha standardizovaného záručního programu spočívá v tom, že existuje mnoho záruk stejného druhu, avšak všechny nemají přesně stejně dlouhou dobu platnosti ani stejné datum začátku a konce platnosti.
- 5.196 Čisté poplatky se vypočítají jako poplatky, které mají být obdrženy, plus doplňkové poplatky (které se rovnají důchodu z vlastnictví přisuzovanému jednotce hradící poplatek za záruku) minus administrativní a další náklady. Tyto čisté poplatky mohou být závazkem libovolného sektoru hospodářství a jsou pohledávkou sektoru, do kterého je zaříděn ručitel. Uplatněné záruky v rámci standardizovaného záručního programu jsou závazkem ručitele a pohledávkou subjektu, který má u finančního nástroje, jehož se záruka týká, postavení věřitele, bez ohledu na to, zda poplatek platil věřitel nebo dlužník. Finanční transakce se týkají rozdílu mezi platbami poplatků za nové záruky a uplatněnými stávajícími zárukami.

Standardizované záruky a jednorázové záruky

5.197 Standardizované záruky se odlišují od jednorázových záruk podle dvou kritérií:

- (a) standardizované záruky se vyznačují často opakovanými transakcemi s podobnými vlastnostmi a sdružováním rizik a
- (b) ručitelé u nich mohou odhadnout průměrnou ztrátu na základě dostupných statistik.

Jednorázové záruky jsou individuální a ručitelé nemohou provést spolehlivý odhad rizika, že budou uplatněny. Poskytnutí jednorázové záruky je podmíněným aktivem/závazkem a jako takové se nezaznamenává. Výjimkou jsou některé záruky poskytované vládními institucemi, které jsou popsány v kapitole 20.

Finanční deriváty a zaměstnanecké opce na akcie (F.7)

5.198 Finanční deriváty a zaměstnanecké opce na akcie se dělí do dvou subkategorií:

- (a) finanční deriváty (F.71) a
- (b) zaměstnanecké opce na akcie (F.72).

Finanční deriváty (F.71)

5.199 *Definice:* Finanční deriváty jsou finanční nástroje vázané na určitý finanční nástroj, nebo ukazatele, nebo komoditu, přičemž jejich prostřednictvím je na finančních trzích možné samostatně obchodovat s konkrétními finančními riziky. Finanční deriváty splňují tyto podmínky:

- (a) jsou vázány na finanční nebo nefinanční aktivum, na skupinu aktiv nebo na index;
- (b) jsou buď převoditelné, nebo s nimi lze na trhu vyrovnávat pozice; a
- (c) neplatí se u nich předem žádná částka jistiny, která by se musela splácet.

5.200 Finanční deriváty se používají pro řadu účelů, včetně řízení rizik, zajištění (*hedging*), arbitráže mezi trhy, spekulace a náhrad zaměstnancům. Finanční deriváty zúčastněným stranám umožňují obchodováním převádět konkrétní finanční rizika, jako je úrokové riziko, měnové riziko, riziko spojené s cenou akcií nebo komodity či úvěrové riziko, na jiné subjekty, které jsou ochotny tato rizika přijmout, a to obvykle bez zobchodování primárního aktiva. Proto se finanční deriváty označují jako sekundární aktiva.

5.201 Hodnota finančního derivátu je odvozena od ceny podkladového aktiva neboli referenční ceny. Referenční cena se může týkat finančního nebo nefinančního aktiva, úrokové sazby, směnného kurzu, jiného derivátu nebo rozpětí mezi dvěma sazbami. Derivátová smlouva se rovněž může vztahovat k indexu, cenovému koši nebo jiným položkám, například k obchodování s emisemi nebo k meteorologickým podmínkám.

5.202 Finanční deriváty je možné rozdělit podle typu nástroje například na opce, forwardy a úvěrové deriváty, nebo podle tržního rizika na měnové swapy, úrokové swapy atd.

Opce

5.203 *Definice:* Opce jsou smlouvy, které dávají jejich držitelům právo, ale nikoli povinnosti, nakoupit od vydavatele opce, nebo prodat vydavateli opce aktivum za předem stanovenou cenu během daného časového rozmezí nebo ke stanovenému datu.

Právo nakoupit se nazývá kupní opce a právo prodat se nazývá prodejní opce.

5.204 Kupující opce platí prémii (cenu opce) za závazek upisovatele opce prodat nebo koupit určené množství podkladového aktiva za dohodnutou cenu. Prémie je finančním aktivem držitele opce a závazkem upisovatele opce. Z koncepčního hlediska lze předpokládat, že premie obsahuje poplatek za službu, který by se měl zachytit odděleně. Avšak Při nedostatku podrobných údajů by se pokud možno mělo předejít předpokladům při zjišťování předmětného prvku služby.

5.205 Jednou z forem opcí jsou warranty. Ty svým držitelům dávají právo, ale nikoli povinnost, koupit od vydavatele warrantu určitý počet akcií nebo obligací za stanovených podmínek během stanoveného období. Existují také měnové warranty, jejichž hodnota je založena na množství jedné měny potřebné na nákup jiné měny, a kombinované měnové warranty vázané na třetí měny, jakož i warranty na indexy, koše a komodity.

5.206 Warrant může být oddělitelný a může se s ním obchodovat odděleně od dluhového cenného papíru. V důsledku toho se v zásadě zaznamenávají dva oddělené finanční nástroje: warrant jakožto finanční derivát a obligace jakožto dluhový cenný papír. Warranty s vloženými deriváty se klasifikují podle svých hlavních vlastností.

Forwardy

5.207 *Definice:* Forwardy jsou finanční smlouvy, v jejichž rámci se dvě strany dohodnou, že si vymění určené množství podkladového aktiva za dohodnutou cenu (realizační cenu) k určitému datu.

5.208 Futures jsou forwardové smlouvy, se kterými se obchoduje na organizovaných burzách. Futures a ostatní forwardové smlouvy se obvykle, i když ne vždy, vypořádávají peněžní platbou nebo poskytnutím nějakého jiného finančního aktiva, a nikoli dodáním podkladového aktiva, a z toho důvodu jsou oceňovány a obchodovány odděleně od tohoto aktiva. K běžným smlouvám typu forwardu patří swapy a dohody o budoucích úrokových sazbách (FRA).

Opce v porovnání s forwardy

5.209 Mezi opcemi a forwardy existují tyto rozdíly:

- (a) U forwardové smlouvy se obvykle na začátku neprovádí žádná platba předem a tato derivátová smlouva začíná s nulovou hodnotou; v případě opce se při pořízení smlouvy platí premie a smlouva se na začátku oceňuje na částku této premie.
- (b) S tím, jak se během doby platnosti forwardové smlouvy mění tržní ceny, úrokové sazby nebo směnné kurzy, může tato smlouva nabýt kladné hodnoty (jakožto aktivum) pro jednu stranu a odpovídající záporné hodnoty (jakožto závazek) pro druhou stranu. Tyto pozice stran se mohou měnit v závislosti na vývoji trhu s podkladovým aktivem vzhledem k realizační ceně

uvedené ve smlouvě. Kvůli této vlastnosti v praxi nelze transakce s aktivy identifikovat odděleně od transakcí se závazky. Na rozdíl od ostatních finančních nástrojů se proto transakce s forwardy obvykle vykazují v čisté hodnotě za aktiva i závazky. V případě opce je kupující vždy věřitelem a upisovatel vždy dlužníkem.

- (c) Forward je v době splatnosti bezpodmínečně realizován, zatímco o uplatnění opce rozhoduje její kupující. Některé opce se realizují automaticky v případě, že mají v době splatnosti kladnou hodnotu.

Swapy

- 5.210 *Definice:* Swapy jsou smluvní uspořádání mezi dvěma stranami, které se dohodly, že si po určitou dobu a podle předem stanovených pravidel budou směňovat toky plateb z dohodnuté hypotetické částky jistiny. Nejběžnějšími typy swapů jsou úrokové swapy, devizové swapy a měnové swapy.
- 5.211 Úrokové swapy jsou směnou úrokových plateb rozdílného charakteru z hypotetické částky jistiny, která se nikdy nesmění. Úrokovými sazbami, které jsou předmětem swapu, mohou být například pevná sazba, pohyblivá sazba a sazby v určitých měnách. Vypořádání se často provádí prostřednictvím čisté peněžní platby ve výši odpovídající aktuálnímu rozdílu mezi dvěma úrokovými sazbami stanovenými ve smlouvě a použitými pro dohodnutou hypotetickou jistinu.
- 5.212 Devizové swapy jsou transakce v cizích měnách podle směnného kurzu uvedeného ve smlouvě.
- 5.213 Měnové swapy se týkají směny peněžních toků souvisejících s úrokovými platbami a směny částek jistiny podle dohodnutého směnného kurzu na konci platnosti smlouvy.

Dohody o budoucích úrokových sazbách (FRA)

- 5.214 *Definice:* Dohody o budoucích úrokových sazbách (*forward rate agreement – FRA*) jsou smluvní uspořádání, ve kterých se dvě strany, aby se ochránily před změnami úrokových sazeb, dohodly na výši úroků, které budou zaplacený ve stanoveném termínu vypořádání, z hypotetické částky jistiny, která se nikdy nesmění. FRA se vypořádávají čistými peněžními platbami podobně jako úrokové swap. Tyto platby se vztahují k rozdílu mezi sazbou podle dohody o budoucí úrokové sazbě a tržní sazbou existující v době vypořádání.

Úvěrové deriváty

- 5.215 *Definice:* Úvěrové deriváty jsou finanční deriváty, jejichž hlavním účelem je obchodování s úvěrovým rizikem.

Úvěrové deriváty jsou určeny pro obchodování s rizikem úvěrového selhání u půjček a cenných papírů. Úvěrové deriváty mohou mít formu smluv typu forwardu nebo opce a stejně jako ostatní finanční deriváty jsou často vydávány podle standardních právních smluv, které usnadňují jejich tržní ocenění. Úvěrové riziko se výměnou za platbu prémie převádí od prodávajícího rizika, který si kupuje zajištění, ke kupujícímu rizika, který zajištění prodává.

- 5.216 Kupující rizika prodávajícímu rizika v případě selhání zaplatí peněžní částku. Úvěrový derivát může být vypořádán také dodáním dluhových cenných papírů prostřednictvím jednotky, u níž k selhání došlo.
- 5.217 K druhům úvěrových derivátů patří opce úvěrového selhání (*credit default options*), swapy úvěrového selhání (*credit default swaps – CDS*) a swapy celkových výnosů (*total return swaps*). Index swapů úvěrového selhání jakožto index obchodovaných úvěrových derivátů vyjadřuje vývoj prémie swapů úvěrového selhání.

Swapy úvěrového selhání

- 5.218 *Definice:* Swapy úvěrového selhání (*credit default swaps – CDS*) jsou smlouvy o pojištění úvěru. Jsou určeny k pokrytí ztráty věřitele (kupujícího swapy úvěrového selhání) v případě, že,
- (a) nastane úvěrová událost týkající se referenční jednotky, přičemž tato událost není vázána na konkrétní dluhový cenný papír či půjčku. Úvěrovou událostí týkající se dotčené referenční jednotky může být úvěrové selhání, ale také neprovedení platby na základě libovolného (způsobilého) závazku, který se stal splatným, například v případech restrukturalizace dluhu, porušení smluvních závazků a dalších;
 - (b) přestane být splácen konkrétní dluhový nástroj, obvykle dluhový cenný papír nebo půjčka. Stejně jako u swapových smluv věřitel jakožto kupující swapu úvěrového selhání (považovaný za prodávajícího rizika), provádí řadu plateb prémie prodávajícímu swapu úvěrového selhání (považovanému za kupujícího rizika).
- 5.219 Jestliže k úvěrovému selhání u příslušné jednotky nebo dluhového nástroje nedojde, prodávající rizika pokračuje v platbě prémie až do konce platnosti smlouvy. Pokud k selhání dojde, kupující rizika uhradí ztrátu prodávajícímu rizika a prodávající rizika přestane platit prémie.

Finanční nástroje, které nepatří k finančním derivátům

- 5.220 K finančním derivátům nepatří:
- (a) podkladový nástroj, na kterém je finanční derivát založen;
 - (b) strukturované dluhové cenné papíry, které jsou kombinací dluhového cenného papíru nebo koše dluhových cenných papírů s finančním derivátem nebo košem finančních derivátů, pokud jsou deriváty neoddělitelné od dluhového cenného papíru a původně investovaná jistina je vysoká ve srovnání s možnými výnosy z vložených finančních derivátů. Finanční nástroje, u nichž jsou investované částky jistiny nízké v poměru k možným výnosům a které jsou spojeny s plným rizikem, se klasifikují jako finanční deriváty. Finanční nástroje, u nichž jsou složka dluhového cenného papíru a složka finančního derivátu vzájemně oddělitelné, se klasifikují příslušným způsobem;
 - (c) splatné platby marže (*repayable margin payments*) vztahující se k finančním derivátům se klasifikují jako ostatní vklady nebo jako půjčky, v závislosti na zúčastněných institucionálních jednotkách. Avšak platby nevratných záloh, které snižují nebo eliminují aktivní nebo pasivní

pozice, jež mohou vznikat v době platnosti smlouvy, se považují za vypořádání podle smlouvy a klasifikují se jako transakce s finančními deriváty;

- (d) sekundární nástroje, které nejsou převoditelné a nelze s nimi na trhu vyrovnávat pozice, a
- (e) zlaté swapy, které mají stejný charakter jako dohody o zpětném odkupu cenných papírů.

Zaměstnanecké opce na akcie (F.72)

5.221 *Definice:* Zaměstnanecké opce na akcie jsou dohody uzavřené k dohodnutému datu, podle nichž má zaměstnanec právo koupit daný počet akcií zaměstnavatele za stanovenou cenu buď ve stanovený okamžik nebo během určité doby bezprostředně následující po datu oprávnění.

Používá se tato terminologie:

datum dohody se označuje jako „datum poskytnutí“;

dohodnutá kupní cena se označuje jako „realizační cena“;

dohodnuté první datum nákupu se označuje jako „datum oprávnění“;

doba po datu oprávnění, ve které je možné provést nákup, se označuje jako „doba uplatnění“.

5.222 Transakce se zaměstnaneckými opcemi na akcie se zaznamenávají na finančním účtu jako protipoložka té části náhrad zaměstnanců, kterou představuje hodnota příslušné opce na akcie. Hodnota opce je rozložena do období mezi datem poskytnutí a datem oprávnění; nejsou-li k dispozici podrobné údaje, zaznamenává se k datu oprávnění. Následně se transakce zaznamenávají k datu uplatnění nebo, jsou-li opce obchodovatelné a skutečně se s nimi obchoduje, zaznamenávají se transakce v době mezi datem oprávnění a koncem doby uplatnění.

Oceňování transakcí s finančními deriváty a zaměstnaneckými opcemi na akcie

5.223 Při sekundárním obchodování s opcemi a při ukončování opcí před dodáním dochází k finančním transakcím. Jestliže opce dospěje k dodání, může, ale nemusí být uplatněna. V případě, že opce je uplatněna, může se zaznamenat platba upisovatele opce držiteli opce rovnající se rozdílu mezi převládající tržní cenou podkladového aktiva a realizační cenou, případně se může zaznamenat pořízení nebo prodej podkladového finančního nebo nefinančního aktiva za převládající tržní cenu a souvztažná platba mezi držitelem opce a upisovatelem opce rovná realizační ceně. Rozdíl mezi převládající tržní cenou podkladového aktiva a realizační cenou se v obou případech rovná likvidační hodnotě opce, tedy ceně opce ke konečnému datu. V případě, že opce není uplatněna, k žádné transakci nedochází. Upisovateli opce však vzniká zisk z držby a držiteli opce ztráta z držby (v obou případech ve výši rovnající se prémii zaplacené při pořízení smlouvy), které se zaznamenají na účtu přecenění.

5.224 Transakce zaznamenávané u finančních derivátů zahrnují veškeré obchodování se smlouvami, jakož i čistou hodnotu provedených vypořádání. Může být rovněž třeba zaznamenat transakce spojené s uzavíráním derivátových smluv. V mnoha případech však dvě strany uzavřou derivátovou smlouvu, aniž proběhne platba od jedné strany k druhé; v těchto případech je hodnota transakce zakládající smlouvu nulová a na finančním účtu se neprovede žádný záznam.

- 5.225 Veškeré výslovné provize zaplacené makléřům nebo zprostředkovatelům nebo od nich přijaté za zorganizování opcí, futures, swapů a ostatních derivátových smluv se pojmají jako platby za služby, zaznamenávané na příslušné účty. U účastníků swapu se nemá za to, že by si navzájem poskytovali službu, ale každá platba třetí straně za zorganizování swapu se pojmá jako poplatek za službu. Pokud se v rámci swapového ujednání směňují částky jistiny, zaznamenají se odpovídající toky jako transakce s podkladovým nástrojem; toky ostatních plateb se zaznamenají v kategorii finanční deriváty a zaměstnanecké opce na akcie (F.7). Přestože u prémie placené prodávajícímu opce lze z koncepčního hlediska předpokládat, že zahrnuje poplatek za službu, v praxi obvykle není možné prvek služby odlišit. Proto se celá cena zaznamená jako pořízení finančního aktiva kupujícím a vznik závazku prodávajícího.
- 5.226 Pokud smlouvy nezahrnují směnu jistiny, na začátku se nezaznamená žádná transakce. V obou případech je v daném okamžiku implicitně vytvořen finanční derivát s nulovou počáteční hodnotou. Následně bude hodnota swapu rovna:
- (a) u částek jistiny běžné tržní hodnotě rozdílu mezi očekávanými budoucími tržními hodnotami částek, které se mají znovu směnit, a částkami stanovenými ve smlouvě a
 - (b) u ostatních plateb běžné tržní hodnotě budoucích toků stanovených ve smlouvě.
- 5.227 Změny hodnoty finančního derivátu v čase se zaznamenávají na účtu přecenění.
- 5.228 Následné zpětné směny jistiny se budou řídit podmínkami swapové smlouvy a může z nich vyplývat, že se finanční aktiva smění za cenu odlišnou od převládající tržní ceny těchto aktiv. Souvztažnou platbou mezi stranami swapové smlouvy bude platba stanovená v této smlouvě. Rozdíl mezi tržní cenou a smluvní cenou se pak rovná likvidační hodnotě aktiva nebo závazku platné v den splatnosti a zaznamená se jako transakce s finančními deriváty a zaměstnaneckými opcemi na akcie (F.7). Celkově musí transakce s finančními deriváty a zaměstnaneckými opcemi na akcie odpovídat celkovému zisku nebo ztrátě z přecenění za dobu trvání swapové smlouvy. Tento přístup je analogický popsanému přístupu k opcím, které dospívají k dodání.
- 5.229 U institucionální jednotky se swap nebo dohoda o budoucí úrokové sazbě, jejichž čistá hodnota je aktivem, zaznamenají v položce finanční deriváty a zaměstnanecké opce na akcie na straně aktiv. Je-li čistá hodnota swapu pasivem, je konvencí uvádět ji rovněž na straně aktiv, aby se zamezilo přecházení mezi stranou aktiv a stranou pasiv. Z toho také vyplývá, že čisté záporné platby zvyšují čistou hodnotu.

Ostatní pohledávky/závazky (F.8)

- 5.230 *Definice:* Ostatní pohledávky/závazky jsou finanční aktiva a závazky, které se vytvářejí jako protějšky k transakcím tam, kde je časový nesoulad mezi těmito transakcemi a odpovídajícími platbami.
- 5.231 Ostatní pohledávky/závazky zahrnují transakce s finančními pohledávkami, které vyplývají z dřívější nebo pozdější platby za transakce se zbožím nebo službami, rozdělovací transakce nebo finanční transakce na sekundárním trhu.

- 5.232 Finanční transakce s ostatními pohledávkami/závazky zahrnují:
- (a) obchodní úvěry a zálohy (F.81) a
 - (b) ostatní pohledávky a závazky jiné než obchodní úvěry a zálohy (F.89).

Obchodní úvěry a zálohy (F.81)

- 5.233 *Definice:* Obchodní a zálohy jsou finanční pohledávky vznikající z přímého poskytnutí úvěru ze strany dodavatelů výrobků a služeb zákazníkům a ze zálohových plateb za práci, která je rozpracovaná nebo má být teprve provedena, ve formě záloh zaplacených zákazníky za výrobky a služby, které ještě nebyly dodány..
- 5.234 Obchodní úvěr a zálohy vznikají, není-li platba za výrobky nebo služby provedena v okamžiku, kdy dochází ke změně vlastnictví výrobků nebo kdy je poskytnuta služba. Pokud je platba uskutečněna před změnou vlastnictví, jedná se o zálohu.
- 5.235 Naběhlé, ale dosud nezaplacené poplatky (FISIM se uvádějí spolu s příslušným finančním nástrojem, obvykle úroky, a předplacené pojistné se zahrnuje do pojistných technických rezerv (F.61); v žádném z obou případů se neprovádí zápis v subkategorii obchodní úvěry a zálohy.
- 5.236 Subkategorie obchodní úvěry a zálohy zahrnuje:
- (a) finanční pohledávky, které se vztahují k dodávkám výrobků nebo poskytnutí služeb v případě, že se neuskutečnila platba;
 - (b) obchodní úvěry akceptované faktoringovými společnostmi, pokud se nepovažují za půjčky;
 - (c) v čase nabíhající nájemné z budov a
 - (d) nedoplatky týkající se plateb za výrobky a služby, pokud nejsou podloženy půjčkou.
- 5.237 Obchodní úvěry je třeba odlišit od financování obchodu formou obchodních směnek a od úvěrů, které pro financování obchodu poskytují třetí strany.
- 5.238 K obchodním úvěrům a zálohám nepatří půjčky určené na financování obchodních úvěrů. Ty se klasifikují jako půjčky.
- 5.239 Obchodní úvěry a zálohy je možné rozdělit podle původní splatnosti na krátkodobé a dlouhodobé obchodní úvěry a zálohy.

Ostatní pohledávky a závazky jiné než obchodní úvěry a zálohy (F.89)

- 5.240 *Definice:* Jiné pohledávky/závazky jsou finanční pohledávky vznikající z časového nesouladu mezi rozdělovacími transakcemi nebo finančními transakcemi na sekundárním trhu a dopovídajícími platbami.
- 5.241 Jiné pohledávky/závazky zahrnují finanční pohledávky vzniklé vlivem časového nesouladu mezi proběhlými transakcemi a provedenými platbami, které se týkají například:
- (a) mezd a platů;
 - (b) daní a sociálních příspěvků;

- (c) dividend;
- (d) nájemného a
- (e) nákupu a prodeje cenných papírů.

5.242 Naběhlé úroky a nedoplatky se zaznamenávají spolu s finančním aktivem nebo závazkem, kterých se týkají, nikoli tedy jako jiné pohledávky/závazky. Jestliže se naběhlý úrok nezaznamená jako reinvestovaný do finančního aktiva, klasifikuje se v subkategorii jiné pohledávky/závazky.

5.243 U poplatků za půjčky cenných papírů a půjčky zlata, které se pojmají jako úroky, se odpovídající zápisy neuvedou u nástrojů, kterých se týkají, nýbrž v subkategorii jiné pohledávky/závazky.

5.244 K jiným pohledávkám/závazkům nepatří:

- (a) statistické diskrepance jiné než časový nesoulad mezi transakcemi se zbožím a službami, rozdělovacími transakcemi nebo finančními transakcemi a odpovídajícími platbami;
- (b) dřívější nebo opožděné platby při vytváření finančních aktiv nebo umořování závazků jiných než těch, které se klasifikují jako jiné pohledávky/závazky. Tyto dřívější nebo opožděné platby se klasifikují v kategorii příslušného nástroje;
- (c) u částek daní a sociálních příspěvků splatných vládním institucím, které se zařazují k jiným pohledávkám/závazkům, se vypustí ta část těchto daní a sociálních příspěvků, která pravděpodobně nebude inkasována, a která tudíž představuje pohledávku vládních institucí, jež nemá žádnou hodnotu.

Příloha 5.1 KLASIFIKACE FINANČNÍCH TRANSAKČÍ

5.A1.01 Finanční transakce je možné klasifikovat podle různých kritérií – podle typu finančního nástroje, podle převoditelnosti, podle typu důchodu, podle splatnosti, podle měny a podle typu úroků.

Klasifikace finančních transakcí podle kategorií

5.A1.02 Finanční transakce se klasifikují do kategorií a subkategorií uvedených v tabulce 5.3. Tato klasifikace transakcí s finančními aktivy a závazky odpovídá klasifikaci finančních aktiv a závazků.

Tabulka 5.3: Klasifikace finančních transakcí

Kategorie	Kód
Měnové zlato a zvláštní práva čerpání	F.1
Měnové zlato	F.11
Zvláštní práva čerpání	F.12
Oběživo a vklady	F.2
Oběživo	F.21
Převoditelné vklady	F.22
Ostatní vklady	F.29
Dluhové cenné papíry	F.3
Krátkodobé	F.31
Dlouhodobé	F.32
Půjčky	F.4
Krátkodobé	F.41
Dlouhodobé	F.42
Účasti	F.5
Akcie a ostatní účasti	F.51
Kótované akcie	F.511
Nekótované akcie	F.512
Ostatní účasti	F.519
Účasti v investičních fondech	F.52
Účasti ve fondech peněžního trhu	F.521
Účasti v investičních fondech jiných než fondy peněžního trhu	F.522
Pojistné, penzijní a standardizované záruční programy	F.6
Technické rezervy neživotního pojištění	F.61
Životní pojištění a nároky na anuitu	F.62
Penzijní nároky	F.63
Nároky penzijních fondů na penzijní správce	F.64
Nároky na dávky jiné než penzijní	F.65

Kategorie	Kód
Rezervy na uplatnění standardizovaných záruk	F.66
Finanční deriváty a zaměstnanecké opce na akcie	F.7
Finanční deriváty jiné než zaměstnanecké opce na akcie	F.71
Zaměstnanecké opce na akcie	F.72
Ostatní pohledávky/závazky	F.8
Obchodní úvěry a zálohy	F.81
Ostatní pohledávky a závazky jiné než obchodní úvěry a zálohy	F.89

5.A1.03 Klasifikace finančních transakcí a finančních aktiv a závazků je založena především na likviditě, převoditelnosti a právních charakteristikách finančních nástrojů. Definice kategorií jsou zpravidla nezávislé na klasifikaci institucionálních jednotek. Klasifikace finančních aktiv a závazků může být dále rozčleněna, pokud se zkombinuje s klasifikací podle institucionálních jednotek. Příkladem jsou převoditelné vklady mezi institucemi přijímajícími vklady jinými než centrální banka, které se kombinovaně klasifikují jako mezibankovní vklady.

Klasifikace finančních transakcí podle převoditelnosti

5.A1.04 Finanční pohledávky lze rozlišovat podle toho, zda jsou převoditelné. Pohledávka je převoditelná, pokud lze její vlastnictví snadno převést z jedné jednotky na jinou jednotku prostřednictvím dodání nebo rubopisu nebo, v případě finančních derivátů, pokud lze snadno vyrovnat jí vytvořenou pozici. Potenciálně je sice možné obchodovat s jakýmkoli finančním nástrojem, avšak převoditelné nástroje jsou určeny k tomu, aby se s nimi obchodovalo na organizované burze nebo na mimoburzovním trhu, i když skutečné obchodování není nezbytnou podmínkou převoditelnosti. Nezbytnými podmínkami převoditelnosti jsou:

- možnost převodu nebo, v případě finančních derivátů, možnost vyrovnání pozice;
- standardizace, která je často doložená zastupitelností a způsobilostí pro přidělení kódu ISIN, a
- skutečnost, že držitelé aktiva nezůstává právo na postih vůči předchozím držitelům.

5.A1.05 Cenné papíry, finanční deriváty a zaměstnanecké opce na akcie (AF.7) jsou převoditelné finanční pohledávky. K cenným papírům patří dluhové cenné papíry (AF.3), kótované akcie (AF.511), nekótované akcie (AF.512) a podíly v investičních fondech (AF.52). Finanční deriváty a zaměstnanecké opce na akcie se neklasifikují jako cenné papíry, i když se jedná o převoditelné finanční nástroje. Jsou vázány na určitá finanční nebo nefinanční aktiva nebo indexy, přičemž jejich prostřednictvím je na finančních trzích možné samostatně obchodovat s finančními riziky.

5.A1.06 Měnové zlato a zvláštní práva čerpání (AF.1), oběživo a vklady (AF.2), půjčky (AF.4), ostatní účasti (AF.519), pojistné, penzijní a standardizované záruční programy (AF.6) a ostatní pohledávky/závazky (AF.8) nejsou převoditelné.

Strukturované cenné papíry

5.A1.07 Strukturované cenné papíry jsou obvykle kombinací cenného papíru nebo koše cenných papírů s finančním derivátem nebo košem finančních derivátů. K finančním nástrojům, které nejsou strukturovanými cennými papíry, patří například strukturované vklady, které mají kombinaci vlastností vkladů a finančních derivátů. Zatímco u dluhových cenných papírů se na začátku obvykle platí jistina, která se pak splácí, u finančních derivátů tomu tak není.

Klasifikace finančních transakcí podle typu důchodu

5.A1.08 Finanční transakce se klasifikují podle typu důchodu, který vytvářejí. Propojení důchodů s odpovídajícími finančními aktivy a závazky usnadňuje výpočet výnosnosti. V tabulce 5.4 je uvedena podrobná klasifikace podle transakcí a podle typu důchodu. Zatímco u měnového zlata a zvláštních práv čerpání, vkladů, dluhových cenných papírů, půjček a ostatních pohledávek/závazků nabíhají úroky, účasti vynášejí především dividendy, reinvestované zisky a čerpání z důchodu kvazikorporací. Důchody z investic lze přisoudit držitelům podílů v investičních fondech a držitelům pojistných technických rezerv. Odměna související s účastí ve finančním derivátu se nezaznamenává jako důchod, protože se při ní neposkytuje žádná částka jistiny.

Tabulka 5.4 - Klasifikace finančních transakcí podle typu důchodu

Finanční transakce	Kód	Typ důchodu	Kód
Měnové zlato a zvláštní práva čerpání	F.1	Úroky	D.41
Oběživo	F.21	Žádný	
Převoditelné vklady	F.22	Úroky	D.41
Ostatní vklady	F.29	Úroky	D.41
Dluhové cenné papíry	F.3	Úroky	D.41
Půjčky	F.4	Úroky	D.41
Účasti	F.51	Rozdělované důchody korporací	D.42
		Reinvestované zisky	D.43
Kótované a nekótované akcie	F.511, F.512	Dividendy	D.421
		Reinvestované zisky	D.43
Ostatní účasti	F.519	Čerpání z důchodu kvazikorporací	D.422
		Reinvestované zisky	D.43
		Dividendy	D.421
Účasti v investičních fondech	F.52	Důchody z investic přisuzované podílníkům investičních fondů	D.443
Pojistné, penzijní a standardizované záruční programy	F.6	Důchody z investic přisuzované pojistníkům	D.441
		Důchody z investic na základě penzijních nároků	D.442
Finanční deriváty a zaměstnanecké opce na akcie	F.7	Žádný	
Ostatní pohledávky/závazky	F.8	Úroky	D.41

Klasifikace finančních transakcí podle typu úrokové sazby

- 5.A1.09 Finanční aktiva a závazky, u kterých nabíhají úroky, je možné rozdělit podle typu těchto úroků na nástroje s pevnou, pohyblivou a smíšenou úrokovou sazbou.
- 5.A1.10 U finančních nástrojů s pevnou úrokovou sazbou jsou smluvní nominální úrokové platby v měně denominace pevné po celou dobu platnosti finančního nástroje nebo po určitý počet let. Z pohledu dlužníka jsou načasování a hodnota úrokových plateb a splátek jistiny od počátku známé.
- 5.A1.11 V případě finančních nástrojů s pohyblivou úrokovou sazbou jsou platby úroků a jistiny vázány na úrokovou sazbu, všeobecný cenový index výrobků a služeb nebo na cenu aktiva. Referenční hodnota kolísá v reakci na tržní podmínky.
- 5.A1.12 Finanční nástroje se smíšenou úrokovou sazbou mají po dobu své platnosti jak pevnou, tak pohyblivou úrokovou sazbu a klasifikují se jako finanční nástroje s pohyblivou úrokovou sazbou

Klasifikace finančních transakcí podle splatnosti

- 5.A1.13 Pro účely analýzy úrokových sazeb, výnosů z aktiv, likvidity nebo schopnosti plnit dluhovou službu může být nutné finanční aktiva a závazky rozčlenit podle různých dob splatnosti.

Krátkodobá a dlouhodobá splatnost

- 5.A1.14 *Definice:* Finanční aktivum nebo závazek skratkodobou splatností je splatný na požádání věřitele či za dobu jednoho roku nebo kratší. Finanční aktivum nebo závazek s dlouhodobou splatností je splatný za dobu delší než jeden rok nebo u něj není splatnost uvedena

Původní doba splatnosti a zbytková doba splatnosti

- 5.A1.15 *Definice:* Původní doba splatnosti finanční aktiv nebo závazků je definována jako doba od data emise do data poslední naplánované platby. Zbytková doba splatnosti (*remaining maturity*) finančních aktiv nebo závazků je definována jako doba od referenčního data do data poslední naplánované platby..
- 5.A1.16 Pojem původní doba splatnosti je užitečný pro porozumění vydávání dluhových nástrojů jakožto činnosti. Dluhové cenné papíry a půjčky se proto dělí podle původní doby splatnosti na krátkodobé a dlouhodobé dluhové cenné papíry a půjčky.
- 5.A1.17 Zbytková doba splatnosti má význam spíše z hlediska analýzy dluhových pozic a schopnosti plnit dluhovou službu.

Klasifikace finančních transakcí podle měny

- 5.A1.18 Mnoho kategorií, subkategorií a podpoložek finančních aktiv a závazků je možné rozdělit podle měny, ve které jsou denominovány.
- 5.A1.19 K finančním aktivům nebo závazkům v cizí měně patří finanční aktiva nebo závazky denominované v měnovém koši, například základní práva čerpání, a finanční aktiva nebo závazky denominované

ESA 2010 – Kapitola 5 – Finanční transakce - Příloha 5.1 Klasifikace finančních transakcí ve zlatě. Rozlišení mezi národní měnou a cizími měnami je zvláště užitečné u oběživa a vkladů (AF.2), dluhových cenných papírů (AF.3) a půjček (AF.4).

5.A1.20 Měna vypořádání může být jiná než měna nominace. Měnou vypořádání se rozumí měna, do které se při každém vypořádání převádí hodnota pozic a toků finančních nástrojů, jako jsou cenné papíry.

Míry peněz

5.A1.21 Analýza měnové politiky může vyžadovat, aby byly na finančním účtu identifikovány míry peněz jako M1, M2 a M3. V ESA 2010 nejsou míry peněz definovány.

Kapitola 6 OSTATNÍ TOKY

Úvod

6.01 Ostatní toky jsou změny hodnoty aktiv a závazků, které nejsou výsledkem transakcí. Důvod, proč tyto toky nejsou transakcemi, souvisí s tím, že postrádají přinejmenším jednu z charakteristických vlastností transakce; například se může jednat o to, že zúčastněné institucionální jednotky nejednají na základě vzájemné dohody, jak je tomu v případě konfiskací aktiv bez náhrady, nebo může ke změně také dojít vlivem přírodní události, jako je zemětřesení, a nikoli vlivem čistě ekonomických jevů. Případně se hodnota aktiva vyjádřená v cizí měně může změnit v důsledku změny směnného kurzu.

Ostatní změny aktiv a závazků

6.02 *Definice:* Ostatní změny aktiv a závazků jsou ekonomické toky, které se neuskutečňují prostřednictvím transakcí zachycovaných na kapitálovém a finančním účtu a které mění hodnotu aktiv a závazků.

Rozlišují se dva typy ostatních změn. První spočívá ve změně objemu aktiv a závazků. Druhý se projevuje prostřednictvím nominálních zisků a ztrát z držby.

Ostatní změny objemu aktiv a závazků (K.1 až K.6)

6.03 Na kapitálovém účtu mohou vyrobená i nevyráběná aktiva vstupovat do sektoru a opouštět sektor prostřednictvím pořízení a úbytku aktiv, prostřednictvím spotřeby fixního kapitálu nebo prostřednictvím přírůstků zásob, čerpání ze zásob a běžných ztrát na zásobách. Na finančním účtu vstupují finanční aktiva a závazky do systému, když dlužník přijme budoucí povinnost zaplatit věřiteli, a opouští systém, když je tato povinnost splněna.

6.04 Ostatní změny objemu aktiv a závazků zahrnují toky, které připouštějí, aby aktiva a závazky vstupovaly do účtů nebo opouštěly účty jiným způsobem než prostřednictvím transakcí – jde například o vstupy a výstupy dané objevením, vyčerpáním a znehodnocením přírodních aktiv.

Ostatní změny objemu aktiv a závazků zahrnují rovněž účinky výjimečných, nepředvídaných vnějších událostí, které nemají ekonomickou povahu, a změny vyplývající ze změny klasifikace nebo z restrukturalizace institucionálních jednotek nebo aktiv a závazků.

6.05 Ostatní změny objemu aktiv a závazků zahrnují šest kategorií:

- (a) ekonomický vznik aktiv (K.1);
- (b) ekonomický zánik nevyráběných aktiv (K.2);
- (c) ztráty z katastrof (K.3);
- (d) konfiskace bez náhrady (K.4);
- (e) ostatní změny objemu jinde neuvedené (K.5) a
- (f) změny v klasifikaci (K.6).

Ekonomický vznik aktiv (K.1)

6.06 Ekonomickým vznikem aktiv je zvýšení objemu vyrobených a nevyráběných aktiv, které není výsledkem výroby. Tato položka zahrnuje:

- (a) historické památky, např. stavby nebo místa se zvláštním archeologickým, historickým nebo kulturním významem, když je jejich hodnota poprvé zachycena v rozvaze;
- (b) cennosti, například drahokamy, starožitnosti a umělecké předměty, když je poprvé rozpoznána vysoká hodnota nebo umělecký význam předmětu, který ještě nebyl zachycen v rozvaze;
- (c) objevy využitelných podzemních zdrojů, například prověřených zásob uhlí, ropy, zemního plynu či kovových nebo nekovových nerostů. Sem patří také zvýšení hodnoty ložisek přeceněním v případech, kdy se jejich využití stane ekonomicky výhodným vlivem technického pokroku nebo změn relativních cen;
- (d) přirozený růst nepěstovaných biologických zdrojů, například přirozených lesů a populací ryb, jestliže ve vztahu k růstu těchto ekonomických aktiv neexistuje přímá kontrola, odpovědnost a řízení ze strany institucionální jednotky, a daný růst se proto nepovažuje za výrobu;
- (e) převedení ostatních přírodních zdrojů do ekonomické činnosti: přírodní zdroje, jejichž status se změní tak, že se začnou považovat za ekonomická aktiva. Jde například o zahájení využívání pralesů, přeměnu divočiny nebo pustiny na ekonomicky využitelnou půdu, rekultivaci půdy nebo prvotní zpoplatnění zdrojů vody. Přírodní zdroje mohou také získat na hodnotě vlivem ekonomické činnosti v jejich okolí, například hodnota půdy může být uznána v důsledku výstavby probíhající v její blízkosti nebo kvůli vybudování příjezdové komunikace. Náklady na zlepšení půdy se zachycují jako tvorba hrubého fixního kapitálu, ale veškeré částky, o které zvýšení hodnoty půdy převyšuje hodnotu provedených zlepšení půdy, se zaznamenají jako ekonomický vznik aktiv;
- (f) změny kvality přírodních aktiv dané změnami jejich ekonomického využití. Změny kvality se zaznamenávají jako změny objemu. Zde zachycované změny kvality jsou protějškem změn ekonomického využití, které se vykazují jako změny v klasifikaci (viz odstavec 6.21). Například reklasifikace zemědělské půdy na zastavěnou půdu může vést nejen ke změně klasifikace, ale také ke zvýšení hodnoty. V tomto případě se aktivum již nachází v hranicích aktiv a za vznik aktiva se považuje změna jeho kvality daná změnou ekonomického využití. Dalším příkladem je zvýšení hodnoty dojníc v případě, že jsou poslány na porážku dříve, než se předpokládalo;
- (g) počáteční vznik hodnoty daný poskytnutím převoditelných smluv, pronájmů, licencí nebo povolení. Hodnota, jež se nachází v těchto smlouvách, pronájmech, licencích nebo povoleních, představuje aktivum, jestliže je hodnota jimi poskytovaného oprávnění vyšší než placené poplatky a držitel může tuto hodnotu realizovat jejich převodem na jiné subjekty, a
- (h) změny hodnoty goodwillu a marketingových aktiv, které se projeví při prodeji institucionálních jednotek za ceny převyšující jejich vlastní kapitál (viz odstavec 7.07);

částka, o kterou kupní cena převyšuje vlastní kapitál, se označuje jako nakoupený goodwill a marketingová aktiva. Goodwill, který není doložen prodejem či nákupem, se nepovažuje za ekonomické aktivum

Ekonomický zánik nevyráběných aktiv (K.2)

6.07 Ekonomický zánik nevyráběných nefinančních aktiv (K.2) zahrnuje:

- (a) vyčerpání přírodních zdrojů, které zahrnuje snížení hodnoty ložisek podzemních aktiv a vyčerpání nepěstovaných biologických zdrojů zahrnutých do hranic aktiv (viz odst. 6.06 písm. (e) v důsledku sklizení, mýcení lesů nebo využívání nad rámec udržitelné úrovně těžby. Řada potenciálních zápisů v této položce je opakem zápisů popsanych v odst. 6.06 písm. (c) až (f);
- (b) ostatní ekonomický zánik nevyráběných aktiv, který zahrnuje:
 - (i) snížení hodnoty nakoupeného goodwillu a marketingových aktiv a
 - (ii) skončení platnosti výhod, které propůjčují převoditelné smlouvy, pronájmy, licence a povolení.

Ztráty z katastrof (K.6)

6.08 Ztráty z katastrof zaznamenávané jako ostatní změny objemu jsou důsledkem rozsáhlých, jednotlivých a rozeznatelných událostí, při nichž dochází ke zničení ekonomických aktiv.

6.09 K těmto událostem patří velká zemětřesení, sopečné výbuchy, přílivové vlny, mimořádně silné hurikány, sucha a jiné přírodní katastrofy; válečné události, nepokoje a jiné politické události; a technologické havárie, jako jsou velké úniky jedovatých látek nebo vypuštění radioaktivních částic do ovzduší. Jedná se například o tyto události:

- (a) zhoršení kvality půdy způsobené mimořádnými záplavami nebo větrem;
- (b) zničení pěstovaných aktiv v důsledku sucha nebo ohniska nákazy;
- (c) zničení budov, zařízení nebo cenností při lesních požárech nebo zemětřeseních a
- (d) náhodné zničení oběživa nebo cenných papírů na doručitele v důsledku přírodních katastrof nebo politických událostí, případně zničení dokladů o vlastnictví.

Konfiskace bez náhrady (K.4)

6.10 Ke konfiskacím bez náhrady dochází, když vládní instituce nebo jiné institucionální jednotky převezmou aktiva jiných institucionálních jednotek, včetně nerezidentských jednotek, bez plné náhrady, a to z důvodů jiných, než je placení daní, pokut nebo podobných poplatků. Konfiskace majetku souvisejícího s trestnou činností se považuje za pokutu. Nekompenzovaná část uvedených jednostranných konfiskací se zaznamená jako ostatní změny objemu.

6.11 Exekuce (*foreclosure*) nebo opětovné přivlastnění (*repossession*) aktiv věřitelem se nezachycuje jako konfiskace bez náhrady, protože dohoda mezi oběma stranami buď výslovně, nebo na základě všeobecného konsenzu tento způsob postihu umožňuje.

Ostatní změny objemu jinde neuvedené (K.5)

- 6.12 Ostatní změny objemu aktiv jinde neuvedené (K.5) jsou účinky neočekávaných událostí na ekonomickou hodnotu aktiv.
- 6.13 Dalšími změnami objemu nefinančních aktiv jinde neuvedenými jsou například:
- (a) nepředvídané zastarání. Předpoklady používané při odvozování spotřeby fixního kapitálu nezahrnují nepředvídané zastarávání fixních aktiv. Částka použitá pro jejich očekávané zastarání může být vzhledem ke skutečnému zastarání příliš nízká. Proto je nutné provádět zápisy vyjadřující pokles hodnoty fixních aktiv, který vyplývá například ze zavedení zlepšené technologie;
 - (b) rozdíly mezi částkami na obvyklou výši škod zahrnutými do spotřeby fixního kapitálu a skutečnými ztrátami. Spotřeba fixního kapitálu nepokrývá nepředvídané škody a odhadovaná částka na obvykle očekávané škody může být nižší nebo vyšší než skutečné škody. Proto je nutné provést úpravy o nepředvídané snížení nebo zvýšení hodnoty fixních aktiv v důsledku těchto událostí. Ztráty, kvůli kterým se provádí úprava v rámci této položky, nejsou natolik velké, aby byly považovány za ztráty z katastrof;
 - (c) znehodnocení fixních aktiv, které se nepovažuje za spotřebu fixního kapitálu. Patří sem snížení hodnoty fixních aktiv například vlivem nepředvídaných účinků kyselosti ovzduší a dešťů na povrchy budov nebo na karosérie vozidel;
 - (d) opuštění výrobních zařízení před dokončením jejich výstavby nebo před zahájením jejich ekonomického využívání;
 - (e) mimořádné ztráty na zásobách (způsobené např. požáry, loupežemi nebo napadením sýpek hmyzem), které se nepokládají za ztráty z katastrof.
- 6.14 Další změny objemu finančních aktiv a závazků jinde neuvedené například:
- (a) ztráty oběživa nebo cenných papírů na doručitele z důvodů, které se nepovažují za katastrofy (například požáry nebo krádeže), a oběživo stažené z oběhu, které již není směnitelné, s výjimkou množství, u kterého byla změněna klasifikace z oběživa na cennosti;
 - (b) změny finančních pohledávek vyplývající z odpisů nedobytných pohledávek. Ty se neuvádějí na finančním účtu, protože u nich chybí vzájemná dohoda mezi stranami. Konkrétně se věřitel může rozhodnout, že finanční pohledávka již nemůže být inkasována, například kvůli úpadku nebo likvidaci, a danou pohledávku odstraní ze své rozvahy. Uznání věřitele, že je pohledávka neinkasovatelná se zaznamená jako ostatní změny objemu aktiv. Aby byla zachována rovnováha na účtech celkového hospodářství, musí být odstraněn také odpovídající závazek z rozvahy dlužníka. Výjimku z této obecné zásady představují daně a sociální příspěvky splatné vládním institucím (viz odst. 6.15 písm. (d));
 - (c) změny životního pojištění, nároků na anuitu a penzijních nároků způsobené změnami demografických předpokladů;

- (d) rezervy na uplatnění záruk v rámci standardizovaných záručních programů v případě, že očekávaná plnění z uplatněných záruk převyšují očekávané příjmy a částky získané zpět od dlužníků.

6.15 Ostatní změny objemu jinde neuvedené nezahrnují:

- (a) změny finančních pohledávek vyplývající z částečných odpisů, které vyjadřují skutečné tržní hodnoty obchodovatelných finančních pohledávek: tyto změny se zachycují na účtu přecenění;
- (b) zrušení dluhu na základě vzájemné dohody mezi dlužníkem a věřitelem (zrušení nebo odpuštění dluhu): tento případ se zaznamená jako transakce mezi věřitelem a dlužníkem (viz odst. 4.165 písm. (f));
- (c) odmítnutí dluhu (*debt repudiation*): jednostranné zrušení závazku dlužníkem se neuznává;
- (d) daně a sociální příspěvky splatné vládním institucím, u kterých vládní instituce jednostranně uznají, že pravděpodobně nebudou vybrány (viz odstavce 1.57, 4.27 a 4.82).

Změny v klasifikaci (K.6)

6.16 Změny v klasifikaci zahrnují změny sektorové klasifikace a struktury institucionálních jednotek a změny klasifikace aktiv a závazků.

Změny v sektorové klasifikaci a ve struktuře institucionálních jednotek (K.61)

6.17 Při přeřazení institucionální jednotky do jiného sektoru se převádí celá její rozvaha; například v případě, že se institucionální jednotka klasifikovaná v sektoru domácností stane finančně odlišitelnou od svého vlastníka, může nabýt vlastností kvazikorporace a být přeřazena do sektoru nefinančních podniků.

6.18 Změny sektorové klasifikace znamenají převod celé rozvahy z jednoho sektoru nebo subsektoru do druhého. Tento převod může mít za následek konsolidaci nebo dekonsolidaci aktiv a závazků, která se rovněž zahrne do této kategorie.

6.19 Změny ve struktuře institucionálních jednotek zahrnují vznik a zánik určitých finančních aktiv a závazků v důsledku restrukturalizace korporace. Když korporace zanikne jako nezávislý právní subjekt, protože je převzata jednou nebo několika jinými korporacemi, ze systému zmizí všechna finanční aktiva a závazky, včetně akcií a jiných účastí, které existovaly mezi touto korporací a korporacemi, které ji převzaly. Avšak nákup akcií a jiných účastí v korporaci v rámci fúze se zachytí jako finanční transakce mezi nakupující korporací a dřívějšími vlastníky. Nahrazení stávajících akcií akciemi nakupující korporace nebo nové korporace se zaznamená jako umoření akcií doprovázené vydáním nových akcií. Finanční aktiva a závazky, které existovaly mezi převzatou korporací a třetími stranami, se nemění a přecházejí na přebírající korporaci.

6.20 Analogicky se postupuje, když se korporace právně rozdělí na dvě nebo více institucionálních jednotek, tj. vznik finančních aktiv a závazků se zachytí jako změny v sektorové klasifikaci a ve struktuře.

Změny v klasifikaci aktiv a závazků (K.62)

- 6.21 Ke změně v klasifikaci aktiv a závazků dochází, když jsou aktiva a závazky v konečné rozvaze uvedeny v jiné kategorii než v počáteční rozvaze. Jedná se například o změny v užívání půdy nebo o přeměny obydlí na obchodní prostory nebo naopak. V případě půdy se oba zápisy (záporný ve staré kategorii a kladný v nové kategorii) provedou ve stejné výši. Případná změna hodnoty půdy vyplývající z této změny užívání se nezachytí jako přecenění, nýbrž jako změna objemu, a tedy jako ekonomický vznik aktiv nebo ekonomický zánik nevyráběných aktiv.
- 6.22 Vznik nebo zánik měnového zlata drženého ve formě ryzího zlata nemůže proběhnout prostřednictvím finanční transakce; měnové zlato vstupuje do systému a opouští systém prostřednictvím ostatních změn objemu aktiv.
- 6.23 Ryzí zlato představuje zvláštní případ změny klasifikace. Ryzí zlato může být buď finančním aktivem, označovaným jako měnové zlato, nebo cenností, označovanou jako neměnové zlato, podle toho, kdo a z jakého důvodu je drží. Monetizace je změna klasifikace ryzího zlata z neměnového na měnové zlato. Demonetizace je změna klasifikace ryzího zlata z měnového na neměnové.
- 6.24 Operace týkající se ryzího zlata se zachycují takto:
- (a) Když měnový orgán prodá ryzí zlato, které je rezervním aktivem, nerezidentské institucionální jednotce, jež není měnovým orgánem, nebo rezidentské institucionální jednotce, zaznamená se transakce s neměnovým zlatem. Demonetizace zlata jakožto změna v klasifikaci ryzího zlata z měnového na neměnové se uskuteční bezprostředně před touto transakcí a zachytí se jako ostatní změny objemu aktiv měnového orgánu.
 - (b) Když měnový orgán do svých rezervních aktiv nakoupí ryzí zlato od nerezidentské nebo rezidentské institucionální jednotky a toto zlato zatím není rezervním aktivem, zaznamená se transakce s neměnovým zlatem. Monetizace zlata jakožto změna v klasifikaci ryzího zlata z neměnového na měnové se uskuteční bezprostředně po této transakci a zachytí se jako ostatní změny objemu aktiv měnového orgánu.
 - (c) Jsou-li kupujícím a prodávajícím měnové orgány různých národních hospodářství a dotčené ryzí zlato oba drží jako součást svých rezervních aktiv, proběhne transakce s ryzím zlatem, která se zaznamená na finančním účtu.
 - (d) V ostatních případech je ryzí zlato po celou dobu neměnové a zaznamenají se transakce s neměnovým zlatem.
- To, co je ve výše popsaných případech uvedeno o měnových orgánech, platí také pro mezinárodní finanční organizace.
- 6.25 Změny v klasifikaci aktiv a závazků nezahrnují konverzi dluhových cenných papírů na akcie, která se zachycuje jako dvě finanční transakce.

Nominální zisky a ztráty z držby (K.7)

- 6.26 Na účtu přecenění se zachycují nominální zisky a ztráty z držby, které v průběhu účetního období vznikají vlastníkům aktiv a závazků a které odrážejí změny úrovně a struktury cen těchto aktiv a závazků. Nominální zisky a ztráty z držby (kategorie K.7) zahrnují neutrální zisky a ztráty z držby (subkategorie K.71) a reálné zisky a ztráty z držby (subkategorie K.72).
- 6.27 *Definice:* Nominální zisky a ztráty z držby (K.7) týkající se aktiva vyjadřují zvýšení nebo snížení hodnoty tohoto aktiva, která vznikají jeho ekonomickému vlastníkovi v důsledku nárůstu nebo poklesu jeho ceny. Nominální zisky a ztráty z držby týkající se finančního závazku jsou snížení nebo zvýšení ocenění tohoto závazku v důsledku poklesu nebo nárůstu jeho ceny.
- 6.28 Zisk z držby vzniká zvýšením hodnoty aktiva nebo snížením hodnoty závazku. Ztráta z držby vzniká snížením hodnoty aktiva nebo zvýšením hodnoty závazku.
- 6.29 Nominální zisky a ztráty z držby zachycované na účtu přecenění jsou zisky a ztráty vznikající u aktiv nebo závazků, a to bez ohledu na to, zda jsou realizované, nebo nerealizované. Zisk z držby se označuje jako realizovaný, je-li příslušné aktivum prodáno, umořeno, použito nebo jinak zcizeno nebo je-li příslušný závazek splacen. Nerealizovaný zisk je zisk vznikající u aktiva, které je na konci účetního období stále vlastněno, nebo u závazku, který na konci účetního období ještě není splacen. U realizovaného zisku se má obvykle za to, že je realizován za celé období, ve kterém je aktivum vlastněno nebo závazek nesplacen, ať se toto období shoduje, nebo neshoduje s účetním obdobím. Protože se však zisky a ztráty z držby zaznamenávají na základě nároku nebo povinnosti, rozlišení mezi realizovanými a nerealizovanými zisky a ztrátami se neprojevuje v klasifikaci ani na účtech, i když je pro některé účely užitečné.
- 6.30 Zisky a ztráty z držby zahrnují zisky a ztráty ze všech druhů nefinančních aktiv, finančních aktiv a závazků. Patří sem tedy také zisky a ztráty z držby zásob všech druhů výrobků, které jsou v držení výrobců, včetně nedokončené produkce.
- 6.31 Nominální zisky a ztráty z držby mohou vznikat u aktiv nebo závazků držených po libovolnou dobu během účetního období, nikoli jen u aktiv nebo závazků uvedených v počáteční nebo konečné rozvaze. Nominální zisky a ztráty vznikající vlastníkovi konkrétního aktiva nebo závazku nebo daného množství určitého typu aktiv nebo závazků mezi dvěma okamžiky jsou definovány jako „běžná hodnota dotčeného aktiva nebo závazku v pozdějším okamžiku minus běžná hodnota dotčeného aktiva nebo závazku v dřívějším okamžiku“ za předpokladu, že se aktivum nebo závazek sám během této doby kvalitativně ani kvantitativně nemění.
- 6.32 Nominální zisk z držby (G) vznikající u daného množství q nějakého aktiva mezi okamžiky o a t lze vyjádřit takto: $G = (p_t - p_o) \times q$,
kde p_o a p_t jsou ceny aktiva v čase o a v čase t . U finančních aktiv a závazků, které mají pevnou běžnou hodnotu v národní měně, jsou hodnoty p_o a p_t z *definice* stejné a nominální zisk z držby je vždy nulový.
- 6.33 Za účelem výpočtu nominálních zisků a ztrát z držby musí být pořízení a úbytky aktiv oceněny stejně, jako jsou zachyceny na kapitálovém a finančním účtu, a stavy aktiv musí být oceněny

stejně, jako jsou zachyceny v rozvaze. V případě fixních aktiv je hodnotou pořízení částka, kterou kupující zaplatil výrobcí nebo prodávajícímu, plus související náklady na převod vlastnictví vynaložené kupujícím. Hodnotou úbytku použitého fixního aktiva je částka, kterou prodávající obdržel od kupujícího, minus náklady na převod vlastnictví vynaložené prodávajícím.

6.34 Výjimku z toho, co je uvedeno v odstavci 6.33, představuje situace, kdy se zaplacená cena liší od tržní hodnoty aktiva. V tomto případě se provede imputace kapitálového transferu, jenž odpovídá rozdílu mezi zaplacenou cenou a tržní hodnotou, a pořízení se zaznamená v tržní hodnotě. To se týká především transakcí, kterých se účastní netržní sektory.

6.35 Rozlišují se čtyři různé situace vedoucí k nominálním ziskům a ztrátám z držby:

(a) aktivum držené po celé účetní období: nominální zisk z držby vzniklý během účetního období se rovná hodnotě aktiva v konečné rozvaze minus hodnota aktiva v počáteční rozvaze minus veškerá spotřeba fixního kapitálu v účetním období. Tyto hodnoty jsou odhadnuté hodnoty, které by daná aktiva měla, kdyby byla pořízena v okamžicích sestavení rozvah. Nominální zisk je nerealizovaný;

(b) aktivum držené na počátku období, které je v průběhu období prodáno: vzniklý nominální zisk z držby se rovná hodnotě aktiva při prodeji minus hodnota v počáteční rozvaze minus veškerá spotřeba fixního kapitálu v účetním období, ke které došlo před prodejem. Nominální zisk je realizovaný;

(c) aktivum pořízené v průběhu období a stále držené na konci období: vzniklý nominální zisk z držby se rovná hodnotě aktiva v konečné rozvaze minus hodnota aktiva při pořízení minus veškerá spotřeba fixního kapitálu v účetním období. Nominální zisk je nerealizovaný; a

(d) aktivum pořízené a prodané v průběhu účetního období: vzniklý nominální zisk z držby se rovná hodnotě aktiva při prodeji minus hodnota aktiva při pořízení minus veškerá spotřeba fixního kapitálu v účetním období v době mezi pořízením a úbytkem. Nominální zisk je realizovaný.

6.36 Nominální zisky a ztráty z držby zahrnují zisky a ztráty vznikající u aktiv a závazků bez ohledu na to, zda jsou realizované, nebo nerealizované. Zachycují se na účtu přecenění dotčených sektorů, celkového hospodářství a nerezidentů.

Neutrální zisky a ztráty z držby (K.71)

6.37 *Definice:* Neutrální zisky a ztráty z držby (K.71) se týkají aktiva nebo závazku a jsou hodnotou zisků a ztrát z držby, které vznikají, pokud se cena aktiva nebo závazku v čase mění ve stejné míře jako všeobecná cenová hladina.

6.38 Neutrální zisky a ztráty z držby se zjišťují s cílem usnadnit výpočet reálných zisků a ztrát z držby, které mezi sektory přerozdělují reálnou kupní sílu.

6.39 Necht' r je všeobecný cenový index. Neutrální zisk z držby (NG) daného množství q nějakého aktiva mezi časem o a časem t je pak dán výrazem: $NG = p_o \times q (r_t/r_o - 1)$,

kde $p_o \times q$ je běžná hodnota aktiva v čase o a r_t/r_o je koeficient změny všeobecného cenového indexu mezi časem o a časem t . Pro všechna aktiva a závazky se použije stejný poměr r_t/r_o .

- 6.40 Všeobecným cenovým indexem, který se použije pro výpočet neutrálních zisků a ztrát z držby, je cenový index pro konečné výdaje.
- 6.41 Neutrální zisky a ztráty z držby se zachycují na účtu neutrálních zisků a ztrát z držby, což je podúčet účtu přecenění sektorů, celkového hospodářství a nerezidentů.

Reálné zisky a ztráty z držby (K.72)

- 6.42 *Definice:* Reálné zisky a ztráty z držby (K.72) se vztahují k aktivům nebo závazkům a jsou rozdílem mezi nominálními a neutrálními zisky a ztrátami z držby tohoto aktiva.
- 6.43 Reálný zisk z držby (RG) daného množství q nějakého aktiva mezi časem o a časem t se vypočítá takto:
- $$RG = G - NG$$
- nebo
- $$RG = (p_t/p_o - r_t/r_o) \times p_o \times q$$
- 6.44 Hodnoty reálných zisků a ztrát z držby aktiv a závazků tedy závisejí na pohybu jejich cen za sledované období v poměru k průměrnému pohybu ostatních cen, měřenému všeobecným cenovým indexem.
- 6.45 Reálné zisky a ztráty z držby se zachycují na účtu reálných zisků a ztrát z držby, který je podúctem účtu přecenění.

Zisky a ztráty z držby podle typů finančních aktiv a závazků

Měnové zlato a zvláštní práva čerpání (AF.1)

- 6.46 Jelikož cena měnového zlata se obvykle uvádí v dolarech (USD), dochází u hodnoty měnového zlata k nominálním ziskům a ztrátám z držby v důsledku změn směnného kurzu i ceny samotného zlata.
- 6.47 Protože zvláštní práva čerpání představují koš měn, jejich hodnota vyjádřená v národní měně, a tedy i hodnota zisků a ztrát z držby, se mění podle směnných kurzů měn zastoupených v koši vůči národní měně.

Oběživo a vklady (AF.2)

- 6.48 Běžné hodnoty oběživa a vkladů vedených v národní měně zůstávají v čase stálé. „Cena“ takového aktiva je vždy totožná, zatímco množství je dáno počtem jednotek měny, ve které je denominováno. Nominální zisky a ztráty z držby těchto aktiv jsou vždy nulové. Z toho důvodu lze rozdíl mezi hodnotou počátečního a konečného stavu těchto aktiv, s výjimkou ostatních změn

objemu, plně vysvětlit hodnotou transakcí s těmito aktivy. Jedná se o vzácný případ, ve kterém je obvykle možné transakce odvodit ze změn údajů v rozvaze.

- 6.49 Úrok nabíhající z vkladů se na finančním účtu zaznamenává jako současně reinvestovaný do vkladů.
- 6.50 Držby cizího oběživa a vkladů vedených v jiných měnách vykazují nominální zisky a ztráty z držby v důsledku změn směnných kurzů.
- 6.51 Pro výpočet neutrálních a reálných zisků a ztrát z držby aktiv s pevnou běžnou hodnotou jsou zapotřebí nejen hodnoty z počáteční a konečné rozvahy, ale také údaje o době a hodnotě transakcí. Předpokládejme například, že je v průběhu účetního období uložen a vyzvednut vklad, zatímco všeobecná cenová hladina stoupá. Neutrální zisk z vkladu je kladný a reálný zisk záporný, přičemž částka závisí na délce trvání vkladu a na míře inflace. Takovéto reálné ztráty nelze zachytit bez údajů o hodnotě transakcí provedených během účetního období a o době, kdy byly provedeny.
- 6.52 Obecně je možné usuzovat, že je-li celková absolutní hodnota kladných a záporných transakcí v poměru k úrovni v počáteční a konečné rozvaze vysoká, přibližné odhady neutrálních a reálných zisků a ztrát z držby finančních aktiv a závazků s pevnou běžnou hodnotou, které jsou odvozeny pouze z údajů v rozvahách, nemusí být příliš uspokojivé. Ani zaznamenávání hrubých hodnot finančních transakcí, tj. oddělené zaznamenávání úložek a výběrů, na rozdíl od zaznamenávání celkových hodnot úložek minus výběry, nemusí postačovat, nejsou-li k dispozici informace o časovém rozvržení vkladů.

Dluhové cenné papíry (AF.3)

- 6.53 Pokud je dlouhodobý dluhový cenný papír, například obligace, vydán s emisním ážiem nebo disážiem, včetně hluboce diskontovaných obligací a obligací s nulovým kuponem, pak rozdíl mezi emisní cenou a jmenovitou hodnotou nebo hodnotou při splacení představuje úrok, který je emitent povinen zaplatit za dobu platnosti dluhového cenného papíru. Tento úrok se zaznamená jako důchod z vlastnictví, který je závazkem emitenta dlouhodobého dluhového cenného papíru a pohledávkou držitele tohoto cenného papíru, nad rámec případných kuponových úroků, které emitent skutečně platí ve stanovených intervalech po dobu platnosti dluhového cenného papíru.
- 6.54 Nabíhající úrok se na finančním účtu zaznamenává jako současně reinvestovaný do dluhového cenného papíru držitelem tohoto cenného papíru. Na finančním účtu se tudíž zachycuje jako pořízení aktiva, které se připočte ke stávajícímu aktivu. Postupné zvyšování tržní hodnoty dlouhodobého dluhového cenného papíru, jež lze přisoudit akumulaci nabíhajících a reinvestovaných úroků, tedy odráží růst zůstatku jistiny – tj. velikosti aktiva. V podstatě se jedná o růst množství nebo objemu, nikoli o zvyšování ceny. Tímto způsobem nevzniká žádný zisk z držby pro držitele dlouhodobého dluhového cenného papíru ani ztráta z držby pro emitenta. Dluhové cenné papíry se mění kvalitativně v čase s tím, jak se přibližuje doba jejich splatnosti, a je důležité uvědomit si, že růst jejich hodnoty vlivem akumulace nabíhajících úroků nepředstavuje změnu ceny a nevede ke vzniku zisku z držby.

- 6.55 Ceny pevně úročených dlouhodobých dluhových cenných papírů se však také mění, když se mění tržní úrokové sazby; tyto ceny se přitom mění nepřímo úměrně k pohybům úrokových sazeb. Vliv dané změny úrokové sazby na cenu určitého dlouhodobého dluhového cenného papíru je tím nižší, čím bližší je termín splatnosti tohoto cenného papíru. Změny cen dlouhodobých dluhových cenných papírů, které lze připsat změnám tržních úrokových sazeb, představují cenové, a nikoli množstevní změny. Proto vedou ke vzniku nominálních zisků a ztrát z držby jak pro emitenty, tak pro držitele dluhových cenných papírů. Zvýšením úrokových sazeb vzniká nominální zisk z držby pro emitenta dluhového cenného papíru a nominální ztráta z držby ve stejné výši pro jeho držitele a v případě poklesu úrokových sazeb je tomu opačně.
- 6.56 U dluhových cenných papírů s pohyblivou úrokovou sazbou jsou kuponové platby nebo splátky jistiny vázány na všeobecný cenový index výrobků a služeb, například index spotřebitelských cen, na úrokovou sazbu, například EURIBOR, LIBOR či výnos z nějaké obligace, nebo na cenu aktiva.
- Je-li výše kuponových plateb nebo zůstatku jistiny vázána na všeobecný nebo široký cenový index, považuje se změna hodnoty zůstatku jistiny mezi začátkem a koncem určitého účetního období způsobená pohybem příslušného indexu za úrok připadající na toto období, který se připočte k případnému úroku splatnému v tomto období.
- Pokud indexace částek, které se mají zaplatit při splatnosti, zahrnuje motiv zisku z držby, čili typicky jde o indexaci založenou na jedině, úzce definované položce, pak každá odchylka podkladového indexu od původně očekávaného vývoje vede k ziskům nebo ztrátám z držby, které se za dobu platnosti nástroje obvykle vzájemně nevyruší.
- 6.57 Nominální zisky a ztráty z držby mohou stejně jako u dlouhodobých dluhových cenných papírů vznikat i u krátkodobých dluhových cenných papírů. Krátkodobé dluhové cenné papíry však mají mnohem kratší dobu do splatnosti, a zisky z držby vytvářené změnami úrokových sazeb jsou proto v jejich případě obecně mnohem nižší než u dlouhodobých dluhových cenných papírů se stejnou jmenovitou hodnotou.

Půjčky (AF.4)

- 6.58 V případě půjček, se kterými se neobchoduje, je situace stejná jako u oběživa a vkladů. Ovšem je-li stávající půjčka prodána jiné institucionální jednotce, zaznamená se na účtu přecenění prodávajícího i kupujícího v době transakce částečný odpis této půjčky, který odpovídá rozdílu mezi její cenou při splacení a cenou transakce.

Účasti (AF.5)

- 6.59 Prémiové akcie zvyšují počet akcií a nominální hodnotu vydaných akcií, ale samy o sobě nemění tržní hodnotu všech akcií jako celku. To platí také pro akciovou dividendu, což je poměrné rozdělení dalších akcií společnosti mezi vlastníky kmenových akcií. Prémiové akcie a akciové dividendy se na účtech vůbec neuvádějí. Takovéto emise jsou ovšem určeny ke zvýšení likvidity akcií na trhu, a jejich výsledkem proto může být zvýšení celkové tržní hodnoty emitovaných akcií – každá takováto změna se zaznamená jako nominální zisk z držby.

Pojistné, penzijní a standardizované záruční programy (AF.6)

- 6.60 Jsou-li rezervy a nároky v rámci pojistných, penzijních a standardizovaných záručních programů vyjádřeny v národní měně, pak u nich stejně jako v případě oběživa a vkladů nebo půjček nedochází k žádným nominálním ziskům a ztrátám z držby. U aktiv, která finanční instituce používají ke splnění příslušných závazků, však zisky a ztráty z držby vznikají.
- 6.61 Závazky vůči pojistníkům a oprávněným osobám se mění v důsledku transakcí, ostatních změn objemu a přecenění. K přeceněním dochází vlivem změn hlavních modelových předpokladů v pojistněmatematických výpočtech. Těmito předpoklady jsou diskontní sazba, mzdová sazba a míra inflace.

Finanční deriváty a zaměstnanecké opce na akcie (AF.7)

- 6.62 Hodnota finančních derivátů se může měnit v důsledku změn hodnoty podkladového nástroje, změn volatility ceny podkladového nástroje nebo blížícího se data realizace či splatnosti. Všechny takovéto změny hodnoty finančních derivátů a zaměstnaneckých opcí na akcie se považují za cenové změny a zaznamenávají se jako přecenění.

Ostatní pohledávky/závazky (AF.8)

- 6.63 U ostatních pohledávek/závazků, se kterými se neobchoduje, je situace stejná jako v případě domácího oběživa, vkladů a půjček. Pokud je však stávající obchodní úvěr prodán jiné institucionální jednotce, rozdíl mezi cenou při splacení a cenou transakce se zaznamená jako přecenění v době transakce. Obchodní úvěr má však obvykle krátkodobý charakter, a jeho prodej by tudíž mohl znamenat vytvoření nového finančního nástroje.

Aktiva vedená v cizí měně

- 6.64 Hodnota aktiv a závazků vedených v cizí měně se měří v jejich běžné tržní hodnotě v cizí měně přepočítané běžným směnným kurzem na národní měnu. Nominální zisky a ztráty z držby proto mohou vznikat jak v důsledku změn ceny aktiva, tak vlivem změn směnného kurzu. Celková hodnota nominálních zisků a ztrát z držby vzniklých za účetní období se vypočítá odečtením hodnoty transakcí a ostatních změn objemu od rozdílu mezi hodnotami v počáteční a konečné rozvaze. Pro tento účel se transakce s aktivy a závazky vedenými v cizí měně převedou na národní měnu podle směnného kurzu z doby, kdy se ta která transakce uskutečnila, a hodnoty v počáteční a konečné rozvaze se převedou podle směnných kurzů platných k datům, ke kterým byly rozvahy sestaveny. To znamená, že celková hodnota transakcí jako čisté pořízení – pořízení minus úbytky – vyjádřená v cizí měně se v podstatě převede váženým průměrným směnným kurzem, přičemž vahami jsou hodnoty transakcí provedených k různým datům.

Kapitola 7 ROZVAHY

- 7.01 *Definice:* Rozvaha je výkaz sestavený tak, aby k určitému okamžiku zachycoval hodnoty ekonomicky vlastněných aktiv a závazků splatných institucionální jednotkou nebo skupinami jednotek .
- 7.02 Vyrovnávací položka rozvahy se nazývá čisté jmění (B.90). Stav aktiv a závazků zachycených v rozvaze se oceňuje v příslušných cenách, které jsou obvykle tržními cenami převládajícími k datu, ke kterému se rozvaha vztahuje, ale u některých kategorií v jejich nominální hodnotě. Rozvaha se sestavuje za rezidentské institucionální sektory a subsektory, za celé národní hospodářství a nerezidenty.
- 7.03 Rozvaha završuje posloupnost účtů. Zobrazuje výsledný dopad zápisů na účtech výroby, rozdělení a užití důchodů a účtech akumulace na stav majetku v hospodářství.
- 7.04 Vyrovnávací položka v rozvaze za institucionální sektory je čisté jmění.
- 7.05 Vyrovnávací položka za celé národní hospodářství se obvykle označuje jako národní bohatství a zahrnuje celkovou hodnotu nefinančních aktiv a čistá finanční aktiva ve vztahu k nerezidentům.
- 7.06 Rozvaha za nerezidenty se sestavuje stejným způsobem jako rozvahy rezidentských institucionálních sektorů a subsektorů. Skládá se pouze z položek finančních aktiv a závazků nerezidentů vůči rezidentům. V příručce pro platební bilanci (BPM6) se odpovídající rozvaha sestavená z hlediska rezidentů vůči nerezidentům nazývá investiční pozice vůči zahraničí.
- 7.07 Vlastní kapitál je definován jako úhrn čistého jmění (B.90) plus hodnota účastí a akcií nebo podílových listů investičních fondů (AF.5) jako závazků v rozvaze.
- 7.08 U sektorů a subsektorů nefinančních podniků a finančních institucí je vlastní kapitál podobným analyticky významným ukazatelem jako čisté finanční jmění.
- 7.09 Čisté jmění korporací se bude obvykle lišit od hodnoty jejich vydaných akcií a jiných účastí. Čisté jmění kvazikorporací je nulové, neboť se předpokládá, že hodnota účastí jejich vlastníků je rovna aktivům kvazikorporace sníženým o její závazky, které se netýkají účastí. Čisté jmění rezidentských podniků z přímých investic, které jsou pobočkami nerezidentských podniků a jsou považovány za kvazikorporace, je tudíž také nulové.
- 7.10 Vyrovnávací položka finančních aktiv a závazků se nazývá čisté finanční jmění (BF.90).
- 7.11 Rozvaha se týká hodnoty aktiv a závazků k určitému okamžiku. Rozvahy se sestavují k počátku a ke konci účetního období. Počáteční rozvaha na počátku daného období je stejná jako konečná rozvaha ke konci předchozího období.
- 7.12 Základním účetním pravidlem je návaznost mezi hodnotou stavu určitého typu aktiva v počáteční a v konečné rozvaze, jak je uvedeno níže:

Hodnota stavu určitého typu aktiva v počáteční rozvaze		
plus		celková hodnota daného aktiva pořízeného v důsledku transakcí, které se uskutečňují v průběhu účetního období
minus	transakce	celková hodnota úbytku daného aktiva v důsledku transakcí, které se uskutečňují v průběhu účetního období
minus		spotřeba fixního kapitálu (pokud lze použít)
plus	ostatní změny objemu aktiv	ostatní kladné změny objemu ovlivňující dané aktivum
minus		ostatní záporné změny objemu ovlivňující dané aktivum
plus	přecenění	hodnota nominálního zisku z držby, který vznikl v průběhu účetního období v důsledku změny ceny daného aktiva
minus		hodnota nominální ztráty z držby, která vznikla v průběhu účetního období v důsledku změny ceny daného aktiva
se rovná hodnotě stavu daného aktiva v konečné rozvaze.		

Lze rovněž sestavit tabulku, z níž bude vyplývat návaznost mezi hodnotou stavu určitého typu závazku v počáteční rozvaze a v konečné rozvaze.

- 7.13 Účetní vazby mezi počáteční a konečnou rozvahou vlivem transakcí, ostatních změn objemu aktiv a závazků a zisků a ztrát z držby jsou schematicky znázorněny v příloze 7.2.

Typy aktiv a závazků

Definice aktiva

- 7.14 Aktiva zachycovaná v rozvaze jsou hospodářskými aktivy.
- 7.15 *Definice:* Hospodářské aktivum je zásoba hodnoty představující prospěch pro ekonomického vlastníka vyplývající z držby nebo užití daného aktiva po určitou dobu. Je prostředkem převodu hodnoty z jednoho účetního období do druhého.
- 7.16 Ekonomický prospěch se skládá z prvotních důchodů, jako je např. provozní přebytek z užívání v případě, že dané aktivum užívá ekonomický vlastník, nebo důchod z vlastnictví v případě, že ekonomický vlastník přenechá jeho užívání jiným osobám. Prospěch je odvozen z užívání aktiva a z hodnoty, které je dosaženo jeho přenecháním nebo ukončením jeho vlastnictví, včetně zisků a ztrát z držby.
- 7.17 Ekonomický vlastník aktiva nemusí být vždy jeho právním vlastníkem. Ekonomický vlastník je institucionální jednotkou mající nárok na prospěch spojený s používáním daného aktiva na základě přijetí přidružených rizik.
- 7.18 Přehled klasifikace hospodářských aktiv v jejich úplnosti je uveden v tabulce 7.1. Podrobná definice každé kategorie aktiv je vyložena v příloze 7.1.

Vyloučení mimo hranice aktiv a závazků

7.19 Do aktiv a závazků se nezahrnuje:

- (a) lidský kapitál,
- (b) přírodní aktiva, která nejsou považována za hospodářská aktiva (např. ovzduší, voda v řekách),
- (c) předměty dlouhodobé spotřeby a
- (d) podmíněná aktiva a závazky, která nejsou finančními aktivy a závazky (viz odstavec 7.31).

Kategorie aktiv a závazků

7.20 V rozvahách se rozlišují dvě hlavní kategorie položek: nefinanční aktiva (označovaná jako AN) a finanční aktiva a závazky (označovaná jako AF).

7.21 Nefinanční aktiva se dělí na vyrobená nefinanční aktiva (označovaná jako AN.1) a nevyráběná nefinanční aktiva (označovaná jako AN.2).

Vyrobená nefinanční aktiva (AN.1)

7.22 *Definice:* Vyrobená nefinanční aktiva (AN.1) jsou výsledkem výrobních procesů.

7.23 Klasifikace vyrobených nefinančních aktiv (AN.1) je navržena tak, aby se rozlišovalo mezi aktivy podle jejich úlohy při výrobě. Patří sem: fixní aktiva, která se používají opakovaně nebo průběžně ve výrobě déle než jeden rok; zásoby, které se použijí ve výrobě jako mezispotřeba nebo jsou určeny k prodeji nebo k jinému použití; a cennosti. Cennosti se nepoužívají primárně pro výrobu nebo spotřebu, nýbrž jsou pořizovány a drženy především pro uchování hodnot.

Nevyráběná nefinanční aktiva (AN.2)

7.24 *Definice:* Nevyráběná nefinanční aktiva (AN.2) jsou hospodářská aktiva, která vznikají svým způsobem než prostřednictvím výrobního procesu. Skládají se z přírodních aktiv, smluv, pronájmů, licencí, povolení a aktiva „goodwill“ a marketingových aktiv.

7.25 Účelem klasifikace nevyráběných aktiv (AN.2) je rozlišit aktiva podle způsobu vzniku. Některá z těchto aktiv se vyskytují v přírodě, zatímco jiná, označovaná jako výtvar společnosti, vznikají v důsledku právních nebo účetních úkonů.

7.26 Výběr přírodních aktiv, která mají být zahrnuta do rozvahy, je vymezen, v souladu s obecnou definicí hospodářských aktiv, podle toho, zda jsou daná aktiva předmětem skutečného ekonomického vlastnictví a jsou schopna přinášet svým vlastníkům ekonomický prospěch při dané technologii, znalostech, při vhodných ekonomických příležitostech, při daných zdrojích, které jsou k dispozici, a při daném souboru cenových relací. Přírodní aktiva, na která nejsou uplatněna vlastnická práva, jako například volné moře nebo ovzduší, jsou z této kategorie vyloučena.

7.27 Smlouvy, pronájmy, licence a povolení se považují za nefinanční aktiva (AN.2) pouze v případě, že určitá právní smlouva přináší držiteli ekonomický prospěch nad rámec částek splatných na základě smlouvy a držitel může ze zákona v praxi tento prospěch realizovat jeho převodem na jiné subjekty.

Finanční aktiva závazky (AF)

7.28 *Definice:* Finanční aktiva (AF) jsou hospodářská aktiva obsahující veškeré finanční pohledávky, účasti a ryzí zlato, které je součástí měnového zlata (odstavec 5.03). Závazky vzniknou tehdy, jsou-li dlužníci povinni provést platbu nebo řadu plateb ve prospěch věřitelů (odstavec 5.06).

7.29 Finanční aktiva jsou prostředkem k uchování hodnoty představující prospěch nebo vícenásobný prospěch pro ekonomického vlastníka vyplývající z držby nebo užívání daných aktiv po určitou dobu. Jsou prostředkem převodu hodnoty z jednoho účetního období do druhého. Prospěch se směňuje prostředky pro placení (odstavec 5.04).

7.30 Každé finanční aktivum má protipoložku v závazcích, s výjimkou ryzího zlata jako součásti měnového zlata, které je zaříděno do kategorie měnové zlato a zvláštní práva čerpání (AF.1).

7.31 Podmíněná aktiva a podmíněné závazky představují smluvní ujednání, kdy je jedna strana povinna provést platbu nebo řadu plateb ve prospěch jiné jednotky, pouze jsou-li splněny určité stanovené podmínky (odstavec 5.08). Nejsou to finanční aktiva a závazky.

7.32 Klasifikace finančních aktiv a závazků odpovídá klasifikaci finančních transakcí (odstavec 5.14). Definice kategorií a subkategorií finančních aktiv a závazků a doplňující vysvětlivky jsou uvedeny v kapitole 5, zde znovu uváděny nejsou. Příloha 7.1 však obsahuje souhrn všech aktiv a závazků, které jsou v ESA definovány.

Tabulka 7.1 – Klasifikace aktiv

AN.	NEFINANČNÍ AKTIVA (AN.1 + AN.2)
AN.1	Vyrobená nefinanční aktiva
AN.11	Fixní aktiva ¹⁾
AN.111	Obydlí
AN.112	Ostatní budovy a stavby
AN.1121	Budovy jiné než obydlí
AN.1122	Ostatní stavby
AN.1123	Zlepšení půdy
AN.113	Stroje a zařízení
AN.1131	Dopravní prostředky a zařízení
AN.1132	Prostředky informační a komunikační technologie (ICT)
AN.1139	Ostatní stroje a zařízení
AN.114	Zbraňové systémy
AN.115	Pěstované biologické zdroje

AN.	NEFINANČNÍ AKTIVA (AN.1 + AN.2)
AN.1151	Živočišné zdroje poskytující opakované produkty
AN.1152	Stromy, plodiny a rostlinné zdroje poskytující opakované produkty
AN.117	Produkty duševního vlastnictví
AN.1171	Výzkum a vývoj
AN.1172	Geologický průzkum a vyhodnocování nerostných ložisek
AN.1173	Počítačové programové vybavení (software) a databáze
AN.11731	Počítačové programové vybavení (software)
AN.11732	Databáze
AN.1174	Zábavní, literární a umělecké originály
AN.1179	Ostatní produkty duševního vlastnictví
AN.12	Zásoby
AN.121	Materiál
AN.122	Nedokončená produkce
AN.1221	Nedokončené pěstitelské produkty
AN.1222	Ostatní nedokončená produkce
AN.123	Hotové produkty
AN.124	Vojenské zásoby
AN.125	Obchodní zboží
AN.13	Cennosti
AN.131	Drahé kovy a drahokamy
AN.132	Starožitnosti a jiné umělecké předměty
AN.133	Ostatní cennosti
AN.2	Nevyráběná nefinanční aktiva
AN.21	Přírodní zdroje
AN.211	Půda
AN.2111	Zastavěná půda
AN.2112	Obdělávaná půda
AN.2113	Půda pro rekreaci a přidružené vodní plochy
AN.2119	Ostatní půda a přidružené vodní plochy
AN.212	Nerostné a energetické rezervy
AN.213	Nepěstované biologické zdroje
AN.214	Vodní zdroje
AN.215	Ostatní přírodní zdroje
AN.2151	Vysílací a komunikační frekvence
AN.2159	Ostatní přírodní zdroje
AN.22	Smlouvy, pronájmy a licence
AN.221	Obchodovatelný provozní pronájem

AN.	NEFINANČNÍ AKTIVA (AN.1 + AN.2)
AN.222	Povolenky na využívání přírodních zdrojů
AN.223	Povolení k provádění specifických činností
AN.224	Výhradní právo na budoucí výrobky a služby
AN.23	Čistý nákup goodwillu a marketingových aktiv
1) Poznámková (memo) položka: AN.m: Předměty dlouhodobé spotřeby	

AF	FINANČNÍ AKTIVA ²⁾ (AF.1+AF.2+AF.3+AF.4+AF.5+AF.6+AF.7+AF.8)
AF.1	Měnové zlato a zvláštní práva čerpání (ZPČ)
AF.11	Měnové zlato
AF.12	Zvláštní práva čerpání
AF.2	Oběživo a vklady
AF.21	Oběživo
AF.22	Převoditelné vklady
AF.29	Ostatní vklady
AF.3	Dluhové cenné papíry
AF.31	Krátkodobé
AF.32	Dlouhodobé
AF.4	Půjčky
AF.41	Krátkodobé
AF.42	Dlouhodobé
AF.5	Účasti
AF.51	Akcie a ostatní účasti
AF.511	Kótované akcie
AF.512	Nekótované akcie
AF.519	Ostatní účasti
AF.52	Účasti v investičních fondech
AF.521	Účasti ve fondech peněžního trhu
AF.522	Účasti v investičních fondech jiných než fondy peněžního trhu
AF.6	Pojistné, penzijní a standardizované záruční programy
AF.61	Technické rezervy neživotního pojištění
AF.62	Životní pojištění a nároky na anuitu
AF.63	Penzijní nároky
AF.64	Nároky penzijních fondů na penzijní správce
AF.65	Nároky na dávky jiné než penzijní
AF.66	Rezervy na uplatnění standardizovaných záruk
AF.7	Finanční deriváty a zaměstnanecké opce na akcie

AF	FINANČNÍ AKTIVA ²⁾ (AF.1+AF.2+AF.3+AF.4+AF.5+AF.6+AF.7+AF.8)
AF.71	Finanční deriváty
AF.72	Zaměstnanecké opce na akcie
AF.8	Ostatní pohledávky/závazky
AF.81	Obchodní úvěry a zálohy
AF.89	Ostatní pohledávky a závazky jiné než obchodní úvěry a zálohy

2) Poznámková (memo) položka AF.m1: Přímé zahraniční investice; AF.m2: Ohrožené půjčky

Ocenění položek rozvahy

Obecné zásady pro oceňování

- 7.33 Každá položka v rozvaze je oceněna, jako kdyby byla získána k datu, ke kterému se rozvaha váže. Aktiva a pasiva se oceňují v tržních cenách k datu, ke kterému se rozvaha vztahuje.
- 7.34 Hodnoty zachycené v rozvaze by měly odrážet ceny zjistitelné na trhu k datu, ke kterému se rozvaha váže. Pokud tržní ceny nejsou zjistitelné, což může být v případě, kdy trh existuje, ale v nedávné době na něm nebyla žádná aktiva prodána, měl by být proveden odhad ceny, za niž by se aktiva na trhu pořizovala k datu, ke kterému se rozvaha vztahuje.
- 7.35 Tržní ceny jsou obvykle k dispozici pro mnoho finančních aktiv a závazků, pro existující nemovitosti (budovy a ostatní stavby plus zastavěnou plochu), pro použité dopravní prostředky, plodiny a hospodářská zvířata, a také pro nově vyrobená fixní aktiva a zásoby.
- 7.36 Nefinanční aktiva vyrobená ve vlastní režii by měla být oceněna v základních cenách nebo, nejsou-li základní ceny k dispozici, v základních cenách podobného výrobku nebo, není-li to možné, na základě nákladů.
- 7.37 Vedle zjištěných tržních cen, odhadů provedených na základě zjištěných cen nebo vynaložených nákladů lze provést odhad hodnoty nefinančních aktiv pomocí:
- přecenění a kumulace přírůstků a úbytků po dobu životnosti aktiv; nebo
 - současné hodnoty, tj. diskontované hodnoty, budoucího ekonomického prospěchu.
- 7.38 Tržní ocenění je klíčovou zásadou pro oceňování pozic (a transakcí) u finančních nástrojů. Finanční nástroje jsou totožné s finančními pohledávkami. Jde o finanční aktiva, která mají odpovídající závazky. Tržní hodnota je hodnota, za niž jsou finanční aktiva pořizována nebo prodávána mezi zainteresovanými stranami pouze na obchodním základě, bez provizí, poplatků nebo daní. Při stanovení tržních hodnot berou obchodující strany v úvahu také časově rozlišený úrok.
- 7.39 Nominální ocenění odráží úhrn finančních prostředků zaplacených původně jako záloha, plus jakékoli následné zálohy, minus veškeré splátky, plus veškerý vzniklý úrok. Nominální hodnota není totéž jako jmenovitá hodnota.

- (a) Nominální hodnota v národní měně týkající se finančního nástroje vedeného v zahraniční měně zahrnuje zisky a ztráty z držby vyplývající z pohybu směnných kurzů.

Hodnota finančních nástrojů v zahraničních měnách by měla být převedena do národní měny pomocí převažujícího tržního kurzu k datu, ke kterému se rozvaha vztahuje. Tento kurz by měl být středem mezi kurzem nákupu a prodeje při transakcích s měnou.

- (b) U finančních nástrojů, jako jsou dluhové cenné papíry vázané na úzký index, může nominální hodnota zahrnovat také zisky nebo ztráty z držby vyplývající z pohybu indexu.
- (c) V jakémkoli určitém okamžiku se může tržní hodnota nějakého finančního nástroje odchýlit od jeho nominální hodnoty v důsledku přecenění vyplývajících ze změn tržních cen. K pohybům tržních cen dochází vlivem změn obecných podmínek na trhu, jakými jsou změny tržní úrokové sazby, specifických okolností, například změny úvěrové bonity emitenta dluhového cenného papíru, a změn obecné tržní likvidity a tržní likvidity týkající se konkrétně daného dluhového cenného papíru.
- (d) Na pozice se tedy vztahuje tato základní rovnice:

$$\text{tržní hodnota} = \text{nominální hodnota} + \text{přecenění vyplývající ze změn tržních cen}$$

7.40 U některých nefinančních aktiv se přeceněná původní pořizovací cena sníží v průběhu očekávané životnosti daného aktiva na nulu. Hodnota takového aktiva v určitém okamžiku jeho existence je dána jeho běžnou cenou pořízení minus kumulovaná hodnota takových snížení.

7.41 Většina fixních aktiv se v rozvaze může zachycovat v běžných kupních cenách snížených o kumulovanou spotřebu fixního kapitálu. Tato hodnota se označuje jako zůstatkové reprodukční náklady. Úhrn hodnot všech stále používaných fixních aktiv po snížení se označuje jako stav čistého kapitálu. Stav hrubého kapitálu zahrnuje kumulovanou spotřebu fixního kapitálu.

Nefinanční aktiva (AN)

Vyrobená nefinanční aktiva (AN.1)

Fixní aktiva (AN.11)

7.42 Fixní aktiva jsou zaznamenána pokud možno v tržních cenách (nebo v případě nově vyrobených aktiv ve vlastní režii v základních cenách) a, pokud to možné není, pak v kupních cenách při pořízení snížených o kumulovanou spotřebu fixního kapitálu. Náklady kupujícího na převod vlastnictví fixních aktiv, příslušně snížené o spotřebu fixního kapitálu po období, kdy kupující předpokládá, že si podrží dané hospodářské aktivum, se zahrnují do rozvahové hodnoty.

Produkty duševního vlastnictví (AN.117)

7.43 Geologický průzkum a vyhodnocování nerostných ložisek (kategorie AN.1172) se oceňuje buď na základě kumulovaných částek placených jiným institucionálním jednotkám, které průzkum a vyhodnocování provádějí, nebo na základě nákladů vynaložených na průzkum prováděný

ve vlastní režii. Ta část nákladů na průzkum vynaložených v minulosti, která není ještě plně odepsána, by měla být přeceněna na ceny a náklady běžného období.

- 7.44 Originály produktů duševního vlastnictví, jako například počítačové programové vybavení (software) a zábavní, literární a umělecké originály, by měly být oceněny v ceně pořízení, pokud se s těmito aktivy na trhu obchoduje. Jejich počáteční hodnota se odhadne na základě úhrnu nákladů na jejich produkci, příslušně přeceněných do cen běžného období. Pokud nelze hodnotu stanovit pomocí této metody, provede se odhad současné hodnoty očekávaných budoucích příjmů vyplývajících z používání daného aktiva.

Náklady na převod vlastnictví nevyráběných aktiv (AN.116)

- 7.45 Náklady na převod vlastnictví nevyráběných aktiv jiných než půda se vykazují odděleně na kapitálovém účtu a jsou považovány za tvorbu hrubého fixního kapitálu. V rozvaze jsou však tyto náklady začleněny do hodnoty aktiva, k němuž se vztahují, i když je dané aktivum nevyráběné. V rozvaze se tedy žádné náklady na převod vlastnictví nevykazují odděleně. Náklady na převod vlastnictví finančních aktiv jsou považovány za mezispotřebu v případě, že daná aktiva byla pořízena korporacemi nebo vládními institucemi, za konečnou spotřebu v případě, že byla daná aktiva pořízena domácnostmi, a za vývoz služeb, pokud byla aktiva pořízena nerezidenty.

Zásoby (AN.12)

- 7.46 Zásoby by měly být oceněny v cenách převažujících k datu, ke kterému se rozvaha vztahuje, a nikoli v cenách, ve kterých byly tyto produkty oceněny, když vstoupily do zásob.
- 7.47 Zásoby materiálu a polotovarů se oceňují v kupních cenách a zásoby hotových výrobků a nedokončené výroby se oceňují v základních cenách. Zásoby zboží určeného k dalšímu prodeji bez dalšího zpracování distributory se oceňují v cenách převažujících k datu, ke kterému se rozvaha vztahuje, kromě nákladů na dopravu vynaložených velkoobchodníky nebo maloobchodníky. Hodnota konečného stavu zásob nedokončené výroby se odhaduje na základě podílu celkových nákladů na výrobu vynaložených do konce období a základní ceny obdobného hotového výrobku k datu, ke kterému se rozvaha vztahuje. Pokud není základní cena hotového výrobku k dispozici, provede se její odhad na základě hodnoty vynaložených nákladů na výrobu zvýšených o očekávaný čistý provozní přebytek nebo odhadnutý čistý smíšený důchod.
- 7.48 Pěstované rostliny určené k jednorázové sklizni (kromě stromů pro dřevo) a chovaná jatečná zvířata lze ocenit podle cen obdobných výrobků na trzích. Dřevo na pni se oceňuje na základě diskontovaných budoucích výnosů z prodeje dřeva v běžných cenách po odečtení výdajů na vypěstování, pokácení těchto stromů atd.

Cennosti (AN.13)

- 7.49 Cennosti, jako např. umělecké předměty, starožitnosti, šperky, drahokamy, neměnové zlato a ostatní kovy, se oceňují v běžných cenách. Pokud existují organizované trhy s těmito aktivy, měly by být oceněny skutečnými nebo odhadnutými cenami, které by byly za ně zaplacené, kdyby byly

prodány na trhu v den, ke kterému se rozvaha vztahuje, bez jakýchkoli poplatků nebo provizí zprostředkovatelům. Jinak by měly být oceňovány cenami pořízení přepočtenými na úroveň běžných cen.

Nevyráběná nefinanční aktiva (AN.2)

Přírodní zdroje (AN.21)

Půda (AN.211)

- 7.50 V rozvaze se půda oceňuje svou běžnou tržní cenou. Veškeré náklady na zlepšení půdy se zaznamenávají jako tvorba hrubého fixního kapitálu a dodatečná hodnota vytvořená v důsledku tohoto zlepšení je vyjmuta z hodnoty půdy vykázané v rozvaze a namísto toho je vykázána v samostatné kategorii pro zlepšení půdy (AN.1123).
- 7.51 Půda se oceňuje na základě odhadu ceny dosažené při prodeji půdy na trhu, s vyloučením nákladů na převod vlastnictví při budoucím prodeji. Pokud k převodu dojde, je zaznamenán podle konvence jako tvorba hrubého fixního kapitálu a náklady jsou vyloučeny z hodnoty půdy v položce AN.211 v rozvaze a namísto toho jsou zachyceny jako aktivum položky AN.1123. To je sníženo na nulu na základě spotřeby fixního kapitálu po dobu, po kterou nový vlastník přepokládá, že bude půdu využívat.
- 7.52 Pokud nelze oddělit hodnotu půdy od hodnoty budov a ostatních staveb na ní umístěných, jsou tato kombinovaná aktiva zaříděna společně v kategorii aktiva, které má větší hodnotu.

Nerostné a energetické rezervy (AN.212)

- 7.53 Zásoby nerostných ložisek nacházejících se na zemi nebo pod povrchem země, které jsou ekonomicky využitelné při použití běžné technologie a cenových relací, se oceňují na základě současné hodnoty očekávaných čistých výnosů vyplývajících z komerčního využití těchto aktiv.

Ostatní přírodní zdroje (AN.213, AN.214 a AN.215)

- 7.54 Vzhledem k tomu, že tržní ceny nepěstovaných biologických zdrojů (AN.213), vodních zdrojů (AN.214) a jiných přírodních zdrojů (AN.215) lze stěží zjistit, jsou obvykle oceněny podle současné hodnoty budoucích očekávaných výnosů vyplývajících z jejich využití.

Smlouvy, pronájmy a licence (AN.22)

- 7.55 *Definice:* Smlouvy, pronájmy a licence se zachycují jako aktiva, jsou-li splněny tyto podmínky:

- (a) podmínky smlouvy, pronájmu či licence stanoví cenu za užití aktiva nebo poskytnutí služby, která se liší od převládající tržní ceny a
- (b) jedna ze smluvních stran je schopna realizovat cenový rozdíl.

Smlouvy, pronájmy a licence lze ocenit na základě informací o trhu s převody nástrojů spojenými s přenesením práv nebo odhadnout jako současnou hodnotu očekávaných budoucích výnosů k rozvahovému dni ve srovnání se situací, kdy právní smlouva začíná platit.

- 7.56 Tato kategorie pokrývá aktiva, která mohou vzniknout z obchodovatelných provozních pronájmů, licencí na využívání přírodních zdrojů, povolení k provádění specifických činností a výhradních práv na budoucí výrobky a služby.
- 7.57 Hodnota aktiva se rovná čisté současné hodnotě rozdílu mezi převládající cenou a cenou stanovenou ve smlouvě. Pokud nedochází k žádné jiné změně, tato hodnota v průběhu smlouvy klesá. Změny hodnoty aktiva způsobené změnami v převažující ceně se zaznamenávají jako nominální zisky a ztráty z držby.
- 7.58 Obchodovatelné provozní pronájmy se vykazují jako aktiva pouze tehdy, uplatní-li nájemce právo realizovat cenový rozdíl.

Čistý nákup goodwillu a marketingových aktiv (AN.23)

- 7.59 Hodnota goodwillu a marketingových aktiv v rozvaze představuje rozdíl mezi cenou zaplacenou v době, kdy je nějaká institucionální jednotka prodána, a hodnotou jejího vykázaného vlastního kapitálu, přeceněného z hlediska jakýchkoli následných snížení, neboť počáteční hodnota se odepisuje jako ekonomický zánik nevyráběných aktiv (K.2). Odpisová sazba odpovídá obchodním účetním standardům.
- 7.60 Marketingová aktiva se skládají z položek, jako jsou obchodní značky, ochranné známky, loga a názvy domén.

Finanční aktiva a závazky (AF)

- 7.61 Finanční aktiva a závazky jako převoditelné finanční nástroje, například dluhové cenné papíry, cenné papíry týkající se účastí, akcie nebo podílové listy investičních fondů a finanční deriváty, se oceňují tržní hodnotou. Finanční nástroje, které jsou neprevoditelné, se oceňují nominální hodnotou (viz odstavec 7.38 a 7.39). Protipoložky finančních aktiv a závazků mají v rozvaze stejnou hodnotu. Hodnoty by neměly obsahovat provize, poplatky a daně. Provize, poplatky a daně se zaznamenávají jako služby poskytované při provádění transakcí.

Měnové zlato a zvláštní práva čerpání (AF.1)

- 7.62 Měnové zlato (AF.11) se má oceňovat cenou zjištěnou na organizovaných trzích se zlatem.
- 7.63 Hodnota zvláštních práv čerpání (AF.12) je stanovena denně Mezinárodním měnovým fondem a kurz vztahující se k domácí měně lze získat z trhů se zahraničními měnami.

Oběživo a vklady (AF.2)

- 7.64 Oběživo (bankovky a mince – AF.21) se oceňuje v nominální hodnotě měny.
- 7.65 Vklady (AF.22, AF.29) uváděné v rozvaze jsou oceněny nominální hodnotou.
- 7.66 Oběživo a vklady v cizí měně se převádějí na národní měnu pomocí kurzu, který je středem mezi kurzem nákupu a prodeje při transakcích s měnou převažujícím k datu rozvahy.

Dluhové cenné papíry (AF.3)

- 7.67 Dluhové cenné papíry se vykazují v tržní hodnotě.
- 7.68 Krátkodobé dluhové cenné papíry (AF.31) se oceňují v tržní hodnotě. Jestliže tržní hodnoty nejsou k dispozici, pak za předpokladu, že neexistují podmínky pro vysokou inflaci nebo vysoké nominální úrokové sazby, lze tržní hodnotu přibližně odhadnout pomocí nominální hodnoty:
- (a) krátkodobých dluhových cenných papírů vydaných ve jmenovité hodnotě a
 - (b) krátkodobých diskontovaných dluhových cenných papírů.
- 7.69 Dlouhodobé dluhové cenné papíry (AF.32) se oceňují tržní cenou, ať jde o obligace, u kterých je úrok placen pravidelně, nebo o hluboce diskontované obligace či obligace s nulovým kupónem, u kterých se platí nízký nebo neplatí žádný úrok.

Půjčky (AF.4)

- 7.70 Hodnoty, které se mají uvádět v rozvaze u věřitelů i dlužníků, jsou nominální hodnoty bez ohledu na to, zda jsou půjčky splácené nebo ohrožené.

Účasti (AF.5)

- 7.71 Kótované akcie (AF.511) se oceňují ve svých tržních hodnotách. Stejná hodnota se používá pro stranu aktiv i pro stranu pasiv, ačkoliv akcie a jiné účasti nejsou právně závazkem emitenta, nýbrž vlastnickým právem na určitý podíl hodnoty při likvidaci korporace, jejíž likvidační hodnota není předem známá.
- 7.72 Kótované akcie se oceňují reprezentativní cenou středu zjištěnou na burze nebo na jiných organizovaných finančních trzích.
- 7.73 Hodnoty nekótovaných akcií (AF.512), se kterými se neobchoduje na organizovaných trzích, by se měly odhadnout:
- (a) na základě hodnoty ocenění kótovaných akcií, kde je to vhodné;
 - (b) na základě hodnoty vlastního kapitálu; nebo
 - (c) na základě diskontování prognózovaných zisků s použitím příslušného poměru tržní ceny a výdělků k vyrovnaným ziskům dané institucionální jednotky v nedávné době.

Při těchto odhadech se však zohlední rozdíly mezi kótovanými a nekótovanými akciemi, zejména jejich likvidita, a vezme se v úvahu akumulované čisté jmění po dobu existence korporace a oboru jejího podnikání.

- 7.74 Používaná metoda odhadu závisí na dostupnosti základních statistik. V úvahu lze vzít například údaje o činnostech souvisejících se slučováním korporací, které se týkají nekótovaných akcií. Pokud se hodnota vlastního kapitálu nekótovaných korporací v průměru a v poměru k jejich nominálnímu kapitálu pohybuje podobně jako hodnota vlastního kapitálu podobných korporací

s kótovanými akciemi, lze rozvahovou hodnotu vypočítat poměrem, na základě srovnání hodnoty vlastního kapitálu nekótovaných korporací a vlastního kapitálu kótovaných korporací:

hodnota nekótovaných akcií = tržní cena podobných kótovaných akcií × (vlastní kapitál nekótovaných korporací) / (vlastní kapitál podobných kótovaných korporací).

- 7.75 Poměr ceny akcií k vlastnímu kapitálu se může podle oborů podnikání lišit. Je vhodnější vypočítat běžnou cenu nekótovaných akcií podle jednotlivých oborů. Mohou existovat i jiné rozdíly mezi kótovanými a nekótovanými korporacemi, které mohou metodu odhadu ovlivnit.
- 7.76 Ostatní účasti (AF.519) jsou účasti, které nejsou ve formě cenných papírů. Mohou zahrnovat účasti v kvazikorporacích (například pobočky, trusty, společnosti s ručením omezeným a jiné společnosti), veřejných korporacích, neregistrovaných fondech a hypotetických jednotkách (včetně hypotetických rezidentských jednotek vytvořených pro zachycení nerezidentského vlastnictví nemovitostí a přírodních zdrojů). Vlastnictví mezinárodních organizací v jiné formě než ve formě akcií je zatříděno do položky ostatních účastí.
- 7.77 Ostatní účasti kvazikorporací se oceňují podle jejich vlastního kapitálu, neboť jejich čisté jmění se podle konvence rovná nule. U ostatních jednotek je třeba použít nejvhodnější metodu ocenění z metod používaných pro nekótované akcie.
- 7.78 Korporace, které vydávají akcie nebo podílové listy, mohou mít kromě toho jiné účasti.
- 7.79 Akcie nebo podílové listy investičních fondů (AF.52) se oceňují tržní cenou, jsou-li kótovány. U nekótovaných může být tržní cena odhadnuta podle postupu popsaného pro nekótované akcie. Jestliže je fondy mohou samy vykupovat, jsou oceňovány jejich výkupní hodnotou.

Pojistné, penzijní a standardizované záruční programy (AF.6)

- 7.80 Částky zaznamenané v technických rezervách neživotního pojištění (AF.61) pokrývají zaplacené, ale nespotřebované pojistné plus částky vyčleněné pro vyřízení nevyrovnaných nároků. Nevyrovnané nároky představují současnou hodnotu částky, u které se očekává, že bude vyplacena na vyrovnání nároků, včetně sporných nároků, a rezervu na uhrazení nároků z pojistných událostí, k nimž došlo, ale nebyly ještě nahlášený.
- 7.81 Částky zaznamenané v položce životní pojištění a nároky na anuitu (AF.62) představují rezervy potřebné k uhrazení všech předpokládaných budoucích nároků.
- 7.82 Částky zaznamenané v položce penzijní nároky (AF.63) závisí na typu penzijního programu.
- 7.83 U dávkově definovaného penzijního programu je úroveň penzijních dávek slíbených zaměstnancům jako účastníkům programu stanovena podle předem dohodnutého vzorce. Závazek dávkově definovaného penzijního programu se rovná současné hodnotě slíbených dávek.
- 7.84 U příspěvkově definovaného programu závisí vyplácené dávky na vývoji hodnoty aktiv pořízených penzijním programem. Závazek příspěvkově definovaného programu má běžnou tržní hodnotu aktiv fondu. Čisté jmění penzijního fondu se vždy rovná nule.

7.85 Hodnota zaznamenaná v položce rezerv na uplatnění standardizovaných záruk (AF.66) je očekávaná úroveň nároků minus hodnota všech očekávaných náhrad.

Finanční deriváty a zaměstnanecké opce na akcie (AF.7)

7.86 Finanční deriváty (AF.71) by se měly v rozvaze uvádět ve své tržní hodnotě. Nejsou-li k dispozici údaje o tržní ceně, například u opcí přes přepážku, měly by se ocenit částkou požadovanou při vykoupení nebo cenou, která vyplývá ze smlouvy, nebo splatnou prémiovou částkou.

7.87 U opcí se předpokládá, že upisovatel opce vytvořil protipoložku v závazcích představující náklady na nákup práv držitele opce.

7.88 Tržní hodnota opcí a forwardů se může přesunovat mezi kladnou (aktivum) a zápornou (závazek) pozicí v závislosti na pohybu cen u příslušných podkladových položek, a tak se mohou měnit na aktiva či závazky u upisovatele a držitele. Některé opce a forwardy fungují na základě plateb záloh, kde se vyrovnání zisků a ztrát provádí denně. V těchto případech bude rozvahová hodnota rovna nule.

7.89 Zaměstnanecké opce na akcie (AF.72) se oceňují s odkazem na poctivou hodnotu poskytnutých účastí. Poctivá hodnota se měří k datu poskytnutí, s použitím tržní hodnoty ekvivalentních obchodovaných opcí nebo, není-li k dispozici, s použitím modelu stanovení cen opcí.

Ostatní pohledávky/závazky (AF.8)

7.90 Obchodní úvěry a zálohy (AF.81) a pohledávky a závazky jiné než obchodní úvěry a zálohy (AF.89) vzniklé z důvodu časového nesouladu mezi rozdělovacími transakcemi, jako jsou daně, sociální příspěvky, dividendy, renty, mzdy a platy, a finanční transakce, se oceňují u věřitelů i dlužníků nominální hodnotou. Ze všech částek daní a sociálních příspěvků splatných v rámci položky AF.89 by měly být vyloučeny částky, které nebudou pravděpodobně inkasovány, neboť představují závazek vládních institucí, který nemá žádnou hodnotu.

Finanční rozvahy

7.91 Finanční rozvaha zobrazuje na své levé straně finanční aktiva a na své pravé straně závazky. Vyrovnávací položkou této finanční rozvahy jsou čistým finančním jměním (BF.90).

7.92 Finanční rozvaha sektoru nebo subsektoru může být konsolidovaná nebo nekonsolidovaná. Nekonsolidovaná finanční rozvaha zobrazuje všechna finanční aktiva a závazky institucionálních jednotek zahrnutých do příslušného sektoru nebo subsektoru, včetně těch, kde je odpovídající aktivum nebo závazek v rámci daného sektoru nebo subsektoru. V konsolidované finanční rozvaze jsou vyloučena ta finanční aktiva a závazky, které mají protipoložky ve stejném sektoru nebo subsektoru. Finanční rozvaha nerezidentů je konsolidovaná podle definice. Účetní zápisy v systému ESA zpravidla nejsou konsolidované. Finanční rozvaha rezidentského sektoru nebo subsektoru se proto předkládá v nekonsolidované podobě.

- 7.93 Finanční rozvaha podle dlužníků a věřitelů (která dává odpověď na otázku „od koho komu“) představuje rozšíření finanční rozvahy, zobrazující navíc členění finančních aktiv podle sektorů dlužníků a členění závazků podle věřitelských sektorů. Poskytuje tak informace o dlužnicko-věřitelských vztazích a je v souladu s finančním účtem podle dlužníků a věřitelů.

Poznámkové položky

- 7.94 V rozvaze jsou uvedeny tři podpůrné poznámové (memo) položky, které u některých sektorů umožňují podrobnější analýzu:
- (a) předměty dlouhodobé spotřeby (AN.m);
 - (b) přímé zahraniční investice (AF.m1);
 - (c) ohrožené půjčky (AF.m2).

Předměty dlouhodobé spotřeby (AN.m)

- 7.95 *Definice:* Předměty dlouhodobé spotřeby jsou výrobky, které domácnosti používají opakovaně ke konečné spotřebě po dobu delší než jeden rok. V rozvaze se uvádějí jako poznámková položka. Nejsou obsaženy v hlavní rozvaze, neboť se zaznamenávají jako užití na účtu užití důchodů sektoru domácností, a to jako spotřebované v daném účetním období, a nikoli jako postupně spotřebovávané.
- 7.96 Předměty dlouhodobé spotřeby ve vlastnictví domácností jako konečných spotřebitelů – dopravní prostředky a zařízení (AN1131) a ostatní stroje a zařízení (AN1139) – se oceňují v tržních cenách v poznámkové položce, a to očištěné o akumulované srážky odpovídající spotřebě fixního kapitálu. Úplný seznam podskupin a položek předmětů dlouhodobé spotřeby je uveden v kapitole 23.
- 7.97 Předměty dlouhodobé spotřeby, například vozidla, jsou zařazeny buď do fixních aktiv, nebo do předmětů dlouhodobé spotřeby v závislosti na zařazení vlastníka do určitého sektoru a na účelu, k němuž jsou používány. Například vozidlo může být částečně používáno kvazikorporací pro účely výroby a částečně domácností pro konečnou spotřebu. Hodnoty zobrazené v rozvaze za sektor nefinančních podniků (S.11) by měly odrážet míru využívání, kterou lze přiřadit dané kvazikorporaci. Podobný příklad lze najít u subsektoru zaměstnavatelů (včetně osob samostatně výdělečně činných) (S.141+S.142). Míra využívání přiřazená sektoru domácností (S.14) jako konečným spotřebitelům by měla být zachycena v poznámkové položce, očištěná o akumulované srážky odpovídající spotřebě fixního kapitálu.

Přímé zahraniční investice (AF.m1)

- 7.98 Finanční aktiva a závazky, které tvoří přímou investici, se zaznamenávají podle povahy investic v kategorii půjček (AF.4), účastí a akcií nebo podílových listů investičních fondů (AF.5) nebo ostatních pohledávek a závazků (AF.8). Částky přímých zahraničních investic zahrnované do každé z těchto kategorií se zaznamenávají jako samostatná poznámková položka.

Ohrožené půjčky (AF.m2)

- 7.99 Půjčky se v rozvaze zaznamenávají v nominální hodnotě.
- 7.100 Některé půjčky, které nebyly včetně úroků po určitou dobu spláceny, jsou zahrnuty do poznámkové položky do rozvahy věřitele. Tyto půjčky se nazývají ohrožené půjčky.
- 7.101 *Definice:* Půjčka se označuje za ohroženou (non-performing loan), pokud (a) platby úroku nebo jistiny jsou v prodlení 90 nebo více dní po datu splatnosti; (b) úrok splatný 90 nebo více dní byl kapitalizován, refinancován nebo odložen na základě dohody (c) platby nebyly provedeny po dobu kratší než 90 dní od data splatnosti, ale existuje jiný pádný důvod (například ohlášení úpadku ze strany dlužníka) k pochybám, že platby budou provedeny v plné výši.
- 7.102 Tuto definici ohrožené půjčky je třeba vykládat s ohledem na konvence jednotlivých států týkající se výkladu toho, kdy je půjčka považována za ohroženou. Poté, co je nějaká půjčka klasifikována jako ohrožená, měla by tato půjčka (nebo všechny půjčky, které ji nahrazují) zůstat takto označena, dokud nejsou přijaty platby nebo není odepsána jistina u této půjčky nebo následných půjček, které původní půjčku nahrazují.
- 7.103 Pro ohrožené půjčky jsou potřeba dvě poznámkové položky:
- (a) nominální hodnota těchto půjček, jak je zaznamenána v hlavní rozvaze, a
 - (b) tržní ekvivalentní hodnota těchto půjček.
- 7.104 Nejblíže tržní ekvivalentní hodnotě je přiměřená hodnota, tj. „hodnota, která se blíží hodnotě, která by byla dosažena na základě tržní transakce mezi dvěma stranami“. Přiměřenou hodnotu lze stanovit na základě transakcí s podobnými nástroji nebo s použitím diskontované současné hodnoty peněžních toků, kterou lze zjistit z rozvahy věřitele. Nejsou-li údaje o přiměřené hodnotě k dispozici, bude třeba použít druhý nejlepší postup a vykázat nominální hodnotu minus předpokládané ztráty z půjček.

Zachycení ohrožených půjček

- 7.105 Ohrožené půjčky sektoru vládních a finančních institucí musí být zaznamenány jako doplňkové položky spolu s ostatními sektory, kde jsou zaznamenány významné částky. Do doplňkových položek se také zachycují významné půjčky poskytnuté nerezidentům nebo od nerezidentů.
- 7.106 Níže uvedená tabulka popisuje pozice a toky, které jsou zaznamenávány u ohrožených půjček pro získání lepší představy o stavech, transakcích, přetřídění a odpisech.
- 7.107 Příklad uvádí nesplacenou částku půjček v nominální hodnotě 1000 v době t-1, z nichž 500 je spláceno a 500 nespláceno. Větší část ohrožených půjček, tj. 400, je kryta rezervami na ztráty z půjček, zatímco částka ve výši 100 kryta není. Druhá část tabulky uvádí podrobné doplňující informace o tržní ekvivalentní hodnotě ohrožených půjček, vycházející z rozdílu mezi nominální hodnotou a rezervami na ztráty z půjček. V době t-1 se předpokládá ve výši 375. V průběhu období t-1 až t jsou půjčky přetříděny ze splácených nebo dosud nekrytých na ohrožené a naopak, nebo odepsány. Toky jsou vykázány v odpovídajících sloupcích tabulky. U rezerv na ztráty z půjček jsou uvedeny také nominální hodnoty a tržní ekvivalentní hodnoty.

- 7.108 Rezervy na ztráty z půjček musí být hodnoceny v rámci účetních standardů, právního statusu a daňových pravidel platných pro jednotky, což může vést k poněkud nesourodým výsledkům z hlediska výše a doby trvání rezerv na ztráty z půjček. To ztěžuje zaznamenávání ohrožených půjček v hlavních účtech a vede k jejich zaznamenávání v poznámkových položkách. Namísto toho je vhodnější kromě nominální hodnoty splácených a ohrožených půjček uvádět jako poznámkové položky tržní ekvivalentní hodnoty.

Příloha 7.1 POPIS JEDNOTLIVÝCH KATEGORIÍ AKTIV

Klasifikace aktiv	Popis
Nefinanční aktiva (AN)	Nefinanční položky, na které jsou institucionálními jednotkami individuálně nebo kolektivně uplatňována vlastnická práva a ze kterých může být jejich vlastníky odvozován ekonomický prospěch z jejich držby, z jejich používání nebo přenechání jiným, aby je používali po určité období, se skládají z fixních aktiv, zásob, cenností, výtvorů společností a produktů duševního vlastnictví.
Vyrobená nefinanční aktiva (AN.1)	Nefinanční aktiva, která jsou výsledkem výrobních procesů. Vyrobená nefinanční aktiva se skládají z fixních aktiv, zásob a cenností, jak je definováno dále.
Fixní aktiva (AN.11)	Vyrobená nefinanční aktiva, která jsou používána opakovaně nebo nepřetržitě ve výrobních procesech po dobu delší než jeden rok. Fixní aktiva se skládají z obydlí, ostatních budov a staveb, strojů a zařízení, zbraňových systémů, pěstovaných biologických zdrojů a produktů duševního vlastnictví, jak je definováno dále.
Obydlí (AN.111)	Stavby, které jsou úplně nebo prvotně používány jako sídla osob, včetně připojených staveb, jako jsou garáže, a veškerý stálý inventář obvykle instalovaný v sídlech. Zahrnují se sem také hausboty, pramy, mobilní příbytky a karavany, používané jako základní sídla domácností, jakož i významné veřejné budovy (viz AN.1121) určené prvotně jako obydlí. Také se sem zahrnují náklady na vyklizení staveniště a na jeho úpravu. Příklady zahrnují budovy pro bydlení, jako jsou budovy s jedním nebo se dvěma byty a jiné budovy určené trvale k obývání. Nedokončená obydlí se zahrnují v rozsahu, o kterém se předpokládá, že jej konečný majitel převezme do vlastnictví buď proto, že výstavba je ve vlastní režii, nebo je to prokázáno existencí kupní nebo prodejní smlouvy. Obydlí získaná pro armádní personál se zahrnují, protože jsou používána stejně jako obydlí získaná civilními jednotkami pro poskytování služeb bydlení. Hodnota obydlí je očištěna o hodnotu zastavěné plochy, která je zahrnuta do položky půdy (AN.211), je-li samostatně zaříděna.
Ostatní budovy a stavby (AN.112)	Ostatní budovy a stavby se skládají z budov jiných než obydlí, ostatních staveb a zlepšení půdy, jak je definováno dále. Nedokončené budovy a stavby se zahrnují, pokud jsou určeny pro vlastní použití nebo pokud je na základě smlouvy o prodeji nebo o koupi znám konečný uživatel. Zahrnují se také budovy a stavby pořízené pro vojenské účely. Hodnota ostatních budov a staveb je očištěna o hodnotu zastavěné plochy, která je zahrnuta do položky půdy (AN.211), je-li samostatně zaříděna.
Budovy jiné než obydlí (AN.1121)	Budovy jiné než obydlí, včetně inventáře, vybavení a zařízení, která jsou nedílnou součástí spojených staveb, a náklady na vyklizení staveniště a na jeho přípravu. Zahrnují se sem také významné veřejné budovy (viz AN.1122) určené prvotně jako nebytové budovy. Významné veřejné budovy mají zvláštní historický, národní, regionální, místní, náboženský nebo symbolický význam. Jsou označovány za veřejné, protože jsou přístupné široké veřejnosti a nikoli proto, že jsou ve vlastnictví veřejného sektoru. Návštěvníci zde často platí vstupné. Spotřeba fixního kapitálu na nové budovy nebo na větší rekonstrukce stávajících budov by měla být vypočítána na základě předpokladu příslušné dlouhé životnosti. Další příklady budov jiných než obydlí zahrnují skladiště a průmyslové budovy, obchodní budovy, budovy pro veřejnou zábavu, hotely, restaurace, budovy pro vzdělávání a pro léčení atd.

Klasifikace aktiv	Popis
Ostatní stavby (AN.1122)	<p>Stavby jiné než obytné budovy, včetně nákladů na ulice, kanalizaci, na vyklizení staveniště a na jeho přípravu. Také se sem zahrnují významné veřejné budovy, které nelze zařadit do obydlí a budov jiných než obydlí, a dále šachty, tunely a jiné stavby spojené s těžbou nerostných a energetických rezerv a přehrady, hráze a protipovodňové stěny atd. určené ke zlepšení přilehlé půdy, která není jejich součástí.</p> <p>Patří sem například dálnice, ulice, silnice, železnice a letištní dráhy; mosty, mimoúrovňové dálnice, tunely a podjezdy; průplavy, přístavy, přehrady a jiná vodní díla; potrubí na dlouhé vzdálenosti, spojová a energetická vedení; potrubí a kabely pro místní potřeby, pomocná pracoviště; stavby pro těžbu a zpracování; a stavby pro sport a rekreaci.</p>
Zlepšení půdy (AN.1123)	<p>Hodnota opatření vedoucích k významnému zlepšení půdy z hlediska její kvantity, kvality nebo produktivity nebo k prevenci jejího znehodnocení.</p> <p>Patří sem také náklady na vlastnické převody půdy, které je třeba ještě odepsat.</p> <p>Příklady zahrnují zvýšení hodnoty daného aktiva na základě čištění půdy, formování krajiny, hloubení studní a vrtů pro zavlažování.</p>
Stroje a zařízení (AN.113)	<p>Dopravní prostředky a zařízení, prostředky informační a komunikační technologie (ICT) a ostatní stroje a zařízení, jak jsou definovány níže, jiné než ty, které jsou pořízovány domácnostmi pro konečnou spotřebu.</p> <p>Lze vyloučit nástroje, které jsou poměrně levné a nakupované v poměrně stálé míře, jako např. ruční nástroje. Dále sem nepatří stroje a zařízení, které jsou nedílnou součástí budov a které jsou zahrnovány do obydlí a nebytových budov.</p> <p>Nedokončené stroje a zařízení se nezahrnují, pokud nejsou vyráběny pro vlastní potřebu, protože se uvažuje, že konečný uživatel převezme vlastnictví až po dodávce majetku. Stroje a zařízení jiné než zbraňové systémy pořízené pro vojenské účely se sem zahrnují.</p> <p>Stroje a zařízení, například vozidla, nábytek, vybavení kuchyní, počítače, komunikační technologie atd., pořízené domácnostmi pro konečnou spotřebu se nepovažují za aktiva, ale zahrnují se do poznámkové položky předmětů dlouhodobé spotřeby v rozvahové tabulce za domácnosti. Hausbóty, prámy, mobilní přibytky a karavany, používané domácnostmi jako základní sídla, se zahrnují do obydlí.</p>
Dopravní prostředky a zařízení (AN.1131)	<p>Prostředky pro pohyb osob a předmětů. Patří sem výrobky jiné než součástky zahrnuté podle klasifikace výrobků podle činností 2008 (CPA 2008) do oddílu 29: motorová vozidla (kromě motocyklů), návěsy a přívěsy, a do oddílu 30: ostatní dopravní prostředky a zařízení.</p>
Prostředky informační a komunikační technologie (ICT) (AN.1132)	<p>Prostředky informační a komunikační technologie (ICT): přístroje využívající elektronické ovládání a elektronické součásti těchto přístrojů. Příklady těchto výrobků jsou v CPA 2008 zahrnuty ve skupině 261: elektronické součástky a desky, a ve skupině 262: počítače a periferní zařízení.</p>
Ostatní stroje a zařízení (AN.1139)	<p>Stroje a zařízení jinde neuvedené. Patří sem výrobky jiné než součásti, montáže, služby oprav a údržby zahrnuté v CPA 2008 v oddíle 26: počítače a elektronické a optické přístroje a zařízení (kromě skupin 261 a 262), v oddíle 27: elektrická zařízení, v oddíle 28: stroje a zařízení j. n., v oddíle 31: nábytek, a v oddíle 32: ostatní výrobky zpracovatelského průmyslu.</p>
Zbraňové systémy (AN.114)	<p>Vozidla a jiná zařízení, například válečné lodě, ponorky, vojenská letadla, tanky, nosiče střel a odpalovací zařízení atd. Většina jednorázového zbrojního materiálu, který dodávají, je zaznamenána jako vojenské zásoby (viz AN.124), ale některé položky, například balistické střely s vysoce destruktivními účinky, které se považují za prostředky pro průběžné zastrahování agresorů, jsou klasifikovány jako fixní aktiva.</p>
Pěstované biologické zdroje (AN.115)	<p>Dobytěk pro chov, pro výrobu mléka a tažný dobytek atd. a vinice, ovocné sady a jiné sady poskytující opakované produkty, které jsou pod přímou kontrolou, odpovědností a řízením institucionálních jednotek, jak je definováno dále.</p> <p>Ještě nerodící pěstovaná aktiva se nezahrnují, pokud nejsou určena pro vlastní použití.</p>

Klasifikace aktiv	Popis
Živočišné zdroje poskytující opakované produkty (AN.1151)	Dobytěk, jehož přirozený růst a obnova jsou pod přímou kontrolou, odpovědností a řízením institucionálních jednotek. Zahrnuje chovná zvířata (včetně ryb a drůbeže), dojnice, tažná zvířata, ovce a jiná zvířata používaná pro výrobu vlny a zvířata používaná pro dopravu, dostihy nebo zábavu.
Stromy, plodiny a rostlinné zdroje poskytující opakované produkty (AN.1152)	Stromy (včetně révy a zákrsků) pěstované pro plody, které poskytují rok co rok, včetně těch, které se pěstují kvůli ovoci a ořechům, šťávě a pryskyřici a kvůli výrobkům z kůry a listů, jejichž přirozený růst a obnova jsou pod přímou kontrolou, odpovědností a řízením institucionálních jednotek.
Produkty duševního vlastnictví (AN.117)	Fixní aktiva, která se skládají z výsledků výzkumu a vývoje, geologického průzkumu a vyhodnocování nerostných ložisek, počítačového programového vybavení (softwaru) a databází, původních kulturních a uměleckých děl a ostatních produktů duševního vlastnictví, jak je definováno v následujícím textu, která mají být používána po dobu delší než jeden rok.
Výzkum a vývoj (AN.1171)	Sem patří hodnota výdajů na systematicky prováděnou tvůrčí práci zaměřenou na zvýšení objemu poznatků, včetně poznatků o člověku, kultuře a společnosti, a na použití těchto poznatků při navrhování nových aplikací. Uvedená hodnota je stanovena z hlediska ekonomického přínosu očekávaného v budoucnu. Nelze-li hodnotu přiměřeně odhadnout, oceňuje se podle konvence jako úhrn nákladů, včetně nákladů na neúspěšný výzkum a vývoj. Výzkum a vývoj, který nepřinese prospěch pro vlastníka, není zaříděn jako aktivum a namísto toho je zaznamenán jako mezispotřeba.
Geologický průzkum a vyhodnocování nerostných ložisek (AN.1172)	Hodnota výdajů na hledání ložisek ropy, zemního plynu a neropných ložisek a jejich následné vyhodnocení. Tyto výdaje zahrnují náklady na povolení a pořízení, na úřední ocenění a na skutečné zkušební vrty a vývrty, jakož i náklady na letecké snímky a jiná zjišťování, na dopravu atd., které se vynakládají, aby bylo možno provádět zkoušky.
Počítačové programové vybavení (software) (AN.11731)	Počítačové programy, programové popisy a podpůrný materiál jak pro systémový, tak pro uživatelský software. Zahrnují původní vývoj softwaru a jeho následné další verze i pořízování kopií, které jsou uvedené jako aktiva pod AN.11731.
Databáze (AN.11732)	Soubory dat organizované tak, aby umožňovaly nákladově efektivní přístup k datům a jejich používání. U databází vytvořených výhradně pro vlastní použití se ocenění odhaduje na základě nákladů, které by neměly obsahovat náklady na systém řízení báze dat a jejich pořízení.
Zábavní, literární a umělecké originály (AN.1174)	Původní filmy, zvukové nahrávky, rukopisy, pásky, modely atd., na kterých jsou zaznamenána nebo jinak zachycena dramatická představení, rozhlasové a televizní programy, hudební díla, sportovní události, literární a umělecké výtvořky atd. Zahrnují se i díla vytvořená ve vlastní režii. V některých případech, např. u filmů, může existovat více originálů.
Ostatní produkty duševního vlastnictví (AN.1179)	Nové informace, specializované znalosti atd., jinde neuvedené, jejichž užití ve výrobě se omezuje na jednotky, které si k nim zřídily vlastnická práva, nebo na jiné jednotky, kterým vlastníci poskytli licenci.
Zásoby (AN.12)	Vyrobená aktiva, která se skládají z výrobků a služeb, které začaly existovat v běžném období nebo v období dřívějším a jsou pořízeny pro prodej, užití ve výrobě nebo pro jiné užití v pozdější době. Skládají se z materiálu, nedokončené produkce, hotových produktů a obchodního zboží, jak je definováno dále. Zahrnují se všechny zásoby v držení vládních institucí, kromě jiného včetně zásob strategických surovin, obilí a jiných komodit zvláštního významu pro zemi.
Materiál (AN.121)	Výrobky, které jejich vlastníci zamýšlejí použít pro mezispotřebu při vlastní výrobě, nikoli k dalšímu prodeji.

Klasifikace aktiv	Popis
Nedokončená produkce (AN.122)	Výrobky a služby, které jsou částečně dokončeny, ale obvykle se nepředávají jiným jednotkám bez dalšího zpracování nebo nejsou zralé a jejich výrobní proces bude pokračovat v následujícím období u téhož výrobce. Nezahrnují se sem částečně dokončené stavby, o kterých se předpokládá, že je jejich konečný vlastník převezme do vlastnictví buď proto, že jde o výrobu ve vlastní režii, nebo to je prokázáno existencí smlouvy o prodeji a nákupu. Kategorie AN.122 se skládá z nedokončených pěstitelských produktů a z ostatní nedokončené produkce, jak je definováno dále.
Nedokončené pěstitelské produkty (AN.1221)	Hospodářská zvířata chovaná pro produkty získávané pouze při porážce, včetně drůbeže a ryb chovaných komerčně, stromy a jiné rostliny poskytující pouze jednorázově produkty při porážení a nedospělá chovaná a pěstovaná aktiva poskytující opakované produkty.
Ostatní nedokončená produkce (AN.1222)	Produkty jiné než chovaná a pěstovaná aktiva a služby, které jsou částečně zpracovány, vyráběny nebo smontovány výrobcem, ale které nejsou obvykle prodávány, dopravovány nebo nevstupují do oběhu bez dalšího zpracování.
Hotové produkty (AN.123)	Produkty, které jsou výrobcem připraveny pro prodej nebo pro odeslání.
Vojenské zásoby (AN.124)	Munice, střely, rakety, bomby a další jednorázové položky vojenských zásob používané ve zbraních nebo zbraňových systémech. Nepatří sem některé typy střel s vysoce destruktivními účinky (viz AN.114).
Obchodní zboží (AN.125)	Výrobky pořízené podniky typu velkoobchodníků a maloobchodníků za účelem jejich dalšího prodeje bez dalšího zpracování (tzn. netransformované jinak než do podoby, ve které jsou zajímavé pro zákazníka).
Cennosti (AN.13)	Vyrobená aktiva, která nejsou užita prvotně pro výrobu nebo pro spotřebu, u nichž se očekává, že jejich cena poroste nebo alespoň nebude klesat jejich reálná hodnota, která se v průběhu času za normálních podmínek neznehodnocují a která jsou pořízována a držena prvotně jako zásoby hodnoty. Cennosti se skládají z drahých kovů a drahokamů, starožitností a jiných uměleckých předmětů a ostatních cenností, jak je definováno dále.
Drahé kovy a drahokamy (AN.131)	Drahé kovy a drahokamy, které nejsou v držení podniků pro užití jako vstupy do výrobních procesů.
Starožitnosti a jiné umělecké předměty (AN.132)	Obrazy, sochy atd. uznané za umělecká díla a starožitnosti.
Ostatní cennosti (AN.133)	Cennosti jinde neuvedené, jako jsou sbírky a klenoty významné hodnoty vyhotovené z drahých kamenů a kovů.
Nevyráběná nefinanční aktiva (AN.2)	Nefinanční aktiva, která začínají existovat jinak než prostřednictvím výrobního procesu. Nevyráběná aktiva se skládají z přírodních zdrojů, smluv, pronájmů a licencí a goodwillu a marketingových aktiv, jak je definováno dále.
Přírodní zdroje (AN.21)	Nevyráběná aktiva, která se vyskytují v přírodě a na něž lze uplatnit nebo převést vlastnictví. Přírodní aktiva, k nimž vlastnická práva nebyla nebo nemohou být uplatněna, jako je otevřené moře nebo ovzduší, se sem nezahrnují. Nevyráběná aktiva se skládají z půdy, nerostných a energetických rezerv, nepěstovaných biologických zdrojů, vodních zdrojů a ostatních přírodních zdrojů, jak je definováno dále.

Klasifikace aktiv	Popis
Půda (AN.211)	Pozemek zahrnující půdní povrch a jakékoliv přidružené vodní plochy, na něž jsou uplatněna vlastnická práva. Nepatří sem žádné budovy a jiné stavby na pozemku situované nebo jím procházející, pěstované plodiny, stromy a zvířata; podzemní aktiva; nepěstované biologické zdroje a vodní zdroje pod pozemkem.
Nerostné a energetické rezervy (AN.212)	Prokázané zásoby nerostných ložisek umístěných na zemském povrchu nebo pod ním, které se dají ekonomicky využít při dané běžné technologii a při daných cenových relacích. Vlastnická práva k podzemním zdrojům jsou obvykle oddělitelná od vlastnických práv k pozemku samotnému. Kategorie AN.212 se skládá ze zásob uhlí, ropy a zemního plynu nebo jiných paliv, ze zásob kovových i nekovových nerostů.
Nepěstované biologické zdroje (AN.213)	Zvířata, stromy, plodiny a rostliny, které poskytují produkty jednorázově nebo opakovaně a na něž jsou uplatňována vlastnická práva, ale jejichž přirozený růst nebo obnova nejsou pod přímou kontrolou, odpovědností nebo řízením institucionálních jednotek. Jsou to například panenské lesy a loviště ryb na území dané země. Měly by sem patřit pouze zdroje, které jsou nebo je pravděpodobné, že brzy budou, využívány pro hospodářské účely.
Vodní zdroje (AN.214)	Vodonosné vrstvy a jiné zdroje hlubinné vody v rozsahu, kdy jejich vzácnost vede k uplatňování vlastnictví nebo užívání práv, k tržnímu ohodnocení a k jisté míře hospodářské kontroly.
Ostatní přírodní zdroje (AN.215)	Do této položky patří elektromagnetické vysílací a komunikační frekvence (AN.2151) a ostatní přírodní zdroje (AN.2159) jinde neuvedené.
Vysílací a komunikační frekvence (AN.2151)	Elektromagnetické vysílací a komunikační frekvence. Pronájem nebo licence na používání těchto frekvencí jsou zaříděny jinde (AN.222), pokud odpovídají definici aktiva.
Ostatní přírodní zdroje (AN.2159)	Ostatní přírodní zdroje jinde neuvedené.
Smlouvy, pronájmy a licence (AN.22)	Smluvní dohody o provádění činností v případě, že smlouva přináší držiteli ekonomický prospěch nad rámec výdajových poplatků a držitel může podle zákona v praxi tento prospěch realizovat. Aktivum zaznamenané v položce AN.22 představuje hodnotu potenciálního zisku z držby, který lze realizovat, kdy tržní cena za užívání aktiva nebo poskytování služby přesahuje cenu převládající ve smlouvě, pronájmu nebo licenci nebo cenu, které by bylo dosaženo v případě, že neexistuje smlouva, pronájem nebo licence. Smlouvy, pronájmy a licence se skládají z aktiv, které mohou vzniknout z obchodovatelných provozních pronájmů, povolenek na využívání přírodních zdrojů, povolení k provádění specifických činností a výhradních práv na budoucí výrobky a služby.
Obchodovatelný provozní pronájem (AN.221)	Majetková práva třetích stran týkající se nefinančních aktiv jiných než přírodní zdroje, kdy pronájem přináší ekonomický prospěch držiteli nad rámec splatných poplatků a držitel může podle zákona v praxi tento prospěch realizovat prostřednictvím jeho převodu. Aktivum zaznamenané v položce AN.221 je hodnota pro držitele při převodu práv k používání příslušného podkladového aktiva, tj. rozdíl mezi realizovatelnou cenou převodu a částkou splatnou vydavateli povolení. Například jde o případy, kdy má nájemce v nějaké budově pevně stanovené nájemné, ale tržní sazba nájemného je vyšší. Je-li nájemce schopen pokrýt cenový rozdíl tím, že poskytne podnájem, pak práva realizovat danou hodnotu představují aktivum obchodovatelného provozního pronájmu.

Klasifikace aktiv	Popis
Povolenky na využívání přírodních zdrojů (AN.222)	Licence, povolení a pronájmy týkající se využívání přírodních zdrojů po omezenou dobu, kdy není plně spotřebována ekonomická hodnota daného aktiva a kdy dohoda přináší ekonomický prospěch držiteli nad rámec splatných poplatků a držitel může podle zákona v praxi tento prospěch realizovat například prostřednictvím jeho převodu. Přírodní zdroj je nadále zaznamenáván v rozvaze vlastníka a samostatné aktivum, představující hodnotu pro držitele při převodu práv k využívání daného zdroje, je uznáno jako povolenka na využívání přírodních zdrojů. Zaznamenané aktivum je hodnota pro držitele při převodu práv k používání, tj. rozdíl mezi cenou převodu a částkou splatnou vydavateli povolení. Například jde o případy, kdy má nájemce půdy pevně stanovené pachtovné, ale tržní sazba pachtovného je vyšší. Je-li nájemce schopen pokrýt cenový rozdíl tím, že poskytne podnájem, pak práva realizovat danou hodnotu představují aktivum.
Povolení k provádění specifických činností (AN.223)	Převoditelná povolení, jiná než k využívání přírodních zdrojů nebo používání aktiva patřícího vydavateli povolení, která omezují počet jednotek zapojených do nějaké činnosti a umožňují držitelům téměř monopolní zisky. Zaznamenané aktivum je hodnota pro držitele při převodu práv k používání, tj. rozdíl mezi cenou převodu a částkou splatnou vydavateli povolení. Držitel povolení musí být schopen podle zákona v praxi převést práva v rámci povolení na třetí stranu.
Výhradní právo na budoucí výroby a služby (AN.224)	Převoditelná smluvní práva k výhradnímu používání výrobků nebo služeb. Jedna strana má smlouvu na nákup výrobků nebo služeb za pevně stanovenou cenu od druhé strany a je ze zákona v praxi schopna převést závazek této druhé strany na třetí stranu. Příklady zahrnují převoditelnou hodnotu fotbalisty v rámci smlouvy s fotbalovým klubem a převoditelnou hodnotu výhradních práv k publikování literárních děl a hudebních představení. Aktivum zaznamenané v položce AN.224 je hodnota pro držitele při převodu výhradních práv.
Čistý nákup goodwillu a marketingových aktiv (AN.23)	Rozdíl mezi hodnotou placenou za institucionální jednotku za předpokladu trvání činnosti a součtem jejích aktiv snížených o její závazky, jejichž všechny položky byly určeny a ohodnoceny odděleně. Hodnota goodwillu proto zahrnuje cokoli, co má dlouhodobý přínos a nebylo vykázáno samostatně jako aktivum, jakož i hodnotu skutečnosti, že skupina aktiv se používá vcelku a není prostým souborem oddělitelných aktiv. Kategorie AN.23 zahrnuje také určená marketingová aktiva, jako například obchodní značky, ochranné známky, loga a názvy domén, jsou-li prodána individuálně a odděleně od celé korporace.
Finanční aktiva a závazky (AF)	Finanční aktiva jsou hospodářská aktiva, která obsahují finanční pohledávky, účasti a ryzí zlato, které je součástí měnového zlata. Finanční aktiva jsou zásobou hodnoty představující prospěch pro ekonomického vlastníka vyplývající z držby daných aktiv po určitou dobu. Jsou prostředkem převodu hodnot z jednoho účetního období do druhého. Prospěch nebo vícenásobný prospěch se směňuje prostředky pro placení. Prostředky pro placení se skládají z měnového zlata, zvláštních práv čerpání, z oběživa a převoditelných vkladů. Finanční pohledávky, nazývané též finanční nástroje, jsou finanční aktiva, která mají protipoložky v odpovídajících závazcích. Závazky vzniknou tehdy, jsou-li dlužníci povinni provést platbu nebo řadu plateb ve prospěch věřitelů.
Měnové zlato a zvláštní práva čerpání (AF.1)	Finanční aktiva zahrnutá do této kategorie mají v systému ESA protipoložku v závazcích, s výjimkou ryzího zlata, které je součástí měnového zlata.
Měnové zlato (AF.11)	Zlato, k němuž mají vlastnické právo měnové orgány nebo jiné subjekty, jež jsou pod účinnou kontrolou měnových orgánů, a které je drženo jako rezervní aktivum. Zahrnuje ryzí zlato (včetně měnového zlata drženo na přidělených účtech vyhrazených pro zlato) a nepřidělené účty vyhrazené pro zlato u nerezidentů, které dávají právo nárokovat dodávku zlata.
Zvláštní práva čerpání (AF.12)	Mezinárodní rezervní aktiva vytvořená Mezinárodním měnovým fondem (MMF) a přidělená jeho členům na doplnění existujících rezervních aktiv.
Oběživo a vklady (AF.2)	Oběživo v oběhu a vklady v národní i cizí měně.

Klasifikace aktiv	Popis
Oběživo (AF.21)	Oběživo jsou bankovky a mince, které jsou vydány nebo schváleny měnovými orgány..
Převoditelné vklady (AF.22)	Vklady, které jsou směnitelné za oběživo na požádání v nominální hodnotě a které lze přímo použít pro platby šekem, směnkou, příkazem k platbě z žirového účtu, přímou debetní nebo kreditní operací nebo jiným prostředkem přímé platby, bez penalizace nebo restrikce.
Mezibankovní vklady (AF.221)	Převoditelné vklady mezi bankami.
Ostatní převoditelné vklady (AF.229)	Převoditelné vklady jiné než mezibankovní vklady.
Ostatní vklady (AF.29)	Ostatní vklady jsou vklady jiné než převoditelné vklady. Ostatní vklady nelze používat pro platby, leda v okamžiku splatnosti nebo po uplynutí dohodnuté výpovědní lhůty, a nejsou směnitelné za oběživo ani za převoditelné vklady bez významné restrikce nebo penalizace.
Dluhové cenné papíry (AF.3)	Převoditelné finanční nástroje sloužící jako důkaz dluhu. Převoditelnost se týká skutečnosti, že právní vlastnictví lze snadno převést od jednoho vlastníka k druhému na základě postoupení nebo rubopisu. Aby byl dluhový cenný papír převoditelný, musí být určen pro potenciální obchodování na organizované burze nebo přes přepážku, ačkoli prokázání skutečného obchodování se nepožaduje.
Krátkodobé dluhové cenné papíry (AF.31)	Dluhové cenné papíry, jejichž původní doba splatnosti je jeden rok nebo kratší, a dluhové cenné papíry splatné na požádání věřitele.
Dlouhodobé dluhové cenné papíry (AF.32)	Dluhové cenné papíry, jejichž původní doba splatnosti je delší než jeden rok nebo není uvedena.
Půjčky (AF.4)	Finanční aktiva vytvořená v případech, kdy věřitelé půjčí kapitál dlužníkům, buď přímo, nebo prostřednictvím zprostředkovatelů, která jsou buď doložena nepřevoditelnými dokumenty nebo nejsou doložena dokumenty.
Krátkodobé půjčky (AF.41)	Půjčky, jejichž původní doba splatnosti je jeden rok nebo kratší, a půjčky splatné na požádání věřitele.
Dlouhodobé půjčky (AF.42)	Půjčky, jejichž původní doba splatnosti je delší než jeden rok nebo není uvedena.
Účasti (AF.5)	Finanční aktiva, která představují vlastnická práva na korporace nebo kvazikorporace. Tato finanční aktiva obecně dávají držitelům právo na podíl ze zisků korporací nebo kvazikorporací a v případě likvidace na podíl z jejich čistých aktiv.
Akcie a ostatní účasti (AF.51)	Finanční aktiva, u nichž jsou uznány nároky na zůstatkovou hodnotu nějaké korporace nebo kvazikorporace po uspokojení pohledávek všech věřitelů.
Kótované akcie (AF.511)	Majetkové cenné papíry kótované na burze. Touto burzou může být uznaná burza nebo jakákoli jiná forma vedlejšího trhu. Kótované akcie se v anglickém jazyce označují jako „ <i>listed shares</i> “ i jako „ <i>quoted shares</i> “. Existence kótovaných cen akcií kótovaných na burze znamená, že běžné tržní ceny jsou obvykle snadno dostupné.
Nekótované akcie (AF.512)	Cenné papíry ve formě akcií a jiných účastí s cenami, které nejsou kótované na uznané burze nebo na jiných druzích vedlejšího trhu.
Ostatní účasti (AF.519)	Všechny formy účastí jiné než ty, které se zařídují do subkategorií AF.511 a AF.512.

Klasifikace aktiv	Popis
Účasti v investiční fondech (AF.52)	Akcie, pokud je použita struktura podniku, nebo podílové listy, pokud je použita struktura investiční společnosti. Vydávají je investiční fondy, které jsou podniky kolektivního investování, jejichž prostřednictvím investoři shromažďují finance pro investování do finančních nebo nefinančních aktiv.
Účasti ve fondech peněžního trhu (AF.521)	Akcie nebo podílové listy fondů peněžního trhu vydávají fondy peněžního trhu, což jsou investiční fondy, které investují pouze nebo hlavně do krátkodobých dluhových cenných papírů, jako jsou pokladniční poukázky, vkladové certifikáty a obchodní cenný papír, a také do dlouhodobých dluhových cenných papírů se zbytkovou krátkodobou splatností. Akcie nebo podílové listy fondů peněžního trhu mohou být převoditelné a často jsou považovány za blízké náhražky vkladů.
Účasti v investičních fondech jiných než fondy peněžního trhu (AF.522)	Akcie nebo podílové listy investičních fondů jiné než akcie nebo podílové listy fondů peněžního trhu představují nárok na část hodnoty nějakého investičního fondu jiného než fond peněžního trhu. Akcie nebo podílové listy investičních fondů jiné než akcie nebo podílové listy fondů peněžního trhu vydávají investiční fondy, které investují v rozsahu aktiv zahrnujícím dluhové cenné papíry, účasti, investice vázané na komoditu, nemovitosti, akcie v jiných investičních fondech a strukturovaná aktiva.
Pojistné, penzijní a standardizované záruční programy (AF.6)	Finanční aktiva držitelů pojistek nebo oprávněných osob a závazky pojistitelů, penzijních fondů nebo vystavitelů standardizovaných záruk.
Technické rezervy neživotního pojištění (AF.61)	Finanční aktiva představující nároky držitelů pojistek vůči pojišťovacím společnostem poskytujícím neživotní pojištění ve formě zaplaceného nespotřebovaného pojistného a vzniklých nároků.
Životní pojištění a nároky na anuitu (AF.62)	Finanční aktiva představující nároky držitelů pojistek a držitelů anuity na technické rezervy korporací poskytujících životní pojištění.
Penzijní nároky (AF.63)	Finanční aktiva, která mají stávající nebo budoucí důchodci u svých manažerů penzijního programu, tj. u svého zaměstnavatele (svých zaměstnavatelů), program zaměstnavatele (zaměstnavatelů) pro vyplacení penzí jako součást dohody o náhradě mezi zaměstnavatelem a zaměstnancem nebo pojistitelem poskytujícím životní (nebo neživotní) pojištění.
Nároky penzijních fondů na penzijní správce (AF.64)	Finanční aktiva představující nároky penzijních fondů vůči jejich manažerovi penzijního programu v souvislosti s jakýmkoli deficitem a finanční aktiva představující nároky manažera penzijního programu vůči penzijním fondům v souvislosti s jakýmkoli přebytkem, např. v případě, že důchod z investic přesáhne nárůst nároků a rozdíl je splatný manažerovi penzijního programu.
Nároky na dávky jiné než penzijní (AF.65)	Přebytek čistých příspěvků nad pojistným plněním jako zvýšení závazku pojistného programu vůči oprávněným osobám.
Rezervy na uplatnění standardizovaných záruk (AF.66)	Finanční aktiva, která mají držitelé standardizovaných záruk u společností poskytujících standardizované záruky.
Finanční deriváty a zaměstnanecké opce na akcie (AF.7)	Finanční aktiva vázaná na finanční aktivum, nefinanční aktivum nebo index, jejichž prostřednictvím lze obchodovat se specifickými finančními riziky na finančních trzích na svůj účet.

Klasifikace aktiv	Popis
Finanční deriváty (AF.71)	<p>Finanční aktiva jako například opce, forwardy a úvěrové deriváty. Obchodovatelné opce (AF.71) a opce přes přepážku (OTC opce) jsou smlouvy, které dávají svým držitelům právo, nikoli povinnost, nakoupit (v případě kupní opce) od vydavatele opce (upisovatele opce) nebo prodat (v případě prodejní opce) vydavateli opce (upisovateli opce) finanční nebo nefinanční aktivum (podkladový nástroj) za předem stanovenou cenu (realizační cenu) během daného časového rozmezí (americká opce) nebo ke stanovenému datu (evropská opce). Na základě těchto základních strategií bylo vyvinuto mnoho kombinovaných strategií, jako například medvědí strategie spekulující na pokles ceny podkladového aktiva (<i>bear call/put spreads</i>), býčí strategie spekulující na růst ceny podkladového aktiva (<i>bull call/put spreads</i>) nebo dvojitý prémiový opční obchod neboli steláž (<i>butterfly options spreads</i>). Z těchto typů opcí byly odvozeny exotické opce se složitými strukturami plateb.</p> <p>Forwardy (AF.712) jsou nepodmíněné finanční smlouvy, v jejichž rámci dvě protistrany souhlasí s výměnou určeného množství příslušného podkladového aktiva (finančního nebo nefinančního) za dohodnutou smluvní cenu (realizační cenu) k určenému datu.</p> <p>Úvěrové deriváty mají formu smluv typu forwardu nebo opce, jejichž hlavním cílem je obchodovat s úvěrovým rizikem. Jsou určeny pro obchodování s rizikem nesplacení půjčky a záruky. Podobně jako ostatní finanční deriváty jsou často ošetřeny v rámci standardních vzorových právních smluv a zahrnují záruku a postupy pro stanovení záloh, umožňující provést tržní ocenění. K převodu úvěrových rizik dochází mezi prodávajícím rizika (ten, kdo přebírá záruku) a kupujícím rizika (ten, kdo prodává záruku) na základě vyplacení prémie. V případě neplacení úvěru zaplatí kupující rizika hotovost tomu, kdo riziko prodává.</p>
Zaměstnanecké opce na akcie (AF.72)	<p>Finanční aktiva ve formě smluv uzavřených k danému datu (datum poskytnutí akcií), podle nichž může zaměstnanec koupit daný počet akcií zaměstnavatele za stanovenou cenu (realizační cenu) buď ve stanovenou dobu (datum oprávnění), nebo během určité doby (doba výkonu) bezprostředně následující po datu oprávnění.</p>
Ostatní pohledávky/závazky (AF.8)	<p>Finanční aktiva, která se vytvářejí jako protějšek k finanční nebo nefinanční transakci v případech, kdy existuje časový nesoulad mezi danou transakcí a odpovídající platbou.</p>
Obchodní úvěry a zálohy (AF.81)	<p>Finanční aktiva vznikající z přímého rozšíření úvěru dodavateli výrobků a služeb zákazníkům a zálohových plateb za práci, která je rozpracována nebo má být provedena, a ve formě záloh zaplacených zákazníky za výrobky a služby, které ještě nebyly dodány.</p>
Ostatní pohledávky a závazky jiné než obchodní úvěry a zálohy (AF.89)	<p>Finanční aktiva vznikající z časového nesouladu mezi rozdělovacími transakcemi nebo finančními transakcemi na vedlejším trhu a odpovídající platbou.</p>
Poznámkové (memo) položky	<p>Systém ESA má tři poznámkové (memo) položky, aby byla vykázána ta aktiva, která nejsou v ústředním rámci odděleně identifikována a která mají význam pro podrobnější analýzy.</p>
Předměty dlouhodobé spotřeby (AN.m)	<p>Předměty dlouhodobé spotřeby pořízené domácnostmi pro konečnou spotřebu (tj. takové, které nejsou domácnostmi užity jako zásoba hodnoty nebo na výrobu v neregistrovaných podnicích vlastněných domácnostmi).</p>
Přímé zahraniční investice (AF.m1)	<p>Přímé zahraniční investice se týkají dlouhodobých vztahů odrážejících trvalý zájem rezidentské institucionální jednotky jednoho hospodářství („přímý investor“) na institucionální jednotce, která je rezidentem v jiném hospodářství. Cílem přímého investora je vykonávat významný stupeň vlivu na řízení jednotky, do níž investoval.</p>
Ohrožené půjčky (AF.m2)	<p>Půjčka je označena za ohroženou, pokud jsou platby úroku nebo jistiny v prodlení nejméně 90 dní po datu splatnosti nebo pokud platby úroku splatné 90 nebo více dní byly kapitalizovány, refinancovány nebo odloženy na základě dohody nebo pokud platby nebyly provedeny po dobu kratší než 90 dní od data splatnosti, ale existuje jiný pádný důvod (například ohlášení úpadku ze strany dlužníka) k pochybám, že platby budou provedeny v plné výši.</p>

Příloha 7.2 PŘEHLED ZÁPISŮ OD POČÁTEČNÍ ROZVAHY PO KONEČNOU ROZVAHU

Příloha 7.2 uvádí přehled zápisů od počáteční rozvahy po konečnou rozvahu s podrobnými údaji pro každou kategorii aktiv se zřetelem k různým způsobům změn rozvahové hodnoty na základě transakcí, ostatních změn objemu aktiv a zisků a ztrát z držby.

Klasifikace aktiv, závazků a čistého jmění	IV.1 Počáteční rozvaha	III.1 a III.2 Transakce	III.3.1 Ostatní změny objemu	III.3.2 Zisky a ztráty z držby		IV.3 Konečná rozvaha
				III.3.2.1 Neutrální zisky/ztráty z držby	III.3.2.2 Reálné zisky/ztráty z držby	
Nefinanční aktiva	AN.	P.5, NP	K.1, K.2, K.3, K.4, K.5, K.61, K.62.	K.71	K.72	AN.
Vyrobená nefinanční aktiva	AN.1	P.5	K.1, K.3, K.4, K.5, K.61, K.62	K.71	K.72	AN.1
Fixní aktiva ¹⁾	AN.11	P.51g, P.51c	K.1, K.3, K.4, K.5, K.61, K.62	K.71	K.72	AN.11
Obydlí	AN.111	P.51g, P.51c	K.1, K.3, K.4, K.5, K.61, K.62	K.71	K.72	AN.111
Ostatní budovy a stavby	AN.112	P.51g, P.51c	K.1, K.3, K.4, K.5, K.61, K.62	K.71	K.72	AN.112
Stroje a zařízení	AN.113	P.51g, P.51c	K.3, K.4, K.5, K.61, K.62	K.71	K.72	AN.113
Zbraňové systémy	AN.114	P.51g, P.51c	K.3, K.4, K.5, K.61, K.62	K.71	K.72	AN.114
Pěstované biologické zdroje	AN.115	P.51g, P.51c	K.1, K.3, K.4, K.5, K.61, K.62	K.71	K.72	AN.115
Produkty duševního vlastnictví	AN.117	P.51g, P.51c	K.3, K.4, K.5, K.61, K.62	K.71	K.72	AN.117
Zásoby podle druhu zásob	AN.12	P.52	K.3, K.4, K.5, K.61, K.62	K.71	K.72	AN.12
Cennosti	AN.13	P.53	K.1, K.3, K.4, K.5, K.61, K.62	K.71	K.72	AN.13
Nevyráběná nefinanční aktiva	AN.2	NP	K.1, K.21, K.22, K.3, K.4, K.5, K.61, K.62	K.71	K.72	AN.2
Přírodní zdroje	AN.21	NP.1	K.1, K.21, K.22, K.3, K.4, K.5, K.61, K.62	K.71	K.72	AN.21
Půda	AN.211	NP.1	K.1, K.22, K.3, K.4, K.5, K.61, K.62	K.71	K.72	AN.211
Nerostné a energetické rezervy	AN.212	NP.1	K.1, K.21, K.22, K.3, K.4, K.5, K.61, K.62	K.71	K.72	AN.212

Klasifikace aktiv, závazků a čistého jmění	IV.1 Počáteční rozvaha	III.1 a III.2 Transakce	III.3.1 Ostatní změny objemu	III.3.2 Zisky a ztráty z držby		IV.3 Konečná rozvaha
				III.3.2.1 Neutrální zisky/ztráty z držby	III.3.2.2 Reálné zisky/ztráty z držby	
Nepěstované biologické zdroje	AN.213	NP.1	K.1, K.21, K.22, K.3, K.4, K.5, K.61, K.62	K.71	K.72	AN.213
Vodní zdroje	AN.214	NP.1	K.1, K.21, K.22, K.3, K.4, K.5, K.61, K.62	K.71	K.72	AN.214
Ostatní přírodní zdroje	AN.215	NP.1	K.1, K.22, K.3, K.4, K.5, K.61, K.62	K.71	K.72	AN.215
Vysílací a komunikační frekvence	AN.2151	NP.1	K.1, K.22, K.3, K.4, K.5, K.61, K.62	K.71	K.72	AN.2151
Ostatní přírodní zdroje	AN.2159	NP.1	K.1, K.21, K.22, K.3, K.4, K.5, K.61, K.62	K.71	K.72	AN.2159
Smlouvy, pronájmy a licence	AN.22	NP.2	K.1, K.22, K.3, K.4, K.5, K.61, K.62	K.71	K.72	AN.22
Nákup minus tržby z prodeje goodwillu a marketingových aktiv	AN.23	NP.3	K.1, K.22, K.3, K.4, K.5, K.61, K.62	K.71	K.72	AN.23
Finanční aktiva/ závazky ²⁾	AF	F	K.3, K.4, K.5, K.61, K.62	K.71	K.72	AF.
Měnové zlato a zvláštní práva čerpání	AF.1	F.1	K.3, K.4, K.5, K.61, K.62	K.71	K.72	AF.1
Oběživo a vklady	AF.2	F.2	K.3, K.4, K.5, K.61, K.62	K.71	K.72	AF.2
Dluhové cenné papíry	AF.3	F.3	K.3, K.4, K.5, K.61, K.62	K.71	K.72	AF.3
Půjčky	AF.4	F.4	K.3, K.4, K.5, K.61, K.62	K.71	K.72	AF.4
Účasti	AF.5	F.5	K.3, K.4, K.5, K.61, K.62	K.71	K.72	AF.5
Pojistné, penzijní a standardizované záruční programy	AF.6	F.6	K.3, K.4, K.5, K.61, K.62	K.71	K.72	AF.6
Finanční deriváty a zaměstnanecké opce na akcie	AF.7	F.7	K.3, K.4, K.5, K.61, K.62	K.71	K.72	AF.7
Ostatní pohledávky/ závazky	AF.8	F.8	K.3, K.4, K.5, K.61, K.62	K.71	K.72	AF.8
Čisté jmění	B.90	B.101	B.102	B.1031	B.1032	B.90

1) Poznámková (memo) položka: AN.m: Předměty dlouhodobé spotřeby.

2) Poznámková (memo) položka: AF.m1: Přímé zahraniční investice; AF.m2: Ohrožené půjčky

Vyrovnávací položky	
B.10	Změny čistého jmění
B.101	Změny čistého jmění vlivem úspor a kapitálových transferů
B.102	Změny čistého jmění vlivem ostatních změn objemu aktiv
B.103	Změny čistého jmění vlivem nominálních zisků a ztrát z držby
B.1031	Změny čistého jmění vlivem neutrálních zisků a ztrát z držby
B.1032	Změny čistého jmění vlivem reálných zisků a ztrát z držby
B.90	Čisté jmění

Transakce s finančními aktivy a závazky	
F.	Transakce s finančními aktivy a závazky
F.1	Měnové zlato a zvláštní práva čerpání
F.2	Oběživo a vklady
F.3	Dluhové cenné papíry
F.4	Půjčky
F.5	Účasti a akcie nebo podílové listy investičních fondů
F.6	Pojistné, penzijní a standardizované záruční programy
F.7	Finanční deriváty a zaměstnanecké opce na akcie
F.8	Ostatní pohledávky/závazky

Transakce se zbožím a službami	
P.5	Tvorba hrubého kapitálu
P.51g	Tvorba hrubého fixního kapitálu
P.51c	Spotřeba fixního kapitálu (-)
P.511	Čisté pořízení fixních aktiv
P.5111	Pořízení nových fixních aktiv
P.5112	Pořízení použitých fixních aktiv
P.5113	Prodej a předání použitých fixních aktiv
P.512	Náklady na převod vlastnictví nevyroběných aktiv
P.52	Změny zásob
P.53	Čisté pořízení cenností

Ostatní položky akumulace	
NP	Čisté pořízení nevyroběných aktiv
NP.1	Čisté pořízení přírodních zdrojů
NP.2	Čisté pořízení smluv, pronájmů a licencí
NP.3	Čistý nákup goodwillu a marketingových aktiv
K.1	Ekonomický vznik aktiv
K.2	Ekonomický zánik nevyroběných aktiv
K.21	Vyčerpávání přírodních zdrojů

Ostatní položky akumulace	
K.22	Ostatní ekonomický zánik nevyráběných aktiv
K.3	Ztráty z katastrof
K.4	Konfiskace bez náhrady
K.5	Ostatní změny objemu j. n.
K.6	Změny v klasifikaci
K.61	Změny v sektorové klasifikaci a ve struktuře
K.62	Změny v klasifikaci aktiv a závazků
K.7	Nominální zisky a ztráty z držby
K.71	Neutrální zisky a ztráty z držby
K.72	Reálné zisky a ztráty z držby

Kapitola 8 POSLOUPNOST ÚČTŮ

Úvod

8.01 Tato kapitola obsahuje podrobné informace týkající se účtů a rozvah v rámci posloupnosti účtů systému národních účtů. Jsou zde uvedeny rovněž vzájemné vztahy mezi tuzemským hospodářstvím a nerezidenty ve stejné posloupnosti. Popsán je i účet výrobků a služeb, jenž odráží účetní identitu, z níž vychází dodávky a užití výrobků a služeb. V neposlední řadě je v této kapitole představena integrovaná soustava hospodářských účtů, v níž je každý sektor vykázán na stejném účtu s účetními zápisy v souhrnné podobě.

Posloupnost účtů

8.02 ESA zachycuje toky a stavy v uspořádané soustavě účtů, které popisují hospodářský koloběh od výroby a tvorby důchodů přes jejich rozdělení a přerozdělení až po jejich užití pro konečnou spotřebu. Nakonec ESA zachycuje užití toho, co zbylo, v podobě úspor. Tím je zohledněna akumulace aktiv, nefinančních i finančních.

8.03 Každý účet má dvě strany – zdroje a užití. Ty jsou uváděny do rovnováhy pomocí vyrovnávací položky, obvykle na straně užití. Tato vyrovnávací položka se přenáší na další účet jako první zápis na straně zdrojů.

Zachycení transakcí, strukturované podle logické analýzy hospodářského života, poskytuje souhrnné ukazatele požadované pro studium institucionálního sektoru nebo subsektoru nebo národního hospodářství jako celku. Účty jsou strukturovány tak, aby poskytovaly ty nejpodstatnější ekonomické informace, přičemž nejdůležitějším prvkem takové informace je u každého účtu vyrovnávací položka.

8.04 Účty jsou seskupeny do tří kategorií:

- (a) běžné účty se týkají výroby a s tím související tvorby, rozdělení a přerozdělení důchodů a jejich užití formou konečné spotřeby. Důchody nevyužité přímo pro konečnou spotřebu se objeví ve vyrovnávací položce úspor, která se přenáší na účty akumulace jako první zápis na straně zdrojů kapitálového účtu;
- (b) účty akumulace analyzují změny stavů aktiv a závazků jednotek a umožňují zachytit změny čistého jmění (rozdílu mezi aktivy a závazky);
- (c) rozvahy zobrazují celková aktiva a závazky k začátku a ke konci účetního období, spolu s čistým jměním. Toky za každou položku aktiv a závazků zachycené na účtech akumulace jsou pak znovu vidět na účtu změn v rozvaze.

8.05 Posloupnost účtů platí pro institucionální jednotky, institucionální sektory a subsektory i pro národní hospodářství celkem.

- 8.06 Vyrovnávací položky jsou vytvářeny jak v hrubém, tak i v čistém pojetí. V hrubém pojetí jsou tehdy, když se počítají před odpočtem spotřeby fixního kapitálu, a v čistém pojetí, když jsou spočteny po tomto odpočtu. Vyjádření v čistém pojetí má větší význam u vyrovnávacích položek důchodů, neboť spotřebu kapitálu je třeba chápat jako požadavek na disponibilní důchod, jenž musí být splněn, má-li být udržen stav kapitálu hospodářství.
- 8.07 Účty se zobrazují dvěma způsoby:
- (a) v podobě integrovaných hospodářských účtů, kdy jsou zobrazeny účty za všechny institucionální sektory, za národní hospodářství a nerezidenty v jediné tabulce;
 - (b) v podobě posloupnosti účtů, kdy jsou uváděny podrobnější informace. Tabulky znázorňující jednotlivé účty jsou v této kapitole uvedeny v části nazvané „Posloupnost účtů“.
- 8.08 Tabulka 8.1 uvádí přehled účtů, vyrovnávacích položek a hlavních souhrnných ukazatelů. Kód u hlavních souhrnných ukazatelů není v tabulce uveden. Ten je však stejný jako kód u vyrovnávacích položek, jen je k němu za číslem přidána hvězdička. Např. saldo prvotních důchodů má kód B.5g, přičemž odpovídající kód hlavního souhrnného ukazatele hrubý národní důchod je B.5*g.
- 8.09 Vyrovnávací položky jsou v tabulce uvedeny v hrubé podobě, což naznačuje písmeno „g“ použité v kódu. Každý takový kód má i svou čistou podobu, tzn. že byl od něj odečten odhad spotřeby kapitálu. Např. hrubá přidaná hodnota má kód B.1g, přičemž odpovídající kód v čistém vyjádření (čistá přidaná hodnota), kdy byla odečtena spotřeba kapitálu, je B.1n.

Tabulka 8.1 - Přehled účtů, vyrovnávacích položek a hlavních souhrnných ukazatelů

Účty		Vyrovnávací položky		Hlavní souhrnné ukazatele
Úplná posloupnost účtů institucionálních sektorů				
Běžné účty	I. Účet výroby	I. Účet výroby		B.1g Hrubá přidaná hodnota Hrubý domácí produkt (HDP)
II.	Účty rozdělení a užití důchodů	II.1 Účty prvotního rozdělení důchodů	II.1.1 Účet tvorby důchodů	B.2g Hrubý provozní přebytek B.3g Hrubý smíšený důchod
		II.1.2 Účet rozdělení prvotních důchodů	II.1.2.1 Účet podnikatelských důchodů II.1.2.2 Účet rozdělení ostatních prvotních důchodů	B.4g Hrubý podnikatelský důchod B.5g Saldo hrubých prvotních důchodů Hrubý národní důchod (HND)
	II.2 Účet druhotného rozdělení důchodů			B.6g Hrubý disponibilní důchod Hrubý národní disponibilní důchod
	II.3 Účet znovurozdělení naturálních důchodů			B.7g Hrubý upravený disponibilní důchod
	II.4 Účet užití důchodů	II.4.1 Účet užití disponibilního důchodu II.4.2 Účet užití upraveného disponibilního důchodu		B.8g Hrubé úspory Hrubé národní úspory
Účty akumulace	III.1 Účty akumulace	III.1 Kapitálový účet	III.1.1 Účet změn čistého jmění vlivem úspor a kapitálových transferů III.1.2 Účet pořízení nefinančních aktiv	B.101 Změny čistého jmění vlivem úspor a kapitálových transferů B.9 Čisté půjčky / čisté výpůjčky B.9 Čisté půjčky / čisté výpůjčky
	III.2 Finanční účet			B.102 Změny čistého jmění vlivem ostatních změn objemu aktiv
	III.3 Účet ostatních změn aktiv		III.3.1 Účet ostatních změn objemu aktiv	

Účty		Vyrovňovací položky	Hlavní souhrnné ukazatele
Úplná posloupnost účtů institucionálních sektorů			
III.3.2	Účty přecenění	B.103	Změny čistého jmění vlivem nominálních zisků a ztrát z držby
III.3.2.1	Účet neutrálních zisků/ztrát z držby	B.1031	Změny čistého jmění vlivem neutrálních zisků a ztrát z držby
III.3.2.2	Účet reálných zisků/ztrát z držby	B.1032	Změny čistého jmění vlivem reálných zisků a ztrát z držby
IV.1	Počáteční rozvaha	B.90	Čisté jmění Národní jmění
IV.2	Změny v rozvaze	B.10	Změny čistého jmění celkem Změny národního jmění
IV.3	Konečná rozvaha	B.90	Čisté jmění Národní jmění

Tabulka 8.1 - Přehled účtů, vyrovnávacích položek a hlavních souhrnných ukazatelů (pokračování)

Účty		Vyrovňovací položky	Hlavní souhrnné ukazatele
Účty transakcí			
0.	Účet výrobků a služeb		
Účet nerezidentů (účet vnějších transakcí)			
V.1	Účet výrobků a služeb nerezidentů	B.11	Saldo dovozu a vývozu Saldo dovozu a vývozu
V.11	Účet prvotních důchodů a běžných transferů nerezidentů	B.12	Saldo běžných transakcí nerezidentů s rezidenty Saldo běžných transakcí nerezidentů s rezidenty
V.111	Účty akumulace nerezidentů	B.101	Změny čistého jmění vlivem salda běžných transakcí nerezidentů s rezidenty a kapitálových transferů
V.111.1	Kapitálový účet nerezidentů	B.9	Čisté pořízení nefinančních aktiv Čisté půjčky / čisté výpůjčky

Účty		Vyrovnávací položky	Hlavní souhrnné ukazatele
	V. III.2 Finanční účet	B.9 Čisté půjčky / čisté výpůjčky	Čisté půjčky / čisté výpůjčky
	V. III.3 Účet ostatních změn aktiv	V. III.3.1 Změny čistého jmění vlivem ostatních změn objemu aktiv	
		V. III.3.2 Účty přecenění	Změny čistého jmění vlivem nominálních zisků/ztrát z držby
Účet aktiv			
V. IV a závazků nerezidentů	V. IV.1 Počáteční rozvaha	B.90 Čisté jmění	Čistá finanční pozice nerezidentů
	V. IV.2 Změny v rozvaze	B.10 Změny čistého jmění	
	V. IV.3 Konečná rozvaha	B.90 Čisté jmění	Čistá finanční pozice nerezidentů

Posloupnost účtů

Běžné účty

Účet výroby (I)

- 8.10 Účet výroby (I) ukazuje transakce, které se vztahují k výrobnímu procesu. Sestavuje se za institucionální sektory a za odvětví. Na straně zdrojů se zachycuje produkce a na straně užití mezispotřeba.
- 8.11 Účet výroby ukazuje jednu z nejdůležitějších vyrovnávacích položek systému – přidanou hodnotu, tzn. hodnotu, kterou vytvářejí všechny jednotky zapojené do výrobní činnosti – a rovněž velmi významný souhrnný ukazatel: hrubý domácí produkt. Přidaná hodnota má ekonomický význam jak za institucionální sektory, tak i za odvětví.
- 8.12 Přidanou hodnotu (vyrovnávací položku účtu) lze vykázat v hrubém nebo v čistém vyjádření, tj. před nebo po odečtení spotřeby fixního kapitálu. Vzhledem k tomu, že produkce je oceněna v základních cenách a mezispotřeba v kupních cenách, nezahrnuje přidaná hodnota daně z produktů snížené o dotace na produkty.
- 8.13 Účet výroby na úrovni národního hospodářství zahrnuje na straně zdrojů kromě produkce výrobků a služeb navíc daně snížené o dotace na produkty. Vyrovnávací položka tohoto účtu tak představuje hrubý domácí produkt (v tržních cenách). Kód této klíčové souhrnné vyrovnávací položky, přidané hodnoty zjištěné za národní hospodářství a upravené na úroveň tržních cen, je B.1*g a představuje HDP v tržních cenách. Kód čistého domácího produktu je B.1*n.
- 8.14 Finanční zprostředkovatelské služby nepřímo měřené (FISIM) jsou přiřazovány uživatelům jako náklady. Z toho vyplývá, že část úrokových plateb finančním zprostředkovatelům musí být přetříděna na platby za služby a přiřazena jako produkce finančních zprostředkovatelů. Odpovídající hodnota se určí jako spotřeba uživatelů. Hodnotu HDP ovlivňuje hodnota FISIM rozčleněná mezi konečnou spotřebu, vývoz a dovoz.

Tabulka 8.2 - Účet I: Účet výroby

Celkem	Užití													
	Odpovídající zápisy na účtech													
	S.1	S.15	S.14	S.13	S.12	S.11	Národní hospodářství celkem							
Účet výrobků a služeb	Účet nerezidentů	Národní hospodářství celkem	NISD	Domácnosti	Vládní instituce	Finanční instituce	Národní hospodářství celkem	NISD	Domácnosti	Vládní instituce	Finanční instituce	Národní hospodářství celkem	Transakce a vyrovnávací položky	
3 604	3 604												P:1	Produktce
3 077	3 077												P:11	Tržní produkce
147	147												P:12	Produktce pro vlastní konečné užití
380	380												P:13	Neitržní produkce
1 883	1 883	1 883	17	115	222	52	1 477						P:2	Mezispořeba
133	133												D:21-D:31	Daně z produktů minus dotace na produkty
1 854	1 854	1 854	15	155	126	94	1 331						B:1g/B:1*g	Hrubá přidaná hodnota / hrubý domácí produkt
222	222	222	3	23	27	12	157						P:51c	Spotřeba fixního kapitálu
1 632	1 632	1 632	12	132	99	82	1 174						B:1n/B:1*n	Čistá přidaná hodnota / čistý domácí produkt
Zdroje														
Transakce a vyrovnávací položky														
													S.11	Odpovídající zápisy na účtech
													S.1	Celkem
													Národní hospodářství celkem	Účet výrobků a služeb nerezidentů
P:1	Produktce	2 808	146	348	270	32	3 604						S.15	3 604
P:11	Tržní produkce	2 808	146	0	123	0	3 077						S.12	3 077
P:12	Produktce pro vlastní konečné užití	0	0	0	147	0	147						S.14	147
P:13	Neitržní produkce				348	32	380						S.13	380
P:2	Mezispořeba												S.15	1 883
D:21-D:31	Daně z produktů minus dotace na produkty												S.1	1 883
B:1g/B:1*g	Hrubá přidaná hodnota / hrubý domácí produkt												S.1	133
P:51c	Spotřeba fixního kapitálu												S.15	133
B:1n/B:1*n	Čistá přidaná hodnota / čistý domácí produkt												S.1	133

Účty rozdělení a užití důchodů (II)

8.15 Rozdělení a užití důchodů je analyzováno ve čtyřech fázích: prvotní rozdělení, druhotné rozdělení, znovurozdělení naturálních důchodů a užití důchodů.

První fáze se týká tvorby důchodů vyplývajících přímo z výrobního procesu a jejich rozdělení mezi výrobní činitele (práci, kapitál) a vládní instituce (prostřednictvím daní z výroby a z dovozu a dotací). To umožňuje určit provozní přebytek (nebo smíšený důchod v případě domácností) a prvotní důchody.

Druhá fáze sleduje přerozdělení důchodů probíhající pomocí transferů (jiných než naturální sociální transfery a kapitálové transfery). Výsledkem v podobě vyrovnávací položky je disponibilní důchod.

Pokud jde o třetí fázi, individuální služby, které poskytují vládní instituce a NISD společnosti, jsou považovány za součást konečné spotřeby domácností a odpovídající důchod imputovaný domácnostem. Za tímto účelem se použijí dva účty s upravenými položkami. Je vytvořen účet označený jako účet znovurozdělení naturálních důchodů, na jehož straně zdrojů se vykazují imputované doplňkové důchody pro domácnosti a na straně užití odpovídající částky za vládní instituce a NISD jako imputovaný transfer od těchto sektorů. Výsledná vyrovnávací položka označovaná jako upravený disponibilní důchod je totožná s disponibilním důchodem na úrovni národního hospodářství, avšak odlišná u sektorů domácností, vládních institucí a NISD.

Ve čtvrté fázi se disponibilní důchod přenesse na další účet, tj. účet užití disponibilního důchodu, kde se ukazuje, jak se tento důchod spotřebovává, přičemž zbylá vyrovnávací položka představuje úspory. Jsou-li individuální služby zachyceny jako spotřeba domácností prostřednictvím účtu znovurozdělení naturálních důchodů, účet užití upravených disponibilních důchodů ukazuje, jakým způsobem je tato míra upraveného disponibilního důchodu vynaložena domácnostmi na naturální sociální transfery přijaté od vládních institucí a NISD, přičemž hodnota naturálních sociálních transferů se přičte ke konečné spotřebě domácností a takto vzniklá míra se nazývá skutečná konečná spotřeba. U vládních institucí a NISD se spotřeba snižuje o stejnou částku opačného znaménka, takže při výpočtu úspor u sektorů vládních institucí, NISD a domácností v případě postupu s provedením úpravy vyjde u všech sektorů stejná vyrovnávací položka jako v případě standardního postupu.

*Účty prvotního rozdělení důchodů (II.1)**Účet tvorby důchodů (II.1.1)*

Uspořádání účtu tvorby důchodů podle institucionálních sektorů je znázorněno v tabulce 8.3.

8.16 Účet tvorby důchodů je také znázorněn v uspořádání podle odvětví, a to ve sloupcích tabulek dodávek a užití.

8.17 Účet tvorby důchodů zachycuje transakce prvotních důchodů z hlediska zdrojů jednotlivých sektorů, nikoli do kterých sektorů přitékají.

- 8.18 Daný účet dále zobrazuje, do jaké míry přidaná hodnota pokrývá náhrady zaměstnancům a ostatní daně (snížené o dotace) z výroby. Vyrovnávací položku představuje provozní přebytek, který je přebytkem (nebo schodkem) výrobních činností před tím, než se na účtu zachytí úroky, renty nebo poplatky, které produkční jednotka:
- (a) musí zaplatit za finanční aktiva nebo za přírodní zdroje, které si vypůjčila nebo najala;
 - (b) musí obdržet za finanční aktiva nebo přírodní zdroje, jejichž je vlastníkem.
- 8.19 V případě společností s ručením neomezeným zatříděných v sektoru domácností je implicitní součástí vyrovnávací položky účtu tvorby důchodů prvek, který odpovídá odměně za práci vykonanou vlastníkem nebo členy jeho rodiny. Vzhledem k tomu, že se v tomto případě jedná o práci vykonávanou jako podnikatelská činnost, má tento důchod ze samostatné výdělečné činnosti charakteristické rysy mezd a platů, ale i zisku. Takový důchod, kdy se nejedná výhradně o mzdy ani výhradně o zisky, se označuje jako „smíšený důchod“.
- 8.20 V případě produkce služeb bydlení poskytovaných domácnostmi bydlícími ve vlastním obydlí pro vlastní užití, je vyrovnávací položkou účtu tvorby důchodů provozní přebytek (a nikoli smíšený důchod).

Tabulka 8.3 - Účet II.1.1: Účet tvorby důchodů

Celkem	Užití										Transakce a vyrovnávací položky	
	Odpovídající zápisy na účtech											
	S.1	S.15	S.14	S.13	S.12	S.11	Národní hospodářství celkem	NISD	Domácnosti	Vládní instituce		Finanční instituce
Účet výrobců a služeb	Účet nerezidentů											
1 150	1 150	11	11	98	44	986	B.1g/B.1*g					Hrubá přidaná hodnota / hrubý domácí produkt
950	950	6	11	63	29	841	B.1n/B.1*n					Čistá přidaná hodnota / čistý domácí produkt
200	200	5	0	55	5	145	D.1					Náhrady zaměstnancům
181	181	4	0	51	4	132	D.11					Mzdy a platy
168	168	4	0	48	4	122	D.12					Sociální příspěvky zaměstnavatelů
13	13	0	0	3	0	10	D.121					Skutečné sociální příspěvky zaměstnavatelů
19	19	1	0	4	1	13	D.1211					Skutečné penzijní příspěvky zaměstnavatelů
18	18	1	0	4	1	12	D.1212					Skutečné penzijní příspěvky zaměstnavatelů jiné než penzijní
1	1	0	0	0	0	1	D.122					Skutečné příspěvky zaměstnavatelů jiné než penzijní
235	235	0	0	0	0	0	D.1221					Imputované sociální příspěvky zaměstnavatelů
141	141	0	0	0	0	0	D.1222					Imputované penzijní příspěvky zaměstnavatelů
121	121	0	0	0	0	0	D.2					Imputované příspěvky zaměstnavatelů jiné než penzijní
17	17	0	0	0	0	0	D.21					Daně z výroby a z dovozu
17	17	0	0	0	0	0	D.211					Daně z produktů
0	0	0	0	0	0	0	D.212					Daně typu daně z přidané hodnoty (DPH)
3	3	0	0	0	0	0	D.2121					Daně z dovozu a dovozní cla kromě DPH
94	94	0	0	0	0	0	D.2122					Dovozní cla
-44	-44	0	0	0	0	0	D.214					Daně z dovozu bez DPH a dovozních cel
-8	-8	0	0	0	0	0	D.29					Daně z produktů kromě DPH a dovozních daní
		0	0	1	4	88	D.3					Ostatní daně z výroby
		0	0	0	0	0	D.31					Dotace
		0	0	0	0	0						Dotace na produkty

		Užítí						
		Odpovídající zápisy na účtech						
		S.1	S.14	S.13	S.12	S.11	Transakce a vyrovnávací položky	
Celkem	Účet výrobků a služeb	Národní hospodářství celkem	Domácnosti	Vládní instituce	Finanční instituce	Nefinanční podniky		
0	0	0					D.311	Dovozní dotace
-8	0	-8					D.319	Ostatní dotace na produkty
-36	0	-36	-1	0	0	-35	D.39	Ostatní dotace na výrobu
452		452	84	27	46	292	B.2g	Hrubý provozní přebytek
61		61	61				B.3g	Hrubý smíšený důchod
214		214	15	27	12	157	P.51c1	Spotřeba fixního kapitálu z hrubého provozního přebytku
8		8	8				P.51c2	Spotřeba fixního kapitálu z hrubého smíšeného důchodu
238		238	0	69	34	135	B.2h	Čistý provozní přebytek
53		53	53				B.3h	Čistý smíšený důchod

Tabulka 8.3 - II.1.1: Účet tvorby důchodů (pokračování)

		Zdroje						
		Odpovídající zápisy na účtech						
		S.11	S.12	S.13	S.14	S.15	S.1	Celkem
	Transakce a vyrovnávací položky	Nefinanční podniky	Finanční instituce	Vládní instituce	Domácnosti	NISD	Národní hospodářství celkem	Účet výrobků a služeb nerezidentů
B.1g/B.1*g	Hrubá přidaná hodnota / hrubý domácí produkt	1 331	94	126	155	15	1 854	1 854
B.1n/B.1*n	Čistá přidaná hodnota / čistý domácí produkt	1 174	82	99	132	12	1 632	1 632
D.1	Náhrady zaměstnancům							
D.11	Mzdy a platy							
D.12	Sociální příspěvky zaměstnavatelů							
D.121	Skutečné sociální příspěvky zaměstnavatelů							
D.1211	Skutečné penzijní příspěvky zaměstnavatelů							
D.1212	Skutečné příspěvky zaměstnavatelů jiné než penzijní							

Zdroje							Odpovídající zápisy na účtech	Celkem
S.11	S.12	S.13	S.14	S.15	S.1			
Nefinanční podniky	Finanční instituce	Vládní instituce	Domácnosti	NISD	Národní hospodářství celkem	Účet nerezidentů	Účet výrobků a služeb	
Transakce a vyrovnávací položky								
D.122		Imputované sociální příspěvky z zaměstnavatelů						
D.1221		Imputované penzijní příspěvky z zaměstnavatelů						
D.1222		Imputované příspěvky z zaměstnavatelů jiné než penzijní						
D.2		Daně z výroby a z dovozu					0	
D.21		Daně z produktů					0	
D.211		Daně typu daně z přidané hodnoty (DPH)					0	
D.212		Daně z dovozu a dovozní cla kromě DPH					0	
D.2121		Dovozní cla					0	
D.2122		Daně z dovozu bez DPH a dovozních cel					0	
D.214		Daně z produktů kromě DPH a dovozních daní					0	
D.29		Ostatní daně z výroby					0	
D.3		Dotace					0	
D.31		Dotace na produkty					0	
D.311		Dovozní dotace					0	
D.319		Ostatní dotace na produkty					0	
D.39		Ostatní dotace na výrobu					0	
B.2g		Hrubý provozní přebytek						
B.3g		Hrubý smíšený důchod						
B.2n		Čistý provozní přebytek						
B.3n		Čistý smíšený důchod						

Účet rozdělení prvotních důchodů (II.1.2)

- 8.21 Na rozdíl od účtu tvorby důchodů jsou v případě rozdělení prvotních důchodů rezidentské jednotky a institucionální sektory považovány za příjemce prvotních důchodů, a nikoli za jejich tvůrce.
- 8.22 „Prvotní důchod“ je důchod, který získávají rezidentské jednotky za svou přímou účast ve výrobním procesu, a důchod, který získává vlastník finančního aktiva nebo přírodního zdroje jako odměnu za poskytnutý kapitál nebo za to, že dal přírodní zdroj k dispozici jiné institucionální jednotce.
- 8.23 V sektoru domácností nejsou náhrady zaměstnancům (D.1) na straně zdrojů na účtu rozdělení prvotních důchodů totéž co zápis D.1 na straně užití na účtu tvorby důchodů. Na účtu tvorby důchodů domácností představuje zápis na straně užití částku, která je vyplácena zaměstnancům pracujícím v rámci výdělečné činnosti domácností. Na účtu rozdělení prvotních důchodů sektoru domácností ukazuje zápis na straně zdrojů veškeré náhrady ze zaměstnání získané sektorem domácností z titulu zaměstnání ve firmách, ve vládních institucích atd. Položka na účtu rozdělení za domácnosti je tak mnohem větší než položka na účtu tvorby důchodů sektoru domácností.
- 8.24 Účet rozdělení prvotních důchodů (II.1.2) je možné sestavovat pouze za institucionální sektory a subsektory, protože v případě odvětví je nemožné rozdělit určité toky spojené s financováním (kapitálové půjčky a výpůjčky) a s aktivy.
- 8.25 Účet rozdělení prvotních důchodů se člení na účet podnikatelských důchodů (II.1.2.1) a na účet rozdělení ostatních prvotních důchodů (II.1.2.2).

Tabulka 8.4 - Účet II.1.2: Účet rozdělení prvotních důchodů

Celkem	Užití							Transakce a vyrovnávací položky
	Odpovídající zápisy na účtech							
	S.1	S.15	S.14	S.13	S.12	S.11		
Účet výrobků a služeb	Účet nerezidentů	Národní hospodářství celkem	NISD	Domácnosti	Vládní instituce	Finanční instituce	Nefinanční podniky	
								B.2g
								Hrubý provozní přebytek
								B.3g
								Hrubý smíšený důchod
								B.2n
								Čistý provozní přebytek
								B.3n
								Čistý smíšený důchod
6	6	6						D.1
								Náhrady zaměstnancům
6	6	6						D.11
								Mzdy a platy
0	0	0						D.12
								Sociální příspěvky zaměstnavatelů
0	0	0						D.121
								Skutečné sociální příspěvky zaměstnavatelů
0	0	0						D.1211
								Skutečné penzijní příspěvky zaměstnavatelů
0	0	0						D.1212
								Skutečné příspěvky zaměstnavatelů jiné než penzijní
0	0	0						D.122
								Imputované sociální příspěvky zaměstnavatelů
0	0	0						D.1221
								Imputované penzijní příspěvky zaměstnavatelů
0	0	0						D.1222
								Imputované příspěvky zaměstnavatelů jiné než penzijní
0	0	0						D.2
								Daně z výroby a z dovozu
0	0	0						D.21
								Daně z produktů
0	0	0						D.211
								Daně typu daně z přidané hodnoty (DPH)
0	0	0						D.212
								Daně z dovozu a dovozní cla kromě DPH
0	0	0						D.2121
								Dovozní cla
0	0	0						D.2122
								Daně z dovozu bez DPH a dovozních cel
0	0	0						D.214
								Daně z produktů kromě DPH a dovozních daní
0	0	0						D.29
								Ostatní daně z výroby

		Užití												
Odpovídající zápisy na účtech		S.1	S.15	S.14	S.13	S.12	S.11							
Celkem	Transakce a vyrovnávací položky	Národní hospodářství celkem		Domácnosti	Vládní instituce	Finanční instituce	Nefinanční podniky							
		Účet rezidentů	Účet nerezidentů					NISD						
		Účet výrobků a služeb	Účet nerezidentů	NISD	Domácnosti	Vládní instituce	Finanční instituce	Nefinanční podniky						
0	Dotace								D.3					
0	Dotace na produkty								D.31					
0	Dovozní dotace								D.311					
0	Ostatní dotace na produkty								D.319					
0	Ostatní dotace na výrobu								D.39					
435	Důchod z vlastnictví	44	44	41	42	168	134		D.4					
230	Úroky	13	13	14	35	106	56		D.41					
79	Rozdělované důchody korporací	17	17	0	15	15	47		D.42					
67	Dividendy	13	13	54	15	15	39		D.421					
12	Čerpání z důchodu kvazikorporací	4	4	8	0	0	8		D.422					
14	Reinvestované zisky z přímých zahraničních investic	14	14	0	0	0	0		D.43					
47	Ostatní důchody z investic	0	0	47	47	47			D.44					
25	Důchody z investic přisuzované pojistníkům	0	0	25	25	25			D.441					
8	Důchody z investic na základě penzijních nároků	0	0	8	8	8			D.442					
14	Důchody z investic přisuzované podnikům investičních fondů	0	0	14	14	14			D.443					
6	Dividendy přisuzované podnikům investičních fondů	0	0	6	6	6			D.4431					
8	Nerозdělené zisky přisuzované podnikům investičních fondů	0	0	8	8	8			D.4432					
653	Renta			27	7	0	31		D.45					
1 864	Saldo hrubých privátních důchodů / hrubý národní důchod			1 381	198	27	254		B.5g/B.5*g					
1 642	Saldo čistých privátních důchodů / čistý národní důchod			1 358	171	15	97		B.5m/B.5*h					

Tabulka 8.4 - Účet II.1.2: Rozdělení prvotních důchodů (pokračování)

Transakce a vyrovnávací položky	Zdroje										Celkem
	S.11	S.12	S.13	S.14	S.15	S.1	Účet nerezidentů	Účet výrobních a služeb celkem			
	Nefinanční podniky	Finanční instituce	Vládní instituce	Domácnosti	NISD	Národní hospodářství celkem					
B.2g	292	46	27	84	3	452		452			
B.3g				61		61		61			
B.2n	135	34	0	69	0	238		238			
B.3n				53		53		53			
D.1				1 154		1 154	2	1 156			
D.11				954		954	2	956			
D.12				200		200	0	200			
D.121				181		181	0	181			
D.1211				168		168	0	168			
D.1212				13		13	0	13			
D.122				19		19	0	19			
D.1221				18		18	0	18			
D.1222				1		1	0	1			
D.2			235			235		235			
D.21			141			141		141			
D.211			121			121		121			
D.212			17			17		17			
D.2121			17			17		17			
D.2122			0			0		0			
D.214			3			3		3			
D.29			94			94		94			

	Zdroje							Odpovídající zápisy na účtech	Celkem
	S.11	S.12	S.13	S.14	S.15	S.1	S.1		
Transakce a vyrovnávací položky	Nefinanční podniky	Finanční instituce	Vládní instituce	Domácnosti	NISD	Národní hospodářství celkem	Účet nerezidentů	Účet výrobků a služeb	
D.3			-44			-44			-44
D.31			-8			-8			-8
D.311			0			0			0
D.319			-8			-8			-8
D.39			-36			-36			-36
D.4	96	149	22	123	7	397	38		435
D.41	33	106	14	49	7	209	21		230
D.42	10	25	7	20	0	62	17		79
D.421	10	25	5	13	0	53	14		67
D.422			2	7		9	3		12
D.43	4	7	0	3	0	14	0		14
D.44	8	8	1	30	0	47	0		47
D.441	5	0	0	20	0	25	0		25
D.442				8		8	0		8
D.443	3	8	1	2	0	14	0		14
D.4431	1	3	0	2	0	6	0		6
D.4432	2	5	1	0	0	8	0		8
D.45	41	3	0	21	0	65			65
B.5g/B.5*g									
B.5n/B.5*n									

Účet podnikatelských důchodů (II.1.2.1)

- 8.26 Účelem účtu podnikatelských důchodů je určit vyrovnávací položku odpovídající pojmu běžného zisku před rozdělením a zdaněním daní z příjmů, jak se běžně používá v podnikovém účetnictví.
- 8.27 V případě vládních institucí a neziskových institucí sloužících domácnostem se tento účet týká pouze jejich tržních činností.
- 8.28 Podnikatelský důchod odpovídá provoznímu přebytku nebo smíšenému důchodu (na straně zdrojů)
plus důchody z vlastnictví přijaté v souvislosti s finančními a ostatními aktivy patřícími podniku (na straně zdrojů)
minus úroky z dluhů splatné podnikem, ostatní splatné důchody z investic a renta splatná podnikem za najatou půdu a ostatní přírodní zdroje (na straně užití).
- Výdajové důchody z vlastnictví ve formě dividend, čerpání důchodu z kvazikorporací nebo reinvestované zisky z přímých zahraničních investic se od podnikatelských důchodů neodečítají.

Účet rozdělení ostatních prvotních důchodů (II.1.2.2)

- 8.29 Účelem účtu rozdělení ostatních prvotních důchodů je návrat od pojmu podnikatelského důchodu k pojmu prvotního důchodu. Z tohoto důvodu obsahuje ty prvky prvotních důchodů, které nejsou zahrnuty do účtu podnikatelských důchodů:
- (a) v případě korporací - rozdělené dividendy, čerpání důchodu z kvazikorporací a reinvestovaný zisk z přímých zahraničních investic (na straně užití);
- (b) v případě domácností :
1. výdajové důchody z vlastnictví, kromě renty a úroků placených v souvislosti s podnikatelskou činností (na straně užití);
 2. náhrady zaměstnancům (na straně zdrojů);
 3. příjmové důchody z vlastnictví, kromě těch, které mají být přijaty v souvislosti s činností podniku (na straně zdrojů);
- (c) v případě vládních institucí:
1. výdajové důchody z vlastnictví, kromě těch, které jsou placeny v souvislosti s tržní činností (na straně užití);
 2. daně z výroby a dovozu snížené o dotace (na straně zdrojů);
 3. příjmové důchody z vlastnictví, kromě těch, které mají být přijaty v souvislosti s tržními činnostmi (na straně zdrojů);

Tabulka 8.5 - Účet II.1.2.1: Účet podnikatelských důchodů

Celkem	Užítí									
	Odpovídající zápisy na účtech		S.1	S.15	S.14	S.13	S.12	S.11	Transakce a vyrovnávací položky	
	Účet výrobků a služeb	Účet nerezidentů	Národní hospodářství celkem	NISD	Domácnosti	Vládní instituce	Finanční instituce	Ne finanční podniky		
									B.2g	Hrubý provozní přebytek
									B.3g	Hrubý smíšený důchod
									B.2n	Čistý provozní přebytek
									B.3n	Čistý smíšený důchod
240			240				153	87	D.4	Důchod z vlastnictví
162			162				106	56	D.41	Úroky
									D.42	Rozdělované důchody korporací
									D.421	Dividendy
									D.422	Čerpání z důchodu kvazikorporací
									D.43	Reinvestované zisky z přímých zahraničních investic
47			47					47	D.44	Ostatní důchody z investic
25			25					25	D.441	Důchody z investic přisuzované pojistníkům
8			8					8	D.442	Důchody z investic na základě penzijních nároků
14			14					14	D.443	Důchody z investic přisuzované podnikům investičních fondů
31			31					0	D.45	Renta
343			343					42	B.4g	Hrubý podnikatelský důchod
174			174					30	B.4n	Čistý podnikatelský důchod

Tabulka 8.5 - Účet II.1.2.1: Účet podnikatelských důchodů (pokračování)

Transakce a vyrovnávací položky	Zdroje										Celkem
	S.11	S.12	S.13	S.14	S.15	S.1	Odpovídající zápisy na účtech				
	Nefinanční podniky	Finanční instituce	Vládní instituce	Domácnosti	NISD	Národní hospodářství celkem	Účet nerezidentů	Účet výrobků a služeb			
B.2g Hrubý provozní přebytek	292	46	27	84	3	452				452	
B.3g Hrubý smíšený důchod				61		61				61	
B.2n Čistý provozní přebytek	135	34	0	69	0	238				238	
B.3n Čistý smíšený důchod				53		53				53	
D.4 Důchod z vlastnictví	96	149				245				245	
D.41 Úroky	33	106				139				139	
D.42 Rozdělované důchody korporací	10	25				35				35	
D.421 Dividendy	10	25				35				35	
D.422 Čerpání z důchodu kvazikorporací						0				0	
D.43 Reinvestované zisky z přímých zahraničních investic	4	7				11				11	
D.44 Ostatní důchody z investic	8	8				16				16	
D.441 Důchody z investic přisuzované pojistníkům	5					5				5	
D.442 Důchody z investic na základě penzijních nároků						0				0	
D.443 Důchody z investic přisuzované podílníkům investičních fondů	3	8				11				11	
D.45 Renta	41	3				44				44	
B.4g Hrubý podnikatelský důchod											
B.4n Čistý podnikatelský důchod											

Tabulka 8.5 - Účet II.1.2.2: Rozdělení ostatních prvotních důchodů

		Úžití						
		S.1	S.15	S.14	S.13	S.12	S.11	
Odpovídající zápisy na účtech		Národní hospodářství celkem		Domácnosti	Vládní instituce	Finanční instituce	Nefinanční podniky	
Celkem	Účet výrobků a služeb	Účet nerezidentů	NISD					
	Transakce a vyrovnávací položky							
	Hrubý podnikatelský důchod							
	Čistý podnikatelský důchod							
6	Náhrady zaměstnancům	6						
6	Mzdy a platy	6						
	Sociální příspěvky zaměstnavatelů							
	Skutečné sociální příspěvky zaměstnavatelů							
	Imputované sociální příspěvky zaměstnavatelů							
	Daně z výroby a z dovozu							
	Daně z produktů							
	Daně typu daně z přidané hodnoty (DPH)							
	Daně z dovozu a dovozní cla kromě DPH							
	Dovozní cla							
	Daně z dovozu bez DPH a dovozních cel							
	Daně z produktů kromě DPH a dovozních daní							
	Ostatní daně z výroby							
	Dotace							
	Dotace na produkty							
	Dovozní dotace							
	Ostatní dotace na produkty							
	Ostatní dotace na výrobu							
214	Důchod z vlastnictví	63	151	41	42	15	47	
68	Úroky	13	55	14	35			
98	Rozdělované důchody korporací	36	62			15	47	

		Užití											
		Odpovídající zápisy na účtech											
		S.1	S.15	S.14	S.13	S.12	S.11						
		Národní hospodářství celkem	NISD	Domácnosti	Vládní institute	Finanční institute	Nefinanční podniky						
Celkem	Transakce a vyrovnávací položky	Účet nerezidentů	Účet nerezidentů	Účet výrobků a služeb	Účet výrobků a služeb	Dividendy	Čerpání z důchodu kvazikorporací	Reinvestované zisky z přímých zahraničních investic	Ostatní důchody z investic	Důchody z investic přisuzované pojistníkům	Důchody z investic na základě penzijních nároků	Důchody z investic přisuzované podnikům investičních fondů	Renta
54		0	54	15	39	D.421							
44		36	8		8	D.422							
14		14	0			D.43							
						D.44							
						D.441							
						D.442							
						D.443							
34			34	27	7	D.45							
1 864			1 864	1 381	198	B.5g/B.5*g							
1 642			1 642	1 358	171	B.5n/B.5*n							

Tabulka 8.5 - Účet II. 1.2.2: Rozdělení ostatních prvotních důchodů (pokračování)

		Zdroje									
		Odpovídající zápisy na účtech									
		S.11	S.12	S.13	S.14	S.15	S.1				
		Nefinanční podniky	Finanční institute	Vládní institute	Domácnosti	NISD	Národní hospodářství celkem	Účet nerezidentů	Účet výrobků a služeb		
B.4g	Hrubý podnikatelský důchod	301	42				343			343	
B.4n	Čistý podnikatelský důchod	144	30				174			174	
D.1	Náhrady zaměstnancům				1 154		1 154	2		1 156	
D.11	Mzdy a platy				954		954	2		956	

	Zdroje							Celkem	
	S.11		S.12	S.13	S.14	S.15	S.1		Odpovídající zápisy na účtech
	Nefinanční podniky	Finanční instituce	Vládní instituce	Domácnosti	NISD	Národní hospodářství celkem	Účet nerezidentů		
Transakce a vyrovnávací položky									
D.12 Sociální příspěvky zaměstnavatelů			200				200		200
D.121 Skutečné sociální příspěvky zaměstnavatelů			181				181		181
D.122 Imputované sociální příspěvky zaměstnavatelů			19				19		19
D.2 Daně z výroby a z dovozu			235				235		235
D.21 Daně z produktů			141				141		141
D.211 Daně typu daně z přidané hodnoty (DPH)			121				121		121
D.212 Daně z dovozu a dovozní cla kromě DPH			17				17		17
D.2121 Dovozní cla			17				17		17
D.2122 Daně z dovozu bez DPH a dovozních cel			0				0		0
D.214 Daně z produktů kromě DPH a dovozních daní			3				3		3
D.29 Ostatní daně z výroby			94				94		94
D.3 Dotace			-44				-44		-44
D.31 Dotace na produkty			-8				-8		-8
D.311 Dovozní dotace			0				0		0
D.319 Ostatní dotace na produkty			-8				-8		-8
D.39 Ostatní dotace na výrobu			-36				-36		-36
D.4 Důchod z vlastnictví			22			7	152	38	190
D.41 Úroky			14			7	70	21	91
D.42 Rozdělované důchody korporací			7			0	27	17	44
D.421 Dividendy			5			0	18	14	32
D.422 Čerpání z důchodu kvazikorporací			2			0	9	3	12
D.43 Reinvestované zisky z přímých zahraničních investic			0			0	3	0	3

Zdroje									
Transakce a vyrovnávací položky									
	S.11	S.12	S.13	S.14	S.15	S.1	Odpovídající zápisy na účtech		Celkem
	Nefinanční podniky	Finanční instituce	Vládní instituce	Domácnosti	NISD	Národní hospodářství celkem	Účet nerezidentů	Účet výrobků a služeb	
D.44	Ostatní důchody z investic		1	30	0	31	0	0	31
D.441	Důchody z investic přisuzované pojistníkům		0	20	0	20	0	0	20
D.442	Důchody z investic na základě penzijních nároků		0	8	0	8	0	0	8
D.443	Důchody z investic přisuzované podnikům investičních fondů		1	2	0	3	0	0	3
D.45	Renta		0	21	0	21			21
B.5g/B.5*g	Saldo hrubých prvotních důchodů / hrubý národní důchod								
B.5n/B.5*n	Saldo čistých prvotních důchodů / čistý národní důchod								

Účet druhotného rozdělení důchodů (II.2)

- 8.30 Účet druhotného rozdělení důchodů ukazuje, jak se saldo prvotních důchodů institucionálního sektoru alokuje přerozdělením: běžnými daněmi z příjmů, majetku atd., sociálními příspěvky a dávkami (kromě naturálních sociálních transferů) a ostatními běžnými transfery.
- 8.31 Vyrovnávací položkou účtu je disponibilní důchod, který odráží běžné transakce a představuje částku, která je k dispozici na konečnou spotřebu nebo úspory.
- 8.32 Sociální příspěvky se zachycují na straně užití účtu druhotného rozdělení důchodů sektoru domácností a na straně zdrojů účtu druhotného rozdělení důchodů institucionálních sektorů, které zodpovídají za správu sociálního pojištění. Když je platí zaměstnavatelé za své zaměstnance, zahrnují se nejprve do náhrad zaměstnancům na straně užití účtu tvorby důchodů zaměstnavatelů, protože tvoří část mzdových nákladů. Zachycují se také, jakožto náhrady zaměstnancům, na straně zdrojů účtu rozdělení prvotních důchodů sektoru domácností, neboť mají vztah k dávkám poskytovaným domácnostem.

Sociální příspěvky uvedené na straně užití účtu druhotného rozdělení důchodů sektoru domácností se zachycují bez poplatků za služby penzijních fondů a ostatních pojišťovacích společností, jejichž zdroje jsou plně nebo částečně tvořeny skutečnými sociálními příspěvky.

V tabulce je uvedena příslušná položka poplatků za služby programu sociálního pojištění. Čisté sociální příspěvky (D.61) jsou zachyceny bez těchto poplatků; protože je však obtížné tyto příspěvky rozložit na jednotlivé složky D.61, jsou v tabulce uvedeny v hrubém vyjádření (tzn. včetně zmíněných poplatků). Položka D.61 tak představuje součet jednotlivých složek snížený o tuto opravnou položku.

Účet znovurozdělení naturálních důchodů (II.3)

- 8.33 Účet znovurozdělení naturálních důchodů poskytuje širší přehled o důchodech domácností, neboť zahrnuje toky související s užitím individuálních výrobků a služeb, které tyto domácnosti dostávají od vládních institucí a NISD bezplatně, tj. naturální sociální transfery. Tato forma usnadňuje porovnání v čase v případě rozdílů nebo změn ekonomických a sociálních podmínek a doplňuje analýzy role vládních institucí při přerozdělení důchodů.
- 8.34 Naturální sociální transfery se zachycují na straně zdrojů účtu znovurozdělení naturálních důchodů u domácností a na straně užití u vládních institucí a neziskových institucí sloužících domácnostem.
- 8.35 Vyrovnávací položkou účtu znovurozdělení naturálních důchodů je upravený disponibilní důchod, který představuje první zápis na straně zdrojů účtu užití upraveného disponibilního důchodu (II.4.2).

Tabulka 8.6 - Účet II.2: Účet druhotného rozdělení důchodů

Celkem	Užítí							Národní hospodářství celkem	Účet nerezidentů	Účet výrobků a služeb	Transakce a vyrovnávací položky
	S.1	S.14	S.15	S.13	S.12	S.11	S.1				
	17	582	7	248	277	98	1 212			B.5g/B.5*g	Saldo hrubých prvotních důchodů / hrubý národní důchod
	1	178	0	0	10	24	212			B.5n/B.5*n	Saldo čistých prvotních důchodů / čistý národní důchod
	1	176	0	0	7	20	203			D.5	Běžné daně z důchodů, jinění a jiné
		2	0	0	3	4	9			D.51	Daně z důchodů
	0	333					333			D.59	Ostatní běžné daně
	0	181					181			D.61	Čisté sociální příspěvky
	0	168					168			D.611	Skutečné sociální příspěvky zaměstnavatelů
	0	13					13			D.6111	Skutečné penzijní příspěvky zaměstnavatelů
	0	19					19			D.6112	Skutečné příspěvky zaměstnavatelů jiné než penzijní
	0	18					18			D.612	Imputované sociální příspěvky zaměstnavatelů
	0	18					18			D.6121	Imputované penzijní příspěvky zaměstnavatelů
	0	1					1			D.6122	Imputované příspěvky zaměstnavatelů jiné než penzijní
	0	129					129			D.613	Skutečné sociální příspěvky domácností
	0	115					115			D.6131	Skutečné penzijní příspěvky domácností
	0	14					14			D.6132	Skutečné příspěvky domácností jiné než penzijní
	0	10					10			D.614	Doplňkové sociální příspěvky domácností
	0	8					8			D.6141	Doplňkové penzijní příspěvky domácností
	0	2					2			D.6142	Doplňkové příspěvky domácností jiné než penzijní
	0	-6					-6			D.61SC	Poplatky za služby programu sociálního pojištění

		Užití											
		Odpovídající zápisy na účtech											
		S.1	S.15	S.14	S.13	S.12	S.11						
Celkem	Účet výrobků a služeb Účet nerezidentů	Národní hospodářství celkem		Domácnosti	Vládní instituce	Finanční instituce	Nefinanční podniky	Transakce a vyrovnávací položky					
		Účet nerezidentů	NISD					Účet nerezidentů	NISD	Sociální dávky jiné než naturální sociální transfery	Peněžité dávky sociálního zabezpečení	Peněžité penzijní dávky sociálního zabezpečení	Peněžité dávky sociálního zabezpečení jiné než penzijní
384	0	384	5	0	112	205	62	D.62	Sociální dávky jiné než naturální sociální transfery				
53	0	53			53			D.621	Peněžité dávky sociálního zabezpečení				
45	0	45			45			D.6211	Peněžité penzijní dávky sociálního zabezpečení				
8	0	8			8			D.6212	Peněžité dávky sociálního zabezpečení jiné než penzijní				
279	0	279	5	0	7	205	62	D.622	Ostatní dávky sociálního pojištění				
250	0	250	3	0	5	193	49	D.6221	Ostatní penzijní dávky sociálního pojištění				
29	0	29	2	0	2	12	13	D.6222	Ostatní dávky sociálního pojištění jiné než penzijní				
52		52			52			D.623	Peněžité dávky sociální pomoci				
299	16	283	2	71	136	62	12	D.7	Ostatní běžné transfery				
58	2	56	0	31	4	13	8	D.71	Čisté pojistné na neživotní pojištění				
44	1	43	0	31	4	0	8	D.711	Čisté pojistné na neživotní přímé pojištění				
14	1	13				13		D.712	Čisté pojistné na neživotní pojištění				
60	12	48				48		D.72	Náhrady z neživotního pojištění				
45	0	45				45		D.721	Náhrady z neživotního přímého pojištění				
15	12	3				3		D.722	Náhrady z neživotního pojištění				
96	0	96			96			D.73	Běžné transfery uvnitř sektoru vládních institucí				
23	1	22			22			D.74	Běžná mezinárodní spolupráce				
53	1	52	2	40	5	1	4	D.75	Jiné běžné transfery				
36	0	36	0	29	5	1	1	D.751	Běžné transfery pro NISD				
8	1	7		7				D.752	Běžné transfery mezi domácnostmi				
9	0	9	2	4	0	0	3	D.759	Ostatní různé běžné transfery				
9		9			9			D.76	Vlastní zdroje EU odvozené z DPH a HND				
1 826		1 826	37	1 219	317	25	228	B.6g	Hrubý disponibilní důchod				
1 604		1 604	34	1 196	290	13	71	B.6n	Čistý disponibilní důchod				

Tabulka 8.6 - Účet II.2: Účet druhotného rozdělení důchodů (pokračování)

Transakce a vyrovnávací položky	Zdroje										Celkem	
	S.11					S.12						S.1
	Nefinanční podniky	Finanční instituce	Vládní instituce	Domácnosti	NISD	Národní hospodářství celkem	Účet nerezidentů	Účet výrobků a služeb				
B.5g/B.5*g	254	27	198	1 381	4	1 864					1 864	
B.5m/B.5*n	97	15	171	1 358	1	1 642					1 642	
D.5	72	275	367	420	40	1 174	55				1 229	
D.51			213			213	0				213	
D.59			204			204	0				204	
D.61	66	212	50	0	5	333	0				333	
D.611	31	109	38	0	3	181	0				181	
D.6111	27	104	35	0	2	168	0				168	
D.6112	4	5	3	0	1	13	0				13	
D.612	12	2	4	0	1	19	0				19	
D.6121	12	1	4	0	1	18	0				18	
D.6122	0	1	0	0	0	1	0				1	
D.613	25	94	9	0	1	129	0				129	
D.6131	19	90	6	0	0	115	0				115	
D.6132	6	4	3	0	1	14	0				14	
D.614		10				10	0				10	
D.6141		8				8	0				8	
D.6142		2				2	0				2	
D.61SC	2	3		1		6	0				6	

Transakce a vyrovnávací položky	Zdroje							Odpovídající zápisy na účtech		Celkem
	S.11	S.12	S.13	S.14	S.15	S.1	Národní hospodářství celkem	Účet nerezidentů	Účet výrobků a služeb	
	Nefinanční podniky	Finanční instituce	Vládní instituce	Domácnosti	NISD					
D.62 Sociální dávky jiné než naturální sociální transfery				384			384	0		384
D.621 Peněžité dávky sociálního zabezpečení				53			53	0		53
D.6211 Peněžité penzijní dávky sociálního zabezpečení				45			45	0		45
D.6212 Peněžité dávky sociálního zabezpečení jiné než penzijní				8			8	0		8
D.622 Ostatní dávky sociálního pojištění				279			279	0		279
D.6221 Ostatní penzijní dávky sociálního pojištění				250			250	0		250
D.6222 Ostatní dávky sociálního pojištění jiné než penzijní				29			29	0		29
D.623 Peněžité dávky sociální pomoci				52			52	0		52
D.7 Ostatní běžné transfery	6	62	104	36	36		244	55		299
D.71 Čisté pojistné na neživotní pojištění		47					47	11		58
D.711 Čisté pojistné na neživotní přímé pojištění		44					44			44
D.712 Čisté pojistné na neživotní pojištění		3					3	11		14
D.72 Náhrady z neživotního pojištění	6	15	1	35	0		57	3		60
D.721 Náhrady z neživotního přímého pojištění	6		1	35			42	3		45
D.722 Náhrady z neživotního zajištění		15					15	0		15
D.73 Běžné transfery uvnitř sektoru vládních institucí			96				96	0		96
D.74 Běžná mezinárodní spolupráce			1				1	22		23
D.75 Jiné běžné transfery	0	0	6	1	36		43	10		53
D.751 Běžné transfery pro NISD					36		36			36
D.752 Běžné transfery mezi domácnostmi				1			1	7		8
D.759 Ostatní různé běžné transfery			6				6	3		9
D.76 Vlastní zdroje EU odvozené z DPH a HND								9		9
B.6g Hrubý disponibilní důchod										
B.6n Čistý disponibilní důchod										

Tabulka 8.7 - Účet znovurozdělení naturálních důchodů

		Užití							
		S.1	S.14	S.13	S.12	S.11			
		Národní hospodářství celkem		Vládní instituce	Finanční instituce	Nefinanční podniky			
Celkem	Odpovídající zápisy na účtech	Národní hospodářství celkem	Domácnosti	Vládní instituce	Finanční instituce	Nefinanční podniky			
	Účet výrobků a služeb	Účet nerezidentů	NISD	Domácnosti	Vládní instituce	Finanční instituce	Národní hospodářství celkem	Účet nerezidentů	
	Účet výrobků a služeb	Účet nerezidentů	NISD	Domácnosti	Vládní instituce	Finanční instituce	Národní hospodářství celkem	Účet nerezidentů	
	Trasakce a vyrovnávací položky								
B.6g	Hrubý disponibilní důchod	228	25	317	1 219	37	1 826	1 826	
B.6n	Čistý disponibilní důchod	71	13	290	1 196	34	1 604	1 604	
D.63	Naturální sociální transfery				215		215	215	
D.631	Naturální sociální transfery – netržní produkce				211		211	211	
D.632	Naturální sociální transfery – nakoupená tržní produkce			4			4	4	
B.7g	Hrubý upravený disponibilní důchod	1 826	6	1 434	133	25	228	228	
B.7n	Čistý upravený disponibilní důchod	1 604	3	1 411	106	13	71	71	
		Zdroje							
		S.11	S.12	S.13	S.14	S.15	S.1		
		Nefinanční podniky	Finanční instituce	Vládní instituce	Domácnosti	NISD	Národní hospodářství celkem	Účet nerezidentů	Celkem
		Nefinanční podniky	Finanční instituce	Vládní instituce	Domácnosti	NISD	Národní hospodářství celkem	Účet nerezidentů	Celkem
B.6g	Hrubý disponibilní důchod	228	25	317	1 219	37	1 826		1 826
B.6n	Čistý disponibilní důchod	71	13	290	1 196	34	1 604		1 604
D.63	Naturální sociální transfery				215		215		215
D.631	Naturální sociální transfery – netržní produkce				211		211		211
D.632	Naturální sociální transfery – nakoupená tržní produkce			4			4		4
B.7g	Hrubý upravený disponibilní důchod								
B.7n	Čistý upravený disponibilní důchod								

Účet užití důchodů (II.4)

- 8.36 Účet užití důchodů zobrazuje za institucionální sektory s konečnou spotřebou, jak se rozděluje disponibilní důchod (nebo upravený disponibilní důchod) mezi výdaje na konečnou spotřebu (nebo skutečnou konečnou spotřebu) a úspory.
- 8.37 V systému mají konečnou spotřebu pouze sektory vládních institucí, NISD a domácností. Kromě toho u domácností a penzijních fondů zahrnuje účet užití důchodů opravnou položku (D.8 – Úpravy o změny penzijních nároků), která se vztahuje na způsob, jakým se transakce mezi domácnostmi a penzijními fondy zachycují. Toto je vysvětleno v odstavci 4.141 kapitoly o rozdělovacích transakcích.

Účet užití disponibilního důchodu (II.4.1)

- 8.38 Účet užití disponibilního důchodu zahrnuje pojetí výdajů na konečnou spotřebu, které jsou financovány jednotlivými sektory: domácnostmi, vládními institucemi a neziskovými institucemi sloužícími domácnostem.
- 8.39 Vyrovnávací položkou účtu užití disponibilního důchodu jsou úspory.

Účet užití upraveného disponibilního důchodu (II.4.2)

- 8.40 Tento účet souvisí s účtem znovurozdělení naturálních důchodů (II.3). Účet užití upraveného disponibilního důchodu zahrnuje pojetí skutečné konečné spotřeby, která odpovídá hodnotě výrobků a služeb, jež mají domácnosti skutečně k dispozici pro konečnou spotřebu, a to i když je jejich získání financováno vládními institucemi nebo neziskovými institucemi sloužícími domácnostem.
- V důsledku toho skutečná konečná spotřeba vládních institucí a NISD odpovídá pouze kolektivní konečné spotřebě.
- 8.41 Na úrovni národního hospodářství se výdaje na konečnou spotřebu a skutečná konečná spotřeba rovnají; liší se pouze v rozdělení mezi institucionálními sektory. Totéž platí i pro disponibilní důchod a upravený disponibilní důchod.
- 8.42 Úspory jsou vyrovnávací položkou v obou verzích účtu užití důchodů. Jejich hodnota je stejná pro všechny sektory, bez ohledu na to, jsou-li získány odečtením výdajů na konečnou spotřebu od disponibilního důchodu nebo odečtením skutečné konečné spotřeby od upraveného disponibilního důchodu.
- 8.43 Úspory představují částku (kladnou nebo zápornou), která vyplývá z běžných transakcí, a vytvářejí spojení s akumulací. Když jsou úspory kladné, jsou nevyčerpané důchody použity na pořízení aktiv nebo splacení závazků. Když jsou úspory záporné, jsou určitá aktiva likvidována nebo určité závazky rostou.

Tabulka 8.8 - Účet II.4.1: Účet užití disponibilního důchodu

		Užití								
		Odpovídající zápisy na účtech								
Celkem	Účet výrobků a služeb Účet nerezidentů	S.1 Národní hospodářství celkem	S.12 NISD	S.13 Domácnosti	S.14 Vládní institute	S.15 Finanční institute	S.11 Nefinanční podniky	S.12 Finanční institute	S.11 Nefinanční podniky	Transakce a vyrovnávací položky
										B.6g Hrubý disponibilní důchod
1 399		1 399	32	1 015	352					B.6n Čistý disponibilní důchod
1 230		1 230	31	1 015	184					P.3 Výdaje na konečnou spotřebu
169		169	1		168					P.31 Výdaje na individuální spotřebu
11	0	11	0		0	11	0	0		P.32 Výdaje na kolektivní spotřebu
427		427	5	215	-35	14	228			D.8 Úpravy o změny penzijních nároků
205		205	2	192	-62	2	71			B.8g Hrubé úspory
-13	-13									B.8n Čisté úspory
										B.12 Saldo běžných transakcí nerezidentů s rezidenty
		Zdroje								
		Odpovídající zápisy na účtech								
Celkem	Transakce a vyrovnávací položky	S.11 Nefinanční podniky	S.12 Finanční institute	S.13 Vládní institute	S.14 Domácnosti	S.15 NISD	S.1 Národní hospodářství celkem	S.1 Národní hospodářství celkem	Účet nerezidentů	Účet výrobků a služeb
B.6g	Hrubý disponibilní důchod	228	25	317	1 219	37	1 826	1 826		1 826
B.6n	Čistý disponibilní důchod	71	13	290	1 196	34	1 604	1 604		1 604
P.3	Výdaje na konečnou spotřebu								1 399	1 399
P.31	Výdaje na individuální spotřebu								1 230	1 230
P.32	Výdaje na kolektivní spotřebu								169	169
D.8	Úpravy o změny penzijních nároků				11				0	11
B.8g	Hrubé úspory									
B.8n	Čisté úspory									
B.12	Saldo běžných transakcí nerezidentů s rezidenty									

Tabulka 8.9 - Účet II.4.2: Účet užití upraveného disponibilního důchodu

Celkem	Užití											
	Odpovídající zápisy na účtech											
	S.1	S.15	S.14	S.13	S.12	S.11	Národní hospodářství celkem	NISD	Domácnosti	Vládní instituce	Finanční instituce	Nefinanční podniky
Účet výrobků a služeb	Účet nerezidentů	Účet nerezidentů	Účet nerezidentů	Účet nerezidentů	Účet nerezidentů	Účet nerezidentů	Účet nerezidentů	Účet nerezidentů	Účet nerezidentů	Účet nerezidentů	Účet nerezidentů	Účet nerezidentů
1 399			1 399	1	1 230	168						
1 230			1 230		1 230							
169			169	1		168						
11	0		11	0		0	11					
427			427	5	215	-35	14	228				
205			205	2	192	-62	2	71				
-13			-13									
Zdroje												
Transakce a vyrovnávací položky												
	S.11	S.12	S.13	S.14	S.15	S.1	Národní hospodářství celkem	NISD	Domácnosti	Vládní instituce	Finanční instituce	Nefinanční podniky
Účet výrobků a služeb	Účet nerezidentů	Účet nerezidentů	Účet nerezidentů	Účet nerezidentů	Účet nerezidentů	Účet nerezidentů	Účet nerezidentů	Účet nerezidentů	Účet nerezidentů	Účet nerezidentů	Účet nerezidentů	Účet nerezidentů
B.7g	228	25	133	1 434	6	1 826						
B.7n	71	13	106	1 411	3	1 604						
P.4											1 399	
P.41											1 230	
P.42											169	
D.8				11		11						
B.8g												
B.8n												
B.12												

Účty akumulace (III)

- 8.44 Účty akumulace jsou účty toků. Zachycují se zde různé příčiny změn aktiv a závazků jednotek a změny jejich čistého jmění.
- 8.45 Změny aktiv se zachycují na levé straně účtů (plus nebo minus), změny závazků a čistého jmění na pravé straně (plus nebo minus).

Kapitálový účet (III.1)

- 8.46 Na kapitálovém účtu se zachycuje pořízení minus úbytky nefinančních aktiv rezidentských jednotek a měří se zde změna čistého jmění vlivem úspor (poslední vyrovnávací položka běžných účtů) a kapitálových transferů.
- 8.47 Kapitálový účet umožňuje určit rozsah, ve kterém bylo pořízení minus úbytky nefinančních aktiv financováno z úspor a kapitálovými transfery. Ukazuje čisté půjčky odpovídající částce, kterou má jednotka nebo sektor k dispozici pro přímé nebo nepřímé financování ostatních jednotek nebo sektorů, anebo čisté výpůjčky odpovídají částce, kterou si jednotka nebo sektor musí vypůjčit od ostatních jednotek nebo sektorů.

Účet změn čistého jmění vlivem úspor a kapitálových transferů (III.1.1)

- 8.48 Tento účet umožňuje určit změny čistého jmění vlivem úspor a kapitálových transferů, což odpovídá čistým úsporám s přičtením příjmových kapitálových transferů a po odečtení výdajových kapitálových transferů.

Účet pořízení nefinančních aktiv (III.1.2)

- 8.49 Tento účet zachycuje pořízení minus úbytky nefinančních aktiv, což umožňuje přejít od pojmu změny čistého jmění vlivem úspor a kapitálových transferů k čistým půjčkám nebo výpůjčkám.

Finanční účet (III.2)

- 8.50 Finanční účet zachycuje, podle typů finančních nástrojů, změny finančních aktiv a závazků, z nichž se skládají čisté půjčky nebo výpůjčky. Tyto by měly odpovídat vyrovnávacím položkám finančního přebytku nebo deficitu kapitálového účtu, které jsou na tento účet přenášeny jako první zápis na stranu změn závazků a čistého jmění, a proto na tomto účtu není žádná vyrovnávací položka.
- 8.51 Klasifikace aktiv a závazků použitá u finančního účtu je totožná s klasifikací používanou v rozvahách.

Tabulka 8.10 - Účet změn čistého jmění vlivem úspor a kapitálových transferů

Celkem	Změny aktiv							B.8n
	Odpovídající zápisy na účtech	S.1 Národní hospodářství celkem	S.14 Domácnosti	S.15 NISD	S.13 Vládní institute	S.12 Finanční institute	S.11 Nefinanční podniky	
	Účet výrobků a služeb	Účet nerezidentů						Čisté úspory
								Saldo běžných transakcí nerezidentů s rezidenty
								Kapitálové transfery, příjmové
								Kapitálové daně, příjmové
								Investiční dotace, příjmové
								Ostatní kapitálové transfery, příjmové
								Kapitálové transfery, výdajové
								Kapitálové daně, výdajové
								Investiční dotace, výdajové
								Ostatní kapitálové transfery, výdajové
192	-29	221	236	20	-81	-16	62	Změny čistého jmění vlivem úspor a kapitálových transferů
Změny závazků a čistého jmění								
	Odpovídající zápisy na účtech							
	S.11 Nefinanční podniky	S.12 Finanční institute	S.13 Vládní institute	S.14 Domácnosti	S.15 NISD	S.15 NISD	S.1 Národní hospodářství celkem	Celkem
								Účet výrobků a služeb nerezidentů
B.8n	71	2	-62	192	2	2	205	205
B.12								-13
D.9r	33	0	6	23	0	0	62	4
D.91r			2				2	2
D.92r	23	0	0	0	0	0	23	4
D.99r	10		4	23			37	27
D.9p	-16	-7	-34	-5	-3		-65	-1
D.91p	0	0	0	-2	0		-2	0
D.92p							-27	-27

Změny závazků a čistého jmění										
Transakce a vyrovnávací položky	S.11	S.12	S.13	S.14	S.15	S.1	Odpovídající zápisy na účtech		Celkem	
	Nefinanční podniky	Finanční instituce	Vládní instituce	Domácnosti	NISD	Národní hospodářství celkem	Účet nerezidentů	Účet výrobků a služeb		
D.99p Ostatní kapitálové transfery, výdajové	-16	-7	-7	-3	-3	-36	-1	-1	-37	
B.101 Změny čistého jmění vlivem úspor a kapitálových transferů	88	-5	-90	210	-1	202	-10	-10	192	
Tabulka 8.11 - Účet III.1.2: Účet pořízení nefinančních aktiv										
Změny aktiv										
Celkem	S.1	S.15	S.14	S.13	S.12	S.11	Transakce a vyrovnávací položky		Změny čistého jmění vlivem úspor a kapitálových transferů	
	Národní hospodářství celkem	NISD	Domácnosti	Vládní instituce	Finanční instituce	Nefinanční podniky	Účet nerezidentů	Účet výrobků a služeb		
414	414	5	55	38	8	308	B.101			
192	192	2	32	11	-4	151	P.5g	Tvorba hrubého kapitálu		
376	376	5	48	35	8	280	P.5n	Tvorba čistého kapitálu		
359	359	5	48	35	8	263	P.51g	Tvorba hrubého fixního kapitálu		
358	358	5	45	38	8	262	P.511	Čisté pořízení fixních aktiv		
9	9	1	3	0	0	5	P.5111	Pořízení nových fixních aktiv		
-8	-8	-1	0	-3	0	-4	P.5112	Pořízení použitých fixních aktiv		
17	17					17	P.5113	Prodej a předání použitých fixních aktiv		
-222	-222	-3	-23	-27	-12	-157	P.512	Náklady na převod vlastnictví nevyřáběných aktiv		
28	28	0	2	0	0	26	P.51c	Spotřeba fixního kapitálu		
10	10	0	5	3	0	2	P.52	Změny zásob		
0	0	1	4	2	0	-7	P.53	Čisté pořízení cenností		
0	0	1	3	2	0	-6	NP	Čisté pořízení nevyřáběných aktiv		
0	0	0	1	0	0	-1	NP.1	Čisté pořízení přírodních zdrojů		
0	0	0	1	0	0	0	NP.2	Čisté pořízení smluv, pronájmů a licencí		
0	0	0	0	0	0	0	NP.3	Čistý nákup goodwillu a marketingových aktiv		
0	-10	-4	174	-103	-1	-56	B.9	Čisté půjčky (+) / čisté výpůjčky (-)		

Tabulka 8.11 – Účet III. 1.2: Účet pořízení nefinančních aktiv (pokračování)

Transakce a vyrovnávací položky	Změny závazků a čistého jmění							Celkem
	S.11	S.12	S.13	S.14	S.15	S.1	Odpovídající zápisy na účtech	
	Nefinanční podniky	Finanční instituce	Vládní instituce	Domácnosti	NISD	Národní hospodářství celkem		
B.101 Změny čistého jmění vlivem úspor a kapitálových transferů	88	-5	-90	210	-1	202	-10	192
P.5g Tvorba hrubého kapitálu								414
P.5n Tvorba čistého kapitálu								192
P.51g Tvorba hrubého fixního kapitálu								376
P.511 Čisté pořízení fixních aktiv								359
P.5111 Pořízení nových fixních aktiv								358
P.5112 Pořízení použitých fixních aktiv								9
P.5113 Prodej a předání použitých fixních aktiv								-8
P.512 Náklady na převod vlastnictví nevyroběných aktiv								17
P.51c Spotřeba fixního kapitálu								-222
P.52 Změny zásob								28
P.53 Čisté pořízení cenností								10
NP Čisté pořízení nevyroběných aktiv								0
NP.1 Čisté pořízení přírodních zdrojů								0
NP.2 Čisté pořízení smluv, pronájmů a licencí								0
NP.3 Čistý nákup goodwillu a marketingových aktiv								0
B.9 Čisté půjčky (+) / čisté výpůjčky (-)								0

Tabulka 8.12 - Účet III.2: Finanční účet

Celkem	Změny aktiv										Transakce a vyrovnávací položky	
	Odpovídající zápisy na účtech											
	S.1	S.15	S.14	S.13	S.12	S.11						
Účet výrobních a služeb	Účet nerezidentů	Národní hospodářství celkem	MSD	Domácnosti	Vládní instituce	Finanční instituce	Nefinanční podniky					
483	47	436	2	189	-10	172	83	F				Čistě půjčky (+) / čistě výpůjčky (-)
0	1	-1				-1		F.1				Čistě pořízení finančních aktiv
0	1	-1				-1		F.11				Měnové zlato a zvláštní práva čerpání
0	0	0				0		F.12				Měnové zlato
100	11	89	2	64	-26	10	39	F.2				Zvláštní práva čerpání
36	3	33	1	10	2	15	5	F.21				Oběživo a vklady
28	2	26	1	27	-27	-5	30	F.22				Oběživo
-5		-5				-5		F.221				Převoditelné vklady
33	2	31	1	27	-27	0	30	F.229				Mezibankovní vklady
36	6	30	0	27	-1	0	4	F.29				Ostatní převoditelné vklady
95	9	86	-1	10	4	66	7	F.3				Ostatní vklady
29	2	27	0	3	1	13	10	F.31				Dluhové cenné papíry
66	7	59	-1	7	3	53	-3	F.32				Krátkodobé
82	4	78	0	3	3	53	19	F.4				Dlouhodobé
25	3	22	0	3	1	4	14	F.41				Půjčky
57	1	56	0	0	2	49	5	F.42				Krátkodobé
119	12	107	0	66	3	28	10	F.5				Dlouhodobé
103	12	91	0	53	3	25	10	F.51				Účasti
87	10	77	0	48	1	23	5	F.511				Akcie a ostatní účasti
9	2	7	0	2	1	1	3	F.512				Kótované akcie
7	0	7	0	3	1	1	2	F.519				Nekótované akcie
16	0	16	0	13	0	3	0	F.52				Ostatní účasti
7	0	7	0	5	0	2	0	F.521				Účasti v investičních fondech
												Účasti ve fondech peněžního trhu

		Změny aktiv									
		Odpovídající zápisy na účtech									
		S.1	S.15	S.14	S.13	S.12	S.11				
Celkem	Účet výrobků a služeb Účet nerezidentů	Národní hospodářství celkem	NISD	Domácnosti	Vládní institute	Finanční institute	Nefinanční podniky	Transakce a vyrovnávací položky			
9	0	9	0	8	0	1	0	F.522	Účasti v investičních fondech jiných než fondy peněžního trhu		
48	0	48	0	39	1	7	1	F.6	Pojistné, penzijní a standardizované záruční programy		
7	0	7	0	4	0	2	1	F.61	Technické rezervy neživotního pojištění		
22	0	22	0	22	0	0	0	F.62	Životní pojištění a nároky na anuitu		
11	0	11		11				F.63	Penzijní nároky		
3	0	3				3		F.64	Nároky penzijních fondů na penzijní správce		
2	0	2		2				F.65	Nároky na dávky jiné než penzijní		
3	0	3	0	0	1	2	0	F.66	Rezervy na uplatnění standardizovaných záruk		
14	0	14	0	3	0	8	3	F.7	Finanční deriváty a zaměřnané opce na akcie		
12	0	12	0	1	0	8	3	F.71	Finanční deriváty		
5	0	5	0	1	0	3	1	F.711	Opce		
7	0	7	0	0	0	5	2	F.712	Forw ardy		
2		2		2			0	F.72	Zaměřnané opce na akcie		
25	10	15	1	4	5	1	4	F.8	Ostatní pohledávky		
15	8	7		3	1		3	F.81	Obchodní úvěry a zálohy		
10	2	8	1	1	4	1	1	F.89	Ostatní pohledávky jiné než obchodní úvěry a zálohy		

Tabulka 8.12 - Účet III.2: Finanční účet (pokračování)

Transakce a vyrovnávací položky	Změny závazků a čistého jmění										Celkem
	S.11	S.12	S.13	S.14	S.15	S.1	Odpovídající zápisy na účtech		Účet výrobků a služeb	Účet nerezidentů	
	Nefinanční podniky	Finanční instituce	Vládní instituce	Domácnosti	NISD	Národní hospodářství celkem	Účet nerezidentů	Účet výrobků a služeb			
B.9 Čisté půjčky (+) / čisté výpůjčky (-)	-56	-1	-103	174	-4	10	-10	-10	0	0	0
F Čisté pořízení finančních závazků	139	173	93	15	6	426	57	57	0	483	483
F.1 Měnové zlato a zvláštní práva čerpání											
F.11 Měnové zlato									0	0	0
F.12 Zvláštní práva čerpání									-2	100	100
F.2 Oběživo a vklady	65	37	35	1		35	1	1	0	36	36
F.21 Oběživo									0	28	28
F.22 Převoditelné vklady	26	2	2			28	0	0			
F.221 Mezibankovní vklady	-5					-5				-5	-5
F.229 Ostatní převoditelné vklady	31	2	2			33				33	33
F.29 Ostatní vklady	39					39	-3	-3		36	36
F.3 Dluhové cenné papíry	6	30	38	0	0	74	21	21		95	95
F.31 Krátkodobé	2	18	4	0	0	24	5	5		29	29
F.32 Dlouhodobé	4	12	34	0	0	50	16	16		66	66
F.4 Půjčky	21	0	9	11	6	47	35	35		82	82
F.41 Krátkodobé	4	0	3	2	2	11	14	14		25	25
F.42 Dlouhodobé	17	0	6	9	4	36	21	21		57	57
F.5 Účasti	83	22				105	14	14		119	119
F.51 Akcie a ostatní účasti	83	11				94	9	9		103	103
F.511 Kótované akcie	77	7				84	3	3		87	87
F.512 Nekótované akcie	3	4				7	2	2		9	9
F.519 Ostatní účasti	3					3	4	4		7	7
F.52 Účasti v investičních fondech		11				11	5	5		16	16
F.521 Účasti ve fondech peněžního trhu		5				5	2	2		7	7

Změny závazků a čistého jmění										
Transakce a vyrovnávací položky	S.11	S.12	S.13	S.14	S.15	S.1	Odpovídající zápisy na účtech			Celkem
	Nefinanční podniky	Finanční instituce	Vládní instituce	Domácnosti	NISD	Národní hospodářství celkem	Účet nerezidentů	Účet výrobků a služeb		
F.522 Účasti v investičních fondech jiných než fondy peněžního trhu		6				6		3		9
F.6 Pojistné, penzijní a standardizované záruční programy		48	0			48		0		48
F.61 Technické rezervy neživotního pojištění		7				7		0		7
F.62 Životní pojištění a nároky na anuitu		22				22		0		22
F.63 Penzijní nároky		11				11		0		11
F.64 Nároky penzijních fondů na penzijní správce		3				3		0		3
F.65 Nároky na dávky jiné než penzijní		2				2		0		2
F.66 Rezervy na uplatnění standardizovaných záruk		3	0			3		0		3
F.7 Finanční deriváty a zaměštanecské opce na akcie	3	8	0	0	0	11		3		14
F.71 Finanční deriváty	2	7	0	0	0	9		3		12
F.711 Opce	2	2	0	0	0	4		1		5
F.712 Forwardy	0	5	0	0	0	5		2		7
F.72 Zaměštanecské opce na akcie	1	1				2				2
F.8 Ostatní závazky	26		9	4		39		-14		25
F.81 Obchodní úvěry a zálohy	6	0	6	4	0	16		-1		15
F.89 Ostatní závazky jiné než obchodní úvěry a zálohy	20	0	3	0	0	23		-13		10

Účet ostatních změn aktiv (III.3)

8.52 Účet ostatních změn aktiv zachycuje u jednotek změny aktiv a závazků jiné než ty, které souvisí s úsporami a dobrovolnými transfery majetku – ty se totiž zachycují na kapitálovém a na finančním účtu. Dále se člení na dva podúčty: účet ostatních změn objemu aktiv (III.3.1) a účet přecenění (III.3.2).

Účet ostatních změn objemu aktiv (III.3.1)

8.53 Pohyby zachycené na účtu ostatních změn objemu aktiv mají vliv na čisté jmění uváděné v rozvaze jednotek, sektorů a subsektorů. Tyto změny, nazývané změnami čistého jmění vlivem ostatních změn objemu aktiv, jsou vyrovnávací položkou účtu.

Účet přecenění (III.3.2)

8.54 Účet přecenění zachycuje změny hodnoty aktiv a závazků vlivem změn jejich cen.

Pro dané aktivum nebo závazek se tato změna měří:

- (a) buď jako rozdíl mezi jeho hodnotou na konci účetního období a jeho hodnotou na začátku účetního období nebo v den, kdy bylo poprvé zachyceno v rozvaze;
- (b) nebo jako rozdíl mezi jeho hodnotou v den, kdy se vyřadilo z rozvahy, a jeho hodnotou na začátku účetního období nebo v den, kdy bylo poprvé zachyceno v rozvaze.

Tento rozdíl se nazývá „nominální zisk z držby (nebo ztráta)“.

Nominální zisk z držby odpovídá kladnému přecenění aktiva nebo zápornému přecenění (finančního) závazku.

Nominální ztráta z držby odpovídá zápornému přecenění aktiva nebo kladnému přecenění (finančního) závazku.

8.55 Toky zachycené na účtu přecenění mění čisté jmění uvedené v rozvahách příslušných jednotek. Tato změna, nazývaná změnou čistého jmění vlivem nominálních zisků a ztrát z držby, je vyrovnávací položkou účtu. Zachycuje se na straně změn závazků a čistého jmění..

8.56 Účet přecenění se člení na dva podúčty: účet neutrálních zisků a ztrát z držby (III.3.2.1) a účet reálných zisků a ztrát z držby (III.3.2.2).

Účet neutrálních zisků a ztrát z držby (III.3.2.1)

8.57 Na účtu neutrálních zisků a ztrát z držby se zachycují změny hodnoty aktiv a závazků v poměru ke změnám všeobecné úrovně cen. Takové změny odpovídají přecenění, které je nezbytné k zachování všeobecné kupní síly aktiv a závazků. Všeobecný cenový index, který se má pro tento výpočet použít, je cenový index za konečné národní užití, s výjimkou změn zásob.

Účet reálných zisků a ztrát z držby (III.3.2.2)

8.58 Reálné zisky a ztráty z držby měří rozdíl mezi nominálními zisky a ztrátami z držby a neutrálními zisky a ztrátami z držby.

8.59 Jsou-li nominální zisky z držby snížené o nominální ztráty z držby u daného aktiva vyšší než neutrální zisky z držby snížené o neutrální ztráty z držby, jedná se pro jednotku, která dané aktivum drží, o reálný zisk z jeho držby. Tento zisk vyjadřuje to, že skutečná cena aktiva rostla v průměru rychleji než všeobecná hladina cen. Naopak pokles relativní ceny aktiva vytváří pro jednotku, která dané aktivum drží, reálnou ztrátu z držby.

Ze stejného důvodu růst relativní ceny závazku vytváří reálnou ztrátu z držby závazků, zatímco snížení relativní ceny závazku vytváří reálný zisk z držby závazků.

Tabulka 8.13 – Účet III.3.1: Účet ostatních změn objemu aktiv

Celkem	Změny aktiv							Ostatní toky
	S.1 Národní hospodářství celkem	S.15 NISD	S.14 Domácnosti	S.13 Vládní instituce	S.12 Finanční instituce	S.11 Nefinanční podniky	K.1	
33	0	0	0	7	0	26	K.1	Ekonomický vznik aktiv
3	3			3			AN.1	Vyrobená nefinanční aktiva
30	0	0	0	4	0	26	AN.2	Nevyroběná nefinanční aktiva
26	26			4		22	AN.21	Přírodní zdroje
4	4				4	4	AN.22	Smlouvy, pronájmy a licence
0	0						AN.23	Čistý nákup goodwillu a marketingových aktiv
-11	-11	0	0	-2	0	-9	K.2	Ekonomický zánik nevyroběných aktiv
-8	-8	0	0	-2	0	-6	K.21	Vyčerpávání přírodních zdrojů
-8	-8			-2		-6	AN.21	Přírodní zdroje
-3	-3	0	0	0	0	-3	K.22	Ostatní ekonomický zánik nevyroběných aktiv
0	0						AN.21	Přírodní zdroje
-1	-1				-1	-1	AN.22	Smlouvy, pronájmy a licence
-2	-2				-2	-2	AN.23	Čistý nákup goodwillu a marketingových aktiv
-11	-11	0	0	-6	0	-5	K.3	Ztráty z katastrof
-9	-9			-4		-5	AN.1	Vyrobená nefinanční aktiva
-2	-2			-2			AN.2	Nevyroběná nefinanční aktiva
0	0						AF	Finanční aktiva
0	0	0	0	5	0	-5	K.4	Konfiskace bez náhrady
0	0			1		-1	AN.1	Vyrobená nefinanční aktiva
0	0			4		-4	AN.2	Nevyroběná nefinanční aktiva
0	0						AF	Finanční aktiva
2	2	0	0	0	1	1	K.5	Ostatní změny objemu j. n.
1	1				1	1	AN.1	Vyrobená nefinanční aktiva
0	0						AN.2	Nevyroběná nefinanční aktiva
1	1				1	1	AF	Finanční aktiva
0	0	0	0	-4	-2	6	K.6	Změny v klasifikaci
2	2	0	0	-4	0	6	K.61	Změny v sektorové klasifikaci a ve struktuře

Změny aktiv							Ostatní toky
S.1 Celkem	S.1 Národní hospodářství celkem	S.15 NISD	S.14 Domácnosti	S.13 Vládní instituce	S.12 Finanční instituce	S.11 Nefinanční podniky	
0	0			-3		3	Vyrobená nefinanční aktiva
0	0			-1		1	Nevyráběná nefinanční aktiva
2	2					2	Finanční aktiva
-2	-2	0	0	0	-2	0	Změny v klasifikaci aktiv a závazků
-2	-2				-2		Vyrobená nefinanční aktiva
0	0			0	0	0	Nevyráběná nefinanční aktiva
0	0			0	0	0	Finanční aktiva
13	13	0	0	0	-1	14	Celkové ostatní změny objemu
-7	-7	0	0	-3	-2	-2	Vyrobená nefinanční aktiva
-2	-2			-3		1	Fixní aktiva
-3	-3					-3	Zásoby
-2	-2				-2		Cennosti
17	17	0	0	3	0	14	Nevyráběná nefinanční aktiva
9	9	0	0	1	-2	10	Přírodní zdroje
6	6			2		4	Smlouvy, pronájmy a licence
0	0					0	Čistý nákup goodwillu a marketingových aktiv
3	3	0	0	0	1	2	Finanční aktiva
0	0				0	0	Měnové zlato a zvláštní práva čerpání
0	0				0	0	Oběživo a vklady
0	0				0	0	Dluhové cenné papíry
					0	0	Půjčky
2	2					2	Účasti
1	1				1		Pojistné, penzijní a standardizované záruční programy
0	0						Finanční deriváty a z aměštnanecké opce na akcie
0	0						Ostatní pohledávky
						B.102	Změny čistého jmění vlivem ostatních změn objemu aktiv

Tabulka 8.13 - Účet III.3.1: Účet ostatních změn objemu aktiv (pokračování)

		Změny závazků a čistého jmění						S.1	
Ostatní toky		S.11	S.12	S.13	S.14	S.15	Národní		
		Nefinanční	Finanční	Vládní	Domácnosti	NISD	hospodářství		
		podniky	institute	institute			celkem		
K.1	Ekonomický vznik aktiv								
AN.1	Vyrobená nefinanční aktiva								
AN.2	Nevyráběná nefinanční aktiva								
AN.21	Přírodní zdroje								
AN.22	Smlouvy, pronájem a licence								
AN.23	Čistý nákup goodwillu a marketingových aktiv								
K.2	Ekonomický zánik nevyroběných aktiv								
K.21	Vyčerpávání přírodních zdrojů								
AN.21	Přírodní zdroje								
K.22	Ostatní ekonomický zánik nevyroběných aktiv								
AN.21	Přírodní zdroje								
AN.22	Smlouvy, pronájem a licence								
AN.23	Čistý nákup goodwillu a marketingových aktiv								
K.3	Ztráty z katastrof								
AN.1	Vyrobená nefinanční aktiva								
AN.2	Nevyráběná nefinanční aktiva								
AF	Finanční závazky								
K.4	Konfiskace bez náhrady								
AN.1	Vyrobená nefinanční aktiva								
AN.2	Nevyráběná nefinanční aktiva								
AF	Finanční závazky								
K.5	Ostatní změny objemu j. n.	0	0	0	1	0	1	1	
AN.1	Vyrobená nefinanční aktiva								
AN.2	Nevyráběná nefinanční aktiva								
AF	Finanční závazky								
K.6	Změny v klasifikaci	0	0	2	0	0	2	2	

Změny závazků a čistého jmění								
	Ostatní toky	S.11 Nefinanční podniky	S.12 Finanční instituce	S.13 Vládní instituce	S.14 Domácnosti	S.15 MSD	S.1 Národní hospodářství celkem	Celkem
K.61	Změny v sektorové klasifikaci a ve struktuře	2	0	2	0	0	2	2
AN1	Vyrobená nefinanční aktiva							
AN2	Nevyráběná nefinanční aktiva							
AF	Finanční závazky	0	0	2	0	0	2	2
K.62	Změny v klasifikaci aktiv a z závazků	0	0	0	0	0	0	0
AN1	Vyrobená nefinanční aktiva							
AN2	Nevyráběná nefinanční aktiva							
AF	Finanční závazky	0	0	0	0	0	0	0
	Celkové ostatní z měny objemu	0	0	2	1	0	3	3
AN1	Vyrobená nefinanční aktiva							
AN11	Fixní aktiva							
AN12	Zásoby							
AN13	Cennosti							
AN2	Nevyráběná nefinanční aktiva							
AN21	Přírodní zdroje							
AN22	Smlouvy, pronájmy a licence							
AN23	Čistý nákup goodwillu a marketingových aktiv							
AF	Finanční závazky	0	0	2	1	0	3	3
AF.1	Měnové zlato a zvláštní práva čerpání							
AF.2	Oběživo a vklady							
AF.3	Duhové cenné papíry							
AF.4	Růjčky						0	0
AF.5	Účasti			2			2	2
AF.6	Pojistné, penzijní a standardizované záruční programy				1		1	1
AF.7	Finanční deriváty a z aměštnanecké opce na akcie							
AF.8	Ostatní závazky							
B.102	Změny čistého jmění vlivem ostatních z měn objemu aktiv	14	-1	-2	-1	0	10	10

Tabulka 8.14 - Účet III.3.2: Účet přecenění

Celkem	Změny aktiv											Transakce a vyrovnávací položky
	Odpovídající zápisy na účtech											
	S.1	S.15	S.14	S.13	S.12	S.11	Národní hospodářství celkem	Národní instituce	Vládní instituce	Finanční instituce	Nefinanční podniky	
Účet výrobků a služeb	Účet nerezidentů	Domácnosti	NSD	Národní instituce	Finanční instituce	Nefinanční podniky	Účet nerezidentů celkem	Národní instituce	Vládní instituce	Finanční instituce	Nefinanční podniky	Nominální zisky a ztráty z držby
280	280	8	80	44	4	144	280	8	44	4	144	K.7
126	126	5	35	21	2	63	126	5	21	2	63	AN
111	111	5	28	18	2	58	111	5	18	2	58	AN.1
7	7	2	2	1		4	7	2	1		4	AN.11
8	8	5	5	2		1	8	5	2		1	AN.12
154	154	3	45	23	2	81	154	3	23	2	81	AN.13
152	152	3	45	23	1	80	152	3	23	1	80	AN.2
2	2				1	1	2			1	1	AN.21
												AN.22
91	7	2	16	1	57	8	84	2	1	57	8	AN.23
12				1	11		12		1	11		AF
0							0					AF.1
44	4	1	6		30	3	40	1		30	3	AF.2
0							0					AF.3
35	3	1	10		16	5	32	1		16	5	AF.4
0							0					AF.5
0							0					AF.6
0							0					AF.7
0							0					AF.8
												B.103
												Změny čistého jmění vlivem nominálních zisků a ztrát z držby

Tabulka 8.14 - Účet III.3.2: Účet přecenění (pokračování)

	Změny závazků a čistého jmění										Celkem
	S.11	S.12	S.13	S.14	S.15	S.1	Odpovídající zápisy na účtech				
Transakce a vyrovnávací položky	Ne finanční podniky	Finanční instituce	Vládní instituce	Domácnosti	NISD	Národní hospodářství celkem	Účet nerezidentů	Účet výrobků a služeb			
K.7 Nominální zisky a ztráty z držby											
AN Ne finanční aktiva											
AN.1 Vyrobená ne finanční aktiva											
AN.11 Fixní aktiva											
AN.12 Zásoby											
AN.13 Cennosti											
AN.2 Nevyráběná ne finanční aktiva											
AN.21 Přírodní zdroje											
AN.22 Smlouvy, pronájmy a licence											
AN.23 Čistý nákup goodwillu a marketingových aktiv											
AF Finanční závazky	18	51	7	0	0	76	15			91	
AF.1 Měnové zlato a zvláštní práva čerpání							12			12	
AF.2 Oběživo a vklady											
AF.3 Dluhové cenné papíry	1	34	7			42	2			44	
AF.4 Půjčky											
AF.5 Účasti	17	17				34	1			35	
AF.6 Pojistné, penzijní a standardizované záruční programy											
AF.7 Finanční deriváty a zaměstnanecké opce na akcie											
AF.8 Ostatní závazky											
B.103 Změny čistého jmění vlivem nominálních zisků a ztrát z držby	134	10	38	96	10	288	4			292	

Tabulka 8.14 Účet III.3.2.1: Účet neutrálních zisků a ztrát z držby

Celkem	Změny aktiv										Transakce a vyrovnávací položky	
	Odpovídající zápisy na účtech					Národní hospodářství celkem						Nefinanční podniky
	S.1	S.15	S.14	S.13	S.12	S.11	S.15	S.14	S.13	S.12		
Účet výrobků a služeb	Účet nerezidentů	Účet nerezidentů	Národní hospodářství celkem	NISD	Domácnosti	Vládní instituce	Finanční instituce	Nefinanční podniky	K.71	Neutrální zisky a ztráty z držby		
198			198	6	56	32	3	101	AN	Nefinanční aktiva		
121			121	5	34	20	2	60	AN.1	Vyrobená nefinanční aktiva		
111			111	5	28	18	2	58	AN.11	Fixní aktiva		
4			4	2	2	1		1	AN.12	Zásoby		
6			6	4	4	1		1	AN.13	Cennosti		
77			77	1	22	12	1	41	AN.2	Nevyráběná nefinanční aktiva		
76			76	1	22	12	1	40	AN.21	Přírodní zdroje		
1			1					1	AN.22	Smlouvy, pronájmy a licence		
148	12		136	3	36	8	71	18	AN.23	Čistý nákup goodwillu a marketingových aktiv		
16			16			2	14		AF	Finanční aktiva		
32	2		30	2	17	3		8	AF.1	Měnové zlato a zvláštní práva čerpání		
28	3		25	1	4		18	2	AF.2	Oběživo a vklady		
29	1		28			3	24	1	AF.3	Dluhové cenné papíry		
28	2		26		9		14	3	AF.4	Půjčky		
8	1		7	5	5		1	1	AF.5	Účasti		
0			0						AF.6	Pojistné, penzijní a standardizované záruční programy		
7	3		4	1	1			3	AF.7	Finanční deriváty a zaměstnanecké opce na akcie		
									AF.8	Ostatní pohledávky		
									B.1031	Změny čistého jmění vlivem neutrálních zisků a ztrát z držby		

Tabulka 8.14 - Účet III.3.2.1: Účet neutrálních zisků a ztrát z držby (pokračování)

		Změny závazků a čistého jmění										
		S.11	S.12	S.13	S.14	S.15	S.1	Odpovídající zápisy na účtech				
Transakce a vyrovnávací položky		Nefinanční podniky	Finanční instituce	Vládní instituce	Domácnosti	NISD	Národní hospodářství celkem	Účet nerezidentů	Účet výrobků a služeb	Celkem		
K.71	Neutrální zisky a ztráty z držby											
AN	Nefinanční aktiva											
AN.1	Vyrobená nefinanční aktiva											
AN.11	Fixní aktiva											
AN.12	Zásoby											
AN.13	Cennosti											
AN.2	Nevyráběná nefinanční aktiva											
AN.21	Přirodní zdroje											
AN.22	Smlouvy, pronájmy a licence											
AN.23	Čistý nákup goodwillu a marketingových aktiv											
AF	Finanční závazky	37	68	13	5	3	126	22		148		
AF.1	Měnové zlatu a zvláštní práva čerpání							16		16		
AF.2	Oběživo a vklady	1	26	2		1	30	2		32		
AF.3	Dluhové cenné papíry	1	21	4			26	2		28		
AF.4	Půjčky	18		7	3	1	29			29		
AF.5	Účasti	14	14				28			28		
AF.6	Pojistné, penzijní a standardizované záruční programy		7				7	1		8		
AF.7	Finanční deriváty a zaměstnanecké opce na akcie											
AF.8	Ostatní závazky	3			2	1	6	1		7		
B.1031	Změny čistého jmění vlivem neutrálních zisků a ztrát z držby	82	6	27	87	6	208	6		214		

Tabulka 8.14 - Účet III.3.2.2: Účet reálných zisků a ztrát z držby

Celkem	Změny aktiv										Transakce a vyrovnávací položky	
	Odpovídající zápisy na účtech					K.72						
	S.1	S.15	S.14	S.13	S.12	S.11	Národní hospodářství celkem	NISD	Domácnosti	Vládní instituce		Finanční instituce
Účet výrobků a služeb	Účet nerezidentů	Účet nerezidentů	Účet nerezidentů	Účet nerezidentů	Účet nerezidentů	Účet nerezidentů	Účet nerezidentů	Účet nerezidentů	Účet nerezidentů	Účet nerezidentů	Účet nerezidentů	Účet nerezidentů
82	82	2	24	12	1	43	AN					
5	5	0	1	1	0	3	AN.1					
3	3	0	0	0	0	0	AN.11					
2	2	0	1	1	0	0	AN.12					
77	77	2	23	11	1	40	AN.2					
76	76	2	23	11	0	40	AN.21					
1	1	0	0	0	1	0	AN.22					
-57	-5	-52	-20	-7	-14	-10	AN.23					
-4	0	-4	0	-1	-3	0	AF					
-32	-2	-30	-17	-3	0	-8	AF.1					
16	1	15	2	0	12	1	AF.2					
-29	-1	-28	0	-3	-24	-1	AF.3					
7	1	6	1	0	2	2	AF.4					
-8	-1	-7	0	0	-1	-1	AF.5					
							AF.6					
							AF.7					
							AF.8					
							B.1032					

Tabulka 8.14 - Účet III.3.2.2: Účet reálných zisků a ztrát z držby (pokračování)

	Změny závazků a čistého jmění										Celkem
	S.11	S.12	S.13	S.14	S.15	S.1	Odpovídající zápisy na účtech		Účet výrobků a služeb nerezidentů		
Transakce a vyrovnávací položky	Nefinanční podniky	Finanční instituce	Vládní instituce	Domácnosti	NISD	Národní hospodářství celkem					
K.72											
Realné zisky a ztráty z držby											
AN											
Nefinanční aktiva											
AN.1											
Vyrobena ne finanční aktiva											
AN.11											
Fixní aktiva											
AN.12											
Zásoby											
AN.13											
Cennosti											
AN.2											
Ne vyráběná ne finanční aktiva											
AN.21											
Přirození zdroje											
AN.22											
Smlouvy, pronájmy a licence											
AN.23											
Čistý nákup goodwillu a marketingových aktiv											
AF											
Finanční závazky	-19	-17	-6	-5	-3	-50	-7			-57	
AF.1	0	0	0	0	0	0	-4			-4	
Měnové zlato a zvláštní práva čerpání											
AF.2	-1	-26	-2	0	-1	-30	-2			-32	
Oběživo a vklady											
AF.3	0	13	3	0	0	16	0			16	
Dluhové cenné papíry											
AF.4	-18	0	-7	-3	-1	-29	0			-29	
Půjčky											
AF.5	3	3	0	0	0	6	1			7	
Účasti											
AF.6							-1			-8	
Pojistné, penzijní a standardizované záruční programy											
AF.7	0	0	0	0	0	0	0			0	
Finanční deriváty a zaměstnanecké opce na akcie											
AF.8	-3	0	0	-2	-1	-6	-1			-7	
Ostatní závazky											
B.1032	52	4	11	9	4	80	-2			78	
Změny čistého jmění vlivem reálných zisků a ztrát z držby											

Rozvahy (IV)

8.60 Cílem rozvah je poskytnout obraz o aktivech, závazcích a čistém jmění jednotek k počátku a ke konci účetního období a o změnách mezi oběma rozvahami. Posloupnost účtů je tato:

- (a) počáteční rozvaha (IV.1);
- (b) změny v rozvaze (IV.2);
- (c) konečná rozvaha (IV.3).

Počáteční rozvaha (IV.1)

8.61 Počáteční rozvaha zachycuje hodnotu aktiv a závazků v držení jednotek k počátku účetního období.

Tyto položky jsou uváděny v kategoriích na základě klasifikace aktiv a závazků.

Oceňují se cenami běžnými k počátku účetního období. Rozdílem mezi aktivy a závazky – vyrovnávací položkou účtu – je čisté jmění k počátku účetního období.

Změny v rozvaze (IV.2)

8.62 Účet změn v rozvaze zachycuje změny hodnoty aktiv a závazků v průběhu účetního období a shrnuje částky zachycené na jednotlivých účtech akumulace, tj. změny čistého jmění vlivem úspor a kapitálových transferů, změny čistého jmění vlivem ostatních změn objemu aktiv a změny čistého jmění vlivem nominálních zisků a ztrát z držby.

Konečná rozvaha (IV.3)

8.63 Konečná rozvaha zachycuje hodnotu aktiv a závazků v držení jednotek ke konci účetního období. Tyto položky jsou uváděny v kategoriích na základě stejné klasifikace, jaká byla použita pro počáteční rozvahu, a oceňují se v běžných cenách ke konci účetního období.

Rozdílem mezi aktivy a závazky je čisté jmění ke konci účetního období.

8.64 Hodnota aktiva nebo závazku v konečných rozvahách se rovná součtu jejich hodnoty v počátečních rozvahách a částce zachycené za uváděnou položku na účtu změn v rozvaze.

Tabulka 8.15 - Účet IV.1: Rozvahy – počáteční rozvaha

Celkem	Aktiva										
	Odpovídající zápisy na účtech		S.1	S.15	S.14	S.13	S.12	S.11	Stavy a změny aktiv		
	Účet výrobků a služeb	Účet nerevidentů	Národní hospodářství celkem	MISD	Domácnosti	Vládní instituce	Finanční instituce	Ne finanční podniky	Finanční instituce	Ne finanční podniky	Ne finanční aktiva
4 621			4 621	159	1 429	789	93	2 151	AN	AN	Ne finanční aktiva
2 818			2 818	124	856	497	67	1 274	AN.1	AN.1	Vyrobená ne finanční aktiva
2 579			2 579	121	713	467	52	1 226	AN.11	AN.11	Fixní aktiva
114			114	1	48	22		43	AN.12	AN.12	Zásoby
125			125	2	95	8	15	5	AN.13	AN.13	Cennosti
1 803			1 803	35	573	292	26	877	AN.2	AN.2	Ne vyráběná ne finanční aktiva
1 781			1 781	35	573	286	23	884	AN.21	AN.21	Přírodní zdroje
22			22			6	3	13	AN.22	AN.22	Smlouvy, pronájmy a licence
0			0					3	AN.23	AN.23	Čistý nákup goodwillu a marketingových aktiv
9 036	805		8 231	172	3 260	396	3 421	982	AF	AF	Finanční aktiva
770			770			80	690		AF.1	AF.1	Měnové zlato a zvláštní práva čerpání
1 587	105		1 482	110	840	150		382	AF.2	AF.2	Oběživo a vklady
1 388	125		1 263	25	198		950	90	AF.3	AF.3	Dluhové cenné papíry
1 454	70		1 384	8	24	115	1 187	50	AF.4	AF.4	Půjčky
2 959	345		2 614	22	1 749	12	551	280	AF.5	AF.5	Účasti
496	26		470	4	391	20	30	25	AF.6	AF.6	Pojistné, penzijní a standardizované záruční programy
21	0		21	0	3	0	13	5	AF.7	AF.7	Finanční deriváty a zaměstnanecké opce na akcie
361	134		227	3	55	19		150	AF.8	AF.8	Ostatní pohledávky
									B.90	B.90	Čisté jmění

Tabulka 8.15 - Účet IV.1: Rozvahy – počáteční rozvaha (pokračování)

	Závazky a čisté jmění										Celkem
	Stavy a změny závazků										
	S.11	S.12	S.13	S.14	S.15	S.1	Odpovídající zápisy na účtech		Účet nerezidentů	Účet výrobků a služeb	
Nefinanční podniky	Finanční instituce	Vládní instituce	Domácnosti	NISD	Národní hospodářství celkem						
AN	Nefinanční aktiva										
AN.1	Vyrobená nefinanční aktiva										
AN.11	Fixní aktiva										
AN.12	Zásoby										
AN.13	Cennosti										
AN.2	Nevyráběná nefinanční aktiva										
AN.21	Přírodní zdroje										
AN.22	Smlouvy, pronájmy a licence										
AN.23	Čistý nákup goodwillu a marketingových aktiv										
AF	3 221	3 544	687	189	121	7 762	1 274	1 274		9 036	
AF.1	Ménové zlato a zvláštní práva čerpání										770
AF.2	40	1 281	102	10	38	1 471	116	116		1 587	
AF.3	44	1 053	212	2		1 311	77	77		1 388	
AF.4	897		328	169	43	1 437	17	17		1 454	
AF.5	1 987	765	4			2 756	203	203		2 959	
AF.6	12	435	19		5	471	25	25		496	
AF.7	4	10				14	7	7		21	
AF.8	237		22	8	35	302	59	59		361	
B.90	-88	-30	498	4 500	210	5 090	-469	-469		4 621	

Tabulka 8.15 - Účet IV.2: Rozvahy – změny v rozvaze

Celkem	Změny aktiv										Stavy a změny aktiv	
	Odpovídající zápisy na účtech					Změny aktiv						
	S.1	S.15	S.14	S.13	S.12	S.11	S.15	S.14	S.13	S.12		S.11
	Účet výrobků a služeb	Účet nerezidentů	Národní hospodářství celkem	NISD	Domácnosti	Vládní instituce	Finanční instituce	Nefinanční podniky				
482			482	11	115	57	-4	301	AN		Nefinanční aktiva	
294			294	7	67	29	-4	195	AN.1		Vyrobená nefinanční aktiva	
246			246	7	53	23	-2	165	AN.11		Fixní aktiva	
32			32	0	4	1	0	27	AN.12		Zásoby	
16			16	0	10	5	-2	3	AN.13		Cennosti	
186			186	4	48	28	0	106	AN.2		Nevyráběná nefinanční aktiva	
178			178	4	48	26	-1	101	AN.21		Přirodní zdroje	
8			8	0	0	2	1	5	AN.22		Smlouvy, pronájmy a licence	
0			0	0	0	0	0	0	AN.23		Čistý nákup goodwillu a marketingových aktiv	
577	54		523	4	205	-9	230	93	AF		Finanční aktiva	
12	1		11	0	0	1	10	0	AF.1		Měnové zlato a zvláštní práva čerpání	
100	11		89	2	64	-26	10	39	AF.2		Oběživo a vklady	
139	13		126	0	16	4	96	10	AF.3		Dluhové cenné papíry	
82	4		78	0	3	3	53	19	AF.4		Půjčky	
156	15		141	1	76	3	44	17	AF.5		Účasti	
49	0		49	0	39	1	8	1	AF.6		Pojistné, penzijní a standardizované záruční programy	
14	0		14	0	3	0	8	3	AF.7		Finanční deriváty a zaměstnanecké opce na akcie	
25	10		15	1	4	5	1	4	AF.8		Ostatní pohledávky	
									B.10		Změny čistého jmění vlivem	
									B.101		úspor a kapitálových transferů	
									B.102		ostatních změn objemu aktiv	
									B.103		nominálních zisků a ztrát z držby	
									B.1031		neutrálních zisků a ztrát z držby	
									B.1032		reálných zisků a ztrát z držby	

Tabulka 8.15 - Účet IV.2: Rozvahy – změny v rozvaze (pokračování)

		Změny závazků a čistého jmění							Odpovídající zápisy na účtech		Celkem
		S.11	S.12	S.13	S.14	S.15	S.1	Účet nerezidentů	Účet výrobků a služeb		
Stavy a změny závazků		Nefinanční podniky	Finanční instituce	Vládní instituce	Domácnosti	NISD	Národní hospodářství celkem				
AN	Nefinanční aktiva										
AN.1	Vyrobená nefinanční aktiva										
AN.11	Fixní aktiva										
AN.12	Zásoby										
AN.13	Cennosti										
AN.2	Nevyráběná nefinanční aktiva										
AN.21	Přirodní zdroje										
AN.22	Smlouvy, pronájmy a licence										
AN.23	Čistý nákup goodwillu a marketingových aktiv										
AF	Finanční závazky	157	224	102	16	6	505	72	577		
AF.1	Měnové zlato a zvláštní práva čerpání							12	12		
AF.2	Oběživo a vklady	0	65	37	0	0	102	-2	100		
AF.3	Duhové cenné papíry	7	64	45	0	0	116	23	139		
AF.4	Růžky	21	0	9	11	6	47	35	82		
AF.5	Účasti	100	39	2	0	0	141	15	156		
AF.6	Pojistné, penzijní a standardizované záruční programy	0	48	0	1	0	49	0	49		
AF.7	Finanční deriváty a zaměstnanecké opce na akcie	3	8	0	0	0	11	3	14		
AF.8	Ostatní závazky	26	0	9	4	0	39	-14	25		
B.10	Změny čistého jmění vlivem	237	2	-54	304	9	500	-6	494		
B.101	úspor a kapitálových transferů	88	-5	90	210	-1	202	-10	192		
B.102	ostatních změn objemu aktiv	14	-1	-2	-1	0	10		10		
B.103	nominálních zisků a ztrát z držby	134	10	38	96	10	288	4	292		
B.1031	neutrálních zisků a ztrát z držby	82	6	27	87	6	208	6	214		
B.1032	reálných zisků a ztrát z držby	52	4	11	9	4	80	-2	78		

Tabulka 8.15 - Účet IV.1: Rozvahy – konečná rozvaha

Celkem	Aktiva										Stavy a změny aktiv
	Odpovídající zápisy na účtech		S.1	S.15	S.14	S.13	S.12	S.11	Nefinanční podniky		
Účet výrobků a služeb	Účet nerezidentů	Národní hospodářství v celkem	NISD	Domácnosti	Vládní instituce	Finanční instituce	Nefinanční podniky				
5 101		5 101	170	1 544	846	89	2 452	AN	Nefinanční aktiva		
3 112		3 112	131	923	526	63	1 469	AN.1	Vyrobená nefinanční aktiva		
2 825		2 825	128	766	490	50	1 391	AN.11	Fixní aktiva		
146		146	1	52	23	0	70	AN.12	Zásoby		
141		141	2	105	13	13	8	AN.13	Cennosti		
1 989		1 989	39	621	320	26	983	AN.2	Nevyráběná nefinanční aktiva		
1 959		1 959	39	621	312	22	965	AN.21	Přírodní zdroje		
30		30	0	0	8	4	18	AN.22	Smlouvy, pronájmy a licence		
3		0	0	0	0	0	0	AN.23	Čistý nákup goodwillu a marketingových aktiv		
9 613	859	8 754	176	3 465	387	3 651	1 075	AF	Finanční aktiva		
782	1	781	0	0	81	700	0	AF.1	Měnové zlato a zvláštní práva čerpání		
1 687	116	1 571	112	904	124	10	421	AF.2	Oběživo a vklady		
1 527	138	1 389	25	214	4	1 046	100	AF.3	Dluhové cenné papíry		
1 536	74	1 462	8	27	118	1 240	69	AF.4	Půjčky		
3 115	360	2 755	23	1 825	15	595	297	AF.5	Účasti		
545	26	519	4	430	21	38	26	AF.6	Pojištění, penzijní a standardizované záruční programy		
35		35	0	6	0	21	8	AF.7	Finanční deriváty a zaměstnanecké opce na akcie		
386	144	242	4	59	24	1	154	AF.8	Ostatní pohledávky		
								B.90	Čisté jmění		

Tabulka 8.15 - Účet IV.1: Rozvahy – konečná rozvaha (pokračování)

Stavy a změny aktiv	Závazky a čisté jmění										Celkem
	S.11	S.12	S.13	S.14	S.15	S.1	Odpovídající zápisy na účtech		Účet nerezidentů	Účet výrobních a služeb	
	Nefinanční podniky	Finanční instituce	Vládní instituce	Domácnosti	NISD	Národní hospodářství celkem					
AN Nefinanční aktiva											
AN.1 Vyrobená nefinanční aktiva											
AN.11 Fixní aktiva											
AN.12 Zásoby											
AN.13 Cennosti											
AN.2 Nevyráběná nefinanční aktiva											
AN.21 Přírodní zdroje											
AN.22 Smlouvy, pronájmy a licence											
AN.23 Čistý nákup goodwillu a marketingových aktiv											
AF Finanční závazky	3 378	3 768	789	205	127	8 267	1 346			9 613	
AF.1 Měnové zlato a zvláštní práva čerpání							782			782	
AF.2 Oběživo a vklady	40	1 346	139	10	38	1 573	114			1 687	
AF.3 Dluhové cenné papíry	51	1 117	257	2	0	1 427	100			1 527	
AF.4 Půjčky	918	0	337	180	49	1 484	52			1 536	
AF.5 Účasti	2 087	804	6	0	0	2 897	218			3 115	
AF.6 Pojistné, penzijní a standardizované záruční programy	12	483	19	1	5	520	25			545	
AF.7 Finanční deriváty a zaměnitelné opce na akcie	7	18	0	0	0	25	10			35	
AF.8 Ostatní závazky	263	0	31	12	35	341	45			386	
B.90 Čisté jmění	149	-28	444	4 804	219	5 590	-475			5 115	

Účty nerezidentů (V)

- 8.65 Účty nerezidentů zachycují transakce mezi rezidentskými a nerezidentskými jednotkami. Nerezidenti netvoří institucionální sektor jako takový, ale ve struktuře systému hrají podobnou roli.
- 8.66 Posloupnost účtů nerezidentů sleduje stejný obecný model jako účty institucionálních sektorů, tj.:
- (a) běžné účty;
 - (b) účty akumulace;
 - (c) rozvahy.
- 8.67 Účty uvedené v odst. 8.66 písm. (a) až (c) se sestavují z pohledu nerezidentů. Takže co je zdrojem pro nerezidenty, je pro národní hospodářství užitím, a naopak. Ze stejného důvodu finanční aktivum v držení nerezidentů je závazkem pro národní hospodářství, a naopak. Výjimkou je ryzí zlato držené jako rezervní aktivum, které sice nemá žádnou protipoložku v závazcích, ale zachycuje se vzhledem ke své roli v mezinárodním platebním styku na finančním účtu.

Běžné účty

Účet výrobků a služeb nerezidentů (V.I)

- 8.68 Dovoz zboží a služeb se na účtu zachycuje na straně zdrojů a vývoz zboží a služeb na straně užití. Rozdíl mezi zdroji a užitím je vyrovnávací položkou účtu nazývanou „saldo dovozu a vývozu“. Jestliže je kladné, existuje přebytek pro nerezidenty a deficit pro národní hospodářství, a naopak v případech, že je záporné.
- 8.69 Dovoz i vývoz se oceňuje v hodnotě na celní hranici vyvážející země. V případě vývozu se hodnota stanoví v cenách „na hranici vyvážející země“ („*free on board*“ – *FOB*). V případě dovozu se hodnota stanoví v cenách zahrnujících „náklady, pojištění a přepravné“ („*carriage, insurance and freight*“ – *CIF*) vznikající mezi zemí původu a dovážející zemí, tzn. v cenách *CIF*. Pro snížení dovozní hodnoty na základní úroveň *FOB*, která odráží hodnotu na hranici země původu, je třeba složku *CIF* odečíst od hodnoty zboží stanovené na hraničním přechodu dovážející země. Tato složka *CIF* se potom přiřadí příslušným službám, buď jako dovoz v případě nerezidentských jednotek, nebo jako tuzemská produkce v případě rezidentských jednotek poskytujících takové služby.
- Jsou-li dopravné a pojistné služby zahrnuté v hodnotě *FOB* dováženého zboží (tj. mezi výrobcem a hranicí vyvážející země) poskytnuty rezidentskými jednotkami, musí být zahrnuty do hodnoty vývozu služeb země dovážející toto zboží. Naopak, jsou-li dopravné a pojistné služby zahrnuté v hodnotě *FOB* vyváženého zboží poskytnuty nerezidentskými jednotkami, musí být zahrnuty do hodnoty dovozu služeb země vyvážející toto zboží.

Účet prvotních důchodů a běžných transferů nerezidentů (V. II)

- 8.70 Účelem účtu prvotních důchodů a běžných transferů nerezidentů je stanovení salda běžného účtu ve vztahu k rezidentům, které ve struktuře systému odpovídá úsporám institucionálních sektorů. Tento

účet je zhuštěnou verzí posloupnosti účtů za institucionální sektor, sahající od účtu rozdělení prvotních důchodů až po účet užití důchodů.

- 8.71 Na straně zdrojů ukazuje účet prvotních důchodů a běžných transferů nerezidentů saldo dovozu a vývozu zboží a služeb vůči rezidentům. Zachycují se na něm, na straně zdrojů nebo užití, také veškeré rozdělovací transakce, které se mohou týkat nerezidentů, kromě kapitálových transferů.

Účty akumulace nerezidentů (V.III)

Kapitálový účet (V.III.1)

- 8.72 Kapitálový účet nerezidentů zachycuje pořízení minus úbytky nevyráběných aktiv u nerezidentských jednotek a měří změny čistého jmění vlivem salda běžných transakcí nerezidentů s rezidenty a kapitálových transferů.
- 8.73 Vyrovnávací položkou kapitálového účtu jsou čisté půjčky nebo výpůjčky nerezidentů. Ta se rovná, s opačným znaménkem, součtu čistých půjček nebo výpůjček rezidentských institucionálních sektorů.

Finanční účet (V.III.2)

- 8.74 Uspořádání finančního účtu nerezidentů je totožné s uspořádáním finančního účtu institucionálních sektorů.

Účet ostatních změn aktiv (V.III.3)

- 8.75 Změny čistého jmění vlivem ostatních změn objemu aktiv a vlivem nominálních zisků a ztrát z držby se určují postupně, tak jako za institucionální sektory, přičemž samotné zisky a ztráty z držby se člení na neutrální a reálné zisky a ztráty z držby.
- 8.76 Nezahrnování vyrobených aktiv na účtech akumulace nerezidentů a v rozvahách nerezidentů je důsledkem konvence, podle které se vytváří pomyslná institucionální jednotka, přičemž se předpokládá, že nerezidenti pořídili finanční aktivum – a opačně to platí pro aktiva, která rezidentské jednotky vlastní v zahraničí.

Rozvahy (V.IV)

- 8.77 Rozvahy nerezidentů obsahují finanční aktiva a závazky. Na straně aktiv se zachycuje rovněž celkové pořízení minus úbytky měnového zlata a zvláštních práv čerpání, ke kterým došlo mezi nerezidentskými a rezidentskými jednotkami.

Tabulka 8.16 Úplná posloupnost účtů nerezidentů (účet vnějších transakcí)

V.I: Účet výrobků a služeb nerezidentů					
Užití			Zdroje		
P.6	Vývoz zboží a služeb	540	P.7	Dovoz zboží a služeb	499
P.61	Vývoz zboží	462	P.71	Dovoz zboží	392
P.62	Vývoz služeb	78	P.72	Dovoz služeb	107

V.I: Účet výrobků a služeb nerezidentů		
B.11	Saldo dovozu a vývozu	-41

Tabulka 8.16 Úplná posloupnost účtů nerezidentů (účet transakcí nerezidentů) (pokračování)

V.II: Účet prvotních důchodů a běžných transferů nerezidentů					
Užití			Zdroje		
D.1	Náhrady zaměstnancům	6	B.11	Saldo dovozu a vývozu	-41
D.11	Mzdy a platy	6			
			D.1	Náhrady zaměstnancům	2
D.2	Daně z výroby a z dovozu	0	D.11	Mzdy a platy	2
D.21	Daně z produktů	0	D.12	Sociální příspěvky zaměstnavatelů	0
D.211	Daně typu daně z přidané hodnoty (DPH)	0	D.121	Skutečné sociální příspěvky zaměstnavatelů	0
D.212	Daně z dovozu a dovozní cla kromě DPH	0	D.122	Imputované sociální příspěvky zaměstnavatelů	0
D.2121	Dovozní cla	0			
D.2122	Daně z dovozu bez DPH a dovozních cel	0	D.2	Daně z výroby a z dovozu	
D.214	Daně z produktů kromě DPH a dovozních daní		D.21	Daně z produktů	0
D.29	Ostatní daně z výroby	0	D.211	Daně typu daně z přidané hodnoty (DPH)	0
			D.212	Daně z dovozu a dovozní cla kromě DPH	0
D.3	Dotace	0	D.2121	Dovozní cla	0
D.31	Dotace na produkty	0	D.2122	Daně z dovozu bez DPH a dovozních cel	0
D.311	Dovozní dotace	0	D.214	Daně z produktů kromě DPH a dovozních daní	0
D.319	Ostatní dotace na produkty	0			
D.39	Ostatní dotace na výrobu	0	D.29	Ostatní daně z výroby	0
D.4	Důchod z vlastnictví	44	D.3	Dotace	0
D.41	Úroky	13	D.31	Dotace na produkty	0
D.42	Rozdělované důchody korporací	17	D.311	Dovozní dotace	0
D.421	Dividendy	13	D.319	Ostatní dotace na produkty	0
D.422	Čerpání z důchodu kvazikorporací	4	D.39	Ostatní dotace na výrobu	0
D.43	Reinvestované zisky z přímých zahraničních investic	14			
D.44	Ostatní důchody z investic	0	D.4	Důchod z vlastnictví	38
			D.41	Úroky	21
	Běžné transfery	17	D.42	Rozdělované důchody korporací	17
D.5	Běžné daně z důchodů, jmění a jiné	1	D.421	Dividendy	14
D.51	Daně z důchodů	1	D.422	Čerpání z důchodu kvazikorporací	3
D.59	Ostatní běžné daně	0	D.43	Reinvestované zisky z přímých zahraničních investic	0
D.61	Čisté sociální příspěvky	0	D.44	Ostatní důchody z investic	0
D.611	Skutečné sociální příspěvky zaměstnavatelů	0			
D.6111	Skutečné penzijní příspěvky zaměstnavatelů	0		Běžné transfery	55
D.6112	Skutečné příspěvky zaměstnavatelů jiné než penzijní	0	D.5	Běžné daně z důchodů, jmění a jiné	0
D.612	Imputované sociální příspěvky zaměstnavatelů	0	D.51	Daně z důchodů	0
D.6121	Imputované penzijní příspěvky zaměstnavatelů	0	D.59	Ostatní běžné daně	

V.II: Účet prvotních důchodů a běžných transferů nerezidentů					
D.6122	Imputované příspěvky zaměstnavatelů jiné než penzijní	0	D.61	Čisté sociální příspěvky	0
D.613	Skutečné sociální příspěvky domácností	0	D.611	Skutečné sociální příspěvky zaměstnavatelů	0
D.6131	Skutečné penzijní příspěvky domácností	0	D.6111	Skutečné penzijní příspěvky zaměstnavatelů	0
D.6132	Skutečné příspěvky domácností jiné než penzijní	0	D.6112	Skutečné příspěvky zaměstnavatelů jiné než penzijní	0
D.614	Doplňkové sociální příspěvky domácností	0	D.612	Imputované sociální příspěvky zaměstnavatelů	0
D.6141	Doplňkové penzijní příspěvky domácností	0	D.6121	Imputované penzijní příspěvky zaměstnavatelů	0
D.6142	Doplňkové příspěvky domácností jiné než penzijní	0	D.6122	Imputované příspěvky zaměstnavatelů jiné než penzijní	0
D.61SC	Poplatky za služby programu sociálního pojištění	0	D.613	Skutečné sociální příspěvky domácností	0
D.62	Sociální dávky jiné než naturální sociální transfery	0	D.6131	Skutečné penzijní příspěvky domácností	0
D.621	Peněžité dávky sociálního zabezpečení	0	D.6132	Skutečné příspěvky domácností jiné než penzijní	0
D.6211	Peněžité penzijní dávky sociálního zabezpečení	0	D.614	Doplňkové sociální příspěvky domácností	0
D.6212	Peněžité dávky sociálního zabezpečení jiné než penzijní	0	D.6141	Doplňkové penzijní příspěvky domácností	0
D.622	Ostatní dávky sociálního pojištění	0	D.6142	Doplňkové příspěvky domácností jiné než penzijní	0
D.6221	Ostatní penzijní dávky sociálního pojištění	0	D.61SC	Poplatky za služby programu sociálního pojištění	0
D.6222	Ostatní dávky sociálního pojištění jiné než penzijní	0	D.62	Sociální dávky jiné než naturální sociální transfery	0
D.623	Peněžité dávky sociální pomoci		D.621	Peněžité dávky sociálního zabezpečení	0
D.7	Ostatní běžné transfery	16	D.6211	Peněžité penzijní dávky sociálního zabezpečení	0
D.71	Čisté pojistné na neživotní pojištění	2	D.6212	Peněžité dávky sociálního zabezpečení jiné než penzijní	0
D.711	Čisté pojistné na neživotní přímé pojištění	1	D.622	Ostatní dávky sociálního pojištění	0
D.712	Čisté zajistné na neživotní pojištění	1	D.6221	Ostatní penzijní dávky sociálního pojištění	0
D.72	Náhrady z neživotního pojištění	12	D.6222	Ostatní dávky sociálního pojištění jiné než penzijní	0
D.721	Náhrady z neživotního přímého pojištění	0	D.623	Peněžité dávky sociální pomoci	0
D.722	Náhrady z neživotního zajištění	12	D.7	Ostatní běžné transfery	55
D.73	Běžné transfery uvnitř sektoru vládních institucí	0	D.71	Čisté pojistné na neživotní pojištění	11
D.74	Běžná mezinárodní spolupráce	1	D.711	Čisté pojistné na neživotní přímé pojištění	0
D.75	Jiné běžné transfery	1	D.712	Čisté zajistné na neživotní pojištění	11
D.751	Běžné transfery pro NISD	0	D.72	Náhrady z neživotního pojištění	3
D.752	Běžné transfery mezi domácnostmi	1	D.721	Náhrady z neživotního přímého pojištění	3
D.759	Ostatní různé běžné transfery	0	D.722	Náhrady z neživotního zajištění	0
			D.73	Běžné transfery uvnitř sektoru vládních institucí	0
D.8	Úpravy o změny penzijních nároků	0	D.74	Běžná mezinárodní spolupráce	22
			D.75	Jiné běžné transfery	10

V.II: Účet prvotních důchodů a běžných transferů nerezidentů			
	D.751	Běžné transfery pro NISD	0
	D.752	Běžné transfery mezi domácnostmi	7
	D.759	Ostatní různé běžné transfery	3
	D.76	Vlastní zdroje EU odvozené z DPH a HND	9
	D.8	Úpravy o změny penzijních nároků	0
B.12	Saldo běžných transakcí nerezidentů s rezidenty		-13

Tabulka 8.16 Úplná posloupnost účtů nerezidentů (účet transakcí nerezidentů)

V.III: Účty akumulace			
V.III.1: Kapitálové účty			
V.III.1.1: Účet změn čistého jmění vlivem salda běžných transakcí nerezidentů s rezidenty a kapitálových transferů			
Změny aktiv		Změny závazků a čistého jmění	
	B.12	Saldo běžných transakcí nerezidentů s rezidenty	-13
	D.9r	Kapitálové transfery, příjmové	4
	D.91r	Kapitálové daně, příjmové	
	D.92r	Investiční dotace, příjmové	4
	D.99r	Ostatní kapitálové transfery, příjmové	
	D.9p	Kapitálové transfery, výdajové	-1
	D.91p	Kapitálové daně, výdajové	
	D.92p	Investiční dotace, výdajové	
	D.99p	Ostatní kapitálové transfery, výdajové	-1
B.101	Změny čistého jmění vlivem salda běžných transakcí nerezidentů s rezidenty a kapitálových transferů		-10

V.III.1.2: Pořízení nefinančních aktiv			
Změny aktiv		Změny závazků a čistého jmění	
NP	Čisté pořízení nevyráběných aktiv	0	B.101 Změny čistého jmění vlivem salda běžných transakcí nerezidentů s rezidenty a kapitálových transferů -10
NP.1	Čisté pořízení přírodních zdrojů	0	
NP.2	Čisté pořízení smluv, pronájmů a licencí	0	
NP.3	Čistý nákup goodwillu a marketingových aktiv	0	
B.9	Čisté půjčky (+) / čisté výpůjčky (-)	-10	

Tabulka 8.16 - Úplná posloupnost účtů nerezidentů (účet transakcí nerezidentů) (pokračování)

V.III.2: Finanční účet					
Změny aktiv			Změny závazků a čistého jmění		
F	Čisté pořízení finančních aktiv	47	F	Čisté pořízení finančních závazků	57
F.1	Měnové zlato a zvláštní práva čerpání	1	F.1	Měnové zlato a zvláštní práva čerpání	
F.11	Měnové zlato	1	F.11	Měnové zlato	
F.12	Zvláštní práva čerpání	0	F.12	Zvláštní práva čerpání	0
F.2	Oběživo a vklady	11	F.2	Oběživo a vklady	-2
F.21	Oběživo	3	F.21	Oběživo	1
F.22	Převoditelné vklady	2	F.22	Převoditelné vklady	0
F.221	Mezibankovní vklady		F.221	Mezibankovní vklady	
F.229	Ostatní převoditelné vklady	2	F.229	Ostatní převoditelné vklady	
F.29	Ostatní vklady	6	F.29	Ostatní vklady	-3
F.3	Dluhové cenné papíry	9	F.3	Dluhové cenné papíry	21
F.31	Krátkodobé	2	F.31	Krátkodobé	5
F.32	Dlouhodobé	7	F.32	Dlouhodobé	16
F.4	Půjčky	4	F.4	Půjčky	35
F.41	Krátkodobé	3	F.41	Krátkodobé	14
F.42	Dlouhodobé	1	F.42	Dlouhodobé	21
F.5	Účasti	12	F.5	Účasti	14
F.51	Akcie a ostatní účasti	12	F.51	Akcie a ostatní účasti	9
F.511	Kótované akcie	10	F.511	Kótované akcie	3
F.512	Nekótované akcie	2	F.512	Nekótované akcie	2
F.519	Ostatní účasti	0	F.519	Ostatní účasti	4
F.52	Účasti v investičních fondech	0	F.52	Účasti v investičních fondech	5
F.521	Účasti ve fondech peněžního trhu	0	F.521	Účasti ve fondech peněžního trhu	2
F.522	Účasti v investičních fondech jiných než ve fondy peněžního trhu	0	F.522	Účasti v investičních fondech jiných než ve fondy peněžního trhu	3
F.6	Pojistné, penzijní a standardizované záruční programy	0	F.6	Pojistné, penzijní a standardizované záruční programy	0
F.61	Technické rezervy neživotního pojištění	0	F.61	Technické rezervy neživotního pojištění	0
F.62	Životní pojištění a nároky na anuitu	0	F.62	Životní pojištění a nároky na anuitu	0
F.63	Penzijní nároky	0	F.63	Penzijní nároky	0
F.64	Nároky penzijních fondů na penzijní správce	0	F.64	Nároky penzijních fondů na penzijní správce	0
F.65	Nároky na dávky jiné než penzijní	0	F.65	Nároky na dávky jiné než penzijní	0
F.66	Rezervy na uplatnění standardizovaných záruk	0	F.66	Rezervy na uplatnění standardizovaných záruk	0
F.7	Finanční deriváty a zaměstnanecké opce na akcie	0	F.7	Finanční deriváty a zaměstnanecké opce na akcie	3
F.71	Finanční deriváty	0	F.71	Finanční deriváty	3
F.711	Opce	0	F.711	Opce	1
F.712	Forwardy	0	F.712	Forwardy	2
F.72	Zaměstnanecké opce na akcie		F.72	Zaměstnanecké opce na akcie	
F.8	Ostatní pohledávky	10	F.8	Ostatní závazky	-14
F.81	Obchodní úvěry a zálohy	8	F.81	Obchodní úvěry a zálohy	-1
F.89	Ostatní pohledávky jiné než obchodní úvěry a zálohy	2	F.89	Ostatní závazky jiné než obchodní úvěry a zálohy	-13

Tabulka 8.16 - Úplná posloupnost účtů nerezidentů (účet transakcí nerezidentů) (pokračování)

V.III.3: Účty ostatních změn aktiv					
V.III.3.1: Účet ostatních změn objemu aktiv					
Ostatní toky					
K.1	Ekonomický vznik aktiv	0	K.1	Ekonomický vznik aktiv	0
AN.1	Vyrobená nefinanční aktiva	0	AN.1	Vyrobená nefinanční aktiva	0
AN.2	Nevyráběná nefinanční aktiva	0	AN.2	Nevyráběná nefinanční aktiva	0
AN.21	Přírodní zdroje	0	AN.21	Přírodní zdroje	0
AN.22	Smlouvy, pronájmy a licence	0	AN.22	Smlouvy, pronájmy a licence	0
AN.23	Čistý nákup goodwillu a marketingových aktiv	0	AN.23	Čistý nákup goodwillu a marketingových aktiv	0
K.2	Ekonomický zánik nevyráběných aktiv	0	K.2	Ekonomický zánik nevyráběných aktiv	0
K.21	Vyčerpávání přírodních zdrojů	0	K.21	Vyčerpávání přírodních zdrojů	0
AN.21	Přírodní zdroje	0	AN.21	Přírodní zdroje	0
K.22	Ostatní ekonomický zánik nevyráběných aktiv	0	K.22	Ostatní ekonomický zánik nevyráběných aktiv	0
AN.21	Přírodní zdroje	0	AN.21	Přírodní zdroje	0
AN.22	Smlouvy, pronájmy a licence	0	AN.22	Smlouvy, pronájmy a licence	0
AN.23	Čistý nákup goodwillu a marketingových aktiv	0	AN.23	Čistý nákup goodwillu a marketingových aktiv	0
K.3	Ztráty z katastrof	0	K.3	Ztráty z katastrof	0
AN.1	Vyrobená nefinanční aktiva	0	AN.1	Vyrobená nefinanční aktiva	0
AN.2	Nevyráběná nefinanční aktiva	0	AN.2	Nevyráběná nefinanční aktiva	0
AF	Finanční aktiva	0	AF	Finanční závazky	0
K.4	Konfiskace bez náhrady	0	K.4	Konfiskace bez náhrady	0
AN.1	Vyrobená nefinanční aktiva	0	AN.1	Vyrobená nefinanční aktiva	0
AN.2	Nevyráběná nefinanční aktiva	0	AN.2	Nevyráběná nefinanční aktiva	0
AF	Finanční aktiva	0	AF	Finanční závazky	0
K.5	Ostatní změny objemu j. n.	0	K.5	Ostatní změny objemu j. n.	0
AN.1	Vyrobená nefinanční aktiva	0	AN.1	Vyrobená nefinanční aktiva	0
AN.2	Nevyráběná nefinanční aktiva	0	AN.2	Nevyráběná nefinanční aktiva	0
AF	Finanční aktiva	0	AF	Finanční závazky	0
K.6	Změny v klasifikaci	0	K.6	Změny v klasifikaci	0
K.61	Změny v sektorové klasifikaci a ve struktuře	0	K.61	Změny v sektorové klasifikaci a ve struktuře	0
AN.1	Vyrobená nefinanční aktiva	0	AN.1	Vyrobená nefinanční aktiva	0
AN.2	Nevyráběná nefinanční aktiva	0	AN.2	Nevyráběná nefinanční aktiva	0
AF	Finanční aktiva	0	AF	Finanční závazky	0
K.62	Změny v klasifikaci aktiv	0	K.62	Změny v klasifikaci závazků	0
AN.1	Vyrobená nefinanční aktiva	0	AN.1	Vyrobená nefinanční aktiva	0
AN.2	Nevyráběná nefinanční aktiva	0	AN.2	Nevyráběná nefinanční aktiva	0
AF	Finanční aktiva	0	AF	Finanční závazky	0
	Celkové ostatní změny objemu	0		Celkové ostatní změny objemu	0
AN.1	Vyrobená nefinanční aktiva	0	AN.1	Vyrobená nefinanční aktiva	0
AN.11	Fixní aktiva	0	AN.11	Fixní aktiva	0
AN.12	Zásoby	0	AN.12	Zásoby	0
AN.13	Cennosti	0	AN.13	Cennosti	0

V.III.3: Účty ostatních změn aktiv					
V.III.3.1: Účet ostatních změn objemu aktiv					
AN.2	Nevyráběná nefinanční aktiva	0	AN.2	Nevyráběná nefinanční aktiva	0
AN.21	Přírodní zdroje	0	AN.21	Přírodní zdroje	0
AN.22	Smlouvy, pronájmy a licence	0	AN.22	Smlouvy, pronájmy a licence	0
AN.23	Čistý nákup goodwillu a marketingových aktiv	0	AN.23	Čistý nákup goodwillu a marketingových aktiv	0
AF	Finanční aktiva	0	AF	Finanční závazky	0
AF.1	Měnové zlato a zvláštní práva čerpání	0	AF.1	Měnové zlato a zvláštní práva čerpání	0
AF.2	Oběživo a vklady	0	AF.2	Oběživo a vklady	0
AF.3	Dluhové cenné papíry	0	AF.3	Dluhové cenné papíry	0
AF.4	Půjčky	0	AF.4	Půjčky	0
AF.5	Účasti	0	AF.5	Účasti	0
AF.6	Pojistné, penzijní a standardizované záruční programy	0	AF.6	Pojistné, penzijní a standardizované záruční programy	0
AF.7	Finanční deriváty a zaměstnanecké opce na akcie	0	AF.7	Finanční deriváty a zaměstnanecké opce na akcie	0
AF.8	Ostatní pohledávky	0	AF.8	Ostatní závazky	0
	Změny čistého jmění vlivem ostatních změn objemu aktiv	0		Změny čistého jmění vlivem ostatních změn objemu aktiv	0

Tabulka 8.16 Úplná posloupnost účtů nerezidentů (účet transakcí nerezidentů) (pokračování)

V.III.3: Účty ostatních změn aktiv					
V.III.3.2: Účet přecenění					
Změny aktiv			Změny závazků a čistého jmění		
K.7	Nominální zisky (+) a ztráty (–) z držby		K.7	Nominální zisky (+) a ztráty (–) z držby	
AN.2	Nevyráběná nefinanční aktiva		AF	Finanční závazky	15
AN.21	Přírodní zdroje		AF.1	Měnové zlato a zvláštní práva čerpání	12
AN.22	Smlouvy, pronájmy a licence		AF.2	Oběživo a vklady	0
AN.23	Čistý nákup goodwillu a marketingových aktiv		AF.3	Dluhové cenné papíry	2
AF	Finanční aktiva	7	AF.4	Půjčky	0
AF.1	Měnové zlato a zvláštní práva čerpání	0	AF.5	Účasti	1
AF.2	Oběživo a vklady		AF.6	Pojistné, penzijní a standardizované záruční programy	0
AF.3	Dluhové cenné papíry	4	AF.7	Finanční deriváty a zaměstnanecké opce na akcie	0
AF.4	Půjčky	0	AF.8	Ostatní závazky	0
AF.5	Účasti	3			
AF.6	Pojistné, penzijní a standardizované záruční programy	0			
AF.7	Finanční deriváty a zaměstnanecké opce na akcie	0			
AF.8	Ostatní pohledávky	0			
			B.103	Změny čistého jmění vlivem nominálních zisků a ztrát z držby	4

V.III.3.2.1: Účet neutrálních zisků/ztrát z držby					
Změny aktiv			Změny závazků a čistého jmění		
K.71	Neutrální zisky (+) a ztráty (-) z držby		K.71	Neutrální zisky (+) a ztráty (-) z držby	
AN.2	Nevyráběná nefinanční aktiva		AF	Finanční závazky	22
AN.21	Přírodní zdroje		AF.1	Měnové zlato a zvláštní práva čerpání	16
AN.22	Smlouvy, pronájmy a licence		AF.2	Oběživo a vklady	2
AN.23	Čistý nákup goodwillu a marketingových aktiv		AF.3	Dluhové cenné papíry	2
AF	Finanční aktiva	12	AF.4	Půjčky	0
AF.1	Měnové zlato a zvláštní práva čerpání		AF.5	Účasti a akcie / podílové listy investičních fondů	0
AF.2	Oběživo a vklady	2	AF.6	Pojistné, penzijní a standardizované záruční programy	1
AF.3	Dluhové cenné papíry	3	AF.7	Finanční deriváty a zaměstnanecké opce na akcie	0
AF.4	Půjčky	1	AF.8	Ostatní závazky	1
AF.5	Účasti	2			
AF.6	Pojistné, penzijní a standardizované záruční programy	1			
AF.7	Finanční deriváty a zaměstnanecké opce na akcie	0			
AF.8	Ostatní pohledávky	3			
			B.1031	Změny čistého jmění vlivem neutrálních zisků a ztrát z držby	6

V.III.3.2.2: Účet reálných zisků/ztrát z držby					
Změny aktiv			Změny závazků a čistého jmění		
K.72	Reálné zisky (+) a ztráty (-) z držby		K.72	Reálné zisky (+) a ztráty (-) z držby	
AN.2	Nevyráběná nefinanční aktiva		AF	Finanční závazky	-7
AN.21	Přírodní zdroje		AF.1	Měnové zlato a zvláštní práva čerpání	-4
AN.22	Smlouvy, pronájmy a licence		AF.2	Oběživo a vklady	-2
AN.23	Čistý nákup goodwillu a marketingových aktiv		AF.3	Dluhové cenné papíry	0
AF	Finanční aktiva	-5	AF.4	Půjčky	0
AF.1	Měnové zlato a zvláštní práva čerpání	0	AF.5	Účasti a akcie / podílové listy investičních fondů	1
AF.2	Oběživo a vklady	-2	AF.6	Pojistné, penzijní a standardizované záruční programy	-1
AF.3	Dluhové cenné papíry	1	AF.7	Finanční deriváty a zaměstnanecké opce na akcie	0
AF.4	Půjčky	-1	AF.8	Ostatní závazky	-1
AF.5	Účasti a akcie / podílové listy investičních fondů	1			
AF.6	Pojistné, penzijní a standardizované záruční programy	-1			
AF.7	Finanční deriváty a zaměstnanecké opce na akcie				
AF.8	Ostatní pohledávky	-3			
			B.1032	Změny čistého jmění vlivem reálných zisků a ztrát z držby	-2

Tabulka 8.16 Úplná posloupnost účtů nerezidentů (účet transakcí nerezidentů) (pokračování)

V.IV: Účet aktiv a závazků nerezidentů					
V.IV.1: Počáteční rozvaha					
Aktiva			Závazky a čisté jmění		
AN	Nefinanční aktiva	0	AF	Finanční závazky	1 274
AN.2	Nevyráběná nefinanční aktiva	0	AF.1	Měnové zlato a zvláštní práva čerpání	770
AN.21	Přírodní zdroje	0	AF.2	Oběživo a vklady	116
AN.22	Smlouvy, pronájmy a licence	0	AF.3	Dluhové cenné papíry	77
AN.23	Čistý nákup goodwillu a marketingových aktiv	0	AF.4	Půjčky	17
			AF.5	Účasti	203
AF	Finanční aktiva	805	AF.6	Pojistné, penzijní a standardizované záruční programy	25
AF.1	Měnové zlato a zvláštní práva čerpání		AF.7	Finanční deriváty a zaměstnanecké opce na akcie	7
AF.2	Oběživo a vklady	105	AF.8	Ostatní závazky	59
AF.3	Dluhové cenné papíry	125			
AF.4	Půjčky	70			
AF.5	Účasti a akcie / podílové listy investičních fondů	345			
AF.6	Pojistné, penzijní a standardizované záruční programy	26			
AF.7	Finanční deriváty a zaměstnanecké opce na akcie	0			
AF.8	Ostatní pohledávky	134			
			B.90	Čisté jmění	-469

V.IV.2: Změny v rozvaze					
Změny aktiv			Změny závazků a čistého jmění		
AN	Nefinanční aktiva		AF	Finanční závazky	72
AN.2	Nevyráběná nefinanční aktiva		AF.1	Měnové zlato a zvláštní práva čerpání	12
AN.21	Přírodní zdroje		AF.2	Oběživo a vklady	-2
AN.22	Smlouvy, pronájmy a licence		AF.3	Dluhové cenné papíry	23
AN.23	Čistý nákup goodwillu a marketingových aktiv		AF.4	Půjčky	35
			AF.5	Účasti	15
AF	Finanční aktiva	54	AF.6	Pojistné, penzijní a standardizované záruční programy	0
AF.1	Měnové zlato a zvláštní práva čerpání	1	AF.7	Finanční deriváty a zaměstnanecké opce na akcie	3
AF.2	Oběživo a vklady	11	AF.8	Ostatní závazky	-14
AF.3	Dluhové cenné papíry	13			
AF.4	Půjčky	4			
AF.5	Účasti	15			
AF.6	Pojistné, penzijní a standardizované záruční programy	0			
AF.7	Finanční deriváty a zaměstnanecké opce na akcie	0			

V.IV.2: Změny v rozvaze				
AF.8	Ostatní pohledávky	10		
			B.10	Změny čistého jmění vlivem:
				-6
			B.101	salda běžných transakcí nerezidentů s rezidenty a kapitálových transferů
				-10
			B.102	ostatních změn objemu aktiv
				0
			B.103	nominálních zisků a ztrát z držby
				4
			B.1031	neutrálních zisků a ztrát z držby
				6
			B.1032	reálných zisků a ztrát z držby
				-2

V.IV.3: Konečná rozvaha				
Aktiva		Závazky a čisté jmění		
AN	Nefinanční aktiva	AF	Finanční závazky	1 346
AN.2	Nevyráběná nefinanční aktiva	AF.1	Měnové zlato a zvláštní práva čerpání	782
AN.21	Přírodní zdroje	AF.2	Oběživo a vklady	114
AN.22	Smlouvy, pronájmy a licence	AF.3	Dluhové cenné papíry	100
AN.23	Čistý nákup goodwillu a marketingových aktiv	AF.4	Půjčky	52
		AF.5	Účasti	218
AF	Finanční aktiva	859	AF.6	Pojistné, penzijní a standardizované záruční programy
				25
AF.1	Měnové zlato a zvláštní práva čerpání	1	AF.7	Finanční deriváty a zaměstnanecké opce na akcie
				10
AF.2	Oběživo a vklady	116	AF.8	Ostatní závazky
				45
AF.3	Dluhové cenné papíry	138		
AF.4	Půjčky	74		
AF.5	Účasti	360		
AF.6	Pojistné, penzijní a standardizované záruční programy	26		
AF.7	Finanční deriváty a zaměstnanecké opce na akcie			
AF.8	Ostatní pohledávky	144		
			B.90	Čisté jmění
				-475

Účet výrobků a služeb (0)

- 8.78 Účelem účtu výrobků a služeb je znázornit dodávky produktů a jejich užití, a to podle jednotlivých skupin produktů a za národní hospodářství celkem. Tento účet není součástí posloupnosti účtů, jedná se spíše o popis základního vztahu mezi dodávkami a užitím produktů v hospodářství. Představuje uvedení dodávek a užití produktů na agregované úrovni do vzájemné souvislosti na řádcích tabulek dodávek a užití.
- 8.79 Zobrazuje tedy, podle jednotlivých skupin produktů a za národní hospodářství celkem, zdroje výrobků a služeb (produkci a dovoz) a užití výrobků a služeb (mezispotřebu, konečnou spotřebu, tvorbu hrubého fixního kapitálu, změnu zásob, pořízení minus úbytky ceností a vývoz).

- 8.80 Vzhledem k tomu, že se produkce oceňuje v základních cenách a užití v kupních cenách, musí být do zdrojů zahrnuty i daně z produktů (snížené o dotace na produkty).
- 8.81 Užití se zachycuje na pravé straně účtu výrobků a služeb a zdroje na jeho levé straně, tj. na opačných stranách, než se používají pro běžné účty institucionálních sektorů, neboť toky produktů jsou zde protipoložkami k peněžním tokům.
- 8.82 Účet výrobků a služeb je z definice vyrovnaný, a nemá proto žádnou vyrovnávací položku.

Tabulka 8.17 Účet 0: Účet výrobků a služeb

Zdroje		Užití		
P.1	Produkce	3 604	P.2 Mezispotřeba	1 883
P.11	Tržní produkce	3 077	P.3 Výdaje na konečnou spotřebu	1 399
P.12	Produkce pro vlastní konečné užití	147	P.31 Výdaje na individuální spotřebu	1 230
P.13	Netržní produkce	380	P.32 Výdaje na kolektivní spotřebu	169
D.21	Daně z produktů	141	P.5g Tvorba hrubého kapitálu	414
D.31	Dotace na produkty	-8	P.511 Čisté pořízení cenností fixních aktiv	359
P.7	Dovoz zboží a služeb	499	P.5111 Pořízení nových fixních aktiv	358
P.71	Dovoz zboží	392	P.5112 Pořízení použitých fixních aktiv	9
P.72	Dovoz služeb	107	P.5113 Prodej a předání použitých fixních aktiv	-8
			P.512 Náklady na převod vlastnictví nevyroběných aktiv	17
			P.52 Změny zásob	28
			P.53 Čisté pořízení cenností	10
			P.6 Vývoz zboží a služeb	540
			P.61 Vývoz zboží	462
			P.62 Vývoz služeb	78

Souhrnné hospodářské účty

- 8.83 Souhrnné hospodářské účty poskytují stručný přehled účtů za hospodářství, a to běžných účtů, účtů akumulace a rozvahových účtů.
- Shrnují v jediné tabulce účty za všechny institucionální sektory, za národní hospodářství celkem a za nerezidenty, vyrovnávají všechny toky a všechna aktiva a závazky. Lze zde také přímo vyčíst souhrnné ukazatele.
- 8.84 V tabulce souhrnných hospodářských účtů se užití, aktiva a změny stavu aktiv zachycují na levé straně, zatímco zdroje, závazky, změny stavu závazků a čistého jmění se zachycují na pravé straně.
- 8.85 Vzhledem k tomu, že tabulka poskytuje obraz o celém hospodářském procesu, je kvůli její přehlednosti použito co nejvyšší úrovně agregace umožňující pochopit strukturu soustavy.
- 8.86 Sloupce tabulky představují institucionální sektory, a to: nefinančních podniků, finančních institucí, vládních institucí, neziskových institucí sloužících domácnostem a domácností. Je zde také sloupec

ha národní hospodářství, sloupec za nerezidenty a sloupec, ve kterém se vyrovnává užití a zdroje výrobků a služeb.

- 8.87 Řádky tabulky představují různé kategorie transakcí, aktiv a závazků, vyrovnávacích položek a určitých souhrnných ukazatelů.

Tabulka 8.18 - Souhrnné hospodářské účty

Účty	Běžné účty										
	Užití					Transakce a ostatní toky, stavy a vyrovnávací položky					
	S.1	S.15	S.14	S.13	S.12	S.11	S.11	S.12	S.13	S.14	
	Národní hospodářství celkem					Nefinanční podniky					
	Výrobky a služby (zdroje)	Nerezidenti		Vládní instituce	Finanční instituce						
	499	540									
	3 604	3 604									
1. Účet výroby / účet výrobků a služeb nerezidentů	1 883	17	115	222	52	1 477					
	133										
	1 854	15	155	126	94	1 331					
	222	3	23	27	12	157					
	1 632	12	132	99	82	1 174					
	-41	-41									
	1 150	11	11	98	44	986					
	191	0									
	133	0									
II.1.1. Účet tvorby důchodů	58	1	-1	1	4	53					
	452	3	84	27	46	292					
	61	61	61								
	238	0	69	0	34	135					
	53	53	53								
	435	44	41	42	168	134					
II.1.2 Účet rozdělení prvotních důchodů	1 864	4	1 381	198	27	254					
	1 642	1	1 358	171	15	97					

Běžné účty													
Užití													
Účty	Celkem	Výrobky a služby (zdroje)	Nerezidenti	S.1 Národní hospodářství celkem	S.15 NISD	S.14 Domácnosti	S.13 Vládní instituce	S.12 Finanční instituce	S.11 Nefinanční podniky	Transakce a ostatní toky, stavy a vyrovnávací položky			
										D.5 Běžné daně z důchodů, jmění a jiné	D.61 Čisté sociální příspěvky	D.62 Sociální dávky jiné než naturální transfery	D.7 Ostatní běžné transfery
	213		1	212	0	178	0	10	24	D.5			
	333		0	333		333				D.61			
II.2 Účet druhotného rozdělení důchodů	384		0	384	5	0	112	205	62	D.62			
	299		16	283	2	71	136	62	12	D.7			
	1 826			1 826	37	1 219	317	25	228	B.6g			
	1 604			1 604	34	1 196	290	13	71	B.6n			
II.3 Účet přerozdělení naturálních důchodů	215			215	31		184			D.63			
	1 826			1 826	6	1 434	133	25	228	B.7g			
	1 604			1 604	3	1 411	106	13	71	B.7n			
										B.6g			
										B.6n			
	1 399			1 399	1	1 230	168			P.4			
	1 399			1 399	32	1 015	352			P.3			
II.4 Účet užití důchodů	11		0	11	0		0	11	0	D.8			
	427			427	5	215	-35	14	228	B.8g			
	205			205	2	192	-62	2	71	B.8n			
	-13		-13							B.12			
Zdroje													
				S.11	S.12	S.13	S.14	S.15	S.1				
		Transakce a ostatní toky, stavy a vyrovnávací položky		Nefinanční podniky	Finanční instituce	Vládní instituce	Domácnosti	NISD	Národní hospodářství celkem	Nerezidenti	Výrobky a služby (užití)	Celkem	Účty
P.7		Dovoz zboží a služeb								499		499	
P.6		Vývoz zboží a služeb									540	540	I. Účet výroby
P.1		Produkce		2 808	146	348	270	32	3 604		3 604	3 604	/ účet výroby a služeb
P.2		Mezispotřeba									1 883	1 883	nerezidentů
D.21-D.31		Daně z produktů minus dotace na produkty							133			133	

Zdroje												Účty
S.11	S.12	S.13	S.14	S.15	S.1	Národní hospodářství celkem	Nerezidenti	Výrobky a služby (užití)	Celkem			
Transakce a ostatní toky, stavy a vyrovnávací položky												
Nefinanční podniky												
B.1g/B.1*g	1 331	94	126	155	15	1 854			1 854	1 854		
P.51c	157	12	27	23	3	222			222	222		
B.1n/B.1*n	1 174	82	99	132	12	1 632			1 632	1 632		
B.11											-41	
D.1				1 154		1 154	2		1 156	1 156	II.1.1. Účet tvorby důchodů	
D.2-D.3			191			191	0		191	191	II.1.2 Účet rozdělení prvotních důchodů	
D.21-D.31			133			133	0		133	133		
D.29-D.39			58			58	0		58	58		
B.2g	292	46	27	84	3	452			452	452		
B.3g				61		61			61	61		
B.2n	135	34	0	69	0	238			238	238		
B.3n				53		53			53	53		
D.4	96	149	22	123	7	397	38		435	435		
B.5g	254	27	198	1 381	4	1 864			1 864	1 864		
B.5n/B.5*n	97	15	171	1 358	1	1 642			1 642	1 642	II.2 Účet druhotného rozdělení důchodů	
D.5			213			213	0		213	213		
D.61	66	213	50	0	4	333	0		333	333		
D.62				384		384	0		384	384		
D.7	6	62	104	36	36	244	55		299	299		
B.6g	228	25	317	1 219	37	1 826			1 826	1 826	II.3 Účet přerozdělení naturálních důchodů	
B.6n	71	13	290	1 196	34	1 604			1 604	1 604		
D.63				215		215			215	215		

	Zdroje							Celkem	Účty
	S.11	S.12	S.13	S.14	S.15	S.1	Výrobky a služby (užití)		
Transakce a ostatní toky, stavy a vyrovnávací položky	Nefinanční podniky	Finanční instituce	Vládní instituce	Domácnosti	NISD	Národní hospodářství celkem	Nerezidenti	Výrobky a služby (užití)	Účty
B.7g	228	25	133	1 434	6	1 826		1 826	
B.7h	71	13	106	1 411	3	1 604		1 604	
B.6g	228	25	317	1 219	37	1 826		1 826	
B.6n	71	13	290	1 196	34	1 604		1 604	
P.4								1 399	II.4
P.3								1 399	Účet užití důchodů
D.8				11		11	0		11
B.8g									
B.8n									
B.12									

Tabulka 8.18 - Souhrnné hospodářské účty

Účty	Účty akumulace																														
	Změny aktiv																														
	S.1	S.15	S.14	S.13	S.12	S.11	Transakce a ostatní toky, stavy a vyrovnávací položky																								
	Národní hospodářství celkem	NISD	Domácnosti	Vládní instituce	Finanční instituce	Nefinanční podniky	B.8n	Čisté úspory	B.12	Saldo běžných transakcí nerezidentů s rezidenty	D.9r	Kapitálové transfery, příjmové	D.9p	Kapitálové transfery, výdajové (-)	B.101	Změny čistého jmění vlivem úspor a kapitálových transferů	P.5g	Tvorba hrubého kapitálu	P.51c	Spotřeba fixního kapitálu (-)	P.52	Změny zásob	P.53	Čisté pořízení cenosti	NP	Čisté pořízení nevyráběných aktiv	B.9	Čisté půjčky (+) / čisté výpůjčky (-)			
III.1.1																															
Účet změn čistého jmění vlivem úspor a kapitálových transferů	221	20	236	-81	-16	62																									
	414	5	55	38	8	308																									
	-222	-3	-23	-27	-12	-157																									
III.1.2																															
Účet pořízení nefinančních aktiv	28	0	2	0	0	26																									
	10	0	5	3	0	2																									
	0	1	4	2	0	-7																									
	0	-4	174	-103	-1	-56																									

Účty akumulace										
Změny aktiv										
Účty	Celkem	Výrobky a služby (zdroje)	Nerezidenti	Národní hospodářství celkem	NISD	Domácnosti	Vládní instituce	Finanční instituce	Nefinanční podniky	Transakce a ostatní toky, stavy a vyrovnávací položky
				S.1	S.15	S.14	S.13	S.12	S.11	
										F
	483		47	436	2	189	-10	172	83	Čisté pořízení finančních aktiv
	0		1	-1			0	-1		F.1 Měnové zlatο a zvláštñ práva čerpání
	100		11	89	2	64	-26	10	39	F.2 Oběživo a vklady
	95		9	86	-1	10	4	66	7	F.3 Dluhové cenné papíry
	82		4	78	0	3	3	53	19	F.4 Půjčky
III.2 Finanční účet	119		12	107	0	66	3	28	10	F.5 Účasti
	48		0	48	0	39	1	7	1	F.6 Pojistné, penzijní a standardizované záruční programy
	14		0	14	0	3	0	8	3	F.7 Finanční deriváty a zaměšnanecské opce na akcie
	25		10	15	1	4	5	1	4	F.8 Ostatní pohledávky/závazky
	33			33	0	0	7	0	26	K.1 Ekonomický vznik aktiv
	-11			-11	0	0	-2		-9	K.2 Ekonomický zánik nevyřáběných aktiv
	-11			-11	0	0	-6	0	-5	K.3 Ztráty z katastrof
	0			0	0	0	5	0	-5	K.4 Konfiskace bez náhrady
III.3.1 Účet ostatních změn objemu aktiv	2			2	0	2	0	1	1	K.5 Ostatní změny objemu j. n.
	0			0	0	0	-4	-2	6	K.6 Změny v klasifikaci
	13			13	0	0	0	-1	14	Celkové ostatní změny objemu v tom:
	-7			-7	0	0	-3	-2	-2	AN.1 Vyrobena nefinanční aktiva
	17			17	0	0	3	0	14	AN.2 Nevyřáběná nefinanční aktiva
	3			3	0	0	0	1	2	AF Finanční aktiva
										B.102 Změny čistého jmění vlivem ostatních změn objemu aktiv

Účty akumulace											
Změny aktiv											
Účty	Celkem	Výrobky a služby (zdroje)	Nerezidenti	Národní hospodářství celkem	S.1	S.15	S.14	S.13	S.12	S.11	Transakce a ostatní toky, stavy a vyrovnávací položky
					Domácnosti	Vládní instituce	Vládní instituce	Finanční instituce	Finanční instituce	Nefinanční podniky	
	280			280	80	44	44	4	4	144	K.7 Nominální zisky a ztráty z držby
III.3.2 Účet přecenění	126			126	35	21	21	2	2	63	AN Nefinanční aktiva
	154	0	0	154	45	23	23	2	2	81	AN.1 Vyrobena nefinanční aktiva
	91	7	7	84	16	1	1	57	8	AF	AN.2 Nevyráběná nefinanční aktiva
											Finanční aktiva
											B.103 Změny čistého jmění vlivem nominálních zisků (+) a ztrát (-) z držby
Změny závazků a čistého jmění											
				S.11	S.12	S.13	S.14	S.15	S.1		
Transakce a ostatní toky, stavy a vyrovnávací položky		Nefinanční podniky	Finanční instituce	Vládní instituce	Domácnosti	NISD	Nerezidenti	Výrobky a služby (užití)	Celkem	Účty	
B.8n Čisté úspory	71	2	2	-62	192	2	205	205	205	II.1.1 Účet změn čistého jmění vlivem úspor a kapitálových transferů	
B.12 Saldo běžných transakcí nerezidentů s rezidenty							-13		-13		
D.9r Kapitálové transfery, příjmové	33	0	0	6	23	0	62	62	66		
D.9p Kapitálové transfery, výdajové (-)	-16	-7	-34	-5	-1	-65	-66	-66	-66		
B.101 Změny čistého jmění vlivem úspor a kapitálových transferů	88	-5	-90	210	-1	202	192	192	192		
P.5g Tvorba hrubého kapitálu							414	414	414	II.1.2 Pořízení nefinančních aktiv	
P.51c Spotřeba fixního kapitálu (-)							-222	-222	28		
P.52 Změny zásob							10	10	10		
P.53 Čisté pořízení cenností							0	0	0		
NP Čisté pořízení nevyráběných aktiv											

Změny závazků a čistého jmění									
	S.11	S.12	S.13	S.14	S.15	S.1			
Transakce a ostatní toky, stavy a vyrovnávací položky	Nefinanční podniky	Finanční instituce	Vládní instituce	Domácnosti	NISD	Národní hospodářství celkem	Nerezidenti	Výrobky a služby (užití)	Účty
B.9 Čisté půjčky (+) / čisté výpůjčky (-)	-56	-1	-103	174	-4	10	-10		0
F Čistý vznik závazků	139	173	93	15	6	426	57		483
F.1 Měnové zlatο a zvláštní práva čerpání									
F.2 Oběživo a vklady		65	37			102	-2		100
F.3 Dluhové cenné papíry	6	30	38	0	0	74	21		95
F.4 Půjčky	21	0	9	11	6	47	35		82
F.5 Účasti	83	22				105	14		119
F.6 Pojistné, penzijní a standardizované záruční programy		48	0			48	0		48
F.7 Finanční deriváty a zaměstnanecké opce na akcie	3	8	0	0	0	11	3		14
F.8 Ostatní závazky	26		9	4		39	-14		25
K.1 Ekonomický vznik aktiv									
K.2 Ekonomický zánik nevyroběných aktiv									
K.3 Ztráty z katastrof									
K.4 Konfikace bez náhrady									
K.5 Ostatní změny objemu j. n.	0	0	0	1	0	1			1
K.6 Změny v klasifikaci	0	0	2	0	0	2			2
Celkové ostatní změny objemu	0	0	2	1	0	3			3
v tom:									
AN.1 Vyrobená nefinanční aktiva									
AN.2 Nevyroběná nefinanční aktiva									
AF Finanční závazky	0	0	2	1	0	3			3
B.102 Změny čistého jmění vlivem ostatních změn objemu aktiv	14	-1	-2	-1	0	10			10
K.7 Nominální zisky a ztráty z držby									
AN Nefinanční aktiva									
AN.1 Vyrobená nefinanční aktiva									
AN.2 Nevyroběná nefinanční aktiva									
AF Finanční závazky	18	51	7	0	0	76	15		91
B.103 Změny čistého jmění vlivem nominálních zisků (+) a ztrát (-) z držby	134	10	38	96	10	288	4		292

Tabulka 8.18 - Souhrnné hospodářské účty

Účty	Rozvaha Aktiva										Transakce a ostatní toky, slavy a vyrovnávací položky
	Celkem	Výrobky a služby (zdroje)	S.1 Nerezidenti	S.1 Národní hospodářství celkem	S.15 MSD	S.14 Domácnosti	S.13 Vládní instituce	S.12 Finanční instituce	S.11 Nefinanční podniky	AN Nefinanční aktiva	
IV.1 Počáteční rozvaha	4 621		805	4 621	159	1 429	789	93	2 151	AN	Nefinanční aktiva
	2 818			2 818	124	856	497	67	1 274	AN.1	Vyrobená nefinanční aktiva
	1 803			1 803	35	573	292	26	877	AN.2	Nevyrobená nefinanční aktiva
	9 036		805	8 231	172	3 260	396	3 421	982	AF	Finanční aktiva
										B.90	Čisté jmění
IV.2 Změny v rozvaze	480			480	11	115	57	-4	301	AN	Celkové změny aktiv
	294			294	7	67	29	-4	195	AN.1	Nefinanční aktiva
	186			186	4	48	28	0	106	AN.2	Vyrobená nefinanční aktiva
	577		54	523	4	205	-9	230	93	AF	Nevyrobená nefinanční aktiva
										AF	Finanční aktiva
										B.10	Celkové změny čistého jmění
										B.101	Úspory a kapitálové transfery
										B.102	Ostatní změny objemu aktiv
IV.3 Konečná rozvaha	5 101			5 101	170	1 544	846	89	2 452	AN	Nominální zisky (+) a ztráty (-) z držby
	3 112			3 112	131	923	526	63	1 469	AN.1	Nefinanční aktiva
	1 989			1 989	39	621	320	26	983	AN.2	Vyrobená nefinanční aktiva
	9 613		859	8 754	176	3 465	387	3 651	1 075	AF	Nevyrobená nefinanční aktiva
										AF	Finanční aktiva
										B.90	Čisté jmění

Závazky a čistě jmění									
	S.11	S.12	S.13	S.14	S.15	S.1	Výrobky a služby (užiti)	Celkem	Účty
	Nefinanční podniky	Finanční instituce	Vládní instituce	Domácnosti	NISD	Národní hospodářství celkem			
AN	Nefinanční aktiva								
AN.1	Vyrobená nefinanční aktiva								
AN.2	Nevyráběná nefinanční aktiva								
AF	3 221	3 544	687	189	121	7 762	1 274	9 036	
B.90	-88	-30	498	4 500	210	5 090	-469	4 621	
	Celkové změny závazků								
AN	Nefinanční aktiva								
AN.1	Vyrobená nefinanční aktiva								
AN.2	Nevyráběná nefinanční aktiva								
AF	157	224	102	16	6	505	72	577	
B.10	237	4	-54	304	9	500	-6	494	
B.101	88	-5	-90	210	-1	202	-10	192	
B.102	14	-1	-2	-1	0	10		10	
B.103	134	10	38	96	10	288	4	292	
AN	Nefinanční aktiva								
AN.1	Vyrobená nefinanční aktiva								
AN.2	Nevyráběná nefinanční aktiva								
AF	3 378	3 768	789	205	127	8 267	1 346	9 613	
B.90	149	-26	444	4 804	219	5 590	-475	5 115	

Souhrnné ukazatele

8.88 Souhrnné ukazatele (agregáty) jsou ukazateli výsledku činnosti národního hospodářství jako celku a klíčovými veličinami pro účely makroekonomických analýz a srovnání v čase a prostoru.

Hrubý domácí produkt v tržních cenách (HDP)

8.89 Hrubý domácí produkt v tržních cenách je konečným výsledkem výrobní činnosti rezidentských výrobních jednotek. Může být definován třemi způsoby:

- (a) výrobní metoda: HDP je součet hrubé přidané hodnoty jednotlivých institucionálních sektorů nebo jednotlivých odvětví a daní snížených o dotace na produkty (které nejsou rozvrženy do sektorů a do odvětví). Je to také vyrovnávací položka účtu výroby za celkové hospodářství;
- (b) výdajová metoda: HDP je součet konečného užití výrobků a služeb rezidentskými institucionálními jednotkami (konečná spotřeba a tvorba hrubého kapitálu) a salda vývozu minus dovozu zboží a služeb;
- (c) důchodová metoda: HDP je součet užití na účtu tvorby důchodů za národní hospodářství celkem (náhrad zaměstnancům, daní z výroby a z dovozu sníženým o dotace, hrubého provozního přebytku a smíšeného důchodu za národní hospodářství celkem).

8.90 Po odpočtu spotřeby fixního kapitálu od HDP získáme čistý domácí produkt v tržních cenách.

Provozní přebytek za národní hospodářství celkem

8.91 Hrubý (nebo čistý) provozní přebytek za národní hospodářství celkem je součtem hrubých (nebo čistých) provozních přebytků za jednotlivá odvětví nebo za jednotlivé institucionální sektory.

Smíšený důchod za národní hospodářství celkem

8.92 Hrubý (nebo čistý) smíšený důchod za národní hospodářství celkem je totožný s hrubým (nebo čistým) smíšeným důchodem za sektor domácností.

Podnikatelský důchod za národní hospodářství celkem

8.93 Hrubý (nebo čistý) podnikatelský důchod za národní hospodářství celkem je součtem hrubých (nebo čistých) podnikatelských důchodů za jednotlivé sektory.

Národní důchod (v tržních cenách)

8.94 Hrubý (nebo čistý) národní důchod (v tržních cenách) představuje úhrn prvotních příjmových důchodů rezidentských institucionálních jednotek: náhrady zaměstnancům, daně z výroby a z dovozu minus dotace, důchody z vlastnictví (příjmové minus výdajové), (hrubý nebo čistý) provozní přebytek a (hrubý nebo čistý) smíšený důchod.

Hrubý národní důchod (v tržních cenách) se rovná HDP minus výdajové prvotní důchody, které mají být placeny rezidentskými institucionálními jednotkami nerezidentským institucionálním jednotkám, plus prvotní důchody, které mají být přijaty rezidentskými institucionálními jednotkami od nerezidentů.

Národní důchod nepatří do výrobního pojetí, nýbrž do důchodového pojetí, které je významnější, jestliže se vyjadřuje jako čisté, tj. po odečtení spotřeby fixního kapitálu.

Národní disponibilní důchod

8.95 Hrubý (nebo čistý) národní disponibilní důchod je součtem hrubých (nebo čistých) disponibilních důchodů institucionálních sektorů. Hrubý (nebo čistý) národní disponibilní důchod se rovná hrubému (nebo čistému) národnímu důchodu (v tržních cenách) minus výdajové běžné transfery (běžné daně z důchodů, jmění atd., sociální příspěvky, sociální dávky a ostatní běžné transfery), které mají být placeny nerezidentským jednotkám, plus příjmové běžné transfery, které mají být přijaty rezidentskými jednotkami od nerezidentů.

Úspory

8.96 Tímto souhrnným ukazatelem se měří ta část národního disponibilního důchodu, která není použita na výdaje na konečnou spotřebu. Hrubé (nebo čisté) národní úspory jsou součtem hrubých (nebo čistých) úspor jednotlivých institucionálních sektorů.

Saldo běžných transferů nerezidentů s rezidenty

8.97 Vyrovnávací položka účtu prvotních důchodů a běžných transferů nerezidentů představuje přebytek (pokud je záporná) nebo schodek (pokud je kladná) celkového hospodářství z jeho běžných transakcí (obchod s výrobky a službami, prvotní důchody, běžné transfery) s nerezidenty.

Čisté půjčky (+) nebo výpůjčky (-) za národní hospodářství celkem

8.98 Čisté půjčky (+) nebo výpůjčky (-) za národní hospodářství jsou součtem čistých půjček nebo výpůjček institucionálních sektorů. Představují čisté zdroje, které celkové hospodářství poskytuje nerezidentům (pokud jsou kladné) anebo získává od nerezidentů (pokud jsou záporné). Čisté půjčky (+) nebo výpůjčky (-) za celkové hospodářství se rovnají, ale s opačným znaménkem, čistým výpůjčkám (-) nebo půjčkám (+) za nerezidenty.

Čisté jmění národního hospodářství celkem

8.99 Čisté jmění národního hospodářství je součtem čistého jmění institucionálních sektorů. Představuje hodnotu nefinančních aktiv celkového hospodářství minus saldo finančních aktiv a závazků nerezidentů.

Výdaje a příjmy vládních institucí

Výdaje a příjmy vládních institucí jsou definovány s odkazem na seznam kategorií ESA.

8.100 Výdaje vládních institucí obsahují následující kategorie ESA zachycené na straně užití účtů vládních institucí, s výjimkou položky D.3, která je zachycena na straně zdrojů účtů vládních institucí:

- P.2 Mezipotřeba
- P.5 Tvorba hrubého kapitálu
- D.1 Náhrady zaměstnancům
- D.29 Ostatní daně z výroby, výdajové
- D.3 Dotace, výdajové
- D.4 Důchod z vlastnictví, výdajový
- D.5 Běžné daně z důchodů, jmění a jiné
- D.62 Sociální dávky jiné než naturální sociální transfery
- D.632 Naturální sociální transfery – nakoupená tržní produkce
- D.7 Ostatní běžné transfery
- D.8 Úpravy o změny penzijních nároků
- D.9p Kapitálové transfery, výdajové
- NP Čisté pořízení nevyráběných aktiv

Příjmy vládních institucí obsahují následující kategorie ESA zachycené na straně zdrojů účtů vládních institucí, s výjimkou položky D.39, která je zachycena na straně užití účtů vládních institucí:

- P.11 Tržní produkce
- P.12 Produkce pro vlastní konečné užití
- P.131 Platby za ostatní netržní produkci
- D.2 Daně z výroby a z dovozu, příjmové
- D.39 Ostatní dotace na výrobu, příjmové
- D.4 Důchod z vlastnictví, příjmový
- D.5 Běžné daně z důchodů, jmění a jiné
- D.61 Čisté sociální příspěvky
- D.7 Ostatní běžné transfery
- D.9r Kapitálové transfery, příjmové

Rozdíl mezi výdaji vládních institucí a příjmy vládních institucí je definován jako čisté půjčky (+)/čisté výpůjčky (–) sektoru vládních institucí.

Transakce D.41 (úroky), D.73 (běžné transfery uvnitř sektoru vládních institucí), D.92 (investiční dotace) a D.99 (ostatní kapitálové transfery) jsou konsolidovány. Ostatní transakce nejsou konsolidovány.

Kapitola 9 TABULKY DODÁVEK A UŽITÍ A SOUSTAVA INPUT- OUTPUT TABULEK

Úvod

- 9.01 Účelem této kapitoly je podat přehled o tabulkách dodávek a užití a soustavě input-output tabulek.
- 9.02 Hlavní složkou soustavy input-output tabulek jsou tabulky dodávek a užití v běžných cenách a v cenách předchozího roku. Soustavu doplňují symetrické input-output tabulky, které jsou odvozeny z tabulek dodávek a užití pomocí předpokladů nebo dodatečných údajů.
- Tabulky dodávek a užití a symetrické input-output tabulky je možné rozšiřovat nebo upravovat pro zvláštní účely, například pro účty produktivity, účty práce, čtvrtletní účty, regionální účty či environmentální účty v peněžním vyjádření nebo ve fyzických jednotkách.
- 9.03 Tabulky dodávek a užití jsou matice popisující hodnoty transakcí s produkty za národní hospodářství v členění podle typů produktů a podle odvětví. Tyto tabulky ukazují:
- (a) strukturu výrobních nákladů a důchod vytvořený ve výrobním procesu;
 - (b) toky výrobků a služeb vyráběných v národním hospodářství;
 - (c) toky výrobků a služeb mezi tuzemským hospodářstvím a nerezidenty; pro analýzu v evropském kontextu je zapotřebí rozlišení mezi toky uvnitř EU a toky se zeměmi mimo EU.
- 9.04 Tabulka dodávek ukazuje dodávky výrobků a služeb podle produktů a podle vyrábějících odvětví, a rozlišuje mezi dodávkami jednotlivých domácích odvětví a dovozem. Tabulka 9.1 obsahuje schéma tabulky dodávek.

Tabulka 9.1 - Schéma tabulky dodávek

Dodávky	Vyrábějící odvětví	Nerezidenti	Celkem
Produkty	Hodnoty produkce	Hodnoty dovozu	Dodávky celkem podle produktů
Celkem	Produkce odvětví celkem	Dovoz celkem	Dodávky celkem

- 9.05 Tabulka užití ukazuje užití výrobků a služeb v členění podle produktů a podle typů užití. Ve sloupcích jsou uvedena tato užití:
- (a) mezipotřeba podle odvětví;
 - (b) výdaje na konečnou spotřebu týkající se domácností, vládních institucí a neziskových institucí sloužících domácnostem (NISD);
 - (c) tvorba hrubého kapitálu; a
 - (d) vývoz.

Ve sloupcích pod mezipotřebou podle odvětví jsou v tabulce uvedeny složky hrubé přidané hodnoty takto:

- (a) náhrady zaměstnancům;
- (b) ostatní daně z výroby minus dotace na výrobu;
- (c) čistý smíšený důchod, čistý provozní přebytek a spotřeba fixního kapitálu.

Níže uvedená tabulka 9.2 obsahuje schéma tabulky užití.

Tabulka 9.2 - Schéma tabulky užití

Užití	Odvětví	Konečná spotřeba	Tvorba hrubého kapitálu	Nerezidenti	Celkem
Produkty					
Celkem	Mezispotřeba	Konečná spotřeba	Tvorba hrubého kapitálu	Vývoz	Užití celkem
	Náhrady zaměstnancům				
Složky přidané hodnoty	Ostatní daně minus dotace				
	Čistý provozní přebytek				
	Spotřeba fixního kapitálu				

9.06 V tabulkách dodávek a užití platí tyto rovnosti:

- (a) produkce se u každého odvětví rovná součtu mezispotřeby a hrubé přidané hodnoty;
- (b) pro každý produkt platí, že dodávky se rovnají součtu všech užití, uvedených ve vybilancovaných řádcích v soustavě tabulek dodávek a užití.

Tato rovnost platí pouze v případě, že jsou dodávky a užití oceněny na stejném základě, tj. že jsou v obou případech použity buď pouze kupní ceny, nebo pouze základní ceny (viz odstavce 9.30 až 9.33).

Pro každý produkt tedy platí:

dodávky v kupních cenách se rovnají

produkcí daného produktu v základních cenách

plus dovoz v základních cenách

plus obchodní rozpětí a dopravní přírážky

plus daně z produktů minus dotace na produkty

což se rovná užití produktu v kupních cenách,

což se rovná poptávce po produktu pro mezispotřebu

plus výdaje na konečnou spotřebu

plus tvorba hrubého kapitálu

plus vývoz

Na úrovni národního hospodářství se celková poptávka po mezispotřebě rovná celkové mezispotřebě; součet obchodních rozpětí a dopravních přírážek za celkové hospodářství se rovná nule, protože těmto rozpětím a přírážkám odpovídá produkce odvětví, které si je účtují, a tuto rovnost lze tudíž vyjádřit takto:

produkce + dovoz + daně z produktů minus dotace na produkty = mezipotřeba + konečná spotřeba + tvorba hrubého kapitálu + vývoz,

tedy:

produkce – mezipotřeba + daně z produktů minus dotace na produkty
= konečná spotřeba + tvorba hrubého kapitálu + vývoz minus dovoz,

což ukazuje, že výrobní metoda a výdajová metoda měření HDP jsou rovnocenné;

- (c) hrubá přidaná hodnota jako rozdíl mezi produkcí a mezipotřebou podle odvětví. Je rovna součtu vytvořených důchodů. Hrubá přidaná hodnota se tedy rovná součtu náhrad zaměstnancům, spotřeby fixního kapitálu, čistého provozního přebytku / smíšeného důchodu a ostatních daní z výroby minus dotace na výrobu. Díky tomu je možné ověřit soulad mezi důchodovou metodou a výrobní metodou měření HDP.

9.07 Tabulky dodávek a užití představují ústřední rámec pro odvětvové analýzy, například analýzu produkce, přidané hodnoty, náhrad zaměstnancům, zaměstnanosti, provozního přebytku / smíšeného důchodu, daní z výroby (minus dotace na výrobu), tvorby hrubého fixního kapitálu, spotřeby fixního kapitálu a stavu kapitálu.

9.08 Tabulky dodávek a užití obsahují toky těchto účtů:

- (a) účet výrobků a služeb;
(b) účet výroby;
(c) účet tvorby důchodů.

Na těchto účtech jsou zachyceny tvorba důchodů a dodávky a užití výrobků a služeb podle institucionálních sektorů. Tabulky dodávek a užití tyto informace doplňují tím, že ukazují členění podle odvětví a změny objemu a cen. Informace podle institucionálních sektorů v sektorových účtech a informace podle odvětví v tabulkách dodávek a užití lze propojit pomocí tabulky s kombinovanou klasifikací způsobem uvedeným níže v tabulce 9.3.

Tabulka 9.3 - Kombinace tabulky dodávek a užití se sektorovými účty

	Odvětví (NACE)	Celkem
Sektor		
S.11	Nefinanční podniky	
	Mezipotřeba	
	Hrubá přidaná hodnota	
	Náhrady zaměstnancům	
	Ostatní daně z výroby minus dotace na výrobu	
	Spotřeba fixního kapitálu	
	Čistý provozní přebytek / smíšený důchod	
	Produkce	
	Tvorba hrubého kapitálu	
	Stav fixních aktiv	

	Odvětví (NACE)	Celkem
	Zaměstnanost	
S.12	Finanční instituce	
	Mezispotřeba	
	...	
	Zaměstnanost	
S.13	Vládní instituce	
S.14	Domácnosti	
S.142	Osoby samostatně výdělečně činné	
	Služby obydlí poskytované jimi jejich vlastníkům	
S.15	NISD	
	Sektory celkem	
	Mezispotřeba	
	...	
	Zaměstnanost	

9.09 Symetrická input-output tabulka, kterou představuje tabulka 9.4, je matice ukazující, jak dodávky odpovídají užitím, pomocí kategorizace produkce podle produktů nebo podle odvětví a pomocí podrobně uvedených transakcí v rámci mezispotřeby a konečných užití. Mezi symetrickou input-output tabulkou a tabulkou užití existuje jeden podstatný koncepční rozdíl: položky v tabulce užití ukazují, jak jednotlivá odvětví používají produkty pro mezispotřebu, zatímco v případě symetrické input-output tabulky existují dvě alternativy vykazování:

- položky ukazují, jak jsou produkty použity v rámci mezispotřeby pro výrobu jiných produktů;
- položky ukazují, jak je produkce odvětví použita v rámci mezispotřeby jiných odvětví pro tvorbu produkce odvětví.

To znamená, že v symetrické input-output tabulce je použita jak pro řádky, tak pro sloupce buď klasifikace podle produktů, nebo klasifikace podle odvětví.

Tabulka 9.4 - Schéma symetrické input-output tabulky, pro produkty

	Vyrobené produkty	Konečná spotřeba	Tvorba hrubého kapitálu	Nerezidenti	Celkem
Použité produkty	Mezispotřeba	Konečná spotřeba domácností, NISD a vládních institucí	Tvorba hrubého kapitálu	Vývoz	
Součty					
Složky hrubé přidané hodnoty					
Nerezidenti					
Celkem					

9.10 Z většiny statistických informací, které lze získat od výrobních jednotek, vyplývá, jaké typy produktů tyto jednotky vyrobily a prodaly, a obvykle méně podrobně, jaké typy produktů nakoupily a použily. Formát tabulek dodávek a užití je navržen tak, aby odpovídal tomuto druhu statistických informací (tj. použité produkty podle odvětví).

- 9.11 Naproti tomu informace v členění produkt na produkt nebo odvětví na odvětví, které jsou zapotřebí pro symetrickou input-output tabulku, často nejsou k dispozici. Z šetření za jednotlivá odvětví jsou například obvykle získány informace o typech produktů použitých ve výrobě a o vyrobených a prodaných produktech. Informace o vstupech použitých při výrobě konkrétních produktů obvykle k dispozici nejsou.
- 9.12 Informace uspořádané ve formě tabulek dodávek a užití jsou východiskem pro sestavení analytičtějších informací ve formě symetrických input-output tabulek. Informace v členění odvětví podle produktů v tabulkách dodávek a užití je možné převést do symetrických tabulek tak, že se doplní dodatečné informace o struktuře vstupů nebo se použije předpoklad totožných struktur vstupů nebo podílů na trhu u produktů nebo odvětví.

- 9.13 Tabulky dodávek a užití a soustava input-output tabulek mají tři různé funkce:

Popis

- 9.14 Tabulky dodávek a užití systematicky popisují tvorbu důchodů, dodávky produktů a užití podle odvětví. Vývoj vstupů a výstupů výrobních procesů jednotlivých odvětví je ukázán v souvislostech národního hospodářství, tj. ve vztahu k výrobním procesům ostatních domácích odvětví a nerezidentů a k výdajům na konečnou spotřebu.

Podstatným úkolem tabulek dodávek a užití je zachycovat změny ve struktuře hospodářství, tj. změny důležitosti různých odvětví, změny užívaných vstupů a vyráběné produkce (výstupů) a změny skladby výdajů na konečnou spotřebu, tvorby hrubého kapitálu, dovozu a vývozu. Tyto změny mohou odrážet jevy, jako jsou globalizace, outsourcing, inovace a změny nákladů práce, daní, cen ropy či směnných kurzů.

Tabulky dodávek a užití v cenách předchozího roku se používají k sestavování statistik růstu objemu HDP a pro popis změn hospodářské struktury v nominálním nebo objemovém vyjádření. Představují také rámec, ve kterém lze ukazovat národní cenové změny a změny nákladů práce.

Statistický nástroj

- 9.15 Použitím informací o výrobě, výdajích a důchodech při sestavování tabulek dodávek a užití a sladěním rozporných odhadů vznikne spolehlivý a vybilancovaný soubor národních účtů, včetně odhadů klíčových souhrnných ukazatelů, jako je HDP v běžných cenách a v cenách předchozího roku.
- 9.16 Při měření HDP v tržních cenách lze použít tři základní přístupy: výrobní metodu, výdajovou metodu a důchodovou metodu. Při sestavování tabulek dodávek a užití se používají tyto tři různé metody:
- Podle výrobní metody se HDP v tržních cenách rovná produkci v základních cenách minus mezispotřeba v kupních cenách plus daně z produktů (minus dotace na produkty).
 - Podle výdajové metody je HDP v tržních cenách roven součtu kategorií konečného užití minus dovoz: výdaje na konečnou spotřebu + tvorba hrubého kapitálu + vývoz – dovoz.

- (c) Podle důchodové metody se HDP v tržních cenách rovná součtu náhrad zaměstnancům, spotřeby fixního kapitálu, ostatních daní z výroby snížených o dotace na výrobu a čistého provozního přebytku / smíšeného důchodu plus daně z produktů minus dotace na produkty.

Při vybilancování tabulek dodávek a užití je odvozen jediný odhad HDP v tržních cenách.

9.17 Tabulky dodávek a užití jsou zvláště užitečné pro odhadování HDP v tržních cenách výrobní metodou a výdajovou metodou. Důležitými zdroji údajů pro tyto účely jsou podniková šetření a administrativní údaje, jako jsou záznamy o DPH a spotřebních daních. Tabulky dodávek a užití se používají ke spojení informací získaných výrobní a výdajovou metodou tak, že se dodávky a užití vypočítají a vybilancují na úrovni produktů. V rámci této metody se vypočítají dodávky určitého produktu, které se následně přiřadí různým užitím, jako jsou výdaje na konečnou spotřebu domácností, mezispotřeba a vývoz. Důchodová metoda neumožňuje takto účinné bilancování, protože provozní přebytek a smíšený důchod se obvykle odhadují jako zůstatek (residual) na základě informací získaných druhými dvěma metodami. Důchodová metoda nicméně zlepšuje bilancování tabulek dodávek a užití, pokud lze odhadnout strukturu příjmových složek jednotlivých činitelů. Soulad mezi tabulkami dodávek a užití a sektorovými účty lze zkontrolovat pomocí kombinovaných tabulek, jejichž příkladem je tabulka 9.3. Toto srovnání může pomoci s odhadováním HDP v tržních cenách, a to na základě srovnání informací z výsledovek společností s odpovídajícími odhady za odvětví.

9.18 Tabulky dodávek a užití slouží pro řadu různých statistických účelů:

- (a) zjišťování mezer a rozporů ve zdrojích údajů;
- (b) provádění odhadů podle reziduálních položek, například odhadování konečné spotřeby určitých produktů jako reziduálu po přiřazení ostatních užití těchto produktů;
- (c) provádění odhadů pomocí extrapolace údajů ze základního období na pozdější období, o nichž jsou k dispozici méně spolehlivé informace. Například roční údaje mohou být odhadnuty na základě podrobných údajů o dodávkách a užití za sledovaný rok a pozdější čtvrtletní údaje mohou být odhadnuty pomocí extrapolace údajů za sledované období;
- (d) kontrola a zlepšování konzistentnosti, věrohodnosti a úplnosti údajů v tabulkách dodávek a užití a odvozených údajů, například údajů na účtech výroby. Za tímto účelem není bilanční proces omezen na tabulky dodávek a užití v běžných cenách:
 - 1) pomocí tabulek, jako je tabulka 9.3, které zobrazují vazby na sektorové účty, je možné provést přímé srovnání mezi odhady výroby, výdajů a důchodů ze soustavy tabulek dodávek a užití a odhady z nezávislých zdrojů, které se používají v sektorových účtech. Sladění provedené v této fázi zaručuje, že po bilančním procesu v rámci dodávek a užití je dosaženo souladu mezi tabulkami dodávek a užití a sektorovými účty;
 - 2) odvozování symetrických input-output tabulek z tabulek dodávek a užití může vést ke zpětné vazbě, která odhalí rozpory a nedostatky v tabulkách dodávek a užití;
 - 3) sestaví-li se tabulky dodávek a užití v běžných cenách a v objemovém vyjádření za dva nebo více roků, mohou být odhady změn objemů, hodnot a cen bilancovány

ESA 2010 – Kapitola 9 – Tabulky dodávek a užití a soustava input – output tabulek
současně: to představuje podstatné zvýšení účinnosti soustavy tabulek dodávek a
užití ve srovnání se sestavováním a bilancováním tabulek dodávek a užití izolovaně
za jediný rok a pouze v běžných cenách;

- (e) vážení a výpočet indexů a měr cen a objemu, např. u HDP deflováním konečných užití podle produktů nebo rovněž u HDP použitím metody dvojí deflace podle odvětví. Deflace se provádí na nejnižší možné úrovni agregace transakcí slučitelné se spolehlivými odhady cenových pohybů, a to z těchto důvodů:
- 1) cenové a objemové ukazatele budou na nízké úrovni agregace obecně reprezentativnější;
 - 2) na nižší úrovni agregace je možné lépe měřit kvalitativní změny, např. je možné zohlednit změny skladby dodávek nebo užití určité skupiny produktů;
 - 3) dostupné cenové indexy z cenové statistiky jsou často indexy Laspeyresova typu. Námitka proti jejich použití namísto teoreticky vhodnějších indexů Paascheho typu je méně závažná, jsou-li použity na nízké úrovni agregace.

Bilancování dodávek a užití nějakého produktu je snazší, jestliže je počet rozlišovaných produktů vyšší a na této úrovni podrobnosti jsou k dispozici zdrojové údaje. Kvalita vybilancovaných výsledků tak bude vyšší; to platí zvláště v případě, že existují mezery v údajích.

Nástroj pro analýzu

- 9.19 Významná analytická síla input-output tabulek spočívá v tom, že umožňují měřit nejen účinky prvního řádu, ale také účinky druhého řádu a méně přímé účinky – například když dojde ke změnám cen energie nebo nákladů práce. Podstatné zvýšení cen energie například ovlivní nejen odvětví, která jsou náročná na spotřebu energie, ale také odvětví, která používají produkci těchto energeticky náročných odvětví. Takové nepřímé účinky mohou být velice důležité, protože jsou v některých případech významnější než přímé účinky.

Tabulky dodávek a užití podrobněji

Klasifikace

- 9.20 V tabulkách dodávek a užití a input-output tabulkách se pro odvětví používá klasifikace NACE a pro produkty klasifikace CPA; tyto klasifikace jsou vzájemně plně v souladu: na každé úrovni agregace obsahuje CPA hlavní produkty odvětví v členění podle NACE.
- 9.21 V tabulkách dodávek a užití je klasifikace produktů alespoň tak podrobná jako klasifikace odvětví, tj. třímístný kód CPA a dvoumístný kód NACE.
- 9.22 Klasifikace odvětví a produktů může vycházet ze tří různých typů kritérií: nabídkových kritérií, poptávkových kritérií a velikosti. Pro účely analýzy produktivity se produkty a jejich výrobci v zásadě klasifikují podle typu výrobního procesu. V případě analýzy poptávky se produkty klasifikují podle

podobnosti účelu, například luxusní zboží se zařadí do jedné skupiny, nebo podle podobnosti vztahů v rámci uvádění na trh, například podle typu prodejního místa. Pro potřeby input-output analýzy se používá stejná klasifikace produktů nebo odvětví jak u nabídky, tak u poptávky. Klasifikace je stanovena tak, aby velikost žádné třídy nepředstavovala příliš malou ani příliš velkou část národního hospodářství. V případě mezinárodních klasifikací to znamená, že kvantitativní význam většiny tříd je podstatný v mnoha zemích.

- 9.23 Klasifikace odvětví a produktů v národních účtech nezbytně vychází z kombinace těchto kritérií a také z historického vývoje. Klasifikace je provedena především z hlediska výrobců, a je tedy méně vhodná pro analýzu nabídky a poptávky. Ti, kdo sestavují a používají údaje národních účtů týkající se odvětví a produktů, by měli mít dobrou představu o tom, co každá skupina zahrnuje a nezahrnuje a co z toho vyplývá. Odvětví činnosti v oblasti nemovitostí například zahrnuje služby obydlí poskytované jimi jejich vlastníkům a odvětví pojištění nezahrnuje fondy sociálního zabezpečení.
- 9.24 Místní činnostní jednotka v rámci jednoho odvětví mohou mít různé výrobní procesy. Tato skutečnost může odrážet podstatné rozdíly ve vertikální integraci, kdy jsou pomocné činnosti jako úklid, doprava, administrativa a služby závodních jídelen zajišťovány smluvními dodavateli, stroje jsou pronajímány a pracovní síla zajišťována smluvně od agentur práce, a také v uvádění produktů na trh. Dále může odrážet rozdíly mezi legálními a nelegálními výrobci nebo mezi výrobci v různých regionech.
- 9.25 Vzhledem k měnícímu se ekonomickému významu různých odvětví a produktů, změnám výrobních procesů a nástupu nových produktů se klasifikace odvětví a produktů pravidelně aktualizují. Je ovšem třeba nalézt rovnováhu mezi potřebou držet krok se změnami v hospodářství a potřebou zajistit srovnatelnost údajů za různá období, a to také s ohledem na náklady pro zpracovatele a uživatele údajů, které jsou s takto velkými změnami spojeny.
- 9.26 Klasifikace produktů v tabulkách dodávek a užití je obvykle podrobnější než klasifikace odvětví. To má čtyři hlavní důvody:
- (a) dostupné údaje o produktech jsou často mnohem podrobnější než údaje o odvětvích;
 - (b) charakteristické produkce jednoho odvětví se mohou týkat podstatně různé daňové režimy a ceny, například v případě cenové diskriminace. Při sestavování statistik a provádění analýz je pak užitečné rozlišovat mezi různými produkty;
 - (c) aby bylo možné provádět kvalitní deflaci a odhady měř v objemovém vyjádření, jsou skupiny produktů homogenní a přesně navázané na dostupné cenové deflátoři;
 - (d) aby byla zajištěna transparentnost procesu sestavování statistik, je třeba rozlišovat samostatné produkty, díky nimž jsou patrné významné specifické konvence uplatňované v národních účtech, například ty, které se týkají služeb obydlí poskytovaných jimi jejich vlastníkům, pojištění a tržní a netržní produkce jednotek vládních institucí.
- 9.27 Rozlišení mezi tržní produkcí, produkcí pro vlastní konečné užití a netržní produkcí se má používat pouze pro celkovou produkci podle odvětví; toto rozlišení není nutné provádět pro každou skupinu produktů.

- 9.28 Rozlišení mezi tržními výrobci, výrobci pro vlastní konečné užití a netržními výrobci se používá pro odvětví, ve kterých jsou tyto různé typy výrobců zastoupeny. V důsledku toho obecně platí, že se toto rozlišení uplatní pro podrobnější klasifikaci pouze velmi omezeného počtu odvětví, jako jsou zdravotní péče a vzdělávání.
- 9.29 Pro účely analýzy hospodářství členských států z evropské perspektivy nebo pro odvození tabulek dodávek a užití za celou EU se dovoz a vývoz dále dělí na:
- (a) toky uvnitř EU, s rozlišením mezi toky v rámci evropské měnové unie a toky s jinými členskými státy;
 - (b) dovoz z třetích zemí a vývoz do těchto zemí.

Zásady oceňování

- 9.30 V tabulce dodávek jsou toky výrobků a služeb oceněny v základních cenách. V tabulce užití jsou toky výrobků a služeb oceněny v kupních cenách. Aby bylo ocenění v tabulkách dodávek a užití konzistentní, je třeba provést převod dodávek v základních cenách na dodávky v kupních cenách způsobem uvedeným v tabulce 9.5. Jelikož pro produkty platí, že se dodávky rovnají užitím, platí následně dvě rovnosti:
- (a) dodávky v kupních cenách se rovnají užitím v kupních cenách;
 - (b) dodávky v základních cenách se rovnají užitím v základních cenách.
- 9.31 Hrubá přidaná hodnota se zachycuje v základních cenách. Rovná se produkci oceněné v základních cenách minus mezipotřeba oceněná v kupních cenách.
- 9.32 Pojetí hrubé přidané hodnoty v nákladech na výrobní činitele se v ESA nepoužívá. Tuto hodnotu lze nicméně získat odečtením ostatních daní z výroby (minus dotace na výrobu) od přidané hodnoty v základních cenách.
- 9.33 Převod dodávek ze základních cen na kupní ceny zahrnuje:
- (a) přeřazení obchodních rozpětí;
 - (b) přeřazení dopravních přírážek;
 - (c) připočtení daní z produktů (kromě odpočitatelné DPH);
 - (d) odečtení dotací na produkty.
- Obdobný postup se použije pro převod užití z kupních cen na základní ceny; v tomto případě se však daně z produktů odečtou a dotace na produkty přičtou. Podrobněji je tato transformace ukázána v tabulkách 9.8 a 9.9. Tyto tabulky slouží také pro analytické účely, jako jsou analýza cen a analýza důsledků změn sazeb daní z produktů.
- 9.34 Výsledkem bilančního procesu jsou tedy tyto tabulky:
- (a) tabulky dodávek a užití 9.5 a 9.6, které zobrazují konečné výsledky bilancování součtů dodávek a užití podle produktů v kupních cenách;

- (b) tabulky týkající se obchodních rozpětí a dopravních přírážek (tabulka 9.7) a daní z produktů (minus dotace na produkty) (tabulka 9.8).

Tabulka 9.5 - Tabulka dodávek v základních cenách a převod na kupní ceny

Dodávky	Odvětví (NACE)	Nerezidenti	Dodávky celkem v základních cenách	Obchodní rozpětí a dopravní přírážky	Daně z produktů minus dotace na produkty	Dodávky celkem v kupních cenách
Produkty (CPA)						
1	Produkce podle produktů a odvětví	Dovoz podle produktů (CIF)	Dodávky celkem podle produktů			
2						
3						
4						
Celkem	Produkce celkem podle odvětví			0		
Tržní produkce				0		
Produkce pro vlastní užití		0		0		
Netržní produkce				0		

Tabulka 9.6 - Tabulka užití v kupních cenách

Užití	Odvětví (NACE)	Konečná spotřeba	Tvorba hrubého kapitálu	Nerezidenti	Celkem				
Produkty	(CPA)	Výdaje na konečnou spotřebu podle produktů v členění na:	Tvorba hrubého kapitálu podle produktů v členění na:	Vývoz podle produktů (FOB)	Užití celkem podle produktů				
1	Mezispotřeba produktů podle odvětví	(a) domácnosti	(a) tvorba hrubého fixního kapitálu						
2						(b) NISD	(b) změny ceností		
3								(c) vládní instituce	(c) změny zásob
4									
...									
Celkem	Mezispotřeba celkem podle odvětví	Konečná spotřeba celkem	Tvorba hrubého kapitálu celkem	Vývoz celkem	Užití produktů celkem				
Náhrady zaměstnancům									
Ostatní daně z výroby minus dotace na výrobu									
Spotřeba fixního kapitálu	Složky hrubé přidané hodnoty podle odvětví								
Čistý provozní přebytek									
Smíšený důchod									
Celkem	Produkce celkem podle odvětví								
Doplňkové informace									
Tvorba hrubého fixního kapitálu									
Stav fixního kapitálu									
Zaměstnanost									

Obchodní rozpětí a dopravní přírážky**Tabulka 9.7 - Obchodní rozpětí a dopravní přírážky – dodávky**

Obchodní rozpětí a dopravní přírážky u dodávek produktů				
	Velkoobchod	Maloobchod	Doprava	Obchodní rozpětí a dopravní přírážky
Produkty (CPA)				
1				Obchodní rozpětí a dopravní přírážky podle produktů
2				
3				
4				
...				
Celkem	Velkoobchod celkem	Maloobchod celkem	Doprava celkem	Obchodní rozpětí a dopravní přírážky podle produktů celkem

Tabulka 9.7 - Obchodní rozpětí a dopravní přírážky – užití (pokračování)

Obchodní rozpětí a dopravní přírážky u užití produktů					
	Odvětví (NACE) 1,2,3,4 ...	Konečná spotřeba	Tvorba hrubého kapitálu	Vývoz	Obchodní rozpětí a dopravní přírážky
Produkty (CPA)					
1	Obchodní rozpětí a dopravní přírážky u mezispotřeby podle produktů a odvětví	Obchodní rozpětí a dopravní přírážky u výdajů na konečnou spotřebu podle produktů v členění na: (a) domácnosti (b) NISD (c) vládní instituce	Obchodní rozpětí a dopravní přírážky u tvorby hrubého kapitálu podle produktů v členění na: (a) tvorba hrubého fixního kapitálu (b) změny cenosti (c) změny zásob	Obchodní rozpětí a dopravní přírážky u vývozu	Obchodní rozpětí a dopravní přírážky u celkového užití podle produktů
2					
3					
4					
...					
	Obchodní rozpětí a dopravní přírážky u mezispotřeby podle odvětví celkem	Obchodní rozpětí a dopravní přírážky u konečné spotřeby celkem	Obchodní rozpětí a dopravní přírážky u tvorby hrubého kapitálu celkem	Obchodní rozpětí a dopravní přírážky u vývozu celkem	Celkové rozpětí a přírážky u užití podle produktů

- 9.35 Součástí převodu tabulek dodávek ze základních cen na kupní ceny a převodu tabulek užití z kupních cen na základní ceny je změna zařazení obchodních rozpětí. Ocenění v základních cenách znamená, že jsou obchodní rozpětí zaznamenána jako součást obchodu s produkty, kdežto ocenění v kupních cenách znamená, že jsou obchodní rozpětí přiřazena produktům, kterých se týkají. U dopravních přírážek je situace stejná.
- 9.36 Součet obchodních rozpětí podle produktů se rovná součtu obchodních rozpětí v odvětvích obchodu plus obchodní rozpětí v ostatních odvětvích. Stejná rovnost platí pro dopravní přírážky.
- 9.37 Dopravní přírážky zahrnují dopravní náklady, které platí zvlášť kupující a které jsou zahrnuty do užití produktů v kupních cenách, ale nikoli do základních cen produkce výrobců ani do obchodních rozpětí velkoobchodníků a maloobchodníků. Tyto dopravní přírážky zahrnují zejména:
- dopravu výrobků od místa výroby do místa, kde kupující přebírá dodávku, pokud výrobce za dopravu platí třetí straně a daná částka je kupujícímu fakturována samostatně;

- (b) dopravu výrobků organizovanou výrobcem nebo velkoobchodníkem či maloobchodníkem takovým způsobem, že kupující musí zvlášť zaplatit dopravní náklady, i když dopravu provádí sám výrobce nebo velkoobchodník či maloobchodník.

9.38 Jako dopravní přírážky se nezaznamenávají žádné jiné náklady na dopravu výrobků, např.:

- (a) jestliže výrobce výrobky dopraví sám, budou příslušné dopravní náklady zahrnuty do základních cen jeho produkce; tato doprava představuje pomocnou činnost a jednotlivé náklady na dopravu nebudou rozlišitelné jako dopravní náklady;
- (b) jestliže výrobce zorganizuje dopravu výrobků, aniž je vystavena samostatná faktura za dopravní služby, budou příslušné dopravní náklady zahrnuty do základních cen jeho produkce; tyto dopravní náklady budou rozlišitelné a budou zachyceny jako součást mezispotřeby výrobce;
- (c) jestliže velkoobchodníci nebo maloobchodníci zajistí dopravu výrobků z místa, kde přebírají jejich dodávku, na místo, kde jejich dodávku přebírá jiný kupující, jsou příslušné náklady zahrnuty do obchodního rozpětí, pokud doprava není kupujícímu účtována samostatně. Stejně jako u výrobců představují tyto náklady pomocnou činnost velkoobchodníků a maloobchodníků nebo nákup služby v rámci mezispotřeby, a stávají se tedy součástí obchodních rozpětí, a nikoli dopravních přírážek;
- (d) jestliže domácnost koupí výrobky pro účely konečné spotřeby a zajistí si jejich dopravu třetí stranou, příslušné dopravní náklady se zachytí jako výdaje na konečnou spotřebu vynaložené za dopravní služby a nezahrnou se ani do obchodních rozpětí ani do dopravních přírážek.

9.39 Tabulka 9.7 podává poněkud zjednodušený obraz matice obchodních rozpětí a dopravních přírážek, a to z těchto důvodů:

- (a) při převodu užití je nutné rozlišovat mezi velkoobchodem a maloobchodem za účelem zohlednění rozdílů mezi jejich cenami. Při sestavování tabulek je třeba mít na paměti, že velkoobchodníci neprodávají jen hospodářským odvětvím, ale také přímo domácnostem, například nábytek, a že maloobchodníci neprodávají jen domácnostem, ale též hospodářským odvětvím, například kavárnám a restauracím;
- (b) při výpočtu a analýze obchodních rozpětí u produktů, které jsou předmětem výdajů na konečnou spotřebu domácností, je možné u každé skupiny produktů rozlišovat také nejdůležitější distribuční kanály za účelem zohlednění rozdílů mezi jejich cenami; rozlišení mezi velkoobchodem a maloobchodem není dostatečně podrobné. Domácnosti mohou výrobky a služby například nakoupit v supermarketu, obchodě s potravinami, květinářství, obchodním domě nebo v zahraničí, případně je mohou získat jako naturální důchod. U některých produktů je důležitý druhotný prodej, jako je tomu v případě prodeje cigaret v kavárnách, restauracích a u čerpacích stanic. Tržby maloobchodníků se upraví tak, aby se získala hodnota prodeje domácnostem, tj. je třeba odečíst například hodnotu prodeje podnikům, vládním institucím a turistům. Rozlišovat tímto způsobem je samozřejmě možné pouze v případě, že dostupné zdroje údajů obsahují dostatečné informace pro odhady významu jednotlivých distribučních kanálů. Dokonce i u jediného obchodníka nebo dopravce

ESA 2010 – Kapitola 9 – Tabulky dodávek a užití a soustava input – output tabulek mají různé produkty obvykle různá rozpětí a přiřázky. Údaje o rozpětích a přiřázkách podle typu produktu jsou nevhodnější a používají se, kdykoli jsou k dispozici;

- (c) při výpočtu dopravních přiřázek je užitečné rozlišovat typy dopravy, například železniční, leteckou, námořní, vnitrozemskou lodní a silniční dopravu.

Daně z výroby a z dovozu minus dotace na výrobu a na dovoz

9.40 Daně z výroby a z dovozu se skládají z těchto položek:

- (a) daně z produktů (D.21):
- 1) daně typu daně z přidané hodnoty (DPH) (D.211);
 - 2) daně z dovozu a dovozní cla kromě DPH (D.212);
 - 3) daně z produktů kromě DPH a dovozních daní (D.214);
- (b) ostatní daně z výroby (D.29).

Obdobné kategorie se rozlišují také u dotací.

9.41 Dodávky v základních cenách zahrnují ostatní daně z výroby minus dotace na výrobu. Za účelem převodu ze základních cen na kupní ceny se jednotlivé daně z produktů připočtou a dotace na produkty se odečtou.

Tabulka 9.8 - Daně z produktů minus dotace na produkty

Daně minus dotace u dodávky					
Produkty (CPA)	Daně minus dotace u dodávek produktů				Daně z produktů minus dotace na produkty celkem
	DPH	Daně z dovozu	Ostatní daně z produktů	Dotace na dovoz	
1					Daně minus dotace u celkových dodávek podle produktů a podle užití
2					
3					
4					
...					
Celkem					

Tabulka 9.8 - Daně z produktů minus dotace na produkty (pokračování)

Daně minus dotace u užití	
Daně z produktů minus dotace na produkty celkem	Daně minus dotace u užití produktů
	Odvětví (NACE)
Daně z produktů minus dotace na produkty pro konečné užití	Daně minus dotace u mezispotřeby produktů podle odvětví
Konečná spotřeba	
(a) domácnosti	
(b) NISD	
(c) vládní instituce	
Produkty (CPA)	
1	
2	
3	
4	
...	
Tvorba hrubého kapitálu:	
(d) tvorba hrubého fixního kapitálu	
(e) změna cenností	
(f) změna zásob	
Vývoz	

9.42 Tabulka 9.8, týkající se daní z produktů minus dotace na produkty, je zjednodušená tímto způsobem:

- (a) v případě užití produktů nejsou rozlišeny různé typy daní z produktů a dotace nejsou uvedeny samostatně; u dodávek produktů jsou rozlišeny pouze tři typy daní z produktů a dva typy dotací. Obecně je užitečné uvádět každý významný typ daní z produktů nebo dotací na produkty zvlášť a součty následně přiřadit jednotlivým skupinám produktů;
- (b) na různé distribuční kanály se mohou vztahovat různé daňové sazby a dotace; pokud jsou k dispozici dostatečné a relevantní informace, mělo by se proto rozlišovat také mezi distribučními kanály.

9.43 Daněmi z produktů a dotacemi na produkty jsou splatné částky, avšak jen když jsou doloženy daňovými výměry, přiznáními apod., nebo částky skutečně zaplacené. Při sestavování tabulek dodávek a užití se daně z produktů a dotace na produkty obvykle odhadují pro jednotlivé produkty tak, že se pro různé poptávkové toky použije oficiální sazba daně nebo dotace. Poté by se měly posoudit rozdíly oproti daňovým výměrům nebo skutečně zaplaceným částkám.

- (a) Z některých rozdílů vyplývá, že původní odhad daní z produktů v tabulkách dodávek a užití neodpovídá definicím ESA:
 - 1) v případě osvobození od daně se proto původní odhad daní z produktů sníží;
 - 2) v případě nezjištěných hospodářských činností nebo daňových úniků u daní z produktů, tj. například když je platba daní povinná, ale neexistuje daňový výměr, se odhad daní z produktů rovněž sníží.
- (b) V některých případech mohou rozdíly ukazovat, že je původní odhad daní z produktů a dotací na produkty chybný, například proto, že je u některého produktu podhodnocena produkce. Pak je možné odhady toků výrobků a služeb upravit.

9.44 DPH může být odpočitatelná nebo neodpočitatelná nebo se neuplatňuje:

- (a) odpočitatelná DPH se vztahuje na většinu mezispotřeby, většinu tvorby hrubého fixního kapitálu a část změn zásob;
- (b) neodpočitatelná DPH se často vztahuje na výdaje na konečnou spotřebu domácností, část tvorby hrubého fixního kapitálu, například nová obydlí obývaná jejich vlastníky, část změn zásob a část mezispotřeby, například mezispotřebu jednotek vládních institucí a finančních institucí;
- (c) DPH se obvykle neuplatňuje v těchto případech:
 - 1) vývoz do zemí mimo EU;
 - 2) prodej veškerých výrobků nebo služeb s nulovou sazbou DPH bez ohledu na jejich užití; nulová sazba DPH ovšem znamená, že může být požadováno vrácení zaplacené DPH z nákupů; mezispotřeba a tvorba hrubého kapitálu příslušných výrobců se tudíž opraví o částku vrácené DPH;
 - 3) všichni výrobci, kteří se nejsou povinni registrovat jako plátcí DPH, například malé podniky a náboženské organizace; v tomto případě je právo žádat vrácení DPH z nákupů obvykle omezené.

9.45 DPH se zachycuje v čistých hodnotách: všechny dodávky se oceňují v základních cenách, tj. bez fakturované DPH; mezispotřeba a konečné užití se zaznamenávají v kupních cenách, tj. bez odpočitatelné DPH.

Další základní pojetí

9.46 Aby ocenění dovozu bylo v tabulkách dodávek a užití uvedeno do souladu s oceněním na účtech institucionálních sektorů, používají se v tabulkách dodávek a užití dvě opravné položky.

V tabulce dodávek je dovoz výrobků oceněn v cenách CIF, aby bylo jeho ocenění srovnatelné s tuzemskou výrobou ve stejné skupině produktů. Cena CIF zahrnuje dopravní a pojišťovací služby poskytnuté rezidenty, například dopravu ve vlastní režii nebo dopravu provedenou specializovanými rezidentskými dopravci. Kvůli konzistentnímu ocenění dovozu a vývozu by měl tuto hodnotu zahrnovat vývoz služeb.

Na účtech institucionálních sektorů je dovoz výrobků oceněn v cenách FOB, tj. ve shodě s oceněním vývozu výrobků. Hodnota dopravních a pojišťovacích služeb poskytnutých rezidenty, která je součástí vývozu služeb, však bude v případě ocenění v cenách FOB menší, protože zahrnuje pouze služby, které byly poskytnuty ve vyvážející zemi. Výsledkem použití rozdílných zásad oceňování je tedy to, že čistý celkový dovoz zůstává stejný, ale jak celkový dovoz, tak celkový vývoz jsou v případě ocenění v cenách CIF větší.

Tyto dvě zásady oceňování lze v tabulkách dodávek a užití sladit zavedením opravné položky pro dovoz i pro vývoz. Tyto opravné položky by se měly rovnat hodnotě dopravních a pojišťovacích služeb poskytnutých rezidenty, která je zahrnuta do ceny CIF, ale nikoli do ceny FOB, tj. která odpovídá dopravě a pojištění od hranic vyvážející země na hranice dovážející země. Po zahrnutí

do tabulek dodávek a užití tyto opravné položky nevyžadují zvláštní zacházení v input-output výpočtech.

9.47 Převod použitých výrobků se v tabulce užití zachycuje jako záporný výdaj u prodávajícího a jako kladný výdaj u kupujícího. V příslušné skupině produktů se převod použitých výrobků projeví jako změna klasifikace užití. Pouze transakční náklady nejsou považovány za změnu klasifikace: zaznamenají se jako užití služeb, například obchodních nebo odborných služeb. Pro účely popisu a analýzy může být u některých skupin produktů užitečné zvlášť zachycovat relativní velikost převodů použitých výrobků, například význam ojetých automobilů na trhu s novými i ojetými automobily nebo význam recyklovaného papíru v dodávkách výrobků z papíru.

9.48 V zájmu správného porozumění tabulkám dodávek a užití je užitečné připomenout některé účetní konvence uplatňované v ESA:

(a) Odvětví se skládá ze skupiny činnostních jednotek, které se zabývají stejným nebo podobným druhem činnosti. Důležitou vlastností tabulek dodávek a užití je, že jsou v nich odděleně zachyceny vedlejší činnosti. Z toho vyplývá, že činnostní jednotky nemusí být z hlediska svých výrobních činností homogenní. Pojetí činnostní jednotky je podrobněji vysvětleno v kapitole 2. Zcela homogenní výrobní jednotky se používají v symetrické input-output tabulce v členění produkt na produkt.

(b) Pokud je závod vykonávající pouze pomocné činnosti statisticky zachytitelný v tom smyslu, že jsou snadno dostupné samostatné účty za výrobu, kterou provádí, nebo pokud se zeměpisně nachází na jiném místě než závody, které obsluhuje, pak se v národních i regionálních účtech zachytí jako samostatná jednotka a zařadí se do odvětví odpovídajícího jeho hlavní činnosti. Pokud nejsou k dispozici vhodné základní údaje, lze produkci pomocné činnosti odhadnout sečtením nákladů.

Jestliže není splněna ani jedna z uvedených dvou podmínek, pojmají se všechny vstupy spotřebované pomocnou činností, například materiál, práce a spotřeba fixního kapitálu, jako vstupy do hlavní nebo vedlejší činnosti, které pomocná činnost slouží.

(c) Výrobky nebo služby vyrobené a spotřebované v témže účetním období a ve stejné místní činnostní jednotce se samostatně neidentifikují. Nezaznamenávají se proto jako součást produkce ani mezispotřeby této místní činnostní jednotky.

(d) Menší zušlechtnění, údržba, servis nebo oprava prováděné pro jiné místní činnostní jednotky se zaznamenávají v čistých hodnotách, tj. s vyloučením hodnoty dotčených výrobků.

(e) K dovozu a vývozu dochází, když proběhne změna vlastnictví mezi rezidenty a nerezidenty. Fyzický pohyb zboží přes národní hranice sám o sobě neznamená dovoz nebo vývoz tohoto zboží. Zboží odeslané do zahraničí pro zušlechtnění se nezachycuje jako vývoz a dovoz. Naproti tomu nákup zboží od nerezidentů a jeho další prodej nerezidentům, aniž zboží vstoupí do hospodářství obchodníka, se zaznamená jako vývoz a dovoz na účtech výrobce a konečného kupujícího a čistý vývoz zboží v rámci takovýchto operací (typu merchanting) se zachytí na účtech hospodářství obchodníka.

- (f) Předměty dlouhodobé spotřeby mohou být pronajaty nebo mohou být předmětem operativního leasingu. V takových případech se zachycují jako tvorba fixního kapitálu a stav fixního kapitálu v odvětví jejich vlastníka; v odvětví uživatele se jako mezispotřeba zaznamená částka zaplaceného nájemného.
- (g) Osoby pracující prostřednictvím agentur práce se zachycují jako osoby zaměstnané v odvětví, do kterého jsou zařazeny tyto agentury, nikoli v odvětvích, v nichž skutečně pracují. V důsledku toho jsou v posledně uvedených odvětvích poplatky placené agentuře za poskytnutí pracovní síly zaznamenávány jako mezispotřeba, a nikoli jako náhrady zaměstnancům. Smluvní poskytování pracovní síly se považuje za poskytování služeb.
- (h) Zaměstnání, zaměstnanost a náhrady zaměstnancům jsou široké pojmy:
- 1) zaměstnání poskytnuté ze sociálních důvodů se rovněž chápe jako zaměstnání; to se týká například pracovního zařazení zdravotně postižených, projektů zaměstnávání dlouhodobě nezaměstnaných a programů zaměstnanosti pro mladé uchazeče o zaměstnání. V důsledku toho jsou dotyční lidé zaměstnanci a příjemci náhrad zaměstnancům, nikoli sociálních transferů, přestože jejich produktivita může být nižší než u ostatních zaměstnanců;
 - 2) do zaměstnanosti se zahrnují i případy, kdy se od dotyčných osob vůbec neočekává, že budou pracovat, např. případ osob, které byly propuštěny, ale dostávají po určitou dobu platby od bývalého zaměstnavatele. Touto konvencí však není zkreslena zaměstnanost vyjádřená počtem odpracovaných hodin, protože zde ve skutečnosti nejsou odpracovány žádné hodiny.

Doplňkové informace

9.49 Tabulka užití (tabulka 9.6) obsahuje tyto doplňkové informace v členění podle odvětví: tvorba hrubého fixního kapitálu, stav fixních aktiv a zaměstnanost. Cennou dodatečnou informací je rozdělení na zaměstnance a osoby samostatně výdělečně činné. Informace o tvorbě hrubého fixního kapitálu a stavu fixních aktiv podle odvětví jsou zapotřebí pro výpočet spotřeby fixního kapitálu podle odvětví a pro zachycení neodpočitatelné DPH u tvorby hrubého fixního kapitálu. Zachycení zaměstnanosti podle odvětví je důležité pro sestavování statistik:

- údaje o zaměstnanosti se často používají pro účely přepočtu na základní soubor u hodnot produkce, náhrad zaměstnancům, mezispotřeby a smíšeného důchodu;
- klíčové ukazatele, jako jsou produkce, náhrady zaměstnancům a smíšený důchod na jednotku pracovní síly, vyjádřenou například v odpracovaných hodinách, je možné srovnávat v čase a podle odvětví za účelem ověřování věrohodnosti odhadů;
- pomáhá také zajišťovat soulad mezi hodnotami podle odvětví a údaji o zaměstnanosti podle odvětví. Bez explicitní vazby na údaje o zaměstnanosti mohou být například výsledkem bilančního procesu změny hodnot podle odvětví bez odpovídajících změn údajů o zaměstnanosti.

Zařazení informací o zaměstnanosti podle odvětví je také užitečné pro analýzu zaměstnanosti a produktivity.

Zdroje údajů a bilancování

- 9.50 Pro sestavování statistik produkce podle odvětví a podle produktů jsou obvykle hlavními zdroji údajů ekonomická šetření podniků, šetření výroby a výroční zprávy nebo podnikové účetnictví významných společností. Tato šetření jsou obvykle vyčerpávající u velkých společností, kdežto u malých společností se provádí výběrové šetření. Pro některé specifické činnosti mohou mít význam jiné zdroje údajů, například účty místních a ústředních vládních institucí nebo fondů sociálního zabezpečení pro kontrolní orgány.
- 9.51 Tyto údaje se použijí k vypracování prvního neúplného souboru tabulek dodávek a užití. Ty se pak v jednotlivých krocích bilancují. Manuální bilancování na nízké úrovni agregace umožňuje provést důležité kontroly chyb ve zdrojích údajů a systémových chyb a současně dovoluje provést opravy základních údajů zohledňující metodické rozdíly a chybějící jednotky. Proběhne-li sladění na vyšší úrovni agregace, pomocí automatického bilančního procesu nebo velmi přísně sekvenčního bilančního procesu, většina těchto kontrol chybí, protože chyby se vzájemně vyruší a jejich příčiny nelze vysledovat.

Nástroj pro analýzu a rozšíření

- 9.52 Pro analytické účely lze použít tři typy tabulek:
- tabulky dodávek a užití;
 - symetrickou input-output tabulku typu odvětví na odvětví;
 - symetrickou input-output tabulku typu produkt na produkt.
- Symetrické input-output tabulky lze odvodit z tabulek dodávek a užití v běžných cenách a také v cenách předchozího roku.
- 9.53 Tabulka užití (tabulka 9.6) neobsahuje informace o tom, v jakém rozsahu byly použité výrobky a služby vyrobeny v tuzemsku a v jakém byly dovezeny. Tyto informace jsou nezbytné pro analýzy, ve kterých má význam vazba mezi dodávkami a užitím výrobků a služeb v rámci národního hospodářství. Příkladem je analýza vlivu změn vývozu nebo změn výdajů na konečnou spotřebu na dovoz, tuzemskou výrobu a související proměnné, jako je zaměstnanost. Pro soustavu input-output tabulek by proto byly užitečné samostatné tabulky užití za dovezené produkty a za výrobky a služby tuzemské produkce.
- 9.54 Při sestavování tabulky užití za dovezené produkty se použijí všechny dostupné informace o užití dovozu; u některých produktů mohou být například známy hlavní dovážející podniky a u některých výrobců mohou existovat informace o výši dovozu. Přímých statistických informací o užití dovozu je však zpravidla k dispozici málo. Tyto informace je proto obvykle nutné doplnit o předpoklady ohledně přiřazení skupin produktů k užití.
- 9.55 Tabulku užití výrobků a služeb tuzemské produkce lze pak získat odečtením tabulky užití dovezených produktů od tabulky užití za celkové hospodářství.

9.56 Teoreticky existují čtyři základní metody transformace tabulky dodávek a užití na symetrickou input-output tabulku. Tyto metody jsou založeny buď na předpokladech technologie výroby, nebo na předpokladech fixní struktury tržeb. Nejužívanější je předpoklad technologie výroby produktu: každý produkt se vyrábí svým zvláštním způsobem, bez ohledu na odvětví, ve kterém se vyrábí. Tento předpoklad se často používá k odvození input-output tabulky typu produkt na produkt. Druhá obvyklá metoda používá předpoklad fixní struktury tržeb produktu (předpoklad tržního podílu): každý produkt má vlastní specifickou strukturu tržeb, bez ohledu na odvětví, které ho vyrábí; tento přístup se často používá pro odvození input-output tabulky typu odvětví na odvětví. Smíšené metody kombinující tyto předpoklady jsou možné. Metody založené na předpokladu technologie výroby v odvětví nebo na předpokladu fixní struktury tržeb v odvětví mají menší praktický význam vzhledem k nízké pravděpodobnosti splnění jejich předpokladů v praxi. Pojednání o alternativních metodách a transformačních procesech lze nalézt v kapitole 11 publikace Eurostat Manual of Supply, Use and Input-output Tables 2008¹ (Příručka Eurostatu k tabulkám dodávek, tabulkám užití a input-output tabulkám, 2008).

9.57 Volba nejlepšího předpokladu, který by se měl použít v jednotlivých případech, není snadná. Závisí totiž na struktuře odvětví národního hospodářství, např. na míře specializace, na homogenitě technologií používaných v národním hospodářství k výrobě produktů ve stejné skupině produktů a v poslední řadě na úrovni podrobnosti základních údajů.

Prosté použití předpokladu technologie výroby produktu vede k nepřijatelným výsledkům, pokud mají odvozené technické koeficienty v některých případech nepravděpodobné, nebo dokonce nemožné, tj. záporné hodnoty. Nepravděpodobné koeficienty se mohou objevovat kvůli chybám měření a v důsledku heterogenity skladby produktů v odvětví, kde je přesouvaný produkt hlavním produktem. Tento problém lze řešit provedením úprav založených na doplňkových informacích nebo co největším využitím odborných odhadů. Dalším řešením je použití alternativního předpokladu fixní struktury tržeb produktu. V praxi se jako užitečný přístup k sestavení symetrických input-output tabulek osvědčilo použití smíšených předpokladů technologie výroby ve spojení s doplňkovými informacemi.

9.58 Symetrickou input-output tabulku je možné rozdělit na tyto dvě tabulky:

- (a) matice zachycující užití dovozu; tato tabulka má stejný formát jako tabulka dovozu, která je podkladem tabulek dodávek a užití, s tou výjimkou, že je v ní použita symetrická struktura se stejnou klasifikací v řádcích i ve sloupcích;
- (b) symetrická input-output tabulka za tuzemskou produkci.

Druhá z uvedených tabulek by se měla použít při výpočtu kumulativních koeficientů, tj. Leontiefovy inverzní matice. Leontiefova inverzní matice je inverzní maticí k matici, která je rozdílem mezi jednotkovou maticí I a maticí technických koeficientů vstupů získaných z matice tuzemské produkce užitě jako mezipotřeba. Leontiefovu inverzní matici je možné odvodit také pro dovoz.

¹ Eurostat, *Eurostat Manual of Supply, Use and Input-Output Tables (2008 edition)*, 2008, (dostupné na: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu>).

Pak je třeba předpokládat, že dovezené produkty byly vyrobeny stejným způsobem jako s nimi soutěžící tuzemské produkty.

- 9.59 Tabulky dodávek a užití a symetrické input-output tabulky mohou být použity jako nástroje ekonomické analýzy. Oba typy tabulek mají různé výhody. Symetrické input-output tabulky jsou vhodně uzpůsobeny pro výpočet nejen přímých, ale také nepřímých a kumulativních vlivů. Tyto tabulky mohou mít také dobrou kvalitu, pokud byly při jejich odvozování z tabulek dodávek a užití využity odborné znalosti a různé druhy statistických informací.
- 9.60 Tabulky typu odvětví na odvětví jsou velmi vhodné pro analýzy týkající se odvětví, např. pokud jde o daňovou reformu, analýzu dopadů, fiskální politiku a měnovou politiku; jsou také blíže různým zdrojům statistických údajů. Tabulky typu produkt na produkt jsou rovněž vhodné pro analýzy týkající se jednotek s homogenní výrobou, např. jde-li o produktivitu, srovnání nákladových struktur, vlivy na zaměstnanost, energetickou politiku a politiku životního prostředí.
- 9.61 Analytické vlastnosti tabulek typu produkt na produkt a tabulek typu odvětví na odvětví se však neliší významně. Rozdíly mezi tabulkami typu produkt na produkt a tabulkami typu odvětví na odvětví jsou způsobeny existencí obvykle omezeného objemu vedlejší výroby. V praxi analytická využití input-output tabulek vycházejí z implicitního předpokladu technologie výroby v odvětví bez ohledu na to, jakým způsobem byly tabulky původně sestaveny. Kromě toho je v praxi každá tabulka typu produkt na produkt upravenou tabulkou typu odvětví na odvětví, protože nadále obsahuje všechny charakteristiky institucionálních činnostních jednotek a podniků obsažené v tabulkách dodávek a užití.
- 9.62 Obecně tabulky dodávek a užití a symetrické input-output tabulky využívá řada specifických druhů analýz, například:
- (a) analýza výroby, nákladových struktur a produktivity;
 - (b) analýza cen;
 - (c) analýza zaměstnanosti;
 - (d) analýza struktury tvorby kapitálu, konečné spotřeby, vývozu atd.;
 - (e) rozčlenění hospodářského růstu použitím podílů na kumulovaných nákladech pro rozvržení dovozu mezi různá konečná užití;
 - (f) analýza příspěvku vývozu do jiných zemí (bloků zemí) k hospodářskému růstu a zaměstnanosti;
 - (g) analýza potřebného dovozu energie;
 - (h) analýza dopadu nových technologií;
 - (i) analýza vlivu změn daňových sazeb (např. DPH) nebo zavedení celostátní minimální mzdy;
 - (j) analýza vztahu mezi tuzemskou výrobou a životním prostředím, zaměřená například na používání určitých produktů, jako jsou paliva, papír či sklo, nebo na emise znečišťujících látek.

Makroekonomický model může také zahrnovat pouze podíly na kumulovaných nákladech vypočítané z input-output tabulek. Tímto způsobem se informace o přímých a nepřímých vlivech z input-output tabulky, např. o významu nákladů práce nebo dovozu energie pro soukromou spotřebu nebo vývoz, začlení do makroekonomického modelu a mohou být využity pro analýzy a prognózy.

9.63 Mají-li sloužit pro specifitější účely, mohou být tabulky dodávek a užití a symetrické input-output tabulky upraveny zavedením alternativních a doplňkových klasifikací. Nejdůležitějšími příklady jsou:

- (a) podrobnější třídění produktů a odvětví, které je založeno na národních klasifikacích nebo má zohlednit zvláštní účely, např. analýzu úlohy výzkumu a vývoje v národním hospodářství;
- (b) podrobnější zeměpisné členění dovozu a vývozu, např. další členění obchodu v rámci EU podle zemí a další členění obchodu mimo EU podle hospodářských regionů a některých konkrétních zemí, jako jsou Spojené státy, Čína, Indie nebo Japonsko;
- (c) rozčlenění dovozu na:
 - 1) dovoz produktů, které se rovněž vyrábějí v tuzemsku („konkurenční dovoz“);
 - 2) dovoz produktů, které se v tuzemsku nevyrábějí („doplňkový dovoz“).

Lze předpokládat, že tyto dva typy dovozu budou mít odlišný vztah k národnímu hospodářství a budou pro něj mít jiný význam. Konkurenční dovoz může být předmětem analýzy a hospodářské politiky, protože může představovat náhradu tuzemské produkce; proto by mohl být zařazen do tabulek užití jako samostatná kategorie potenciálních konečných užití. U doplňkového dovozu se analýzy soustředí především na dopad změn jeho cen na národní hospodářství, například v případě náhlého zdražení energií;

- (d) klasifikace náhrad zaměstnancům podle kritérií, jako je stupeň vzdělání, práce na částečný, nebo plný úvazek, věk a pohlaví. Tuto klasifikaci lze následně použít také v případě doplňkových informací o zaměstnanosti. Tabulky dodávek a užití tak mohou být využity rovněž pro analýzy trhu práce;
- (e) rozdělení náhrad zaměstnancům na:
 - 1) mzdy a platy, včetně sociálních příspěvků zaměstnanců;
 - 2) sociální příspěvky zaměstnavatelů.

Toto členění umožňuje analyzovat význam sociálních příspěvků pro cenu vkladů práce a přesun této zátěže do hrubého provozního přebytku;

- (f) klasifikace konečné spotřeby podle účelu, tj. COICOP u domácností, COPNI u NISD a COFOG u vládních institucí. Funkční klasifikace těchto výdajů umožňuje posoudit vliv jednotlivých funkcí na zbytek hospodářství. Například je možné posoudit význam veřejných a soukromých výdajů na zdravotní péči, dopravu a vzdělávání.

Kapitola 10 CENOVÉ A OBJEMOVÉ MÍRY

10.01 V systému hospodářských účtů jsou všechny toky a stavy vyjádřeny v peněžních jednotkách. Peněžní jednotka je jediný společný jmenovatel, který se může užít k ohodnocení extrémně rozdílných transakcí zachycených v účtech a k odvození smysluplných vyrovnávacích položek.

Při použití peněžní jednotky jako jednotky pro měření je problém v tom, že tato jednotka není ani stabilní, ani mezinárodní standard. Hlavní záležitostí v ekonomické analýze je měřit ekonomický růst jako růst objemů mezi dvěma odlišnými obdobími. Potom je nezbytné ve změnách hodnoty určitých ekonomických souhrnných ukazatelů odlišit změny vyvolané pouze cenovými změnami od zůstatku, který je nazýván „objemová“ změna.

Ekonomická analýza se také týká srovnání v prostoru, tj. mezi různými národními hospodářstvími. Tato srovnání se hlavně soustřeďují na mezinárodní srovnání co do objemu výroby a důchodu, ale předmětem zájmu je i úroveň cen. Proto je nezbytné rozkládat činitele změn hodnot ekonomických souhrnných ukazatelů mezi dvojicemi nebo skupinami zemí do složek, které odrážejí změny objemové a změny cenové.

10.02 Při porovnávání toků nebo stavů v čase je třeba přikládat stejnou důležitost přesnému měření změn cen i měření změn objemu. V krátkém časovém rozmezí není u nabídky a poptávky o sledování cenových změn o nic menší zájem než o měření objemu. V delším období musí studium hospodářského růstu vzít na zřetel pohyby relativních cen u různých typů výrobků a služeb.

Hlavním cílem není jen poskytovat obsáhlé míry cenových a objemových změn pro hlavní souhrnné ukazatele v systému, nýbrž sestavit soubor nezávislých měř, který umožní provést systematickou a podrobnou analýzu inflace, ekonomického růstu a výkyvů.

10.03 Obecné pravidlo pro územní srovnávání říká, že přesné měření se musí provádět jak pro cenové, tak pro objemové složky ekonomických souhrnných ukazatelů. Protože v rámci těchto srovnávání je často významný rozdíl mezi Laspeyresovým a Paascheho typem indexů, je pro tento účel přijatelný pouze typ Fisherova indexu.

10.04 Hospodářské účty jsou výhodné v tom, že poskytují vhodný rámec pro vytvoření soustavy objemových a cenových indexů a také že zajišťují soulad statistických dat. Výhody účetního přístupu lze shrnout takto:

- (a) z koncepčního hlediska vyžaduje účetní rámec zahrnující celý ekonomický systém, aby byly pro odlišné výrobky a toky v systému používány jednotné cenové a fyzikální jednotky. V rámci tohoto typu je pojetí cen a objemu pro danou skupinu produktů definováno shodně jak u zdrojů, tak i u užití;
- (b) ze statistického hlediska s sebou přináší užití rámce hospodářských účtů účetní omezení, která se musí respektovat, a to jak v běžných cenách, tak i v objemových jednotkách. Taková omezení obvykle vyžadují provedení nějakých úprav, aby se zajistil soulad údajů cenových a objemových;

- (c) kromě toho poskytuje integrovaná soustava cenových a objemových indexů v souvislosti se systémem hospodářských účtů zvláštní možnosti kontroly pro národní účetnictví. Za předpokladu existence vybilancované soustavy tabulek dodávek a užití v běžných cenách znamená vytvoření takových vybilancovaných tabulek s objemovými údaji, že může být automaticky odvozena soustava implicitních cenových indexů. Ověření věrohodnosti takto odvozených indexů může vést k revizi a opravě údajů v objemových jednotkách a dokonce v některých případech i hodnot v běžných cenách;
- (d) a nakonec účetní přístup umožňuje měření změn cen a objemu určitých vyrovnávacích položek v účtech, přičemž tyto položky jsou podle definice odvozeny z jiných prvků v účtech.

10.05 Navzdory výhodám integrované soustavy založené na rovnováze transakcí s výrobky a službami jak pro celek, tak pro odvětví, se musí vzít na vědomí, že cenové a objemové indexy takto získané neuspokojují všechny potřeby ani neodpovídají na všechny možné otázky, co způsobilo změnu cen nebo objemu. Účetní omezení a výběr vzorců pro cenové a objemové indexy mohou někdy představovat překážku, i když jsou podstatné pro vytvoření sladěné soustavy. Potřebné jsou i informace za kratší období, jako jsou měsíce nebo čtvrtletí. V těchto případech se mohou ukázat jako užitečné jiné podoby cenových a objemových indexů.

Použití cenových a objemových indexů v národních účtech

10.06 Mezi toky, které se vyskytují v hospodářských účtech v běžných cenách, existují některé (především se týkají produktů), kde se rozlišování mezi změnami cen a objemu podobá rozlišování na mikroekonomické úrovni. Pro mnohé jiné toky v systému je toto rozlišování mnohem méně zřetelné.

Zahrnují-li toky v účtech skupinu základních transakcí s výrobky a službami, jejichž hodnota je u každého rovna součinu počtu fyzikálních jednotek a jejich příslušné jednotkové ceny, stačí znát rozčlenění příslušného toku na jeho jednotlivé složky, aby se určily změny cen a objemu v průběhu času.

Zahrnuje-li tok řadu transakcí vztahujících se k rozdělování a k finančnímu zprostředkování, jakož i k vyrovnávacím položkám, jako je přidaná hodnota, je obtížné nebo dokonce nemožné přímo rozdělit běžné hodnoty na složky cen a objemu a musí se přijmout zvláštní řešení.

Je třeba také měřit skutečnou kupní sílu řady souhrmných ukazatelů, jako jsou náhrady zaměstnancům, disponibilní důchody domácností nebo národní důchod. To se může provést např. jejich deflací pomocí indexu cen výrobků a služeb, které se za ně mohou kupovat.

10.07 Účel a postup užívané při měření reálné kupní síly odhadovaných důchodů se liší od účelu a postupu užívaných při deflací výrobků a služeb a vyrovnávacích položek. Pro toky výrobků a služeb se může utvořit integrovaná soustava cenových a objemových indexů, která bude fungovat jako sladěný rámec pro měření ekonomického růstu. K hodnocení reálných toků důchodů se používají cenové indexy, které nejsou bezprostředně svázány s tokem důchodů. V závislosti na účelech analýzy tak lze zvolit pro růst důchodu různé ceny, proto není v integrované soustavě cenových a objemových indexů stanovena žádná jednotná cena.

Integrovaná soustava cenových a objemových indexů

10.08 Systematické dělení změn hodnot v běžných cenách na složky „změny cenové“ a „změny objemové“ je omezeno na toky, představující transakce, zachycené na účtech výrobků a služeb a v tabulkách dodávek a užití. Provádí se jak pro údaje vztahující se k jednotlivým odvětvím a výrobkům, tak pro údaje vztahující se k celkovému hospodářství. Toky, jež jsou vyrovnávacími položkami, jako např. přidaná hodnota, nemohou být přímo rozděleny na činitele cenové a objemové složky. To se může provést pouze nepřímým užitím odpovídajících toků transakcí.

Užití účetního rámce ukládá dvojí omezení při výpočtu údajů:

- (a) rovnováha na účtu výrobků a služeb musí být získána pro jakoukoliv posloupnost dvou let v běžných cenách i v objemovém vyjádření;
- (b) každý tok na úrovni celkového hospodářství se musí rovnat součtu odpovídajících toků za různá odvětví.

Třetí omezení nevnutené užitím účetního rámce, nýbrž vyplývající ze záměrné volby, je, že každá změna v hodnotě transakcí musí být přisouzena buď změně cen, nebo změně objemu, nebo kombinaci obou.

Jestliže jsou splněny tyto tři požadavky, ocenění položek účtu výrobků a služeb a účtu výroby v objemových jednotkách znamená, že lze získat integrovanou soustavu cenových a objemových indexů.

10.09 Položky, které se mají brát v úvahu při vytváření takové integrované soustavy, jsou tyto:

Transakce s produkty	
Produkce	P.1
Tržní produkce	P.11
Produkce pro vlastní konečné užití	P.12
Netržní produkce	P.13
Mezispotřeba	P.2
Výdaje na konečnou spotřebu	P.3
Výdaje na individuální konečnou spotřebu	P.31
Výdaje na kolektivní konečnou spotřebu	P.32
Skutečná konečná spotřeba	P.4
Skutečná individuální konečná spotřeba	P.41
Skutečná kolektivní konečná spotřeba	P.42
Tvorba hrubého kapitálu	P.5
Tvorba hrubého fixního kapitálu	P.51
Změny zásob	P.52
Čisté pořízení cenností	P.53
Vývoz zboží a služeb	
Vývoz zboží	P.61
Vývoz služeb	P.62
Dovoz zboží a služeb	P.7
Dovoz zboží	P.71
Dovoz služeb	P.72

Daně a dotace na produkty

Transakce s produkty	
Daně z produktů kromě DPH	D.212 a D.214
Dotace na produkty	D.31
DPH z produktů	D.211
Vyrovňovací položky	
Přidaná hodnota	B.1
Hrubý domácí produkt	B.1*g

Další cenové a objemové indexy

10.10 Vedle cenových a objemových měr uvažovaných výše lze také rozdělit následující souhrnné ukazatele na jejich vlastní cenové a objemové složky. Účely těchto měr se různí.

Pro získání souhrnných ukazatelů v rozvaze může být nutné přepočítat stavy zásob k počátku a ke konci každého období do objemových jednotek. Stav vyrobených fixních aktiv musí být přepočten do objemových jednotek, aby se odhadly poměry mezi kapitálem a produkcí a aby se získala základna pro odhadování spotřeby fixního kapitálu v objemovém vyjádření. Náhrady zaměstnancům lze přepočíst do objemových jednotek pro účely měření produktivity a v některých případech také, když produkce byla odhadována podle údajů o vstupech v objemových jednotkách. Při přepočtu nákladů do objemových jednotek je nutné v objemových jednotkách odhadovat i spotřebu fixního kapitálu, ostatní daně z výroby a ostatní dotace na výrobu.

10.11 Náhrady zaměstnancům jsou prvkem důchodu. Pro účely měření kupní síly mohou být přeceňovány do reálných hodnot deflováním indexem zachycujícím ceny produktů, které zaměstnanci nakupují. Také ostatní prvky důchodu, jako disponibilní důchod domácností a národní důchod, mohou být měřeny v reálných hodnotách stejným obecným způsobem.

Obecné zásady měření cenových a objemových indexů

Definice cen a objemu tržních produktů

10.12 Objemové a cenové indexy lze zjišťovat pouze u proměnných, které mají cenové a množstevní prvky. Pojmy „cena“ a „množství“ úzce souvisí s pojmem „homogenní produkty“, tzn. produkty, pro něž lze definovat jednotky považované za rovnocenné, a které tedy lze směnit za stejnou peněžní hodnotu. Je proto možné definovat cenu homogenního produktu jako peněžní částku, za kterou lze směnit každou jednotku produktu.

Pro každý tok homogenních produktů, např. produkci, tak lze definovat cenu (p), množství (q) odpovídající počtu jednotek a hodnotu (v) definovanou rovnicí:

$$v = p \times q$$

Kvalita, cena a homogenní produkty

10.13 Homogenní produkt lze také definovat jako produkt, který sestává z jednotek téže kvality.

Homogenní produkty hrají v národních účtech významnou roli. Produkce se oceňuje v základních cenách určených trhem k okamžiku výroby, tzn. velmi často před prodejem. Vyrobené jednotky

proto musí být oceněny cenou, za kterou jsou v době, kdy byly tyto jednotky vyrobeny, prodávány rovnocenné jednotky, a nikoli cenou, za kterou budou jednou skutečně prodány. Tento způsob ocenění lze uplatňovat důsledně pouze u homogenních produktů.

10.14 V praxi však může nastat situace, kdy jsou dvě jednotky produktu s identickými fyzikálními vlastnostmi prodávány za různé ceny, a to ze dvou různých důvodů:

- (a) Dvě jednotky s identickými fyzikálními vlastnostmi lze považovat za nerovnocenné, jestliže jsou prodávány na odlišných místech, v různých obdobích nebo za odlišných podmínek. V takovém případě se má za to, že tyto jednotky odpovídají různým homogenním produktům.
- (b) Dvě jednotky s identickými fyzikálními vlastnostmi mohou být prodávány za různé ceny buď následkem nedostatku informací, nebo kvůli omezení svobodné volby při nákupu, či v důsledku existence souběžných trhů. V takovém případě se má za to, že tyto jednotky náleží stejnému homogennímu produktu.

Homogenní produkt tak lze definovat rovněž jako produkt, jehož všechny jednotky by za podmínek dokonalé konkurence byly prodány za stejnou cenu. Jelikož však dokonalá konkurence v praxi neexistuje, je cena homogenního produktu určena na základě průměrné ceny jeho jednotek. Proto je v národních účtech každému homogennímu produktu přiřazena vždy jen jedna jediná cena, aby bylo možné použít obecná pravidla oceňování produktů.

10.15 Nedostatek informací znamená, že zákazníci asi nejsou vždy řádně informováni o existujících rozdílech mezi cenami, a pravděpodobně proto nechtěně nakupují za vyšší ceny. Toto nebo i opačný jev se může vyskytnout také v situacích, kdy jednotliví kupující nebo prodejci vyjednávají nebo smlouvají ceny. Na druhé straně by se s rozdílem mezi průměrnou cenou zboží prodaného na trhu nebo na bazaru, kde takové smlouvání bývá běžné, a cenou téhož zboží prodaného na odlišném druhu maloobchodního odbytiště, jako je obchodní dům, mělo normálně zacházet jako s rozdílem odrážejícím kvalitativní odlišnosti způsobené odlišnými prodejními podmínkami.

10.16 Cenová diskriminace znamená to, že prodejci mohou být v postavení, že účtují odlišné ceny různým kategoriím zákazníků za stejné výrobky a služby, které se prodávají za přesně stejných podmínek. V takových případech neexistuje žádná nebo je jen omezená volnost výběru na straně zákazníka příslušejícího k určité kategorii. Přijatá zásada spočívá v tom, že odchylky v cenách mají být považovány za cenovou diskriminaci v případě, když za totožné jednotky prodávané za přesně stejných okolností na jasně oddělitelném trhu jsou účtovány odlišné ceny, tj. jsou-li za stejný homogenní produkt účtovány různé ceny. Cenové odchylky v důsledku této diskriminace netvoří objemové rozdíly.

Z možnosti dalšího obchodování se zbožím na daném trhu vyplývá, že se dá předpokládat, že cenová diskriminace u těchto druhů výrobků je ve většině případů nevýznamná. Rozdíly v cenách, které mohou u zboží existovat, lze obvykle vyložit jako důsledek nedostatku informací nebo existence souběžných trhů.

V odvětvích služeb, např. v dopravě, mohou výrobci účtovat nižší ceny skupinám jednotlivců s typicky nižšími důchody, jako jsou důchodci nebo studenti. Pokud mohou takoví jednotlivci

využívat dopravních služeb kdykoli dle vlastní potřeby, považuje se takový stav za cenovou diskriminaci. Pokud však mají nižší jízdné za podmínky, že cestují pouze v určité době, obvykle mimo dopravní špičku, považuje se to za poskytování dopravních služeb nižší kvality, neboť dopravu spojenou s určitými podmínkami a dopravu bez podmínek lze považovat za různé homogenní produkty.

- 10.17 Souběžné trhy mohou existovat z několika příčin. Je možné, že kupující nemohou za nižší cenu koupit takové množství, jak by chtěli, protože nabídka za tuto cenu je nedostačující, takže další množství daného produktu je k dispozici jen na souběžném trhu za vyšší ceny. Stejně tak může existovat souběžný trh, kde prodejci účtují nižší ceny, protože se mohou vyhnout určitým daním.
- 10.18 Je-li tedy kvalita definována všemi vlastnostmi společnými všem jednotkám homogenního produktu, posuzují se kvalitativní rozdíly podle těchto faktorů:
- (a) fyzikální vlastnosti;
 - (b) dodávky do rozdílných míst;
 - (c) dodávky v rozdílných denních dobách nebo v rozdílných ročních obdobích;
 - (d) rozdíly v podmínkách prodeje nebo v okolnostech prostředí, ve kterém jsou výrobky nebo služby dodávány.

Ceny a objem

- 10.19 Zavedení pojmu objemu do národních účtů vychází z potřeby očistit strukturu hodnot vyjádřenou v peněžních jednotkách od vlivu kolísání cen, a je tak třeba jej chápat jako rozšíření pojmu množství platného pro skupiny produktů. Ve skutečnosti lze změnu hodnoty v průběhu času pro daný homogenní produkt rozčlenit pomocí rovnice $v = p \times q$ na změnu ceny a změnu množství. V praxi je však počet homogenních produktů příliš velký, než aby bylo možné se jimi zabývat individuálně, takže národní účetnictví musí tyto údaje zpracovávat na agregovanější úrovni. Na takové agregované úrovni však již použití rovnice $v = p \times q$ není vhodné, neboť je sice možné agregovat hodnoty, ale nemá smysl agregovat množství za účelem odvození cen.
- 10.20 Existuje však jednoduchý způsob, jak rozčlenit změnu hodnoty skupiny homogenních produktů mezi dvěma obdobími, z nichž jedno se považuje za základní a druhé za běžné období. Vliv cenové změny lze eliminovat tím, že se vypočte hodnota skupiny produktů, jako kdyby k žádné změně ceny nedošlo, tzn., že ceny základního období se použijí pro množství běžného období.. Tato hodnota v cenách základního období vymezuje pojem objemu.

Hodnotu skupiny produktů v běžném období tak lze vyjádřit jako:

$$v^1 = \sum_i p_i^1 \times q_i^1$$

Exponent 1 přitom znamená běžné období a index i se vztahuje ke konkrétnímu homogennímu produktu. Objem skupiny produktů v běžném období je tak ve vztahu k základnímu období vymezen tímto vzorcem:

$$Volume = \sum_i p_i^0 \times q_i^1$$

Exponent 0 přitom znamená základní období. Srovnáním objemu skupiny produktů v běžném období s jejich celkovou hodnotou v základním období lze změřit změnu, do níž se nepromítá žádná změna ceny. Pomocí následujícího vzorce tak lze vypočítat objemový index:

$$IVol^1 = \frac{\sum_i p_i^0 \times q_i^1}{\sum_i p_i^0 \times q_i^0}$$

U takto definovaného objemového indexu se jedná o Laspeyresův množstevní index, v němž je každý základní index vážen podílem základního produktu na celkové hodnotě v základním období.

Je-li vymezen pojem objemu, lze analogicky k rovnici $v = p \times q$ definovat nikoli cenu, ale cenový index. Cenový index je tedy definován vztahem mezi hodnotou v běžném období a objemem, tj. vzorcem:

$$IP^1 = \frac{\sum_i p_i^1 \times q_i^1}{\sum_i p_i^0 \times q_i^1}$$

Jedná se o Paascheho cenový index, v němž je každý základní cenový index vážen podílem základního produktu na celkové hodnotě v běžném období.

Takto definované objemové a cenové indexy dokazují platnost rovnice:

index hodnotový = index cenový x index objemový

Tato rovnice představuje obecnější verzi rovnice $v = p \times q$. Umožňuje rozčlenit změnu hodnoty skupiny produktů na změnu objemu a změnu ceny.

Při výpočtu objemu jsou množství vážena cenami základního období, takže výsledek závisí na cenové struktuře. Změny cenové struktury se obvykle v krátkém období projeví méně než v dlouhém. Proto se výpočet objemu provádí pouze za dva po sobě jdoucí roky, tj. objem se vypočítává v cenách předchozího roku.

Pro účely srovnání za delší období se Laspeyresovy objemové indexy a Paascheho cenové indexy vypočítávají nejdříve ve vztahu k předchozímu roku a poté se zjišťují řetězové indexy.

- 10.21 Hlavními výhodami použití Paascheho cenových indexů a Laspeyresových objemových indexů je jednoduchost interpretace a výpočtu a aditivita v bilancích dodávek a užití.
- 10.22 Řetězové indexy mají tu nevýhodu, že vypočtené objemy nejsou aditivní, takže je nelze použít při bilancování produktů na základě tabulek dodávek a užití.
- 10.23 Neaditivní objemové údaje vypočtené pomocí řetězových indexů se zveřejní bez jakýchkoli úprav. Tato metoda je průhledná a ukazuje uživatelům rozsah problému. Za určitých okolností však může být pro zlepšení celkové konzistence údajů vhodnější rozdíly odstranit. V případě extrapolace

hodnot sledovaného roku pomocí řetězových objemových indexů je třeba uživatelům vysvětlit, proč údaje v tabulkách nejsou aditivní.

- 10.24 Jelikož není možné změřit ceny a množství u všech homogenních produktů hospodářství, počítají se objemové a cenové indexy v praxi na základě vzorků reprezentativních homogenních produktů. Přitom se předpokládá, že změny objemu či cen produktů nezahrnutých do vzorku odpovídají průměrným hodnotám ze vzorku. Proto je třeba bez ohledu na úroveň podrobnosti použitou při předkládání výsledků použít co nejpodrobněji členěnou klasifikaci produktů, aby jednotlivé produkty byly co nejvíce homogenní.
- 10.25 Jelikož index hodnotový, cenový a objemový spolu vzájemně souvisí, jak vyplývá z rovnice, stačí vypočítat jen dva z nich. Hodnotový index se obvykle získá přímo prostým srovnáním celkových hodnot za běžné a základní období. Pak je třeba již jen vybrat, zda se vypočítá index cenový, nebo objemový. Ve většině případů potvrzují předpoklad souběžných změn, ze kterého metoda vychází, spíše ceny než objemy, neboť ceny různých produktů jsou často výrazně ovlivňovány určitými společnými faktory, jako jsou náklady na suroviny a mzdové náklady. V takovém případě se vypočítá cenový index za použití vzorku produktů, jež mají v čase neměnnou kvalitu, přičemž kvalita se nestanoví jen podle fyzikálních vlastností produktu, ale i podle podmínek prodeje, jak je vysvětleno výše. Takto se veškeré odchylky celkové hodnoty způsobené strukturálními změnami u různých produktů jeví jako odchylky objemové, nikoli cenové.

V některých případech je však snadnější vypočítat objemový index a pomocí něho odvodit cenový index. Někdy může být dokonce vhodnější vypočítat hodnotový index na základě cenového a objemového indexu.

Nové produkty

- 10.26 Výše nastíněná metoda výpočtu cenových a objemových indexů vychází z předpokladu, že produkty existují v obou po sobě jdoucích letech. Ve skutečnosti však se mnoho produktů z jednoho roku na druhý na trhu objeví nebo z něj zmizí a cenové a objemové indexy toto musí zohledňovat. Je-li objem definován za použití cen předchozího roku, nevznikají žádné zvláštní potíže v případě produktů, které existovaly v předchozím roce, ale již neexistují v běžném roce, protože takovým produktům se za běžný rok jednoduše přiřadí nulové množství. Komplikovanější je situace v případě nových produktů, neboť za předchozí rok není možné změřit cenu u produktu, který neexistuje.

V takovém případě existují pro odhad ceny za předchozí rok dva druhy přístupů: první přístup vychází z předpokladu, že cena nového produktu se mění stejně jako cena podobných produktů, zatímco u druhého přístupu jde o to vypočítat, jakou cenu by nový produkt měl, kdyby byl existoval v základním období. V případě prvního přístupu se jednoduše používá cenový index vypočtený na základě vzorku homogenních produktů, které existují v obou po sobě jdoucích letech, a v praxi se tato metoda používá u většiny nových produktů, protože jejich počet je obecně příliš velký na to, aby bylo možné je specifikovat jednotlivě, zejména je-li důsledně uplatňována definice homogenních produktů. Pokud jde o druhý přístup, nejčastěji se používá hedonická metoda, při níž

jde o to stanovit cenu produktu na základě jeho hlavních vlastností, a metoda vstupů, kdy se k výpočtu ceny produktu použijí náklady na něj vynaložené.

Problematika nových produktů má zvláštní význam v určitých oblastech. Mnoho investičních statků je výsledkem kusové výroby, a jeví se proto jako nové produkty. To je případ i mnoha druhů služeb, které nejsou nikdy poskytovány zcela stejně, např. služby v oblasti výzkumu a vývoje.

- 10.27 Pro transakce se službami je často obtížnější specifikovat vlastnosti, které určují fyzikální jednotky, a mohou vznikat rozdílné názory na kritéria, která by se měla použít. To se může týkat důležitých odvětví, jako jsou finanční zprostředkovatelské služby, velkoobchod a maloobchod, služby poskytované podnikům, vzdělávání, výzkum a vývoj, zdravotnictví nebo rekreace. Jaké fyzikální jednotky je pro tyto činnosti třeba zvolit, je vysvětleno v Příručce k cenovým a objemovým mírám v národních účtech (*Handbook on price and volume measures in national accounts*)¹.

Zásady pro netržní služby

- 10.28 Obsáhlý systém cenových a objemových indexů, které pokrývají všechny dodávky a užití výrobků a služeb, v sobě nese zvláštní potíže, pokud jde o měření produkce netržních služeb. Tyto služby nejsou na rozdíl od tržních služeb prodávány za tržní cenu, takže se jejich hodnota v běžných cenách stanovuje jako součet vynaložených nákladů. Zahrnuje se sem mezispotřeba, náhrady zaměstnancům, ostatní daně snížené o dotace na výrobu a spotřeba fixního kapitálu.

- 10.29 Jestliže neexistuje jednotková tržní cena, lze přijmout předpoklad, že jednotkové náklady netržní služby odpovídají ceně. Ve skutečnosti cena tržního produktu odpovídá výdajům, které musí kupující učinit, aby produkt získal, zatímco jednotkové náklady netržní služby odpovídají výdajům, které musí učinit společnost, aby tuto službu mohla využít. Je-li tedy možné u netržních služeb definovat jednotky množství, je také možné při výpočtu objemových a cenových indexů uplatnit obecné zásady nastíněné výše.

Obecně lze jednotky množství definovat u netržních služeb, které jsou spotřebovávány individuálně, např. u služeb v oblasti vzdělávání a zdravotnictví. V případě takových služeb proto musí být obecné zásady rutinně uplatňovány.

Metoda, při níž se k výpočtu objemu jednotkové náklady předchozího roku aplikují na množství běžného roku, se nazývá produkční metoda.

- 10.30 Je však obtížné definovat jednotky množství u kolektivních netržních služeb, jako jsou služby v souvislosti s vládními institucemi, s oblastí spravedlnosti či obrany. V takovém případě je proto třeba použít jiné metody, analogicky k obecné metodě. Tato metoda definuje objem na základě cen předchozího roku, tj. jako výdaj, který by kupující museli učinit, kdyby se ceny nezměnily. Tuto definici lze použít, pokud nelze definovat jednotku množství, a to za předpokladu, že se nepoužije na jednotku produktu, ale na výdaje jako celek. Vzhledem k tomu, že se hodnota netržní služby stanoví na základě vynaložených nákladů, lze vypočítat objem na základě hodnoty nákladů

¹ Eurostat, Handbook on price and volume measures in national accounts, 2001 (dostupný na: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu>).

v cenách základního období, přičemž mezi tyto náklady patří mezipotřeba, náhrady zaměstnancům, ostatní daně po odečtení dotací na výrobu a spotřeba fixního kapitálu. Tato metoda se označuje jako metoda vstupů. Výpočet náhrad zaměstnancům, spotřeby fixního kapitálu, daní a dotací na výrobu v objemovém vyjádření je popsán v následujících odstavcích.

Ani v nejpříznivějším případě, kdy jsou netržní služby spotřebovávány individuálně, jako např. služby v oblasti vzdělávání a zdraví, není vždy snadné rozlišit homogenní produkty. Charakteristiky těchto služeb jsou totiž zřídka definovány dostatečně přesně, aby bylo možné s jistotou určit, zda lze dvě různé jednotky služby považovat za ekvivalentní, či nikoli, tzn., zda odpovídají jednomu a témuž homogennímu produktu, nebo dvěma samostatným produktům. Sestavovatelé národních účtů mohou použít dvě různá kritéria ekvivalence:

- (a) kritérium jednotkových nákladů: dvě jednotky netržních služeb se považují za ekvivalentní, pokud jsou jejich jednotkové náklady stejné. Toto kritérium vychází z předpokladu, že ti, kdo kolektivně využívají veřejných služeb, také o jejich poskytování rozhodují a platí za něj. Například občané činí rozhodnutí týkající se veřejných služeb prostřednictvím svých zástupců, za což je platí prostřednictvím daní. Za těchto okolností nelze po občanech chtít, aby platili různou cenu za jednotky služby, které považují za ekvivalentní. Podle tohoto kritéria se tedy má za to, že dvě jednotky služby s různými náklady odpovídají různým produktům a že netržní homogenní produkt je charakterizován jednotnými jednotkovými náklady;
- (b) kritérium výstupů: dvě jednotky netržních služeb se považují za ekvivalentní, pokud jsou stejné jejich výsledky. Toto kritérium vychází z předpokladu, že dvě jednotky služby, které občané považují za ekvivalentní, mohou být přesto vyrobeny s různými náklady, neboť občané nemají proces produkce těchto služeb kompletně pod kontrolou. Kritérium jednotkových nákladů pak již není relevantní a musí být nahrazeno kritériem odpovídajícím užitečnosti netržních služeb pro společnost.

Jelikož se často zdá relevantnějším kritérium výstupů, bylo vynaloženo mnoho úsilí na vypracování metod, které z něj vycházejí. Tyto metody jsou neustále zdokonalovány. V praxi takové metody často spočívají v tom, že jsou do výpočtu objemu zavedeny korekční koeficienty vztahující se k množství. Jsou pak označovány jako metody s explicitní kvalitativní korekcí.

Hlavní problém při uplatňování těchto metod souvisí s definicí výstupu a jeho měřením. Předpokladem pro měření výstupu totiž je definování cílů, což v oblasti netržních služeb není jednoduchá záležitost. Jaké jsou například cíle veřejných služeb v oblasti zdravotnictví? Zlepšit úroveň veřejného zdraví nebo prodloužit délku života? Nepochybně obojí, avšak jak potom stanovit váhy různých cílů, pokud nejsou ekvivalentní? Například který druh péče je lepší – ten, který umožní žít o rok déle při dobrém zdraví, nebo ten, který umožní žít o dva roky déle při špatném zdraví? Kromě toho jsou odhady výstupů často kontroverzní; v mnoha zemích se tak stále znovu objevují protichůdné názory na to, zda se školní výsledky žáků zlepšují, či zhoršují.

Vzhledem ke koncepčním problémům a k tomu, že nebylo dosaženo shody, pokud jde o metody výstupů s kvalitativní úpravou (na základě výstupů), byly tyto metody v Evropské unii vyloučeny z ústředního rámce, aby byla zachována srovnatelnost výsledků. Lze je použít pouze dobrovolně

pro doplňkové tabulky, přičemž vývoj těchto metod pokračuje. Pokud jde o netržní služby v oblasti vzdělávání a zdravotnictví, musí se odhady produkce a spotřeby v objemových jednotkách provádět na základě přímého měření výstupů – bez kvalitativní úpravy –, přičemž se stanoví váhy vyprodukovaných množství podle jednotkových nákladů těchto služeb v předchozím roce bez jakékoli korekce pro zohlednění kvality. Tyto metody se musí aplikovat při dostatečné úrovni podrobnosti, přičemž minimální úroveň je definována Příručkou Eurostatu k cenovým a objemovým mírám v národních účtech.

Používání metod vstupů se sice obecně nedoporučuje, lze je však aplikovat v oblasti zdravotnictví za předpokladu, že různorodost služeb je tak velká, že je prakticky nemožné určit homogenní produkty. Kromě toho musí být k odhadům v národních účtech připojeny vysvětlivky s informacemi o metodách měření.

Zásady pro přidanou hodnotu a HDP

- 10.31 Přidaná hodnota, vyrovnávací položka ve výrobním účtu, je jedinou vyrovnávací položkou, která je součástí integrované soustavy cenových a objemových indexů. Je však třeba upozornit na velmi zvláštní vlastnosti této položky, stejně jako na významnost s ní souvisejících objemových a cenových indexů.

Na rozdíl od různých toků výrobků a služeb nepředstavuje přidaná hodnota nějakou prostou kategorii transakcí. Nemůže proto být přímo rozložena na složku cenovou a složku objemovou.

- 10.32 *Definice:* Přidaná hodnota v objemovém vyjádření je definována jako rozdíl mezi produkcí v objemovém vyjádření a mezispotřebou v objemovém vyjádření.

$$VA = \sum P(0) Q(1) - \sum p(0) q(1)$$

kde P a Q jsou ceny a objemy produkce a p a q jsou ceny a objemy mezispotřeby. Teoreticky správný postup pro výpočet přidané hodnoty v objemovém vyjádření je dvojitá deflování, tj. oddělené deflování dvou toků produkčního účtu (produkce a mezispotřeby) a vypočtení rozdílu těchto dvou přeceněných toků.

- 10.33 V některých případech, kdy statistické údaje jsou neúplné nebo nedostatečně spolehlivé, je třeba použít jediný ukazatel. Jsou-li k dispozici spolehlivé údaje o přidané hodnotě v běžných cenách, lze alternativně ke dvojí deflaci provést deflaci přidané hodnoty v běžných cenách přímo pomocí cenového indexu pro produkci. Tento postup v sobě zahrnuje předpoklad, že ceny mezispotřeby se mění ve stejném poměru jako ceny produkce. Jiný možný postup je extrapolace přidané hodnoty v základním roce indexem objemu pro produkci. Tento objemový index lze vypočítat buď přímo z kvantitativních údajů, nebo deflací hodnoty produkce v běžných cenách odpovídajícím cenovým indexem. Tato metoda přitom vychází z předpokladu, že změny objemu jsou stejné pro produkci i pro mezispotřebu.

Pro určitá odvětví tržních a netržních služeb, jako je peněžnictví, obchodní služby nebo obrana, nemusí být možné získat uspokojivé odhady cenových nebo objemových změn produkce. V takových případech lze vývoj přidané hodnoty v objemovém vyjádření odhadnout podle změn

náhrad zaměstnancům ve mzdových sazbách předchozího roku a podle změn spotřeby fixního kapitálu v objemovém vyjádření. Taková pomocná řešení mohou být zpracovatelé údajů nuceni použít i v případě, že je nepravděpodobné, že by se produktivita práce v krátkodobém či dlouhodobém horizontu nezměnila.

- 10.34 Objemové a cenové indexy přidané hodnoty se proto ze své podstaty odlišují od odpovídajících indexů pro toky výrobků a služeb.

Totéž platí pro cenové a objemové indexy souhrnných vyrovnávacích položek, jako je hrubý domácí produkt. Hodnota hrubého domácího produktu se rovná součtu všech přidaných hodnot všech odvětví, tzn. součtu vyrovnávacích položek, plus daně z produktů, minus dotace na produkty, a z jiného hlediska se na něj může nahlížet jako na vyrovnávací položku mezi celkovým konečným užitím a dovozem.

Specifické problémy při používání zásad

- 10.35 Integrovaná soustava cenových a objemových indexů, i když je podstatně omezena na transakce týkající se výrobků a služeb, nevylučuje možnost výpočtu měr pro změny cen a objemu pro určité jiné transakce.

Daně a dotace na produkty a na dovoz

- 10.36 Výše zmíněná možnost existuje zvláště v případě daní a dotací přímo vztažených k množství nebo hodnotě výrobků nebo služeb, které jsou předmětem určitých transakcí. V tabulkách dodávek a užití jsou hodnoty těchto daní a dotací uváděny explicitně. Při použití pravidel popsaných níže lze získat cenové a objemové míry pro ty kategorie daní a dotací, které jsou zaznamenány na účtech výrobků a služeb, a to:

- (a) daně z produktů, bez DPH (D.212 a D.214);
- (b) dotace na produkty (D.31);
- (c) DPH z produktů (D.211).

- 10.37 Nejjednodušší případ je u daní, které představují pevnou částku z jednotky množství produktu, který je předmětem transakce. Hodnota příjmu z takové daně závisí na:

- (a) množství produktů, jichž se transakce týká;
- (b) objemu odvodu z jednotky, tzn. na ceně zdanění.

Rozdělení změny hodnoty do jejích dvou složek není v tomto případě nijak komplikované. Kolísání objemu je určeno změnou množství zdaňovaných výrobků; kolísání ceny odpovídá změně částky odvodu z jednotky, tzn. změně ceny zdanění.

- 10.38 V častějším případě daň představuje určitý procentní podíl z hodnoty transakce. Hodnota příjmu z takové daně pak závisí na:

- (a) množství produktů, jichž se transakce týká;

- (b) ceně produktů, jichž se transakce týká;
- (c) daňové sazbě (jako procentním podílu).

Cena zdanění je pak výsledkem vynásobení ceny produktu daňovou sazbou. Změnu hodnoty příjmu z daně tohoto typu lze také rozdělit na změnu objemovou, danou změnou množství zdaňovaných produktů, a na změnu cenovou, odpovídající změně ceny zdanění ($b \times c$).

- 10.39 Částka daní z produktů (bez DPH) (D.212 a D.214) se v objemovém vyjádření zjistí vynásobením množství vyrobených nebo dovezených produktů cenou zdanění (daňovou složkou ceny) za základní rok, resp. vynásobením hodnoty produkce nebo dovozu převedené do cen základního roku daňovou sazbou základního roku. Je třeba mít na paměti, že ceny zdanění se mohou lišit pro různé druhy užití. Toto je zohledněno v tabulkách dodávek a užití.
- 10.40 Podobně částka dotací na produkty (D.31) se v objemovém vyjádření zjistí vynásobením množství vyrobených nebo dovezených produktů cenou dotací (dotační složkou ceny) za základní rok, resp. vynásobením hodnoty produkce nebo dovozu, převedené do cen základního roku, dotační sazbou základního roku, přičemž se musí vzít v úvahu odlišné dotační složky ceny pro různé druhy užití.
- 10.41 DPH z produktů (D.211) se počítá jak za národní hospodářství celkem, tak za jednotlivá odvětví a ostatní uživatele na čisté (netto) bázi a vztahuje se pouze k neodpočitatelné DPH. Je definována jako rozdíl mezi DPH fakturovanou za produkty a DPH odpočitatelnou u uživatelů těchto produktů. Alternativně lze DPH z produktů definovat také jako součet všech neodpočitatelných částek, které musí být zaplacený uživatelem.

Neodpočitatelnou DPH v objemovém vyjádření lze spočítat uplatněním sazeb DPH platných v předchozím roce na toky vyjádřené v cenách předchozího roku. Jakákoli změna sazby DPH pro běžný rok se proto projeví v cenovém indexu, a nikoli v objemovém indexu neodpočitatelné DPH.

Podíl odpočitatelné DPH na fakturované DPH, a tudíž i neodpočitatelné DPH, se může měnit:

- (a) buď proto, že se mění právo na odpočet DPH, vyplývající ze změny v daňových zákonech nebo ve vyhláškách, přičemž se bere nebo nebere v úvahu vliv časového zpoždění;
- (b) nebo kvůli změnám ve skladbě jednotlivých druhů užití produktu (např. vzrůst podílu u užití, u kterého se DPH smí odpočítávat).

Se změnou částky odpočitatelné DPH, která vyplývá ze změny práva na odpočet DPH, se podle popsané metody zachází jako se změnou ceny zdanění, stejně jako při změně sazby fakturované DPH.

Na druhé straně změna částky odpočitatelné DPH, vyplývající ze změny skladby užití produktu, představuje změnu objemu odpočitatelné DPH, která se má odrazit v objemovém indexu DPH z produktů.

Ostatní daně z výroby a ostatní dotace na výrobu

- 10.42 Zachycení ostatních daní z výroby (D.29) a ostatních dotací na výrobu (D.39) je zvláště komplikované, neboť dle definice nelze tyto položky přiřadit přímo vyrobeným jednotkám.

V případě netržních služeb je situace ještě o to komplikovanější, že se tyto položky použijí pouze tehdy, není-li možné definovat jednotky množství. Obecně však lze tento problém obejít definováním ostatních daní z výroby a ostatních dotací na výrobu v objemovém vyjádření jako částky, na kterou by byly narostly, kdyby nedošlo ke změně daňových předpisů a cen celkově ve vztahu k předchozímu roku. Například daně z majetku nebo užití aktiva lze ocenit v objemovém vyjádření tak, že se pro běžné období použijí předpisy a ceny aktiv platné v předchozím roce.

Spotřeba fixního kapitálu

10.43 Objem spotřeby fixního kapitálu lze vypočítat poměrně jednoduše, jsou-li k dispozici dostatečné informace o skladbě stavu fixního kapitálu. Podle metody průběžné inventarizace (*perpetual inventory method – PIM*), která se používá ve většině zemí, se spotřeba fixního kapitálu v běžných cenách nejprve odhaduje na základě údajů o stavu fixního kapitálu v objemovém vyjádření. Pro přechod od ocenění v historických pořizovacích cenách k ocenění v reprodukčních pořizovacích cenách je nejprve třeba přírůsteky fixního kapitálu za několik období ocenit jednotně, tj. v cenách základního roku. Cenové a objemové indexy vzniklé při tomto přepočtu lze proto použít pro výpočet hodnoty spotřeby fixního kapitálu v objemovém vyjádření a souvisejícího cenového indexu.

Pokud se průběžná inventarizace stavu fixního kapitálu neprovádí, lze změnu spotřeby fixního kapitálu v objemovém vyjádření získat deflováním údajů v běžných cenách cenovým indexem, který se odvodí z údajů o tvorbě hrubého fixního kapitálu podle produktů. Potom je nutné brát zřetel na věkovou strukturu pořízených investičních statků.

Náhrady zaměstnancům

10.44 Pro účely měření objemu vložené práce zaměstnanců lze za jednotku množství pro náhrady zaměstnancům považovat hodinovou práci daného druhu a úrovně kvalifikace. Stejně jako u výrobků a služeb je nutné rozeznávat různé kvality práce a pro každý jednotlivý druh práce počítat množstevní poměry. Cena spojená s každým druhem práce je náhrada placená za hodinu, která se ovšem u jednotlivých druhů práce může lišit. Objemovou míru vykonané práce lze vypočítat jako vážený průměr kvantitativních poměrů pro různé druhy práce, přičemž jako váha se použijí hodnoty náhrad zaměstnancům v předchozím nebo v pevném základním roce. Alternativně se může počítat index mzdových sazeb za práci jako vážený průměr proporcionálních změn hodinových sazeb náhrady za různé druhy práce, opět s použitím náhrady zaměstnancům jako váhy. Jestliže se vypočítává Laspeyresův typ objemového indexu nepřímo deflováním změn náhrad zaměstnancům v běžných cenách indexem průměrné změny hodinové náhrady, pak by tento druhý index měl být indexem typu Paascheho.

Stavy vyrobených fixních aktiv a zásob

10.45 Objemy v cenách předchozího roku jsou potřebné jak pro stavy vyrobených fixních aktiv, tak pro zásoby. Pokud jde o stavy vyrobených fixních aktiv, jsou údaje potřebné pro výpočet poměru produkce ke kapitálu k dispozici, jestliže se používá metoda průběžné inventarizace. V ostatních případech lze informace o hodnotách stavu aktiv shromáždit od výrobců, přičemž tyto údaje se

deflují pomocí cenových indexů používaných na tvorbu hrubého fixního kapitálu, s přihlédnutím k věkové struktuře stavů.

Změny zásob se měří na základě hodnoty vstupů do zásob snížených o hodnotu čerpání ze zásob a o hodnotu veškerých běžných ztrát na výrobcích držených v zásobách během sledovaného období. Objemy v cenách předchozího roku lze odvodit pomocí deflace těchto složek. V praxi jsou však hodnoty vstupů do zásob a čerpání ze zásob zřídka skutečně známy a často jsou k dispozici pouze údaje o stavu k začátku a ke konci období. V takovém případě je často nutné předpokládat pravidelné vstupy a čerpání během běžného období, aby tak bylo možné považovat průměrnou cenu za dané období jak pro vstupy, tak pro čerpání za relevantní. Za tohoto předpokladu výpočet změny stavu na základě rozdílu mezi vstupy a čerpáním odpovídá výpočtu rozdílu mezi hodnotami počátečního a konečného stavu. Změnu stavu v objemovém vyjádření lze potom vypočítat tak, že se provede deflace počátečního a konečného stavu, aby byly v souladu s průměrnou cenou základního období. Jsou-li známy změny stavu v množstevním vyjádření, lze – opět za předpokladu pravidelných přírůstků a úbytků – vypočítat objem změny stavu tak, že se na změnu stavu v množstevním vyjádření použije průměrná cena základního období.

Míry reálného důchodu za národní hospodářství

- 10.46 Důchodové toky obecně nelze rozdělit na cenovou a množstevní složku, a proto nelze cenové a objemové míry určit stejným způsobem jako pro toky a stavy produktů. Reálné hodnoty důchodových toků lze měřit pouze na základě koše vybraných výrobků a služeb, za které se důchod běžně utrácí. Cenový index tohoto koše se použije jako deflátor důchodů v běžných cenách. Výběr je vždy otázkou rozhodnutí v tom smyslu, že důchod je zřídka utracen celý za nákupy v dotyčném období. Část z něho může být uspořena na nákupy v pozdějším období, nebo naopak, část nákupů v daném období může být částečně financována z dřívějších úspor.
- 10.47 Hrubý domácí produkt v cenách předchozího roku měří co do objemu úhrnnou produkci (bez mezispotřeby) za národní hospodářství. Úhrnný reálný důchod rezidentů je ovlivněn nejen objemem výroby, nýbrž také poměrem, za který se obchoduje při vývozu a dovozu ve vztahu k nerezidentům. Jestliže se cenové relace zlepšují, je třeba méně vývozu na zaplacení za daný objem dovozu, takže se při dané úrovni domácí výroby mohou výrobky a služby přesunout z vývozu do spotřeby nebo do tvorby kapitálu.

Reálný hrubý domácí důchod lze odvodit dodáním tzv. obchodního zisku k objemovým údajům o hrubém domácím produktu. Obchodní zisk – nebo případně ztráta – je definován takto:

$$T = \frac{X - M}{P} - \left[\frac{X}{P_x} - \frac{M}{P_m} \right]$$

tj. běžné saldo vývozu minus dovoz deflovaný cenovým indexem P, zmenšený o rozdíl mezi deflovanou hodnotou vývozu a deflovanou hodnotou dovozu. Volba příslušného deflátoru P pro saldo v běžných cenách by se měla ponechat na národních statistických orgánech, aby byly

zohledněny specifické podmínky dané země. Panují-li pochybnosti o tom, jaký deflátor by se měl použít, je vhodnou alternativou průměr cenových indexů pro dovoz a vývoz.

Různé souhrnné ukazatele reálného důchodu jsou určeny a definovány níže popsaným vztahem:

Hrubý domácí produkt v objemovém vyjádření

plus obchodní zisk nebo ztráta ze změn cenových relací

rovná se reálný hrubý domácí důchod

plus nárok na reálné prvotní důchody ze zahraničí

minus reálné prvotní důchody splatné do zahraničí

rovná se reálný hrubý národní důchod

plus nárok na reálné běžné transfery ze zahraničí

minus reálné běžné transfery splatné do zahraničí

rovná se reálný hrubý národní disponibilní důchod

minus spotřeba fixního kapitálu v objemovém vyjádření

rovná se reálný čistý národní disponibilní důchod.

Aby bylo možné vyjádřit reálnou hodnotu různých souhrnných ukazatelů národního důchodu, doporučuje se, aby prvotní důchody a transfery ve vztahu k zahraničí byly deflovány indexem pro hrubé domácí konečné výdaje. Reálný národní disponibilní důchod se má vyjadřovat jako čistý tak, že se od jeho hrubé hodnoty odečte spotřeba fixního kapitálu v objemovém vyjádření.

Cenové a objemové indexy pro prostorové srovnávání

- 10.48 Srovnání cen a objemů znesnadňují odlišné cenové hladiny a měny v jednotlivých zemích (*interspatial comparison*). Nominální směnné kurzy nejsou pro taková srovnání vhodnými převodními faktory, protože neodráží adekvátně rozdíly cenových hladin a nejsou v čase dostatečně stabilní.
- 10.49 Namísto toho se používá parita kupní síly (PPP). PPP je definována jako počet jednotek měny země B, který je v zemi B potřeba na nákup stejného množství výrobků a služeb, jaké lze koupit za jednu jednotku měny země A v zemi A. PPP tak lze interpretovat jako směnný kurz umělé měny, který se obecně označuje jako standard kupní síly (PPS). Přepočítají-li se výdaje zemí A a B vyjádřené v národních měnách na PPS, jsou výsledné údaje vyjádřeny ve stejné cenové hladině a stejné měně, což umožňuje smysluplné srovnání objemů.
- 10.50 PPP pro tržní výrobky a služby vycházejí z mezinárodních cenových šetření. Tato cenová šetření se provádí současně ve všech zúčastněných zemích, a to na základě společného výběru produktů. Jednotlivé předměty v tomto výběru produktů jsou jasně specifikovány na základě technických vlastností a dalších proměnných, u nichž se předpokládá, že mají vliv na ceny, např. náklady spojené s instalací a podmínky prodeje. Nejdůležitější je sice srovnatelnost předmětů ve výběru produktů, zároveň však musí být zajištěna i jejich dostatečná reprezentativnost na trzích

jednotlivých zemí. V ideálním případě by výběr produktů měl být stejně reprezentativní ve všech zúčastněných zemích.

- 10.51 U netržních služeb čelí prostorové srovnávání stejnému problému jako srovnávání v čase, protože ani v jedné dimenzi nejsou k dispozici tržní ceny. Tradičně se uplatňovala metoda vstupů (nebo metoda nákladů vstupů), při níž se předpokládá, že hodnota produkce se rovná součtu vstupů. Tato metoda na principu přímého či nepřímého srovnávání objemu vstupů však nebere v potaz rozdíly v produktivitě. Z toho důvodu se stejně jako v případě srovnávání v čase upřednostňují metody, které se soustřeďují na zásadu přímého měření produkce nebo na ceny produkce, jež se pak použijí k deflaci výdajů, alespoň v případě individuálních služeb, jako jsou služby v oblasti vzdělávání a zdravotnictví.
- 10.52 Při výpočtu PPP se použijí stejné vzorce pro výpočet indexů jako při výpočtu časových indexů. V případě, kdy jsou předmětem srovnávání dvě země, A a B, lze pro stanovení vah použít kteroukoli z nich. Z pohledu země A se při použití vah země A jedná o index Laspeyresova typu a při použití vah země B o index Paascheho typu. Existují-li však mezi oběma hospodářstvími strukturální rozdíly, mohou tyto indexy vést k výrazně odlišným výsledkům, tzn., že volba indexu by byla významným ovlivňujícím faktorem pro konečný výsledek. V případě dvoustranných srovnávání je tedy vhodnější použít průměr těchto dvou indexů, tzn. Fischerův index.
- 10.53 Explicitní číselné váhy zpravidla nejsou k dispozici na úrovni jednotlivých položek výběru produktů. Z toho důvodu se použije určitá forma implicitního vážení, kdy se vychází z toho, zda daná země považuje konkrétní položku výběru produktů za reprezentativní z hlediska struktury domácí spotřeby. Nejnížší úroveň agregace, pro niž jsou k dispozici číselné váhy, se označuje jako úroveň základní položky.
- 10.54 Tranzitivita znamená, že přímá PPP mezi zeměmi A a C se rovná nepřímé PPP, která se odvodí vynásobením přímé PPP mezi zeměmi A a B (nebo jakékoli jiné třetí země) a přímé PPP mezi zeměmi B a C. Fischerovy PPP na úrovni základní položky nejsou tranzitivní, ale lze z nich na základě kritéria nejmenších čtverců odvodit sadu tranzitivních PPP, které se podobají původním Fischerovým indexům. Použitím tzv. vzorce Éltető-Köves-Szulc se minimalizují odchylky mezi původními Fischerovými indexy a vznikne kompletní sada tranzitivních PPP na úrovni základní položky.
- 10.55 Výsledné tranzitivní PPP za všechny země a všechny základní položky se agregují na úroveň celkového HDP, přičemž jako váhy se použijí výdaje vykázané v národních účtech. Agregované PPP na úrovni HDP nebo jiné kategorie lze použít například při výpočtu reálných výdajů a objemových indexů pro prostorové srovnání. Jestliže se PPP vydělí nominálním směnným kurzem mezi dvěma zeměmi, je výsledným podílem index cenové hladiny (PLI), který lze použít při srovnávání cenových hladin různých zemí.

- 10.56 Podle nařízení (ES) č. 1445/2007¹ je Evropská komise (Eurostat) pověřena výpočtem parit kupní síly pro členské státy. V praxi jsou tyto výpočty PPP součástí širšího programu pro PPP, který společně koordinují Eurostat a OECD. Podrobný popis metod používaných v rámci tohoto programu je uveden v Metodické příručce Eurostatu a OECD k paritám kupní síly („*Eurostat-OECD Methodological manual on purchasing power parities*“)².

¹ Nařízení (ES) č. 1445/2007 Evropského parlamentu a Rady ze dne 11. prosince 2007 o stanovení společných pravidel pro poskytování základních informací o paritách kupní síly a pro jejich výpočet a zveřejňování (Úř. věst. L 336, 20.12.2007, s. 1).

² Eurostat – OECD, *Eurostat-OECD Methodological Manual on Purchasing Power Parities*, 2006 (dostupné na: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu>).

Kapitola 11 OBYVATELSTVO A VSTUPY PRÁCE

- 11.01 Srovnání mezi zeměmi nebo mezi odvětvími či sektory v rámci téhož hospodářství jsou pro některé účely užitečnější, když se souhrnné ukazatele národních účtů (například hrubý domácí produkt, konečná spotřeba domácností, přidaná hodnota odvětví, náhrady zaměstnancům) posuzují ve vztahu k proměnným v podobě počtu obyvatel a vkladů práce. Pro tyto případy musí být definice obyvatelstva a vstupů práce v souladu s pojmy používanými v národních účtech a odrážet vymezení výroby v národních účtech.
- 11.02 Záměrem této kapitoly je popsat rámce a míry statistik obyvatelstva a zaměstnanosti a objasnit rozsah, v jakém tyto rámce odpovídají systému národních účtů.
- 11.03 Vstupy práce se klasifikují na základě stejných statistických jednotek, jaké se používají při analýze výroby, zejména místních činnostních jednotek a institucionálních jednotek.
- 11.04 Souhrnnými ukazateli, k nimž se údaje o obyvatelstvu a vstupech práce vztahují, jsou často roční úhrny. V tomto případě je třeba používat průměrný počet obyvatel a průměrné vstupy práce během roku. Když se šetření provádějí několikrát za rok, použitý údaj se stanoví jako průměr z výsledků získaných k těmto různým datům. Když se šetření provádí po určité období během roku, musí být takové období reprezentativní; pro odhad za celý rok je třeba použít poslední dostupné údaje o kolísání v průběhu roku. Například při odhadu průměrné zaměstnanosti je nutno vzít v úvahu skutečnost, že někteří lidé, jako například příležitostní a sezónní pracovníci, nepracují po celý rok.

Celkový počet obyvatel

- 11.05 *Definice:* Celkový počet obyvatel země k určitému datu obsahuje všechny osoby, se státní příslušností dané země nebo cizince, které jsou trvale usídleny na ekonomickém území země, i když jsou dočasně nepřítomny. Roční průměr počtu obyvatel poskytne vhodnou základnu k odhadu proměnných v národních účtech nebo se používá při srovnávání jako jmenovatel.
- 11.06 Celkový počet obyvatel je v národních účtech vymezen v souladu s pojetím sídla, jak je popsáno v kapitole 2. Osoba, která pobývá nebo zamýšlí pobývat na ekonomickém území země po dobu jednoho roku nebo déle, se považuje za osobu trvale zde usídlenou. Osoba se pokládá za dočasně nepřítomnou v zemi, jestliže je trvale usídlena v zemi, ale pobývá nebo zamýšlí pobývat v zahraničí méně než jeden rok. Všichni jednotlivci, kteří patří do stejné domácnosti, jsou rezidenty tam, kde se soustřeďuje převládající ekonomický zájem domácnosti, tj. tam, kde má domácnost bydliště nebo postupně několik různých bydlišť, které členové domácnosti považují za své základní sídlo a užívají je tak. Člen rezidentské domácnosti zůstává rezidentem, i když často cestuje mimo ekonomické území dané země, protože jeho převažující ekonomický zájem se soustřeďuje na hospodářství, ve kterém je tato domácnost rezidentem.
- 11.07 Celkový počet obyvatel určité země zahrnuje:
- (a) státní příslušníky, kteří sídlí v dané zemi;

- (b) státní příslušníky, kteří pobývají v zahraničí méně než jeden rok. Mezi příklady patří příhraniční pracovníci, sezónní pracovníci a turisté;
- (c) zahraniční občany usídlené v dané zemi po dobu jednoho roku nebo déle včetně personálu orgánů Evropské unie a mezinárodních civilních organizací umístěných na zeměpisném území dané země a doprovázejících členů jejich domácností;
- (d) příslušníky vojenského personálu, kteří pracují v mezinárodních vojenských organizacích umístěných na zeměpisném území dané země;
- (e) cizí státní příslušníky pověřené provádět dlouhodobou technickou pomoc, kteří pracují v dané zemi déle než jeden rok a o nichž se předpokládá, že je zaměstnává hostitelská vláda jménem vlády nebo mezinárodní organizace, která jejich práci financuje.

Celkový počet obyvatel zahrnuje také další osoby bez ohledu na délku jejich pobytu mimo danou zemi:

- (a) studenty (státní příslušníky dané země) bez ohledu na to, jak dlouho studují v zahraničí;
- (b) příslušníky ozbrojených sil dané země, kteří jsou umístěni v zahraničí;
- (c) státní příslušníky, kteří jsou pracovníky národních vědeckých základen zřízených mimo zeměpisné území dané země;
- (d) státní příslušníky dané země, kteří jsou pracovníky diplomatických misí v zahraničí;
- (e) státní příslušníky, kteří jsou členy posádek rybolovných člunů, jiných lodí, letadel a plovoucích plošin působících mimo ekonomické území dané země;
- (f) pacienty, kteří se léčí v zahraničí.

11.08 Celkový počet obyvatel naopak nezahrnuje:

- (a) cizí státní příslušníky, kteří pobývají na daném území méně než jeden rok, například příhraniční pracovníky, sezónní pracovníky, turisty a pacienty;
- (b) státní příslušníky dané země, kteří pobývají v zahraničí jeden rok nebo déle;
- (c) státní příslušníky dané země, kteří pracují ve vojenském personálu mezinárodních organizací umístěných v zahraničí;
- (d) státní příslušníky dané země pověřené provádět dlouhodobou technickou pomoc, kteří pracují v zahraničí a o nichž se předpokládá, že je zaměstnává hostitelská vláda jménem vlády nebo mezinárodní organizace, která jejich práci financuje;
- (e) zahraniční studenty, bez ohledu na délku studia v dané zemi;
- (f) příslušníky ozbrojených sil cizí země, kteří jsou umístěni v dané zemi;
- (g) cizí státní příslušníky, kteří jsou pracovníky zahraničních vědeckých základen umístěných na zeměpisném území dané země;
- (h) cizí státní příslušníky, kteří jsou pracovníky diplomatických misí umístěných v dané zemi.

- 11.09 Výše uvedená definice počtu obyvatel se odlišuje od přítomného neboli faktického počtu obyvatel, který zahrnuje osoby skutečně přítomné na zeměpisném území země k určitému datu. Odlišuje se také od zaregistrovaného obyvatelstva.

Ekonomicky aktivní obyvatelstvo

- 11.10 *Definice:* Ekonomicky aktivní obyvatelstvo zahrnuje všechny osoby, které poskytují nabídku práce – nebo jsou k dispozici, aby ji poskytovaly – pro výrobní činnosti spadající do oblasti výroby vymezené v systému národních účtů. Zahrnuje všechny osoby, které splňují požadavky pro to, aby byly zahrnuty mezi zaměstnané osoby nebo nezaměstnané osoby, jak jsou vymezeny níže.

Příslušné normy týkající se statistiky pracovních sil jsou spravovány Mezinárodní organizací práce (MOP; ILO – *International Labour Organization*). Standardy MOP jsou obsaženy v usneseních, která jsou přijímána na jednáních Mezinárodní konference statistiků práce. To nejdůležitější pro sběr údajů a sestavování statistik pracovních sil je Usnesení o statistice ekonomicky aktivního obyvatelstva, zaměstnanosti, nezaměstnanosti a podzaměstnanosti. Toto usnesení bylo přijato na třinácté mezinárodní konferenci statistiků práce v říjnu 1982 a pozměněno usnesením z osmnácté mezinárodní konference statistiků práce v prosinci 2008. Toto usnesení vymezuje pracovní síly ve smyslu jednotlivců zabývajících se činnostmi patřící do oblasti výroby vymezené v systému národních účtů.

Zaměstnanost

- 11.11 *Definice:* Zaměstnanost zahrnuje všechny osoby, které se zabývají výrobní činností patřící do oblasti výroby vymezené v systému národních účtů.

Zaměstnané osoby jsou zaměstnanci nebo osoby samostatně výdělečně činné (OSVČ). Osoby, které mají více než jedno zaměstnání, se zařídují mezi zaměstnance nebo OSVČ podle svého hlavního zaměstnání.

Zaměstnanci

- 11.12 *Definice:* Zaměstnanci jsou vymezeni jako osoby, které pracují podle smlouvy pro rezidentskou institucionální jednotku a přijímají odměnu zaznamenávanou jako náhrady zaměstnancům.

Pojem „zaměstnanci“ odpovídá definici „placeného zaměstnání“ podle MOP. Vztah mezi zaměstnavatelem a zaměstnancem vzniká, pokud podnik a určitá osoba z obou stran dobrovolně uzavřou smlouvu, která může být formální i neformální a podle níž daná osoba pracuje pro podnik za peněžní nebo naturální odměnu.

Osoby, které jsou zaměstnancem i osobou samostatně výdělečně činnou, se zařídují mezi zaměstnance v případě, že zaměstnání představuje podle příjmů jejich hlavní činnost. Pokud nejsou údaje o příjmech k dispozici, je nutno použít namísto nich počet odpracovaných hodin.

- 11.13 Mezi zaměstnance patří tyto kategorie osob:

- (a) osoby zaměstnané zaměstnavatelem na základě pracovní smlouvy. Patří mezi ně například manuální a nemanuální pracovníci, řídicí pracovníci, domácí personál a lidé, kteří vykonávají odměňovanou výrobní činnost v rámci programů zaměstnanosti;
- (b) státní úředníci a ostatní zaměstnanci vládních institucí, jejichž podmínky zaměstnání jsou stanoveny zákonem;
- (c) ozbrojené síly, které tvoří osoby jak s dlouhodobým, tak i krátkodobým dobrovolným závazkem a vojáci základní vojenské služby včetně branců, kteří pracují pro civilní účely;
- (d) duchovní církví, jestliže je platí přímo vládní nebo nezisková instituce;
- (e) vlastníci korporací a kvazikorporací, jestliže v těchto podnicích pracují;
- (f) studenti, kteří mají formální závazek, podle něhož přispívají svou prací do výrobního procesu podniku za peněžní odměnu nebo naturální odměnu v podobě vzdělávacích služeb;
- (g) domácí pracovníci, jestliže existuje výslovná smlouva, na jejímž základě jsou odměňováni podle provedené práce, tj. množství práce, které vkládají do nějakého výrobního procesu; domácí pracovník je zaměstnancem, pokud podstata jeho smlouvy spočívá v poskytování práce;
- (h) osoby zaměstnané přechodně agenturami práce, které je nutno zařadit do odvětví agentury, která je zaměstnává, a nikoli do odvětví podniku, pro který skutečně pracují.

11.14 Osoby, které dočasně nepracují, se rovněž považují za zaměstnance, pokud mají formální pracovní poměr. Tento formální pracovní poměr se stanoví na základě jednoho nebo několika z těchto kritérií:

- (a) pokračuje se ve výplatě mzdy nebo platu;
- (b) existuje ujištění o návratu do práce po skončení mimořádné situace nebo dohoda o datu návratu.

To se týká osob, které dočasně nepracují, protože onemocněly, jsou zraněné, mají dovolenou nebo volno, stávkují nebo je výluka, mají volno na vzdělávání nebo odbornou přípravu, mateřskou dovolenou nebo rodičovskou dovolenou, omezení ekonomické činnosti nebo z důvodu přechodného organizačního nedostatku nebo zastavení práce vlivem takových příčin, jakými jsou špatné počasí, mechanické poškození nebo přerušení dodávky elektrického proudu nebo nedostatek surovin či paliva. Spadá sem rovněž jiná dočasná absence, ať už povolená nebo nepovolená.

Osoby samostatně výdělečně činné

11.15 *Definice:* Osoby samostatně výdělečně činné jsou vymezeny jako osoby, které jsou jediným vlastníkem nebo spoluvlastníkem společností s ručením neomezeným, ve kterých pracují, s výjimkou společností nezapsaných v obchodním rejstříku, které jsou zaříděny mezi kvazikorporace. Osoby, které jsou zaměstnancem i osobou samostatně výdělečně činnou, se zařídí mezi OSVČ v případě, že samostatná výdělečná činnost představuje podle příjmů jejich hlavní činnost.

Pokud nejsou údaje o příjmech k dispozici, je nutno použít namísto nich počet odpracovaných hodin.

Může se stát, že osoby samostatně výdělečně činné během sledovaného období dočasně nepracují. Odměnou samostatně výdělečně činné osoby je smíšený důchod.

11.16 Mezi osoby samostatně výdělečně činné patří tyto kategorie osob:

- (a) neplacení rodinní pracovníci včetně těch, kteří pracují ve společnostech s neomezeným ručením, jež se zabývají tržní výrobou;
- (b) domácí pracovníci, jejichž příjem je závislý na hodnotě produkce pocházející z nějakého výrobního procesu, za který zodpovídají. Podle smlouvy mají tito domácí pracovníci poskytovat výrobky nebo služby subjektu, který je najal;
- (c) pracovníci, kteří se individuálně nebo kolektivně podílejí na výrobě prováděné výhradně pro jejich vlastní konečnou spotřebu nebo pro tvorbu vlastního kapitálu. Aby mohla být zaznamenána, musí být tato výroba významnou částí jejich konečného užití.

Neplacení dobrovolní pracovníci se zařídují mezi osoby samostatně výdělečně činné, pokud výsledkem jejich dobrovolnických činností jsou výrobky, například v případě výstavby obydlí, kostela nebo jiné budovy. Jestliže však výsledkem jejich dobrovolnické činnosti jsou služby, například bezplatné pečování nebo úklid, potom se tyto osoby do zaměstnanosti nezapočítávají, protože takové dobrovolně poskytované služby se nezahnují do výroby.

Ačkoli služby, které členové domácností poskytují sami sobě jakožto vlastníci svých domů a bytů, patří do oblasti výroby vymezené v systému národních účtů, neexistuje žádný vklad práce do produkce těchto služeb a tito vlastníci domů a bytů se nepovažují za osoby samostatně výdělečně činné.

Zaměstnanost a sídlo

11.17 Výsledky činnosti výrobních jednotek jsou svým pokrytím v souladu se zaměstnaností, pokud údaj o zaměstnanosti zahrnuje jak rezidenty, tak i nerezidenty, kteří pracují pro rezidentské výrobní jednotky.

Údaj o zaměstnanosti proto zahrnuje tyto kategorie osob:

- (a) nerezidentské příhraniční pracovníky, tj. osoby, které každý den překračují hranice, aby pracovaly na ekonomickém území dané země;
- (b) nerezidentské sezónní pracovníky, tj. osoby, které se přestěhují na ekonomické území dané země a zůstanou tam méně než jeden rok, aby pracovaly v odvětvích, která periodicky vyžadují dodatečné pracovní síly;
- (c) příslušníky ozbrojených sil dané země, kteří jsou umístěni v zahraničí;
- (d) státní příslušníky, kteří jsou pracovníky národních vědeckých základen zřízených mimo zeměpisné území dané země;
- (e) státní příslušníky dané země, kteří jsou pracovníky diplomatických misí v zahraničí;

- (f) členy posádek rybolovných člunů, jiných lodí, letadel a plovoucích plošin provozovaných rezidentskými jednotkami;
- (g) místní zaměstnance orgánů vládních institucí, které jsou umístěny mimo ekonomické území dané země.

11.18 Následující kategorie osob se do údaje o zaměstnanosti nezahrnují:

- (a) rezidenti, kteří jsou příhraničními pracovníky nebo sezónními pracovníky, tj. kteří pracují na ekonomickém území jiné země;
- (b) státní příslušníci dané země, kteří jsou členy posádek rybolovných člunů, jiných lodí, letadel a plovoucích plošin provozovaných nerezidentskými jednotkami;
- (c) místní zaměstnanci zahraničních agentur vládních institucí, které jsou umístěny na zeměpisném území dané země;
- (d) pracovníci orgánů Evropské unie a mezinárodních civilních organizací umístěných na zeměpisném území dané země (včetně přímo najatých místních zaměstnanců);
- (e) příslušníci ozbrojených sil pracujících v mezinárodních vojenských organizacích umístěných na zeměpisném území dané země;
- (f) státní příslušníci dané země, kteří pracují v zahraničních vědeckých základnách umístěných na ekonomickém území dané země.

11.19 Aby byl možný přechod k pojmům obecně používaným ve statistice pracovních sil (zaměstnanost na národním principu), ESA stanoví, aby se následující položky uváděly odděleně:

- (a) vojáci základní vojenské služby (kteří se nezahrnují do statistiky pracovních sil, ale v ESA se uvádějí v rámci služeb vládních institucí);
- (b) rezidenti, kteří pracují pro nerezidentské výrobní jednotky (zahrnují se do statistiky pracovních sil, ale do zaměstnanosti, jak je vymezena v ESA, se nezahrnují);
- (c) nerezidenti, kteří pracují pro rezidentské výrobní jednotky (nezahrnují se do statistiky pracovních sil, ale do zaměstnanosti, jak je vymezena v ESA, se zahrnují);
- (d) rezidentští pracovníci žijící trvale v nějaké instituci;
- (e) rezidentští pracovníci, kteří dosud nedosáhli věku, od kterého se zahrnují do statistiky pracovních sil.

Nezaměstnanost

11.20 *Definice:* V souladu s pokyny stanovenými Mezinárodní organizací práce (na 13. mezinárodní konferenci statistiků práce), které jsou v kontextu Evropské unie dále konkretizovány nařízením

Komise (ES) č. 1897/2000¹, pokud jde o pracovní definici nezaměstnanosti, zahrnuje pojem „nezaměstnanost“ všechny osoby nad stanovený věk, které během sledovaného období:

- (a) byly „bez práce“, tj. nebyly v placeném zaměstnání nebo samostatně výdělečně činné;
- (b) byly „běžně schopné nastoupit do práce“, tj. během sledovaného období byly k dispozici pro placené zaměstnání nebo pro samostatně výdělečnou činnost, a
- (c) „hledaly práci“, tj. podnikly v určeném nedávném období určité kroky, aby si našly placené zaměstnání nebo práci jako osoby samostatně výdělečně činné.

11.21 Tyto určité kroky mohou zahrnovat: registraci ve veřejných nebo soukromých zprostředkovatelích práce, žádání o místo u zaměstnavatelů, evidenci na staveništích, na farmách, ve vrátnicích továren, na trhu nebo jiných shromažďovacích místech; podávání novinových inzerátů nebo odpovídání na ně; hledání pomoci u přátel nebo příbuzných, hledání pudy, budov, strojů nebo zařízení pro založení vlastního podniku; žádosti o povolení a licence nebo finanční prostředky atd.

Zaměstnání

11.22 *Definice:* Zaměstnání se vymezuje jako explicitní nebo implicitní smlouva mezi osobou a rezidentskou institucionální jednotkou o výkonu práce za odměnu po stanovenou dobu, nebo do dalšího oznámení – výpovědi.

Tato definice zahrnuje tyto pojmy:

- (a) explicitní nebo implicitní smlouva se vztahuje k poskytování vstupů v podobě práce, nikoli k poskytování výstupu v podobě výrobku nebo služby;
- (b) práce představuje jakoukoli činnost, která přispívá k výrobě výrobků a služeb v rámci vymezených hranic výroby. Legalita práce a věk pracovníka jsou nepodstatné;
- (c) náhrady je zde nutno vykládat v širokém smyslu včetně smíšeného důchodu osob samostatně výdělečně činných.

V této definici zaměstnání jsou zahrnuta zaměstnání zaměstnance i aktivity osoby samostatně výdělečně činné: tj. práce zaměstnance, jestliže tato osoba patří k jiné institucionální jednotce než zaměstnavatel, a práce osoby samostatně výdělečně činné, jestliže tato osoba patří do stejné institucionální jednotky jako zaměstnavatel.

11.23 Pojem zaměstnání se liší od výše vymezeného pojmu zaměstnanosti:

- (a) zaměstnání zahrnuje druhé, třetí a další zaměstnání stejné osoby. Toto druhé, třetí a další zaměstnání osoby může být v rámci sledovaného období (obvykle týdne) vykonáváno postupně jedno za druhým, nebo může probíhat souběžně, např. má-li někdo kromě denního i večerní zaměstnání;

¹ Nařízení Komise (ES) č. 1897/2000 ze dne 7. září 2000, kterým se provádí nařízení Rady (ES) č. 577/98 o organizaci výběrového šetření pracovních sil ve Společenství, pokud jde o pracovní definici nezaměstnanosti (Úř. věst. L 228, 8.9.2000, s. 18).

- (b) na druhé straně pojem zaměstnání vylučuje osoby, které dočasně nepracují, ale mají „formální pracovní poměr“ například v podobě „ujištění o návratu do práce nebo dohody o datu návratu“. Taková dohoda mezi zaměstnavatelem a osobou, která je dočasně propuštěná nebo nepřítomná z důvodů odborné přípravy, se v systému ESA nepovažuje za zaměstnání.

Zaměstnání a sídlo

11.24 Zaměstnání na ekonomickém území země je explicitní nebo implicitní dohoda mezi osobou (která může být rezidentem na jiném ekonomickém území) a rezidentskou institucionální jednotkou v dané zemi.

Pro měření vkladu práce do hospodářské činnosti v dané zemi je důležité pouze sídlo institucionální jednotky výrobce, protože pouze rezidentští výrobci přispívají k tvorbě hrubého domácího produktu.

11.25 Kromě toho:

- (a) zaměstnání se zahrnují do počtu zaměstnání na ekonomickém území, pokud zaměstnanci rezidentského výrobce pracují dočasně na jiném ekonomickém území, a když povaha a trvání činnosti neopravňují k tomu, aby byl výrobce považován za hypotetickou rezidentskou jednotku onoho jiného území;
- (b) zaměstnání se nezahrnují do počtu zaměstnání na ekonomickém území v případě, že se provádí pro nerezidentské institucionální jednotky, tj. pro jednotky, jejichž ekonomický zájem se soustřeďuje do jiné země a které nemají v úmyslu provádět činnost na domácím území po dobu jednoho roku nebo déle;
- (c) zaměstnání pracovníků mezinárodních organizací a najatých místních pracovníků zaměstnaných zahraničními vyslanectvími se nezapočítávají, protože tyto zaměstnávající jednotky nejsou rezidentské.

Nezjišťovaná ekonomika

11.26 Hodnota výrobních činností, které se přímo nezjišťují (*not-observed*), se v podstatě do výroby vymezené v systému národních účtů zahrnuje. Proto se uvádějí tyto tři druhy takových činností:

- (a) protiprávní (*illegal*) činnosti, kdy strany jsou dobrovolnými partnery v rámci určité hospodářské transakce;
- (b) skryté (*hidden*) a utajované (*underground*) činnosti, kdy transakce samy o sobě nejsou v rozporu se zákonem, ale nenahlašují se, aby se zabránilo úřední kontrole;
- (c) činnosti označované jako „šedé“, „stínové“ („*Informal*“), o nichž se obvykle nevedou žádné záznamy.

V zásadě je odměňování těchto zaměstnanců součástí náhrad zaměstnancům nebo smíšeného důchodu. Tuto úpravu je v údajích o zaměstnanosti a samostatně výdělečné činnosti nutno při výpočtu poměrů a dalších statistických údajů zohlednit.

Protiprávní činnosti, kdy jedna ze stran není dobrovolným účastníkem (například v případě krádeže), nejsou hospodářskými transakcemi, a proto v rámci výroby nejsou zahrnuty.

Celkový počet odpracovaných hodin

11.27 *Definice:* Celkový počet odpracovaných hodin představuje souhrnný počet hodin skutečně odpracovaných zaměstnancem nebo osobou samostatně výdělečně činnou během účetního období v případě, že jejich produkce je v rámci vymezených hranic výroby.

Vzhledem k obsáhlé definici zaměstnanců, která zahrnuje osoby dočasně nepracující, ale s formálním pracovním poměrem, a pracovníky s částečným úvazkem, není vhodnou mírou pro výpočet produktivity počet pracovníků, nýbrž celkový počet odpracovaných hodin.

Pro národní účty je celkový počet odpracovaných hodin nejvhodnější mírou vkladů práce.

Podrobné vymezení skutečně odpracovaných hodin

11.28 Celkový počet skutečně odpracovaných hodin představuje počet hodin práce, jež přispěly k výrobě a které lze vymezit s odkazem na hranice výroby v národních účtech. Norma MOP (*ILO standard*) obsažená v „Usnesení o měření pracovní doby“ přijatém na 18. mezinárodní konferenci statistiků práce (*ICLS*) v prosinci 2008 vymezuje skutečně odpracované hodiny jako čas, který osoby stráví při výkonu činností, které přispívají k výrobě výrobků a služeb během určitého sledovaného období. Toto usnesení podrobně vymezuje odpracované hodiny takto:

- 1) Skutečně odpracované hodiny se vyskytují ve všech druzích placených i neplacených zaměstnání v rámci různých ujednání ohledně náhrad a práce, které lze provádět na místech všech různých druhů.
- 2) Skutečně odpracované hodiny nesouvisejí se správními ani právními pojmy, a proto se vztahují na všechny pracující osoby, a mohou se vyskytovat v rámci běžné pracovní doby nebo jako práce přesčas.
- 3) Statistika skutečně odpracovaných hodin zahrnuje:
 - (a) skutečně odpracované hodiny v rámci běžné pracovní doby, které přímo přispívají k výrobě;
 - (b) placenou dobu strávenou odbornou přípravou;
 - (c) dobu odpracovanou navíc k počtu hodin odpracovaných v rámci běžné pracovní doby, tzv. přesčasovou práci. Je nutno připomenout, že hodiny odpracované přesčas se započítávají, i když jsou neplacené;
 - (d) dobu strávenou prací na úkolech, jako je příprava pracoviště, opravy a údržba, příprava a čištění nástrojů a příprava dokladů, výkazů a zpráv;
 - (e) dobu strávenou čekáním nebo stáním během krátkých přerušení v průběhu pracovního dne, například z důvodů nedostatku práce, poruchy stroje nebo nehod,

nebo dobu strávenou na pracovišti, během níž nebyla vykonána žádná práce, ale která je jako placená zaručena pracovní smlouvou;

- (f) dobu odpovídající krátkým přestávkám na odpočinek v průběhu pracovního dne včetně přestávek na občerstvení;
 - (g) práci na zavalanou. Pokud probíhá daleko od pracoviště, například doma, započítává se do počtu skutečně odpracovaných hodin doba takové práce podle míry, v jaké jsou omezeny nepracovní činnosti a přesuny dané osoby;
 - (h) počet hodin odpracovaných zaměstnanci obranných sil včetně vojáků základní služby se započítává, i když nespadá do rozsahu šetření pracovních sil dané země.
- 4) Statistika skutečně odpracovaných hodin nezahrnuje:
- (a) hodiny placené, ale neodpracované, například placenou roční dovolenou, placené svátky, placenou nemocenskou dovolenou, rodičovskou dovolenou, stávky, „pracovní volno“ za účelem návštěv lékaře apod., výluky způsobené nepříznivým počasím;
 - (b) přestávky na jídlo;
 - (c) dobu strávenou na cestě mezi domovem a prací, i když veškerá práce provedená během cesty se započítává;
 - (d) jiné formy vzdělávání než odborná příprava.

Více vyčerpávající definice těchto kritérií lze nalézt v „Usnesení mezinárodní konference statistiků práce o měření pracovní doby“ (ICLS) z prosince 2008.

- 11.29 Celkový počet odpracovaných hodin je úhrn počtu skutečně odpracovaných hodin zaměstnanců a osob samostatně výdělečně činných v rámci zaměstnání během účetního období na daném ekonomickém území:
- (a) včetně práce prováděné mimo dané ekonomické území pro rezidentskou zaměstnavatelskou institucionální jednotku, jejíž převažující ekonomický zájem se nesoustřeďuje v rámci daného ekonomického území;
 - (b) vyjma práce pro zahraniční zaměstnavatelskou institucionální jednotku, jejíž převažující ekonomický zájem se nesoustřeďuje v rámci daného ekonomického území.
- 11.30 V mnoha šetřeních podniky vykazují proplacené, a nikoli odpracované hodiny. V takových případech se musí odpracované hodiny u každé skupiny zaměstnání odhadnout s využitím veškerých dostupných informací o placené dovolené atd.
- 11.31 Při analýze cyklu podnikání může být užitečné upravit celkový počet odpracovaných hodin za použití standardního počtu pracovních dnů v roce.

Ekvivalence délky plné pracovní doby

- 11.32 *Definice:* Ekvivalent zaměstnanosti na plnou pracovní dobu, který se rovná počtu zaměstnání na plnou pracovní dobu, je definován jako podíl celkového počtu odpracovaných hodin a průměrného

ročního počtu odpracovaných hodin v zaměstnání na plný úvazek v rámci daného ekonomického území.

- 11.33 Tato definice nemusí nutně popisovat, jak se tento ukazatel odhaduje: jelikož délka plné pracovní doby zaměstnání se během času mění a liší se mezi odvětvími, používají se metody, které stanoví průměrný podíl a průměrný počet hodin pro zaměstnání s menším počtem hodin, než je plný pracovní úvazek zaměstnání, v každé skupině zaměstnání. Nejprve se musí odhadnout běžná týdenní plná pracovní doba v každé skupině zaměstnání. Skupinu zaměstnání lze v rámci odvětví vymezit podle pohlaví a druhu práce. Pro stanovení takových ukazatelů tvoří vhodné kritérium hodiny smluvně dohodnuté pro zaměstnání zaměstnance. Ekvivalent plné délky pracovní doby se vypočítává odděleně za každou skupinu zaměstnání a poté se sčítá.
- 11.34 Nejlepší mírou vstupů práce je celkový počet odpracovaných hodin, avšak pokud tato informace chybí, může být nejlepším dostupným náhradním ukazatelem ekvivalent zaměstnanosti na plnou pracovní dobu: lze jej snáze odhadovat a umožňuje mezinárodní srovnání se zeměmi, které mohou pouze odhadovat ekvivalent zaměstnanosti na plnou pracovní dobu.

Vstup práce zaměstnance vyjádřený ve stálých náhradách

- 11.35 *Definice:* U vstupů práce podobného druhu a kvalifikace během základního období, se běžné vstupy práce oceněné na úrovni náhrady za práci zaměstnance, která převládala během vybraného základního období, měří za použití vstupů práce zaměstnanců vyjádřených ve stálých náhradách.
- 11.36 Náhrady zaměstnancům v běžných cenách dělené vkladem práce zaměstnanců ve stálých náhradách poskytují implicitní cenový index náhrad, který je srovnatelný s implicitním cenovým indexem konečných užití.
- 11.37 Účelem pojmu vstup práce zaměstnanců ve stálých náhradách je popsat změny ve složení pracovní síly, například od méně placených pracovníků k více placeným pracovníkům. Aby byla analýza efektivní, je nutno ji provádět na úrovni odvětví.

Míry produktivity

- 11.38 *Definice:* Produktivita je míra produkce výrobního procesu na jednotku vstupů. Produktivita práce se obvykle měří například jako produkce za pracovní hodinu, která představuje vstup. Je proto nezbytné, aby míry práce používané ve studiích, kde je produkce založena na mírách používaných v národních účtech, byly svým pojetím i pokrytím v souladu s národními účty.

Kapitola 12 ČTVRTLETNÍ NÁRODNÍ ÚČTY

Úvod

- 12.01 Tato kapitola stanoví hlavní zásady a charakteristiky čtvrtletních národních účtů.
- 12.02 Čtvrtletní národními účty jsou národní účty, jejichž sledovaným obdobím je čtvrtletí. Tyto účty jsou systémem integrovaných čtvrtletních ukazatelů. Čtvrtletní národní účty poskytují ucelený účetní rámec, v němž lze sestavovat hospodářské údaje a předkládat je ve formátu, který je navržen pro účely ekonomické analýzy, rozhodování a tvorby politiky, a to na čtvrtletním základě.
- 12.03 Pro čtvrtletní národní účty platí stejné zásady, definice a struktura jako pro roční národní účty. Čtvrtletní národní účty používají pojmy ročních národních účtů, není-li v této kapitole stanoveno jinak.
- 12.04 Čtvrtletní národní účty zahrnují celou posloupnost účtů a rozvah. V praxi však omezení související s dostupností údajů, časem a zdroji znamenají, že čtvrtletní národní účty jsou méně úplné než roční národní účty.
- Ve srovnání s ročními národními účty jsou čtvrtletní národní účty omezenější, pokud jde o rozsah. Zaměřují se na měření HDP, na měření dodávek a užití výrobků a služeb a na tvorbu důchodů. Podrobnost s ohledem na činnost výrobních odvětví a konkrétní transakce je omezená. To je projevem kompromisu mezi včasností a rozsahem, podrobností a spolehlivostí.
- 12.05 Ve srovnání s ročními národními účty jsou čtvrtletní národní účty sestavovány a zveřejňovány častěji. Poskytují včasný přehled o hospodářském vývoji a lze je použít k prvotním odhadům ročních národních účtů.
- 12.06 Časové řady statistik čtvrtletních národních účtů zahrnují vzhledem k čtvrtletní periodicitě sezónnost a jsou ovlivněny kalendářními událostmi. Sezónnost je vyrovnávána pomocí postupů očištění od sezónních a kalendářních vlivů.
- 12.07 Čtvrtletní národní účty vycházejí z omezenějších zdrojů údajů než roční národní účty a jejich sestavení vyžaduje větší využití statistických a ekonometrických metod. K sestavování čtvrtletních národních účtů existují dva přístupy: přímý přístup a nepřímý přístup.
- 12.08 Přímý přístup je založen na čtvrtletní dostupnosti podobných zdrojů údajů, jaké jsou používány při sestavování ročních účtů a v rámci tohoto přístupu se používají podobné metody sestavování. Nepřímý přístup využívá statistické a ekonometrické metody odhadu, které používají informace z ročních národních účtů a krátkodobé ukazatele k interpolaci a extrapolaci z ročních odhadů. Volba mezi těmito přístupy závisí na informacích použitých při sestavování ročních účtů, které jsou ve stejné formě snadno dostupné čtvrtletně.
- 12.09 Účel čtvrtletních národních účtů se liší od účelu ročních národních účtů. Čtvrtletní národní účty se zaměřují na krátkodobé trendy v hospodářství a v soustavě národních účtů poskytují promyšlené měřítko těchto trendů. Důraz je kladen na tempa růstu a jejich charakteristiky v průběhu času jako

zrychlení, zpomalení či změna znaménka. Důraz ročních národních účtů je na úrovních a na struktuře hospodářství, jakož i na tempech růstu.

Roční národní účty jsou pro analýzy hospodářského cyklu méně vhodné než čtvrtletní národní účty, jelikož roční údaje zastírají krátkodobý hospodářský vývoj.

12.10 Čtvrtletní národní účty lze použít při sestavování ročních národních účtů. Zvyšují spolehlivost a včasnost ročních národních účtů a v některých zemích jsou roční národní účty přímo odvozeny z agregace čtvrtletních národních účtů v průběhu roku. Tyto různé úlohy odrážejí rozdíly v dostupnosti údajů a v procesu sestavování účtů.

12.11 Při sestavování čtvrtletních národních účtů se používá celá škála údajů, například krátkodobé statistiky výroby, cen, zaměstnanosti a zahraničního obchodu, ukazatele důvěry podniků a spotřebitelů a administrativní údaje, například příjmy z DPH. Ve srovnání s těmito ukazateli čtvrtletní národní účty poskytují:

- (a) širší rozsah;
- (b) úplnost;
- (c) ucelenou soustavu národních účtů;
- (d) soulad s pojmy a údaji v národních účtech;
- (e) mezinárodní srovnatelnost na základě mezinárodního metodického rámce – Systému národních účtů z roku 2008 (SNA 2008).

12.12 Pokrytí čtvrtletních národních účtů odpovídá pokrytí ročních účtů a zahrnuje celou posloupnost účtů a příslušných souhrnných ukazatelů, jakož i soustavu tabulek dodávek a užití. Omezená dostupnost informací a čtvrtletní periodicitu sestavování však u čtvrtletních národních účtů obvykle vedou k omezenému pokrytí a rozsahu.

Soustava čtvrtletních účtů zahrnuje:

- (a) hlavní souhrnné ukazatele, včetně zaměstnanosti a obyvatelstva;
- (b) finanční a nefinanční účty podle institucionálních sektorů;
- (c) omezené rozčlenění hlavních souhrnných ukazatelů jako hrubá přidaná hodnota, výdaje na konečnou spotřebu, tvorba hrubého fixního kapitálu, dovoz a vývoz výrobků a služeb a zaměstnanost s omezenou podrobností a
- (d) zjednodušenou posloupnost účtů.

Pro účely úspěšného sestavování jsou tyto prvky doplněny soustavou zjednodušených tabulek dodávek a užití.

Specifické rysy čtvrtletních národních účtů

12.13 Problematika sestavení, která je obzvláště důležitá pro čtvrtletní národní účty, je:

- (a) doba zachycení;

- (b) bleskové odhady;
- (c) bilancování a zajištění souladu;
- (d) zřetězené objemové míry a
- (e) očištění od sezónních a kalendářních vlivů.

Doba zachycení

12.14 Pravidla týkající se doby zachycení, která platí pro čtvrtletní národní účty, jsou stejná jako v případě ročních národních účtů. Kvůli kratšímu období zachycení však s ohledem na dobu zachycení vznikají zvláštní problémy v souvislosti s měřením. To se týká zejména měř:

- (a) nedokončené produkce;
- (b) činností soustředěných v určitých obdobích roku a
- (c) plateb s nízkou četností.

12.15 U čtvrtletních národních účtů je důležité zachycení činností a toků soustředěných v určitých obdobích roku. Rozsah těchto činností v jednotlivých čtvrtletích, například zemědělské produkce, produkce ve stavebnictví a cestovním ruchu, závisí na vnějších činitelích, jako je počasí a státní svátky. Výplaty mezd, platby daní, výplaty sociálních dávek a dividend mohou podléhat dočasným čtvrtletním vlivům, jako jsou roční prémie vyplacené v jednom měsíci. Chyby při stanovení časového rozvržení a velikosti takových případů vedou k chybám měření čtvrtletního růstu.

Nedokončená produkce

12.16 Nedokončenou produkcí je neúplný výstup, jenž dosud není připraven k dodání. Dochází k ní v případě, že výroba trvá déle než jedno období. Dlouhé výrobní cykly se vyskytují v činnostech jako např. zemědělství, stavebnictví, strojírenství, automobilový průmysl a stavba lodí a ve službách jako vývoj programového vybavení, architektonické služby, výroba filmů nebo velké sportovní události. Tyto dlouhé výrobní procesy jsou často doprovázeny postupnými platbami, které se vyskytují zejména v činnostech jako stavba lodí, výroba letadel, výroba vína a reklamní smlouvy.

Měření takovéto produkce vyžaduje, aby byl jeden proces rozdělen na několik samostatných období. To je obtížnější u čtvrtletních národních účtů než u ročních národních účtů. Pro čtvrtletní a roční měření nedokončené produkce však platí stejné zásady.

Činnosti soustředěné v určitých obdobích roku

12.17 Rozvržení produkce na základě nákladů, které vznikly v průběhu času, je obvyklým způsobem rozvržení produkce do jednotlivých období na základě časového rozlišení (na akruální bázi), ne vždy se však použije plně. Do období, v nichž neprobíhá výrobní proces, by neměla být alokována žádná produkce, a to ani v případě, nabíhají-li náklady. To platí pro náklady na využívání kapitálu, například platby nájemného za používání strojního zařízení. Tato situace může nastat

v zemědělství, kde v určitých obdobích nemusí existovat žádná výroba. Období bez produkce se může objevit i v potravinářském průmyslu, který závisí na produktech pocházejících ze sklizní.

Platby s nízkou četností

- 12.18 U činnosti, k níž dochází v průběhu celého roku, jsou platbami s nízkou četností platby, jež se uskutečňují jednou ročně nebo v málo častých splátkách v průběhu roku. K příkladům takovýchto plateb patří dividendy, úroky, daně, dotace a prémie zaměstnanců, jako jsou prémie na konci roku a příplatky na dovolenou. Všechny takové rozdělovací transakce jsou zachyceny na základě časového rozlišení, tj. v okamžiku vzniku nároku, a ne v okamžiku kdy byl proplacen. Tato záležitost týkající se doby zachycení se objevuje rovněž v ročních národních účtech, mohou-li platby částečně souviset s jiným účetním rokem.
- 12.19 V zájmu řešení takových záležitostí souvisejících s časem se rozlišují dvě kategorie plateb.
- (a) Platby, jež mají čistě povahu ad hoc, mají být zachyceny v období, v němž k těmto platbám skutečně došlo. Dividendy jsou například obvykle stanoveny až po uzavření účetních knih pro daný finanční rok a nemusí souviset se ziskem společnosti v daném roce.
 - (b) Platby, jež mají pevný vztah k určitému období (např. nahromaděné v předchozím období nebo nahromaděné v několika účetních obdobích), mají být rozvrženy do období, v nichž vznikly nároky. K příkladům patří daně z příjmů a produktů, jež mohou být vybrány v následujícím období.
- 12.20 Uplatnění zásady časového rozlišení na čtvrtletní údaje může být v takových případech mimořádně obtížné a jsou nezbytné alternativní metody, například upravená pokladní základna nebo rozvržení akruálních plateb (předpisu) do období tak aby bylo narušení charakteristik časových řad minimální.

Bleskové odhady

- 12.21 Čtvrtletní národní účty poskytují přehled o stavu hospodářství krátce po skončení sledovaného čtvrtletí. Včasná dostupnost těchto informací pomáhá určit a vyložit hospodářské trendy. Z tohoto důvodu sestavují statistické úřady častěji bleskové (*flash*) odhady hlavních makroekonomických souhrnných ukazatelů, včetně růstu HDP a ukazatelů čtvrtletních národních účtů.
- 12.22 Bleskovým odhadem je první odhad hospodářské proměnné za poslední sledované období. Bleskový odhad se obvykle vypočítává z neúplných údajů, avšak pomocí stejného statistického nebo ekonometrického modelu jako pravidelné odhady. Sestavení bleskových odhadů zahrnuje pokud možno co nejvíce údajů. Rozdíly mezi bleskovými odhady a tradičními odhady jsou tyto:
- (a) včasnost: bleskové odhady jsou k dispozici dříve než tradiční odhady.
 - (b) přesnost: existuje kompromis mezi včasností a přesností. Bleskové odhady jsou obvykle náchylnější k revizím než tradiční odhady.

- (c) pokrytí: počet proměnných, jichž se týkají bleskové odhady, je omezenější než u tradičních odhadů.
- (d) informace: bleskové odhady jsou založeny na menším množství informací. Informace pro tradiční odhady nejsou často zcela dostupné.
- (e) metoda odhadu: kvůli nedostatku údajů se bleskové odhady opírají více o ekonometrické metody a předpoklady.

Bilancování a zajištění souladu čtvrtletních národních účtů

- 12.23 Čtvrtletní národní účty jsou ucelený soubor účtů sestavovaných čtvrtletně. Jsou nedílnou součástí soustavy národních účtů a jsou v souladu s ročními účty.
- 12.24 Vnitřního souladu čtvrtletních účtů se dosahuje sladěním odhadů dodávek a užití pro účty na čtvrtletním základě. Soulad s ročními účty je zajištěn buď souladem čtvrtletních účtů s ročními účty, nebo odvozením ročních účtů ze čtvrtletních účtů.

Bilancování

- 12.25 Proces bilancování nebo sladování je nedílnou součástí procesu sestavování národních účtů. Optimálně využívá různé zdroje informací, které jsou oporou různých měr v účtech. Z obecného hlediska je bilancování snaha, aby základní statistické údaje, na nichž jsou založeny různé přístupy k sestavování HDP a ostatních částí účtů, zapadaly do soustavy tabulek dodávek a užití, a tudíž efektivní využití všech dostupných informací.
- 12.26 Zásady a postupy bilančního procesu, které se používají u ročních účtů, platí rovněž pro čtvrtletní účty s dodatečnými postupy, jež zohledňují čtvrtletní periodicitu sestavování. Tyto dodatečné postupy zohledňují tyto znaky čtvrtletních účtů:
- (a) zachování souladu mezi údaji očištěnými o sezónní vlivy a neočištěnými údaji;
 - (b) zajištění souladu mezi cenovými a objemovými mírami;
 - (c) sladění měr pocházejících z různých přístupů k sestavování HDP.

Při bilancování čtvrtletních národních účtů pomůže zjednodušená soustava čtvrtletních tabulek dodávek a užití. Jsou-li pravidelně sestavovány roční tabulky dodávek a užití, mohou být jako součást procesu bilancování a zajištění souladu údaje obsažené ve čtvrtletních tabulkách dodávek a užití výslovně navázány na tyto tabulky.

Soulad mezi čtvrtletními a ročními účty – zajištění souladu

- 12.27 K procesu sladování čtvrtletních účtů s ročními účty lze přistoupit dvěma způsoby:
- (a) sladění čtvrtletních účtů s ročními účty, jež se nazývá rovněž zajišťováním souladu;
 - (b) odvození ročních účtů ze čtvrtletních účtů.

12.28 Diskrepance mezi čtvrtletními a ročními účty jsou způsobeny zejména rozdíly ve zdrojích a dostupnosti informací ze sdílených zdrojů.

12.29 K sladění čtvrtletních a odpovídajících ročních souhrnných ukazatelů lze použít mnoho různých metod.

Ideální metodou je určení příčin rozdílů a odvození nových, sladěných čtvrtletních a ročních souhrnných ukazatelů s využitím všech dostupných informací.

Metody zajišťování souladu zajišťují soulad mezi dvěma soubory souhrnných ukazatelů, a to použitím jednoho souboru jako měřítko a přizpůsobením druhého souboru tak, aby s ním byl v souladu, prostřednictvím celé škály metod sahajících od jednoduchých matematických úprav po složité statistické a ekonometrické postupy. Cílem metod zajišťování souladu je zajištění souladu dvou souborů souhrnných ukazatelů z účetního hlediska, pokud jde o zachování vývoje či jiná náležitě stanovená kritéria.

Zajišťování souladu je nedílnou součástí procesu sestavování účtů a mělo by se provádět v zásadě na nejpodrobnější úrovni sestavování. V praxi to může znamenat zajišťování souladu různých časových řad v jednotlivých fázích v průběhu času, kdy jsou údaje pro některé časové řady, které již byly sladěny, použity k odhadu jiných časových řad, načež následuje druhé nebo třetí kolo sladování.

12.30 Pokud se jako základ pro sladování použijí čtvrtletní souhrnné ukazatele, roční souhrnné ukazatele jsou odvozeny sečtením příslušných čtvrtletních číselných údajů. Takto je zajištěn soulad.

12.31 Velmi často je sladění čtvrtletních a ročních souhrnných ukazatelů výsledkem kombinace přístupů k sladovacím postupům: předběžné roční odhady mohou být například odvozeny pomocí součtů čtvrtletních údajů, a jakmile jsou k dispozici roční údaje a je revidován roční souhrnný ukazatel, použije se roční základ pro sladování k revizi příslušných čtvrtletních údajů.

Zřetězené míry cenových a objemových změn

12.32 U ročních národních účtů je mírou cenových a objemových změn v zásadě roční řetězený index. V zájmu provázanosti se čtvrtletní míry cenových a objemových změn přizpůsobují ročním zřetězeným mírám.

12.33 Soulad mezi cenovými a objemovými mírami v čtvrtletních a ročních účtech vyžaduje, aby roční míry byly odvozeny ze čtvrtletních měr, nebo aby byly čtvrtletní údaje přizpůsobeny ročním údajům pomocí metod zajišťování souladu. To platí dokonce i v případě, je-li splněn základní požadavek, aby byly čtvrtletní a roční míry založeny na stejných metodách sestavování a předkládání, například použitím stejného vzorce pro indexy, stejného základního roku a stejného sledovaného období. Naprostý soulad není možný, jelikož čtvrtletní indexy obvykle nebudou odrážet přesně stejný růst jako příslušné roční indexy, a to kvůli matematické formě indexu.

12.34 Ačkoliv by čtvrtletní zřetězené objemové míry mohly být založeny na čtvrtletní periodicitě řetězení, má se řetězení provádět v zásadě ročně. Čtvrtletní objemové míry jsou řetězeny ročně.

12.35 Časové řady zřetězených objemových měr ve čtvrtletních národních účtech představují čtvrtletní změny objemu získané pomocí ročních průměrů cen v předchozím roce. Pro roční řetězení čtvrtletních objemových indexů lze použít tři přístupy:

- (a) roční překrývání;
- (b) čtvrtletní překrývání;
- (c) meziroční překrývání.

Vytváření časových řad s použitím jedné ze tří metod řetězení ve výsledných zřetězených časových řadách obvykle vede k strukturálnímu narušení, jehož dopad je určen zvoleným přístupem k řetězení a změnou struktury cen v průběhu času.

12.36 Přístup založený na ročním překrývání využívá roční průměrné hodnoty příslušného předchozího roku v cenách tohoto předchozího roku. To vede k ročním souhrnným ukazatelům čtvrtletních objemových měr, jež jsou totožné s nezávisle odvozenými zřetězenými časovými řadami ročních národních účtů. Narušením nejsou mimoto ovlivněny mezičtvrtletní míry změny ve stejném kalendářním roce mezi 1. a 4. čtvrtletím. Časové řady objemových měr jsou však ovlivněny narušením, k němuž dochází mezi čtvrtým čtvrtletím jednoho roku a prvním čtvrtletím následujícího roku, což se objevuje rovněž v příslušné mezičtvrtletní míře změny.

12.37 Přístup založený na čtvrtletním překrývání naopak obvykle vede k nezkresleným mezičtvrtletním mírám změny pro všechna čtvrtletí daného roku, jelikož se články řetězu vztahují k objemům čtvrtého čtvrtletí příslušného předchozího roku oceněným průměrnými cenami tohoto předchozího roku. Na rozdíl od přístupu založeného na ročním překrývání však přístup vycházející ze čtvrtletního překrývání vede k čtvrtletně zřetězeným časovým řadám, které nejsou v souladu s nezávisle odvozenými zřetězenými časovými řadami ročních národních účtů.

12.38 Přístup k řetězení založený na meziročním překrývání vede k nezkresleným meziročním tempům růstu za všechna čtvrtletí, jelikož články řetězu se vztahují k objemům stejného čtvrtletí příslušného předchozího roku oceněným průměrnými cenami tohoto předchozího roku. Tento přístup však vede k výsledkům, jež jsou v každém čtvrtletí ovlivněny strukturálními zkresleními, takže zkreslením je dotčena každá mezičtvrtletní míra změny. Přístup založený na meziročním překrývání tudíž ovlivňuje nejvíce profil časových řad za období kratší než jeden rok.

12.39 Pokud jsou substituční efekty (změny objemu kvůli posunům ve struktuře cen) v daném roce malé, vedou všechny tři přístupy k čtvrtletnímu řetězení objemů k velmi podobným výsledkům.

Na základě praktických hledisek, například souladu čtvrtletního růstu s ročním zřetězeným růstem, jednoduchosti a přehlednosti výpočtu, je doporučovanou metodou metoda ročního překrývání.

Očištění od sezónních a kalendářních vlivů

12.40 Sezónnost je jakýkoli jev, který se pravidelně opakuje ve stejném období každého roku.

Příkladem je prodej zmrzliny v létě. Pravidelně se opakující události jsou v průběhu roku vyrovnávány očištěním od sezónních vlivů, zatímco dopad nepravidelných událostí zůstává nedotčen. Očištění o sezónnost zahrnuje připuštění různé délky měsíců a čtvrtletí. Výsledky

očištěné od sezónních vlivů odrážejí „běžné“ a opakující se události v průběhu celého roku, v němž k nim dochází. Časové řady očištěné od sezónních vlivů ukazují jednoznačněji než neočištěné časové řady například tyto charakteristiky:

- (a) změny trendu a
- (b) body zvratu v hospodářském cyklu.

12.41 Kalendářním vlivem je dopad na časové řady:

- (a) počtu a složení pracovních a obchodních dnů;
- (b) výskytu pevných a pohyblivých svátků;
- (c) přestupných roků a jiných kalendářních jevů, například prodloužených víkendů.

12.42 Existence sezónních a kalendářních vlivů v časových řadách čtvrtletních národních účtů zastírá trend růstu souhrnných ukazatelů ve čtvrtletních národních účtech. Očištění od sezónních a kalendářních vlivů proto pomáhá při vyvozování závěrů ohledně trendů z čtvrtletních národních účtů; očištění od sezónních vlivů mimoto odhaluje dopad významných mimořádných vlivů nebo události s cílem pomoci prostřednictvím statistik čtvrtletních národních účtů pochopit hospodářský vývoj.

12.43 Sezónní výkyvy jsou obvykle důsledkem výkyvů ve spotřebě energie, cestovním ruchem, povětrnostních podmínkách (které ovlivňují venkovní činnosti, jako je stavebnictví), příplatcích ke mzdě a vlivech pevně stanovených svátků, jakož i v institucionálních nebo správních postupech všech druhů. Sezónní výkyvy ve čtvrtletních národních účtech závisí rovněž na zdrojích údajů a použitých metodách sestavování.

12.44 Pro získání spolehlivého odhadu sezónních činitelů může být nutné, aby se časové řady upravily předem. To zamezuje tomu, aby kvalitu sezónních odhadů ovlivňovaly extrémní hodnoty jako nárazové extrémní hodnoty, přechodné změny a změny úrovně, kalendářní vlivy a státní svátky. Extrémní hodnoty by však měly být v údajích očištěných od sezónních vlivů i nadále viditelné, nejsou-li výsledkem chyb, jelikož mohou odrážet zvláštní události, jako jsou stávky, přírodní pohromy atd. Po provedení odhadu sezónních složek by proto měly být extrémní hodnoty do časových řad znovu zavedeny.

Posloupnost sestavování zřetězených objemových ukazatelů očištěných od sezónních vlivů

12.45 Sestavení zřetězených objemových ukazatelů očištěných od sezónních a kalendářních vlivů ve čtvrtletních národních účtech je výsledkem posloupnosti operací, včetně očištění od sezónních a kalendářních vlivů, řetězení, zajišťování souladu a bilancování, použitých na dostupné základní nebo souhrnné informace.

12.46 Posloupnost použití jednotlivých kroků procesu sestavování zřetězených objemových ukazatelů očištěných od sezónních vlivů ve čtvrtletních národních účtech závisí na zvláštnostech výrobního procesu a na úrovni agregace, na niž je použita.

V ideálním případě jsou zřetězené časové řady objemových ukazatelů očištěných od sezónních vlivů získány sezónním očištěním zřetězených časových řad, za nímž následuje zajištění souladu očištěných zřetězených časových řad.

- 12.47 Existují systémy sestavování čtvrtletních národních účtů, v nichž jsou údaje očištěné od sezónních vlivů předkládány na velmi podrobné úrovni, a dokonce na úrovni, na níž není použito řetězení, například při sestavování čtvrtletních národních účtů ze čtvrtletních tabulek dodávek a užití. V tomto případě je pořadí: očištění od sezónních vlivů, po němž následuje bilancování, řetězení a zajištění souladu. Na podrobnější úrovni nemusí být odhady sezónní složky tak spolehlivé jako na vyšší úrovni čtvrtletních národních účtů. Pak je nutno věnovat zvláštní pozornost revizím sezónní složky. Bilancování a řetězení údajů očištěných od sezónních vlivů nesmí mimoto vést k zavádění sezónnosti do časových řad.
- 12.48 Objemové ukazatele ve čtvrtletních národních účtech v průměrných cenách předchozího roku lze řetězit pomocí metody čtvrtletního překrývání, ročního překrývání nebo meziročního překrývání. Z hlediska očištění objemových ukazatelů ve čtvrtletních národních účtech od sezónních vlivů se upřednostňuje čtvrtletní překrývání a roční překrývání. Metoda meziročního překrývání se nedoporučuje, jelikož může vést ke zkreslení u každého jednotlivého mezičtvrtletního pohybu časových řad.
- 12.49 Zřetězené čtvrtletní objemové ukazatele očištěné od sezónních vlivů jsou přizpůsobeny podle příslušných řetězených ročních údajů, které nebyly očištěny od sezónních vlivů, a to pomocí metod zajištění souladu nebo přizpůsobení, jež minimalizují dopad na mezičtvrtletní změny časových řad. Zajištění souladu se vyžaduje z čistě praktických důvodů, například kvůli souladu ročních průměrných temp růstu. Zajišťování souladu nemá vést k zavádění sezónní složky do časových řad. Čtvrtletní národní účty očištěné pouze od sezónních vlivů by se měly poměřovat s nezávisle odvozenými zřetězenými ročními časovými řadami v neočištěné formě. Výjimky z požadovaného souladu v průběhu času jsou přijatelné, jestliže se sezónnost rychle mění.
- 12.50 Kalendářní vliv lze rozdělit na sezónní a nesezónní složku. První složka odpovídá průměrné kalendářní situaci, která se každý rok ve stejné sezóně opakuje; druhá složka odpovídá odchylce kalendářních proměnných, jako jsou počty obchodních nebo pracovních dnů, pohyblivé svátky a dny přestupných roků, od konkrétního měsíčního nebo čtvrtletního průměru.
- 12.51 Očištění od kalendářních vlivů odstraňuje z časových řad ty nesezónní kalendářní složky, pro něž existují statistické důkazy a hospodářské vysvětlení. Kalendářní vlivy, o něž jsou časové řady očištěny, by měly být identifikovatelné a dostatečně stálé v čase, nebo by mělo být možné náležitě modelovat jejich měnící se dopad v čase.

Kapitola 13 REGIONÁLNÍ ÚČTY

Úvod

13.01 Tato kapitola obecně popisuje regionální účty a objasňuje účely a hlavní koncepční zásady a problémy při sestavování, které jsou typické pro regionální účty.

13.02 *Definice:* Regionální účty jsou regionální specifikace odpovídajících účtů za národní hospodářství. Regionální účty poskytují regionální členění pro hlavní souhrnné ukazatele, jako je hrubá přidaná hodnota podle odvětví a důchody domácností.

13.03 Pro regionální účty se použijí pojmy národních účtů, pokud není v této kapitole uvedeno jinak.

Úhrny národních účtů zakrývají rozdíly v hospodářských podmínkách a výkonech jednotlivých regionů. Obyvatelstvo a hospodářské činnosti jsou obecně rozděleny mezi jednotlivými regiony nerovnoměrně. Městské regiony se obecně specializují na služby, zatímco zemědělství, těžba a průmyslová výroba se spíše vyskytují v mimoměstských regionech. Závažné otázky, jako jsou globalizace a inovace, stárnutí obyvatelstva, daně, chudoba, nezaměstnanost a životní prostředí, mají často regionální hospodářský rozměr. Regionální účty jsou proto důležitým doplňkem národních účtů.

13.04 Regionální účty jsou tvořeny stejnou sadou účtů jako národní účty, a to tak, že zviditelňují regionální hospodářské struktury, vývoj a rozdíly. Koncepční problémy a problémy týkající se měření způsobují, že se pro regiony používá sada účtů, které mají omezenější rozsah a míru podrobnosti než národní účty.

Tabulky týkající se regionálních výrobních činností v členění podle odvětví ukazují:

- (a) rozsah a dynamiku výroby a zaměstnanosti podle regionů;
- (b) příspěvek regionů k národním souhrnným ukazatelům;
- (c) specializaci každého regionu;
- (d) význam jednotlivých regionů pro každé odvětví.

Regionální účty důchodů domácností ukazují prvotní a disponibilní důchody domácností v členění podle regionů, jakož i zdroje a rozdělení důchodů mezi jednotlivými regiony.

13.05 V několika členských státech mají regiony na různých úrovních značnou nezávislost v rozhodování. Regionální účty za takové regiony jsou proto důležité pro celostátní a regionální politiku.

13.06 Regionální účty také plní důležité zvláštní správní účely, např.:

- (a) přidělování výnosů určité celostátní daně regionálním vládním institucím;
- (b) přidělování finančních prostředků v rámci evropské politiky soudržnosti.

13.07 Regionální účty lze pružně používat na různých úrovních agregace. Netýká se to jen zeměpisných regionů. Zeměpisné regiony lze také seskupit podle hospodářské struktury, umístění

a hospodářských vztahů s jinými (sousedními) regiony. To je zvláště užitečné pro analyzování vnitrostátních a evropských hospodářských struktur a vývoje.

- 13.08 Regionální účty se sestavují na základě přímo shromážděných regionálních údajů a na základě celostátních údajů s regionálním členěním založeným na předpokladech. Čím jsou přímo shromážděné údaje úplnější, tím menší je úloha předpokladů. Neexistence dostatečně úplných, včasných a spolehlivých regionálních informací vyžaduje používat při sestavování regionálních účtů předpoklady. To znamená, že některé rozdíly mezi regiony nejsou nutně v regionálních účtech podchyceny.

Regionální území

- 13.09 Regionální hospodářství země je součástí národního hospodářství dané země. Národní hospodářství je vymezeno prostřednictvím institucionálních jednotek a sektorů. Skládá se ze všech institucionálních jednotek, jejichž převažující ekonomický zájem se soustřeďuje na ekonomickém území země (viz odstavec 2.04). Ekonomické území se neshoduje zcela přesně se zeměpisným územím dané země (viz odstavec 2.05). Ekonomické území země se dělí na regionální území a extraregionální území.
- 13.10 Regionální území je tvořeno tou částí ekonomického území země, která je přímo přiřazena k regionu, včetně případných svobodných pásem, skladů pod celním dohledem a továren pod celní uzávěrou.
- 13.11 Extraregionální území je tvořeno částmi ekonomického území země, které nelze přiřadit k jednomu regionu. Patří sem:
- (a) národní vzdušný prostor, teritoriální vody a kontinentální šelf, který se nachází v mezinárodních vodách, na něž daná země uplatňuje výhradní práva;
 - (b) teritoriální exklávy (tj. zeměpisná území, která se nacházejí v zahraničí a jsou využívána agenturami vládních institucí dané země podle mezinárodních smluv nebo dohod mezi státy – velvyslanectvími, konzuláty, vojenskými základnami, vědeckými základnami atd.);
 - (c) ložiska ropy, zemního plynu apod. v mezinárodních vodách mimo kontinentální šelf dané země obhospodařovaná rezidentskými jednotkami.
- 13.12 Klasifikace územních statistických jednotek (NUTS)¹ poskytuje prosté, jednotné členění ekonomického území Evropské unie. Pro vnitrostátní účely lze regionální účty také sestavit na podrobnější regionální úrovni.

¹ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1059/2003 ze dne 26. května 2003 o zavedení společné klasifikace územních statistických jednotek (NUTS) (Úř. věst. L 154, 21.6.2003, s. 1).

Jednotky a regionální účty

- 13.13 V rámci národního hospodářství se rozlišují dva typy jednotek. Za prvé záznamy za institucionální jednotku odrážejí toky, které ovlivňují důchodové, kapitálové a finanční transakce, jiné toky a účetní rozvahy. Za druhé záznamy za místní činnostní jednotku ukazují toky, k nimž dochází při výrobním procesu a při užití výrobků a služeb.

Institucionální jednotky

- 13.14 U regionálních účtů lze v závislosti na regionální úrovni rozlišit dva typy institucionálních jednotek:
- Jednoregionální jednotky, jejichž převládající ekonomický zájem se soustřeďuje v jednom regionu. Příklady jednoregionálních jednotek jsou domácnosti, korporace, jejichž všechny místní činnostní jednotky jsou umístěny ve stejném regionu, většina místních a regionálních vládních institucí, část institucí sociálního zabezpečení a NISD.
- Víceregionální jednotky, jejichž převládající ekonomický zájem se soustřeďuje ve více než jednom regionu. Mezi příklady jednotek působících v rámci více regionů patří korporace a NISD. Dalšími příklady jsou institucionální jednotky, jejichž činnost pokrývá celou zemi, jako jsou ústřední vládní instituce a malý počet korporací, které uplatňují monopolní nebo kvazimonopolní postavení.
- 13.15 Všechny transakce jednoregionálních institucionálních jednotek jsou účetně zařazeny do regionu, v němž se soustřeďuje jejich převládající ekonomický zájem. U domácností se převládající ekonomický zájem soustřeďuje v regionu, kde jejich členové žijí, a nikoli v regionu, kde pracují. Převládající ekonomický zájem jednoregionálních jednotek se soustřeďuje v regionu, kde mají sídlo.
- 13.16 Některé transakce víceregionálních jednotek nelze rozvrhnout mezi regiony. To je případ většiny rozdělovacích a finančních transakcí. V důsledku toho se vyrovnávací položky víceregionálních jednotek, jako jsou úspory a čisté půjčky, na regionální úrovni nezaznamenávají.

Místní činnostní jednotky a regionální výrobní činnosti v členění podle odvětví

- 13.17 Podniky se mohou zabývat výrobními činnostmi na více než jednom místě a pro regionální účty je nezbytné rozvrhnout činnosti mezi jednotlivá místa. Pokud jsou podniky rozdělené podle místa, dílčí části se nazývají místní jednotky.
- 13.18 K popisu výrobních činností daného hospodářství v členění podle odvětví lze institucionální jednotky klasifikovat na základě ekonomických činností. Výsledkem jsou nestejnorodá odvětví, jelikož mnohé podniky mají podstatné vedlejší činnosti, které se liší od jejich hlavní činnosti. Také to vede k tomu, že u některých odvětví představuje hlavní produkt daného odvětví jen malou část celkové produkce. Za účelem získání skupin výrobců, jejichž činnosti jsou stejnorodější z hlediska produkce, struktury nákladů a technologie výroby, se podniky rozdělí na menší a stejnorodější jednotky. Ty se nazývají činnostní jednotky.

- 13.19 Místní činnostní jednotka je ta část činnostní jednotky, která se vztahuje k místní jednotce. Zabývá-li se činnostní jednotka výrobními činnostmi v několika regionech, informace o ní se rozčlení, aby se daly sestavit regionální účty. K tomuto rozčlenění jsou nezbytné informace o náhradách zaměstnancům nebo – pokud tyto údaje nejsou k dispozici – informace o zaměstnanosti a tvorbě hrubého fixního kapitálu. U podniků, které se nacházejí v jednom místě a u nichž hlavní činnost představuje většinu přidané hodnoty, je místní činnostní jednotka totožná s podnikem.
- 13.20 Odvětví je v regionálním pohledu tvořeno skupinou místních činnostních jednotek, které se zabývají stejným nebo podobným druhem činnosti.
- 13.21 Při vymezení místní činnostní jednotky existují tři rozdílné případy:
- (a) Výrobní činnost s významným vkladem práce na stálém místě. Významným vkladem práce je v této souvislosti nejméně roční ekvivalent jednoho pracovníka na poloviční úvazek.
 - (b) Výrobní činnost bez významného vkladu práce na stálém místě se obecně nemá považovat za zvláštní místní činnostní jednotku a výroba by se měla přisoudit místní jednotce, která zodpovídá za řízení této výroby. Existují však výjimky z tohoto pravidla, například větrné elektrárny, těžba ropy a zemního plynu, internetové portály a plně automatické čerpací stanice pohonných hmot. Tyto výrobní činnosti mohou probíhat v jednom regionu a přitom být plně řízeny v jiném regionu. Výstup těchto činností se nezaznamenává v regionu, kde jsou tyto činnosti řízeny, jelikož výroba probíhá v jiném regionu. Tvorba hrubého fixního kapitálu by se měla zaznamenávat v tomtéž regionu jako související produkce a přidaná hodnota.
 - (c) Pro výrobní činnost bez stálého místa se používá pojetí sídla (viz odstavec 2.04) uplatňované na národní úrovni. Například velké stavební projekty prováděné dodavateli z jiných regionů se zaznamenávají jako samostatné místní činnostní jednotky. Mezi příklady velkých stavebních projektů patří mosty, přehrady a elektrárny, jejichž dokončení trvá rok nebo déle a které jsou řízeny prostřednictvím místní pobočky na daném staveništi. U stavebních projektů trvajících méně než jeden rok se k rozvržení výroby podle regionů používá sídlo mateřské stavební společnosti.
- 13.22 Zaznamenávají se výrobní transakce mezi místními činnostními jednotkami, které patří do stejné institucionální jednotky a jsou umístěny v různých regionech. Mezi místními činnostními jednotkami se však nezaznamenávají žádné dodávky pomocné produkce, pokud nejsou pozorovatelné (viz odstavec 1.31). To znamená, že mezi místními činnostními jednotkami se zaznamenávají pouze dodávky hlavní nebo vedlejší produkce, pokud se to provádí v národních účtech.
- 13.23 Pokud podnik, který provádí pouze pomocné činnosti, je statisticky sledovatelný, tzn., že jsou snadno dostupné samostatné účty za výrobu, kterou provádí, nebo pokud se nachází v zeměpisně odlišném místě než podnik, kterému poskytuje své služby, zaznamená se jako samostatná jednotka a účetně je zařazen do odvětvové klasifikace, která odpovídá jeho hlavní činnosti, a to jak v národních, tak v regionálních účtech. Pokud nejsou k dispozici vhodné základní údaje, produkce pomocné činnosti se odhadne sečtením nákladů.

Metody regionalizace

- 13.24 Regionální účty jsou založeny na transakcích jednotek, které jsou rezidenty na území regionu. Obecně se regionální účty sestavují za použití:
- metod zdola nahoru;
 - metod shora dolů; nebo
 - kombinace metod zdola nahoru a shora dolů.
- 13.25 Metoda odhadu regionálního souhrnného ukazatele zdola nahoru (neboli vzestupně) spočívá ve shromáždění údajů přímo o rezidentských jednotkách a v sestavení regionálních odhadů pomocí agregace.
- Pokud nejsou k dispozici údaje o místních činnostních jednotkách, je přijatelný pseudovzestupný přístup. Údaje o místních činnostních jednotkách lze odhadnout z údajů podniku, činnostní jednotky nebo místní jednotky za použití modelů rozdělování. Tyto odhady se agregují, aby vznikly regionální součty, stejně jako při použití vzestupného přístupu.
- Ve druhé fázi postupu sestavování účtů se vzestupné odhady uvedou do souladu s úhrny z národních účtů.
- 13.26 Jsou-li informace dostupné pouze na úrovni jednotek, které obsahují více místních činnostních jednotek zapojených do různých činností v různých regionech, používají se k sestavování regionálních členění podle odvětví takové ukazatele, jako jsou náhrady zaměstnancům a zaměstnanost podle regionů.
- 13.27 Metoda shora dolů (*top-down*) rozděluje úhrn za celé národní hospodářství mezi jednotlivé regiony bez snahy odlišit rezidentské jednotky podle regionů. Údaj za celé národní hospodářství se rozdělí za pomoci ukazatele, jehož rozložení mezi regiony odpovídá rozložení proměnné, kterou je třeba odhadnout.
- Pojem rezidentské jednotky podle regionů je potřebný k dosažení správného regionálního pokrytí ukazatele použitého k určení regionálního rozvržení požadované proměnné.
- 13.28 Metody zdola nahoru (*bottom-up*) se zřídka používají ve své čisté podobě. Přijatelné jsou rovněž smíšené metody (*mixed methods*). Například se může stát, že regionální odhady určité proměnné nebo souhrnného ukazatele proměnných jsou možné pomocí metody zdola nahoru pouze na makroregionální úrovni. Pro odhady na podrobnější regionální úrovni se pak použije metoda shora dolů.
- 13.29 Přímá měření regionálních hodnot jsou vhodnější než nepřímá měření. Pokud jsou na úrovni místních činnostních jednotek k dispozici úplná a spolehlivá mikrodata, regionální hodnoty, které koncepčně odpovídají hodnotám za celé národní hospodářství, se odhadnou pomocí metody zdola nahoru. K dosažení souladu s úhrny národních účtů se pak tyto odhady regionálních účtů uvedou do souladu se souhrnnými ukazateli národních účtů.

- 13.30 Nepřímé měření na základě souhrnných ukazatelů na národní úrovni a ukazatele, který souvisí s měřenou proměnnou, je vystaveno chybám měření. Například celostátní údaje o hrubé přidané hodnotě v členění podle odvětví lze rozvrhnout mezi regiony za použití regionální statistiky zaměstnanosti na základě předpokladu, že u každého odvětví je hrubá přidaná hodnota na jednoho zaměstnance stejná pro všechny regiony. Sestavení účtů na podrobné úrovni členění podle jednotlivých odvětví zlepšuje sestupné výpočty.
- 13.31 Souhrnné ukazatele výroby se účetně zařazují do toho regionu, ve kterém je jednotka provádějící příslušné transakce rezidentem. Podstatným kritériem pro rozvržení těchto souhrnných ukazatelů do jednotlivých regionů je sídlo místní činnosti jednotky. Koncept sídla se upřednostňuje před územním přístupem, při němž jsou výrobní činnosti rozvrženy na základě umístění těchto činností.
- 13.32 U určitých odvětví, jako jsou stavebnictví, výroba a rozvod energie, komunikační sítě, doprava a finanční zprostředkování, a u některých transakcí v účtech domácností, např. u důchodů z vlastnictví, existují specifické problémy rozvržení do jednotlivých regionů. Za účelem mezinárodní srovnatelnosti regionálních účtů se používají stejné metody nebo metody poskytující podobné výsledky.
- 13.33 Tvorba hrubého fixního kapitálu se rozvrhuje do regionů podle vlastnictví. Fixní aktiva vlastněná víceregionální jednotkou se rozvrhují do místních činnostních jednotek, kde se používají. Fixní aktiva používaná v rámci operativního leasingu se zaznamenávají v regionu vlastníka aktiv a aktiva používaná v rámci finančního leasingu se zaznamenávají v regionu uživatele.

Souhrnné ukazatele výrobních činností

Hrubá přidaná hodnota a hrubý domácí produkt v členění podle regionů

- 13.34 K odhadu regionálního hrubého domácího produktu lze použít tři základní přístupy: výrobní přístup, důchodový přístup a výdajový přístup.
- 13.35 Výrobní přístup měří regionální hrubý domácí produkt v tržních cenách jako součet hrubé přidané hodnoty v základních cenách a daní z produktů bez dotací na produkty. Hrubá přidaná hodnota v základních cenách se měří jako rozdíl mezi produkcí v základních cenách a mezispotřebou v kupních cenách.
- 13.36 Důchodový přístup určuje regionální hrubý domácí produkt v tržních cenách prostřednictvím změření a agregace různých užití v regionální části účtu tvorby důchodů za národní hospodářství: náhrad zaměstnancům, hrubého provozního přebytku a daní z výroby minus dotace na výrobu. Informace v členění podle odvětví ohledně náhrad zaměstnancům a zaměstnanosti jsou často k dispozici na regionální úrovni. Tyto informace slouží při odhadu hrubé přidané hodnoty podle odvětví, a to buď přímo, nebo prostřednictvím výrobního přístupu. Důchodový přístup ke stanovení regionálního hrubého domácího produktu se překrývá s výrobním přístupem.
- 13.37 Informace o hrubém provozním přebytku obecně nejsou k dispozici v členění podle odvětví a podle regionů. Informace o hrubém provozním přebytku tržních výrobců lze odvodit z podnikového

účetnictví. Členění podle institucionálních sektorů a regionů často není k dispozici. To brání použití důchodového přístupu k odhadu regionálního hrubého domácího produktu.

- 13.38 Daně z výroby (bez dotací) se skládají z daní z produktů (bez dotací) a dalších daní z výroby (bez dotací). Rozvržení daní z produktů (bez dotací) je předmětem odstavce 13.43. U ostatních daní z výroby (bez dotací) mohou být k dispozici informace v členění podle odvětví, např. v podnikových šetřeních nebo na základě úsudku podle určitého druhu daně nebo dotace u dotyčného odvětví. To pak může být ukazatelem pro rozvržení hrubé přidané hodnoty podle regionů.
- 13.39 K měření regionálního hrubého domácího produktu se výdajový přístup nepoužívá z důvodu nedostatku informací. Mezi příklady nedostatku údajů patří přímé informace o meziregionálním prodeji a nákupu a rozčlenění vývozu a dovozu mezi regiony.

Rozvržení FISIM do uživatelských odvětví

- 13.40 S finančními zprostředkovatelskými službami nepřímo měřenými (FISIM) se v regionálních účtech zachází stejným způsobem jako v národních účtech. Rozvržení mezispotřeby FISIM podle uživatelských odvětví do jednotlivých regionů však představuje problém, protože odhady stavů půjček a vkladů nejsou obvykle k dispozici v regionálním členění. V takovém případě se rozvržení FISIM do uživatelských odvětví provádí druhou nejlepší metodou: jako ukazatel pro rozdělení se použije regionální hrubá produkce nebo hrubá přidaná hodnota podle odvětví.

Zaměstnanost

- 13.41 Ukazatele regionální výroby jsou v souladu s odhady zaměstnanosti v regionu, pokud údaje o zaměstnanosti zahrnují jak rezidenty, tak i nerezidenty, kteří pracují v jednotkách regionálních výrobců. Regionální zaměstnanost se vymezuje v souladu se zásadami určujícími zaměstnanost a bydliště/sídlo pro národní hospodářství (viz odstavec 11.17).

Náhrady zaměstnancům

- 13.42 U výrobců se náhrady zaměstnancům rozvrhují do místních činnostních jednotek, kde jsou lidé zaměstnáni. Pokud nejsou tyto údaje k dispozici, náhrady zaměstnancům se rozvrhují pomocí druhé nejlepší metody, která je založena na počtu odpracovaných hodin. Pokud nejsou k dispozici ani náhrady zaměstnancům, ani počty odpracovaných hodin, používá se počet osob zaměstnaných u místních činnostních jednotek. Náhrady zaměstnancům v účtech domácností se rozvrhují do regionů podle místa bydliště.

Přechod z regionální hrubé přidané hodnoty na regionální HDP

- 13.43 Za účelem výpočtu HDP v tržních cenách za regiony se do regionů rozvrhnou daně z produktů a dotace na produkty. Podle konvence se tyto nadregionální daně a dotace rozvrhují na základě poměrné velikosti hrubé přidané hodnoty všech odvětví v regionu v základních cenách. Případ od

případu lze pro území se zvláštními daňovými systémy použít alternativní metody rozvržení, což vede k výrazně odlišným sazbám daní z produktů a dotací na produkty v rámci země.

- 13.44 Údaje na obyvatele lze vypočítat u HDP všech regionů. Tyto údaje se nevypočítávají pro extraregionální ukazatele.
- 13.45 Regionální hrubý domácí produkt na obyvatele může být významně ovlivněn počty dojíždějících pracovníků mezi regiony. Čistý kladný tok pracovníků dojíždějících do regionů zvyšuje výrobu nad úroveň, které by mohlo dosáhnout rezidentské aktivní obyvatelstvo. HDP na obyvatele se jeví jako poměrně vysoký v regionech s čistým kladným tokem dojíždějících pracovníků a jako poměrně nízký v regionech s čistým záporným tokem dojíždějících pracovníků.

Tempa růstu objemu regionální hrubé přidané hodnoty

- 13.46 Při měření cenových a objemových změn se zásady uplatňované pro národní hospodářství jako celek použijí i na regiony. Vyskytují se však problémy s regionálními údaji, v jejichž důsledku je uplatňování těchto zásad na regiony obtížné. Mezi příklady takových obtíží patří tyto situace:
- (a) informace o regionálních změnách cen často nejsou k dispozici;
 - (b) pokud je regionální přidaná hodnota v běžných cenách odhadnuta přímo, a nikoli odečtením mezispotřeby od produkce, není dvojitá deflace regionální přidané hodnoty možná;
 - (c) při neexistenci regionálních tabulek dodávek a užití nelze cenové a objemové změny měřit a v takovém rámci posuzovat.
- 13.47 Běžně používaný přístup tedy spočívá v deflování regionální přidané hodnoty podle odvětví na základě celostátních cenových změn podle odvětví. To se provádí na co nejpodrobnější úrovni, na které je hrubá přidaná hodnota v běžných cenách k dispozici. Jsou tak zohledněny rozdíly mezi celostátními a regionálními změnami cen v důsledku rozdílů v hospodářské struktuře podle odvětví. Toto řešení je však stále citlivé na velké rozdíly mezi celostátními a regionálními změnami cen. Mezi příklady takových rozdílů patří:
- (a) rozdíly ve struktuře nákladů a složení produkce v rámci jednoho odvětví mezi výrobci v různých regionech. V rámci jednoho odvětví mohou být velké rozdíly v cenových změnách mezi různými regiony;
 - ((b) regionální rozdíly ve změnách cen hlavních vstupů, např. změny v ceně práce, půdy a pronájmu kancelářských prostor. Existence celostátních mzdových dohod bez regionální diferenciacce znamená, že regionální rozdíly ve změnách mzdových sazeb jsou malé.
- 13.48 K deflaci regionální přidané hodnoty slouží:
- (a) regionální deflátoři, pokud jsou k dispozici a jsou dostatečně kvalitní, využívající změny cen výstupů namísto vstupů. V některých případech lze regionální deflátoři získat nepřímo, zkombinováním informací o změnách hodnoty a změnách objemu. Při použití regionálních cen (případně v kombinaci s celostátními deflátoři podle odvětví) se regionální tempa růstu vypočítají tak, aby byla v souladu s celostátními tempy růstu;

- (b) dvojitá deflace, je-li to možné. To je vhodné zejména v případě, že se změna cen mezispotřeby odchýlí od změny cen produkce a že objem mezispotřeby je značný.

Regionální účty důchodů domácností

13.49 Výsledkem rozdělování a přerozdělování důchodů jsou vyrovnávací položky, jmenovitě prvotní důchody a disponibilní důchody. V regionálních účtech se tyto ukazatele důchodů omezují pouze na domácnosti.

13.50 Regionální účty domácností jsou regionální specifikací odpovídajících účtů za národní hospodářství. Z příčin souvisejících s měřením jsou tyto účty omezeny na:

- (a) účet rozdělení prvotních důchodů;
- (b) účet druhotného rozdělení důchodu.

Tyto účty zachycují prvotní důchody a disponibilní důchody domácností, které jsou rezidenty v regionu (viz tabulka 13.1).

	Oblast		Oprava v souvislosti s regionálními toky bez jakékoli protipoložky v národních účtech	Národní hospodářství celkem
	a	b		
Rozdělení prvotních důchodů				
Zdroje	B.2/B.3	Čistý provozní přebytek / smíšený důchod		
	D.1	Náhrady zaměstnancům		
	D.4	Důchod z vlastnictví (příjmová položka)	Minus důchod z vlastnictví v rámci regionu související s B2/B3	
Užití	D.4	Důchod z vlastnictví (výdajová položka)	Minus důchod z vlastnictví v rámci regionu související s B2/B3	
	B.5	Prvotní důchody (vyrovnávací položka)		
Účet druhotného rozdělení důchodů domácností				
Zdroje	B.5	Prvotní důchody		
		Sociální dávky jiné než naturální sociální transfery		
	D.7	Ostatní běžné transfery (příjmová položka)		
Užití	D.5	Běžné daně z důchodů, jmění a jiné		
	D.61	Sociální příspěvky		
	D.7	Ostatní běžné transfery (výdajová položka)		
	B.6	Disponibilní důchod (vyrovnávací položka)		
Doplňkové informace				
Počet obyvatel				
Prvotní důchod na 1 obyvatele				
Disponibilní důchod na 1 obyvatele				

- 13.51 Regionální účty domácností jsou založeny na domácnostech, které jsou rezidenty na území regionu. Součet počtu osob, které jsou členy rezidentských domácností, se rovná úhrnnému počtu rezidentských obyvatel v regionu.
- 13.52 Pravidla pro stanovení sídla domácností na národní úrovni se použijí také na regionální účty domácností. Výjimečně, když se region přechodného pobytu nachází ve stejné zemi jako region bydliště, se studenti a dlouhodobí pacienti považují za rezidenty v regionu přechodného pobytu, pokud tam pobývají déle než jeden rok.
- 13.53 Účty domácností lze rozšířit o účty užití důchodů. To vyžaduje regionální rozlišení statistik národních účtů týkajících se výdajů na konečnou spotřebu domácností a úpravu o změnu čistého podílu domácností na rezervách penzijních fondů. Regionální úspory domácností jsou vyrovnávací položkou.
- 13.54 Regionální rozlišení výdajů na konečnou spotřebu domácností vyžaduje spolehlivé regionální informace například z rozšířeného šetření rodinných účtů. Takové regionální členění však často chybí a v národních účtech se výdaje na konečnou spotřebu domácností často odhadují za použití jiných informací. Regionální rozčlenění je za těchto okolností obtížnější.
- 13.55 Vládní instituce mohou hrát důležitou úlohu v poskytování vzdělání, zdravotní péče a sociálních služeb domácnostem, a to prostřednictvím naturálních sociálních transferů. Úloha těchto naturálních sociálních transferů se podstatně liší mezi jednotlivými zeměmi a v průběhu času může vykazovat značné výkyvy. Regionální rozlišení těchto naturálních sociálních transferů znamená, že lze zjistit i regionální skutečnou konečnou spotřebu domácností a upravený disponibilní důchod domácností. Vzhledem k důležité úloze naturálních sociálních transferů v některých členských státech může srovnání skutečné konečné spotřeby a skutečných disponibilních důchodů domácností v jednotlivých členských státech poskytnout jiný obrázek nežli srovnání na základě výdajů na konečnou spotřebu a disponibilních důchodů domácností.

Kapitola 14 FINANČNÍ ZPROSTŘEDKOVATELSKÉ SLUŽBY NEPŘÍMO MĚŘENÉ (FISIM)

Pojetí FISIM a dopad jejich rozvržení mezi uživatele na hlavní souhrnné agregáty

- 14.01 Jeden z tradičních způsobů, jímž jsou poskytovány finanční služby, je finanční zprostředkování. Je to proces, v jehož rámci finanční instituce jako například banka přijímá vklady od jednotek, které chtějí dostávat úroky z finančních prostředků, a půjčuje je jednotkám, jejichž vlastní prostředky nestačí k uspokojení jejich potřeb. Banka tak vytváří mechanismus umožňující první jednotce půjčit druhé jednotce. Jednotka, která finanční prostředky zapůjčuje, přijímá úrokovou sazbu nižší, než jakou platí vypůjčovatel. „Referenční úroková sazba“ („*reference rate*“) je sazba, za kterou by půjčovatel i vypůjčovatel rádi danou transakci uzavřeli. Rozdíl mezi referenční sazbou a sazbou skutečně vyplácenou vkladatelům a účtovanou vypůjčovatelům představuje poplatek za službu (FISIM). Celkové FISIM jsou součtem dvou implicitních poplatků placených vypůjčovatelem a půjčovatelem.
- 14.02 Jen zřídka se však stává, že by se výše finančních prostředků zapůjčených finanční institucí přesně shodovala s výší prostředků, které jsou u banky uloženy. Určitý objem prostředků již může být uložen na vkladech, ale dosud nebyl zapůjčen; některé půjčky mohou být financovány z vlastního kapitálu banky, a nikoli z vypůjčených prostředků. Vkladatel finančních prostředků však obdrží stejné množství úroků a zprostředkovatelských služeb bez ohledu na to, zda jsou nebo nejsou jeho prostředky zapůjčeny, a vypůjčovatel zaplatí stejnou úrokovou sazbu a obdrží stejné zprostředkovatelské služby bez ohledu na to, zda jsou mu peníze poskytnuty ze zprostředkovaných finančních prostředků nebo z vlastních prostředků banky. Z tohoto důvodu se FISIM odhaduje za všechny půjčky a vklady nabízené finanční institucí bez ohledu na zdroj finančních prostředků. Částky zaznamenávaných úroků se vypočítávají jako součin referenční sazby a úrovně dotčené půjčky nebo vkladu. Rozdíly mezi těmito částkami a částkami skutečně obdrženými nebo zaplacenými finanční institucí se zaznamenávají jako nepřímé poplatky za služby zaplacené vypůjčovatelem nebo vkladatelem finanční institucí. Částky zaznamenané v systému národních a regionálních účtů jako úrok se označují jako „úrok ESA“ a celkové částky skutečně obdržené nebo vyplacené finanční institucí se označují jako „bankovní úrok“. Celkový implicitní poplatek za služby je součtem bankovního úroku z půjček, od něhož se odečte úrok ESA z týchž půjček, a úroku ESA z vkladů, od něhož se odečte bankovní úrok z týchž vkladů.
- 14.03 FISIM se vztahují pouze na půjčky poskytnuté finančními institucemi a vklady uložené u finančních institucí. Dotčené finanční instituce ani jejich klienti nemusí být rezidenty. Dochází také k dovozu a vývozu FISIM. Finanční instituce nutně nemusí nabízet přijímání vkladů nebo poskytování půjček. Příkladem finančních institucí, které poskytují půjčky, avšak nepřijímají vklady, jsou finanční dceřiné společnosti maloobchodních subjektů. Půjčovatel peněz, který má dostatečně podrobné účetnictví, aby byl považován za korporaci nebo kvazikorporaci, může obdržet FISIM.

14.04 Při zvažování dopadu rozvržení FISIM na HDP a národní důchod v porovnání se situací, kdy by FISIM nebyly rozvrženy, je nutno posoudit pět různých případů:

- (a) půjčky poskytují a vklady přijímají rezidentští finanční zprostředkovatelé pro mezispotřebu tržních výrobců (včetně domácností jakožto vlastníků podniků s ručením neomezeným a bytů):

Produkce FISIM ze strany finančních zprostředkovatelů je vyvážena mezispotřebou tržních výrobců. Proto nedochází k žádnému dopadu na HDP a národní důchod;

- (b) půjčky poskytují a vklady přijímají rezidentští finanční zprostředkovatelé pro mezispotřebu netržních výrobců a pro konečnou spotřebu domácností:

Když FISIM spotřebovávají netržní výrobci jako mezispotřebu, zvýší se produkce těchto výrobců o stejnou částku, jelikož mezispotřeba je součástí jejich celkových nákladů a souvztažný tok představuje zvýšení výdajů na konečnou spotřebu. Proto HDP a národní důchod vzrostou o výši rozvržených FISIM.

Také když FISIM spotřebovávají domácnosti jakožto koneční spotřebitelé, HDP a národní důchod vzrostou o výši rozvržených FISIM;

- (c) půjčky poskytují a vklady přijímají rezidentští finanční zprostředkovatelé vůči nerezidentským subjektům, které nejsou finančními zprostředkovateli (vývoz FISIM):

Zaznamená se vývoz FISIM zvyšující HDP. Avšak při přechodu od HDP na národní důchod je tento nárůst vyvážen poklesem rozdílu mezi úroky obdrženými od nerezidentů a úroky jim vyplacenými (jelikož FISIM se odečítají od úroků obdržených z půjček a přičítají k úrokům vyplacným z vkladů). Vývoz FISIM tudíž nemá žádný dopad na národní důchod;

- (d) půjčky poskytují a vklady přijímají nerezidentští finanční zprostředkovatelé pro mezispotřebu tržních výrobců včetně domácností jakožto vlastníků společností s ručením neomezeným a bytů (dovoz FISIM):

HDP klesne o výši této kategorie dovozu FISIM, jelikož jeho protipoložkou je mezispotřeba. Avšak při přenosu z HDP do národního důchodu je tento pokles vyvážen nárůstem rozdílu mezi úroky obdrženými od nerezidentů a úroky jim vyplacenými (jelikož FISIM se přičítají k úrokům obdrženým z vkladů a odečítají od úroků zaplacených z půjček). Tato kategorie dovozu tudíž nemá žádný dopad na národní důchod;

- (e) půjčky poskytují a vklady přijímají nerezidentští finanční zprostředkovatelé pro mezispotřebu netržních výrobců a pro konečnou spotřebu domácností (dovoz FISIM):

Dovoz FISIM netržními výrobci odpovídá mezispotřebě. Produkce těchto výrobců se zvýší o stejnou částku, jelikož mezispotřeba je součástí jejich celkových nákladů a souvztažný tok představuje zvýšení výdajů na konečnou spotřebu. Při měření HDP z hlediska produkce odpovídá nárůstu mezispotřeby zvýšení produkce, přičemž přidaná hodnota zůstává beze změny. Při měření HDP z hlediska výdajů je zvýšení výdajů na konečnou spotřebu vyváženo zvýšením dovozu služeb. Avšak při přenosu z HDP do národního důchodu dochází ke

ESA 2010 – Kapitola 14 – Finanční zprostředkovatelské služby nepřímo měřené (FISIM) zvýšení rozdílu mezi úroky obdrženy od nerezidentů a úroky jim vyplacenými (jelikož FISIM se přičítají k úrokům obdržným z vkladů a odečítají od úroků zaplacených z půjček). Proto národní důchod vzroste o výši této kategorie dovozu FISIM.

Také když dochází k dovozu FISIM ze strany domácností jakožto konečných spotřebitelů, nemá to žádný dopad na HDP, zatímco národní důchod vzroste, jelikož se zvýšil rozdíl mezi úroky obdržnými od nerezidentů a úroky jim vyplacenými.

Podle konvence se FISIM nevypočítává u mezibankovních půjček a vkladů mezi rezidentskými finančními zprostředkovateli ani mezi rezidentskými a nerezidentskými finančními zprostředkovateli. Mezibankovní půjčky a vklady však slouží k výpočtu referenčních sazeb.

14.05 Na základě pěti případů uvedených v odstavci 14.04 lze dopad rozvržení FISIM na HDP a národní důchod shrnout takto:

- (a) HDP vzroste o výši FISIM vyprodukovaných rezidentskými finančními zprostředkovateli a rozvržených do sektorů S.13 (Vládní instituce), S.14 (u domácností jakožto spotřebitelů), S.15 (NISD) a S.2 (Nerezidenti).
- (b) HDP se sníží o výši dovezených FISIM rozvržených do sektorů S.11 (Nefinanční podniky), S.12 (Finanční instituce) s výjimkou S.121 (Centrální banka), S.122 (Instituce přijímající vklady kromě centrální banky) a S.125 (Ostatní finanční zprostředkovatelé, kromě pojišťoven a penzijních fondů), a do sektoru S.14 (u domácností jakožto vlastníků bytů a společností s ručením neomezeným).
- (c) Národní důchod vzroste o výši FISIM (vyprodukovaných rezidentskými finančními zprostředkovateli nebo dovezených) rozvržených do sektorů S.13 (Vládní instituce), S.14 (u domácností jakožto spotřebitelů) a S.15 (NISD).

Výpočet produkce FISIM v sektorech S.122 a S.125

14.06 FISIM produkují tyto finanční zprostředkovatelé: centrální banka (S.121); instituce přijímající vklady kromě centrální banky (S.122) a ostatní finanční zprostředkovatelé kromě pojišťovacích společností a penzijních fondů (S.125).

Výpočty FISIM se zaměřují na subsektory S.122 a S.125; podle konvence se FISIM nevypočítává pro centrální banku (viz část VI).

Požadované statistické údaje

14.07 Pro každý ze subsektorů S.122 a S.125 jsou nezbytné údaje v podobě tabulky průměrných stavů půjček a vkladů v členění podle uživatelských sektorů za období čtyř čtvrtletí a odpovídajících naběhlých úroků. Úrok se vypočítá po přeřazení dotací úrokové sazby tak, aby byly zaúčtovány u skutečných příjemců.

Referenční sazby

14.08 V rozvaze finančních zprostředkovatelů zařazených v subsektorech S.122 a S.-125 je nutno půjčky a vklady u rezidentských jednotek rozčlenit, aby se odlišily tyto kategorie půjček a vkladů:

mezibankovní půjčky a vklady (tzn. v rámci institucionálních jednotek poskytujících FISIM, které patří do subsektorů S.122 a S.125),

půjčky a vklady u uživatelských institucionálních sektorů (S.11 – jiné subsektory S.12 – S.13 – S.14 – S.15) (kromě půjček a vkladů u centrálních bank).

Kromě toho se půjčky a vklady u nerezidentů (S.2) rozčlení na půjčky a vklady u nerezidentských finančních zprostředkovatelů a půjčky a vklady u ostatních nerezidentů.

Interní referenční sazba

14.09 Za účelem získání údaje o produkci FISIM rezidentskými finančními zprostředkovateli v členění podle institucionálních rezidentských uživatelských sektorů se interní referenční sazba vypočítá jako poměr úroků přijatých z půjček v rámci subsektorů S.122 a S.125 a mezi nimi k účetním stavům půjček v rámci subsektorů S.122 a S.125 a mezi nimi takto:

$$\frac{\text{úroky obdržené z půjček v rámci subsektorů S.122 a S.125 a mezi nimi}}{\text{stav půjček v rámci subsektorů S.122 a S.125 a mezi nimi}}$$

Teoreticky je interní referenční sazba při použití údajů o vkladech namísto údajů o půjčkách stejná. Z důvodu nesrovnalostí v údajích bude odhad na základě údajů o vkladech odlišný od odhadu na základě údajů o půjčkách.

Jsou-li spolehlivější údaje o vkladech, měla by se interní referenční sazba vypočítat u mezibankovních vkladů jako poměr:

$$\frac{\text{úroky vyplacené z vkladů v rámci subsektorů S.122 a S.125 a mezi nimi}}{\text{stav vkladů v rámci subsektorů S.122 a S.125 a mezi nimi}}$$

Pokud jsou údaje o půjčkách a vkladech stejně spolehlivé, měla by se interní referenční sazba u mezibankovních půjček a vkladů vypočítat jako poměr mezi úroky obdrženými z přijatých půjček plus úroky zaplacené z vkladů držených mezi finančními zprostředkovateli a stavem půjček plus stavem vkladů držených finančními zprostředkovateli jménem jiných finančních zprostředkovatelů.

V případech, kdy rezidentští finanční zprostředkovatelé pro své rezidentské zákazníky poskytují půjčky a přijímají vklady v cizích měnách, je nutno vypočítat několik „interních“ referenčních sazeb v členění podle jednotlivých měn nebo skupin měn, pokud by to významně zlepšilo kvalitu odhadů. To by vyžadovalo rozdělit podle jednotlivých měn nebo skupin měn jak výpočet „interních“ referenčních sazeb, tak výpočet půjček a vkladů od rezidentských finančních zprostředkovatelů vůči každému rezidentskému uživatelskému sektoru.

Externí referenční sazby

14.10 K určení dovozu a vývozu FISIM se jako referenční sazba používá průměrná mezibankovní sazba vážená úrovněmi stavů položek „půjčky mezi rezidentskými finančními zprostředkovateli na straně jedné a nerezidentskými finančními zprostředkovateli na straně druhé“ a „vklady mezi rezidentskými finančními zprostředkovateli na straně jedné a nerezidentskými finančními zprostředkovateli na straně druhé“, které jsou uvedeny v rozvaze finančních zprostředkovatelů. Externí referenční sazba se tedy vypočítá jako poměr úroků z půjček plus úroků z vkladů mezi rezidentskými finančními zprostředkovateli a nerezidentskými finančními zprostředkovateli ke stavu půjček plus stavu vkladů mezi rezidentskými finančními zprostředkovateli a nerezidentskými finančními zprostředkovateli.

Je nutno vypočítat několik externích referenčních sazeb pro jednotlivé měny nebo skupiny měn, pokud by se tím významně zlepšila kvalita odhadů a pokud jsou k dispozici údaje pro každou měnu nebo skupinu měn u každé z těchto kategorií:

- (a) půjčky a vklady od nerezidentských finančních zprostředkovatelů vůči každému uživatelskému sektoru;
- (b) půjčky a vklady od rezidentských finančních zprostředkovatelů vůči nerezidentským uživatelům.

Podrobné členění FISIM podle institucionálních sektorů

14.11 Podle konvence není nutno vypočítávat mezibankovní FISIM mezi rezidentskými finančními zprostředkovateli navzájem ani mezi rezidentskými finančními zprostředkovateli a nerezidentskými finančními zprostředkovateli. FISIM se vypočítávají pouze vůči nebankovním uživatelským institucionálním sektorům.

Pro každý institucionální sektor, který nezahrnuje finanční zprostředkovatele, je nezbytné mít údaje podle následující tabulky půjček a vkladů zprostředkovaných rezidentskými finančními zprostředkovateli (FIZ):

Stavy	Úroky obdržené rezidentskými finančními zprostředkovateli	Stavy	Úroky zaplacené rezidentskými finančními zprostředkovateli
Půjčky poskytnuté rezidentskými finančními zprostředkovateli (S.122 a S.125)		Vklady u rezidentských finančních zprostředkovatelů (S.122 a S.125)	

Celkové FISIM v členění podle institucionálních sektorů se zjistí jako součet FISIM souvisejících s půjčkami poskytnutými danému institucionálnímu sektoru a FISIM souvisejících se vklady tohoto institucionálního sektoru.

ESA 2010 – Kapitola 14 – Finanční zprostředkovatelské služby nepřímo měřené (FISIM)

FISIM související s půjčkami poskytnutými institucionálnímu sektoru se odhadují jako úroky naběhlé z půjček minus (stavy půjček vynásobené interní referenční sazbou).

FISIM související se vklady institucionálního sektoru se odhadují jako (stavy vkladů vynásobené interní referenční sazbou) minus úroky naběhlé z vkladů.

Část produkce je vyvezena; z rozvahy finančních zprostředkovatelů vyplývá:

Stavy	Výnosové úroky naběhlé rezidentským finančním zprostředkovatelům	Stavy	Nákladové úroky naběhlé rezidentským finančním zprostředkovatelům
Půjčky nerezidentským nebankovním subjektům		Vklady u nerezidentských nebankovních subjektů	

Vývoz FISIM se odhaduje za použití externí mezibankovní referenční sazby u půjček poskytnutých nerezidentům (vyjma finančních zprostředkovatelů) jako naběhlé úroky minus (stav půjček vynásobený externí referenční sazbou).

Vývoz FISIM souvisejících se vklady nerezidentů (vyjma finančních zprostředkovatelů) se odhaduje jako (stavy vkladů vynásobené externí referenční sazbou) minus naběhlé úroky.

Při použití několika referenčních sazeb pro různé měny nebo skupiny měn se půjčky a vklady rozčlení jak podle institucionálních uživatelských sektorů, tak podle měn (nebo skupin měn), ve kterých jsou denominovány.

Přidělení FISIM domácnostem v rozdělení na mezispotřebu a konečnou spotřebu

14.12 FISIM připadající na domácnosti se člení do těchto kategorií:

- mezispotřeba domácností jakožto vlastníků bytů;
- mezispotřeba domácností jakožto vlastníků podniků s ručením neomezeným a
- konečná spotřeba domácností.

Metoda odhadu vyžaduje rozčlenění půjček domácnostem (účetních stavů a úroků) na tyto odpovídající kategorie:

- půjčky na bydlení;
- půjčky domácnostem jakožto vlastníků podniků s ručením neomezeným a
- ostatní půjčky domácnostem.

Půjčky domácnostem jakožto vlastníků podniků s ručením neomezeným a půjčky na bydlení se v různých členěních zápůjček ve finančních a měnových statistikách obvykle uvádějí zvlášť. Ostatní půjčky poskytnuté domácnostem se vypočítají jako zbytková položka odečtením dvou výše uvedených kategorií půjček od celkové částky. FISIM související s půjčkami domácnostem je třeba rozčlenit do tří kategorií na základě informací o účetních stavech a úrocích u každé z těchto tří

ESA 2010 – Kapitola 14 – Finanční zprostředkovatelské služby nepřímo měřené (FISIM) skupin. Půjčky na bydlení nejsou totožné s hypotekárními půjčkami, jelikož hypotekární půjčky mohou mít i jiné účely.

Vklady domácností se člení na:

- 1) vklady domácností jakožto vlastníků podniků s ručením neomezeným; a
- 2) vklady domácností jakožto spotřebitelů.

V případě neexistence statistických údajů o vkladech domácností jakožto vlastníků podniků s ručením neomezeným se stavy vkladů vypočítají jednou z těchto dvou metod:

Metoda č. 1

Stavy vkladů se zjistí na základě předpokladu, že poměr stavu vkladů k přidané hodnotě zjištěný u nejmenších podniků platí i pro podniky s ručením neomezeným.

Metoda č. 2

Stavy vkladů se zjistí na základě předpokladu, že poměr stavu vkladů k obratu zjištěný u nejmenších podniků platí i pro podniky s ručením neomezeným.

FISIM související s vklady domácností je třeba rozčlenit na FISIM související s vklady domácností jakožto vlastníků podniků s ručením neomezeným a FISIM související s vklady domácností jakožto spotřebitelů, a to na základě průměrných účetních stavů těchto dvou kategorií, pro které lze v případě nedostatku dalších informací použít stejnou úrokovou sazbu.

Nebo pokud chybějí podrobnější informace o půjčkách a vkladech domácností, FISIM poskytované domácnostem se rozvrhnou do mezispotřeby a do konečné spotřeby na základě předpokladu, že všechny půjčky připadají na domácnosti jakožto výrobce nebo vlastníky bytů a všechny vklady připadají na domácnosti jakožto spotřebitele.

Výpočet dovozu FISIM

14.13 Nerezidentští finanční zprostředkovatelé poskytují půjčky rezidentům a přijímají vklady od rezidentů. Pro každý institucionální sektor jsou zapotřebí údaje podle následující tabulky.

Stavy	Úroky naběhlé do výnosů nerezidentských finančních zprostředkovatelů a nákladů rezidentských uživatelů	Stavy	Úroky naběhlé do nákladů nerezidentských finančních zprostředkovatelů a výnosů rezidentských uživatelů
Půjčky poskytnuté nerezidentskými finančními zprostředkovateli		Vklady u nerezidentských finančními zprostředkovateli	

Dovoz FISIM se pro každý institucionální sektor vypočítá takto:

Dovoz FISIM souvisejících s půjčkami se odhadne jako úroky obdržené nerezidentskými finančními zprostředkovateli minus (stavy půjček vynásobené externí referenční sazbou).

Dovoz FISIM souvisejících se vklady se odhadne jako (stavy vkladů vynásobené externí referenční sazbou) minus úroky zaplacené nerezidentskými finančními zprostředkovateli.

Doporučuje se použít několik externích referenčních sazeb podle jednotlivých měn nebo skupin měn (viz odstavec 14.10).

FISIM v objemovém vyjádření

14.14 Odhad objemu FISIM se vypočítá na základě stavů půjček a vkladů přepočítaných na ceny základního období za použití všeobecného cenového indexu (implicitní cenový deflátor domácí konečné poptávky).

Cena FISIM má dvě složky: první z nich je rozdíl mezi bankovní úrokovou sazbou a referenční sazbou (nebo naopak v případě vkladů), což představuje obchodní rozpětí získané finančním zprostředkovatelem; druhou je cenový index použitý k přepočtu stavů půjček a vkladů na ceny základního období.

FISIM v objemovém vyjádření se vypočítají takto:

$$\text{FISIM z půjček poskytnutých institucionálnímu sektoru v objemovém vyjádření} = \frac{\text{FISIM z půjček poskytnutých institucionálnímu sektoru}}{\text{cenový index}} \times \frac{\text{obchodní rozpětí základního období}}{\text{skutečné obchodní rozpětí}}$$

$$\text{FISIM z vkladů institucionálního sektoru v objemovém vyjádření} = \frac{\text{FISIM z vkladů institucionálního sektoru}}{\text{cenový index}} \times \frac{\text{obchodní rozpětí základního období}}{\text{skutečné obchodní rozpětí}}$$

Obchodní rozpětí základního období u půjček se rovná skutečné úrokové sazbě z půjček minus referenční sazba.

Obchodní rozpětí základního období u vkladů se rovná referenční sazbě minus skutečná úroková sazba z vkladů.

V nominálním vyjádření se skutečné obchodní rozpětí rovná poměru FISIM k účetním stavům, takže nahrazením skutečného obchodního rozpětí tímto výrazem ve dvou výše uvedených vzorcích vznikne toto:

$$\text{FISIM z půjček poskytnutých institucionálnímu sektoru v objemovém vyjádření} = \frac{\text{stavy půjček poskytnutých institucionálnímu sektoru}}{\text{cenový index}} \times \text{obchodní rozpětí základního období}$$

$$\text{FISIM z vkladů institucionálního sektoru v objemovém vyjádření} = \frac{\text{stavy vkladů institucionálního sektoru}}{\text{cenový index}} \times \text{obchodní rozpětí základního období}$$

Výpočet FISIM v členění podle jednotlivých odvětví

14.15 Rozvržení FISIM mezi uživatelská odvětví je založeno na stavech půjček a vkladů v každém odvětví, a pokud tyto informace nejsou spolehlivé, musí být založeno na produkci každého odvětví.

Produkce centrální banky

14.16 Produkce centrální banky se má podle konvence měřit jako součet nákladů, tzn. její mezipotřeby, náhrad zaměstnancům, spotřeby fixního kapitálu a ostatních daní z výroby minus dotace na výrobu. FISIM není nutno vypočítávat pro centrální banku.

Provize a poplatky za přímo měřené služby fakturované centrální bankou rezidentským i nerezidentským jednotkám je nutno rozvrhnout k těmto jednotkám.

Pouze část z celkové produkce centrální banky (součet nákladů minus provize a poplatky), která se neprodává, musí být podle konvence zaúčtována do mezipotřeby ostatních finančních zprostředkovatelů – subsektorů S.122 (Instituce přijímající vklady kromě centrální banky) a S.125 (Ostatní finanční zprostředkovatelé, kromě pojišťoven a penzijních fondů) – v poměru k příslušné přidané hodnotě každého z těchto subsektorů.

Za účelem vyrovnání účtů subsektorů S.122 a S.125 je nutno výši jejich příslušné mezipotřeby služeb poskytovaných centrální bankou vyvážit běžným transferem (zatříděným do D.759 „Ostatní různé běžné transfery“) obdrženým od centrální banky ve stejné výši.

Kapitola 15 SMLOUVY, PRONÁJMY A LICENCE

Úvod

- 15.01 Smlouvy jsou dohody o podmínkách, za nichž jsou výrobky, služby nebo aktiva poskytnuty zákazníkovi. Smlouvy představující přímý prodej výrobků, služeb nebo aktiv stanoví hodnotu a dobu zachycení transakce, přičemž v případě výrobků se jedná o změnu vlastnictví. Časový odstup mezi okamžikem platby a okamžikem zachycení se odráží v položkách zaznamenaných na finančním účtu jako ostatní pohledávky či závazky.
- 15.02 Pronájmy, licence a povolení jsou smlouvy, které stanoví klasifikaci plateb a ekonomické vlastnictví aktiv; některé smlouvy představují samostatný druh nefinančního aktiva.
- 15.03 Tato kapitola je věnována zachycení různých skupin komplexních smluv a jejich souvisejících toků a stavů. Je členěna na sedm oddílů:
- (a) rozlišení mezi operativním leasingem, leasingem, jehož předmětem je průzkum nebo využívání přírodních zdrojů, a finančním leasingem;
 - (b) povolení k využívání přírodního zdroje;
 - (c) povolení k výkonu specifických činností;
 - (d) partnerství veřejného a soukromého sektoru;
 - (e) koncesní smlouvy o poskytování služeb;
 - (f) obchodovatelný operativní leasing;
 - (g) výhradní právo na budoucí výrobky a služby.

Rozlišení mezi operativním leasingem, pronájmem zdrojů a finančním leasingem

- 15.04 Rozlišují se tři druhy pronájmu nefinančních aktiv (viz tabulka 15.1):
- (a) operativní leasing;
 - (b) pronájem zdrojů;
 - (c) finanční leasing.

Všechny tyto druhy pronájmu se týkají používání nefinančního aktiva:

V případě operativního leasingu a pronájmu zdrojů, nedochází ke změně ekonomického vlastnictví a právní vlastník je i nadále ekonomickým vlastníkem. Pronájem zdrojů se používá u přírodních zdrojů, například půdy a rádiového spektra. Operativní leasing se používá u všech ostatních nefinančních aktiv.

V případě finančního leasingu dochází ke změně ekonomického vlastnictví aktiva a právní vlastník daného aktiva není považován za ekonomického vlastníka. Finanční leasing lze použít u všech nefinančních aktiv, za určitých okolností i u přírodních zdrojů.

- 15.05 Každý objekt, jako je výrobek, služba, přírodní zdroj, finanční aktivum či závazek, má svého právního vlastníka i ekonomického vlastníka. V mnoha případech je ekonomický a právní vlastník tatáž osoba. Pokud tomu tak není, převádí právní vlastník odpovědnost za rizika spojená s používáním dané věci při ekonomické činnosti na ekonomického vlastníka spolu s příslušným užítkem. Výměnou za to přijímá právní vlastník od ekonomického vlastníka platby za jiný soubor rizik a užítku.

Tabulka 15.1 - Zachycení tří různých druhů leasingu

Druh pronájmu	Metoda zachycení pro uživatele
Operativní leasing (nikoli přírodních zdrojů)	Uživatel není ekonomickým vlastníkem nefinančního aktiva. Nájemné se zachycuje jako platby za službu, mezispotřeba nebo výdaje na konečnou spotřebu vládních institucí, domácností nebo NISD.
Pronájem zdrojů (pouze přírodních zdrojů)	Uživatel není ekonomickým vlastníkem přírodního zdroje. Platby jsou rentou (důchodem z vlastnictví).
Finanční leasing	Uživatel je ekonomickým vlastníkem nefinančního aktiva financovaného prostřednictvím půjčky od pronajímatele. Platby jsou převážně splátkami jistiny a platbami úroků z půjčky. Část plateb úroků může být zachycena jako FISIM, je-li půjčovatel finančním zprostředkovatelem. Taková platba se klasifikuje jako mezispotřeba nebo výdaj na konečnou spotřebu vládních institucí, domácností a NISD.

Tabulka 15.2 - Zachycení tří různých druhů leasingu podle druhu transakce

Druh transakce	Druh použití a druh příslušného aktiva
Mezispotřeba	Operativní leasing vyrobených aktiv, například strojů a práv duševního vlastnictví Služby FISIM u finančního leasingu
Spotřeba fixního kapitálu	Pouze u vyrobených aktiv a pouze u ekonomického vlastníka
Výdaje na konečnou spotřebu	Operativní leasing předmětů dlouhodobé spotřeby Nákup předmětů dlouhodobé spotřeby (včetně jeho financování prostřednictvím finančního leasingu nebo nákupu na splátky) Služby FISIM u finančního leasingu pro konečné spotřebitele
Nákup nefinančních aktiv	
Tvorba fixního kapitálu	Nákup vyrobených aktiv (včetně jeho financování prostřednictvím finančního leasingu)
Pořízení přírodních zdrojů	Nákup přírodních zdrojů, včetně práva k využívání do jejich zániku
Pořízení ostatních nevyráběných aktiv	Nákup práva k využívání přírodního zdroje po delší období, například kvóty na lov ryb
Platby důchodu z vlastnictví	

Druh transakce	Druh použití a druh příslušného aktiva
Renta	Pronájem zdrojů, tj. platba za využívání přírodního zdroje
Úroky	Finanční leasing, tj. nákup nefinančního aktiva financovaného zároveň půjčkou
Finanční transakce: půjčka	Finanční leasing, tj. nákup nefinančního aktiva financovaného zároveň půjčkou

15.06 *Definice:* Ekonomickým vlastníkem objektu, jako je výrobek, služba, přírodní zdroj, finanční aktivum či závazek, je institucionální jednotka oprávněná nárokovat si užitek spojený s používáním daného objektu při určité ekonomické činnosti na základě přijetí přidružených rizik.

15.07 *Definice:* Právním vlastníkem objektu, jako je výrobek, služba, přírodní zdroj, finanční aktivum či závazek, je institucionální jednotka, která má trvalý právní nárok na užitek spojený s objektem.

Operativní leasing

15.08 *Definice:* Operativní leasing je pronájem, při němž je právní vlastník zároveň ekonomických vlastníkem a přijímá provozní rizika a získává ekonomický užitek z aktiva tím, že si účtuje poplatky za jeho používání v rámci výrobní činnosti.

15.09 Jedním z charakteristických rysů operativního leasingu je odpovědnost právního vlastníka za zajišťování oprav a údržby daného aktiva.

15.10 Při operativním leasingu zůstává dané aktivum v rozvaze pronajímatele.

15.11 Platby za vyrobená aktiva se v rámci operativního leasingu považují za nájemné a zaznamenávají se jako platby za službu (viz tabulka 15.2). Charakter operativního leasingu lze nejlépe popsat ve vztahu k zařízení, neboť operativní leasing se často uplatňuje v souvislosti s vozidly, jeřáby, vrtacími zařízeními atd. Předmětem operativního leasingu však může být jakýkoliv druh nefinančního aktiva. Služba poskytovaná pronajímatelem přesahuje rámec pouhého poskytnutí aktiva. Zahrnuje další prvky, jako například uživatelský komfort a zabezpečení. V případě zařízení pronajímatel nebo vlastník obvykle udržuje v dobrém funkčním stavu určitou zásobu zařízení, která mohou být podle potřeby pronajata okamžitě nebo v krátké lhůtě. Pronajímatel musí být obvykle odborníkem, pokud jde o provoz daného zařízení. To je důležité v případě složitých zařízení, jako jsou počítače, kdy nájemce nemusí mít potřebné odborné znalosti nebo vybavení pro řádnou péči a údržbu. Pronajímatel se může také zavázat, že dané zařízení nahradí v případě závažné nebo déletrvající poruchy. V případě budovy je pronajímatel odpovědný za její konstrukční integritu a za zajištění náhrady v případě škody způsobené například přírodní katastrofou, a obvykle odpovídá za zajištění náležitých fungování výtahů a systémů pro vytápění a ventilaci.

15.12 Operativní leasing původně vznikl pro účely uspokojování potřeb uživatelů, kteří pouze dočasně a v pravidelných intervalech potřebovali určité druhy zařízení. Operativní leasing se často sjednává na krátkou dobu, ačkoli nájemce může po uplynutí daného období leasing obnovit, a tentýž uživatel může stejné zařízení použít vícekrát. Avšak s vývojem stále složitějších typů strojních zařízení,

zejména v oblasti elektroniky, jsou servis a podpora poskytované pronajímatelem důležitými faktory, které mohou ovlivnit uživatele, aby zvolil možnost nájmu namísto nákupu. Jinými faktory, které mohou přimět uživatele, aby dal přednost dlouhodobému nájmu před nákupem, je skutečnost, že nájem má odlišný dopad na podobu rozvahy podniku, jeho peněžní toky či daňovou povinnost.

Finanční leasing

- 15.13 Definice: Finanční leasing je pronájem, při němž je pronajímatel právním vlastníkem aktiva, ale jeho ekonomickým vlastníkem je nájemce, neboť nese provozní rizika a získává ekonomický užitek z používání daného aktiva ve výrobní činnosti. Výměnou za to přijímá pronajímatel od nájemce jiný soubor rizik a užítku, a to v podobě splátek spojených s půjčkou. Často se stává, že pronajímatel, ač právní vlastníkem aktiva, dané aktivum fyzicky vůbec nepřevzme, ale souhlasí s jeho dodáním přímo nájemci. Jedním z charakteristických rysů finančního leasingu je odpovědnost ekonomického vlastníka zajišťovat nezbytné opravy a údržbu příslušného aktiva.
- 15.14 V rámci finančního leasingu se právní vlastníkem ukazuje jako subjekt poskytující půjčku nájemci, kterou nájemce použije pro získání příslušného aktiva. Toto aktivum se poté vykazuje v rozvaze nájemce, a nikoli pronajímatele. Příslušná půjčka se vykazuje jako aktivum pronajímatele a závazek nájemce. Platby v rámci finančního leasingu jsou zaúčtovány nikoli jako nájemné, ale jako platby úroků a splátky jistiny imputované půjčce. Je-li pronajímatelem finanční zprostředkovatel, je část platby vykazována také jako poplatek za službu (FISIM).
- 15.15 Velmi často může být povaha aktiva, které je předmětem finančního leasingu, zcela odlišná od aktiv, která používá pronajímatel při své výrobní činnosti, například komerční dopravní letadlo může právně vlastnit banka, ale pronajímá je letecké společnosti. Z ekonomického hlediska není smysluplné vykazovat letadlo nebo jeho spotřebu fixního kapitálu v účetnictví banky, ani je vypustit z účetnictví letecké společnosti. Nástroj finančního leasingu zamezuje této nežádoucí formě vykazování vlastnictví letadla a snižování jeho hodnoty a umožňuje vykazování čistého jmění obou zúčastněných stran ve správné výši po celou dobu leasingu.
- 15.16 Doba finančního leasingu obvykle pokrývá celou dobu ekonomické životnosti aktiva. V takovém případě hodnota imputované půjčky odpovídá současné hodnotě plateb prováděných v rámci leasingové smlouvy. Tato hodnota zahrnuje náklady související s aktivem a obvykle i poplatek účtovaný pronajímatelem, který nabíhá po dobu leasingu. Pravidelné platby pronajímateli mohou být zaznamenávány v členění na čtyři různé složky: platby úroků, splátky jistiny imputované půjčce, poplatek pronajímateli a – je-li pronajímatel finančním zprostředkovatelem – platby za poskytnuté služby FISIM. Pokud podmínky smlouvy nestanoví, jak jsou tyto první tři složky identifikovány, musí splátky jistiny odpovídat snižování hodnoty aktiva (spotřebě fixního kapitálu), nákladový úrok musí odpovídat výnosu z kapitálu na aktivum a poplatek za služby rozdílu mezi celkovou splatnou částkou a těmito dvěma složkami.
- 15.17 O finanční leasing se může jednat i tehdy, je-li doba leasingu kratší než ekonomická životnost aktiva. V tomto případě hodnota imputované půjčky opět zahrnuje náklady související s aktivem a poplatek účtovaný pronajímatelem plus hodnotu poplatků za služby placených v souladu

s podmínkami leasingu. Pravidelné platby pronajímateli se zaznamenávají jako platby úroků a splátky jistiny imputované půjčky, poplatek pronajímateli a – je-li pronajímatel finančním zprostředkovatelem – platby za poskytnuté služby FISIM. Zahrnutý mohou být též přijaté zálohy na zpětný odkup aktiva na konci doby leasingu. Po skončení leasingu může být aktivum v závislosti na podmínkách smlouvy převedeno do rozvahy nájemce. Hodnota zůstatku nesplacené půjčky se bude rovnat předpokládané tržní hodnotě aktiva na konci doby leasingu stanovené na počátku leasingu. V tomto okamžiku by mohlo být aktivum vráceno pronajímateli, nájemce by mohl uplatnit opci na odkup aktiva nebo by mohla být uzavřena nová leasingová smlouva.

V případě finančního leasingu musí nájemce nést všechna rizika a užítky spojené s užíváním aktiva. Všechny zisky a ztráty z držby týkající se předpokládané hodnoty aktiva na konci doby leasingu proto nese nájemce. V tomto případě, pokud nájemce právně získá aktivum na konci doby leasingu, se peněžní platby zaznamenávají jako splátky půjčky, neboť aktivum je již uvedeno v rozvaze nájemce.

Pokud se aktivum vrátí pronajímateli, transakce představující koupi aktiva se zaznamená v běžné tržní hodnotě aktiva. Výnosy se použijí k úhradě nesplacené částky půjčky a případný rozdíl mezi těmito dvěma částkami se zaznamená jako kapitálový transfer. Platby po dobu leasingu často zahrnují přijaté zálohy na pořízení aktiva, takže transakce proběhne bez peněžní úhrady, neboť půjčka je v této době splacena v plné výši.

Při projednávání další doby leasingu je třeba podrobit novou smlouvu analýze z hlediska toho, zda půjde o pokračování finančního leasingu, nebo o operativní leasing.

- 15.18 Přestože je finanční leasing zpravidla sjednáván na dobu několika let, doba trvání leasingu neurčuje, zda má být leasing považován za operativní, nebo finanční. V některých případech může být aktivum pronajato jen krátkodobě, například pouze na jeden rok, přitom však smlouva obsahuje podmínku, že nájemce přebírá veškerou odpovědnost za aktivum, včetně veškeré údržby a úhrady případné mimořádné škody. Ačkoli je doba leasingu krátká a pronajímatel nemusí být finanční institucí, zaznamená se takový leasing jako finanční, a nikoli operativní, pokud nájemce přejímá většinu rizik i užítku spojených s užíváním aktiva ve výrobě. V praxi je však obtížné nedržet se účetních postupů uplatňovaných v podnikovém účetnictví, které se řídí mezinárodními účetními standardy, podle nichž se jako finanční leasing posuzuje pouze leasing, jehož doba pokrývá větší část ekonomické životnosti aktiva.
- 15.19 Jakákoli korporace specializující se na finanční leasing, i když se označuje jako realitní společnost nebo společnost zabývající se leasingem letadel, se klasifikuje jako finanční zprostředkovatel nabízející půjčky jednotkám, které si u něj pořizují aktiva na leasing. Pokud pronajímatel není finančním zprostředkovatelem, rozdělí se platby související s imputovanou půjčkou pouze na splátky jistiny a úroky; pokud je pronajímatel finanční institucí, zahrne se ještě složka představující poplatek za služby (FISIM).
- 15.20 Jednou z forem finančního leasingu je nákup na splátky.
- Definice:* O nákup na splátky se jedná v případě, kdy se předmět dlouhodobé spotřeby prodává kupujícímu na základě dohodnutých budoucích splátek. Předmět okamžitě přechází do držení

kupujícího, právně však zůstává majetkem pronajímatele jako záruka do doby, než nájemce provede všechny dohodnuté splátky.

- 15.21 Nákup na splátky se obvykle omezuje na předměty dlouhodobé spotřeby a většina kupujících je zaříděna v sektoru domácností. Smlouvy o nákupu na splátky zpravidla uzavírají samostatné institucionální jednotky, které úzce spolupracují s prodejci předmětů dlouhodobé spotřeby.
- 15.22 V případě nákupu na splátky se předmět dlouhodobé spotřeby zaznamená, jako by byl pořízen kupujícím v den, kdy jej přebírá do držení, v ocenění na úrovni tržní ceny, kterou by zaplatil při obdobné transakci. Kupující získá imputovanou půjčku ve stejné hodnotě. Platby kupujícího poskytovateli půjčky se zaznamenávají v členění na splátky jistiny a na platby úroku, při použití stejné metody jako u finančního leasingu. Výrobní činnost vykonávaná poskytovateli půjčky při uzavírání smluv o nákupu na splátky je finančním zprostředkováním. Protože obvykle nevyúčtovávají poplatky za své služby přímo, ocení se jejich produkce ve výši poplatku za služby (FISIM), vypočítaného jako výnosový důchod z vlastnictví minus nákladový úrok. Stejně jako v případě běžného finančního leasingu může být obtížné zjistit částku placeného úroku, a musí se proto odhadovat.

Pronájem zdrojů

- 15.23 *Definice:* Pronájem zdrojů (*resource leases*) je pronájem, kdy vlastník přírodního zdroje (natural resource) poskytne tento zdroj nájemci za platbu, která se zaznamená jako renta.
- 15.24 U pronájmu zdrojů, zůstává aktivum v podobě přírodního zdroje v rozvaze pronajímatele, ačkoli je využíváno nájemcem. Jakékoli snížení hodnoty přírodního zdroje se zaznamenává jako ekonomický zánik nevyráběných aktiv (v kategorii K.21 „Vyčerpání přírodních zdrojů“). Nezaznamenává se jako transakce podobná spotřebě fixního kapitálu, neboť zde není fixní kapitál, který by mohl být spotřebováván. Částky splatné v rámci leasingu, jehož předmětem je průzkum nebo využívání přírodních zdrojů, a pouze tyto částky, se zaznamenávají jako renta.
- 15.25 Klasickým příkladem aktiva pořízeného na tento druh leasingu je půda. Avšak podobně se tímto způsobem zaznamenává i využívání dalších přírodních zdrojů, například dřeva, ryb, vody, nerostných surovin a rádiového spektra.

Povolení k využívání přírodního zdroje

- 15.26 Povolení k využívání přírodního zdroje mohou vydávat vládní instituce, ale i soukromí vlastníci, například zemědělci a podniky.
- 15.27 Je-li povolení k využívání přírodního zdroje vydáno, existují tři možnosti, jak jej zaznamenat (viz tabulka 15.3):
- (a) vlastník může na konci doby leasingu povolení k dalšímu využívání daného aktiva prodloužit nebo odejmout;

- (b) vlastník může umožnit, aby bylo aktivum v podobě přírodního zdroje využíváno po prodlouženou dobu tak, že uživatel v podstatě kontroluje využívání daného zdroje po tuto dobu, a to s minimálními zásahy či bez zásahu vlastníka;
- (c) vlastník povolí využívat aktivum v podobě přírodního zdroje až do jeho zániku.

První možnost se zaznamenává jako pronájem přírodních zdrojů, tedy jako renta.

U druhé možnosti může vést k tomu, že se vykazuje nejen jako renta, ale vytvoří se též aktivum pro uživatele, které je odlišné od samotného přírodního zdroje, ale kde je hodnota aktiva v podobě přírodního zdroje propojena s aktivem umožňujícím jeho používání.

Toto aktivum (kategorie AN.222) se zaznamenává pouze tehdy, pokud jeho hodnotu, tj. užitek pro držitele přesahující hodnotu získanou osobou, která povolení vystavuje, lze realizovat převodem aktiva. Tato povolení se nejprve objevují ve formě ekonomického vzniku aktiv (kategorie K.1, viz odst. 6.06 písm. (g)). Pokud nebude hodnota aktiva realizována, bude se ke konci doby leasingu přibližovat nule.

Třetí možnost má za následek prodej (případně vyvlastnění) samotného přírodního zdroje.

Tabulka 15.3 – Zachycení tří různých druhů povolení k využívání přírodních zdrojů

Druh využívání	Metoda zachycení
Povolení k přechodnému užívání, případně i dlouhodobému	Leasing, jehož předmětem je průzkum nebo využívání přírodních zdrojů: renta (důchod z vlastnictví)
Kontrola ze strany uživatele po prodlouženou dobu, rizika a užitek pro uživatele, převoditelnost povolení za realizovatelnou hodnotu	Renta a vytvoření nového aktiva, které tvoří právo využívat přírodní zdroj
Využívání až do zániku; stálé využívání (všechna rizika a užitek pro uživatele)	Prodej přírodního zdroje

- 15.28 Hlavním kritériem pro rozlišení renty, vytvoření nového aktiva a prodeje přírodního zdroje je převod rizik a užitku. Přírodní zdroj je prodán, pokud byla převedena všechna rizika a užitek. Nové aktivum je vytvořeno, pokud výsledkem převodu rizik a užitku je samostatné a převoditelné povolení s realizovatelnou hodnotou. Použití dalších kritérií, jako je předběžná dohoda o platbách, platba předem, délka povolení a ošetření v podnikovém účetnictví, může být zavádějící, neboť nemusí odrážet převod rizik a užitku.
- 15.29 Přírodní zdroje, jako například půda a nerostné suroviny, mohou být pořízeny nerezidenty. Avšak prodej přírodních surovin se nezaznamenává jako prodej nerezidentským jednotkám. V těchto případech se vytvoří hypotetická rezidentská jednotka, která má vlastnické právo k danému přírodnímu zdroji a jejíž vlastní jmění je ve vlastnictví nerezidentské jednotky. Podobně se zachycuje pořízení přírodních zdrojů rezidenty v zahraničí.
- 15.30 Výnosy vládních institucí z konkrétního druhu přírodních zdrojů (například výnosy z ropy a zemního plynu) se mohou skládat ze široké škály transakcí. Mezi příklady patří:
- (a) renta v případě leasingu, jehož předmětem je průzkum nebo využívání přírodních zdrojů;

- (b) prodej nevyráběných aktiv, například prodej přírodních zdrojů nebo prodej licencí k těžbě na delší období;
- (c) dividenda z veřejné korporace, která se zabývá těžbou přírodních zdrojů;
- (d) daň z příjmu právnických osob placená korporacemi, které se zabývají těžbou přírodních zdrojů.

Povolení k provádění specifických činností

15.31 Kromě licencí k používání určitého aktiva nebo jeho leasingu může být uděleno povolení k provádění určité činnosti zcela nezávisle na jakýchkoli aktivech do této činnosti zapojených. Povolení nezávisí na kritériích způsobilosti (například vykonání zkoušky k získání řídičského oprávnění), jejich smyslem však je omezit počet jednotlivých jednotek oprávněných zabývat se danou činností. Taková povolení mohou vydávat vládní instituce nebo soukromé institucionální jednotky, přičemž tyto dva případy jsou pojímány odlišně.

Tabulka 15.4 Zachycení užití a nákupu nefinančních aktiv podle druhů transakcí a toků

Druh transakce	Druh užití / nákupu a druh aktiva, druh platby
Mezispotřeba	Operativní leasing vyrobených aktiv, například strojů a práv duševního vlastnictví Služby FISIM týkající se poskytování finančního leasingu Pravidelné platby korporací za dodávky vody
Spotřeba fixního kapitálu	Pouze u vyrobených aktiv a u ekonomického vlastníka
Výdaje na konečnou spotřebu	Operativní leasing předmětů dlouhodobé spotřeby Nákup předmětů dlouhodobé spotřeby, včetně jeho financování prostřednictvím finančního leasingu nebo na základě smlouvy o nákupu na splátky
Nákup nefinančních aktiv	
Tvorba fixního kapitálu	Nákup vyrobených aktiv (včetně jeho financování prostřednictvím finančního leasingu)
Pořízení přírodních zdrojů	Nákup přírodního zdroje, včetně práva na jeho využívání až do zániku Nákup práva k dlouhodobému využívání přírodního zdroje, například kvóty na lov ryb
Pořízení ostatních nevyráběných aktiv	Převoditelná ujednání o sdílení Nákup smlouvy převoditelné třetí straně Smlouvy na budoucí produkci, například smlouvy s fotbalisty nebo spisovateli
Platba jako důchod z vlastnictví	Leasing, jehož předmětem je průzkum nebo využívání přírodních zdrojů, tj. platba za krátkodobé využívání přírodního zdroje
Renta	Pravidelné platby za právo čerpat vodu Finanční leasing, tj. nákup nefinančního aktiva financovaného zároveň půjčkou
Transfer důchodu	Povolení vládních institucí vykonávat specifickou činnost, vydávaná nezávisle na kritériích způsobilosti nebo za poplatek, který je ve srovnání se správními náklady povolovacího řízení nepoměrný Emisní povolenky vydávané vládními institucemi pro kontrolu celkových emisí
Ostatní daně z výroby	
Finanční transakce: půjčka	Finanční leasing, tj. nákup nefinančního aktiva financovaného zároveň půjčkou

Druh transakce	Druh užití / nákupu a druh aktiva, druh platby
Ostatní změny objemu aktiv	Vyčerpání přírodních zdrojů vlastníkem Nelegální kácení stromů, rybolov nebo lov (konfiskace vypěstovaných aktiv nebo přírodních zdrojů bez náhrady)
Změny ceny aktiv	Vypršení smluv, licencí a povolení vykazovaných jako aktiva

- 15.32 V případě, že vládní instituce vydáváním povolení například omezuje počet vozidel oprávněných k provozování taxislužby nebo omezuje počet kasin, vytváří v podstatě monopolní zisky pro schválené provozovatele a získává určitou část zisku ve formě poplatků. Takové poplatky se zaznamenávají jako ostatní daně. Tato zásada se vztahuje na všechny případy, kdy vládní instituce vydávají povolení za účelem omezení počtu jednotek působících v určité oblasti, přičemž daný limit je stanoven libovolně a nezávisí pouze na kritériích způsobilosti.
- 15.33 Má-li povolení víceletou platnost, zaúčtuje se část poplatku připadající na budoucí období zpravidla v souladu se zásadou časového rozlišení jako samostatná pohledávka nebo závazek.
- 15.34 Motivace získat takové povolení spočívá v tom, že jeho držitel předpokládá, že jím získá právo vytvářet monopolní zisky a že jeho budoucí důchod bude větší než poplatek za získání práv na tyto zisky. Užitek pro držitele přesahující hodnotu získanou osobou, která povolení vystavuje, se považuje za aktivum, pokud jej může držitel povolení realizovat převodem daného aktiva. Daný typ aktiva se označuje jako povolení k provádění specifických činností (AN.223).
- 15.35 Povolení k provádění specifických činností jako aktivum se nejprve objevuje na účtu ostatních změn objemu aktiv. Změny hodnoty ve smyslu zvýšení i snížení se zachycují na účtu přecenění.
- 15.36 Hodnota povolení jako aktiva je určena hodnotou, za niž je lze prodat, nebo – není-li takový údaj k dispozici – je odhadnuta jako současná hodnota budoucího toku monopolních zisků. Při dalším prodeji povolení přebírá nový vlastník právo získat náhradu od vládních institucí, pokud by povolení bylo zrušeno, jakož i právo na monopolní zisky.
- 15.37 Povolení k provádění určité specifické činnosti vydané vládní institucí se považuje za aktivum pouze tehdy, jsou-li splněny všechny tyto podmínky:
- k dané činnosti se nepoužívá žádné aktivum patřící vládním institucím; v opačném případě se povolení k používání daného aktiva považuje za operativní leasing, finanční leasing, leasing, jehož předmětem je průzkum nebo využívání přírodních zdrojů, případně za pořízení aktiva představujícího povolení používat dané aktivum dle uvážení držitele licence po delší dobu;
 - povolení není vydáno na základě kritéria způsobilosti; taková povolení se zaznamenávají buď jako daně, nebo jako platby za služby;
 - počet povolení je omezen, a umožňuje tak příslušnému držiteli vytvářet při výkonu dané činnosti monopolní zisky;
 - držitel povolení musí být schopen prodat povolení třetí straně.

Není-li některá z uvedených podmínek splněna, zaznamenají se platby jako daně nebo jako platby za služby.

15.38 Jednotky, které nejsou vládními institucemi, mají obvykle daleko menší možnost omezit přístup k dané činnosti. Jako příklad lze uvést případ, kdy je buď povinné, nebo žádoucí členství v nějakém profesním sdružení a počet členů je přitom striktně omezen. Příkladem může být vlastník majetku, který omezí počet jednotek působících na jeho majetku, například hotel, který stanoví možnost vozit hosty pouze jedné taxikářské společnosti. V takových případech jsou povolení považována za platby za služby. Platba se po celou dobu své platnosti zaznamenává v souladu se zásadou časového rozlišení. V zásadě neexistuje důvod, proč by nemohla být tato povolení považována za aktiva, pokud je bylo možno prodat, i když to nemusí být obvyklé.

15.39 Povolení k provádění určité specifické činnosti vydané jednotkou, která není vládní institucí, je považováno za aktivum pouze tehdy, jsou-li splněny všechny tyto podmínky:

- (a) k dané činnosti se nepoužívá žádné aktivum patřící jednotce, která povolení vydala; v opačném případě se povolení k používání daného aktiva považuje za operativní leasing, finanční leasing nebo leasing, jehož předmětem je průzkum nebo využívání přírodních zdrojů;
- (b) počet povolení je omezen, a umožňuje tak příslušnému držiteli vytvářet při výkonu dané činnosti monopolní zisky;
- (c) držitel povolení musí být právně i prakticky schopen prodat povolení třetí straně.

Není-li některá z uvedených podmínek splněna, zaznamenají se platby jako platby za služby.

15.40 Vládní instituce vydávají emisní povolenky za účelem kontroly celkových emisí. Tyto povolenky se netýkají využívání přírodního aktiva, neboť ovzduší se neoceňuje žádnou hodnotou, a není tedy ekonomickým aktivem; proto jsou poplatky za tyto povolenky klasifikovány jako daně. Povolenky jsou obchodovatelné a bude pro ně existovat aktivní trh. Představují proto aktiva a oceňují se v tržní ceně, za kterou mohou být prodány.

Partnerství veřejného a soukromého sektoru

15.41 Partnerství veřejného a soukromého sektoru představují dlouhodobé smlouvy mezi dvěma jednotkami, kdy jedna jednotka pořídí nebo vytvoří určité aktivum nebo soubor aktiv, po určitou dobu je provozuje a poté předá druhé jednotce. Takové dohody obvykle vznikají mezi soukromým podnikem a vládními institucemi, ale jsou možné i další kombinace, kdy jednou stranou může být veřejná korporace a druhou stranou soukromá nezisková instituce.

Vládní instituce se zapojují do partnerství veřejného a soukromého sektoru z různých důvodů, např. mohou doufat, že management soukromé společnosti zajistí efektivnější výrobu a že lze získat přístup k širší škále finančních zdrojů, nebo chtějí omezit dluh vládních institucí.

Během doby trvání smlouvy má smluvní strana partnerství veřejného a soukromého sektoru právní vlastnictví. Po uplynutí doby trvání smlouvy mají ekonomické i právní vlastnictví vládní instituce.

Podrobnosti o pojmání partnerství veřejného a soukromého sektoru jsou uvedeny v kapitole 20 (Účty vládních institucí).

Koncesní smlouvy o poskytování služeb

15.42 Koncesní smlouvy o poskytování služeb poskytují určité společnosti výhradní právo poskytovat určité služby. Například v případě koncese k poskytování veřejné služby uzavírá soukromá společnost dohodu se státem pro získání výhradního práva na provoz a údržbu určitých veřejných služeb a provádění investic do nich (například systém zásobování vodou nebo mýtné na dálnicích) na určitý počet let. Koncesní smlouvy o poskytování služeb se nezaznamenávají jako aktiva, neboť nejsou převoditelné nebo jejich převodem nelze realizovat žádnou hodnotu.

Obchodovatelný operativní leasing (AN.221)

15.43 Obchodovatelný operativní leasing představuje vlastnická práva třetích stran na nefinanční aktiva s výjimkou přírodních zdrojů. Ekonomický užitek pro držitele by měl přesáhnout výši splatných poplatků a držitel by měl být schopen tento užitek realizovat převodem. Hodnotou leasingu je užitek pro držitele přesahující hodnotu získanou osobou, která leasing poskytuje. Smlouvy o obchodovatelném operativním leasingu mohou zahrnovat všechny druhy smluv o pronájmu a operativním leasingu. Například nájemce může dále pronajmout byt třetí straně.

Výhradní právo na budoucí výrobky a služby (AN.224)

15.44 Na základě smluv o budoucí produkci mohou též vzniknout aktiva v podobě majetkových práv třetích stran. Hodnotu takových smluv představuje užitek pro držitele přesahující hodnotu získanou osobou, která právo poskytuje. Mezi příklady patří:

- (a) výhradní práva na výkon práce určité osoby (například fotbalisty) nebo na publikaci literárního díla či na hudební představení. Hodnotu těchto práv představuje zisk, kterého lze dosáhnout převodem práv, přesahující náklady na zrušení stávající smlouvy;
- (b) ujednání o sdílení. Za pořízení aktiva se považuje pouze část těchto dohod:
 - 1) pokud má vlastník vymezený, trvale disponibilní prostor, je způsobilý jednat jako část výboru řídicího daný projekt, nebo může dle uvážení prodat nebo odkázat svůj díl, je daná dohoda pravděpodobně aktivem stejného typu jako dům;
 - 2) pokud má vlastník uzavřenou pevnou dohodu o určité formě ubytování v určité době a po pevně stanovenou dobu, jde pravděpodobně o předplacený pronájem, tj. předplacené výdaje domácností na konečnou spotřebu;
 - 3) tento předplacený pronájem by mohl být příležitostně dále pronajímán nebo prodán na zbývající dobu pronájmu jako převoditelný operativní leasing;
 - 4) v případě bodového programu může mít účastník jako aktivum pouze pohledávku.

Kapitola 16 POJIŠTĚNÍ

Úvod

- 16.01 Pojištění je činnost, jejímž prostřednictvím se institucionální jednotky nebo skupiny jednotek chrání před nepříznivými finančními důsledky určitých nejistých událostí. Lze rozlišit dva typy pojištění: sociální pojištění a ostatní pojištění.
- 16.02 Sociální pojištění je program, který pokrývá sociální rizika a potřeby. Je často organizováno kolektivně pro určité skupiny; účast v programu je obvykle povinná nebo je k účasti povzbuzována třetí stranou. Sociální pojištění tvoří: programy sociálního zabezpečení, které stanoví, kontrolují a financují vládní instituce, a programy související se zaměstnáním, které poskytují nebo spravují zaměstnavatelé jménem svých zaměstnanců. Sociální pojištění je popsáno v kapitole 17.
- 16.03 Pojištění jiné než sociální pojištění kryje události, jako je smrt, dožití, požáry, přírodní katastrofy, povodně, automobilové havárie atd. Pojištění pro případ smrti a dožití se označuje jako životní pojištění a pojištění proti všem ostatním událostem se označuje jako neživotní pojištění.
- 16.04 Tato kapitola se zabývá životním a neživotním pojištěním. Popisuje, jak se činnosti v oblasti pojištění zachycují na účtech.
- 16.05 Práva a povinnosti v rámci pojištění jsou stanoveny v pojistné smlouvě. Pojistná smlouva je dohoda mezi pojišťovatelem a jinou institucionální jednotkou, která se označuje jako pojistník (*policyholder*). Podle této dohody pojistník provádí platbu, označovanou jako pojistné, pojišťovateli (*insurer*), a nastane-li určená událost, pojišťovatel provede platbu, označovanou jako náhrada, pojistníkovi nebo jiné určené osobě. Tímto způsobem se pojistník chrání před určitými formami rizika; cílem pojišťovatele je dosáhnout prostřednictvím sdružování rizik toho, aby na pojistném získával více, než kolik musí vyplácet na náhradách.
- 16.06 V pojistné smlouvě jsou vymezena postavení zúčastněných stran, kterými jsou:
- (a) pojišťovatel poskytující pojistné krytí;
 - (b) pojistník, jehož povinností je platit pojistné;
 - (c) oprávněná osoba (*beneficiary*), která obdrží náhradu;
 - (d) pojištěná osoba (*insured person*) nebo věc, kterých se týká riziko.
- V praxi může být pojistníkem, oprávněnou osobou a pojištěným stejná osoba. Pojistná smlouva tato postavení vyjmenovává a stanoví, která osoba má které postavení.
- 16.07 Nejběžnější forma pojištění se nazývá přímé pojištění, při kterém se institucionální jednotky pojišťují u pojišťovatele proti finančním důsledkům určitých rizik. Avšak přímí pojišťovatelé se mohou také sami pojistit tak, že část přímo pojištěných rizik pojistí u jiných pojišťovatelů. To se označuje jako zajištění a jeho poskytovatelé se nazývají zajišťovatelé.

Přímé pojištění

- 16.08 Existují dva typy přímého pojištění: životní pojištění a neživotní pojištění.
- 16.09 *Definice:* Životní pojištění je činnost, při níž pojistník provádí pravidelné platby pojišťovateli a výměnou za to pojišťovatel zaručuje, že oprávněné osobě poskytne dohodnutou částku nebo anuitu, a to k určitému datu anebo dříve, pokud pojištěná osoba zemře před tímto datem. Životní pojištění může vést k poskytnutí dávek na základě řady rizik. Například u důchodového životního pojištění může být dávka vyplácena, když pojištěný dosáhne 65 let věku, a po smrti pojištěného může být dávka vyplácena pozůstalé manželce / pozůstalému manželovi až do její/jeho smrti.
- 16.10 Do životního pojištění spadá také doplňkové pojištění pro případ úrazu včetně pracovní neschopnosti, pojištění smrti následkem úrazu a pojištění invalidity následkem úrazu nebo nemoci.
- 16.11 U některých druhů životního pojištění je poskytována náhrada v případě, že nastane pojistná událost, např. u pojištění k hypotečnímu úvěru, z něhož se dávka vyplácí pouze kvůli umoření hypotéky v případě, že výdělečně činná osoba zemře před splatností příslušného úvěru. Ve většině těchto odvětví je vedle složky krytí rizika významně zastoupena spořicí složka. Vzhledem k této velké spořicí složce se životní pojištění považuje za formu spoření a odpovídající transakce se zaznamenávají na finančním účtu.
- 16.12 *Definice:* Neživotní pojištění je činnost, při níž pojistník provádí pravidelné platby pojišťovateli a výměnou za to pojišťovatel zaručuje, že oprávněné osobě poskytne dohodnutou částku, nastane-li událost jiná než smrt člověka. Jedná se například o tyto události: úraz, nemoc, požár atd. Úrazové pojištění pokrývající rizika související se životem se ve většině evropských zemí klasifikuje jako neživotní pojištění.
- 16.13 Životní pojištění, u něhož se dávka vyplácí v případě smrti v určitém období, ale v žádných jiných případech, a které se obvykle nazývá termínované pojištění, se v národních účtech považuje za neživotní pojištění, protože náhrada se vyplácí, pouze nastane-li stanovená nahodilá událost, a jinak nikoli. Vzhledem k tomu, jak pojišťovací jednotky vedou účetnictví, nemusí být v praxi vždy možné oddělit termínované pojištění od životního pojištění. Za těchto okolností je možné termínované pojištění pojímat stejně jako životní pojištění.
- 16.14 Jak životní, tak neživotní pojištění zahrnují rozložení rizik. Pojišťovatelé obvykle od pojistníků získávají nízké pravidelné platby pojistného a vyplácejí vyšší částky osobám, kterým vznikne nárok na náhradu, když nastanou události, na které se vztahuje pojistná smlouva. U neživotního pojištění jsou rizika rozložena v rámci celého souboru osob, které uzavřely pojistnou smlouvu. Pojišťovatel v daném roce stanoví pojistné účtované za poskytování pojišťovací služby podle objemu náhrad, o nichž předpokládá, že je bude v témže roce vyplácet. Počet osob, kterým vznikne nárok na náhradu, je obvykle mnohem menší než počet pojistníků. Z hlediska jednotlivého pojistníka s neživotním pojištěním neexistuje vztah mezi zaplaceným pojistným a obdrženými náhradami, a to ani v dlouhodobém horizontu, ale pojišťovatel tento vztah každoročně stanovuje pro každé odvětví neživotního pojištění. U životního pojištění je vztah mezi pojistným a náhradami v čase důležitý jak pro pojistníky, tak pro pojišťovatele. Osoba, která uzavírá smlouvu o životním pojištění, očekává, že obdrží dávky alespoň ve stejné výši jako pojistné zaplacené do doby, kdy jsou dávky splatné,

a toto pojištění je formou spoření. Při určování vztahu mezi úrovní pojistného a úrovní dávek musí pojišťovatel uvedený aspekt pojistné smlouvy kombinovat s pojistně matematickými výpočty, které se týkají očekávané délky života souboru pojištěných osob, včetně rizik smrtelných úrazů. Kromě toho v mezidobí mezi přijetím pojistného a výplatou dávek získává pojišťovatel důchod z investování části obdrženého pojistného. Tento důchod má také vliv na úroveň pojistného a dávek, které pojišťovatelé stanoví.

- 16.15 Mezi životním a neživotním pojištěním existují významné rozdíly, které vedou k různým typům zápisů na účtech. Neživotní pojištění spočívá v přerozdělení v běžném období mezi všemi pojistníky a několika osobami, kterým vznikl nárok na náhradu. U životního pojištění dochází především k přerozdělení pojistného placeného po určitou dobu prostřednictvím dávek, které jsou později vyplaceny těmto pojistníkovi.

Zajištění

- 16.16 *Definice:* Pojišťovatel se může chránit před neočekávaně vysokým počtem nároků na náhrady nebo mimořádně vysokými náhradami tím, že uzavře smlouvu o zajištění (*reinsurance*) se zajišťovatelem. Zajišťovací společnosti jsou soustředěny v omezeném počtu finančních center, a mnoho toků v oblasti zajištění je proto transakcemi s nerezidenty. Za účelem dalšího rozložení svých rizik zajišťovatelé obvykle uzavírají smlouvy o zajištění s jinými zajišťovateli. Toto rozšířené zajištění se nazývá retrocese.
- 16.17 Omezení rizik lze dosáhnout také tehdy, když rizika spojená s jednou pojistnou smlouvou společně přijme skupina pojišťovatelů označovaných jako upisovatelé. Každý jednotlivý pojišťovatel je odpovědný pouze za svůj podíl na pojistné smlouvě, získává odpovídající podíl na pojistném a stejný podíl na něj připadá při vyplácení náhrady nebo dávky. Správu pojistné smlouvy provádí buď vedoucí pojišťovatel, nebo zajišťovací makléř. Lloyds of London je příkladem trhu s pojištěním, na kterém jsou přímá a nepřímá rizika rozkládána mezi velký počet upisovatelů.
- 16.18 Přímí pojišťovatelé mají různé možnosti, jak si opatřit nepřímé krytí rizik, která přijali. Rozlišují se tato odvětví zajištění:
- (a) Proporcionální zajištění, při němž zajistník (*policyholder* - cedent) zajišťovateli postoupí smluvený procentní podíl všech rizik nebo všech rizik stanoveného portfolia pojistek přímého pojištění. To znamená, že přímý pojišťovatel převádí odpovídající procentní podíl pojistného zajišťovateli, který pak uspokojuje stejný podíl vzniklých nároků na náhrady. V takových případech je případná zajišťovací provize, kterou hradí zajišťovatel zajistníkovi, pojímána jako snížení předepsaného pojistného.
 - (b) Neproporcionální zajištění, označované jako zajištění škodního nadměru (*excess loss of reinsurance*), při němž zajišťovatel přebírá riziko pouze v případě, že objem náhrady z přímého pojištění překročí dohodnutou mezní hodnotu. Pokud tuto mezní hodnotu nepřekročí žádné náhrady nebo jen malý počet náhrad, může zajišťovatel přímému pojišťovateli předat část svého zisku. Postoupení podílu na zisku se na účtech pojímá jako běžný transfer od zajišťovatele k přímému pojišťovateli, podobně jako výplata náhrad.

Zúčastněné jednotky

- 16.19 Institucionálními jednotkami, které se účastní přímého pojištění a zajištění, jsou především pojišťovatelé. Je sice možné, aby pojištění prováděl jako vedlejší činnost i jiný typ podniku, avšak právní předpisy upravující výkon pojišťovací činnosti obvykle stanoví, že je nutné vést oddělené účetnictví zahrnující všechny aspekty pojišťovací činnosti, a lze tudíž identifikovat samostatnou institucionální jednotku zařazenou do subsektorů pojišťovací společnosti (S.128) a penzijní fondy (S.129). Činnosti v oblasti ostatního pojištění mohou vykonávat vládní instituce, ale i zde bude pravděpodobně identifikovatelná samostatná jednotka. Poté, co byla zmíněna možná účast jiných sektorů, se v následujícím textu předpokládá, že veškeré pojištění provádějí pojišťovatelé, buď rezidenti, nebo nerezidenti.
- 16.20 Jednotky, které se zabývají především činnostmi úzce souvisejícími s pojištěním, ale jim samotným nevzniká riziko, jsou pomocnými pojišťovacími institucemi. Tyto jednotky jsou zařazeny do subsektoru pomocné finanční instituce (S.126) a patří k nim například:
- (a) pojišťovací makléři;
 - (b) soukromé neziskové instituce sloužící pojišťovacím podnikům a penzijním fondům;
 - (c) jednotky, jejichž hlavní činností je fungovat jako orgány dozoru nad pojišťovacími podniky a penzijními fondy a nad trhy s pojištěním.

Produkce přímého pojištění

- 16.21 Pojišťovna přijímá od klienta pojistné, které drží až do doby, kdy je vznesen nárok na náhradu nebo kdy skončí platnost pojištění. V mezidobí pojišťovna pojistné investuje a důchod z investování je dodatečným finančním zdrojem, ze kterého je možné vyplácet veškeré splatné náhrady. Úroveň pojistného pojišťovna stanovuje tak, aby po sečtení souhrnu částek pojistného a důchodů získaných z jejich investování a po odečtení očekávaných náhrad zbyvalo rozpětí, které si může pojišťovna ponechat; toto rozpětí představuje produkci této pojišťovny. Produkce pojišťovnictví se měří způsobem odrážejícím politiku stanovování pojistného pojišťovateli. Za tímto účelem je nutné vymezit čtyři různé položky. Těmi jsou:
- (a) zasloužené pojistné;
 - (b) doplňkové pojistné;
 - (c) náhrady, na které vznikl nárok, nebo splatné dávky;
 - (d) pojistné technické rezervy.

Každá z těchto položek je zde samostatně popsána a následně se text věnuje otázce měření produkce u přímého neživotního pojištění, přímého životního pojištění a zajištění.

Zasloužené pojistné

- 16.22 *Definice:* Zasloužené pojistné (*Premium earned*) je část předepsaného pojistného, která se týká daného účetního období. Předepsané pojistné se týká doby sjednané v pojistné smlouvě. Rozdílem mezi předepsaným pojistným a zaslouženým pojistným jsou částky odložené stranou, které se zahrnují do rezerv na nezasloužené pojistné. Tyto částky se považují za aktiva pojistníků. Pojem zasloužené pojistné v pojišťovnickém účetnictví je v souladu se zásadou časového rozlišení uplatňovanou v národních účtech.
- 16.23 U pojistného jde buď o pravidelné pojistné, splatné měsíčně nebo ročně, nebo o jednorázové pojistné, které se platí obvykle na začátku pojistné doby. Jednorázové pojistné je obvyklé u pojištění rizik spojených s velkými událostmi, jako je výstavba velkých budov nebo zařízení a silniční, železniční, námořní nebo letecká přeprava zboží.
- 16.24 Zasloužené pojistné v dotyčném roce se počítá takto:
- předepsané pojistné
plus rezervy na nezasloužené pojistné na začátku účetního období
minus rezervy na nezasloužené pojistné na konci účetního období.
- Alternativně může mít výpočet tuto podobu:
- předepsané pojistné
minus změna (minus zvýšení nebo plus snížení) rezerv na nezasloužené pojistné.
- 16.25 Rezervy na nezasloužené pojistné a jiné rezervy se zahrnují do technických rezerv neživotního pojištění (AF.61) a technických rezerv životního pojištění (AF.62). Popis pojistných technických rezerv je uveden v odstavcích 16.43 až 16.45.
- 16.26 Pojistníci jsou často povinni platit zvláštní daň z platby pojistného. V mnoha zemích je z působnosti této daně z pojištění vyňato pojistné na životní pojištění. Jelikož pojišťovatelé musí tuto daň odvádět státu, nejsou příslušné částky součástí ročních účetních závěrek pojišťovatelů. Pouze poměrně malá částka – reziduální částka týkající se daného roku, která ještě nebyla odvedena státu – může být zanesena do rozvahy pojišťovatelů jakožto obchodní úvěr. Tyto platby daně jako takové se nezaznamenávají na účtech pojišťovatelů. Uvedená daň se v rámci národních účtů považuje za daň z produktů. U těchto částek se má za to, že je pojistníci platí přímo na účty daňových orgánů.

Doplňkové pojistné

- 16.27 *Definice:* Doplnkové pojistné (*premium supplements*) je důchod plynoucí z investování pojistných technických rezerv pojišťovatelů, které představují závazky vůči pojistníkům.
- 16.28 Zejména u životního pojištění, ale v menší míře také u neživotního pojištění celkový objem splatných dávek nebo náhrad, na které vznikl nárok, v daném období často převyšuje objem zaslouženého pojistného. Pojistné se obvykle platí pravidelně, často na začátku pojistného období, zatímco nároky na náhrady vznikají později a v případě životního pojištění jsou dávky často splatné

až o mnoho let později. V době mezi zaplacením pojistného a splatností náhrady je příslušná částka k dispozici pojišťovateli, který ji může investovat a získávat z ní důchod. Tyto částky se označují jako pojistné technické rezervy. Důchod získaný z rezerv pojišťovatelům dovoluje účtovat nižší pojistné, než kdyby tento důchod neexistoval. Při měření poskytnuté služby se zohledňuje velikost tohoto důchodu, jakož i poměrná velikost pojistného a náhrad.

- 16.29 U neživotního pojištění může být sice pojistné splatné na začátku doby pojistného krytí, avšak zaslouženým pojistným se stává teprve průběžně během plynutí této doby. V jakémkoli okamžiku před koncem pojistné doby má pojišťovatel v držení částku dlužnou pojistníkovi, která souvisí se službami a možnými náhradami, jež se budou poskytovat v budoucnosti. Jedná se o formu úvěru, který pojistník poskytuje pojišťovateli a který se označuje jako nezasloužené pojistné. Obdobně, i když se náhrada od pojišťovatele stane splatnou v okamžiku, kdy nastane nahodilá událost stanovená v pojistné smlouvě, může být zaplacena až po určité době, často z důvodu vyjednávání o výši dlužné částky. Zde jde o další podobnou formu úvěru, která se označuje jako rezervy na nevyrovnané nároky.
- 16.30 Podobné rezervy najdeme také u životního pojištění, kde však navíc existují dvě další složky pojistných rezerv: pojistněmatematické rezervy životního pojištění a rezervy na pojištění s podílem na zisku. Tvoří je částky vyhrazené na výplatu dávek v budoucnosti. Rezervy jsou obvykle investovány do finančních aktiv a příslušný důchod je důchodem z investic. Mohou být použity k financování hospodářské činnosti, například v oblasti nemovitostí, a tedy k vytváření čistého provozního přebytku v rámci samostatné provozovny nebo ve formě vedlejší činnosti.
- 16.31 Veškeré důchody z investic přisouzené pojistníkům se na účtu prvotního rozdělení důchodů uvádějí jako závazky vůči pojistníkům. U neživotního pojištění se pak stejná částka na účtu druhotného rozdělení důchodů vrátí pojišťovateli ve formě doplňkového pojistného. U životního pojištění se pojistné a doplňkové pojistné uvádějí na finančním účtu.

Upravené náhrady, na které vznikl nárok, a splatné dávky

- 16.32 *Definice:* Náhrady (*claims*), na které vznikl nárok, a splatné dávky jsou finančními závazky pojišťovatelů vůči oprávněným osobám týkajícími se rizik, že se v dotyčném období uskuteční daná událost stanovená v pojistné smlouvě.
- 16.33 Pojmy náhrady, na které vznikl nárok, v neživotním pojištění a splatné dávky v životním pojištění jsou v souladu se zásadou časového rozlišení uplatňovanou v národních účtech.

Upravené náhrady, na které vznikl nárok, v neživotním pojištění

- 16.34 U pojistných náhrad je možné rozlišovat mezi vyplacenými náhradami a náhradami, na které vznikl nárok. Náhradami, na které vznikl nárok, se rozumí částky splatné na základě pojistných rizik, která se v daném roce realizovala. Přitom nemá význam, zda pojistník příslušnou událost ohlásil. Část těchto náhrad bude vyplacena v následujícím roce, nebo dokonce později. Na druhé straně se v běžném roce provádí výplata náhrad, které jsou důsledkem událostí, jež nastaly v předchozích

letech. Nevyplacená část náhrad, na které vznikl nárok, se zařazuje do rezervy na nevyrovnané nároky.

- 16.35 Náhrady z neživotního pojištění, na které vznikl nárok v kalendářním roce, se počítají takto:

vyplacené náhrady

minus rezerva na nevyrovnané nároky na začátku účetního období

plus rezerva na nevyrovnané nároky na konci účetního období.

Alternativně může mít výpočet tuto podobu:

vyplacené náhrady

plus změna (plus zvýšení nebo minus snížení) rezerv na nevyrovnané nároky.

- 16.36 Do náhrad, na které vznikl nárok, se nezahrnují žádné externí ani interní náklady související s náhradami, které pojišťovatel vynaložil. K těmto nákladům mohou patřit náklady na akvizici, na správu pojistných smluv, na správu investic a na vyřizování pojistných událostí. Může se stát, že některé náklady nelze ve zdrojových účetních údajích samostatně identifikovat. Externí náklady zahrnují výdaje na práce, které pojišťovatel zadal jiné jednotce, a tyto náklady se tudíž na účty zaznamenávají jako mezispotřeba. Interní náklady zahrnují výdaje na práce vykonané vlastními zaměstnanci pojišťovatelů, a tyto náklady se proto na účty zaznamenávají jako náklady práce.
- 16.37 V případech katastrof vzniklé ztráty hodnotu náhrad neovlivňují. Ztráty z katastrof se zaznamenají jako kapitálový transfer od pojišťovatele k pojistníkovi. Výhodou takového zaznamenávání je, že se disponibilní důchod pojistníka nezvýší v rozporu s očekáváním, což by se stalo, kdyby byly náhrady zaznamenávány jiným způsobem (viz odstavce 16.92 a 16.93).
- 16.38 Produkce pojišťovacích služeb je průběžný proces, a nikoli proces probíhající jen v případě, že se riziko realizuje. Ovšem objem nároků na náhrady, které vzniknou pojistníkům u neživotního pojištění, se rok od roku liší a mohou nastat události, které způsobí zvláště velký objem těchto nároků. Kolísání objemu náhrad nemá přímý vliv ani na objem, ani na cenu pojišťovacích služeb. Pojišťovatelé stanovují výši pojistného na základě svých vlastních odhadů pravděpodobnosti vzniku nároků na náhrady. Z tohoto důvodu vzorec používaný pro výpočet produkce obsahuje upravené náhrady, na které vznikl nárok, což je odhad upravený o účinky kolísání objemu náhrad.
- 16.39 Odhad upravených náhrad, na které vznikl nárok, může být odvozen statisticky v rámci přístupu vycházejícího z očekávání na základě předchozích zkušeností s objemem náhrad. Při posuzování historie splatných náhrad je však nutné vzít v úvahu podíl nároků, který je uspokojován na základě smlouvy o zajištění, již má přímý pojišťovatel uzavřenu. Má-li například přímý pojišťovatel sjednáno zajištění škodního nadměru, označované jako neproporcionální zajištění, stanovuje výši pojistného tak, aby pokrývalo ztráty do výše maximální ztráty kryté jeho smlouvou o zajištění plus zajistné, které musí hradit. V případě smlouvy o proporcionálním zajištění pak pojistné stanoví tak, aby pokrývalo podíl náhrad, které musí vyplácet, plus zajistné.
- 16.40 Alternativní metodou úpravy náhrad, na které vznikl nárok, o účinky kolísání je použití účetních údajů o změně vlastních fondů a vyrovnávacích rezerv. Vyrovnávací rezervy jsou částky, které pojišťovatelé odkládají v souladu s právními nebo správními předpisy pro pokrytí nepravidelných

nebo nepředvídatelných velkých náhrad v budoucnosti. Tyto částky se zahrnují do technických rezerv neživotního pojištění (AF.61).

Splatné dávky z životního pojištění

- 16.41 Splatné dávky z životního pojištění jsou částky splatné podle pojistné smlouvy v dotyčném účetním období. V případě životního pojištění není nezbytná žádná úprava o účinky neočekávaného kolísání.
- 16.42 Do splatných dávek se nezapočítávají žádné náklady související s dávkami; tyto náklady se zaznamenají jako mezispotřeba a náklady práce.

Pojistné technické rezervy

- 16.43 *Definice:* Pojistné technické rezervy jsou částky, které pojišťovatelé odkládají stranou. Tyto rezervy jsou aktiva pojistníků a pasiva pojišťovatelů. U technických rezerv lze rozlišovat mezi neživotním pojištěním a životním pojištěním a anuitami.
- 16.44 Podle směrnice Rady 91/674/EHS¹⁰ se rozlišuje sedm druhů technických rezerv. V rozvaze se v každém případě uvádí hrubá částka neočištěná o zajištění, částka postoupená zajišťovatelům a čistá částka. Jedná se o těchto sedm kategorií:
- (a) Rezerva na nezasloužené pojistné – rozdíl mezi předepsaným pojistným a zaslouženým pojistným. V závislosti na vnitrostátních předpisech může tato rezerva zahrnovat samostatnou složku týkající se hrozících ztrát.
 - (b) Rezervy na životní pojištění – tyto rezervy odrážejí současnou hodnotu očekávaných budoucích dávek (zahrnující mimo jiné oznámené bonusy) minus současnou hodnotu budoucího pojistného. Orgány dozoru mohou stanovit strop diskontní sazby použité při výpočtu současné hodnoty.
 - (c) Rezerva na nevyrovnané nároky – rozdíl mezi náhradami, na které vznikl nárok, a vyplacenými náhradami. Její výše je rovna úhrnu odhadnutých konečných nákladů pojišťovacího podniku na vyrovnání všech nároků na náhrady vyplývajících z událostí, k nimž došlo do konce účetního období, bez ohledu na to, zda byly ohlášeny, minus částky, které byly na příslušných náhradách již vyplaceny.
 - (d) Rezerva na prémie a slevy (není-li uvedena v rámci kategorie uvedené v písmeni (b) výše) – obsahuje částky určené ve formě prémie nebo slev pro pojistníky nebo osoby oprávněné z pojistných smluv, které ještě nebyly účtovány ve prospěch pojistníků nebo oprávněných osob.

¹⁰ Směrnice Rady 91/674/EHS¹⁰ ze dne 19. prosince 1991 o ročních účetních závěrkách a konsolidovaných účetních závěrkách pojišťoven (Úř. věst. L 374, 31.12.1991, s. 7).

- (e) Vyrovnávací rezerva zahrnuje částky odložené v souladu s právními nebo správními požadavky na vyrovnání výkyvů škodních poměrů v budoucích letech nebo na pokrytí zvláštních rizik. Vnitrostátní orgány mohou tvorbu této rezervy zakázat.
- (f) K jiným technickým rezervám patří mimo jiné rezerva na hrozící ztráty z pojištění, není-li zahrnuta v kategorii uvedené v písmeni (a) výše. Tato položka může zahrnovat také rezervy na stárnutí, kterými se zohledňuje účinek rostoucího věku na objem náhrad, např. u zdravotního pojištění.
- (g) Technické rezervy u životního pojištění, kde jsou nositeli investičního rizika pojistníci. Tato položka zahrnuje technické rezervy vytvořené ke krytí závazků vůči pojistníkům v rámci smluv o životním pojištění, u kterých se hodnota výnosů stanoví podle investic, u nichž pojistník nese riziko, nebo podle určitého indexu, například v případě indexovaného životního pojištění. Tato položka zahrnuje také technické rezervy týkající se tontin.

16.45 Při odvozování změn pojistných technických rezerv (F.61 a F.62), které se používají ve výpočtech produkce, se nezahrnují realizované ani nerealizované zisky a ztráty z držby.

Vymezení produkce pojištění

- 16.46 Pojišťovatelé poskytují pojišťovací službu pro své klienty, ale tuto službu nezaplatňují explicitně.
- 16.47 Pojišťovatel vybírá pojistné a vyplácí náhrady nebo dávky, nastane-li pojistná událost. Tyto náhrady nebo dávky kompenzují finanční důsledky, které má pojistná událost pro oprávněnou osobu.
- 16.48 Pojistné technické rezervy jsou finanční prostředky, které pojišťovatelé používají k investování a získávání důchodů. Tyto finanční prostředky a odpovídající důchody z investic (doplňkové pojistné) jsou závazkem vůči oprávněným osobám.
- 16.49 V tomto oddíle jsou popsány informace, které jsou potřeba pro výpočet produkce služeb přímého pojištění a zajištění.

Neživotní pojištění

- 16.50 Produkci pojišťovatele je služba poskytovaná oprávněným osobám.
- 16.51 Pokud se uplatňuje přístup založený na očekáváních, použije se tento vzorec pro výpočet produkce:

zasloužené pojistné

plus doplňkové pojistné

minus upravené náhrady, na které vznikl nárok,

přičemž upravené náhrady, na které vznikl nárok, jsou položka upravená o kolísání objemu náhrad pomocí historických údajů nebo účetních údajů o změnách vyrovnávacích rezerv a vlastních fondů. Doplňkové pojistné podléhá menšímu kolísání než pojistné náhrady a úprava o účinky kolísání

u něj není nezbytná. Při odhadování upravených náhrad se informace člení podle produktů, jako jsou pojištění motorových vozidel, pojištění budov atd.

Pokud nejsou k dispozici potřebné účetní údaje a historické statistické údaje dostatečně neumožňují provést přiměřené průměrné odhady produkce, je produkci neživotního pojištění možné odhadnout jako součet nákladů (včetně mezipotřeby, nákladů práce a kapitálových nákladů) s připočtením „běžného zisku“.

Životní pojištění

16.52 Produkce přímého životního pojištění se vypočítá samostatně, a to tímto způsobem:

zasloužené pojistné

plus doplňkové zajistné

minus splatné dávky

minus zvýšení (plus snížení) technických rezerv a rezerv na pojištění s podílem na zisku.

16.53 Nejsou-li k dispozici dostatečné údaje pro výpočet produkce životního pojištění podle tohoto vzorce, použije se přístup založený na součtu nákladů, podobný přístupu popsánému u neživotního pojištění. Stejně jako u neživotního pojištění se provede také úprava o běžný zisk.

16.54 Do výpočtu produkce se nesmějí zahrnovat zisky a ztráty z držby.

Zajištění

16.55 Vzorec pro výpočet produkce zajišťovacích služeb je analogický vzorci pro přímé pojištění. Jelikož je však hlavním důvodem existence zajištění snaha omezit expozici riziku u přímého pojišťovatele, pracuje zajišťovatel v rámci své běžné obchodní činnosti s mimořádně vysokými náhradami. Z tohoto důvodu a také proto, že světový trh se zajištěním je soustředěn do poměrně malého počtu velkých firem, je méně pravděpodobné než u přímého pojišťovatele, že zajišťovateli vznikne neočekávaně velká ztráta, a to zejména v případě zajištění škodního nadměru.

16.56 Produkce zajištění se měří stejně jako produkce přímého neživotního pojištění. V případě zajištění však existují určité specifické platby. Jedná se o provize vyplácené přímému pojišťovateli v rámci proporcionálního zajištění a o podíl na zisku v případě zajištění škodního nadměru. Po zohlednění těchto položek se produkce zajištění vypočítá takto:

zasloužené zajistné *minus* splatné provize

plus doplňkové zajistné

minus upravené náhrady, na které vznikl nárok, a minus podíl na zisku.

Transakce spojené s neživotním pojištěním

16.57 V tomto oddíle je popsán soubor zápisů pro zaznamenání důsledků smlouvy o neživotním pojištění. Pojistné smlouvy mohou uzavírat podniky, domácnosti jakožto jednotlivci i nerezidentské jednotky. Avšak pokud lze pojistnou smlouvu uzavřenou členem domácnosti považovat za sociální pojištění, jsou nutné zápisy popsané v kapitole 17.

Rozvržení produkce pojištění mezi uživatele

- 16.58 Produkce pojišťovatelů z neživotního pojištění je popsána v odstavci 16.51. Hodnota produkce pojišťovatelů se zachytí jako užití tímto způsobem:
- (a) mezispotřeba podniků v těchto sektorech: nefinanční podniky (S.11), finanční instituce (S.12), vládní instituce (S.13), domácnosti jako zaměstnavatelé (S.141) a osoby samostatně výdělečně činné (S.142) nebo neziskové instituce sloužící domácnostem (S.15);
 - (b) výdaje na konečnou spotřebu domácností jako jednotlivců (S.143 a S.144); nebo
 - (c) vývoz k nerezidentským pojistníkům (S.2).
- 16.59 Hodnota produkce je přiřazena uživatelům podle druhu pojištění.
- 16.60 Alternativně je hodnota produkce přiřazena jako užití pojistníkům v poměru k výši jejich skutečného splatného pojistného.
- 16.61 Při přiřazování produkce do mezispotřeby se použije členění podle odvětví.

Pojišťovací služby poskytované nerezidentům a nerezidenty

- 16.62 Rezidentští pojišťovatelé mohou poskytovat pojistné krytí nerezidentským domácnostem a podnikům a rezidentské domácnosti a podniky si mohou sjednávat pojištění u nerezidentských pojišťovatelů. Důchod z investic, který rezidentští pojišťovatelé přisuzují pojistníkům, zahrnuje částku přiřazenou nerezidentským pojistníkům. Tito nerezidentští pojistníci pak také platí doplňkové pojistné danému rezidentskému pojišťovateli.
- 16.63 Obdobně se pojímá situace, kdy si rezidentské podniky a domácnosti sjednávají pojistné smlouvy u nerezidentských pojišťovatelů. Rezidentští pojistníci získávají imputovaný důchod z investic ze zahraničí a platí pojistné a doplňkové pojistné do zahraničí. Velikost těchto toků se odhaduje obtížně, zejména pokud neexistuje rezidentský pojišťovatel, se kterým by bylo možné srovnávat. Za účelem provedení odhadů pro národní hospodářství je možné použít zrcadlové údaje. Objem transakcí prováděných rezidenty musí být znám a pomocí poměru doplňkového pojistného ke skutečnému pojistnému v národním hospodářství poskytujícím dané služby je možné odhadnout důchod z investic, který má být přijat, a doplňkové pojistné, které má být zapláceno.

Účetní zápisy

- 16.64 S ohledem na neživotní pojištění, které není součástí sociálního pojištění, se zaznamenává celkem šest dvojic transakcí: dvě dvojice týkající se měření výroby a spotřeby pojišťovací služby, tři dvojice týkající se rozdělování a jedna dvojice na finančním účtu. Výjimečně se může na kapitálový účet zaznamenávat sedmá transakce týkající se rozdělování. Hodnota produkce činnosti, důchod z investic přisouzený pojistníkům a hodnota poplatku za službu se vypočítávají zvláště pro neživotní pojištění níže popsaným způsobem.
- 16.65 Výroby a spotřeby se týkají tyto transakce:

- (a) Jelikož veškerou takovou činnost rezidentských institucionálních jednotek provádějí pojišťovatelé, produkce (P.1) se zaznamenává na účet výroby pojišťovatelů.
- (b) Službu mohou spotřebovávat libovolné sektory hospodářství nebo nerezidenti, přičemž hodnota služby se platí pojišťovatelům. Platby podniků představují mezispotřebu (P.2), která se zaznamenává na jejich účtu výroby. Platby pojištění prováděné domácnostmi jakožto jednotlivci jsou výdaji na konečnou spotřebu (P.3), které se zaznamenávají na účtu užití důchodů. Platby od nerezidentů se zaznamenávají na účet výrobků a služeb nerezidentů jako vývoz služeb (P.62).

16.66 Rozdělovací transakce jsou důchody z investic přisouzené pojistníkům v souvislosti s neživotním pojištěním, čisté pojistné na neživotní pojištění a náhrady z pojištění:

- (a) Důchod z investování technických rezerv neživotního pojištění se přisuzuje pojistníkům (D.441). Zaznamenává se proto jako výdaj pojišťovatelů a jako příjem všech sektorů a nerezidentů. Tento důchod z investic se rozvrhne mezi pojistníky v poměru k jejich technickým rezervám neživotního pojištění, případně v poměru k předepsanému (splatnému) skutečnému pojistnému. Jak závazky, tak pohledávky se zaznamenávají na účtu rozdělení prvotních důchodů.
- (b) Čisté pojistné na neživotní přímé pojištění (D.711) představuje částky pojistného a důchodů z investic používané na financování výdajů pojišťovatelů. Vypočítá se jako zasloužené pojistné plus doplňkové pojistné minus hodnota produkce pojišťovatelů. Toto čisté pojistné se zaznamenává jako závazek všech sektorů hospodářství nebo nerezidentů a jako pohledávka pojišťovatelů. Rozvržení čistého pojistného mezi sektory se provede v souladu s rozvržením produkce.
- (c) Náhrady z neživotního přímého pojištění (D.721) jsou částky, které jsou pojišťovatelé povinni vyplatit pojistníkovi, pokud nastane určitá událost. Pojistné náhrady se zaznamenávají jako pohledávka všech sektorů hospodářství a nerezidentů a jako závazek pojišťovatelů. Jak čisté pojistné, tak náhrady se zaznamenávají na účet druhotného rozdělení důchodů. Některé nároky na náhrady vznikají v důsledku škody na majetku nebo na zdraví osob, které pojistník způsobil třetím stranám. V takových případech se oprávněné nároky zaznamenávají, jako by byly pojišťovatelem splatné přímo poškozené straně, a nikoli nepřímo prostřednictvím pojistníka.
- (d) Náhrady vyplývající ze ztrát z katastrof jsou ostatní kapitálové transfery (D.99), nikoli běžné transfery, a zaznamenávají se na kapitálovém účtu jako výdaj pojišťovatelů vůči pojistníkům.
- (e) Finanční rozvaha zachycuje technické rezervy neživotního pojištění (AF.61). Tyto rezervy se zaznamenávají jako pasiva pojišťovatelů a aktiva všech sektorů a nerezidentů. Rezervy jsou tvořeny předplaceným pojistným a výplatami náhrad. U této kategorie se nevyžaduje další členění, ačkoli při výpočtu zaslouženého pojistného a náhrad, na které vznikl nárok, jsou zapotřebí obě uvedené složky.

16.67 Tabulka 16.1 obsahuje příklad účetních záznamů těchto toků.

Celkem		Užití											Zdroje						Celkem	
		Odpovídající zápisy na						S.11					S.11					Odpovídající zápisy na		
		účet výrobků a služeb	účet nerezidentů	Národní hospodářství celkem	NISD	Domácnosti	Vládní instituce	Finanční instituce	podniky	podniky	Finanční instituce	podniky	podniky	Národní hospodářství celkem	účet nerezidentů	účet výrobků a služeb				
S.1	S.15	S.14	S.13	S.12	S.11	S.11	S.12	S.13	S.14	S.15	S.16	S.17	S.18	S.19	S.20					
<i>Účet nerezidentů</i>																				
0	0																			0
P.62		Vývoz služeb																		0
P.72		Dovoz služeb																		0
<i>Účet výroby</i>																				
6	6																			6
P.1		Produkce																		6
P.2		Mezispotřeba																		4
<i>Účet rozdělení prvotních důchodů</i>																				
6	6																			6
D.441		Důchod z vlastnictví přisouzený pojistníkům																		5
<i>Účet druhotného rozdělení</i>																				
44	43	1	43	0	31	4	4	0	0	8	8	0	45	44	44	44	44	44	44	44
D.711		Čisté pojistné na neživotní pojištění																		44
D.721		Náhrady z neživotního pojištění																		6
<i>Účet užití disponibilního důchodu</i>																				
2	2																			2
P.3		Výdaje na konečnou spotřebu																		2
<i>Finanční rozvaha (počáteční stav)</i>																				
74	74	0	74	0	44	0	0	9	25	25	25	9	74	74	74	74	74	74	74	74
AF.61		Technické rezervy neživotního pojištění																		74
<i>Finanční rozvaha (konečný stav)</i>																				
81	81	0	81	0	44	0	11	25	25	25	25	11	81	81	81	81	81	81	81	81
AF.61		Technické rezervy neživotního pojištění																		81
<i>Finanční transakce</i>																				
7	7	0	7	0	4	0	2	1	1	1	1	7	7	7	7	7	7	7	7	7
F.61		Technické rezervy neživotního pojištění																		7
<i>Účet přecenění</i>																				
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
AF.61		Technické rezervy neživotního pojištění																		0

Transakce životního pojištění

- 16.68 V tomto oddíle je vysvětleno, jak se záznamy u životního pojištění liší od záznamů neživotního pojištění. U životního pojištění se dávky z pojistné smlouvy pojmají jako změny jmění, které se zaznamenávají na finanční účet. U pojistné smlouvy považované za sociální pojištění se dávky ve formě penzí zaznamenávají na účet druhotného rozdělení důchodů jako důchod. Důvodem tohoto odlišného pojetí je skutečnost, že pojistnou smlouvu jinou než sociální pojištění pojistník uzavírá zcela z vlastní iniciativy. Pojistky považované za sociální pojištění odrážejí zprostředkování třetí strany, obvykle vládních institucí nebo zaměstnavatele, spočívající v tom, že pojistník je motivován nebo povinen, aby si vytvořil rezervu na příjem v době po odchodu do důchodu. Sociální pojištění je popsáno v kapitole 17.
- 16.69 U životního pojištění je pojistníkem jednatel, který je zařazen v sektoru domácností (S.143 nebo S.144). Jestliže společnost uzavře pojistnou smlouvu na život svého zaměstnance, jde o termínované pojištění, nikoli o životní pojištění. Transakce životního pojištění tudíž probíhají pouze mezi pojišťovateli (zařazenými v subsektoru pojišťovacích společností S.128) a rezidentskými domácnostmi jako jednotlivci (S.143 a S.144), pokud nedojde k vývozu nerezidentským domácnostem (zařazeným v sektoru nerezidentů S.2). Hodnota produkce životního pojištění odpovídá hodnotě výdajů na konečnou spotřebu domácností a vývozu služeb, a to na základě stejného přístupu jako u neživotního pojištění. Důchod z investic přisouzený pojistníkům se pojímá jako doplňkové pojistné. Nicméně v případě životního pojištění se pojistné a náhrady neuvádějí samostatně a nepovažují se za běžné transfery. Místo toho představují složky čisté transakce zaznamenané na finančním účtu, přičemž dotčeným finančním aktivem je životní pojištění a nároky na anuity.
- 16.70 Na účty se zaznamenávají čtyři dvojice transakcí: dvě dvojice se týkají výroby a spotřeby pojišťovací služby, jedna dvojice zobrazuje přisouzení důchodu z investic pojistníkům a jedna zobrazuje změnu životního pojištění a nároků na anuity:
- Produkce životního pojištění (P.1) se zaznamenává na účet výroby pojišťovatelů.
 - Hodnota spotřebovaných služeb se zaznamenává na účet užití disponibilních důchodů jako výdaje na konečnou spotřebu (P.3) domácností nebo jako částky placené nerezidenty, které se pojmají jako vývoz služeb (P.62) k nerezidentským domácnostem. Platby domácností nerezidentským pojišťovatelům jsou dovozem služeb (P.72).
 - Důchod získaný z investování technických rezerv životního pojištění přisouzený pojistníkům (D.441) se zaznamenává na účet rozdělení prvotních důchodů. Bonusy (prémie) oznámené v souvislosti s životním pojištěním se pojmají jako rozdělované pojistníkům i v případě, že převyšují důchod z investování získaný institucí, která daný bonus vyhláší. Důchod z investic se zaznamenává jako částky, které mají zaplatit pojišťovatelé a které mají obdržet rezidentské domácnosti nebo nerezidentské domácnosti v zahraničí. Důchod z investic se rozvrhne mezi pojistníky v poměru k jejich technickým rezervám životního pojištění, nebo nejsou-li tyto informace k dispozici, v poměru k předepsanému pojistnému.

- (d) Finanční rozvaha obsahuje zápisy týkající se technických rezerv životního pojištění a nároků na anuitu (AF.62). Tyto rezervy se zaznamenávají jako pasiva pojišťovatelů a aktiva domácností a nerezidentů. Tyto částky odrážejí spořicí charakter životních pojistek. Rezervy zahrnují předplacené pojistné a výplaty dávek. U této kategorie se nevyžaduje další členění, ačkoli při výpočtu zaslouženého pojistného a splatných dávek jsou zapotřebí obě uvedené složky.

- 16.71 Technické rezervy životního pojištění a nároky na anuity se týkají pojistek, z nichž se plní formou jednorázové částky k určitému datu. Jednorázovou částku lze použít k získání anuity, která jednorázovou částku mění v pravidelné výplaty. Podmíněné nároky jednotlivých pojistníků – prostředky, jež mají být obdrženy v době nebo po době splatnosti pojistné smlouvy formou výplaty jednorázové částky nebo formou anuity – se nezahrnují do hodnoty závazků pojišťovatele. Rozdíl je odvozen z podmíněnosti a z výpočtu současné hodnoty. Vykazovaná částka životního pojištění a nároků na anuity je vymezena podle účetních zásad pojišťovatelů.
- 16.72 Tabulka 16.2 obsahuje příklad příslušných toků.

Tabulka 16.2 - Životní pojištění

	Užití nebo aktiva						Zdroje nebo závazky							
	S.1	S.15	S.14	S.13	S.12	S.11	S.11	S.12	S.13	S.14	S.15	S.1		
	Odpovídající zápisy						Odpovídající zápisy							
Celkem	úctu výrobků a služeb	úctu nerezidentů	Národní hospodářství celkem	NISD	Domácnosti	Vládní instituce	Finanční instituce	Vládní instituce	Domácnosti	NISD	Národní hospodářství celkem	úctu nerezidentů	úctu výrobků a služeb	Celkem
0	0	0												0
0	0	0											0	0
4	4	4					4				4			4
7			7			7			7		7	0		7
4			4										4	4
221	0	0	221	221	221		221				221			221
243	0	0	243	243	243		243				243			243
22	0	0	22	22	22		2				22			22
0	0	0	0	0	0		0				0			0

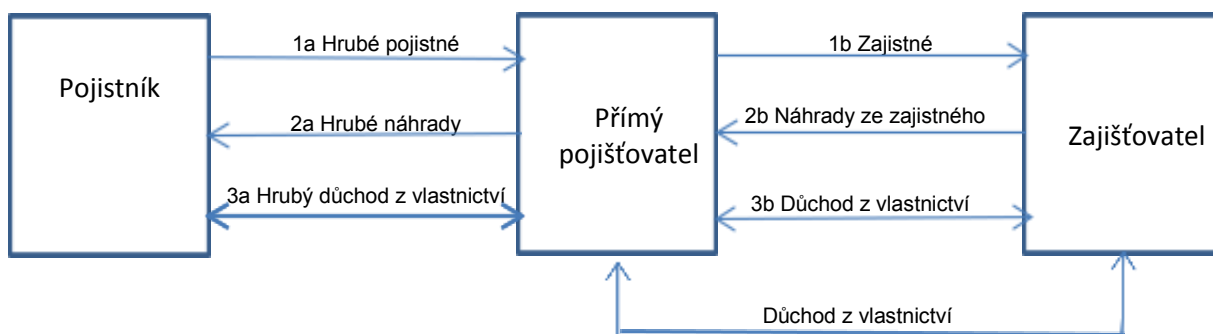

Transakce spojené se zajištěním

- 16.73 Účty zajišťovatelů jsou převážně stejné jako účty přímých pojišťovatelů. Jediný rozdíl spočívá v tom, že transakce přímého pojištění s pojistníky, kteří sami pojištění neposkytují, jsou nahrazeny pojišťovacími transakcemi mezi zajišťovateli a přímými pojišťovateli.
- 16.74 Transakce v rámci pojištění se zachycují bez očištění o zajištění. Pojistné je nejprve zapláceno přímému pojišťovateli, který může následně část tohoto pojistného zaplatit zajišťovateli (postoupení, cese), a ten pak může menší část zaplatit jinému zajišťovateli atd. (retrocese). Obdobný postup se použije pro náhrady nebo dávky. Používání hrubých hodnot odpovídá hledisku původního pojistníka. Tento pojistník si obvykle není vědom toho, že přímý pojišťovatel nějaké částky postupuje zajišťovateli, a pokud by zajišťovatel vyhlásil úpadek, je přímý pojišťovatel nadále povinen vyplatit v plné výši náhrady týkající se postoupených rizik.
- 16.75 Produkce přímého pojištění se počítá bez očištění o zajištění. Při alternativním výpočtu s očištěním o zajištění by se uváděla část pojistného od přímého pojistníka zaplacená přímému pojišťovateli a část zaplacená zajišťovateli, ale tento způsob zaznamenávání, označovaný jako „čisté zaznamenávání“, není přípustný.

Uvedený proces je znázorněn na schématu 1 níže.

Diagram 1: Toky mezi pojistníky a přímými a nepřímými pojišťovateli

- 16.76 Na schématu 1 jsou shrnuty tyto toky:
- 1 Pojistník provede platbu pojistného neočištěného o zajištění přímému pojišťovateli (1a), přičemž část hrubého pojistného určená na zajištění se postoupí zajišťovateli (1b);
 - 2 Výplata náhrady se zaznamenává podobně, ale v opačném směru. Náhradu vyplatí zajišťovatel přímému pojišťovateli (2b). Přímý pojišťovatel k této částce připočte svou vlastní náhradu, která se dále vyplatí pojistníkovi (2a);
 - 3 Jak přímý pojišťovatel, tak zajišťovatel získali důchod z vlastnictví plynoucí z investování jejich technických rezerv. Zajišťovatel tento důchod z vlastnictví předá přímému pojišťovateli (3b), který jej přidá k důchodu z vlastnictví, jenž získal sám, a dále je předá pojistníkovi (3a).

- 16.77 Všechny hrubé toky mezi pojistníkem a přímým pojišťovatelem zahrnují odpovídající částky toků mezi přímým pojišťovatelem a zajišťovatelem, a proto jsou příslušné šipky na schématu tučnější.
- 16.78 Stejně jako u přímého pojištění se například po katastrofě část zajistných náhrad zaznamenává nikoli jako běžné transfery, nýbrž jako kapitálové transfery.
- 16.79 Celá produkce zajišťovatele je mezipotřebou přímého pojišťovatele, který má uzavřenu danou smlouvu o zajištění. Jak je uvedeno výše, mnoho smluv o zajištění je uzavřeno mezi pojišťovateli, kteří jsou rezidenty v různých národních hospodářstvích. V těchto případech tak hodnota produkce představuje dovoz ze strany pojišťovatele uzavírajícího smlouvu o zajištění a vývoz ze strany zajišťovatele.
- 16.80 Zaznamenávání toků spojených se zajištěním je podobné jako u neživotního pojištění s tím rozdílem, že zajistníkem (*policyholder - cedentem*) je vždy jiný pojišťovatel.
- 16.81 Výroby a spotřeby se týkají tyto transakce:
- (a) Produkce (P.1) se zaznamenává na účet výroby zajišťovatelů. Zajišťovací služby jsou často poskytovány nerezidentskými zajišťovateli a v těchto případech se zaznamenávají jako dovoz služeb (P.72).
 - (b) Službu zajišťovatele může spotřebovat pouze přímý pojišťovatel nebo jiný zajišťovatel. Je-li zajistník rezidentskou jednotkou, užití zajišťovací služby se zaznamená jako mezipotřeba (P.2) této jednotky. Pokud je zajistník nerezidentem, zachytí se toto užití jako vývoz služeb (P.62).
- 16.82 Rozdělovací transakce zahrnují důchod z investic přisouzený zajistníkům, čisté zajistné a zajistné náhrady:
- (a) Důchod z investic (D.441), který zajišťovatelé získávají investováním technických rezerv zajištění, se platí zajistníkům, jimiž mohou být přímí pojišťovatelé nebo zajišťovatelé. Zajišťovatelé i přímí pojišťovatelé mohou být rezidenty nebo nerezidenty.
 - (b) Čisté zajistné na neživotní pojištění (D.712) platí zajistníci a přijímají zajišťovatelé. Jednotka povinná provést platbu nebo jednotka přijímající platbu mohou být nerezidenty.
 - (c) Náhrady z neživotního zajištění (D.722) platí zajišťovatelé a přijímají je zajistníci, buď rezidenti, nebo nerezidenti. Jak čisté zajistné, tak náhrady se zaznamenávají na účet druhotného rozdělení důchodů.
 - (d) Finanční rozvaha obsahuje záznamy zachycující technické rezervy zajištění (AF.61 – „technické rezervy neživotního pojištění“). Tyto rezervy se zaznamenávají jako pasiva zajišťovatelů a aktiva zajistníků, kterými mohou být přímí pojišťovatelé nebo zajišťovatelé.
- 16.83 Provize, které platí zajišťovatelé pojišťovatelům jakožto zajistníkům, se pojmají jako snížení zajistného placeného zajišťovatelům. Podíl na zisku placený zajišťovatelem přímému pojišťovateli se zaznamenává jako běžný transfer. Navzdory rozdílnému zaznamenávání snižují jak splatné provize, tak podíl na zisku produkci zajišťovatele.

- 16.84 Pokud se náhrady z přímého pojištění pojmají jako kapitálové transfery, a nikoli jako běžné transfery, pokládají se zajistné náhrady související se stejnou událostí rovněž za ostatní kapitálové transfery (D.99).

Transakce spojené s pomocnými pojišťovacími společnostmi

- 16.85 Produkce pomocných pojišťovacích služeb se oceňuje na základě účtovaných poplatků a provizí. V případě neziskových institucí působících jako podnikatelská sdružení pojišťovacích podniků a penzijních fondů se produkce oceňuje podle objemu příspěvků placených členy těchto sdružení. Tato produkce se užívá jako mezispotřeba členů sdružení.

Anuity

- 16.86 Nejjednodušším případem životního pojištění je pojištění, v jehož rámci pojistník provádí po určité období pravidelné platby pojišťovateli a za to v určitém budoucím okamžiku obdrží jako náhradu jednorázovou částku. U nejjednodušší formy annuity zaplatí příjemce annuity, který je ekvivalentem pojistníka, pojišťovateli jednorázovou částku a výměnou za to získá pravidelné výplaty buď po stanovenou dobu, nebo až do konce svého života, případně do konce svého života a života určené další osoby.
- 16.87 Anuity jsou organizovány pojišťovateli a jsou prostředkem k řízení rizika. Příjemce annuity se zbavuje rizika tak, že se rozhodne výměnou za jednorázovou platbu dostávat pravidelné platby ve známé výši, která je známá buď absolutně, nebo se vypočítá podle vzorce, například je vázaná na index. Pojišťovatel přebírá riziko spojené s tím, zda investováním této jednorázové platby získá více, než kolik vyplatí příjemci annuity na pravidelných platbách. Při určování toku pravidelných plateb se bere v úvahu očekávaná délka života.
- 16.88 Při vzniku annuity dojde k transferu finančních prostředků od domácnosti k pojišťovateli. V mnoha případech však může jít pouze o převod jednorázové výplaty, kterou má provést tento nebo jiný pojišťovatel na základě splatnosti běžného životního pojištění, bezprostředně na annuitu. Je-li tomu tak, není třeba zaznamenávat výplatu jednorázové částky a získání annuity; dojde jednoduše ke změně rezerv životního pojištění na rezervy na annuity v subsektoru pojišťovatelů a penzijních fondů. Je-li annuita pořízena nezávisle na splatnosti životního pojištění, zaznamená se dvojice finančních transakcí mezi domácností a pojišťovatelem. Domácnost provede platbu pojišťovateli a za to získá aktivum vycházející z podmínek annuity. Pojišťovatel obdrží finanční aktivum od domácnosti a vznikne mu vůči této domácnosti závazek.
- 16.89 Anuity končí smrtí příjemce, kdy se případné zbývající rezervy, které na něj připadají, převedou pojišťovateli. Ovšem za předpokladu, že pojišťovatel správně předpověděl očekávanou délku života pro celý soubor příjemců annuit, budou se finanční prostředky zbývající k datu smrti v průměru rovnat nule. Dojde-li ke změně očekávané délky života, musí být provedeny úpravy rezerv. U stávajících annuit povede prodloužení očekávané délky života ke snížení částky, která je pojišťovateli k dispozici jako poplatek za službu, případně až do záporných hodnot. V takovém

případě musí pojišťovatel čerpat z vlastních fondů a vycházet z toho, že tyto fondy znovu naplní v budoucnosti tak, že s novými anuitami spojí vyšší poplatky za službu.

Zachycení náhrad z neživotního pojištění

Pojetí upravených náhrad

- 16.90 Náhrady, na které vznikl nárok, se obvykle zaznamenávají v době, kdy nastala související událost. Tento princip se uplatňuje i v případě sporných nároků, k jejichž vyrovnání může dojít i několik let po dotčené události. Výjimkou jsou případy, kdy je možnost vznesení nároku na náhradu uznána až dlouho poté, co k události došlo. Významný soubor nároků byl například uznán teprve poté, co bylo zjištěno, že expozice azbestu je příčinou závažných onemocnění, a bylo rozhodnuto, že vede ke vzniku nároků na náhrady podle pojistných smluv platných v době, kdy k expozici docházelo. V takovýchto případech se náhrada zaznamená v době, kdy pojišťovna uzná příslušný závazek. Přitom se nemusí jednat o stejnou dobu, ve které je dohodnuta výše náhrady či ve které je náhrada vyplacena.
- 16.91 Ve vzorci pro výpočet produkce se nepoužívají skutečné náhrady, nýbrž upravené náhrady, a proto se čisté pojistné a náhrady v daném období budou rovnat pouze tehdy, když mají skutečné náhrady stejnou hodnotu jako očekávané náhrady. Měly by se ovšem přibližně rovnat za období několika let s vyloučením roku, kdy došlo ke katastrofě.

Pojetí ztrát z katastrof

- 16.92 Náhrady se zaznamenávají jako běžné transfery placené pojišťovatelem pojistníkovi. V jednom případě jsou však náhrady zaznamenávány nikoli jako běžné transfery, nýbrž jako ostatní kapitálové transfery (D.99), a to v době následující po velké katastrofě. Kritéria pro rozhodování o tom, kdy by se měly následky katastrofy pojímat tímto způsobem, musí být stanovena podle podmínek daného státu; mohou nicméně zahrnovat počet postižených pojistníků a rozsah způsobených škod. Důvodem pro to, aby se v tomto případě náhrady zaznamenávaly jako kapitálové transfery, je skutečnost, že se mnoho náhrad bude týkat zničení nebo vážného poškození aktiv, jako jsou obydlí, budovy a stavby.
- 16.93 Po katastrofě se celkový objem náhrad převyšující objem pojistného zaznamená jako kapitálový transfer od pojišťovatele k pojistníkovi. Informace o objemu náhrad, které je podle pojistných smluv třeba vyplatit, se získají od podniků v pojišťovnictví. Jestliže pojišťovnictví tyto informace nedokáže poskytnout, jedním z přístupů, jak odhadnout objem náhrad souvisejících s katastrofou, je použití rozdílu mezi upravenými náhradami a skutečnými náhradami v období, kdy ke katastrofě došlo.

Kapitola 17 SOCIÁLNÍ POJIŠTĚNÍ VČETNĚ PENZÍ

Úvod

17.01 *Definice:* Programy sociálního pojištění jsou programy, jejichž účastníci jsou povinni nebo vybízeni třetí stranou uzavřít pojištění proti určitým sociálním rizikům nebo okolnostem, které mohou nepříznivě ovlivnit jejich životní podmínky nebo životní podmínky jejich rodinných příslušníků. Sociální příspěvky do těchto programů platí zaměstnanci či jiné osoby anebo zaměstnavatelé za své zaměstnance s cílem zajistit, že zaměstnanci nebo jiní přispěvatelé, jejich rodinní příslušníci nebo pozůstalí získají nárok na dávky sociálního pojištění v běžném období nebo obdobích následujících. Příspěvky do programů sociálního pojištění mohou být hrazeny také osobami bez zaměstnání nebo osobami samostatně výdělečně činnými či za tyto osoby.

17.02 Existují dva typy programů sociálního pojištění:

- (a) první z nich se skládá z programů sociálního zabezpečení, které se týkají celé společnosti nebo velkých skupin společnosti a jsou stanoveny, kontrolovány a financovány jednotkami vládních institucí. Penze vyplácené v rámci těchto programů mohou, ale nemusí souviset s výší platu oprávněné osoby či s historií jejího zaměstnání. Nependijní dávky jsou na výši platu vázány méně často;
- (b) druhý typ se skládá z ostatních zaměstnaneckých programů. Tyto programy jsou odvozeny od vztahu zaměstnavatel-zaměstnanec při zajišťování penzijních a případně i jiných nároků, které jsou součástí podmínek zaměstnání, přičemž odpovědnost za poskytování dávek se v jejich případě nepřenáší na vládní instituce na základě předpisů o sociálním zabezpečení.

17.03 Rozsah programů sociálního pojištění se v různých zemích liší a liší se i programy v rámci jedné země. Příklady těchto programů jsou tyto:

- (a) vládní instituce ukládají povinnou účast v programu sociálního zabezpečení pro všechny zaměstnance;
- (b) zaměstnavatelé si účast zaměstnanců na pojistném programu, který sami určí, kladou jako podmínku pro zaměstnání;
- (c) zaměstnavatel motivuje zaměstnance k účasti na programu poskytováním příspěvku v jeho prospěch;
- (d) odborová organizace sjednává výhodné pojistné krytí dostupné pouze pro své členy; nebo
- (e) programy nespádající do sociálního zabezpečení mohou být sjednány u pojišťovací společnosti jakožto skupinová pojistná smlouva nebo série pojistných smluv anebo mohou být spravovány za poplatek pojišťovací společností. Programy může případně spravovat také zaměstnavatel přímo sám za sebe nebo je mohou spravovat zaměstnavatelé za své zaměstnance a jejich rodinné příslušníky nebo jiné subjekty za konkrétní skupinu osob.

Tabulka 17.1 - Programy sociálního pojištění

Druh pojištění	Charakteristika	Forma organizace	Sektor/subsektor
Sociální zabezpečení	Účastníci jsou z rozhodnutí vládních institucí povinni uzavřít pojištění proti určitým sociálním rizikům.	Organizované vládními institucemi prostřednictvím fondů sociálního zabezpečení	Fondy sociálního zabezpečení (S.1314)
Programy zaměstnaneckého sociálního pojištění jiné než sociální zabezpečení	Zaměstnavatelé mohou jako podmínku zaměstnání stanovit účast zaměstnanců na pojištění proti určitým sociálním rizikům	Organizované zaměstnavateli ve prospěch svých zaměstnanců a jejich rodinných příslušníků nebo jinými subjekty ve prospěch konkrétní skupiny osob	Sektor nebo subsektor zaměstnavatele, pojišťovacích společností a penzijních fondů nebo neziskových institucí sloužících domácnostem

Programy sociálního pojištění, sociální pomoc a individuální pojistné smlouvy

- 17.04 Sociální pomoc není součástí sociálního pojištění. Dávky sociální pomoci se vyplácejí nezávisle na účasti v programu sociálního pojištění, tj. aniž dochází k platbám příspěvků do programu sociálního pojištění, kterými by vznikl nárok na výplatu dávek.
- 17.05 Sociální pomoc se od sociálního zabezpečení liší nárokem na výplatu dávek sociální pomoci od vládních institucí a nezávisí na tom, zda se příjemce rozhodl k účasti doložené platbou příspěvků. V rezidentských domácnostech mají obvykle všichni členové právo požádat o sociální pomoc, avšak podmínky, za kterých je udělena, jsou mnohdy restriktivní. Často se provádí posouzení jejich dostupných příjmů včetně dávek sociálního pojištění ve vztahu ke zjištěným potřebám domácnosti. Pouze domácnosti, které se ocitnou pod stanovenou hranicí, mohou mít nárok na tento druh sociální pomoci.
- 17.06 Individuální pojistné smlouvy lze zahrnout do programů sociálního pojištění v případě, že kryjí sociální rizika a potřeby, jako například nemoc nebo stáří. Aby byla individuální pojistná smlouva považována za součást programu sociálního pojištění, musí neočekávané případy nebo okolnosti, proti nimž je účastník pojištěn, odpovídat rizikům nebo potřebám, které jsou uvedeny v odstavci 4.84;-navíc musí být splněna jedna nebo více těchto podmínek:
- účast v programu je povinná, buď ze zákona, nebo na základě podmínek zaměstnání zaměstnance nebo skupiny zaměstnanců;
 - program je kolektivní a organizovaný v zájmu určité skupiny pracovníků, ať už jde o zaměstnance, osoby samostatně výdělečně činné nebo osoby bez zaměstnání, a účast je omezena na členy této skupiny;
 - zaměstnavatel poskytuje (skutečný nebo imputovaný) příspěvek do programu ve prospěch zaměstnance bez ohledu na to, zda zaměstnanec příspěvek také platí, či nikoli.
- 17.07 Pojistné náhrady z pojistek, které byly uzavřeny pouze za účelem získání slevy, i když tyto pojistné smlouvy vycházejí z kolektivní smlouvy, jsou ze sociálního pojištění vyloučeny. Tyto individuální pojistné smlouvy se vykazují jako životní a neživotní pojištění. Pojistné náhrady z pojistek, které byly uzavřeny výhradně z vlastní iniciativy pojištěného, nezávisle na jeho zaměstnavateli nebo vládních institucích, jsou ze sociálního pojištění rovněž vyloučeny.

Sociální dávky

17.08 Nárok na výplatu sociálních dávek vzniká v případech, kdy dojde k určitým událostem, nebo nastanou určité okolnosti, které mohou nepříznivě ovlivnit životní podmínky dotčených domácností buď z důvodu zvýšených nároků na finanční zdroje, nebo snížením jejich příjmů. Sociální dávky jsou poskytovány v penězích nebo naturálně. Nárok na výplatu sociálních dávek vzniká na základě mnoha okolností:

- (a) Příjemci nebo jejich rodinní příslušníci potřebují lékařské, zubní nebo jiné ošetření nebo nemocniční, zotavovací či dlouhodobou péči v důsledku nemoci, zranění, mateřství, trvalého postižení, stáří atd. Sociální dávky mohou být poskytnuty v naturální formě ošetřením nebo péčí poskytnutou bezplatně či za ekonomicky nevýznamnou cenu nebo proplacením výdajů domácnosti. Příjemcům, kteří potřebují zdravotní péči, mohou být vypláceny také peněžité sociální dávky.
- (b) Příjemci musí zajišťovat rodinné příslušníky spadající do různých skupin: manžela nebo manželku, děti, starší příbuzné, invalidní osoby atd. Sociální dávky se obvykle vyplácejí peněžně ve formě pravidelných přídavků na rodinné příslušníky nebo rodinných přídavků.
- (c) Příjemcům se snižují příjmy v důsledku pracovní neschopnosti nebo neschopnosti vykonávat práci na plný úvazek. Sociální dávky se obvykle vyplácejí pravidelně v peněžité formě po dobu trvání daného stavu. V některých případech může být vyplacena paušální částka nad rámec nebo místo pravidelné platby. K neschopnosti vykonávat pracovní činnost dochází například v těchto případech:
 - 1) dobrovolný nebo nucený odchod do důchodu;
 - 2) nedobrovolná nezaměstnanost včetně dočasného propuštění a zkrácení pracovní doby;
 - 3) nemoc, úraz, narození dítěte atd., které znemožní dané osobě vykonávat práci nebo pracovat na plný úvazek.
- (d) Příjemcům jsou vypláceny dávky ke kompenzaci snížení příjmů, k němuž došlo v důsledku smrti hlavního živitele.
- (e) Příjemcům je bezplatně nebo za ekonomicky nevýznamnou cenu poskytnuto bydlení nebo jim jsou propláceny výdaje na domácnost. Jedná se o naturální sociální dávky.
- (f) Příjemcům jsou vypláceny přídavky na pokrytí výdajů spojených s jejich vzděláváním nebo vzděláváním jejich rodinných příslušníků. Služby v oblasti vzdělávání mohou být poskytnuty jako naturální sociální dávky.

Sociální dávky poskytované vládními institucemi

17.09 Vládní instituce poskytují sociální dávky formou plateb v rámci sociálního zabezpečení, sociální pomoci nebo naturálních sociálních transferů.

- 17.10 Pojem sociální zabezpečení označuje programy sociálního pojištění provozované vládními institucemi.
- 17.11 Definice sociálních dávek zahrnuje také poskytování zdravotních a vzdělávacích služeb. Tyto služby obvykle vládní instituce zpřístupňují všem skupinám obyvatel bez povinné účasti na určitém programu a bez nutnosti splňovat konkrétní podmínky. Tyto služby se považují za naturální sociální transfery, nikoli za součást sociálního zabezpečení nebo sociální pomoci. Zdravotní a vzdělávací služby mohou kromě vládních institucí poskytovat jednotlivcům také neziskové instituce sloužící domácnostem. Také tyto služby se považují za naturální sociální transfery, nikoli za součást programů sociálního pojištění.

Sociální dávky poskytované jinými institucionálními jednotkami

- 17.12 Sociální dávky mohou zaměstnancům a jejich rodinným příslušníkům poskytovat zaměstnavatelé nebo jiné subjekty, například odbory. Všechny sociální dávky poskytnuté subjekty jinými než vládními institucemi se realizují prostřednictvím programu sociálního pojištění.

Penze a další formy dávek

- 17.13 Dávky sociálního pojištění a příslušné příspěvky se dělí na ty, které se vztahují k penzím, a ty, které se vztahují ke všem ostatním formám dávek. Nejvýznamnější penzijní dávkou krytou z programů sociálního pojištění je příjem ze starobního důchodu, existují však i další případy. Penze mohou být příjmem i pro ovdovělé osoby či osoby v invalidním důchodu, které utrpěly pracovní úraz a ocitly se v pracovní neschopnosti. Hlavní živitel již není z důvodu smrti nebo pracovní neschopnosti schopen zajistit příjem, a proto jsou platby prováděny a vykazovány jako penze.
- 17.14 Všechny ostatní dávky se řadí do skupiny dávek jiných než penzijních. Rozlišení mezi penzijními a nepenzijními dávkami je důležité, protože závazky u penzí se vykazují nezávisle na tom, jestli dochází k vyčlenění aktiv za účelem splnění nároků, či nikoli, zatímco rezervy u nepenzijních dávek se vykazují pouze v případě, že tyto rezervy skutečně existují.

Dávky sociálního pojištění jiné než penze

- 17.15 *Definice:* Ostatní dávky sociálního pojištění, nebo také nepenzijní dávky, jsou dávky, které příjemci dostávají přímo či nepřímo v případě konkrétních událostí a obvykle za předem stanovených právních a smluvních podmínek.

Vyjma příjmů ze starobního důchodu mohou být pokryty některé další případy, jako jsou dávky ze zdravotního pojištění, pojištění nezaměstnanosti nebo pojištění dlouhodobé péče.

- 17.16 Ostatní dávky sociálního pojištění jsou příjemcům poskytovány v rámci sociálního zabezpečení a v rámci zaměstnaneckých programů nespádajících do sociálního zabezpečení.

Programy sociálního zabezpečení jiné než penzijní programy

- 17.17 *Definice:* Programy sociálního zabezpečení jiné než penzijní programy jsou smluvní pojistné programy, u kterých vládní instituce ukládají příjemcům jakožto účastníkům programu sociálního pojištění povinnost pojistit se proti rizikům jiným než stáří a dalším rizikům souvisejícím s věkem. Dávky sociálního zabezpečení jiné než penzijní dávky, označované jako nepenzijní dávky, poskytují příjemcům vládní instituce.
- 17.18 Příjemci obvykle povinně přispívají do programu sociálního zabezpečení jiného než penzijního, který je často založen na systému průběžného financování. Příspěvky průběžně získávané v určitém období se použijí na financování dávek v tomtéž období. Součástí programu není spořicí složka, a to ani u vládních institucí ani u zaměstnavatele, který program provozuje, ani u příjemců, kteří se jej účastní. To znamená, že obvykle nemůže vznikat žádný přebytek a v případě krátkodobého nedostatku zdrojů může být v moci vládních institucí změnit závazky, nejen pokud jde o budoucí zaměstnání, ale také zpětně. V některých zemích však programy sociálního zabezpečení jiné než penzijní mohou hromadit rezervy formou tzv. nárazníkových fondů (*buffer funds*).
- 17.19 Nároky plynoucí ze sociálního zabezpečení jiné než penzijní, jako neuhrazené částky na program sociálního zabezpečení, se v hlavních národních účtech ESA nevykazují. Odhady neuhrazených částek nároků v rámci programů sociálního zabezpečení jiných než penzijních a jakýchkoli dalších zaměstnaneckých jiných než penzijních programů poskytovaných vládními institucemi nejsou zahrnuty do hlavních účtů ani nejsou zachyceny v tabulce 17.5.

Ostatní programy zaměstnaneckého sociálního pojištění

- 17.20 *Definice:* Ostatní programy zaměstnaneckého sociálního pojištění jsou smluvní pojistné programy, u kterých je účast buď povinná ze zákona, nebo podporovaná třetí stranou. U ostatních programů zaměstnaneckého sociálního pojištění mohou zaměstnavatelé jako podmínku zaměstnání stanovit účast zaměstnanců, tj. příjemců, na zaměstnavatelem určeném programu sociálního pojištění za účelem pojištění rizik jiných než stáří a rizik souvisejících s věkem. Tyto zaměstnanecké programy jsou příjemcům poskytovány buď zaměstnavatelem, nebo jinou jednotkou, která zaměstnavatele zastupuje.
- 17.21 Na další programy zaměstnaneckého sociálního pojištění se nahlíží, podobně jako u souvisejících penzijních programů, jako na součást balíčku náhrad a vyjednávání mezi zaměstnanci a zaměstnavateli se mohou zaměřit na současné podmínky služby a platové třídy. Dávky sociálního pojištění jiné než penze soukromí zaměstnavatelé často poskytují z programů, které mají sami pod kontrolou nebo jejichž správou pověřili třetí stranu, například pojišťovací společnost poskytující sociální dávky jako například pokrytí soukromé lékařské péče.

Vykazování stavů a toků podle druhu nepenzijního programu sociálního pojištění

Programy sociálního zabezpečení

- 17.22 Vzhledem ke skutečnosti, že sociální zabezpečení se obvykle financuje průběžně, se nároky vznikající v rámci sociálního zabezpečení, jako např. sociální dávky včetně penzí, v hlavních národních účtech neuvádějí.
- 17.23 Penzijní nároky vznikající v rámci programů sociálního zabezpečení jsou uvedeny v doplňkové tabulce nabytých penzijních nároků k danému datu v systému sociálního pojištění; není to však případ nároků vznikajících z programů sociálního zabezpečení jiných než penzijních.
- 17.24 Zachycení toků u programů sociálního zabezpečení jiných než penzijních se týká příspěvků hrazených zaměstnavatelem a zaměstnanci a dávek sociálního zabezpečení.
- 17.25 Všechny příspěvky hrazené zaměstnavatelem se pojímají jako součást náhrad zaměstnancům. Vykazují se jako rozdělovací transakce, která je výdajem zaměstnavatele a příjmem zaměstnance. Zaměstnanec potom hradí částku rovnající se součtu částky přijaté od zaměstnavatele a příspěvku, který hradí do fondu sociálního zabezpečení sám za sebe. Tato částka se vykazuje jako užití v sektoru domácnosti a jako zdroj vládních institucí.
- 17.26 Mezi příspěvky hrazené domácnostmi vládními institucím se také zahrnují příspěvky prováděné osobami samostatně výdělečně činnými nebo osobami bez zaměstnání.
- 17.27 Dávky sociálního zabezpečení se vykazují jako rozdělovací transakce od vládních institucí domácnostem.
- 17.28 Tabulka 17.2 zobrazuje transakce související s penzijním programem sociálního zabezpečení. Tyto transakce jsou identické s transakcemi souvisejícími s programy sociálního zabezpečení, do nichž nespádají penze.

Ostatní nepenzijní programy zaměstnaneckého sociálního pojištění

- 17.29 U ostatních nepenzijních programů zaměstnaneckého sociálního pojištění se nároky účastníků obvykle vykazují tak, jak se hromadí. Důchody z investic vytěžené ze stávajících nároků se zachycují jako důchody rozdělené příjemcům a opět jimi investované do programu.
- 17.30 Sociální příspěvek hrazený zaměstnavatelem do pojistného programu ve prospěch zaměstnance se pojímá jako součást náhrad zaměstnancům.
- 17.31 Důchody z investic plynoucí z nahromaděných nároků se vykazují jako důchody, které se z programu rozdělují domácnostem. Součástí důchodů z investic jsou úroky a dividendy plus rozdělený důchod programů kolektivního investování v případě, že v nich má institucionální jednotka podíl. Může se stát, že program může vlastnit majetek a vytvářet z něj čistý provozní přebytek, který je připočítán k důchodům z investic jako prostředky rozdělované příjemcům. V tomto případě je termín důchody z investic nutno vykládat jako složku zahrnující tento zdroj důchodů. Zisky a ztráty z držby vytvářené investicemi nahromaděných nároků se nezahrnují do důchodů z investic, ale vykazují se jako ostatní změny způsobené přeceněním.

- 17.32 Část důchodu rozdělená domácnostem se použije na pokrytí nákladů na provoz programu. Tyto náklady se uvádějí jako produkce programu a výdaj na konečnou spotřebu domácností. Zbývající část rozdělovaného důchodu se pojímá jako doplňkový příspěvek, který domácnosti hradí zpět do programu.
- 17.33 Sociální příspěvky se uvádějí jako částky hrazené domácnostmi do programu. Celková výše sociálních příspěvků je složena ze skutečných příspěvků vyplácených zaměstnavateli jako součást náhrad zaměstnancům, skutečných příspěvků zaměstnanců a bývalých účastníků programu, osob samostatně výdělečně činných, osob bez zaměstnání i důchodců a z doplňkových příspěvků uvedených v odstavci 17.32.
- 17.34 Osoby, které nejsou zaměstnanci a přispívají do programu sociálního pojištění, mohou být osobami samostatně výdělečně činnými nebo osobami bez zaměstnání, jejichž účast může souviset například s jejich povoláním nebo předchozím zaměstnaneckým statutem.
- 17.35 Sociální dávky, které administrátor programu vyplácí domácnostem, se uvádějí jako rozdělovací transakce spadající mezi ostatní dávky sociálního pojištění.
- 17.36 Platba za služby penzijního administrátora, která se rovná hodnotě produkce programu, se vykazuje jako výdaje na konečnou spotřebu domácností.
- 17.37 Nárůst nároků způsobený přebytkem příspěvků nad dávkami se uvádí jako platba z programu sociálního pojištění ve prospěch domácností. Důvodem je skutečnost, že toto zvýšení nároků přímo ovlivňuje čisté jmění domácností, a proto by se mělo započítat do úspor sektoru domácností.
- 17.38 Úpravy o změny nároků, které se z programu hradí domácnostem, se vykazují jako pohledávka domácností vůči programu.
- 17.39 Tabulka 17.3 ukazuje transakce v rámci penzijního zaměstnaneckého programu. Tyto transakce se shodují s transakcemi souvisejícími s programy sociálního pojištění jinými než penzijními.

Penze

- 17.40 *Definice:* Penze ze sociálního pojištění jsou dávky vyplácené příjemcům při odchodu do důchodu, obvykle za předem stanovených právních či smluvních podmínek a nejčastěji formou zaručené annuity.

Nejvýznamnější penzijní dávkou, která je kryta z programů sociálního pojištění je příjem ze starobního důchodu, existují však také další případy. Penze mohou být příjmem i pro ovdovělé osoby či osoby v invalidním důchodu, které utrpěly pracovní úraz a ocitly se v pracovní neschopnosti. Všechny dávky, na něž vzniká nárok, jestliže hlavní živitel již není z důvodu smrti nebo pracovní neschopnosti schopen zajistit příjem pro sebe a své rodinné příslušníky, se považují za penze.

Druhy penzijních programů

- 17.41 Penze mohou být příjemcům vypláceny z následujících zdrojů :

- (a) z penzijních programů sociálního pojištění;
- (b) sociální pomoci a
- (c) individuální pojistné smlouvy související s penzemi.

Obvykle je poskytovány fondy sociálního zabezpečení, jiné orgány vládních institucí, pojišťovací společnosti a penzijní fondy nebo institucionální jednotky zaměstnavatelů. V závislosti na národních podmínkách mohou být zahrnuty i další instituce. Pojmem fondy sociálního zabezpečení není myšleno, že je v rámci programu vždy skutečně vytvořen fond aktiv. Fondy sociálního zabezpečení a programy sociálního zabezpečení jsou synonyma.

- 17.42 Penze ze sociálního pojištění jsou poskytovány příjemcům jakožto účastníkům programů sociálního pojištění. Část poskytovaná vládními institucemi včetně fondů sociálního zabezpečení se nazývá penze ze sociálního zabezpečení a část poskytovaná jinými jednotkami se nazývá ostatní zaměstnanecké penze. Rozlišení mezi tím, které penze jsou poskytovány ze sociálního zabezpečení a které z jiných zaměstnaneckých programů, se v jednotlivých zemích do značné míry liší, což má za následek to, že pokrytí a tedy i národní vnímání pojmu „sociální zabezpečení“ je značně nejednotné.

Penzijní programy sociálního zabezpečení

- 17.43 *Definice:* Penzijní programy sociálního zabezpečení jsou smluvní pojistné programy, kde je pro příjemce jakožto účastníky na programu sociálního pojištění vládními institucemi stanovena povinnost pojistit se proti stáří a dalším rizikům souvisejícím s věkem, jako je invalidita, zdravotní potíže atd. Penze ze sociálního zabezpečení příjemcům poskytují vládní instituce.
- 17.44 Jakmile vládní instituce přebírají zodpovědnost za poskytování penzí velkým skupinám společnosti, plní sociální zabezpečení ve skutečnosti funkci programu více zaměstnavatelů (*multi-employer scheme*).
- 17.45 Příjemci obvykle povinně přispívají do penzijního programu sociálního zabezpečení, který je často založen na systému průběžného financování (*pay-as-you-go*). Příspěvky získané v určitém období se použijí na financování dávek v tomtéž období. Součástí programu není spořicí složka, a to ani u vládních institucí ani u zaměstnavatele, který program provozuje, ani u příjemců, kteří se jej účastní. To znamená, že u programu nedochází k přebytku, a v případě krátkodobého nedostatku zdrojů může být v moci vládních institucí změnit závazky, nejen pokud jde o budoucí zaměstnání, ale také zpětně. V některých zemích však penzijní programy sociálního zabezpečení mohou hromadit rezervy formou nárazníkových fondů (*buffer funds*).
- 17.46 Nejzákladnější forma penze ze sociálního zabezpečení má velmi omezený rozsah. Její výše může být stanovena nezávisle na výši příspěvků, ne však bez ohledu na to, že platba příspěvků probíhala po dané období nebo za určitých podmínek. Právo zaměstnance na penzi ze sociálního zabezpečení lze často převést z jednoho zaměstnavatele na druhého.
- 17.47 Naopak v některých zemích se většina nebo všechny penze mohou poskytovat prostřednictvím sociálního zabezpečení. V tomto případě fungují vládní instituce mezi zaměstnavateli jako

prostředník, což znamená, že jakmile obdrží příspěvky, které do programu zaplatil zaměstnavatel a domácnosti, bere na sebe odpovědnost za úhradu případných plateb. Vládní instituce tak zaměstnavatele ušetří rizika, že náklady na penze budou příliš vysoké na to, aby je mohl jeho podnik uhradit, a zajišťuje obyvatelstvu, že jejich penze budou uhrazeny, ovšem s tím, že se to může odrazit ve výši vyplácené penze, a to i zpětně.

- 17.48 Penzijní nároky jakožto neuhrazené částky na penzijní program sociálního zabezpečení se v hlavních národních účtech ESA nevykazují. Odhady neuhrazených částek nároků v rámci penzijních programů sociálního zabezpečení a jakýchkoli dalších dávkově definovaných penzijních zaměstnaneckých programů poskytovaných vládními institucemi nejsou zahrnuty do hlavních národních účtů, ale vykazují se v doplňkové tabulce nabytých penzijních nároků k danému datu (viz tabulka 17.5).

Ostatní zaměstnanecké penzijní programy

- 17.49 *Definice:* Ostatní zaměstnanecké penzijní programy jsou smluvní pojistné programy, u kterých je účast buď povinná ze zákona, nebo podporovaná vládními institucemi, nebo u nichž stanoví zaměstnavatelé jako podmínku zaměstnání účast zaměstnanců (příjemců) na zaměstnavatelem určeném programu sociálního pojištění pro stáří a proti dalším rizikům souvisejícím s věkem. Tyto zaměstnanecké penze jsou příjemcům vypláceny buď zaměstnavatelem, nebo jinou jednotkou, která zaměstnavatele zastupuje.
- 17.50 Pokud se zaměstnavatelé a příjemci nedohodnou na změně vyplácených částek, penzijní programy provozované soukromými zaměstnavateli obvykle nepodléhají zpětným úpravám. Existuje však riziko, že zaměstnavatel nebude schopen dávky hradit z důvodu ukončení činnosti. Ochrana penzijních nároků jednotlivců se stává častějším jevem. Penze nahromaděná u jednoho zaměstnavatele nemusí být převoditelná na nového zaměstnavatele. U zaměstnavatelských programů je stále větší pravděpodobnost vyčleněných rezerv. I v případě, že zde žádné rezervy neexistují, mohou účetní konvence vyžadovat, aby byly uznány penzijní nároky současných i bývalých zaměstnanců v rámci jejich účtů.
- 17.51 Na další zaměstnanecké penze se nahlíží jako na součást kompenzačního balíčku a vyjednávání mezi zaměstnanci a zaměstnavateli se mohou zaměřit na současné podmínky služby, platové třídy a penzijní nároky. Soukromí zaměstnavatelé často poskytují penze z programů, které sami kontrolují nebo objednávají u třetí strany, například u pojišťovací společnosti. Za to, že taková specializovaná jednotka přebírá riziko související se zajištěním odpovídajícího financování na výplatu přislíbených penzí, může se rozhodnout přijmout odpovědnost za poskytování penze pro několik zaměstnavatelů současně. Takové uspořádání se nazývá penzijní program více zaměstnavatelů (*multi-employer pension scheme*).
- 17.52 Současní i bývalí zaměstnanci, kteří jsou příjemci dávek, mohou přispívat do programu a počítá se s nimi jako s příjemci důchodu z vlastnictví. S tímto důchodem z vlastnictví je poté nakládáno jako s doplňkovým příspěvkem, který mají uhradit.

- 17.53 Penzijní programy se řadí na základě typu do příspěvkově definovaných programů a dávkově definovaných programů.

Příspěvkově definované programy

- 17.54 *Definice:* Příspěvkově definovaný program je penzijní program, ve kterém jsou dávky definovány výhradně na základě výše příspěvků uhrazených do fondu v průběhu pracovního života zaměstnance a zvýšení hodnoty v důsledku investování těchto fondů penzijním správcem.
- 17.55 Veškeré riziko, pokud jde o schopnost příspěvkově definovaného programu poskytnout odpovídající příjem v důchodu, tedy nese zaměstnanec.
- 17.56 Poskytování informací o příspěvkově definovaných programech je relativně snadné, protože musí být k dispozici kompletní účetnictví a nepoužívá se žádný pojistný odhad. Většinou se vyskytují v sektorech korporací (sloupec A tabulky 17.5), avšak v některých případech mohou roli penzijního správce hrát vládní instituce. Penzijní nároky všech příspěvkově definovaných penzijních programů jsou zahrnuty v hlavních národních účtech.

Dávkově definované programy

- 17.57 *Definice:* Dávkově definovaný program je penzijní program, ve kterém jsou dávky splatné zaměstnanci při odchodu do důchodu určeny pomocí vzorce. Tento vzorec se buď uplatní samostatně, nebo v kombinaci se zaručenou minimální vyplácenou částkou.
- 17.58 Riziko dávkově definovaného programu, pokud jde o možnost poskytnout odpovídající příjem v důchodu, nese zaměstnavatel nebo subjekt jednající jeho jménem.

Hypotetické příspěvkově definované programy a hybridní programy

- 17.59 Hypotetické příspěvkově definované programy a hybridní programy se klasifikují jako dávkově definované programy.
- 17.60 *Definice:* Hypotetický příspěvkově definovaný program (notional defined contribution schemes) je podobný příspěvkově definovanému programu, avšak se zaručenou minimální vyplácenou částkou.
- 17.61 Příspěvky (jak zaměstnance, tak zaměstnavatele) se v hypotetickém příspěvkově definovaném programu připisují na individuální účty, kde se hromadí. Tyto individuální účty jsou pomyslné v tom smyslu, že příspěvky do programů se využijí na výplatu penzijních dávek současným důchodcům. Při odchodu do důchodu je nahromaděný zůstatek převeden na anuitu na základě vzorce vycházejícího kromě jiných faktorů z míry střední délky života a je každoročně revidován tak, aby odpovídal standardu životní úrovně.
- 17.62 Hybridní programy (*hybrid schemes*) jsou takové programy, které obsahují dávkově definovanou i příspěvkově definovanou složku. Program se označuje za „hybridní“ buď v případě, že je přítomna dávkově definovaná složka i příspěvkově definovaná složka, nebo v případě, že zahrnuje pomyslný příspěvkově definovaný program a zároveň dávkově definovanou nebo příspěvkově definovanou

složku. Opatření může být kombinované pro jednoho příjemce nebo rozlišené podle skupin příjemců na základě typu pracovní smlouvy, poskytované penze atd.

- 17.63 Odpovědnost za zajištění odpovídajícího příjmu v důchodu je v případě pomyslného příspěvkově definovaného programu a hybridního programu rozdělena mezi zaměstnavatele a zaměstnance.
- 17.64 V některých případech může odpovědnost zaměstnavatele ležet na programu více zaměstnavatelů provozujícím dávkově definovaný penzijní program jménem zaměstnavatele.

Srovnání dávkově definovaných a příspěvkově definovaných programů

- 17.65 Základním rozdílem při srovnání dávkově definovaného penzijního programu oproti příspěvkově definovanému penzijnímu programu je, že u dávkově definovaného penzijního programu se dávka pro zaměstnance za aktuální období určuje na základě opatření, která učiní zaměstnavatel, pokud jde o výši penze, zatímco u příspěvkově definovaného penzijního programu se dávka pro zaměstnance za aktuální období určuje na základě příspěvků do programu a důchodů z investic a zisků či ztrát z držby z těchto a dřívějších příspěvků. To znamená, že zatímco v případě příspěvkově definovaného penzijního programu je v zásadě možné získat kompletní informace o dávkách určených pro účastníka, dávky určené pro účastníky dávkově definovaného penzijního programu se odhadují pomocí postupů pojistné matematiky.
- 17.66 Pokud jde o penzijní nároky, v dávkově definovaném penzijním programu existují čtyři zdroje změn. První z nich je navýšení na základě probíhajících služeb. Jedná se o navýšení nároku v souvislosti se mzdami a platy pobíranými v běžném období. Druhým zdrojem je navýšení na základě minulých služeb. Jedná se o navýšení hodnoty nároku na základě skutečnosti, že u všech účastníků programu došlo k přiblížení odchodu do důchodu (a smrti) o jeden rok. Třetí změnou výše nároku je snížení způsobené výplatou dávek důchodcům účastnícím se programu. Čtvrtý zdroj změn vychází z ostatních faktorů, které se projevují na účtu ostatních změn aktiv.
- 17.67 Podobně jako u příspěvkově definovaného penzijního programu může zaměstnavatel nebo zaměstnanec platit skutečné příspěvky do programu v běžném období. Tyto platby však nemusí stačit na to, aby odpovídaly zvýšení dávek na základě zaměstnání v běžném roce. Z tohoto důvodu se přičte dodatečný příspěvek od zaměstnavatele, který zajistí rovnováhu mezi příspěvky (skutečnými či imputovanými) a navýšením nároků na základě probíhajících služeb. Tyto přičtené příspěvky jsou obvykle kladné, ale mohou být i záporné v případě, že součet získaných příspěvků překročí navýšení nároků na základě probíhajících služeb.
- 17.68 Na konci účetního období může být hodnota penzijních nároků dlužných minulým a současným zaměstnancům vypočtena na základě odhadu současné hodnoty dlužných částek určených k výplatě ve starobním důchodu stanoveného pomocí pojistněmatematických výpočtů. Jedním z prvků zapříčiňujících každoroční zvyšování této částky je skutečnost, že současná hodnota nároků existující na počátku roku a stále splatná na konci roku se zvýšila, neboť budoucnost je o jeden rok blíže a k výpočtu současné hodnoty je třeba o jeden diskontní faktor méně. V důsledku tohoto snižování diskontu také dochází k navyšování nároků na základě minulé služby.

- 17.69 Další základní rozdíl mezi dávkově definovaným penzijním programem a příspěvkově definovaným penzijním programem se týká úhrady nákladů na provoz penzijního programu. V případě příspěvkově definovaného penzijního programu nesou veškerá rizika příjemci. Penzijní program se provozuje jejich jménem a oni hradí s tím spojené náklady. Vzhledem k tomu, že program může provozovat jiný subjekt než zaměstnavatel, je namísto nakládat s provozními náklady, jako by šlo o součást důchodů z investic zadržovaných programem za účelem pokrytí nákladů a vytváření zisku. V souladu s účtováním pojištění se s důchody z investic nakládá, jako by byly zcela připisovány příjemcům, přičemž část je využita na pokrytí nákladů a zbytek je prostřednictvím programu opět investován.
- 17.70 U dávkově definovaného penzijního programu je situace odlišná. Riziko, že fond nemusí být dostatečný ke splnění penzijních nároků, nese částečně nebo zcela zaměstnavatel či subjekt jednající jeho jménem, a nikoli pouze příjemci. Program může být pod přímou kontrolou zaměstnavatele a může být součástí téže institucionální jednotky nebo může být čistě pomyslný. Dokonce i v takovém případě jsou s provozem programu spojeny určité náklady. Ačkoli tyto náklady původně hradí zaměstnavatel, je namísto na to nahlížet jako na jistý druh naturálního důchodu poskytovaného zaměstnancům a pro jednoduchost je lze zahrnout mezi příspěvky zaměstnavatele. V tomto případě se předpokládá, že všechny náklady na sebe berou současní zaměstnanci, a nikoli starobní důchodci. Dále se vychází z předpokladu, že přidělení, ke kterému je nutné přikročit v případě pomyslných programů, lze provést za jiných okolností.
- 17.71 U dávkově definovaného programu je nepravděpodobné, že by v současné době přispívaly osoby samostatně výdělečně činné a osoby bez zaměstnání, je to však možné, pokud byly dříve zaměstnány v zaměstnání, které zakládalo právo na dávkově definovanou penzi, a mají právo v účasti pokračovat. Dříve zaměstnané osoby, ať už v současné době pobírají penzi, či nikoli, dostávají důchod z vlastnictví a platí doplňkové příspěvky.

Penzijní administrátor, penzijní správce, penzijní fond a penzijní program více zaměstnavatelů

- 17.72 Programy sociálního pojištění mohou být organizovány zaměstnavateli nebo vládními institucemi, mohou je organizovat pojišťovací společnosti jménem zaměstnanců nebo mohou být ustaveny samostatné institucionální jednotky pověřené držbou a správou aktiv určených k pokrytí penzí a rozdělováním penzí. Subsektor penzijních fondů tvoří pouze penzijní fondy sociálního pojištění, které jsou institucionálními jednotkami nezávislými na jednotkách, které je vytvářejí.
- 17.73 Zaměstnavatel může řízením penzijního programu pověřit jiný subjekt a sjednat s ním výplaty příjemcům. K tomu může dojít různými způsoby.
- 17.74 Za prvé, provozovatel penzijního programu, penzijní administrátor, jednoduše jedná jako zástupce zaměstnavatele a zajišťuje každodenní správu penzijního programu, přičemž odpovědnost za deficit programu nebo zisk z přebytku nadále nese zaměstnavatel.
- 17.75 Za druhé, za určení podmínek dalšího penzijního zaměstnaneckého programu odpovídá též penzijní správce, který zároveň nese konečnou odpovědnost za penzijní nároky. Na penzijním

správci také zůstává značný díl odpovědnosti za dlouhodobé investování do aktiv, včetně výběru investičních možností a struktury dodavatelů administrativních služeb. Ačkoli v mnoha případech může funkci penzijního správce i administrátora plnit táž jednotka, v některých případech tyto činnosti spadají do pravomoci různých jednotek.

- 17.76 Za třetí, není výjimkou, že jeden subjekt naváže spolupráci s několika zaměstnavateli, kterým spravuje penzijní programy v podobě penzijního programu více zaměstnavatelů. Penzijní program více zaměstnavatelů přitom na sebe bere odpovědnost za jakýkoli finanční deficit při výplatě nároků výměnou za právo ponechat si případný přebytek. U programu více zaměstnavatelů se předpokládá, že spojením rizik více zaměstnavatelů bude možné vyvážit finanční deficit nebo přebytek tak, že v konečném výsledku za všechny programy jako celek skončí s přebytkem, podobně jako pojišťovna spojuje rizika mnoha klientů. V tomto případě penzijní program více zaměstnavatelů vystupuje jako penzijní správce.
- 17.77 V případě, že odpovědnost za poskytování dávek velkým sociálním skupinám na sebe vezmou vládní instituce, plní sociální zabezpečení funkci programu více zaměstnavatelů. Vládní instituce podobně jako pojišťovací společnost přebírají odpovědnost za případný nedostatek financí při plnění penzijních závazků nebo mají nárok ponechat si vytvořený přebytek. Často však dochází k tomu, že je sociální zabezpečení hrazeno průběžně, takže nelze mluvit o vytváření přebytku a v případě nedostatku zdrojů mají vládní instituce možnost upravit nároky, nejen pokud jde o budoucí zaměstnání, ale také zpětně.
- 17.78 Odpovědnost penzijního správce při podfinancování (*underfunding*) nebo zisk z pře-financování (*over-funding*) penzijního programu se vyazuje jako pasivum/aktivum ve vztahu k penzijnímu administrátorovi. Změna závazků mezi penzijním správcem a penzijním administrátorem se vyazuje za každé období. Jako pasiva penzijního správce se nevykazují penzijní nároky programu, nýbrž rozdíl mezi penzijními nároky a aktivy, která má program v držení. V případě, že aktiva programu převyšují penzijní nároky, tj. v situaci popsané jako pře-financování, se pasivum/aktivum ve vztahu k penzijnímu správci zaznamenává v případě, kdy je jisté, že při likvidaci programu se jakékoli pře-financování stane majetkem penzijního správce.
- 17.79 Veškeré zisky či ztráty z držby aktiv spravovaných penzijním administrátorem připadají penzijnímu správci tak, aby čistá hodnota penzijního fondu stále zůstávala přesně na nule.

Zachycení stavů a toků podle druhu penzijního programu sociálního pojištění

Transakce u penzijních fondů sociálního zabezpečení

- 17.80 Vzhledem ke skutečnosti, že sociální zabezpečení se obvykle financuje průběžně, penzijní nároky vznikající v rámci sociálního zabezpečení se neuvádějí na hlavních národních účtech. Pokud by všechny země v rámci programů sociálního zabezpečení a sociálního pojištění poskytovaly obdobné dávky, bylo by mezinárodní srovnání bezproblémové. Ve skutečnosti tomu tak však není a vnímání toho, co vše spadá do sociálního zabezpečení, se v různých zemích do značné míry liší.

- 17.81 Penzijní nároky vznikající z programů sociálního zabezpečení nejsou zahrnuty v hlavních národních účtech. Tyto programy jsou podobně jako zaměstnavatelské programy v jednotlivých členských státech různé. Penzijní nároky vznikající z programů sociálního zabezpečení jsou pro srovnání údajů z jednotlivých zemí uvedeny v doplňkové tabulce nabytých penzijních nároků k danému datu v systému sociálního pojištění (tabulka 17.5).
- 17.82 Vykazování toků u penzijních programů sociálního zabezpečení se týká příspěvků uhrazených zaměstnavatelem a zaměstnanci a dávek sociálního zabezpečení.
- 17.83 Se všemi příspěvky uhrazenými zaměstnavatelem se nakládá jako se součástí náhrad zaměstnancům. Vykazují se jako rozdělovací transakce od zaměstnavatele k zaměstnanci. Zaměstnanec poté uhradí částku vyplacenou zaměstnavatelem plus příspěvek, který do fondu sociálního zabezpečení hradí sám za sebe. Tato částka se vykazuje jako částka, kterou domácnosti platí vládním institucím.
- 17.84 Mezi příspěvky, které jsou domácnostmi hrazeny vládním institucím, se řadí také příspěvky osob samostatně výdělečně činných nebo osob bez zaměstnání.
- 17.85 Dávky sociálního zabezpečení se vykazují jako rozdělovací transakce od vládních institucí domácnostem.
- 17.86 V tabulce 17.2 jsou uvedeny transakce penzijního programu sociálního zabezpečení.

Tabulka 17.2 Účty sociálních příspěvků a penzijních dávek vyplácených prostřednictvím sociálního zabezpečení

Úžití					Zdroje					
Zaměstnavatel	Fond sociálního zabezpečení	Domácnosti	Ostatní sektory	Národní hospodářství	Typ účtu a transakce	Zaměstnavatel	Fond sociálního zabezpečení	Domácnosti	Ostatní sektory	Národní hospodářství
Účet tvorby důchodů										
139.0				139.0	Skutečné penzijní příspěvky zaměstnavatelů (D.1211)					
Účet rozdělení prvotních důchodů										
					Skutečné penzijní příspěvky zaměstnavatelů (D.1211)			139.0		139.0
Účet druhotného rozdělení důchodů										
		226.0		226.0	Příspěvky sociálního zabezpečení (penze)		226.0			226.0
		139.0		139.0	Skutečné penzijní příspěvky zaměstnavatelů (D.6111)		139.0			139.0

Zaměstnavatel	Užití				Typ účtu a transakce	Zdroje			
	Fond sociálního zabezpečení	Domácnosti	Ostatní sektory	Národní hospodářství		Zaměstnavatel	Fond sociálního zabezpečení	Domácnosti	Ostatní sektory
		87.0		87.0	Skutečné penzijní příspěvky domácností (D.6131)		87.0		87.0
	210.0			210.0	Peněžité penzijní dávky sociálního zabezpečení (D.6211)			210.0	210.0

Transakce u ostatních penzijních zaměstnaneckých programů

- 17.87 U ostatních zaměstnaneckých programů se penzijní nároky obvykle postupně vykazují tak, jak vznikají. Důchody z investic vytěžené ze stávajících penzijních nároků se vykazují jako důchody rozdělené příjemcům a opět jimi investované do penzijního programu.
- 17.88 Vykazování transakcí u příspěvkově definovaného programu je jednodušší než vykazování transakcí u dávkově definovaného programu.
- 17.89 U obou typů programů se předpokládá, že zde existuje penzijní fond. U příspěvkově definovaného penzijního programu musí existovat skutečný fond. U dávkově definovaného penzijního programu může jít o fond skutečný nebo pouze pomyslný. Pokud jde o existující fond, může být součástí stejné institucionální jednotky jako zaměstnavatel, může jít o samostatnou institucionální jednotku s autonomním penzijním programem, nebo může být součástí jiné finanční instituce, buď pojišťovací společnosti, nebo penzijního programu více zaměstnavatelů.

Transakce u příspěvkově definovaných penzijních programů

- 17.90 S příspěvkem, který uhradí zaměstnavatel do příspěvkově definovaného penzijního programu za zaměstnance, se nakládá jako s náhradami zaměstnancům.
- 17.91 Důchody z investic plynoucí z nahromaděných penzijních nároků se také vykazují jako důchody, které se z penzijního fondu rozdělují domácnostem. Součástí důchodů z investic jsou úroky a dividendy plus rozdělený důchod programů kolektivního investování v případě, že v nich má penzijní fond podíl. Penzijní fond může vlastnit majetek a vytvářet čistý provozní přebytek, který je připočítán k důchodům z investic jako prostředky rozdělované příjemcům penze. V takovém případě pojem důchody z investic zahrnuje tento zdroj příjmů, pokud existuje. Zisky a ztráty z držby vytvářené investicemi nahromaděných penzijních nároků se nezahrnují do důchodů z investic, ale vykazují se jako ostatní změny způsobené přeceněním.
- 17.92 Část důchodu rozdělená domácnostem se použije na pokrytí nákladů na provoz penzijního fondu. Tyto náklady se vykazují jako produkce penzijního fondu a jako výdaje domácností na konečnou spotřebu. Se zbytkem rozděleného důchodu se nakládá jako s doplňkovým penzijním příspěvkem vypláceným domácnostmi zpět do penzijního fondu.

- 17.93 Sociální příspěvky se vykazují jako příspěvky hrazené domácnostmi do penzijního fondu. Celková výše sociálních příspěvků je složena ze skutečných příspěvků vyplácených zaměstnavateli jako součást náhrad zaměstnancům, skutečných příspěvků zaměstnanců a případně dalších osob, jako například bývalých účastníků programu, osob samostatně výdělečně činných, osob bez zaměstnání i důchodců, a doplňkových příspěvků popsanych v odstavci 17.92. Pro jasnost a lepší srovnání s dávkově definovanými programy je uvedena plná hodnota doplňkových příspěvků. Celkové příspěvky vyplacené domácnostmi do penzijního fondu se uvádějí v čisté výši, podobně jako se v čisté hodnotě uvádí výše pojistného, to znamená, že jsou součtem všech vyplacených znamená, že jsou součtem všech vyplacených příspěvků po odečtení poplatku za službu.
- 17.94 Příspěvatelé, kteří nejsou zaměstnanci a kteří přispívají do příspěvkově definovaného penzijního programu, mohou být osobami samostatně výdělečně činnými účastníky se příspěvkově definovaného penzijního programu, nebo osobami bez zaměstnání, které se účastní příspěvkově definovaného penzijního programu z titulu jejich povolání nebo dřívějšího zaměstnaneckého statusu.
- 17.95 Penzijní dávky vyplácené z penzijního fondu domácnostem se vykazují jako rozdělovací transakce spadající mezi ostatní penzijní dávky sociálního pojištění (D.6221).
- 17.96 Další transakce se týká služby poskytnuté penzijním fondem (rovná se hodnotě produkce penzijního fondu) a vykazuje se jako výdaje na konečnou spotřebu domácností.
- 17.97 Nárůst penzijních nároků způsobený přebytkem příspěvků oproti dávkám se vykazuje jako platba z penzijního fondu domácnostem. Podobně se pokles penzijních nároků způsobený deficitem příspěvků oproti dávkám vykazuje jako platba domácností do penzijního fondu. Změna penzijních nároků se přímo odráží na čistém jmění domácností i na úsporách sektoru domácností. Vzhledem k tomu, že navýšení penzijních nároků účastníků příspěvkově definovaného penzijního programu a tím i financování dávek pochází do značné míry ze zisku z držby, který se nezahrnuje mezi doplňkové příspěvky účastníků příspěvkově definovaných penzijních programů, úpravy o změny penzijních nároků u těchto osob často dosahují záporných hodnot.
- 17.98 Úpravy o změny penzijních nároků, které hradí penzijní fond domácnostem, se vykazují jako pohledávka domácností vůči penzijnímu fondu.
- 17.99 V tabulce 17.3 jsou uvedeny zápisy nutné k vykázání transakcí souvisejících s příspěvkově definovaným programem. Tabulka je jednodušší než u dávkově definovaného programu, protože se zde nevyskytují žádné imputované transakce.

Tabulka 17.3 - Účty splatných penzijních dávek v rámci příspěvkově definovaného programu

Zaměstnavatel	Užití				Typ účtu a transakce	Zdroje				
	Penzijní fond	Domácnosti	Ostatní sektory	Národní hospodářství celkem		Zaměstnavatel	Penzijní fond	Domácnosti	Ostatní sektory	Národní hospodářství celkem
Účet výroby										
Produkce (P.1)						1.4		1.4		
Účet tvorby důchodů										

ESA 2010 – Kapitola 17 – Sociální pojištění včetně penzí

Užití					Typ účtu a transakce	Zdroje				
Zaměstnavatel	Penzijní fond	Domácnosti	Ostatní sektory	Národní hospodářství celkem		Zaměstnavatel	Penzijní fond	Domácnosti	Ostatní sektory	Národní hospodářství celkem
11.0				11.0	Skutečné penzijní příspěvky zaměstnavatelů (D.1211)					
Rozložení prvotních důchodů										
					Skutečné penzijní příspěvky zaměstnavatelů (D.1211)			11.0		11.0
			3.0	3.0	Důchod z vlastnictví (D.4)		3.0			3.0
16,2				16,2	Důchody z investic na základě penzijních nároků (D.442)			16,2		16,2
Účet druhotného rozdělení důchodů										
		37.3		37.3	Penzijní příspěvky domácnosti celkem		37.3			37.3
	11.0			11.0	Skutečné penzijní příspěvky zaměstnavatelů (D.6111)		11.0			11.0
		11.5		11.5	Skutečné penzijní příspěvky domácností (D.6131)		11.5			11.5
		16.2		16.2	Doplňkové penzijní příspěvky domácností (D.6141)		16.2			16.2
		-1.4		-1.4	Poplatky za služby programu sociálního pojištění (D.61SC)		-1.4			-1.4
	26.0			26.0	Ostatní penzijní dávky sociálního pojištění (D.6221)			26.0		26.0
Účet užití důchodů										
		1.4		1.4	Výdaje na konečnou spotřebu (P.3)					
	11.3			11.3	Úpravy o změny penzijních nároků (D.8)			11.3		11.3
-11.0	-11.8	25.8	-3.0	0	Úspory					
Změny aktiv					Finanční účet			Změny závazků		
					Čisté výpůjčky/půjčky (B.9)	-11.0	-11.8	25.8	-3.0	0.0
		11.3		11.3	Penzijní nároky (F.63)		11.3			11.3
-11.0	-0.5	14.5	-3.0	0.0	Ostatní finanční aktiva					

Ostatní toky související s příspěvkově definovanými penzijními programy

- 17.100 Ostatní faktory ovlivňující změnu rozvahové položky v souvislosti se změnou penzijních nároků se uvádějí mezi ostatními změnami na účtech aktiv. Zejména nároky příjemců programu ukazují zisky nebo ztráty z držby na účtu přecenění, které přesně odpovídají ziskům nebo ztrátám z držby aktiv držených penzijním fondem za účelem krytí těchto závazků.
- 17.101 Investice nároků příspěvkově definovaných penzijních programů vede k ziskům nebo ztrátám z držby. K těm dochází prostřednictvím změny hodnot těchto aktiv v držení penzijního fondu a dochází zde k přidělení částky přesně se rovnající ziskům nebo ztrátám z držby formou navýšení penzijních nároků příjemců. Toto se zachycuje na účtu přecenění.

Transakce u dávkově definovaných penzijních programů

- 17.102 V případě dávkově definovaných penzijních programů zůstává odpovědnost za hrazení penzijních plateb na zaměstnavateli. Alternativy spočívající ve využití programu více zaměstnavatelů nebo případy, kdy na sebe vládní instituce berou odpovědnost za zaměstnavatele, se řídí definicemi uvedenými v odstavcích 17.76 a 17.77.
- 17.103 Celkový příspěvek zaměstnavatele do dávkově definovaného penzijního programu ve prospěch zaměstnance musí být dostatečně vysoký k tomu, aby společně s příspěvkem uhrazeným zaměstnancem samotným a po odečtení nákladů na provoz programu odpovídal navýšení penzijních nároků zaměstnance na základě probíhajících služeb. Příspěvek ze strany zaměstnavatele se dělí na skutečnou a imputovanou část, přičemž imputovaná část se vypočítá tak, aby bylo dosaženo shody mezi všemi příspěvky do fondu s připočtením nároků zaměstnance a náklady těchto nároků na základě probíhajících služeb.
- 17.104 Příspěvek zaměstnavatele se vypočítává ve vztahu k penzijním nárokům vzniklým za dané období bez ohledu na případné důchody z investic získané programem za totéž období nebo na případné přefinancování programu. Nárok za aktuální období je součástí náhrad zaměstnancům a nezahrnutí celkové hodnoty příspěvku zaměstnance by vedlo k podcenění náhrady zaměstnancům a přecenění provozního přebytku zaměstnavatele. Je důležité, aby se příspěvky nadále vykazovaly i v případě příspěvkových prázdnin, kdy zaměstnavatel nehradí skutečný příspěvek, přičemž na dávku vyplácenou zaměstnavateli se nahlíží jako na změnu závazků mezi penzijním fondem a zaměstnavatelem. To zachovává čisté jmění obou skupin na stejné úrovni, jako když se příspěvky z příspěvkových prázdnin nezaznamenávají, bez umělého snižování náhrad zaměstnancům.
- 17.105 U dávkově definovaných programů je možné nastavit kvalifikační období před tím, než zaměstnanci vznikne nárok na získání starobní penze. Přes existenci tohoto kvalifikačního období je třeba vykazovat příspěvky i nároky od počátku zaměstnání a upravit je faktorem odrážejícím pravděpodobnost toho, že zaměstnanec kvalifikační období skutečně splní.
- 17.106 Se součtem skutečných a imputovaných penzijních příspěvků hrazených zaměstnavatelem se nakládá jako s náhradami zaměstnancům. Vykazuje se jako užití zaměstnavatele na účtu tvorby důchodů a zdroj zaměstnance na účtu prvotního rozdělení důchodů.

- 17.107 Nárůst současné hodnoty nároků zaměstnanců, jejichž zaměstnanecký poměr stále trvá, a osob, které již příspěvky nehradí, ale nadále mají nárok na budoucí penzi, představuje důchod z investic, který se rozděluje mezi zaměstnance. Přitom částky, jež vyplývají ze zisků z držby a nemusí nutně existovat v podobě reálných finančních prostředků, se neodečítají. Tento důchod z investic, který se rozděluje mezi zaměstnance, odpovídá částce, která jednoznačně připadá zaměstnanci podle platných dohod; způsob, jakým zaměstnavatel tento svůj závazek v konečném důsledku splní, nehraje při vykazování této částky jakožto důchodu z investic roli, podobně jako nemá skutečný způsob financování vliv na vykazování úroků nebo dividend jakožto důchodu z investic. Důchody z investic se vykazují jako užití pro penzijní fond a zdroj pro domácnosti. Tyto důchody jsou domácnostmi ihned investovány zpět do fondu a zahrnuty do doplňkových penzijních příspěvků domácností.
- 17.108 Na účtu druhotného rozdělení důchodů jsou sociální příspěvky uváděny jako užití domácností a zdroj pro penzijní fond. Celková výše splatných sociálních příspěvků se skládá ze skutečných a imputovaných příspěvků zaměstnavatele jakožto součásti náhrad zaměstnancům vyjma částky představující náklady na provoz penzijního programu, skutečných příspěvků zaměstnanců a doplňkových příspěvků popsanych v odstavci 17.107. Jak bylo vysvětleno v v odstavcích 17.54 až 17.56 věnovaných příspěvkově definovaným programům, na účtech je uvedena celková hodnota příspěvků a doplňkových příspěvků s vyrovnávací položkou představující splatný poplatek za službu. Skutečně uhrazená částka je tedy údajem představujícím čisté příspěvky.
- 17.109 Penzijní dávky vyplácené domácnostem z penzijního programu se vykazují na účtu druhotného rozdělení důchodů. V případě, že jsou dávky přijímány anuitně, uvádějí se zde jednotlivé anuitní platby, a nikoli paušální částky splatné při odchodu do důchodu.
- 17.110 Na účtu užití důchodu figuruje zápis pro platby služeb poskytnutých penzijním fondem, odpovídající hodnotě produkce penzijního fondu navýšené o produkci podniků provozujících anuity zakoupené na základě penzijních nároků. Jedná se o užití pro domácnosti a zdroj pro penzijní fond.
- 17.111 Na účtu užití důchodu dále figuruje zápis ukazující nárůst penzijních nároků způsobených přiznáním dalších penzijních nároků zaměstnavatelem na straně jedné po odečtení poklesu dávek, které mají být vyplaceny, na straně druhé. Tato částka se uvádí jako zdroj pro domácnosti a užití pro penzijní fond. Důvodem je skutečnost, že změna penzijních nároků přímo ovlivňuje čisté jmění domácností, a proto by se měla započítat do úspor sektoru domácností.
- 17.112 Částka uvedená na účtu užití důchodů jakožto částka vyplácená z penzijního fondu domácnostem se uvádí na finančním účtu jako změna aktiv domácností ve vztahu k penzijnímu fondu.
- 17.113 Další organizace, jako například odborové organizace, mohou pro své členy provozovat dávkově definovaný penzijní program, který funguje ve všech ohledech souběžně s dávkově definovaným penzijním programem zaměstnavatele. Vykazování probíhá naprosto stejně s tím rozdílem, že odkazy na zaměstnavatele by měly být chápány jako odkazy na penzijního správce a odkazy na zaměstnance by měly být chápány jako odkazy na účastníka programu.

17.114 Tabulka 17.4 uvádí číselný příklad pro ilustraci vykazování transakcí souvisejících s dávkově definovaným penzijním programem. Imputovaná čísla jsou uvedena tučně. Čísla, která jsou výsledkem přesměrování, jsou uvedena kurzívou.

Tabulka 17.4 - Účty splatných penzijních dávek v rámci dávkově definovaného programu

Zaměstnavatel	Užití				Typ účtu a transakce	Zdroje					
	Penzijní fond	Domácnosti	Ostatní sektory	Národní hospodářství		Zaměstnavatel	Penzijní fond	Domácnosti	Ostatní sektory	Národní hospodářství	
Účet výroby											
Produkce (P.1)						0.6					0.6
Účet tvorby důchodů											
10.0				10.0	Skutečné penzijní příspěvky zaměstnavatelů (D.1211)						
4.1				4.1	Imputované penzijní příspěvky zaměstnavatelů (D.1221)						
Účet rozdělení prvotních důchodů											
					Skutečné penzijní příspěvky zaměstnavatelů (D.1211)			10.0		10.0	
					Imputované penzijní příspěvky zaměstnavatelů (D.1221)			4.1		4.1	
			2.2	2.2	Důchod z vlastnictví (D.4)		2.2			2.2	
	4.0			4.0	Důchody z investic na základě penzijních nároků (D.442)			4.0		4.0	
Účet druhotného rozdělení důchodů											
		19.0		19.0	Penzijní příspěvky domácnosti celkem		19.0			19.0	
		10.0		10.0	Skutečné penzijní příspěvky zaměstnavatelů (D.6111)		10.0			10.0	
		4.1		4.1	Imputované penzijní příspěvky zaměstnavatelů (D.6121)		4.1			4.1	
		1.5		1.5	Skutečné penzijní příspěvky domácností (D.6131)		1.5			1.5	

Zaměstnavatel	Užití				Typ účtu a transakce	Zdroje				
	Penzijní fond	Domácnosti	Ostatní sektory	Národní hospodářství		Zaměstnavatel	Penzijní fond	Domácnosti	Ostatní sektory	Národní hospodářství
		4.0		4.0	Doplňkové penzijní příspěvky domácností (D.6141)		4.0			4.0
		-0.6		-0.6	Poplatky za služby programu sociálního pojištění (D.61SC)		-0.6			-0.6
	16.0			16.0	Ostatní penzijní dávky sociálního pojištění (D.6221)			16.0		16.0
Účet užití důchodů										
		0.6		0.6	Výdaje na konečnou spotřebu (P.3)					
	3			3	Úpravy o změny penzijních nároků (D.8)			3		3
-14,1	-1,2	17,5	-2,2	0	Úspory					
Změny aktiv			Finanční účet			Změny závazků				
					Čisté výpůjčky/půjčky (B.9)	-14,1	-1,2	17,5	-2,2	0
		3		3	Penzijní nároky (F.63)			3		3
	4,1			4,1	Nároky penzijních fondů na penzijní správce (F.64)	4,1				4,1
-10,0	-2,3	14,5	-2,2	0	Ostatní finanční aktiva					

17.115 Podle pojistněmatematických výpočtů dosahuje nárůst penzijních nároků na základě probíhajících služeb, který představuje čistou částku dalších penzijních nároků „získaných“ v daném roce, hodnoty 15. Domácnosti (pojištěnci / zaměstnanci) se podílejí hodnotou 1,5. Zaměstnavatel tedy musí dodat 13,5. Náklady na provoz programu se navíc odhadují na 0,6. Celkově tedy musí zaměstnavatel poskytnout 14,1. Ve skutečnosti přispívá 10, což znamená, že zbývajících 4,1 je imputovaným příspěvkem. Produkce ve výši 0,6 se uvádí na účtu výroby, spotřeba této služby se uvádí na „úctu užití důchodů“. Příspěvky od zaměstnavatele se uvádějí jako užití pro zaměstnavatele na účtu tvorby důchodů a zdroj pro domácnosti na účtu rozdělení prvotních důchodů.

17.116 Na účtech rozdělení prvotních důchodů se uvádějí důchody z vlastnictví. Narůst penzijních nároků na základě minulé služby z důvodu snižování diskontního faktoru vzhledem k tomu, že odchod do důchodu se přiblížil o jeden rok, dosahuje hodnoty 4. Tato skutečnost se uvádí jako imputovaný tok důchodů z vlastnictví z penzijního fondu domácnostem. Penzijní fond zároveň získá 2,2 z důchodů z investic fondů, které spravuje. V této fázi tak dochází k nedostatku zdrojů penzijního fondu dosahujícímu výše 1,8, který se však neuvádí na běžných účtech.

- 17.117 Na účtech druhotného rozdělení důchodů se uvádějí platby domácností penzijnímu fondu. K těm lze dospět dvěma způsoby. Součet příspěvků uhrazených domácnostmi by se měl rovnat nárůstu nároků na základě probíhajících služeb (15) a nárůstu vycházejícího z nároků v minulosti (4), tedy celkem 19. Skutečně uhrazené částky vyplacené jako skutečné příspěvky zaměstnavatele dosahují hodnoty 10, imputované příspěvky hodnoty 4,1m vlastní příspěvky domácností 1,5, doplňkové příspěvky 4 minus poplatek za službu v hodnotě 0,6, tedy opět celkem 19.
- 17.118 Na účtu užití důchodů se uvádí jak poplatek za nákup služby jakožto výdaj na konečnou spotřebu domácností, tak změna penzijních nároků jako užití pro penzijní fond a zdroj pro domácnosti. V tomto příkladu je částka příspěvků domácností o hodnotě 19 protiváhou penzijních dávek o hodnotě 16. Dochází tedy k navýšení penzijních nároků domácností o hodnotu 3.
- 17.119 Domácnosti disponují úsporami ve výši 17,5, z čehož hodnota 3 představuje nárůst jejich penzijních nároků. To znamená, že získaly další finanční aktiva (nebo snížily pasiv(a) o 14,5. Toto číslo představuje rozdíl mezi získanými dávkami (16) a skutečnými příspěvky domácností (1,5).
- 17.120 Na finančním účtu penzijního fondu se hodnota 4,1 představující imputovaný příspěvek uvádí jako nárok penzijního administrátora vůči zaměstnavateli. Další nárok vzniká ze strany domácností vůči penzijnímu fondu v podobě změny penzijních nároků v hodnotě 3. Penzijní fond navíc buď omezí finanční aktiva, nebo zvýší pasiva o 2,3, což je hodnota odpovídající disponibilnímu důchodu s vyloučením prvku imputovaného příspěvku zaměstnavatele.

Doplňková tabulka naběhlých penzijních nároků k danému datu v systému sociálního pojištění

Struktura doplňkové tabulky

- 17.121 Doplňková tabulka (tabulka 17.5) zobrazující penzijní nároky k danému datu v systému sociálního pojištění poskytuje rámec pro sestavení a prezentaci srovnatelných rozvah, údajů o transakcích a dalších tocích všech typů penzijních nároků z pohledu dlužníka (penzijního správce) a také z pohledu věřitele (domácnosti). Tabulka také pokrývá údaje o stavových a tokových veličinách, které nejsou plně vykázány v hlavních národních účtech u konkrétních penzijních programů, jako jsou vládní nefondové dávkově definované programy, kdy roli penzijního správce zastávají vládní instituce, a penzijní programy sociálního zabezpečení.
- 17.122 Doplňková tabulka pokrývá penzijní část sociálního pojištění, pouze pokud jde o starobní penze včetně penzí vyplácených před standardním věkem odchodu do důchodu. Sociální pomoc, pojištění zdravotní a dlouhodobé péče a samostatné pojištění nemocenské nebo invalidity nejsou do této tabulky zahrnuty. Nejsou uvedeny ani individuální pojistné smlouvy. V praxi však nemusí být možné nebo zcela nutné úplně oddělit nepenzijní prvky sociálního pojištění. Prvky sociální pomoci v rámci penzijních programů, které jsou obvykle organizovány jako sociální pojištění, nemusí být oddělitelné, a jsou proto uvedeny v dodatkové tabulce.

- 17.123 Nároky pozůstalých (např. závislého manžela či manželky, dětí a sirotků) a dávky související s postižením či invaliditou se v doplňkové tabulce uvádějí v případě, že jsou nedílnou součástí penzijního programu.
- 17.124 Všechny prvky doplňkové tabulky se vykazují bez odpočtů při zdanění, dalších sociálních příspěvků nebo poplatku za službu souvisejícího s daným penzijním programem.

Tabulka 17.5 - Doplnková tabulka naběhlých penzijních nároků k danému datu v systému sociálního pojištění

Řádek č.	Zachycení		Mimo hlavní národní účty													
	Hlavní národní účty		Vládní instituce					Penzijní programy celkem								
Vztahy	Penzijní správce		Dávkové definované		Příspěvkové		Dávkově definované		Příspěvkové		Klasifikované		Klasifikované		Penzijní programy celkem	Protipoložky: Penzijní nároky nerezidentských domácností 4)
	Nepatřící k vládním institucím		Příspěvkové definované a ostatní 1)		Příspěvkové definované programy		Dávkově definované programy v rámci finančních institucí 2)		Příspěvkové definované programy v rámci vládních institucí 3)		Klasifikované v rámci vládních institucí		Klasifikované v rámci vládních institucí			
	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	Počáteční rozvaha					
											Změny penzijních nároků v důsledku transakcí					
1	Penzijní nároky															
Σ 2.1 až 2.4 -2.5	Navýšení penzijních nároků v důsledku sociálních příspěvků															
2.1	Skutečné sociální příspěvky zaměstnavatelů															
2.2	Imputované sociální příspěvky zaměstnavatelů															
2.3	Skutečné sociální příspěvky domácností															
2.4	Doplňkové sociální příspěvky domácností 5)															
2.5	Minus: Poplatky za služby penzijního programu															
3	Ostatní (pojistněmatematické) změny penzijních nároků v penzijních programech sociálního zabezpečení															
4	Snížení penzijních nároků v důsledku výplat penzijních dávek															

Vztahy	Řádek č.	Zachycení		Hlavní národní účty				Mimo hlavní národní účty					
		Penzijní správce		Nepatřící k vládním institucím		Vládní instituce		Vládní instituce		Penzijní programy sociálního zabezpečení		Penzijní programy celkem	
		A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	J	J
		Příspěvkově definované a ostatní 2) programy		Dávkově definované programy	Příspěvkově definované programy	Příspěvkově definované programy	Příspěvkově definované programy	Dávkově definované programy pro zaměstnance vládních institucí 2)	Penzijní programy sociálního zabezpečení	Penzijní programy celkem	Protipoložky: Penzijní nároky nerезидентских домашних 1)		
		Příspěvkově definované programy		Příspěvkově definované programy	Příspěvkově definované programy	Příspěvkově definované programy	Příspěvkově definované programy	Klasifikované v rámci vládních institucí 3)	Klasifikované v rámci vládních institucí				
2 + 3 - 4	5	Změny penzijních nároků v důsledku sociálních příspěvků a penzijních dávek											
6	6	Převody penzijních nároků mezi programy											
7	7	Změny nároků v důsledku jednorázových změn ve struktuře programu											
	8	Změny nároků v důsledku přecenění 6)											
	9	Změny nároků v důsledku změn objemu 7)											
	10	Penzijní nároky		Změny penzijních nároků v důsledku ostatních toků									
1 + Σ 5 až 9				Konečná rozvaha									
	11	Produkce		Související ukazatele									

1) Tyto ostatní programy nedeфинované příspěvkově, často popisované jako hybridní programy, obsahují jak dávkově definovaný, tak i příspěvkově definovaný prvek.

2) Program zorganizované vládními institucemi pro jejich současné a bývalé zaměstnance.

3) Jde o neautonomní dávkově definované programy, u nichž jsou penzijní nároky vykazovány na hlavních národních účtech.

4) Údaje o protiplněních pro nerезидентские domácnosti budou uvedeny odděleně pouze v případě, že penzijní vztahy s nerезидентскими domácnostmi mají významnou roli.

5) Tyto doplňkové příspěvky představují návratnost nároků členů vůči penzijním programům, a to jak prostřednictvím důchodů z investic z aktiv příspěvkově definovaných programů, tak prostřednictvím snížení uplatněné diskontní sazby u dávkově definovaných programů.

6) Sloupce G a H musí obsahovat podrobnější rozdělení těchto položek na základě modelových kalkulací pro tyto programy. Buňky zobrazené jako □ nejsou relevantní; buňky označené pomocí ■ budou obsahovat jiné údaje než na hlavních národních účtech

7) Sloupce G a H musí obsahovat podrobnější rozdělení těchto položek na základě modelových kalkulací pro tyto programy. Buňky zobrazené jako ■ nejsou relevantní; buňky označené pomocí □ budou obsahovat jiné údaje než na hlavních národních účtech

Sloupce tabulky

- 17.125 Sloupce tabulky odkazují na tři různé skupiny penzijních programů, a to:
- 1) podle typu vykazování na penzijní programy plně vykazované v hlavních národních účtech (sloupce A až F) a programy, u nichž se nároky vykazují pouze v doplňkové tabulce (sloupce G a H);
 - 2) podle typu penzijního správce na programy nepatřící k vládním institucím (sloupce A až C) a penzijní programy vládních institucí (sloupce D až H); penzijní programy zahrnující sociální zabezpečení zařazené pod vládní instituce se uvádějí ve sloupcích D, F, G a H; a
 - 3) podle typu penzijního programu na příspěvkově definované programy (sloupce A a D) a dávkově definované programy (sloupce B a E až G).
- 17.126 Ve většině případů jsou příjemci penzijních programů rezidentské domácnosti. V některých zemích může být počet nerezidentských domácností, které dostávají penzijní dávky, značně vysoký. V takovém případě se doplní sloupec J obsahující celkovou hodnotu u nerezidentských domácností.
- 17.127 Rozhodnutí vykazovat penzijní nároky z nefondového dávkově definovaného penzijního zaměstnaneckého programu, kde jsou vládní instituce penzijním správcem v rámci standardních národních účtů, nebo pouze v doplňkové tabulce, závisí na povaze dávkově definovaného programu. Určujícím faktorem pro uvedení v národních účtech je otázka, nakolik je daný program blízký národnímu penzijnímu programu sociálního zabezpečení.
- 17.128 Programy jsou v EU velmi různorodé a zahrnutí všech programů by vedlo k rozpornosti při vykazování. Proto se nároky z nefondových dávkově definovaných zaměstnaneckých programů, kde jsou vládní instituce penzijním správcem, vykazují pouze v doplňkové tabulce. To má vliv i na metodu, pomocí které se u těchto programů vypočítávají imputované sociální příspěvky zaměstnavatele v hlavních národních účtech.
- 17.129 Penzijní programy se dále dělí podle penzijního správce na programy, jejichž správcem jsou vládní instituce, a na programy, jejichž správcem nejsou vládní instituce. Definice penzijního správce je uvedena v odstavci 17.75.
- 17.130 Některé zaměstnavatelské penzijní programy spočívají ve smíšeném členství, zahrnují například jak zaměstnance vládních institucí, tak zaměstnance veřejných korporací, a mnoho penzijních programů zmrazilo členství účastníků, kteří přešli k jiným zaměstnavatelům. Pokud se programu účastní nízké procento zaměstnanců mimo vládní instituce, neznamená to, že jej nelze popsat jako program, jehož penzijním správcem jsou vládní instituce.
- 17.131 Fondové dávkově definované programy vládních institucí určené pro vlastní zaměstnance se uvádějí ve sloupcích E a F. Ve sloupci E se uvádějí programy spravované penzijní společností nebo pojišťovací společností a ve sloupci F programy spravované samotnými vládními institucemi. Programy vládních institucí určené pro vlastní zaměstnance, u kterých se penzijní nároky nezobrazují v hlavních národních účtech, se uvádějí ve sloupci G. Součet sloupců D, E, F a G tak ukazuje celkový závazek vládních institucí z titulu penzijních nároků vlastních zaměstnanců.

17.132 Penzijní programy se podle typu programu dělí na příspěvkově definované penzijní programy (sloupce A a D) a dávkově definované penzijní programy (sloupce B, E, F a G). Sloupec H se vztahuje k penzijním programům sociálního zabezpečení.

Řádky tabulky

17.133 Řádky tabulky se vztahují k rozvahovým položkám, transakcím a dalším tokům souvisejícím s penzijními nároky programů uvedených v doplňkové tabulce. Tyto rozvahové položky, transakce a další toky jsou uvedeny samostatně v tabulce 17.6. Dochází ke shodě mezi počátečním stavem penzijních nároků těchto programů na počátku období a konečným stavem penzijních nároků na konci období, a to při zohlednění všech transakcí a dalších toků, k nimž v průběhu období došlo. U programů vykazovaných ve sloupcích G a H se stavy penzijních nároků nevykazují na hlavních národních účtech, avšak mnoho transakcí se na hlavních národních účtech vykazuje.

Tabulka 17.6 - Řádky doplňkové tabulky nabytých penzijních nároků k danému datu v systému sociálního pojištění

Řádek č.	
Počáteční rozvaha	
1	Penzijní nároky
Změny penzijních nároků v důsledku transakcí	
2	Navýšení penzijních nároků v důsledku sociálních příspěvků
2.1	Skutečné sociální příspěvky zaměstnavatelů
2.2	Imputované sociální příspěvky zaměstnavatelů
2.3	Skutečné sociální příspěvky domácností
2.4	Doplňkové sociální příspěvky domácností ¹⁾
2.5	Minus: Poplatky za služby penzijního programu
3	Ostatní (pojistněmatematická) navýšení penzijních nároků v penzijních programech sociálního zabezpečení
4	Snížení penzijních nároků v důsledku výplaty penzijních dávek
5	Změny penzijních nároků v důsledku sociálních příspěvků a penzijních dávek
6	Převody penzijních nároků mezi programy
7	Změny nároků v důsledku sjednaných změn ve struktuře programu
Změny penzijních nároků v důsledku ostatních hospodářských toků	
8	Změny nároků v důsledku přecenění ²⁾
9	Změny nároků v důsledku změn objemu ²⁾
Konečná rozvaha	
10	Penzijní nároky
Související ukazatele	
11	Produkce

1. Tyto doplňkové příspěvky představují výnos z pohledávek členů vůči penzijním programům, a to jak prostřednictvím důchodů z investic do aktiv příspěvkově definovaných programů, tak prostřednictvím snížení uplatněné diskontní sazby u dávkově definovaných programů.

2. Sloupce G a H musí obsahovat podrobnější rozdělení těchto položek na základě modelových kalkulací pro tyto programy (viz odstavce 17.158 až 17.160).

Počáteční a konečné rozvahy

17.134 V řádku 1 se uvádí počáteční stav penzijních nároků, který se přesně rovná konečnému stavu za předchozí účetní období. V řádku 10 se uvádí odpovídající konečný stav penzijních nároků na konci účetního období.

Změny penzijních nároků v důsledku transakcí

17.135 Skutečné sociální příspěvky zaměstnavatele a zaměstnance se vykazují v řádcích 2.1 a 2.3, stejně jako v hlavních národních účtech. V případě některých penzijních programů, zejména penzijních programů sociálního zabezpečení, je třeba rozlišovat skutečné sociální příspěvky, které se vztahují k penzím, a sociální příspěvky, které se vztahují k ostatním sociálním rizikům, například k nezaměstnanosti.

17.136 U dávkově definovaných penzijních programů se imputované sociální příspěvky zaměstnavatele obvykle měří jako vyrovnávací položka – všechny změny v nárocích, k nimž v průběhu roku dojde a které nejsou zahrnuty do jiných řádků tabulky, jsou zachyceny v řádku 2.2. Tento řádek pokrývá „zkušenostní účinky“ („experience effects“), kdy se pozorovaný výsledek penzijních modelových předpokladů (růst mezd, míra inflace a diskontní sazba) liší od předpokládané úrovně. U příspěvkově definovaných programů je na tomto řádku uvedena nula.

17.137 V řádku 2.4 jsou uvedeny důchody z vlastnictví získané nebo imputované v programech a přeměrované přes sektor domácností nebo sektor nerezidentů. Je třeba poznamenat, že u všech dávkově definovaných programů, včetně fondových i nefondových programů sociálního zabezpečení, se tyto důchody z vlastnictví rovnají snížení diskontní sazby. Jinými slovy, hodnota se rovná diskontní sazbě vynásobené penzijními nároky na počátku účetního období.

17.138 Některé zápisy na řádcích sloupců G a H, konkrétně skutečné příspěvky zaměstnavatele i zaměstnanců, jsou uvedeny v hlavních národních účtech i přesto, že nároky a změny nároků tam uvedeny nejsou. Ostatní zápisy ve sloupcích G a H uvedené pouze v doplňkové tabulce jsou v tabulce podbarveny a níže vysvětleny.

17.139 Zvláštní pozornost je nutné věnovat imputovanému příspěvku zaměstnavatelů u programů vládních institucí, u nichž jsou nároky uvedeny ve sloupci G, avšak nikoliv v hlavních národních účtech. V hlavních národních účtech se imputované příspěvky odhadují na základě pojistněmatematických výpočtů. Pouze v případech, kdy pojistněmatematické výpočty nevedou k dostatečně spolehlivým výsledkům, je pro odhad imputovaných penzijních příspěvků zaměstnavatelů ze sektoru vládních institucí možné použít dva jiné přístupy:

- 1) odhad na základě přiměřeného procenta mezd a platů vyplácených současným zaměstnancům nebo
- 2) odhad rovný rozdílu mezi v současnosti placenými dávkami a placenými skutečnými příspěvky (placenými jak zaměstnanci, tak vládními institucemi jako zaměstnavatelem).

Položky doplňkových sociálních příspěvků domácností a dalších změn nároků se uvádějí na stejném základě jako u soukromých programů.

- 17.140 Položka vypočítaná na stejné pojistněmatematické bázi v souvislosti se sociálním zabezpečením je uvedena v řádku 3 jako „ostatní (pojistněmatematická) akumulace penzijních nároků ve fondech sociálního zabezpečení“. Odlišuje se tedy od imputovaných sociálních příspěvků zaměstnavatelů.
- 17.141 Vzhledem k tomu, že doplňková tabulka poskytuje úplný přehled změn penzijních nároků v průběhu účetního období, je nutné zavést speciální řádek určený pro případ, kdy skutečné sociální příspěvky do penzijního programu sociálního zabezpečení nejsou založeny na pojistné matematice, a tudíž zde existuje imputovaný příspěvek, za který nezodpovídá žádný zaměstnavatel. Tyto imputované transakce penzijních programů sociálního zabezpečení jsou uvedeny v řádku 3 jako ostatní pojistněmatematická navýšení penzijních nároků v penzijních programech sociálního zabezpečení. Zápisy v tomto řádku mohou být kladné nebo záporné – záporné v případě, že je diskontní sazba u penzijního programu sociálního zabezpečení vyšší než vnitřní výnosová míra programu. Vnitřní výnosová míra penzijního programu je diskontní sazba, kterou se vyrovnává současná hodnota uhrazených skutečných příspěvků a diskontovaná hodnota penzijních nároků navýšená prostřednictvím těchto příspěvků. K záporným zápisům dochází například tehdy, když se příspěvky zvýší nad požadovanou pojistněmatematickou úroveň za účelem financování krátkodobého nedostatku peněžních prostředků.
- 17.142 Řádek 3 nepředstavuje převody peněžních prostředků z daňových výnosů, a pokud tyto převody nemají dopad na penzijní nároky, vykazoval by se na standardních účtech jako aktuální převody mezi jednotkami vládních institucí. V některých členských státech vládní instituce provádějí převody do penzijních programů, které penzijní nároky zvyšují (například v případě, kdy jsou převody určeny konkrétním sociálním skupinám, které nemohou přispívat přímo), což by ukazovalo na to, že částky by měly být implicitně zahrnuty do tohoto údaje v řádku vypočteného rozdílem.
- 17.143 Rozdíly zjištěné v účetním období mezi předpokládaným a skutečným růstem mezd (tj. růstem mezd, který při modelování spadá mezi „zkušenostní účinky“ nebo „pojistněmatematické účinky“) by se měly odrazit v transakcích (imputovaných sociálních příspěvcích zaměstnavatele) společně se všemi ostatními zkušenostními účinky.
- 17.144 Řádek 3 zachycuje všechny „zkušenostní účinky“ pozorované u penzijních programů sociálního zabezpečení, kde se pozorovaný výsledek penzijních modelových předpokladů (růst mezd, míra inflace a diskontní sazba) ve kterémkoli jednotlivém roce liší od předpokládané úrovně.
- 17.145 V řádku 4 jsou uvedeny penzijní dávky uhrazené v průběhu účetního období. Vlivem výplaty penzijních dávek dochází k „vyrovnání“ některých penzijních nároků zahrnutých do počátečního stavu v řádku 1.
- 17.146 Řádek 5 představuje změny penzijních nároků v důsledku příspěvků a dávek. Odpovídá součtu řádků 2 a 3 minus řádek 4. Tato vyrovnávací položka naměřená na nefinančních účtech se rovná vyrovnávací položce naměřené na finančních účtech.
- 17.147 Jedním z rysů měnícího se penzijního prostředí je stále větší možnost „přenosných penzí“ („*portable pensions*“), které umožňují například převod penzijního nároku u předchozího zaměstnavatele na penzijní nárok u nového zaměstnavatele při změně zaměstnání. Takováto situace nemá žádný vliv na penzijní nárok dotčené domácnosti, ale dochází k transakci mezi

dvěma penzijními programy, jelikož nový program přebírá závazek programu původního. Navíc dojde k souvztažné transakci, která se bude týkat některých aktiv odpovídajících těmto závazkům.

- 17.148 Pokud odpovědnost za poskytnutí penze zaměstnancům nevládního subjektu převezme explicitní transakcí vláda, měly by se všechny platby nevládní jednotky vykazovat jako předplacené sociální příspěvky (F.89). Tomuto druhu úpravy se dále věnují odstavce 20.272 až 20.275.
- 17.149 Pokud jedna jednotka přebírá odpovědnost za penzijní nároky od jednotky druhé, vykazují se na řádku 6 dvě transakce. Za prvé jde o transfer penzijních nároků z původního penzijního programu na nový penzijní program. Za druhé může dojít k transferu peněžních prostředků nebo jiných finančních aktiv jako kompenzaci novému penzijnímu programu. Je možné, že hodnota transferu finančních aktiv nebude přesně odpovídat hodnotě převedených penzijních nároků. V takovém případě je nutné provést třetí zápis do transakcí kapitálových transferů, který bude správně reflektovat změny čistého jmění obou dotčených jednotek.
- 17.150 Zaměstnavatelé, v reakci na demografické a jiné faktory, stále častěji reformují spravované penzijní programy. Reformy mohou spočívat ve změně vzorce pro výpočet dávek, změně věku odchodu do důchodu nebo změně jiných ustanovení programu.
- 17.151 V národních účtech se uvádějí pouze přijaté reformy, které by se dále měly vykazovat v odhadech penzijních nároků v roce přijetí a následně ve sledovaných tocích. Oznámení úmyslu zaměstnavatele provést penzijní reformu není dostatečným podkladem pro zavedení účinků reformy do údajů národních účtů.
- 17.152 V případě některých reforem se zaměstnavatel může rozhodnout zachovat získaná práva stávajících členů nedotčena a reformované úpravy uplatní pouze na získání dalších nároků v budoucnosti. Takové opatření nemá bezprostřední dopad na stávající penzijní dávky. Tento dopad by byl patrný z budoucí výměry penzijních dávek v souladu s postupem založeným na nárůstu k danému datu.
- 17.153 V některých případech se však zaměstnavatel rozhodne uskutečnit reformy, které se týkají nároků stávajících členů narostlých k danému datu. Může jít například o paušální zvýšení věku odchodu do důchodu pro všechny členy. Tyto druhy reforem mění stav penzijních nároků v průběhu roku, ve kterém jsou přijaty. Tento účinek je nutné vykazovat na účtech jako tok. Jeho vliv může být značný, protože se vztahuje k současným i budoucím penzijním nárokům.
- 17.154 Změny penzijních nároků se vykazují jako transakce následujícím způsobem:
- (a) pokud jsou nároky penzijního programu zahrnuty v hlavních národních účtech a zaměstnavatel souhlasí se změnou podmínek penzijních nároků v důsledku vyjednávání se zaměstnancem, jehož se změna týká, vyazuje se tato změna jako transakce v hlavních národních účtech (v rámci imputovaných sociálních příspěvků zaměstnavatele);
 - (b) pokud nároky penzijního programu nejsou zahrnuty v hlavních národních účtech a zaměstnavatel souhlasí se změnou podmínek penzijních nároků v důsledku vyjednávání se zaměstnanci, jichž se změna týká, vyazuje se tato změna jako transakce v doplňkové tabulce;

- (c) pokud v případě sociálního zabezpečení schválí parlamentní orgány změny penzijních nároků, vykazuje se tato skutečnost v doplňkové tabulce, jako by šlo o výsledek vyjednávání.

- 17.155 Změny penzijních nároků vynucené bez vyjednávání se vykazují jako ostatní změny objemu aktiv.
- 17.156 Změny nároků narostlých k danému datu na základě minulé služby se vykazují jako kapitálové transfery.
- 17.157 Z řádku 7 je zřejmý dopad reforem struktur penzijních programů na nároky vztahující se k minulým službám.

Změny penzijních nároků v důsledku ostatních hospodářských toků

- 17.158 Řádky 8 a 9 obsahují ostatní toky jako přecenění a další změny objemu související s penzijními programy sociálního pojištění. Tabulka 17.7 ilustruje tyto ostatní toky rozdělené na přecenění a další změny objemu.
- 17.159 K přeceněním dochází vlivem změn hlavních modelových předpokladů v pojistněmatematických výpočtech. Těmito předpoklady jsou diskontní sazba, mzdová sazba a míra inflace. Zkušenostní účinky se sem zahrnují pouze v případě, že není možné je určit odděleně. Další změny pojistněmatematických odhadů se s větší pravděpodobností vykazují jako ostatní změny objemu aktiv. Účinky cenových změn v důsledku investic nároků se vykazují jako přecenění, která se objeví na účtu přecenění.
- 17.160 V případě změn demografických předpokladů použitých v pojistněmatematických výpočtech se tyto změny vykazují jako ostatní změny objemu aktiv.

Tabulka 17.7 - Ostatní toky jako přecenění a další změny objemu aktiv

Přecenění
Změny předpokládané diskontní sazby
Změny předpokládaného vývoje mezd
Změny předpokládaného vývoje cen
Ostatní změny objemu aktiv
Změny demografických předpokladů
Ostatní změny

Související ukazatele

- 17.161 Finanční služby poskytované všemi penzijními programy se vykazují jako služby uhrazené členy programu, a náklady penzijních programů se tak nevykazují jako mezipotřeba zaměstnavatele, který program provozuje. To ukazuje také diagram 17.1, ve kterém jsou uvedeny finanční služby odděleně od sociálních příspěvků. Tento způsob prezentace finančních služeb vede k tomu, že údaje uvedené jako příspěvky vyplacené zaměstnancům od zaměstnavatele přesně odpovídají podílu příspěvků, který zaměstnanci hradí do penzijního programu. Dále není nutné uvádět, který prvek sociálních příspěvků pokrývá poplatek za službu. Jde o doplňkový příspěvek domácností,

který pokrývá poplatek za služby u příspěvkově definovaného programu, a o příspěvek zaměstnavatelů nebo domácností u dávkově definovaného programu.

Vzhledem k tomu, že u všech zaměstnavatelských penzijních programů se vykazuje produkce spotřebovávaná členy programu, uvádí se v řádku 11 produkce podle typu programu.

Diagram 17.1 - Penzijní nároky a jejich změny

	Příspěvky (skutečné, imputované z toho: důchod z vlastnictví) (řádky 2 a 3)	Penzijní dávky (řádek 4)	Penzijní nároky na konci období (řádek 10)
	Ostatní toky (přecenění, ostatní změny objemu) (řádky 8 a 9)	Finanční služby	
		Změny penzijních nároků (způsobené transakcemi a hospodářskými toky)	
Penzijní nároky na počátku období (řádek 1)			
Stav v t_0	Transakce a další toky mezi t_0 a t_1		Stav v t_1

Tento diagram je čistě ilustrativní a velikosti jednotlivých oken nelze přikládat konkrétní význam.

Pojistněmatematické předpoklady

Nároky narostlé k danému datu

- 17.162 Penzijní nároky se v národních účtech měří na hrubém základě. Žádná aktiva nebo nahromaděné sociální příspěvky nejsou při sestavování jakýchkoli čistých nároků zohledňovány. Pokryty jsou pouze penzijní nároky vzniklé na základě současných a budoucích penzijních dávek.
- 17.163 Pojetí závazku narostlého k danému datu je vhodné pro účely národních účtů. Jeho součástí je současná hodnota penzijních nároků vzniklá z již narostlých penzijních práv. Pokrývá například penzijní nároky narostlé na základě činnosti stávajících zaměstnanců, včetně odložených penzijních nároků, a zbývajících penzijních nároků osob, které jsou v dané době v důchodu.
- 17.164 Podobně jako u všech údajů z národních účtů jsou údaje měřeny *ex post*, protože obsahují pouze aktuální hodnoty nároků vznikajících na základě penzijních práv narostlých k datu rozvahy. Tato metoda je založena na pozorovatelných událostech a transakcích v minulosti, jako je členství v penzijním programu a uhrazené příspěvky. Tato měření *ex post* však také závisí na určitém počtu předpokladů v procesu modelování. Je stanoven odhad pravděpodobnosti smrti nebo invalidity současných příspěvateľů před dosažením věku odchodu do důchodu. Součástí výpočtů jsou i budoucí změny platebních toků způsobené právními předpisy přijatými před rokem, pro který se penzijní nároky vypočítávají. A konečně tato metoda vyžaduje některé významné předpoklady ohledně budoucího vývoje, zejména pokud jde o diskontní sazbu platnou pro budoucí výplaty penzí.

Diskontní sazba

- 17.165 Diskontní sazba uplatňovaná u odhadů budoucích penzijních dávek v případě nároků narostlých k danému datu je jedním z nejdůležitějších předpokladů, které je třeba stanovit při modelování penzijních programů, a to proto, že její celkový dopad nahromaděný za mnoho desetiletí může být obrovský. Diskontní sazba se může u zvoleného přístupu časem změnit, což by vedlo k přecenění na účtech.
- 17.166 Na diskontní sazbu lze nahlížet jako na ekvivalent očekávané bezrizikové výnosnosti aktiv držených penzijním programem. V případě penzijních nároků splatných v budoucnosti lze na diskontní sazbu nahlížet také jako na kapitálové náklady v tom smyslu, že budoucí platby musí být financovány vládními institucemi prostřednictvím obvyklých zdrojů:
- (a) čistých akvizic závazků, jako jsou půjčky a dluhové cenné papíry;
 - (b) čistého prodeje aktiv a
 - (c) veřejných příjmů.
- Od těchto nákladů na financování lze odvodit diskontní sazbu.
- 17.167 Diskontní sazba by měla odpovídat bezrizikové výnosnosti. V následujícím textu jsou uvedena některá kritéria pro určení vhodné sazby. Přiměřenou referenční hodnotou je diskontní sazba u vysoce kvalitních státních nebo podnikových dluhopisů, tj. například dluhopisů s ratingem „AAA“. Výnosy z vysoce kvalitních podnikových dluhopisů se použijí pouze v případě rozsáhlých trhů. Zbytková splatnost těchto dluhopisů by měla řádově odpovídat penzijním nárokům. Doporučuje se použít diskontní sazbu založenou na dlouhodobé splatnosti, tj. splatnosti deset a více let. V zájmu dosažení plynulé časové řady diskontní sazby je možné uplatnit průměrnou hodnotu diskontní sazby vypočtenou za období několika let, v závislosti na délce hospodářského cyklu. Předpoklady ohledně diskontní sazby a budoucího vývoje mezd by měly být konzistentní. Členské státy musí dokládat, jakým způsobem – s ohledem na výše zmíněná kritéria – určují diskontní sazbu použitou na penzijní nároky, aby prokázaly její platnost.
- 17.168 U všech penzijních programů, jejichž správcem jsou vládní instituce (včetně penzijních programů sociálního zabezpečení), se musí uplatňovat shodné diskontní sazby, a to nezávisle na úroveň vládních institucí, protože požadovaný výsledek by se měl blížit bezrizikovým výnosům.

Růst mezd

- 17.169 V dávkově definovaných penzijních programech se často uplatňuje na mzdy a platy členů programu vzorec - ať už jde o konečný plat, průměr za období několika let či celoživotní výdělek - pomocí kterého se určí výši penze. Vyplácené penze jsou ovlivněny průměrným růstem mezd a platů příslušných členů, k němuž dochází zejména na základě povýšení a kariérního postupu.
- 17.170 Je tedy namístě zvážit, jaké předpoklady se stanoví pro budoucí vývoj mezd. Předpokládaný dlouhodobý vývoj mezd by měl odpovídat zjištěné diskontní sazbě. Obě proměnné spolu z dlouhodobého hlediska souvisí.

- 17.171 V účetnictví se při měření dopadu růstu mezd používají dvě pojistněmatematické metody. Prostřednictvím závazku z naběhlých dávek (*accrued benefit obligation – ABO*) se vykazují pouze dávky naběhlé k danému datu. To představuje částku, kterou by si zaměstnanec odnesl, pokud by svůj podnik následující den opustil, a její pomocí lze zjistit hodnotu čistého jmění dané osoby například v případě vypořádání při rozvodu.
- 17.172 Závazek z plánovaných dávek (*projected benefit obligation – PBO*) je opatrnější způsob měření pravděpodobné konečné úrovně nároku. V případě jednotlivce se v rámci PBO stanovují předpoklady ohledně toho, kolikrát bude daná osoba pravděpodobně povýšena, podle čehož se poté vypočítá konečný plat. V případě, že tento jednatel ve skutečnosti odpracuje pouze dvacet let z očekávaných čtyřiceti, podělí se konečný plat dvěma a vypočítá se penzijní nárok dané osoby, jako by šlo o aktuální plat. Zatímco ABO dané osoby se zvyšuje postupně v návaznosti na jednotlivá povýšení, PBO v čase nepřetržitě narůstá. PBO dané osoby je vždy vyšší než ABO až do chvíle odchodu do důchodu, kdy se úroveň ABO s PBO vyrovná.
- 17.173 Dopad zvýšení mzdy se musí odrazit na transakcích, protože zvýšení mzdy zaměstnanci je vědomým ekonomickým rozhodnutím zaměstnavatele. Koncept založený na pojetí ABO a PBO vede z dlouhodobého hlediska k zaznamenávání týchž transakcí, ačkoli načasování těchto transakcí se liší v závislosti na demografii programu.
- 17.174 Změny předpokladů týkajících se změn budoucích mezd, k nimž obecně dochází jednou za několik let v reakci na všeobecnou revizi penzijních modelových předpokladů nebo z důvodu významné restrukturalizace pracovních sil, se zachycují jako ostatní toky (přecenění).
- 17.175 Při uplatňování metod ABO a PBO je z praxe známo několik variant v závislosti na tom, jak se nakládá s účinky v oblasti cen a mezd.
- 17.176 Důležitým faktorem je pojetí indexačních opatření, která se týkají penzí a v důsledku kterých se vyplácená penze bude zvyšovat v souladu s růstem nominální mzdy po odchodu do důchodu.
- 17.177 Vzhledem k významu účinků souvisejících se mzdami se doporučuje, aby se při výběru přístupu ABO nebo PBO vycházelo ze základního vzorce pro výpočet dávek, který je v penzijním programu použit. V případech, kdy je do vzorce implicitně nebo explicitně zahrnut faktor růstu mezd (před odchodem do důchodu nebo po něm), se postupuje podle metody PBO. V případech, kdy takový faktor zahrnut není, se používá metoda ABO.

Demografické předpoklady

- 17.178 Budoucí výplaty penzí podléhají demografickým účinkům, pokud jde o věkovou a pohlavní vyváženost mezi členy programu a o délku jejich života. Při modelování programů penzijního a životního pojištění se používají zavedené demografické tabulky.
- 17.179 V případě penzijních zaměstnaneckých programů je členství v programu dobře definováno, a údaje by tak měly být k dispozici. U programů sociálního zabezpečení se v případě, že nejsou k dispozici konkrétní údaje o účasti na sociálním zabezpečení, vychází z obecných údajů o populaci.

- 17.180 Při použití tabulek délky života, známých také jako úmrtnostní tabulky, se upřednostňují tabulky rozlišené podle pohlaví a skupin zaměstnanců. Skupina členů pobírajících invalidní důchod by se měla pokud možno modelovat s odlišnými předpoklady délky života.
- 17.181 Předpoklady délky života by měly počítat s postupným prodlužováním délky života.
- 17.182 V případě, že je vzorec pro výpočet penzijních dávek nebo indexaci založený na „míře závislosti“ či jiném podobném přístupu, může modelování penzijních programů zahrnovat využití i jiných demografických předpokladů než jen délky života, jako například budoucí plodnosti, údajů o zapojení do práce nebo o migraci.
- 17.183 V případě, že předčasný odchod do důchodu je v rámci programu z pojistněmatematického hlediska neutrální, modelování se to nedotkne. Předčasné odchody do důchodu, které nejsou z pojistněmatematického hlediska neutrální, se v modelování odrazí. Tyto případy jsou běžné vzhledem k tomu, že se při předčasném odchodu do důchodu obvykle uplatňují odlišné úrokové sazby. Odpovídající modelování chování souvisejícího s předčasným odchodem do důchodu je tedy důležité, zejména v případech, kde reformou dojde ke zvýšení věku pro budoucí odchod do důchodu.

Kapitola 18 ÚČTY NEREZIDENTŮ

Úvod

- 18.01 Účty rezidentských institucionálních sektorů zobrazují hospodářskou činnost: výrobu; tvorbu, rozdělení a přerozdělení důchodů; spotřebu; a akumulaci aktiv a závazků. Tyto účty zachycují transakce mezi rezidentskými jednotkami a transakce rezidentských jednotek s nerezidentskými jednotkami, které tvoří zbytek světa (*rest of the world*).
- 18.02 ESA je uzavřený systém v tom, že obě strany každé transakce se zaznamenají na účtech jako užití a zdroj. U rezidentských jednotek to umožňuje sestavit ucelený a provázaný soubor účtů, přičemž všechny hospodářské činnosti každé institucionální jednotky jsou zahrnuty do posloupnosti účtů. U nerezidentských jednotek tomu tak není. Nerezidentské jednotky lze sledovat pouze prostřednictvím jejich interakce s rezidentskými jednotkami měřeného hospodářství, a tak lze zaznamenat jen jejich transakce s rezidentskými jednotkami. Za tímto účelem je vytvořen sektor nazvaný „nerezidenti“ se zvláštním souborem účtů. Účetní zápisy na těchto účtech jsou u nerezidentských jednotek omezeny pouze na transakce s rezidentskými jednotkami.
- 18.03 Posloupnost účtů pro sektor nerezidentů je následující:
- (a) účet výrobků a služeb nerezidentů (V.I), který se vztahuje na dovoz a vývoz zboží a služeb;
 - (b) účet prvotních a druhotných důchodů nerezidentů (V.II), který obsahuje náhrady zaměstnancům, důchody z vlastnictví a z investic a běžné transfery, jako jsou osobní převody (včetně plateb pracovníků) a mezinárodní pomoc;
 - (c) účty akumulace nerezidentů (V.III), které tvoří:
 - 1) kapitálový účet (V.III.1) zobrazující kapitálové transfery a čisté pořízení nevyráběných nefinančních aktiv;
 - 2) finanční účet (V.III.2) zobrazující transakce s finančními aktivy a závazky;
 - 3) účet ostatních změn objemu aktiv (V.III.3.1) zobrazující konfiskace bez náhrady apod.;
 - 4) účet přecenění (V.III.3.2) zobrazující nominální zisky a ztráty z držby;
 - (d) účet aktiv a závazků nerezidentů (V.IV), který prezentuje počáteční a konečné rozvahy a změny hodnoty těchto aktiv a závazků mezi počáteční a konečnou rozvahou.

Úplná posloupnost je uvedena v kapitole 8 a čísla účtů v závorkách výše odkazují na čísla účtů v uvedené kapitole.

- 18.04 Jelikož se účty sestavují z pohledu sektoru nerezidentů, vykazuje se na účtu výrobků a služeb nerezidentů dovoz do tuzemského hospodářství jako zdroj a vývoz z tuzemského hospodářství jako užití. K podobnému převrácení dochází i u všech ostatních účtů nerezidentů. Jestliže je zůstatek kladný, značí to přebytek pro nerezidenty a deficit pro celkové tuzemské hospodářství. Podobně záporný zůstatek značí deficit pro nerezidenty a přebytek pro tuzemské hospodářství. Finanční aktivum v držení nerezidentů je závazkem pro tuzemské hospodářství a závazek nerezidentů je domácím aktivem.

18.05 Standardní rámec pro statistiku transakcí a pozic mezi národním hospodářstvím a nerezidenty je uveden v Manuálu o platební bilanci a investiční pozici vůči zahraničí z roku 2008 (šesté vydání) (BPM6). Tento manuál je v souladu se Systémem národních účtů z roku 2008 (SNA 2008), ale stanoví interakce mezi tuzemským hospodářstvím a nerezidenty v souboru účtů a rozvah, které podávají informace jiným způsobem. Tato kapitola stanoví účty sektoru nerezidentů v rámci ESA 2010 a uvádí, jak se vztahují k mezinárodním účtům podle manuálu BPM6.

Ekonomické území

18.06 Nejběžnějším pojetím ekonomického území je oblast pod účinnou ekonomickou kontrolou jediné vlády. Lze však použít i měnové nebo hospodářské unie, regiony nebo svět jako celek, jelikož mohou být také předmětem makroekonomické politiky nebo analýzy. Úplná definice je uvedena v kapitole 2 (odstavce 2.04 až 2.06).

18.07 Aby bylo možné určit, zda je subjekt rezidentem na daném ekonomickém území, je třeba prokázat:

- 1) zda daný subjekt splňuje podmínky k tomu, aby mohl být považován za institucionální jednotku? Pokud ano:
- 2) zda tento subjekt splňuje rovněž kritéria stanovená v kapitole 2 pro určení „rezidentství“.

Sídlo

18.08 Sídlo každé institucionální jednotky je ekonomické území, k němuž má nejsilnější vazbu vyjádřenou jako soustředění jejího převládajícího ekonomického zájmu. Tyto pojmy jsou shodné v ESA, SNA2008 i BPM6. Zavedení pojmu „soustředění převládajícího ekonomického zájmu“ neznámá, že subjekty s podstatnými operacemi na dvou nebo více územích již není třeba dělit (viz odstavec 18.12) nebo, že institucionální jednotky bez významné fyzické přítomnosti lze přehlížet (viz odstavec 18.10 a 18.15). Pojetí sídla obecně a zejména u domácností, podniků a dalších subjektů je popsáno v plném rozsahu v kapitole 2.

Institucionální jednotky

18.09 Pojetí „institucionální jednotky“ je stejné v ESA, SNA 2008 a BPM6. Obecná definice je uvedena v kapitole 2, v odstavcích 2.12 až 2.16. Vzhledem k zaměření na národní hospodářství existuje u přeshraničních situací specifické pojetí jednotek. V některých případech jsou právnické osoby sloučeny do jediné institucionální jednotky, pokud mají sídlo ve stejném hospodářství, ale neslučují se, pokud mají sídlo v různých hospodářstvích. Podobně lze jeden právní subjekt rozdělit v případě, že vyvíjí podstatné provozní činnosti ve dvou nebo více hospodářstvích. V důsledku tohoto přístupu je sídlo příslušných jednotek jednoznačnější a pojetí ekonomického území je posíleno.

18.10 Korporace a vládní instituce obvykle k získávání finančních prostředků využívají jednotky pro speciální účel. Pokud má jednotka pro speciální účel sídlo ve stejném hospodářství jako mateřská společnost, je pojetí jednoduché a zřejmé. Jednotka pro speciální účel obvykle

nemá žádný z atributů, které by z ní činily samostatný subjekt oddělený od mateřské společnosti, a aktiva i závazky jednotky pro speciální účel se uvádějí v účtech mateřské společnosti. Pokud je jednotka pro speciální účel nerezidentem, kritéria určení sídla u nerezidentů vyžadují, aby byla považována za samostatný subjekt. V tomto případě jsou všechna aktiva a závazky jednotky pro speciální účel uvedena v sektoru nerezidentů, a nikoli v sektoru tuzemského hospodářství. Zacházení s nerezidentskými jednotkami pro speciální účel, které patří vládním institucím, je vymezeno v odstavci 2.14.

- 18.11 Členové domácnosti musí být všichni rezidenty v témže hospodářství. Pokud některá osoba sídlí v jiném hospodářství než ostatní členové domácnosti, není považována za člena domácnosti, přestože mohou společně sdílet důchody a výdaje nebo mít v držení aktiva.

Pobočky jako termín v mezinárodních účtech platební bilance

- 18.12 Pobočka je podnik s neomezeným ručením, který patří nerezidentské jednotce, označované jako mateřská společnost. Na území, kde sídlí, se s ní zachází jako s rezidentem a kvazikorporací. Identifikace poboček jako samostatných institucionálních jednotek vyžaduje známky podstatných provozních činností, které lze oddělit od zbytku subjektu. Subjekt se považuje za pobočku v těchto případech:

- (a) buď má pobočka úplný soubor účtů včetně rozvahy, nebo
- (b) v případě potřeby je jak z ekonomického, tak z právního hlediska možné a smysluplné tyto účty sestavit. Dostupnost jednotlivých záznamů značí, že existuje skutečná jednotka a umožňuje praktické vypracování statistik.

Kromě toho obvykle platí jeden nebo více následujících faktorů:

- (a) pobočka přebírá nebo má v úmyslu převzít ve významném rozsahu výrobu, která probíhá na jiném území, než kde se nachází vedení podniku, a to na jeden rok nebo déle:
 - (i) pokud výrobní proces zahrnuje fyzickou přítomnost, pak by provozní činnosti měly fyzicky probíhat na daném území;
 - (ii) pokud výrobní proces nezahrnuje fyzickou přítomnost, jako jsou některé případy z oblasti bankovníctví, pojišťovnictví, ostatních finančních služeb, vlastnictví patentů, ochranných známek nebo autorských práv, merchantingu a „virtuální výroby“, pak by měly být provozní činnosti uznány za probíhající na daném území na základě zápisu v obchodním rejstříku nebo právně stanoveného místa konání takových provozních činností na daném území;
- (b) pobočka podléhá případnému systému daní z příjmů v tom hospodářství, v němž se nachází, i když může mít status subjektu osvobozeného od daně.

- 18.13 Identifikace poboček má důsledky pro vykazování statistických údajů jak o mateřské společnosti, tak o pobočce. Operace pobočky jsou vyloučeny z institucionální jednotky - vedení podniku a vymezení mateřské společnosti a pobočky musí být jednotné v obou dotyčných hospodářstvích.

Pobočku lze identifikovat u stavebních projektů nebo mobilních provozních činností, jako je doprava, rybolov nebo poradenství. Pokud však nejsou provozní činnosti dostatečně rozsáhlé, aby bylo možno identifikovat pobočku, zaúčtují se jako vývoz zboží nebo služeb z ústředí.

- 18.14 V některých případech je dostatečným důkazem o zřízení sídla za účelem zřízení kvazikorporace činnost související s budoucím projektem přímé investice prováděná před zapsáním kvazikorporace do obchodního rejstříku. Například licence a právní náklady na projekt jsou uvedeny jako náklady kvazikorporace a představují součást toků přímých investic do této jednotky, a nikoli prodej licencí nerezidentům nebo vývoz služeb pro ústředí.

Hypotetické rezidentské jednotky

- 18.15 Jestliže pozemek, který se nachází na nějakém území, vlastní nerezidentský subjekt, určí se pro statistické účely jako vlastník pozemku hypotetická jednotka, která se považuje za rezidenta. Tato hypotetická rezidentská jednotka je kvazikorporací. Tento způsob pojetí rezidentské jednotky se uplatňuje také u souvisejících budov, staveb a dalších vylepšení na daném pozemku, u dlouhodobých pronájmů pozemků a u vlastnictví přírodních zdrojů jiných než pozemky. V důsledku tohoto pojetí je nerezident vlastníkem hypotetické rezidentské jednotky, a nevlastní tedy pozemek přímo, takže má kapitálový závazek vůči nerezidentovi, ale pozemky a další přírodní zdroje jsou vždy aktivy toho hospodářství, v němž se nacházejí. Hypotetická rezidentská jednotka zpravidla poskytuje služby svému majiteli, například ubytování v případě prázdninových obydlí.
- 18.16 Obecně platí, že pokud má nerezidentská jednotka v dlouhodobém pronájmu nemovitý majetek, například budovu, je s tím spojeno provádění výroby v hospodářství, kde se nachází. Pokud z nějakého důvodu neexistuje žádná související výrobní činnost, vytvoří se také hypotetická rezidentská jednotka k pokrytí takového pronájmu. Proto se s nerezidentskou jednotkou zachází tak, jako by vlastnila hypotetickou rezidentskou jednotku, a nikoli danou budovu, která je majetkem hospodářství, v němž se nachází.

Multi-teritoriální podniky

- 18.17 Několik málo podniků vyvíjí svou provozní činnost bez problémů na více než jednom ekonomickém území, což je typické u přeshraničních činností, jako je provozování aerolinií, námořní dopravy, hydroelektrických soustav na hraničních řekách, potrubí, mostů, tunelů a podmořských kabelů. Musí být identifikovány jednotlivé pobočky, pokud ovšem jednotka nefunguje jako jeden provoz bez oddělených účtů nebo rozhodování pro každé území, ve kterém působí. V takových případech je vzhledem k tomu, že se sledují především údaje za jednotlivá národní hospodářství, nutné rozdělit dané činnosti mezi jednotlivá hospodářství. Tyto činnosti se pak úměrně rozdělí podle vhodného ukazatele specifického pro daný podnik, který udává poměr objemu provozních činností na každém území. Poměrné zaúčtování lze rovněž použít u podniků v oblastech, které podléhají společné správě dvou nebo více vládních institucí.

Zeměpisné členění

18.18 Pro účely sestavování účtů Evropské unie je sektor nerezidentů (S.2) rozdělen do těchto subsektorů:

- (a) členské státy, orgány a instituce Evropské unie (S.21)
 - 1) členské státy Evropské unie (S.211)
 - (i) členské státy eurozóny (S.2111)
 - (ii) členské státy mimo eurozónu (S.2112)
 - 2) orgány a instituce Evropské unie (S.212)
 - (i) Evropská centrální banka (ECB) (S.2121)
 - (ii) evropské orgány a instituce, kromě ECB (S.2122)
- (b) třetí země a mezinárodní organizace – nerezidenti Evropské unie (S.22)

18.19 Pro účely sestavování účtů eurozóny lze výše uvedené subsektory seskupit takto:

členské státy eurozóny a Evropská centrální banka
(S.2I = S.2111 + S.2121)

země a mezinárodní organizace, které nejsou rezidenty eurozóny
(S.2X = S.2112 + S.2122 + S.22)

Popis evropských účtů je uveden v kapitole 19.

Mezinárodní účty platební bilance

18.20 Národní účty jsou odlišné od mezinárodních účtů uvedených v manuálu BPM6. Mezinárodní účty vykazují transakce mezi tuzemským hospodářstvím a zahraničím z hlediska toho tuzemského. Dovoz se tedy vykazuje jako užití (debetní položka) a vývoz jako zdroj (kreditní položka).

Souhrnná podoba mezinárodních účtů podle manuálu BPM6 je uvedena v tabulce 18.1.

18.21 Druhý hlavní rozdíl mezi mezinárodními účty platební bilance a účty sektoru nerezidentů v ESA spočívá v tom, že u mezinárodních účtů se používají funkční kategorie namísto nástrojů používaných v klasifikacích finančních transakcí v ESA. Tato otázka je dále rozebrána v odstavcích 18.57 a 18.58.

Vyrovnávací položky na běžných účtech systému mezinárodních účtů

18.22 Struktura vyrovnávacích položek v platební bilanci se poněkud liší od struktury vyrovnávacích položek v národních účtech, a to tím, že každý účet v mezinárodních účtech má svou vlastní vyrovnávací položku a jinou položku, která se přenáší do dalšího účtu. Pro ilustraci výše uvedeného má účet prvotních důchodů vlastní vyrovnávací položku (saldo prvotních důchodů) a kumulativní saldo (saldo u zboží, služeb a prvotních důchodů). Saldo prvotních důchodů u nerezidentů odpovídá saldu prvotních důchodů a je položkou, která se započítává do HND. Saldo běžných transakcí

nerezidentů s rezidenty odpovídá úsporám nerezidentů ve vztahu k tuzemskému hospodářství. Vyrovňovací položky ve struktuře účtů podle manuálu BPM6 jsou uvedeny v tabulce 18.1.

Tabulka 18.1 Mezinárodní tokové účty platební bilance

Platební bilance			
Běžné účty	Kreditní položky	Debetní položky	Saldo
Účet výrobků a služeb			
Zboží	462	392	70
Služby	78	107	-29
Zboží a služby	540	499	41
Účet prvotních důchodů			
Náhrady zaměstnancům	6	2	
Úroky	13	21	
Rozdělované důchody společností	36	17	
Reinvestované zisky	14	0	
Prvotní důchody	69	40	29
Zboží, služby a prvotní důchody	609	539	70
Účet druhotných důchodů			
	Kreditní položky	Debetní položky	Saldo
Daně z důchodů a jmění	1	0	
Čisté pojistné na neživotní pojištění	2	11	
Náhrady z neživotního pojištění	12	3	
Běžné mezinárodní transfery	1	31	
Jiné běžné transfery	1	10	
Druhotné důchody	17	55	-38
Saldo běžného účtu			32
Kapitálový účet			
Čisté pořízení nevyroběných aktiv	0		
Kapitálové transfery	1	-4	
Saldo kapitálového účtu			-3
Čisté půjčky (+) / čisté výpůjčky (-)			29
Finanční účet (podle funkční kategorie)			
	Změny aktiv	Změna závazků	Saldo
Přímé investice	-4	8	
Portfoliové investice	17	7	
Finanční deriváty apod.	3	0	
Ostatní investice	42	22	
Rezervní aktiva	8	-	
Změna aktiv/závazků, celkem	66	37	
Čisté půjčky (+) / čisté výpůjčky (-) (finanční)			29
Čisté chyby a opomenutí			0

Účty sektoru nerezidentů a jejich vztah k mezinárodním účtům platební bilance

Účet výrobků a služeb nerezidentů

18.23 Účet výrobků a služeb se skládá pouze z dovozu a vývozu zboží a služeb, protože to jsou jediné transakce se zbožím a službami s přeshraničním rozměrem. Zboží a služby se zaznamenávají, když dojde k přechodu ekonomického vlastnictví z jednotky v jednom hospodářství na jednotku v jiné zemi. Ačkoli při změně vlastnictví obvykle dochází k fyzickému pohybu zboží, nemusí to tak být vždy. V případě merchantingu může u zboží dojít ke změně vlastnictví, ale nikoli ke změně místa, dokud není prodáno třetí straně.

V tabulkách 18.2 a 18.3 jsou uvedeny příklady zachycení prvotních a druhotných důchodů v ESA a v soustavě účtů podle manuálu BPM6.

Tabulka 18.2 - Účet výrobků a služeb nerezidentů (ESA V.1)

Užití		Zdroje		
P.6	Vývoz zboží a služeb	540	P.7 Dovoz zboží a služeb	499
P.61	Vývoz zboží	462	P.71 Dovoz zboží	392
P.62	Vývoz služeb	78	P.72 Dovoz služeb	107
B.11	Saldo dovozu a vývozu	-41		

Tabulka 18.3 - Účet výrobků a služeb podle manuálu BPM6

Běžné účty	Kreditní položky	Debetní položky	Saldo
Účet výrobků a služeb			
Zboží	462	392	70
Služby	78	107	-29
Zboží a služby	540	499	41

8.24 Zboží, u něhož dojde ke změně místa z jednoho hospodářství do druhého, ale nikoli ke změně ekonomického vlastnictví, se v dovozu a vývozu neuvádí. Zboží odeslané do zahraničí ke zpracování nebo vrácené po zpracování se tudíž neuvádí jako dovoz a vývoz zboží, pouze sjednaný poplatek za zpracování se uvádí jako služba.

18.25 V platební bilanci se důsledně rozlišuje mezi zbožím a službami. Tento přístup odráží politické zájmy v tom, že existují samostatné mezinárodní smlouvy vztahující se na zboží a služby. Dalším důvodem rozlišování jsou zdroje údajů – údaje o zboží se obvykle získávají z celních zdrojů, zatímco údaje o službách se obvykle získávají ze záznamů o platbách nebo z průzkumů.

18.26 Statistika mezinárodního obchodu se zbožím je hlavním zdrojem údajů o zboží. Mezinárodní standardy jsou uvedeny v publikaci Statistika mezinárodního obchodu se zbožím: Pojmy a definice,

2. přepracované vydání¹¹ (IMTS) Organizace spojených národů. Manuál BPM6 uvádí některé možné zdroje rozdílů mezi hodnotou zboží zaznamenanou ve statistice obchodu se zbožím a v platební bilanci. Doporučuje také standardní srovnávací tabulku, která pomůže uživatelům pochopit tyto rozdíly. Jedním z hlavních zdrojů rozdílů je to, že standardy pro IMTS používají pro dovoz ocenění typu CIF (náklady, pojištění a přepravné), zatímco platební bilance používá pro vývoz i dovoz jednotné ocenění FOB (hodnota na celní hranici vyvážejícího hospodářství, tj. vyplaceně loď). Je proto nezbytné vyloučit náklady na dopravu a pojištění vzniklé mezi celní hranicí země vývozce a celní hranicí země dovozce. Kvůli rozdílům mezi oceněním typu FOB a skutečným smluvním ujednáním je nutno některé náklady na dopravu a pojištění přesměrovat.

Zásady ocenění jsou stejné v ESA jako v účtech platební bilance. Pro záznam vývozu a dovozu zboží se proto používá ocenění FOB (viz odstavec 18.32).

18.27 Zásada změny vlastnictví použitá pro platební bilanci znamená, že u položek týkajících se zboží bude uveden čas záznamu v souladu s odpovídajícími finančními toky. V manuálu BPM6 již neexistují výjimky ze zásady změny vlastnictví. Naproti tomu v IMTS odpovídají položky časovým hodnotám celního řízení. Ačkoli je tato časová souvislost často přijatelnou aproximací, mohou být v některých případech zapotřebí úpravy, například u zboží zaslaného do komise. V případě zboží zaslaného do zahraničí ke zpracování bez změny vlastnictví se hodnoty pohybů zboží v IMTS zaznamenávají. V platební bilanci je však změna vlastnictví rozhodujícím kritériem, a proto se v ní objeví pouze poplatky související s „výrobními službami u cizích fyzických vstupů“; hodnoty pohybů zboží se však doporučuje zaznamenávat jako doplňkové položky umožňující pochopit podstatu tohoto režimu. Další podrobnosti o zachycení tohoto zušlechťovacího styku jsou uvedeny v této kapitole dále. K dosažení souladu odhadů se změnou ekonomického vlastnictví zboží mohou být nutné další úpravy IMTS, a to buď obecné, nebo specifické s ohledem na jednotlivé země. Mezi možné příklady patří merchanting, neměnové zlato, zboží vstupující na území nebo je opouštějící nelegálně a zboží pořizované v přístavech dopravci.

18.28 Reexport (následný vývoz) představuje zahraniční zboží (zboží vyrobené v jiných hospodářstvích a předtím dovezené se změnou ekonomického vlastnictví), které se vyváží bez podstatné přeměny ze stavu, v jakém bylo předtím dovezeno. Jelikož se reexportované zboží nevyrábí v dotyčném hospodářství, má s tímto hospodářstvím menší vazbu než ostatní vývoz. Hospodářství, která fungují jako významné překladní stanice a kde sídlí velkoobchodní firmy, často vykazují velké hodnoty reexportu. Reexport zvyšuje hodnoty u dovozu a vývozu, a když je objem reexportu významný, zvyšují se i podíly dovozu a vývozu k souhrnným ekonomickým ukazatelům. Proto je užitečné uvádět reexport zvlášť. Zboží, které bylo dovezeno a čeká na reexport, se zaznamenává do zásob rezidentského ekonomického vlastníka.

K tranzitnímu obchodu dochází, když zboží prochází určitou zemí na své cestě do konečného místa určení, a pro tuto tranzitní zemi je obecně vyloučeno ze statistiky zahraničního obchodu, statistiky platební bilance a z národních účtů.

¹¹ *International Merchandise Trade Statistics: Concepts and definitions*, United Nations, 1998, ISBN 92-1-161410-4 (dostupné na: <http://unstats.un.org>).

Kvazitransitní obchod představuje zboží dovezené do země, celně propuštěné do volného oběhu v rámci EU a pak odeslané do třetí země v EU. Subjektem využitým pro celní odbavení obvykle není institucionální jednotka, jak je definována v kapitole 2, a proto nenabývá vlastnictví zboží. V tomto případě se dovoz uvádí v národních účtech jako přímý dovoz do konečného místa určení, jak je tomu v případě jednoduchého tranzitního obchodu. Odpovídající hodnotou je ta, která je zaznamenána při vstupu zboží do země konečného místa určení.

18.29 Zboží se v platební bilanci uvádí na souhrnné úrovni. Podrobnější členění podle komodit lze získat z údajů IMTS.

18.30 V platební bilanci se služby zaznamenávají v členění na těchto dvanáct standardních položek:

- (a) výrobní služby u cizích fyzických vstupů;
- (b) údržba a opravy j. n.;
- (c) doprava;
- (d) cestovní ruch;
- (e) stavební práce;
- (f) pojišťovací služby a penzijní financování;
- (g) finanční služby;
- (h) poplatky za využívání duševního vlastnictví j. n.;
- (i) telekomunikační služby, služby v oblasti počítačů a informační služby;
- (j) ostatní podnikatelské služby;
- (k) osobní, kulturní a rekreační služby a
- (l) výrobky a služby vládních institucí j. n.

18.31 Tři z výše uvedených standardních položek platební bilance jsou položky týkající se partnera dané transakce, tzn., že souvisejí s nabyvatelem nebo poskytovatelem, a nikoli se samotným produktem. Těmito kategoriemi jsou cestovní ruch, stavební práce a výrobky a služby vládních institucí jinde neuvedené.

- (a) Cestovní ruch zahrnuje všechny výrobky nebo služby nabyté nerezidenty během jejich návštěv, ať už jsou určeny pro vlastní potřebu nebo k postoupení třetím osobám. Cestovní ruch zahrnuje zboží, místní dopravu, ubytování, stravování a další služby.
- (b) Stavební práce zahrnují celkovou hodnotu produktu dodaného dodavatelem včetně jakýchkoli materiálů pocházejících z místních zdrojů, a proto nezaznamenaných v dovozu a vývozu zboží.
- (c) Výrobky a služby vládních institucí j. n. zahrnují celou řadu položek, které nelze zařadit do konkrétnějších kategorií.

Kromě těchto tří položek týkajících se transakčního partnera se zbývající složky týkají produktu a sestávají z podrobnějších tříd 2. přepracovaného vydání klasifikace produktů podle činností (CPA

Rev. 2). Další standardy pro obchod se službami jsou uvedeny v Příručce pro statistiku mezinárodního obchodu službami¹² (MSITS), která je v souladu s mezinárodními účty.

Ocenění

18.32 Zásady ocenění jsou stejné v ESA jako v mezinárodních účtech. V obou případech se používají tržní hodnoty, přičemž pro některé pozice u nástrojů, kde nejsou k dispozici sledovatelné tržní ceny, se používají nominální hodnoty. V mezinárodních účtech představuje oceňování vývozu a dovozu zboží zvláštní případ, kdy se používá jednotný bod ocenění, a to hodnota na celní hranici vyvážejícího hospodářství, tzn. ocenění typu FOB (na hranici vyvážející země). Toto zaúčtování způsobuje souladné oceňování mezi vývozcem a dovozcem a poskytuje jednotný základ pro měření za okolností, kdy strany mohou mít celou řadu různých smluvních ujednání, od „ex works“ (cena ze závodu) na straně jedné (kde za vyřízení veškeré dopravy a pojištění odpovídá dovozce) až po „delivered duty paid“ (s dodáním, clo placeno) na straně druhé (kde za vyřízení veškeré dopravy, pojištění a případných dovozních cel odpovídá vývozce).

Zboží ke zpracování

18.33 Mezi ESA 95 a ESA 2010 došlo k zásadní změně v účtování zboží zasílaného do zahraničí ke zpracování beze změny vlastnictví. V ESA 95 se takové zboží při odeslání do zahraničí vykazovalo jako vývoz a potom se při návratu ze zahraničí zaznamenávalo jako dovoz, a to s vyšší hodnotou získanou v důsledku zpracování. Toto řešení, které se označovalo jako metoda hrubého zaznamenávání, účinně imputuje změnu vlastnictví tak, aby údaje o mezinárodním obchodu představovaly odhad hodnoty zboží, s nímž se obchoduje. SNA 2008, BPM6 a ESA 2010 neimputují změnu vlastnictví, nýbrž udávají pouze jednu položku – dovoz služby zpracování. To by byl vývoz služby u země, ve které dochází ke zpracování. Toto účtování je více v souladu s institucionálními záznamy a souvisejícími finančními transakcemi. Způsobuje však nesoulad se statistikou mezinárodního obchodu se zbožím (IMTS). IMTS bude nadále udávat hrubou hodnotu vývozu ke zpracování a vrácení dováženého zpracovaného zboží.

18.34 Aby v národních účtech nedocházelo k takové nesrovnalosti, mohou se údaje o hodnotě vyváženého zboží spolu s údaji o hodnotě dováženého zboží zaznamenávat jako doplňkové položky, přičemž příslušnými hodnotami jsou ty, které se zaznamenávají v IMTS. To umožní odvodit čistou službu zpracování jako hodnotu vyváženého zpracovaného zboží sníženou o hodnotu nezpracovaného zboží, které je dováženo. Právě tato služba se zaznamenává v národních účtech. Takže u země, která si nechává zboží zpracovat v zahraničí, bude vývoz uveden spolu s dovezeným zpracovaným zbožím jako doplňkové položky v účtu výrobků a služeb nerezidentů. Tím se srovnají položky IMTS s čistou hodnotou dovozu služeb odrážející náklady na zpracování.

18.35 Tuto změnu lze ilustrovat na příkladu souvisejícím s účtováním zboží ke zpracování v tabulkách dodávek a užití. Vezměme si případ, kdy potravinářská firma sklídí a zpracuje zeleninu, potom

¹² United Nations, Eurostat, OECD, IMF, WTO et al, Manual on Statistics of International Trade in Services, 2011, (dostupné na: <http://unstats.un.org>).

zadá samotné zakonzervování zeleniny své dceřiné společnosti v zahraničí, v níž je stoprocentním vlastníkem, a pak zeleninu převezme zpět v konzervách a prodá tyto konzervované potraviny dál.

- 18.36 V tabulce 18.4 týkající se zaúčtování zboží ke zpracování jako transakce mezinárodního obchodu podle ESA 95 by měly hodnoty dovozu a vývozu odpovídat položkám v IMTS. Hodnota vývozu zboží do dceřiné společnosti v zahraničí, která zajišťuje konzervování, je 50 a pak se konzervovaná zelenina vrátí jako dovoz v hodnotě 90.

Tabulka 18.4 - Zaúčtování zboží ke zpracování jako transakce mezinárodního obchodu podle ESA 95

Prodeje	Nákupy		Konečná poptávka		Celkem
	Výroba potravin	Výdaje domácností	Vývoz		
Potraviny		90	50		140
Dovoz konzervovaných potravin	90				90
Přidaná hodnota	50		HDP(E) =		50
Produkce celkem	140				

Tabulka 18.5 - Zaúčtování zboží ke zpracování jako transakce mezinárodního obchodu podle ESA 2010

Prodeje	Nákupy		Konečná poptávka		Celkem
	Výroba potravin	Výdaje domácností	Vývoz		
Potraviny		90	0		90
Dovoz služby konzervování	40				40
Přidaná hodnota	50		HDP(E) =		50
Produkce celkem	90				

- 18.37 V tabulce 18.5 je znázorněno účtování zboží ke zpracování podle ESA 2010, tzn. na základě čisté hodnoty: zachycuje se pouze obchod se službami, a proto zde není žádná odpovídající položka k pohybu zboží zaznamenanému v IMTS. V mezinárodních účtech platební bilance a odpovídajících účtech nerezidentů bude uvedena čistá pozice, tzn. dovoz snížený o vývoz. Je-li známo, že dovoz a vývoz ve statistikách IMTS odráží situaci, kdy nedochází ke změně vlastnictví, doporučuje se podle Manuálu platební bilance, 6. edice (*Balance of Payments Manual, sixth edition – BPM6*), aby tyto dva údaje byly zaznamenány v platební bilanci vedle sebe, aby se dal okamžitě vypočítat prvek služeb. V případě potravinářského odvětví by se tedy zelenina zaslaná do zahraničí ke konzervaci vykazala jako vývoz v hodnotě 50 a zpětně dovezená konzervovaná zelenina by se vykazala jako dovoz v hodnotě 90. Tyto údaje lze uvést ve statistice mezinárodních účtů vedle sebe jako doplňkové položky, přičemž vývoz se zaznamená jako záporná hodnota dovozu, takže lze odvodit čistý dovoz služeb konzervování v hodnotě 40.

Zachycení tohoto příkladu v soustavě účtů podle BPM6 je uvedeno v tabulce 18.6.

Tabulka 18.6 - Zaznamenání zpracování zboží v soustavě účtů podle BPM6

Běžné účty	Kreditní položky	Debetní položky	Saldo
Účet výrobků a služeb			-40
Služby (standardní složky)			
„Výrobní služby u cizích fyzických vstupů“		40	-40
Doplňkové položky			
Zboží ke zpracování v zahraničí	50	90	-40

Merchanting

Zboží, které je předmětem merchantingu

- 18.38 Merchanting je definován jako nákup zboží rezidentem (ve vykazujícím hospodářství) od nerezidenta v kombinaci s následným prodejem téhož zboží jinému nerezidentovi, aniž se zboží nachází ve vykazujícím hospodářství. K merchantingu dochází u transakcí se zbožím, kde k tomu, aby tento proces nastal, není nutná fyzická držba zboží majitelem. Tato a další související objasnění týkající se merchantingu vycházejí z příslušných odstavců manuálu BPM6 (odstavce 10.41 až 10.48).
- 18.39 Merchanting se používá ve velkoobchodu a maloobchodu. Může se používat také v obchodování s komoditami a pro řízení a financování globálních výrobních postupů. Podnik si například může u jednoho nebo více dodavatelů objednat montáž nějakého zboží tak, že tento podnik obdrží zboží a dále je prodá, aniž prošlo územím vlastníka. Pokud se fyzická podoba zboží během jeho vlastnění změní v důsledku zpracovatelských služeb provedených jinými subjekty, pak se transakce se zbožím zaznamenají jako obecné obchody se zbožím, a nikoli jako merchanting. V jiných případech, kdy se podoba zboží nemění, se zboží zaúčtuje v rámci merchantingu, přičemž prodejní cena odráží náklady na drobné zpracování a také obchodní rozpětí velkoobchodu. V případech, kdy obchodník je organizátorem globálního výrobního procesu, může prodejní cena rovněž zahrnovat takové prvky, jako je zajištění plánování, řízení, patentů a jiného know-how, marketingu a financování. Zejména u technicky vyspělého zboží mohou být tyto nefyzické příspěvky velké v poměru k hodnotě materiálů a montáže.
- 18.40 Zboží, které je předmětem merchantingu, se zaznamenává v účtech vlastníka stejně jako jakékoli jiné zboží, které vlastní. Zboží se však podrobně uvádí zejména ve statistice mezinárodních účtů hospodářství obchodníka, protože je zajímavé samo o sobě a protože není zahrnuto do celního režimu daného hospodářství.

Merchanting se zachycuje takto:

- pořízení zboží obchodníkem se uvádí u zboží jako záporná hodnota vývozu hospodářství obchodníka;
- prodej zboží se u zboží prodaného v rámci merchantingu uvádí jako kladná hodnota vývozu hospodářství obchodníka;

- (c) rozdíl, o který je hodnota prodeje vyšší než hodnota nákupu zboží u merchantingu, je uveden jako položka „čistý vývoz zboží v rámci merchantingu“. Tato položka zahrnuje obchodní rozpětí obchodníků, zisky a ztráty z držby a změny stavu zásob zboží v rámci merchantingu. V důsledku ztrát nebo zvýšení stavu zásob může být čistý vývoz zboží v rámci merchantingu v některých případech záporný; a
- (d) položky merchantingu se oceňují v transakčních cenách sjednaných zúčastněnými stranami, nikoli v cenách FOB.

- 18.41 Položky merchantingu se vykazují jen jako vývoz v účtech hospodářství ekonomického území obchodníka. V příslušných vyvázejících a dovážejících hospodářstvích se vývozní prodej obchodníkům a dovozní nákup od obchodníků vykazuje v rámci obecného zboží.
- 18.42 Velkoobchod, maloobchod, obchodování s komoditami a řízení výroby může rovněž probíhat v rámci režimu, kde zboží je přítomno v hospodářství vlastníka, přičemž v takovém případě se zaznamenává jako obecné zboží, a nikoli jako položka merchantingu. V případech, kdy zboží neprochází hospodářstvím vlastníka, ale fyzická podoba zboží se změní, protože je zpracováno v jiném hospodářství, se mezinárodní transakce zaznamenávají jako obecné zboží, a nikoli jako položky merchantingu (poplatek za zpracování se zaznamenává jako výrobní služba uhrazená vlastníkem).
- 18.43 O merchanting se nejedná v případě, kdy obchodník dále prodá zboží rezidentovi téhož hospodářství, jehož je sám rezidentem. Nákup zboží se v tomto případě uvádí jako dovoz obecného zboží do hospodářství. Pokud subjekt, který zboží koupil od obchodníka ve stejném hospodářství, následně toto zboží dále prodá rezidentovi v jiném hospodářství, ať už zboží vstoupí do hospodářství obchodníka či nikoli, zaznamená se prodej zboží ve vývozu obecného zboží z hospodářství obchodníka. I když je takový případ velmi podobný merchantingu, neodpovídá definici uvedené v odstavci 18.38. Kromě toho je nepraktické, aby první obchodník zaznamenával nákupy jako merchanting, protože tento obchodník nemusí vědět, zda druhý obchodník uvede zboží do daného hospodářství.

Dovoz a vývoz FISIM

- 18.44 Skutečně placené a přijaté úroky z půjček zahrnují prvek důchodu a poplatek za danou službu. Úvěrové instituce fungují tak, že svým vkladatelům nabízejí úrokové sazby, které jsou nižší než sazby, které účtují svým dlužníkům. Výsledné úrokové rozpětí využívají finanční instituce k pokrytí svých výdajů a dosažení provozního přebytku. Úroková rozpětí jsou alternativou namísto výslovného účtování poplatků zákazníkům za finanční služby. ESA u těchto „finančních zprostředkovatelských služeb nepřímě měřených“ (FISIM) předepisuje imputování poplatku za služby. Pojetí FISIM a pokyny pro odhad hodnoty FISIM jsou uvedeny v kapitole 14.
- 18.45 Finanční instituce, které implicitně účtují poplatky za FISIM, nemusí být nutně rezidentem a nemusí jimi být ani klienti těchto institucí. Proto je možný dovoz a vývoz tohoto typu finančních služeb. Pokyny pro sestavování účtů dovozu a vývozu FISIM jsou uvedeny v odstavci 14.10.

Účet prvotních a druhotných důchodů nerezidentů

V tabulkách 18.7 a 18.8 jsou uvedeny příklady zachycení prvotních a druhotných důchodů v ESA a v soustavě účtů podle manuálu BPM6.

Tabulka 18.7 - Účet prvotních a druhotných důchodů nerezidentů (ESA V.II)

Užití		Zdroje			
		B.11	Saldo dovozu a vývozu	-41	
D.1	Náhrady zaměstnancům	6	D.1	Náhrady zaměstnancům	2
D.2	Daně z výroby a z dovozu	0	D.2	Daně z výroby a z dovozu	0
D.3	Dotace	0	D.3	Dotace	0
D.4	Důchod z vlastnictví	63	D.4	Důchod z vlastnictví	38
D.5	Běžné daně z důchodů a jmění	1	D.5	Běžné daně z důchodů a jmění	0
D.6	Sociální příspěvky a dávky	0	D.6	Sociální příspěvky a dávky	0
D.7	Ostatní běžné transfery	16	D.7	Ostatní běžné transfery	55
D.8	Úpravy o změny penzijních nároků	0	D.8	Úpravy o změny penzijních nároků	0
B.12	Saldo běžných transakcí nerezidentů s rezidenty	-32			

Tabulka 18.8 - Účet prvotních důchodů a účet druhotných důchodů podle BPM6

	Kód ESA	Kreditní položky	Debetní položky	Saldo
Ze zboží a služeb				41
Účet prvotních důchodů				
Náhrady zaměstnancům	D.1	6	2	
Úroky		13	21	
Rozdělované důchody společností	D.4	36	17	
Reinvestované zisky		14	0	
Daně z výroby a z dovozu	D.2	0	0	
Dotace	D.3	0	0	
Prvotní důchody		69	40	29
Zboží, služby a prvotní důchody		609	539	70
Účet druhotných důchodů				
Daně z důchodů a jmění	D.5	1	0	
Čisté pojistné na neživotní pojištění		2	11	
Náhrady z neživotního pojištění	D.6, D.7, D.8	12	3	
Běžné mezinárodní transfery		1	31	
Ostatní běžné transfery		1	10	
Druhotné důchody		17	55	-38
Saldo běžného účtu				32

Účet prvotních důchodů

- 18.46 V platební bilanci zahrnují položky účtu prvotních důchodů náhrady zaměstnancům a důchody z vlastnictví, přesně jako položky účtu rozdělení prvotních důchodů v ESA. Platby daní z výroby hrazené rezidenty a příjmy dotací obdržené rezidenty od tuzemských vládních institucí se zaznamenávají na účtu tvorby důchodů, což je účet, který není součástí platební bilance. Veškeré platby daní z výroby splatné rezidentem jinému státu, jakož i jakékoli dotace, jež má rezident obdržet od jiného státu, se zaznamenávají na účtu prvotních důchodů v rámci platební bilance. Odpovídající položky u tuzemských vládních institucí jsou uvedeny na účtu rozdělení prvotních důchodů a u zahraničních vládních institucí ve sloupci tohoto účtu určeném pro nerezidenty a na účtu prvotních důchodů v rámci platební bilance.
- 18.47 V případech přeshraničních vztahů může vzniknout renta, avšak takových případů je málo, protože se má za to, že veškeré pozemky vlastní rezidenti – v případě potřeby vytvořením hypotetické rezidentské jednotky. Pokud takové hypotetické rezidentské jednotky vlastní nerezidenti, potom se veškeré příjmy získané těmito jednotkami zařídí jako důchody z přímých investic, a nikoli jako pachtovné. Příkladem, kdy se renta zaznamenává do mezinárodních účtů, jsou krátkodobá práva rybolovu v teritoriálních vodách poskytovaná zahraničním rybářským flotilám. V mezinárodních účtech se běžně používá výraz „důchody z investic“, kterým se rozumějí důchody z vlastnictví kromě renty. Důchody z investic odrážejí důchody, které plynou z vlastnictví finančních aktiv, a členění důchodů z investic se shoduje s členěním finančních aktiv a závazků, takže lze vypočítat míru návratnosti.

Důchody z přímých investic

- 18.48 Úloha přímých investic je zvláště důležitá a v mezinárodních účtech se projevuje jak v tocích, tak v pozicích. V případě přímých investic se předpokládá, že část nerozděleného zisku podniku se předá přímému investorovi jako forma důchodu z investic. Velikost této části odpovídá podílu, jaký přímý investor v podniku drží.
- 18.49 Nerozdělený zisk se rovná čistému provoznímu přebytku podniku plus veškerý získaný důchod z vlastnictví minus veškerý splatný důchod z vlastnictví (před vypočtením reinvestovaných zisků) plus příjmové běžné transfery minus výdajové běžné transfery a minus úpravy o změny penzijních nároků. Reinvestované zisky od jakékoli bezprostřední dceřiné společnosti se zahrnují do důchodů z vlastnictví, které jsou příjmem podniku přímé investice.
- 18.50 Reinvestované zisky mohou být záporné, například pokud podnik utrpí ztrátu nebo pokud se vyplácejí dividendy ze zisků z držby, případně ve čtvrtletí, kdy se vyplácí roční dividenda. Stejně jako se kladné reinvestované zisky považují za injekce kapitálu do podniku přímé investice přímým investorem, záporný reinvestovaný zisk se považuje za čerpání účastí.

U podniku přímé investice, který je stoprocentně vlastněn nerezidentem, se reinvestovaný zisk rovná nerozdělenému zisku a saldo prvotních důchodů podniku je přesně nula.

Účet druhotných důchodů (běžných transferů) podle BPM6

- 18.51 Účet druhotných důchodů ukazuje běžné transfery mezi rezidenty a nerezidenty. Škála položek běžných transferů přesně odpovídá škále položek v účtu druhotného rozdělení důchodů. Několik z těchto položek je v mezinárodních účtech zvláště důležitých, a to zejména běžná mezinárodní spolupráce a platby jednotlivců pracujících v zahraničí zasílané do jejich domovských zemí.
- 18.52 Přeshraniční osobní transfery jsou převody mezi domácnostmi a jsou zajímavé proto, že jsou důležitým zdrojem mezinárodního financování pro některé země, které poskytují velký počet dlouhodobých pracovníků do zahraničí. Osobní transfery zahrnují platby dlouhodobých pracovníků, tedy těch, kteří změnili hospodářství, v němž mají bydliště.
- 18.53 Jiní pracovníci, jako jsou příhraniční a sezónní pracovníci, nemění hospodářství, v němž mají své sídlo, a zůstávají v tuzemském hospodářství. Namísto transferů zahrnují mezinárodní transakce těchto pracovníků náhrady zaměstnancům, daně a náklady na dopravu. V platební bilanci jsou navíc zobrazeny osobní platby, které tak sdružují osobní transfery s těmito souvisejícími položkami. Osobní platby zahrnují osobní transfery, náhrady zaměstnancům po odečtení daní a nákladů na dopravu a kapitálové transfery mezi domácnostmi.
- 18.54 Z mezinárodního hlediska mohou být důležité pojišťovací toky, zejména toky, které se týkají zajištění. Transakce mezi přímým pojistitelem a zajistitelem se zaznamenávají jako zcela samostatný soubor transakcí a mezi transakcemi přímého pojistitele jakožto subjektu, který vystavuje pojistné smlouvy svým klientům, na jedné straně a držitelem pojistné smlouvy se zajistitelem na straně druhé neprobíhá žádná konsolidace.

Externí kapitálový účet

- 18.55 Prvky kapitálového účtu, které jsou předmětem mezinárodních transakcí, jsou omezenější než ty, které se sledují v domácích sektorech. Položky kapitálového účtu udávají pouze pořízení a prodej či předání nevyráběných nefinančních aktiv a kapitálové transfery. Žádné transakce se nezaznamenávají jako tvorba kapitálu u vyrobených aktiv, protože v době záznamu není známo konečné užití vývozu a dovozu zboží. Nejsou zde zahrnuty ani pořízení a prodej či předání pozemků.
- 18.56 Čisté půjčky nebo čisté výpůjčky představují vyrovnávací položku pro součet běžných a kapitálových účtů a pro finanční účet. Tato položka se týká všech nástrojů používaných pro poskytování nebo získávání finančních prostředků, a nikoli jen půjček a výpůjček. Čisté půjčky nebo čisté výpůjčky podle BPM6 mají z koncepčního hlediska stejnou hodnotu jako odpovídající položka národních účtů za národní hospodářství i jako položka národních účtů za nerezidenty, ale s opačným znaménkem. Tabulky 18.9, 18.10 a 18.11 ukazují zaznamenání prvků běžného a kapitálového účtu a výsledného salda jak v ESA, tak v soustavě účtů podle BPM6.

Tabulka 18.9 - Změny čistého jmění vlivem salda běžných transakcí nerezidentů s rezidenty a kapitálových transferů (ESA V.III.1.1)¹³

Změny aktiv		Změny závazků a čistého jmění		
		B.12	Saldo běžných transakcí nerezidentů s rezidenty	-32
		D.9	Kapitálové transfery, příjmové	4
		D.9	Kapitálové transfery, výdajové	-1
B.101	Změny čistého jmění vlivem salda běžných transakcí nerezidentů s rezidenty a kapitálových transferů	-29		

Tabulka 18.10 - Účet pořízení nefinančních aktiv (ESA V.III.1.2)

Změny aktiv		Změny závazků a čistého jmění		
		B.101	Změny čistého jmění vlivem salda běžných transakcí nerezidentů s rezidenty a kapitálových transferů	-29
NP	Pořízení mínus prodej a předání nevyráběných aktiv	0		
B.9	Čisté půjčky (+) / výpůjčky (-)	-29		

Tabulka 18.11 - Kapitálový účet podle BPM6

	Kreditní položky	Debetní položky	Saldo
Saldo běžného účtu			32
Kapitálový účet			
Čisté pořízení nevyráběných aktiv	0		
Kapitálové transfery	1	4	
Saldo kapitálového účtu			-3
Čisté půjčky (+) / čisté výpůjčky (-)			29

Finanční účet nerezidentů a investiční pozice vůči zahraničí (IIP)

18.57 Finanční účet platební bilance a investiční pozice vůči zahraničí (*IIP - International investment position*) mají zvláštní význam, protože umožňují pochopit mezinárodní financování a také mezinárodní likviditu a zranitelnost. Ve srovnání s klasifikací finančních nástrojů používanou v ESA je v platební bilanci klasifikace finančních nástrojů založena na funkčních kategoriích (viz odstavec 18.21) s dalšími údaji o nástrojích a institucionálních sektorech. Tabulky 18.12 a 18.13 ukazují finanční účet v ESA a v soustavě účtů podle manuálu BPM6.

¹³ U nerezidentů se vztahují ke změnám čistého jmění v důsledku salda běžných transakcí nerezidentů s rezidenty a kapitálových transferů.

Tabulka 18.12 - Finanční účet (ESA V.III.2)

Změny aktiv			Změny závazků a čistého jmění		
F	Čisté pořízení finančních aktiv	37	F	Čistý vznik závazků	66
F.1	Měnové zlato a zvláštní práva čerpání	1	F.1	Měnové zlato a zvláštní práva čerpání	0
F.2	Oběživo a vklady	11	F.2	Oběživo a vklady	-2
F.3	Dluhové cenné papíry	9	F.3	Dluhové cenné papíry	20
F.4	Půjčky	4	F.4	Půjčky	45
F.5	Účasti	2	F.5	Účasti	14
F.6	Pojistné, penzijní a standardizované záruční programy	0	F.6	Pojistné, penzijní a standardizované záruční programy	0
F.7	Finanční deriváty a zaměstnanecké opce na akcie	0	F.7	Finanční deriváty a zaměstnanecké opce na akcie	3
F.8	Ostatní pohledávky/závazky	10	F.8	Ostatní pohledávky/závazky	-14
			B.9	Čisté půjčky (+) / čisté výpůjčky (-)	-29

Tabulka 18.13 - Kapitálový účet podle BPM6

Čisté půjčky (+) / čisté výpůjčky (-) (běžné a kapitálové)				29
Finanční účet (podle funkční kategorie)	Změny aktiv	Změna závazků	Saldo	
Přímé investice	-4	8		
Portfoliové investice	17	7		
Finanční deriváty apod.	3	0		
Ostatní investice	42	22		
Rezervní aktiva	8	-		
Změna aktiv/závazků celkem	66	37		
Čisté půjčky (+) / čisté výpůjčky (-) (finanční účet)				29
Čisté chyby a opomenutí				0

18.58 Funkční kategorie podle BPM6 poskytují informace o motivaci a vztahu mezi stranami, které jsou zvláště zajímavé pro mezinárodní ekonomickou analýzu. Údaje podle funkčních kategorií se dále dělí podle nástroje a institucionálního sektoru, což umožňuje jejich vazbu na odpovídající položky v ESA a v měnové a finanční statistice. Klasifikace institucionálních sektorů v BPM6 je stejná jako v ESA, přestože je obvykle zkrácená (na pět sektorů ve standardních složkách). Kromě toho se používá doplňkový subsektor pro měnové orgány, což je funkční subsektor související s rezervními aktivy. Zahrnuje centrální banku a všechny části vládních institucí nebo finančních institucí jiných než centrální banka, které drží rezervní aktiva, proto je důležitý pro země, kde jsou některé nebo všechny rezervy drženy mimo centrální banku.

18.59 Hlavní vazby mezi kategoriemi finančních nástrojů v národních účtech a funkčními kategoriemi v mezinárodních účtech jsou uvedeny v tabulce 18.14. Funkční kategorie se používají jak na straně aktiv, tak na straně závazků finančního účtu podle manuálu BPM6. Poměrně málo běžné vazby nejsou uvedeny.

Tabulka 18.14 - Vazby mezi funkčními kategoriemi v soustavě účtů podle manuálu BPM6 a kategoriemi finančních nástrojů v ESA

Funkční kategorie v mezinárodních účtech						
Nástroje ESA	Přímé investice	Portfoliové investice	Finanční deriváty	Ostatní investice	Rezervní aktiva	
Měnové zlato						X
Zvláštní práva čerpání				X		X
Oběživo a vklady						
Oběživo				X		X
<i>Mezibankovní pozice</i>				X		X
Ostatní převoditelné vklady	X			X		X
Ostatní vklady	X			X		X
Dluhové cenné papíry	X	X				X
Půjčky	X			X		X
Účasti						
Akcíe a ostatní účasti:						
Kótované akcie	X	X				X
Nekótované akcie	X	X				X
Ostatní účasti	X			X		
Účasti v investičních fondech						
Účasti ve fondech peněžního trhu		X				X
Účasti v investičních fondech jiných než fondy peněžního trhu		X		X		X
Pojistné, penzijní a standardizované záruční programy						
Technické rezervy neživotního pojištění	X			X		
Životní pojištění a nároky na anuitu	X			X		
Penzijní nároky				X		
Nároky penzijních fondů na penzijní správce	X			X		
Nároky na dávky jiné než penzijní				X		
Rezervy na uplatnění standardizovaných záruk	X			X		
Finanční deriváty a zaměstnanecké opce na akcie						
Finanční deriváty			X			X
Zaměstnanecké opce na akcie			X			
Ostatní pohledávky/závazky						
Obchodní úvěry a zálohy	X			X		
Jiné pohledávky/závazky kromě obchodních úvěrů a záloh	X			X		

Rozvahy sektoru nerezidentů

18.60 Část rozvahy zahrnutá v mezinárodních účtech se nazývá investiční pozice vůči zahraničí. Terminologie zdůrazňuje, které zvláštní položky rozvahy národních účtů jsou zahrnuty v mezinárodních účtech. Investiční pozice vůči zahraničí se týká pouze finančních aktiv a závazků. V případě přímo vlastněných nemovitostí v určité zemi nerezidentskou jednotkou se za vlastníka nemovitosti považuje hypotetická rezidentská jednotka, kterou vlastní tato nerezidentská jednotka

ESA 2010 – Kapitola 18 – Účty nerezidentů

jako finanční aktivum (viz také odstavec 18.16). V případě finančních pohledávek vzniká přeshraniční prvek, když jedna strana je rezidentem a druhá nerezidentem. Navíc, jelikož ryzí zlato je aktivem, které nemá žádnou protipoložku na straně závazků, je zahrnuto v investiční pozici vůči zahraničí, pokud je drženo vzhledem k jeho úloze v mezinárodním platebním styku. Nefinanční aktiva jsou však vyloučena, protože nemají protějšek na straně závazků ani jiný mezinárodní aspekt.

- 18.61 Vyrovnávací položkou u investiční pozice vůči zahraničí je čistá investiční pozice vůči zahraničí. Čistá investiční pozice vůči zahraničí spolu s nefinančními aktivy v rozvaze národních účtů se rovnají čistému jmění národního hospodářství, protože finanční pohledávky rezidentů vůči rezidentům se v rozvaze národních účtů navzájem vyruší. Tabulka 18.15 uvádí příklad rozvahy pro sektor nerezidentů a tabulka 18.16 uvádí příklad investiční pozice vůči zahraničí.
- 18.62 Stejně široce pojaté kategorie se používají pro důchody z investic a investiční pozici vůči zahraničí. Díky tomu lze vypočítat průměrné míry návratnosti. Míry návratnosti lze porovnávat v čase a pro různé nástroje a doby splatnosti. Lze například analyzovat trendy návratnosti přímých investic nebo lze návratnost porovnat s jinými nástroji.

Tabulka 18.15 - Rozvahy sektoru nerezidentů (ESA)

		Počáteční saldo	Změny v důsledku transakcí	Ostatní změny objemu	Přecenění	Konečné saldo
Aktiva						
Nefinanční aktiva						
Finanční aktiva		805	37	0	7	849
AF.1	Měnové zlato a zvláštní práva čerpání	0	1	0	0	1
AF.2	Oběživo a vklady	105	11	0	0	116
AF.3	Dluhové cenné papíry	125	9	0	4	138
AF.4	Půjčky	70	4	0	0	74
AF.5	Účasti	345	2	0	3	350
AF.6	Pojistné, penzijní a standardizované záruční programy	26	0	0	0	26
AF.7	Finanční deriváty a zaměstnanecké opce na akcie	0	0	0	0	0
AF.8	Ostatní pohledávky	134	10	0	0	144
Závazky		1074	66	0	3	1143
AF.1	Měnové zlato a zvláštní práva čerpání	770	0	0	0	770
AF.2	Oběživo a vklady	116	-2	0	0	114
AF.3	Dluhové cenné papíry	77	20	0	2	99
AF.4	Půjčky	17	45	0	0	62
AF.5	Účasti	3	14	0	1	18
AF.6	Pojistné, penzijní a standardizované záruční programy	25	0	0	0	25
AF.7	Finanční deriváty a zaměstnanecké opce na akcie	7	3	0	0	10
AF.8	Ostatní závazky	59	-14	0	0	45
Čisté jmění		269				265

Tabulka 18.16 - Integrovaný výkaz investiční pozice vůči zahraničí podle BPM6

Investiční pozice vůči zahraničí	Počáteční pozice	Transakce	Ostatní změny objemu	Přecenění	Konečná pozice
Aktiva					
Přímé investice	42	-4	0	1	39
Portfoliové investice	40	17	0	2	59
Finanční deriváty	0	3	0	0	3
Ostatní investice	152	42	0	0	194
Rezervní aktiva	63	8	0	0	71
Aktiva celkem	297	66	0	3	366
Závazky					
Přímé investice	132	8	0	2	142
Portfoliové investice	180	7	0	5	192
Finanční deriváty	0	0	0	0	0
Ostatní investice	261	22	0	0	283
Závazky celkem	573	37	0	7	617
Čistá investiční pozice vůči zahraničí	-276	29	0	-4	-251

Kapitola 19 EVROPSKÉ ÚČTY

Úvod

- 19.01 Proces evropské integrace si vynutil sestavení úplného souboru účtů, které odrážejí evropské hospodářství jako celek a umožňují lepší analýzu a tvorbu politik na evropské úrovni. Evropské účty pokrývají stejný soubor účtů a jsou založeny na stejných pojmech jako národní účty členských států.
- 19.02 Tato kapitola popisuje charakteristické rysy evropských účtů, tzn. účtů Evropské unie a eurozóny. Evropské účty vyžadují zvláštní pozornost, pokud jde o vymezení rezidentských jednotek, účtů nerezidentů a započtení vnitroeurozónských hospodářských transakcí (toků) a finančních rozvah (stavů).
- 19.03 Ekonomické území Evropské unie sestává z:
- 1) ekonomických území členských států Evropské unie a
 - 2) ekonomických území evropských institucí.
- 19.04 Ekonomické území eurozóny tvoří:
- 1) ekonomická území členských států eurozóny a
 - 2) ekonomické území Evropské centrální banky.

Od národních k evropským účtům

- 19.05 Evropské účty nejsou koncepčně shodné se součtem národních účtů členských států po převodu na společnou měnu. Je třeba doplnit účty rezidentských evropských institucí. Rozsah pojmu rezidence se mění při přechodu od národních účtů členských států k evropským účtům. V této souvislosti jsou dobrým příkladem způsoby, jak se zachází s reinvestovanými zisky podniků přímé zahraniční investice nebo jednotek pro speciální účel. V národních účtech členských států může podnik s přímými zahraničními investicemi mít investory, kteří jsou rezidenty jiného členského státu Evropské unie / eurozóny. Příslušné reinvestované zisky se jako takové do evropských účtů nezaznamenávají. Kromě toho může být nutné překlasifikovat jednotky pro speciální účel do stejného institucionálního sektoru jako jejich mateřskou společnost, pokud je tato mateřská společnost rezidentem jiného členského státu. V neposlední řadě je třeba překlasifikovat přeshraniční hospodářské toky a finanční stavy mezi evropskými zeměmi. Tyto rozdíly jsou uvedeny v diagramech 19.1 a 19.2, které pro jednoduchost vycházejí z předpokladu, že se evropský prostor skládá pouze ze dvou členských států: A a B. Toky a stavy zahrnující rezidenty a nerezidenty jsou schematicky zobrazeny šipkami.

Diagram 19.1 - Agregace národních účtů členských států

Při agregaci národních účtů zemí A a B zachycují agregované účty nerezidentů vnitřní toky mezi zeměmi A a B a s ostatními zeměmi a evropskými institucemi.

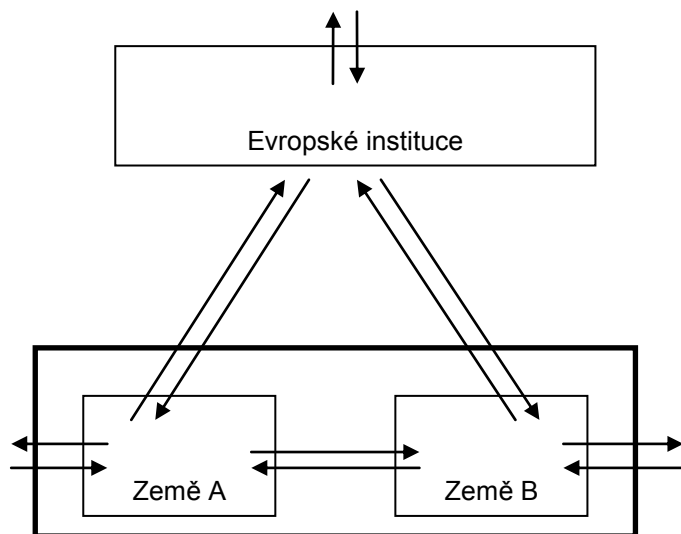
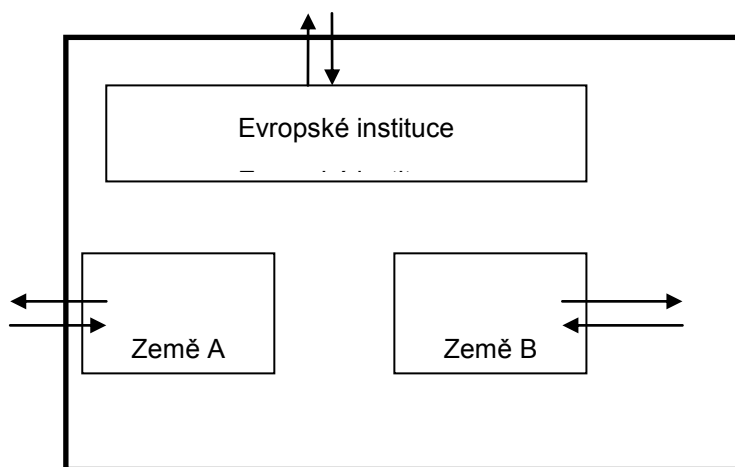

Diagram 19.2 - Evropské účty

Evropská unie / eurozóna je považována za jediný subjekt: zahrnuje i účty evropských institucí a Evropské centrální banky a na účtech nerezidentů se zachycují pouze transakce rezidentských jednotek vůči třetím zemím.

Převod údajů v různých měnách

19.06 V evropských účtech musí být hospodářské toky a stavy aktiv a závazků vyjádřeny v jednotném měnovém standardu. Za tímto účelem se údaje zaznamenané v různých národních měnách převádějí na euro buď:

- (a) za použití tržních směnných kurzů (nebo jejich průměru) převládajících během období, za něž jsou účty sestaveny;

nebo

(b) za použití pevných směnných kurzů za celou dobu. Pevný kurz může být kurz převládající na konci období, na začátku, nebo jako průměr směnných kurzů za celé období. Použitý směnný kurz ovlivňuje (pevnou) váhu daného členského státu v evropských souhrnných ukazatelích;

nebo

(c) výpočtem indexu mezi po sobě jdoucími obdobími jako váženého průměru indexů růstu údajů každého členského státu vyjádřených v národní měně. Váhy jsou konstruovány jako podíl každého členského státu přepočtený směnným kurzem v prvním období srovnávání. Poté, co se jako měřítko zvolí referenční období, lze zřetězený index aplikovat na toto měřítko, a vygenerovat tak úrovně pro další období pozorování.

Při použití metody (a) se váhy členských států v evropských souhrnných ukazatelích aktualizují podle parity jejich měn. Úrovně evropských souhrnných ukazatelů jsou tedy v každém okamžiku aktuální, ale jejich pohyby mohou být ovlivněny výkyvy směnného kurzu. V případě poměrů se může vliv kolísání směnného kurzu na čitatele a jmenovatele do značné míry navzájem vyrušit.

Při použití metody (b) se váhy členských států neaktualizují, takže pohyby evropských souhrnných ukazatelů nejsou ovlivněny kolísáním směnného kurzu. Úrovně evropských souhrnných ukazatelů však může ovlivňovat volba (pevných) směnných kurzů, které odrážejí parity měn členských států v určitém okamžiku.

Metoda (c) nepromítá kolísání směnného kurzu do pohybů evropských souhrnných ukazatelů, přičemž úrovně evropských souhrnných ukazatelů zhruba odrážejí parity platné pro každé období. To je na úkor aditivity a dalších účetních omezení. Jsou-li požadovány, musí být obnoveny v posledním kroku.

19.07 Evropské účty lze také vypočítat převodem údajů zaznamenaných v různých národních měnách na standardy kupní síly. Metody (a), (b) nebo (c) uvedené v odstavci 19.06 lze k tomuto účelu použít při nahrazení směnných kurzů příslušnými paritami kupní síly.

Evropské instituce

19.08 V ESA patří mezi evropské instituce tyto subjekty:

- (a) evropské nefinanční orgány: Evropský parlament, Evropská rada, Rada, Evropská komise, Soudní dvůr Evropské unie a Evropský účetní dvůr;
- (b) evropské nefinanční instituce včetně subjektů, na něž se vztahuje souhrnný rozpočet Evropské unie (jako je např. Hospodářský a sociální výbor, Výbor regionů, evropské agentury apod.), a Evropský rozvojový fond a
- (c) evropské finanční orgány a instituce, zejména včetně: Evropské centrální banky, Evropské investiční banky a Evropského investičního fondu.

Je třeba upozornit na to, že v kategorii (b) nejsou mezi evropské agentury zahrnuty regulační agentury zemědělského trhu, jejichž hlavní činnost spočívá v nákupu a prodeji zemědělských

produktů za účelem stabilizace cen. Tyto agentury jsou považovány za rezidenty v tom členském státě, v němž působí.

- 19.09 Evropské nefinanční orgány a instituce, na něž se vztahuje souhrnný rozpočet Evropské unie, tvoří jednu institucionální jednotku, která především poskytuje netržní vládní služby ve prospěch Evropské unie. Je tedy zařazena do subsektoru „evropské orgány a instituce“ (S. 1315)¹⁴ který patří do sektoru „vládní instituce“ (S.13).
- 19.10 Dokud jeho rozpočet nebude přijat jako součást souhrnného rozpočtu Evropské unie, tvoří Evropský rozvojový fond samostatnou institucionální jednotku zařazenou do subsektoru „evropské orgány a instituce“ (S. 1315), který patří do sektoru „vládní instituce“ (S.13).
- 19.11 Evropská centrální banka je institucionální jednotka zařazená do subsektoru „centrální banka“ (S.121), který patří do sektoru „finanční instituce“ (S.12).
- 19.12 Evropská investiční banka a Evropský investiční fond jsou samostatné institucionální jednotky zařazené do subsektoru „ostatní finanční zprostředkovatelé kromě pojišťovacích společností a penzijních fondů“ (S.125), který patří do sektoru „finanční instituce“ (S.12).
- 19.13 Ekonomické území evropských institucí zahrnuje teritoriální enklávy, které se nacházejí v členských státech Evropské unie nebo v zemích, které nejsou členy EU, jako jsou zastoupení, delegace, kanceláře apod.
- 19.14 Hlavní transakce evropských institucí se zaznamenávají ve zdrojích a užití, jak je popsáno v příloze.

Účet nerezidentů

- 19.15 V evropských účtech se na účtech nerezidentů zaznamenávají hospodářské toky a finanční stavy aktiv a závazků mezi rezidentskými jednotkami Evropské unie / eurozóny a nerezidentskými jednotkami. Do evropských účtů nerezidentů se tudíž nezahrnují transakce prováděné v rámci Evropské unie / eurozóny. Toky, které se uskutečňují v rámci EU / eurozóny, se nazývají „vnitřní toky“ („*intra-flows*“) a finanční pozice mezi rezidenty EU / eurozóny se nazývají „vnitřní stavy“ („*intra-stocks*“).
- 19.16 Dovoz a vývoz zboží a služeb zahrnuje kvazitransitní obchod, tzn.:
- 1) zboží dovezené ze třetích zemí do členského státu Evropské unie / eurozóny subjektem, který není považován za institucionální jednotku, a poté odeslané do jiného členského státu Evropské unie / eurozóny a
 - 2) zboží přivezené z členského státu Evropské unie / eurozóny, které je poté vyvezeno do třetích zemí subjektem, který není považován za institucionální jednotku.
- Vývoz zboží se oceňuje v cenách FOB na hranici Evropské unie / eurozóny.

¹⁴ Tento kód je specifický pro evropské účty. Není zmíněn v kapitole 23 „Klasifikace“, jelikož v kapitole 23 jsou uvedeny kódy, které se mají použít v národních účtech členských států, kde se evropské instituce zaznamenávají v sektoru nerezidentů.

U zboží při kvazitransitu za účelem vývozu se přepravní a distribuční náklady v rámci Evropské unie / eurozóny považují za produkci přepravních služeb, pokud je dopravce rezidentem Evropské unie / eurozóny, respektive za dovoz dopravních služeb, pokud rezidentem není.

- 19.17 V evropských účtech zahrnují služby merchantingu pouze nákup zboží rezidentem Evropské unie / eurozóny od nerezidenta v kombinaci s následným dalším prodejem téhož zboží jinému nerezidentovi, aniž se zboží nachází v Evropské unii / eurozóně. Nejprve se zaznamená jako záporný vývoz zboží a pak jako kladný vývoz zboží, přičemž případné časové rozdíly mezi nákupem a prodejem se zaznamenají jako změna zásob (viz odstavce 18.41 a 18.60).

Když obchodník, který je rezidentem Evropské unie / eurozóny, nakoupí zboží od nerezidenta a poté je prodá rezidentovi jiného členského státu, zaznamená se tato koupě jako záporný vývoz v národních účtech členského státu obchodníka, ale jako dovoz v evropských účtech.

- 19.18 Podnik přímé zahraniční investice je rezidentem Evropské unie / eurozóny, přičemž investor, který není rezidentem, vlastní 10 nebo více procent kmenových akcií nebo hlasovacích práv (ve společnosti zapsané v obchodním rejstříku) nebo ekvivalent (u společnosti s ručením neomezeným).

V národních účtech členských států může podnik přímé zahraniční investice mít investory, kteří jsou rezidenty jiného členského státu Evropské unie / eurozóny. Příslušné reinvestované zisky se jako takové do evropských účtů nezaznamenávají.

Bilancování transakcí

- 19.19 Jedna z metod sestavování evropských účtů nerezidentů spočívá ve vyloučení toků mezi členskými zeměmi EU jak na straně zdrojů, tak na straně užití z nerezidentských účtů členských států. Ačkoli tyto zrcadlové toky by měly být teoreticky v rovnováze, v praxi tomu tak obvykle není, a to kvůli asymetrickému zachycení těžké transakce v národních účtech protistran.
- 19.20 Asymetrie vytvářejí nesoulad v evropských účtech mezi národním hospodářstvím a účty nerezidentů. Sestavování evropských účtů proto vyžaduje sladění účtů. Toho se dosáhne takovými metodami, jako je metoda nejmenších čtverců nebo proporcionální rozdělení. V případě zboží lze statistiku obchodu uvnitř Unie využít k přidělování asymetrií podle kategorií výdajů.
- 19.21 Odstranění asymetrií a následné vyrovnání účtů způsobuje další rozdíly mezi evropskými souhrnnými ukazateli a součtem národních účtů členských států.

Cenové a objemové míry

- 19.22 Evropské nefinanční účty v cenách předchozího roku lze sestavit pro transakce se zbožím a službami za použití podobné metody jako u evropských účtů v běžných cenách. Za prvé se agregují účty členských států a evropských institucí / Evropské centrální banky sestavené v cenách předchozího roku. Za druhé se z účtů nerezidentů vyloučí přeshraniční transakce mezi členskými státy uvedené v cenách předchozího roku. Za třetí se výsledné rozdíly mezi zdroji a užitím odstraní pomocí metody zvolené k vyrovnání evropských transakcí v běžných cenách.

19.23 Evropské účty v cenách předchozího roku umožňují vypočítat objemové indexy mezi současným obdobím a předchozím rokem. Poté, co se jako měřítko zvolí referenční období, lze objemové indexy zřetěžit a poté aplikovat na evropské účty v běžných cenách referenčního roku. Tím vzniknou evropské účty v objemu za libovolné období pozorování. Takto získané řady nejsou aditivní. Pokud jsou aditivita a další účetní omezení vyžadovány k objemovému měření pro konkrétní účely, musí být obnoveny v posledním kroku, aby byly získány aditivní upravené řady.

Rozvahy

- 19.24 V evropských účtech lze finanční rozvahy sestavit podobným postupem jako u transakcí:
- (a) finanční rozvahy členských států jsou doplněny stavy aktiv a závazků evropských institucí, které jsou rezidenty Evropské unie / eurozóny;
 - (b) stavy finančních aktiv rezidenta Evropské unie / eurozóny v držení jiného rezidenta (vnitřní stavy) se vyloučí z národních účtů nerezidentů a
 - (c) nerovnováhy vytvořené nesouladem mezi vnitřními stavy finančních aktiv a odpovídajícími závazky jsou rozděleny mezi jednotlivé sektory prostřednictvím bilancování.
- 19.25 V evropských účtech lze nefinanční rozvahy sestavit jako součet nefinančních rozvah členských států Evropské unie / eurozóny.

Matice „od koho komu“

- 19.26 Matice „od koho komu“ (*from whom – to – whom*) podrobně popisují hospodářské transakce (respektive držbu finančních aktiv) mezi institucionálními sektory. V národních účtech členských států tyto matice podrobně mapují transakce / finanční aktiva mezi sektorem původu / věřitelem a sektorem určení / dlužníkem, jakož i mezi domácími sektory a nerezidenty.
- 19.27 V evropských účtech lze matice „od koho komu“ sestavit agregací národních matic a reklasifikací vnitroevropských toků a stavů jako toky a stavy rezidentů. Za tímto účelem je pak třeba v národních maticích rozlišovat mezi transakcemi – a držbou finančních aktiv – vůči rezidentským jednotkám Evropské unie / eurozóny a nerezidentům v účtu nerezidentů. Kromě toho je nutné toky a stavy vůči rezidentským jednotkám Evropské unie / eurozóny dále rozlišovat podle odpovídajících sektorů, které jsou příslušnými protějšky.

Příloha 19.1 ÚČTY EVROPSKÝCH INSTITUCÍ

Zdroje

- 19.28 Mezi hlavní zdroje evropských nefinančních orgánů a institucí patří:
- (a) cla a zemědělské poplatky;
 - (b) výrobní dávky uvalené na výrobce cukru, izoglukózy a inulinového sirupu;
 - (c) zdroj odvozený z DPH; a
 - (d) zdroj odvozený z HND.
- 19.29 V účtech evropských institucí se tyto toky zaznamenávají jako zdroje subsektoru „evropské orgány a instituce“ (S.1315) a jako užití u nerezidentů (S.211).
- 19.30 Cla a zemědělské poplatky se vybírají na vnějších hranicích Evropské unie podle společného celního sazebníku. Klasifikují se jako „daně z dovozu a dovozní cla kromě DPH“ (D.212) a zahrnují náklady na výběr.
- 19.31 Výrobní dávky (*production charges*) se uvalují na kvóty cukru, izoglukózy a inulinového sirupu v držení výrobců. Klasifikují se jako „daně z produktů kromě DPH a dovozních daní“ (D.214) a zahrnují náklady na výběr.
- 19.32 Členské státy si ponechávají jako náklady na výběr pevně stanovený podíl vybraných částek podle odst. 19.28 písm. (a) a (b). V roce 2009 činil tento podíl 25 %. V účtech evropských institucí se tyto náklady na výběr zaznamenávají na straně užití jako „mezispotřeba“ (P.2) subsektoru „evropské orgány a instituce“ (S.1315). Na straně zdrojů se zaznamenávají jako „dovoz služeb“ (P.72) na účtech nerezidentů (S.211).
- 19.33 Zdroj odvozený z daně z přidané hodnoty se vypočte uplatněním fixní procentní sazby, známé jako sazba uplatňovaná na DPH, na harmonizovaný vyměřovací základ DPH (základ DPH) každého členského státu. Výše základu DPH je omezena ve vztahu k hrubému národnímu důchodu. Omezení výše základu DPH znamená, že pokud základ DPH členského státu přesáhne dané procento základu HND tohoto členského státu, pak se sazba DPH neaplikuje na základ DPH, nýbrž na toto procento základu HND. Zdroj odvozený z DPH zahrnuje platby za běžný rok i zůstatky z předchozích let odpovídající revizím dřívějších základů DPH, když jsou splatné. Zdroj odvozený z daně z přidané hodnoty se klasifikuje jako „vlastní zdroje EU odvozené z DPH a HND“ (D.76).
- 19.34 Zdroj odvozený z hrubého národního důchodu je reziduálním příspěvkem do rozpočtu evropských institucí, který se stanoví podle úrovně hrubého národního důchodu každého členského státu. Klasifikuje se jako „vlastní zdroje EU odvozené z DPH a HND“ (D.76) a zahrnuje náhrady, jakož i vyrovnávací platby za předchozí roky. Oprava rozpočtových nerovnováh uhrazená ostatními členskými státy dotčeným zemím se také zaznamenává v položce D.76 jako zdroje a užití nerezidentů (S.211).
- 19.35 Příspěvky členských států do Evropského rozvojového fondu jsou klasifikovány jako „běžná mezinárodní spolupráce“ (D.74).

- 19.36 Úpisy členských států na splacený kapitál Evropské investiční banky, Evropského investičního fondu a Evropské centrální banky se zachycují na finančních účtech jako „ostatní účasti“ (F.519). Zachycují se jako změny aktiv nerezidentů (S.211) a změny závazků subsektoru „ostatní finanční zprostředkovatelé kromě pojišťovacích společností a penzijních fondů“ (S.125) nebo subsektoru „centrální banka“ (S.121).
- 19.37 Úroky z půjček poskytnutých Evropskou investiční bankou, po odečtení FISIM, jsou klasifikovány jako „úroky“ (D.41). V účtech evropských institucí se zaznamenávají jako užití nerezidentů (S.2) a zdroje „ostatních finančních zprostředkovatelů kromě pojišťovacích společností a penzijních fondů“ (S.125).
- 19.38 Úroky z půjček poskytnutých Evropskou centrální bankou jsou klasifikovány jako „úroky“ (D.41). V účtech evropských institucí se zaznamenávají jako užití nerezidentů (S.2111) a zdroje subsektoru „centrální banka“ (S.121).

Užití

- 19.39 Mezi platby prováděné evropskými nefinančními orgány a institucemi patří:
- (a) transakce související s jejich činností jako netržních výrobců, především: „mezispotřeba“ (P.2), „tvorba hrubého fixního kapitálu“ (P.51) a „náhrady zaměstnancům“ (D.1);
 - (b) rozdělovací transakce související s převody od evropských institucí členskými státy. Mají především formu „dotací na produkty“ (D.31), „ostatních dotací na výrobu“ (D.39), „běžné mezinárodní spolupráce“ (D.74), „ostatních různých běžných transferů“ (D.759), „investičních dotací“ (D.92) a „ostatních kapitálových transferů“ (D.99); a
 - (c) platby Evropského rozvojového fondu třetím zemím klasifikované jako „běžná mezinárodní spolupráce“ (D.74).
- 19.40 V účtech evropských institucí se platby prováděné evropskými nefinančními orgány a institucemi zaznamenávají jako užití u subsektoru „evropské orgány a instituce“ (S.1315) a zdroje u nerezidentů (S.211 nebo S.22).
- 19.41 Platby prováděné evropskými nefinančními orgány a institucemi se obecně zaznamenávají na základě prohlášení o výdajích předložených členskými státy. Zálohy a platby ex post se ve finančních účtech evropských institucí zaznamenávají jako „ostatní pohledávky a závazky jiné než obchodní úvěry a zálohy“ (F.89).
- 19.42 Mezi platby prováděné evropskými finančními orgány a institucemi patří:
- (a) transakce související s jejich činností jako tržních výrobců finančních služeb, především: „mezispotřeba“ (P.2), „tvorba hrubého fixního kapitálu“ (P.51) a „náhrady zaměstnancům“ (D.1);
 - (b) platby úroků (D.41).

Jelikož se úpisy členských států do kapitálu Evropské investiční banky nepovažují za přímé zahraniční investice, neexistuje žádný imputovaný tok reinvestovaného zisku (D.43), který by mohl být zaznamenán na jejich účtech.

- 19.43 V účtech evropských institucí se platby prováděné evropskými finančními orgány a institucemi zaznamenávají jako užití u subsektoru „ostatní finanční zprostředkovatelé, kromě pojišťoven a penzijních fondů“ (S.125) a zdroje u nerezidentů (S.211 nebo S.22).

Konsolidace

- 19.44 V evropských účtech se toky mezi členskými státy a evropskými institucemi obvykle nekonsolidují mezi zdroji a užitím v rámci sektoru „vládní instituce“ (S.13). V případě „běžné mezinárodní spolupráce“ (D.74) se však platby členských států evropským institucím na financování např. Evropského rozvojového fondu konsolidují a zaznamenávají v evropských účtech jako užití u národních „ústředních vládních institucí (kromě sociálního zabezpečení)“ (S.1311) a jako zdroje u nerezidentů (S.22).

Kapitola 20 ÚČTY VLÁDNÍCH INSTITUCÍ

Úvod

- 20.01 Činnosti vládních institucí se vykazují odděleně od činností ostatních jednotek národního hospodářství, protože pravomoci, motivace a funkce vládních institucí jsou jiné než u jiných sektorů. Tato kapitola popisuje účty sektoru vládních institucí a prezentaci vládní finanční statistiky, která poskytuje ucelený obraz o hospodářských činnostech vládních institucí: příjmy, výdaje, schodek/přebytek, financování, jiné ekonomické toky a rozvahu.
- 20.02 Vládní instituce mají pravomoci zvyšovat daně a další povinné platby a přijímat zákony ovlivňující chování ekonomických jednotek. Hlavní hospodářské funkce vládních institucí jsou:
- (a) poskytovat výrobky a služby společnosti, a to buď pro kolektivní spotřebu, jako je například veřejná správa, obrana a vymáhání práva, nebo pro individuální spotřebu, jako je například vzdělávání, zdravotní péče, rekreační a kulturní služby, a jejich poskytování financovat z daní nebo jiných důchodů;
 - (b) přerozdělovat důchod a bohatství prostřednictvím transferových plateb, například daní a sociálních dávek;
 - (c) podílet se na dalších druzích netržní produkce.
- 20.03 Prezentace vládní finanční statistiky, která poskytuje obraz o hospodářských činnostech vládních institucí, popisuje obvyklou posloupnost účtů způsobem, který je vhodnější pro analytiku vládních financí a tvůrce politik. Prezentace vládní finanční statistiky používá souhrnné ukazatele a vyrovnávací položky vymezené z hlediska pojmů, definic, klasifikací a účetních pravidel ESA tak, že jsou stanoveny v souladu s dalšími makroekonomickými proměnnými a porovnávány se stejnými veličinami v jiných zemích. Takové položky, jako jsou úspory a čisté půjčky / čisté výpůjčky, jsou již k dispozici v posloupnosti účtů. Další položky, například celkové příjmy, celkové výdaje, daňové zatížení a celkový dluh, nejsou výslovně zobrazeny.
- 20.04 Doplnující pravidla k některým obtížnějším otázkám klasifikace a měření za sektor vládních institucí jsou uvedeny v části „Účetní problémy související s vládními institucemi“.

Vymezení sektoru vládních institucí

- 20.05 Sektor vládních institucí (S.13) je tvořen všemi jednotkami vládních institucí a všemi netržními neziskovými institucemi, které jsou kontrolovány jednotkami vládních institucí. Zahrnuje i další netržní výrobce uvedené v odstavcích 20.18 až 20.39.
- 20.06 Jednotky vládních institucí jsou právnické osoby založené v rámci politického postupu, které mají zákonodárnou, soudní nebo výkonnou pravomoc nad jinými institucionálními jednotkami v dané oblasti. Jejich hlavní funkcí je poskytovat výrobky a služby společnosti a domácnostem na netržním základě a přerozdělovat důchod a bohatství.

20.07 Jednotka vládních institucí má obvykle pravomoc získávat finanční prostředky prostřednictvím povinných transferů od jiných institucionálních jednotek. Aby splňovala základní požadavky na institucionální jednotku, musí mít jednotka vládních institucí vlastní finanční prostředky, získané buď z důchodů od jiných jednotek, nebo obdržené jako transfery od jiných jednotek vládních institucí, a musí mít pravomoc vynakládat tyto prostředky při plnění cílů svých politik. Rovněž musí být schopna si půjčovat finanční prostředky na svůj vlastní účet.

Identifikace jednotek v rámci vládních institucí

Vládní instituce

20.08 Ve všech zemích existuje základní subjekt, zejména v rámci ústředních vládních institucí, který zastává celostátní výkonné, zákonodárné a soudní pravomoci. Jeho příjmy a výdaje jsou přímo regulovány a kontrolovány ministerstvem financí nebo jeho ekvivalentem, a to prostřednictvím souhrnného rozpočtu schváleného zákonodárným orgánem. Přes jeho velikost a rozmanitost je tento subjekt obvykle jedinou institucionální jednotkou. Správní úřady, agentury, výbory a komise, soudní orgány a zákonodárné orgány jsou součástí této základní ústřední jednotky vládních institucí. Jednotlivá ministerstva se v jejím rámci nerozeznávají jako samostatné institucionální jednotky, jelikož nemají pravomoc vlastnit majetek, vytvářet závazky ani provádět transakce na vlastní účet.

20.09 Subsektory vládních institucí, jako jsou národní a místní vládní instituce, mohou zahrnovat takové primární základní jednotky vládních institucí, jaké jsou popsány v odstavci 20.08, z nichž každá se vztahuje k dané úrovni vládních institucí a zeměpisné oblasti.

20.10 Kromě této primární jednotky existují vládní instituce se samostatnou právní subjektivitou a rozsáhlou autonomií včetně rozhodovací pravomoci ohledně objemu a složení svých výdajů a přímých zdrojů příjmů, jako jsou účelové daně. Takové subjekty jsou často vytvořeny za účelem plnění zvláštních funkcí, jako je výstavba silnic nebo netržní produkce služeb v oblasti zdravotnictví, vzdělávání nebo výzkumu. Tyto subjekty jsou považovány za samostatné vládní instituce, pokud vedou úplnou sestavu účtů, vlastní výrobky nebo aktiva na svůj účet, podílejí se na netržních činnostech, za něž ze zákona odpovídají, a mohou přijímat závazky a uzavírat smlouvy. Tyto subjekty (spolu s neziskovými institucemi kontrolovanými vládními institucemi) se označují jako „mimorozpočtové jednotky“, protože mají samostatné rozpočty, dostávají podstatné transfery z hlavního rozpočtu a jejich primární zdroje financování jsou doplněny o vlastní zdroje příjmů, které nespádají do hlavního rozpočtu. Tyto mimorozpočtové jednotky se klasifikují v sektoru vládních institucí, pokud nejsou převážně tržními výrobci kontrolovanými jinou jednotkou vládních institucí.

20.11 Souhrnný rozpočet jakékoli úrovně vládních institucí může zahrnovat podniky s ručením neomezeným (*unicorporated enterprises*), které jsou tržními výrobci a kvazikorporacemi. Pokud splňují požadavky na institucionální jednotky, nejsou tyto podniky považovány za součást vládních institucí, nýbrž jsou zařazeny buď do sektoru nefinančních podniků, nebo do sektoru finančních institucí.

20.12 Fondy sociálního zabezpečení jsou jednotky vládních institucí, které jsou určeny k provozování programů sociálního zabezpečení. Programy sociálního zabezpečení jsou programy sociálního pojištění zahrnující celou společnost nebo její velkou část jako celek, které jsou uloženy a kontrolovány vládními institucemi. Fond sociálního zabezpečení je institucionální jednotkou, pokud je zřízen odděleně od ostatních činností jednotek vládních institucí, drží svá aktiva a závazky odděleně a provádí finanční transakce na vlastní účet.

Neziskové instituce zaříděné do sektoru vládních institucí

20.13 Neziskové instituce, které jsou netržními výrobci a jsou kontrolovány jednotkami vládních institucí, jsou jednotky zahrnované do sektoru vládních institucí.

20.14 Vládní instituce se mohou rozhodnout využívat některé neziskové instituce spíše než agentury vládních institucí k provádění vládní politiky, protože tyto neziskové instituce jsou považovány za více oddělené, objektivnější a méně vystavené politickým tlakům. Například výzkum a vývoj a tvorba a udržování norem v takových oborech, jako je zdravotnictví, bezpečnost, životní prostředí a vzdělávání, jsou oblastmi, ve kterých mohou být neziskové instituce efektivnější než agentury vládních institucí.

20.15 Kontrola neziskové instituce je vymezena jako schopnost určovat obecnou politiku nebo program neziskové instituce. Veřejná intervence v podobě obecných předpisů platných pro všechny jednotky pracující ve stejném oboru činnosti není relevantní při rozhodování o tom, zda vládní instituce kontrolují individuální jednotku. Při posuzování, zda je nezisková instituce kontrolována vládními institucemi, by se mělo zvažovat těchto pět znaků kontroly:

- (a) jmenování úředníků;
- (b) další ustanovení zmocňujícího nástroje, jako jsou povinnosti ve statutu neziskové instituce;
- (c) smluvní ujednání;
- (d) míra financování;
- (e) vystavení rizikům.

K prokázání kontroly může stačit jediný znak. Pokud však nezisková instituce, která je financována hlavně vládními institucemi, zůstane i nadále schopna určovat do značné míry svou politiku nebo program v souladu se zásadami uvedenými u dalších ukazatelů, neměly by být považována za kontrolovanou vládními institucemi. Většinou o kontrole svědčí více znaků společně. Rozhodnutí na základě těchto znaků bude svou povahou úsudkové.

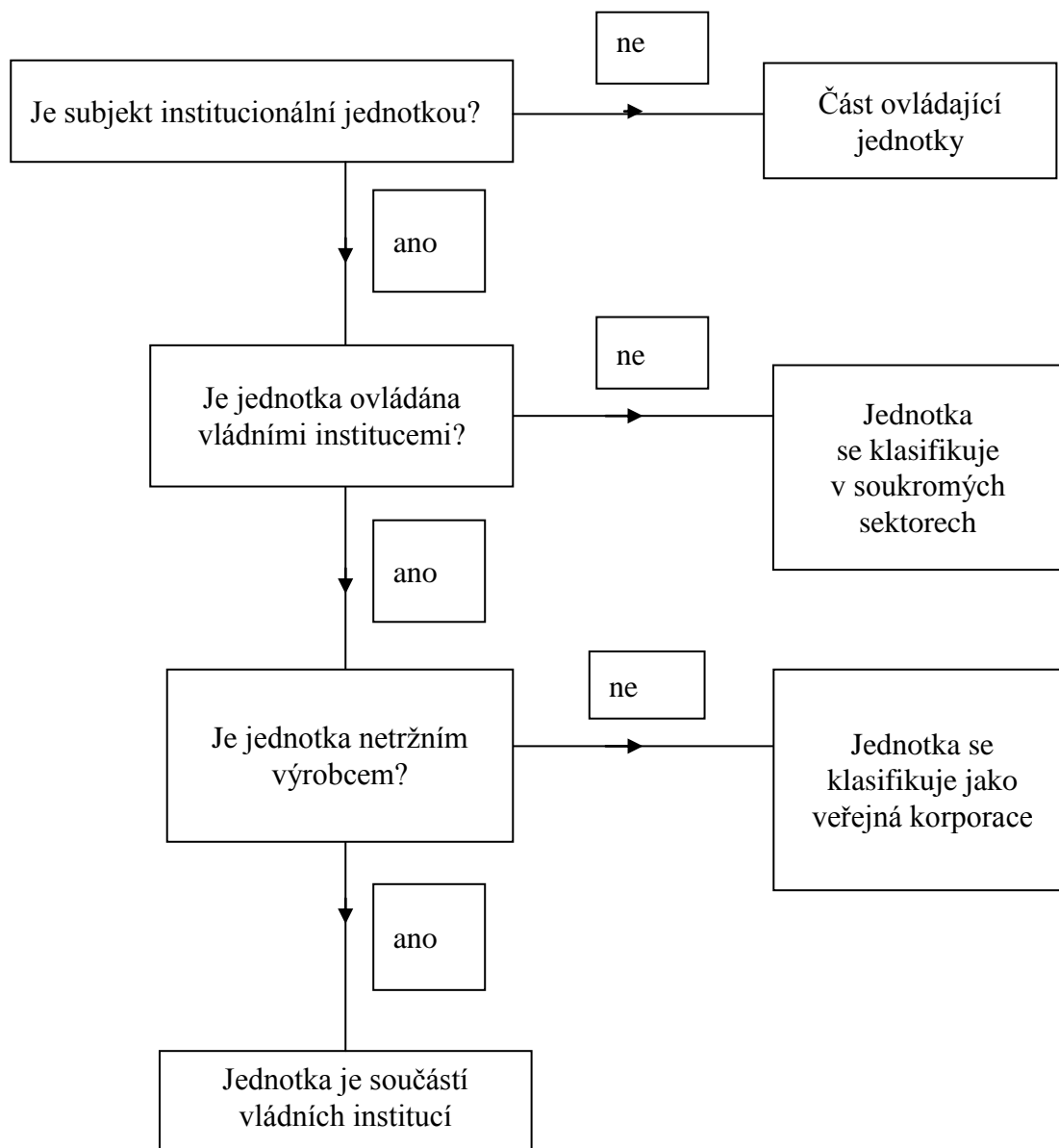
20.16 Netržní charakter neziskové instituce se stanoví stejně jako u jiných jednotek sektoru vládních institucí.

Ostatní jednotky sektoru vládních institucí

20.17 Rozhodnout o klasifikaci výrobců výrobků a služeb, kteří působí pod vlivem jednotek vládních institucí, může být obtížné. Je možné je zařadit do sektoru vládních institucí, nebo – pokud splňují

požadavky na institucionální jednotky – mezi veřejné korporace. Pro tyto případy se používá níže uvedený rozhodovací strom.

Diagram 20.1 - Rozhodovací strom

Veřejná kontrola

20.18 Kontrola nad subjektem je schopnost určovat jeho obecnou politiku nebo program. Při určování existence kontroly ze strany vládních institucí se uplatňují kritéria používaná v případě korporací, které by mohly být veřejnými korporacemi, jak je uvedeno v odstavci 2.32.

Vymezení tržní/netržní povahy

Pojem ekonomicky významných cen

- 20.19 Netržní výrobci poskytují celou svou produkci nebo její převážnou část zdarma nebo za ceny, které nejsou ekonomicky významné. Ekonomicky významné ceny jsou ceny, které mají podstatný vliv na množství výrobků, jež jsou výrobci ochotni dodávat, a na množství výrobků, jež chtějí kupující nakupovat. Jsou kritériem, které slouží k určení, zda jde o tržní, nebo naopak netržní produkci nebo výrobce, a které tedy rozhoduje o tom, zda institucionální jednotka, v níž vládní instituce nemají většinovou účast, má být označena za netržního výrobce, a tudíž zaříděna do sektoru vládních institucí, nebo za tržního výrobce, a tudíž klasifikována jako veřejná korporace.
- 20.20 Zatímco posouzení, zda je cena ekonomicky významná, se provádí na úrovni každé jednotlivé produkce, kritérium pro určení tržní nebo netržní povahy jednotky se uplatňuje na úrovni jednotky.
- 20.21 Když jsou výrobci soukromými korporacemi, lze předpokládat, že ceny jsou ekonomicky významné. Naproti tomu v případě veřejné kontroly se mohou ceny této jednotky stanovovat nebo upravovat pro účely veřejné politiky, což může působit obtíže při určování, zda jsou tyto ceny ekonomicky významné. Veřejné korporace jsou často zakládány vládními institucemi, aby poskytovaly výrobky a služby, jež by trh neprodukoval v množství nebo cenách splňujících cíle vládní politiky. U těchto veřejných jednotek podporovaných vládními institucemi, může prodej pokrývat velkou část jejich nákladů, avšak na tržní síly budou reagovat jinak než soukromé korporace.
- 20.22 Při analýze rozdílu mezi tržním a netržním výrobcem ve vztahu ke změnám podmínek na trhu je užitečné určit, které jednotky jsou spotřebiteli dotyčných výrobků a služeb a zda výrobce na trhu skutečně soutěží, nebo je jediným dodavatelem.

Kritéria subjektu nakupujícího produkci veřejného výrobce

Produkce se prodává především korporacím a domácnostem

- 20.23 Ekonomicky významné ceny jsou obvykle výsledkem splnění dvou hlavních podmínek:
- 1) výrobce je motivován upravit nabídku buď s cílem dosažení zisku v dlouhodobém horizontu, nebo alespoň pokrýt kapitálové a další výrobní náklady včetně spotřeby fixního kapitálu z prodeje; a
 - 2) spotřebitelé mohou sami volit na základě účtovaných cen.

Produkce se prodává pouze vládním institucím

- 20.24 Některé služby jsou typicky vyžadovány jako doplňkové služby. Patří mezi ně takové činnosti jako například doprava, financování a investice, nákup, prodej, marketing, počítačové služby, komunikace, úklid a údržba. Jednotka, která poskytuje tento druh služeb pouze své mateřské jednotce nebo jiným jednotkám ve stejné skupině jednotek, je pomocnou jednotkou. Není samostatnou institucionální jednotkou a zařídí se spolu s mateřskou jednotkou. Pomocné jednotky poskytují veškerou produkci svým vlastníkům, kteří ji využívají jako mezipotřebu nebo k tvorbě hrubého fixního kapitálu.

- 20.25 Jestliže veřejný výrobce prodává pouze vládním institucím a je jediným dodavatelem služeb, předpokládá se, že jde o netržního výrobce, pokud ovšem nekonkuruje soukromému výrobcí. Typickým případem je účast v nabídkovém řízení na uzavření smlouvy s vládními institucemi za obchodních podmínek, a proto jsou platby vládních institucí pouze za dodané služby.
- 20.26 Jestliže je veřejný výrobce jedním z několika dodavatelů vládních institucí, považuje se za tržního výrobce, pokud soutěží s jinými výrobcí na trhu a jeho ceny splňují obecná kritéria ekonomicky významných cen uvedená v odstavcích 20.19 až 20.22.

Produkce se prodává vládním institucím i jiným odběratelům

- 20.27 Jestliže je veřejný výrobce jediným dodavatelem služeb, předpokládá se, že jde o tržního výrobce, pokud prodává jiným než jednotkám vládních institucí více než polovinu své celkové produkce nebo pokud jeho prodej vládním institucím splňuje podmínku ohledně nabídkového řízení uvedenou v odstavci 20.25.
- 20.28 Jestliže existuje více dodavatelů, veřejný výrobce je tržním výrobcem, pokud soutěží s ostatními výrobcí prostřednictvím nabídkového řízení na uzavření smlouvy s vládními institucemi.

Test tržní/netržní povahy

- 20.29 Sektorové zařazení základních vládních jednotek zapojených do poskytování výrobků a služeb na netržním základě nebo do přerozdělování důchodu a bohatství, je zřejmé.

U jiných výrobců, kteří působí pod vlivem vládních institucí, je nezbytné posoudit jejich činnost a zdroje. Aby bylo možno rozhodnout, zda jsou to tržní jednotky a účtují ekonomicky významné ceny, je nutno posoudit kritéria stanovená v odstavcích 20.19 až 20.28. V souhrnu se jedná o tyto podmínky:

- (a) výrobce je institucionální jednotkou (nezbytná podmínka, viz též rozhodovací strom v odstavci 20.17);
- (b) výrobce není vyhrazeným poskytovatelem doplňkových služeb;
- (c) výrobce není jediným dodavatelem výrobků a služeb vládním institucím, nebo pokud je, má konkurenty a
- (d) výrobce má motivaci upravit dodávku, aby si zajistil životaschopnou ziskovou činnost, byl schopen působit v tržních podmínkách a plnil své finanční závazky.

Schopnost vykonávat tržní činnost se kontroluje zejména prostřednictvím obvyklého kvantitativního kritéria (kritérium 50 %) za použití poměru tržeb k výrobním nákladům (jak je vymezeno v odstavcích 20.30 a 20.31). Aby byla tržním výrobcem, musí veřejná jednotka krýt ze svých tržeb alespoň 50 % svých nákladů během nepřerušného víceletého období.

- 20.30 Pro účely testu tržní/netržní povahy odpovídá prodej výrobků a služeb tržbám, jinými slovy tržní produkci (P.11) zvýšené o platby za případnou netržní produkci (P.131). Výroba prováděná ve vlastní režii se v této souvislosti nepovažuje za součást prodeje. Z prodeje jsou vyloučeny

i všechny platby přijaté od vládních institucí, pokud nejsou poskytovány jiným výrobcům provádějícím stejnou činnost.

- 20.31 Náklady na výrobu jsou součtem mezispotřeby, náhrad zaměstnancům, spotřeby fixního kapitálu a ostatních daní z výroby. Pro účely testu tržní/netržní povahy se výrobní náklady zvyšují o čistý úrok a snižují o hodnotu případné imputované produkce, a to zejména pocházející z výroby ve vlastní režii. Dotace na výrobu se neodečítají.

Finanční zprostředkování a hranice vládních institucí

- 20.32 Příklad jednotek provádějících finanční činnosti vyžaduje zvláštní pozornost. Finanční zprostředkování je činnost, při které jednotky pořízují finanční aktiva a zároveň přijímají závazky na svůj vlastní účet tím, že se zapojují do finančních transakcí.
- 20.33 Finanční zprostředkovatel se sám vystavuje riziku tím, že přijímá závazky na svůj vlastní účet. Pokud například veřejná finanční jednotka spravuje aktiva, ale sama se nevystavuje riziku přijímáním závazků na vlastní účet, není finančním zprostředkovatelem a zařídí se do sektoru vládních institucí, a nikoli do sektoru finančních institucí.
- 20.34 Uplatnění kvantitativního kritéria v rámci testu tržní/netržní povahy pro veřejné korporace, které se zabývají finančním zprostředkováním, nebo správou aktiv, není obecně relevantní, protože jejich příjmy vyplývají jak z důchodů z vlastnictví, tak i ze zisků z držby.

Mezní případy

Vedení podniků

- 20.35 Veřejná vedení podniků (*public head offices*) jsou subjekty, jejichž hlavní funkcí je kontrolovat a řídit skupinu dceřiných společností pod kontrolou jednotky vládních institucí. Rozlišují se dva případy:
- (a) Pokud je veřejné vedení podniků institucionální jednotkou a podílí se na řízení tržních výrobců, klasifikuje se podle hlavní činnosti skupiny, a to v sektoru S.11, pokud hlavní činností je výroba výrobků a poskytování nefinančních služeb, nebo v sektoru S.12, pokud produkuje hlavně finanční služby (viz také odstavce 2.23 a 2.59).
 - (b) Pokud veřejné vedení podniků není institucionální jednotkou, a tudíž se někdy označuje anglickým výrazem „shell“ neboli „skořápka“, nebo pokud působí jako zástupce vládních institucí pro účely veřejné politiky, např. směřování prostředků do dceřiných společností, organizování privatizace nebo anulování dluhů, zařídí se do sektoru vládních institucí.
- 20.36 Zde použitý výraz „veřejné vedení podniků“ zahrnuje jednotky, které se také označují jako „veřejné holdingové společnosti“.
- 20.37 Dceřiné společnosti, které jsou součástí skupiny zabývající se výrobou a vedou úplnou sestavu účtů, se považují za institucionální jednotku, i když část své samostatnosti v rozhodování převedly na centrální subjekt (viz odstavec 2.13). Test tržní/netržní povahy se uplatňuje na jednotlivé

jednotky. Může se tedy stát, že jedna dceřiná společnost je na rozdíl od ostatních uznána za netržní a zatříděna do sektoru vládních institucí.

Penzijní fondy

- 20.38 Zaměstnavatelské penzijní programy jsou uspořádání, jejichž účelem je, aby účastníkům poskytovala penzijní dávky na základě smluvního vztahu mezi zaměstnavatelem a zaměstnancem. Patří mezi ně fondové, nefondové a částečně fondové programy.
- 20.39 Fondový příspěvkově definovaný program zřízený jednotkou vládních institucí se nepovažuje za program sociálního zabezpečení, pokud neexistuje žádná vládní záruka na úroveň vyplácených penzí a úroveň penzí je nejistá, neboť závisí na výkonnosti aktiv. V důsledku toho se jednotka určená jako jednotka, která program spravuje – stejně jako fond samotný, pokud je samostatnou institucionální jednotkou – považuje za finanční instituci, která je zatříděna v subsektoru pojišťovacích společností a penzijních fondů.

Kvazikorporace

- 20.40 Kvazikorporace jsou podniky, právně neoddělené od vlastníků, kteří mají neomezené ručení (*unicorporated enterprises*) a které fungují, jako by se jednalo o korporace. Na kvazikorporace se pohlíží jako na korporace, tzn. jako na samostatné institucionální jednotky nezávislé na jednotce, jíž patří, a to vzhledem k jejich odlišnému hospodářskému a finančnímu chování. Tržní provozovny kontrolované jednotkami vládních institucí a uznané za veřejné kvazikorporace jsou tudíž seskupeny spolu s korporacemi v sektoru nefinančních podniků nebo v sektoru finančních institucí.
- 20.41 Provozovna nebo skupina provozoven vládních institucí provozující stejný druh výroby pod společným řízením se považuje za veřejnou kvazikorporaci, pokud:
- (a) si účtuje za svou produkci ceny, které jsou ekonomicky významné;
 - (b) se má za to, že rozhoduje samostatně; a
 - (c) existuje úplná sestava účtů, která umožňuje odděleně identifikovat a zjistit její provozní výsledky, úspory, aktiva a závazky, nebo je možné takovou úplnou sestavu účtů vytvořit.
- 20.42 O výši důchodu čerpaného z kvazikorporace během daného účetního období rozhoduje vlastník. Takové čerpání je rovnocenné s výplatou dividend korporace jejím akcionářům. V závislosti na výši čerpaného důchodu je určena výše nerozděleného zisku ponechaného v kvazikorporaci. Vlastník může do podniku investovat více kapitálu nebo z něho kapitál odčerpat tím, že se zbaví některých jeho aktiv, přičemž takové toky kapitálu musí být rovněž identifikovatelné v účetnictví, pokud k nim dojde. Toky investic a důchodů z vlastnictví v kvazikorporaci se zaznamenávají stejným způsobem jako obdobné toky v korporacích. Zejména platí, že investiční dotace se zaznamenávají jako kapitálové transfery.
- 20.43 Výrobní subjekty, které nejsou považovány za kvazikorporace, zůstávají spojeny s vládními jednotkami, které je vlastní. Přestože jsou jednotky vládních institucí tvořeny převážně netržními výrobci, mohou v rámci jednotky vládních institucí existovat i tržní provozovny. Prodej

uskutečňovaný těmito tržními provozovny se připočítává k vedlejším prodejům, což je vedlejší produkce prodávaná netržními provozovny za ekonomicky významné ceny. V důsledku toho může mít jednotka vládních institucí nenulový čistý provozní přebytek, tzn. čistý provozní přebytek vytvořený tržními provozovny.

Restrukturalizační agentury

20.44 Některé veřejné jednotky se podílejí na restrukturalizaci korporací. Tyto korporace mohou a nemusí být kontrolovány vládními institucemi. Restrukturalizační agentury (*restructuring agencies*) mohou být dlouhodobě existujícími veřejnými jednotkami nebo agenturami vytvořenými pro tento zvláštní účel. Vládní instituce financují restrukturalizaci různými způsoby, a to buď přímo, prostřednictvím kapitálových injekcí, jako jsou například kapitálové transfery, půjčky nebo pořízení majetkové účasti, nebo nepřímo, poskytováním záruk. Hlavní kritérium sektorového zařazení restrukturalizačních agentur spočívá v tom, zda jsou tyto subjekty finančními zprostředkovateli, zda je jejich hlavní činnost tržní povahy a jaká je míra rizika, které na sebe veřejná agentura bere. V mnoha případech je míra rizika podstupovaného restrukturalizační agenturou nízká v důsledku toho, že působí s veřejnou finanční podporou a jménem vládních institucí. Restrukturalizační agentury mohou provádět privatizaci nebo anulování dluhů.

Privatizační agentury

20.45 První typ restrukturalizační agentury řídí privatizaci jednotek veřejného sektoru. Existují dva případy:

- (a) Restrukturalizační jednotka bez ohledu na svůj právní status působí jako přímý zástupce vládních institucí nebo má omezenou životnost. Její hlavní funkcí je přerozdělovat národní důchod a bohatství a směřovat prostředky z jedné jednotky do druhé. Restrukturalizační jednotka se klasifikuje v sektoru vládních institucí.
- (b) Restrukturalizační jednotka je holdingovou společností kontrolující a řídící skupinu dceřiných společností a jen menší část její činnosti je věnována provádění privatizace a převádění finančních prostředků z jedné dceřiné společnosti do druhé jménem vládních institucí a pro účely veřejné politiky. Jednotka je zařazena jako korporace a případné transakce provedené jménem vládních institucí je nutno přesměřovat prostřednictvím vládních institucí.

Anulační struktury

20.46 Druhý typ restrukturalizační agentury se zabývá znehodnocenými aktivy a může být zřízen při bankovní nebo jiné finanční krizi. Takové agentury jsou označovány jako anulační struktury (*defeasance structures*) nebo „špatné banky“ („*bad banks*“). Restrukturalizační agenturu je nutno zařadit podle míry rizika, které na sebe bere, s ohledem na stupeň finanční podpory ze strany vládních institucí.

V nejběžnějším případě restrukturalizační agentura nakupuje aktiva za vyšší než tržní ceny s přímou či nepřímou finanční podporou vládních institucí. Výsledkem jejích činností je

přerozdělení národního důchodu a bohatství. Pokud na sebe anulační struktura nebere riziko, zařídí se do sektoru vládních institucí.

Jednotky pro speciální účel

- 20.47 Jednotky pro speciální účel (*Special purpose entity - SPE*), také nazývané „special purpose vehicles“ (SPV), mohou být zřizovány vládními institucemi nebo soukromými subjekty za účelem finančního zjednodušení. Jednotky pro speciální účel se mohou podílet na fiskálních operacích včetně sekuritizace aktiv, vypůjčování jménem vládních institucí apod. Takové jednotky pro speciální účel nejsou samostatnými institucionálními jednotkami, pokud jsou rezidenty. Tyto subjekty se klasifikují podle hlavní činnosti vlastníka a jednotky pro speciální účel, které provádějí fiskální operace, se zařídí do sektoru vládních institucí.
- 20.48 Nerezidentské jednotky pro speciální účel se považují za samostatné institucionální jednotky. Všechny toky a stavové pozice mezi vládními institucemi a nerezidentskou jednotkou pro speciální účel se zaznamenávají na účtech vládních institucí a jednotek pro speciální účel. Kromě toho, když takové nerezidentské jednotky pro speciální účel provádějí výpůjčky jménem vládních institucí nebo vynakládají veřejné výdaje v zahraničí, i když nejsou zaznamenány žádné toky mezi vládními institucemi a danou jednotkou pro speciální účel v souvislosti s těmito fiskálními činnostmi, transakce se imputují na účty vládních institucí i nerezidentského subjektu, aby odrážely fiskální činnosti vládních institucí. Pokud se nerezidentská jednotka pro speciální účel podílí na sekuritizační operaci bez prodeje aktiv, považuje se tato operace za výpůjčku vládních institucí. Ekonomická podstata této transakce se zaúčtuje imputováním výpůjčky vládních institucí od nerezidentské jednotky pro speciální účel ve stejné hodnotě a v okamžiku, kdy této jednotce vznikne závazek vůči zahraničnímu věřiteli.

Společné podniky

- 20.49 Mnoho veřejných jednotek uzavírá se soukromými subjekty nebo jinými veřejnými jednotkami dohody o společném provádění různých činností. Výsledkem těchto činností může být tržní nebo netržní produkce. Společné operace lze zhruba vymežit jako jeden ze tří typů: společně kontrolované jednotky, označované jako společné podniky (*joint ventures*); společně kontrolované operace; a společně kontrolovaná aktiva.
- 20.50 Společný podnik vyžaduje založení korporace, společenství nebo jiné institucionální jednotky, v níž se každá strana podílí na kontrole činnosti dané jednotky. Jako institucionální jednotka může společný podnik uzavírat smlouvy svým vlastním jménem a opatřovat si finanční prostředky pro své vlastní účely. Společný podnik vede své vlastní účetní záznamy.
- 20.51 Běžně stačí k určení kontroly vyjádření vlastnického podílu v procentech. Pokud každý majitel vlastní stejný procentní podíl ve společném podniku, je nutno vzít v úvahu další znaky kontroly.
- 20.52 Veřejné jednotky mohou také uzavírat dohody o společném podnikání, které neprovádějí oddělené institucionální jednotky. V tomto případě neexistují žádné jednotky, které je nutno zařadit, ale je třeba dbát, aby bylo správně zaznamenáno vlastnictví majetku, přičemž ujednání o sdílení výnosů

a nákladů se uzavírají v souladu s ustanoveními řídicí smlouvy. Dvě jednotky se například mohou dohodnout, že zodpovídají za různé fáze společného výrobního postupu, nebo jedna jednotka může vlastnit určité aktivum nebo komplex souvisejících aktiv, ale obě jednotky se dohodnou na sdílení příjmů a výdajů.

Orgány tržní regulace

20.53 Veřejné orgány působící v oblasti zemědělství se zabývají dvěma druhy činnosti:

- (a) buď nakupují, drží a prodávají zemědělské a další potravinářské výrobky na trhu nebo
- (b) jsou výlučně či především distributorem dotací nebo jiných transferů výrobcům.

V prvním případě se institucionální jednotka vzhledem k tomu, že působí jako tržní výrobce, zatřídí do sektoru nefinančních podniků (S.11). Ve druhém případě se institucionální jednotka zatřídí do sektoru vládních institucí (S.13).

20.54 Pokud orgán regulace trhu provádí obě činnosti uvedené v odstavci 20.53, rozdělí se tento orgán podle hlavní činnosti do dvou institucionálních jednotek, z nichž jedna se zatřídí do sektoru nefinančních podniků (S.11) a druhá do sektoru vládních institucí (S.13). V případě, že by bylo obtížné rozdělit daný orgán tímto způsobem, je zvykem přizpůsobit obvyklý test sektorového zatřídění za použití kritéria „hlavní činnosti“ na základě nákladů. Pokud náklady jednotky velmi významně souvisí s tržní regulační činností, jednotka se zatřídí do sektoru nefinančních podniků. Doporučuje se mezní hodnota 80 % poměru nákladů k tržbám. Pokud je poměr nákladů k tržbám spojený s regulační činností nižší než tato mezní hodnota, jednotka se zatřídí do sektoru vládních institucí (S.13).

Nadnárodní orgány

20.55 Některé země jsou součástí institucionální dohody, na základě které tyto země tvoří součást nadnárodního orgánu. Takové uspořádání obvykle zahrnuje peněžní převody z členských zemí na nadnárodní orgán a naopak. Nadnárodní orgán se rovněž zabývá netržní výrobou. V národních účtech členských zemí jsou nadnárodní orgány nerezidentskými institucionálními jednotkami, které jsou zatříděny do zvláštního subsektoru nerezidentů.

Subsektory vládních institucí

20.56 V závislosti na správním a právním uspořádání obvykle existuje v zemi více než jedna úroveň vládních institucí. V kapitole 2 jsou uvedeny tři úrovně vládních institucí: ústřední vládní instituce, národní (nebo regionální) vládní instituce a místní vládní instituce, přičemž pro každou úroveň je určen jeden subsektor. Existence a rozsah sociálního zabezpečení a jeho úloha ve fiskální politice vyžadují, aby se kromě těchto úrovní vládních institucí sestavovaly statistiky pro všechny oblasti jednotek sociálního zabezpečení jako čtvrtý samostatný subsektor vládních institucí. Ne všechny země mají všechny úrovně, některé mohou mít pouze ústřední úroveň vládních institucí nebo ústřední a jednu nižší úroveň vládních institucí. V zemích, které mají více než tři úrovně, by se všechny různé jednotky měly zatřídít do jedné z výše uvedených úrovní.

Ústřední vládní instituce

- 20.57 Subsektor ústředních vládních institucí (kromě sociálního zabezpečení) (S.1311) je tvořen všemi jednotkami vládních institucí, které mají celostátní působnost, s výjimkou jednotek sociálního zabezpečení. Politická pravomoc ústředních vládních institucí země pokrývá celé její území. Ústřední vládní instituce mohou uvalovat daně na všechny rezidentské institucionální jednotky a nerezidentské jednotky zapojené do ekonomické činnosti v dané zemi. Ústřední vládní instituce obvykle zodpovídají za poskytování kolektivních služeb ve prospěch společnosti jako celku, jako jsou národní obrana, vztahy s jinými zeměmi, veřejný pořádek a bezpečnost, a za regulaci sociálního a ekonomického systému dané země. Kromě toho mohou vynakládat výdaje na poskytování služeb, jako je školství nebo zdravotnictví, a to především ve prospěch jednotlivých domácností, a mohou provádět transfery jiným institucionálním jednotkám včetně dalších úrovní vládních institucí.
- 20.58 Sestavování statistiky za ústřední vládní instituce je důležité kvůli zvláštní úloze, kterou hraje při analýze hospodářské politiky. Fiskální politika má dopad na inflační nebo deflační tlaky v hospodářství hlavně prostřednictvím ústředních vládních institucí. Obecně platí, že rozhodovací orgán formuluje a provádí politiku zaměřenou na celostátní hospodářské cíle právě na úrovni ústředních vládních institucí.
- 20.59 Subsektor ústředních vládních institucí je ve většině zemí velkým a složitým subsektorem. Obecně se skládá z ústřední skupiny úřadů nebo ministerstev, jež tvoří jednu institucionální jednotku, a z různých subjektů, působících pod kontrolou ústředních vládních institucí, se samostatnou právní subjektivitou a dostatečnou autonomií, aby vytvářely další ústřední vládní jednotky.
- 20.60 Hlavní ústřední skupina nebo primární ústřední vládní instituce se někdy nazývají rozpočtové ústřední vládní instituce, což zdůrazňuje skutečnost, že základním z jejich klíčových výkazů je „rozpočet“. To naznačuje, že rozpočet poskytuje implicitní vymezení této základní institucionální jednotky ústředních vládních institucí. Někdy se nazývá „stát“, což by se nemělo zaměřovat s pojmem národních vládních institucí, jako jsou provincie, spolkové země, kantony, republiky, prefektury nebo správní regiony ve federálním systému vládních institucí. Při sestavování úplné posloupnosti účtů rozpočtových ústředních vládních institucí je často vhodné zahrnout činnosti mimorozpočtových fondů, pokud nejsou institucionálními jednotkami, a obecně všechny operace státní pokladny, které nejsou vykazovány v rozpočtu.
- 20.61 Druhá složka ústředních vládních institucí je tvořena jinými ústředními orgány vládních institucí, také označovanými jako mimorozpočtové jednotky, které zahrnují mimorozpočtové orgány nebo subjekty, jež splňují požadavky na institucionální jednotky, netržní veřejné podniky s právní subjektivitou a netržní veřejně kontrolované neziskové instituce.
- 20.62 Ústřední vládní instituce lze rozdělit do dvou částí: rozpočtové ústřední vládní instituce a jiné ústřední orgány vládních institucí. Toto rozdělení je záležitostí úsudku a může být ovlivněno praktickými hledisky. Důležitým kritériem je institucionální pokrytí „rozpočtu“. Přesné složení by však mělo být podrobně známé a dohodnuté mezi sestavovateli na vnitrostátní úrovni, aby byla posílena sladěnost zdrojových údajů. Schopnost sestavit kompletní posloupnost účtů za tyto dva „subsektory“ ústředních vládních institucí je důležitá při hodnocení kvality údajů.

Národní vládní instituce

- 20.63 Subsektor národních vládních institucí (kromě sociálního zabezpečení) (S.1312) je tvořen všemi jednotkami vládních institucí ve federálním systému vládních institucí, které mají státní nebo regionální působnost, s možnou výjimkou jednotek sociálního zabezpečení. Stát je největší zeměpisná oblast, na které se země jako celek pro politické nebo administrativní účely dělí. Tyto oblasti se označují takovými pojmy jako například provincie, spolkové země, kantony, republiky nebo správní regiony. Všem se dostává dostatečné úrovně pravomocí požadovaných ve federálním systému vládních institucí. Zákonodárná, soudní a výkonná moc národních vládních institucí se vztahuje na celé území jednotlivého státu, které obvykle zahrnuje řadu lokalit, ale nesahá na území jiných států. V řadě zemí národní vládní instituce neexistují. V zemích s federálním zřízením mohou být národním vládním institucím svěřeny značné pravomoci a povinnosti a v těchto případech je vhodné vytvořit subsektor národních vládních institucí.
- 20.64 Národní vládní instituce mají obvykle fiskální pravomoc vybírat daně od institucionálních jednotek, které jsou rezidenty v jejich oblasti působnosti nebo tam vykonávají hospodářskou činnost. Aby byla jednotka uznána za jednotku vládních institucí, musí být schopna vlastnit aktiva, získávat finanční prostředky a přebírat závazky na vlastní účet a musí být rovněž oprávněna vynakládat nebo přidělovat alespoň některé z daní nebo jiných důhodů, které obdrží, podle své vlastní politiky. Daný subjekt však může dostávat od ústředních vládních institucí transfery, které jsou vázány pouze na určité účely. Národní vládní instituce jsou schopny jmenovat úředníky nezávisle na vnější správní kontrole. Pokud je subjekt vládních institucí působící ve státu zcela závislý na finančních prostředcích od ústředních vládních institucí, a pokud ústřední vládní instituce také určují, jakým způsobem mají být tyto prostředky vynakládány, pak je daný subjekt agenturou ústředních vládních institucí.

Místní vládní instituce

- 20.65 Subsektor místních vládních institucí (kromě sociálního zabezpečení) (S.1313) je tvořen jednotkami vládních institucí, které mají místní působnost (s možnou výjimkou jednotek sociálního zabezpečení). Místní vládní instituce obvykle poskytují širokou škálu služeb místním obyvatelům, z nichž některé mohou být financovány z dotací od vyšších úrovní vládních institucí. Statistiky za místní vládní instituce pokrývají celou řadu jednotek vládních institucí, jako jsou okresy, města a obce, městské části a obvody, školní okrsky a okrsky vodovodní nebo kanalizační sítě. Často mají místní vládní jednotky s různými funkčními povinnostmi pravomoc nad týmiž zeměpisnými oblastmi. Například různé jednotky vládních institucí představující město, okres a školní okrsek mají pravomoc nad stejnou oblastí. Kromě toho mohou dvě nebo více sousedících místních vládních institucí zřídit jednotku vládních institucí s regionální pravomocí, která je odpovědná místním vládním institucím. Takové jednotky se také zatřídí do subsektoru místních vládních institucí.
- 20.66 Zákonodárná, soudní a výkonná moc místních jednotek vládních institucí je omezena na nejmenší zeměpisné oblasti rozlišené pro správní a politické účely. Oblast působnosti místních vládních institucí je obecně mnohem menší než oblast působnosti ústředních nebo národních vládních

institucí, přičemž takové vládní instituce mohou a nemusí být oprávněny vybírat daně od institucionálních jednotek nebo z hospodářské činnosti, které probíhají v jejich oblastech. Často jsou závislé na dotacích od vyšších úrovní vládních institucí a do určité míry působí jako zástupci ústředních nebo národních vládních institucí. Aby však mohly být považovány za institucionální jednotky, musí být oprávněny vlastnit aktiva, získávat finanční prostředky a přijímat závazky výpůjčkami na svůj vlastní účet. Musí mít také volnost v rozhodování ohledně způsobu vynakládání těchto finančních prostředků a měly by být schopny jmenovat své úředníky nezávisle na vnější správní kontrole.

Fondy sociálního zabezpečení

20.67 Subsektor fondů sociálního zabezpečení (S.1314) je tvořen všemi jednotkami sociálního zabezpečení bez ohledu na úroveň vládních institucí, které tyto programy sociálního zabezpečení provozují nebo řídí. Pokud program sociálního zabezpečení nesplňuje požadavky na institucionální jednotky, byl by zařazen spolu se svou mateřskou jednotkou v jednom z ostatních subsektorů sektoru vládních institucí. Pokud veřejné nemocnice poskytují netržní služby pro veřejnost jako celek a pokud jsou kontrolovány prostřednictvím programů sociálního zabezpečení, zařadí se do subsektoru fondů sociálního zabezpečení.

Prezentace vládní finanční statistiky

Rámec

- 20.68 Zkušenosti ukazují, že alternativní prezentace za vládní instituce, odlišná od posloupnosti účtů v ústředním rámci ESA, se lépe hodí pro některé analytické požadavky. Tato alternativa se označuje jako prezentace vládní finanční statistiky. Poskytuje odlišný, ale přesto ucelený obraz o účtech vládních institucí s těmito ukazateli hospodářské činnosti vládních institucí: příjmy, výdaje, schodek/přebytek, financování, jiné ekonomické toky a úrovně rozvahy.
- 20.69 Prezentace vládní finanční statistiky na základě ESA je tvořena transakcemi zachycenými v rámci ESA na různých běžných účtech, kapitálovém účtu a finančním účtu, přeskupenými pro nefinanční transakce do podoby jediného účtu, která je pro fiskální analýzu vhodnější.
- 20.70 V systému vládní finanční statistiky jsou příjmy vymezeny jako souhrn všech transakcí zaznamenaných v rámci kladných zdrojů v ústředním rámci ESA a příjmových dotací na běžných účtech, jakož i příjmových kapitálových transferů zaznamenaných na kapitálovém účtu. Výdaje jsou souhrnem všech transakcí zaznamenaných v rámci kladných užití a v rámci splatných dotací na běžných účtech, jakož i kapitálových výdajů – tvorby hrubého kapitálu plus splatných kapitálových transferů – zaznamenaných na kapitálovém účtu. Tyto ukazatele příjmů a výdajů jsou specifické pro prezentaci vládní finanční statistiky, ale základními transakcemi jsou transakce zachycené v rámci ESA.
- 20.71 Rozdíl mezi příjmy a výdaji, který odpovídá přebytku/schodku, představuje čisté půjčky nebo čisté výpůjčky (B.9). Financování přebytku nebo schodku je zobrazeno na finančním účtu, kde se

ESA 2010 – Kapitola 20 – Účty vládních institucí

zaznamenává čisté pořízení finančních aktiv a čistý vznik závazků. Položky výdajů a příjmů mají souvztažné položky na finančním účtu. Finanční transakce mohou také vést ke vzniku dvou položek na finančním účtu. To odráží základní princip podvojného účetnictví, kde má každá transakce odpovídající souvztažnou transakci na finančním účtu. V zásadě mohou být čisté půjčky nebo čisté výpůjčky odvozeny také z transakcí s finančními aktivy a závazky.

20.72 Prezentace vládní finanční statistiky je znázorněna níže:

Prezentace vládní finanční statistiky	
	Příjmy
	Daně
	Sociální příspěvky
	Prodej výrobků a služeb
	Ostatní běžné příjmy
	Příjmové kapitálové transfery
<i>minus</i>	Výdaje
	Mezispotřeba
	Náhrady zaměstnancům
	Úroky
	Dotace
	Sociální dávky
	Ostatní běžné výdaje
	Výdajové kapitálové transfery
	Investiční výdaje
<i>rovná se</i>	Čisté půjčky / čisté výpůjčky
<i>rovná se</i>	Čisté finanční transakce

20.73 Další účty v systému vládní finanční statistiky jsou určeny pro jiné ekonomické toky a rozvahy, v souladu s posloupností účtů v rámci ESA. Tyto účty umožňují úplné sladění změn v rozvaze a toků, k nimž dochází v průběhu účetního období. U každého aktiva nebo závazku platí:

<i>plus</i>	Počáteční rozvaha
<i>plus</i>	transakce
<i>plus</i>	přecenění
<i>plus</i>	ostatní změny objemu aktiv
<i>rovná se</i>	Konečná rozvaha

20.74 Rozvaha vykazuje celkové úrovně aktiv – nefinančních a finančních – jakož i zůstatky stavů závazků, což umožňuje odvodit čisté jmění jako celková aktiva minus celkové závazky a čisté finanční jmění jako celková finanční aktiva minus celkové závazky.

20.75 Vládní finanční statistika udává finanční výkonnost vládních institucí a jejich subsektorů nebo jakéhokoli seskupení jednotek vládních institucí a také jednotlivých institucionálních jednotek, jako jsou rozpočtové ústřední vládní instituce.

Příjmy

20.76 Příjmová transakce je taková, která zvyšuje čisté jmění a má kladný dopad na čisté půjčky (+) / čisté výpůjčky (-). V příjmech vládních institucí obvykle převládají povinné platby stanovené vládními institucemi ve formě daní a sociálních příspěvků. Pro některé úrovně vládních institucí jsou hlavním zdrojem příjmů transfery od jiných jednotek vládních institucí a dotace od mezinárodních organizací. Mezi další obecné kategorie příjmů patří důchody z vlastnictví, prodej výrobků a služeb a různé transfery jiné než dotace. Celkové příjmy vládních institucí za účetní období se vypočítají sečtením příjmových transakcí takto:

Celkové příjmy	=	celkové daně	D.2 + D.5 + D.91
		+ celkové sociální příspěvky	D.61
		+ celkový prodej výrobků a služeb	P.11 + P.12 + P.131
		+ ostatní běžné příjmy	D.39 + D.4 + D.7
		+ ostatní kapitálové příjmy	D.92 + D.99

Daně a sociální příspěvky

20.77 Celkové daně zahrnují daně z výroby a z dovozu (D.2), běžné daně z důchodů, jmění a jiné (D.5) a kapitálové daně (D.91). Celkové sociální příspěvky jsou tvořeny skutečnými sociálními příspěvky (D.611) a imputovanými sociálními příspěvky (D.612).

20.78 Odhad výše daní a sociálních příspěvků může být obtížný. Související problémy a doporučená řešení jsou popsána v oddílu III této kapitoly. Zatímco daně se zaznamenávají na několika účtech v tradiční posloupnosti účtů ústředního rámce ESA, v prezentaci vládní finanční statistiky jsou všechny daně zachyceny jako jedna kategorie příjmů, s dílčím tříděním v závislosti na základu, z něhož se daň vybírá. Kapitálové daně jsou v prezentaci vládní finanční statistiky uvedeny jako daně z příjmů.

20.79 Příjmové položky daní a sociálních příspěvků¹⁵ slouží k sestavení celkových daní nebo poměrů daňového zatížení, jako je poměr celkových daní k úrovni HDP, používaných k mezinárodnímu srovnání. V této souvislosti se sociální příspěvky uvádějí současně s daňovou statistikou a jsou zahrnuty do ukazatelů daňového zatížení nebo povinných plateb.

Prodej

20.80 Celkový prodej výrobků a služeb zahrnuje tržní produkci (P.11) a platby za netržní produkci (P.131). Zahrnuje také – vyjma případů, kdy slouží k provedení testu tržní/netržní povahy (viz odstavec 20.30) – produkci pro vlastní konečné užití (P.12). Většina produkce vládních institucí se skládá z výrobků a služeb, které se neprodávají nebo se prodávají za ceny, jež nejsou ekonomicky

15

Ukazatel celkových příjmů z daní a sociálních příspěvků v rámci ESA je v souladu s příslušným ukazatelem uvedeným v příručce OECD o statistice příjmů, ovšem s výjimkou účtování vyplácených daňových dobropisů a imputovaných sociálních příspěvků. Zaznamenávání daní a sociálních příspěvků v rámci ESA je také harmonizováno s prezentací vládní finanční statistiky podle MMF, ovšem s určitými rozdíly v členění.

ESA 2010 – Kapitola 20 – Účty vládních institucí

významné. Rozdělení netržní produkce není v souladu s pojmem příjmů. U výrobků a služeb jsou do příjmů zahrnuty pouze skutečné prodeje a některé zvláštní imputované prodeje.

20.81 Tržní produkce (P.11) vládních institucí zahrnuje:

- (a) tržní produkci tržních provozoven zahrnutých mezi vládní instituce, jako je například zbrojovka, která je součástí ministerstva obrany, nebo jídelny, jež zřizují jednotky vládních institucí pro své zaměstnance, které účtují ekonomicky významné ceny;
- (b) vedlejší tržní produkci prodávanou netržními provozovny, někdy označovanou jako „vedlejší prodej“ („incidental sales“), například vyplývající ze smluv o výzkumu a vývoji mezi veřejnými vysokými školami a korporacemi, nebo publikace prodávané jednotkami vládních institucí za ekonomicky významné ceny.

20.82 Výše uvedený „vedlejší prodej“ se liší od symbolických vstupních poplatků placených návštěvníky v muzeu, které obvykle představují částečné platby za netržní produkci (P.131). Mezi další významné částečné platby patří platby nemocnicím nebo školám, pokud jsou netržní.

20.83 Hodnota tvorby kapitálu ve vlastní režii se ve vládní finanční statistice na základě ESA považuje za příjmy a zařazuje se pod prodej. Prodej zahrnuje také hodnotu výrobků a služeb vyrobených a poskytnutých jako naturální náhrady zaměstnancům nebo jako jiná naturální platba.

20.84 Tržby z prodeje se ve vládní finanční statistice na základě ESA zachycují z pohledu produkce: neliší se od produkce, zatímco skutečné prodeje zákazníkům se liší o změny zásob. Tyto změny zásob však budou u jednotek vládních institucí a jiných netržních výrobců, kteří se většinou zabývají produkcí služeb, a nikoli výrobou výrobků, pravděpodobně malé. Prodej se oceňuje v základních cenách.

Rámeček 20.1 – Vztah mezi transakcemi a souhrnnými ukazateli ESA a GFS

ESA - Zdroje		Příjmy ve vládní finanční statistice (GFS) na základě ESA
P.1	Produkce, v tom:	
	Tržní produkce (P.11)	Prodej výrobků a služeb
	Produkce pro vlastní konečné užití (P.12)	Prodej výrobků a služeb
	Netržní produkce (P.13), v tom:	
	- Platby za netržní produkci (P.131)	Prodej výrobků a služeb
	- Netržní produkce, ostatní (P.132)	V položce Příjmy celkem, se nezachycuje
D.2	Daně z výroby a z dovozu (příjmové)	Daně celkem
D.3	Dotace (příjmové)	Ostatní běžné příjmy
D.4	Důchod z vlastnictví	Ostatní běžné příjmy
D.5	Běžné daně z důchodů a jmění	Daně celkem
D.61	Sociální příspěvky	Sociální příspěvky celkem
D.7	Ostatní běžné transfery	Ostatní běžné příjmy
D.91r	Kapitálové daně (příjmové)	Daně celkem
D.92r	Investiční dotace (příjmové)	Ostatní kapitálové příjmy
D.99r	Ostatní kapitálové transfery (příjmové)	Ostatní kapitálové příjmy

ESA - Užití		Výdaje ve vládní finanční statistice (GFS) na základě ESA
P.2	Mezispotřeba	Mezispotřeba
D.1	Náhrady zaměstnancům	Náhrady zaměstnancům
D.2	Daně z výroby a z dovozu (výdajové)	Ostatní běžné výdaje
D.3	Dotace (výdajové)	Dotace
D.41	Úroky	Úroky
D.4	Důchod z vlastnictví (vyjma D.41)	Ostatní běžné výdaje
D.5	Běžné daně z důchodů	Ostatní běžné výdaje
D.62	Sociální dávky jiné než naturální sociální transfery	Sociální dávky jiné než naturální sociální transfery
D.632	Naturální sociální transfery prostřednictvím tržních výrobců	Naturální sociální transfery prostřednictvím tržních výrobců
D.7	Ostatní běžné transfery	Ostatní běžné výdaje
D.8	Úprava o změny penzijních nároků	Ostatní běžné výdaje
P.31	Výdaje na individuální spotřebu tržní produkce	Naturální sociální transfery prostřednictvím tržních výrobců
P.31	Výdaje na individuální spotřebu netržní produkce	V položce Výdaje celkem se nezachycují
P.32	Výdaje na kolektivní spotřebu	V položce Výdaje celkem se nezachycují
P.5	Tvorba hrubého kapitálu	Kapitálové výdaje
NP	Čisté pořízení nevyráběných aktiv	Kapitálové výdaje
D.92p	Investiční dotace (výdajové)	Kapitálové výdaje
D.99p	Ostatní kapitálové transfery (výdajové)	Kapitálové výdaje

V ústředním rámci ESA jsou čisté půjčky / čisté výpůjčky (B.9) vyrovnávací položkou kapitálového účtu. Vyrovnávací položka účtu vládních institucí v prezentaci vládní finanční statistiky na základě ESA je totožná s čistými půjčkami / čistými výpůjčkami (B.9). V následujícím rámečku je vysvětleno proč.

Ústřední rámec ESA

Prvním účtem je účet výroby, a prvním zdrojem institucionálního sektoru v rámci ESA je tudíž jeho produkce. Jelikož se většina služeb poskytovaných vládními institucemi neprodává za ekonomicky významné ceny, a proto je netržní, podle konvence se netržní produkce vyjadřuje jako součet výrobních nákladů.

Podobně výdaje na konečnou kolektivní spotřebu, které se skládají ze služeb poskytovaných vládními institucemi společností, jako jsou všeobecné služby, obrana, bezpečnost a veřejný pořádek, se vyjadřují jako součet výrobních nákladů. Výdaje na kolektivní spotřebu (P.32) se také podle konvence rovnají skutečné konečné spotřebě (P.4) vládních institucí.

Výdaje na konečnou individuální spotřebu domácností, poskytované přímo vládními institucemi na netržním základě, se také měří prostřednictvím výrobních nákladů.

V důsledku toho jsou oba tyto typy toků v účtech vládních institucí v rámci ESA „imputovány“:

- (1) Na straně zdrojů se jedná o ostatní netržní produkci (P.132), která se zaznamenává na účtu výroby.
- (2) Na straně užití se jedná o skutečnou konečnou spotřebu (P.4) a naturální sociální transfery – netržní výroba (D.631). Ty se zaznamenávají na účtu přerozdělení naturálních

důchodů a na účtu užití upraveného disponibilního důchodu.

Každý imputovaný tok se rovná součtu skutečných toků: tedy výrobním nákladům. Tyto dva druhy imputovaných toků, na straně zdrojů a na straně užití, se v posloupnosti účtů v rámci ESA vyrovnávají.

Prezentace vládní finanční statistiky na základě ESA

Stejné základní kategorie transakcí se používají v prezentaci vládní finanční statistiky na základě ESA, avšak především na základě skutečných peněžních toků, k získání celkových příjmů a celkových výdajů vládních institucí. V úvahu se bere pouze výběr imputovaných toků: imputované sociální příspěvky a naturální kapitálové transfery.

Eliminací netržní produkce (P.132) ze strany zdrojů se získají celkové příjmy a eliminací skutečné konečné spotřeby (P.4 = P.32) a naturálních sociálních transferů – netržní výroby (D.631) ze strany užití se získají výsledné celkové výdaje ve stejné vyrovnávací položce: čisté půjčky / čisté výpůjčky (B.9).

Jedinými naturálními sociálními transfery, které se zaznamenávají v souhrnných celkových výdajích vládních institucí v rámci vládní finanční statistiky, jsou naturální sociální transfery poskytované domácnostem prostřednictvím tržních výrobců (D.632), jelikož jsou předmětem skutečných plateb ze strany jednotek vládních institucí. Tyto transakce také představují ty, které je nutno připočítat k součtu výrobních nákladů (rovnajícimu se ostatní netržní produkci – P.132), abychom získali výdaje na konečnou spotřebu vládních institucí.

$$P.3 = P.132 + D.632$$

Ostatní příjmy

- 20.85 Ostatní běžné příjmy se skládají z důchodu z vlastnictví (D.4), ostatních dotací na výrobu (D.39) a ostatních běžných transferů (D.7).
- 20.86 Důchod z vlastnictví zahrnuje úroky (D.41), rozdělované důchody korporací (dividendy a čerpání z důchodu z kvazikorporací) (D.42) a méně významné reinvestované zisky z přímých zahraničních investic vládních institucí (D.43), ostatní důchody z investic (D.44) a renta (D.45).
- 20.87 Ostatní běžné transfery (D.7) zahrnují hlavně interní transfery v rámci vládních institucí. Ty se musí při sestavování účtů sektoru jako celku konsolidovat.
- 20.88 Ostatní kapitálové příjmy zahrnují investiční dotace (D.92) a ostatní kapitálové transfery (D.99) přijaté od jiných jednotek, převážně od jiných jednotek vládních institucí (ačkoli konsolidace prováděná při prezentaci statistik může snížit jejich zdánlivou velikost) a orgánů EU, ale také od různých jiných jednotek, přičemž odrážejí takové transakce, jako je například splacení dlužné částky dlužníkem po aktivaci záruky.
- 20.89 Granty, které jsou v jiných statistických systémech někdy vymezeny jako transfery jiné než dotace obdržené jednou jednotkou vládních institucí od jiné jednotky vládních institucí nebo mezinárodní organizace, nejsou kategorií ESA. Jejich výše by se měla rovnat součtu těchto příjmových položek transferů: D.73 + D.74 + D.92, v některých případech spolu s položkami D.75 + D.99.
- 20.90 Dotace přijaté jednotkami vládních institucí spočívají pouze v ostatních dotacích na výrobu. Pokud dotace na produkty obdrží výrobní subjekty patřící vládním institucím, zahrnou se do ocenění produkce a prodeje v základních cenách.

Výdaje

- 20.91 Výdajová transakce je taková transakce, která má záporný dopad na čisté půjčky (+) / čisté výpůjčky (-). Celkové výdaje se skládají z běžných a kapitálových výdajů. Běžné výdaje zahrnují výdaje související s výrobou (náhrady zaměstnancům a mezipotřebu), splatné důchody z vlastnictví (tj. zejména úroky) a transferové platby (například sociální dávky, běžné dotace jiným vládním institucím a různé jiné běžné transfery).
- 20.92 Celkové výdaje vládních institucí za účetní období se vypočítají za použití následující rovnice, sečtením výdajových transakcí:

Výdaje celkem	=	mezipotřeba	P.2
	+	náhrady zaměstnancům	D.1
	+	úroky	D.41
	+	sociální dávky jiné než naturální sociální transfery	D.62
	+	naturální sociální transfery prostřednictvím tržních výrobců	D.632
	+	dotace	D.3
	+	ostatní běžné výdaje	D.29 + (D.4 - D.41) + D.5 + D.7 + D.8
	+	kapitálové výdaje	P.5 + NP + D.92 + D.99

Náhrady zaměstnancům a mezipotřeba

- 20.93 Náhrady zaměstnancům a mezipotřeba představují výrobní náklady jednotek vládních institucí.
- 20.94 Náhrady zaměstnancům (D.1) zahrnují placené mzdy a platy (D.11) a sociální příspěvky zaměstnavatelů (D.12), včetně imputovaných sociálních příspěvků, které se v ESA považují za užítí domácností a za zdroje vládních institucí, a není tedy třeba je konsolidovat. Náhrady se zaznamenávají na základě časového rozlišení, tedy v okamžiku, kdy je práce provedena, a nikoli v okamžiku, kdy je mzda splatná nebo vyplacena. Mzdy obsahují placené prémie a další placené jednorázové částky (v důsledku nedoplatků či obnovení smlouvy) a příslušnou dobu zachycení může být obtížné určit: pokud pokrývá dlouhé období zaměstnání, jedná se často o okamžik stanovení prémie, a nikoli o dobu, kterou má prémie jmenovitě pokrýt.
- 20.95 Mezipotřeba (P.2) zahrnuje výrobky a služby spotřebované ve výrobním procesu v daném účetním období. Konceptně se liší od nákupů a dalších možných druhů pořízení aktiv: každé pořízení se nejprve zaznamená do zásob a pak se z nich po spotřebování opět vyjme. Výrobky a služby mohou pořizovat stejně tak tržní jako netržní provozovny vládních institucí.
- 20.96 Teoreticky je doba zachycení mezipotřeby jasná: ve chvíli, kdy se výrobek spotřebová ve výrobním procesu. Dobou zachycení nákupu a dalších pořízení aktiv je teoreticky okamžik jejich dodání, i když mohou existovat případy, kdy může být obtížné okamžik dodání určit.

Výdaje na sociální dávky

- 20.97 Výdaje na sociální dávky zahrnují sociální dávky jiné než naturální sociální transfery (D.62), které spočívají převážně v peněžních platbách, a naturální sociální transfery poskytované domácnostem prostřednictvím tržních výrobců (D.632). Naturální sociální transfery prostřednictvím tržních výrobců jsou výdaje vládních institucí na financování výrobků a služeb poskytovaných domácnostem tržními výrobci. Mezi typické příklady patří zdravotní péče a výrobky a služby poskytované lékaři a lékárníky, financované jednotkami vládních institucí prostřednictvím programů sociálního zabezpečení nebo programů sociální pomoci.
- 20.98 Výdaje na sociální dávky nezahrnují naturální sociální transfery poskytované domácnostem netržními výrobci vládních institucí. Vládní instituce často produkují služby a výrobky a distribuují je zdarma nebo za ceny, které nejsou ekonomicky významné. Aby se v prezentaci vládní finanční statistiky zabránilo duplicitám, zaznamenávají se příslušné náklady na výrobu těchto výrobků a služeb pouze jednou jako výdaje – mezispotřeba, náhrady zaměstnancům, ostatní daně z výroby – a jako příjmy – ostatní dotace na výrobu. V posloupnosti účtů ESA jsou tyto náklady vyváženy zdrojem v rámci netržní produkce a zaznamenány opět jako užití v rámci výdajů na konečnou spotřebu (P.3), která se má distribuovat jako naturální sociální transfery. Pro analytické účely může být vhodné vypočítat širší souhrnný ukazatel sociálních transferů, který zahrnuje druhou z výše uvedených položek: peněžité sociální dávky (D.62) plus naturální sociální transfery (D.63).
- 20.99 Přestože jsou důchodové dávky vyplácené zaměstnancům vládních institucí považovány za úhradu závazku vládních institucí (viz Účetní pravidla týkající se sektoru vládních institucí) zaznamenávají se v ESA rovněž jako platba běžných výdajů a související příspěvky jsou zahrnuty jako příjmy. Pokud se však jedná o fondový systém, tyto příspěvky a dávky představují financování, a proto se výdaje zvyšují o úpravu zohledňující změnu penzijních nároků (D.8): ta se rovná sociálním příspěvkům obdržným na penze nebo jiné penzijní dávky snížené o sociální dávky placené na penze nebo jiné penzijní dávky u těch programů, kde jsou dané povinnosti uznány jako závazky.

Úroky

- 20.100 Výdajové úroky zahrnují částky, které jsou splatné jako náklady vyplývající z přijatých závazků, především z úvěrů, dluhopisů, směnek a obligací, ale také závazků z vkladů nebo jiných nástrojů, které představují závazky vládních institucí. Úrok se zaznamenává na základě časového rozlišení (viz Účetní pravidla týkající se sektoru vládních institucí).
- 20.101 Výdajové úroky se ve vládní finanční statistice na základě ESA upravují o FISIM. Úroky zaplacené finančním institucím z půjček a vkladů se rozdělí na složku služeb, která se zaznamenává jako mezispotřeba, a složku důchodu z vlastnictví, která se zaznamenává jako zaplacený úrok. Tatáž úprava se vztahuje i na příjmy vládních institucí z úroků hrazených finančními institucemi z vkladů nebo úvěrů.

Ostatní běžné výdaje

- 20.102 Ostatní běžné výdaje zahrnují ostatní daně z výroby (D.29), důchod z vlastnictví jiný než úroky (D.4 - D.41), běžné daně z důchodů, jmění a jiné (D.5), ostatní běžné transfery (D.7) a úpravy o změny penzijních nároků (D.8).
- 20.103 Zatímco ostatní daně z výroby placené jednotkami vládních institucí se zaznamenají jako výdaje vládních institucí, daně z produktů se jako výdaje vládních institucí zvláště neuvádějí. Je tomu tak proto, že na jedné straně se tyto daně – jelikož nejsou zdrojem pro tržní výrobce vládních institucí, jejichž produkce se oceňuje v základních cenách – neuvádějí v rámci jejich užití a na druhé straně jsou daně z výrobků vstupujících do mezispotřeby vládních institucí zahrnuty v jejich ocenění v kupních cenách.

Kapitálové výdaje

- 20.104 Kapitálové výdaje zahrnují kapitálové transfery ve formě investičních dotací (D.92) a ostatních kapitálových transferů (D.99), jakož i investiční výdaje: tvorbu hrubého kapitálu (P.5, která se skládá z tvorby hrubého fixního kapitálu – P.51g spolu se změnou zásob – P.52 a čistým pořízením cenností – P.53) a čisté pořízení nevyráběných nefinančních aktiv (NP). Úbytky nefinančních aktiv, jako jsou budovy, se nezachycují jako příjem, nýbrž jako záporné kapitálové výdaje, a v důsledku toho pak mají čisté půjčky / čisté výpůjčky (B.9) vyšší kladnou hodnotu.

Souvislost s výdaji vládních institucí na konečnou spotřebu (P.3)

- 20.105 Vytvoření souvislosti mezi celkovými výdaji vládních institucí a jejich složkami na straně jedné a výdaji vládních institucí na konečnou spotřebu (P.3) na straně druhé je důležité pro uživatele daňových a dalších makroekonomických statistik.
- 20.106 Výdaje vládních institucí na konečnou spotřebu se rovnají jejich celkové produkci (P.1), plus výdaje na výrobky poskytované domácnostem prostřednictvím tržních výrobců (tj. přírodní sociální transfery – D.632), minus tržby z prodeje výrobků a služeb (P.11+P.12+P.131).
- 20.107 Produkce vládních institucí – tržní produkce, tvorba kapitálu ve vlastní režii a netržní produkce – se rovná součtu výrobních nákladů (náhrady zaměstnancům, mezispotřeba, spotřeba fixního kapitálu a zaplacené daně z výroby snížené o přijaté dotace na výrobu) a čistého provozního přebytku (B.2n) vytvořeného tržními provozovny vládních institucí.
- 20.108 Výdaje na konečnou spotřebu se tedy vypočítají za použití vybraných položek výdajů a příjmů vládních institucí a čistého provozního přebytku (B.2n) takto:

<i>plus</i>	Náhrady zaměstnancům (D.1)
<i>plus</i>	mezispotřeba (P.2)
<i>plus</i>	spotřeba fixního kapitálu (P.51c1)
<i>plus</i>	ostatní daně z výroby, výdajové (D.29 U)
<i>minus</i>	ostatní dotace na výrobu, příjmové (D.39 R)
<i>plus</i>	čistý provozní přebytek (B.2n)
<i>rovná se</i>	Produkce (P.1)

a:

	Produkce
minus	prodej výrobků a služeb (P.11+P.12+P.131)
plus	naturální sociální transfery prostřednictvím tržních výrobců (D.632)
rovná se	výdaje na konečnou spotřebu (P.3)

Výdaje vládních institucí v členění podle funkcí (COFOG)

- 20.109 Klasifikace výdajových transakcí za použití COFOG je nedílnou součástí prezentace údajů o vládních financích: je to hlavní nástroj pro analýzu výdajů vládních institucí, užitečný zejména pro mezinárodní srovnání. Tato klasifikace ukazuje účel, za jakým se výdajové transakce provádějí. Tyto účely se liší od správního uspořádání vládních institucí, například správní jednotka zodpovědná za zdravotnické služby může provádět činnosti se vzdělávacím účelem, jako je vzdělávání zdravotnických pracovníků. Je nezbytná křížová prezentace transakcí vládních institucí jak podle ekonomické povahy (obvyklá klasifikace v rámci ESA), tak podle funkcí.
- 20.110 COFOG popisuje výdaje vládních institucí podle deseti nejvýznamnějších funkcí uvedených níže a podle dvou dalších úrovní v podrobnějším členění, které zde nejsou uvedeny. Například druhá úroveň je nezbytná k poskytování informací o výdajích na výzkum a vývoj, jakož i k poskytování informací o výdajích vládních institucí určených na rizika a potřeby v oblasti sociální ochrany.
- 20.111 COFOG je v souladu s rozlišováním mezi kolektivními netržními službami a individuálními netržními službami poskytovanými vládními institucemi: kolektivním službám odpovídá prvních šest funkcí, jakož i některé omezené části dalších. To umožňuje vypočítat výdaje na konečnou kolektivní spotřebu vládních institucí. Celkové souhrnné výdaje a výdajové transakce rozčleněné podle funkcí jsou v souladu s výdaji a transakcemi uvedenými ve vládní finanční statistice na základě ESA. Proto nezahrnuje naturální sociální transfery – netržní výrobu (D.631), které jsou již zaúčtovány spolu s výrobními náklady vládních institucí.

Tabulka 20.1 – COFOG, 10 funkcí vládních institucí

Kód	Funkce	Druh služby
01	Všeobecné veřejné služby	Kolektivní
02	Obrana	Kolektivní
03	Veřejný pořádek a bezpečnost	Kolektivní
04	Ekonomické záležitosti	Kolektivní
05	Ochrana životního prostředí	Kolektivní
06	Bydlení a veřejná infrastruktura	Kolektivní
07	Zdraví	Převážně individuální
08	Rekreace, kultura a náboženství	Převážně kolektivní
09	Vzdělávání	Převážně individuální
10	Sociální ochrana	Převážně individuální

Vyrovňovací položky

Čisté půjčky / čisté výpůjčky (B.9)

- 20.112 Čisté půjčky (+) / čisté výpůjčky (-) vládních institucí (B.9) představují rozdíl mezi celkovými příjmy a celkovými výdaji. Ten se rovná vyrovnávací položce kapitálového účtu (B.9N) v účtech ESA. Představuje částku, kterou mají vládní instituce k dispozici pro půjčky, nebo kterou si naopak musí vypůjčit na financování svých nefinančních operací.
- 20.113 Čisté půjčky (+) / čisté výpůjčky (-) jsou také vyrovnávací položkou finančního účtu (B.9F v ústředním rámci). Teoreticky je stejná jako vyrovnávací položka kapitálového účtu, ačkoli v praxi může dojít ke statistické odchylce.
- 20.114 Pojem „čisté půjčky / čisté výpůjčky“ je jakousi terminologickou zkratkou. Když je tato proměnná kladná (tzn., že vyjadřuje schopnost financování), měla by se nazývat čisté půjčky (+), když je záporná (tzn., že vyjadřuje potřebu výpůjčky), měla by se nazývat čisté výpůjčky (-).

Změny čistého jmění vlivem úspor a kapitálových transferů (B.101)

- 20.115 Rozdíl mezi všemi transakcemi, které mají vliv na čisté jmění v průběhu účetního období, představuje vyrovnávací položku: změny čistého jmění vlivem úspor a kapitálových transferů (B.101).
- 20.116 Změny čistého jmění vlivem úspor a kapitálových transferů jsou užitečným měřítkem účtů a politiky vládních institucí, jelikož představují zdroje získané nebo spotřebované v rámci běžných operací vládních institucí.
- 20.117 Změny čistého jmění vlivem úspor a kapitálových transferů se rovnají čistým půjčkám / čistým výpůjčkám, plus čisté pořízení nefinančních aktiv (P.5 + NP), minus spotřeba fixního kapitálu (P.51c1).

<i>minus</i>	Čisté úspory plus kapitálové transfery (B.101)
<i>plus</i>	čisté pořízení nefinančních aktiv (P.5+NP)
<i>rovná se</i>	spotřeba fixního kapitálu (P.51c1)
<i>rovná se</i>	čisté půjčky / čisté výpůjčky (B.9)
<i>rovná se</i>	transakce s finančními aktivy bez závazků (Financování)

Financování

- 20.118 Finanční účet vládních institucí ve vládní finanční statistice zachycuje transakce s finančními aktivy a závazky popsané v kapitole 5.

Transakce s aktivy

- 20.119 Oběživo a vklady (F.2) odráží především pohyby vkladů vládních institucí u bank, zejména u centrální banky, které mohou v různých obdobích značně kolísat, a to zejména z důvodu operací

státní pokladny. Jiné jednotky vládních institucí jako například místní vládní instituce a fondy sociálního zabezpečení mají rovněž značné vklady na bankovních účtech.

- 20.120 Dluhové cenné papíry (F.3) odrážejí především čisté nákupy dluhopisů, směnek nebo obligací vydávaných bankami, nefinančními institucemi nebo nerezidenty včetně zahraničních vládních institucí, přičemž tyto nákupy provádějí převážně fondy sociálního zabezpečení s dostatkem aktiv nebo jiné rezervní fondy. Vládní nákupy obligací vydaných jinými rezidentskými jednotkami vládních institucí se v této položce uvádějí v nekonsolidované podobě, zatímco v konsolidované podobě jsou z této položky vyloučeny a namísto toho se vykazují jako splacení dluhu.
- 20.121 Půjčky (F.4) zahrnují kromě půjček jiným jednotkám vládních institucí také zápůjčky zahraničním vládním institucím, veřejným korporacím a studentům. Odráží se zde také zrušení půjček se souvztažným zápisem v rámci výdajových kapitálových transferů. Půjčky poskytnuté vládními institucemi, u nichž není pravděpodobné, že budou splaceny, se v ESA zachycují jako kapitálové transfery a zde se nevykazují.
- 20.122 Účasti a podíly v investičních fondech (F.5) zachycují pořízení snižená o úbytky účastí v korporacích realizované vládními jednotkami. Ty mohou odrážet kapitálové injekce do veřejných korporací nebo portfoliové investice, příjmy z privatizace nebo superdividendy. Skládají se hlavně z těchto položek:
- (a) injekce vedoucí ke zvýšení základního kapitálu (obvykle v peněžní formě) do konkrétních veřejných korporací, kde vládní instituce působí jako investor s očekáváním návratnosti investovaných prostředků. Tyto injekce nejsou v národních účtech považovány za výdaje vládních institucí;
 - (b) portfoliové investice, v podobě nákupů kótovaných akcií na trhu prováděných vládními jednotkami, jako jsou například fondy sociálního zabezpečení s dostatkem aktiv, nebo jiné operace v oblasti portfoliových investic;
 - (c) čisté investice do investičních fondů, které jsou alternativními investičními nástroji. Zejména investice do fondů peněžního trhu se vykazují zde spíše než v položce oběživo a vklady, přestože jsou velmi podobné bankovním vkladům, jež často nahrazují;
 - (d) privatizace prováděné zvláštními privatizačními agenturami, protože tyto subjekty se zatřídí do vládních institucí;
 - (e) rozdělení prostředků veřejných korporací nad rámec jejich provozního zisku s výjimkou zisků/ztrát z držby jejich vlastníků, jež se zachycuje jako finanční transakce – jako čerpání majetkové účasti podobné částečné likvidaci podniku, a nikoli jako příjem vládních institucí.
- 20.123 Transakce s ostatními pohledávkami (F.8) zachycují dopad principu časového rozlišení používaného v ESA, který spočívá v zachycení transakcí v okamžiku, kdy vzniká povinnost platit, a nikoli když je platba skutečně provedena, ačkoli veřejné účty nebo rozpočtové záznamy jsou ve většině zemí již dlouho založeny na principu pokladního plnění. Dopad na finanční potřeby vládních institucí nevyplývá přímo ze schodku, jelikož vládní instituce mohou inkasovat příjmy nebo vyrovnat výdaje v odlišných účetních obdobích, než kdy probíhá samotná ekonomická transakce.

Ostatní pohledávky zahrnují pohledávky na daních a sociálních příspěvcích, jakož i částky týkající se transakcí EU (částky zaplacené vládními institucemi jménem EU, ale dosud Evropskou unií neuhrazené), obchodní úvěry nebo zálohy na výdaje, jakými jsou výdaje na vojenské zařízení nebo ve vzácných případech mzdy nebo dávky vyplácené měsíc předem apod. Zatímco teoreticky jsou tato aktiva dočasné povahy a nutně po uplynutí určité doby jednotlivě mizí, tok zachycený v rámci určitého sektoru, jako jsou vládní instituce, bývá obvykle v průměru dokonce po určitou dobu kladný, protože stav pohledávek má tendenci růst spolu se zbytkem hospodářství.

- 20.124 Ve většině zemí spravuje měnové zlato a zvláštní práva čerpání centrální banka. Když je spravují vládní instituce, zachycují se na finančním účtu vládních institucí.
- 20.125 Finanční transakce se zachycují v hodnotě transakce, tj. hodnotě vyjádřené v národní měně, ve které se odpovídající finanční aktiva nebo závazky vytvářejí, likvidují, směňují nebo přebírají mezi institucionálními jednotkami, pouze na základě obchodních úvah.
- 20.126 Hodnota transakce se týká určité finanční transakce a její souvztažné transakce. Teoreticky se má hodnota transakce odlišovat od hodnoty založené na ceně nabízené na trhu, na spravedlivé tržní ceně nebo na jakékoli ceně, která má vyjadřovat všeobecnost cen za třídu podobných nebo dokonce identických finančních aktiv nebo závazků. Hodnota, která se má vykazovat na finančních účtech u půjčky prodané na vedlejším trhu, je hodnota, za kterou byla půjčka prodána, a nikoli nominální hodnota, přičemž sladění se zůstatkem se provede v účtech ostatních změn aktiv.
- 20.127 Avšak v případech, kde souvztažná transakce k finanční transakci je např. transfer, a finanční transakce se proto provádí z jiných než čistě komerčních pohnutek, je hodnota transakce určena běžnou tržní hodnotou příslušných finančních aktiv nebo závazků. Půjčka zakoupená vládními institucemi za nominální hodnotu, a nikoli za její reálnou nebo zůstatkovou hodnotu, se tedy rozdělí na část, která se zaznamená ve finančních účtech jako půjčka ve výši rovnající se reálné hodnotě, a na část, která se zaznamená jako kapitálový transfer, jelikož se jedná o transfer majetku provedený vládními institucemi.
- 20.128 Hodnota transakce nezahrnuje platby za služby, poplatky, provize a podobné platby za služby poskytované při provádění transakcí; tyto položky se zaznamenávají jako platby za služby. Daně z finančních transakcí se také vylučují a považují se za daně ze služeb v rámci daní z produktů. V případě, že se finanční transakce týká nové emise závazků, hodnota transakce se rovná částce přijatého závazku s vyloučením jakéhokoliv předem placeného úroku. Obdobně v případě, kdy se závazek umožní, musí hodnota transakce jak u věřitele, tak u dlužníka odpovídat snížení daného závazku.

Transakce se závazky

- 20.129 Transakce se závazky se zaznamenávají v hodnotě, ve které se tyto závazky vytvářejí nebo umožňují. Touto hodnotou nemusí být nominální hodnota. Transakce se závazky zahrnuje vliv vzniklých úroků.
- 20.130 Když jednotka zpětně odkoupí svůj závazek, zaznamená se tato operace jako umožnění závazku, a nikoli jako pořízení aktiv. Stejně tak na úrovni subsektorů nebo sektorů se operace, kdy jednotka

vládních institucí odkoupí závazek vydaný jinou jednotkou daného subsektoru, uvádí v konsolidované podobě jako umoření závazku daným subsektorem.

- 20.131 V případě finančního leasingu a také smluv v rámci partnerství veřejného a soukromého sektoru, kdy je odpovídající aktivum uvedeno v rozvaze vládních institucí, je zapotřebí zaúčtovat dluh nájemce nebo poskytovatele. Platby za tyto pronájmy nebo smlouvy v rámci partnerství veřejného a soukromého sektoru nejsou výdajem v plné výši, nýbrž představují dluhovou službu: umoření půjčky a výdajové úroky.
- 20.132 Financování uváděné jako dlouhodobé obchodní úvěry nebo dohody o pohledávkách/závazcích se má zařadit jako půjčky, protože se týkají poskytování dlouhodobého financování ve prospěch vypůjčovatele, které se liší od pokladní operace, jejímž prostřednictvím prodejci běžně poskytují kupujícím krátkodobý obchodní úvěr. Při podstatném prodloužení splatnosti závazku přijímá organizátor finanční úlohu, která je oddělena od jeho ostatních činností výrobce.
- 20.133 Paušální částky, jež si zúčastněné strany vyměňují na počátku mimotržních swapů, se zařadí jako půjčky (AF.4), když paušální částku přijímá vládní instituce. V rozvaze se mimotržní swap rozdělí na dvě složky: půjčku a standardní peněžní („*at-the-money*“) swapovou složku.
- 20.134 Podobně jako u pohledávek odrážejí transakce s ostatními závazky vliv principu časového rozlišení, avšak na straně závazků: když výdaje vzniknou, ale nejsou dosud uhrazeny, nebo když jsou platby provedeny ještě před zachycením příjmů. Kromě obchodního úvěru zahrnují závazky, jsou-li krátkodobé, také částky přijaté od EU, avšak dosud nevyplacené vládními institucemi konečnému příjemci, zálohy na daně nebo dosud neuhrazené daňové vratky.

Ostatní ekonomické toky

- 20.135 Jak účet ostatních změn objemu aktiv, tak účet přecenění jsou v prezentaci vládní finanční statistiky na základě ESA shodné s účty popsanými v kapitole 6. Všechny změny v aktivech a změny v závazcích vyplývající z jiných událostí než z ekonomických transakcí se zachycují na jednom z těchto účtů.

Účet přecenění

- 20.136 Přecenění jsou stejná jako přecenění popsaná v kapitole 6. Další důležité informace jako doplňkové položky, např. přecenění účastí veřejných korporací v držení jednotek vládních institucí, by mohly být obzvláště důležité a zároveň obtížně měřitelné, protože je nepravděpodobné, že budou existovat nějaké tržní ceny.
- 20.137 V rámci ESA jsou zápisy v rozvaze v ideálním případě v tržní hodnotě s výjimkou jednoho nebo dvou zvláštních nástrojů a změny úrokových sazeb, které se promítají do indexů na trhu cenných papírů, vedou ke znatelným změnám hodnoty stavů i čistého jmění institucionálních jednotek. Takové změny nejsou v ESA důchodem, a tudíž nejsou příjmem ani výdajem vládních institucí a nemají žádný vliv na jejich schodek nebo přebytek. Tyto změny se zachycují na účtu přecenění, což vede ke změnám čistého jmění vlivem nominálních zisků nebo ztrát z držby (B.103). Změny v čistém finančním jmění vládních institucí v průběhu účetního období jsou přeceněním podstatně

ESA 2010 – Kapitola 20 – Účty vládních institucí

ovlivněny. Hlavními zdroji přecenění, která mají vliv na čisté finanční jmění, jsou – kromě vlivu aktiv a závazků vedených v zahraničních měnách – tyto položky:

- (a) nemovitosti vládních institucí;
- (b) majetkové účasti vládních institucí;
- (c) závazky z cenných papírů.

20.138 Je-li kapitálová injekce vládních institucí do veřejné korporace považována za kapitálový transfer, ocenění účasti vládních institucí na majetku daného subjektu se obecně zvýší, a to zachycením na účtu přecenění, a nikoli na finančním účtu.

20.139 Když se existující půjčka nebo obchodní úvěr prodá jiné institucionální jednotce, rozdíl mezi výkupní cenou a cenou transakce se zaznamená na účtu přecenění prodejce i kupujícího v okamžiku transakce.

Účet ostatních změn objemu aktiv

20.140 Účty ostatních změn objemu aktiv zahrnují toky, které nejsou ani ekonomickými transakcemi ani přeceněním. Zachycuje například dopad změny v sektorové klasifikaci jednotek.

20.141 Odpisy půjček, které neodráží zrušení dluhu na základě explicitní nebo implicitní dvoustranné dohody, nejsou transakcí a zaznamenávají se na účtu ostatních změn objemu aktiv, a to bez jakéhokoli dopadu na čisté půjčky / čisté výpůjčky.

Rozvahy

20.142. V účtech vládních institucí se v rámci vládní finanční statistiky používá stejná definice aktiva jako v kapitole 7. Klasifikace a ocenění aktiv a závazků je v ESA shodné jako ve vládní finanční statistice na základě ESA.

20.143 Součet závazků lze považovat za stav dluhu. Vymezení dluhu vládních institucí v souvislosti s fiskálním dohledem se však odchyluje od celkového stavu závazků v ESA a ve vládní finanční statistice, a to jak z hlediska rozsahu zaúčtovaných závazků, tak pokud jde o oceňování.

20.144 Některá aktiva jsou specifitější pro vládní instituce: statky hmotného dědictví, jako jsou historické památky; aktiva infrastruktury, jako jsou silnice a komunikační zařízení, a majetkové účasti ve veřejných korporacích, které nemají soukromý ekvivalent.

20.145 Na straně závazků se majetkové závazky (AF.5) u jednotek vládních institucí obvykle nezachycují. Avšak na agregovanější úrovni subsektorů vládních institucí se mohou majetkové závazky objevit, pokud byly subjekty zatříděny do sektoru vládních institucí na základě testu tržní/netržní povahy.

20.146 Čisté jmění je vyrovnávací položkou (B.90) rozvahy:

čisté jmění	=	aktiva celkem
		minus
		závazky celkem

- 20.147 Vlastní kapitál (*own funds*) je součtem čistého jmění (B.90) a vydaných účastí (AF.5). V ESA je tudíž vlastní kapitál jednotek vymezen jako aktiva minus závazky, kromě majetkových závazků, zatímco čisté jmění je vymezeno jako aktiva minus závazky včetně majetkových závazků. Čisté jmění v ESA není totéž jako vlastní kapitál nebo čisté jmění v podnikovém účetnictví. Čisté jmění v podnikovém účetnictví je svým pojetím blíže k vlastnímu kapitálu v ESA.
- 20.148 Pokud nelze čisté jmění (B.90) sektoru vládních institucí vypočítat – z důvodu nedostatku informací pro určení stavu nefinančních aktiv – uvádí se čisté finanční jmění (BF.90), které představuje rozdíl mezi celkovými finančními aktivy a celkovými závazky.
- 20.149 V ESA se oceňuje rozvaha v tržní hodnotě, s výjimkou tří konkrétních nástrojů: oběživa a vkladů (AF.2), půjček (AF.4) a ostatních pohledávek/závazků (AF.8). Hodnoty zaznamenané u těchto tří nástrojů v rozvaze věřitelů i dlužníků jsou částky jistiny, kterou jsou dlužníci povinni podle smlouvy splatit věřitelům, a to dokonce i v případech, že se s půjčkou obchodovalo s diskontem nebo premii, včetně vzniklých úroků.
- 20.150 Závazky z cenných papírů (*security liabilities*) se oceňují v tržní hodnotě. Ačkoli dlužník zodpovídá pouze za hodnotu jistiny, tržní hodnota je významná, protože dlužník je povinen uhradit množství budoucích peněžních toků, jejíž současná hodnota se mění v závislosti na tržním výnosu, a tržní hodnota odráží cenu, kterou by vládní instituce musely zaplatit, kdyby tento nástroj umožily jeho zpětným odkoupením na trhu.
- 20.151 Při sestavování rozvahy se kótované majetkové účasti oceňují za použití aktuální kótované ceny. Nekótované majetkové účasti lze ocenit porovnáním takových podílových ukazatelů, jako je vlastní kapitál v účetní hodnotě k tržní hodnotě majetkové účasti, v podobných skupinách kótovaných korporací. Pro ocenění nekótovaných majetkových účastí lze použít jiné přístupy, například vlastní kapitál korporace, čímž se vynuluje čisté jmění. Tento přístup lze použít u veřejných korporací, které mají jedinečné druhy činností, například když mají vládní instituce majetkové účasti v centrálních bankách. Používat vlastní kapitál v účetní hodnotě bez úprav se však nedoporučuje o nic víc než používat nominální hodnotu vydaných majetkových účastí.

Konsolidace

- 20.152 Konsolidace je metoda prezentace účtů za soubor jednotek, jako kdyby se jednalo o jediný subjekt (jednotku, sektor či subsektor). Zahrnuje odstranění transakcí a vzájemných stavových pozic a souvisejících dalších ekonomických toků mezi konsolidovanými jednotkami.
- 20.153 Konsolidace je u sektoru vládních institucí a jeho subsektorů důležitá. Například posouzení celkového dopadu operací vládních institucí na národní hospodářství nebo jejich udržitelnost je mnohem efektivnější, pokud měřítkem operací vládních institucí je soubor konsolidovaných statistických údajů. Chceme-li uvést do vztahu souhrnné ukazatele vládních institucí s hospodářstvím jako celkem, například podíl příjmů nebo výdajů k HDP, je výhodnější eliminovat vnitřní pohyby prostředků a zahrnout pouze ty transakce, které překračují hranice s jinými tuzemskými sektory a se sektorem nerezidentů. To je zvláště důležité u těchto transakcí:
- (a) důchod z vlastnictví, například úrok;

ESA 2010 – Kapitola 20 – Účty vládních institucí

- (b) běžné a kapitálové transfery;
 - (c) transakce s finančními aktivy a závazky.
- 20.154 Konsolidace nemá vliv na vyrovnávací položky, protože konsolidované položky se objevují symetricky v rámci každého účtu. Například grant od ústřední vládní instituce místní vládní jednotce se konsoliduje eliminací výdajů z účtů ústředních vládních institucí a příjmů z účtů místních vládních institucí, takže čisté půjčky / čisté výpůjčky vládních institucí zůstanou beze změny.
- 20.155 Pojmově spočívá podstata konsolidace v eliminaci všech toků mezi konsolidovanými jednotkami, je však třeba mít na paměti realnost. V pojetí transakcí na účtu výroby, jako jsou prodeje a nákupy výrobků a služeb, není povoleno nebo možno konsolidovat. Rozhodnutí ohledně úrovně podrobností použité při konsolidaci by mělo být založeno na politice užitečnosti konsolidovaných údajů a relativní důležitosti různých druhů transakcí nebo stavů.
- 20.156 Při sestavování konsolidovaných účtů vládních institucí se v ESA musí konsolidovat tyto nejdůležitější transakce (v pořadí důležitosti):
- (a) běžné a kapitálové transfery, jako jsou dotace ústředních vládních institucí nižším úrovním vládních institucí,
 - (b) úroky vzniklé z držení finančních aktiv a závazků v rámci vládních institucí,
 - (c) transakce, ostatní ekonomické toky a stavy finančních aktiv a závazků, jako jsou půjčky jiným vládním institucím nebo pořízení vládních cenných papírů jednotkami sociálního zabezpečení.
- 20.157 Nákupy/prodeje výrobků a služeb mezi jednotkami vládních institucí nejsou v ESA předmětem konsolidace. Je tomu tak proto, že účty zachycují prodeje na základě produkce, a nikoli na základě úbytku, takže je obtížné rozhodnout, kdo je pro tuto produkci protistranou. Kromě toho se mezispotřeba a produkce řídí dvěma různými pravidly oceňování, v základních cenách a v kupních cenách, což působí další obtíže.
- 20.158 Daně nebo dotace vyplacené jednou jednotkou vládních institucí nebo subjektem jiné vládní jednotce nebo subjektu se nekonsolidují. Nicméně daně nebo dotace na produkty nelze v tomto systému konsolidovat, protože v ESA pro tyto transakce neexistuje žádný sektor jako protistrana: příslušné částky nejsou samostatně zjištěny jako výdaje respektive příjmy, nýbrž jsou zahrnuty, nebo naopak vyřaty z hodnoty mezispotřeby nebo prodejů.
- 20.159 Pořízení nebo úbytky nefinančních aktiv včetně transakcí s pozemky mezi vládními institucemi, budovami a zařízením se nekonsolidují, protože se již na účtu objevují na základě čisté hodnoty: pořízení minus úbytky. Nekonsolidované i konsolidované účty tudíž vždy ukazují u těchto položek stejné částky.
- 20.160 Některé druhy transakcí, které zdánlivě probíhají mezi dvěma jednotkami vládních institucí, se nikdy nekonsolidují, protože jsou v systému přesměrovány na další jednotky. Například: sociální příspěvky zaměstnavatele, ať už placené na sociální zabezpečení nebo do penzijních fondů vládních institucí, se považují za zaplacené zaměstnanci v rámci náhrad a pak zaplacené

zaměstnancem do příslušného fondu. Daně vybírané jednotkami vládních institucí srážkou z náhrady jejich zaměstnancům, například zálohy na daň z příjmů (*pay-as-you-earn*) ze závislé činnosti, a placené jiným subsektorům vládních institucí se považují za placené přímo zaměstnanci. Zaměstnavatel vládních institucí je v tomto případě prostě výběřčím pro druhou jednotku vládních institucí.

20.161 Při konsolidaci vznikají praktické obtíže. Například pokud je transakce, která se má konsolidovat, zjištěna v záznamech jedné jednotky, předpokládá se, že odpovídající transakce bude nalezena i v účtech protistrany, avšak může se stát, že tam není uvedena, jelikož může být zaznamenána v jiném období, může mít jinou hodnotu, nebo může být zatříděna jako jiný druh transakce v důsledku rozdílných účetních postupů. Tyto obtíže jsou nedílně spjaty se systémem čtvrtého zápisu, který se v ESA používá, avšak u transakcí mezi vládními institucemi mohou být více patrné.

Účetní pravidla související s vládními institucemi

20.162 Principy národních účtů se vztahují na sektor vládních institucí stejně jako na jiné sektory hospodářství. Vzhledem k ekonomické povaze činností jednotek vládních institucí nebo z praktických důvodů jsou však v tomto oddílu uvedena i další pravidla.

20.163 Podobně platí, že principy národních účtů se vztahují stejným způsobem na výpočet příjmů a výdajů vládních institucí. Tyto principy, zejména včetně principu časového rozlišení, se uplatňují s ohledem na skutečnost, že omezení úvěruschopnosti a likvidity vládních institucí se podstatně liší od jiných ukazatelů. Pokud se výdaj zaznamená na účtech vládních institucí v okamžiku, kdy je vynaložen jednotlivými jednotkami vládních institucí, a to bez ohledu na dlouhá zpoždění platby, měl by se příjem zachytit, pouze pokud existuje vysoká míra očekávání a dostatečná jistota, že příslušné peněžní toky skutečně proběhnou.

20.164 Při klasifikaci transakce nejsou národní účetní omezení označením transakce ve veřejných účtech vládních institucí nebo v účetnictví korporace. Například velká platba vládním institucím uskutečněná z rezerv nebo z prodeje aktiv korporace a ve veřejných účtech označená jako „dividenda“, se v národních účtech považuje za superdividendu a zaznamená jako finanční transakce – tj. čerpání účastí. Zachycení ekonomické reality, pokud je odlišná od právní formy, je základním účetním principem, který zajišťuje soulad a zaručuje, že transakce podobného druhu poskytnou podobné účinky na makroekonomických účtech bez ohledu na právní uspořádání. To je zvláště důležité u transakcí, které se týkají vládních institucí.

Daňové příjmy

Povaha daňových příjmů

20.165 Daně jsou povinné jednostranné platby, peněžní nebo naturální, poukazované institucionálními jednotkami vládním institucím nebo nadnárodním orgánům vykonávajícím svou svrchovanost nebo jiné pravomoci. Obvykle tvoří hlavní část příjmů vládních institucí. Daně se v systému zobrazují

jako transakce, protože jsou považovány za interakce mezi jednotkami prováděné na základě vzájemné dohody. Daně jsou popisovány jako jednostranné, protože vládní instituce za tuto platbu neposkytují žádné odpovídající protiplnění.

- 20.166 Existují však i případy, kdy vládní instituce konkrétní jednotce proti platbě něco poskytne, a to ve formě přímého udělení nějakého povolení nebo oprávnění. V tomto případě je platba součástí závazného postupu, který zajišťuje řádné uznání vlastnictví a provádění činností podle zákona. Zatřídění takových plateb, jako je daň nebo prodej služby či prodej aktiva vládních institucí, vyžaduje další pravidla. Tato pravidla jsou uvedena v kapitole 4.

Daňové dobropisy

- 20.167 Daňová úleva (*tax relief*) může mít podobu daňového odpočtu, osvobození od daně nebo srážky – jež se odečítají od daňového základu – nebo daňového dobropisu (*tax credits*) – jež se odečítá přímo od daňové povinnosti, kterou by jinak měla platit oprávněná domácnost nebo korporace. Daňové dobropisy mohou být splatné v tom smyslu, že případná částka, která přesahuje daňovou povinnost, bude daňovému poplatníkovi vyplacena. Naproti tomu některé daňové dobropisy nejsou uhrazeny, a mohou tedy zůstat nevyužité. Jsou omezeny na velikost daňové povinnosti.
- 20.168 V národních účtech se daňová úleva, která je zakotvena v daňovém systému, zaznamenává jako snížení daňové povinnosti, a tudíž jako položka snižující daňové příjmy vládních institucí. To je případ odpočtů, osvobození a srážek, protože vstupují přímo do výpočtu daňové povinnosti. To bude také případ nesplacných (*non-payable*) daňových dobropisů, jelikož jejich hodnota pro daňového poplatníka je omezena na velikost jeho daňové povinnosti. Naopak tomu tak není v případě splacných daňových dobropisů, které se podle své definice mohou týkat nejen plátců daně, ale i neplátců. Jelikož jsou vypláceny, zařadí se splatné daňové dobropisy jako výdaj, který se jako takový zaznamená ve své celkové výši. Daňové příjmy vládních institucí budou proto takto vykázány bez jakéhokoli snížení za přiznané splatné daňové dobropisy, a výdaje vládních institucí budou zahrnovat všechny přiznané splatné daňové dobropisy. To nemá žádný vliv na čisté výpůjčky / čisté půjčky vládních institucí, ale má to dopad jak na daňové zatížení, tak na výdaje vládních institucí a na odpovídající podíl z HDP. Prezentace statistiky musí umožnit odvození daňových dobropisů na základě čisté hodnoty.

Částky, které se mají zaznamenat

- 20.169 Správné zachycení daňových příjmů je zásadní pro zjištění činnosti a výkonnosti vládních institucí. Zaznamenané částky by měly odpovídat částkám, které pravděpodobně budou vládními institucemi skutečně vybrány: z toho vyplývá, že vykázané částky, jež se považují za nedobytné, by se neměly zaznamenávat jako příjem.

Nedobytné částky

- 20.170 Ve všech případech by se měly zaznamenávat pouze částky, u kterých vládní instituce realisticky předpokládají, že se skutečně vyberou. Nedobytné částky (*uncollectible*) daní by se neměly účtovat do čistých půjček / čistých výpůjček vládních institucí a obecně ani do celkových příjmů.

V důsledku toho se vliv daní a sociálních příspěvků zaznamenaných v systému na základě časového rozlišení na čisté půjčky / čisté výpůjčky vládních institucí za dostatečně dlouhou dobu bude rovnat odpovídajícím částkám, které byly skutečně obdrženy. Pravidla pro zachycení daní a sociálních příspěvků jsou vysvětlena v kapitole 4.

Doba zachycení

Zachycení časového rozlišení

20.171 Akruální účetnictví (*accrual accounting*) zachycuje toky v okamžiku, kdy dochází ke vzniku, přeměně, výměně, převodu nebo zániku ekonomické hodnoty. Liší se od účetnictví na základě pokladního plnění (*cash*) a v zásadě od zaznamenávání položek v okamžiku splatnosti, které je vymezeno nejzazším datem, kdy může být úhrada provedena bez dodatečných poplatků či sankcí. Případné období mezi okamžikem, kdy vznikl nárok na platbu, a okamžikem, kdy je platba skutečně provedena, se zachytí tak, že se na finančních účtech zaznamená pohledávka nebo závazek. V rámci ESA se údaje zachycují na základě časového rozlišení. U některých transakcí, jako jsou výplaty dividend nebo některé zvláštní transfery, se používá datum splatnosti.

Zachycení časového rozlišení daní

20.172 Pro vládní instituce je zachycení příjmů a pohledávek v okamžiku, kdy dojde k příslušné události, zvláště obtížné, jelikož záznamy vládních institucí, například u daní, jsou založeny na principu pokladního plnění (*cash*). Když se časově rozlišené daně počítají na základě výměrů daňové povinnosti, existuje riziko, že částky daňových příjmů, které jsou základním souhrnným ukazatelem vládních financí, budou nadhodnoceny.

20.173 Období mezi okamžikem, kdy je transakce na nefinančních účtech zachycena jako vzniklá, a okamžikem, kdy je skutečně provedena platba, se překlene tím, že se na finanční účet v účetnictví jedné strany zaznamená pohledávka a v účetnictví druhé strany závazek. V případech, kdy se vládním institucím hradí záloha pokrývající dvě nebo více účetních období, zaznamená se na finančním účtu vládních institucí závazek, který představuje určitou formu výpůjčky, a to ve výši částek splatných v budoucích obdobích. Tento závazek zanikne při zaznamenání splatných částek transakce v budoucích obdobích. Takový závazek se však zaznamená pouze tehdy, když je vládní instituce ze zákona nebo na základě mimosmluvní povinnosti povinna vrátit uhrazené zálohy plátcí, jestliže k zdanitelné události nedošlo.

20.174 V souladu se zachycením časového rozlišení by se daně měly zaznamenávat v okamžiku, kdy z příslušných činností, transakcí nebo jiných událostí vznikne povinnost zaplatit daň – jinými slovy, když dojde ke zdanitelné události – a nikoli v okamžiku splatnosti nebo skutečné úhrady. Tento okamžik obvykle představuje dobu, kdy dojde z získání důchodu nebo kdy proběhne transakce (například nákup výrobků a služeb), z nichž vyplývá příslušný závazek, za předpokladu, že lze daňovou povinnost spolehlivě stanovit. Různá institucionální uspořádání pro zdanění (existence či neexistence daňových výměrů, jako jsou daňové listiny) mohou v praxi vést k používání různých metod zaznamenávání v závislosti na povaze daně. A proto, zvláště když nejsou k dispozici žádné

spolehlivé daňové výměry nebo když částky, jejichž výběr je nepravděpodobný, nelze spolehlivě odhadnout, se za přijatelnou náhradu časového rozlišení považuje metoda časového posunu pokladního plnění.

- 20.175 V praxi, kdy jsou daně založeny na výměrech, se povoluje určitá pružnost v době zachycení, jestliže je do vystavení výměru nelze spolehlivým způsobem stanovit. Zejména u daní z příjmu mohou daňové systémy vyžadovat vypracování daňové listiny nebo jiné formy daňového výměru předtím, než jsou částky splatné daně spolehlivě známy, přičemž se přihlíží k změnám daňových sazeb a konečných úhrad. Tento okamžik, který by mohl být okamžikem, kdy dochází k ovlivnění ekonomického chování domácností, představuje přijatelnou dobu zachycení. Není to však nutně účetní období, ve kterém je platba obdržena.

Úroky

- 20.176 Úrok je výdaj vzniklý dlužníkovi za použití finančních prostředků jiné jednotky. Úrok (D.41) je podle podmínek dohodnutých mezi věřitelem a dlužníkem o finančním nástroji částka, kterou se dlužník zavazuje za dané období zaplatit věřiteli, aniž se sníží částka zůstatku jistiny.
- 20.177 Úrok se klasifikuje mezi důchody z vlastnictví (D.4). Na rozdíl od dividend (D.421) dává úrok (D.41) držiteli nebo věřiteli nárok na pevný a předem určený důchod (nebo na důchod stanovený podle dohodnutého referenčního ukazatele v případě pohyblivé úrokové sazby). Úrok je obvykle hlavní výdajovou položkou vládních institucí, jelikož vládní instituce jsou často strukturálními dlužníky na trhu.
- 20.178 V systému se úrok uvádí na akruální bázi (nároku), tzn., že se úrok zaznamenává v průběhu času věřiteli jako plynule narůstající z výše zůstatku jistiny.
- 20.179 Existují dva způsoby, jak lze hodnotu diskontovaného cenného papíru určit v průběhu jeho existence, když se převažující úroková sazba liší od sazby, která platila při vzniku cenného papíru. Přístup z pohledu dlužníka spočívá v zachycení z hlediska jednotky, která cenný papír vydává, zatímco přístup z pohledu věřitele spočívá v zachycení z hlediska jednotky, která je držitelem cenného papíru. Při přístupu z pohledu dlužníka se úroková sazba sjednaná na počátku používá po celou dobu existence cenného papíru. Při přístupu z pohledu věřitele se k ocenění úroků mezi libovolnými dvěma okamžiky během existence cenného papíru používá běžná úroková sazba.
- 20.180 Časově rozlišený úrok se zachycuje za použití přístupu z pohledu dlužníka, tzn. na základě úrokové sazby nebo výnosu převažujícího v době vytvoření příslušného finančního nástroje. Výdajové úroky, které se mají zaznamenávat u dluhových cenných papírů s pevnou úrokovou mírou, se nemění v čase podle výkyvů trhu, a to navzdory skutečnosti, že tržní hodnota cenných papírů kolísá, a že se tedy náklady alternativních příležitostí u tohoto dluhu mění. Tímto způsobem se výdajové úroky vyhýbají kolísání, které s sebou nese přístup z pohledu věřitele. Zpětný odkup cenných papírů na trhu, s prémie nebo diskontem ze zůstatku jistiny, nevede k žádnému zápisu v příjmech nebo výdajích v okamžiku koupě ani později. Namísto toho jakýkoli zpětný odkup prémie nebo diskontu – zaznamenaný ve finančních účtech – odráží vypořádání zisku nebo ztráty z držby, které byly časově rozlišeny v minulosti a byly v té době zachyceny na účtech přecenění.

- 20.181 Zaznamenání průběžně narůstajícího úroku má za následek, například u cenného papíru, že úhrada časově rozlišeného úroku se zaznamená v okamžiku, kdy byl cenný papír vydán, a nečeká se na úhradu prvního kuponu (často v následujícím roce, v klasickém případě cenného papíru s ročním proplácením kuponů). To také znamená, že akruální úrok z cenných papírů se objeví jako závazek, jakmile se vydaný úrok reinvestuje v rámci finančního aktiva, které jej nese. V důsledku toho je nutno stav nahromaděného úroku, který má být uhrazen, vždy připočítat k hodnotě jistiny příslušného finančního nástroje, a jakékoli úhrady úroku následně snižují závazek dlužníka. Tento základní princip se vztahuje na všechny finanční nástroje nesoucí úrok.
- 20.182 V mnoha zemích se vládní dluhopisy nebo směnky vydávají ve vzájemně zaměnitelných tranších po dobu několika let, za stejných podmínek týkajících se nominální úrokové míry. Jelikož se tržní výnos v době dalšího prodeje tranší mění, každá tranše se tedy prodává s prémie nebo diskontem. To znamená, že úroková míra sjednaná v době vydání dluhopisu se používá pro výpočet úroku, který je u každé tranše jiný, jelikož odráží rozdílnou amortizaci prémie nebo diskontu, podobně jako při amortizaci diskontu u obligací s nulovým kuponem.
- 20.183 Emisní cena dluhopisů a směnek, které jsou vydávány v zaměnitelných tranších a mají kupony, zahrnuje částku nahromaděnou za kupony k příslušnému datu, která se v podstatě platí při „prodeji“ v době emise takového cenného papíru. Tyto prodané kupony nejsou příjmem vládních institucí v okamžiku prodeje a nepovažují se za prémii. Namísto toho se pojmají jako finanční záloha.

Diskontované obligace a obligace s nulovým kuponem

- 20.184 Obligace s nulovým kuponem jsou nástroje, u kterých dlužník nemá žádnou povinnost provádět jakékoli platby věřiteli před splacením obligace. Výše vypůjčené jistiny je nižší než hodnota obligace, kterou dlužník splatí. Závazek dlužníka se vlastně uhradí jedinou platbou v době splatnosti pokrývající jak částky jistiny, tak i naběhlý úrok za celou dobu životnosti daného nástroje. Rozdíl mezi částkou splacenou při ukončení platnosti smlouvy a částkou původně vypůjčenou je úrok, který je alokovan do všech účetních období mezi začátkem a koncem doby platnosti smlouvy. Na úrok, který narůstá za každé období, se pohlíží, jako by byl dlužníkem uhrazen a pak reinvestován jako dodatečná částka stejného závazku. Výdajové úroky a zvýšení závazku se pak zaznamenají v každém období současně.
- 20.185 Postupný růst tržní hodnoty obligace, který se přisuzuje akumulaci nabíhajících a znovu investovaných úroků, odráží růst neuhrazené jistiny, tj. velikost aktiva.
- 20.186 Stejný princip se vztahuje i na diskontované nebo prémiové obligace. V tomto případě představují výdajové úroky, které se mají zaznamenat, výše akruálního úroku z kuponů uvedeného ve smlouvě plus částka nabíhající za každé období, která připadá na rozdíl mezi cenou při splacení a cenou při vydání.

Indexované cenné papíry

- 20.187 Indexované cenné papíry jsou finanční nástroje, obvykle dlouhodobé dluhopisy, u nichž je výše pravidelných plateb nebo jistiny vázána na cenový nebo jiný index. Všechny případné dodatečné

platby věřitelům v důsledku změn indexu se považují za úrok, včetně navýšení jistiny, který se má zaznamenat jako průběžně nabíhající. Je-li hodnota jistiny spojena s určitým indexem, rozdíl mezi konečnou cenou při splacení a cenou při vydání se považuje za úrok narůstající po celou dobu životnosti aktiva, navíc k jakémukoli úroku splatnému v daném období.

Finanční deriváty

20.188 Úhrady swapových transakcí se v ESA nepovažují za důchod z vlastnictví. Úhrady související s finančními deriváty jsou finanční transakce, které se mají zaznamenat v okamžiku skutečné výměny finančních nástrojů.

Soudní rozhodnutí

20.189 Když soud rozhodne, že musí být zaplacená náhrada nebo že je nutné transakci zrušit z důvodů vyplývajících z událostí, které nastaly v minulosti nebo které s nimi souvisejí, dobou zachycení výdaje nebo příjmu je okamžik, kdy navrhovatel získá automatické a nezpochybnitelné právo na danou částku, kterou lze jednotlivě určit, a kdy je nepravděpodobné, že by se navrhovatelům nezdařilo vymoci svou pohledávku zpět. Pokud soud stanoví pouze princip poskytnutí náhrady, nebo když musí správní útvary přezkoumat způsobilost nároků a stanovení příslušné částky, výdaj nebo příjem se zaznamená, jakmile je hodnota závazku spolehlivě určena.

Vojenské výdaje

20.190 Vojenské zbraňové systémy tvořené vozidly a dalším vybavením, jako jsou válečné lodě, ponorky, vojenská letadla, tanky, raketové nosiče a odpalovací zařízení apod., se průběžně využívají při produkci služeb obrany. Jsou to fixní aktiva, podobně jako ta, která se průběžně využívají déle než jeden rok v civilní výrobě. Jejich pořízení se zaznamená jako tvorba hrubého fixního kapitálu, tj. jako kapitálový výdaj. Předměty k jednorázovému použití, jako je střelivo, raketové nosiče, rakety a bomby, se považují za vojenské zásoby. Některé druhy balistických raket se však považují za předměty, které slouží k poskytování průběžné služby odstrašování, a proto splňují obecná kritéria pro zatřídění mezi fixní aktiva.

20.191 Dobou zachycení pořízení aktiva je okamžik převodu vlastnictví daného aktiva. V případě dlouhodobých smluv zahrnujících komplexní systémy by dobou zachycení převodu aktiva mělo být skutečná doba dodávky aktiv, nikoli doba, kdy je dodávka uhrazena. Pokud nějaké dlouhodobé smlouvy pokrývají navíc i poskytování služeb, výdaje vládních institucí by se měly zaznamenat v době poskytování těchto služeb a měly by se uvádět odděleně od obstarání aktiv.

20.192 Pokud je vojenské vybavení pronajímáno, transakce se vždy zaznamenává jako finanční leasing, a nikoli jako operativní leasing. To znamená, že záznam o pořízení vojenského aktiva je doprovázen záznamem imputované půjčky nájemci, kterým je vládní instituce. V důsledku toho se platby vládních institucí zachycují jako dluhová služba, část jako splacení půjčky, další část jako úrok.

Vztahy vládních institucí s veřejnými korporacemi

Kapitálové investice ve veřejných korporacích a rozdělování výnosů

20.193 Vládní jednotky mají těsný vztah s veřejnými korporacemi a kvazikorporacemi, které vlastní. Navzdory tomuto úzkému vztahu se toky mezi jednotkou vládních institucí a jí kontrolovanou korporací nebo kvazikorporací související s její kapitálovou investicí pojmají stejně jako toky mezi jakoukoli korporací a jejími vlastníky: kapitálová investice investora do dané jednotky; rozdělení výnosů touto jednotkou investorovi.

Kapitálové investice

20.194 Ke kapitálové investici dochází, když hospodářské subjekty dávají své finanční prostředky k dispozici korporacím výměnou za slib budoucích dividend nebo jiného druhu výnosu. Investovaná částka se označuje jako kmenový kapitál a je součástí vlastního kapitálu korporace, která má značný stupeň volnosti ve způsobu jeho použití. Výměnou za to majitelé obdrží akcie nebo nějakou jinou formu účasti. Ty představují vlastnická práva ke korporacím a kvazikorporacím a držitelům dávají nárok na:

- (a) podíl z dividend (nebo čerpání důchodu z kvazikorporací) vyplácených na základě rozhodnutí korporace, ale nikoli v pevné a předem určené výši; a
- (b) podíl z čistých aktiv korporace v případě její likvidace

a jako takové jsou akcie finančními aktivy.

20.195 Čerpání účasti z korporace jejím majitelem je důležité odlišit od výnosu kapitálové investice, zejména od důchodu získaného v podobě dividend. Jako dividendy korporací nebo čerpání důchodu z kvazikorporací se zachycuje pouze pravidelné rozdělování podnikatelského důchodu. Velké a nepravidelné platby danému majiteli se zaznamenají jako čerpání účasti.

20.196 Je nezbytné určit, kdy investice vládních institucí do veřejných korporací představují výdaj vládních institucí nebo pořízení aktiva, a tudíž finanční transakci, a naopak, kdy platby poukazované veřejnými korporacemi vládním institucím představují příjmy vládních institucí nebo finanční transakci.

Kapitálové injekce

Dotace a kapitálové Injekce

20.197 Dotace jsou běžné transfery, obvykle prováděné pravidelně a poskytované vládními institucemi nebo příležitostně nerezidenty výrobcům, jež mají ovlivnit jejich úroveň výroby, ceny, za které se jejich produkce prodává, nebo odměnu výrobním činitelům.

20.198 Velké a nepravidelné platby veřejným korporacím, často nazývané „kapitálové injekce“, nejsou dotacemi. Jsou to případy, jejichž cílem je kapitalizovat nebo rekapitalizovat přijímající korporaci, jíž jsou dány k dispozici na dlouhou dobu. Podle „testu kapitálové injekce“ jsou tyto kapitálové

injekce buď kapitálovými transfery, nebo pořízením majetkové účasti, případně jejich kombinací. Existují tyto dva případy:

- (a) Platba na krytí nahromaděných, mimořádných nebo budoucích ztrát nebo poskytnutá pro účely veřejné politiky se zaznamená jako kapitálový transfer. Mimořádné ztráty jsou velké ztráty zaznamenané v jednom účetním období v podnikovém účetnictví korporace, které obvykle vyplývají z přecenění rozvahových aktiv směrem dolů, a to takovým způsobem, že korporaci hrozí finanční potíže (záporná hodnota vlastního kapitálu, narušení platební schopnosti apod.).
- (b) Platba, kdy vládní instituce jedná jako akcionář v tom smyslu, že oprávněně očekává dostatečnou návratnost v podobě dividend nebo zisků z držby, představuje pořízení majetkové účasti. Korporace musí mít značný stupeň volnosti ve způsobu použití poskytnutých finančních prostředků. Pokud se na kapitálové injekci podílejí soukromí investoři a podmínky pro soukromé investory a investory vládních institucí jsou podobné, je to důkaz, že platba bude nejspíše pořízením majetkové účasti.

20.199 V mnoha případech mají platby poukazované jednotkami vládních institucí veřejným korporacím vynahradiť minulé nebo budoucí ztráty. Platby vládních institucí se pokládají za pořízení majetkové účasti pouze v případě, že existují dostatečné důkazy o budoucí ziskovosti korporace a její schopnosti vyplácet dividendy.

20.200 Vzhledem k tomu, že kapitálové injekce zvyšují vlastní kapitál korporace, do níž investice směřuje, je pravděpodobné, že to povede rovněž ke zvýšení podílu majetkové účasti investora v této korporaci. Automaticky tomu tak je v případě 100% vlastněných veřejných korporací, jejichž akcie mají hodnotu jejich vlastního kapitálu. Takové zvýšení účasti neslouží jako kritérium pro posouzení povahy kapitálové injekce; namísto toho to vede k zápisu na účtu přecenění, pokud se injekce zaznamená jako kapitálový transfer, a k zápisu na finančních účtech, pokud se injekce zaznamená jako doplnění vlastního kapitálu.

Pravidla použitelná za určitých okolností

20.201 Kapitálové injekce prováděné v rámci privatizace, kdy se očekává, že k privatizaci dojde za méně než jeden rok, se zaznamenají jako transakce s účastmi ve výši, která nepřevyšuje výnos z privatizace, přičemž zbytek dané injekce je předmětem testu kapitálové injekce. Předpokládá se, že výnos z privatizace splatí kapitálovou injekci.

20.202 Kapitálové injekce se mohou provádět prostřednictvím zrušení dluhu nebo převzetí dluhu. V důsledku účetních pravidel, která se na tyto události vztahují, je daná platba kapitálovým transferem, pokud ovšem nejde o privatizaci, kdy se potom jedná o pořízení majetkové účasti, jejíž hodnota nepřesahuje výši výnosů z privatizace.

20.203 Naturální kapitálové injekce poskytnuté v podobě nefinančních aktiv nemají žádný dopad na čisté půjčky / čisté výpůjčky. Pokud se u dané injekce očekává dostatečná míra návratnosti, považuje se za změnu ve struktuře (K.61), přičemž poskytnutá aktiva vstupují do rozvahy korporace prostřednictvím účtů ostatních změn objemu aktiv. Pokud se u injekce neočekává dostatečná míra

návratnosti, zaznamená se kapitálový transfer (investiční dotace, D.92) spolu s odpovídajícím zápisem úbytku nefinančních aktiv (P.5 nebo NP).

Fiskální operace

20.204 Fiskální operace jsou prováděny vládními institucemi a financovány z rozpočtu v rámci obvyklých rozpočtových postupů. Některé operace prováděné jednotkami vládních institucí však mohou zahrnovat vliv subjektů, na které se nevztahuje tento právní rámec vládních institucí, včetně veřejných korporací. Ačkoli nebudou vykazovány v rozpočtu a mohly by se vyhnout obvyklým kontrolním postupům, je vhodné zaznamenávat je do příjmů a výdajů vládních institucí. Je tomu tak proto, že se v rámci ESA rozlišuje, kdy jsou vládní instituce hlavním účastníkem operace a veřejná korporace působí jako zástupce.

Rozdělování výnosů veřejných korporací

Dividendy versus čerpání účastí

20.205 Výnosy z kapitálových investic veřejných korporací se mohou zaznamenat jako rozdělovací transakce, což je obvykle případ dividend, nebo jako finanční transakce. Dividendy představují důchod z vlastnictví. Zdrojem, který je k dispozici pro rozdělení dividend, je podnikatelský důchod korporace. To znamená, že zdroje, z nichž se dividendy vyplácejí, by neměly zahrnovat ani výnosy z prodeje majetku ani rozdělení zisku z přecenění. Dividendy financované z takových zdrojů nebo na jejich základě se zaznamenají jako čerpání účastí. Tytéž základní principy se vztahují i na čerpání důchodu z kvazikorporací.

20.206 Velké a nepravidelné platby nebo platby, které převyšují podnikatelský důchod v daném roce, se nazývají superdividendy. Jsou financovány z akumulovaných rezerv nebo z prodeje aktiv a zaznamenají se jako čerpání účastí ve výši rozdílu mezi platbou a podnikatelským důchodem příslušného účetního období. Při neexistenci ukazatele podnikatelského důchodu se namísto něho používá provozní zisk uvedený v podnikovém účetnictví.

20.207 Předběžné dividendy (*interim dividends*) se zaznamenají jako důchod z vlastnictví (D.42) v té míře, v jaké mohou souviset s časově rozlišeným důchodem korporace. V praxi musí být splněny dvě podmínky:

- (a) korporace, která tuto platbu provádí, vede krátkodobé účty a je schopna je zveřejnit a platba je založena alespoň na dvou čtvrtletích;
- (b) předběžná platba by měla být ve stejném poměru jako dividendy vyplacené v předchozích letech, v souladu s obvyklou mírou výnosu pro akcionáře a růstovým trendem korporace.

Pokud tyto podmínky nejsou splněny, předběžná platba se zaznamená jako finanční záloha zatříděná mezi ostatní pohledávky/závazky (F.8), dokud není zjištěn celoroční výsledek, vzhledem k nutnosti provést test superdividendy, který spočívá v porovnání předběžných dividend s podnikatelským důchodem v daném roce.

Daně versus čerpání účastí

- 20.208 Daně mají právní základ a podléhají legislativnímu postupu. Tyto transakce, které se provádějí na základě vzájemné dohody, tvoří hlavní příjem vládních institucí.
- 20.209 Občas se však může stát, že transakce označená v právních dokumentech jako daň není jako taková v ESA zaznamenána. Jedním z příkladů je případ nepřímé privatizace. Pokud veřejná holdingová společnost prodá svoji majetkovou účast v jiné veřejné korporaci a odevzdá část výnosu vládní instituci jako daň, nebo pokud jí vznikne daňová povinnost v důsledku privatizace ve formě daně z kapitálových zisků, příslušná platba se zaznamená jako finanční transakce.

Privatizace a znárodnění

Privatizace

- 20.210 Při privatizaci obvykle vládní instituce prodávají akcie nebo jiné majetkové účasti ve veřejné korporaci. Výnosy z privatizace nejsou běžným příjmy vládních institucí, nýbrž finanční transakcí, která je zachycena na finančním účtu, nemá vliv na deficit/přebytek vládních institucí, protože tento případ je z hlediska čistého jmění neutrální a představuje přetřídění aktiv (AF.5 oproti AF.2) v rozvaze vládních institucí. Přímý prodej nefinančních aktiv, jako jsou budovy a pozemky, nikoli však celé korporace, se zaznamená na kapitálovém účtu jako úbytek fixních aktiv nebo nevyroběných nefinančních aktiv, pokud ovšem neproběhl v souvislosti s restrukturalizací podniku.
- 20.211 Jakýkoli nákup služeb k zajištění tohoto procesu by se však měl zaznamenat jako mezispotřeba vládních institucí a neměl by být započten v rámci výnosů z privatizace. Výnosy z privatizace se tedy mají do finančních účtů zaznamenat jako hrubé.

Nepřímá privatizace

- 20.212 K privatizaci může dojít i ve složitějším institucionálním uspořádání. Aktiva veřejné korporace mohou být například prodána veřejnou holdingovou společností nebo jinou veřejnou korporací, kterou kontrolují vládní instituce, a veškerý výtěžek nebo jeho část obdrží vládní instituce. Ve všech případech je nutné, aby se platba určená vládní instituci z takto provedeného prodeje aktiv zaznamenala jako finanční transakce bez ohledu na to, jak je zachycena v účetnictví vládních institucí nebo jejich dceřiných společností, a současně je třeba snížit hodnotu účastí odpovídající částečné likvidaci aktiv holdingové společnosti. Jakékoli výnosy z privatizace, které si holding ponechá, představují výnosy vládních institucí z privatizace, jež jsou zpětně investovány prostřednictvím kapitálové injekce, která je následně podrobena testu kapitálové injekce, aby se určila povaha této platby.
- 20.213 Může se také stát, že veřejná holdingová společnost nebo jiná veřejná korporace působí jako „restrukturalizační agentura“. V takové situaci může dojít k tomu, že restrukturalizační agentura nepostoupí výnos z prodeje vládní instituci, nýbrž si jej ponechá na kapitálové injekce do jiných podniků. Když restrukturalizační jednotka bez ohledu na svůj právní status působí jako přímý zástupce vládních institucí, její hlavní funkcí je restrukturalizovat a změnit vlastnický status veřejných korporací a převádět finanční prostředky z jedné jednotky do druhé. Tato jednotka je

obvykle zaříděna do sektoru vládních institucí. Pokud je však restrukturalizační jednotka holdingovou společností, která kontroluje skupinu dceřiných společností, a jen malá část její činnosti je věnována usměrňování finančních prostředků výše popsaným způsobem jménem vládních institucí a pro účely veřejné politiky, je tato veřejná holdingová společnost zaříděna do jednoho ze sektorů korporací podle své hlavní činnosti a transakce prováděné jménem vládních institucí je nutno přesměřovat prostřednictvím vládních institucí.

Znárodnění

- 20.214 Znárodněním se rozumí převzetí kontroly vládními institucemi nad konkrétními aktivy nebo nad celou korporací, obvykle pořízením většinové nebo úplné účasti v dané korporaci.
- 20.215 Znárodnění má obvykle podobu nákupu akcií: vládní instituce nakoupí všechny akcie korporace nebo jejich část za tržní cenu – nebo za cenu dostatečně blízkou, vzhledem k obvyklé tržní praxi týkající se oceňování korporací, které mají stejnou oblast činnosti. Transakce se uskutečňuje na základě vzájemné dohody, i když bývalý majitel může mít jen malou možnost vzhledem k odmítnutí nabídky nebo prostor k vyjednávání o ceně. Nákup akcií je finanční transakce, která se má zaznamenat na finančním účtu.
- 20.216 Výjimečně mohou vládní instituce získat do vlastnictví korporaci prostřednictvím přivlastnění nebo zabavení majetku: změna ve vlastnictví aktiv není výsledkem transakce uskutečněné po vzájemné dohodě. Vlastníci neobdrží žádnou platbu nebo provedená platba neodráží spravedlivou hodnotu daných aktiv. Rozdíl mezi tržní hodnotou pořízených aktiv a jakoukoli poskytnutou náhradou se zaznamená jako konfiskace aktiv bez náhrady na účtu ostatních změn objemu aktiv.

Transakce s centrální bankou

- 20.217 V praxi dochází ke dvěma druhům plateb centrální banky vládním institucím:
- (a) Pravidelné platby, obvykle v podobě dividend, založené na skutečné činnosti centrální banky (jako je například správa devizových rezerv). Tyto platby se zaznamenají jako dividendy, pokud nejsou vyšší než čistý provozní důchod, který je tvořen čistým důchodem z vlastnictví, čistými náklady a veškerými transfery. Částky převyšující čistý provozní důchod se zaznamenají jako snížení účastí.
 - (b) Mimořádné platby po prodeji nebo přecenění rezervních aktiv. Tyto platby se zaznamenají jako čerpání účastí. Důvodem je to, že hodnota těchto aktiv ovlivňuje hodnotu majetkového závazku centrální banky a majetkové účasti vládních institucí. Zisky z držby rezervních aktiv centrální banky mají tudíž protějšek v majetkové účasti vládních institucí prostřednictvím majetkového závazku centrální banky.

Platby ústředních vládních institucí centrální bance se zaznamenají podobným způsobem jako pro ostatní veřejné korporace. Zejména velké platby jsou podrobeny „testu kapitálové injekce“, aby se určila povaha těchto plateb.

Restrukturalizace, fúze a změny v klasifikaci

- 20.218 Při restrukturalizaci veřejné korporace mohou finanční aktiva a závazky objevit nebo zmizet v závislosti na nových finančních vztazích. Tyto změny se mají zaznamenat jako změny v sektorové klasifikaci a ve struktuře na účtu ostatních změn objemu aktiv. Příkladem takové restrukturalizace je případ, kdy se korporace rozdělí na dvě nebo více institucionálních jednotek a vzniknou nová finanční aktiva a závazky.
- 20.219 Nákup akcií a ostatních majetkových účastí korporace v rámci fúze se má naopak zaznamenat jako finanční transakce mezi kupující korporací a bývalým vlastníkem.
- 20.220 Jakákoli změna v klasifikaci aktiv a závazků, která nesouvisí s restrukturalizací nebo změnami v sektorové klasifikaci, jako je například monetizace nebo demonetizace zlata, se zaznamená jako změna v klasifikaci aktiv nebo závazků na účtu ostatních změn objemu aktiv.

Dluhové operace

- 20.221 Dluhové operace mohou být u sektoru vládních institucí zvláště důležité, protože často slouží jako prostředek, jehož pomocí vládní instituce poskytují hospodářskou pomoc jiným jednotkám. Zachycení těchto operací je popsáno v kapitole 5. Obecně pro jakékoli zrušení nebo převzetí dluhu jednotky jinou jednotkou na základě vzájemné dohody platí zásada, že jde o dobrovolný transfer jmění mezi těmito dvěma jednotkami. To znamená, že souvztažnou transakcí k převzatému závazku nebo ke zrušení pohledávky je kapitálový transfer. Protože obvykle není pozorován žádný tok peněz, lze tuto transakci charakterizovat jako přírodní kapitálový transfer.

Převzetí dluhu, zrušení dluhu a odpis dluhu

Převzetí a zrušení dluhu

- 20.222 K převzetí dluhu (*debt assumption*) dochází, když jednotka přebírá odpovědnost za nesplacený závazek jiné jednotky vůči věřiteli. To se stává často, když se vládní instituce zaručí za závazek jiné jednotky a záruka je uplatněna nebo aktivována.
- 20.223 Když vládní instituce převezme dluh, souvztažnou transakcí k tomuto novému závazku vládní instituce je kapitálový transfer ve prospěch neplatícího dlužníka. Případ, kdy je jako protipoložka zaznamenáno finanční aktivum, je nutno pečlivě zkoumat. Existují dvě různé situace:
- Je pořízeno skutečné, již existující finanční aktivum ve vztahu k třetí straně, jako je tomu v případě pojištění vývozu, který je předmětem záruky. Proto vládní instituce zaznamená jako souvztažnou transakci k novému závazku pořízení finančních aktiv ve výši, která se rovná současné hodnotě částky, jejíž přijetí se očekává. Pokud se tato částka rovná převzatému závazku, nejsou potřebné žádné další zápisy. Pokud částka, jejíž vrácení se předpokládá, je menší než převzatý závazek, vládní instituce zaznamená kapitálový transfer ve výši rozdílu mezi vzniklým závazkem a hodnotou nabytých aktiv.
 - Vládní instituce jednoduše zaznamená pohledávku vůči korporaci, jejíž dluh vládní instituce převzaly, jíž je ve většině případů veřejná korporace v obtížích. Obvykle se z důvodu velmi

hypotetické hodnoty této pohledávky žádná pohledávka nezaznamenaná. Případné budoucí splátky od korporace, jejíž dluh vládní instituce převzaly, se zaznamenají jako příjmy vládních institucí.

- 20.224 Dluhové platby za jiné subjekty se podobají převzetí dluhů, avšak jednotka, která platbu provádí, nepřebírá celý dluh. Zaznamenané transakce jsou podobné.
- 20.225 Zrušení dluhu (*debt cancellation*) nebo odpuštění dluhu (*debt forgiveness*) je zánik nebo snížení pohledávky na základě dohody mezi věřitelem a dlužníkem. Věřitel zaznamená výdajový kapitálový transfer ve výši zrušeného dluhu a druhá jednotka zaznamená příjmový kapitálový transfer. V případě propadlých pohledávek vládních institucí, například ze studentských půjček a půjček zemědělcům, se často vzájemná dohoda předpokládá, ačkoli se formálně neuzavírá.
- 20.226 Převzetí (*assumption*) a zrušení dluhu ve prospěch ovládaného (*controlled*) subjektu má za následek zvýšení hodnoty majetkové účasti v dané jednotce, do níž se takto investovalo, které se odráží na účtech přecenění. Pokud dluh vládních institucí převzaly jiné vládní instituce, pak vládní instituce, které jsou dlužníkem, zaznamenají příjmový kapitálový transfer, nový dluh vůči jednotce vládních institucí, která dluh převzala, nebo obojí.
- 20.227 Převzetí a zrušení dluhu provedená v rámci privatizace se zaznamenají jako transakce s majetkovými účastmi ve výši, která nepřevyšuje výnos z privatizace, a zbývající část jako kapitálový transfer, aby byla zajištěna účetní neutralita způsobu provedení privatizace. Privatizace musí být provedena do jednoho roku.
- 20.228 Když vládní instituce v pozici dlužníka nabídnou předčasné splacení dluhu v hodnotě nižší než jistina, včetně dosud neuhrazených úroků, vede to k zápisu na kapitálovém účtu s dopadem na čisté výpůjčky / čisté půjčky vládních institucí, protože se předpokládá, že je to grant od věřitele. Vede-li předčasné splacení k úhradě penále nebo poplatku věřiteli, jak stanoví smlouva, musí se tato částka zaznamenat jako důchod věřitele. V případě cenných papírů vede zpětný odkup na trhu k zápisu na účtech přecenění, pokud není předčasné splacení držiteli cenných papírů nařízeno.
- 20.229 Je-li pohledávka vládních institucí vůči jiným vládním institucím prodána třetí straně, vede rozdíl v hodnotě k zápisu kapitálového transferu na kapitálových účtech s dopadem na deficit vládních institucí, protože z povahy dané pohledávky vyplývá původní záměr zprostředkovat prospěch, a prodej je způsob, jak provést restrukturalizaci dluhu.
- 20.230 Výdaj vládních institucí v podobě kapitálového transferu je příjmem dlužníka, protože se jedná o skutečného příjemce příslušné transakce, přičemž na účtu nerezidentů se provede zápis odpovídající výdaji věřitelských vládních institucí. Základní hodnotou pro prodávající stranu je hodnota transakce s pohledávkou, které se tato strana zbavila. Hodnota pohledávky se zaznamená na účtech nového věřitele i dlužníka, tzn. v rozvaze banky a na účtech nerezidentů – v rámci mezinárodní investiční pozice – ve své snížené výši.
- 20.231 V méně častých případech, kdy diskont sjednaný s třetí stranou nebo s dlužníkem, který nabízí odkup svého dluhu, pouze odráží změny tržních úrokových sazeb, a nikoli změnu v úvěrové schopnosti (*credit worthiness*), lze předpokládat, že věřitelská vládní instituce jedná jako běžný

investor. Rozdíl bez případné sankce nebo poplatku je zachycen na účtech přecenění. Jediný test spočívá ve zjištění, zda by splacená částka mohla převýšit hodnotu jistiny.

Převzetí dluhu zahrnující převod nefinančních aktiv

20.232 Pokud chtějí vládní instituce zmírnit dluhové zatížení veřejné korporace, mohou také kromě dluhu převzatého jednotkou vládních institucí převzít i nefinanční aktiva, například infrastrukturu veřejné dopravy. U tohoto převzetí dluhu, které zahrnuje převod nefinančních aktiv na jednotku vládních institucí, se předpokládá, že je provedeno na základě vzájemné dohody a má na čisté výpůjčky / čisté půjčky vládních institucí přesně stejný dopad jako převzetí dluhu: částka kapitálového transferu, která se má zaznamenat ve prospěch dané korporace, se rovná výši převzatého dluhu. Pořízení nefinančních aktiv má na čisté půjčky (+) / čisté výpůjčky (-) záporný dopad.

Odpis nebo snížení dluhu

20.233 Odpis dluhu (*debt write-offs*) znamená, že věřitel v rozvaze sníží dlužnou částku, a to obvykle tehdy, když dojde k závěru, že dluhový závazek má malou nebo vůbec žádnou hodnotu, protože dluh nebude splacen, protože dlužník je v konkurzu, zanikl nebo nelze reálně usilovat o vymožení částek, které by odůvodnily nejrůznější vzniklé náklady. Snížení dluhu (*debt write-downs*) znamená, že věřitel sníží zůstatkovou hodnotu aktiva ve své rozvaze.

20.234 Snížení a odpisy dluhů jsou interní účetní úkony prováděné věřitelem a často nejsou považovány za transakce, protože neprobíhají na základě vzájemné dohody. Stává se však, že snížení a odpis dluhu nepředstavují zrušení nároku vůči dlužníkovi, a tudíž může běžně docházet k tomu, že snížení je zrušeno, a méně často i k tomu, že je zrušen odpis.

20.235 Snížení dluhu jako takové nevede v rámci ESA k zápisům do rozvahy věřitele, protože zachycená hodnota dluhu již odráží tržní hodnotu daného nástroje nebo je v nominální hodnotě v případě půjček, pokud by tržní hodnota nebyla nahrazena sníženou účetní hodnotou (pokud se snížení zaznamená na účty přecenění). Naproti tomu odpisy dluhů vedou v rámci ESA k odstranění aktiva z rozvahy věřitele prostřednictvím jiné změny objemu aktiv, a to ve stávající výši k datu odpisu, například hodnoty jistiny úvěru, tržní hodnoty cenných papírů, pokud ovšem odpis neodráží zrušení dluhu. Na rozdíl od převzetí dluhu nebo zrušení dluhu nemají snížení dluhu a odpis dluhu žádný dopad na čisté půjčky/výpůjčky vládních institucí.

Jiná restrukturalizace dluhu

20.236 Restrukturalizace dluhu je dohoda o změně podmínek obsluhy stávajícího dluhu, obvykle za výhodnějších podmínek pro dlužníka. Dluhový nástroj, který je předmětem restrukturalizace, se považuje za zrušený a nahrazený novým dluhovým nástrojem s novými podmínkami. Pokud existuje rozdíl mezi hodnotou zrušeného dluhového nástroje a hodnotou nového dluhového nástroje, jedná se o určitý druh zrušení dluhu a pro vysvětlení tohoto rozdílu je nezbytný kapitálový transfer.

20.237 Ke kapitalizaci pohledávky dochází tehdy, když věřitel souhlasí s tím, že dlužná částka bude nahrazena kmenovými akciemi. Vládní instituce se například mohou dohodnout s veřejnou

korporací, kterou vlastní, aby souhlasila se zvýšením účasti vládních institucí ve veřejných podnicích namísto stávající půjčky. V tomto případě by se měla tato operace podrobit testu kapitálové injekce. Případný rozdíl v hodnotě zrušeného dluhového nástroje a stanovené účasti představuje kapitálový transfer se zápisem na účtech přecenění.

20.238 Nedoplatky dluhu vznikají tehdy, když dlužník vynechá platbu úroku nebo jistiny. Dluhový nástroj se obvykle nezmění, ale znalost výše pohledávek v prodlení může poskytnout důležité informace.

Pořízení dluhu za vyšší než tržní hodnotu

20.239 Pořízení dluhu za hodnotu vyšší, než je jeho tržní hodnota, se na jeho počátku nazývá zvýhodněná půjčka (*concessional loans*), zatímco později anulování dluhu. V obou případech je záměrem zprostředkovat prospěch, a proto je nezbytné zaznamenat takový výdaj jako kapitálový transfer.

20.240 K anulování dluhu (*debt defeasance*) dochází, když dlužník nahradí dluhový nástroj finančními aktivy, která mají stejné nebo větší toky dluhové služby. Dokonce, i když byly anulované nástroje převedeny na oddělený subjekt, měly by se hrubé pozice stále zaznamenávat, a to tak, že se nový subjekt považuje za pomocnou jednotku a konsoliduje se s anulační jednotkou. Pokud je pomocnou jednotkou nerezident, považuje se za jednotku pro speciální účel a transakce vládních institucí s touto jednotkou by se měly zachycovat v souladu s popisem v oddílu II.

20.241 Dluh emitovaný za zvýhodněných podmínek: Neexistuje žádná přesná definice zvýhodněných půjček, ale obecně se připouští, že k nim dochází, když jednotky sektoru vládních institucí půjčují jiným jednotkám takovým způsobem, že smluvní úroková míra je záměrně stanovena pod úroveň tržní úrokové míry, která by se jinak použila. Stupeň zvýhodnění lze zvýšit prostřednictvím odložené doby splatnosti, frekvence plateb a lhůty splatnosti příznivé pro dlužníka. Jelikož jsou podmínky zvýhodněné půjčky pro dlužníka příznivější, než by podmínky na trhu jinak umožňovaly, zvýhodněné půjčky v podstatě zahrnují transfer od věřitele dlužníkovi.

20.242 Zvýhodněné půjčky se zaznamenají v nominální hodnotě stejně jako ostatní půjčky, ale při vzniku dané půjčky se jako poznámková (memo) položka zaznamená kapitálový transfer ve výši, která se rovná rozdílu mezi smluvní hodnotou dluhu a jeho současnou hodnotou při použití příslušné tržní diskontní míry. Neexistuje žádná jednotná tržní úroková míra, která by se měla používat jako měřítko kapitálového transferu. Je možno použít obchodní úrokovou referenční sazbu, kterou vyhláší OECD, pokud je půjčka poskytnuta jednou z jejích členských zemí.

Anulování a finanční výpomoc

20.243 Finanční výpomoc (*bailout*) je výraz, který znamená záchranu při finanční tísní. Často se používá v případě, že jednotka vládních institucí poskytne krátkodobou finanční výpomoc nějaké korporaci, aby jí pomohla přežít období finančních obtíží, nebo jí poskytne trvalejší přísun finančních prostředků, které mají napomoci korporaci rekapitalizovat. Finanční výpomoci finančním institucím se často označují jako finanční anulování. Obvykle zahrnují jednorázové transakce s velkými částkami, s vysokou publicitou, a lze je tudíž snadno identifikovat.

20.244 Intervence vládních institucí mohou mít různé podoby. Jde například o:

- (a) vládní instituce se mohou zaručit za některé závazky podniku, kterému se má pomoci;
- (b) vládní instituce mohou poskytnout kapitálové financování za mimořádně výhodných podmínek;
- (c) vládní instituce mohou koupit aktiva od podniku, kterému se má pomoci, za ceny vyšší, než je jejich skutečná tržní hodnota;
- (d) vládní instituce mohou vytvořit jednotku pro speciální účel nebo jiný druh veřejného subjektu za účelem financování nebo řízení prodeje aktiv nebo závazků podniku, kterému se má pomoci.

20.245 Záruky vládních institucí během finanční výpomoci se považují za jednorázové záruky pro subjekty ve finanční tísní. Příkladem je situace, kdy určitý subjekt není schopen nebo má značné potíže dostat svým závazkům, neboť jeho schopnost vytvářet hotovost je omezená nebo obchodovatelnost jeho aktiv je výrazně omezena v důsledku mimořádných událostí. To obvykle vede k zaznamenání kapitálového transferu na počátku, jako by záruka byla uplatněna, a to v plné výši poskytnuté záruky, nebo – pokud je k dispozici spolehlivý odhad – v očekávané výši uplatněné záruky, která představuje očekávanou ztrátu vládních institucí. Viz také odstavec 20.256.

20.246 Pokud vládní instituce kupují aktiva od podniku, kterému se má pomoci, zaplacená částka bude obvykle vyšší než skutečná tržní cena těchto aktiv. Koupě se zaznamená ve výši skutečné tržní ceny a zaznamená se kapitálový transfer ve výši rozdílu mezi tržní cenou a celkovou zaplacenou částkou.

20.247 Během finanční výpomoci vládní instituce často kupují půjčky od finančních institucí za jejich nominální hodnotu spíše než za jejich tržní hodnotu. Ačkoli se půjčky zaznamenávají v nominálních cenách, transakce je zachycena jako kapitálový transfer a zápisem na účtech přecenění. Existují-li spolehlivé informace, že některé půjčky jsou nedobytné, a to zcela nebo téměř v celé své výši, nebo pokud neexistují spolehlivé informace o předpokládané ztrátě, zaúčtují se tyto půjčky v nulové hodnotě a zároveň se zaznamená kapitálový transfer ve výši jejich původní nominální hodnoty.

20.248 Je-li vládními institucemi vytvořena veřejná institucionální jednotka, jejímž jediným úkolem je spravovat finanční výpomoci, měla by být tato jednotka zatříděna do sektoru vládních institucí. Pokud má tato nová jednotka existovat trvale a finanční výpomoc představuje její dočasný úkol, provede se její zařazení jako jednotky vládních institucí nebo veřejné korporace podle obecných pravidel, jak je popsáno výše v části o restrukturalizačních agenturách. Jednotky, které kupují finanční aktiva od finančních institucí v tísní, aby je následně řádným způsobem prodaly, nelze považovat za finanční zprostředkovatele, protože na sebe neberou riziko. Zatřídí se do sektoru vládních institucí.

Záruky za dluhy

20.249 Záruka za dluh je ujednání, kdy ručitel se zavazuje zaplatit věřiteli, pokud nezplatí dlužník. U vládních institucí je poskytnutí záruky způsobem, jak podpořit hospodářskou činnost bez nutnosti

okamžitého peněžního výdaje. Záruky mají významný dopad na chování hospodářských činitelů tím, že upravují podmínky půjčování a vypůjčování na finančních trzích.

20.250 U každé záruky jsou tři zúčastněné strany: půjčovatel, vypůjčovatel a ručitel. Původně jsou stavy a toky úvěrového vztahu zaznamenány mezi půjčovatelem a vypůjčovatelem, zatímco po uplatnění záruky jsou stavy a toky související se záručním vztahem zaznamenány mezi půjčovatelem a ručitelem. Uplatnění záruky tedy zahrnuje zaznamenání toků a změn v rozvahách dlužníka, věřitele i ručitele.

20.251 Existují tři hlavní druhy záruky:

- (i) záruky splňující definici finančního derivátu,
- (ii) standardizované záruky a
- (iii) jednorázové záruky.

Záruky v podobě finančních derivátů

20.252 Záruky, které splňují definici finančních derivátů, jsou ty, s nimiž se aktivně obchoduje na finančních trzích, například swapy úvěrového selhání. Derivát je založen na riziku selhání referenčního nástroje a obvykle ve skutečnosti nesouvisí s individuální půjčkou nebo obligací.

20.253 Při vzniku záruky kupující provádí platbu finanční instituci, která vytváří příslušný derivát. Tato transakce se zaznamená jako transakce s finančními deriváty. Změny hodnoty derivátu se zaznamenávají jako přecenění. Pokud referenční nástroj selže, ručitel platí kupujícímu za jeho teoretickou ztrátu z referenční obligace. To se také zaznamená jako transakce s finančními deriváty.

Standardizované záruky

20.254 Standardizované záruky kryjí podobné druhy úvěrových rizik pro velký počet případů. Není možné přesně odhadnout riziko u každé jednotlivé půjčky, která není splácena, ale je možné odhadnout, kolik z velkého počtu těchto půjček nebude splaceno. Pojetí standardizovaných záruk je vysvětleno v kapitole 5.

Jednorázové záruky

20.255 *Jednorázové záruky (one-off guarantees)* se používají v případě, že podmínky půjčky nebo cenného papíru jsou tak zvláštní, že nelze s jakýmkoli stupněm přesnosti vypočítat míru rizika spojeného s danou půjčkou. Poskytnutí jednorázové záruky se obvykle považuje za mimořádnou událost a v rozvaze ručitele se nezachycuje jako finanční aktivum/závazek.

20.256 Ve výjimečných případech se některé jednorázové záruky poskytnuté vládními institucemi korporacím v určitých, přesně vymezených situacích finanční tísně (například pokud má korporace zápornou hodnotu vlastního kapitálu) s velmi vysokou pravděpodobností, že daná záruka bude uplatněna, zachycují tak, jako by byly uplatněny hned na počátku (viz také odstavec 20.245).

- 20.257 Uplatnění jednorázové záruky se zaúčtuje stejným způsobem jako převzetí dluhu. Původní dluh se zruší a vytvoří se nový dluh mezi ručitelem a věřitelem. Převzetí dluhu s sebou nese zachycení kapitálového transferu ve prospěch neplaticího dlužníka. Kapitálový transfer je vyvážen finanční transakcí a finanční závazek je převeden z korporace na vládní instituce.
- 20.258 Uplatnění záruky může a nemusí vyžadovat okamžité splacení dluhu. Z principu časového rozlišení u doby zachycení vyplývá, že celková výše převzatého dluhu by se měla zaznamenat v okamžiku uplatnění záruky a převzetí dluhu. Ručitel je novým dlužníkem a splátky jistiny ručitelem a akruální úroky z převzatého dluhu by se měly zaznamenat v okamžiku, kdy se tyto toky vyskytnou. Pokud tedy uplatnění záruky zahrnuje pouze vypořádání dluhové služby splatné v průběhu účetního období jako v případě žádosti o hotovostní úhradu, zaznamená se kapitálový transfer ve výši dohodnutých částek. Pokud však dochází k vícenásobnému dílčímu uplatnění záruky například třikrát za sebou a očekává se, že tomu tak bude i nadále, zaznamená se převzetí dluhu.
- 20.259 Když původní dlužník poskytne ručiteli určitou splátku, zatímco byl zaznamenán výdaj související s dřívějším uplatněním záruky, ručitel si zaznamená příjem. Tento příjem by však měl být podroben testu superdividendy, je-li dlužník ručitelem kontrolován; jakákoli část splátky, která přesahuje podnikatelský důchod, se zaznamená jako čerpání účastí.

Sekuritizace

Definice

- 20.260 Sekuritizace spočívá v emisi cenných papírů na základě peněžních toků, které by měly být generovány aktivy nebo jinými toky důchodů. Cenné papíry závislé na peněžních tocích z aktiv se nazývají cenné papíry zajištěné aktivy.
- 20.261 Při sekuritizaci původce převede vlastnická práva k aktivům nebo právo na určité budoucí toky na sekuritizační jednotku, která na oplátku uhradí původci určitou částku z vlastních finančních zdrojů. Tato sekuritizační jednotka se často označuje jako jednotka pro speciální účel. Sekuritizační jednotka získá své vlastní finanční zdroje prostřednictvím emise cenných papírů s použitím aktiv nebo práv na budoucí toky převedených původcem jako záruka. Klíčovou otázkou při záznamu platby sekuritizační jednotky původci je, zda převod aktiva představuje prodej stávajícího aktiva sekuritizační jednotce, nebo výpůjčku za použití budoucích toků výnosů jako záruky.

Kritéria pro určení prodeje

- 20.262 Aby mohla být sekuritizace považována za prodej, musí v rozvaze vládních institucí existovat aktivum, které lze prodat, a musí dojít k úplnému převodu vlastnictví na sekuritizační jednotku, o čemž svědčí převod rizik a výnosů souvisejících s daným aktivem.
- 20.263 Sekuritizace budoucích příjmů, které se nepovažují za výnos z ekonomických aktiv, jako jsou například budoucí licenční poplatky z ropy, představuje výpůjčku původce.
- 20.264 Pokud sekuritizace zahrnuje toky související s finančním nebo nefinančním aktivem, musí se převést rizika a výnosy související s aktivy, aby se prodej mohl zaznamenat.

- 20.265 Pokud si vládní instituce ponechá uživatelský úrok ze sekuritizace tím, že si ponechá odloženou kupní cenu, tzn. právo na některé toky přesahující původní sekuritizační hodnotu, nebo právo vlastnit poslední tranši vydanou sekuritizační jednotkou, případně nějakým jiným způsobem, má se za to, že k žádnému prodeji nedošlo, a událost představuje výpůjčku původce.
- 20.266 Pokud vládní instituce jakožto původce ručí za splacení případného dluhu vzniklého sekuritizační jednotce v souvislosti s daným aktivem, znamená to, že rizika spojená s aktivem nebyla převedena. K žádnému prodeji nedošlo a událost představuje výpůjčku původce. Záruky mohou mít různé formy, jako jsou například pojistné smlouvy, deriváty nebo ustanovení o nahrazení aktiv.
- 20.267 Pokud je stanoveno, že smlouva o sekuritizaci zahrnuje skutečný prodej zpeněžitelného aktiva, je nutné zkoumat sektorové zařídění sekuritizační jednotky. Kritéria pro potvrzení toho, zda je sekuritizační jednotka institucionální jednotkou a zda má funkci finančního zprostředkování, jsou stanovena v oddílu I. Pokud je sekuritizační jednotka zaříděna do sektoru vládních institucí, představuje sekuritizace výpůjčku vládních institucí. Pokud je sekuritizační jednotka zaříděna mezi ostatní finanční zprostředkovatele (S.125), pak se sekuritizace vykáže jako prodej aktiv, který nemá žádný přímý dopad na dluh vládních institucí a má dopad na deficit vládních institucí, pokud se sekuritizují toky z nefinančního aktiva.
- 20.268 Pokud vládní instituce poskytne náhradu v podobě hotovosti nebo jiných prostředků, jako jsou například záruky, a tím zruší převod rizik, potom sekuritizace, která byla původně považována za prodej, se od tohoto okamžiku považuje za výpůjčku s těmito transakcemi: vznik závazku a pořízení aktiv s výdajovým kapitálovým transferem v případě, že hodnota závazku je vyšší než hodnota aktiva.

Zachycení toků

- 20.269 Když se sekuritizační operace zaznamená jako výpůjčka, peněžní toky přenesené na sekuritizační jednotku se nejprve zaznamenají na účtech vládních institucí a současně jako splacení dluhu, a to úroku i jistiny.
- 20.270 Pokud peněžní toky umožní předchozí odpisy vzniklého dluhu, zbývající závazek se odstraní z rozvahy vládních institucí další změnou objemu aktiv.
- 20.271 Po úplném zániku vytvořené dluhu se jakékoli zbývající peněžní toky přenesené na sekuritizační jednotku v souladu se smlouvou o sekuritizaci zaznamenají jako výdaj původce.

Další záležitosti

Penzijní závazky

- 20.272 Pojetí penzijních programů je popsáno v kapitole 17, a to včetně doplňkové tabulky pro stěžejní národní účty v rámci ESA, v níž se mají zachytit veškeré závazky penzijních programů včetně penzijních závazků vyplývajících z programů sociálního zabezpečení. Penzijní nároky vládními institucemi podporovaných nefondových zaměstnaneckých dávkově definovaných programů se mají zaznamenat pouze na těchto doplňkových účtech.

Paušální platby

- 20.273 Příležitostně mohou jednotky zaplatit vládním institucím paušální částku (*lump sum*) výměnou za převzetí některých ze svých penzijních závazků. K takovým velkým jednorázovým transakcím dochází mezi vládní institucí a jinou jednotkou, obvykle veřejnou korporací, přičemž tyto transakce jsou často spojeny se změnou statusu korporace nebo s její privatizací. Vládní instituce obvykle přebírají dotyčné závazky výměnou za platbu, která pokrývá očekávaný schodek vyplývající z daného transferu.
- 20.274 Pojmově, jelikož se jedná o vyrovnanou směnu peněz za vznik povinnosti, která je závazkem, by tato transakce neměla mít vliv na ukazatele čistého jmění a finančního čistého jmění a neměla by měnit stav čistých výpůjček / čistých půjček vládních institucí. Penzijní závazek se však nemusí jako závazek v rozvaze zobrazit u žádné z obou jednotek – u předávající ani u přebírající. Například při převodu závazku na vládní instituci mohou být penzijní závazky sloučeny s programem sociálního zabezpečení, u kterého se žádný závazek nevykazuje.
- 20.275 V této souvislosti by měla být paušální částka považována za předplatné sociálních příspěvků. S ohledem na různá uspořádání, která se v praxi vyskytují, a aby se předešlo jakémukoli zkreslení při výpočtu některých souhrnných ukazatelů, například nákladů na pracovní sílu, povinných poplatků apod., se paušální částka zaznamenaná jako finanční záloha (F.8), předplatné různých běžných transferů (D.75), které se v budoucnu zaznamená v poměru k souvisejícím výplatám penzí. V důsledku toho nemá platba paušální částky žádný dopad na čisté půjčky / čisté výpůjčky vládní instituce v roce, kdy se závazky převádějí.

Partnerství veřejného a soukromého sektoru

Rozsah partnerství veřejného a soukromého sektoru

- 20.276 Partnerství veřejného a soukromého sektoru (*Public-Private-Partnership*) jsou komplexní, dlouhodobé smlouvy mezi dvěma jednotkami, z nichž jedna je obvykle korporace (nebo skupina korporací, ať už soukromých nebo veřejných) zvaná provozovatel nebo partner a druhá je obvykle jednotka vládních institucí zvaná zadavatel. Partnerství veřejného a soukromého sektoru zahrnují významné kapitálové výdaje na vytvoření nebo renovaci fixních aktiv příslušnou korporací, která pak tato aktiva provozuje a spravuje za účelem produkce a poskytování služeb, a to buď jednotce vládních institucí, nebo široké veřejnosti, jménem veřejné jednotky.
- 20.277 Při ukončení platnosti smlouvy zadavatel obvykle získává právní vlastnictví daných fixních aktiv. Tato fixní aktiva jsou většinou charakteristická pro některé ze základních veřejných služeb, jako jsou například školy či univerzity, nemocnice a věznice. Mohou to být rovněž aktiva infrastruktury, neboť mnohé z velkých projektů realizovaných formou partnerství veřejného a soukromého sektoru zahrnují zajištění dopravy, spojů, veřejných služeb nebo dalších služeb obvykle označovaných jako infrastrukturní služby.
- 20.278 Obecný popis včetně nejběžnějších účetních problémů je tento: Korporace se zaváže pořídit komplex fixních aktiv a pak tato aktiva spolu s dalšími výrobními vstupy využívat k produkci služeb. Tyto služby mohou být poskytovány vládním institucím, ať už pro použití jako vstup do její vlastní

produkce, například jako služby údržby motorových vozidel, nebo pro bezúplatnou distribuci veřejnosti, například vzdělávacích služeb, přičemž v takovém případě budou vládní instituce poukazovat pravidelné platby během doby trvání smlouvy a korporace očekává, že z těchto plateb bude kryt své náklady a získá přiměřenou míru návratnosti své investice.

- 20.279 Smlouvy o partnerství veřejného a soukromého sektoru ve smyslu tohoto vymezení zahrnují zadavatele, který vyplácí provozovateli poplatky za dostupnost nebo poptávku poptávané služby, a jako takové představují ujednání o dodávkách. Na rozdíl od jiných dlouhodobých smluv o poskytování služeb je vytvořeno specializované aktivum. Smlouva o partnerství veřejného a soukromého sektoru tedy znamená nákup realizovaný vládními institucemi služby produkované partnerským subjektem prostřednictvím vytvoření aktiva. Ve smlouvách o partnerství veřejného a soukromého sektoru může být mnoho variant ohledně dispozice aktiv na konci smluvního období, požadovaného provozování a údržby aktiv během doby platnosti smlouvy, ceny, kvality a objemu produkováných služeb a tak dále.
- 20.280 Pokud korporace prodává služby přímo veřejnosti například prostřednictvím mýtného za používání silnic, smlouva se považuje spíše za koncesi nežli za partnerství veřejného a soukromého sektoru. Cena je obvykle regulována vládními institucemi a je stanovena na úrovni, od které korporace očekává, že jí umožní pokrýt její náklady a získat přiměřenou míru návratnosti její investice. Na konci smluvního období mohou vládní instituce získat právní vlastnictví a provozní kontrolu nad aktivy, možná i bezúplatně.
- 20.281 V rámci smlouvy o partnerství veřejného a soukromého sektoru korporace pořizuje fixní aktiva a je jejich právním vlastníkem během doby platnosti smlouvy, v některých případech s podporou vládních institucí. Smlouva často vyžaduje, aby aktiva splňovala požadavky na jejich konstrukci, kvalitu a kapacitu stanovené vládními institucemi, aby se využívala způsobem stanoveným vládními institucemi k produkci služeb požadovaných ve smlouvě a aby byla udržována v souladu s normami vymezenými vládními institucemi.
- 20.282 Kromě toho mají aktiva obvykle životnost mnohem delší než smluvní období, takže vládní instituce mohou tato aktiva kontrolovat, nést rizika a získávat výnos během převážné doby provozní životnosti aktiv. Často je tudíž obtížné určit, zda je to korporace, nebo naopak vládní instituce, kdo nese většinu rizik a získává většinu prospěchu.

Ekonomické vlastnictví a zatřídění aktiva

20.283 Stejně jako u pronájmu se ekonomický vlastník aktiv v rámci partnerství veřejného a soukromého sektoru stanoví na základě vyhodnocení, která jednotka nese většinu rizik a která jednotka pravděpodobně obdrží většinu výnosu z těchto aktiv. Aktivum se přiřadí této jednotce a v důsledku toho se zaznamená tvorba hrubého fixního kapitálu. Hlavními prvky rizik a prospěchu, které je nutno posoudit, jsou:

- (a) stavební riziko, které zahrnuje překročení nákladů, možnost dodatečných nákladů vyplývajících z pozdního dodání, nesplnění specifikací nebo stavebních předpisů a ekologická či jiná rizika, která vyžadují platby třetím stranám;

- (b) riziko dostupnosti, které zahrnuje možnost dodatečných nákladů, jako je například údržba a financování, a vznik sankcí, protože objem nebo kvalita služeb nesplňuje normy stanovené ve smlouvě;
- (c) riziko poptávky, které zahrnuje možnost, že poptávka po službách je vyšší nebo nižší, než se očekávalo;
- (d) riziko zůstatkové hodnoty a morálního opotřebení, které zahrnuje riziko, že na konci doby platnosti smlouvy bude mít aktivum nižší než očekávanou hodnotu, a nejistotu, do jaké míry budou mít vládní instituce možnost se rozhodnout, zda chtějí aktiva odkoupit;
- (e) existence financování nebo poskytování záruk zadavatelem nebo existence výhodných ustanovení o ukončení platnosti smlouvy, zejména o skutečnostech, které vedou k jejímu ukončení z podnětu provozovatele.

20.284 Rizika a prospěch jsou na straně provozovatele, pokud stavební riziko a buď riziko poptávky, nebo riziko dostupnosti byla skutečně převedena. Převaha financování, záruky kryjící většinu uloženého financování nebo ustanovení o ukončení platnosti smlouvy, která stanoví, že poskytovatel finančních prostředků obdrží náhradu v případě událostí, které vedou k ukončení platnosti smlouvy z podnětu provozovatele, vedou k neexistenci skutečného převedení kteréhokoli z těchto rizik.

20.285 Navíc, vzhledem k specifčnosti smluv o partnerství veřejného a soukromého sektoru, které zahrnují komplex aktiv, a pokud posouzení rizik a prospěchu nevede k jednoznačným závěrům, je důležitou otázkou, která jednotka má rozhodující vliv na povahu aktiva a jak se stanovují podmínky týkající se služeb produkovaných s využitím tohoto aktiva, a to zejména:

- (a) do jaké míry vládní instituce určují konstrukci, kvalitu, velikost a údržbu aktiv,
- (b) do jaké míry jsou vládní instituce schopny určovat produkované služby, jednotky, kterým jsou služby poskytovány, a ceny produkovaných služeb.

20.286 Ustanovení každé smlouvy o partnerství veřejného a soukromého sektoru je nutno vyhodnotit, aby se rozhodlo, která jednotka je ekonomickým vlastníkem. Vzhledem ke složitosti a různorodosti partnerství veřejného a soukromého sektoru je nutno zvážit všechny skutečnosti a okolnosti každé smlouvy a pak zvolit takový způsob účtování, který nejlépe odráží ekonomické vztahy, jež jsou základem partnerství.

Účetní problémy

20.287 Pokud je rozhodnuto, že ekonomickým vlastníkem je korporace, a pokud – což je časté – vládní instituce získají právní a ekonomické vlastnictví při ukončení platnosti smlouvy bez explicitní platby, transakce se zaznamená jako pořízení aktiv vládní institucí. Jedním z obecných přístupů je, že vládní instituce postupně navyšují finanční pohledávku a korporaci postupně narůstá odpovídající závazek, takže hodnota obou těchto položek se bude rovnat očekávané zůstatkové hodnotě aktiv na konci smluvního období. Uplatnění tohoto přístupu vyžaduje přeskupení stávajících peněžních transakcí nebo vytvoření nových transakcí na základě předpokladů ohledně očekávané hodnoty aktiv a úrokových sazeb. To znamená rozdělení plateb týkajících se partnerství veřejného

a soukromého sektoru, kdy aktivum v rámci tohoto partnerství není zahrnuto v rozvaze vládních institucí, a je obsaženo ve složce představující pořízení finančního aktiva.

- 20.288 Alternativním přístupem je zachytit změnu právního a ekonomického vlastnictví na konci jako naturální kapitálový transfer. Přístup za použití kapitálového transferu rovněž neodráží ekonomickou realitu, která tvoří základ partnerství, ale v důsledku omezení týkajících se údajů, nejistoty ohledně očekávané zůstatkové hodnoty aktiv a smluvních ustanovení, která umožňují, aby kterákoli z obou smluvních stran použila různé možnosti, je použití kapitálového transferu nejbezpečnějším řešením.
- 20.289 Další významný problém nastává, je-li stanoveno, že ekonomickým vlastníkem aktiv je vládní instituce, avšak ta neprovede na počátku smlouvy žádnou explicitní platbu. Zachycení tohoto pořízení vyžaduje zaznamenání odpovídající transakce. Nejčastějším návrhem je, aby se pořízení provedlo prostřednictvím imputovaného finančního leasingu, protože je zde podobnost se skutečným finančním leasingem. Uplatnění této možnosti však závisí na konkrétních ustanoveních smlouvy, způsobu jejich výkladu a možná i na dalších faktorech. Například by mohla být imputována půjčka a skutečné platby, jež vládní instituce korporaci případně poskytnou, by mohly být přeskupeny tak, aby část každé platby představovala splátku půjčky. Pokud žádné skutečné platby vládních institucí neexistují, mohla by se splátka půjčky zachytit jako nepeněžní transakce. Jiné způsoby platby vládních institucí za aktivum by mohly mít podobu předplacení operativního leasingu, pokud je operativní leasing imputován, nebo nehmotného aktiva za právo korporace na přístup k aktivům pro účely produkce služeb.
- 20.290 Další důležitý problém se týká měření produkce. Ať už jsou přijata jakákoli rozhodnutí o tom, která jednotka je ekonomickým vlastníkem aktiv po dobu trvání smlouvy a jak je vládní instituce nakonec získají, je třeba dbát na to, aby se produkce správně měřila. Opět existují různé možnosti a jejich vhodnost se liší podle konkrétní situace a dostupnosti údajů. Obtíže nastávají, pokud se určí, že ekonomickým vlastníkem aktiv jsou vládní instituce, avšak odpovídající aktiva využívá k produkci služeb korporace. Je žádoucí vykázat hodnotu kapitálových služeb jako výrobní náklady korporace, to však může vyžadovat imputování provozního leasingu, což zase může vyžadovat přeskupení skutečných transakcí nebo vytvoření nepeněžních transakcí, aby se určily leasingové splátky. Alternativou je vykázat náklady na kapitálové služby na účtu výroby sektoru vládních institucí, ale produkci vládních institucí klasifikovat stejným způsobem, jakým je klasifikována produkce korporace, aby byla celková produkce v hospodářství správně zatříděna.

Transakce s mezinárodními a nadnárodními organizacemi

- 20.291 Transakce probíhají mezi rezidentskými jednotkami a mezinárodními či nadnárodními organizacemi zatříděnými do sektoru nerezidentů.
- 20.292 Příkladem takových transakcí je transakce mezi nevládními rezidenty a institucemi Evropské unie, přičemž tyto subjekty jsou považovány za hlavní strany transakce, i když při rozdělování finančních prostředků hrají úlohu prostředníka jednotky vládních institucí. Zaznamenání hlavních transakcí probíhá přímo mezi oběma stranami a nemá dopad na sektor vládních institucí. Úloha vládních institucí se zaznamená jako finanční transakce (F.89).

20.293 Zaznamenání konkrétních transakcí mezi tuzemskými rezidenty a orgány Evropské unie je pro jednotlivé kategorie toto:

- (a) Daně: některé daně z výrobků, jako jsou dovozní cla a spotřební daně, se hradí orgánům Evropské unie nebo jiným nadnárodním organizacím. Dělí se do tří kategorií:
- 1) poplatky hrazené přímo, jako daně Evropského společenství uhlí a oceli v minulosti uvalované na těžební podniky a podniky vyrábějící železo a ocel, jsou zaznamenány přímo;
 - 2) poplatky vybírané národními vládními institucemi, jednajícími v zastoupení orgánů Evropské unie nebo jiných nadnárodních organizací, přičemž se příslušná daň považuje za přímo placenou rezidentskými výrobci. Příkladem jsou dávky z dovážených zemědělských produktů, peněžní vyrovnávací částky vybírané z dovozu a z vývozu, dávky z výroby cukru a daň z izoglukózy, daně ze spoluodpovědnosti u mléka a obilovin a cla vybíraná na základě integrovaného sazebníku Evropských společenství. Tyto položky se zaznamenají jako částky hrazené přímo výrobcem nadnárodní organizaci, přičemž úloha vládních institucí jako prostředníka se zaznamená jako finanční transakce;
 - 3) výnosy z daně z přidané hodnoty v každém členském státu. Ty se zachycují jako výnosy vládních institucí členských států, přičemž částky převáděné členskými státy Evropské unii se zachycují jako běžný transfer (D.76). Doba zachycení transferu od vládní instituce je okamžik, kdy má být zaplacen.
- (b) Dotace: všechny dotace placené nadnárodními organizacemi přímo rezidentským výrobcům se zachycují jako přímo placené nadnárodní organizací, a nikoli rezidentskou jednotkou vládních institucí. Dotace vyplácené rezidentským výrobcům prostřednictvím jednotek vládních institucí se zachycují obdobně přímo mezi hlavními stranami, ale zároveň se také vytvoří zápisy v rámci jiných pohledávek/závazků (F.89) na finančních účtech vládních institucí.
- (c) Jiné běžné transfery: příspěvky členských států do rozpočtu Evropské unie v rámci třetího a čtvrtého druhu plateb určených k tomu, aby Evropská unie získala vlastní zdroje. Třetí zdroj se vypočítává pomocí paušální sazby na základ daně z přidané hodnoty každého členského státu. Čtvrtý zdroj je založen na hrubém národním důchodu každého členského státu. Tyto platby se považují za povinné transfery od vládních institucí Evropské unii. Klasifikují se jako jiné běžné transfery a zaznamenávají se v okamžiku, kdy mají být zaplacen.
- (d) Běžná mezinárodní spolupráce: většina ostatních běžných transferů, v peněžní nebo naturální podobě, mezi vládními institucemi a nerezidentskými jednotkami včetně mezinárodních organizací je zařazena do běžné mezinárodní spolupráce. Sem patří běžná podpora rozvojem zemím, mzdy učitelů, poradců a jiných zástupců vládních institucí působících v zahraničí atd. Jedním z typických znaků běžné mezinárodní spolupráce je, že spočívá na transferech prováděných na dobrovolném základě.

- (e) Kapitálové transfery: investiční dotace, peněžním nebo naturální, a jiné kapitálové transfery, zejména jako souvztažná transakce ke zrušení nebo k převzetí dluhu, mohou být obdrženy od mezinárodní či nadnárodní organizace nebo jí placeny.
- (f) Finanční transakce: některé finanční transakce, obvykle půjčky, se mohou zaznamenat, když jsou poskytnuty mezinárodními organizacemi, například Světovou bankou a Mezinárodním měnovým fondem. Vládní investice do kapitálu mezinárodních či nadnárodních organizací kromě Mezinárodního měnového fondu se klasifikují jako ostatní účasti (F.519), a pokud neexistuje žádná možnost vrácení dané investice, klasifikují se jako běžná mezinárodní spolupráce.

- 20.294 Orgány Evropské unie provádějí významné běžné a kapitálové transfery prostřednictvím strukturálních fondů, například Evropského sociálního fondu, Evropského fondu pro regionální rozvoj a Fondu soudržnosti. Konečnými příjemci těchto transferů mohou být jednotky vládních institucí nebo nevládní jednotky.
- 20.295 Dotace vyplácené ze strukturálních fondů často zahrnují spolufinancování, kdy se Evropská unie podílí na financování investice prováděné vládními institucemi. Může se jednat o směs předběžných, průběžných a konečných plateb, které mohou procházet přinejmenším přes jednu jednotku vládních institucí. Rezidentské vládní jednotky mohou také poskytovat zálohy na příjmy, které se očekávají od Evropské unie.
- 20.296 Pokud jsou příjemcem nevládní jednotky, potom se všechny platby prováděné vládními institucemi jako záloha na příjmy od Evropské unie zachycují jako finanční transakce v ostatních pohledávkách/závazcích. Protistranou této finanční transakce je Evropská unie, pokud nedošlo k nefinanční transakci, jinak je jí příjemce. Stav pohledávek a závazků se odvíjí od okamžiku, kdy jsou uhrazeny.
- 20.297 Dobou zachycení transferů u spolufinancovaných výdajů vládních institucí je okamžik, kdy Evropská unie vydá svůj souhlas.
- 20.298 Může se stát, že výše záloh vyplacených vládními institucemi převyší částku, kterou lze přidělit, poté, co je její výše stanovena ve schvalovacím postupu. Pokud je příjemce schopen přeplatek vrátit, zachytí se tato transakce v rámci ostatních závazků vůči vládním institucím. Pokud příjemce není schopen přeplatek vrátit, zaznamená se kapitálový transfer od vládních institucí a zruší se ostatní závazky.
- 20.299 Jsou-li příjemcem jednotky vládních institucí, zachytí se příjem vládních institucí dopředu tak, aby byl časově shodný s okamžikem výdaje, což představuje odchylku od obecných pravidel o době zachycení těchto transferů. V případě výrazné časové prodlevy mezi provedeným výdajem vládních institucí a obdrženým příjmem může být tento příjem zaznamenán v okamžiku, kdy je pohledávka předložena Evropské unii. To platí pouze v případě, že: není k dispozici spolehlivá informace o době výdaje, nebo se jedná o vysoké částky, nebo je doba mezi výdajem a předložením pohledávky příliš krátká.
- 20.300 Všechny zálohy vyplácené Evropskou unií jednotkám vládních institucí jako konečným příjemcům na začátku víceletých programů jsou zachyceny jako finanční zálohy.

Rozvojová pomoc

- 20.301 Vládní instituce pomáhají jiným zemím prostřednictvím finančních půjček s úrokovou mírou úmyslně nižší, než je tržní úroková míra u půjček se srovnatelným rizikem (zvýhodněné půjčky popsané v oddílu III části 4), nebo prostřednictvím dotací v peněžní a naturální podobě.
- 20.302 Zachycení mezinárodní pomoci prostřednictvím dotací v naturální podobě, jako jsou dodávky zásob potravin, činí často potíže. Ceny výrobků nebo služeb dodaných v naturální podobě, jako jsou zásoby potravin, mohou být v přijímající zemi značně odlišné od cen v dárcovské zemi. Podle obecné zásady by se na hodnotu daru příjemci mělo pohlížet jako na hodnotu, která se rovná nákladům na poskytnutí pomoci příjemci. Z toho vyplývá, že za základ pro výpočet hodnoty daru se musí použít ceny v dárcovské zemi. Navíc je nutno k samotným výrobkům nebo službám připočítat všechny zjištěitelné doplňkové náklady spojené s dodáním výrobků nebo služeb, jako jsou doprava do cizí země, dodání uvnitř země, odměna zaměstnancům vládních institucí dárcovské země za přípravu naložení a dohled nad dodáním atd.

Veřejný sektor

- 20.303 Veřejný sektor (*public sector*) se skládá z vládních institucí a veřejných korporací. Prvky tvořící veřejný sektor jsou již obsaženy v hlavní sektorové struktuře systému a mohou být přeskupeny tak, aby bylo možno sestavit účty veřejného sektoru. To se provede spojením subsektorů sektoru vládních institucí se subsektory veřejných nefinančních podniků a finančních institucí.

Nefinanční podniky	Finanční instituce	Vládní instituce	NISD	Domácnosti
Veřejné	Veřejné	Veřejné	Soukromé	Soukromé
Soukromé	Soukromé			

- 20.304 Veřejné finanční instituce lze dále rozdělit na centrální banku a ostatní veřejné finanční instituce, které mohou být v případě potřeby ještě dále děleny na subsektory finančních institucí.

Tabulka 20.2 - Veřejný sektor a jeho subsektory

Vládní instituce					Veřejné korporace	
Ústřední vládní instituce	Národní vládní instituce	Místní vládní instituce	Sociální zabezpečení	Veřejné nefinanční podniky	Veřejné finanční instituce	
					Centrální banka	Ostatní veřejné finanční instituce

- 20.305 Účty veřejného sektoru mohou být vytvořeny podle rámce ESA a posloupnosti účtů a v zásadě je analyticky užitečná jak konsolidovaná, tak nekonsolidovaná verze. Užitečné jsou také alternativní prezentace, jako jsou konsolidované a nekonsolidované obdoby prezentace vládní finanční statistiky popsané výše v této kapitole.
- 20.306 Všechny institucionální jednotky zahrnuté do veřejného sektoru jsou rezidentskými jednotkami kontrolovanými vládními institucemi, a to buď přímo, nebo nepřímo, v rámci jednotek veřejného

sektoru jako celku. Kontrola subjektu je definována jako schopnost určovat jeho obecnou politiku. To je popsáno podrobněji dále.

- 20.307 Rozlišení mezi jednotkou veřejného sektoru, která je součástí vládních institucí, a veřejnou korporací je provedeno pomocí testu tržní/netržní povahy, jak je popsáno v kapitole 3 a výše. Netržní jednotky veřejného sektoru se klasifikují v sektoru vládních institucí a tržní jednotky veřejného sektoru se klasifikují jako veřejné korporace. Jedinou výjimkou z tohoto obecného pravidla jsou určité finanční instituce, které buď dohlížejí na finanční sektor, nebo mu poskytují služby, a které se klasifikují jako veřejné finanční instituce bez ohledu na to, zda jsou tržní, nebo netržní.
- 20.308 Právní forma subjektu není pro jeho sektorovou klasifikaci rozhodující. Tak například některé právně založené jednotky veřejného sektoru mohou být netržní, a proto jsou zařazeny mezi vládní instituce, a nikoli mezi veřejné korporace.

Kontrola veřejného sektoru

20.309 Kontrola rezidentské jednotky veřejného sektoru je definována jako schopnost určovat její obecnou politiku. To může být zajištěno přímými právy pro jednotlivé jednotky veřejného sektoru nebo kolektivními právy pro mnoho jednotek. Je nutno posuzovat tyto znaky kontroly:

- (a) Práva jmenovat, vetovat nebo odvolávat většinu úředníků, správní radu atd. Práva jmenovat, odvolávat, schvalovat nebo vetovat většinu představenstva určitého subjektu jsou dostatečným ukazatelem pro stanovení kontroly. Tato práva může mít přímo některá jednotka veřejného sektoru nebo nepřímo všechny jednotky veřejného sektoru jako celek. Proběhne-li první kolo jmenování pod kontrolou veřejného sektoru, ale následné změny již této kontrole nepodléhají, zůstává subjekt ve veřejném sektoru, dokud většina ředitelů již není jmenována bez této kontroly.
- (b) Práva jmenovat, vetovat nebo odvolávat klíčové zaměstnance. Je-li kontrola obecné politiky skutečně určována významnými členy vedení, jako jsou generální ředitel, předseda správní rady a finanční ředitel, pak pravomoci jmenovat, vetovat nebo odvolávat tyto osoby získávají větší důležitost.
- (c) Práva jmenovat, vetovat nebo odvolávat většinu osob jmenovaných do klíčových výborů subjektu. Pokud jsou takové klíčové prvky obecné politiky jako odměny vedoucích pracovníků a obchodní strategie delegovány na podvýbory, jsou rozhodujícím znakem kontroly práva jmenovat, odvolávat nebo vetovat ředitele v těchto podvýborech.
- (d) Vlastnictví většinového podílu na hlasovacích právech. Tento prvek je běžně rozhodujícím faktorem pro stanovení kontroly, přijímají-li se rozhodnutí podle zásady „jedna akcie, jeden hlas“. Akcie mohou být drženy přímo nebo nepřímo společně s akciemi drženy všemi jednotkami veřejného sektoru celkem. Nejsou-li rozhodnutí přijímána podle zásady „jedna akcie, jeden hlas“, je nutno tento stav analyzovat, aby se zjistilo, zda má veřejný sektor většinu hlasovacích práv.

- (e) Práva v rámci zvláštních akcí a opcí. Tyto zlaté či zvláštní akcie byly dříve obvyklé v privatizovaných korporacích a také se vyskytují u některých jednotek pro speciální účel. V některých případech ponechávají subjektům veřejného sektoru zbytková práva k ochraně zájmů, která mohou být trvalá nebo časově omezená. Existence těchto akcí není sama o sobě znakem kontroly, ale je nutno ji pečlivě analyzovat, a to zejména v případech, kdy může jít o dovolávání se pravomocí. Ovlivňují-li pravomoci běžnou obecnou politiku subjektu, budou důležitým prvkem při rozhodování o jeho klasifikaci. V jiných případech budou vyhrazeny pravomoci, které mohou sloužit pro udělování práv ke kontrole obecné politiky v mimořádných situacích apod.; tyto pravomoci se považují za nedůležité, pokud neovlivňují stávající politiku, přestože v případě jejich použití obvykle vedou k okamžité změně v zařazení subjektu. Existence opcí na nákup akcií subjektů veřejného sektoru za určitých okolností představuje podobnou situaci a je nutné posoudit, zda pravomoc uplatnit opci ovlivňuje obecnou politiku subjektu.
- (f) Práva kontroly prostřednictvím smluvních ujednání. Je-li veškerý prodej určitého subjektu určen pouze pro jednu jednotku veřejného sektoru nebo pro skupinu jednotek veřejného sektoru, je zde prostor pro dominantní vliv, který může být považován za kontrolu. Přítomnost dalších zákazníků nebo možnost mít další zákazníky obvykle znamená, že subjekt není jednotkami veřejného sektoru kontrolován. Je-li subjekt v důsledku vlivu veřejného sektoru omezen v obchodování se zákazníky z neveřejného sektoru, jedná se o znak kontroly veřejným sektorem.
- (g) Práva kontroly vyplývající ze smluv o půjčce nebo z povolení půjčky. Půjčovatelé často ukládají kontroly jako podmínky poskytnutí půjčky. Prosadí-li veřejný sektor kontroly prostřednictvím půjčky nebo opatření na ochranu proti riziku vyplývajícím ze záruky, která jsou přísnější, než by banka běžně požadovala po subjektu soukromého sektoru, jedná se o znak kontroly. Žádá-li subjekt o povolení půjčky veřejný sektor, jedná se o znak kontroly.
- (h) Kontrola prostřednictvím nadměrné regulace. Je-li regulace tak přísná, že ve skutečnosti určuje obecnou politiku podniku, jedná se o formu kontroly. Veřejné orgány mohou být v některých případech silně zapojeny do regulace, a to zejména v oblastech, jako jsou monopoly a privatizované podniky s prvky veřejné služby. Je možné, aby regulace existovala v důležitých oblastech, jako je stanovení cen, aniž by subjekt postoupil kontrolu své obecné politiky. Podobně i možnost rozhodnutí zapojit se do vysoce regulovaného prostředí nebo v něm provozovat činnost je rovněž znakem, že subjekt není kontrolován.
- (i) Jiné. Kontrolu lze také získat na základě statutárních pravomocí nebo práv vyplývajících ze stanov subjektu, jako např. právo omezit činnosti, cíle a provozní aspekty, schvalovat rozpočet nebo zabránit subjektu měnit své stanovy, rozpustit se, schválit dividendy či ukončit své vztahy s veřejným sektorem. Subjekt, který je zcela nebo téměř zcela financován veřejným sektorem, je považován za kontrolováný, je-li kontrola příslušných finančních toků dostatečně omezující, aby určovala obecnou politiku v dané oblasti.

20.310 Každý případ zařazení musí být posuzován na základě svých vlastních okolností a ne všechny znaky musí být v konkrétním případě důležité. Některé znaky, jako například ty, které jsou uvedeny

v odst. 20.309 písm. (a), (c) a (d), jsou samy o sobě dostatečné k prokázání kontroly. V jiných případech však může pro kontrolu společně svědčit více jednotlivých znaků.

Centrální banky

- 20.311 Centrální banky jsou obvykle považovány za veřejné finanční instituce, a to i v případech, kdy je jejich jediným nebo většinovým zákonným vlastníkem někdo jiný než vládní instituce. Jsou považovány za veřejné korporace tím, že vládní instituce mají ekonomické vlastnictví nebo uplatňují kontrolu jinými prostředky.
- 20.312 Centrální banka je finančním prostředníkem, jehož činnost je předmětem zvláštních právních předpisů a který podléhá obecné kontrole ze strany vládních institucí, jež zastupují národní zájem, ačkoli se centrální banka těší vysokému stupni autonomie nebo nezávislosti, co se týče výkonu své hlavní činnosti (především provádění měnové politiky). Klíčovou otázkou je zde spíše stanovení hlavní funkce a činnosti centrální banky – správy národních rezervních aktiv, vydávání národní měny a provádění měnové politiky – než její právní status. Vládní instituce mají často formální právo na výnosy z likvidace.
- 20.313 Kvůli existenci takového podílu na prospěchu nebo kvůli úloze vládních institucí se skutečnost, že vládní instituce vlastní majetek centrální banky – nebo přinejmenším rezervní aktiva spravovaná centrální bankou – projevuje v národních účtech jako ekonomické vlastnictví dokonce i v případech, kdy se nejedná o právní vlastnictví.

Veřejné kvazikorporace

- 20.314 Veřejné kvazikorporace nemají právní charakteristiky nezávislých korporací, ale jednají dostatečně odlišně od svých vlastníků a jako institucionální jednotky jsou uznány spíše jako subjekty v sektorech nefinančních podniků či finančních institucí.
- 20.315 Činnosti kvazikorporací musí být odděleny, přičemž je nutný dostatek informací umožňující sestavit úplný soubor účtů (viz odst. 2.13 písm. (f)), a musí se jednat o tržní jednotky.

Jednotky pro speciální účel a nerezidenti

- 20.316 Subjekty veřejného sektoru mohou zřizovat nebo používat jednotky pro zvláštní účel. Podobné jednotky často nemají zaměstnance ani nefinanční aktiva a jejich mizivou fyzickou přítomnost dokumentuje pouze štítek na dveřích kanceláře potvrzující místo jejich zapsání do obchodního rejstříku. Mohou být rezidenty na jiném území.
- 20.317 V případě jednotek pro speciální účel zřízených veřejným sektorem je nutno zjistit, zda mají pravomoc jednat nezávisle, zda jsou omezeny ve své činnosti a zda nesou rizika a výnosy související s jejich aktivy a závazky. Pokud tato kritéria nesplňují, nepovažují se za oddělené institucionální jednotky, a pokud jsou rezidenty, konsolidují se s jednotkou veřejného sektoru, která je zřídila. Nejsou-li rezidenty, jsou považovány za součást sektoru nerezidentů a veškeré transakce, které provádějí, se přesměrují přes jednotku veřejného sektoru, která je zřídila.

20.318 Nerezidentské mezinárodní společné podniky zřízené vládními institucemi, u nichž žádná strana subjekt nekontroluje, jsou přiřazeny k vládním institucím jako hypotetická rezidentské jednotky.

Společné podniky

20.319 Jednotky veřejného a soukromého sektoru mohou vstoupit do společného podniku (*joint venture*), čímž je zřízena institucionální jednotka. Jednotka může uzavírat smlouvy svým vlastním jménem a opatřovat si finanční prostředky pro své vlastní účely. Tato jednotka je zaříděna do veřejného nebo soukromého sektoru podle toho, která strana ji kontroluje.

20.320 V praxi existuje u většiny společných podniků společná kontrola. Je-li jednotka klasifikována jako netržní, podle konvence je zaříděna do vládních institucí, jelikož se chová stejně jako jednotka vládních institucí. Je-li jednotka zaříděna jako tržní výrobce a je-li její kontrola rovnoměrně rozdělena, je jednotka rozčleněna do dvou polovin, přičemž jedna polovina je zaříděna do veřejného sektoru a druhá do soukromého.

Kapitola 21 VAZBY MEZI PODNIKOVÝMI ÚČTY A NÁRODNÍMI ÚČTY A MĚŘENÍ ČINNOSTI KORPORACÍ

21.01 Podnikové účty (*business accounts*) představují spolu s šetřeními podniků hlavní zdroj informací pro zachycení činnosti korporací v národních účtech. Národní účetnictví sdílí s podnikovým účetnictvím řadu vlastností, z nichž nejnápadnější jsou:

- (a) zaznamenávání transakcí na účtech, tzn. ve dvousloupcových tabulkách;
- (b) peněžní oceňování;
- (c) používání vyrovnávacích položek;
- (d) zaznamenávání transakcí v okamžiku, kdy k nim dochází; a
- (e) vnitřní sladěnost soustavy účtů.

Národní účetnictví se však v řadě bodů liší, protože má odlišný cíl: cílem národního účetnictví je popisovat v soudržném rámci všechny činnosti dané země, a nikoli jen činnosti podniku nebo skupiny podniků. Tento cíl spočívající v systematickém zachycení stavu všech subjektů v hospodářství a jejich vztahu s nerezidenty s sebou přináší omezení, která se na podnikové účetnictví nevztahují.

21.02 Národní účetnictví používá mezinárodní standardy, jež sdílí všechny země na světě. Vývoj a používání podnikového účetnictví se v jednotlivých zemích navzájem liší. V podnikovém účetnictví se však postupně začínají stále více uplatňovat společné mezinárodní standardy. Harmonizace na světové úrovni byla zahájena dne 29. června 1973 vytvořením Výboru pro mezinárodní účetní standardy (*International Accounting Standards Committee, IASC*), jehož posláním bylo vypracovat základní účetní standardy označované jako IAS (*International Accounting Standards* neboli mezinárodní účetní standardy) a později jako IFRS (*International Financial Reporting Standards* neboli mezinárodní standardy účetního výkaznictví), které by se mohly používat v celém světě. V Evropské unii se od roku 2005 konsolidované účetní závěrky společností kótovaných v EU vypracovávají podle doporučeného rámce IFRS.

21.03 Podrobné pokyny ohledně obsahu podnikových účtů a způsobu propojení podnikových účtů s národními účty patří do specializovaných příruček. Tato kapitola poskytuje odpovědi na nejběžnější otázky, které se objevují při sestavování národních účtů na základě podnikových účtů, a zabývá se specifickými záležitostmi měření činnosti korporací.

Některá specifická pravidla podnikového účetnictví

21.04 Aby mohli získávat informace z podnikových účtů, měli by sestavovatelé národních účtů rozumět mezinárodním účetním standardům pro soukromé korporace a pro orgány vládních institucí. Standardy pro soukromé korporace vypracovává a spravuje Rada pro mezinárodní účetní

ESA 2010 – Kapitola 21 – Vazby mezi podnikovými a národními účty a měření činnosti korporací standardy (*International Accounting Standards Board, IASB*) a standardy pro orgány vládních institucí vypracovává a spravuje Rada pro mezinárodní účetní standardy veřejného sektoru (*International Public Sector Accounting Standards Board, IPSASB*). Následující odstavce vytyčují obecné zásady podnikového účetnictví.

Doba zachycení

21.05 Podnikové účty zaznamenávají transakce v okamžiku, kdy k nim dochází, což vede ke vzniku pohledávek a závazků nezávisle na platbě. Jedná se o zachycení na základě časového rozlišení (na akruální bázi), tedy nikoli na základě peněžního plnění. Národní účty se také sestavují na základě časového rozlišení.

Podvojný a čtverný zápis v účetnictví

21.06 V podnikovém účetnictví se každá transakce podniku zaznamenává ve stejné částce nejméně do dvou různých účtů, jednou na debetní straně a jednou na kreditní straně. Tento systém podvojného zápisu umožňuje kontrolu sladění účtů.

V národních účtech lze u většiny transakcí použít také systém čtverného zápisu. Určitou transakci zachycuje každá z dotýcných institucionálních jednotek dvakrát, například jednou jako nefinanční transakci ve výrobních, důchodových a kapitálových účtech a jednou jako finanční transakci související se změnou ve finančních aktivech a závazcích.

Ocenění

21.07 V podnikových účtech a v národních účtech se transakce zaznamenávají v ceně, na níž se transaktoři dohodli.

Aktiva a závazky se v účetních výkazech podnikatelských subjektů obecně oceňují v jejich původní nebo historické ceně, v možné kombinaci s jinými cenami, např. s tržními cenami u zásob. Finanční nástroje by měly být oceněny reálnou hodnotou, která má odrážet ceny zjištěné na trzích, v případě potřeby za použití zvláštních postupů oceňování.

V národních účtech se aktiva a závazky zaznamenávají v běžné hodnotě v okamžiku, k němuž se rozvaha vztahuje, a nikoli za použití jejich původního ocenění.

Výkaz zisku a ztráty a rozvaha

21.08 V podnikovém účetnictví se vypracovávají dva účetní výkazy: výkaz zisku a ztráty (*income statement*) a rozvaha. Ve výkazu zisku a ztráty (dále jen výsledovka) jsou seskupeny dohromady transakce výnosů a nákladů, zatímco rozvaha udává stav aktiv a závazků. Tyto výkazy zachycují zůstatky na účtech a transakce na souhrnné úrovni. Výkazy se předkládají ve formě účtů. Oba výkazy navzájem úzce souvisejí. Zůstatek výsledovky je ziskem nebo ztrátou podniku. Tento zisk nebo ztráta se také zahrnují do rozvahy.

21.09 Transakční účty, jejichž zůstatek se zahrnuje do výsledovky, jsou tokovými účty. Jejich účelem je zobrazovat součty příjmů a výdajů v průběhu finančního roku.

21.10 Rozvahy jsou stavovými účty. Zobrazují hodnotu aktiv a závazků na konci finančního roku.

Národní a podnikové účty: praktické záležitosti

21.11 Aby mohli sestavovatelé národních účtů používat podnikové účty ve velkém měřítku, a ne jen v ojedinělých případech, musí být splněna řada podmínek.

První je přístup k účtům podniků. Obvykle je zveřejnění účtů u velkých podniků povinné. Databáze těchto účtů jsou zřizovány soukromými nebo veřejnými subjekty a je důležité, aby k nim sestavovatelé národních účtů měli přístup. V případě velkých podniků je obvykle možno získat účty přímo od nich.

Druhou podmínkou je minimální míra standardizace účetních dokumentů zveřejňovaných jednotlivými podniky, neboť je to nezbytný předpoklad počítačového zpracování. Vysoká úroveň standardizace je často spojena s existencí subjektu, který shromažďuje účty od podniků v této standardizované formě. Shromažďování může probíhat na základě dobrovolnosti, jako v případě subjektu provozujícího středisko pro zpracování finančních výkazů, které provádí analýzy pro své členy, nebo může být povinné ze zákona, jak je tomu v případě, kdy subjektem, který sběr zajišťuje, je daňový úřad. V obou případech si sestavovatelé národních účtů mají vyžádat přístup k databázím při dodržení příslušných zásad ochrany důvěrné povahy údajů.

21.12 Podnikové účty lze použít i v případě, kdy nejsou sestavovány na standardizovaném základě. V mnoha zemích má v některých odvětvích hospodářství dominantní postavení malý počet velkých podniků a účty těchto velkých podniků lze použít k sestavení národních účtů. Také v příloze k účetní závěrce jsou obsaženy užitečné informace, jako například podrobnější údaje nebo pokyny, jak interpretovat jednotlivé zaúčtované položky.

21.13 Druhý hlavní zdroj údajů o činnosti podniků pro potřeby národních účtů představují šetření podniků. Tato šetření poskytují uspokojivé výsledky, pouze pokud jsou kladené otázky slučitelné s položkami a pojmy podnikového účetnictví. Podnik neposkytne spolehlivé informace, které nejsou založeny na jeho vlastním vnitřním informačním systému. Šetření podniků jsou obecně nezbytná, a to i v nejlepším případě, kdy sestavovatelé národních účtů mají přístup k účetním databázím, jelikož informace obsažené v těchto databázích jsou zřídka dostatečně podrobné, aby splňovaly veškeré potřeby sestavovatelů národních účtů.

21.14 Využívání podnikových účtů při vypracovávání národních účtů však komplikuje globalizace. Aby byly podnikové účty užitečné, musí být sestavovány na národní úrovni; tak tomu však není, jestliže podniky mají dceřiné společnosti v zahraničí. Když činnost podniku přesahuje území daného státu, jsou k vytvoření národního účetnictví na základě podnikových účtů nezbytné určité úpravy. Podniky musí do databáze podnikových účtů poskytnout buď účty na národní bázi, nebo úpravy, které vyjádří účty podniku na národní bázi. Při shromažďování účtů od podniků finanční úřad obvykle vyžaduje, aby byly údaje poskytovány na národní bázi, aby mohl vypočítat daň ze zisku, což je nejpříznivější případ k použití v národních účtech.

21.15 Další praktickou podmínkou je, že finanční rok by měl odpovídat referenčnímu období národních účtů. U ročních účtů je to zpravidla kalendářní rok, a tak, aby se podnikové účty daly co nejlépe využít, je žádoucí, aby většina těchto podniků začínala svůj finanční rok dne 1. ledna. Podniky si mohou zvolit i jiné datum začátku finančního roku. U operací odpovídajících finančním tokům v národních účtech je často přijatelné obnovit účty na základě kalendářního roku spojením příslušných částí dvou po sobě následujících finančních roků, ale u rozvah tato metoda poskytuje méně uspokojivé výsledky, zejména u položek, které v průběhu roku podléhají rychlým výkyvům. Velké podniky často sestavují čtvrtletní účty, ale ty se od nich jen zřídka shromažďují systematicky.

Přenos z podnikových účtů do národních účtů: příklad nefinančních podniků

21.16 Využívání údajů z účtů nefinančních podniků k sestavování národních účtů vyžaduje několik úprav. Tyto úpravy lze rozdělit do tří kategorií: koncepční úpravy, úpravy umožňující soulad s účty jiných sektorů a úpravy za účelem úplnosti údajů.

Koncepční úpravy

21.17 Koncepční úpravy jsou nezbytné proto, že podnikové účty nejsou založeny na přesně stejných pojmech jako národní účty, a protože tam, kde jsou si tyto pojmy navzájem blízké, mohou být metody oceňování rozdílné. Zde je několik příkladů těchto koncepčních úprav pro výpočet produkce:

- (a) Úprava pro převod na základní cenu. Obrat podniků se obvykle vykazuje bez DPH, ale často zahrnuje daně z produktů. Naopak dotace na produkty se zřídka započítávají do obratu. Proto je nezbytné provést úpravu údajů z podnikových účtů odečtením těchto daní z produktů a přičtením těchto dotací na produkty, aby se dospělo k odhadu produkce v základních cenách.
- (b) Pojistné. Pojistné, které podniky uhradily, je součástí jejich výdajů, ale národní účty vyžadují rozčlenit tuto položku do tří prvků: čisté pojistné, poplatky za pojišťovací služby a doplňkové pojistné. Pouze část odpovídající službám představuje mezipotřebu a oprava se provede odečtením čistého pojistného a doplňkového pojistného od hrubých plateb.

Úpravy k dosažení souladu s účty jiných sektorů

21.18 Národní účty vyžadují, aby účty podniků byly v souladu s účty jiných podniků a jednotek v ostatních institucionálních sektorech. Daně a dotace oceněné na základě účtů podniků musí být tedy v souladu s daněmi, které vládní instituce obdržely, a dotacemi, které vyplatily. V praxi se toto nedodrzuje, a tak je k dosažení souladu nezbytné určité pravidlo. Informace od vládních institucí jsou zpravidla spolehlivější než informace od podniků, a tak se upravují údaje z podnikových účtů.

Příklady úprav za účelem úplnosti údajů

21.19 Mezi příklady úprav údajů z podnikového účetnictví za účelem dosažení jejich úplnosti patří úpravy, které souvisejí s absencí údajů ve statistických souborech, s osvobozením od daně a od povinnosti předkládat prohlášení pro výpočet sociálního pojištění a s daňovými úniky.

Příklady zvláštních úprav jsou následující:

- (a) Daňový únik, pokud jde o prodanou produkci a prodej výrobků určených k dalšímu prodeji. Podniky mohou uvést nižší než skutečnou hodnotu prodeje, aby se vyhnuly placení daně, a úprava nezbytná ke korekci tohoto podhodnocení se provádí na základě informací poskytnutých finančními úřady.
- (b) Naturální důchod představuje odměnu zaměstnance v podobě výrobků a služeb poskytovaných zdarma. Pokud se tato produkce a důchod nezaznamenají v podnikových účtech, provede se úprava zaznamenaných hodnot, aby je bylo možno použít v národních účtech. Pokud mají zaměstnanci zdarma bydlení, zahrne se do produkce a důchodu zaměstnanců také příslušné nájemné z dané nemovitosti, pokud již není zahrnuto v podnikových účtech.
- (c) Spropitné. Pokud zaměstnanci dostávají spropitné od zákazníků podniku, musí být považováno za součást obrátu, a tím i produkce. Spropitné, které není v podnikových účtech zaznamenáno jako produkce a důchod zaměstnance, se odhadne a provede se úprava produkce a důchodu, aby je bylo možno použít v národních účtech.

Specifické záležitosti

Zisky a ztráty z držby

21.20 Zisky a ztráty z držby jsou jednou z hlavních obtíží při přenosu údajů z podnikových účtů do národních účtů, a to hlavně z důvodu povahy informací, které jsou v podnikových účtech k dispozici. Například mezipotřeba surovin může být nikoli přímým nákupem, nýbrž vyskladněním. V národních účtech se vyskladnění oceňuje běžnou tržní cenou, zatímco v podnikových účtech se vyskladněné položky oceňují v jejich historických cenách, tj. v ceně výrobků v době, kdy byly zakoupeny. Rozdíl mezi těmito dvěma cenami představuje v národních účtech zisk nebo ztrátu z držby.

21.21 Vyloučit zisky nebo ztráty z držby zásob není snadné, jelikož to vyžaduje shromáždění řady doplňujících účetních údajů a použití mnoha předpokladů. Shromážděné informace se musí týkat jak povahy skladovaných výrobků, tak i změny cen v průběhu roku. Jelikož se dostupné informace o povaze výrobků obvykle týkají spíše prodeje a nákupu než samotných zásob, je nutné založit odhady na modelech, jejichž relevanci lze obtížně ověřit. Navzdory své nepřesnosti však představuje tento postup cenu, kterou je nutno zaplatit za to, že můžeme využívat údaje z podnikového účetnictví.

21.22 Oceňování aktiv na základě jejich reálné hodnoty poskytuje lepší obraz rozvahy než oceňování v historických cenách, ale také přináší více údajů o ziscích nebo ztrátách z držby.

Globalizace

21.23 Globalizace znesnadňuje používání podnikových účtů, když podniky mají zahraniční provozovny. Činnost vykonávaná za hranicemi státu musí být z účtů vyloučena, aby je bylo možno použít při sestavování národních účtů. Toto vyloučení je obtížné, kromě situací, kdy v nejlepším případě daňové předpisy vyžadují, aby podniky zveřejňovaly účty za svou činnost výhradně na území daného státu. Existence nadnárodních skupin přináší problémy s oceňováním, jelikož mezi dceřinými společnostmi může docházet k výměnám na základě cen, které neodpovídají cenám na otevřeném trhu, nýbrž jsou nastaveny tak, aby minimalizovaly celkovou daňovou zátěž. Sestavovatelé národních účtů provádějí úpravy, aby ceny transakcí v rámci skupiny byly v souladu s tržními cenami. V praxi je to extrémně obtížné, a to v důsledku nedostatku informací a také proto, že pro vysoce specializované produkty neexistuje srovnatelný otevřený trh. Úpravy lze provádět pouze ve výjimečných případech na základě analýzy, která je přijímána odborníky v dotyčné oblasti.

21.24 Globalizace přispěla k opětovnému zavedení evidence dovozu a vývozu na základě změny vlastnictví zboží namísto změny fyzického umístění. Díky tomu jsou podnikové účty vhodnější pro národní účty, jelikož podnikové účty jsou rovněž založeny na změně vlastnictví zboží, a nikoli na fyzické změně umístění. Když podnik zadá zpracování jinému podniku se sídlem mimo ekonomické území dané země, jsou podnikové účty na vhodné bázi, aby mohly sloužit jako zdroj údajů pro národní účty. Přestože to částečně pomáhá, zůstává při odhadu údajů ohledně nadnárodních podniků v národních účtech mnoho problémů týkajících se měření.

Fúze a akvizice

21.25 Restrukturalizace firmy způsobuje vznik a zánik finančních aktiv a závazků. Pokud korporace zanikne jako nezávislá právnická osoba, protože je pohlcena jednou nebo více jinými korporacemi, ze systému národních účtů zmizí všechna finanční aktiva a závazky včetně akcií a jiných účastí, které existovaly mezi touto korporací a těmi, které ji pohltily. Tento zánik se zaznamenává jako změny v sektorovém zařídění a struktuře na účtu ostatních změn objemu aktiv.

21.26 Avšak nákup akcií a jiného majetku korporace jako součást fúze se zaznamenává jako finanční transakce mezi kupující korporací a bývalým vlastníkem. Nahrazení dosud existujících akcií akciemi přebírající nebo nové korporace se zaznamenává jako splacení akcií doprovázený emisí nových akcií. Finanční aktiva nebo závazky, které existovaly mezi pohlcenou korporací a třetími stranami, zůstávají nezměněny a přecházejí do pohlcující(ch) korporace(i).

21.27 Pokud se korporace právně rozdělí do dvou nebo více institucionálních jednotek, nová finanční aktiva a závazky (vznik finančních aktiv) se zaznamenají jako změny v sektorovém zařídění a struktuře.

Kapitola 22 SATELITNÍ ÚČTY

Úvod

- 22.01 Tato kapitola poskytuje obecný úvod k satelitním účtům. Popisuje a rozebírá, jak lze ústřední rámec používat jako stavebnicový systém, který může sloužit mnoha důležitým potřebám týkajícím se konkrétních údajů.
- 22.02 Satelitní účty rozvádějí nebo upravují tabulky a účty v ústředním rámci tak, aby uspokojovaly potřeby specifických údajů.
- 22.03 Ústřední rámec zahrnuje:
- (a) integrované ekonomické účty (účty institucionálních sektorů), které poskytují přehled o všech ekonomických tocích a stavech;
 - (b) rámec systému input-output tabulek, který poskytuje přehled o dodávkách a užití výrobků a služeb v běžných cenách a v objemovém vyjádření;
 - (c) tabulky, které propojují odvětvové informace v základním rámci input-output tabulek s účty institucionálních sektorů;
 - (d) tabulky výdajů vládních institucí, domácností a korporací v členění podle funkcí;
 - (e) tabulky s údaji o obyvatelstvu a zaměstnanosti.

Tyto účty a tabulky mohou být sestaveny na ročním nebo čtvrtletním základě, a to buď na národní, nebo na regionální úrovni.

- 22.04 Satelitní účty mohou uspokojovat potřeby specifických údajů tím, že poskytují více podrobností, že přeskupí pojmy (*concepts*) z ústředního rámce nebo že poskytují doplňující informace, například o nepeněžních tocích a stavech. Mohou se odchýlit od pojetí v ústředním rámci. Změna pojetí může zlepšit provázání s ekonomickými teoretickými pojmy, jako jsou například sociální nebo transakční náklady, s administrativními pojmy, jako jsou například zdanitelné příjmy nebo zisky v podnikovém účetnictví, a s politickými pojmy, jako jsou například strategická odvětví, znalostní ekonomika a podnikatelské investice, používanými ve vnitrostátní nebo evropské hospodářské politice. V takových případech bude satelitní systém zahrnovat tabulku zobrazující provázání mezi jeho hlavními souhrnnými ukazateli a odpovídajícími ukazateli v ústředním rámci.
- 22.05 Škála satelitních účtů může sahát od jednoduchých tabulek až po rozšířenou sadu účtů. Satelitní účty lze sestavovat a zveřejňovat každý rok nebo čtvrtletně. U jiných satelitních účtů je vhodné jejich vytváření v delších intervalech, například jednou za pět let.
- 22.06 Satelitní účty mohou mít různé rysy, mezi něž patří:
- (a) vazby na funkce, jako v případě funkčních satelitních účtů;
 - (b) vazby na odvětví nebo produkty, což představuje jeden typ zvláštních sektorových účtů;

- (c) vazby na institucionální sektory, což je případ druhého typu zvláštních sektorových účtů;
- (d) rozšíření o fyzické nebo jiné nepeněžní údaje;
- (e) mimořádná úroveň podrobnosti;
- (f) použití doplňkových pojmů;
- (g) modifikace některých základních pojmů;
- (h) použití modelování nebo zařazení experimentálních výsledků.

Na určitý satelitní účet se může vztahovat jeden nebo více rysů uvedených v písmenech (a) až (h). To je zřejmé z tabulky 22.1.

Tabulka 22.1 - Přehled satelitních účtů a jejich hlavních charakteristických rysů

Osm charakteristických rysů satelitních účtů									
Speciální sektorové účty									
	Účty podle funkcí	Vazby na odvětví nebo produkty	Vazby na institucionální sektory	Začlenění nepeněžních údajů	Mimořádná úroveň podrobnosti	Doplňkové pojmy	Odlišné základní pojmy	Experimentální výsledky a větší využití modelování	Součást transmisního programu EU
1. Satelitní účty popsané v této kapitole									
Zemědělství		X			X	X			X
Environmentální	X	X		X	X	X	X	X	X
Zdraví	X	X		X	X		X		X
Výroby sektoru domácností			X	X	X		X	X	
Práce a matice sociálního účetnictví		X	X	X	X				
Produktivita a růst		X		X	X	X	X	X	X
Výzkum a vývoj	X	X		X	X		X	X	
Sociální ochrana	X			X	X				X
Cestovní ruch	X	X		X	X	X			
2. Satelitní účty popsané v jiných kapitolách									
Platební bilance			X		X				X
Vládní finance			X		X	X			X
Měnové a finanční statistiky a kapitálový tok			X		X	X			X
Doplňková penzijní tabulka			X		X	X	X	X	X
3. Příklady dalších satelitních účtů s mezinárodními pokyny nebo zařazených do programu předávání údajů v rámci EU									
Firemní aktivity			X		X				

Osm charakteristických rysů satelitních účtů			
Skrytá ekonomika (Informal sector)		X	X
Neziskové instituce	X	X	X
Veřejný sektor	X	X	
Tabulky daňových příjmů	X	X	X

22.07 Tato kapitola pojednává o charakteristických rysech satelitních účtů a stručně popisuje devět různých satelitních účtů:

- (a) zemědělské účty;
- (b) environmentální účty;
- (c) účty zdraví;
- (d) účty produkce sektoru domácností;
- (e) účty práce a matice sociálního účetnictví;
- (f) účty produktivity a růstu;
- (g) účty výzkumu a vývoje;
- (h) účty sociální ochrany;
- (i) účty cestovního ruchu.

Jiné kapitoly obsahují popisy dalších satelitních účtů, jako například platební bilance, vládní finanční statistiky, měnové a finanční statistiky a doplňkové tabulky týkající se penzí.

V SNA 2008 je podrobně popsáno několik satelitních účtů, které jsou v ESA 2010 popsány jen v omezeném rozsahu. Mezi příklady takových účtů patří:

- (a) účty činnosti korporací (SNA 2008, kapitola 21);
- (b) účty veřejného sektoru (SNA 2008, kapitola 22);
- (c) účty neziskových institucí (SNA 2008, kapitola 23); a
- (d) účty sektoru šedé ekonomiky (SNA 2008, kapitola 25 – *Informal sector accounts*).

Pro mezinárodní srovnání úrovně a skladby daní se národní statistiky daňových příjmů nahlašují OECD, MMF a Eurostatu. Pojmy a údaje jsou zcela provázány s pojmy a údaji v národních účtech. Statistika daňových příjmů je příkladem satelitního účtu odvozeného od národních účtů.

Toto jsou příklady zavedených satelitních účtů, jelikož jsou předmětem mezinárodních pokynů nebo jsou již součástí mezinárodního programu předávání údajů. Satelitní účty vyvinuté v různých zemích dokládají důležitost a užitečnost satelitních účtů, přičemž mezi příklady takových účtů patří:

- (a) účty kulturního a tvůrčího odvětví, zobrazující ekonomický význam kultury a tvůrčích odvětví;
- (b) účty vzdělávání, zobrazující ekonomický význam poskytování, služeb a financování vzdělávání;
- (c) energetické účty, zobrazující ekonomický význam různých druhů energie a jejich souvislost s dovozem, vývozem, daněmi a dotacemi vládních institucí;
- (d) účty rybolovu a lesnictví, zobrazující jejich ekonomický význam pro národní hospodářství a regiony;
- (e) účty informačních a komunikačních technologií (IKT), zachycující dodávky a užití hlavních produktů v odvětví IKT a jejich výrobce;
- (f) účet přerozdělování prostřednictvím veřejných výdajů, zobrazující, které skupiny důchodů mají prospěch z veřejných výdajů na vzdělávání, zdravotnictví, kulturu a bydlení;
- (g) účty bytové výstavby, dokládající hospodářský význam bytové výstavby pro národní hospodářství a regiony;
- (h) účty veřejného pořádku a bezpečnosti, udávající veřejné a soukromé výdaje na bezpečnost;
- (i) účty sportovní činnosti, dokládající hospodářský význam sportu;
- (j) účty vodního hospodářství, udávající vzájemné vazby mezi fyzickou vodní soustavou a hospodářstvím na celostátní úrovni a na úrovni jednotlivých povodí.

22.08 U hlavní skupiny satelitních účtů se uplatňuje funkční přístup. V této kapitole jsou popsány různé funkční klasifikace.

22.09 Široká škála satelitních účtů dokládá, že národní účty slouží jako rámec, na který se odkazuje mnoho různých statistik. Tyto účty také ukazují výhody a omezení ústředního rámce. Díky uplatnění pojmů, klasifikací a výkladů (například tabulek dodávek a užití) ústředního rámce na širokou škálu témat je prokázána přizpůsobivost a důležitost přístupu satelitních účtů pro tato témata. Doplnění, přeskupení a změny pojmů také zároveň dokládají omezení ústředního rámce při studiu těchto témat. Například účty životního prostředí rozšiřují ústřední rámec zohledněním environmentálních externalit a účty výroby v domácnostech rozšiřují hranice výroby tak, že zahrnuje i neplacené služby v domácnostech. Tímto způsobem prokazují, že pojetí produktu, důchodu a spotřeby používaná v ústředním rámci nejsou úplnými měřítky životních podmínek.

22.10 Hlavní výhody satelitních účtů jsou tyto:

- (a) jsou založeny na souboru jasných definic;
- (b) uplatnění systematického účetního přístupu. Mezi příklady patří rozčlenění jedné celkové částky do různých rozměrů, například úhrnu dodávek a užití výrobků a služeb v členění podle produktů a podle odvětví a podle toho, kdo vyrábí, kdo platí a kdo těží z určité služby, dále systematické účtování stavů a toků a souladné účetnictví

v peněžním a nepeněžním vyjádření. Systematický účetní přístup se vyznačuje jednotností a sladěností. Umožňuje také účetní analýzy založené na rozkladu, kde změna celkové částky je vysvětlena na základě změn jednotlivých částí, změny hodnoty jsou vysvětleny změnami objemu a ceny a změny stavů jsou vysvětleny odpovídajícími toky a konstantními poměry používanými v analýze vstupů a výstupů neboli tzv. input-output analýze. Tyto účetní analýzy mohou být doplněny modelováním, při kterém se zohledňuje ekonomické chování;

- (c) provázanost se základními pojmy národního účetnictví. Mezi příklady patří pojmy zvláštních stavů a toků, jako jsou výroba, náhrady zaměstnancům, daně, sociální dávky a tvorba kapitálu, pojmy v zařídění podle odvětví a podle institucionálních sektorů, například odvětví zemědělství a zpracovatelského průmyslu nebo sektor vládních institucí, a hlavní vyrovnávací položky jako například přidaná hodnota, domácí produkt, disponibilní důchod a čisté jmění. Tyto základní pojmy národního účetnictví jsou zavedené v celém světě, stálé v čase a jejich měření je poměrně imunní vůči politickým tlakům;
- (d) provázanost se statistikami národního účetnictví: ty jsou snadno dostupné, srovnatelné v čase, sestavované podle běžných mezinárodních norem a umožňují posoudit ukazatele satelitních účtů z pohledu národního hospodářství a jeho hlavních složek, například ve vztahu s hospodářským růstem a veřejnými financemi.

Funkční klasifikace

22.11 Funkční klasifikace zařídí výdaje podle jednotlivých sektorů a podle účelů výdajů. Dokládají chování spotřebitelů, vládních institucí, neziskových institucí a výrobců.

22.12 V rámci ESA existují podle funkcí čtyři různé klasifikace:

- (a) klasifikace individuální spotřeby podle účelu (COICOP);
- (b) klasifikace funkcí vládních institucí (COFOG);
- (c) klasifikace služeb neziskových institucí (COPNI);
- (d) klasifikace výdajů výrobců podle účelu (COPP).

22.13 V rámci klasifikace COICOP se rozlišuje 14 hlavních kategorií:

- (a) potraviny a nealkoholické nápoje;
- (b) alkoholické nápoje, tabák a narkotika;
- (c) odívání a obuv;
- (d) bydlení, voda, elektřina, plyn a ostatní paliva;
- (e) bytové vybavení, zařízení domácnosti, opravy;
- (f) zdraví;
- (g) doprava;

- (h) pošty a telekomunikace;
- (i) rekreace a kultura;
- (j) vzdělávání;
- (k) stravování a ubytování;
- (l) ostatní výrobky a služby;
- (m) výdaje neziskových institucí sloužících domácnostem na individuální spotřebu; a
- (n) výdaje vládních institucí na individuální spotřebu.

Prvních 12 kategorií tvoří celkové výdaje na individuální spotřebu domácností. Poslední dvě položky identifikují výdaje sektoru NISD a sektoru vládních institucí na individuální spotřebu, tzn. jejich naturální sociální transfery. Společně všech 14 položek představuje skutečnou konečnou spotřebu domácností.

- 22.14 Výdaje NISD a vládních institucí na individuální spotřebu jsou rozděleny do pěti společných dílčích kategorií, které odrážejí hlavní politická témata: bydlení, zdraví, rekreaci a kulturu, vzdělávání a sociální ochranu. Ty také představují funkce klasifikace COICOP u výdajů domácností na individuální spotřebu, přičemž sociální ochrana je dílčí kategorií položky č. 12 Ostatní výrobky a služby. V důsledku toho klasifikace COICOP také udává u každé z těchto pěti společných dílčích kategorií úlohu domácností, vládních institucí a neziskových institucí sloužících domácnostem. Může například ukazovat úlohu vládních institucí v poskytování bydlení, zdravotní péče a vzdělávání.
- 22.15 Klasifikace COICOP slouží i k dalším důležitým účelům, například za pomoci dílčích kategorií ukazuje výdaje domácností za předměty dlouhodobé spotřeby. Šetření rodinných účtů často využívají klasifikační schéma založené na klasifikaci COICOP k shromažďování informací o výdajích domácností. Ty pak lze rozvrhnout mezi produkty pro tabulku dodávek a užití.
- 22.16 Klasifikace COFOG je hlavním nástrojem pro popis a analýzu vládních financí. Rozlišuje se v ní těchto deset hlavních kategorií:
- (a) všeobecné veřejné služby;
 - (b) obrana;
 - (c) veřejný pořádek a bezpečnost;
 - (d) ekonomické záležitosti;
 - (e) ochrana životního prostředí
 - (f) bydlení a veřejná infrastruktura;
 - ((g) zdraví;
 - (h) rekreace, kultura a náboženství;
 - (i) vzdělávání; a

- (j) sociální ochrana.

Tuto klasifikaci lze použít k zařídění výdajů vládních institucí na individuální a kolektivní spotřebu. Slouží však také k vysvětlení úlohy jiných druhů výdajů, například dotací, investičních dotací a peněžitých dávek sociální pomoci, při sledování politických cílů.

22.17 Pro popis a analýzu výdajů soukromých neziskových institucí sloužících domácnostem se používá klasifikace COPNI. Rozlišuje se v ní těchto devět hlavních kategorií:

- (a) bydlení;
- (b) zdraví;
- (c) rekreace a kultura;
- (d) vzdělávání;
- (e) sociální ochrana;
- (f) náboženství;
- (g) politické strany, odborové a profesní organizace;
- (h) ochrana životního prostředí; a
- (i) Služby j. n.

22.18 K popisu a analýze chování výrobců lze použít klasifikaci COPP. Rozlišuje se v ní těchto šest hlavních kategorií:

- (a) výdaje na infrastrukturu;
- (b) výdaje na výzkum a vývoj;
- (c) výdaje na ochranu životního prostředí;
- (d) výdaje na marketing;
- (e) výdaje na rozvoj lidských zdrojů;
- (f) výdaje na běžné výrobní programy, správu a řízení.

V kombinaci s informacemi v členění podle transakcí může klasifikace COPP poskytovat informace o „outsourcingu“ podnikových služeb, tzn. o náhradě pomocných činností nákupy odpovídajících služeb od jiných výrobců, například úklidu, stravování, dopravy a výzkumu.

22.19 Klasifikace COFOG a COPP udávají výdaje vládních institucí a výrobců na ochranu životního prostředí. Tyto informace slouží k popisu a analýze vzájemných vztahů mezi hospodářským růstem a životním prostředím.

22.20 Některé výdaje, jako jsou výdaje na konečnou spotřebu a mezispotřebu, lze zařadit podle funkcí a podle skupin produktů. Zařídění podle produktů ukazuje, o které produkty se jedná, a poskytuje popis jednotlivých výrobních postupů a jejich vazeb s dodávkou a užitím produktů. To je v kontrastu s funkčními klasifikacemi:

- (a) výdaje na různé produkty mohou sloužit jedné funkci;

- (b) výdaje na jeden produkt mohou sloužit různým funkcím;
- (c) některé výdaje nejsou transakcemi s produkty, ale mohou být velmi důležité pro funkční klasifikaci, například dotace a peněžní dávky sociálního zabezpečení jsou důležité pro zatřídění výdajů vládních institucí.

Hlavní charakteristické rysy satelitních účtů

Satelitní účty podle funkcí

- 22.21 Satelitní účty podle funkcí se zaměřují na popis a analýzu hospodářství pro účely určité funkce, jako je životní prostředí, zdraví nebo výzkum a vývoj. Pro každou funkci poskytují systematický účetní rámec. Neposkytují přehled o celém národním hospodářství, nýbrž se zaměřují na to, co je relevantní pro danou funkci. Za tímto účelem zobrazují podrobnosti, které nejsou patrné v souhrnném ústředním rámci, mění uspořádání informací, doplňují informace o nepeněžních tocích a stavech, pomíjejí to, co není významné pro zvolenou funkci, a vymezují funkční souhrnné ukazatele jako klíčové pojmy.
- 22.22 Ústřední rámec je svou povahou především institucionální. Funkční satelitní účet může kombinovat funkční přístup s analýzou činností a produktů. Tento kombinovaný přístup je užitečný pro mnoho oblastí, jako je kultura, sport, vzdělávání, zdraví, sociální ochrana, cestovní ruch, ochrana životního prostředí, výzkum a vývoj, rozvojová pomoc, doprava, bezpečnost a bydlení. Většina z těchto oblastí odkazuje na služby, přičemž obvykle pokrývají řadu činností a v mnoha případech odpovídají subjektům, které souvisejí s otázkami hospodářského růstu nebo sociální problematiky.
- 22.23 Klíčovým pojmem v satelitních účtech podle funkcí jsou výdaje národního hospodářství na určitou funkci, jak to znázorňuje tabulka 22.2. Tento klíčový pojem je také užitečný při vymezení oblastí, kterou funkční satelitní účet pokrývá.
- 22.24 Analyzovat využití určité funkce znamená klást si otázky typu „Kolik zdrojů je vyčleněno na vzdělávání, dopravu, cestovní ruch, ochranu životního prostředí a zpracování dat?“. K zodpovězení těchto otázek je nutno přijmout rozhodnutí ohledně toho,
- (a) které produkty jsou významné pro danou oblast. Výdaje národního hospodářství zahrnují všechna běžná užití těchto produktů a tvorbu kapitálu do těchto produktů;
 - (b) u kterých činnostech se bude zaznamenávat kapitál a
 - (c) které transfery jsou významné pro danou oblast.

Tabulka 22.2 - Výdaje národního hospodářství na určitou funkci nebo produkt

Řada ročních údajů
Skutečná konečná spotřeba vybraných produktů
Tržní produkty
Netržní produkty

Individuální

Kolektivní

Mezispotřeba

Skutečná

Domácí

Tvorba hrubého kapitálu

Ve vybraných produktech

Jiné

Vybrané běžné transfery

Vybrané kapitálové transfery

Užití rezidentských jednotek financovaná nerezidenty

Výdaje národního hospodářství

Tabulka 22.3 – Dodávky c charakteristických a souvisejících produktů

	Produkce podle odvětví						Celkem	Dovoz	Dodávky celkem v základních cenách	Obchodní a dopravní přírážky	Daně z produktů	Dotace na produkty	Dodávky celkem v kupních cenách
	Charakteristických výrobci			Ostatní výrobci									
	Hlavní produkty	Vedlejší produkty	Pomocné	Hlavní	Vedlejší	Pomocní							
Charakteristické produkty													
1.													
2.													
...													
Související produkty													
1.													
2.													
...													
Ostatní produkty													
Celkem													

Tabulka 22.4 - Užití charakteristických a souvisejících produktů

	Výrobní náklady podle odvětví				Celkem	Vývoz	Konečná spotřeba		Celkem	Tvorba hrubého kapitálu	Užití celkem v kupních cenách	
	Charakteristické výrobci						Domácnosti	Vládní instituce				NISD
	Hlavní produkty	Vedlejší produkty	Pomocné produkty	Celkem								
Charakteristické produkty												
1.												
2.												
...												
Související produkty												
1.												
2.												
...												
Ostatní produkty												
Celkem												
Náhrady zaměstnancům												
Ostatní čisté daně z výroby												
Spotřeba fixního kapitálu												
Zvláštní produkty (charakteristické nebo související)												
Ostatní												
Čistý provozní přebytek												
Celkem												
Doplňkové informace												
Pracovní vstupy												
Tvorba hrubého fixního kapitálu												
Zvláštní produkty												
Ostatní												
Čistý stav fixního kapitálu												
Zvláštní produkty												
Ostatní												

22.25 V závislosti na určitém oboru bude návrh satelitního účtu klást důraz na tyto aspekty:

- (a) podrobné analýzy výroby a užití zvláštních výrobků a služeb, například výzkumu a vývoje, informačních a komunikačních technologií nebo dopravy;
- (b) podrobnou analýzu transferů, například v oblasti sociální ochrany;
- (c) rovným dílem výrobu, užití i transfery, například v oblasti vzdělávání a zdraví;
- (d) užití jako taková, například v takových oblastech, jako jsou cestovní ruch a ochrana životního prostředí;
- (e) financování sociální ochrany a zdravotní péče vládními institucemi a neziskovými institucemi.

22.26 Lze rozlišovat dva druhy produktů: charakteristické produkty a související produkty. Do první kategorie patří produkty, které jsou typické pro studovanou oblast. U těchto produktů může satelitní účet ukazovat, jak se tyto produkty vyrábějí, jaké druhy výrobců se na tom podílejí, jaké druhy práce a fixního kapitálu používají a jaká je účinnost výrobního postupu. Například v případě zdraví jsou charakteristickými produkty zdravotnické služby, služby veřejné správy, služby vzdělávání a výzkumu a vývoje v oblasti zdraví.

22.27 Související produkty jsou důležité pro určitou funkci, avšak nejsou typické, a to buď v důsledku své povahy, nebo proto, že jsou zaříděny do širší kategorie produktů. Například v případě zdraví je související službou přeprava pacientů. Mezi další příklady souvisejících produktů patří farmaceutické produkty a jiné zdravotnické potřeby jako například brýle. U těchto produktů satelitní účet neukazuje charakteristické rysy výroby. Přesná hranice mezi charakteristickými a souvisejícími produkty závisí na hospodářském uspořádání v zemi a účelu satelitního účtu.

22.28 Některé služby se mohou objevit ve dvou nebo více satelitních účtech. Například zdravotnický výzkum na vysokých školách je relevantním produktem pro satelitní účty týkající se výzkumu a vývoje a také vzdělávání a zdraví. To také znamená, že výdaje národního hospodářství na jednotlivé funkce se mohou částečně překrývat, takže prostá agregace těchto výdajů s cílem dospět k celkové částce v procentech HDP může znamenat dvojnásobení.

22.29 Pojmy v satelitním účtu se mohou lišit od pojmů v ústředním rámci. Například dobrovolná práce může být zahrnuta v satelitních účtech týkajících se vzdělávání a zdraví. U satelitního účtu za dopravu se mohou pomocné přepravní služby vykazovat samostatně. U satelitního účtu za rozvojovou pomoc se zachycují půjčky poskytnuté za zvýhodněných podmínek. Přínosy nebo náklady vyplývající z úrokových sazeb nižších než tržní sazby se zaznamenávají jako implicitní transfery.

22.30 U satelitních účtů sociální ochrany a rozvojové pomoci jsou zvláštní transfery nejdůležitější složkou výdajů národního hospodářství. V jiných oblastech, jako je vzdělávání a zdraví, představuje hlavní část transferů, z nich většina je naturálních, prostředek financování pořízení užívateli. To znamená, že jsou již zahrnuty ve výdajích na konečnou spotřebu, mezipotřebu a tvorbu kapitálu a neměly by se zaznamenávat dvakrát. To se však nevztahuje na všechny transfery, například stipendia mohou

sloužit k financování různých výdajů vedle školného nebo učebnic, přičemž tato zbývající část by se pak měla v satelitním účtu zaznamenat jako transfer.

- 22.31 Funkční satelitní účet může poskytnout přehled uživatelů nebo příjemců. Zatřídění uživatelů a příjemců může být založeno na klasifikaci institucionálních sektorů a druhů výrobců, jako jsou například tržní výrobci, netržní výrobci, vládní instituce jako kolektivní spotřebitel, domácnosti jako spotřebitelé a nerezidenti. Je možno rozlišovat různé dílčí kategorie, například podle odvětví a podle institucionálních subsektorů.
- 22.32 V mnoha satelitních účtech jsou nejdůležitějším druhem uživatelů a příjemců domácnosti a příjemci dávek. Aby byly užitečné pro účely sociální politiky a analýzy, je nutné další rozčlenění domácností. V závislosti na jednotlivých účelech lze použít různá kritéria, například příjmy, věk, pohlaví, místo atd. Pro účely politiky a analýzy je znalost počtu dotyčných osob v každé kategorii nezbytná pro výpočet průměrné spotřeby nebo transferu nebo počtu osob, které nemají z daného transferu žádný užitek.

Speciální sektorové účty

- 22.33 Speciální sektorové účty poskytují přehled zaměřený na jedno odvětví nebo produkt, jinak seskupená různá odvětví nebo produkty, jeden subsektor nebo jinak seskupené různé subsektory. Lze rozlišit tři druhy speciálních sektorových účtů:

- (a) sektorové účty s vazbou na odvětví nebo produkty;
- (b) sektorové účty s vazbou na institucionální sektory;
- (c) sektorové účty kombinující oba tyto přístupy.

Mezi příklady speciálních sektorových účtů s vazbou na odvětví nebo produkty patří zemědělské účty, účty odvětví lesnictví a rybolovu, účty cestovního ruchu, účty odvětví informačních a komunikačních technologií, energetické účty, účty odvětví dopravy, účty bytové výstavby a účty tvůrčího odvětví.

Mezi příklady speciálních sektorových účtů s vazbou na institucionální sektory patří vládní finanční statistika, měnové a finanční statistiky, platební bilance, účty veřejného sektoru, účty neziskových institucí, účty domácností a účty činnosti korporací. Statistiky daňových příjmů lze považovat za doplňkové tabulky k vládní finanční statistice.

- 22.34 Speciální sektorové účty se také mohou zaměřit na ucelenou analýzu ekonomických činností v rámci jednoho nebo více institucionálních sektorů. Například účty za subsektory nefinančních korporací lze vytvořit seskupením podle jejich hlavní ekonomické činnosti. Analýza se může týkat celého ekonomického procesu, od výroby až po akumulaci. To lze provést systematicky na značně souhrnné úrovni standardní klasifikace odvětví. Také to lze provést u vybraných odvětví, která jsou pro určitou zemi předmětem zvláštního zájmu. Podobné analýzy lze provádět u výrobních činností domácností, přinejmenším až do bodu, kde se vypočítává podnikatelský důchod. Může být také užitečné zvýraznit činnosti, které hrají dominantní úlohu v externích transakcích hospodářství. Tyto klíčové činnosti mohou zahrnovat ropný průmysl, bankovníctví, těžební činnosti, činnosti spojené

s určitými plodinami, potravinářskými výrobky a nápoji, například kávou, květinami, vínem a whisky, a cestovní ruch. Mohou hrát rozhodující úlohu v národním hospodářství tím, že tvoří významnou část vývozu, zaměstnanosti, devizových aktiv a zdrojů vládních institucí. Klíčová odvětví mohou také zahrnovat sektory, které zasluhují zvláštní pozornost z hlediska sociálně hospodářské politiky. Mezi příklady takových odvětví patří zemědělské činnosti, které přijímají dotace a jiné transfery od ústředních, místních nebo evropských vládních institucí nebo které jsou chráněny značně vysokým dovozním clem.

- 22.35 Prvním krokem při sestavování speciálních sektorových účtů je vymezení klíčových činností a jejich odpovídajících produktů. Za tímto účelem může být nezbytné seskupit položky mezinárodní standardní odvětvové klasifikace (ISIC) nebo příslušné národní klasifikace. Rozšíření klíčového odvětví závisí na hospodářských okolnostech a požadavcích na politiku a analýzu.
- 22.36 U klíčových produktů se vypracuje účet výrobků a služeb udávající zdroje a užití těchto produktů. Vytvoří se účet výroby a účet tvorby důchodů za klíčová odvětví. U klíčových odvětví a produktů se používají podrobné klasifikace, aby bylo možno zcela pochopit ekonomický proces a související postupy oceňování v této oblasti. Obecně existuje kombinace tržních a regulovaných cen a složitý systém daní a dotací.
- 22.37 Klíčové produkty a klíčová odvětví lze analyzovat v souvislosti s tabulkou dodávek a užití, jak je znázorněno v tabulkách 22.5 a 22.6. Klíčová odvětví jsou podrobně uvedena ve sloupcích a ostatní odvětví lze sloučit. Podobně v řádcích jsou podrobně uvedeny klíčové produkty a ostatní produkty jsou sloučeny. V dolní části tabulky užití jsou v řádcích uvedeny pracovní vstupy, tvorba hrubého fixního kapitálu a stavy fixních aktiv. Provádějí-li klíčovou činnost velmi různorodé druhy výrobců, jako jsou například na jedné straně drobní zemědělci a na druhé straně velké plantáže vlastněné a provozované korporacemi, potom se tyto dvě skupiny výrobců rozlišují, neboť mají odlišnou strukturu nákladů a odlišně se chovají.
- 22.38 Pro klíčové odvětví se sestaví soubor účtů. Za tímto účelem je nutno vymezit klíčové odvětví. V případě ropného průmyslu a těžebních činností je klíčové odvětví obecně tvořeno omezeným počtem velkých korporací. Do klíčového odvětví se zahrnou všechny jejich transakce, včetně vedlejších činností. V případě klíčového odvětví může být rovněž zásadní rozdíl mezi veřejnými korporacemi, korporacemi pod zahraniční kontrolou a soukromými korporacemi. U každé velké korporace patřící do klíčového odvětví je nutno pečlivě prostudovat samotné podnikové účty, aby bylo možno provést souhrnnou analýzu. Část těžebních činností mohou provádět malé korporace nebo společnosti s neomezeným ručením. Tyto jednotky musí být zahrnuty v klíčovém odvětví, i pokud se musí vycházet jen z dílčích informací pocházejících ze statistických zjišťování nebo z administrativních údajů.
- 22.39 V mnoha případech hraje v souvislosti s klíčovými činnostmi důležitou úlohu vládní instituce, a to buď prostřednictvím daní a příjmů pocházejících z důchodů z vlastnictví, nebo prostřednictvím regulační činnosti a dotací. Proto je důležité podrobné prostudování transakcí mezi klíčovým odvětvím a vládními institucemi. Klasifikaci transakcí lze rozšířit, aby se identifikovaly toky související s klíčovou činností, včetně příslušných daní z produktů. Tyto toky dostávají vedle samotného souhrnného rozpočtu i různé orgány vládních institucí, jako jsou ministerstva pro

zvláštní účely, vysoké školy, fondy a zvláštní účty. Pro účely analýzy může být velmi užitečné uvést, jaká užití mají tyto finanční prostředky ze strany vládních institucí. To vyžaduje analyzovat tuto část výdajů vládních institucí podle účelů.

Tabulka 22.5 - Tabulka dodávek pro klíčová odvětví a produkty

Produkce podle odvětví				Celkem	Dovoz	Dodávky celkem v základních cenách	Obchodní a dopravní přírážky	Daně z produktů	Dotace na produkty (-)	Dodávky celkem v kupních cenách
Klíčová odvětví		Jiní výrobci								
1	2	...	Celkem							
Klíčové produkty										
1.										
2.										
...										
Ostatní produkty										
Celkem										

Tabulka 22.6 - Tabulka užití podle klíčových odvětví a produktů

	Náklady na produkci podle odvětví		Ostatní výrobci	Celkem	Vývoz	Konečná spotřeba		Celkem	Tvorba hrubého kapitálu	Užití celkem v kupních cenách
	Klíčová odvětví	1 2 ... Celkem				Domácnosti	Vládní instituce			
Charakteristické produkty										
1.										
2.										
...										
Ostatní produkty										
Celkem										
Náhrady z zaměstnancům										
Ostatní čisté daně z výroby										
Spotřeba fixního kapitálu										
Čistý provozní přebytek										
Celkem										
Doplňkové informace										
Pracovnív stupy										
Tvorba hrubého fixního kapitálu										
Čistý stav fixního kapitálu										

- 22.40 Když jsou klíčové činnosti založeny na přírodních neobnovitelných zdrojích, jako jsou nerostné zdroje, v účtech klíčového odvětví se zaznamenávají změny těchto zdrojů v důsledku nových objevů a spotřebovávání, a to na účtu ostatních změn objemu aktiv a na účtu zisků a ztrát z držby v rámci účtu přecenění. Tyto údaje jsou nezbytné pro posouzení hospodářské výkonnosti hospodářství. Obecněji řečeno, účty klíčových odvětví lze rozšířit o účetnictví životního prostředí.
- 22.41 Účty klíčových odvětví lze prezentovat v rámci souhrmných hospodářských účtů. Pro klíčové sektory se zavede nový sloupec nebo skupina sloupců a další sloupce se podle potřeby přejmenují, například jako „jiné nefinanční instituce“ nebo „jiné domácnosti“. Díky tomu jsou zřejmé příslušné podíly klíčového sektoru a jiných sektorů na transakcích a vyrovnávacích položkách. Přesný formát těchto tabulek závisí na sledovaném cíli. Další krok může spočívat v tom, že se v dalších tabulkách ozřejmí vztah „od koho ke komu“ mezi klíčovým sektorem a dalšími sektory včetně nerezidentů.

Začlenění nepeněžních údajů

- 22.42 Významným charakteristickým rysem mnoha satelitních účtů je to, že obsahují také nepeněžní údaje, jako jsou v účtech životního prostředí například o emisích CO₂ v členění podle odvětví nebo jako je v účtech zdraví například počet ošetření v členění podle druhu zdravotní péče. Provázání těchto nepeněžních údajů s peněžními údaji poskytuje důležité klíčové poměry, jako je například objem emisí CO₂ na miliardu EUR přidané hodnoty, respektive výše nákladů na jedno ošetření. Široká škála příkladů je uvedena v tabulce 22.7.

Mimořádná úroveň podrobnosti a doplňkové pojmy

- 22.43 Dalšími dvěma hlavními charakteristickými rysy satelitních účtů jsou mimořádná úroveň podrobnosti a doplňkové pojmy. Široká škála příkladů je uvedena v tabulkách 22.8 a 22.9.

Tabulka 22.7 - Příklady nepeněžních údajů v satelitních účtech

Satelitní účet	Příklad nepeněžních údajů	Poměr peněžních a nepeněžních údajů
Účty vzdělávání	Počet žáků a studentů	Náklady a poplatky na jednoho žáka / studenta
	Počet učitelů	Náhrady zaměstnancům na jednoho učitele
Environmentální účty	Těžba ropy v tunách	Cena ropy za barel
	Emise CO ₂ v členění podle odvětví	Emise CO ₂ v členění podle odvětví na miliardu EUR přidané hodnoty
Vládní finance	Zaměstnanost v sektoru vládních institucí	Náhrady zaměstnancům na jednoho zaměstnance
	Počet sociálních dávek	Průměrná výše sociální dávky
Účty zdraví	Počet ošetření/pacientů v členění podle druhu zdravotnické péče	Náklady na jedno ošetření nebo jednoho pacienta
Účty výroby domácností	Spotřeba času při výrobě domácností	Náklady obětované příležitosti pro příslušnou spotřebu času
Účty práce	Zaměstnanost (počet odpracovaných hodin / FTE) v členění podle odvětví	Náhrady zaměstnancům na jednu odpracovanou hodinu / FTE
	Počet pracovních míst	

Satelitní účet	Příklad nepeněžních údajů	Poměr peněžních a nepeněžních údajů
Účty produktivity a růstu	Pracovní vstupy v členění podle odvětví	Produktivita práce v členění podle odvětví
Účty výzkumu a vývoje	Počet udělených patentů	Náhrady zaměstnancům na jednoho zaměstnance
	Zaměstnanost v sektoru výzkumu a vývoje	
Účty veřejného pořádku a bezpečnosti	Počet vězňů	Náklady na jednoho vězně
Účty sociální ochrany	Počet sociálních dávek, například příjemců penze	Průměrná výše sociální dávky v členění podle (druhu) programu
Účty cestovního ruchu	Počet turistů	Výdaje na jednoho turistu

Tabulka 22.8 - Příklady mimořádné míry podrobnosti v různých satelitních účtech

Satelitní účet	Mimořádná úroveň podrobnosti
Zemědělské účty	Větší míra podrobnosti údajů o výrobě různých zemědělských produktů
Environmentální účty	Mnohem větší míra podrobnosti hodnot stavů a toků u přírodních zdrojů
	Větší míra podrobnosti výdajů na ochranu životního prostředí
Účty zdraví	Podrobné členění zdravotnických služeb
Účty výroby domácností	Výroba domácností v členění podle hlavní funkce (například bydlení, stravování, péče)
Účty příjmů a jmění fyzických osob (personal)	Informace o rozložení příjmů a jmění fyzických osob (personal)
Účty práce a matice sociálního účetnictví	Náhrady zaměstnancům a zaměstnanost v členění podle věku, pohlaví a úrovně vzdělání
Účty sociální ochrany	Příjmy a výdaje v členění podle jednotlivých programů sociální ochrany a skupin těchto programů
Tabulky daňových příjmů	Daňové příjmy rozčleněné do podoby mnohem podrobnější klasifikace

Tabulka 22.9 - Příklady doplňkových pojmů v různých satelitních účtech

Satelitní účet	Doplňkové pojmy
Zemědělské účty	Tři ukazatele zemědělských důchodů
Environmentální účty	Environmentální daně
Vládní finance	Příjmy a výdaje vládních institucí
Účty sektoru šedé ekonomiky	Sektor šedé ekonomiky
Účty produktivity a růstu	Souhrnná produktivita faktorů
Účty sociální ochrany	Celkové výdaje na sociální dávky ve stáří
Tabulky daňových příjmů	Celkové daňové příjmy podle různých alternativních definic

Odišné základní pojmy

22.44 Použití odlišných základních pojmů není v satelitních účtech běžné. Poměrně malý rozdíl je, že u různých satelitních účtů se některé služby nepovažují za pomocné, například u satelitního účtu dopravy se dopravní služby nepovažují za pomocné. U některých satelitních účtů však mohou být

značné změny základních pojmů nezbytné, například v účtu životního prostředí lze domácí produkt upravit zohledněním spotřebovávání přírodních zdrojů. Příklady jsou uvedeny v tabulce 22.10.

Využití modelování a začlenění experimentálních výsledků

22.45 Některé satelitní účty lze charakterizovat tím, že jsou do nich začleněny experimentální výsledky nebo že využívají modelování, přičemž údaje v satelitním účtu jsou tudíž méně spolehlivé než údaje v hlavních účtech. Při sestavování hlavních účtů však také dochází k použití ekonometrických nebo matematických modelů a začlenění experimentálních výsledků. Není to tudíž zásadní rozdíl mezi rámcem hlavních účtů a satelitními účty. Tyto záležitosti ilustrují příklady uvedené v tabulce 22.11.

Tabulka 22.10 - Příklady odlišných základních pojmů v satelitních účtech

Satelitní účet	Odlišný základní pojem
Environmentální účty	Úprava domácího produktu zohledněním spotřebovávání přírodních zdrojů, komplexních vládních výdajů na tvorbu a ochranu životního prostředí a zhoršování stavu životního prostředí
Zdravotnické účty	Závodní lékařská péče není vedlejší službou
Účty výroby domácností	Neplacené služby domácností a dobrovolnické služby patří do výroby
Rozšířené účty	Účty zahrnují podstatně rozšířené pojetí výroby a tvorby kapitálu (například lidský kapitál a předměty dlouhodobé spotřeby)
Doplňková penzijní tabulka	Dávky z nefondových penzijních programů s pevnou výší dávek jsou považovány za aktiva a závazky
Účty dopravy	Přepravní služby nejsou pomocnou službou (<i>ancillary service</i>)

Tabulka 22.11 - Příklady použití ekonometrických nebo matematických modelů při sestavování ústředního rámce a satelitních účtů

Ústřední rámec	<p>Odhad hodnoty finančních nebo nevyroběných aktiv jako čistá současná hodnota očekávaných budoucích příjmů a výdajů</p> <p>Korekce šetření domácností o domácnosti, které dotazník nezodpověděly, za použití regresní analýzy</p> <p>Odhad stavu čistého fixního kapitálu a spotřeby fixního kapitálu pomocí metody průběžné inventarizace, očekávané ekonomické životnosti a matematických funkcí odpisování</p> <p>Odhad hodnoty služeb vlastníků obydlí pro vlastní potřebu za použití údajů o bytovém fondu, tržního nájemného a regresní analýzy</p> <p>Odhad změn hédonických cen pomocí matematického modelu</p> <p>Odhad sezónních korekcí pomocí matematického modelu</p>
Satelitní účty	
Environmentální účty	Odhad hodnoty spotřebování přírodních zdrojů a zhoršení stavu životního prostředí
Účty výroby domácností	Odhad hodnoty neplacených služeb domácností
Účty stínové ekonomiky (informal sector)	Experimentální odhady hodnoty všech druhů činností stínové ekonomiky (informal sector)
Účty produktivity a růstu	Odhad objemu kapitálových vstupů za použití funkcí účinnosti v závislosti na stáří pro každý druh aktiva
Doplňková penzijní tabulka	Odhad penzijních nároků za použití všech druhů pojistně-matematických předpokladů ohledně demografických trendů, diskontní sazby a růstu mezd
Tabulka s experimentálními výsledky o výdajích na výzkum a vývoj	pojmaných jako tvorba kapitálu

Navrhování a sestavování satelitních účtů

- 22.46 Navržení a sestavení satelitního účtu sestává ze čtyř kroků:
- (a) vymezení účelů, způsobů použití a požadavků;
 - (b) volba, co je důležité z národních účtů;
 - (c) volba důležitých doplňkových informací, například z různých zvláštních statistik nebo zdrojů administrativních údajů;
 - (d) kombinace obou sad pojmů a údajů do jednoho souboru tabulek a účtů.
- 22.47 Při prvním navrhování a sestavování satelitních účtů často dochází k odhalení nečekaných výsledků v jednotlivých čtyřech krocích. V důsledku toho představuje sestavování satelitních účtů postupný proces. Teprve po nabytí zkušeností se sestavováním a používáním satelitního účtu a prováděním nezbytných úprav lze experimentální soubor tabulek přeměnit ve vyspělý statistický produkt.
- 22.48 Při vybírání relevantních údajů z národních účtů lze rozlišit tři aspekty: mezinárodní pojmy národního účetnictví, provozní pojmy používané ve statistikách národních účtů určité země a spolehlivost statistických údajů národních účtů.
- 22.49 Při navrhování a sestavování satelitního účtu se v důsledku uplatnění pojmů ústředního rámce pro určitý účel často odhalí charakteristické rysy. Z hlediska účelu to mohou být užitečné aspekty stejně jako nečekaná omezení. Například při prvním navrhování a sestavování účtu výzkumu a vývoje se mohou objevit takové problémy, jako je například překrývání s výzkumem a vývojem v oblasti softwaru a zdravotní péče nebo jako je úloha nadnárodních společností při dovozu a vývozu výzkumu a vývoje.
- 22.50 Podobný postup se vztahuje na provozní pojmy používané při sestavování statistik národních účtů. Může se ukázat, že chybí zásadní detail z důvodu příliš souhrnné úrovně sestavení nebo zveřejnění, nebo se může stát, že univerzální pojmy nejsou použity důsledně. Například činnosti prováděné v oblasti výzkumu a vývoje některými velkými nadnárodními společnostmi mohou být zahrnuty do odvětví odpovídajícího jejich hlavním činnostem, a nikoli do služeb v oblasti výzkumu a vývoje.
- 22.51 Problémem může být spolehlivost určitých částí statistiky národních účtů. Byla totiž sestavena a zveřejněna bez zvláštního zřetele k účelu satelitního účtu. Jen prostý výběr relevantních údajů z oficiální statistiky národních účtů často odhalí, že velikost, složení nebo vývoj v čase nejsou pro daný účel přijatelné. V důsledku toho je nutno stávající zdroje údajů a metody sestavování účtů zkontrolovat a zlepšit doplněním dalších zdrojů údajů nebo zdokonalenými metodami sestavování účtů.
- 22.52 Výběr relevantních informací z jiných zdrojů než z národních účtů, například ze zvláštních statistik nebo zdrojů administrativních údajů, přinese podobné problémy, pokud jde o pojmy a údaje: u oficiálně používaných pojmů se mohou objevit nečekané slabiny, co se týče konkrétního účelu daného satelitního účtu, skutečně používané pojmy se mohou lišit od oficiálních pojmů a problémy mohou být také se spolehlivostí, mírou podrobnosti, načasováním a periodicitou. Všechny tyto

problémy je nutno řešit buď prostřednictvím doplňkových odhadů, aby se odstranily rozdíly v pojmech, prostřednictvím zatřídění toků v nepeněžním vyjádření v členění podle odvětví nebo sektorů, nebo prostřednictvím úpravy pojmů použitých v satelitním účtu.

- 22.53 Zkombinování informací z národních účtů a dalších informací do jednoho souboru tabulek nebo účtů vyžaduje další práci: je nutno vyřešit případná opomenutí, překrývání a číselné nesrovnalosti a posoudit věrohodnost výsledků. Výsledkem by měl být pokud možno zcela vyvážený soubor tabulek. Může však být nutné ukázat nesrovnalosti mezi různými zdroji údajů a alternativními přístupy.
- 22.54 Přetvoření souladného satelitního účtu do podoby produktu vhodného pro uživatele údajů může zahrnovat další kroky. Je možno zavést přehlednou tabulku s klíčovými ukazateli za několik let. Tyto klíčové ukazatele by se mohly zaměřit na popis velikosti, složek a vývoje dotyčné konkrétní záležitosti nebo mohou znázorňovat vazby na národní hospodářství a jeho hlavní složky. Lze rovněž doplnit vyšší míru podrobnosti nebo klasifikace nezbytné pro politické a analytické účely. Lze odstranit určitou míru podrobnosti, která má malou přidanou hodnotu nebo již bylo dosaženo za cenu poměrně vysokých nákladů. Úsilí by se také mohlo zaměřit na snížení složitosti tabulek, zvýšení jednoduchosti a transparentnosti pro uživatele údajů a zahrnutí standardních účetních rozkladů v podobě samostatné tabulky.

Devět specifických satelitních účtů

22.55 Ve zbývajících částech této kapitoly jsou stručně probrány tyto satelitní účty:

- (a) zemědělské účty;
- (b) environmentální účty;
- (c) zdravotnické účty;
- (d) účty výroby v domácnostech;
- (e) účty práce a matice sociálního účetnictví,
- (f) účty produktivity a růstu;
- (g) účty výzkumu a vývoje;
- (h) účty sociální ochrany;
- (i) účty cestovního ruchu.

Zemědělské účty

22.56 Příkladem zemědělského účtu je souhrnný zemědělský účet¹⁶. Jeho účelem je popsat zemědělskou výrobu a vývoj zemědělských důchodů. Tyto informace slouží k analýze hospodářské situace zemědělství daného členského státu a ke sledování a hodnocení společné zemědělské politiky v Unii.

¹⁶ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 138/2004 ze dne 5. prosince 2003 o souhrnném zemědělském účtu ve Společenství (Úř. věst. L 33, 5.2.2004, s. 1).

22.57 SZÚ sestává z účtu výroby, účtu tvorby důchodu, účtu podnikatelského důchodu a kapitálového účtu pro zemědělskou výrobu. Účet výroby obsahuje podrobný rozpis zobrazující produkci u široké škály zemědělských produktů, jakož i nezemědělské vedlejší činnosti; také jsou zde uvedeny značné podrobnosti o mezipotřebě a tvorbě kapitálu. Údaje pro účet výroby a tvorbu hrubého fixního kapitálu se uvádějí jak v běžných cenách, tak v objemovém vyjádření. Kromě toho jsou zde uvedeny tyto tři ukazatele důchodu v zemědělství:

- (a) index reálného důchodu výrobních činitelů v zemědělství v přepočtu na roční pracovní jednotku vyjádřenou jako ekvivalent plného pracovního úvazku;
- (b) index reálného čistého podnikatelského důchodu v zemědělství v přepočtu na neplacenou roční pracovní jednotku vyjádřenou jako ekvivalent plného pracovního úvazku;
- (c) čistý podnikatelský důchod v zemědělství.

Indexy a změny v reálném vyjádření hodnot ukazatelů důchodu jsou získány deflováním odpovídajících nominálních hodnot s implicitním cenovým indexem HDP.

22.58 Pojetí odvětví zemědělství v souhrnném zemědělském účtu velmi připomíná pojetí odvětví zemědělství v ústředním rámci. Jsou zde však některé rozdíly: Například jednotky zabývající se produkcí osiva pro účely výzkumu nebo osvědčování nebo jednotky, pro které je zemědělská činnost výhradně činností ve volném čase, jsou vynechány. Ale většina zemědělských činností jednotek, jejichž hlavní činnost není zemědělská, je do zemědělského odvětví zahrnuta.

22.59 Souhrnný zemědělský účet se zaměřuje na výrobní postup a důchod z něho odvozený. V zásadě však nemusí satelitní účet zemědělství zcela odpovídat souhrnnému zemědělskému účtu. Zemědělské účty by také mohly zahrnovat tabulku dodávek a užití poskytující systematický přehled dodávek a užití zemědělských produktů. Ta by poskytla informace o úloze dovozu včetně úlohy dovozních cel a o vývoji poptávky po zemědělských produktech, například o vývozu a konečné spotřebě domácností a úloze souvisejících daní a dotací. Zemědělské účty by také mohly být rozšířeny začleněním vedlejších nezemědělských činností, například zemědělských činností ve volném čase. To může odhalit důležité trendy a substituční mechanismy. Vzájemné vztahy s vládními institucemi lze ozřejmit přidáním tabulky znázorňující všechny příjmy a kapitálové transfery místních, ústředních nebo evropských vládních institucí do odvětví zemědělství, což může rovněž zahrnovat zvláštní způsoby účtování v daňovém systému. Zemědělské účty by také mohly být navrženy jako zvláštní sektorový účet a zahrnovat úplnou posloupnost účtů včetně rozvah a finančních účtů zemědělců a korporací zabývajících se zemědělstvím.

Environmentální účty

22.60 Mezinárodní pravidla pro environmentální účty (Systém environmentálního a ekonomického účetnictví neboli *System of Environmental and Economic Accounting, SEEA*, 2003)¹⁷ poskytují

¹⁷ Příručka byla vydána pod společnou odpovědností Organizace spojených národů, Evropské komise, Mezinárodního měnového fondu, OECD a Světové banky.

podrobný účetní rámec pro popis a analýzu životního prostředí a jeho vzájemných vztahů s hospodářstvím. Účty životního prostředí jsou satelitním účtem národních účtů. To znamená, že jsou v nich použity v zásadě stejné klasifikace a pojmy, přičemž změny jsou zaváděny pouze tehdy, pokud je to nezbytné pro daný účel účtů životního prostředí.

- 22.61 Souhrnná sada účtů obsahující ekonomické a environmentální informace umožňuje analýzu přínosu životního prostředí pro národní hospodářství a dopadu hospodářství na životní prostředí. Tím, že poskytuje ukazatele a popisné statistiky pro sledování vzájemných vztahů mezi životním prostředím a národním hospodářstvím pokrývá potřeby tvůrců politik. Může rovněž sloužit jako nástroj pro strategické plánování a analýzu politiky umožňující nalézt udržitelnější cesty rozvoje. Například je třeba, aby si tvůrci politik, kteří určují vývoj odvětví, jež značně využívají přírodní zdroje buď jako vstupy, nebo pro vypouštění či ukládání odpadů, byli vědomi dlouhodobých vlivů na životní prostředí. Rovněž je třeba, aby si tvůrci politik, kteří stanovují ekologické normy, byli vědomi pravděpodobných důsledků pro hospodářství, například toho, která odvětví pravděpodobně utrpí a jaké jsou důsledky pro zaměstnanost a kupní sílu. Alternativní strategie pro oblast životního prostředí lze porovnat s přihlédnutím k hospodářským důsledkům.
- 22.62 V ústředním rámci byly vzaty v úvahu různé aspekty environmentálního účetnictví. Zejména je řada nákladových a kapitálových položek účetnictví souvisejícího s přírodními zdroji uvedena samostatně v klasifikacích a účtech týkajících se stavů a ostatních změn objemu aktiv. Například klasifikace nevyráběných aktiv udává jednotlivé položky u podzemních zdrojů, jako jsou zásoby ropy, zásoby nerostných surovin, nepěstované biologické zdroje a vodní zdroje. Tyto funkce usnadňují používání ústředního rámce jako východiska pro environmentální účetnictví. Několik prvků ústředního rámce, zejména v účtu pro ostatní změny objemu, se však v satelitním účtu ještě dále člení a mění se jejich zařazení a také jsou do něho doplněny další prvky.
- 22.63 Z hlediska tvorby a ochrany životního prostředí mají ústřední rámec a jeho hlavní souhrnné ukazatele, jako jsou HDP, tvorba kapitálu a úspory, dvě hlavní nevýhody. Za prvé je nedostatečně zachyceno spotřebovávání a nedostatek přírodních zdrojů, přičemž tyto faktory mohou ohrozit trvalou produktivitu hospodářství. Za druhé se ústřední rámec nezabývá zhoršováním kvality životního prostředí a důsledky těchto změn pro lidské zdraví a dobré životní podmínky.
- 22.64 V ústředním rámci se při výpočtu čisté přidané hodnoty zohledňují jen vyráběná aktiva. Náklady na jejich užití se odrážejí v mezispotřebě a spotřebě fixního kapitálu. Nevyráběná přírodní aktiva – jako například půda, zásoby nerostných surovin a lesy – jsou zahrnuta v rámci aktiv do té míry, v jaké jsou pod účinnou kontrolou institucionálních jednotek. Náklady na jejich použití se však do výrobních nákladů neúčtují. To znamená, že buď cena produktů neodráží tyto náklady, nebo že – v případě nákladů souvisejících se spotřebováváním zásob – jsou tyto náklady zahrnuty spolu s dalšími nezjištěnými prvky v rámci zbytkového odvození provozního přebytku. Účty životního prostředí umožňují tyto náklady explicitně uznat a odhadnout jejich výši.
- 22.65 Rámec environmentálního účetnictví SEEA 2003 zahrnuje pět kategorií:
- (a) účty fyzických a hybridních toků;
 - (b) hospodářské účty pro transakce týkající se životního prostředí;

- (c) účty environmentálních aktiv ve fyzickém a peněžním vyjádření;
- (d) účty komplexních výdajů na tvorbu a ochranu životního prostředí a účty týkající se spotřebovávání přírodních zdrojů;
- (e) úpravu souhrnných ukazatelů pro přenos z ústředního rámce do účtu týkajícího se spotřebovávání přírodních zdrojů.

22.66 Účty fyzických a hybridních toků zachycují čtyři různé typy toků:

- (a) přírodní zdroje: nerostné suroviny, energetické zdroje, vodu, půdu a biologické zdroje. V okamžiku, kdy jsou prodány na trzích, se dostanou do ekonomické sféry a měly by být charakterizovány jako produkty;
- (b) ekosystémové vstupy: kyslík pro spalování a vodu ve formě srážek nebo přírodních vodních toků a další přírodní zdroje, jako jsou živiny a CO₂, potřebné pro růst rostlin, přičemž sem nepatří voda, živiny a kyslík dodávané hospodářstvím jakožto produkty;
- (c) produkty: výrobky a služby vyrobené v ekonomické sféře a používané v ní, včetně toků výrobků a služeb mezi národním hospodářstvím a nerezidenty. Patří sem pěstovaná biologická aktiva, prodávané nebo nakupované přírodní zdroje, například ropa, dřevo a voda, a odpadový materiál mající ekonomickou hodnotu;
- (d) rezidua: náhodné a nechtěné výstupy z hospodářství, které mají pro původce nulovou nebo zápornou hodnotu. Mezi zbytky patří pevné, kapalné a plynné odpady. Lze je recyklovat nebo znovu použít, případně se vypouštějí do životního prostředí. Zbytky mohou mít kladnou hodnotu pro jinou jednotku než tu, která je vytváří. Například komunální odpad shromážděný k recyklaci nemá žádnou hodnotu pro domácnosti, ale může mít nějakou hodnotu pro subjekt, který jej recykluje. Šrot, jenž má hodnotu, kterou může jeho původce realizovat, jako je například vyřazené zařízení, se považuje za produkty, a nikoli za zbytky.

22.67 Fyzické toky se měří v jednotkách množství, které popisují fyzické vlastnosti dotyčného materiálu, energie nebo zbytků. Určitý fyzický tok lze měřit pomocí alternativních jednotek v závislosti na fyzické vlastnosti, o kterou se jedná. Vhodnost konkrétní jednotky závisí na účelu a zamýšleném užití tokového účtu. Při účtování fyzických toků jsou nejčastěji používanými fyzikálními vlastnostmi hmotnost a objem. V případě toků energie jsou nejčastěji používanými jednotkami jouly nebo tuny ropného ekvivalentu. Množstevní jednotky v účtech fyzických toků se liší od způsobu vyjadřování množství, který se používá v ústředním rámci. Například v ústředním rámci není objemem počítače jeho hmotnost v kilogramech, nýbrž výsledný součet vážených složek vyjadřujících vlastnosti požadované uživatelem, jako je například rychlost výpočtu.

22.68 Účty fyzických toků lze předkládat jako tabulky dodávek a užití. To je zřejmé z tabulek 22.12 a 22.13.

22.69 Účty hybridních toků představují jedinou maticovou sestavu obsahující jak národní účty v peněžním vyjádření, tak účty fyzických toků. Důležitým druhem hybridních účtů jsou hybridní tabulky dodávek

a užití, které kombinují informace z tabulek fyzických dodávek a užití s informacemi z tabulek dodávek a užití v peněžním vyjádření.

- 22.70 Informace v účtech hybridních toků mohou být spojeny s tématy, jež se týkají konkrétních problémů životního prostředí, jako je skleníkový efekt, poškozování ozónové vrstvy a acidifikace. To vyžaduje použití převodních činitelů umožňujících promítnout údaje o určitých látkách do souhrnných ukazatelů týkajících se jednotlivých témat životního prostředí, což se pak může odrazit v přehledové tabulce znázorňující podíl spotřeby a výroby různých odvětví na jednotlivých ekologických problémech a na HDP, jako je tabulka 22.14.

Tabulka 22.12 - Tabulka dodávek a užití ve fyzických jednotkách

		Tabulka dodávek ve fyzických jednotkách																			
		Odvětví			Spotřeba			Kapitál		Nerezidenti		Národní prostředí									
		Doprava ve vlastní režii			Ostatní spotřeba			Spotřeba celkem		Tvorba kapitálu, změny stavu zásob, skladování odpadu		Dovoz produktů		Přirodní zdroje a ekosystémové vstupy a ekosystémové vstupy dodávané nerezidenty na území země		Emise a odpady (residuals) produkované nerezidenty u nerezidentů (in Rest of the World - ROW)		Přeshraniční příchozí toky o nerezidentů prostřednictvím environmentálních médií		E	
		I1	I2	I3	I	C1	C2	C	CF	M2	M1	M1	M3								
Živočišné a rostlinné produkty		66,000	49,000	1,000	116,000					16,000											132,000
P1	Kámen, štěrka a stavební materiály	112,000	163,000		275,000					13,000											288,000
P2	Energie	65,000	59,000		124,000					95,000											219,000
P3	Kovy, strojírenství atd.		10,000		10,000					10,000											20,000
P4	Plastové a pryžové výrobky		2,000		2,000					2,000											4,000
P5	Dřevo, papír atd.	7,000	7,000		14,000					1,000											15,000
P6	Jiné komodity		9,000	1,000	10,000					13,000											23,000
P7	Produkty celkem	250,000	299,000	2,000	551,000					150,000											701,000

Tabulka dodávek ve fyzických jednotkách

	v milionech tun											Národní prostředí	Dodávky materiálů celkem	
	Odvětví			Spotřeba		Kapitál		Nerezidenti		Nerezidenti				E
	I1	I2	I3	I	C1	C2	C	CF	M2	M1	M1	M3		
Přicházející na území země														
R1 CO ₂	19,020	111,398	29,930	160,348	16,908	25,080	41,988	0,990		4,172				207,498
R2 N ₂ O	0,007	0,042	0,012	0,061	0,003	0,004	0,007			0,001				0,069
R3 CH ₄	0,073	0,452	0,125	0,650	0,004	0,020	0,024	0,477		0,001				1,152
R4 NO _x	0,061	0,275	0,151	0,487	0,084	0,026	0,110			0,025		0,117		0,739
R5 SO ₂	0,023	0,139	0,030	0,192	0,003	0,001	0,004			0,001		0,087		0,284
R6 NH ₃	0,020	0,123	0,038	0,181		0,007	0,007					0,019		0,207
Jiné zbytky vypouštěné do vzduchu	0,010	0,061	0,015	0,086		0,012	0,012					0,002		0,100
R8 P	0,070	0,020	0,004	0,094		0,011	0,011	0,003		0,001		0,014		0,123
R9 N	0,590	0,210	0,098	0,898		0,117	0,117	0,024		0,006		0,323		1,368
Jiné zbytky vypouštěné do vody	0,030	0,021	0,006	0,057		0,021	0,021	0,001		0,001		0,003		0,083
R11 z těžebních činností	7,233	2,320		9,553										9,553
R12 Jiné pevné odpady	8,103	71,619	22,929	102,651	0,100	5,060	5,160	71,100		1,548		7,656		188,115
Přicházející na území země celkem	35,240	186,680	53,338	275,258	17,102	30,359	47,461	72,595		5,756		8,221		409,291
Odc házející na území nerezidentů (to RoW)														

Emise a odpady (Residuals)

Tabulka dodávek ve fyzických jednotkách

		v milionech tun													
		Odvětví					Spotřeba		Kapitál		Nerezidenti			Národní prostředí	
		I1	I2	I3	I	C1	C2	C	CF	M2	M1	M1	M3	E	
		Zemědělství, rybnářství a těžební činnost		Výroba, produkce elektřiny a stavebnictví	Služby	Odvětví celkem	Doprava ve vlastní režii	Ostatní spotřeba	Spotřeba celkem	Tvorba kapitálu, změny stavu zásob, skladování odpadu	Dovoz produktů	Přírodní zdroje a ekosystémové vstupy dodávané nerezidenty na území země	Emise a odpady (residuals) produkované nerezidenty u nerezidentů (in Rest of the World - RoW)	Přehraníční příchozí toky ochrany prostředí	Národní prostředí
Do vzduchu															
R1	CO ₂			4,569	4,569	0,739		0,739							5,308
R4	NO _x			0,01	0,01	0,004		0,004							0,014
R5	SO ₂			0,008	0,008	0,002		0,002							0,01
Odházející na území nerezidentů (to RoW) celkem				4,587	4,587	0,745		0,745							5,332
Emise a odpady celkem		35,240	186,680	57,925	279,845	17,847	30,359	48,206	72,595	150	5,756	8,221	8,221	414,623	
Dodávky materiálu celkem		285,240	485,68	59,925	830,845	17,847	30,359	48,206	72,595	150	5,756	8,221	8,221	1 115,623	
		Čistý přírůstek prostřednictvím spotřeby (předměty dlouhodobé spotřeby)													
		1,153	15,641	16,794	72,215	-49,000	3,000	-0,424	-4,302	372,717	411,000				
Čistá akumulace všech materiálů (užití minus dodávky)															
Zdroj: SEEA, soubor údajů týkajících se země															

Tabulka 22.13 - Tabulka dodávek a užití ve fyzických jednotkách (pokračování)

		Tabulka užití ve fyzických jednotkách										Národní prostředí							
		v milionech tun										Národní prostředí							
		Odvětví			Spotřeba			Kapitál				Nerezidentní			Národní prostředí				
		I1	I2	I3	I	C1	C2	C	CF	X2	X1	X1	X1	X1	X3	E			
		Zemědělství, rybnářství a těžební činnost	Výroba, produkce elektřiny a stavebnictví	Služby	Odvětví celkem	Doprava ve vlastní režii	Ostatní spotřeba	Spotřeba celkem	Tvorba kapitálu, změny stavu zásob, skladování	Vývoz	Přirození zdroje a ekosystémové vstupy dodávané nerezidenty na území země	Emise a odpady (residuals) produkované nerezidenty u nerezidentů (in Rest of the World - RoW)	Freshranční příchozí toky od nerezidentů prostřednictvím environmentálních médií						
Živočišné																			
P1	a rostlinné produkty	23,000	60,000	4,000	87,000		16,000	16,000	3,000	26,000									132,000
Kámen, štěrky a stavební materiály																			
P2		12,000	148,000	2,000	162,000		2,000	2,000	114,000	10,000									288,000
P3	Energie	34,000	101,000	20,000	155,000	7,000	10,000	17,000	47,000										219,000
Kovy, strojírenství atd.																			
P4			11,000		11,000	1,000		1,000	1,000	7,000									20,000
Plastové a pryžové výrobky																			
P5			2,000		2,000					2,000									4,000
Dřevo, papír atd.																			
P6			7,000	4,000	11,000		1,000	1,000		3,000									15,000
Ostatní komodity																			
P7		5,000	8,000	1,000	14,000		2,000	2,000	1,000	6,000									23,000
Produkty celkem		74,000	337,000	31,000	442,000	8,000	31,000	39,000	119,000	101,000									701,000

Produkty

Tabulka užití ve fyzických jednotkách													
v milionech tun													
	Odvětví			Spotřeba			Kapitál			Nerezidenti			Národní prostředí
	I1	I2	I3	I	C1	C2	C	CF	X2	X1	X1	X3	
	Zemědělství, rybníkářství a těžební činnosti	Výroba, produkce elektřiny a stavebnictví	Služby	Odvětví celkem	Doprava ve vlastní režii	Ostatní spotřeba	Spotřeba celkem	Tvorba kapitálu, změny stavu zásob, skladování	Vývoz	Přirodní zdroje a ekosystémové vstupy dodávané rezidenty na území země	Emise a odpady (residuals) produkované rezidenty u nerezidentů (in Rest of the World - RoW)	Přehraníční příchodní toky oc nerezidentů prostřednictvím environmentálních médií	
Ostatní přirodní zdroje													
N1 Ropa	38,000			38,000									38,000
N2 Plyn	27,000			27,000									27,000
N3 Jiné	118,000	55,000		173,000									173,000
N4 Dřevo	7,000	1,000		8,000		1,000	1,000						9,000
N5 Ryby	1,000			1,000					1,000				2,000
N6 Jiné		2,000		2,000									2,000
N7 Voda	1,000	6,000		7,000									7,000
Národní přirodní zdroje celkem	192,000	64,000		256,000		1,000	1,000			1,000			258,000
Přirodní zdroje v zahraničí													
N5 Ryby	4,000			4,000									4,000
N7 Voda		1,000		1,000		1,000	1,000						2,000
Přirodní zdroje v zahraničí celkem	4,000	1,000		5,000		1,000	1,000						6,000
Přirodní zdroje celkem	196,000	65,000		261,000		2,000	2,000			1,000			264,000
Národní ekosystémové vstupy	15,000	81,000	22,000	118,000	10,000	13,000	23,000			2,000			143,000
Ekosystémové vstupy v zahraničí			3,000	3,000	1,000		1,000						4,000
Ekosystémové vstupy celkem	15,000	81,000	25,000	121,000	11,000	13,000	24,000			2,000			147,000

Tabulka užití ve fyzických jednotkách

	v milionech tun										Národní prostředí	E		
	Odvětví		Spotřeba		Kapitál		Nerezidenti		Přehraníční příchozí toky oc nerezidentů prostředí					
	1	2	3	I	C1	C2	C	CF	X2	X1	X1	X3		
	Zemědělství, rybnářství a těžební činnost	Výroba, produkce elektřiny a stavebnictví	Služby	Odvětví celkem	Doprava ve vlastní režii	Ostatní spotřeba	Spotřeba celkem	Tvorba kapitálu, změny stavu zásob, skladování odpadů	Vývoz	Přírodní zdroje a ekosystémové vstupy	Emise a odpady (residuals) produkované nerezidenty u nerezidentů (in Rest of the World - RoW)	Přehraníční příchozí toky oc nerezidentů prostředí	Dodávky materiálů celkem	
Z území země														
R1 CO ₂													207,498	207,498
R2 N ₂ O													0,069	0,069
R3 CH ₄													1,152	1,152
R4 NO _x											0,669		0,070	0,739
R5 SO ₂											0,196		0,088	0,284
R6 NH ₃											0,099		0,108	0,207
R7 Jiné ze vzduchu											0,002		0,098	0,100
R8 P		0,020	0,020								0,010		0,093	0,123
R9 N		0,115	0,115								0,543		0,710	1,368
R10 Jiné z vody		0,010	0,010								0,002		0,071	0,083
R11 z těžebních činností													9,553	9,553
R12 pevné odpady	0,240	2,680	3,780	6,700			25,810				2,398		153,207	188,115
Z území země celkem	0,240	2,680	3,925	6,845			25,810				3,919		372,717	409,291
Ze zahraničí														
R1 CO ₂										5,308				5,308
R4 NO _x										0,014				0,014
R5 SO ₂										0,010				0,010
Ze zahraničí celkem										5,332				5,332
Celkem	0,240	2,680	3,925	6,845	19,000	46,000	65,000	25,810	101,000	5,332	3,919	3,919	372,717	414,623
Užití materiálů celkem	285,240	485,680	59,925	830,845	19,000	46,000	65,000	144,810	101,000	3,000	3,919	3,919	372,717	1 526,623

Emise a odpady (Residuals)

Tabulka 22.14 - Čistý podíl spotřeby a výroby na HDP a v šesti oblastech životního prostředí v Nizozemsku za rok 1993

v procentech						
	Hospodářství	Životní prostředí				
		Skleníkový efekt	Poškození ozónové vrstvy	Okyselení (acidification)	Eutrofizace	Pevné odpady
Celkem		100	100	100	100	100
Spotřeba		19	2	15	9	31
Výroba		79	97	85	91	66
Kapitál a jiné zdroje		2	1	–	–	3
Spotřeba	100	100	100	100	100	100
Vlastní doprava	8	38	–	88	21	1
Jiná spotřeba	92	62	100	12	79	99
Výroba	100	100	100	100	100	100
Zemědělství, myslivost, lesnictví, rybářství	3	15	2	47	91	7
Těžba a dobývání	3	2	–	1	–	1
Zpracovatelský průmysl						
Ropný průmysl	1	7	–	11	–	
Chemický průmysl	2	14	27	6	2	16
Kovovýroba a strojírenství	3	2	9	1	–	2
Ostatní zpracovatelský průmysl	12	12	20	7	6	25
Veřejné služby	2	26	–	9	1	2
Doprava a skladování	6	8	6	12	1	5
Ostatní služby	68	14	36	6	–1	42

Zdroj: de Haan (1997).

Poznámka: Pomlčka (–) znamená nulový údaj.

- 22.71 Ekonomické účty transakcí týkající se životního prostředí se skládají z účtů za oblast ochrany životního prostředí a účtů ostatních transakcí souvisejících s životním prostředím, jako jsou například daně, dotace, investiční dotace, důchody z vlastnictví a pořízování emisních a vlastnických práv.
- 22.72 Pro popis ochrany životního prostředí je velmi užitečný funkční přístup v kombinaci s analýzou podle druhů činnosti a produktů. Ochrana životního prostředí zahrnuje širokou škálu hospodářských činností a produktů. Mezi příklady patří investice do čistých technologií, sanace znečištěného životního prostředí, recyklace, výroba ekologických výrobků a služeb, ochrana přírody a správa přírodních zdrojů a aktiv. Národní úhrn výdajů na ochranu životního prostředí lze definovat tak, aby zahrnoval i pomocné činnosti a související produkty.
- 22.73 V účtech environmentálních aktiv se rozlišují tři různé druhy environmentálních aktiv: přírodní zdroje; půda a povrchová voda a ekosystémy. Několik z těchto environmentálních aktiv se

v ústředním rámci nezachycuje. Týká se to environmentálních aktiv, u nichž nelze určit vlastnické právo. Patří sem takové složky životního prostředí, jako je vzduch, velké vodní plochy a toky a ekosystémy, které jsou tak obrovské nebo nekontrolovatelné, že účinná vlastnická práva nelze uplatňovat. Stejně tak zdroje, jejichž existence není jasně stanovena průzkumem a vývojem, například předpokládaná ložiska ropy, nebo které jsou v současné době nepřístupné, například lesy v odlehlých oblastech, nejsou v ústředním rámci považovány za aktiva. Totéž platí pro zdroje, které byly zjištěny geologickým průzkumem nebo jsou snadno přístupné, ale neposkytují žádný současný hospodářský přínos, jelikož je zatím nelze se ziskem využívat.

- 22.74 Účty environmentálních aktiv ve fyzických jednotkách a peněžním vyjádření popisují stavy různých environmentálních aktiv a jejich změny. I když u některých aktiv lze takový účet sestavit v peněžním vyjádření, u některých jiných aktiv lze účty sestavit pouze v naturálním vyjádření. V případě ekosystémových aktiv je nepravděpodobné, že by byly k dispozici dostatečné informace k zachycení stavů nebo změn v průběhu roku přesně stejným způsobem jako u ostatních environmentálních aktiv. U těchto aktiv je užitečnější zaměřit se na měření změn kvality, z nichž většina se bude týkat zhoršování, např. acidifikace půdy a vody a defoliace stromů.
- 22.75 Souhrnné ukazatele v ústředním rámci lze upravit tak, aby lépe vysvětlovaly problematiku životního prostředí. Běžně se doporučují tři druhy úprav: k zohlednění spotřebovávání přírodních zdrojů, k zohlednění komplexních výdajů vládních institucí na tvorbu a ochranu životního prostředí a k zohlednění zhoršování stavu životního prostředí.
- 22.76 Z hlediska životního prostředí by se měla provádět úprava, která promítá vyčerpání (*depletion*) přírodních zdrojů, protože HDP a jeho tempo růstu nezohledňují vliv spotřebovávání různých environmentálních aktiv, jako jsou ropa, nechovné ryby (*non-cultivated fish*) a nepěstované lesy (*non-cultivated forest*). Způsob zohlednění vyčerpání přírodních zdrojů není jednoznačný a nabízí se řada různých možností. Jednou extrémní možností je považovat veškeré užití těchto nevyroběných přírodních aktiv za spotřebovávání přírodních zdrojů, a tedy nikoli za důchod z výroby. Druhou extrémní možností je považovat všechny výnosy z prodeje těchto aktiv za důchod přispívající k tvorbě domácího důchodu. Všechny ostatní možnosti rozdělují využívání těchto aktiv na složku týkající se spotřebovávání a složku týkající se důchodu. Použití různých principů a různých předpokladů ohledně životnosti a diskontních sazeb má za následek rozdílné hodnoty pro úpravu k zohlednění spotřebovávání přírodních zdrojů.
- 22.77 Komplexní výdaje na tvorbu a ochranu životního prostředí nejsou tvořeny pouze výdaji na samotnou ochranu životního prostředí. Mohou to být výdaje na správní činnosti potřebné pro stanovení a sledování rybolovných kvót nebo výdaje na zdravotní péči související se znečištěním ovzduší či jadernou katastrofou. Doporučuje se provádět úpravu k zohlednění komplexních výdajů vládních institucí na tvorbu a ochranu životního prostředí, aby se zabránilo tomu, že budou tyto výdaje zvyšovat HDP: jsou určeny ke zmírnění nebo odstranění nepříznivých environmentálních externalit výroby nebo spotřeby, které vůbec nejsou zaznamenány v HDP. Pokud jde o čistý domácí produkt, řešením může být zaznamenávat všechny komplexní výdaje vládních institucí na tvorbu a ochranu životního prostředí jako tvorbu kapitálu a současně jako spotřebu kapitálu. Pokud však jde o běžněji používaný hrubý domácí produkt, nic se tím nemění.

22.78 Domácí produkt, úspory a další klíčové souhrnné ukazatele lze také upravit za účelem zohlednění zhoršování životního prostředí, například dopadu znečištění ovzduší a vody. Zohlednění účinků zhoršování životního prostředí je složitější, méně určité a kontroverznější než úpravy účtů za účelem zohlednění spotřebovávání přírodních zdrojů nebo komplexních vládních výdajů na tvorbu a ochranu životního prostředí. Jak například zohlednit škody na lidském zdraví nebo skutečnost, že rostliny či zvířata rostou pomaleji, méně se množí a dříve umírají v důsledku znečištění životního prostředí? Měly by se katastrofy zaznamenávat jako výsledek lidské hospodářské činnosti, a měly by se tudíž odečítat od HDP?

Zdravotnické účty

22.79 Zdravotnické účty (viz OECD, 2000, *Systém zdravotnických účtů (A System of Health Accounts)*) představují mezinárodní rámec pro údaje týkající se zdraví, které mají sloužit pro potřeby analýzy a politiky na národní, jakož i na evropské a mezinárodní úrovni. Tento rámec je navržen pro země s širokou škálou různých modelů uspořádání jejich národních zdravotnických systémů. Rámec je významným nástrojem pro sledování rychle se měnících a stále složitějších systémů zdravotní péče. Měří a předkládá strukturální změny, jako jsou posuny od ústavní péče k ambulantní péči a vznik multifunkčních poskytovatelů zdravotní péče.

22.80 Zdravotnické účty poskytují odpovědi na tři základní otázky:

- (a) Jaké druhy služeb a výrobků jsou nakupovány pro zdravotní účely?
- (b) Kdo je poskytovatelem těchto služeb a výrobků?
- (c) Jaké jsou zdroje financování?

22.81 Zdravotnické výrobky a služby se dělí podle funkce. Rozlišují se tři kategorie: služby a výrobky pro individuální zdravotní péči, služby pro kolektivní zdravotní péči a funkce související se zdravím.

22.82 Hlavními druhy rozlišovaných služeb a výrobků pro individuální zdravotní péči jsou: služby léčebné péče, služby rehabilitační péče, služby dlouhodobé ošetrovatelské péče, doplňkové služby související se zdravotní péčí a zdravotnické výrobky vydávané ambulantním pacientům. Pro tyto individuální služby je velmi užitečné dílčí rozdělení podle způsobu jejich poskytování: ústavní péče, denní péče, ambulantní péče a domácí péče. Důležité jsou také mnohé další dimenze pro zařazení individuální zdravotní péče, například podle věku, pohlaví a úrovně příjmů u hlavních kategorií zdravotní péče nebo podle hlavních skupin onemocnění, což je užitečné pro rozbor nákladů na léčbu onemocnění.

22.83 Ve srovnání s ústředním rámcem jsou hranice produkce rozšířeny ve dvou ohledech:

- (a) závodní zdravotní péče, například lékařské prohlídky zaměstnanců nebo záchranné zdravotní služby na pracovišti nebo mimo něj, se nezaznamenává jako pomocné služby;
- (b) peněžní transfery domácnostem na domácí péči o nemocné a zdravotně postižené osoby se považují za placenou produkci zdravotní péče domácnostmi, avšak veškerá

taková péče, která nemá žádnou spojitost s peněžními transfery, je i nadále z této kategorie vyloučena.

- 22.84 Rozlišují se dva druhy služeb kolektivní zdravotní péče:
- prevence a veřejná zdravotní péče;
 - zdravotní správa a zdravotní pojištění.
- 22.85 Rozlišuje se sedm druhů funkcí souvisejících se zdravím:
- tvorba kapitálu institucí poskytujících zdravotní péči;
 - vzdělávání a odborná příprava zdravotnického personálu;
 - výzkum a vývoj v oblasti zdraví;
 - kontrola potravin, hygieny a pitné vody;
 - hygiena prostředí;
 - správa a poskytování naturálních sociálních služeb usnadňujících život nemocných a zdravotně postižených osob a
 - správa a poskytování peněžních dávek souvisejících se zdravím.
- 22.86 Pro poskytovatele zdravotní péče byla vypracována podrobná odvětvová klasifikace, přičemž byla za tímto účelem zdokonalena a upravena mezinárodní standardní odvětvová klasifikace ISIC.
- 22.87 V podstatě lze financování zdravotní péče zaznamenávat ze dvou různých úhlů pohledu. První úhel pohledu člení výdaje na zdraví do komplexní škály platebních ujednání s třetími stranami plus přímé platby od domácností nebo jiných přímých zdrojů financování, například v případě vládními institucemi poskytované zdravotní péče. Druhé hledisko se snaží zjistit výslednou finanční zátěž pro zdroj financování. To znamená, že u zdrojů financování zprostředkovatele finančních zdrojů se sleduje jejich původ. Pro úplnost jsou zahrnuty i další transfery, jako například transfery mezi vládními institucemi, daňové odpočty, dotace poskytovatelům a financování nerezidenty.
- 22.88 Ze zdravotnických účtů lze odvodit jednoduché přehledové tabulky, které ukazují význam zdraví v národním hospodářství, jako je tabulka 22.15.

Tabulka 22.15 - Klíčové statistické údaje týkající se zdraví

	% z HDP			změna hodnoty v %			změna objemu v %			změna cen v %		
	rok t	rok t+1	rok t+2	rok t	rok t+1	rok t+2	rok t	rok t+1	rok t+2	rok t	rok t+1	rok t+2

**Výdaje na služby
zdravotní péče**

Výdaje na individuální
zdravotní péči

léčebná péče

rehabilitační péče

dlouhodobá
ošetřovatelská péče

vedlejší služby
související se zdravotní
péčí

	% z HDP			změna hodnoty v %			změna objemu v %			změna cen v %		
	rok t	rok t+1	rok t+2	rok t	rok t+1	rok t+2	rok t	rok t+1	rok t+2	rok t	rok t+1	rok t+2
zdravotnické výrobky												
Výdaje na kolektivní zdravotní péči												
Celkem												
růst počtu obyvatel												
výdaje na jednoho obyvatele												
Zdroje financování												
Vládní instituce a sociální zabezpečení												
Soukromé zdravotní pojištění												
Ostatní												
Celkem												
HDP	100	100	100									
Růst počtu obyvatel												
HDP na jednoho obyvatele												
				Podíl na národním hospodářství, celkem (v %)			změna objemu v %			změna mzdových sazeb v %		
Zaměstnanost v odvětvích zdravotní péče												

Účty výroby sektoru domácností

22.89 V ústředním rámci se takové činnosti domácností, jako jsou například služby obydlí poskytované jimi jejich vlastníků, výroba zemědělské produkce pro vlastní spotřebu a výstavba obydlí ve vlastní režii, zaznamenávají jako výroba. Dva hlavní druhy činnosti domácností, tzn. neplacené služby vyprodukované členy domácnosti a spotřebované v téže domácnosti a dobrovolnické služby, se však jako výroba nezaznamenávají. Dokonce i v rámci satelitního účtu představují otázky neplacených a dobrovolných služeb v domácnostech obtížné problémy týkající se pojetí a měření. Jsou předmětem průběžného výzkumu. Účelem satelitního účtu pro výrobu v domácnostech¹⁸ je poskytnout úplný obraz výroby v domácnostech, ukázat dopad na důchod,

¹⁸ Viz např. Eurostat, 2003, *Household production and consumption; proposal for a methodology of household satellite accounts* (Výroba a spotřeba domácností; návrh metodiky sestavování satelitních účtů domácností); J. Varjonen a K. K. Aalto, 2006, *Household production and consumption in Finland, household satellite account* (Výroba a spotřeba domácností ve Finsku, satelitní účet domácností), *Statistics Finland & Národní středisko pro výzkum spotřebitelů*; S. Holloway, S. Short, S. Tamplin, 2002, *Household Satellite account* (Satelitní účet domácností), ONS Londýn; S. J. Landefeld a S. H. McCulla, 2000, *Accounting for nonmarket household production within a national accounts framework, Review of Income and Wealth* (Účetnictví za netržní výrobu domácností v rámci národních účtů, Studie důchodu a bohatství).

spotřebu a úspory různých druhů domácností a také znázornit vzájemné vztahy se zbytkem hospodářství.

Mezi hlavní otázky patří:

- (a) Jaké služby jsou poskytovány?
- (b) Kdo tyto služby poskytuje?
- (c) Jaká je hodnota těchto služeb?
- (d) Jaké jsou kapitálové vstupy a co se děje s produktivitou?
- (e) Co z toho vyplývá pro velikost a rozdělení důchodu, spotřeby a úspor u různých druhů domácností a během životního cyklu?
- (f) Dochází k posunům mezi placenými a neplacenými službami v domácnostech, například v důsledku strukturálního ekonomického a sociálního vývoje, dopadů hospodářského cyklu nebo vládní politiky, například otázek zdanění nebo dotací na placenou péči o děti?

22.90 Účty výroby v sektoru domácností mohou být zvláště zajímavé pro analýzu dlouhodobého hospodářského vývoje a pro mezinárodní srovnání úrovně výroby, důchodů a spotřeby. Hlavními zdroji údajů pro sestavování účtů výroby v domácnostech jsou šetření rodinných účtů a průzkumy využívání času, přičemž roční souhrnné ukazatele z těchto zdrojů jsou zkresleny chybami výběru vzorků, což brání výpočtu přesných hodnot roční míry růstu. Účty výroby v domácnostech se proto nejlépe sestavují pravidelně, ale nikoli každý rok, nýbrž například jednou za pět let, přičemž jsou spojeny s rozsáhlým průzkumem využívání času.

22.91 Produkce sektoru domácností zahrnuje pouze služby, jimiž lze pověřit někoho jiného než osobu, která má z dané služby prospěch, a toto pravidlo se označuje jako tzv. princip třetí strany. V důsledku toho produkce v domácnostech nezahrnuje osobní péči, studium, spánek a volnočasové aktivity.

22.92 V rámci produkce domácností lze rozlišovat různé hlavní funkce: bydlení, výživu, ošacení, péči o děti, dospělé a domácí zvířata a dobrovolnickou práci, která se z podstaty věci spotřebovává v jiné domácnosti. U každé z těchto hlavních funkcí lze vymezit hlavní nebo charakteristické činnosti. To umožňuje účetně rozvrhnout výdaje nebo využití času na tyto činnosti k těmto základním funkcím. Avšak některé činnosti, jako například nakupování, cestování a vedení domácnosti, se vztahují k různým funkcím. V důsledku toho se výdaje nebo využití času na tyto činnosti rozděluje mezi tyto funkce.

22.93 Výdaje na předměty dlouhodobé spotřeby jsou v ústředním rámci součástí výdajů na konečnou spotřebu. V účtech výroby v domácnostech se však takové výdaje, jako například výdaje na vozidla, chladničky a vybavení pro výstavbu a opravy, zaznamenávají jako tvorba kapitálu. Kapitálové služby těchto aktiv představují vstupy pro výrobu v domácnostech.

22.94 Produkci a přidanou hodnotu v sektoru domácností lze ocenit za použití metody vstupů, nebo metody výstupů. Metoda výstupů spočívá v tom, že produkce v domácnostech se oceňuje v tržních

cenách, tzn. v cenách pozorovaných u podobných služeb prodávaných na trhu. U metody vstupů, která oceňuje produkci jako součet nákladů, je rozhodující volba metody ocenění pracovních vstupů. K různým možnostem patří například ocenění mezd včetně příspěvků na sociální zabezpečení, nebo bez nich, a různé volby referenční skupiny – průměrné mzdy všech pracovníků, mzdy odborných pracovníků, nebo mzdy hospodyní.

22.95 Důležitou otázkou u účtů výroby v domácnostech je výše a složení produkce v domácnostech a provázání s ústředním rámcem. To je znázorněno ve formě tabulky užití, jako je tabulka 22.16.

Tabulka 22.16 - Tabulka užití produkce sektoru domácností

	Výrobní náklady				Celkem	Vývoz	Konečná spotřeba	Celkem	Tvorba kapitálu	Užití celkem v kupních cenách
	Produkce domácností v členění podle funkce									
	Bydlení	Výživa	Péče o děti	Péče o dospělé						
Výrobky										
SNA										
Koncepční rozdíly										
Celkem										
Náhrady zaměstnancům										
SNA										
Koncepční rozdíly										
Ostatní čisté daně z výroby										
Spotřeba fixního kapitálu										
SNA										
Koncepční rozdíly										
Čistý provozní přebytek										
Celkem										
SNA										
Koncepční rozdíly										
Doplňkové informace										
Pracovní vstupy										
SNA										
Koncepční rozdíly										
Tvorba hrubého fixního kapitálu										
SNA										
Koncepční rozdíly										
Čistý stav fixního kapitálu										
SNA										
Koncepční rozdíly										

Účty práce a matice sociálního účetnictví (SAM)

22.96 V mnoha zemích se shromažďuje široká škála údajů o trhu práce. Sčítání lidu a podniků, šetření domácností a podniků zaměřená na zjišťování pracovních sil, pracovní doby, výdělků a nákladů práce, jakož i registry obyvatel, daní a sociálního zabezpečení, poskytují údaje pro pravidelné sledování a analýzu vývoje na trhu práce. Navzdory dostupnosti velkého množství takových statistických informací neposkytují tyto informace úplný a spolehlivý obraz trhu práce. Mezi hlavní problémy související s měřením patří:

- (a) rozporuplné výsledky mezi různými zdroji údajů;
- (b) mnoho různých pojmů bez jasné souvislosti;
- (c) neúplné pokrytí;
- (d) omezení při popisu dynamiky trhu práce;
- (e) chybějící vazby mezi statistikami trhu práce a národními účty, demografickými údaji a jinými sociálními a hospodářskými statistikami, například o vzdělávání a sociálním zabezpečení.

Systém účtů práce může vyřešit tyto problémy tím, že zkombinuje všechny informace o trhu práce a ukáže spojení s hlavními pojmy a klasifikacemi trhu práce v národních účtech, například s pojmy náhrad zaměstnancům a s klasifikací podle odvětví. Úzká souvislost s národními účty zlepšuje sestavování jak národních účtů, tak účtů práce a je rovněž prospěšná při popisování vztahu mezi trhem práce a dalšími oblastmi národního hospodářství.

22.97 Jednoduchý systém účtů práce je uveden v tabulce 22.17. Využívá účetní identity mezi náhradami zaměstnancům, odpracovanými hodinami, počtem pracovních míst, počtem zaměstnanců a aktivními a potenciálními pracovními silami. Jedná se o jednoduchý systém, a to v tom, že ukazuje omezené členění podle sociálně-ekonomických charakteristik (například podle pohlaví, ale nikoli podle věku nebo úrovně vzdělání) a jednoduché členění pouze do tří odvětví bez zahrnutí zahraničních pracovníků.

22.98 Matice sociálního účetnictví (*social accounting matrix - SAM*) je maticové zobrazení, které ukazuje vazby mezi tabulkami dodávek a užití a účty institucionálních sektorů. SAM obvykle poskytuje doplňkové informace o úrovni a struktuře zaměstnanosti prostřednictvím dalšího rozčlenění náhrad zaměstnancům a smíšeného důchodu podle druhu zaměstnaných osob. Toto další členění se používá jak pro využívání práce podle odvětví, jak je zobrazeno v tabulkách užití, tak pro nabídku práce podle sociálněekonomických podskupin, která je zachycena na účtu rozdělení prvotních důchodů podle jednotlivých subsektorů sektoru domácností. Tímto způsobem se systematicky zobrazuje dodávka a užití placené práce. SAM lze považovat za rozšířenou soustavu účtů práce převedenou do maticového formátu. Podobně jako účty práce a národní účty zobrazuje SAM souhrnné ukazatele a umožňuje analýzu pouze v souhrnném a průměrném vyjádření. Preferované modely u mnoha sociálně-ekonomických analýz proto využívají databázi rozšířených mikro-dat s informacemi o sociálně-ekonomických ukazatelích v přepočtu na osobu a domácnost.

Tabulka 22.17 - Jednoduchý systém účtů práce

		Počet odpracovaných hodin podle odvětví					Pracovní místa, zaměstnané osoby a pracovní síla						
		1	2	3	Celkový počet odpracovaných hodin	Počet hodin na jedno pracovní místo	Počet pracovních míst	Počet vedlejších zaměstnání	Zaměstnané osoby	Osoby bez zaměstnání	Aktivní pracovní síla	Neaktivní pracovní síla	Potenciální pracovní síla
		Zemědělství	Průmysl a stavebnictví (Manufacturing)	Služby	(4) = 1+2+3	5	(6) = (4/5)	7	8	9	(10) = 8 + 9	11	(12) = 10 + 11
Zaměstnanci													
	Muži												
	Ženy												
	OSVČ												
	Muži												
	Ženy												
	Celkem												
Náhrady zaměstnancům / smíšený důchod													
Zaměstnanci													
	Muži												
	Ženy												
	OSVČ												
	Muži												
	Ženy												
	Celkem												
Odměna za odpracovanou hodinu													
Zaměstnanci													
	Muži												
	Ženy												
	OSVČ												
	Muži												
	Ženy												
	Celkem												

Účty produktivity a růstu

- 22.99 Hlavním účelem národních účtů je popisovat, sledovat a analyzovat růst produktivity (rozsáhlejší přehled analýzy produktivity viz OECD, 2001, příručka OECD „Measuring productivity: Measurement of Aggregate and Industry-level Productivity Growth“ (Měření produktivity: měření růstu produktivity na souhrnné úrovni a na úrovni jednotlivých odvětví)). Měření a analýza růstu produktivity slouží v mnoha zemích k pochopení zásadních změn ve struktuře odvětví a vzestupu životní úrovně během minulého století. Měření a analýza růstu produktivity se také používají k tvorbě politických strategií, které stimulují růst produktivity a zvyšují prosperitu a zároveň zohledňují i další politické aspekty, například vlastní kapitál a otázky životního prostředí.
- 22.100 Ekonomický růst se v národních účtech vyjadřuje jako růst objemu HDP, který lze rozložit na komponenty zahrnující změny v produktivitě práce, produktivitu na jednotku práce a změny v objemu práce. Totéž rozčlenění lze udělat u změn objemu přidané hodnoty podle odvětví. Tento jednoduchý přístup poskytuje rámec pro sledování a analýzu ekonomického růstu podle jednotlivých odvětví. Více homogenní údaje o pracovních vstupech získané za použití nejen počtu zaměstnaných osob, ale také ekvivalentů plného pracovního úvazku nebo počtu odpracovaných hodin a při rozlišení různé kvality práce, povedou k získání podrobnějších údajů o produktivitě práce.
- 22.101 Tento jednoduchý přístup pomíjí úlohu dalších vstupů, jako jsou kapitálové služby a meziprodukty. To může být velmi zavádějící. Například produktivita práce se může očividně podstatně zvýšit v důsledku mnohem vyšší kapitálové náročnosti, ale také může vzrůst díky zlepšené účinnosti při použití stejného množství kapitálu. Při zohlednění i jiných vstupů se měří multifaktorová produktivita a lze tak lépe pochopit zdroje růstu produktivity. Při měření multifaktorové produktivity dochází k rozkladu změny objemu produkce na změny různých objemů všech vstupů plus reziduum, kterým je právě růst multifaktorové produktivity. Růst multifaktorové produktivity odráží vše, co není vysvětleno jednotlivými vstupy, tzn. úlohu jiných vstupů. Může však také odrážet chyby měření výstupů nebo vstupů.
- 22.102 Objem kapitálového vstupu ze stavu fixního kapitálu lze měřit různými způsoby. Je nutno provést tři zásadní volby:
- (a) zvolit formu závislosti účinnosti na stáří nebo ceny na stáří u každého druhu aktiva, přičemž běžnými variantami je lineární, geometrická nebo hyperbolická úměrnost;
 - (b) zvolit povahu poměrných vah použitých k agregaci různých druhů aktiv: buď hodnoty váhy nákladů uživatelů, nebo tržní ceny;
 - (c) zvolit vzorec pro stanovení indexu, podle něž tato agregace probíhá. Zvolit lze buď index s pevnými vahami činitelů (například podle Laspeyrese), nebo index s proměnlivými vahami činitelů (například podle Fishera a Törnqvista).
- 22.103 Měření souhrnné produktivity faktorů pomáhá určit, jakou měrou se na růstu přímo podílejí změny práce, kapitálu, vstupů v podobě mezipotřeby a změny souhrnné produktivity faktorů. Používá se při přezkoumávání trendů růstu v minulosti a pro posuzování potenciálu budoucího hospodářského

růstu. Pro účely analýzy a politických strategií je však nutno při interpretaci ukazatelů souhrnné produktivity faktorů posoudit tyto aspekty:

- (a) Ne všechny technické změny se promítají do růstu souhrnné produktivity faktorů. Hmotnou technologickou změnu lze zaúčtovat prostřednictvím objemů kapitálu a vstupů v podobě mezispotřeby. Hmotná technologická změna představuje pokroky v návrhu a kvalitě kapitálu nové generace a vstupů v podobě mezispotřeby a její účinky jsou přičítány jednotlivým faktorům, pokud je ovšem daný faktor příslušným způsobem finančně ohodnocen. Naopak nehmotná technická změna se považuje za něco, co je „zadarmo“, například v podobě obecných znalostí, plánů, síťových efektů nebo přesahů z jiných výrobních faktorů včetně lepšího řízení a organizačních změn. Jak vyplývá ze samotné definice, taková technická změna se promítne do rezidua, tzn. do růstu souhrnné produktivity faktorů.
- (b) Růst souhrnné produktivity faktorů není nutně způsoben technologickými změnami: do rezidua se promítnou i jiné, netechnologické faktory. Patří mezi ně náklady na přizpůsobení, vlivy rozsahu, vlivy hospodářského cyklu, čisté změny účinnosti a chyby měření.
- (c) Růst souhrnné produktivity faktorů je statický ukazatel a nelze jím explicitně měřit účinky zpětné vazby mezi změnou produktivity a kapitálem, například zvýšení produkce na osobu může vést k dodatečným úsporám a investicím a ke zvýšení poměru mezi kapitálem a prací. V důsledku toho se poněkud nedoceňuje výsledný význam změny produktivity při stimulaci růstu produkce.
- (d) Měření souhrnné produktivity faktorů pomáhá určit poměrnou důležitost různých zdrojů růstu produktivity. Musí však být doplněna o institucionální, historické a případové studie umožňující zkoumat základní příčiny růstu, inovace a změn produktivity.

22.104 Pro lepší měření, analýzu a sledování růstu a produktivity jsou v celém světě vyvíjeny účty růstu a produktivity KLEMS. Hlavním cílem je dostat se na hlubší úroveň pod souhrnnou úroveň hospodářství a zkoumat produktivitu v jednotlivých odvětvích a jejich příspěvek k hospodářskému růstu. Aby byla patrná obrovská různorodost produkce a růst produktivity v jednotlivých odvětvích, rozlišuje se značný počet různých odvětví a například v Unii jich účty EU-KLEMS rozlišují sedmdesát dva. Účty obsahují množství a ceny produkce a vstupy v podobě kapitálu (K), práce (L), energie (E), materiálu (M) a služeb (S) na úrovni jednotlivých odvětví. Ukazatele produkce a produktivity se vyjadřují hodnotami míry růstu a poměrných úrovní. Rovněž se vyvíjejí doplňkové ukazatele týkající se tvorby znalostí, jako jsou výzkum a vývoj, patenty, hmotné technologické změny, jiné inovační činnosti a spolupráce. Tyto ukazatele jsou vyvinuty pro jednotlivé členské státy a provázány s databázemi KLEMS v celém zbytku světa.

22.105 Účty se skládají ze tří vzájemně závislých modulů: jednoho analytického modulu a dvou statistických modulů.

- 22.106 Analytický modul poskytuje databázi údajů z výzkumu určenou k použití v akademickém světě a tvůrci politik. Využívá „osvědčené postupy“ v růstovém účetnictví, zaměřuje se na mezinárodní srovnatelnost a usiluje o dosažení plného pokrytí co do počtu zemí, odvětví a proměnných. Může také používat alternativní nebo průkopnické předpoklady ohledně statistických konvencí, například ohledně způsobu účtování výrobků v oblasti IKT, netržních služeb a měření kapitálových služeb.
- 22.107 Statistické moduly této databáze jsou vyvíjeny souběžně s analytickým modulem. Obsahují údaje, které jsou víceméně v souladu s údaji zveřejňovanými statistickými úřady jednotlivých zemí. Používané metody odpovídají metodám v ústředním rámci národních účtů, například tabulky dodávek a užití slouží jako koordinační rámec pro analýzu produktivity, přičemž se používají řetězové indexy. Statistický modul obsahuje nejen údaje z národních účtů, ale také různé doplňující informace, například statistiky zaměstnanosti poskytující kvantitativní údaje, jako je počet osob a pracovních hodin, a kvalitativní údaje, jako je rozdělení kvantitativních hodnot podle věku, pohlaví a vzdělání, o pracovních vstupech v jednotlivých odvětvích.

Účty výzkumu a vývoje

- 22.108 V ústředním rámci se výdaje na výzkum a vývoj považují za mezispotřebu, tzn. za běžné výdaje ve prospěch výroby pouze za běžné období. To je v rozporu s povahou výzkumu a vývoje, jehož cílem je zlepšovat produkci pro budoucí období. Ve snaze vyřešit koncepční a praktické otázky zaznamenávání výzkumu a vývoje jako tvorby kapitálu členské státy sestaví tabulky satelitních účtů výzkumu a vývoje, ve kterých bude výzkum a vývoj zaúčtován jako tvorba kapitálu. Díky tomu budou moci členské státy vypracovat robustní a srovnatelné metody a odhady. Ve druhé fázi, až bude dosaženo dostatečně vysoké úrovně spolehlivosti a srovnatelnosti, bude výzkum a vývoj kapitalizován v hlavních účtech členských států.
- 22.109 Kromě této doplňkové experimentální tabulky lze sestavit sadu účtů výzkumu a vývoje. Účelem těchto účtů výzkumu a vývoje je ukázat úlohu výzkumu a vývoje v národním hospodářství. Tyto účty poskytují odpovědi mj. na tyto otázky:
- (a) Kdo produkuje výzkum a vývoj?
 - (b) Kdo financuje výzkum a vývoj?
 - (c) Kdo využívá výzkum a vývoj?
 - (d) Jaká je hodnota aktiv výzkumu a vývoje ve srovnání s různými jinými aktivy?
 - (e) Jaké jsou důsledky pro produktivitu a hospodářský růst?

Tabulka dodávek a užití poskytuje přehled o tom, kdo produkuje a využívá výzkum a vývoj, což ukazují

Tabulka 22.18 - Dodávka výzkumu a vývoje

	Výroba chemických produktů	Výroba hardwaru v oblasti IKT	Odvětví výzkumu a vývoje	Vysokoškolské vzdělávání	Veřejná správa	Ostatní odvětví	Celkem	Dovoz	Dodávky celkem v základních cenách	Obchodní a dopravní přírážky	Daně z produktů	Dotace na produkty (-)	Dodávky celkem v kupních cenách
V&V - tržní													
V&V ve vlastní režii													
V&V - netržní													
Ostatní produkty													
Celkem													

Tabulka 22.19 - Užití výzkumu a vývoje

	Výrobní náklady podle odvětví												
	Výroba chemických produktů	Výroba hardwaru v oblasti IKT	Odvětví výzkumu a vývoje	Vysokoškolské vzdělávání	Veřejná správa	Ostatní odvětví	Celkem	Vývoz	Tvorba kapitálu	Dodávky celkem v kupních cenách			
V&V - tržní													
V&V - ve vlastní režii													
V&V - netržní													
Ostatní produkty													
Celkem													
Náhrady zaměstnancům													
Ostatní čisté daně z výroby													
Spotřeba fixního kapitálu													
Výzkum a vývoj													
Ostatní													
Čistý provozní přebytek													
Celkem													
Doplňkové informace													
Pracovní vstupy													

	Výrobní náklady podle odvětví						Celkem	Vývoz	Tvorba kapitálu	Dodávky celkem v kupních cenách
	Výroba chemických produktů	Výroba hardwaru v oblasti IKT	Odvětví výzkumu a vývoje	Vysokoškolské vzdělávání	Veřejná správa	Ostatní odvětví				
Tvorba hrubého (fixního) kapitálu										
Výzkum a vývoj										
Ostatní										
Čistý stav (fixního) kapitálu										
Výzkum a vývoj										
Ostatní										

Účty sociální ochrany

- 22.110 Sociální ochrana (*social protection*) a její vzájemný vztah s takovými tématy, jako jsou stárnutí, zdravotní péče a sociální vyloučení, je důležitou otázkou pro národní a evropskou hospodářskou a sociální politiku. Pro účely sledování, prognózování, analyzování a diskutování otázek sociální ochrany jsou nezbytné podrobné, srovnatelné a aktuální informace o uspořádání, aktuální situaci a vývoji sociální ochrany v členských státech i v dalších zemích.
- 22.111 Dávky sociální ochrany jsou transfery domácnostem nebo jednotlivcům, v hotovosti nebo naturáliích, určené ke zmírnění tíživé situace v důsledku řady rizik nebo potřeb. Rizika nebo potřeby sociální ochrany se týkají těchto funkcí: zdravotní postižení, nemoc nebo zdravotní péče, stáří, pozůstalé osoby, rodina a děti, nezaměstnanost, bydlení a sociální vyloučení jinde nezatříděné. V zásadě není vzdělávání zahrnuto jako riziko nebo potřeba, pokud se nejedná o podporu pro nemajetné rodiny s dětmi.
- 22.112 Dávky sociální ochrany jsou poskytovány prostřednictvím programů sociální ochrany. Ty jsou spravovány a zřizovány veřejnými nebo soukromými subjekty, jako jsou fondy sociálního zabezpečení, orgány vládních institucí, pojišťovny, veřejní nebo soukromí zaměstnavatelé a soukromé sociální instituce. Programy nezbytně neodkazují na zvláštní orgány či právní předpisy, ačkoli tak tomu v mnoha případech je. Všechny programy, které jsou založeny výhradně na individuálních ujednáních nebo v rámci nichž existují souběžné reciproční dohody, se nepovažují za sociální ochranu.
- 22.113 V případě, že reciproční ujednání ze strany zaměstnance není souběžné, je výdaj zatříděn jako sociální ochrana. To se týká starobních a pozůstalostních penzí vyplácených zaměstnavatelem a bezplatného bydlení poskytovaného zaměstnancům v důchodu. Vyplácení mezd a platů zaměstnancům, kteří nejsou schopni pracovat z důvodu nemoci, mateřství, invalidity, nadbytečnosti apod., se považuje za dávky sociální ochrany poskytované zaměstnavatelem.
- 22.114 Vládními institucemi kontrolované programy jsou takové, kde vládní instituce přijímají všechna zásadní rozhodnutí o výši dávek, podmínkách, za kterých jsou vypláceny, a způsobech, jimiž je program financován. Vládními institucemi kontrolovaná sociální ochrana je obvykle stanovena zákonem nebo nařízením. Patří sem i programy, které poskytují sociální ochranu státním zaměstnancům podle stejných zásad, jaké se vztahují na poskytování sociální ochrany široké veřejnosti v rámci vládními institucemi kontrolovaných programů. Nepatří sem však programy, které vládní instituce mohou zřídit ve své úloze zaměstnavatele bez vládními institucemi kontrolovaných protějšků v soukromém sektoru.
- 22.115 Mezi příklady vládními institucemi kontrolovaných programů patří:
- (a) nepříspěvkové programy zřízené vládními institucemi za účelem plnění obecné společenské odpovědnosti, jako je systém podpory příjmů pro nemajetné nebo programy vyplácení dávek na úhradu nájemného;
 - (b) programy provozované fondy sociálního zabezpečení;

- (c) programy původně zřízené v soukromém sektoru, za něž vládní instituce později převzaly odpovědnost.

22.116 Mezi příklady programů kontrolovaných nevládními subjekty patří:

- (a) programy provozované neziskovými institucemi, jako jsou podpůrné spolky a společnosti a také instituce, na jejichž správě se podílejí sociální partneři;
- (b) programy spravované komerčními pojišťovacími společnostmi;
- (c) neautonomní programy provozované zaměstnavateli; sem patří jednak fondové programy, v jejichž rámci existují zvláštní rezervy v rozvaze ke krytí závazku vyplácení dávek v budoucnu, a jednak nefondové programy bez těchto zvláštních rezerv.

22.117 Za použití informací o konkrétních jednotlivých programech poskytují účty sociální ochrany multidimenzionální přehled sociální ochrany popsany v „Evropském systému jednotné statistiky sociální ochrany“, ESSPROS, Eurostat, 2008. Účty popisují velikost a složení dávek sociální ochrany, jejich financování a související správní náklady. Dávky sociální ochrany se třídí podle funkce (například dávky v nemoci nebo ve stáří), podle druhu (například peněžité a naturální) a podle toho, zda jsou poskytovány na základě zjišťování majetkových poměrů. Příslušné programy se zatřídí podle toho, zda jsou kontrolované vládními institucemi, či nikoli, nebo zda se jedná o základní programy, nebo naopak doplňkové programy.

22.118 Za každý jednotlivý program sociální ochrany jsou poskytovány informace o příjmech a výdajích a celá řada kvalitativních informací, například o rozsahu, financování, historii a významných změnách v průběhu času.

22.119 Standardní informace o různých jednotlivých programech sociální ochrany se označují jako „systém základní sociální ochrany“ a jsou doplněny o různé moduly. Mohou mezi nimi být tyto moduly:

- (a) modul, který se týká počtu příjemců penzí;
- (b) modul, který se týká čisté výše dávek sociální ochrany. Ten se zabývá vlivem daní a zaplacených sociálních příspěvků na dávky obdržené příjemci a rozsahem, v jakém jsou sociální dávky poskytovány v podobě daňových úlev nebo snížení daní.

22.120 Pojetí a klasifikace v účtech sociální ochrany jsou úzce provázány s pojetím a klasifikací v ústředním rámci. Hlavní rozdíl mezi dávkami sociální ochrany a sociálními dávkami v ústředním rámci spočívá v tom, že sociální dávky v ústředním rámci zahrnují také výdaje na vzdělávání; dalším rozdílem je to, že dávky sociální ochrany mohou zahrnovat kapitálové transfery se sociálním účelem. Jednoduchá přehledová tabulka, jako například tabulka 22.20, ukazuje tyto vazby a zároveň poskytuje přehled o rozsahu a struktuře dávek sociální ochrany v zemi.

Tabulka 22.20 - Přehled sociálních dávek (ochrany) podle sociálních rizik / potřeb a podle transakcí

	Nemoc	Zdravotní postižení	Stáří	Pozůstalé osoby	Děti a rodina	Zaměstnanost / nezaměstnanost	Bydlení	Sociální vyloučení j.n.	Dávky sociální ochrany celkem	Vzdělávání	Sociální dávky celkem v národních účtech
Programy kontrolované vládou											
Dávky sociálního zabezpečení											
		peněžní									
		naturální									
Výpomocné sociální dávky											
		peněžní									
		naturální prostřednictvím tržních výrobců									
		naturální prostřednictvím netržní produkce									
		Ostatní dávky sociální ochrany (např. kapitálové transfery poskytované vládními institucemi)									žádné (jak vyplývá z definice)
Celkové dávky sociální ochrany kontrolované vládou											
Programy kontrolované jinými subjekty než vládou											
		Penzijní dávky (z fondových programů)									
		Jiné dávky ze soukromého sociálního pojištění									
		Nefondové zaměstnanecké sociální dávky (včetně dávek poskytovaných vládními institucemi)									
		Naturální výpomocné sociální dávky výpomoci poskytované NISD									žádné (jak vyplývá z definice)
		Ostatní dávky sociální ochrany									
Jiné dávky sociální ochrany celkem											
Dávky sociální ochrany celkem											

- 22.121 Úzká provázanost mezi standardními statistikami národních účtů a statistikami sociální ochrany poskytuje příležitosti pro oba typy statistik. Z hlediska statistik sociální ochrany mohou být uvedeny do souvislosti s oficiálními statistikami národního hospodářství, například se statistikami hospodářského růstu a veřejných financí. Statistiky národních účtů v členění podle programů sociální ochrany mohou také sloužit jako kontrola úplnosti a spolehlivosti statistik sociální ochrany. Postupy sestavování obou statistik lze také provázat, čímž se uspoří náklady na sestavování, zvýší se spolehlivost a vznikají nové příležitosti, například k tomu, aby statistiky sociální ochrany byly stejně včasné jako statistiky národních účtů¹⁹. Podobné výhody se týkají i národních účtů. Účty sociální ochrany lze poměrně snadno odvodit od sektorových účtů a tabulky výdajů vládních institucí podle COFOG a používají se při formulování hospodářské a sociální politiky. Kromě toho slouží jako kontrola spolehlivosti a úplnosti standardních údajů v národních účtech, například sociálních dávek a příspěvků.
- 22.122 OECD rovněž zveřejňuje údaje o sociálních výdajích v členění podle jednotlivých programů, a to v databázi sociálních výdajů, SOCX. Shromažďuje údaje o zemích, které nejsou členy EU, zatímco Eurostat poskytuje OECD údaje o výdajích na sociální ochranu, které se týkají členských států. Zvláštním rysem práce OECD týkající se sociálních výdajů je její zaměření na mezinárodní srovnání čistých sociálních výdajů, což zahrnuje úpravu k zohlednění dopadu rozdílů v daních z výroby a dovozu na spotřebu domácností.

Satelitní účty cestovního ruchu

- 22.123 Satelitní účet cestovního ruchu²⁰ poskytuje přehled dodávek a užití výrobků a služeb pro různé druhy cestovního ruchu a jejich význam pro domácí zaměstnanost, platební bilanci, veřejné finance a osobní a podnikatelské důchody.
- 22.124 „Cestovní ruch“ zahrnuje činnosti osob cestujících a pobývajících v místech mimo své obvyklé prostředí po dobu kratší než jeden rok, přičemž hlavní účel takového pobytu je jiný než být zaměstnán rezidentským subjektem v navštíveném místě. Tyto činnosti zahrnují vše, co návštěvníci dělají při přípravě cesty nebo během ní. „Cestovní ruch“ není omezen pouze na typické turistické činnosti, jako jsou prohlídky pamětihodností, slunění a návštěvy zajímavých míst. Součástí cestovního ruchu může být rovněž cestování za účelem podnikání nebo vzdělávání a odborné přípravy.
- 22.125 Poptávka vytvářená cestovním ruchem zahrnuje řadu různých výrobků a služeb, přičemž hlavní úlohu mají doprava, ubytování a stravovací služby. Aby bylo dosaženo mezinárodní srovnatelnosti, jsou charakteristické produkty cestovního ruchu vymezeny jako produkty, které by při nepřítomnosti návštěvníků ve většině zemí zřejmě neexistovaly ve smysluplném množství nebo jejichž úroveň

¹⁹ Harmonogram šíření Evropského systému jednotné statistiky sociální ochrany (ESSPROS) je vymezen v nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 458/2007 ze dne 25. dubna 2007 o Evropském systému jednotné statistiky sociální ochrany (ESSPROS) (Úř. věst. L 113, 30.4.2007, s. 3).

²⁰ (viz publikace Tourism satellite account: recommended methodological framework (Satelitní účet cestovního ruchu: doporučený metodický rámec), 2008, EUROSTAT, OECD, UNSD, UNWTO (Světové organizace cestovního ruchu a Statistického úřadu OSN).

spotřeby by se výrazně snížila a u nichž se zdá být možné získat statistické údaje. Produkty související s cestovním ruchem jsou zbytkovou kategorií, do níž patří produkty, které byly v dané zemi určeny jako specifické pro cestovní ruch, avšak u nichž tento atribut není uznáván v celosvětovém měřítku.

- 22.126 Některé služby pro účely cestovního ruchu, jako je ubytování v rekreačních obydlích nebo doprava individuálními motorovými vozidly, mohou být ve významném množství produkovány ve vlastní režii. V ústředním rámci se však dopravní služby produkované v rámci domácností pro jejich vlastní prospěch na rozdíl od služeb bydlení ve vlastní režii za výrobu nepovažují. Doporučuje se dodržovat tuto konvenci i v případě satelitního účtu cestovního ruchu. Avšak země, ve kterých jsou dopravní služby ve vlastní režii významné, mohou tyto služby vykazovat odděleně v satelitním účtu cestovního ruchu.
- 22.127 Klíčovým ukazatelem pro popis poptávky po cestovním ruchu je návštěvnická spotřeba domácností, vládních institucí, neziskových institucí sloužících domácnostem a podnikům. Tvoří ji tyto složky:
- (a) návštěvnické peněžní výdaje na konečnou spotřebu;
 - (b) návštěvnické naturální výdaje na konečnou spotřebu, například služby bydlení ve vlastní režii;
 - (c) naturální sociální transfery týkající se cestovního ruchu, jako například individuální netržní služby spotřebovávané návštěvníky, včetně zdravotních služeb lázní nebo netržních služeb muzeí;
 - (d) výdaje korporací na cestovní ruch. Ty zahrnují výdaje na cestovní ruch zatříděné jako mezispotřeba a nezahrnují další výdaje v souvislosti se služebními cestami zaměstnanců hrazenými podniky, jako jsou platby za jídlo, jež se považují za odměny v naturáliích. V důsledku toho výdaje korporací na cestovní ruch nepředstavují celkovou spotřebu návštěvníků na služebních cestách;
 - (e) kromě toho se za účelem zdůraznění významu hospodářských činností prováděných orgány veřejné správy k vytvoření příznivého prostředí pro rozvoj cestovního ruchu navrhuje zvláštní měření souhrnné hodnoty kolektivní spotřeby cestovního ruchu. To se týká takových činností, jako jsou například propagace cestovního ruchu jednotkou vládních institucí, udržování pořádku a bezpečnosti a údržba veřejných prostranství.
- 22.128 Dodávky a užití výrobků a služeb pro účely cestovního ruchu, jakož i přidanou hodnotu a zaměstnanost vytvářené cestovním ruchem lze zobrazit v tabulce dodávek a užití rozlišující charakteristické produkty a odvětví a produkty související s cestovním ruchem.
- 22.129 Ve svém satelitním účtu cestovního ruchu mohou země dále rozčlenit a charakterizovat své trhy na základě délky pobytu, účelu návštěvy a vlastností návštěvníků, například, zda se jedná o zahraniční turisty, nebo občany dané země.

Kapitola 23 KLASIFIKACE

Úvod

- 23.01 Klasifikace v ESA 2010 jsou zcela v souladu s novým kódováním SNA 2008, NACE Rev. 2, CPA 2008 (na úrovni souhrnů použitých v transmisním programu), COFOG, COICOP, COPNI a COPP. Je zaveden jen velmi omezený počet doplňkových kódů.
- 23.02 Účty jsou postaveny na nevelkém počtu koncepčních prvků, konkrétně na sektorech, transakcích a klasifikačních položek, které jsou předmětem transakcí a jiných toků, zejména aktiv a pasiv. Pro každý z těchto prvků existuje hierarchická klasifikace. Účty lze sestavovat s vyšší či nižší úrovní podrobnosti na základě použití vyšších či nižších úrovní těchto hierarchií.
- 23.03 Zápisy na účtech jsou rozděleny na typy označené jedním nebo dvěma písmeny takto:
- (a) kódy S pro sektory;
 - (b) kódy P pro transakce s produkty;
 - (c) kódy NP pro transakce s nevyráběnými nefinančními aktivy;
 - (d) kódy D pro rozdělovací transakce;
 - (e) kódy F pro transakce s finančními aktivy a závazky;
 - (f) kódy K pro ostatní změny v aktivech;
 - (g) kódy B pro vyrovnávací položky a čisté jmění;
 - (h) kódy L pro rozvahové položky;
 - (i) kódy AN pro nefinanční aktiva (vyrobená i nevyráběná);
 - (j) kódy AF pro stavy finančních aktiv a závazků.
- 23.04 V kontextu stanovení HDP výrobní metodou, tabulek podle odvětví a tabulek input-output se používají též dvě evropské klasifikace: NACE Rev. 2 pro ekonomické činnosti a CPA 2008 pro produkty podle ekonomických činností. NACE Rev. 2 je evropskou verzí ISIC Rev. 4. V případě stanovení HDP výdajovou metodou se také používají klasifikace CPA 2008, COFOG (klasifikace výdajů podle účelu: klasifikace funkcí vládních institucí) a COICOP (klasifikace individuální spotřeby podle účelu); tyto dvě klasifikace jsou zavedeny OSN.
- 23.05 Kromě klasifikace COFOG a COICOP zahrnují funkční klasifikace rovněž klasifikaci COPNI (klasifikace služeb neziskových institucí sloužících domácnostem podle účelu) a COPP (klasifikace výdajů výrobců podle účelu). Tyto klasifikace se využívají pro funkční analýzu výdajů podle korporací, vládních institucí, domácností a neziskových institucí sloužících domácnostem a pro funkční satelitní účty.

Klasifikace institucionálních sektorů (S)

Klasifikace institucionálních sektorů (S)	
S.1	Národní hospodářství ⁽¹⁾
S.11	Nefinanční podniky
S.11001	Veřejné nefinanční podniky
S.11002	Národní soukromé nefinanční podniky
S.11003	Nefinanční podniky pod zahraniční kontrolou
S.12	Finanční instituce
S.121	Centrální banka (veřejná)
S.122	Instituce přijímající vklady kromě centrální banky ⁽²⁾
S.12201	Veřejné
S.12202	Národní soukromé
S.12203	Pod zahraniční kontrolou
S.123	Fondy peněžního trhu
S.12301	Veřejné
S.12302	Národní soukromé
S.12303	Pod zahraniční kontrolou
S.124	Investiční fondy jiné než fondy peněžního trhu
S.12401	Veřejné
S.12402	Národní soukromé
S.12403	Pod zahraniční kontrolou
S.125	Ostatní finanční zprostředkovatelé kromě pojišťovacích společností a penzijních fondů
S.12501	Veřejné
S.12502	Národní soukromé
S.12503	Pod zahraniční kontrolou
S.126	Pomocné finanční instituce
S.12601	Veřejné
S.12602	Národní soukromé
S.12603	Pod zahraniční kontrolou
S.127	Kaptivní finanční instituce a půjčovatelé peněz
S.12701	Veřejné
S.12702	Národní soukromé
S.12703	Pod zahraniční kontrolou
S.128	Pojišťovací společnosti ⁽³⁾
S.12801	Veřejné
S.12802	Národní soukromé
S.12803	Pod zahraniční kontrolou
S.129	Penzijní fondy ⁽³⁾

Klasifikace institucionálních sektorů (S)	
S.12901	Veřejné
S.12902	Národní soukromé
S.12903	Pod zahraniční kontrolou
S.13	Vládní instituce
S.1311	Ústřední vládní instituce (kromě fondů sociálního zabezpečení)
S.1312	Národní vládní instituce (kromě fondů sociálního zabezpečení)
S.1313	Místní vládní instituce (kromě fondů sociálního zabezpečení)
S.1314	Fondy sociálního zabezpečení
S.14	Domácnosti
S.141	Zaměstnavatelé
S.142	Osoby samostatně výdělečně činné
S.143	Zaměstnanci
S.144	Příjemci důchodů z vlastnictví a transferových důchodů
S.1441	Příjemci důchodů z vlastnictví
S.1442	Příjemci penzí
S.1443	Příjemci ostatních transferů
S.15	Neziskové instituce sloužící domácnostem
S.1502	Národní soukromé
S.1503	Pod zahraniční kontrolou
S.2	Nerezidenti
S.21	Členské státy, orgány a instituce Evropské unie
S.211	Členské státy eurozóny
S.2111	Členské státy mimo eurozónu
S.212	Orgány a instituce Evropské unie
S.2121	Evropská centrální banka (ECB)
S.2122	Evropské orgány a instituce, kromě ECB
S.22	Ostatní země a mezinárodní organizace – nerezidentu EU

(1) U všech kódů v sektorech S.11 a S.12 pátá číslice 1/2/3 označuje veřejné / národní soukromé / pod zahraniční kontrolou

(2) Centrální banka (S.121) a instituce přijímající vklady, kromě centrální banky (S.122), odpovídají S.12B

(3) Pojišťovací společnosti (S.128) a penzijní fondy (S.129) odpovídají S.121

Klasifikace transakcí a ostatních toků

Transakce s produkty (P)

Transakce s produkty (P)	
P.1	Produkce
P.11	Tržní produkce
P.119	Finanční zprostředkovatelské služby nepřímo měřené

Transakce s produkty (P)	
P.12	Produkce pro vlastní konečné užití
P.13	Netržní produkce
P.2	Mezispotřeba
P.3	Výdaje na konečnou spotřebu
P.31	Výdaje na individuální spotřebu
P.32	Výdaje na kolektivní spotřebu
P.4	Skutečná konečná spotřeba
P.41	Skutečná individuální spotřeba
P.42	Skutečná kolektivní spotřeba
P.5	Tvorba hrubého kapitálu/ P.5n Tvorba čistého kapitálu
P.51g	Tvorba hrubého fixního kapitálu
P.511	Čisté pořízení fixních aktiv
P.5111	Pořízení nových fixních aktiv
P.5112	Pořízení použitých fixních aktiv
P.5113	Prodej a předání použitých fixních aktiv
P.512	Náklady na převod vlastnictví nevyroběných aktiv
P.51c	Spotřeba fixního kapitálu (-)
P.51c1	Spotřeba fixního kapitálu z hrubého provozního přebytku (-)
P.51c2	Spotřeba fixního kapitálu z hrubého smíšeného důchodu (+)
P.51n	Tvorba čistého fixního kapitálu
P.52	Změny zásob
P.53	Čisté pořízení cenností
P.6	Vývoz zboží a služeb
P.61	Vývoz zboží
P.62	Vývoz služeb
P.7	Dovoz zboží a služeb
P.71	Dovoz zboží
P.72	Dovoz služeb

Transakce s nevyroběnými nefinančními aktivy (Kódy NP)

Kódy použité pro transakce s nevyroběnými nefinančními aktivy lze v případě potřeby dále rozčlenit doplněním klasifikace nevyroběných nefinančních aktiv, AN.2.

NP	Čisté pořízení nevyroběných aktiv
NP.1	Čisté pořízení přírodních zdrojů
NP.2	Čisté pořízení smluv, pronájmů a licencí
NP.3	Čistý nákup goodwillu a marketingových aktiv

Distributivní transakce (D)

Distributivní transakce (D)	
D.1	Náhrady zaměstnancům
D.11	Mzdy a platy
D.12	Sociální příspěvky zaměstnavatelů
D.121	Skutečné sociální příspěvky zaměstnavatelů
D.1211	Skutečné penzijní příspěvky zaměstnavatelů
D.1212	Skutečné příspěvky zaměstnavatelů, jiné než penzijní
D.122	Imputované sociální příspěvky zaměstnavatelů
D.1221	Imputované penzijní příspěvky zaměstnavatelů
D.1222	Imputované příspěvky zaměstnavatelů, jiné než penzijní
D.2	Daně z výroby a dovozu
D.21	Daně z produktů
D.211	Daně typu přidané hodnoty (DPH)
D.212	Daně z dovozu a dovozní cla mimo DPH
D.2121	Dovozní cla
D.2122	Daně z dovozu mimo DPH a dovozních cel
D.214	Daně z produktů mimo DPH a dovozních daní
D.29	Ostatní daně z výroby
D.3	Dotace
D.31	Dotace na produkty
D.311	Dovozní dotace
D.319	Ostatní dotace na produkty
D.39	Ostatní dotace na výrobu
D.4	Důchod z vlastnictví
D.41	Úroky
D.42	Rozdělované důchody korporací
D.421	Dividendy
D.422	Čerpání důchodu z kvazikorporací
D.43	Reinvestované zisky z přímých zahraničních investic
D.44	Ostatní důchody z investic
D-441	Důchody z investic přisuzované pojištěncům
D.442	Důchody z investic na základě penzijních nároků
D.443	Důchody z investic přisuzované podílníkům fondů kolektivního investování
D.4431	Dividendy přisuzované podílníkům fondů kolektivního investování
D.4432	Nerozdělené zisky přisuzované podílníkům fondů kolektivního investování
D.45	Renta

Běžné transfery peněžní a naturální (D.5 – D.8)

Běžné transfery peněžní a naturální (D.5 – D.8)	
D.5	Běžné daně z důchodů, jmění a jiné
D.51	Daně z důchodů
D.59	Ostatní běžné daně
D.6	Skutečné sociální příspěvky zaměstnavatelů
D.61	Čisté sociální příspěvky
D.611	Skutečné sociální příspěvky zaměstnavatelů
D.6111	Skutečné penzijní příspěvky zaměstnavatelů
D.6112	Skutečné příspěvky zaměstnavatelů jiné než penzijní
D.612	Imputované sociální příspěvky zaměstnavatelů
D.6121	Imputované penzijní příspěvky zaměstnavatelů
D.6122	Imputované příspěvky zaměstnavatelů jiné než penzijní
D.613	Skutečné sociální příspěvky domácností
D.6131	Skutečné penzijní příspěvky domácností
D.6132	Skutečné příspěvky domácností jiné než penzijní
D.614	Doplňkové sociální příspěvky domácností
D.6141	Doplňkové penzijní příspěvky domácností
D.6142	Doplňkové příspěvky domácností jiné než penzijní
D.61SC	Poplatky za služby programu sociálního pojištění (-) ⁽¹⁾
D.62	Sociální dávky jiné než naturální sociální dávky
D.621	Peněžité dávky sociálního zabezpečení
D.6211	Peněžité penzijní dávky sociálního zabezpečení
D.6212	Peněžité dávky sociálního zabezpečení jiné než penzijní
D.622	Ostatní dávky sociálního pojištění
D.6221	Ostatní penzijní dávky sociálního pojištění
D.6222	Ostatní dávky sociálního pojištění jiné než penzijní
D.623	Peněžité dávky sociální pomoci
D.63	Naturální sociální transfery
D.631	Naturální sociální transfery – netržní produkce
D.632	Naturální sociální transfery – nakoupená tržní produkce
D.7	Ostatní běžné transfery
D.71	Čisté pojistné na neživotní pojištění
D.711	Čisté pojistné na neživotní přímé pojištění
D.712	Čisté zajistné na neživotní pojištění
D.72	Náhrady z neživotního pojištění
D.721	Náhrady z neživotního přímého pojištění
D.722	Náhrady z neživotního zajištění

Běžné transfery peněžní a naturální (D.5 – D.8)	
D.73	Běžné transfery uvnitř sektoru vládních institucí
D.74	Běžná mezinárodní spolupráce
D.75	Jiné běžné transfery
D.751	Běžné transfery pro NISD
D.752	Běžné transfery mezi domácnostmi
D.759	Ostatní jiné běžné transfery
D.76	Vlastní zdroje EU odvozené z DPH a HND
D.8	Úprava o změny penzijních nároků
D.9	Kapitálové transfery
D.9r	Kapitálové transfery, příjmové
D.91r	Kapitálové daně, příjmové
D.92r	Investiční dotace, příjmové
D.99r	Ostatní kapitálové transfery, příjmové
D.9p	Kapitálové transfery, výdajové
D.91p	Kapitálové daně, výdajové
D.92p	Investiční dotace, výdajové
D.99p	Ostatní kapitálové transfery, výdajové

(1) Příspěvky zaměstnavatelů se objevují jak na účtu tvorby důchodů, tak na účtu rozdělení prvotních důchodů jako placené zaměstnavateli a přijímané zaměstnanci. Na účtu druhotného rozdělení důchodů jsou tyto částky placené domácnostmi a přijímané těmi, kdo spravují programy sociálního pojištění. Aby se v obou případech zobrazila přesně stejná hodnota, odpočet poplatku, jež představuje součást produkce programů a konečné spotřeby oprávněných domácností, se rovněž zobrazuje na účtu druhotného rozdělení důchodů jako samostatná položka. Položka poplatky za služby programu sociálního pojištění (D.61SC) je tudíž jen opravnou položkou a sama o sobě není rozdělovací transakcí.

Transakce s finančními aktivy a závazky (F)

(Čisté pořízení finančních aktiv / čistý vznik závazků)

Transakce s finančními aktivy a závazky (F) (Čisté pořízení finančních aktiv / čistý vznik závazků)	
F.1	Měnové zlato a zvláštní práva čerpání
F.11	Měnové zlato
F.12	Zvláštní práva čerpání
F.2	Oběživo a vklady
F.21	Oběživo
F.22	Převoditelné vklady
F.221	Mezibankovní vklady
F.229	Ostatní převoditelné vklady
F.29	Ostatní vklady
F.3	Dluhové cenné papíry

Transakce s finančními aktivy a závazky (F) (Čisté pořízení finančních aktiv / čistý vznik závazků)	
F.31	Krátkodobé
F.32	Dlouhodobé
F.4	Půjčky ⁽¹⁾
F.41	Krátkodobé
F.42	Dlouhodobé
F.5	Účasti
F.51	Akcie a ostatní účasti
F.511	Kótované akcie
F.512	Nekótované akcie
F.519	Ostatní účasti
F.52	Účasti v investičních fondech
F.521	Účasti ve fondech peněžního trhu
F.522	Účasti v investičních fondech jiných než fondy peněžního trhu
F.6	Pojistné, penzijní a standardizované záruční programy
F.61	Technické rezervy neživotního pojištění
F.62	Životní pojištění a nároky na anuitu
F.63	Penzijní nároky
F.64	Nároky penzijních fondů na penzijní správce
F.65	Nároky na dávky jiné než penzijní
F.66	Rezervy na uplatnění standardizovaných záruk
F.7	Finanční deriváty a zaměstnanecké opce na akcie
F.71	Finanční deriváty
F.711	Opce
F.712	Forwardy
F.72	Zaměstnanecké opce na akcie
F.8	Ostatní pohledávky / závazky
F.81	Obchodní úvěry a zálohy
F.89	Jiné pohledávky / závazky kromě obchodních úvěrů a záloh

(1) Doplňková (memo) položka: Přímé zahraniční investice (kód FDI)

Ostatní změny aktiv (K)

Ostatní změny aktiv (K)	
K 1-5	Celkové změny objemu
K.1	Ekonomický vznik aktiv
K.2	Ekonomický zánik nevyráběných aktiv
K.21	Vyčerpávání přírodních zdrojů

Ostatní změny aktiv (K)	
K.22	Ostatní ekonomický zánik nevyráběných aktiv
K.3	Ztráty z katastrof
K.4	Konfiskace bez náhrady
K.5	Ostatní změny objemu j n.
K.6	Změny v klasifikaci
K.61	Změny v sektorové klasifikaci a ve struktuře
K.62	Změny v klasifikaci aktiv a závazků
K.7	Nominální zisky a ztráty z držby
K.71	Neutrální zisky a ztráty z držby
K.72	Reálné zisky a ztráty z držby

Klasifikace vyrovnávacích položek a čistého jmění (B)

B.1g	Hrubá přidaná hodnota / Hrubý domácí produkt
B.2g	Hrubý provozní přebytek
B.3g	Hrubý smíšený důchod
B.4g	Hrubý podnikatelský důchod
B.5g	Saldo hrubých prvotních důchodů / Hrubý národní důchod
B.6g	Hrubý disponibilní důchod
B.7g	Hrubý upravený disponibilní důchod
B.8g	Hrubé úspory
B.9	Čisté půjčky (+) / čisté výpůjčky (-)
B.9N	Čisté půjčky (+) / čisté výpůjčky (-) na nefinančních účtech
B.9F	Čisté půjčky (+) / čisté výpůjčky (-) na finančních účtech
B.10	Změny čistého jmění
B.101	Změny čistého jmění vlivem úspor a kapitálových transferů ^{(2) (3)}
B.102	Změny čistého jmění vlivem ostatních změn objemu aktiv
B.103	Změny čistého jmění vlivem nominálních zisků a ztrát z držby
B.1031	Změny čistého jmění vlivem neutrálních zisků a ztrát z držby
B.1032	Změny čistého jmění vlivem reálných zisků a ztrát z držby
B.11	Saldo dovozu a vývozu
B.12	Saldo běžných transakcí nerezidentů s rezidenty
B.90	Čisté jmění
BF.90	Čisté finanční jmění

(1) Všechny vyrovnávací položky mohou být měřeny před odečtením nebo po odečtení spotřeby fixního kapitálu. Kód hrubé vyrovnávací položky se skládá z kódu téže vyrovnávací položky plus písmeno „g“. Podobně písmeno „n“ připojené ke kódu označuje čistou hodnotu.

(2) Nejedná se o vyrovnávací položku ve struktuře systému účtů, nýbrž o úhrn pravé strany kapitálového účtu. Nicméně, jako důležitá součást změny čistého jmění, je kódována spolu s ostatními typy změn.

(3) U nerezidentů se vztahují ke změnám čistého jmění v důsledku salda běžných transakcí a kapitálových transferů nerezidentů s rezidenty

Klasifikace rozvahových položek (L)

Jediné kódy, které jsou pro jednoduchou rozvahu, stejně jako pro finanční účet, nezbytné, jsou ty, které rozepisují aktiva podle typů, kódy AN a AF. Účet však může být sestaven tak, aby zobrazoval stavy k začátku (LS) a ke konci (LE) období a celkové změny mezi nimi (LX). Všechny tři kódy je nutné dále blíže určit podle typů aktiv. Položky LX jsou součtem položek pod kódy P.5, NP, F a K za příslušná aktiva a sledované období.

Z položek počáteční rozvahy lze vypočítat hodnotu čistého jmění (B.90). Rozdíl mezi touto hodnotou a hodnotou B.90 v konečné rozvaze se musí rovnat saldu všech kódů LX, které se musí rovněž rovnat hodnotě B.10.

LS	Počáteční rozvaha
LX	Změny v rozvaze
LE	Konečná rozvaha

Klasifikace aktiv (A)

Nefinanční aktiva (AN)

Nefinanční aktiva (AN)	
AN.1	Vyrobená nefinanční aktiva
AN.11	Fixní aktiva podle typů aktiv
AN.111	Obydlí
AN.112	Ostatní budovy a stavby
AN.1121	Budovy jiné než obydlí
AN.1122	Ostatní stavby
AN.1123	Zlepšení půdy
AN.113	Stroje a zařízení
AN.1131	Dopravní prostředky a zařízení
AN.1132	Prostředky IKT
AN.1139	Ostatní stroje a zařízení
AN.114	Zbraňové systémy
AN.115	Pěstované biologické zdroje
AN.1151	Živočišné zdroje poskytující opakované produkty
AN.1152	Stromy, plodiny a rostlinné zdroje poskytující opakované produkty

Nefinanční aktiva (AN)	
(AN.116)	Náklady na převod vlastnictví nevyráběných aktiv ⁽¹⁾
AN.117	Produkty duševního vlastnictví
AN.1171	Výzkum a vývoj
AN.1172	Geologický průzkum a vyhodnocování nerostných ložisek
AN.1173	Počítačové programové vybavení (software) a databáze
AN.11731	Počítačové programové vybavení (software)
AN.11732	Databáze
AN.1174	Původní kulturní a umělecká díla
AN.1179	Ostatní produkty duševního vlastnictví
AN.12	Zásoby podle typů zásob
AN.121	Materiál a polotovary
AN.122	Nedokončená produkce
AN.1221	Nedokončené pěstitelské produkty
AN.1222	Ostatní nedokončená produkce
AN.123	Hotové produkty
AN.124	Vojenské zásoby
AN.125	Obchodní zboží
AN.13	Cennosti
AN.131	Drahé kovy a drahokamy
AN.132	Starožitnosti a jiné umělecké předměty
AN.133	Ostatní cennosti
AN.2	Nevyráběná nefinanční aktiva
AN.21	Přírodní zdroje
AN.211	Půda
AN.2111	Zastavěná půda
AN.2112	Obdělávaná půda
AN.2113	Půda pro rekreaci a přidružené vodní plochy
AN.2119	Ostatní půda a přidružené vodní plochy
AN.212	Nerostné a energetické rezervy
AN.213	Nepěstované biologické zdroje
AN.214	Vodní zdroje
AN.215	Ostatní přírodní zdroje
AN.2151	Vysílací a komunikační frekvence
AN.2159	Jiné
AN.22	Smlouvy, pronájmy a licence
AN.221	Obchodovatelný operativní leasing
AN.222	Povolenky na využívání přírodních zdrojů

Nefinanční aktiva (AN)	
AN.223	Povolení k provádění specifických činností
AN.224	Výhradní právo na budoucí výrobky a služby
AN.23	Čistý nákup goodwillu a marketingových aktiv

(1) Náklady na převod vlastnictví nevyráběných aktiv (AN.116) se považují za součást tvorby fixního kapitálu, tj. pořízení fixních aktiv. Pokud se však stavy člení na jednotlivé položky, hodnota těchto nákladů na převod vlastnictví se zahrnuje spolu s nevyráběnými aktivy, na která se vztahují, a nezobrazují se tak samostatně jako součást AN.11. V případě převodů půdy se náklady na převod vlastnictví veškeré půdy zahrnují mezi zlepšení půdy (AN.1123). Položka AN.116 se zahrnuje do úplného seznamu uvedeného níže pouze pro účely prezentace.

Finanční aktiva (AF)

Pro každý zobrazený kód transakce s finančními aktivy a závazky (kódy F) existuje kód pro stavy nebo pozice (kódy AF) pro tatáž aktiva a závazky. V praxi však mohou být údaje rozvahy méně podrobné a nemusí existovat na jiné než na první úrovni členění uvedené níže. V případě potřeby mohou být kódy AF rozčleněny v souladu s podrobností uvedenou pro kódy F takto:

Finanční aktiva (AF)	
AF.1	Měnové zlato a zvláštní práva čerpání
AF.11	Měnové zlato
AF.12	Zvláštní práva čerpání
AF.2	Oběživo a vklady
AF.21	Oběživo
AF.22	Převoditelné vklady
AF.221	Mezibankovní vklady
AF.229	Ostatní převoditelné vklady
AF.29	Ostatní vklady
AF.3	Dluhové cenné papíry
AF.31	Krátkodobé
AF.32	Dlouhodobé
AF.4	Půjčky ⁽¹⁾
AF.41	Krátkodobé
AF.42	Dlouhodobé
AF.5	Účasti
AF.51	Akcie a ostatní účasti
AF.511	Kótované akcie
AF.512	Nekótované akcie
AF.519	Ostatní účasti
AF.52	Účasti v investičních fondech
AF.521	Účasti ve fondech peněžního trhu
AF.522	Účasti v investičních fondech jiných než fondy peněžního trhu

Finanční aktiva (AF)	
AF.6	Pojistné, penzijní a standardizované záruční programy
AF.61	Technické rezervy neživotního pojištění
AF.62	Životní pojištění a nároky na anuitu
AF.63	Penzijní nároky
AF.64	Nároky penzijních fondů na penzijní správce
AF.65	Nároky na dávky jiné než penzijní
AF.66	Rezervy na uplatnění standardizovaných záruk
AF.7	Finanční deriváty a zaměstnanecké opce na akcie
AF.71	Finanční deriváty
AF.711	Opce
AF.712	Forwardy
AF.72	Zaměstnanecké opce na akcie
AF.8	Ostatní pohledávky / závazky
AF.81	Obchodní úvěry a zálohy
AF.89	Jiné pohledávky / závazky kromě obchodních úvěrů a záloh
(1) Doplnková (memo) položka: Přímé zahraniční investice (kód FDI)	

Klasifikace doplňkových položek

Platí obecné pravidlo, že doplňkový kód začíná znakem X a je propojený s kódem standardní položky tím, že vychází z kódu uvedené položky.

Ohrožené půjčky

Následující kódy platí pro stavy a toky ohrožených půjček (*non-performing loans*). Jelikož půjčky mají kód AF.4 a F.4, doplňkové kódy začínají XAF4 u stavů a XF4 u toků.

Kódy pro stavy jsou tyto:

XAF4_NNP	Půjčky: ohrožená nominální hodnota
XAF4_MNP	Půjčky: ohrožená tržní hodnota

a související toky:

XF4_NNP	Půjčky: ohrožená nominální hodnota
XF4_MNP	Půjčky: ohrožená tržní hodnota

V obou sadách kódů je znak podtržítka zástupným znakem pro podrobné kódy pro půjčky, v případě potřeby, například v rozvaze:

XAF41NNP	Krátkodobé půjčky: ohrožená nominální hodnota
XAF42MNP	Dlouhodobé půjčky: ohrožená tržní hodnota

Kapitálové služby

Následující kódy platí pro kapitálové služby.

XCS	Kapitálové služby
XCSC	Kapitálové služby - korporace
P.51c1	Spotřeba fixního kapitálu z hrubého provozního přebytku
XRC	Výnos z kapitálu - korporace
XOC	Ostatní kapitálové náklady - korporace
XCSU	Kapitálové služby – podniky s neomezeným ručením
P.51c2	Spotřeba fixního kapitálu z hrubého smíšeného důchodu
XRU	Výnos z kapitálu – podniky s neomezeným ručením
XOU	Ostatní kapitálové náklady - podniky s neomezeným ručením

Penzijní tabulka

Následující kódy se vztahují k doplňkové tabulce popsané v kapitole týkající se penzí. Pro sloupce a řádky tabulky jsou navrženy různé kódy.

Sloupce

V hlavičce sloupce písmeno „W“ odpovídá výrazu „nevládní“ a čísla v uvedených kódech se vztahují k příslušným institucionálním sektorům.

(a) Závazky zaznamenané v hlavní posloupnosti účtů

Programy, za jejichž navrhování a provádění nejsou odpovědny vládní instituce	
XPC1W	Příspěvkově definované programy
XPB1W	Dávkově definované programy
XPCB1W	Celkem
Programy, za jejichž navrhování a provádění jsou odpovědny vládní instituce	
XPCG	Příspěvkově definované programy
Dávkově definované programy pro zaměstnance vládních institucí	
XPBG12	V sektoru finančních institucí
XPBG13	V sektoru vládních institucí

(b) Závazky nezaznamenané v hlavní posloupnosti účtů

XPBOUT13	V sektoru vládních institucí
----------	------------------------------

XP1314	Penzijní programy sociálního zabezpečení
XPTOT	Penzijní programy celkem
XPTOTNRH	Z toho: nerezidentské domácnosti

Řádky

(a) Počáteční rozvaha	
XAF63LS	Penzijní nároky
(b) Transakce	
XD61p	Zvláštní příspěvky týkající se penzijních programů
XD6111	Skutečné sociální příspěvky zaměstnavatelů
XD6121	Imputované sociální příspěvky zaměstnavatelů
XD6131	Skutečné sociální příspěvky domácností
XD6141	Doplňkové sociální příspěvky domácností
XD619	Ostatní (pojistně-matematická) akumulace penzijních nároků ve fondech sociálního zabezpečení
XD62p	Penzijní dávky
XD8	Úpravy o změny penzijních nároků
XD81	Změny penzijních nároků v důsledku transferu nároků
XD82	Změny nároků v důsledku sjednaných změn ve struktuře programu
(c) Ostatní ekonomické toky	
XK7	Přecenění
XK5	Ostatní změny objemu
(d) Konečná rozvaha	
XAF63LE	Penzijní nároky
e) Související ukazatele	
XP1	Produkce
XAFN	Aktiva v majetku penzijních programů na konci roku

Předměty dlouhodobé spotřeby

Kódy pro předměty dlouhodobé spotřeby začínají předponou X a následují písmena DHHCE (výdaje na dlouhodobou spotřebu domácností) plus jednociferná přípona pro podskupiny a dvouciferná pro položky. Uvedeny jsou rovněž odpovídající číselné kódy COICOP.

COICOP	Kódy SNA	
	XDHHCE1	Nábytek a domácí přístroje
05.1.1	XDHHCE11	Nábytek a bytové zařízení
05.1.2	XDHHCE12	Koberce a ostatní podlahová krytina
05.3.1	XDHHCE13	Hlavní (velké) přístroje pro domácnost
05.5.1	XDHHCE14	Nástroje a nářadí dlouhodobé spotřeby pro dům a zahradu
	XDHHCE2	Osobní dopravní prostředky
07.1.1	XDHHCE21	Automobily
07.1.2	XDHHCE22	Motocykly
07.1.3	XDHHCE23	Jízdní kola
07.1.4	XDHHCE24	Povozy tažené zvířaty
	XDHHCE3	Předměty pro rekreaci a zábavu
08.2.0	XDHHCE31	Telefonní a telefaxové zařízení
09.1.1	XDHHCE32	Zařízení pro příjem, záznam a reprodukci zvuku a obrazu
09.1.2	XDHHCE33	Fotografická a kinematografická zařízení a optické přístroje
09.1.3	XDHHCE34	Zařízení pro zpracování dat
09.2.1	XDHHCE35	Výrobky dlouhodobé spotřeby pro rekreaci ve volné přírodě
09.2.2	XDHHCE36	Hudební nástroje a výrobky dlouhodobé spotřeby pro rekreaci uvnitř (<i>indoor</i>)
	XDHHCE4	Ostatní výrobky dlouhodobé spotřeby
12.3.1	XDHHCE41	Klenoty, hodiny a hodinky
06.1.3	XDHHCE42	Léčebné a protetické prostředky

Přímé zahraniční investice

Doplňkové položky pro přímé zahraniční investice (FDI) lze kódovat pomocí předpony X a kódu F nebo AF plus přípony FDI, například:

XF42FDI	pro transakci přímých zahraničních investic s dlouhodobými půjčkami
---------	---

Podmíněné pozice

Doplňkové kódy pro podmíněné pozice začínají předponou X plus kód AF a přípona CP, například:

XAF11CP	když zástava monetizovaného zlata může ovlivnit jeho použitelnost jako rezervního aktiva
---------	--

Oběživo a vklady

Doplňkové položky pro klasifikaci oběživa a vkladů v národní i cizí měně se kódují předponou X plus kód F nebo AF plus přípona NC označující oběživo a vklady v národní měně nebo přípona FC s mezinárodním kódem měny označující oběživo nebo vklady v cizí měně, například:

	Pro transakce
XF21NC	Bankovky a mince v národní měně

XF22FC	Vklady v cizí měně
Pro stavy	
XAF21NC	Bankovky a mince v národní měně
XAF22FC	Vklady v cizí měně

Klasifikace dluhových cenných papírů podle zbytkové splatnosti

Doporučuje se klasifikovat dluhové cenné papíry podle zbytkové splatnosti. Toho lze dosáhnout pomocí předpony X plus kódu AF a přípony označující datum splatnosti, například:

XAF32Y20	pro dluhové cenné papíry splatné v roce 2020
----------	--

Kótované a nekótované dluhové cenné papíry

Doplňkové položky pro dluhové cenné papíry se kódují předponou X plus kódem F nebo AF plus číslicí 1 pro kótované a číslicí 2 pro nekótované, například:

Pro transakce	
XF321	pro transakce s kótovanými dlouhodobými dluhovými cennými papíry
XF322	pro transakce s nekótovanými dlouhodobými dluhovými cennými papíry
Pro stavy	
XAF321	pro stavy kótovaných dlouhodobých dluhových cenných papírů
XAF322	pro stavy nekótovaných dlouhodobých dluhových cenných papírů

Dlouhodobé půjčky se zbytkovou splatností kratší než jeden rok a dlouhodobé půjčky zajištěné zástavním právem k nemovitosti

Dlouhodobé půjčky se zbytkovou splatností kratší než jeden rok a dlouhodobé půjčky zajištěné zástavním právem k nemovitosti se kódují předponou X plus kódem F nebo AF plus příponou L1 označující zbytkovou splatnost kratší než jeden rok a příponou LM označující půjčky zajištěné zástavním právem k nemovitosti, například:

Pro transakce	
XF42L1	Pro dlouhodobé půjčky se zbytkovou splatností kratší než jeden rok
XF42LM	Pro dlouhodobé půjčky zajištěné zástavním právem k nemovitosti
Pro stavy	
XAF42L1	pro dlouhodobé půjčky se zbytkovou splatností kratší než jeden rok
XAF42LM	Pro dlouhodobé půjčky zajištěné zástavním právem k nemovitosti

Kótované a nekótované akcie investičních fondů

Kótované a nekótované akcie investičních fondů se kódují předponou X plus kódem F nebo AF plus číslicí 1 pro kótované a číslicí 2 pro nekótované, například:

Pro transakce	
XF5221	pro transakce s kótovanými akciemi / podílovými listy investičních fondů jiných než fondů peněžního trhu
XF5222	pro transakce s nekótovanými akciemi / podílovými listy investičních fondů jiných než fondů peněžního trhu
Pro stavy	
XAF5221	pro stavy kótovaných akcií / podílových listů investičních fondů jiných než fondů peněžního trhu
XAF5222	pro stavy nekótovaných akcií / podílových listů investičních fondů jiných než fondů peněžního trhu

Nedoplatky úroků a splátek

Nedoplatky úroků a splátek se kódují předponou X plus kódem AF plus příponou IA pro nedoplatky úroků a příponou PA pro nedoplatky splátek, například:

XAF42IA	pro nedoplatky úroků z dlouhodobých půjček; a
XAF42PA	pro nedoplatky splátek dlouhodobých půjček

Individuální a celkové remitence

Individuální (*personal*) a celkové remitence mezi rezidentskými a nerezidentskými domácnostmi se kódují předponou X plus kódem pro běžný transfer plus příponou PR pro individuální remitence a příponou TR pro celkové remitence takto:

XD5452PR	pro individuální remitence mezi rezidentskými a nerezidentskými domácnostmi
XD5452TR	pro celkové remitence mezi rezidentskými a nerezidentskými domácnostmi

Seskupení a kódování odvětví (A) a produktů (P)

Používá se klasifikace činností a produktů NACE Rev. 2 a CPA 2008. Odpovídající souhrny pro program předávání údajů ESA jsou: A*3, A*10, A*21, A*38 a A*64 pro ekonomické činnosti a P*3, P*10, P*21, P*38 a P*64 pro produkty. I když se v programu předávání údajů ESA nepoužívají, jsou v této kapitole rovněž uvedeny úrovně A*88 (NACE Rev. 2) a P*88 (CPA).

Nové souhrny jsou uvedeny v následujících tabulkách.

A*3		
Poř. č.	Sekce NACE Rev. 2	Popis
1	A	Zemědělství, lesnictví a rybnářství
2	B, C, D, E a F	Těžba a dobývání; Zpracovatelský průmysl; Výroba a rozvod elektřiny, plynu, páry a klimatizovaného vzduchu; Zásobování vodou; činnosti související s odpadními vodami, odpady a sanacemi; Stavebnictví
3	G, H, I, J, K, L, M, N, O, P, Q, R, S, T a U	Služby

A*10		
Poř.č.	Sekce NACE Rev. 2	Popis
1	A	Zemědělství, lesnictví a rybnářství
2	B, C, D a E	Těžba a dobývání; Zpracovatelský průmysl; Výroba a rozvod elektřiny, plynu, páry a klimatizovaného vzduchu; Zásobování vodou; Činnosti související s odpadními vodami, odpady a sanacemi
2a	C	Z toho: Zpracovatelský průmysl
3	F	Stavebnictví
4	G, H a I	Velkoobchod a maloobchod; Opravy a údržba motorových vozidel; Doprava a skladování; Ubytování, stravování a pohostinství
5	J	Informační a komunikační činnosti
6	K	Peněžnictví a pojišťovnictví
7	L	Činnosti v oblasti nemovitostí
8	M a N	Odborné, vědecké a technické činnosti; Administrativní a podpůrné činnosti
9	O, P a Q	Veřejná správa a obrana; Povinné sociální zabezpečení; Vzdělávání; Zdravotní a sociální péče
10	R, S, T a U	Kulturní, zábavní a rekreační činnosti; Ostatní služby; činnosti domácností jako zaměstnavatelů; činnosti domácností produkcujících blíže neurčené výrobky a služby pro vlastní potřebu; činnosti exteriálních organizací a orgánů

A*21			
Poř. č.	Sekce NACE Rev. 2	Oddíl NACE Rev. 2	Popis
1	A	01-03	Zemědělství, lesnictví a rybnářství
2	B	05-09	Těžba a dobývání
3	C	10-33	Zpracovatelský průmysl
4	D	35	Výroba a rozvod elektřiny, plynu, páry a klimatizovaného vzduchu
5	E	36-39	Zásobování vodou; činnosti související s odpadními vodami, odpady a sanacemi
6	F	41-43	Stavebnictví

A*21			
Poř. č.	Sekce NACE Rev. 2	Oddíl NACE Rev. 2	Popis
7	G	45-47	Velkoobchod a maloobchod; opravy a údržba motorových vozidel
8	H	49-53	Doprava a skladování
9	I	55-56	Ubytování, stravování a pohostinství
10	J	58-63	Informační a komunikační činnosti
11	K	64-66	Peněžnictví a pojišťovnictví
12	L	68	Činnosti v oblasti nemovitostí
13	M	69-75	Profesní, vědecké a technické činnosti
14	N	77-82	Administrativní a podpůrné činnosti
15	O	84	Veřejná správa a obrana; povinné sociální zabezpečení
16	P	85	Vzdělávání
17	Q	86-88	Zdravotní a sociální péče
18	R	90-93	Kulturní, zábavní a rekreační činnosti
19	S	94-96	Ostatní činnosti
20	T	97-98	Činnosti domácností jako zaměstnavatelů; činnosti domácností produkujících blíže neurčené výrobky a služby pro vlastní potřebu
21	U	99	Činnosti exteritoriálních organizací a orgánů

A*38		
Poř. č.	Oddíly NACE Rev. 2	Popis
1	01-03	Zemědělství, lesnictví a rybnářství
2	05-09	Těžba a dobývání
3	10-12	Výroba potravinářských výrobků, nápojů a tabákových výrobků
4	13-15	Výroba textilií, oděvů a usňových výrobků
5	16-18	Výroba dřevěných výrobků, výrobků z papíru; tisk
6	19	Výroba koksu a rafinovaných ropných produktů
7	20	Výroba chemických látek a chemických přípravků
8	21	Výroba základních farmaceutických výrobků a farmaceutických přípravků
9	22-23	Výroba pryžových a plastových výrobků a ostatních nekovových minerálních výrobků
10	24-25	Výroba základních kovů, kovových konstrukcí a kovodělných výrobků, kromě strojů a zařízení
11	26	Výroba počítačů a elektronických a optických přístrojů a zařízení
12	27	Výroba elektrických zařízení
13	28	Výroba strojů a zařízení j. n.
14	29-30	Výroba dopravních prostředků a zařízení
15	31-33	Výroba nábytku; ostatní zpracovatelský průmysl; opravy a instalace strojů a zařízení
16	35	Výroba a rozvod elektřiny, plynu, páry a klimatizovaného vzduchu

A*38		
Poř. č.	Oddíly NACE Rev. 2	Popis
17	36-39	Zásobování vodou; činnosti související s odpadními vodami, odpady a sanacemi
18	41-43	Stavebnictví
19	45-47	Velkoobchod a maloobchod; opravy a údržba motorových vozidel
20	49-53	Doprava a skladování
21	55-56	Ubytování, stravování a pohostinství
22	58-60	Vydavatelské a audiovizuální činnosti a vysílání
23	61	Telekomunikační činnosti
24	62-63	Programování, poradenství a související činnosti; informační činnosti
25	64-66	Peněžnictví a pojišťovnictví
26	68	Činnosti v oblasti nemovitostí
26a		Z toho: imputované nájemné vlastníků domů a bytů
27	69-71	Právní a účetnické činnosti; činnosti vedení podniků; poradenství v oblasti řízení; architektonické a inženýrské činnosti; technické zkoušky a analýzy
28	72	Výzkum a vývoj
29	73-75	Reklama a průzkum trhu; ostatní odborné, vědecké a technické činnosti; veterinární činnosti
30	77-82	Administrativní a podpůrné činnosti
31	84	Veřejná správa a obrana; povinné sociální zabezpečení
32	85	Vzdělávání
33	86	Zdravotní péče
34	87-88	Sociální péče a služby
35	90-93	Kulturní, zábavní a rekreační činnosti
36	94-96	Ostatní činnosti
37	97-98	Činnosti domácností jako zaměstnavatelů domácího personálu a produkující blíže neurčené výrobky a služby pro vlastní potřebu
38	99	Činnosti exteritoriálních organizací a orgánů

A*64		
Poř. č.	Oddíly NACE Rev. 2	Popis
1	01	Rostlinná a živočišná výroba, myslivost a související činnosti
2	02	Lesnictví a těžba dřeva
3	03	Rybolov a akvakultura
4	05-09	Těžba a dobývání
5	10-12	Výroba potravinářských výrobků, nápojů a tabákových výrobků
6	13-15	Výroba textilií, oděvů a usňových výrobků
7	16	Zpracování dřeva, výroba dřevěných a korkových výrobků, kromě nábytku; výroba proutěných a slaměných výrobků

A*64		
Poř. č.	Oddíly NACE Rev. 2	Popis
8	17	Výroba papíru a výrobků z papíru
9	18	Tisk a rozmnožování nahraných nosičů
10	19	Výroba koksu a rafinovaných ropných produktů
11	20	Výroba chemických látek a chemických přípravků
12	21	Výroba základních farmaceutických výrobků a farmaceutických přípravků
13	22	Výroba pryžových a plastových výrobků
14	23	Výroba ostatních nekovových minerálních výrobků
15	24	Výroba základních kovů
16	25	Výroba kovových konstrukcí a kovodělných výrobků, kromě strojů a zařízení
17	26	Výroba počítačů a elektronických a optických přístrojů a zařízení
18	27	Výroba elektrických zařízení
19	28	Výroba strojů a zařízení j. n.
20	29	Výroba motorových vozidel, přívěsů a návěsů
21	30	Výroba ostatních dopravních prostředků a zařízení
22	31-32	Výroba nábytku; ostatní zpracovatelský průmysl
23	33	Opravy a instalace strojů a zařízení
24	35	Výroba a rozvod elektřiny, plynu, páry a klimatizovaného vzduchu
25	36	Shromažďování, úprava a rozvod vody
26	37-39	Činnosti související s odpadními vodami; sběr, příprava k likvidaci a likvidace odpadů; zpracování odpadu k dalšímu využití; sanace a jiné činnosti související s nakládáním s odpady
27	41-43	Stavebnictví
28	45	Velkoobchod a maloobchod; opravy a údržba motorových vozidel
29	46	Velkoobchod, kromě s motorovými vozidly
30	47	Maloobchod, kromě s motorovými vozidly
31	49	Pozemní a potrubní doprava
32	50	Vodní doprava
33	51	Letecká doprava
34	52	Skladování a vedlejší činnosti v dopravě
35	53	Poštovní a kurýrní činnosti
36	55-56	Ubytování; stravování a pohostinství
37	58	Vydavatelské činnosti
38	59-60	Činnosti v oblasti filmů, videozáznamů a televizních programů, pořizování zvukových nahrávek a hudební vydavatelské činnosti; tvorba programů a vysílání
39	61	Telekomunikační činnosti
40	62-63	Programování, poradenství a související činnosti; informační činnosti
41	64	Finanční činnosti, kromě pojišťovnictví a penzijního financování

A*64		
Poř. č.	Oddíly NACE Rev. 2	Popis
42	65	Pojištění, zajištění a penzijní financování, kromě povinného sociálního zabezpečení
43	66	Pomocné činnosti související s peněžnictvím a pojišťovnictvím
44	68	Činnosti v oblasti nemovitostí
44a		z toho: imputované nájemné vlastníků domů a bytů
45	69-70	Právní a účetnické činnosti; činnosti vedení podniků; poradenství v oblasti řízení
46	71	Architektonické a inženýrské činnosti; technické zkoušky a analýzy
47	72	Vědecký výzkum a vývoj
48	73	Reklama a průzkum trhu
49	74-75	Ostatní profesní, vědecké a technické činnosti; veterinární činnosti
50	77	Činnosti v oblasti pronájmu a leasingu
51	78	Činnosti související se zaměstnáním
52	79	Činnosti cestovních agentur a kancelářů a jiné rezervační a související činnosti
53	80-82	Bezpečnostní a pátrací činnosti; činnosti související se stavbami a úpravou krajiny; administrativní, kancelářské a jiné podpůrné činnosti pro podnikání
54	84	Veřejná správa a obrana; povinné sociální zabezpečení
55	85	Vzdělávání
56	86	Zdravotní péče
57	87-88	Sociální péče a služby
58	90-92	Tvůrčí, umělecké a zábavní činnosti; činnosti knihoven, archivů, muzeí a jiných kulturních zařízení; činnosti související s hazardními hrami a sázením
59	93	Sportovní, zábavní a rekreační činnosti
60	94	Činnosti organizací sdružujících osoby za účelem prosazování společných zájmů
61	95	Opravy počítačů a výrobků pro osobní potřebu a převážně pro domácnost
62	96	Poskytování ostatních osobních služeb
63	97-98	Činnosti domácností jako zaměstnavatelů domácího personálu a produkující blíže neurčené výrobky a služby pro vlastní potřebu
64	99	Činnosti exteritoriálních organizací a orgánů

A*88		
Poř. č.	Oddíly NACE Rev. 2	Popis
1	01	Rostlinná a živočišná výroba, myslivost a související činnosti
2	02	Lesnictví a těžba dřeva
3	03	Rybolov a akvakultura
4	05	Těžba černého a hnědého uhlí
5	06	Těžba ropy a zemního plynu
6	07	Těžba rud
7	08	Ostatní těžba a dobývání

A*88		
Poř. č.	Oddíly NACE Rev. 2	Popis
8	09	Podpůrné činnosti při těžbě
9	10	Výroba potravinářských výrobků
10	11	Výroba nápojů
11	12	Výroba tabákových výrobků
12	13	Výroba textilií
13	14	Výroba oděvů
14	15	Výroba usní a souvisejících výrobků
15	16	Zpracování dřeva, výroba dřevěných a korkových výrobků, kromě nábytku; výroba proutěných a slaměných výrobků
16	17	Výroba papíru a výrobků z papíru
17	18	Tisk a rozmnožování nahraných nosičů
18	19	Výroba koksu a rafinovaných ropných produktů
19	20	Výroba chemických látek a chemických přípravků
20	21	Výroba základních farmaceutických výrobků a farmaceutických přípravků
21	22	Výroba pryžových a plastových výrobků
22	23	Výroba ostatních nekovových minerálních výrobků
23	24	Výroba základních kovů
24	25	Výroba kovových konstrukcí a kovodělných výrobků, kromě strojů a zařízení
25	26	Výroba počítačů a elektronických a optických přístrojů a zařízení
26	27	Výroba elektrických zařízení
27	28	Výroba strojů a zařízení j. n.
28	29	Výroba motorových vozidel (kromě motocyklů), přívěsů a návěsů
29	30	Výroba ostatních dopravních prostředků a zařízení
30	31	Výroba nábytku
31	32	Ostatní zpracovatelský průmysl
32	33	Opravy a instalace strojů a zařízení
33	35	Výroba a rozvod elektřiny, plynu, páry a klimatizovaného vzduchu
34	36	Shromažďování, úprava a rozvod vody
35	37	Činnosti související s odpadními vodami
36	38	Sběr, příprava k likvidaci a likvidace odpadů; zpracování odpadů k dalšímu využití
37	39	Sanace a jiné činnosti související s nakládáním s odpady
38	41	Výstavba budov
39	42	Inženýrské stavitelství
40	43	Specializované stavební činnosti
41	45	Velkoobchod a maloobchod; opravy a údržba motorových vozidel
42	46	Velkoobchod, kromě s motorovými vozidly
43	47	Maloobchod, kromě s motorovými vozidly

A*88		
Poř. č.	Oddíly NACE Rev. 2	Popis
44	49	Pozemní a potrubní doprava
45	50	Vodní doprava
46	51	Letecká doprava
47	52	Skladování a vedlejší činnosti v dopravě
48	53	Poštovní a kurýrní činnosti
49	55	Ubytování
50	56	Stravování a pohostinství
51	58	Vydavatelské činnosti
52	59	Činnosti v oblasti filmů, videozáznamů a televizních programů, pořizování zvukových nahrávek a hudební vydavatelské činnosti
53	60	Tvorba programů a vysílání
54	61	Telekomunikační činnosti
55	62	Programování, poradenství a související činnosti
56	63	Informační činnosti
57	64	Finanční činnosti, kromě pojišťovnictví a penzijního financování
58	65	Pojištění, zajištění a penzijní financování, kromě povinného sociálního zabezpečení
59	66	Pomocné činnosti související s peněžnictvím a pojišťovnictvím
60	68	Činnosti v oblasti nemovitostí
60a		z toho: imputované nájemné vlastníků domů a bytů
61	69	Právní a účetnické činnosti
62	70	Činnosti vedení podniků; poradenství v oblasti řízení
63	71	Architektonické a inženýrské činnosti; technické zkoušky a analýzy
64	72	Výzkum a vývoj
65	73	Reklama a průzkum trhu
66	74	Ostatní odborné, vědecké a technické činnosti
67	75	Veterinární činnosti
68	77	Činnosti v oblasti pronájmu a leasingu
69	78	Činnosti související se zaměstnáním
70	79	Činnosti cestovních agentur a kancelářů a jiné rezervační a související činnosti
71	80	Bezpečnostní a pátrací činnosti
72	81	Činnosti související se stavbami a úpravou krajiny
73	82	Administrativní, kancelářské a jiné podpůrné činnosti pro podnikání
74	84	Veřejná správa a obrana; povinné sociální zabezpečení
75	85	Vzdělávání
76	86	Zdravotní péče
77	87	Ústavní sociální péče
78	88	Mimoústavní sociální péče

A*88		
Poř. č.	Oddíly NACE Rev. 2	Popis
79	90	Tvůrčí, umělecké a zábavní činnosti
80	91	Činnosti knihoven, archivů, muzeí a jiných kulturních zařízení
81	92	Činnosti heren, kasin a sázkových kanceláří
82	93	Sportovní, zábavní a rekreační činnosti
83	94	Činnosti organizací sdružujících osoby za účelem prosazování společných zájmů
84	95	Opravy počítačů a výrobků pro osobní potřebu a převážně pro domácnost
85	96	Poskytování ostatních osobních služeb
86	97	Činnosti domácností jako zaměstnavatelů domácího personálu
87	98	Činnosti domácností produkujících blíže neurčené výrobky a služby pro vlastní potřebu
88	99	Činnosti exteritoriálních organizací a orgánů

P*3		
Poř. č.	Sekce CPA 2008	Popis
1	A	Produkty zemědělství, lesnictví a rybářství
2	B, C, D, E a F	Těžba a dobývání; výrobky zpracovatelského průmyslu; elektřina, plyn, voda a služby související s odpady; stavby a stavební práce
3	G, H, I, J, K, L, M, N, O, P, Q, R, S, T a U	Služby

P*10		
Poř.č.	Sekce CPA 2008	Popis
1	A	Produkty zemědělství, lesnictví a rybářství
2	B, C, D a E	Těžba a dobývání; výrobky zpracovatelského průmyslu; elektřina, plyn, voda a služby související s odpady
2a	C	Služby
3	F	Stavby a stavební práce
4	G, H a I	Velkoobchod a maloobchod; opravy a údržba motorových vozidel a motocyklů; doprava a skladování; ubytování, stravování a pohostinství
5	J	Informační a komunikační služby
6	K	Finanční a pojišťovací služby
7	L	Služby v oblasti nemovitostí
8	M a N	Profesní, vědecké a technické služby; administrativní a podpůrné služby
9	O, P a Q	Veřejná správa a obrana; povinné sociální zabezpečení; vzdělávání; zdravotní a sociální péče
10	R, S, T a U	Kulturní, zábavní a rekreační služby, opravy výrobků pro domácnost a ostatní služby

P*21			
Poř. č.	Sekce CPA	Oddíl CPA 2008	Popis
1	A	01-03	Produkty zemědělství, lesnictví a rybnářství
2	B	05-09	Těžba a dobývání
3	C	10-33	Výrobky a služby zpracovatelského průmyslu
4	D	35	Elektřina, plyn, pára a klimatizovaný vzduch
5	E	36-39	Zásobování vodou; činnosti související s odpadními vodami, odpady a sanacemi
6	F	41-43	Stavby a stavební práce
7	G	45-47	Velkoobchod a maloobchod; opravy motorových vozidel a motocyklů
8	H	49-53	Doprava a skladování
9	I	55-63	Ubytovací a stravovací služby
10	J	58-63	Informační a komunikační služby
11	K	64-66	Finanční a pojišťovací služby
12	L	68	Služby v oblasti nemovitostí
13	M	69-75	Profesní, vědecké a technické služby
14	N	77-82	Administrativní a podpůrné služby
15	O	84	Veřejná správa a obrana; povinné sociální zabezpečení
16	P	85	Služby v oblasti vzdělávání
17	Q	86-88	Zdravotní a sociální péče
18	R	90-93	Kulturní, zábavní a rekreační služby;
19	S	94-96	Ostatní služby
20	T	97-98	Služby domácností jako zaměstnavatelů; výrobky a služby blíže neurčené produkované domácnostmi pro vlastní potřebu
21	U	99	Služby exteritoriálních organizací a orgánů

P*38		
Poř.č.	Oddíly CPA 2008	Popis
1	01-03	Produkty zemědělství, lesnictví a rybnářství
2	05-09	Těžba a dobývání
3	10.12	Potravinářské výrobky, nápoje a tabákové výrobky
4	13-15	Textilie, oděvy a usňové výrobky
5	16-18	Dřevěné výrobky, výrobky z papíru a tiskařské služby
6	19	Koks a rafinované ropné produkty
7	20	Chemické látky a chemické přípravky
8	21	Základní farmaceutické výrobky a farmaceutické přípravky
9	22-23	Pryžové a plastové výrobky a ostatní nekovové minerální výrobky
10	24-25	Základní kovy a kovodělné výrobky, kromě strojů a zařízení
11	26	Počítače a elektronické a optické přístroje a zařízení

P*38		
Poř.č.	Oddíly CPA 2008	Popis
12	27	Elektrická zařízení
13	28	Stroje a zařízení j. n.
14	29-30	Dopravní prostředky a zařízení
15	31-33	Nábytek; ostatní výrobky zpracovatelského průmyslu; opravy a instalace strojů a zařízení
16	35	Elektřina, plyn, pára a klimatizovaný vzduch
17	36-39	Zásobování vodou; služby související s odpadními vodami, odpady a sanacemi
18	41-43	Stavby a stavební práce
19	45-47	Velkoobchod a maloobchod; opravy motorových vozidel a motocyklů
20	49-53	Doprava a skladování
21	55-56	Ubytovací a stravovací služby
22	58-60	Vydavatelské, audiovizuální a vysílací služby
23	61	Telekomunikační služby
24	62-63	Služby v oblasti programování a poradenství a související služby; informační služby
25	64-66	Finanční a pojišťovací služby
26	68	Služby v oblasti nemovitostí
26a		Z toho: imputované nájemné vlastníků domů a bytů
27	69-71	Právní a účetnické služby; vedení podniků; poradenské služby v oblasti řízení; architektonické a inženýrské služby; technické zkoušky a analýzy
28	72	Výzkum a vývoj
29	73-75	Reklamní služby a průzkum trhu; ostatní profesní, vědecké a technické služby; veterinární služby
30	77-82	Administrativní a podpůrné služby
31	84	Veřejná správa a obrana; povinné sociální zabezpečení
32	85	Služby v oblasti vzdělávání
33	86	Zdravotní péče
34	87-88	Sociální péče
35	90-93	Kulturní, zábavní a rekreační služby;
36	94-96	Ostatní služby
37	97-98	Služby domácností jako zaměstnavatelů; výrobky a služby blíže neurčené produkované domácnostmi pro vlastní potřebu
38	99	Služby extertoriálních organizací a orgánů

P*64		
Poř. č.	Oddíly CPA 2008	Popis
1	01	Produkty zemědělství a myslivosti a související služby
2	02	Produkty lesnictví, těžby dřeva a související služby
3	03	Ryby a jiné produkty rybolovu; produkty akvakultury; podpůrné služby pro rybolov

P*64		
Poř. č.	Oddíly CPA 2008	Popis
4	05-09	Těžba a dobývání
5	10-12	Potravinářské výrobky; nápoje; tabákové výrobky
6	13-15	Textilie; oděvy; usně a související výrobky
7	16	Dřevo a dřevěné a korkové výrobky, kromě nábytku; proutěné a slaměné výrobky
8	17	Papír a výrobky z papíru
9	18	Tiskařské a nahrávací služby
10	19	Koks a rafinované ropné produkty
11	20	Chemické látky a chemické přípravky
12	21	Základní farmaceutické výrobky a farmaceutické přípravky
13	22	Pryžové a plastové výrobky
14	23	Ostatní nekovové minerální výrobky
15	24	Základní kovy
16	25	Kovodělné výrobky, kromě strojů a zařízení
17	26	Počítače a elektronické a optické přístroje a zařízení
18	27	Elektrická zařízení
19	28	Stroje a zařízení j. n.
20	29	Motorová vozidla (kromě motocyklů), přívěsy a návěsy
21	30	Ostatní dopravní prostředky a zařízení
22	31-32	Nábytek; ostatní výrobky zpracovatelského průmyslu
23	33	Opravy a instalace strojů a zařízení
24	35	Elektřina, plyn, pára a klimatizovaný vzduch
25	36	Přírodní voda; úprava a rozvod vody
26	37-39	Služby související s odpadními vodami; kal z čistíren odpadních vod; sběr, příprava k likvidaci a likvidace odpadu; zpracování odpadu k dalšímu využití; sanační a jiné služby související s nakládáním s odpady
27	41-43	Stavby a stavební práce
28	45	Velkoobchod a maloobchod a opravy motorových vozidel a motocyklů
29	46	Velkoobchod, kromě velkoobchodu s motorovými vozidly a motocykly
30	47	Maloobchod, kromě maloobchodu s motorovými vozidly a motocykly
31	49	Pozemní a potrubní doprava
32	50	Vodní doprava
33	51	Letecká doprava
34	52	Skladování a podpůrné služby v dopravě
35	53	Poštovní a kurýrní služby
36	55-56	Ubytovací a stravovací služby
37	58	Vydavatelské služby

P*64		
Poř. č.	Oddíly CPA 2008	Popis
38	59-60	Produkce filmů, videozáznamů a televizních programů, zvukových nahrávek a hudební vydavatelská činnost; tvorba programů a vysílání
39	61	Telekomunikační služby
40	62-63	Služby v oblasti programování a poradenství a související služby; informační služby
41	64	Finanční služby, kromě pojišťovnictví a penzijního financování
42	65	Pojištění, zajištění a penzijní financování, kromě povinného sociálního zabezpečení
43	66	Pomocné služby související s finančními a pojišťovacími službami
44	68	Služby v oblasti nemovitostí
44a		z toho: imputované nájemné vlastníků domů a bytů
45	69-70	Právní a účetnické služby; vedení podniků; poradenské služby v oblasti řízení
46	71	Architektonické a inženýrské služby; technické zkoušky a analýzy
47	72	Výzkum a vývoj
48	73	Reklamní služby a průzkum trhu
49	74-75	Ostatní profesní, vědecké a technické služby; veterinární služby
50	77	Služby v oblasti pronájmu a operativního leasingu
51	78	Služby v oblasti zaměstnání
52	79	Služby cestovních agentur a kancelářů a jiné rezervační a související služby
53	80-82	Bezpečnostní a pátrací služby; služby související se stavbami a úpravou krajiny; administrativní, kancelářské a jiné podpůrné služby pro podnikání
54	84	Veřejná správa a obrana; povinné sociální zabezpečení
55	85	Služby v oblasti vzdělávání
56	86	Zdravotní péče
57	87-88	Služby ústavní sociální péče mimoústavní sociální péče
58	90-92	Tvůrčí, umělecké a zábavní služby; služby knihoven, archivů, muzeí a jiných kulturních zařízení; služby související s hazardními hrami a sázením
59	93	Sportovní, zábavní a rekreační služby
60	94	Služby organizací sdružujících osoby za účelem prosazování společných zájmů
61	95	Opravy počítačů a výrobků pro osobní potřebu a převážně pro domácnost
62	96	Ostatní osobní služby
63	97-98	Služby domácností jako zaměstnavatelů domácího personálu a výrobky a služby blíže neurčené produkované domácnostmi pro vlastní potřebu
64	99	Služby exteritoriálních organizací a orgánů

P*88		
Poř. č.	Oddíly CPA 2008	Popis
1	01	Produkty zemědělství a myslivosti a související služby
2	02	Produkty lesnictví, těžby dřeva a související služby

P*88		
Poř. č.	Oddíly CPA 2008	Popis
3	03	Ryby a jiné produkty rybolovu; produkty akvakultury; podpůrné služby pro rybolov
4	05	Černé a hnědé uhlí
5	06	Ropa a zemní plyn
6	07	Rudy
7	08	Ostatní těžba a dobývání nerostných surovin
8	09	Podpůrné služby při těžbě
9	10	Potravinářské výrobky
10	11	Nápoje
11	12	Tabákové výrobky
12	13	Textilie
13	14	Oděvy
14	15	Usně a související výrobky
15	16	Dřevo a dřevěné a korkové výrobky, kromě nábytku; proutěné a slaměné výrobky
16	17	Papír a výrobky z papíru
17	18	Tiskařské a nahrávací služby
18	19	Koks a rafinované ropné produkty
19	20	Chemické látky a chemické přípravky
20	21	Základní farmaceutické výrobky a farmaceutické přípravky
21	22	Pryžové a plastové výrobky
22	23	Ostatní nekovové minerální výrobky
23	24	Základní kovy
24	25	Kovodělné výrobky, kromě strojů a zařízení
25	26	Počítače a elektronické a optické přístroje a zařízení
26	27	Elektrická zařízení
27	28	Stroje a zařízení j. n.
28	29	Motorová vozidla (kromě motocyklů), přívěsy a návěsy
29	30	Ostatní dopravní prostředky a zařízení
30	31	Nábytek
31	32	Ostatní výrobky zpracovatelského průmyslu
32	33	Opravy a instalace strojů a zařízení
33	35	Elektřina, plyn, pára a klimatizovaný vzduch
34	36	Přírodní voda; úprava a rozvod vody
35	37	Služby související s odpadními vodami; kal z čistíren odpadních vod
36	38	Sběr, příprava k likvidaci a likvidace odpadu; zpracování odpadu k dalšímu využití
37	39	Sanační a jiné služby související s nakládáním s odpady

P*88		
Poř. č.	Oddíly CPA 2008	Popis
38	41	Budovy a výstavba budov
39	42	Stavby a stavební práce inženýrského stavitelství
40	43	Specializované stavební práce
41	45	Velkoobchod a maloobchod a opravy motorových vozidel a motocyklů
42	46	Velkoobchod, kromě velkoobchodu s motorovými vozidly a motocykly
43	47	Maloobchod, kromě maloobchodu s motorovými vozidly a motocykly
44	49	Pozemní a potrubní doprava
45	50	Vodní doprava
46	51	Letecká doprava
47	52	Skladování a podpůrné služby v dopravě
48	53	Poštovní a kurýrní služby
49	55	Ubytovací služby
50	56	Stravovací služby a pohostinství
51	58	Vydavatelské služby
52	59	Produkce filmů, videozáznamů a televizních programů, zvukových nahrávek a hudební vydavatelská činnost
53	60	Tvorba programů a vysílání
54	61	Telekomunikační služby
55	62	Služby v oblasti programování a poradenství a související služby
56	63	Informační služby
57	64	Finanční služby, kromě pojišťovnictví a penzijního financování
58	65	Pojištění, zajištění a penzijní financování, kromě povinného sociálního zabezpečení
59	66	Pomocné služby související s finančními a pojišťovacími službami
60	68	Služby v oblasti nemovitostí
60a		z toho: imputované nájemné vlastníků domů a bytů
61	69	Právní a účetnické služby
62	70	Vedení podniků; poradenské služby v oblasti řízení
63	71	Architektonické a inženýrské služby; technické zkoušky a analýzy
64	72	Výzkum a vývoj
65	73	Reklamní služby a průzkum trhu
66	74	Ostatní profesní, vědecké a technické služby
67	75	Veterinární služby
68	77	Služby v oblasti pronájmu a operativního leasingu
69	78	Služby v oblasti zaměstnání
70	79	Služby cestovních agentur a kanceláří a jiné rezervační a související služby
71	80	Bezpečnostní a pátrací služby

P*88		
Poř. č.	Oddíly CPA 2008	Popis
72	81	Služby související se stavbami a úpravou krajiny
73	82	Administrativní, kancelářské a jiné podpůrné služby pro podnikání
74	84	Veřejná správa a obrana; povinné sociální zabezpečení
75	85	Služby v oblasti vzdělávání
76	86	Zdravotní péče
77	87	Služby ústavní sociální péče
78	88	Mimoústavní sociální péče
79	90	Tvůrčí, umělecké a zábavní služby
80	91	Služby knihoven, archivů, muzeí a jiných kulturních zařízení
81	92	Služby související s hazardními hrami a sázením
82	93	Sportovní, zábavní a rekreační služby
83	94	Služby organizací sdružujících osoby za účelem prosazování společných zájmů
84	95	Opravy počítačů a výrobků pro osobní potřebu a převážně pro domácnost
85	96	Ostatní osobní služby
86	97	Služby domácností jako zaměstnavatelů domácího personálu
87	98	Výrobky a služby blíže neurčené produkované domácnostmi pro vlastní potřebu
88	99	Služby exteritoriálních organizací a orgánů

Klasifikace funkcí vládních institucí (COFOG)

COFOG kódy	Popis
01	Všeobecné veřejné služby
01.1	Zákonodárné, výkonné a další normotvorné orgány, záležitosti finanční, rozpočtové, daňové, zahraniční kromě zahraniční pomoci
01.2	Zahraniční ekonomická pomoc
01.3	Všeobecné služby
01.4	Základní výzkum
01.5	Výzkum a vývoj v oblasti všeobecných veřejných služeb
01.6	Všeobecné veřejné služby j. n.
01.7	Transakce v oblasti veřejného dluhu (vládních institucí)
01.8	Transfery obecného charakteru uvnitř sektoru vládních institucí
02	Obrana
02.1	Vojenská obrana (správa a provoz)
02.2	Civilní ochrana
02.3	Zahraniční vojenská pomoc
02.4	Výzkum a vývoj v oblasti obrany

COFOG kódy	Popis
02.5	Obrana j. n.
03	Veřejný pořádek a bezpečnost
03.1	Policejní ochrana
03.2	Požární ochrana
03.3	Soudy a státní zastupitelství
03.4	Vězeňská správa
03.5	Výzkum a vývoj v oblasti veřejného pořádku a bezpečnosti
03.6	Veřejný pořádek a bezpečnost j. n.
04	Ekonomické záležitosti
04.1	Všeobecné ekonomické, komerční a pracovní záležitosti
04.2	Zemědělství, lesnictví, rybářství a myslivost
04.3	Paliva a energetika
04.4	Těžba a zpracovatelský průmysl a stavebnictví
04.5	Doprava
04.6	Pošty a telekomunikace
04.7	Ostatní odvětví
04.8	Výzkum a vývoj v ekonomické oblasti
04.9	Ekonomické záležitosti j. n.
05	Ochrana životního prostředí
05.1	Nakládání s odpady
05.2	Odstraňování odpadních vod
05.3	Kontrola a snižování znečištění
05.4	Ochrana přírody
05.5	Výzkum a vývoj v oblasti ochrany životního prostředí
05.6	Ochrana životního prostředí j. n.
06	Bydlení a veřejná infrastruktura
06.1	Rozvoj bydlení
06.2	Územní rozvoj obecně
06.3	Zásobování vodou
06.4	Pouliční osvětlení
06.5	Výzkum a vývoj v oblasti rozvoje bydlení a veřejné infrastruktury
06.6	Rozvoj bydlení a veřejné infrastruktury j. n.
07	Zdraví
07.1	Léčiva a zdravotnické prostředky
07.2	Ambulantní zdravotnické služby
07.3	Ústavní zdravotnické služby
07.4	Veřejné zdravotnické služby

COFOG kódy	Popis
07.5	Výzkum a vývoj v oblasti zdravotnictví
07.6	Zdravotnické služby j. n.
08	Rekreace, kultura a náboženství
08.1	Rekreační a sportovní služby
08.2	Kulturní služby
08.3	Rozhlasové a televizní vysílání a vydavatelské služby
08.4	Náboženské a ostatní společenské služby
08.5	Výzkum a vývoj v oblasti rekreace, kultury a náboženství
08.6	Rekreační, kulturní a náboženské služby j. n.
09	Vzdělávání
09.1	Předškolní a primární vzdělávání
09.2	Sekundární vzdělávání
09.3	Postsekundární vzdělávání nižší než terciární
09.4	Terciární vzdělávání
09.5	Vzdělávání nedefinované podle úrovně
09.6	Vedlejší služby ve vzdělávání
09.7	Výzkum a vývoj v oblasti vzdělávání
09.8	Vzdělávání j. n.
10	Sociální ochrana
10.1	Nemoc a invalidita
10.2	Stáří
10.3	Pozůstalí
10.4	Rodina a děti
10.5	Nezaměstnanost
10.6	Bydlení
10.7	Sociální pomoc j. n.
10.8	Výzkum a vývoj v oblasti sociální ochrany
10.9	Sociální ochrana j. n.

Klasifikace individuální spotřeby podle účelu (COICOP)

COICOP kódy	Popis
01 - 12	Výdaje domácností na individuální spotřebu
01	Potraviny a nealkoholické nápoje
01.1	Potraviny
01.2	Nealkoholické nápoje
02	Alkoholické nápoje, tabák a narkotika

COICOP kódy	Popis
02.1	Alkoholické nápoje
02.2	Tabák
02.3	Narkotika
03	Odívání a obuv
03.1	Odívání
03.2	Obuv
04	Bydlení, voda, elektrická energie, plyn a ostatní paliva
04.1	Skutečné nájemné za bydlení
04.2	Imputované nájemné za bydlení
04.3	Běžná údržba a drobné opravy bytu
04.4	Zásobování vodou a ostatní služby související s bydlením
04.5	Elektřina, plyn a ostatní paliva
05	Bytové vybavení, zařízení domácnosti; opravy
05.1	Nábytek, bytové zařízení a výzdoba, koberce a ostatní podlahová krytina;
05.2	Bytový textil
05.3	Přístroje a spotřebiče pro domácnost
05.4	Skleněné, keramické, stolní a kuchyňské potřeby pro domácnost
05.5	Náradí, nástroje a různé potřeby pro dům a zahradu
05.6	Výrobky a služby pro běžnou údržbu domácnosti
06	Zdraví
06.1	Léčiva a zdravotnické prostředky
06.2	Ambulantní zdravotnické služby
06.3	Ústavní zdravotnické služby
07	Doprava
07.1	Nákup automobilů, motocyklů a jízdních kol
07.2	Provoz osobních dopravních prostředků
07.3	Dopravní služby
08	Pošty a telekomunikace
08.1	Poštovní služby
08.2	Telefonní a telefaxové zařízení
08.3	Telefonní a telefaxové služby
09	Rekreace a kultura
09.1	Zařízení a vybavení audiovizuální, fotografická a pro zpracování dat
09.2	Ostatní výrobky dlouhodobé spotřeby pro rekreaci a kulturu
09.3	Ostatní předměty pro rekreaci a volný čas včetně zahradnictví a domácích zvířat
09.4	Rekreační a kulturní služby
09.5	Noviny, knihy a papírenské zboží

COICOP kódy	Popis
09.6	Dovolená s komplexními službami
10	Vzdělávání
10.1	Předškolní a primární vzdělávání
10.2	Sekundární vzdělávání
10.3	Postsekundární vzdělávání nižší než terciární
10.4	Terciární vzdělávání
10.5	Vzdělávání nedefinované podle úrovně
11	Stravování a ubytování
11.1	Stravovací služby
11.2	Ubytovací služby
12	Ostatní výrobky a služby
12.1	Osobní péče
12.2	Prostituce
12.3	Osobní potřeby a doplňky j. n.
12.4	Sociální ochrana
12.5	Pojištění
12.6	Finanční služby j. n.
12.7	Ostatní služby j. n.
13	Výdaje NISD na individuální spotřebu
13.1	Bydlení
13.2	Zdraví
13.3	Rekreace a kultura
13.4	Vzdělávání
13.5	Sociální ochrana
13.6	Ostatní služby
14	Výdaje vládních institucí na individuální spotřebu
14.1	Bydlení
14.2	Zdraví
14.3	Rekreace a kultura
14.4	Vzdělávání
14.5	Sociální ochrana

Klasifikace služeb neziskových institucí sloužících domácnostem (COPNI)

COPNI kódy	Popis
01	Bydlení
02	Zdraví
02.1	Léčiva a zdravotnické prostředky
02.2	Ambulantní zdravotní služby
02.3	Ústavní zdravotní služby
02.4	Veřejné zdravotnické služby
02.5	Výzkum a vývoj v oblasti zdravotnictví
02.6	Ostatní zdravotnické služby
03	Rekreace a kultura
03.1	Rekreační a sportovní služby
03.2	Kulturní služby
04	Vzdělávání
04.1	Předškolní a primární vzdělávání
04.2	Sekundární vzdělávání
04.3	Postsekundární vzdělávání nižší než terciární
04.4	Terciární vzdělávání
04.5	Vzdělávání nedefinované podle úrovně
04.6	Výzkum a vývoj v oblasti vzdělávání
04.7	Ostatní vzdělávací služby
05	Sociální ochrana
05.1	Služby sociální ochrany
05.2	Výzkum a vývoj v oblasti sociální ochrany
06.	Náboženství
07	Politické strany, odborové a profesní organizace
07.1	Služby politických stran
07.2	Služby odborových organizací
07.3	Služby profesních organizací
08	Ochrana životního prostředí
08.1	Služby ochrany životního prostředí
08.2	Výzkum a vývoj v oblasti ochrany životního prostředí
09	Služby j. n.
09.1	Služby j. n. (kromě výzkumu a vývoje)
09.2	Výzkum a vývoj v oblasti služeb j. n.

Klasifikace výdajů výrobců podle účelu (COPP)

COPP kódy	Popis
01	Výdaje na infrastrukturu
01.1	Výdaje na výstavbu pozemních komunikací a meliorační práce
01.2	Výdaje na inženýrské a související technické práce
01.3	Výdaje na správu informací
02	Výdaje na výzkum a vývoj
02.1	Výdaje na výzkum a vývoj v oblasti přírodních a technických věd
02.2	Výdaje na výzkum a vývoj v oblasti společenských a humanitních věd
03	Výdaje na ochranu životního prostředí
03.1	Výdaje na ochranu ovzduší a klimatu
03.2	Výdaje na nakládání s odpadními vodami
03.3	Výdaje na nakládání s odpady
03.4	Výdaje na ochranu půdy a podzemních vod
03.5	Výdaje na snižování úrovně hluku a vibrací
03.6	Výdaje na ochranu biologické rozmanitosti a krajiny
03.7	Výdaje na ochranu životního prostředí j. n.
04	Výdaje na marketing
04.1	Výdaje na účinnost přímého prodeje
04.2	Výdaje na reklamu
04.3	Výdaje na marketing j. n.
05	Výdaje na rozvoj lidských zdrojů
05.1	Výdaje na vzdělávání a odbornou přípravu
05.2	Výdaje na zdraví
05.3	Výdaje na sociální služby
06	Výdaje na běžné výrobní programy, správu a řízení
06.1	Výdaje na běžné výrobní programy
06.2	Výdaje na externí dopravu
06.3	Výdaje na bezpečnost a ochranu
06.4	Výdaje na správu a řízení

Kapitola 24 ÚČTY

Tabulka 24.1 Účet 0: účet výrobků a služeb

Zdroje				Užití	
P.1	Produkce	3 604	P.2	Mezispotřeba	1 883
P.11	Tržní produkce	3 077	P.3	Výdaje na konečnou spotřebu	1 399
P.12	Produkce pro vlastní konečné užití	147	P.31	Výdaje na individuální spotřebu	1 230
P.13	Netržní produkce	380	P.32	Výdaje na kolektivní spotřebu	169
D.21	Daně z produktů	141	P.5g	Tvorba fixního kapitálu	414
D.31	Dotace na produkty	-8	P.511	Čisté pořízení fixních aktiv	359
P.7	Dovoz zboží a služeb	499	P.5111	Pořízení nových fixních aktiv	358
P.71	Dovoz zboží	392	P.5112	Pořízení použitých fixních aktiv	9
P.72	Dovoz služeb	107	P.5113	Úbytky použitých fixních aktiv	-8
			P.512	Náklady na převod vlastnictví nevyroběných aktiv	17
			P.52	Změny zásob	28
			P.53	Čisté pořízení cenností	10
			P.6	Vývoz zboží a služeb	540
			P.61	Vývoz zboží	462
			P.62	Vývoz služeb	78

Tabulka 24.2 - Úplná posloupnost účtů národního hospodářství*I: Účet výroby*

Užití			Zdroje		
P.2	Mezispotřeba	1 883	P.1	Produkce	3 604
			P.11	Tržní produkce	3 077
			P.12	Produkce pro vlastní konečné užití	147
			P.13	Netržní produkce	380
			D.21 - D.31	Daně z produktů snížené o dotace na produkty	133
B.1*g	Hrubý domácí produkt	1 854			
P.51c	Spotřeba fixního kapitálu	222			
B.1*n	Čistý domácí produkt	1 632			

*II: Účet tvorby a užití důchodů**II.1: Účet rozdělení prvotních důchodů**II.1.1: Účet tvorby důchodů*

Užití			Zdroje		
D.1	Náhrady zaměstnancům	1 150	B.1*g	Hrubý domácí produkt	1 854
D.11	Mzdy a platy	950	B.1*n	Čistý domácí produkt	1 632
D.12	Sociální příspěvky zaměstnavatelů	200			
D.121	Skutečné sociální příspěvky zaměstnavatelů	181			
D.1211	Skutečné penzijní příspěvky zaměstnavatelů	168			
D.1212	Skutečné sociální příspěvky zaměstnavatelů jiné než penzijní	13			
D.122	Imputované sociální příspěvky zaměstnavatelů	19			
D.1221	Imputované penzijní příspěvky zaměstnavatelů	18			
D.1222	Imputované příspěvky zaměstnavatelů jiné než penzijní	1			
D.2	Daně z výroby a z dovozu	235			
D.21	Daně z produktů	141			
D.211	Daně typu DPH	121			
D.212	Daně z dovozu a dovozní cla kromě DPH	17			
D.2121	Dovozní cla	17			
D.2122	Daně z dovozu bez DPH a dovozních cel	0			
D.214	Daně z produktů kromě DPH dovozních daní	3			
D.29	Ostatní daně z výroby	94			
D.3	Dotace	-44			
D.31	Dotace na produkty	-8			
D.311	Dovozní dotace	0			
D.319	Ostatní dotace na produkty	-8			
D.39	Ostatní dotace na výrobu	-36			

Užití			Zdroje
B.2g	Hrubý provozní přebytek	452	
B.3g	Hrubý smíšený důchod	61	
P.51c1	Spotřeba fixního kapitálu z hrubého provozního přebytku	214	
P.51c2	Spotřeba fixního kapitálu z hrubého smíšeného důchodu	8	
B.2n	Čistý provozní přebytek	238	
B.3n	Čistý smíšený důchod	53	

II.1.2: Účet rozdělení prvotních důchodů

Užití			Zdroje		
D.4	Důchod z vlastnictví	391	B.2g	Hrubý provozní přebytek	452
D.41	Úroky	217	B.3g	Hrubý smíšený důchod	61
D.42	Rozdělované důchody korporací	62	B.2n	Čistý provozní přebytek	238
D.421	Dividendy	54	B.3n	Čistý smíšený důchod	53
D.422	Čerpání důchodu z kvazikorporací	8			
D.43	Reinvestované zisky z přímých zahraničních investic	0	D.1	Náhrady zaměstnancům	1154
D.44	Ostatní důchody z investic	47	D.11	Mzdy a platy	954
D.441	Důchody z investic přisouzené pojistníkům	25	D.12	Sociální příspěvky zaměstnavatelů	200
D.442	Důchody z investic na základě penzijních nároků	8	D.121	Skutečné sociální příspěvky zaměstnavatelů	181
D.443	Důchody z investic přisouzené podílníkům investičních fondů	14	D.1211	Skutečné penzijní příspěvky zaměstnavatelů	168
D.4431	Dividendy přisouzené podílníkům investičních fondů	6	D.1212	Skutečné sociální příspěvky zaměstnavatelů jiné než penzijní	13
D.4432	Nerozdělené zisky přisouzené podílníkům investičních fondů	8	D.122	Imputované sociální příspěvky zaměstnavatelů	19
D.45	Renta	65	D.1221	Imputované penzijní příspěvky zaměstnavatelů	18
			D.1222	Imputované příspěvky zaměstnavatelů jiné než penzijní	1
			D.2	Daně z výroby a z dovozu	235
			D.21	Daně z produktů	141
			D.211	Daně typu DPH	121
			D.212	Daně z dovozu a dovozní cla kromě DPH	17
			D.2121	Dovozní cla	17
			D.2122	Daně z dovozu bez DPH a dovozních cel	0
			D.214	Daně z produktů kromě DPH dovozních daní	3
			D.29	Ostatní daně z výroby	94
			D.3	Dotace	-44
			D.31	Dotace na produkty	8
			D.311	Dovozní dotace	0
			D.319	Ostatní dotace na produkty	-8

Užití		Zdroje		
		D.39	Ostatní dotace na výrobu	-36
		D.4	Důchod z vlastnictví	397
		D.41	Úroky	209
		D.42	Rozdělované důchody korporací	62
		D.421	Dividendy	53
		D.422	Čerpání důchodu z kvazikorporací	9
		D.43	Reinvestované zisky z přímých zahraničních investic	14
		D.44	Ostatní důchody z investic	47
		D.441	Důchody z investic přisouzené pojistníkům	25
		D.442	Důchody z investic na základě penzijních nároků	8
		D.443	Důchody z investic přisouzené podílníkům investičních fondů	14
		D.4431	Dividendy přisouzené podílníkům investičních fondů	6
		D.4432	Nerozdělené zisky přisouzené podílníkům investičních fondů	8
		D.45	Renta	65
B.5*g	Hrubý národní důchod			1864
B.5*n	Čistý národní důchod			1642

II.1.2.1: Účet podnikatelských důchodů

Užití		Zdroje		
D.4	Důchod z vlastnictví	240	B.2g Hrubý provozní přebytek	452
D.41	Úroky	162	B.3g Hrubý smíšený důchod	61
D.44	Ostatní důchody z investic	47	B.2n Čistý provozní přebytek	238
D.441	Důchody z investic přisouzené pojistníkům	25	B.3n Čistý smíšený důchod	53
D.442	Důchody z investic na základě penzijních nároků	8	D.4 Důchod z vlastnictví	245
D.443	Důchody z investic přisouzené podílníkům investičních fondů	14	D.41 Úroky	139
D.45	Renta	31	D.42 Rozdělované důchody korporací	35
			D.421 Dividendy	35
			D.422 Čerpání důchodu z kvazikorporací	0
			D.43 Reinvestované zisky z přímých zahraničních investic	11
			D.44 Ostatní důchody z investic	16
			D.441 Důchody z investic přisouzené pojistníkům	5
			D.442 Důchody z investic na základě penzijních nároků	0
B.4g	Hrubý podnikatelský důchod	343	D.443 Důchody z investic přisouzené podílníkům investičních fondů	11
B.4n	Čistý podnikatelský důchod	174	D.45 Renta	44

II.1.2.2: Účet rozdělení ostatních prvotních důchodů

Užití		Zdroje			
D.4	Důchod z vlastnictví	151	B.4g	Hrubý podnikatelský důchod	343
D.41	Úroky	55	B.4n	Čistý podnikatelský důchod	174
D.42	Rozdělované důchody korporací	62			
D.421	Dividendy	54	D.1	Náhrady zaměstnancům	1 154
D.422	Čerpání důchodu z kvazikorporací	8	D.11	Mzdy a platy	954
D.43	Reinvestované zisky z přímých zahraničních investic	0	D.12	Sociální příspěvky zaměstnavatelů	200
D.44	Ostatní důchody z investic		D.121	Skutečné sociální příspěvky zaměstnavatelů	181
D.441	Důchody z investic přisouzené pojistníkům		D.122	Imputované sociální příspěvky zaměstnavatelů	19
D.442	Důchody z investic na základě penzijních nároků		D.2	Daně z výroby a z dovozu	235
			D.21	Daně z produktů	141
D.443	Důchody z investic přisouzené podílníkům investičních fondů		D.211	Daně typu DPH	121
			D.212	Daně z dovozu a dovozní cla kromě DPH	17
D.45	Renta	34	D.2121	Dovozní cla	17
			D.2122	Daně z dovozu bez DPH a dovozních cel	0
			D.214	Daně z produktů kromě DPH dovozních daní	3
			D.29	Ostatní daně z výroby	94
			D.3	Dotace	-44
			D.31	Dotace na produkty	-8
			D.311	Dovozní dotace	0
			D.319	Ostatní dotace na produkty	-8
			D.39	Ostatní dotace na výrobu	-36
			D.4	Důchod z vlastnictví	152
			D.41	Úroky	70
			D.42	Rozdělované důchody korporací	27
			D.421	Dividendy	18
			D.422	Čerpání důchodu z kvazikorporací	9
			D.43	Reinvestované zisky z přímých zahraničních investic	3
			D.44	Ostatní důchody z investic	31
			D.441	Důchody z investic přisouzené pojistníkům	20
			D.442	Důchody z investic na základě penzijních nároků	8
			D.443	Důchody z investic přisouzené podílníkům investičních fondů	3
			D.45	Renta	21
B.5*g	Hrubý národní důchod	1 864			
B.5*n	Čistý národní důchod	1 642			

II.2: Účet druhotného rozdělení důchodů

Užití		Zdroje			
Běžné transfery		1 212	B.5*g	Hrubý národní důchod	1 864
D.5	Běžné daně z důchodů, jmění a jiné	212	B.5*n	Čistý národní důchod	1 642
D.51	Daně z důchodů	203			
D.59	Ostatní běžné daně	9	Běžné transfery		1 174
D.61	Čisté sociální příspěvky	333	D.5	Běžné daně z důchodů, jmění a jiné	213
D.611	Skutečné sociální příspěvky zaměstnavatelů	181	D.51	Daně z důchodů	204
D.6111	Skutečné penzijní příspěvky zaměstnavatelů	168	D.59	Ostatní běžné daně	9
D.6112	Skutečné příspěvky zaměstnavatelů jiné než penzijní	13	D.61	Čisté sociální příspěvky	333
D.612	Imputované sociální příspěvky zaměstnavatelů	19	D.611	Skutečné sociální příspěvky zaměstnavatelů	181
D.6121	Imputované penzijní příspěvky zaměstnavatelů	18	D.6111	Skutečné penzijní příspěvky zaměstnavatelů	168
D.6122	Imputované příspěvky zaměstnavatelů jiné než penzijní	1	D.6112	Skutečné příspěvky zaměstnavatelů jiné než penzijní	13
D.613	Skutečné sociální příspěvky domácností	129	D.612	Imputované sociální příspěvky zaměstnavatelů	19
D.6131	Skutečné penzijní příspěvky domácností	115	D.6121	Imputované penzijní příspěvky zaměstnavatelů	18
D.6132	Imputované příspěvky zaměstnavatelů jiné než penzijní	14	D.6122	Imputované příspěvky zaměstnavatelů jiné než penzijní	1
D.614	Doplňkové sociální příspěvky domácností	10	D.613	Skutečné sociální příspěvky domácností	129
D.6141	Doplňkové penzijní příspěvky domácností	8	D.6131	Skutečné penzijní příspěvky domácností	115
D.6142	Doplňkové příspěvky domácností jiné než penzijní	2	D.6132	Skutečné příspěvky domácností jiné než penzijní	14
D.61SC	Poplatky za služby programu sociálního pojištění	-6	D.614	Doplňkové sociální příspěvky domácností	10
			D.6141	Doplňkové penzijní příspěvky domácností	8
D.62	Sociální dávky jiné než naturální sociální transfery	384	D.6142	Doplňkové příspěvky domácností jiné než penzijní	2
D.621	Peněžité dávky sociálního zabezpečení	53	D.61SC	Poplatky za služby programu sociálního pojištění	6
D.6211	Peněžité penzijní dávky sociálního zabezpečení	45			
D.6212	Peněžité dávky sociálního zabezpečení jiné než penzijní	8	D.62	Sociální dávky jiné než naturální sociální transfery	384
D.622	Ostatní dávky sociálního pojištění	279	D.621	Peněžité dávky sociálního zabezpečení	53
D.6221	Ostatní penzijní dávky sociálního pojištění	250	D.6211	Peněžité penzijní dávky sociálního zabezpečení	45
D.6222	Ostatní dávky sociálního pojištění jiné než penzijní	29	D.6212	Peněžité dávky sociálního zabezpečení jiné než penzijní	8
D.623	Peněžité dávky sociální pomoci	52	D.622	Ostatní dávky sociálního pojištění	279
			D.6221	Ostatní penzijní dávky sociálního pojištění	250
D.7	Ostatní běžné transfery	283	D.6222	Ostatní dávky sociálního pojištění jiné než penzijní	29
D.71	Čisté pojistné na neživotní pojištění	56	D.623	Peněžité dávky sociální pomoci	52

Užití			Zdroje		
D.711	Čisté pojistné na neživotní přímé pojištění	43			
D.712	Čisté zajistné na neživotní pojištění	13	D.7	Ostatní běžné transfery	244
D.72	Náhrady z neživotního pojištění	48	D.71	Čisté pojistné na neživotní pojištění	47
D.721	Náhrady z neživotního přímého pojištění	45	D.711	Čisté pojistné na neživotní přímé pojištění	44
D.722	Náhrady z neživotního zajištění	3	D.712	Čisté zajistné na neživotní pojištění	3
D.73	Běžné transfery uvnitř sektoru vládních institucí	96	D.72	Náhrady z neživotního pojištění	57
D.74	Běžná mezinárodní spolupráce	22	D.721	Náhrady z neživotního přímého pojištění	42
D.75	Jiné běžné transfery	52	D.722	Náhrady z neživotního zajištění	15
D.751	Běžné transfery pro NISD	36	D.73	Běžné transfery uvnitř sektoru vládních institucí	96
D.752	Běžné transfery mezi domácnostmi	7	D.74	Běžná mezinárodní spolupráce	1
D.759	Ostatní jiné běžné transfery	9	D.75	Jiné běžné transfery	43
D.76	Vlastní zdroje EU odvozené z DPH a HND	9	D.751	Běžné transfery pro NISD	36
			D.752	Běžné transfery mezi domácnostmi	1
			D.759	Ostatní jiné běžné transfery	6
B.6*g	Hrubý národní disponibilní důchod	1 826			
B.6*n	Čistý národní disponibilní důchod	1 604			

II.3: Účet přerozdělení naturálních důchodů

Užití			Zdroje		
D.63	Naturální sociální transfery	215	B.6*g	Hrubý národní disponibilní důchod	1 826
D.631	Naturální sociální transfery - netržní produkce	211	B.6*n	Čistý národní disponibilní důchod	1 604
D.632	Naturální sociální transfery - nakoupená tržní produkce	4			
			D.63	Naturální sociální transfery	215
			D.631	Naturální sociální transfery - netržní produkce	211
			D.632	Naturální sociální transfery - nakoupená tržní produkce	4
B.6*g	Hrubý upravený národní disponibilní důchod	1 826			
B.6*n	Čistý upravený národní disponibilní důchod	1 604			

II.4: Účet užití důchodů

II.4.1: Účet užití disponibilního důchodu

Užití			Zdroje		
			B.6*g	Hrubý národní disponibilní důchod	1 826
P.3	Výdaje na konečnou spotřebu	1 399	B.6*n	Čistý národní disponibilní důchod	1 604
P.31	Výdaje na individuální spotřebu	1 230			
P.32	Výdaje na kolektivní spotřebu	169	D.8	Úprava o změny penzijních nároků	11
D.8	Úprava o změny penzijních nároků	11			
B.8*g	Hrubé národní úspory	427			
B.8*n	Čisté národní úspory	205			

II.4.2: Účet užití upraveného disponibilního důchodu

Užití			Zdroje		
			B.7*g	Hrubý upravený národní disponibilní důchod	1 826
P.4	Skutečná konečná spotřeba	1 399	B.7*n	Čistý upravený národní disponibilní důchod	1 604
P.41	Skutečná individuální spotřeba	1 230			
P.42	Skutečná kolektivní spotřeba	169	D.8	Úprava o změny penzijních nároků	11
D.8	Úprava o změny penzijních nároků	11			
B.8*g	Hrubé národní úspory	427			
B.8*n	Čisté národní úspory	205			

III. Účty akumulace

III.1: Kapitálový účet

III.1.1: Účet změn čistého jmění vlivem úspor a kapitálových transferů

Změny aktiv			Změny závazků a čistého jmění		
B.101	Změny čistého jmění vlivem úspor a kapitálových transferů	202	B.8*n	Čisté národní úspory	205
			D.9r	Kapitálové transfery, příjmové	62
			D.91r	Kapitálové daně, příjmové	2
			D.92r	Investiční dotace, příjmové	23
			D.99r	Ostatní kapitálové transfery, příjmové	37
			D.9p	Kapitálové transfery, výdajové	-65
			D.91p	Kapitálové daně, výdajové	-2
			D.92p	Investiční dotace, výdajové	-27
			D.99p	Ostatní kapitálové transfery, výdajové	-36

III.1.2: Účet pořízení nefinančních aktiv

Změny aktiv			Změny závazků a čistého jmění		
P.5g	Tvorba hrubého kapitálu	414	B.101	Změny čistého jmění vlivem úspor a kapitálových transferů	202
P.5n	Tvorba čistého kapitálu	192			
P.51g	Tvorba hrubého fixního kapitálu	376			
P.511	Čisté pořízení fixních aktiv	359			
P.5111	Pořízení nových fixních aktiv	358			
P.5112	Pořízení použitých fixních aktiv	9			
P.5113	Prodej a předání použitých fixních aktiv	-8			
P.512	Náklady na převod vlastnictví nevyráběných aktiv	17			
P.51c	Spotřeba fixního kapitálu	-222			
P.52	Změny zásob	28			
P.53	Čisté pořízení cenností	10			
NP	Čisté pořízení nevyráběných aktiv	0			
NP.1	Čisté pořízení přírodních zdrojů	0			
NP.2	Čisté pořízení smluv, pronájmů a licencí	0			
NP.3	Čistý nákup goodwillu a marketingových aktiv	0			
B.9	Čisté půjčky (+) / Čisté výpůjčky (-)	10			

III.2: Finanční účet

Změny aktiv			Změny závazků a čistého jmění		
			B.9	Čisté půjčky (+) / Čisté výpůjčky (-)	
F	Čisté pořízení finančních aktiv	436	F	Čistý vznik závazků	426
F.1	Měnové zlato a zvláštní práva čerpání	-1	F.1	Měnové zlato a zvláštní práva čerpání	0
F.11	Měnové zlato	-1	F.11	Měnové zlato	
F.12	Zvláštní práva čerpání	0	F.12	Zvláštní práva čerpání	0
F.2	Oběživo a vklady	89	F.2	Oběživo a vklady	102
F.21	Oběživo	33	F.21	Oběživo	35
F.22	Převoditelné vklady	26	F.22	Převoditelné vklady	28
F.221	Mezibankovní vklady	-5	F.221	Mezibankovní vklady	-5
F.229	Ostatní převoditelné vklady	31	F.229	Ostatní převoditelné vklady	33
F.29	Ostatní vklady	30	F.29	Ostatní vklady	39
F.3	Dluhové cenné papíry	86	F.3	Dluhové cenné papíry	74
F.31	Krátkodobé	27	F.31	Krátkodobé	24
F.32	Dlouhodobé	59	F.32	Dlouhodobé	50
F.4	Půjčky	78	F.4	Půjčky	47
F.41	Krátkodobé	22	F.41	Krátkodobé	11
F.42	Dlouhodobé	56	F.42	Dlouhodobé	36
F.5	Účasti	107	F.5	Účasti	105
F.51	Akcie a ostatní účasti	91	F.51	Akcie a ostatní účasti	94
F.511	Kótované akcie	77	F.511	Kótované akcie	84
F.512	Nekótované akcie	7	F.512	Nekótované akcie	7
F.519	Ostatní účasti	7	F.519	Ostatní účasti	3
F.52	Účasti v investičních fondech	16	F.52	Účasti v investičních fondech	1
F.521	Účasti ve fondech peněžního trhu	7	F.521	Účasti ve fondech peněžního trhu	5
F.522	Účasti v investičních fondech jiných než fondy peněžního trhu	9	F.522	Účasti v investičních fondech jiných než fondy peněžního trhu	6
F.6	Pojistné, penzijní a standardizované záruční programy	48	F.6	Pojistné, penzijní a standardizované záruční programy	48
F.61	Technické rezervy neživotního pojištění	7	F.61	Technické rezervy neživotního pojištění	7
F.62	Životní pojištění a nároky na anuitu	22	F.62	Životní pojištění a nároky na anuitu	22
F.63	Penzijní nároky	11	F.63	Penzijní nároky	11
F.64	Nároky penzijních fondů na penzijní správce	3	F.64	Nároky penzijních fondů na penzijní správce	3
F.65	Nároky na dávky jiné než penzijní	2	F.65	Nároky na dávky jiné než penzijní	2
F.66	Rezervy na uplatnění standardizovaných záruk	3	F.66	Rezervy na uplatnění standardizovaných záruk	3
F.7	Finanční deriváty a zaměstnanecké opce na akcie	14	F.7	Finanční deriváty a zaměstnanecké opce na akcie	11
F.71	Finanční deriváty	12	F.71	Finanční deriváty	9
F.711	Opce	5	F.711	Opce	4
F.712	Forwardy	7	F.712	Forwardy	5
F.72	Zaměstnanecké opce na akcie	2	F.72	Zaměstnanecké opce na akcie	2
F.8	Ostatní pohledávky	15	F.8	Ostatní závazky	39
F.81	Obchodní úvěry a zálohy	7	F.81	Obchodní úvěry a zálohy	16

Změny aktiv			Změny závazků a čistého jmění		
F.89	Jiné pohledávky kromě obchodních úvěrů a záloh	8	F.89	Jiné závazky kromě obchodních úvěrů a záloh	23

III.3 Účet ostatních změn

III.3.1: Účet ostatních změn objemu aktiv

Změny aktiv			Změny závazků a čistého jmění		
K.1	Ekonomický vznik aktiv	33	K.5	Ostatní změny objemu j.n.	1
AN.1	Vyrobená nefinanční aktiva	3	AN.1	Vyrobená nefinanční aktiva	
AN.2	Nevyráběná nefinanční aktiva	30	AN.2	Nevyráběná nefinanční aktiva	
AN.21	Přírodní zdroje	26	AF	Finanční závazky	1
AN.22	Smlouvy, pronájmy a licence	4	K.6	Změny v klasifikaci	2
AN.23	Čistý nákup goodwillu a marketingových aktiv	0	K.61	Změny v sektorové klasifikaci a ve struktuře	2
K.2	Ekonomický zánik nevyráběných aktiv	-11	AN.1	Vyrobená nefinanční aktiva	
K.21	Vyčerpávání přírodních zdrojů	-8	AN.2	Nevyráběná nefinanční aktiva	
AN.21	Přírodní zdroje	-8	AF	Finanční závazky	2
K.22	Ostatní ekonomický zánik nevyráběných aktiv	-3	K.62	Změny v klasifikaci závazků	0
AN.21	Přírodní zdroje	0	AN.1	Vyrobená nefinanční aktiva	
AN.22	Smlouvy, pronájmy a licence	-1	AN.2	Nevyráběná nefinanční aktiva	
AN.23	Čistý nákup goodwillu a marketingových aktiv	-2	AF	Finanční závazky	0
K.3	Ztráty z katastrof	-11		Ostatní změny objemu celkem	3
AN.1	Vyrobená nefinanční aktiva	-9	AN.1	Vyrobená nefinanční aktiva	
AN.2	Nevyráběná nefinanční aktiva	-2	AN.11	Fixní aktiva	
AF	Finanční aktiva	0	AN.12	Zásoby	
K.4	Konfiskace bez náhrady	0	AN.13	Cennosti	
AN.1	Vyrobená nefinanční aktiva	0	AN.2	Nevyráběná nefinanční aktiva	
AN.2	Nevyráběná nefinanční aktiva	0	AN.21	Přírodní zdroje	
AF	Finanční aktiva	0	AN.22	Smlouvy, pronájmy a licence	
K.5	Ostatní změny objemu j.n.	2	AN.23	Čistý nákup goodwillu a marketingových aktiv	
AN.1	Vyrobená nefinanční aktiva	1	AF	Finanční závazky	3
AN.2	Nevyráběná nefinanční aktiva	0	AF.1	Měnové zlato a zvláštní práva čerpání	
AF	Finanční aktiva	1	AF.2	Oběživo a vklady	
K.6	Změny v klasifikaci	0	AF.3	Dluhové cenné papíry	
K.61	Změny v sektorové klasifikaci a ve struktuře	2	AF.4	Půjčky	0
AN.1	Vyrobená nefinanční aktiva	0	AF.5	Účasti	2
AN.2	Nevyráběná nefinanční aktiva	0	AF.6	Pojistné, penzijní a standardizované záruční programy	1
AF	Finanční aktiva	2	AF.7	Finanční deriváty a zaměstnanecké opce na akcie	
K.62	Změny v klasifikaci aktiv a závazků	-2	AF.8	Ostatní závazky	
AN.1	Vyrobená nefinanční aktiva	-2			
AN.2	Nevyráběná nefinanční aktiva	0			
AF	Finanční aktiva	0			

Změny aktiv		Změny závazků a čistého jmění	
Ostatní změny objemu celkem	13		
AN.1 Vyrobená nefinanční aktiva	-7		
AN.11 Fixní aktiva	-2		
AN.12 Zásoby	-3		
AN.13 Cennosti	-2		
AN.2 Nevyráběná nefinanční aktiva	17		
AN.21 Přírodní zdroje	9		
AN.22 Smlouvy, pronájmy a licence	6		
AN.23 Čistý nákup goodwillu a marketingových aktiv	0		
AF Finanční aktiva	3		
AF.1 Měnové zlato a zvláštní práva čerpání	0		
AF.2 Oběživo a vklady	0		
AF.3 Dluhové cenné papíry	0		
AF.4 Půjčky			
AF.5 Účasti a podíly v investičních fondech	2		
AF.6 Pojistné, penzijní a standardizované záruční programy	1		
AF.7 Finanční deriváty a zaměstnanecké opce na akcie	0		
AF.8 Ostatní pohledávky	0		
		B.102 Změn čistého jmění vlivem ostatních změn objemu aktiv	10

III.3.2: Účet přecenění

Změny aktiv		Změny závazků a čistého jmění	
K.7 Nominální zisky (+) / nominální ztráty (-) z držby		K.7 Nominální zisky (+) / nominální ztráty (-) z držby	
AN Nefinanční aktiva	280	AF Závazky	76
AN.1 Vyrobená nefinanční aktiva	126	AF.1 Měnové zlato a zvláštní práva čerpání	0
AN.11 Fixní aktiva	111	AF.2 Oběživo a vklady	0
AN.12 Zásoby	7	AF.3 Dluhové cenné papíry	42
AN.13 Cennosti	8	AF.4 Půjčky	0
AN.2 Nevyráběná aktiva	154	AF.5 Účasti	34
AN.21 Přírodní zdroje	152	AF.6 Pojistné, penzijní a standardizované záruční programy	0
AN.22 Smlouvy, pronájmy a licence	2	AF.7 Finanční deriváty a zaměstnanecké opce na akcie	0
AN.23 Čistý nákup goodwillu a marketingových aktiv	0	AF.8 Ostatní závazky	0
AF Finanční aktiva	84		
AF.1 Měnové zlato a zvláštní práva čerpání	12		
AF.2 Oběživo a vklady	0		
AF.3 Dluhové cenné papíry	40		
AF.4 Půjčky	0		
AF.5 Účasti	32		

Změny aktiv			Změny závazků a čistého jmění	
AF.6	Pojistné, penzijní a standardizované záruční programy	0		
AF.7	Finanční deriváty a zaměstnanecké opce na akcie	0		
AF.8	Ostatní pohledávky	0		
			B.103	Změny čistého jmění vlivem nominálních zisků/ztrát z držby 288

III.3.2.1: Účet neutrálních zisků / ztrát z držby

Změny aktiv			Změny závazků a čistého jmění		
K.71	Neutrální zisky (+) / ztráty (-) z držby		K.71	Neutrální zisky (+) / ztráty (-) z držby	
AN	Nefinanční aktiva	198	AF	Závazky	126
AN.1	Vyrobená nefinanční aktiva	121	AF.1	Měnové zlato a zvláštní práva čerpání	0
AN.11	Fixní aktiva	111	AF.2	Oběživo a vklady	30
AN.12	Zásoby	4	AF.3	Dluhové cenné papíry	26
AN.13	Cennosti	6	AF.4	Půjčky	29
AN.2	Nevyráběná aktiva	77	AF.5	Účasti	28
AN.21	Přírodní zdroje	76	AF.6	Pojistné, penzijní a standardizované záruční programy	7
AN.22	Smlouvy, pronájmy a licence	1	AF.7	Finanční deriváty a zaměstnanecké opce na akcie	0
AN.23	Čistý nákup goodwillu a marketingových aktiv	0	AF.8	Ostatní závazky	6
AF	Finanční aktiva	136			
AF.1	Měnové zlato a zvláštní práva čerpání	16			
AF.2	Oběživo a vklady	30			
AF.3	Dluhové cenné papíry	25			
AF.4	Půjčky	28			
AF.5	Účasti	26			
AF.6	Pojistné, penzijní a standardizované záruční programy	7			
AF.7	Finanční deriváty a zaměstnanecké opce na akcie	0			
AF.8	Ostatní pohledávky	4			
			B.1031	Změny čistého jmění vlivem neutrálních zisků/ztrát z držby 208	

III.3.2.2: Účet reálných zisků / ztrát z držby

Změny aktiv			Změny závazků a čistého jmění		
K.72	Reálné zisky (+) / ztráty (-) z držby		K.72	Reálné zisky (+) / ztráty (-) z držby	
AN	Nefinanční aktiva	82	AF	Závazky	-
AN.1	Vyrobená nefinanční aktiva	5	AF.1	Měnové zlato a zvláštní práva čerpání	0
AN.11	Fixní aktiva	0	AF.2	Oběživo a vklady	-
AN.12	Zásoby	3	AF.3	Dluhové cenné papíry	16
AN.13	Cennosti	2	AF.4	Půjčky	-
					29

ESA 2010 – Kapitola 24 – Účty – Tabulka 24.2 – Úplná posloupanost účtů národního hospodářství

Změny aktiv		Změny závazků a čistého jmění			
AN.2	Nevyráběná aktiva	77	AF.5	Účasti	6
AN.21	Přírodní zdroje	76	AF.6	Pojistné, penzijní a standardizované záruční programy	-7
AN.22	Smlouvy, pronájmy a licence	1	AF.7	Finanční deriváty a zaměstnanecké opce na akcie	0
AN.23	Čistý nákup goodwillu a marketingových aktiv	0	AF.8	Ostatní závazky	-6
AF	Finanční aktiva	-52			
AF.1	Měnové zlato a zvláštní práva čerpání	-4			
AF.2	Oběživo a vklady	-30			
AF.3	Dluhové cenné papíry	15			
AF.4	Půjčky	-28			
AF.5	Účasti	6			
AF.6	Pojistné, penzijní a standardizované záruční programy	-7			
AF.7	Finanční deriváty a zaměstnanecké opce na akcie	0			
AF.8	Ostatní pohledávky	-4			
				B.1032 Změny čistého jmění vlivem reálných zisků/ztrát z držby	80

IV: Rozvaha

IV.1: Počáteční rozvaha

Aktiva		Závazky a čisté jmění			
AN	Nefinanční aktiva	4 621	AF	Závazky	7 762
AN.1	Vyrobená nefinanční aktiva	2 818	AF.1	Měnové zlato a zvláštní práva čerpání	0
AN.11	Fixní aktiva	2 579	AF.2	Oběživo a vklady	1 471
AN.12	Zásoby	114	AF.3	Dluhové cenné papíry	1 311
AN.13	Cennosti	125	AF.4	Půjčky	1 437
AN.2	Nevyráběná aktiva	1 803	AF.5	Účasti	2 756
AN.21	Přírodní zdroje	1 781	AF.6	Pojistné, penzijní a standardizované záruční programy	471
AN.22	Smlouvy, pronájmy a licence	22	AF.7	Finanční deriváty a zaměstnanecké opce na akcie	14
AN.23	Čistý nákup goodwillu a marketingových aktiv	0	AF.8	Ostatní závazky	302
AF	Finanční aktiva	8 231			
AF.1	Měnové zlato a zvláštní práva čerpání	770			
AF.2	Oběživo a vklady	1 482			
AF.3	Dluhové cenné papíry	1 263			
AF.4	Půjčky	1 384			
AF.5	Účasti	2 614			
AF.6	Pojistné, penzijní a standardizované záruční programy	470			
AF.7	Finanční deriváty a zaměstnanecké opce na akcie	21			
AF.8	Ostatní pohledávky	227			
				B.90 Čisté jmění	5 090

IV.2: Změny v rozvaze

Aktiva			Závazky a čisté jmění		
Změny v aktivech celkem			Změny v závazcích celkem		
AN	Nefinanční aktiva	482	AF	Závazky	505
AN.1	Vyrobená nefinanční aktiva	294	AF.1	Měnové zlato a zvláštní práva čerpání	
AN.11	Fixní aktiva	246	AF.2	Oběživo a vklady	102
AN.12	Zásoby	32	AF.3	Dluhové cenné papíry	116
AN.13	Cennosti	16	AF.4	Půjčky	47
AN.2	Nevyráběná aktiva	186	AF.5	Účasti	141
AN.21	Přírodní zdroje	178	AF.6	Pojistné, penzijní a standardizované záruční programy	49
AN.22	Smlouvy, pronájmy a licence	8	AF.7	Finanční deriváty a zaměstnanecké opce na akcie	11
AN.23	Čistý nákup goodwillu a marketingových aktiv	0	AF.8	Ostatní závazky	39
AF	Finanční aktiva	523			
AF.1	Měnové zlato a zvláštní práva čerpání	11			
AF.2	Oběživo a vklady	89			
AF.3	Dluhové cenné papíry	126			
AF.4	Půjčky	78			
AF.5	Účasti	141			
AF.6	Pojistné, penzijní a standardizované záruční programy	49			
AF.7	Finanční deriváty a zaměstnanecké opce na akcie	14			
AF.8	Ostatní pohledávky	15			
			B.10	Změny čistého jmění	500
			B.101	Změny čistého jmění vlivem úspor a kapitálových transferů	202
			B.102	Změny čistého jmění vlivem ostatních změn objemu aktiv	10
			B.103	Změny čistého jmění vlivem nominálních zisků/ztrát z držby	288
			B.1031	Změny čistého jmění vlivem neutrálních zisků/ztrát z držby	208
			B.1032	Změny čistého jmění vlivem reálných zisků/ztrát z držby	80

IV.3: Konečná rozvaha

Aktiva			Závazky a čisté jmění		
AN	Nefinanční aktiva	5 101	AF	Závazky	8 267
AN.1	Vyrobená nefinanční aktiva	3 112	AF.1	Měnové zlato a zvláštní práva čerpání	0
AN.11	Fixní aktiva	2 825	AF.2	Oběživo a vklady	1 573
AN.12	Zásoby	146	AF.3	Dluhové cenné papíry	1 427
AN.13	Cennosti	141	AF.4	Půjčky	1 484
AN.2	Nevyráběná aktiva	1 989	AF.5	Účasti	2 897
AN.21	Přírodní zdroje	1 959	AF.6	Pojistné, penzijní a standardizované záruční programy	520

ESA 2010 – Kapitola 24 – Účty – Tabulka 24.2 – Úplná posloupanost účtů národního hospodářství

Aktiva			Závazky a čisté jmění		
AN.22	Smlouvy, pronájmy a licence	30	AF.7	Finanční deriváty a zaměstnanecké opce na akcie	25
AN.23	Čistý nákup goodwillu a marketingových aktiv	0	AF.8	Ostatní závazky	341
AF	Finanční aktiva	8 754			
AF.1	Měnové zlato a zvláštní práva čerpání	781			
AF.2	Oběživo a vklady	1 571			
AF.3	Dluhové cenné papíry	1 389			
AF.4	Půjčky	1 462			
AF.5	Účasti	2 755			
AF.6	Pojistné, penzijní a standardizované záruční programy	519			
AF.7	Finanční deriváty a zaměstnanecké opce na akcie	35			
AF.8	Ostatní pohledávky	242			
			B.90	Čisté jmění	5 590

Tabulka 24.3 – Úplná posloupnost účtů sektoru nefinančních podniků*I: Účet výroby*

Užití			Zdroje		
P.2	Mezispotřeba	1 477	P.1	Produkce	2 808
			P.11	Tržní produkce	2 808
			P.12	Produkce pro vlastní konečné užití	0
B.1g	Hrubá přidaná hodnota	1 331			
P.51c	Spotřeba fixního kapitálu	157			
B.1n	Čistá přidaná hodnota	1 174			

*II: Účet tvorby a užití důchodů**II.1: Účet rozdělení prvotních důchodů**II.1.1: Účet tvorby důchodů*

Užití			Zdroje		
D.1	Náhrady zaměstnancům	986	B.1g	Hrubá přidaná hodnota	131
D.11	Mzdy a platy	841	B.1n	Čistá přidaná hodnota	1 174
D.12	Sociální příspěvky zaměstnavatelů	145			
D.121	Skutečné sociální příspěvky zaměstnavatelů	132			
D.1211	Skutečné penzijní příspěvky zaměstnavatelů	122			
D.1212	Skutečné sociální příspěvky zaměstnavatelů jiné než penzijní	10			
D.122	Imputované sociální příspěvky zaměstnavatelů	13			
D.1221	Imputované penzijní příspěvky zaměstnavatelů	12			
D.1222	Imputované příspěvky zaměstnavatelů jiné než penzijní	1			
D.29	Ostatní daně z výroby	88			
D.3	Dotace	-35			
B.2g	Hrubý provozní přebytek	292			
P.51c1	Spotřeba fixního kapitálu z hrubého provozního přebytku	157			
B.2n	Čistý provozní přebytek	238			

II.1.2: Účet rozdělení prvotních důchodů

Užití			Zdroje		
D.4	Důchod z vlastnictví	134	B.2g	Hrubý provozní přebytek	292
D.41	Úroky	56	B.2n	Čistý provozní přebytek	135
D.42	Rozdělované důchody korporací	47			
D.421	Dividendy	39	D.4	Důchod z vlastnictví	96
D.422	Čerpání důchodu z kvazikorporací	8	D.41	Úroky	33
D.43	Reinvestované zisky z přímých zahraničních investic	0	D.42	Rozdělované důchody korporací	10

Užití			Zdroje		
D.45	Renta	31	D.421	Dividendy	10
			D.422	Čerpání důchodu z kvazikorporací	
			D.43	Reinvestované zisky z přímých zahraničních investic	4
			D.44	Ostatní důchody z investic	8
			D.441	Důchody z investic přisouzené pojistníkům	5
			D.442	Důchody z investic na základě penzijních nároků	
			D.443	Důchody z investic přisouzené podílníkům investičních fondů	3
			D.4431	Dividendy přisouzené podílníkům investičních fondů	1
			D.4432	Nerozdělené zisky přisouzené podílníkům investičních fondů	2
			D.45	Renta	41
B.5g	Saldo hrubých prvotních důchodů	254			
B.5n	Saldo čistých prvotních důchodů	97			

II.1.2.1: Účet podnikatelských důchodů

Užití			Zdroje		
D.4	Důchod z vlastnictví	87	B.2g	Hrubý provozní přebytek	292
D.41	Úroky	56	B.2n	Čistý provozní přebytek	135
D.45	Renta	31			
			D.4	Důchod z vlastnictví	96
			D.41	Úroky	33
			D.42	Rozdělované důchody korporací	10
			D.421	Dividendy	10
			D.43	Reinvestované zisky z přímých zahraničních investic	4
			D.44	Ostatní důchody z investic	8
			D.441	Důchody z investic přisouzené pojistníkům	5
			D.443	Důchody z investic přisouzené podílníkům investičních fondů	3
			D.45	Renta	41
B.4g	Hrubý podnikatelský důchod	301			
B.4n	Čistý podnikatelský důchod	144			

II.1.2.2: Účet rozdělení ostatních prvotních důchodů

Užití			Zdroje		
D.4	Důchod z vlastnictví	47	B.4g	Hrubý podnikatelský důchod	301
D.42	Rozdělované důchody korporací	47	B.4n	Čistý podnikatelský důchod	144
D.421	Dividendy	39			
D.422	Čerpání důchodu z kvazikorporací	8			
D.43	Reinvestované zisky z přímých zahraničních investic	0			

Užití			Zdroje
B.5g	Hrubý národní důchod	254	
B.5n	Čistý národní důchod	97	

II.2: Účet druhotného rozdělení důchodů

Užití			Zdroje
Běžné transfery	98	B.5g	Hrubý národní důchod 254
D.5	Běžné daně z důchodů, jmění a jiné	24	B.5n Čistý národní důchod 97
D.51	Daně z důchodů	20	
D.59	Ostatní běžné daně	4	Běžné transfery 72
			D.61 Čisté sociální příspěvky 66
D.62	Sociální dávky jiné než naturální sociální transfery	62	D.611 Skutečné sociální příspěvky zaměstnavatelů 31
D.622	Ostatní dávky sociálního pojištění	62	D.6111 Skutečné penzijní příspěvky zaměstnavatelů 27
D.6221	Ostatní penzijní dávky sociálního pojištění	49	D.6112 Skutečné příspěvky zaměstnavatelů jiné než penzijní 4
D.6222	Ostatní dávky sociálního pojištění jiné než penzijní	13	D.612 Imputované sociální příspěvky zaměstnavatelů 12
			D.6121 Imputované penzijní příspěvky zaměstnavatelů 12
D.7	Ostatní běžné transfery	12	D.6122 Imputované příspěvky zaměstnavatelů jiné než penzijní 0
D.71	Čisté pojistné na neživotní pojištění	8	D.613 Skutečné sociální příspěvky domácností 25
D.711	Čisté pojistné na neživotní přímé pojištění	8	D.6131 Skutečné penzijní příspěvky domácností 19
D.75	Jiné běžné transfery	4	D.6132 Skutečné příspěvky domácností jiné než penzijní 6
D.751	Běžné transfery pro NISD	1	D.61SC Poplatky za služby programu sociálního pojištění 2
D.759	Ostatní jiné běžné transfery	3	
			D.7. Ostatní běžné transfery 6
			D.72 Náhrady z neživotního pojištění 6
			D.721 Náhrady z neživotního přímého pojištění 6
			D.75 Jiné běžné transfery 0
B.6g	Hrubý disponibilní důchod	228	
B.6n	Čistý disponibilní důchod	71	

II.4: Účet užití důchodů

II.4.1: Účet užití disponibilního důchodu

Užití			Zdroje
			B.6g Hrubý disponibilní důchod 228
D.8	Úprava o změny penzijních nároků	0	B.6n Čistý disponibilní důchod 71
B.8g	Hrubé úspory	228	
B.8n	Čisté úspory	71	

III. Účty akumulace

III.1: Kapitálový účet

III.1.1: Účet změn čistého jmění vlivem úspor a kapitálových transferů

Změny aktiv			Změny závazků a čistého jmění		
B.101	Změny čistého jmění vlivem úspor a kapitálových transferů	88	B.8n	Čisté úspory	71
			D.9r	Kapitálové transfery, příjmové	33
			D.92r	Investiční dotace, příjmové	23
			D.99r	Ostatní kapitálové transfery, příjmové	10
			D.9p	Kapitálové transfery, výdajové	-16
			D.91p	Kapitálové daně, výdajové	0
			D.99p	Ostatní kapitálové transfery, výdajové	-16

III.1.2: Účet pořízení nefinančních aktiv

Změny aktiv			Změny závazků a čistého jmění		
P.5g	Tvorba hrubého kapitálu	308	B.101	Změny čistého jmění vlivem úspor a kapitálových transferů	88
P.5n	Tvorba čistého kapitálu	151			
P.51g	Tvorba hrubého fixního kapitálu	280			
P.511	Čisté pořízení fixních aktiv	263			
P.5111	Pořízení nových fixních aktiv	262			
P.5112	Pořízení použitých fixních aktiv	5			
P.5113	Prodej a předání použitých fixních aktiv	-4			
P.512	Náklady na převod vlastnictví nevyroběných aktiv	17			
P.51c	Spotřeba fixního kapitálu	-157			
P.52	Změny zásob	26			
P.53	Čisté pořízení cenností	2			
NP	Čisté pořízení nevyroběných aktiv	-7			
NP.1	Čisté pořízení přírodních zdrojů	-6			
NP.2	Čisté pořízení smluv, pronájmů a licencí	-1			
NP.3	Čistý nákup goodwillu a marketingových aktiv	0			
B.9	Čisté půjčky (+) / Čisté výpůjčky (-)	-56			

III.2: Finanční účet

Změny aktiv			Změny závazků a čistého jmění		
			B.9	Čisté půjčky (+) / Čisté výpůjčky (-)	-56
F	Čisté pořízení finančních aktiv	83	F	Čistý vznik závazků	139
F.2	Oběživo a vklady	39	F.2	Oběživo a vklady	
F.21	Oběživo	5	F.21	Oběživo	
F.22	Převoditelné vklady	30	F.22	Převoditelné vklady	
F.229	Ostatní převoditelné vklady	30	F.229	Ostatní převoditelné vklady	
F.29	Ostatní vklady	4	F.29	Ostatní vklady	
F.3	Dluhové cenné papíry	7	F.3	Dluhové cenné papíry	6

Změny aktiv			Změny závazků a čistého jmění		
F.31	Krátkodobé	10	F.31	Krátkodobé	2
F.32	Dlouhodobé	-3	F.32	Dlouhodobé	4
F.4	Půjčky	19	F.4	Půjčky	21
F.41	Krátkodobé	14	F.41	Krátkodobé	4
F.42	Dlouhodobé	5	F.42	Dlouhodobé	17
F.5	Účasti	10	F.5	Účasti	83
F.51	Akcie a ostatní účasti	10	F.51	Akcie a ostatní účasti	77
F.511	Kótované akcie	5	F.511	Kótované akcie	3
F.512	Nekótované akcie	3	F.512	Nekótované akcie	3
F.519	Ostatní účasti	2	F.519	Ostatní účasti	
F.52	Účasti v investičních fondech	0	F.52	Účasti v investičních fondech	
F.521	Účasti ve fondech peněžního trhu	0	F.521	Účasti ve fondech peněžního trhu	
F.522	Účasti v investičních fondech jiných než fondy peněžního trhu	0	F.522	Účasti v investičních fondech jiných než fondy peněžního trhu	
F.6	Pojistné, penzijní a standardizované záruční programy	1	F.6	Pojistné, penzijní a standardizované záruční programy	
F.61	Technické rezervy neživotního pojištění	1	F.61	Technické rezervy neživotního pojištění	
F.62	Životní pojištění a nároky na anuitu	0	F.62	Životní pojištění a nároky na anuitu	
F.66	Rezervy na uplatnění standardizovaných záruk	0	F.66	Rezervy na uplatnění standardizovaných záruk	
F.7	Finanční deriváty a zaměstnanecké opce na akcie	3	F.7	Finanční deriváty a zaměstnanecké opce na akcie	3
F.71	Finanční deriváty	3	F.71	Finanční deriváty	2
F.711	Opce	1	F.711	Opce	2
F.712	Forwardy	2	F.712	Forwardy	0
F.72	Zaměstnanecké opce na akcie	0	F.72	Zaměstnanecké opce na akcie	1
F.8	Ostatní pohledávky	4	F.8	Ostatní závazky	26
F.81	Obchodní úvěry a zálohy	3	F.81	Obchodní úvěry a zálohy	6
F.89	Jiné pohledávky kromě obchodních úvěrů a záloh	1	F.89	Jiné závazky kromě obchodních úvěrů a záloh	20

III.3 Účet ostatních změn

III.3.1: Účet ostatních změn objemu aktiv

Změny aktiv			Změny závazků a čistého jmění		
K.1	Ekonomický vznik aktiv	26	K.5	Ostatní změny objemu j.n.	0
AN.1	Vyrobená nefinanční aktiva	0	AN.1	Vyrobená nefinanční aktiva	
AN.2	Nevyráběná nefinanční aktiva	26	AN.2	Nevyráběná nefinanční aktiva	
AN.21	Přírodní zdroje	22	AF	Finanční závazky	0
AN.22	Smlouvy, pronájmy a licence	4	K.6	Změny v klasifikaci	0
AN.23	Čistý nákup goodwillu a marketingových aktiv	0	K.61	Změny v sektorové klasifikaci a ve struktuře	0
K.2	Ekonomický zánik nevyráběných aktiv	-9	AN.1	Vyrobená nefinanční aktiva	
K.21	Vyčerpávání přírodních zdrojů	-6	AN.2	Nevyráběná nefinanční aktiva	
AN.21	Přírodní zdroje	-6	AF	Finanční závazky	0
K.22	Ostatní ekonomický zánik nevyráběných aktiv	-3	K.62	Změny v klasifikaci závazků	0

Změny aktiv			Změny závazků a čistého jmění		
AN.21	Přírodní zdroje	0	AN.1	Vyrobená nefinanční aktiva	
AN.22	Smlouvy, pronájmy a licence	-1	AN.2	Nevyráběná nefinanční aktiva	
AN.23	Čistý nákup goodwillu a marketingových aktiv	-2	AF	Finanční závazky	0
K.3	Ztráty z katastrof	-5		Ostatní změny objemu celkem	0
AN.1	Vyrobená nefinanční aktiva	-5	AN.1	Vyrobená nefinanční aktiva	
AN.2	Nevyráběná nefinanční aktiva	0	AN.11	Fixní aktiva	
AF	Finanční aktiva	0	AN.12	Zásoby	
K.4	Konfiskace bez náhrady	-5	AN.13	Cennosti	
AN.1	Vyrobená nefinanční aktiva	-1	AN.2	Nevyráběná nefinanční aktiva	
AN.2	Nevyráběná nefinanční aktiva	-4	AN.21	Přírodní zdroje	
AF	Finanční aktiva	0	AN.22	Smlouvy, pronájmy a licence	
K.5	Ostatní změny objemu j.n.	1	AN.23	Čistý nákup goodwillu a marketingových aktiv	
AN.1	Vyrobená nefinanční aktiva	1	AF	Finanční závazky	0
AN.2	Nevyráběná nefinanční aktiva	0	AF.1	Měnové zlato a zvláštní práva čerpání	
AF	Finanční aktiva	0	AF.2	Oběživo a vklady	
K.6	Změny v klasifikaci	6	AF.3	Dluhové cenné papíry	
K.61	Změny v sektorové klasifikaci a ve struktuře	6	AF.4	Půjčky	
AN.1	Vyrobená nefinanční aktiva	3	AF.5	Účasti	
AN.2	Nevyráběná nefinanční aktiva	1	AF.6	Pojistné, penzijní a standardizované záruční programy	
AF	Finanční aktiva	2	AF.7	Finanční deriváty a zaměstnanecké opce na akcie	
K.62	Změny v klasifikaci aktiv a závazků	0	AF.8	Ostatní závazky	
AN.1	Vyrobená nefinanční aktiva	0			
AN.2	Nevyráběná nefinanční aktiva	0			
AF	Finanční aktiva	0			
	Ostatní změny objemu celkem	14			
AN.1	Vyrobená nefinanční aktiva	-2			
AN.11	Fixní aktiva	1			
AN.12	Zásoby	-3			
AN.13	Cennosti	0			
AN.2	Nevyráběná nefinanční aktiva	14			
AN.21	Přírodní zdroje	10			
AN.22	Smlouvy, pronájmy a licence	4			
AN.23	Čistý nákup goodwillu a marketingových aktiv	0			
AF	Finanční aktiva	2			
AF.1	Měnové zlato a zvláštní práva čerpání	0			
AF.2	Oběživo a vklady	0			
AF.3	Dluhové cenné papíry	0			
AF.4	Půjčky	0			
AF.5	Účasti	2			
AF.6	Pojistné, penzijní a standardizované záruční programy				

Změny aktiv			Změny závazků a čistého jmění	
AF.7	Finanční deriváty a zaměstnanecké opce na akcie	0		
AF.8	Ostatní pohledávky	0		
			B.102	Změny čistého jmění vlivem ostatních změn objemu aktiv 14

III.3.2: Účet přecenění

Změny aktiv			Změny závazků a čistého jmění		
K.7	Nominální zisky (+) / nominální ztráty (-) z držby		K.7	Nominální zisky (+) / nominální ztráty (-) z držby	
AN	Nefinanční aktiva	144	AF	Závazky	18
AN.1	Vyrobená nefinanční aktiva	63	AF.1	Měnové zlato a zvláštní práva čerpání	
AN.11	Fixní aktiva	58	AF.2	Oběživo a vklady	
AN.12	Zásoby	4	AF.3	Dluhové cenné papíry	
AN.13	Cennosti	1	AF.4	Půjčky	
AN.2	Nevyráběná aktiva	81	AF.5	Účasti	17
AN.21	Přírodní zdroje	80	AF.6	Pojistné, penzijní a standardizované záruční programy	
AN.22	Smlouvy, pronájmy a licence	1	AF.7	Finanční deriváty a zaměstnanecké opce na akcie	0
AN.23	Čistý nákup goodwillu a marketingových aktiv	0	AF.8	Ostatní závazky	0
AF	Finanční aktiva	8			
AF.1	Měnové zlato a zvláštní práva čerpání				
AF.2	Oběživo a vklady				
AF.3	Dluhové cenné papíry	3			
AF.4	Půjčky				
AF.5	Účasti	5			
AF.6	Pojistné, penzijní a standardizované záruční programy				
AF.7	Finanční deriváty a zaměstnanecké opce na akcie	0			
AF.8	Ostatní pohledávky	0			
			B.103	Změny čistého jmění vlivem nominálních zisků/ztrát z držby 134	

III.3.2.1: Účet neutrálních zisků / ztrát z držby

Změny aktiv			Změny závazků a čistého jmění		
K.71	Neutrální zisky (+) / ztráty (-) z držby		K.71	Neutrální zisky (+) / ztráty (-) z držby	
AN	Nefinanční aktiva	101	AF	Závazky	37
AN.1	Vyrobená nefinanční aktiva	60	AF.1	Měnové zlato a zvláštní práva čerpání	
AN.11	Fixní aktiva	58	AF.2	Oběživo a vklady	1
AN.12	Zásoby	1	AF.3	Dluhové cenné papíry	1
AN.13	Cennosti	1	AF.4	Půjčky	18
AN.2	Nevyráběná aktiva	41	AF.5	Účasti	14

Změny aktiv			Změny závazků a čistého jmění		
AN.21	Přírodní zdroje	40	AF.6	Pojistné, penzijní a standardizované záruční programy	
AN.22	Smlouvy, pronájmy a licence	1	AF.7	Finanční deriváty a zaměstnanecké opce na akcie	0
AN.23	Čistý nákup goodwillu a marketingových aktiv	0	AF.8	Ostatní závazky	3
AF	Finanční aktiva	18			
AF.1	Měnové zlato a zvláštní práva čerpání				
AF.2	Oběživo a vklady	8			
AF.3	Dluhové cenné papíry	2			
AF.4	Půjčky	1			
AF.5	Účasti	3			
AF.6	Pojistné, penzijní a standardizované záruční programy	1			
AF.7	Finanční deriváty a zaměstnanecké opce na akcie	0			
AF.8	Ostatní pohledávky	3			
			B.1031	Změny čistého jmění vlivem neutrálních zisků/ztrát z držby	82

III.3.2.2: Účet reálných zisků / ztrát z držby

Změny aktiv			Změny závazků a čistého jmění		
K.72	Reálné zisky (+) / ztráty (-) z držby		K.72	Reálné zisky (+) / ztráty (-) z držby	
AN	Nefinanční aktiva	43	AF	Závazky	-19
AN.1	Vyrobena nefinanční aktiva	3	AF.1	Měnové zlato a zvláštní práva čerpání	0
AN.11	Fixní aktiva	0	AF.2	Oběživo a vklady	-1
AN.12	Zásoby	3	AF.3	Dluhové cenné papíry	0
AN.13	Cennosti	0	AF.4	Půjčky	-18
AN.2	Nevyráběná aktiva	40	AF.5	Účasti	3
AN.21	Přírodní zdroje	40	AF.6	Pojistné, penzijní a standardizované záruční programy	
AN.22	Smlouvy, pronájmy a licence	0	AF.7	Finanční deriváty a zaměstnanecké opce na akcie	0
AN.23	Čistý nákup goodwillu a marketingových aktiv	0	AF.8	Ostatní závazky	-3
AF	Finanční aktiva	-10			
AF.1	Měnové zlato a zvláštní práva čerpání				
AF.2	Oběživo a vklady	-8			
AF.3	Dluhové cenné papíry	1			
AF.4	Půjčky	-1			
AF.5	Účasti	2			
AF.6	Pojistné, penzijní a standardizované záruční programy	-1			
AF.7	Finanční deriváty a zaměstnanecké opce na akcie	0			
AF.8	Ostatní pohledávky	-3			
			B.1032	Změny čistého jmění vlivem reálných zisků/ztrát z držby	52

IV: Rozvaha

IV.1: Počáteční rozvaha

Aktiva				Závazky a čisté jmění	
AN	Nefinanční aktiva	2 151	AF	Závazky	3 221
AN.1	Vyrobená nefinanční aktiva	1 274	AF.1	Měnové zlato a zvláštní práva čerpání	
AN.11	Fixní aktiva	1 226	AF.2	Oběživo a vklady	40
AN.12	Zásoby	43	AF.3	Dluhové cenné papíry	44
AN.13	Cennosti	5	AF.4	Půjčky	897
AN.2	Nevyráběná aktiva	877	AF.5	Účasti	1 987
AN.21	Přírodní zdroje	864	AF.6	Pojistné, penzijní a standardizované záruční programy	2
AN.22	Smlouvy, pronájmy a licence	13	AF.7	Finanční deriváty a zaměstnanecké opce na akcie	4
AN.23	Čistý nákup goodwillu a marketingových aktiv	0	AF.8	Ostatní závazky	237
AF	Finanční aktiva	982			
AF.1	Měnové zlato a zvláštní práva čerpání				
AF.2	Oběživo a vklady	382			
AF.3	Dluhové cenné papíry	90			
AF.4	Půjčky	50			
AF.5	Účasti	280			
AF.6	Pojistné, penzijní a standardizované záruční programy	25			
AF.7	Finanční deriváty a zaměstnanecké opce na akcie	5			
AF.8	Ostatní pohledávky	150			
			B.90	Čisté jmění	-88

IV.2: Změny v rozvaze

Aktiva				Závazky a čisté jmění	
Změny v aktivech celkem			Změny v závazcích celkem		
AN	Nefinanční aktiva	301	AF	Závazky	157
AN.1	Vyrobená nefinanční aktiva	195	AF.1	Měnové zlato a zvláštní práva čerpání	
AN.11	Fixní aktiva	165	AF.2	Oběživo a vklady	0
AN.12	Zásoby	27	AF.3	Dluhové cenné papíry	7
AN.13	Cennosti	3	AF.4	Půjčky	21
AN.2	Nevyráběná aktiva	106	AF.5	Účasti	100
AN.21	Přírodní zdroje	101	AF.6	Pojistné, penzijní a standardizované záruční programy	
AN.22	Smlouvy, pronájmy a licence	5	AF.7	Finanční deriváty a zaměstnanecké opce na akcie	3
AN.23	Čistý nákup goodwillu a marketingových aktiv	0	AF.8	Ostatní závazky	26
AF	Finanční aktiva	93			
AF.1	Měnové zlato a zvláštní práva čerpání				
AF.2	Oběživo a vklady	39			
AF.3	Dluhové cenné papíry	10			
AF.4	Půjčky	19			

Aktiva		Závazky a čisté jmění		
AF.5	Účasti	17		
AF.6	Pojistné, penzijní a standardizované záruční programy	1		
AF.7	Finanční deriváty a zaměstnanecké opce na akcie	3		
AF.8	Ostatní pohledávky	4		
		B.10	Změny čistého jmění	237
		B.101	Změny čistého jmění vlivem úspor a kapitálových transferů	88
		B.102	Změny čistého jmění vlivem ostatních změn objemu aktiv	14
		B.103	Změny čistého jmění vlivem nominálních zisků/ztrát z držby	134
		B.1031	Změny čistého jmění vlivem neutrálních zisků/ztrát z držby	82
		B.1032	Změny čistého jmění vlivem reálných zisků/ztrát z držby	52

IV.3: Konečná rozvaha

Aktiva		Závazky a čisté jmění			
AN	Nefinanční aktiva	2 452	AF Závazky	3 378	
AN.1	Vyrobená nefinanční aktiva	1 469	AF.1	Měnové zlato a zvláštní práva čerpání	
AN.11	Fixní aktiva	1 391	AF.2	Oběživo a vklady	40
AN.12	Zásoby	70	AF.3	Dluhové cenné papíry	51
AN.13	Cennosti	8	AF.4	Půjčky	918
AN.2	Nevyráběná aktiva	983	AF.5	Účasti	2 087
AN.21	Přírodní zdroje	965	AF.6	Pojistné, penzijní a standardizované záruční programy	12
AN.22	Smlouvy, pronájmy a licence	18	AF.7	Finanční deriváty a zaměstnanecké opce na akcie	7
AN.23	Čistý nákup goodwillu a marketingových aktiv	0	AF.8	Ostatní závazky	263
AF	Finanční aktiva	1 075			
AF.1	Měnové zlato a zvláštní práva čerpání				
AF.2	Oběživo a vklady	421			
AF.3	Dluhové cenné papíry	100			
AF.4	Půjčky	69			
AF.5	Účasti	297			
AF.6	Pojistné, penzijní a standardizované záruční programy	26			
AF.7	Finanční deriváty a zaměstnanecké opce na akcie	8			
AF.8	Ostatní pohledávky	154			
		B.90	Čisté jmění	149	

Tabulka 24.4 - Úplná posloupnost účtů sektoru finančních institucí
I: Účet výroby

Užití				Zdroje	
P.2	Mezispotřeba	52	P.1	Produkce	146
			P.11	Tržní produkce	146
			P.12	Produkce pro vlastní konečné užití	0
B.1g	Hrubá přidaná hodnota	94			
P,51c	Spotřeba fixního kapitálu	12			
B.1n	Čistá přidaná hodnota	82			

II: Účet tvorby a užití důchodů
II.1: Účet rozdělení prvotních důchodů
II.1.1: Účet tvorby důchodů

Užití				Zdroje	
D.1	Náhrady zaměstnancům	44	B.1g	Hrubá přidaná hodnota	94
D.11	Mzdy a platy	29	B.1n	Čistá přidaná hodnota	82
D.12	Sociální příspěvky zaměstnavatelů	5			
D.121	Skutečné sociální příspěvky zaměstnavatelů	4			
D.1211	Skutečné penzijní příspěvky zaměstnavatelů	4			
D.1212	Skutečné sociální příspěvky zaměstnavatelů jiné než penzijní	0			
D.122	Imputované sociální příspěvky zaměstnavatelů	1			
D.1221	Imputované penzijní příspěvky zaměstnavatelů	1			
D.1222	Imputované příspěvky zaměstnavatelů jiné než penzijní	0			
D.29	Ostatní daně z výroby	4			
D.3	Dotace	0			
B.2g	Hrubý provozní přebytek	46			
P.51c1	Spotřeba fixního kapitálu z hrubého provozního přebytku	12			
B.2n	Čistý provozní přebytek	34			

II.1.2: Účet rozdělení prvotních důchodů

Užití				Zdroje	
D.4	Důchod z vlastnictví	168	B.2g	Hrubý provozní přebytek	46
D.41	Úroky	106	B.2n	Čistý provozní přebytek	34
D.42	Rozdělované důchody korporací	15			
D.421	Dividendy	15			
D.422	Čerpání důchodu z kvazikorporací	0			

ESA 2010 – Kapitola 24 – Účty – Tabulka 24.4 – Úplná posoupnost účtů sektoru finančních institucí

Užití		Zdroje	
D.43	Reinvestované zisky z přímých zahraničních investic	0	D.4 Důchod z vlastnictví 149
D.44	Ostatní důchody z investic	47	D.41 Úroky 106
D.441	Důchody z investic přisouzené pojistníkům	25	D.42 Rozdělované důchody korporací 25
D.442	Důchody z investic na základě penzijních nároků	8	D.421 Dividendy 25
D.443	Důchody z investic přisouzené podílníkům investičních fondů	14	D.422 Čerpání důchodu z kvazikorporací 0
D.4431	Dividendy přisouzené podílníkům investičních fondů	6	D.43 Reinvestované zisky z přímých zahraničních investic 7
D.4432	Nerozdělené zisky přisouzené podílníkům investičních fondů	8	D.44 Ostatní důchody z investic 8
D.45	Renta	0	D.441 Důchody z investic přisouzené pojistníkům 0
			D.443 Důchody z investic přisouzené podílníkům investičních fondů 8
			D.4431 Dividendy přisouzené podílníkům investičních fondů 3
			D.4432 Nerozdělené zisky přisouzené podílníkům investičních fondů 5
			D.45 Renta 3
B.5g	Saldo hrubých prvotních důchodů	27	
B.5n	Saldo čistých prvotních důchodů	15	

II.1.2.1: Účet podnikatelských důchodů

Užití		Zdroje	
D.4	Důchod z vlastnictví	153	B.2g Hrubý provozní přebytek 46
D.41	Úroky	106	B.2n Čistý provozní přebytek 34
D.44	Ostatní důchody z investic	47	
D.441	Důchody z investic přisouzené pojistníkům	25	D.4 Důchod z vlastnictví 149
D.442	Důchody z investic na základě penzijních nároků	8	D.41 Úroky 106
D.443	Důchody z investic přisouzené podílníkům investičních fondů	14	D.42 Rozdělované důchody korporací 25
D.45	Renta	0	D.421 Dividendy 25
			D.422 Čerpání důchodu z kvazikorporací 0
			D.43 Reinvestované zisky z přímých zahraničních investic 7
			D.44 Ostatní důchody z investic 8
			D.441 Důchody z investic přisouzené pojistníkům 0
			D.442 Důchody z investic na základě penzijních nároků
			D.443 Důchody z investic přisouzené podílníkům investičních fondů 8
			D.45 Renta 3
B.4g	Hrubý podnikatelský důchod	42	
B.4n	Čistý podnikatelský důchod	30	

II.1.2.2: Účet rozdělení ostatních prvotních důchodů

Užití		Zdroje			
D.4	Důchod z vlastnictví	15	B.4g	Hrubý podnikatelský důchod	42
D.42	Rozdělované důchody korporací	15	B.4n	Čistý podnikatelský důchod	30
D.421	Dividendy	15			
D.422	Čerpání důchodu z kvazikorporací	0			
D.43	Reinvestované zisky z přímých zahraničních investic	0			
B.5g	Saldo hrubých prvotních důchodů	27			
B.5n	Saldo čistých prvotních důchodů	15			

.2: Účet druhotného rozdělení důchodů

Užití		Zdroje				
Běžné transfery		277	B.5g	Saldo hrubých prvotních důchodů	27	
D.5	Běžné daně z důchodů, jmění a jiné	10	B.5n	Saldo čistých prvotních důchodů	15	
D.51	Daně z důchodů	7				
D.59	Ostatní běžné daně	3		Běžné transfery	275	
				D.61	Čisté sociální příspěvky	212
D.62	Sociální dávky jiné než naturální sociální transfery	205	D.611	Skutečné sociální příspěvky zaměstnavatelů	109	
D.622	Ostatní dávky sociálního pojištění	205	D.6111	Skutečné penzijní příspěvky zaměstnavatelů	104	
D.6221	Ostatní penzijní dávky sociálního pojištění	193	D.6112	Skutečné příspěvky zaměstnavatelů jiné než penzijní	5	
D.6222	Ostatní dávky sociálního pojištění jiné než penzijní	12	D.612	Imputované sociální příspěvky zaměstnavatelů	2	
			D.6121	Imputované penzijní příspěvky zaměstnavatelů	1	
D.7	Ostatní běžné transfery	62	D.6122	Imputované příspěvky zaměstnavatelů jiné než penzijní	1	
D.71	Čisté pojistné na neživotní pojištění	13	D.613	Skutečné sociální příspěvky domácností	94	
D.711	Čisté pojistné na neživotní přímé pojištění	0	D.6131	Skutečné penzijní příspěvky domácností	90	
D.712	Čisté zajistné na neživotní pojištění	13	D.6132	Skutečné příspěvky domácností jiné než penzijní	4	
D.72	Náhrady z neživotního pojištění	48	D.614	Doplňkové sociální příspěvky domácností	10	
D.721	Náhrady z neživotního přímého pojištění	45	D.6141	Doplňkové penzijní příspěvky domácností	8	
D.722	Náhrady z neživotního zajištění	3	D.6142	Doplňkové příspěvky domácností jiné než penzijní	2	
D.75	Jiné běžné transfery	1	D.61SC	Poplatky za služby programu sociálního pojištění	3	
D.751	Běžné transfery pro NISD	1				
D.759	Ostatní jiné běžné transfery	0	D.7	Ostatní běžné transfery	62	
			D.71	Čisté pojistné na neživotní pojištění	47	
			D.711	Čisté pojistné na neživotní přímé pojištění	44	
			D.712	Čisté zajistné na neživotní pojištění	3	

Užití			Zdroje	
		D.72	Náhrady z neživotního pojištění	15
		D.721	Náhrady z neživotního přímého pojištění	
		D.722	Náhrady z neživotního zajištění	15
		D.75	Jiné běžné transfery	0
B.6g	Hrubý disponibilní důchod	25		
B.6n	Čistý disponibilní důchod	13		

II.4: Účet užití důchodů

II.4.1: Účet užití disponibilního důchodu

Užití			Zdroje		
			B.6g	Hrubý disponibilní důchod	25
D.8	Úprava o změny penzijních nároků	11	B.6n	Čistý disponibilní důchod	13
B.8g	Hrubé úspory	14			
B.8n	Čisté úspory	2			

III. Účty akumulace

III.1: Kapitálový účet

III.1.1: Účet změn čistého jmění vlivem úspor a kapitálových transferů

Změny aktiv			Změny závazků a čistého jmění		
B.101	Změny čistého jmění vlivem úspor a kapitálových transferů	-5	B.8n	Čisté úspory	2
			D.9r	Kapitálové transfery, příjmové	0
			D.92r	Investiční dotace, příjmové	0
			D.99r	Ostatní kapitálové transfery, příjmové	
			D.9p	Kapitálové transfery, výdajové	-7
			D.91p	Kapitálové daně, výdajové	0
			D.99p	Ostatní kapitálové transfery, výdajové	-7

III.1.2: Účet pořízení nefinančních aktiv

Změny aktiv			Změny závazků a čistého jmění		
P.5g	Tvorba hrubého kapitálu	8	B.101	Změny čistého jmění vlivem úspor a kapitálových transferů	-5
P.5n	Tvorba čistého kapitálu	-4			
P.51g	Tvorba hrubého fixního kapitálu	8			
P.511	Čisté pořízení fixních aktiv	8			
P.5111	Pořízení nových fixních aktiv	8			
P.5112	Pořízení použitých fixních aktiv	0			
P.5113	Prodej a předání použitých fixních aktiv	0			
P.512	Náklady na převod vlastnictví nevyráběných aktiv	0			
P.51c	Spotřeba fixního kapitálu	-12			
P.52	Změny zásob	0			
P.53	Čisté pořízení cenností	0			
NP	Čisté pořízení nevyráběných aktiv	0			
NP.1	Čisté pořízení přírodních zdrojů	0			

Změny aktiv			Změny závazků a čistého jmění	
NP.2	Čisté pořízení smluv, pronájmů a licencí	0		
NP.3	Čistý nákup goodwillu a marketingových aktiv	0		
B.9	Čisté půjčky (+) / Čisté výpůjčky (-)	-1		

III.2: Finanční účet

Změny aktiv			Změny závazků a čistého jmění	
			B.9	Čisté půjčky (+) / Čisté výpůjčky (-)
				-1
F	Čisté pořízení finančních aktiv	172	F	Čistý vznik závazků
				173
F.1	Měnové zlato a zvláštní práva čerpání	-1	F.1	Měnové zlato a zvláštní práva čerpání
				0
F.11	Měnové zlato	-1	F.11	Měnové zlato
				0
F.12	Zvláštní práva čerpání	0	F.12	Zvláštní práva čerpání
				0
F.2	Oběživo a vklady	10	F.2	Oběživo a vklady
				65
F.21	Oběživo	15	F.21	Oběživo
F.22	Převoditelné vklady	-5	F.22	Převoditelné vklady
				26
F.221	Mezibankovní vklady	-5	F.221	Mezibankovní vklady
				-5
F.229	Ostatní převoditelné vklady	0	F.229	Ostatní převoditelné vklady
				31
F.29	Ostatní vklady	0	F.29	Ostatní vklady
				39
F.3	Dluhové cenné papíry	66	F.3	Dluhové cenné papíry
				30
F.31	Krátkodobé	13	F.31	Krátkodobé
				18
F.32	Dlouhodobé	53	F.32	Dlouhodobé
				12
F.4	Půjčky	53	F.4	Půjčky
				0
F.41	Krátkodobé	4	F.41	Krátkodobé
				0
F.42	Dlouhodobé	49	F.42	Dlouhodobé
				0
F.5	Účasti	28	F.5	Účasti
				22
F.51	Akcie a ostatní účasti	25	F.51	Akcie a ostatní účasti
				11
F.511	Kótované akcie	23	F.511	Kótované akcie
				7
F.512	Nekótované akcie	1	F.512	Nekótované akcie
				4
F.519	Ostatní účasti	1	F.519	Ostatní účasti
				0
F.52	Účasti v investičních fondech	3	F.52	Účasti v investičních fondech
				11
F.521	Účasti ve fondech peněžního trhu	2	F.521	Účasti ve fondech peněžního trhu
				5
F.522	Účasti v investičních fondech jiných než fondy peněžního trhu	1	F.522	Účasti v investičních fondech jiných než fondy peněžního trhu
				6
F.6	Pojistné, penzijní a standardizované záruční programy	7	F.6	Pojistné, penzijní a standardizované záruční programy
				48
F.61	Technické rezervy neživotního pojištění	2	F.61	Technické rezervy neživotního pojištění
				7
F.62	Životní pojištění a nároky na anuitu	0	F.62	Životní pojištění a nároky na anuitu
				22
F.63	Penzijní nároky		F.63	Penzijní nároky
				11
F.64	Nároky penzijních fondů na penzijní správce	3	F.64	Nároky penzijních fondů na penzijní správce
				3
F.65	Nároky na dávky jiné než penzijní		F.65	Nároky na dávky jiné než penzijní
				2
F.66	Rezervy na uplatnění standardizovaných záruk	2	F.66	Rezervy na uplatnění standardizovaných záruk
				3
F.7	Finanční deriváty a zaměstnanecké opce na akcie	8	F.7	Finanční deriváty a zaměstnanecké opce na akcie
				8
F.71	Finanční deriváty	8	F.71	Finanční deriváty
				7

Změny aktiv		Změny závazků a čistého jmění		
F.711	Opce	3	F.711 Opce	2
F.712	Forwardy	5	F.712 Forwardy	5
F.72	Zaměstnanecké opce na akcie	0	F.72 Zaměstnanecké opce na akcie	1
F.8	Ostatní pohledávky	1	F.8 Ostatní závazky	0
F.81	Obchodní úvěry a zálohy		F.81 Obchodní úvěry a zálohy	0
F.89	Jiné pohledávky kromě obchodních úvěrů a záloh	1	F.89 Jiné závazky kromě obchodních úvěrů a záloh	0

III. Účet ostatních změn

III.3.1: Účet ostatních změn objemu aktiv

Změny aktiv		Změny závazků a čistého jmění		
K.1	Ekonomický vznik aktiv	0	K.5 Ostatní změny objemu j.n.	0
AN.1	Vyrobená nefinanční aktiva	0	AN.1 Vyrobená nefinanční aktiva	0
AN.2	Nevyráběná nefinanční aktiva	0	AN.2 Nevyráběná nefinanční aktiva	0
AN.21	Přírodní zdroje	0	AF Finanční závazky	0
AN.22	Smlouvy, pronájmy a licence	0	K.6 Změny v klasifikaci	0
AN.23	Čistý nákup goodwillu a marketingových aktiv	0	K.61 Změny v sektorové klasifikaci a ve struktuře	0
K.2	Ekonomický zánik nevyráběných aktiv	0	AN.1 Vyrobená nefinanční aktiva	0
K.21	Vyčerpávání přírodních zdrojů	0	AN.2 Nevyráběná nefinanční aktiva	0
AN.21	Přírodní zdroje	0	AF Finanční závazky	0
K.22	Ostatní ekonomický zánik nevyráběných aktiv	0	K.62 Změny v klasifikaci závazků	0
AN.21	Přírodní zdroje	0	AN.1 Vyrobená nefinanční aktiva	0
AN.22	Smlouvy, pronájmy a licence	0	AN.2 Nevyráběná nefinanční aktiva	0
AN.23	Čistý nákup goodwillu a marketingových aktiv	0	AF Finanční závazky	0
K.3	Ztráty z katastrof	0	Ostatní změny objemu celkem	0
AN.1	Vyrobená nefinanční aktiva	0	AN.1 Vyrobená nefinanční aktiva	
AN.2	Nevyráběná nefinanční aktiva	0	AN.11 Fixní aktiva	
AF	Finanční aktiva	0	AN.12 Zásoby	
K.4	Konfiskace bez náhrady	0	AN.13 Cennosti	
AN.1	Vyrobená nefinanční aktiva	0	AN.2 Nevyráběná nefinanční aktiva	
AN.2	Nevyráběná nefinanční aktiva	0	AN.21 Přírodní zdroje	
AF	Finanční aktiva	0	AN.22 Smlouvy, pronájmy a licence	
K.5	Ostatní změny objemu j.n.	1	AN.23 Čistý nákup goodwillu a marketingových aktiv	
AN.1	Vyrobená nefinanční aktiva	0	AF Finanční závazky	0
AN.2	Nevyráběná nefinanční aktiva	0	AF.1 Měnové zlato a zvláštní práva čerpání	
AF	Finanční aktiva	1	AF.2 Oběživo a vklady	
K.6	Změny v klasifikaci	-2	AF.3 Dluhové cenné papíry	
K.61	Změny v sektorové klasifikaci a ve struktuře	0	AF.4 Půjčky	
AN.1	Vyrobená nefinanční aktiva	0	AF.5 Účasti	
AN.2	Nevyráběná nefinanční aktiva	0	AF.6 Pojistné, penzijní a standardizované záruční programy	
AF	Finanční aktiva	0	AF.7 Finanční deriváty a zaměstnanecké opce na akcie	

ESA 2010 – Kapitola 24 – Účty – Tabulka 24.4 – Úplná posoupnost účtů sektoru finančních institucí

Změny aktiv			Změny závazků a čistého jmění	
K.62	Změny v klasifikaci aktiv a závazků	-2	AF.8	Ostatní závazky
AN.1	Vyrobená nefinanční aktiva	-2		
AN.2	Nevyráběná nefinanční aktiva	0		
AF	Finanční aktiva	0		
	Ostatní změny objemu celkem	-1		
AN.1	Vyrobená nefinanční aktiva	-2		
AN.11	Fixní aktiva	0		
AN.12	Zásoby	0		
AN.13	Cennosti	-2		
AN.2	Nevyráběná nefinanční aktiva	0		
AN.21	Přírodní zdroje	-2		
AN.22	Smlouvy, pronájmy a licence	0		
AN.23	Čistý nákup goodwillu a marketingových aktiv	0		
AF	Finanční aktiva	1		
AF.1	Měnové zlato a zvláštní práva čerpání	0		
AF.2	Oběživo a vklady	0		
AF.3	Dluhové cenné papíry	0		
AF.4	Půjčky	0		
AF.5	Účasti	0		
AF.6	Pojistné, penzijní a standardizované záruční programy	1		
AF.7	Finanční deriváty a zaměstnanecké opce na akcie	0		
AF.8	Ostatní pohledávky	0		
			B.102	Změny čistého jmění vlivem ostatních změn objemu aktiv
				-1

III.3.2: Účet přecenění

Změny aktiv			Změny závazků a čistého jmění	
K.7	Nominální zisky (+) / nominální ztráty (-) z držby		K.7	Nominální zisky (+) / nominální ztráty (-) z držby
AN	Nefinanční aktiva	4	AF	Závazky
AN.1	Vyrobená nefinanční aktiva	2	AF.1	Měnové zlato a zvláštní práva čerpání
AN.11	Fixní aktiva	2	AF.2	Oběživo a vklady
AN.12	Zásoby	0	AF.3	Dluhové cenné papíry
AN.13	Cennosti	0	AF.4	Půjčky
AN.2	Nevyráběná aktiva	2	AF.5	Účasti
AN.21	Přírodní zdroje	1	AF.6	Pojistné, penzijní a standardizované záruční programy
AN.22	Smlouvy, pronájmy a licence	1	AF.7	Finanční deriváty a zaměstnanecké opce na akcie
AN.23	Čistý nákup goodwillu a marketingových aktiv	0	AF.8	Ostatní závazky
AF	Finanční aktiva	57		
AF.1	Měnové zlato a zvláštní práva čerpání	11		
AF.2	Oběživo a vklady			

Změny aktiv			Změny závazků a čistého jmění	
AF.3	Dluhové cenné papíry	30		
AF.4	Půjčky	0		
AF.5	Účasti	16		
AF.6	Pojistné, penzijní a standardizované záruční programy	0		
AF.7	Finanční deriváty a zaměstnanecké opce na akcie	0		
AF.8	Ostatní pohledávky	0		
			B.103	Změny čistého jmění vlivem nominálních zisků/ztrát z držby
				10

III.3.2.1: Účet neutrálních zisků / ztrát z držby

Změny aktiv			Změny závazků a čistého jmění	
K.71	Neutrální zisky (+) / ztráty (-) z držby		K.71	Neutrální zisky (+) / ztráty (-) z držby
AN	Nefinanční aktiva	3	AF	Závazky
AN.1	Vyrobená nefinanční aktiva	2	AF.1	Měnové zlato a zvláštní práva čerpání
AN.11	Fixní aktiva	2	AF.2	Oběživo a vklady
AN.12	Zásoby	0	AF.3	Dluhové cenné papíry
AN.13	Cennosti	0	AF.4	Půjčky
AN.2	Nevyráběná aktiva	1	AF.5	Účasti
AN.21	Přírodní zdroje	1	AF.6	Pojistné, penzijní a standardizované záruční programy
AN.22	Smlouvy, pronájmy a licence	0	AF.7	Finanční deriváty a zaměstnanecké opce na akcie
AN.23	Čistý nákup goodwillu a marketingových aktiv	0	AF.8	Ostatní závazky
AF	Finanční aktiva	71		
AF.1	Měnové zlato a zvláštní práva čerpání	14		
AF.2	Oběživo a vklady	0		
AF.3	Dluhové cenné papíry	18		
AF.4	Půjčky	24		
AF.5	Účasti	14		
AF.6	Pojistné, penzijní a standardizované záruční programy	1		
AF.7	Finanční deriváty a zaměstnanecké opce na akcie	0		
AF.8	Ostatní pohledávky	0		
			B.1031	Změny čistého jmění vlivem neutrálních zisků/ztrát z držby
				6

III.3.2.2: Účet reálných zisků / ztrát z držby

Změny aktiv			Změny závazků a čistého jmění	
K.72	Reálné zisky (+) / ztráty (-) z držby		K.72	Reálné zisky (+) / ztráty (-) z držby
AN	Nefinanční aktiva	1	AF	Závazky
AN.1	Vyrobená nefinanční aktiva	0	AF.1	Měnové zlato a zvláštní práva čerpání
AN.11	Fixní aktiva	0	AF.2	Oběživo a vklady
AN.12	Zásoby	0	AF.3	Dluhové cenné papíry

ESA 2010 – Kapitola 24 – Účty – Tabulka 24.4 – Úplná posoupnost účtů sektoru finančních institucí

Změny aktiv			Změny závazků a čistého jmění			
AN.13	Cennosti	0	AF.4	Půjčky	0	
AN.2	Nevyráběná aktiva	1	AF.5	Účasti	3	
AN.21	Přírodní zdroje	0	AF.6	Pojistné, penzijní a standardizované záruční programy	-7	
AN.22	Smlouvy, pronájmy a licence	1	AF.7	Finanční deriváty a zaměstnanecké opce na akcie	0	
AN.23	Čistý nákup goodwillu a marketingových aktiv	0	AF.8	Ostatní závazky	0	
AF	Finanční aktiva	-14				
AF.1	Měnové zlato a zvláštní práva čerpání	-3				
AF.2	Oběživo a vklady	0				
AF.3	Dluhové cenné papíry	12				
AF.4	Půjčky	-24				
AF.5	Účasti	2				
AF.6	Pojistné, penzijní a standardizované záruční programy	-1				
AF.7	Finanční deriváty a zaměstnanecké opce na akcie	0				
AF.8	Ostatní pohledávky	0				
				B.1032	Změny čistého jmění vlivem reálných zisků/ztrát z držby	4

IV: Rozvaha

IV.1: Počáteční rozvaha

Aktiva			Závazky a čisté jmění			
AN	Nefinanční aktiva	93	AF	Závazky	3 544	
AN.1	Vyrobená nefinanční aktiva	67	AF.1	Měnové zlato a zvláštní práva čerpání		
AN.11	Fixní aktiva	52	AF.2	Oběživo a vklady	1 281	
AN.12	Zásoby	0	AF.3	Dluhové cenné papíry	1 053	
AN.13	Cennosti	15	AF.4	Půjčky		
AN.2	Nevyráběná aktiva	26	AF.5	Účasti	765	
AN.21	Přírodní zdroje	23	AF.6	Pojistné, penzijní a standardizované záruční programy	435	
AN.22	Smlouvy, pronájmy a licence	3	AF.7	Finanční deriváty a zaměstnanecké opce na akcie	10	
AN.23	Čistý nákup goodwillu a marketingových aktiv	0	AF.8	Ostatní závazky	0	
AF	Finanční aktiva	3 421				
AF.1	Měnové zlato a zvláštní práva čerpání	690				
AF.2	Oběživo a vklady					
AF.3	Dluhové cenné papíry	950				
AF.4	Půjčky	1 187				
AF.5	Účasti	551				
AF.6	Pojistné, penzijní a standardizované záruční programy	30				
AF.7	Finanční deriváty a zaměstnanecké opce na akcie	13				
AF.8	Ostatní pohledávky	0				
				B.90	Čisté jmění	-30

IV.2: Změny v rozvaze

Aktiva			Závazky a čisté jmění		
Změny v aktivech celkem			Změny v závazcích celkem		
AN	Nefinanční aktiva	-4	AF	Závazky	224
AN.1	Vyrobená nefinanční aktiva	-4	AF.1	Měnové zlato a zvláštní práva čerpání	
AN.11	Fixní aktiva	-2	AF.2	Oběživo a vklady	65
AN.12	Zásoby	0	AF.3	Dluhové cenné papíry	64
AN.13	Cennosti	-2	AF.4	Půjčky	0
AN.2	Nevyráběná aktiva	0	AF.5	Účasti	39
AN.21	Přírodní zdroje	-1	AF.6	Pojistné, penzijní a standardizované záruční programy	48
AN.22	Smlouvy, pronájmy a licence	1	AF.7	Finanční deriváty a zaměstnanecké opce na akcie	8
AN.23	Čistý nákup goodwillu a marketingových aktiv	0	AF.8	Ostatní závazky	0
AF	Finanční aktiva	230			
AF.1	Měnové zlato a zvláštní práva čerpání	10			
AF.2	Oběživo a vklady	10			
AF.3	Dluhové cenné papíry	96			
AF.4	Půjčky	53			
AF.5	Účasti	44			
AF.6	Pojistné, penzijní a standardizované záruční programy	8			
AF.7	Finanční deriváty a zaměstnanecké opce na akcie	8			
AF.8	Ostatní pohledávky	1			
			B.10	Změny čistého jmění	2
			B.101	Změny čistého jmění vlivem úspor a kapitálových transferů	-5
			B.102	Změny čistého jmění vlivem ostatních změn objemu aktiv	-1
			B.103	Změny čistého jmění vlivem nominálních zisků/ztrát z držby	10
			B.1031	Změny čistého jmění vlivem neutrálních zisků/ztrát z držby	6
			B.1032	Změny čistého jmění vlivem reálných zisků/ztrát z držby	4

IV.3: Konečná rozvaha

Aktiva			Závazky a čisté jmění		
AN	Nefinanční aktiva	89	AF	Závazky	3 768
AN.1	Vyrobená nefinanční aktiva	63	AF.1	Měnové zlato a zvláštní práva čerpání	
AN.11	Fixní aktiva	50	AF.2	Oběživo a vklady	1 346
AN.12	Zásoby	0	AF.3	Dluhové cenné papíry	1 117
AN.13	Cennosti	13	AF.4	Půjčky	0
AN.2	Nevyráběná aktiva	26	AF.5	Účasti	804
AN.21	Přírodní zdroje	22	AF.6	Pojistné, penzijní a standardizované záruční programy	483

ESA 2010 – Kapitola 24 – Účty – Tabulka 24.4 – Úplná posloupanost účtů sektoru finančních institucí

Aktiva			Závazky a čisté jmění		
AN.22	Smlouvy, pronájmy a licence	4	AF.7	Finanční deriváty a zaměstnanecké opce na akcie	18
AN.23	Čistý nákup goodwillu a marketingových aktiv	0	AF.8	Ostatní závazky	0
AF	Finanční aktiva	3 651			
AF.1	Měnové zlato a zvláštní práva čerpání	700			
AF.2	Oběživo a vklady	10			
AF.3	Dluhové cenné papíry	1 046			
AF.4	Půjčky	1 240			
AF.5	Účasti	595			
AF.6	Pojistné, penzijní a standardizované záruční programy	38			
AF.7	Finanční deriváty a zaměstnanecké opce na akcie	21			
AF.8	Ostatní pohledávky	1			
				B.90 Čisté jmění	-28

Tabulka 24.5 – Úplná posloupnost účtů sektoru vládních institucí*I: Účet výroby*

Užití			Zdroje		
P.2	Mezispotřeba	222	P.1	Produkce	348
			P.11	Tržní produkce	0
			P.12	Produkce pro vlastní konečné užití	0
			P.13	Netržní produkce	348
B.1g	Hrubá přidaná hodnota	126			
P,51c	Spotřeba fixního kapitálu	27			
B.1n	Čistá přidaná hodnota	99			

*II: Účet tvorby a užití důchodů**II.1: Účet rozdělení prvotních důchodů**II.1.1: Účet tvorby důchodů*

Užití			Zdroje		
D.1	Náhrady zaměstnancům	98	B.1g	Hrubá přidaná hodnota	126
D.11	Mzdy a platy	63	B.1n	Čistá přidaná hodnota	99
D.12	Sociální příspěvky zaměstnavatelů	55			
D.121	Skutečné sociální příspěvky zaměstnavatelů	51			
D.1211	Skutečné penzijní příspěvky zaměstnavatelů	48			
D.1212	Skutečné sociální příspěvky zaměstnavatelů jiné než penzijní	3			
D.122	Imputované sociální příspěvky zaměstnavatelů	4			
D.1221	Imputované penzijní příspěvky zaměstnavatelů	4			
D.1222	Imputované příspěvky zaměstnavatelů jiné než penzijní	0			
D.29	Ostatní daně z výroby	1			
D.39	Ostatní dotace na výrobu	0			
B.2g	Hrubý provozní přebytek	27			
P.51c1	Spotřeba fixního kapitálu z hrubého provozního přebytku	27			
B.2n	Čistý provozní přebytek	0			

II.1.2: Účet rozdělení prvotních důchodů

Užití			Zdroje		
D.4	Důchod z vlastnictví	42	B.2g	Hrubý provozní přebytek	27
D.41	Úroky	35	B.2n	Čistý provozní přebytek	0
D.45	Renta	7			
			D.2	Daně z výroby a z dovozu	235
			D.21	Daně z produktů	141
			D.211	Daně typu DPH	121

Užití		Zdroje	
	D.212	Daně z dovozu a dovozní cla kromě DPH	17
	D.2121	Dovozní cla	17
	D.2122	Daně z dovozu bez DPH a dovozních cel	0
	D.214	Daně z produktů kromě DPH dovozních daní	3
	D.29	Ostatní daně z výroby	94
	D.3	Dotace	-44
	D.31	Dotace na produkty	-8
	D.311	Dovozní dotace	0
	D.319	Ostatní dotace na produkty	-8
	D.39	Ostatní dotace na výrobu	-36
	D.4	Důchod z vlastnictví	22
	D.41	Úroky	14
	D.42	Rozdělované důchody korporací	7
	D.421	Dividendy	5
	D.422	Čerpání důchodu z kvazikorporací	2
	D.43	Reinvestované zisky z přímých zahraničních investic	0
	D.44	Ostatní důchody z investic	1
	D.441	Důchody z investic přisouzené pojistníkům	0
	D.442	Důchody z investic na základě penzijních nároků	
	D.443	Důchody z investic přisouzené podílníkům investičních fondů	1
	D.4431	Dividendy přisouzené podílníkům investičních fondů	0
	D.4432	Nerozdělené zisky přisouzené podílníkům investičních fondů	1
	D.45	Renta	0
B.5g	Saldo hrubých prvotních důchodů	198	
B.5n	Saldo čistých prvotních důchodů	171	

II.2: Účet druhotného rozdělení důchodů

Užití		Zdroje			
Běžné transfery	248	B.5g	Saldo hrubých prvotních důchodů	198	
D.5	Běžné daně z důchodů, jmění a jiné	0	B.5n	Saldo čistých prvotních důchodů	17
D.51	Daně z důchodů	0			
D.59	Ostatní běžné daně	0	Běžné transfery	367	
			D.5	Běžné daně z důchodů, jmění a jiné	213
D.62	Sociální dávky jiné než naturální sociální transfery	112	D.51	Daně z důchodů	204
D.621	Peněžité dávky sociálního zabezpečení	53	D.59	Ostatní běžné daně	9
D.6211	Peněžité penzijní dávky sociálního zabezpečení	45			
D.6212	Peněžité dávky sociálního zabezpečení jiné než penzijní	8	D.61	Čisté sociální příspěvky	50

ESA 2010 – Kapitola 24 – Účty – Tabulka 24.5 – Úplná posloupnost účtů sektoru vládních institucí

Užití			Zdroje		
D.622	Ostatní dávky sociálního pojištění	7	D.611	Skutečné sociální příspěvky zaměstnavatelů	38
D.6221	Ostatní penzijní dávky sociálního pojištění	5	D.6111	Skutečné penzijní příspěvky zaměstnavatelů	35
D.6222	Ostatní dávky sociálního pojištění jiné než penzijní	2	D.6112	Skutečné příspěvky zaměstnavatelů jiné než penzijní	3
D.623	Peněžité dávky sociální pomoci	52	D.612	Imputované sociální příspěvky zaměstnavatelů	4
			D.6121	Imputované penzijní příspěvky zaměstnavatelů	4
D.7	Ostatní běžné transfery	136	D.6122	Imputované příspěvky zaměstnavatelů jiné než penzijní	0
D.71	Čisté pojistné na neživotní pojištění	4	D.613	Skutečné sociální příspěvky domácností	9
D.711	Čisté pojistné na neživotní přímé pojištění	4	D.6131	Skutečné penzijní příspěvky domácností	6
D.712	Čisté zajistné na neživotní pojištění		D.6132	Skutečné příspěvky domácností jiné než penzijní	3
D.72	Náhrady z neživotního pojištění				
D.721	Náhrady z neživotního přímého pojištění		D.7	Ostatní běžné transfery	104
D.722	Náhrady z neživotního zajištění		D.71	Čisté pojistné na neživotní pojištění	
D.73	Běžné transfery uvnitř sektoru vládních institucí	96	D.711	Čisté pojistné na neživotní přímé pojištění	
D.74	Běžná mezinárodní spolupráce	22	D.712	Čisté zajistné na neživotní pojištění	
D.75	Jiné běžné transfery	5	D.72	Náhrady z neživotního pojištění	1
D.751	Běžné transfery pro NISD	5	D.721	Náhrady z neživotního přímého pojištění	1
D.752	Běžné transfery mezi domácnostmi		D.722	Náhrady z neživotního zajištění	
D.759	Ostatní jiné běžné transfery	0	D.73	Běžné transfery uvnitř sektoru vládních institucí	96
D.76	Vlastní zdroje EU odvozené z DPH a HND	9	D.74	Běžná mezinárodní spolupráce	1
			D.75	Jiné běžné transfery	6
			D.751	Běžné transfery pro NISD	
			D.752	Běžné transfery mezi domácnostmi	
			D.759	Ostatní jiné běžné transfery	6
B.6g	Hrubý disponibilní důchod	317			
B.6n	Čistý disponibilní důchod	290			

II.3: Účet přerozdělení naturálních důchodů

Užití			Zdroje		
D.63	Naturální sociální transfery	184	B.6g	Hrubý disponibilní důchod	317
D.631	Naturální sociální transfery - netržní produkce	180	B.6n	Čistý disponibilní důchod	290
D.632	Naturální sociální transfery - nakoupená tržní produkce	4			
B.7g	Hrubý upravený disponibilní důchod	133			
B.7n	Čistý upravený disponibilní důchod	106			

II.4: Účet užití důchodů

II.4.1: Účet užití disponibilního důchodu

Užití			Zdroje		
			B.6g	Hrubý disponibilní důchod	317
P.3	Výdaje na konečnou spotřebu	352	B.6n	Čistý disponibilní důchod	290
P.31	Výdaje na individuální spotřebu	184			
P.32	Výdaje na kolektivní spotřebu	168			
D.8	Úprava o změny penzijních nároků	0			
B.8g	Hrubé úspory	-35			
B.8n	Čisté úspory	-62			

II.4.2: Účet užití upraveného disponibilního důchodu

Užití			Zdroje		
			B.7g	Hrubý upravený disponibilní důchod	133
P.4	Skutečná konečná spotřeba	168	B7n	Čistý upravený disponibilní důchod	106
P.41	Skutečná individuální spotřeba				
P.42	Skutečná kolektivní spotřeba	168			
D.8	Úprava o změny penzijních nároků	0			
B.8g	Hrubé úspory	-35			
B.8n	Čisté úspory	-62			

III. Účty akumulace

III.1: Kapitálový účet

III.1.1: Účet změn čistého jmění vlivem úspor a kapitálových transferů

Změny aktiv			Změny závazků a čistého jmění		
B.101	Změny čistého jmění vlivem úspor a kapitálových transferů	-90	B.8n	Čisté úspory	-62
			D.9r	Kapitálové transfery, příjmové	9
			D.91r	Kapitálové daně, příjmové	2
			D.92r	Investiční dotace, příjmové	0
			D.99r	Ostatní kapitálové transfery, příjmové	4
			D.9p	Kapitálové transfery, výdajové	-34
			D.91p	Kapitálové daně, výdajové	0
			D.92p	Investiční dotace, výdajové	-27
			D.99p	Ostatní kapitálové transfery, výdajové	-7

III.1.2: Účet pořízení nefinančních aktiv

Změny aktiv			Změny závazků a čistého jmění		
P.5g	Tvorba hrubého kapitálu	38	B.101	Změny čistého jmění vlivem úspor a kapitálových transferů	-90
P.5n	Tvorba čistého kapitálu	11			
P.51g	Tvorba hrubého fixního kapitálu	35			
P.511	Čisté pořízení fixních aktiv	35			
P.5111	Pořízení nových fixních aktiv	38			

ESA 2010 – Kapitola 24 – Účty – Tabulka 24.5 – Úplná posoupnost účtů sektoru vládních institucí

Změny aktiv			Změny závazků a čistého jmění
P.5112	Pořízení použitých fixních aktiv	0	
P.5113	Prodej a předání použitých fixních aktiv	-3	
P.512	Náklady na převod vlastnictví nevyráběných aktiv		
P.51c	Spotřeba fixního kapitálu	-27	
P.52	Změny zásob	0	
P.53	Čisté pořízení cenností	3	
NP	Čisté pořízení nevyráběných aktiv	2	
NP.1	Čisté pořízení přírodních zdrojů	2	
NP.2	Čisté pořízení smluv, pronájmů a licencí	0	
NP.3	Čistý nákup goodwillu a marketingových aktiv		
B.9	Čisté půjčky (+) / Čisté výpůjčky (-)	-103	

III.2: Finanční účet

Změny aktiv			Změny závazků a čistého jmění		
			B.9	Čisté půjčky (+) / Čisté výpůjčky (-)	-
					103
F	Čisté pořízení finančních aktiv	-10	F	Čistý vznik závazků	93
F.1	Měnové zlato a zvláštní práva čerpání		F.1	Měnové zlato a zvláštní práva čerpání	
F.11	Měnové zlato		F.11	Měnové zlato	
F.12	Zvláštní práva čerpání		F.12	Zvláštní práva čerpání	
F.2	Oběživo a vklady	-26	F.2	Oběživo a vklady	37
F.21	Oběživo	2	F.21	Oběživo	35
F.22	Převoditelné vklady	-27	F.22	Převoditelné vklady	2
F.221	Mezibankovní vklady		F.221	Mezibankovní vklady	
F.229	Ostatní převoditelné vklady	-27	F.229	Ostatní převoditelné vklady	2
F.29	Ostatní vklady	-1	F.29	Ostatní vklady	0
F.3	Dluhové cenné papíry	4	F.3	Dluhové cenné papíry	38
F.31	Krátkodobé	1	F.31	Krátkodobé	4
F.32	Dlouhodobé	3	F.32	Dlouhodobé	34
F.4	Půjčky	3	F.4	Půjčky	9
F.41	Krátkodobé	1	F.41	Krátkodobé	3
F.42	Dlouhodobé	2	F.42	Dlouhodobé	6
F.5	Účasti	3	F.5	Účasti	
F.51	Akcie a ostatní účasti	3	F.51	Akcie a ostatní účasti	
F.511	Kótované akcie	1	F.511	Kótované akcie	
F.512	Nekótované akcie	1	F.512	Nekótované akcie	
F.519	Ostatní účasti	1	F.519	Ostatní účasti	
F.52	Účasti v investičních fondech	0	F.52	Účasti v investičních fondech	
F.521	Účasti ve fondech peněžního trhu	0	F.521	Účasti ve fondech peněžního trhu	
F.522	Účasti v investičních fondech jiných než fondy peněžního trhu	0	F.522	Účasti v investičních fondech jiných než fondy peněžního trhu	
F.6	Pojistné, penzijní a standardizované záruční programy	1	F.6	Pojistné, penzijní a standardizované záruční programy	0
F.61	Technické rezervy neživotního pojištění	0	F.61	Technické rezervy neživotního pojištění	

Změny aktiv			Změny závazků a čistého jmění		
F.62	Životní pojištění a nároky na anuitu	0	F.62	Životní pojištění a nároky na anuitu	
F.63	Penzijní nároky		F.63	Penzijní nároky	
F.64	Nároky penzijních fondů na penzijní správce		F.64	Nároky penzijních fondů na penzijní správce	
F.65	Nároky na dávky jiné než penzijní		F.65	Nároky na dávky jiné než penzijní	
F.66	Rezervy na uplatnění standardizovaných záruk	1	F.66	Rezervy na uplatnění standardizovaných záruk	0
F.7	Finanční deriváty a zaměstnanecké opce na akcie	0	F.7	Finanční deriváty a zaměstnanecké opce na akcie	0
F.71	Finanční deriváty	0	F.71	Finanční deriváty	0
F.711	Opce	0	F.711	Opce	0
F.712	Forwardy	0	F.712	Forwardy	0
F.72	Zaměstnanecké opce na akcie	0	F.72	Zaměstnanecké opce na akcie	0
F.8	Ostatní pohledávky	5	F.8	Ostatní závazky	9
F.81	Obchodní úvěry a zálohy	1	F.81	Obchodní úvěry a zálohy	6
F.89	Jiné pohledávky kromě obchodních úvěrů a záloh	4	F.89	Jiné závazky kromě obchodních úvěrů a záloh	3

III.3 Účet ostatních změn

III.3.1: Účet ostatních změn objemu aktiv

Změny aktiv			Změny závazků a čistého jmění		
K.1	Ekonomický vznik aktiv	7	K.5	Ostatní změny objemu j.n.	0
AN.1	Vyrobená nefinanční aktiva	3	AN.1	Vyrobená nefinanční aktiva	
AN.2	Nevyráběná nefinanční aktiva	4	AN.2	Nevyráběná nefinanční aktiva	
AN.21	Přírodní zdroje	4	AF	Finanční závazky	0
AN.22	Smlouvy, pronájmy a licence	0	K.6	Změny v klasifikaci	2
AN.23	Čistý nákup goodwillu a marketingových aktiv	0	K.61	Změny v sektorové klasifikaci a ve struktuře	2
K.2	Ekonomický zánik nevyráběných aktiv	-2	AN.1	Vyrobená nefinanční aktiva	0
K.21	Vyčerpávání přírodních zdrojů	-2	AN.2	Nevyráběná nefinanční aktiva	0
AN.21	Přírodní zdroje	-2	AF	Finanční závazky	2
K.22	Ostatní ekonomický zánik nevyráběných aktiv	0	K.62	Změny v klasifikaci závazků	0
AN.21	Přírodní zdroje	0	AN.1	Vyrobená nefinanční aktiva	0
AN.22	Smlouvy, pronájmy a licence	0	AN.2	Nevyráběná nefinanční aktiva	0
AN.23	Čistý nákup goodwillu a marketingových aktiv		AF	Finanční závazky	0
K.3	Ztráty z katastrof	-6		Ostatní změny objemu celkem	2
AN.1	Vyrobená nefinanční aktiva	-4	AN.1	Vyrobená nefinanční aktiva	
AN.2	Nevyráběná nefinanční aktiva	-2	AN.11	Fixní aktiva	
AF	Finanční aktiva	0	AN.12	Zásoby	
K.4	Konfiskace bez náhrady	5	AN.13	Cennosti	
AN.1	Vyrobená nefinanční aktiva	1	AN.2	Nevyráběná nefinanční aktiva	
AN.2	Nevyráběná nefinanční aktiva	4	AN.21	Přírodní zdroje	
AF	Finanční aktiva	0	AN.22	Smlouvy, pronájmy a licence	
K.5	Ostatní změny objemu j.n.	0	AN.23	Čistý nákup goodwillu a marketingových aktiv	

ESA 2010 – Kapitola 24 – Účty – Tabulka 24.5 – Úplná posloupnost účtů sektoru vládních institucí

Změny aktiv			Změny závazků a čistého jmění		
AN.1	Vyrobená nefinanční aktiva	0	AF	Finanční závazky	2
AN.2	Nevyráběná nefinanční aktiva	0	AF.1	Měnové zlato a zvláštní práva čerpání	
AF	Finanční aktiva	0	AF.2	Oběživo a vklady	
K.6	Změny v klasifikaci	-4	AF.3	Dluhové cenné papíry	
K.61	Změny v sektorové klasifikaci a ve struktuře	-4	AF.4	Půjčky	0
AN.1	Vyrobená nefinanční aktiva	-3	AF.5	Účasti	2
AN.2	Nevyráběná nefinanční aktiva	-1	AF.6	Pojistné, penzijní a standardizované záruční programy	
AF	Finanční aktiva	0	AF.7	Finanční deriváty a zaměstnanecké opce na akcie	
K.62	Změny v klasifikaci aktiv a závazků	0	AF.8	Ostatní závazky	
AN.1	Vyrobená nefinanční aktiva	0			
AN.2	Nevyráběná nefinanční aktiva	0			
AF	Finanční aktiva	0			
	Ostatní změny objemu celkem	0			
AN.1	Vyrobená nefinanční aktiva	-3			
AN.11	Fixní aktiva	-3			
AN.12	Zásoby	0			
AN.13	Cennosti	0			
AN.2	Nevyráběná nefinanční aktiva	3			
AN.21	Přírodní zdroje	1			
AN.22	Smlouvy, pronájmy a licence	2			
AN.23	Čistý nákup goodwillu a marketingových aktiv				
AF	Finanční aktiva	0			
AF.1	Měnové zlato a zvláštní práva čerpání				
AF.2	Oběživo a vklady				
AF.3	Dluhové cenné papíry				
AF.4	Půjčky				
AF.5	Účasti				
AF.6	Pojistné, penzijní a standardizované záruční programy				
AF.7	Finanční deriváty a zaměstnanecké opce na akcie	0			
AF.8	Ostatní pohledávky	0			
			B.102	Změny čistého jmění vlivem ostatních změn objemu aktiv	-2

III.3.2: Účet přecenění

Změny aktiv			Změny závazků a čistého jmění		
K.7	Nominální zisky (+) / nominální ztráty (-) z držby		K.7	Nominální zisky (+) / nominální ztráty (-) z držby	
AN	Nefinanční aktiva	44	AF	Závazky	7
AN.1	Vyrobená nefinanční aktiva	21	AF.1	Měnové zlato a zvláštní práva čerpání	0
AN.11	Fixní aktiva	18	AF.2	Oběživo a vklady	0
AN.12	Zásoby	1	AF.3	Dluhové cenné papíry	7

ESA 2010 – Kapitola 24 – Účty – Tabulka 24.5 – Úplná posoupnost účtů sektoru vládních institucí

AN.13	Cennosti	2	AF.4	Půjčky	0	
AN.2	Nevyráběná aktiva	23	AF.5	Účasti	0	
AN.21	Přírodní zdroje	23	AF.6	Pojistné, penzijní a standardizované programy		
AN.22	Smlouvy, pronájmy a licence	0	AF.7	Finanční deriváty a zaměstnanecké opce na akcie	0	
AN.23	Čistý nákup goodwillu a marketingových aktiv	0	AF.8	Ostatní závazky	0	
AF	Finanční aktiva	1				
AF.1	Měnové zlato a zvláštní práva čerpání	1				
AF.2	Oběživo a vklady	0				
AF.3	Dluhové cenné papíry	0				
AF.4	Půjčky	0				
AF.5	Účasti	0				
AF.6	Pojistné, penzijní a standardizované programy					
AF.7	Finanční deriváty a zaměstnanecké opce na akcie	0				
AF.8	Ostatní pohledávky	0				
				B.103	Změny čistého jmění vlivem nominálních zisků/ztrát z držby	38

III.3.2.1: Účet neutrálních zisků / ztrát z držby

Změny aktiv			Změny závazků a čistého jmění			
K.71	Neutrální zisky (+) / ztráty (-) z držby		K.71	Neutrální zisky (+) / ztráty (-) z držby		
AN	Nefinanční aktiva	32	AF	Závazky	13	
AN.1	Vyrobená nefinanční aktiva	20	AF.1	Měnové zlato a zvláštní práva čerpání		
AN.11	Fixní aktiva	18	AF.2	Oběživo a vklady	2	
AN.12	Zásoby	1	AF.3	Dluhové cenné papíry	4	
AN.13	Cennosti	1	AF.4	Půjčky	7	
AN.2	Nevyráběná aktiva	12	AF.5	Účasti	0	
AN.21	Přírodní zdroje	12	AF.6	Pojistné, penzijní a standardizované programy		
AN.22	Smlouvy, pronájmy a licence	0	AF.7	Finanční deriváty a zaměstnanecké opce na akcie	0	
AN.23	Čistý nákup goodwillu a marketingových aktiv		AF.8	Ostatní závazky	0	
AF	Finanční aktiva	8				
AF.1	Měnové zlato a zvláštní práva čerpání	2				
AF.2	Oběživo a vklady	3				
AF.3	Dluhové cenné papíry	0				
AF.4	Půjčky	3				
AF.5	Účasti	0				
AF.6	Pojistné, penzijní a standardizované programy					
AF.7	Finanční deriváty a zaměstnanecké opce na akcie	0				
AF.8	Ostatní pohledávky	0				
				B.1031	Změny čistého jmění vlivem neutrálních zisků/ztrát z držby	27

III.3.2.2: Účet reálných zisků / ztrát z držby

Změny aktiv			Změny závazků a čistého jmění		
K.72	Reálné zisky (+) / ztráty (-) z držby		K.72	Reálné zisky (+) / ztráty (-) z držby	
AN	Nefinanční aktiva	12	AF	Závazky	-6
AN.1	Vyrobená nefinanční aktiva	1	AF.1	Měnové zlato a zvláštní práva čerpání	0
AN.11	Fixní aktiva	0	AF.2	Oběživo a vklady	-2
AN.12	Zásoby	0	AF.3	Dluhové cenné papíry	3
AN.13	Cennosti	1	AF.4	Půjčky	-7
AN.2	Nevyráběná aktiva	11	AF.5	Účasti a podíly v investičních fondech	0
AN.21	Přírodní zdroje	11	AF.6	Pojistné, penzijní a standardizované programy	
AN.22	Smlouvy, pronájmy a licence	0	AF.7	Finanční deriváty a zaměstnanecké opce na akcie	0
AN.23	Čistý nákup goodwillu a marketingových aktiv		AF.8	Ostatní závazky	0
AF	Finanční aktiva	-7			
AF.1	Měnové zlato a zvláštní práva čerpání	-1			
AF.2	Oběživo a vklady	-3			
AF.3	Dluhové cenné papíry	0			
AF.4	Půjčky	-3			
AF.5	Účasti	0			
AF.6	Pojistné, penzijní a standardizované programy	0			
AF.7	Finanční deriváty a zaměstnanecké opce na akcie	0			
AF.8	Ostatní pohledávky	0			
			B.1032	Změny v čistém jmění vlivem reálných zisků/ztrát z držby	11

IV: Rozvaha

IV.1: Počáteční rozvaha

Změny aktiv			Změny závazků a čistého jmění		
AN	Nefinanční aktiva	789	AF	Závazky	687
AN.1	Vyrobená nefinanční aktiva	497	AF.1	Měnové zlato a zvláštní práva čerpání	0
AN.11	Fixní aktiva	467	AF.2	Oběživo a vklady	102
AN.12	Zásoby	22	AF.3	Dluhové cenné papíry	212
AN.13	Cennosti	8	AF.4	Půjčky	328
AN.2	Nevyráběná aktiva	292	AF.5	Účasti	4
AN.21	Přírodní zdroje	286	AF.6	Pojistné, penzijní a standardizované programy	19
AN.22	Smlouvy, pronájmy a licence	6	AF.7	Finanční deriváty a zaměstnanecké opce na akcie	0
AN.23	Čistý nákup goodwillu a marketingových aktiv		AF.8	Ostatní závazky	22
AF	Finanční aktiva	396			
AF.1	Měnové zlato a zvláštní práva čerpání	80			
AF.2	Oběživo a vklady	150			
AF.3	Dluhové cenné papíry	0			

Změny aktiv			Změny závazků a čistého jmění	
AF.4	Půjčky	115		
AF.5	Účasti	12		
AF.6	Pojistné, penzijní a standardizované programy	20		
AF.7	Finanční deriváty a zaměstnanecké opce na akcie	0		
AF.8	Ostatní pohledávky	19		
			B.90 Čisté jmění	498

IV.2: Změny v rozvaze

Změny aktiv			Změny závazků a čistého jmění		
Změny v aktivech celkem			Změny v závazcích celkem		
AN	Nefinanční aktiva	57	AF	Závazky	102
AN.1	Vyrobená nefinanční aktiva	29	AF.1	Měnové zlato a zvláštní práva čerpání	0
AN.11	Fixní aktiva	23	AF.2	Oběživo a vklady	37
AN.12	Zásoby	1	AF.3	Dluhové cenné papíry	45
AN.13	Cennosti	5	AF.4	Půjčky	9
AN.2	Nevyráběná aktiva	28	AF.5	Účasti	2
AN.21	Přírodní zdroje	26	AF.6	Pojistné, penzijní a standardizované programy	0
AN.22	Smlouvy, pronájmy a licence	2	AF.7	Finanční deriváty a zaměstnanecké opce na akcie	0
AN.23	Čistý nákup goodwillu a marketingových aktiv		AF.8	Ostatní závazky	0
AF	Finanční aktiva	-9			
AF.1	Měnové zlato a zvláštní práva čerpání	1			
AF.2	Oběživo a vklady	-26			
AF.3	Dluhové cenné papíry	4			
AF.4	Půjčky	3			
AF.5	Účasti	3			
AF.6	Pojistné, penzijní a standardizované programy	1			
AF.7	Finanční deriváty a zaměstnanecké opce na akcie	0			
AF.8	Ostatní pohledávky	5			
			B.10	Změny čistého jmění	-54
			B.101	Změny čistého jmění vlivem úspor a kapitálových transferů	90
			B.102	Změny čistého jmění vlivem ostatních změn objemu aktiv	-2
			B.103	Změny čistého jmění vlivem nominálních zisků/ztrát z držby	38
			B.1031	Změny čistého jmění vlivem neutrálních zisků/ztrát z držby	27
			B.1032	Změny čistého jmění vlivem reálných zisků/ztrát z držby	11

IV.3: Konečná rozvaha

Změny aktiv		Změny závazků a čistého jmění			
AN	Nefinanční aktiva	846	AF	Závazky	789
AN.1	Vyrobená nefinanční aktiva	526	AF.1	Měnové zlato a zvláštní práva čerpání	0
AN.11	Fixní aktiva	490	AF.2	Oběživo a vklady	139
AN.12	Zásoby	23	AF.3	Dluhové cenné papíry	257
AN.13	Cennosti	13	AF.4	Půjčky	337
AN.2	Nevyráběná aktiva	320	AF.5	Účasti	6
AN.21	Přírodní zdroje	312	AF.6	Pojistné, penzijní a standardizované programy	19
AN.22	Smlouvy, pronájmy a licence	8	AF.7	Finanční deriváty a zaměstnanecké opce na akcie	0
AN.23	Čistý nákup goodwillu a marketingových aktiv	0	AF.8	Ostatní závazky	31
AF	Finanční aktiva	387			
AF.1	Měnové zlato a zvláštní práva čerpání	81			
AF.2	Oběživo a vklady	124			
AF.3	Dluhové cenné papíry	4			
AF.4	Půjčky	118			
AF.5	Účasti	15			
AF.6	Pojistné, penzijní a standardizované programy	21			
AF.7	Finanční deriváty a zaměstnanecké opce na akcie	0			
AF.8	Ostatní pohledávky	24			
				B.90 Čisté jmění	444

Tabulka 24.6 – Úplná posloupnost účtů sektoru domácností*I: Účet výroby*

Užití				Zdroje	
P.2	Mezispotřeba	115	P.1	Produkce	270
			P.11	Tržní produkce	123
			P.12	Produkce pro vlastní konečné užití	147
B.1g	Hrubá přidaná hodnota	155			
P.51c	Spotřeba fixního kapitálu	23			
B.1n	Čistá přidaná hodnota	132			

*II: Účet tvorby a užití důchodů**II.1: Účet rozdělení prvotních důchodů**II.1.1: Účet tvorby důchodů*

Užití				Zdroje	
D.1	Náhrady zaměstnancům	11	B.1g	Hrubá přidaná hodnota	155
D.11	Mzdy a platy	11	B.1n	Čistá přidaná hodnota	132
D.12	Sociální příspěvky zaměstnavatelů	0			
D.121	Skutečné sociální příspěvky zaměstnavatelů	0			
D.1211	Skutečné penzijní příspěvky zaměstnavatelů	0			
D.1212	Skutečné sociální příspěvky zaměstnavatelů jiné než penzijní	0			
D.122	Imputované sociální příspěvky zaměstnavatelů	0			
D.1221	Imputované penzijní příspěvky zaměstnavatelů	0			
D.1222	Imputované příspěvky zaměstnavatelů jiné než penzijní	0			
D.29	Ostatní daně z výroby	0			
D.39	Ostatní dotace na výrobu	-1			
B.2g	Hrubý provozní přebytek	84			
B.3g	Hrubý smíšený důchod	61			
P.51c1	Spotřeba fixního kapitálu z hrubého provozního přebytku	15			
P.51c2	Spotřeba fixního kapitálu z hrubého smíšeného důchodu	8			
B.2n	Čistý provozní přebytek	69			
B.3n	Čistý smíšený důchod	53			

II.1.2: Účet rozdělení prvotních důchodů

Užití				Zdroje	
D.4	Důchod z vlastnictví	41	B.2g	Hrubý provozní přebytek	84
D.41	Úroky	14	B.3g	Hrubý smíšený důchod	61
D.45	Renta	27	B.2n	Čistý provozní přebytek	69

Užití		Zdroje	
	B.3n	Čistý smíšený důchod	53
	D.1	Náhrady zaměstnancům	1 154
	D.11	Mzdy a platy	954
	D.12	Sociální příspěvky zaměstnavatelů	200
	D.121	Skutečné sociální příspěvky zaměstnavatelů	181
	D.1211	Skutečné penzijní příspěvky zaměstnavatelů	168
	D.1212	Skutečné sociální příspěvky zaměstnavatelů jiné než penzijní	13
	D.122	Imputované sociální příspěvky zaměstnavatelů	19
	D.1221	Imputované penzijní příspěvky zaměstnavatelů	18
	D.1222	Imputované příspěvky zaměstnavatelů jiné než penzijní	1
	D.4	Důchod z vlastnictví	123
	D.41	Úroky	49
	D.42	Rozdělované důchody korporací	20
	D.421	Dividendy	13
	D.422	Čerpání důchodu z kvazikorporací	7
	D.43	Reinvestované zisky z přímých zahraničních investic	3
	D.44	Ostatní důchody z investic	30
	D.441	Důchody z investic přisouzené pojistníkům	20
	D.442	Důchody z investic na základě penzijních nároků	8
	D.443	Důchody z investic přisouzené podílníkům investičních fondů	2
	D.4431	Dividendy přisouzené podílníkům investičních fondů	2
	D.4432	Nerozdělené zisky přisouzené podílníkům investičních fondů	0
	D.45	Renta	21
B.5g	Saldo hrubých prvotních důchodů	1 381	
B.5n	Saldo čistých prvotních důchodů	1 358	

II.2: Účet druhotného rozdělení důchodů

Užití		Zdroje			
Běžné transfery	582	B.5g	Saldo hrubých prvotních důchodů	1 381	
D.5	Běžné daně z důchodů, jmění a jiné	178	B.5n	Saldo čistých prvotních důchodů	1 358
D.51	Daně z důchodů	176			
D.59	Ostatní běžné daně	2	Běžné transfery	420	
D.61	Čisté sociální příspěvky	333	D.61	Čisté sociální příspěvky	0
D.611	Skutečné sociální příspěvky zaměstnavatelů	181	D.611	Skutečné sociální příspěvky zaměstnavatelů	0
D.6111	Skutečné penzijní příspěvky zaměstnavatelů	168	D.6111	Skutečné penzijní příspěvky zaměstnavatelů	0

ESA 2010 – Kapitola 24 – Účty – Tabulka 24.6 – Úplná posloupnost účtů sektoru domácností

Užití			Zdroje		
D.6112	Skutečné příspěvky zaměstnavatelů jiné než penzijní	13	D.6112	Skutečné příspěvky zaměstnavatelů jiné než penzijní	0
D.612	Imputované sociální příspěvky zaměstnavatelů	19	D.612	Imputované sociální příspěvky zaměstnavatelů	0
D.6121	Imputované penzijní příspěvky zaměstnavatelů	18	D.6121	Imputované penzijní příspěvky zaměstnavatelů	0
D.6122	Imputované příspěvky zaměstnavatelů jiné než penzijní	1	D.6122	Imputované příspěvky zaměstnavatelů jiné než penzijní	0
D.613	Skutečné sociální příspěvky domácností	129	D.613	Skutečné sociální příspěvky domácností	0
D.6131	Skutečné penzijní příspěvky domácností	115	D.6131	Skutečné penzijní příspěvky domácností	0
D.6132	Skutečné příspěvky domácností jiné než penzijní	14	D.6132	Skutečné příspěvky domácností jiné než penzijní	0
D.614	Doplňkové sociální příspěvky domácností	10	D.614	Doplňkové sociální příspěvky domácností	0
D.6141	Doplňkové penzijní příspěvky domácností	8	D.6141	Doplňkové penzijní příspěvky domácností	0
D.6142	Doplňkové příspěvky domácností jiné než penzijní	2	D.6142	Doplňkové příspěvky domácností jiné než penzijní	0
D.61SC	Poplatky za služby programu sociálního pojištění	-6	D.61SC	Poplatky za služby programu sociálního pojištění	0
D.62	Sociální dávky jiné než naturální sociální transfery	0	D.62	Sociální dávky jiné než naturální sociální transfery	384
D.622	Ostatní dávky sociálního pojištění	0	D.621	Peněžité dávky sociálního zabezpečení	53
D.6221	Ostatní penzijní dávky sociálního pojištění	0	D.6211	Peněžité penzijní dávky sociálního zabezpečení	45
D.6222	Ostatní dávky sociálního pojištění jiné než penzijní	0	D.6212	Peněžité dávky sociálního zabezpečení jiné než penzijní	8
			D.622	Ostatní dávky sociálního pojištění	279
D.7	Ostatní běžné transfery	71	D.6221	Ostatní penzijní dávky sociálního pojištění	250
D.71	Čisté pojistné na neživotní pojištění	31	D.6222	Ostatní dávky sociálního pojištění jiné než penzijní	29
D.711	Čisté pojistné na neživotní přímé pojištění	31	D.623	Peněžité dávky sociální pomoci	52
D.75	Jiné běžné transfery	40	D.7	Ostatní běžné transfery	36
D.751	Běžné transfery pro NISD	29	D.72	Náhrady z neživotního pojištění	35
D.752	Běžné transfery mezi domácnostmi	7	D.721	Náhrady z neživotního přímého pojištění	35
D.759	Ostatní jiné běžné transfery	4	D.75	Jiné běžné transfery	1
			D.751	Běžné transfery pro NISD	0
			D.752	Běžné transfery mezi domácnostmi	1
			D.759	Ostatní jiné běžné transfery	0
B.6g	Hrubý disponibilní důchod	1 219			
B.6n	Čistý disponibilní důchod	1 196			

II.3: Účet přerozdělení naturálních důchodů

Užití			Zdroje		
			B.6g	Hrubý disponibilní důchod	1 219
			B.6n	Čistý disponibilní důchod	1 196
			D.63	Naturální sociální transfery	215
			D.631	Naturální sociální transfery - netržní produkce	211
			D.632	Naturální sociální transfery - nakoupená tržní produkce	4
B.7g	Hrubý upravený disponibilní důchod	1 434			
B.7n	Čistý upravený disponibilní důchod	1 411			

II.4: Účet užití důchodů

II.4.1: Účet užití disponibilního důchodu

Užití			Zdroje		
			B.6g	Hrubý disponibilní důchod	1 219
P.3	Výdaje na konečnou spotřebu	1 015	B.6n	Čistý disponibilní důchod	1 196
P.31	Výdaje na individuální spotřebu	1 015			
			D.8	Úprava o změny penzijních nároků	11
B.8g	Hrubé úspory	215			
B.8n	Čisté úspory	192			

II.4.2: Účet užití upraveného disponibilního důchodu

Užití			Zdroje		
			B.7g	Hrubý upravený disponibilní důchod	1 434
P.4	Skutečná konečná spotřeba	1 230	B.7n	Čistý upravený disponibilní důchod	1 411
P.41	Skutečná individuální spotřeba	1 230			
			D.8	Úprava o změny penzijních nároků	11
B.8g	Hrubé úspory	215			
B.8n	Čisté úspory	192			

III. Účty akumulace

III.1: Kapitálový účet

III.1.1: Účet změn čistého jmění vlivem úspor a kapitálových transferů

Změny aktiv			Změny závazků a čistého jmění		
B.101	Změny čistého jmění vlivem úspor a kapitálových transferů	210	B.8n	Čisté úspory	192
			D.9r	Kapitálové transfery, příjmové	23
			D.92r	Investiční dotace, příjmové	0
			D.99p	Ostatní kapitálové transfery, příjmové	23
			D.9p	Kapitálové transfery, výdajové	-5
			D.91p	Kapitálové daně, výdajové	-2

Změny aktiv		Změny závazků a čistého jmění		
		D.92p	Investiční dotace, výdajové	
		D.99p	Ostatní kapitálové transfery, výdajové	-3

III.1.2: Účet pořízení nefinančních aktiv

Změny aktiv		Změny závazků a čistého jmění			
P.5g	Tvorba hrubého kapitálu	55	B.101	Změny čistého jmění vlivem úspor a kapitálových transferů	210
P.5n	Tvorba čistého kapitálu	32			
P.51g	Tvorba hrubého fixního kapitálu	48			
P.511	Čisté pořízení fixních aktiv	48			
P.5111	Pořízení nových fixních aktiv	45			
P.5112	Pořízení použitých fixních aktiv	3			
P.5113	Prodej a předání použitých fixních aktiv	0			
P.512	Náklady na převod vlastnictví nevyroběných aktiv	0			
P.51c	Spotřeba fixního kapitálu	-23			
P.52	Změny zásob	2			
P.53	Čisté pořízení cenností	5			
NP	Čisté pořízení nevyroběných aktiv	4			
NP.1	Čisté pořízení přírodních zdrojů	3			
NP.2	Čisté pořízení smluv, pronájmů a licencí	1			
NP.3	Čistý nákup goodwillu a marketingových aktiv				
B.9	Čisté půjčky (+) / Čisté výpůjčky (-)	174			

III.2: Finanční účet

Změny aktiv		Změny závazků a čistého jmění			
		B.9	Čisté půjčky (+) / Čisté výpůjčky (-)	174	
F	Čisté pořízení finančních aktiv	189	F	Čistý vznik závazků	15
F.2	Oběživo a vklady	64	F.3	Dluhové cenné papíry	0
F.21	Oběživo	10	F.31	Krátkodobé	0
F.22	Převoditelné vklady	27	F.32	Dlouhodobé	0
F.229	Ostatní převoditelné vklady	27			
F.29	Ostatní vklady	27	F.4	Půjčky	11
			F.41	Krátkodobé	2
F.3	Dluhové cenné papíry	10	F.42	Dlouhodobé	9
F.31	Krátkodobé	3			
F.32	Dlouhodobé	7	F.7	Finanční deriváty a zaměstnanecké opce na akcie	0
			F.71	Finanční deriváty	0
F.4	Půjčky	3	F.711	Opce	0
F.41	Krátkodobé	3	F.712	Forwardy	0
F.42	Dlouhodobé	0	F.72	Zaměstnanecké opce na akcie	0
F.5	Účasti	66	F.8	Ostatní závazky	4

Změny aktiv			Změny závazků a čistého jmění		
F.51	Akcie a ostatní účasti	53	F.81	Obchodní úvěry a zálohy	4
F.511	Kótované akcie	48	F.89	Jiné závazky kromě obchodních úvěrů a záloh	0
F.512	Nekótované akcie	2			
F.519	Ostatní účasti	3			
F.52	Účasti v investičních fondech	13			
F.521	Účasti ve fondech peněžního trhu	5			
F.522	Účasti v investičních fondech jiných než fondy peněžního trhu	8			
F.6	Pojistné, penzijní a standardizované záruční programy	39			
F.61	Technické rezervy neživotního pojištění	4			
F.62	Životní pojištění a nároky na anuitu	22			
F.63	Penzijní nároky	11			
F.64	Nároky penzijních fondů na penzijní správce				
F.65	Nároky na dávky jiné než penzijní	2			
F.66	Rezervy na uplatnění standardizovaných záruk	0			
F.7	Finanční deriváty a zaměstnanecké opce na akcie	3			
F.71	Finanční deriváty	1			
F.711	Opce	1			
F.712	Forwardy	0			
F.72	Zaměstnanecké opce na akcie	2			
F.8	Ostatní pohledávky	4			
F.81	Obchodní úvěry a zálohy	3			
F.89	Jiné pohledávky kromě obchodních úvěrů a záloh	1			

III.3 Účet ostatních změn

III.3.1: Účet ostatních změn objemu aktiv

Změny aktiv			Změny závazků a čistého jmění		
K.1	Ekonomický vznik aktiv	0	K.5	Ostatní změny objemu j.n.	1
AN.1	Vyrobena nefinanční aktiva	0	AN.1	Vyrobena nefinanční aktiva	0
AN.2	Nevyráběná nefinanční aktiva	0	AN.2	Nevyráběná nefinanční aktiva	0
AN.21	Přírodní zdroje	0	AF	Finanční závazky	1
AN.22	Smlouvy, pronájmy a licence	0	K.6	Změny v klasifikaci	0
AN.23	Čistý nákup goodwillu a marketingových aktiv	0	K.61	Změny v sektorové klasifikaci a ve struktuře	0
K.2	Ekonomický zánik nevyráběných aktiv	0	AN.1	Vyrobena nefinanční aktiva	0
K.21	Vyčerpávání přírodních zdrojů	0	AN.2	Nevyráběná nefinanční aktiva	0
AN.21	Přírodní zdroje	0	AF	Finanční závazky	0
K.22	Ostatní ekonomický zánik nevyráběných aktiv	0	K.62	Změny v klasifikaci závazků	0
AN.21	Přírodní zdroje	0	AN.1	Vyrobena nefinanční aktiva	0
AN.22	Smlouvy, pronájmy a licence	0	AN.2	Nevyráběná nefinanční aktiva	0

ESA 2010 – Kapitola 24 – Účty – Tabulka 24.6 – Úplná posloupnost účtů sektoru domácností

Změny aktiv		Změny závazků a čistého jmění			
AN.23	Čistý nákup goodwillu a marketingových aktiv	0	AF	Finanční závazky	0
K.3	Ztráty z katastrof	0		Ostatní změny objemu celkem	1
AN.1	Vyrobená nefinanční aktiva	0	AN.1	Vyrobená nefinanční aktiva	0
AN.2	Nevyráběná nefinanční aktiva	0	AN.11	Fixní aktiva	0
AF	Finanční aktiva	0	AN.12	Zásoby	0
K.4	Konfiskace bez náhrady	0	AN.13	Cennosti	0
AN.1	Vyrobená nefinanční aktiva	0	AN.2	Nevyráběná nefinanční aktiva	0
AN.2	Nevyráběná nefinanční aktiva	0	AN.21	Přírodní zdroje	0
AF	Finanční aktiva	0	AN.22	Smlouvy, pronájmy a licence	0
K.5	Ostatní změny objemu j.n.	0	AN.23	Čistý nákup goodwillu a marketingových aktiv	0
AN.1	Vyrobená nefinanční aktiva	0	AF	Finanční závazky	1
AN.2	Nevyráběná nefinanční aktiva	0	AF.1	Měnové zlato a zvláštní práva čerpání	
AF	Finanční aktiva	0	AF.2	Oběživo a vklady	
K.6	Změny v klasifikaci	0	AF.3	Dluhové cenné papíry	
K.61	Změny v sektorové klasifikaci a ve struktuře	0	AF.4	Půjčky	0
AN.1	Vyrobená nefinanční aktiva	0	AF.5	Účasti	
AN.2	Nevyráběná nefinanční aktiva	0	AF.6	Pojistné, penzijní a standardizované záruční programy	1
AF	Finanční aktiva	0	AF.7	Finanční deriváty a zaměstnanecké opce na akcie	0
K.62	Změny v klasifikaci aktiv a závazků	0	AF.8	Ostatní závazky	0
AN.1	Vyrobená nefinanční aktiva	0			
AN.2	Nevyráběná nefinanční aktiva	0			
AF	Finanční aktiva	0			
	Ostatní změny objemu celkem	0			
AN.1	Vyrobená nefinanční aktiva	0			
AN.11	Fixní aktiva	0			
AN.12	Zásoby	0			
AN.13	Cennosti	0			
AN.2	Nevyráběná nefinanční aktiva	0			
AN.21	Přírodní zdroje	0			
AN.22	Smlouvy, pronájmy a licence	0			
AN.23	Čistý nákup goodwillu a marketingových aktiv	0			
AF	Finanční aktiva	0			
AF.1	Měnové zlato a zvláštní práva čerpání				
AF.2	Oběživo a vklady				
AF.3	Dluhové cenné papíry				
AF.4	Půjčky	0			
AF.5	Účasti	0			
AF.6	Pojistné, penzijní a standardizované záruční programy				
AF.7	Finanční deriváty a zaměstnanecké opce na akcie	0			
AF.8	Ostatní pohledávky	0			

Změny aktiv		Změny závazků a čistého jmění	
		B.102	Změny čistého jmění vlivem ostatních změn objemu aktiv
			-1

III.3.2: Účet přecenění

Změny aktiv		Změny závazků a čistého jmění	
K.7	Nominální zisky (+) / nominální ztráty (-) z držby	K.7	Nominální zisky (+) / nominální ztráty (-) z držby
AN	Nefinanční aktiva	AF	Závazky
AN.1	Vyrobená nefinanční aktiva	AF.1	Měnové zlato a zvláštní práva čerpání
AN.11	Fixní aktiva	AF.2	Oběživo a vklady
AN.12	Zásoby	AF.3	Dluhové cenné papíry
AN.13	Cennosti	AF.4	Půjčky
AN.2	Nevyráběná aktiva	AF.5	Účasti
AN.21	Přírodní zdroje	AF.6	Pojistné, penzijní a standardizované záruční programy
AN.22	Smlouvy, pronájmy a licence	AF.7	Finanční deriváty a zaměstnanecké opce na akcie
AN.23	Čistý nákup goodwillu a marketingových aktiv	AF.8	Ostatní závazky
AF	Finanční aktiva		
AF.1	Měnové zlato a zvláštní práva čerpání		
AF.2	Oběživo a vklady		
AF.3	Dluhové cenné papíry		
AF.4	Půjčky		
AF.5	Účasti		
AF.6	Pojistné, penzijní a standardizované záruční programy		
AF.7	Finanční deriváty a zaměstnanecké opce na akcie		
AF.8	Ostatní pohledávky		
		B.103	Změny čistého jmění vlivem nominálních zisků/ztrát z držby
			96

III.3.2.1: Účet neutrálních zisků / ztrát z držby

Změny aktiv		Změny závazků a čistého jmění	
K.71	Neutrální zisky (+) / ztráty (-) z držby	K.71	Neutrální zisky (+) / ztráty (-) z držby
AN	Nefinanční aktiva	AF	Závazky
AN.1	Vyrobená nefinanční aktiva	AF.1	Měnové zlato a zvláštní práva čerpání
AN.11	Fixní aktiva	AF.2	Oběživo a vklady
AN.12	Zásoby	AF.3	Dluhové cenné papíry
AN.13	Cennosti	AF.4	Půjčky
AN.2	Nevyráběná aktiva	AF.5	Účasti
AN.21	Přírodní zdroje	AF.6	Pojistné, penzijní a standardizované záruční programy
AN.22	Smlouvy, pronájmy a licence	AF.7	Finanční deriváty a zaměstnanecké opce na akcie

ESA 2010 – Kapitola 24 – Účty – Tabulka 24.6 – Úplná posloupnost účtů sektoru domácností

Změny aktiv			Změny závazků a čistého jmění		
AN.23	Čistý nákup goodwillu a marketingových aktiv	0	AF.8	Ostatní závazky	2
AF	Finanční aktiva	36			
AF.1	Měnové zlato a zvláštní práva čerpání				
AF.2	Oběživo a vklady	17			
AF.3	Dluhové cenné papíry	4			
AF.4	Půjčky	0			
AF.5	Účasti	9			
AF.6	Pojistné, penzijní a standardizované záruční programy	5			
AF.7	Finanční deriváty a zaměstnanecké opce na akcie	0			
AF.8	Ostatní pohledávky	1			
			B.1031	Změny čistého jmění vlivem neutrálních zisků/ztrát z držby	87

III.3.2.2: Účet reálných zisků / ztrát z držby

Změny aktiv			Změny závazků a čistého jmění		
K.72	Reálné zisky (+) / ztráty (-) z držby		K.72	Reálné zisky (+) / ztráty (-) z držby	
AN	Nefinanční aktiva	24	AF	Závazky	-5
AN.1	Vyrobená nefinanční aktiva	1	AF.1	Měnové zlato a zvláštní práva čerpání	
AN.11	Fixní aktiva	0	AF.2	Oběživo a vklady	0
AN.12	Zásoby	0	AF.3	Dluhové cenné papíry	0
AN.13	Cennosti	1	AF.4	Půjčky	-3
AN.2	Nevyráběná aktiva	23	AF.5	Účasti	0
AN.21	Přírodní zdroje	23	AF.6	Pojistné, penzijní a standardizované záruční programy	
AN.22	Smlouvy, pronájmy a licence	0	AF.7	Finanční deriváty a zaměstnanecké opce na akcie	0
AN.23	Čistý nákup goodwillu a marketingových aktiv	0	AF.8	Ostatní závazky	-2
AF	Finanční aktiva	-20			
AF.1	Měnové zlato a zvláštní práva čerpání	0			
AF.2	Oběživo a vklady	-17			
AF.3	Dluhové cenné papíry	2			
AF.4	Půjčky	0			
AF.5	Účasti	1			
AF.6	Pojistné, penzijní a standardizované záruční programy	-5			
AF.7	Finanční deriváty a zaměstnanecké opce na akcie	0			
AF.8	Ostatní pohledávky	-1			
			B.1032	Změny čistého jmění vlivem reálných zisků/ztrát z držby	9

IV: Rozvaha

IV.1: Počáteční rozvaha

Aktiva			Závazky a čisté jmění		
AN	Nefinanční aktiva	1 429	AF	Závazky	189
AN.1	Vyrobená nefinanční aktiva	856	AF.1	Měnové zlato a zvláštní práva čerpání	
AN.11	Fixní aktiva	713	AF.2	Oběživo a vklady	10
AN.12	Zásoby	48	AF.3	Dluhové cenné papíry	2
AN.13	Cennosti	95	AF.4	Půjčky	169
AN.2	Nevyráběná aktiva	573	AF.5	Účasti	
AN.21	Přírodní zdroje	573	AF.6	Pojistné, penzijní a standardizované záruční programy	
AN.22	Smlouvy, pronájmy a licence	0	AF.7	Finanční deriváty a zaměstnanecké opce na akcie	0
AN.23	Čistý nákup goodwillu a marketingových aktiv	0	AF.8	Ostatní závazky	8
AF	Finanční aktiva	3 260			
AF.1	Měnové zlato a zvláštní práva čerpání				
AF.2	Oběživo a vklady	840			
AF.3	Dluhové cenné papíry	198			
AF.4	Půjčky	24			
AF.5	Účasti	1 749			
AF.6	Pojistné, penzijní a standardizované záruční programy	391			
AF.7	Finanční deriváty a zaměstnanecké opce na akcie	3			
AF.8	Ostatní pohledávky	55			
B.90 Čisté jmění					4 500

IV.2: Změny v rozvaze

Aktiva			Závazky a čisté jmění		
Změny v aktivech celkem			Změny v závazcích celkem		
AN	Nefinanční aktiva	115	AF	Závazky	16
AN.1	Vyrobená nefinanční aktiva	67	AF.1	Měnové zlato a zvláštní práva čerpání	
AN.11	Fixní aktiva	53	AF.2	Oběživo a vklady	0
AN.12	Zásoby	4	AF.3	Dluhové cenné papíry	0
AN.13	Cennosti	10	AF.4	Půjčky	11
AN.2	Nevyráběná aktiva	48	AF.5	Účasti	0
AN.21	Přírodní zdroje	48	AF.6	Pojistné, penzijní a standardizované záruční programy	1
AN.22	Smlouvy, pronájmy a licence	0	AF.7	Finanční deriváty a zaměstnanecké opce na akcie	0
AN.23	Čistý nákup goodwillu a marketingových aktiv	0	AF.8	Ostatní závazky	4
AF	Finanční aktiva	205			
AF.1	Měnové zlato a zvláštní práva čerpání				
AF.2	Oběživo a vklady	64			
AF.3	Dluhové cenné papíry	16			

Aktiva			Závazky a čisté jmění		
AF.4	Půjčky	3			
AF.5	Účasti	76			
AF.6	Pojistné, penzijní a standardizované záruční programy	39			
AF.7	Finanční deriváty a zaměstnanecké opce na akcie	3			
AF.8	Ostatní pohledávky	4			
			B.10	Změny čistého jmění	304
			B.101	Změny čistého jmění vlivem úspor a kapitálových transferů	210
			B.102	Změny čistého jmění vlivem ostatních změn objemu aktiv	-1
			B.103	Změny čistého jmění vlivem nominálních zisků/ztrát z držby	96
			B.1031	Změny čistého jmění vlivem neutrálních zisků/ztrát z držby	87
			B.1032	Změny čistého jmění vlivem reálných zisků/ztrát z držby	9

IV.3: Konečná rozvaha

Aktiva			Závazky a čisté jmění		
AN	Nefinanční aktiva	1 544	AF	Závazky	205
AN.1	Vyrobená nefinanční aktiva	923	AF.1	Měnové zlato a zvláštní práva čerpání	
AN.11	Fixní aktiva	766	AF.2	Oběživo a vklady	10
AN.12	Zásoby	52	AF.3	Dluhové cenné papíry	2
AN.13	Cennosti	105	AF.4	Půjčky	180
AN.2	Nevyráběná aktiva	621	AF.5	Účasti	0
AN.21	Přírodní zdroje	621	AF.6	Pojistné, penzijní a standardizované záruční programy	1
AN.22	Smlouvy, pronájmy a licence	0	AF.7	Finanční deriváty a zaměstnanecké opce na akcie	0
AN.23	Čistý nákup goodwillu a marketingových aktiv	0	AF.8	Ostatní závazky	12
AF	Finanční aktiva	3 465			
AF.1	Měnové zlato a zvláštní práva čerpání				
AF.2	Oběživo a vklady	904			
AF.3	Dluhové cenné papíry	214			
AF.4	Půjčky	27			
AF.5	Účasti	1 825			
AF.6	Pojistné, penzijní a standardizované záruční programy	430			
AF.7	Finanční deriváty a zaměstnanecké opce na akcie	6			
AF.8	Ostatní pohledávky	59			
			B.90	Čisté jmění	4 804

Tabulka 24.7 – Úplná posloupnost účtů sektoru neziskových institucí poskytujících služby domácnostem*I: Účet výroby*

Užití			Zdroje		
P.2	Mezispotřeba	17	P.1	Produkce	32
			P.11	Tržní produkce	0
			P.12	Produkce pro vlastní konečné užití	0
			P.13	Netržní produkce	32
B.1g	Hrubá přidaná hodnota	15			
P.51c	Spotřeba fixního kapitálu	3			
B.1n	Čistá přidaná hodnota	12			

*II: Účet tvorby a užití důchodů**II.1: Účet rozdělení prvotních důchodů**II.1.1: Účet tvorby důchodů*

Užití			Zdroje		
D.1	Náhrady zaměstnancům	11	B.1g	Hrubá přidaná hodnota	15
D.11	Mzdy a platy	6	B.1n	Čistá přidaná hodnota	12
D.12	Sociální příspěvky zaměstnavatelů	5			
D.121	Skutečné sociální příspěvky zaměstnavatelů	4			
D.1211	Skutečné penzijní příspěvky zaměstnavatelů	4			
D.1212	Skutečné sociální příspěvky zaměstnavatelů jiné než penzijní	0			
D.122	Imputované sociální příspěvky zaměstnavatelů	1			
D.1221	Imputované penzijní příspěvky zaměstnavatelů	1			
D.1222	Imputované příspěvky zaměstnavatelů jiné než penzijní	0			
D.29	Ostatní daně z výroby	1			
D.39	Ostatní dotace na výrobu	0			
B.2g	Hrubý provozní přebytek	3			
P.51c1	Spotřeba fixního kapitálu z hrubého provozního přebytku	3			
B.2n	Čistý provozní přebytek	0			

II.1.2: Účet rozdělení prvotních důchodů

Užití			Zdroje		
D.4	Důchod z vlastnictví	6	B.2g	Hrubý provozní přebytek	3
D.41	Úroky	6	B.3g	Hrubý smíšený důchod	
D.45	Renta	0	B.2n	Čistý provozní přebytek	0
			B.3n	Čistý smíšený důchod	

Užití		Zdroje	
	D.4	Důchod z vlastnictví	7
	D.41	Úroky	7
	D.42	Rozdělované důchody korporací	0
	D.421	Dividendy	0
	D.422	Čerpání důchodu z kvazikorporací	
	D.43	Reinvestované zisky z přímých zahraničních investic	0
	D.44	Ostatní důchody z investic	0
	D.441	Důchody z investic přisouzené pojistníkům	0
	D.442	Důchody z investic na základě penzijních nároků	
	D.443	Důchody z investic přisouzené podílníkům investičních fondů	0
	D.4431	Dividendy přisouzené podílníkům investičních fondů	0
	D.4432	Nerozdělené zisky přisouzené podílníkům investičních fondů	0
	D.45	Renta	0
B.5g	Saldo hrubých prvotních důchodů	4	
B.5n	Saldo čistých prvotních důchodů	1	

II.2: Účet druhotného rozdělení důchodů

Užití		Zdroje			
Běžné transfery	7	B.5g	Saldo hrubých prvotních důchodů	4	
D.5	Běžné daně z důchodů, jmění a jiné	0	B.5n	Saldo čistých prvotních důchodů	1
D.51	Daně z důchodů	0			
D.59	Ostatní běžné daně	0	Běžné transfery	40	
			D.61	Čisté sociální příspěvky	5
D.62	Sociální dávky jiné než naturální sociální transfery	5	D.611	Skutečné sociální příspěvky zaměstnavatelů	3
D.621	Peněžité dávky sociálního zabezpečení		D.6111	Skutečné penzijní příspěvky zaměstnavatelů	2
D.6211	Peněžité penzijní dávky sociálního zabezpečení		D.6112	Skutečné příspěvky zaměstnavatelů jiné než penzijní	1
D.6212	Peněžité dávky sociálního zabezpečení jiné než penzijní		D.612	Imputované sociální příspěvky zaměstnavatelů	1
D.622	Ostatní dávky sociálního pojištění	5	D.6121	Imputované penzijní příspěvky zaměstnavatelů	1
D.6221	Ostatní penzijní dávky sociálního pojištění	3	D.6122	Imputované příspěvky zaměstnavatelů jiné než penzijní	0
D.6222	Ostatní dávky sociálního pojištění jiné než penzijní	2	D.613	Skutečné sociální příspěvky domácností	1
D.623	Peněžité dávky sociální pomoci		D.6131	Skutečné penzijní příspěvky domácností	0
			D.6132	Skutečné příspěvky domácností jiné než penzijní	1
D.7	Ostatní běžné transfery	2			
D.71	Čisté pojistné na neživotní pojištění	0	D.7	Ostatní běžné transfery	36
D.711	Čisté pojistné na neživotní přímé pojištění	0	D.72	Náhrady z neživotního pojištění	0

Užití		Zdroje		
D.712	Čisté zajištění na neživotní pojištění	D.721	Náhrady z neživotního přímého pojištění	0
D.72	Náhrady z neživotního pojištění	D.722	Náhrady z neživotního zajištění	
D.721	Náhrady z neživotního přímého pojištění	D.73	Běžné transfery uvnitř sektoru vládních institucí	
D.722	Náhrady z neživotního zajištění	D.74	Běžná mezinárodní spolupráce	
D.73	Běžné transfery uvnitř sektoru vládních institucí	D.75	Jiné běžné transfery	36
D.74	Běžná mezinárodní spolupráce	D.751	Běžné transfery pro NISD	36
D.75	Jiné běžné transfery	D.752	Běžné transfery mezi domácnostmi	
D.751	Běžné transfery pro NISD	D.759	Ostatní jiné běžné transfery	0
D.752	Běžné transfery mezi domácnostmi			
D.759	Ostatní jiné běžné transfery			2
B.6g	Hrubý disponibilní důchod			37
B.6n	Čistý disponibilní důchod			34

II.3: Účet přerozdělení naturálních důchodů

Užití		Zdroje		
		B.6g	Hrubý disponibilní důchod	37
P.3	Výdaje na konečnou spotřebu	B.6n	Čistý disponibilní důchod	34
P.31	Výdaje na individuální spotřebu			31
P.32	Výdaje na kolektivní spotřebu			1
D.8	Úprava o změny penzijních nároků			0
B.8g	Hrubé úspory			5
B.8n	Čisté úspory			2

I.4: Účet užití důchodů

II.4.1: Účet užití disponibilního důchodu

Užití		Zdroje		
		B.6g	Hrubý disponibilní důchod	37
		B.6n	Čistý disponibilní důchod	34
P.3	Výdaje na konečnou spotřebu			32
P.31	Výdaje na individuální spotřebu			31
P.32	Výdaje na kolektivní spotřebu			1
				0
B.8g	Hrubé úspory			5
B.8n	Čisté úspory			2

II.4.2: Účet užití upraveného disponibilního důchodu

Užití			Zdroje		
			B.7g	Hrubý upravený disponibilní důchod	6
P.4	Skutečná konečná spotřeba	1	B.7n	Čistý upravený disponibilní důchod	3
P.41	Skutečná individuální spotřeba				
P.42	Skutečná kolektivní spotřeba	1			
D.8	Úprava o změny penzijních nároků	0			
B.8g	Hrubé úspory	5			
B.8n	Čisté úspory	2			

III. Účty akumulace

III.1: Kapitálový účet

III.1.1: Účet změn čistého jmění vlivem úspor a kapitálových transferů

Změny aktiv			Změny závazků a čistého jmění		
B.101	Změny čistého jmění vlivem úspor a kapitálových transferů	-1	B.8n	Čisté úspory	2
			D.9r	Kapitálové transfery, příjmové	0
			D.92r	Investiční dotace, příjmové	0
			D.99p	Ostatní kapitálové transfery, příjmové	
			D.9p	Kapitálové transfery, výdajové	-3
			D.91p	Kapitálové daně, výdajové	0
			D.92p	Investiční dotace, výdajové	
			D.99p	Ostatní kapitálové transfery, výdajové	-3

III.1.2: Účet pořízení nefinančních aktiv

Změny aktiv			Změny závazků a čistého jmění		
P.5g	Tvorba hrubého kapitálu	5	B.101	Změny čistého jmění vlivem úspor a kapitálových transferů	-1
P.5n	Tvorba čistého kapitálu	2			
P.51g	Tvorba hrubého fixního kapitálu	5			
P.511	Čisté pořízení fixních aktiv	5			
P.5111	Pořízení nových fixních aktiv	5			
P.5112	Pořízení použitých fixních aktiv	1			
P.5113	Prodej a předání použitých fixních aktiv	-1			
P.512	Náklady na převod vlastnictví nevyroběných aktiv	0			
P.51c	Spotřeba fixního kapitálu	-3			
P.52	Změny zásob	0			
P.53	Čisté pořízení cenností	0			
NP	Čisté pořízení nevyroběných aktiv	1			
NP.1	Čisté pořízení přírodních zdrojů	1			
NP.2	Čisté pořízení smluv, pronájmů a licencí	0			
NP.3	Čistý nákup goodwillu a marketingových aktiv				
B.9	Čisté půjčky (+) / Čisté výpůjčky (-)	-4			

III.2: Finanční účet

Změny aktiv			Změny závazků a čistého jmění		
			B.9	Čisté půjčky (+) / Čisté výpůjčky (-)	-
F	Čisté pořízení finančních aktiv	2	F	Čistý vznik závazků	6
F.2	Oběživo a vklady	2	F.3	Dluhové cenné papíry	0
F.21	Oběživo	1	F.31	Krátkodobé	0
F.22	Převoditelné vklady	1	F.32	Dlouhodobé	0
F.229	Ostatní převoditelné vklady	1			
F.29	Ostatní vklady	0	F.4	Půjčky	6
			F.41	Krátkodobé	2
F.3	Dluhové cenné papíry	-1	F.42	Dlouhodobé	4
F.31	Krátkodobé	0			
F.32	Dlouhodobé	-1	F.7	Finanční deriváty a zaměstnanecké opce na akcie	0
			F.71	Finanční deriváty	0
F.4	Půjčky	0	F.711	Opce	0
F.41	Krátkodobé	0	F.712	Forwardy	0
F.42	Dlouhodobé	0	F.72	Zaměstnanecké opce na akcie	0
F.5	Účasti	0	F.8	Ostatní závazky	0
F.51	Akcie a ostatní účasti	0	F.81	Obchodní úvěry a zálohy	0
F.511	Kótované akcie	0	F.89	Jiné závazky kromě obchodních úvěrů a záloh	0
F.512	Nekótované akcie	0			
F.519	Ostatní účasti	0			
F.52	Účasti v investičních fondech	0			
F.521	Účasti ve fondech peněžního trhu	0			
F.522	Účasti v investičních fondech jiných než fondy peněžního trhu	0			
F.6	Pojistné, penzijní a standardizované záruční programy	0			
F.61	Technické rezervy neživotního pojištění	0			
F.62	Životní pojištění a nároky na anuitu	0			
F.63	Penzijní nároky				
F.64	Nároky penzijních fondů na penzijní správce				
F.65	Nároky na dávky jiné než penzijní				
F.66	Rezervy na uplatnění standardizovaných záruk	0			
F.7	Finanční deriváty a zaměstnanecké opce na akcie	0			
F.71	Finanční deriváty	0			
F.711	Opce	0			
F.712	Forwardy	0			
F.72	Zaměstnanecké opce na akcie	0			
F.8	Ostatní pohledávky	1			
F.81	Obchodní úvěry a zálohy				
F.89	Jiné pohledávky kromě obchodních úvěrů a záloh	1			

III.3 Účet ostatních změn

III.3.1: Účet ostatních změn objemu aktiv

Změny aktiv			Změny závazků a čistého jmění		
K.1	Ekonomický vznik aktiv	0	K.5	Ostatní změny objemu j.n.	0
AN.1	Vyrobena nefinanční aktiva	0	AN.1	Vyrobena nefinanční aktiva	0
AN.2	Nevyráběná nefinanční aktiva	0	AN.2	Nevyráběná nefinanční aktiva	0
AN.21	Přírodní zdroje	0	AF	Finanční závazky	0
AN.22	Smlouvy, pronájmy a licence	0	K.6	Změny v klasifikaci	0
AN.23	Čistý nákup goodwillu a marketingových aktiv	0	K.61	Změny v sektorové klasifikaci a ve struktuře	0
K.2	Ekonomický zánik nevyráběných aktiv	0	AN.1	Vyrobena nefinanční aktiva	0
K.21	Vyčerpávání přírodních zdrojů	0	AN.2	Nevyráběná nefinanční aktiva	0
AN.21	Přírodní zdroje	0	AF	Finanční závazky	0
K.22	Ostatní ekonomický zánik nevyráběných aktiv	0	K.62	Změny v klasifikaci závazků	0
AN.21	Přírodní zdroje	0	AN.1	Vyrobena nefinanční aktiva	0
AN.22	Smlouvy, pronájmy a licence	0	AN.2	Nevyráběná nefinanční aktiva	0
AN.23	Čistý nákup goodwillu a marketingových aktiv	0	AF	Finanční závazky	0
K.3	Ztráty z katastrof	0		Ostatní změny objemu celkem	0
AN.1	Vyrobena nefinanční aktiva	0	AN.1	Vyrobena nefinanční aktiva	0
AN.2	Nevyráběná nefinanční aktiva	0	AN.11	Fixní aktiva	0
AF	Finanční aktiva	0	AN.12	Zásoby	0
K.4	Konfiskace bez náhrady	0	AN.13	Cennosti	0
AN.1	Vyrobena nefinanční aktiva	0	AN.2	Nevyráběná nefinanční aktiva	0
AN.2	Nevyráběná nefinanční aktiva	0	AN.21	Přírodní zdroje	0
AF	Finanční aktiva	0	AN.22	Smlouvy, pronájmy a licence	0
K.5	Ostatní změny objemu j.n.	0	AN.23	Čistý nákup goodwillu a marketingových aktiv	0
AN.1	Vyrobena nefinanční aktiva	0	AF	Finanční závazky	0
AN.2	Nevyráběná nefinanční aktiva	0	AF.1	Měnové zlato a zvláštní práva čerpání	
AF	Finanční aktiva	0	AF.2	Oběživo a vklady	
K.6	Změny v klasifikaci	0	AF.3	Dluhové cenné papíry	
K.61	Změny v sektorové klasifikaci a ve struktuře	0	AF.4	Půjčky	0
AN.1	Vyrobena nefinanční aktiva	0	AF.5	Účasti	
AN.2	Nevyráběná nefinanční aktiva	0	AF.6	Pojistné, penzijní a standardizované záruční programy	0
AF	Finanční aktiva	0	AF.7	Finanční deriváty a zaměstnanecké opce na akcie	0
K.62	Změny v klasifikaci aktiv a závazků	0	AF.8	Ostatní závazky	0
AN.1	Vyrobena nefinanční aktiva	0			
AN.2	Nevyráběná nefinanční aktiva	0			
AF	Finanční aktiva	0			
	Ostatní změny objemu celkem	0			
AN.1	Vyrobena nefinanční aktiva	0			
AN.11	Fixní aktiva	0			
AN.12	Zásoby	0			
AN.13	Cennosti	0			

Změny aktiv			Změny závazků a čistého jmění	
AN.2	Nevyráběná nefinanční aktiva	0		
AN.21	Přírodní zdroje	0		
AN.22	Smlouvy, pronájmy a licence	0		
AN.23	Čistý nákup goodwillu a marketingových aktiv	0		
AF	Finanční aktiva	0		
AF.1	Měnové zlato a zvláštní práva čerpání			
AF.2	Oběživo a vklady			
AF.3	Dluhové cenné papíry			
AF.4	Půjčky	0		
AF.5	Účasti	0		
AF.6	Pojistné, penzijní a standardizované záruční programy			
AF.7	Finanční deriváty a zaměstnanecké opce na akcie	0		
AF.8	Ostatní pohledávky	0		
			B.102	Změny čistého jmění vlivem ostatních změn objemu aktiv
				- 1

III.3.2: Účet přecenění

Změny aktiv			Změny závazků a čistého jmění	
K.7	Nominální zisky (+) / nominální ztráty (-) z držby		K.7	Nominální zisky (+) / nominální ztráty (-) z držby
AN	Nefinanční aktiva	8	AF	Závazky
AN.1	Vyrobená nefinanční aktiva	5	AF.1	Měnové zlato a zvláštní práva čerpání
AN.11	Fixní aktiva	5	AF.2	Oběživo a vklady
AN.12	Zásoby	0	AF.3	Dluhové cenné papíry
AN.13	Cennosti	0	AF.4	Půjčky
AN.2	Nevyráběná aktiva	3	AF.5	Účasti
AN.21	Přírodní zdroje	3	AF.6	Pojistné, penzijní a standardizované záruční programy
AN.22	Smlouvy, pronájmy a licence	0	AF.7	Finanční deriváty a zaměstnanecké opce na akcie
AN.23	Čistý nákup goodwillu a marketingových aktiv	0	AF.8	Ostatní závazky
AF	Finanční aktiva	2		
AF.1	Měnové zlato a zvláštní práva čerpání			
AF.2	Oběživo a vklady			
AF.3	Dluhové cenné papíry	1		
AF.4	Půjčky			
AF.5	Účasti	1		
AF.6	Pojistné, penzijní a standardizované záruční programy			
AF.7	Finanční deriváty a zaměstnanecké opce na akcie	0		
AF.8	Ostatní pohledávky	0		
			B.103	Změny čistého jmění vlivem nominálních zisků/ztrát z držby
				10

III.3.2.1: Účet neutrálních zisků / ztrát z držby

Změny aktiv		Změny závazků a čistého jmění	
K.71	Neutrální zisky (+) / ztráty (-) z držby	K.71	Neutrální zisky (+) / ztráty (-) z držby
AN	Nefinanční aktiva	AF	Závazky
AN.1	Vyrobená nefinanční aktiva	AF.1	Měnové zlato a zvláštní práva čerpání
AN.1 1	Fixní aktiva	AF.2	Oběživo a vklady
AN.1 2	Zásoby	AF.3	Dluhové cenné papíry
AN.1 3	Cennosti	AF.4	Půjčky
AN.2	Nevyráběná aktiva	AF.5	Účasti
AN.2 1	Přírodní zdroje	AF.6	Pojistné, penzijní a standardizované záruční programy
AN.2 2	Smlouvy, pronájmy a licence	AF.7	Finanční deriváty a zaměstnanecké opce na akcie
AN.2 3	Čistý nákup goodwillu a marketingových aktiv	AF.8	Ostatní závazky
AF	Finanční aktiva		
AF.1	Měnové zlato a zvláštní práva čerpání		
AF.2	Oběživo a vklady		
AF.3	Dluhové cenné papíry		
AF.4	Půjčky		
AF.5	Účasti		
AF.6	Pojistné, penzijní a standardizované záruční programy		
AF.7	Finanční deriváty a zaměstnanecké opce na akcie		
AF.8	Ostatní pohledávky		
		B.1031	Změny čistého jmění vlivem neutrálních zisků/ztrát z držby
			6

III.3.2.2: Účet reálných zisků / ztrát z držby

Změny aktiv		Změny závazků a čistého jmění	
K.72	Reálné zisky (+) / ztráty (-) z držby	K.72	Reálné zisky (+) / ztráty (-) z držby
AN	Nefinanční aktiva	AF	Závazky
AN.1	Vyrobená nefinanční aktiva	AF.1	Měnové zlato a zvláštní práva čerpání
AN.11	Fixní aktiva	AF.2	Oběživo a vklady
AN.12	Zásoby	AF.3	Dluhové cenné papíry
AN.13	Cennosti	AF.4	Půjčky
AN.2	Nevyráběná aktiva	AF.5	Účasti
AN.21	Přírodní zdroje	AF.6	Pojistné, penzijní a standardizované záruční programy
AN.22	Smlouvy, pronájmy a licence	AF.7	Finanční deriváty a zaměstnanecké opce na akcie
AN.23	Čistý nákup goodwillu a marketingových aktiv	AF.8	Ostatní závazky
AF	Finanční aktiva		
AF.1	Měnové zlato a zvláštní práva čerpání		
AF.2	Oběživo a vklady		

Změny aktiv			Změny závazků a čistého jmění	
AF.3	Dluhové cenné papíry	0		
AF.4	Půjčky	0		
AF.5	Účasti	1		
AF.6	Pojistné, penzijní a standardizované záruční programy	0		
AF.7	Finanční deriváty a zaměstnanecké opce na akcie	0		
AF.8	Ostatní pohledávky	0		
			B.1032	Změny čistého jmění vlivem reálných zisků/ztrát z držby
				4

IV: Rozvaha

IV.1: Počáteční rozvaha

Aktiva			Závazky a čisté jmění		
AN	Nefinanční aktiva	159	AF	Závazky	121
AN.1	Vyrobená nefinanční aktiva	124	AF.1	Měnové zlato a zvláštní práva čerpání	
AN.11	Fixní aktiva	121	AF.2	Oběživo a vklady	38
AN.12	Zásoby	1	AF.3	Dluhové cenné papíry	0
AN.13	Cennosti	2	AF.4	Půjčky	43
AN.2	Nevyráběná aktiva	35	AF.5	Účasti	
AN.21	Přírodní zdroje	35	AF.6	Pojistné, penzijní a standardizované záruční programy	5
AN.22	Smlouvy, pronájmy a licence	0	AF.7	Finanční deriváty a zaměstnanecké opce na akcie	0
AN.23	Čistý nákup goodwillu a marketingových aktiv	0	AF.8	Ostatní závazky	35
AF	Finanční aktiva	172			
AF.1	Měnové zlato a zvláštní práva čerpání				
AF.2	Oběživo a vklady	110			
AF.3	Dluhové cenné papíry	25			
AF.4	Půjčky	8			
AF.5	Účasti	22			
AF.6	Pojistné, penzijní a standardizované záruční programy	4			
AF.7	Finanční deriváty a zaměstnanecké opce na akcie	0			
AF.8	Ostatní pohledávky	3			
			B.90	Čisté jmění	210

IV.2: Změny v rozvaze

Aktiva			Závazky a čisté jmění		
Změny v aktivech celkem			Změny v závazcích celkem		
AN	Nefinanční aktiva	11	AF	Závazky	6
AN.1	Vyrobená nefinanční aktiva	7	AF.1	Měnové zlato a zvláštní práva čerpání	
AN.11	Fixní aktiva	7	AF.2	Oběživo a vklady	0
AN.12	Zásoby	0	AF.3	Dluhové cenné papíry	0

ESA 2010 – Kapitola 24 – Účty – Tabulka 24.7 – Úplná posloupnost účtů sektoru NISD

Aktiva			Závazky a čisté jmění		
AN.13	Cennosti	0	AF.4	Půjčky	6
AN.2	Nevyráběná aktiva	4	AF.5	Účasti	0
AN.21	Přírodní zdroje	4	AF.6	Pojistné, penzijní a standardizované záruční programy	0
AN.22	Smlouvy, pronájmy a licence	0	AF.7	Finanční deriváty a zaměstnanecké opce na akcie	0
AN.23	Čistý nákup goodwillu a marketingových aktiv	0	AF.8	Ostatní závazky	0
AF	Finanční aktiva	4			
AF.1	Měnové zlato a zvláštní práva čerpání				
AF.2	Oběživo a vklady	2			
AF.3	Dluhové cenné papíry	0			
AF.4	Půjčky	0			
AF.5	Účasti	1			
AF.6	Pojistné, penzijní a standardizované záruční programy	0			
AF.7	Finanční deriváty a zaměstnanecké opce na akcie	0			
AF.8	Ostatní pohledávky	1			
			B.10	Změny čistého jmění	9
			B.101	Změny čistého jmění vlivem úspor a kapitálových transferů	-1
			B.102	Změny čistého jmění vlivem ostatních změn objemu aktiv	0
			B.103	Změny čistého jmění vlivem nominálních zisků/ztrát z držby	10
			B.1031	Změny čistého jmění vlivem neutrálních zisků/ztrát z držby	6
			B.1032	Změny čistého jmění vlivem reálných zisků/ztrát z držby	4

IV.3: Konečná rozvaha

Aktiva			Závazky a čisté jmění		
AN	Nefinanční aktiva	170	AF	Závazky	127
AN.1	Vyrobená nefinanční aktiva	131	AF.1	Měnové zlato a zvláštní práva čerpání	
AN.11	Fixní aktiva	128	AF.2	Oběživo a vklady	38
AN.12	Zásoby	1	AF.3	Dluhové cenné papíry	0
AN.13	Cennosti	2	AF.4	Půjčky	49
AN.2	Nevyráběná aktiva	39	AF.5	Účasti	0
AN.21	Přírodní zdroje	39	AF.6	Pojistné, penzijní a standardizované záruční programy	5
AN.22	Smlouvy, pronájmy a licence	0	AF.7	Finanční deriváty a zaměstnanecké opce na akcie	0
AN.23	Čistý nákup goodwillu a marketingových aktiv	0	AF.8	Ostatní závazky	35
AF	Finanční aktiva	176			
AF.1	Měnové zlato a zvláštní práva čerpání				
AF.2	Oběživo a vklady	112			
AF.3	Dluhové cenné papíry	25			

Aktiva		Závazky a čisté jmění
AF.4	Půjčky	8
AF.5	Účasti	23
AF.6	Pojistné, penzijní a standardizované záruční programy	4
AF.7	Finanční deriváty a zaměstnanecké opce na akcie	0
AF.8	Ostatní pohledávky	4
		B.90 Čisté jmění
		219

REJSTŘÍK

Aministrativní údaje - použití při sestavování účtů ESA 1.25, 1.26, 1.48

Akcie a ostatní účasti - ocenění 5.159

Akcie v oběhu - ocenění 5.156

Akcie nebo podílové listy fondů peněžního trhu 5.164, Příloha 7

Akcie nebo podílové listy investičních fondů - ocenění 7.79

Akcie ve formě poukázkové dividendy - ocenění 5.157

Akciové opce - naturální mzdy a platy 4.05 l

Akruální účetnictví na účtech vládních institucí 20.171

Akruální účetnictví pro vládní daně 20.172 - 20.175

Akruální záznam 1.101 - 1.105

Aktiva - definice 7.15

Aktiva - ekonomické přínosy 7.16

Aktiva - ekonomický vlastník versus právní vlastník 7.17

Aktiva a závazky - kategorie 7.20 - 7.32

Aktiva vedená v cizí měně - zisky a ztráty z držby 6.64

Aktiva vybudovaná určitým společenstvím, jejichž údržbu následně přebírají vládní instituce 4.165 l

Akumulované deficity vládních institucí - kapitálové transfery 4.165 c

Anuity 16.70, 16.71

Anulační struktury - klasifikace sektorů 20.46

Anulování a finanční výpomoc 20.243 - 20.248

Asymetrie v evropských účtech 19.20

Autorské honoráře za užití práv k duševnímu vlastnictví, jako vývoz služby 3.173 l

Balíková pošta - jako dovoz a vývoz zboží 3.165 f

Bankovní úrok - pro FISIM 14.02

Bezpodílové preferenční akcie 5.97

Běžná mezinárodní spolupráce 4.121-4.124

Běžná mezinárodní spolupráce - definice 4.121

Běžná mezinárodní spolupráce - doba zachycení 4.123

Běžná mezinárodní spolupráce - zachycení na účtech 4.124

Běžné daně z důchodů, jmění a jiné - doba zachycení 4.82

Běžné daně z důchodů, jmění a jiné - zachycení na účtech 4.82

Běžné daně z důchodů, jmění atd. - nezahrnované položky 4.80

Běžné daně z důchodů, jmění, apod. - definice 4.77

Běžné transfery mezi domácnostmi - doba zachycení 4.130

Běžné transfery mezi domácnostmi - zachycení na účtech 4.131

Běžné transfery mezi vládami 4.122 c

Běžné transfery mezi vládními institucemi 4.38 b

Běžné transfery od NISD nerezidentům 4.138 f

Běžné transfery od vládních institucí domácnostem jako spotřebitelům 4.38 a

Běžné transfery pro NISD 4.125, 4.126

Běžné transfery pro NISD - doba zachycení 4.127

Běžné transfery pro NISD - nezahrnované platby 4.126

Běžné transfery pro NISD - zachycení na účtech 4.128

Běžné transfery v rámci sektoru vládních institucí 4.118 - 4.120

Běžné transfery v rámci sektoru vládních institucí - doba zaznamenání 4.119

Běžné transfery v rámci sektoru vládních institucí - záznam na účtech 4.120

Běžné účty 1.114, 8.04 a

Běžné účty nerezidentů - vyrovnávací položky 18.22

Běžné versus kapitálové transfery - rozdíl 4.01

Blahobyt - v ESA 1.46, 1.47

Bleskové odhady - čtvrtletní účty 12.21, 12.22

Budovy a stavby nedokončené - ocenění 3.48

Budovy jiné než obydlí - definice Příloha 7.1

Bydlení a ubytovací služby - mzdy a platy naturální 4.05 b

Byty - definice Příloha 7.1

- C**ena a objem netržní služby - odhady 10.28 - 10.30
- Cena při uplatnění opce na akcie 4.169
- Cena - kupní 3.06
- Cenné papíry a naběhlý úrok - zachycení 20.181
- Cenné papíry s odděleným obchodováním s registrovanými úroky a jistinami (STRIPS) 5.96 e
- Cenné papíry - zpětný odkup, definice 5.127
- Cennosti - výdaje domácností 3.96 b 4
- Cennosti - definice Příloha 7.1
- Cennosti - ocenění 3.157
- Cennosti - pořízení klenotníky 3.156 d
- Cennosti - pořízení muzeem 3.156 e
- Cennosti - příklady 3.155
- Cennosti - rozpoznání 6.06 b
- Cenný papír zajištěný aktivy 5.109, 5.110
- Cenný papír zajištěný aktivy (ABS) 20.260
- Cenová diskriminace 10.16
- Cenové a objemové indexy - daně a dotace na produkty a dovoz 10.36 - 10.41
- Cenové a objemové indexy - obecné zásady 10.12
- Cenové a objemové indexy pro srovnání mezi zeměmi 10.48 – 10.56
- Cenové a objemové míry - evropské účty 19.22, 19.23
- Centrální banka 2.72 - 2.74, 20.311 - 20.313
- Centrální banka - netržní produkce jako služba finančním zprostředkovatelům 3.89 k
- Centrální banka - produkce 3.63, 14.16
- Centrální banka - služby 3.63 a
- Centrální banka - transakce s vládními institucemi 20.217
- Ceny CIF a FOB - oceňování vývozu a dovozu 1.98, 3.168 - 3.170, 3.175, 3.177 -3.179, 8.69, 19.16 b
- Ceny - nové produkty 10.26, 10.27
- Ceny - zásady pro netržní služby 10.28 - 10.30
- Cestování - nerezidenti 18.31
- Cestovní kancelář versus služby cestovních agentur 3.62
- Cestovní náklady - mzdy a platy 4.07 a 1
- Cestovní stipendia a odměny - platby 4.138 c
- Cestovní výdaje 3.89 h 1
- Cizí měna - zisky a ztráty 6.51
- Cla a zemědělské dávky - evropské účty 19.30
- COFOG - vládní výdaje podle funkcí 20.109 - 20.111, Kapitola 23
- COICOP - klasifikace individuální spotřeby podle účelu Kapitola 23
- COPNI - klasifikace služeb NISD podle účelu Kapitola 23
- COPP - klasifikace výdajů výrobců podle účelu Kapitola 23
- CPA - klasifikace produktů Kapitola 23
- Č**asové sdílení obydlí - měření produkce 3.75
- Čerpání majetkové účasti v kvazikorporaci 4.61
- Čerpání z důchodu kvazikorporací - definice 4.58
- Čerpání z důchodu kvazikorporací - doba zachycení 4.62
- Čerpání z důchodu kvazikorporací - nezahrnované příjmy 4.61
- Čerpání z důchodu kvazikorporací - zachycení na účtech 4.63
- Činnost - definice 2.144, 2.145
- Čistá finanční aktiva 7.10
- Čisté jmění 7.02
- Čisté jmění národního hospodářství 8.99
- Čisté jmění vládních institucí - měření 20.146 - 20.148
- Čisté nároky na zajistné náhrady od zajišťovny 4.116
- Čisté pojistné na neživotní pojištění - definice 4.112
- Čisté pojistné na neživotní pojištění - doba zachycení 4.113
- Čisté pojistné na neživotní pojištění - zachycení na účtech 4.113
- Čisté pojistné na neživotní přímé pojištění 4.112
- Čisté půjčky / čisté výpůjčky 5.17
- Čisté půjčky / čisté výpůjčky národního hospodářství 8.98
- Čisté půjčky / čisté výpůjčky vládních institucí (GFS) 20.112 – 20.114
- Čisté sociální příspěvky - definice 4.91
- Čisté zajistné 4.116

- Čisté zajištění neživotního zajištění 4.112
- Čistý domácí produkt v tržních cenách (NDP) 8.90
- Čistý záznam položky - bez spotřeby fixního kapitálu 3.145
- Čistý záznam z finančních operací - definice 5.23
- Členské příspěvky odborům, politickým, sportovním a náboženským organizacím 4.126 a
- Čtverné zápisy - finanční transakce 5.32
- Čtverné zápisy - pojetí 1.91 - 1.93
- Čtvrtletní národní účty 12.02
- Čtvrtletní národní účty - bilancování a zajištění souladu 12.23 - 12.31
- Čtvrtletní národní účty - doba zachycení 12.14, 12.15
- Čtvrtletní národní účty - obsah 12.12
- Čtvrtletní národní účty - použití při sestavení ročních účtů 12.10
- Čtvrtletní národní účty - problémy sestavování 12.13
- Čtvrtletní národní účty - přístup k sestavení 12.07, 12.08
- Čtvrtletní národní účty - specifické rysy 12.13 - 12.51
- Čtvrtletní národní účty versus krátkodobé ukazatele 12.11
- Čtvrtletní odhady objemu - zřetězené roční překrývání 12.36
- Čtvrtletní odhady objemu zřetězené - meziroční překrývání 12.38
- Čtvrtletní odhady objemu zřetězené - čtvrtletní překrývání 12.37
- Čtvrtletní versus roční národní účty 12.03 - 12.10
- D**aň z her 4.20 f
- Daň z kapitálu 4.148 - 4.151
- Daň z kapitálu - běžná 4.79 a
- Daň z kapitálu - příležitostná 4.80 b
- Daň z loterií 4.20 f
- Daň z pojistného 4.20 g
- Daň z prodeje 4.20 i
- Daň z příjmů - definice 4.78
- Daň z příjmů - zachycení 4.07 d, 4.23 c,
- Daň ze sázek 4.20 f
- Daň ze specifických služeb 4.20 h
- Daň ze znečištění 4.23 f
- Daně - nezachycené, nedoložené daňovými výměry 4.82
- Daně - zdroje údajů 4.82
- Daně a cla z dovozu kromě DPH - definice 4.18
- Daně a sociální příspěvky - vládní finanční statistika 20.77 - 20.79
- Daně při registraci vozidel 4.20 d
- Daně snížené o dotace 9.40 - 9.45
- Daně typu daně z přidané hodnoty (DPH) - definice 4.17
- Daně v EU - placené přímo 20.293 a 1
- Daně v EU - platby DPH 20.293 a 3
- Daně v EU - vybírané vládami jednotlivých států v zastoupení orgánů EU 20.293 a 1
- Daně vybírané pomocí kolků 4.20 b
- Daně z finančních a kapitálových transakcí 4.20 c
- Daně z hlavy 4.79 b
- Daně z produktů - definice 4.16
- Daně z produktů kromě DPH a dovozních daní - definice 4.19
- Daně z převodu vlastnictví kapitálových aktiv 3.133 c
- Daně z určitých dovážených služeb 4.18 b 5
- Daně z výdajů 4.79 c
- Daně z výroby a dovozu - zdroje údajů 4.27 a, b
- Daně z výroby a dovozu - činnost přímo nezjišťovaná 4.27
- Daně z výroby a dovozu - činnost, která není přímo zjišťována 4.27
- Daně z výroby a dovozu - definice 4.14
- Daně z výroby a dovozu - doba zachycení 4.26
- Daně z výroby a z dovozu placené institucím Evropské unie 4.25
- Daně ze zábavních činností 4.20 e
- Daně, které nebudou pravděpodobně vybrány 4.165 j, 6.15 d
- Daňové dobropisy 4.81, 20.167 - 20.168
- Daňové orgány - pokuty a penále 4.133 a
- Daňové příjmy 20.165 - 20.170
- Daňové příjmy - zachycení 4.150, 20.171 - 20.175

Daňové přiznání - zdroj pro odhad kapitálové daně 4.150 a	Diskontovaný cenný papír - hodnota cenného papíru 20.179 - 20.181
Daňový předpis jako zdroj údajů 4.27 a	Disponibilní důchod 8.35 - 8.41, 10.47
Dary - charitativní 3.96 f, 4.126 b	Dividendové (zakladatelské) akcie 5.148 c
Dary - malé dary, jako dovoz a vývoz 3.165 l	Dividendy 5.46
Dary - velké dary, jako kapitálový transfer 4.165 e	Dividendy - definice 4.53
Dary mezi žijícími osobami - daň 4.80 a	Dividendy - doba zachycení 4.57
Dary potravin, oblečení, deky, atd. pro NISD 4.126 b	Dividendy - zachycení na účtech 4.57
Databáze - velké, jako kapitálová aktiva 3.132 c	Dividendy přisouzené podílníkům investičních fondů 4.70
Databáze - definice Příloha 7.1	Dividendy versus čerpání účastí 20.207
Datum poskytnutí opce na akcie zaměstnanci 4.169, 5.221	Dlouhodobá splatnost - definice 5.A1.14
Datum převodu opcí na akcie zaměstnanci 4.169, 5.221	Dlouhodobé dluhové cenné papíry - definice Příloha 7.1
Dávkově a příspěvkově definované programy 17.65 - 17.71	Dlouhodobé obchodní úvěry - vládní 20.132
Dávkově definované penzijní programy - transakce 17.102 - 17.120	Dlouhodobé půjčky 5.115 b
Dávkově definovaný penzijní program 4.69, 17.57 - 17.58	Dlouhodobé půjčky - definice Příloha 7.1
Dávkově definovaný program sociálního pojištění 4.10 a	Dluh - pořízení nad tržní hodnotou 20.239 - 20.242
Dávky sociální pomoci, výpomocné - definice 4.105	Dluhopisy - úroky 4.46
Dávky sociálního pojištění jiné než penze 17.15, 17.16	Dluhopisy s nulovým kuponem 5.96d, 20.184, 20.185
Dávky sociálního zabezpečení, peněžité - definice 4.103	Dluhopisy s nulovým kuponem - úroky 4.46 a
Dávky sociálního zabezpečení, peněžité - jiné než penzijní 4.103	Dluhové cenné papíry - soukromé nabídky 5.103
Dávky z dovozu zemědělských produktů 4.18 b 1	Dluhové cenné papíry - cenové a objemové změny 6.54 - 6.57
Dávky z životního pojištění 16.41	Dluhové cenné papíry - definice 5.89, Příloha 7.1
Dědická daň 4.80 a	Dluhové cenné papíry - charakteristické rysy 5.90
Dědické daně a daně z pozůstalosti 4.80 a	Dluhové cenné papíry - jako aktivum vládních institucí 20.120
Dědictví a dary mezi osobami a institucionálními jednotkami různých sektorů 4.165 e	Dluhové cenné papíry - klasifikace 5.91
Demografické předpoklady pro výpočty v penzijním programu 17.178 - 17.183	Dluhové cenné papíry - klasifikace podle typu úrokové sazby 5.95
Depozitní stvrzenky - definice 5.143	Dluhové cenné papíry a konverze na akcie - transakce 6.25
Diamanty - dovoz a vývoz zboží 3.165 b	Dluhové cenné papíry - ocenění v rozvaze 7.67 - 7.69
Diamanty - jako cennosti 3.155 a	Dluhové cenné papíry - pevná úroková sazba 5.96, 5.97
Diskontní sazba pro výpočty v rámci penzijního programu 17.165 - 17.168	Dluhové cenné papíry - třídění podle původní doby splatnosti a měny 5.92 - 5.94
Diskontované dluhové cenné papíry 5.96 b	Dluhové cenné papíry - úroky 4.44
Diskontované obligace 20.186	Dluhové cenné papíry s umořovacím fondem 5.96 f

ESA 2010 – Rejstřík

Dluhové cenné papíry s variabilní úrokovou sazbou	5.98 - 5.101	Doprava do práce - naturální mzdy a platy	4.05 g
Dluhové cenné papíry se smíšenými úrokovými sazbami	5.102	Doprava dováženého zboží	3.179
Dluhové cenné papíry se stoupající nebo klesající sazbou	5.102 c	Doprava dováženého zboží - jako dovoz služby	3.175 b
Dluhové cenné papíry vázané na index	5.100, 20.187	Doprava dováženého zboží - jako vývoz služby	3.173 b
Dluhové operace	20.221	Doprava vyváženého zboží	3.178
Dlužnicko-věřitelské vztahy na finančním účtu	5.52 - 5.55	Doprava vyváženého zboží - jako dovoz služby	3.175 a
Dlužník / věřitel - forma finanční rozvahy	7.93	Doprava vyváženého zboží - jako vývoz služby	3.173 a
Dlužník / věřitel - ocenění cenných papírů	20.179, 20.180	Dopravní prostředky a jiné předměty dlouhodobé spotřeby - naturální mzdy a platy	4.05 d
Dobrovolné příspěvky pro NISD	4.126 b	Dopravní prostředky a zařízení - definice Příloha 7.1	
Dobrovolnické činnosti - jejichž výsledkem jsou výrobky	3.08 e	Dopravní prostředky jako mezinárodní obchod	3.164 b
Dočasný převod zboží - nezahrnovaný do vývozu a dovozu	3.166 e	Dopravní zařízení opouštějící zemi dočasně bez změny vlastnictví	3.166 c
Dodavatelé vládních institucí - tržní nebo netržní kritéria	20.25 - 20.28	Dotace	20.197
Dodávky v rámci EU - kategorizace dovozu a vývozu	3.161 a	Dotace - definice	4.30
Dohody o budoucích úrokových sazbách (FRA)	5.214	Dotace - doba zachycení	4.39
Dohody o forwardové úrokové sazbě - platby	4.47	Dotace - vládní finanční statistika (GFS)	20.90
Domácí personál - služby	3.08 d	Dotace - zachycení na účtech	4.40
Domácnosti - alokace FISIM jako mezipotřeba a konečná spotřeba	14.12	Dotace na objem mezd	4.37 a
Domácnosti - sektor	2.118, 2.119	Dotace na omezení znečištění	4.37 b
Domácnosti - subsektory	2.12	Dotace na pracovní sílu	4.37 a
Domácnosti - výroba zboží ve vlastní režii v ESA	3.08	Dotace na produkty - definice	4.33
Domovy důchodců - sociální dávky	4.104 e	Dotace na produkty - upřesnění výše	4.33
Doplňková tabulka k penzijním programům v systému sociálního pojištění	17.121 - 17.160	Dotace na úrokové úlevy	4.156
Doplňkové penzijní příspěvky domácností	4.101 a	Dotace na úrokové úlevy	4.37 c
Doplňkové sociální příspěvky domácností -	4.101	Dotace na vývoz	4.35 d
Doplňkové pojistné	16.27 - 16.31	Dotace od nadnárodních organizací	20.293 b
Doplňkové položky - rozvahy	7.94 – 7.108	Dovoz a vývoz - oceňování	8.69
Doplňkové příspěvky - doplňování penzijních nároků	5.182 b	Dovoz a vývoz služeb - doba zachycení	3.177
Doplňkové příspěvky domácností jiné než penzijní	4.101 b	Dovoz a vývoz zboží - nezahrnované zboží	3.166
Doprava - měření produkce	3.57	Dovoz a vývoz zboží - oceňování	3.168
		Dovoz a vývoz zboží - při změně vlastnictví	3.162
		Dovoz a vývoz zboží, příklady	3.165
		Dovoz dopravních služeb - nezahrnovaná přeprava vyváženého zboží	3.175
		Dovoz služeb - definice	3.172

- Dovoz služeb - příklady jako zrcadlový obraz příkladů vývozu služeb 3.174
- Dovoz zboží - ocenění v tabulkách dodávek a užití 3.168
- Dovoz zboží a služeb - vymezení 3.159
- Dovoz, výpočet FISIM 14.13
- Dovozní cla 4.18 a
- Dovozní dotace, definice 4.34
- DPH - tabulky dodávek a užití 9.44
- DPH - záznam v čistých hodnotách 4.17
- DPH - postup při odhadech cen a objemu 10.41
- DPH - zdroj, evropské účty 19.33
- DPH a HND - vlastní zdroje EU - doba zachycení 4.140
- DPH a HND vlastních zdrojů EU - definice 4.140
- Drahé kameny - jako cennosti 3.155 a
- Drahé kovy a kameny - definice Příloha 7.1
- Drobné opravy a vymalování interiéru obydlí 3.95 c 1
- Druhotné důchody (běžné transfery) - manuál platební bilance 6 (BPM6) 18.51–18.54
- Družstva - nefinanční podniky 2.46 b
- Dřevo - oceňování v rozvaze 7.48
- Důchod z investic na základě penzijních nároků 4.69
- Důchod z vlastnictví - definice 4.41
- Důchodový přístup - metoda stanovení HDP 8.89 c
- Důchody z investic přisouzené podílníkům investičních fondů 4.70
- Důchody z investic přisouzené pojistníkům - definice 4.68
- Důchody z přímých investic 18.48 - 18.50
- Duševní vlastnictví - produkty - měření výroby služeb 3.86
- Duševní vlastnictví zboží - definice Příloha 7.1
- E**konomické území 2.05, 2.06, 18.06, 18.07, 19.03, 19.04
- Ekonomické využívání přírodních zdrojů - změny objemu 6.06 f
- Ekonomicky aktivní obyvatelstvo, definice 11.10
- Ekonomicky nevýznamná cena 3.19
- Ekonomicky významné ceny 20.19 - 20.22
- Ekonomicky významné ceny - definice 3.19
- Ekonomicky významné ceny - podmínky 20.23
- Ekonomický vznik aktiv 6.06
- Ekonomický zánik nevyráběných aktiv 6.07
- Ekvivalent zaměstnanosti na plnou pracovní dobu 11.32 - 11.34
- ESA - pragmatický přístup 1.28
- ESA - konzistence v průběhu času 1.27
- ESA - mezinárodní srovnatelnost 1.21
- ESA - pojmy - hraniční otázky 1.29
- ESA - příklady použití 1.11, 1.18, 1.19
- ESA 2010 1.01-1.05
- ESA 2010 ve srovnání s ESA 95 1.51, 1.52
- ESA 2010 ve srovnání s SNA 2008 1.50
- ESA 95 1.02
- ESA a vládní finanční statistika (GFS) - vztahy Rámeček 20.1
- ESA jako rámec pro analýzu a politiku 1.18, 1.19
- ESA jako systém 1.53
- ESA položky a položky administrativních údajů - rozdíly 1.25
- ESA ve srovnání s SNA 1.14
- EU - jako subsektor nerezidentů 2.134
- EU a transakce s rezidenty 20.291 - 20.293
- Eurozóna - ekonomické území 19.04
- Evropská unie - ekonomické území 19.03
- Evropské instituce - transfery členským zemím 19.39 - 19.42
- Evropské instituce 19.08 - 19.13
- Evropské účty - konsolidace 19.44
- Evropské účty - účet nerezidentů 19.15 - 19.18
- Evropské účty- matice "od koko - komu" 19.26, 19.27
- Evropské účty z národních účtů 19.05
- Evropský fond pro regionální rozvoj 20.294
- Evropský sociální fond 20.294
- Evropský systém regionálních a národních účtů (ESA) 1.01
- Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova (EAFRD) - investiční dotace 4.152
- Evropský zemědělský záruční fond (EZZF) - investiční dotace 4.152

Exekuce	6.11	Finanční rozvahy - nekonsolidované versus konsolidované	7.92
Exkluzivní smlouvy	15.44	Finanční služby - a finanční instituce	3.67
Externí referenční sazba pro FISIM	14.10	Finanční služby - jako vývoz služeb	3.173 g
Extraregionální území	13.11	Finanční služby - obecně (CPA, Sekce K)	3.64 - 3.74
F ilmová výroba, částečně dokončená jako nedokončená produkce	3.148 b 6	Finanční služby - pojištění a penzijní programy (CPA, Sekce K)	3.74
Filmy - originály jako kapitálová aktiva	3.132 d	Finanční služby - pořízení, prodej a předání finančních aktiv a závazků	3.73
Finanční aktiva - definice	5.03, 5.04	Finanční služby - přímé nebo nepřímé platby	3.68
Finanční aktiva - přeshraniční prodej	3.160 c	Finanční služby - přímé platby	3.69
Finanční aktiva a závazky - definice	7.28, Příloha 7.1	Finanční služby - složky	3.63
Finanční aktiva a závazky - klasifikace	7.32	Finanční služby v penzijních programech	17.161
Finanční aktiva a závazky - oceňování	7.61 - 7.90	Finanční transakce - doba zachycení	5.49 - 5.51
Finanční aktiva a závazky - zachycení v rozvaze	5.16	Finanční transakce - klasifikace	Příloha 5.1, 5.A1.01
Finanční deriváty - definice	5.199, Příloha 7.1	Finanční transakce - ocenění	5.19 - 5.22
Finanční deriváty - kategorizace	5.202	Finanční transakce - podle kategorií	5.A1.02, 5.A.1.03
Finanční deriváty - nezahrnované finanční nástroje	5.220	Finanční transakce - podle měn	5.A1.18 - 5.A1.20
Finanční deriváty - oceňování	5.201, 5.223 - 5.229	Finanční transakce - podle převoditelnosti	5.A1.04 - 5.A.1.07
Finanční deriváty - účel	5.200	Finanční transakce - podle splatnosti	5.A1.13
Finanční deriváty - vypořádání plateb	20.188	Finanční transakce - podle typů důchodů	5A1.08
Finanční deriváty a zaměstnanecké opce na akcie - zisky z držby	6.62	Finanční transakce - podle úrokové sazby	5.A1.09 - 5.A1.12
Finanční instituce - sektor	2.55	Finanční transakce - účetní pravidla	5.32 - 5.35
Finanční instituce - subsektory	2.66, 2.71	Finanční transakce a souvztažná transakce s důchody z vlastnictví	5.41 - 5.48
Finanční instituce kromě měnových finančních institucí, pojišťoven a penzijních fondů	2.70	Finanční transakce a souvztažná transakce s transfery	5.36 - 5.40
Finanční leasing	3.129 g, 5.134, 5.135	Finanční transakce a souvztažná transakce s úroky	5.43
Finanční leasing - doba zachycení tvorby kapitálu	3.134 a	Finanční transakce vládních institucí - ocenění	20.125 - 20.128
Finanční leasing - úrok	4.48	Finanční účet	1.126, 5.17, 8.50 – 8.51
Finanční nástroje - pojem v měnové a finanční statistice	5.15	Finanční účet - konsolidace - definice	5.25
Finanční nástroje - vyjádřené v cizí měně	7.39	Finanční účet - účty akumulace nerezidentů	8.74
Finanční pohledávka - definice	5.05	Finanční účet - vyrovnávací položka	5.18
Finanční pronájmy	15.04, 15.13 - 15.22	Finanční účet podle dlužníků a věřitelů	5.52 - 5.55
Finanční prostředky odložené pro budoucí pořízení kapitálu	3.130 f	Finanční zprostředkování	2.57, 3.64, 14.01
Finanční rozvahy	7.91 - 7.93		

Finanční zprostředkování a sektor vládních institucí	20.32 – 20.34	Goodwill a marketingová aktiva - čisté pořízení - definice	Příloha 7.1
Finanční zprostředkovatelé	2.57 – 2.62	Goodwill a marketingová aktiva - definice	3.192
Finanční zprostředkovatelské služby nepřímo měřené (FISIM)	3.70 – 3.72	Goodwill a marketingová aktiva - ocenění v rozvaze	7.59 – 7.60
Firemní restrukturalizace - změny v klasifikaci sektorů	6.19–6.20	Goodwill a marketingová aktiva - změna hodnoty	6.06 h
Fisherův index - územní srovnání	10.03, 10.54	Granty - vládní finanční statistika (GFS)	20.89
FISIM - dopad na HDP	14.04	H ausbóty	3.129 a
FISIM - dovoz a vývoz	18.44 – 18.45	Hazardní hry - výhry, daně	4.78
FISIM - obchodní úvěry a zálohy	5.235y	HDP - metody měření	1.133
FISIM - požadavky na údaje	14.07	Historické památky - jako vznik aktiva	6.06 a
FISIM - produkce S.122 a S.125	14.06	Hlavní činnost - definice	3.10
FISIM - referenční sazba	3.72, 14.08	Hluboce diskontované dluhopisy	5.96 c
FISIM - rozdělení podle institucionálních sektorů	14.11	Hluboce diskontované dluhopisy - úroky	4.46 b
FISIM - rozdělení podle regionů	13.40	Holdingové společnosti	2.14
FISIM - spotřeba domácností	3.95 e	Homogenní odvětví - seskupení homogenních jednotek	2.154
FISIM - výpočet	14.01, 14.11	Homogenní produkce - jednotky	2.153
FISIM jako mezispotřeba	3.89 j	Homogenní produkty	10.13 – 10.15
FISIM pouze pro finanční zprostředkovatele	14.03	Hospodářská politika - používané pojmy	1.49
FISIM v objemovém vyjádření	14.14	Hospodářská zvířata - oceňování v rozvaze	7.48
Fiskální operace	20.204	Hospodářství - definice	2.01
Fixní aktiva - daň	4.23 b	Hotové výrobky - zásoby	3.148 c
Fixní aktiva - definice	Příloha 7.1	Hranice aktiv a závazků - nezahrnované hodnoty	7.19
Fixní aktiva - oceňování	7.42	Hrnčířství, výroba ve vlastní režii domácností	3.08 b 5
Fond soudržnosti	20.294	Hrubá přidaná hodnota - růst regionální HPH	13.46 – 13.48
Fondy - jiné než fondy peněžního trhu	2.60, 2.83 – 2.86	Hrubá přidaná hodnota a HDP podle regionů	13.34 – 13.39
Fondy peněžního trhu (FPT)	2.60, 2.79 – 2.81	Hrubé a čisté vyrovnávací položky	8.06
Fondy sociálního zabezpečení	2.117, 20.12	Hrubé zachycování finančních transakcí - definice	5.24
Forwardy - definice	5.207	Hrubý a čistý záznam - zachycení spotřeby fixního kapitálu	3.145
Funkční klasifikace	22.11, 22.12	Hrubý domácí produkt v tržních cenách (HDP)	8.89, 10.47
Funkční klasifikace a skupiny produktů	22.20	Hrubý národní důchod - zdroj, evropské účty	19.34
Futures	5.208	Hrubý národní důchod v tržních cenách (HND)	8.94
G eologický průzkum - oceňování	3.136 a	Hybridní penzijní program	17.62
Geologický průzkum a vyhodnocení - definice	Příloha 7.1		
Geometrická metoda pro výpočet spotřeby kapitálu	3.144		
Globalizace - problémy měření v ESA	1.16,1.17		
Goodwill - zachycení	3.193		

Hypotetické příspěvkově definované programy
a hybridní programy 17.59 – 17.64
Hypotetické příspěvkově definovaný program
17.60, 17.61
Hypotetické rezidentské jednotky 2.09, 2.29,
18.15, 18.16

Charitativní dary 3.96 f, 4.126 b

Chovná zvířata 3.129 d

Chybějící daně - nepodložené daňovými výměry
4.82

ICT vybavení - definice Příloha 7.1

Imputované penzijní příspěvky zaměstnavatelů
4.10 a

Imputované příspěvky zaměstnavatelů jiné než
penzijní 4.10 b

Imputované sociální příspěvky zaměstnavatelů -
doba zachycení 4.98

Imputované sociální příspěvky zaměstnavatelů
- definice 4.10, 4.97

Imputované sociální příspěvky zaměstnavatelů
- záznam na účtech 4.99

Index cen Paascheho 10.20

Indexované cenné papíry - úroky 4.46 c,
20.187

Individuální služby 4.108

Individuální spotřeba vládních institucí podle
klasifikace COICOP 3.105

Individuální spotřeba zboží a služeb - definice
3.101

Input-output tabulky 1.136

Input-output tabulky - symetrické tabulky
1.140, 1.141, 9.59, 9.62

Input-output tabulky - tabulky typu odvětví
na odvětví 9.60

Input-output tabulky - tabulky typu produkt na
produkt 9.60

Input-output tabulky - využití v analýze 9.52 -
9.63

Instalace zařízení v zahraničí - jako vývoz služeb
3.173 f

Instituce přijímající vklady - kromě
centrální banky 2.75 – 2.78

Institucionální jednotka 1.55, 1.57, 2.01

Institucionální jednotky - definice 2.12

Institucionální jednotky - nerezidentské jednotky
18.09–18.11

Institucionální jednotky - příklady 2.50

Integrované hospodářské účty 8.83 – 8.87

Integrovaný systém indexů cen a objemu
10.08 – 10.09

Interní referenční sazba pro FISIM 14.09

Intrastat - oceňování zboží dovezeného
a vyvezeného 3.170 d

Investiční dotace 4.38 c, 4.152 – 4.163

Investiční dotace - vládním institucím 4.159

Investiční dotace - definice 4.152

Investiční dotace - doba zachycení 4.162

Investiční dotace - nerezidentům 4.161

Investiční dotace - neziskovým organizacím
sloužící domácnostem 4.160

Investiční dotace - veřejným podnikům 4.157

Investiční dotace - záznam na účtech 4.163

Investiční dotace do sektoru domácností
4.158

Investiční fondy 2.61, 5.161

Investiční pozice vůči zahraničí (IIP) 7.06

**Jaderné elektrárny - náklady na vyřazení
z provozu** 3.129 h

Jatečná zvířata 3.130 b 1

Jednorázové záruky 5.09 a, Rámeček 5.1,
20.253 – 20.257

Jednostranné transakce 1.71

Jednotky a jejich seskupení 1.54–1.63

Jednotky pro speciální účel - pod kontrolou
nerezidentských vládních institucí 20.48

Jednotky pro speciální účel (SPE) 2.17 – 2.20

Jednotky pro speciální účel (SPE) -
nerezidentské jednotky 20.48

Jednotky pro speciální účel (SPE) - rezidentské
jednotky 20.47

Jednotky pro speciální účel vládních institucí
2.27

Jídla a nápoje - naturální mzdy a platy 4.05 a

Jiné běžné transfery 4.125 – 4.139

Jiné běžné transfery - definice 4.125, 4.129

Jiné běžné transfery - doba zachycení 4.139

Jiné běžné transfery - ostatní jiné běžné
transfery 4.132 – 4.139

Jiné běžné transfery - zachycení na účtech
4.139

Jiné cennosti - definice	Příloha 7.1	Klasifikace doplňkových položek	Kapitola 23
K alendářní vliv	12.41	Klasifikace funkcí vládních institucí (COFOG)	3.104, Kapitola 23
Kapitálové daně	4.148-4.151	Klasifikace individuální spotřeby podle účelu (COICOP)	Kapitola 23
Kapitálové daně - definice	4.148	Klasifikace institucionálních sektorů	Kapitola 23
Kapitálové daně - zachycení na účtech	4.151	Klasifikace odvětví (NACE) a výrobků (CPA)	Kapitola 23
Kapitálové injekce	20.197 – 20.204	Klasifikace odvětví (NACE) a výrobků (CPA)	2.151
Kapitálové injekce - definice	20.198	Klasifikace rozvahových položek	Kapitola 23
Kapitálové injekce - naturální	20.203	Klasifikace služeb neziskových institucí sloužících domácnostem (COPNI)	Kapitola 23
Kapitálové injekce - pravidla pro klasifikace	20.201 – 20.203	Klasifikace transakcí a jiných toků	Kapitola 23
Kapitálové injekce - zrušením nebo převzetím dluhu	20.202	Klasifikace výdajů výrobců podle účelu (COPP)	Kapitola 23
Kapitálové investice	20.194 – 20.196	Klasifikace vyrovnávacích položek a čistého jmění	Kapitola 23
Kapitálové investice do veřejných korporací	20.193	Kmenové akcie	5.148 a
Kapitálové příjmy - vládní finanční statistika (GFS)	20.88	Kolektivní služby	3.102, 4.108
Kapitálové transfery	4.145 – 4.147	Komisní zboží, ztracené po přechodu hranice - před změnou vlastnictví	3.166 f
Kapitálové transfery - daň	4.149 a	Kompenzace ztrát veřejným jednotkám - dotace	4.35 c
Kapitálové transfery - definice	4.145	Kompenzační platby vládních institucí na investiční majetek	4.165 a
Kapitálové transfery - mezinárodní a nadnárodní organizace	20.293 e	Koncesní smlouvy o poskytování služeb	15.42
Kapitálové výdaje - vládní finanční statistika (GFS)	20.104	Konečná rozvaha	8.63, 8.64
Kapitálové výdaje - vojenské	20.19	Konečná spotřeba	3.93
Kapitálové zisky - daň	4.78, 4.149	Konfiskace bez náhrady	6.10
Kapitálové zisky - přerozdělené	4.165 g	Konsolidace účtů	1.106 – 1.109
Kapitálový účet	1.125, 8.46 – 8.49	Konsolidace v rámci finančního účtu - definice	5.25 - 5.27
Kapitálový účet - účty akumulace nerezidentů	8.72 – 8.73	Konsolidace v rámci vládních účtů	20.152 – 20.161
Kaptivní finanční instituce	2.21 – 2.23, 2.98 – 2.99	Kontrola - kritérium sektorové klasifikace	1.36, 2.35 – 2.39
Karavany	3.129 a	Kontrola - sektorová klasifikace neziskových institucí	2.39
Katastrofa - pojistné plnění	4.165 k	Kontrola - vládních institucí nad korporacemi	2.38
Katastrofy - kompenzační platby vládních institucí na investiční majetek	4.165 a	Kontrola měnovými orgány	5.59
Kategorie COFOG	22.16	Kontrola neziskových institucí - zařídění do sektoru vládních institucí	20.15
Kategorie COICOP	22.13 – 22.15, Kapitola 23	Konvertibilní obligace	5.96 g
Kategorie COPNI	22.17, Kapitola 23	Konverze dluhových cenných papírů na akcie - transakce	6.25
Kategorie COPP	22.18, Kapitola 23		
Klasifikace	Kapitola 23		
Klasifikace - změny v klasifikaci	6.16		
Klasifikace aktiv	Kapitola 23		

- Kopie produktů duševního vlastnictví - měření produkce služeb 3.86
- Kotace akcií 5.150
- Kótované akcie - definice 5.146, Příloha 7.1
- Kótované akcie - oceňování v rozvaze 7.71 – 7.72
- Krátkodobá splatnost - definice 5.A1.14
- Krátkodobé dluhové cenné papíry - definice Příloha 7.1
- Krátkodobé půjčky - definice Příloha 7.1
- Krátkodobé půjčky - transakce 5.115 a
- Krátkodobé závazky 5.114
- Kritéria pro určení prodeje pro sekuritizaci 20.260 – 20.266
- Kritérium tržní produkce - 50% kritérium 3.19
- Kryté dluhopisy 5.111
- Kupní opce 5.203
- Kurzové ztráty 6.14 a
- Kvalita, cena a homogenní produkty 10.13 – 10.18
- Kvazikorporace 2.13
- Kvazikorporace - sektorová klasifikace 20.40 – 20.43
- Kvazitranzitní obchod 18.28
- L**aspeyresův index 10.03, 10.20, 10.21, 10.52
- Leasing - prodej (nákup) na splátky 15.20 – 15.22
- Leasing - provozní leasing přírodních zdrojů a finanční 15.04
- Leasing - transakce podle typů 15.05, tabulky 15.1, 15.2
- Léčení - naturální sociální transfer 4.110
- Lehké zbraně 3.129 c
- Lékařské ošetření - sociální naturální transfer 4.110
- Leontiefova inverze 9.58
- Letadla 2.05
- Licence - platby domácností za povolení jako platby za služby 3.95 h
- Licenční platby domácností 4.79 d
- Licenční platby domácností - nezahrnované do daní 4.80 d
- Licenční poplatky za užívání práv duševního vlastnictví - jako vývoz služeb 3.173 l
- Lineární metoda odpisování pro výpočet spotřeby kapitálu 3.143
- Lodě a ropné plošiny jako nedokončená produkce 3.148 b 4
- Loterie a sázkové hry - definice 4.135
- Loterie a sázkové hry - poplatek za služby 4.135
- M**ajetková účast - definice 5.141
- Majetkové cenné papíry - příklady nekótovaných akcií 5.148
- Majetkové cenné papíry (účasti) - finanční aktiva nezahrnovaná do účastí 5.152
- Malování, údržba a opravy obydlí - nezahrnované do výdajů na konečnou spotřebu 3.96 b 2
- Materiály a dodávky - zásoby 3.148 a
- Matice "od koho - komu" - evropské účty 19.26, 19.27
- Matice sociálního účetnictví (SAM) - příklad satelitního účtu 1.42
- Měna - definice 5.76, Příloha 7.1
- Měnové finanční instituce (MFI) 2.67
- Měnové orgány 5.58
- Měnové swapy 5.212
- Měnové vyrovnávací dávky při dovozu 4.18 b 2
- Měnové zlato 5.60
- Měnové zlato - definice 5.57, Příloha 7.1
- Měnové zlato - swapy 5.66
- Měnové zlato - transakce 5.64
- Měnové zlato a zvláštní práva čerpání - zisky a ztráty z držby 6.46 – 6.47
- Měnové zlato a zvláštní práva čerpání - ocenění v rozvaze 7.62 – 7.63
- Měnový swap 5.213
- Merchanting (obchodní služby) 3.164 d, 18.38 - 18.43
- Metoda očekávání - měření upravených nároků 3.74 a
- Metoda průběžné inventarizace (PIM) 3.141
- Metody shora dolů - regionální účty 13.27
- Metody zdola nahoru - regionální účty 13.25 – 13.26
- Mezibankovní FISIM 14.11
- Mezibankovní pozice - definice Příloha 7.1
- Mezinárodní účet zboží a služeb 8.68 – 8.69, 18.23 – 18.31

Mezinárodní a nadnárodní organizace - finanční transakce 20.293 f	Mzdy a platy - nezahrnované položky 4.07
Mezinárodní a nadnárodní organizace - kapitálové transfery 20.293 e	Mzdy a platy - peněžní 4.03
Mezinárodní a nadnárodní organizace - transakce 20.291 – 20.300	Mzdy a platy naturální - definice 4.04
Mezinárodní finanční účet a mezinárodní investiční pozice (IIP) 18.57 – 18.59	Nábytek - výroba ve vlastní režii domácností 3.08 b 5
Mezinárodní kapitálový účet 18.55 – 18.56	NACE Rev. 2 (Klasifikace odvětví) Kapitola 23
Mezinárodní spolupráce - běžná 20.293 d	Nadměrná náhrada DPH - ostatní dotace 4.37 d
Mezinárodní transakce - daň 4.23 d, 4.79 e	Nadnárodní orgány - klasifikace sektorů 20.55
Mezinárodní účty platební bilance 18.20, 18.21	Náhodné poškození fixních aktiv 3.142
Mezinárodní vody - vyrobené zboží jako vývoz 3.164 a	Náhrady nepojištěných škod - soudní rozhodnutí 4.165 h
Mezispotřeba 3.88–3.92	Náhrady zaměstnancům a mezispotřeba - vládní finanční statistika (GFS) 20.93–20.96
Mezispotřeba - definice 3.88	Náhrady zaměstnancům - definice 4.02
Mezispotřeba - doba zachycení 3.91	Náhrady zaměstnancům - doba zachycení 4.12
Mezispotřeba - nezahrnované položky 3.90	Náhrady zaměstnancům - odhad objemu 10.11
Mezispotřeba - zachycení na účtech 3.91 – 3.92	Náhrady zaměstnancům - odhady cen a objemu 10.44
Mimořádná ztráta zásob 6.13 e	Náhrady zaměstnancům - otázky sídla 4.13
Mimořádné náklady na penze - běžné transfery 4.138 b	Náhrady zaměstnancům - rozvržení podle regionů 13.42
Mimořádné platby do fondů sociálního pojištění 4.38 d, 4.165 i	Nájemné 4.72–4.76
Mimotržní swapy - vládní účty 20.133	Náklady na převod vlastnictví 3.133
Mince mimo oběh - dovoz a vývoz zboží 3.165 c	Náklady na převod vlastnictví - nákupní ceny 3.127, 3.133, 3.135 – 3.138
Míry důchodů - deflace 10.07	Náklady na převod vlastnictví - nominální zisky a ztráty z držby 6.34
Míry produktivity 11.38	Náklady na převod vlastnictví - odepsané jako spotřeba kapitálu 3.140
Míry reálných důchodů 10.46 – 10.47	Náklady na převod vlastnictví - pojetí v rozvaze 7.45
Místní činnostní jednotky (místní ČJ) 1.56, 1.58 – 1.60, 2.147, 2.148	Náklady na převod vlastnictví kapitálových aktiv - daně 3.133 c
Místní ČJ jako netržní výrobci 3.39	Náklady na reprezentaci 3.89 h 1
Místní ČJ jako tržní výrobci 3.38	Náklady na výběr DPH, cla aj. - třetí a čtvrtý zdroj - evropské účty 19A.32
Místní ČJ jako výrobci pro vlastní konečné užití 3.38	Náklady na vyřazení z provozu - např. Jaderných elektráren 3.129 h
Místní vládní instituce 2.116	Náklady spojené s instalací - náklady na převod vlastnictví fixních aktiv 3.133 a
Místní vládní instituce - definice 20.65 – 20.66	Náklady, pojištění a přepravné (CIF) - cena pro dovoz 3.169
Mléčný skot 3.129 d	Nákup akcií vládními institucemi 4.38 h
Mobilní domy 3.129 a	
Mobilní zařízení - jako mezinárodní obchod 3.164 b	
Monopolní zisky veřejných podniků z dovozu - daně (D.212) 4.18 b 6	
Monopolní zisky veřejných podniků, převáděné na stát - daně (D.214) 4.20 j	

Nákup drobných nástrojů	3.130 a 1	Nedobytné pohledávky - odpis, snížení a odmítnutí dluhu	5.40, 20.233 – 20.235
Nákup pozemků domácnostmi	3.96 c	Nedokončená výroba	3.148 b
Nákupy domácností financované sociálními transfery	4.109	Nedokončená výroba - čtvrtletní účty	12.16
Nákupy související s podnikáním v zahraničí	3.176 a	Nedokončená výroba - ocenění	3.47
Nákupy v zahraničí	3.176	Nedokončené stavby jako nedokončená produkce	3.148 b 3
Nákupy vládních institucí - jako naturální sociální transfery	3.98 b	Nedoplatky daní - účtované úroky z nedoplatků	4.28, 4.81
Národní bohatství	7.05	Nedostatečná náhrada DPH v zemědělství	4.23 g
Národní disponibilní důchod	8.95	Neevidované dodávky - jako dovoz a vývoz	3.165 l
Národní důchod (v tržních cenách)	8.94	Nefinanční aktiva	7.21
Národní soukromé nefinanční podniky	2.53	Nefinanční aktiva - definice	Příloha 7.1
Národní vládní instituce	2.115, 20.63, 20.64	Nefinanční aktiva - smlouvy, pronájmy a licence	7.27
Nároky na dávky jiné než na penzijní	5.187, Příloha 7.1	Nefinanční aktiva, na vlastní účet - ocenění	7.36
Nároky na pojistné náhrady z neživotního pojištění	4.114	Nefinanční kvazikorporace	2.47
Nároky na pojistné náhrady z neživotního pojištění - zachycení na účtech	4.117	Nefinanční podniky - subsektory	2.50
Nároky na pojistné náhrady z neživotního pojištění - doba zachycení	4.117	Nefinanční podniky pod zahraniční kontrolou	2.54
Nároky na sociální zabezpečení jiné než penzijní	17.19	Nekótované akcie - definice	5.147, Příloha 7.1
Nároky penzijních fondů na penzijní správce - definice	Příloha 7.1	Nekótované akcie - ocenění v rozvaze	7.73 – 7.75
Nástroje - levné nástroje jako mezispotřeba	3.89 f 1	Nekótované akcie investičních fondů	5.162
Nástroje, nářadí, atd. - naturální mzdy a platy	4.07 a 5	Nelegální transakce	1.79
Naturální důchody - jako výdaje domácností na konečnou spotřebu	3.95 b	Neměnové zlato - dovoz a vývoz	3.165 a
Naturální investiční dotace	4.153	Neměnové zlato - jako cennosti pro centrální banku	3.156 a
Naturální mzdy a platy	4.04 - 4.07	Neměnové zlato, jako cennosti	3.155 a
Naturální sociální transfery	4.108 – 4.111, 8.33, 8.34	Neočekávané výdaje vládních institucí - kapitálové transfery	4.165 c
Naturální sociální transfery - definice	4.108	Nepěstované biologické rezervy - definice	Příloha 7.1
Naturální sociální transfery - doba zachycení	4.111	Nepředvídané zastarání	6.13 a
Naturální sociální transfery - netržní výroba vládních a NISD	4.109	Nepřímé měření - regionální účty	13.30
Naturální sociální transfery - tržní produkty kupované vládními a NISD	4.109	Nepřítomnost v práci - sociální dávky	4.104 a
Naturální sociální transfery - záznam na účtech	4.111	Nerostné a energetické rezervy - definice	Příloha 7.1
Naturální sociální transfery hrazené ze sociálního zabezpečení	3.96 a	Nerostné a energetické rezervy - ocenění v rozvaze	7.53
Nebytové budovy - měření produkce	3.80	Nerozdělené zisky přisouzené podílníkům investičních fondů	4.70
		Nerozdělený zisk - zahraniční pobočky	4.59

Nerozdělený zisk podniků přímé zahraniční investice	4.66	Nové produkty v odhadech cen a objemů	10.26, 10.27
Netržní produkce - definice	3.23	O běživo - nezahrnované bankovky a mince	5.78
Netržní produkce - důvody vytváření	3.23	Oběživo - příklady	5.77
Netržní produkce - ocenění	3.49	Oběživo a vklady - ocenění v rozvaze	7.64 – 7.66
Netržní produkce - ostatní (zdarma)	3.23	Oběživo a vklady - zisky a ztráty z držby	6.49 – 6.53
Netržní produkce - platby za netržní produkci	3.23	Oběživo, vydané Eurosystemem (EUR)	5.76, 5.77, Rámeček 5.2
Netržní výrobci - definice	3.26	Obchod prostřednictvím zahraničních afilací - dodávky nezahrnované do dovozu a vývozu	3.160 a
Neutrální zisky a ztráty z držby definice	6.38	Obchodní marže - definice	3.56
Nevyplácené daňové dobropisy	4.81	Obchodní služby (merchanting)	164 d, 18.38 – 18.43
Nevyráběná aktiva - definice	3.184	Obchodní směňky	5.125
Nevyráběná nefinanční aktiva	7.50–7.60	Obchodní úvěr	5.124, 5.125
Nevyráběná nefinanční aktiva - definice	7.24, Příloha 7.1	Obchodní úvěry a zálohy	5.233 – 5.239
Nevyrovnané nároky - neživotní pojištění	5.172	Obchodní úvěry a zálohy - definice	5.233, Příloha 7.1
Nezaměstnanost - definice	11.20	Obchodní úvěry a zálohy - FISIM	5.235
Neziskové instituce sloužící domácnostem (NISD) - běžné transfery vládním institucím	4.138 a	Obchodovatelné finanční nástroje - ocenění v rozvaze	7.61
Neziskové instituce sloužící domácnostem (NISD) - sektor	2.129 – 2.130	Obchodovatelný provozní leasing	15.43
Neziskové instituce sloužící domácnostem (NISD) - nefinanční podniky	2.46	Obchodovatelný provozní leasing - definice jako aktiva	Příloha 7.1, 7.58
Neziskové instituce sloužící podnikání	3.35	Obchodovatelný provozní pronájem jako nevyráběné aktivum	3.190 a
Neziskové instituce v sektoru vládních institucí	20.13 – 20.16	Objevy podzemních zdrojů	6.06 c
Nezjišťovaná ekonomika	11.26	Obligace - úrok	4.46
Nezjišťované činnosti - naturální mzdy a platy	4.05 m	Obligace vázané na inflaci	5.10
Neživotní pojištění, přímé	16.12	Obrazy - jako cenností	3.155 b
Neživotní pojištění - měření produkce	3.74 a, 16.50, 16.51	Obrněná vozidla - pro nevojenské účely	3.129 c
Neživotní pojištění - platby pojistného	3.74 a	Obydlí obývaná vlastníky - měření produkce služeb	3.75
Neživotní pojištění - technické rezervy - definice	5.169, Příloha 7.1	Ocenění - naturální mzdy a platy	4.06
Neživotní pojištění - účetní záznamy	16.64 – 16.67	Ocenění cenných papírů - přístup dlužníka a věřitele	20.179, 20.180
Neživotní pojištění technické rezervy - ocenění v rozvaze	7.80	Ocenění CIF - dovoz a vývoz	3.169
Neživotní pojištění - alokace produkce mezi uživatele	16.58 – 16.61	Ocenění dovozu a vývozu výrobků	1.98
Nominální hodnota versus tržní hodnota - finanční nástroje	7.39	Ocenění FOB - dovoz a vývoz	3.168
Nominální oceňování finančních nástrojů	7.39	Ocenění FOB - zástupným způsobem	3.170
Nominální zisky a ztráty z držby - definice	6.27		
Nové akcie - oceňování	5.155		

Ocenění položek v mezinárodních účtech 18.32	Ostatní běžné výdaje - vládní finanční statistika (GFS) 20.102 – 20.103
Ocenění produktu 1.97	Ostatní budovy a stavby - vymezení Příloha 7.1
Ocenění ve stálých cenách 1.99, 1.100	Ostatní daně a dotace na výrobu - odhady cen a objemu 10.42
Oceňování finančních transakcí 5.19 – 5.22	Ostatní daně z výroby - definice 4.22
Očišťování 1.110, 1.111	Ostatní dávky sociálního pojištění - vymezení 4.104
Odmítnutí zaplatit dluh - jednostranné zrušení dluhu 6.15 c	Ostatní dotace na produkty 4.35
Odpis dluhu 4.165 f	Ostatní dotace na výrobu - definice 4.36
Odpis finančních pohledávek 6.14 b	Ostatní důchody z investic 4.68 – 4.71
Odpis nebo snížení dluhu 20.239 - 20.249	Ostatní důchody z investic - záznam na účtech 4.71
Odpracované hodiny - definice 11.27	Ostatní finanční služby 3.66
Odstupné - sociální dávky 4.104 c	Ostatní finanční zprostředkovatelé, kromě pojišťoven a penzijních fondů 2.86 – 2.94
Odvětví - definice, klasifikace 2.150 - 2.152	Ostatní kapitálové transfery 4.164 – 4.167
Odvětví jako skupina místních ČJ 2.149	Ostatní kapitálové transfery - definice 4.164
Ohrožené půjčky - definice 7.101	Ostatní kapitálové transfery - doba zachycení 4.166
Ohrožené půjčky - doplňkové položky 7.100 – 7.108	Ostatní kapitálové transfery - záznam na účtech 4.167
Ohrožené půjčky - národní konvence 7.102	Ostatní měnové finanční instituce 2.68
Ohrožené půjčky - oceňování v rozvaze 7.99	Ostatní nepenzijní programy zaměstnaneckého sociálního pojištění 17.29–17.39
Ohrožené půjčky - zachycení 7.105 – 7.108	Ostatní pohledávky a závazky 5.230–5.232
Opakující se ztráty na zásobách 3.147	Ostatní pohledávky a závazky - definice 5.23
Opce - definice 5.203	Ostatní pohledávky a závazky - nezahrnované položky 5.244
Opce - zachycení poplatku za službu 5.203	Ostatní pohledávky a závazky - ocenění 7.90
Opce úvěrového selhání 5.217	Ostatní pohledávky a závazky - zisky a ztráty z držby 6.63
Opce versus forwardy 5.209	Ostatní pohledávky a závazky, jiné než obchodní úvěry a zálohy 5.240 – 5.244, Příloha 7.1
Opětovné přivlastnění aktiv věřitelem 6.11	Ostatní produkty duševního vlastnictví - definice Příloha 7.1
Opravy a údržba 3.89 f 2	Ostatní převoditelné vklady - definice Příloha 7.1
Opravy a údržba předmětů dlouhodobé spotřeby, materiál na opravy a údržbu 3.95 c 2	Ostatní příjmy - vládní finanční statistika (GFS) 20.85 – 20.90
Opuštění výrobních zařízení před jejich použitím 6.13 d	Ostatní přírodní zdroje - definice Příloha 7.1
Organizace vytvářející rezervní zásoby pro vyrovnání nabídky a poptávky - jako dovoz a vývoz zboží převáděného do nebo z vlastnictví 3.165 h	Ostatní stavby - definice Příloha 7.1
Osobní doprava - jako dovoz služeb 3.175 d	Ostatní stroje a zařízení - definice Příloha 7.1
Osobní doprava - jako vývoz služby 3.173 d	Ostatní toky - definice 6.01
Osoby samostatně výdělečně činné - definice 11.15	Ostatní účasti - definice 5.153, Příloha 7.1
Osoby samostatně výdělečně činné - kategorie OSVČ 11.16	Ostatní účasti - ocenění v rozvaze 7.76–7.78
Ostatní běžné daně 4.79	
Ostatní běžné transfery 4.112–4.140	

Ostatní účasti - příklady	5.154	Penzijní fondy - sektorová klasifikace	2.105 – 2.110, 20.38, 20.39
Ostatní vklady - definice	5.85, Příloha 7.1	Penzijní nároky - dávkově definovaný program - ocenění	7.83
Ostatní vklady - nezahrnované finanční nástroje	5.87	Penzijní nároky - definice	5.180, Příloha 7.1
Ostatní vklady - příklady	5.86	Penzijní nároky - domácnosti, úprava o změnu penzijních nároků	4.141
Ostatní změny aktiv	1.80	Penzijní nároky - příspěvkově definovaný program - ocenění	7.84
Ostatní změny objemu aktiv a závazků	1.81, 6.02 – 6.05	Penzijní nároky v oblasti sociálního zabezpečení - neuvedené v základních účtech	17.80, 17.81
Ostatní změny objemu aktiv a závazků - kategorie	6.05	Penzijní program více zaměstnavatelů	17.76
Ovce chované pro vlnu	3.129 d	Penzijní programy - ostatní zaměstnanecké penzijní programy	17.49 – 17.53, 17.87 - 17.89
Ozdravovny - sociální dávky	4.104 e	Penzijní programy - reformy	17.150 - 17.157
P aascheho cenové a Laspeyresovy objemové indexy	10.03, 10.20, 10.21, 10.52	Penzijní programy - typy	17.41, 17.42
Padesáti procentní kritérium - ekonomicky významná cena	3.19	Penzijní programy - zachycení toků a stavů	17.80 - 17.120
Pachtovné z půdy	4.72, 4.73	Penzijní programy podporované vládou	17.77
Papírové peníze mimo oběh - jako dovoz a vývoz zboží	3.165 c	Penzijní programy sociálního zabezpečení	17.43 – 17.48
Parita kupní síly (PPP)	10.49 – 10.56	Penzijní správce	17.75
Partnerství - nefinanční podniky	2.46	Penzijní závazky vládních institucí	20.272
Partnerství veřejného a soukromého sektoru	15.41, 20.276 – 20.290	Pěstované biologické zdroje - definice	Příloha 7.1
Partnerství veřejného a soukromého sektoru (PPP) - ekonomické vlastnictví	20.283 – 20.286	Platba za službu - správa investičního fondu	4.70
Partnerství veřejného a soukromého sektoru - měření výroby	20.29	Platby dávek zaměstnancům - mzdy a platy	4.07 b
Partnerství veřejného a soukromého sektoru - účetní problémy	20.287 – 20.290	Platby domácím pracovníkům podle úkolových sazeb	4.07 e
Pašované zboží - jako dovoz a vývoz	3.165 k	Platby domácností za výdaje, které za ně vynaložily organizace sociální péče	4.138 e
Paušální platby vládních institucí - na penzijní závazky	20.273 – 20.275	Platby DPH v EU	20.293 a 3
Péče o děti - naturální mzdy a platy	4.05 h	Platby odškodného - definice	4.136
Peněžní versus nepeněžní transakce	1.70	Platby odškodného - doba zachycení	4.137
Penze - přenosné	17.147	Platby prémie (bonusů) za úspory od vládních institucí	4.138 d, 4.165 d
Penze a sociální pojištění - definice	17.40	Platby s nízkou četností - čtvrtletní účty	12.18 – 12.20
Penze versus jiné formy sociálních dávek	17.13, 17.14	Platby vládních institucí - odškodnění za ztráty z titulu katastrof	4.38 g
Penzijní administrátor	17.74	Platby za služby neživotního pojištění - mezipotřeba	3.89 i
Penzijní dávky sociálního zabezpečení - peněžní	4.103	Plodiny - oceňování v rozvaze	7.48
Penzijní fondy	2.105 – 2.109	Plovoucí plošiny	2.05
Penzijní fondy - funkce	2.59		

Plyn - jako dovoz a vývoz zboží	3.165 d	Podniky působící na více územích (multiteritoriální)	18.17
Pobočka - pojetí v mezinárodních účtech platební bilance	18.12 – 18.14	Podniky s ručením neomezeným ve vlastnictví domácností	3.30
Počáteční rozvaha	8.61	Podpora pro NISD od vládních institucí	4.126 c
Počáteční veřejné nabídky (IPO)	5.149	Podvojný zápis - pojetí	1.91
Počet obyvatel - odhad	11.05 – 11.09	Pojetí ESA	1.20
Počítačové programové vybavení (software) - ocenění	3.136 b	Pojistná smlouva	16.05
Počítačové programy - částečně dokončené jako nedokončená produkce	3.148 b 7	Pojistná smlouva - podmínky, které jsou součástí programu sociálního pojištění	4.87
Počítačový software - definice	Příloha 7.1	Pojistná smlouva - zúčastněné strany	16.06
Počítačový software jako kapitálové aktivum	3.132 c	Pojistné	16.14, 16.21
Podfinancování penzijního programu	17.78	Pojistné nároky	16.14
Podílnické preferenční akcie	5.148 d	Pojistné nároky - neživotní pojištění	16.34 – 16.40
Podílové fondy	5.161	Pojistné smlouvy - jako sociální pojištění	17.06
Podmíněná aktiva a závazky - význam	5.11	Pojistné technické rezervy	16.43 - 16.45; 4.68, 16.24, 16.25, 16.29, 16.30, 16.35, 16.43
Podmíněná aktiva a podmíněné závazky	7.31	Pojistné technické rezervy - druhy v Evropě	16.44
Podmíněná aktiva a podmíněné závazky - definice	5.08	Pojistně-matematické předpoklady v penzijních programech	17.162 – 17.164
Podmíněná aktiva a podmíněné závazky - nezahrnované položky	5.10	Pojištění - důchody z investic přisouzené pojistníkům	16.66
Podmíněná aktiva a podmíněné závazky - příklady	5.09	Pojištění - daň z pojistného	4.20 g, 16.26
Podmíněné nároky na penzi	5.184	Pojištění - druhy pojištění	2.103, Rámeček 2.1, 16.11, 16.13
Podnik přímé zahraniční investice	4.65	Pojištění - institucionální jednotky	16.19
Podnikatelské licence - platby	4.23 e	Pojištění - nerezidenti	16.62 – 16.63
Podniková zjišťování	21.13	Pojištění - obecná definice	16.01
Podnikové účty - doba zachycení	21.05	Pojištění - produkce - definice	16.46 – 16.49
Podnikové účty - dopad globalizace	21.23	Pojištění, penzijní programy a programy standardizovaných záruk	5.168 – 5.197
Podnikové účty - fúze a akvizice	21.25	Pojištění, penzijní programy a programy standardizovaných záruk - ocenění	7.80 – 7.85
Podnikové účty - charakteristické rysy	21.01	Pojištění, penzijní programy a programy standardizovaných záruk - zisky z držby	6.60 – 6.61
Podnikové účty- koncepční úpravy	21.17	Pojištění sociální a jiné než sociální	16.02, 16.03
Podnikové účty - mezinárodní normy	21.02	Pojišťovací pomocné jednotky - měření produkce	16.85
Podnikové účty - podvojný zápis	21.06	Pojišťovací služby ve výši implicitního poplatku za službu	3.95 f
Podnikové účty - přístup k podnikovým účtům	21.11	Pojišťovací služby, jako vývoz služeb	3.173 h
Podnikové účty - úpravy na úplnost	21.19		
Podnikové účty - úpravy zajišťující konzistenci	21.18		
Podnikové účty - výkaz zisku a ztráty a rozvaha	21.08 – 21.10		
Podnikové účty - zásada oceňování	21.07		
Podnikové účty - zisky a ztráty z držby	21.20 – 21.22		

- Pojišťovny 2.100–2.104
- Pojišťovny - funkce 2.59
- Pojišťovny a penzijní fondy (PPF) 2.69
- Pokladní (cash) příjmy - zdroj pro odhad kapitálové daně 4.150 b
- Pokladní (cash) příjmy jako zdroj daňových údajů 4.27 b, 4.82 b
- Pokuty a penále - definice 4.132
- Pokuty a penále - doba zachycení 4.134
- Pokuty a penále - nezahrnované platby 4.133
- Položky rozvahy - ocenění 7.33
- Položky rozvahy - zásady oceňování 7.33 – 7.41
- Pomocné činnosti - definice, příklady 3.12
- Pomocné činnosti - oddělené umístění 3.13
- Pomocné činnosti - regionální a národní účty 13.23
- Pomocné činnosti - výrobky a služby užité jako vstupy do pomocných činností 3.89 a
- Pomocné činnosti - zachycení produkce 1.31
- Pomocné finanční instituce 2.63, 2.95 – 2.97
- Pomocné finanční služby 3.65
- Pomocné vládní jednotky 20.24
- Pomocné vstupy 3.12
- Poplatky za licence 4.133 b
- Poplatky za výběr a vymáhání daně 4.28
- Pořízení cenností obchodníky s uměleckými předměty 3.156 d
- Pořízení, prodej a předání cenností 3.154 – 3.157
- Pořízení, prodej a předání cenností - definice 3.154
- Pořízení, prodej a předání cenností - domácnosti 3.156 c
- Pořízení, prodej a předání nevyráběných aktiv 3.184 – 3.194
- Posloupnost účtů 1.113 – 1.115, 8.01 – 8.09
- Posloupnost účtů (diagram) 1.118
- Potřeby, které vedou k sociálním dávkám 4.84
- Použité výrobky - definice a příklady 3.180, 3.181
- Použité výrobky - načasování a ocenění 3.183
- Použité výrobky - zachycení transakcí na účtech 3.182
- Povolení jako aktiva - vydaná vládními institucemi 15.37
- Povolení jako aktiva - vydaná soukromými společnostmi 15.39
- Povolení k provádění specifických činností 3.190 c, 15.31 - 15.40
- Povolení k provádění specifických činností, jako aktivum - definice Příloha 7.1
- Povolení k využívání přírodních zdrojů 15.26 – 15.30
- Povolení k využívání přírodních zdrojů - jako nevyráběné aktivum 3.190 b
- Povolení k využívání přírodních zdrojů, jako aktivum - definice Příloha 7.1
- Povrchová voda 3.187
- Pozemek - ocenění v rozvaze 7.50–7.52
- Poznámková (memo) položka - ohrožené půjčky Příloha 7.1, Příloha 7.2, Kapitola 23
- Poznámková (memo) položka - přímé zahraniční investice - Příloha 7.1, Příloha 7.2, Kapitola 23
- Poznámková (memo) položka - předměty dlouhodobé spotřeby Příloha 7.1, Příloha 7.2, Kapitola 23
- Pracovní vybavení - mzdy a platy 4.07 a 2
- Prámy - tvorba fixního kapitálu 3.129 a
- Pravidla účtování 1.88
- Právní formy jednotek výrobců - sektorová klasifikace 2.134 – 2.142
- Prémie - mzdy a platy 4.03 d
- Prémiové akcie - naturální mzdy a platy 4.05 j, 5.158
- Prémiové akcie - změny tržní hodnoty 5.158
- Princip vlastnictví (změna vlastnictví) jako základ pro zachycení dovozu a vývozu 18.23 – 18.24
- Privatizace 20.210 – 20.211
- Privatizace - nepřímá 20.212 – 20.213
- Privatizační agentury - klasifikace sektorů 20.45
- Prodej a předání fixních aktiv 3.125 b, 3.126
- Prodej použitých fixních aktiv - oceňování 3.137
- Prodeje - příklady pro nemocnice 3.34
- Prodeje - vládní finanční statistika (GFS) - příjmová položka 20.80 – 20.84
- Prodejní opce 5.203
- Produkce - definice 3.14
- Produkce - doba zachycení 3.42

Produkce - ocenění	3.16, 3.43	Pronájem přírodních zdrojů	15.05, 15.23 – 15.25
Produkce domácnosti určená pro konečnou spotřebu	3.95 b 2	Prosté dluhové cenné papíry	5.96 a
Produkce hotových výrobků	3.47	Provize realitním makléřům, atd. - náklady na převod vlastnictví fixních aktiv	3.133 b
Produkce pro vlastní konečné užití - definice	3.20	Provozní pronájem	3.130 a 3, 15.04, 15.08 – 15.12
Produkce pro vlastní konečné užití - ocenění	3.45	Průzkum trhu	3.89 f 3
Produkty - definice	3.01	Přečerpání běžných účtů	5.136 b
Produkty - kategorie transakcí	3.02	Přečerpání zůstatku na účtech s převoditelnými vklady	5.136 a
Produkty duševního vlastnictví - výsledek geologického průzkumu	3.132 b	Předepsané pojistné - pojištění	16.22
Produkty duševního vlastnictví - výsledek výzkumu a vývoje	3.132 a	Předměty dlouhodobé spotřeby	3.95 d
Produkty duševního vlastnictví (IPP) - ocenění	3.136, 7.43, 7.44	Předměty dlouhodobé spotřeby - doplňková položka - definice	7.95
Produkty rybolovu v mezinárodních vodách - vývoz a dovoz	3.164 a	Předměty dlouhodobé spotřeby - ocenění	7.96
Program sociálního pojištění spravovaný zaměstnavatelem - měření produkce	3.74 d 2	Předměty dlouhodobé spotřeby versus fixní aktiva	7.97
Programy sekuritizace	5.106	Předplatné neziskovým podnikatelským organizacím	3.89 e
Programy sociálního pojištění - definice	4.88, 17.01	Předplatné, příspěvky a poplatky placené domácnostmi NISD	3.96 e
Programy sociálního pojištění - ostatní programy zaměstnaneckého sociálního pojištění	17.20–17.21	Předpoklady růstu mezd ve výpočtech penzijních programů	17.169 – 17.177
Programy sociálního pojištění - související se zaměstnáním	4.89 b	Přefinancování penzijního programu	17.78
Programy sociálního pojištění související se zaměstnaneckými programy - ostatní dávky	4.85 b	Přehledná prezentace účtů	8.08
Program sociálního pojištění spravovaný pojišťovnou - produkce	3.74 d 3	Přechod z regionální HPH na regionální HDP	13.43
Program sociálního pojištění více zaměstnavatelů (multi) - měření produkce	3.74 d 4	Přenosné peníze	17.147
Programy sociálního zabezpečení	4.85 a, 4.89 a, 17.02, 17.17 - 17.21	Přepočtení měny pro evropské účty	19.06
Programy sociálního zabezpečení - měření produkce	3.74 d 1	Přeprava zboží - jako vývoz služby	3.173 c
Programy sociálního zabezpečení - účel	3.74 d 1	Přeprava zboží - jako dovoz služby	3.175 c
Programy standardizovaných záruk za půjčky - měření produkce	3.74 e	Přepavní poplatky - náklady na převod vlastnictví fixních aktiv	3.133 a
Pronájem - definice	4.72	Přeskupené transakce	1.72
Pronájem - doba zachycení	4.75	Přesměrování transakcí	1.73 – 1.75
Pronájem - operativní	15.11	Převoditelné vklady	5.80 – 5.84
Pronájem - zachycení na účtech	4.76	Převoditelné vklady - definice	5.80, Příloha 7.1
Pronájem fixních aktiv	3.89 c	Převoditelné vklady - přečerpání prostředků	5.82
		Převoditelné vklady - příklady	5.81
		Převzetí a zrušení dluhu	20.222 – 20.232
		Převzetí dluhu	4.165 f, 5.36
		Převzetí dluhu jako součást privatizace	5.39
		Převzetí dluhu veřejné korporace vládní institucí	5.38

Převzetí mimořádných penzijních nákladů vládní institucí za veřejný podnik 4.38 i	Příspěvkově definovaný program sociálního pojištění 4.10 a
Přidaná hodnota - odhad objemu 10.31 – 10.34	Příspěvky do Evropského rozvojového fondu 19.35
Přidružené podniky - imputovaná změna vlastnictví při dodávkách - vývoz a dovoz 3.163	Příspěvky do rozpočtu EU - čtvrtý zdroj 4.140
Příjem z penze 17.40	Příspěvky do rozpočtu EU pro třetí a čtvrtý typ zdrojů 20.293 a 3
Příjemci důchodu z vlastnictví - subsektor sektoru domácností 2.124	Přístup z pohledu dlužníka a věřitele - úroky - dluhový cenný papír 20.179
Příjemci ostatních transferů - subsektor sektoru domácností 2.126	Půda 3.187
Příjemci penzí - subsektor sektoru domácností 2.125	Půda - definice Příloha 7.1
Příjmová transakce - vládní finanční statistika (GFS) - definice 20.76	Půda - ocenění 3.189
Příjmy netržních výrobců 3.41	Půda - položky, které se nezahrnují 3.188
Příjmy, GFS - definice 20.70	Půda - přeshraniční prodej 3.160 c
Příjmy, GFS - popis 20.76 – 20.90	Půda a budovy v zámoří - čistý provozní přebytek přijatý rezidenty 4.60
Příjmy, GFS - složky 20.76	Půda versus budovy - klasifikace 7.52
Přímá platba za finanční služby - příklady 3.69	Půda, budovy nebo jiná aktiva používaná při výrobě - daně 4.80 c
Přímé pojištění 16.08–16.15	Půjčky 5.112 – 5.133
Přímé pojištění - měření produkce 16.21	Půjčky - definice 5.112, Příloha 7.1
Přímé zahraniční investice (FDI) - povaha členění investic 7.98	Půjčky - finanční nástroje nezahrnované do půjček 5.138
Přímé zahraniční investice, včetně poskytnutých služeb 3.160 b	Půjčky - klasifikace 5.115, 5.116
Přírodní aktiva 7.26	Půjčky - oceňování v rozvaze 7.70
Přírodní aktiva, ostatní - ocenění 7.54	Půjčky - přeřazené do dluhových cenných papírů 5.122
Přírodní zdroje 3.186	Půjčky - subkategorie 5.116
Přírodní zdroje - definice Příloha 7.1	Půjčky - vlastnosti 5.113
Přírodní zdroje - ocenění v rozvaze 7.50–7.54	Půjčky - zisky a ztráty z držby 6.58
Přírodní zdroje - převod do ekonomických zdrojů 6.06 e	Půjčky cenných papírů s peněžním zajištěním a dohody o zpětném odkupu (repo obchody) 5.128
Přirozený růst lesů, apod. 6.06 d	Půjčky versus dluhové cenné papíry 5.120–5.123
Přírůstky rozpracované produkce - ocenění 3.46	Půjčky versus obchodní úvěry a obchodní směnky 5.124 , 5.125
Příspěvek na vzdělání 4.104 b	Půjčky versus vklady 5.117 –5.119
Příspěvkově definované penzijní programy - transakce 17.90 – 17.101	Půjčování cenných papírů - definice 5.126
Příspěvkově definované programy 17.60 – 17.61	Půjčovatelé peněz 2.98
Příspěvkově definované programy a hybridní programy - hypotetické programy 17.59 – 17.64	Původní kulturní a umělecká díla - jako kapitálová aktiva 3.132 d
Příspěvkově definovaný penzijní program 4.69, 17.54 – 17.56	Původní kulturní a umělecká díla - ocenění 3.136 c
	Původní splatnost 5.A1.15, 5.A1.16

- R**ada pro mezinárodní účetní standardy (IASB) 21.04
- Rada pro mezinárodní účetní standardy veřejného sektoru (IPSASB) 21.04
- Rádio spektra jako aktiva - definice Příloha 7.1
- Rašelina - těžba 3.08 b 4
- Realizační cena - zaměstnanecká opce na akcie 4.169, 5.221
- Realizované zisky a ztráty 6.29
- Reálné zisky a ztráty z držby - definice 6.42
- Reexport 18.28
- Referenční úroková sazba 14.01, 14.08 - 14.10
- Regionalizace - metody 13.24 – 13.33
- Regionální klasifikace - NUTS 13.12
- Regionální účty - definice 13.02
- Regionální účty - institucionální jednotky 13.14
- Regionální účty - použití 13.06
- Regionální účty - případy místních činnostních jednotek (ČJ) 13.17 – 13.21
- Regionální účty důchodů domácností 13.49 – 13.55
- Regionální území 13.09 – 13.11
- Reinvestované zisky z přímých zahraničních investic - záznam na účtech 4.67
- Reinvestované zisky z přímých zahraničních investic - doba zachycení 4.67
- Reinvestované zisky z přímých zahraničních investic - definice 4.64
- Rekreační domy - jako vývoz služeb 3.173 k
- Rekreační domy - měření produkce 3.75
- Renta 4.72-4.76
- Renta z podzemních aktiv 4.74
- Restrukturalizace dluhu - ostatní 20.236 – 20.238
- Restrukturalizační agentury - klasifikace sektorů 20.44
- Rezerva na nezasloužené pojistné - neživotní pojištění 5.171
- Rezervy na nedobytný dluh 4.165 f 3
- Rezervy na uplatnění standardizovaných záruk - ostatní změny objemu 6.14 d
- Rezervy na uplatnění standardizovaných záruk - ocenění 7.85
- Rezervy související s uplatněním programu standardizovaných záruk 5.188 – 5.196, Příloha 7.1
- Rezidence - definice 2.04
- Rezidence - domácnosti 2.10
- Rezidence - příhraniční pracovníci 2.10 a
- Rezidence - sezónní pracovníci 2.10 b
- Rezidence - studenti 2.10 c
- Rezidentské jednotky 1.61–1.63
- Rizika - vznik sociálních dávek 4.84
- Rodinné přídavky 4.104 b
- Ropa vyrobená v mezinárodních vodách - vývoz, dovoz 3.164 a
- Rostoucí plodiny - nedokončená výroba - zásoby 3.148 b 1
- Rozdělovací transakce - definice 4.01
- Rozdělování výnosů veřejných korporací 20.205 – 20.209
- Rozdíly v kvalitě 10.18
- Rozpočtové vládní instituce, ústřední - vymezení 20.60
- Rozvaha - definice 7.01
- Rozvaha - doplňkové položky 7.94–7.108
- Rozvaha - oceňování 7.02
- Rozvahy 1.114, 1.127, 8.04c, 8.60 – 8.64
- Rozvahy - evropské účty 19.24, 19.25
- Rozvahy - identita počáteční a konečné rozvahy 7.12
- Rozvahy nerezidentů 8.77, 18.60 – 18.62
- Rozvahy vládních institucí 20.142 – 20.151
- Rozvojová pomoc 20.301, 20.302
- Rukopisy - originály jako kapitálová aktiva 3.132 d
- Růst objemu regionální hrubé přidané hodnoty (HPH) 13.46 – 13.48
- Rybářské lodě 2.05
- Ryzí zlato 5.07, 5.61, 6.22 - 6.24
- S**aldo běžných transferů nerezidentů s rezidenty 8.97
- Saldo dovozu a vývozu 8.68
- Satelitní účet sociální ochrany 22.110 – 22.122
- Satelitní účet zemědělství 22.56 – 22.59
- Satelitní účty - mimořádná úroveň podrobnosti a doplňkové pojmy 22.43, 22.44
- Satelitní účty - modelování a experimentální výsledky 22.45

Satelitní účty - nepeněžní údaje	22.42	Sezónní a kalendářní vlivy - čtvrtletní odhady	12.40 – 12.51
Satelitní účty - použití	22.04	Sezónní činitele ve výrobě	3.58 b
Satelitní účty - příklady	1.40	Sezónní úprava - extrémní hodnoty	12.44
Satelitní účty - SNA 2008 a jiné příklady	22.07	Sezónní úprava - úpravy prováděné předem	12.44
Satelitní účty - účel	1.41, 1.43	Sezónní změny cen - jako změny kvality	3.153
Satelitní účty - vlastnosti	22.06	Sezónnost - definice	12.40
Satelitní účty - výhody	22.10	Sídlo	18.08
Satelitní účty - výroba v domácnostech	22.89 – 22.95	Skládky odpadu, sanace skládek	3.129 h
Satelitní účty - vzor a sestavování účtů	22.46 – 22.54	Skladovací služby - měření produkce	3.58
Satelitní účty cestovního ruchu	22.123 – 22.129	Skupiny podniků	2.15, 2.16
Satelitní účty podle funkcí	22.21 – 22.32	Skutečná konečná spotřeba	3.100–3.121
Satelitní účty výzkumu a vývoje	22.108, 22.109	Skutečná konečná spotřeba - definice	3.100
Satelitní účty zdraví	22.79	Skutečná konečná spotřeba - doba zachycení	3.118
Sektor finančních institucí - zahrnované jednotky	2.65	Skutečná konečná spotřeba - ocenění	3.119 – 3.121
Sektor nefinančních podniků - definice	2.45	Skutečné penzijní příspěvky domácností	4.100 a
Sektor nefinančních podniků - zahrnované jednotky	2.46	Skutečně odpracované hodiny	11.28
Sektor nerezidentů	2.131-2.134	Skutečné penzijní příspěvky zaměstnavatelů	4.09
Sektor nerezidentů - jednotky	2.44	Skutečné příspěvky - přírůstky penzijních nároků	5.182 a
Sektor nerezidentů - posloupnost účtů	18.03	Skutečné příspěvky domácností jiné než penzijní	4.100 b
Sektor nerezidentů - subsektory	2.133	Skutečné příspěvky zaměstnavatelů jiné než penzijní	4.09
Sektor nerezidentů - účty nerezidentů	1.117, 8.65 - 8.77, 18.01, 18.02	Skutečné sociální příspěvky - dobrovolné příspěvky	4.93
Sektor nerezidentů - zeměpisné členění	18.18, 18.19	Skutečné sociální příspěvky domácností - definice	4.100
Sektor nerezidentů versus národní hospodářství	8.67	Skutečné sociální příspěvky domácností - zachycení na účtech	4.100
Sektor vládních institucí	2.110 – 2.113, 20.303, 20.05 – 20.07	Skutečné sociální příspěvky domácností - doba zachycení	4.100
Sektorové účty - kritéria pro zařazení jednotek do sektorů	1.35	Skutečné sociální příspěvky zaměstnavatelů	4.92
Sektory	2.31	Skutečné sociální příspěvky zaměstnavatelů - definice	4.09
Sekuritizace - definice	5.104, 20.258	Skutečné sociální příspěvky zaměstnavatelů - doba zachycení	4.94
Sekuritizace - finanční instituce - nezávislá versus kontrolovaná	5.109	Skutečné sociální příspěvky zaměstnavatelů - záznam na účtech	4.96
Sekuritizace - kritéria pro určení prodeje	20.262 – 20.268	Skutečné zasloužené pojistné - přírůstky životního pojištění	5.177 a
Sekuritizace - zachycení toků	20.269 – 20.271	Skutečné ztráty versus odhad spotřeby fixního kapitálu	6.13 b
Sezónně očištěné řetězce objemových ukazatelů - posloupnost sestavování	12.45 – 12.51		

Složky HDP	1.134	Sociální pojištění - příklady	17.03
Služby - členění ve statistice platební bilance	18.30	Sociální pomoc	4.85 c, 17.04 – 17.05
Služby cestovní agentury - produkce	3.60	Sociální příspěvky	8.32
Služby cestovních kancelářů - produkce	3.61	Sociální příspěvky - platby do sektoru vládních institucí podle pokladních příjmů (cash)	4.95 b
Služby obydlí - poskytování služeb obydlí jejich vlastníkům	3.08 c	Sociální příspěvky - platby do sektoru vládních institucí podle výměrů	4.95 a
Služby obydlí obývaná jejich vlastníky	3.95 a	Sociální příspěvky a dávky - definice	4.83
Služby obydlí obývaná jejich vlastníky - stratifikační metoda	3.76 – 3.78	Sociální příspěvky zaměstnavatelů - definice	4.08
Služby obydlí obývaná jejich vlastníky - metoda uživatelských nákladů	3.79	Sociální rizika a potřeby - sociální příspěvky a dávky	4.84
Služby operativního leasingu - měření produkce	3.81	Sociální zabezpečení - definice	20.67
Služby penzijních fondů ve výši implicitního poplatku za službu	3.95 g	Sochy - jako ceností	3.155 b
Služby pro kolektivní spotřebu - definice	3.102	Souběžné trhy pro produkty	10.17
Služby v oblasti vzdělávání - výdaje nerezidentů - jako vývoz služeb	3.173 j	Současná hodnota budoucích ekonomických užiteků - ocenění aktiv	7.37
Směnky - úrok	4.45	Soudní rozhodnutí - doba zachycení příjmů a výdajů	20.189
Smíšené metody - regionální účty	13.28	Souhrnné ukazatele ESA	1.130, 8.08, 8.88 – 8.100
Smíšený důchod	8.19	Soukromé nabídky - dluhové cenné papíry	5.103
Smlouvy - definice	15.01	Soukromé neziskové instituce (NI) - definice	3.31
Smlouvy - typy smlouvy	15.03	Soukromé NI - zařazení do sektorů	3.31
Smlouvy - vznik hodnoty	6.06 g	Soulad mezi výrobou, zaměstnaností, spotřebou	1.32
Smlouvy fotbalistů - jako nevyráběná aktiva	3.190 d	Soustředění převažujícího ekonomického zájmu	2.07
Smlouvy PPP - klasifikace plateb	20.131	Souvztažné transakce k finanční transakci	5.33 – 5.35
Smlouvy, pronájmy a licence	3.190, 3.191	Souvztažný závazek k finančnímu aktivu	7.30
Smlouvy, pronájmy a licence - ocenění v rozvaze	7.55 – 7.57	SPE - jednotky pro speciální účel - kritéria sídla	18.10
Smlouvy, pronájmy a licence - poplatky	3.89 d	Speciální sektorové účty	22.33 – 22.41
Smlouvy, pronájmy a licence jako aktiva - definice	7.55, Příloha 7.1	Splatné daňové dobropisy	4.81
Sociální dávky	17.08	Společné podniky	20.319 - 20.320
Sociální dávky - platby, které se nezahrnují	4.86	Společné podniky - klasifikace odvětví	20.49 – 20.52
Sociální dávky - snížení penzijních nároků	5.183	Sponzorování korporacemi - ostatní běžné transfery	4.138 g
Sociální dávky jiné než naturální sociální transfery	4.102 – 4.107	Sport, rekreace a dovolené - naturální mzdy a platy	4.05 f
Sociální dávky od nevládních jednotek	17.12	Spotřeba domácností FISIM	3.95 e
Sociální dávky od vládních jednotek	17.09 – 17.11	Spotřeba fixního kapitálu	3.139 – 3.145, 10.43
Sociální dávky peněžní - doba zachycení	4.106		
Sociální dávky peněžní - záznam na účtech	4.107		
Sociální pojištění	16.02		

- Spotřeba fixního kapitálu - indexy cen a objemu 10.43
- Spotřební daně 4.18 b 3, 4.20 a
- Stálé ceny a odhady objemu 10.19 – 10.25
- Standardizované půjčky 5.123
- Standardizované záruky 5.10, Rámeček 5.1
- Standardizované záruky versus jednorázové záruky 5.197
- Standardy mezinárodního finančního výkaznictví (IFRS) 21.02
- Starožitnosti - jako cenností 3.155 b
- Starožitnosti a jiné umělecké předměty - definice Příloha 7.1
- Stav vyrobených fixních aktiv a zásob - odhady cen a objemu 10.45
- Stavební práce - měření produkce 3.55
- Stavební práce - nerezidenti 18.31
- Stroje a zařízení - definice Příloha 7.1
- Stromy a hospodářská zvířata v růstu - nedokončená produkce 3.148 b 2
- Stromy pěstované dlouhodobě 3.129 e
- Stromy pěstované pro dřevo 3.130 b 2
- Strukturální fondy 20.294, 20.295
- Strukturované cenné papíry 5.A1.07
- Stříbrné pruty - dovoz a vývoz zboží 3.165 b
- Subjekty kolektivního investování do převoditelných cenných papírů (UCITS) - účasti v investičních fondech 5.161
- Subsektory vládních institucí 2.112, 20.56 – 20.67
- Super-dividendy 4.55, 4.56
- Swap úvěrového selhání (CDS) - definice 5.218
- Swapy 5.210–5.213
- Swapy - definice 5.210
- Swapy - zlaté swapy, měnové zlato 5.66
- Swapy celkových výnosů 5.217
- Swapy úvěrového selhání 5.11, Rámeček 5.1, 5.218, 5.219
- Symetrické input - output tabulky, odvozené z tabulek dodávek a užití 9.56, 9.57
- Symetrické input- output tabulky 9.09
- Systémy sociálního zabezpečení - v hlavních účtech 17.22
- Systémy sociálního zabezpečení jiné než penzijní - definice 17.17 – 17.19
- Školení zaměstnanců 3.89 f 3
- Šperky - jako cenností 3.155 c
- Štěpené transakce 1.76 – 1.78
- T**abulky dodávek a užití 1.137 – 1.139
- Tabulky dodávek a užití - bilancování 9.51
- Tabulky dodávek a užití - čisté daně 9.40 – 9.45
- Tabulky dodávek a užití - doplňující informace 9.49
- Tabulky dodávek a užití - identita řádků a sloupců 9.06
- Tabulky dodávek a užití jako kontrola konzistence 1.135
- Tabulky dodávek a užití - klasifikace 9.20 – 9.29
- Tabulky dodávek a užití - klasifikace dovozu a vývozu 9.29
- Tabulky dodávek a užití - klasifikace odvětví a produktů 9.22
- Tabulky dodávek a užití - klasifikace produktů 9.26
- Tabulky dodávek a užití - obchodní a dopravní rozpětí 9.34 – 9.39
- Tabulky dodávek a užití - ocenění 9.30 – 9.39
- Tabulky dodávek a užití - ocenění dovozu 9.46
- Tabulky dodávek a užití - od základní ceny ke kupní ceně 9.33
- Tabulky dodávek a užití - odhady objemu 9.14, 9.18 e
- Tabulky dodávek a užití - popis 9.03 – 9.05
- Tabulky dodávek a užití - pro statistické účely 9.18
- Tabulky dodávek a užití - účty toků 9.08
- Tabulky dodávek a užití - základ pro konzistentní odhady HDP 9.15 – 9.17
- Tabulky dodávek a užití - zdroje dat 9.50
- Technická pomoc expertů rozvojovým zemím - mzdy a platy 4.122 d
- Technické rezervy - pojištění 16.28
- Technické rezervy neživotního pojištění 3.74 a
- Technické rezervy životního pojištění 3.74 b
- Test pro rozlišení mezi tržním a netržním 20.29 – 20.31

Těžba soli - výroba ve vlastní režii domácností 3.08 b 4	Účasti 5.139 – 5.145, Příloha 7.1
Tkaní - výroba ve vlastní režii domácností 3.08 b 5	Účasti - důkazy o vlastnictví 5.142
Toky 1.65	Účasti - nominální zisk z držby 6.59
Transakce 1.66	Účasti - oceňování v rozvaze 7.71 – 7.79
Transakce s nerezidenty - výjimky 2.132, 2.133	Účasti v investičních fondech - definice 5.160, Příloha 7.1
Transakce s použitými výrobky 3.180 – 3.183	Účasti v investičních fondech jiných než fondy peněžního trhu 5.165, 5.166
Transakce s produkty - záznam na účtech 3.03	Účasti v investičních fondech jiných než fondy peněžního trhu - definice Příloha 7.1
Transakce s protihodnotou a bez protihodnoty (transfery) 1.71	Účasti v investičních fondech - ocenění v rozvaze 7.79
Transakce s účastmi - ocenění 5.155–5.159	Účasti ve fondech peněžního trhu - definice Příloha 7.1, 5.164
Transakce v rámci jednotky 1.67 – 1.69	Účasti vládních institucí - transakce s aktivy 20.122
Transitní obchod 18.28	Účelové finanční společnosti pro sekuritizaci (FVC) 2.90
Tržní / netržní kritéria - definice tržeb a výrobních nákladů 3.33	Účet druhotného rozdělení důchodů 1.122, 8.30 – 8.32
Tržní ocenění finančních nástrojů 7.38	Účet nerezidentů 19.15 - 19.18
Tržní produkce - definice 3.17	Účet neutrálních zisků a ztrát 8.57
Tržní produkce - příklady 3.18	Účet ostatních změn aktiv 8.25 - 8.59
Tržní produkce netržních výrobců - ocenění 3.52	Účet ostatních změn aktiv - účty nerezidentů 8.75, 8.76
Tržní regulační agentury - sektorová klasifikace 20.53, 20.54	Účet ostatních změn objemu 1.129
Tržní versus netržní - charakteristiky pro rozlišování 3.32	Účet podnikatelských důchodů 8.26 – 8.29
Tržní versus netržní produkce 1.37	Účet pořízení nefinančních aktiv 8.49
Tržní výrobci - definice 3.24	Účet prvotních důchodů a běžných transferů nerezidentů 8.70 – 8.71
Tržní, netržní a výrobci pro vlastní konečné užití - rozlišení 3.27	Účet prvotních důchodů nerezidentů 18.46, 18.47
Tvorba hrubého fixního kapitálu 3.124 – 3.138	Účet přecenění - sektor vládních institucí 20.136 – 20.139
Tvorba hrubého fixního kapitálu - doba zachycení 3.134	Účet reálných zisků a ztrát 8.58 – 8.59
Tvorba hrubého fixního kapitálu - nezahrnované položky 3.130	Účet rozdělení prvotních důchodů 1.121, 8.21 – 8.25
Tvorba hrubého fixního kapitálu - oceňování 3.135	Účet tvorby důchodů 1.120, 8.16 – 8.20
Tvorba hrubého fixního kapitálu - rozdělení podle regionů 13.33	Účet užití disponibilních příjmů 1.123, 8.38, 8.39
Tvorba hrubého fixního kapitálu ve vlastní režii - doba zachycení 3.134 b	Účet užití důchodů 8.36, 8.37
Tvorba hrubého kapitálu 3.122 – 3.157	Účet užití upraveného disponibilního důchodu 1.124, 8.40 – 8.43
Tvorba kapitálu ve vlastní režii 3.22	Účet výrobků a služeb 1.116, Kapitola 24
U bytovací a stravovací služby - (CPA, Sekce I) - produkce 3.63	Účet výrobků a služeb - nerezidentů 8.78 – 8.82
Ubytovací služby - mzdy a platy 4.07 3	Účet výroby 1.119, 8.10 – 8.14

Účet změn čistého jmění vlivem úspor a kapitálových transferů	8.48	Úroky - účetní pravidla související s vládními institucemi	20.176 – 20.183
Účty - posloupnost účtů	Kapitola 24	Úroky - úpravy pro FISIM	4.51, 14.02
Účty akumulace	1.114, 8.04 b, 8.44 – 8.59, 8.72 – 8.76, Příloha 7.2	Úroky - výdaje v rámci vládní finanční statistiky (GFS)	20.100, 20.101
Účty evropských institucí	19.28 – 19.44	Úroky z půjček ECB, EIB	19.37, 19.38
Účty práce a matice sociálního účetnictví	22.96 – 22.98	Úrovně konsolidace - finanční účet	5.26, 5.27
Účty pro alokované zlato	5.62	Úspory	8.96
Účty produktivity a růstu	22.99 – 22.107	Úspory - bonusové platby vládních institucí za úspory	4.138 d
Účty prvotního rozdělení důchodů	8.16 – 8.29	Ústřední rámec národních účtů	22.03
Účty přecenění	1.129, 8.54 – 8.56	Ústřední vládní instituce	2.114, 20.08
Účty rozdělení a užití důchodů	8.15 - 8.43	Úvěrové deriváty	5.215 – 5.217
Účty veřejného sektoru	20.303	Úvěrové deriváty - definice	5.215
Údržba a opravy - běžné	3.130 a 2	Úvěry - nízké úroky, naturální mzdy a platy	4.05 k
Ukazatele, které nejsou zjistitelné v peněžním vyjádření	1.44	Úvěry - ostatní typy	5.136, 5.137
Umělé dceřiné společnosti	2.24 – 2.26	Územní enklávy	2.05
Umořené akcie	5.148 b	V álečné škody - platby od vládních institucí	4.38 g
Umořování podnikových dluhů vládními institucemi	4.155	Věčné dluhové cenné papíry	5.96 f
Uniformy - naturální mzdy a platy	4.05 c	Vedení podniků	2.14
Úpisy členských států na splacený kapitál (např. ECB)	19.36	Vedení podniků - nefinanční podniky	2.46
Úprava o změny penzijních nároků domácností - definice	4.141	Vedení podniků - veřejná jednotka	20.35 – 20.37
Úprava o změny penzijních nároků domácností	4.141 – 4.144, 17.97	Vedlejší činnost - definice	3.11
Úprava o změny penzijních nároků domácností - doba zachycení	4.143	Vedlejší prodej - vládní finanční statistika (GFS)	20.81, 20.82
Úprava o změny penzijních nároků domácností - zachycení na účtech	4.144	Vedlejší tržní produkce netržních výrobců - ocenění	3.51
Upravené nároky na pojistné náhrady	16.39, 16.89, 16.90	Velkoobchod a maloobchod - měření produkce	3.56
Upravené nároky na pojistné náhrady z neživotního pojištění	3.74 a	Veřejné finanční instituce - 2.71, Tabulka 2.3, 20.303	
Upravený disponibilní důchod	8.35	Veřejné jednotky pro speciální účel (SPE) a nerezidenti	20.316 -20.318
Úrok - doba zachycení	4.50, 4.51	Veřejné korporace	2.7 a, 2.51, 2.52, 2.71, Tabulka 2.3, 20.303
Úrok - záznam na účtech	4.52	Veřejné korporace - daně versus čerpání účastí	20.208, 20.209
Úrokové nedoplatky	5.44	Veřejné korporace - dividendy versus čerpání účastí	20.205 – 20.207
Úrokové swapy	5.211	Veřejné korporace - restrukturalizace, fúze a změny v klasifikaci	20.218 – 20.220
Úrokové swapy - úrok	4.47	Veřejné korporace - vztahy s vládními institucemi	20.193
Úroky	4.42 - 4.49		
Úroky - indexované cenné papíry	4.46 c, 20.187		
Úroky - platba za finanční služby	3.70		

Veřejné kvazikorporace	20.314 – 20.315	Vládní instituce - závazky jako dluh	20.143
Veřejné nefinanční podniky	2.51, 2.52, 20.303	Vládní jednotky	20.05 – 20.07
Veřejný sektor	20.303 – 20.320	Vládní jednotky - hraniční případy	20.35 – 20.55
Veřejný sektor - definice, subsektory	20.303	Vládní jednotky - identifikace	20.08 – 20.12
Veřejný sektor - centrální banky	20.311 - 20.313	Vládní jednotky - klasifikace podle rozhodovacího stromu	20.17
Veřejný sektor - kontrola	20.309, 20.310	Vládní příjmy - platby od mezinárodních organizací	4.122 b
Veřejný výrobce	3.28	Vládní půjčky	20.121
Víno - zrání, výroba	3.58 a	Vládní transfery podnikům na krytí ztrát	4.38 e
Vklad práce zaměstnanců vyjádřený ve stálých náhradách	11.35 – 11.37	Vládní účty - vyrovnávací položky (GFS)	20.112 – 20.115
Vklady - definice	5.79	Vládní účty - ekonomická realita a právní formy	20.164
Vklady - ostatní	5.85 - 5.88	Vládní účty - konsolidace	20.152–20.161
Vklady - převoditelné	5.80 – 5.84	Vládní výdaje - platby za tržní výrobky poskytnuté domácnostem	4.38 j
Vklady a půjčky - úroky	4.43	Vládní výdaje - příspěvky mezinárodním organizacím	4.122 a
Vládní běžné transfery domácnostem - jiné než sociální dávky	4.138 h	Vládní výdaje (GFS) - kapitálové a na konečnou spotřebu	20.105 – 20.108
Vládní daně - akruální účetnictví	20.172 – 20.175	Vládní výdaje a příjmy	8.100
Vládní dluhopisy - ocenění	20.182	Vládní výdaje na konečnou spotřebu	3.98 a
Vládní finanční statistika (GFS) - prezentace	20.68 – 20.161	Vládní záruky versus selhání dlužníka - obdoba neživotního pojištění	4.116
Vládní finanční statistika (GFS) - rámec, účty	20.68 – 20.75	Vládní závazky - transakce	20.129 – 20.134
Vládní finanční statistika (GFS) - úloha	20.03	Vlastní kapitál - definice	7.07
Vládní instituce - čisté půjčky / výpůjčky (GFS)	20.112 – 20.114	Vlastní výroba - naturální mzdy a platy	4.05 e
Vládní instituce - ekonomické funkce	20.02	Vlastní zdroje EU založené na DPH a HND - doba zachycení	4.140
Vládní instituce - kapitálové investice do veřejných korporací	20.193	Vlastní zdroje EU založené na DPH a HND - zachycení na účtech	4.140
Vládní instituce - měnové zlato a ZPČ	20.124	Vlastní zdroje EU založené na DPH a HND - definice	4.140
Vládní instituce - nákup akcií	4.38.h	Vlastnictví - právní versus ekonomické	1.90
Vládní instituce - nákupy jako naturální sociální transfery	3.98 b	Vlastnictví půdy a budov - daně	4.23 a
Vládní instituce - oběživo a vklady	20.119	Voda - čerpání	3.08 b 4
Vládní instituce - ostatní pohledávky	20.123	Voda - jako dovoz a vývoz zboží	3.165 d
Vládní instituce - ostatní změny objemu aktiv	20.140 – 20.141	Vodní zdroje - definice	Příloha 7.1
Vládní instituce - produkce, měření	20.107	Vojenská technika	3.129 b
Vládní instituce - sektor	2.110 – 2.113, 20.05 – 20.07, 20.303	Vojenské výdaje	20.190–20.192
Vládní instituce - subsektory	2.112, 20.56 – 20.67	Vojenské výdaje - dlouhodobé smlouvy	20.191
Vládní instituce - úloha vládních institucí	20.01	Vojenské zásoby - definice	Příloha 7.1
Vládní instituce - úroky; jejich zachycení	20.176 – 20.183	Vstupné do muzea za ekonomicky nevýznamné ceny	3.95 i

Všeobecné daně z prodeje placené při dovozu zboží a služeb 4.18 b 4	Výroba a rozvod elektřiny - jako dovoz a vývoz zboží 3.165 d
Výbor pro mezinárodní účetní standardy (IASC) 21.02	Výroba ve vlastní režii 3.08 b - 3.08 e
Výdaje - vládní finanční statistika (GFS) 20.70, 20.91 – 20.111	Výrobci pro vlastní konečné užití - definice 3.25
Výdaje vládních institucí na kolektivní spotřebu podle COFOG 3.106	Vyrobená nefinanční aktiva 7.42 - 7.49
Výdaje domácností na konečnou spotřebu 3.95	Vyrobená nefinanční aktiva - definice 7.22, Příloha 7.1
Výdaje domácností na konečnou spotřebu - nákupy v zahraničí 3.176 b	Výrobky a služby vládních institucí - dovoz a vývoz 18.31
Výdaje domácností na konečnou spotřebu - nezahrnované výdaje 3.96	Výrobní dávky z kvóty cukru, izoglukózy a inulinového sirupu - evropské účty 19.31
Výdaje na konečnou spotřebu 3.94 – 3.99	Výrobní metoda - měření HDP 8.89 a
Výdaje na konečnou spotřebu - definice 3.94	Vyrovnávací položky 1.112, 1.118
Výdaje na konečnou spotřebu - doba zachycení 3.110 – 3.112, 3.116	Vyrovnávací rezervy - role při výpočtu upravených nároků 3.74 a
Výdaje na konečnou spotřebu - ocenění 3.113 – 3.115	Vyrovnávací rezervy neživotního pojištění 5.173
Výdaje na sociální dávky - vládní finanční statistika (GFS) 20.97 – 20.99	Výstavba obydlí ve vlastní režii domácností 3.08 b 1
Výdaje na turistiku - jako vývoz služeb 3.173 i	Vývoz - alokace FISIM 14.11
Výdaje NISD na konečnou spotřebu 3.97	Vývoz a dovoz služeb 3.171 – 3.177
Výdaje vládních institucí na konečnou spotřebu 20.106	Vývoz a dovoz zboží 3.162 – 3.170
Výdaje vládních institucí na konečnou spotřebu - výpočet 3.98, 3.117	Vývoz a dovoz zboží - zdroje údajů 18.26
Výdaje vládních institucí podle funkcí (COFOG) 20.109 – 20.111	Vývoz a dovoz zboží - vládními institucemi 3.165 g
Výdaje zaměstnanců na osobní potřeby nezbytné při výrobě proplácené zaměstnavatelem 3.89 g	Vývoz a dovoz zboží a služeb 3.158 – 3.179
Výdajový přístup - měření HDP 8.89 b	Vývoz a dovoz zboží a služeb - nezahrnované položky 3.160
Vydavatelská práva - jako nevyráběná aktiva 3.190 d	Vývoz služeb - definice 3.171
Výhradní právo na budoucí výrobky a služby - definice Příloha 7.1	Vývoz služeb - příklady 3.173
Vyměnitelné obligace 5.96 h	Vývoz zboží a služeb - definice 3.158
Výměr daně - zdroj údajů 4.82 a	Vývoz zboží bez překročení hranic 3.164
Vymezení tržní a netržní povahy 20.19 – 20.34	Vývozní cla 4.20 k
Výnosy z investic přisuzované pojistníkům 5.48	Výzkum a vývoj - definice 3.82, Příloha 7.1
Vypořádání nároku na pojistnou náhradu z neživotního pojištění 4.115	Výzkum a vývoj - měření produkce 3.83
Výroba - definice 3.07	Výzkum a vývoj - podmínky pro zahrnutí do účtů ESA 3.127 (7)
Výroba - domácí osobní služby 3.09	Výzkum a vývoj jako tvorba fixního kapitálu 3.89 f 4
Výroba - nezahrnované činnosti 1.29, 1.30	Výzkum a vývoj ve vlastní režii 3.22 e
Výroba - významná výroba v domácnostech 3.08	Výzkum produktů duševního vlastnictví - částečně dokončený jako součást nedokončená produkce 3.148 b 5
	Výzvy k doplnění zajištění v hotovosti v rámci repo obchodů 5.132

- Vzájemné fondy 5.161
- Vzdělávání a zdravotnické služby - tržní versus netržní produkce 3.85
- Warranty 5.205, 5.206
- Z**ábavní, literární nebo umělecké originály - definice Příloha 7.1
- Zajištění 16.16 – 16.18
- Zajištění - měření produkce 3.74 c
- Zajištění - transakce 16.73 – 16.84
- Zajištění - výpočet produkce 16.55, 16.56
- Zajištění vybavenosti na pracovišti - mezispotřeba 3.89 h 2
- Zakladatelské akcie 5.148 c
- Základní cena - definice 3.44, 10.13
- Zaměstnanci - definice 11.12
- Zaměstnanci - subsektor sektoru domácností 2.123
- Zaměstnanci - zahrnované kategorie 11.13
- Zaměstnanecké opce na akcie 4.168 – 4.178, 5.221, 5.222, Příloha 7.1
- Zaměstnanecké opce na akcie - doporučení IASB 4.170
- Zaměstnanecké opce na akcie - definice 5.221, Příloha 7.1
- Zaměstnanecké opce na akcie - doba poskytnutí 4.169
- Zaměstnanecké opce na akcie - doba uplatnění 4.169, 5.221
- Zaměstnanecké opce na akcie - ocenění 4.171, 5.223, 5.229
- Zaměstnanecké opce na akcie - realizační cena 4.169, 5.221
- Zaměstnání - definice 11.22
- Zaměstnání a sídlo 11.24, 11.25
- Zaměstnanost - definice 11.11
- Zaměstnanost - regionální odhady 13.41
- Zaměstnanost a sídlo 11.17–11.19
- Zaměstnanost a sociální pojištění 4.85 b, 17.02
- Zaměstnavatelé a osoby samostatně výdělečně činné - sektor domácností 2.122
- Započtení - definice 5.28
- Započtení - finanční účet 5.28-5.31
- Záruky - definice 5.09-5.10, Rámeček 5.1
- Záruky - jednorázové 5.09 a, Rámeček 5.1, 20.253 – 20.257
- Záruky - prostřednictvím finančních derivátů 5.11, Rámeček 5.1
- Záruky - vládní záruky versus selhání dlužníka 4.116
- Záruky za dluhy prostřednictvím finančních derivátů 20.252, 20.253
- Záruky za dluhy 20.249 - 20.259
- Záruky za dluhy - standardizované záruky 20.254
- Záruky za půjčky studentům 5.190
- Záruky za vývozní úvěry 5.190
- Zásady pro oceňování 1.94 – 1.96
- Zasloužené pojistné - pojištění 16.22 – 16.26
- Zásoby - definice Příloha 7.1
- Zásoby - materiál a dodávky - definice Příloha 7.1
- Zásoby - nedokončená produkce - definice Příloha 7.1
- Zásoby - ocenění 7.46, 7.47
- Zásoby - ostatní nedokončená produkce - definice Příloha 7.1
- Zásoby hotových výrobků - definice Příloha 7.1
- Zásoby nedokončené produkce - nedokončená pěstitelská aktiva - definice Příloha 7.1
- Zatřídění jednotek do sektorů 2.32
- Závazky - definice 5.06
- Zboží dlouhodobé spotřeby - předměty dlouhodobé spotřeby versus fixní aktiva 7.97
- Zboží dodávané nerezidentským afilacím jako vývoz 3.165 i
- Zboží dodávané velvyslanectvím, vojenským základnám, atd. - nezahrnované do dovozu a vývozu 3.166 b
- Zboží pro další prodej 3.148 d , Příloha 7.1
- Zboží přijaté od nerezidentských poboček - nikoliv pro zpracování - jako dovoz 3.165 j
- Zboží určené pro zpracování - dovoz a vývoz 18.27, 18.33 – 18.37
- Zboží určené pro zpracování, bez změny vlastnictví - nezahrnované do dovozu a vývozu 3.166 d
- Zboží v tranzitu - nezahrnované do dovozu a vývozu 3.166 a
- Zboží zpracovávané v zahraničí - změna stavu zásob 3.149
- Zbraňové systémy - definice Příloha 7.1

Zbytková splatnost	5.A1.17	Změna v sektorové klasifikaci institucionální jednotky	6.17 – 6.20
Zdravotnické služby - sociální dávky	4.104 d	Změna vlastnictví v rámci dovozu a vývozu - doba zachycení	3.167
Zdravotnické služby - výdaje nerezidentů jako vývoz služby	3.173 j	Změny v rozvaze	8.62
Zemědělské plodiny - nedokončená produkce	3.148	Znárodnění	20.214 – 20.216
Zemědělské produkty - výroba ve vlastní režii	3.08 b 2	Znehodnocení fixních aktiv - nepovažované za spotřebu fixního kapitálu	6.13 c
Zemědělské produkty - měření produkce	3.54	Zničené zboží, po změně vlastnictví, ale dříve, než překročilo hranice	3.164 c
Zemědělské produkty - zpracování - výroba ve vlastní režii	3.08 b 3	Znovurozdělení naturálních důchodů	1.124, 8.33 – 8.35
Zisk z držby	6.28	Zpětný odkup akcií	5.151
Zisky a ztráty z držby	1.83, 1.84	Zpracování a opravy, jako vývoz služeb	3.173 e
Zisky a ztráty z držby fixních aktiv	3.130 d	Zrcadlové toky - evropské účty	19.19
Zisky z držby - daně	4.78	Zrušení dluhu	5.36
Zlaté swapy	5.66, 5.133	Zrušení dluhu - souvztažná transakce	4.165 f
Zlato - ryzí zlato, vznik a zánik	6.22 – 6.24	Zrušení dluhu po vzájemné dohodě	6.15 b
Zlato - monetizace a demonetizace	5.65	Zrušení dluhu privatizované veřejné korporace vládní institucí	4.165 f 3
Zlato - půjčky zlata	5.67, 5.68	Zrušení dluhu veřejné korporace, která mizí ze systému národních účtů	4.165 f 2
Zlato - ryzí zlato	5.07, 5.61	Zrušení dluhu vládní institucí	4.38 f
Zlato - účty pro nealokované zlato	5.63	Zrušení dluhu vlastníkem kvazikorporace	4.165 f 1
Zlato a diamanty držené jako zásoby	3.148 a	Zrušení kotace akcií	5.150
Zlepšení fixních aktiv - jako nová aktiva	3.131	Zřetěžené indexy - nevýhoda	10.22
Zlepšení fixních aktiv nad rámec běžné opravy a údržby	3.129 f	Zřetěžené indexy - politika zveřejňování výsledků	10.23
Zlepšení půdy	3.128	Zřetěžené míry změn cen a objemu	12.32 – 12.39
Zlepšení půdy - definice	Příloha 7.1	Ztracené zboží, po změně vlastnictví, ale dříve, než překročilo hranice	3.164 c
Zlepšení půdy - ocenění v rozvaze	7.5	Ztráta z držby	6.28
Změna čistého jmění vlivem úspor a kapitálových transferů v sektoru vládních institucí	20.115 – 20.117	Ztráty na fixních aktivech v důsledku katastrof	3.130 e
Změna v povaze aktiv	6.21	Ztráty na zásobách - oceňování	3.152
Změna zásob	3.146–3.153	Ztráty nefinančních podniků - akumulované a nezaviněné - kapitálové transfery	4.165 b
Změna zásob - definice	3.146	Ztráty vládních obchodních organizací - dotace	4.35 b
Změna zásob - doba zachycení	3.149	Ztráty z katastrof	6.08, 6.09
Změna zásob - oceňování	3.150, 3.151	Ztráty z katastrof - pojištění	16.91, 16.92
Změna zásob versus tvorba hrubého fixního kapitálu	3.130 b	Zvláštní práva čerpání - tvorba a zrušení	5.70, 5.71
Změna objemu - definice	10.01	Zvláštní práva čerpání (ZPČ)	5.69–5.73, Příloha 7.1
Změna objemu aktiv a závazků (K.1-K.6)	6.03 - 6.25		
Změna stavu hospodářských zvířat	3.129 d		
Změna stavu zásob - přibližné metody odhadu	3.153		

Zvukové nahrávky - originály jako kapitálová
aktiva 3.132 d

Živá zvířata přepravovaná přes hranice - jako
dovoz a vývoz zboží 3.165 e

Živočišné zdroje poskytující opakované produkty
- definice Příloha 7.1

Životní pojištění 3.74 b

Životní pojištění - propočet produkce 3.74 b,
16.52

Životní pojištění, přímé - definice 16.09

Životní pojištění - transakce 16.68 – 16.72

Životní pojištění a nároky na anuitu
5.174 - 5.179, Příloha 7.1

Životní pojištění a penzijní nároky - ocenění
v rozvaze 7.81

Životní pojištění, penzijní pojištění a nároky -
ostatní změny 6.14 c

Životní prostředí - satelitní účty 22.60 – 22.78

